

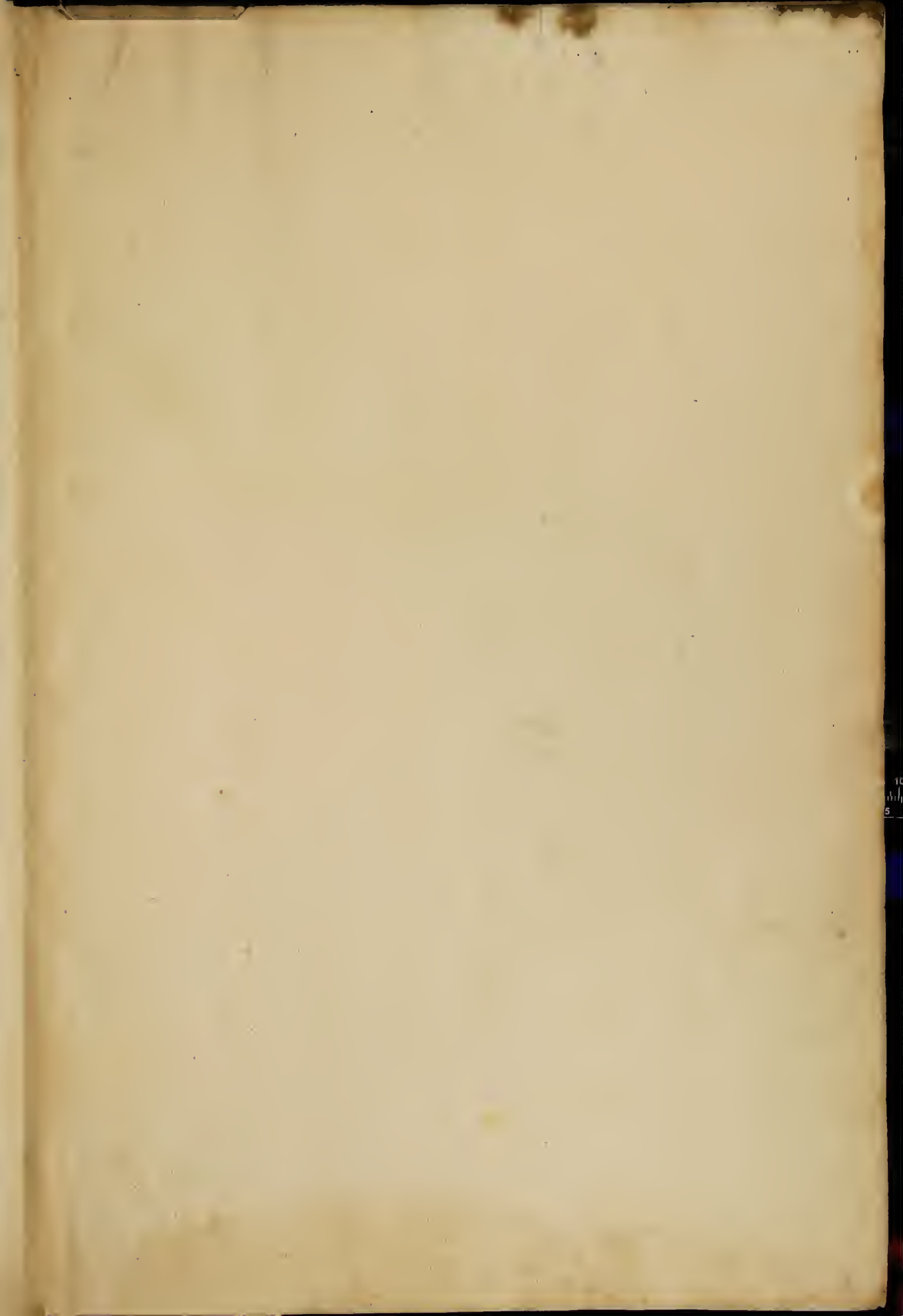
ROBERT W. WOODRUFF
LIBRARY
FOR ADVANCED STUDIES

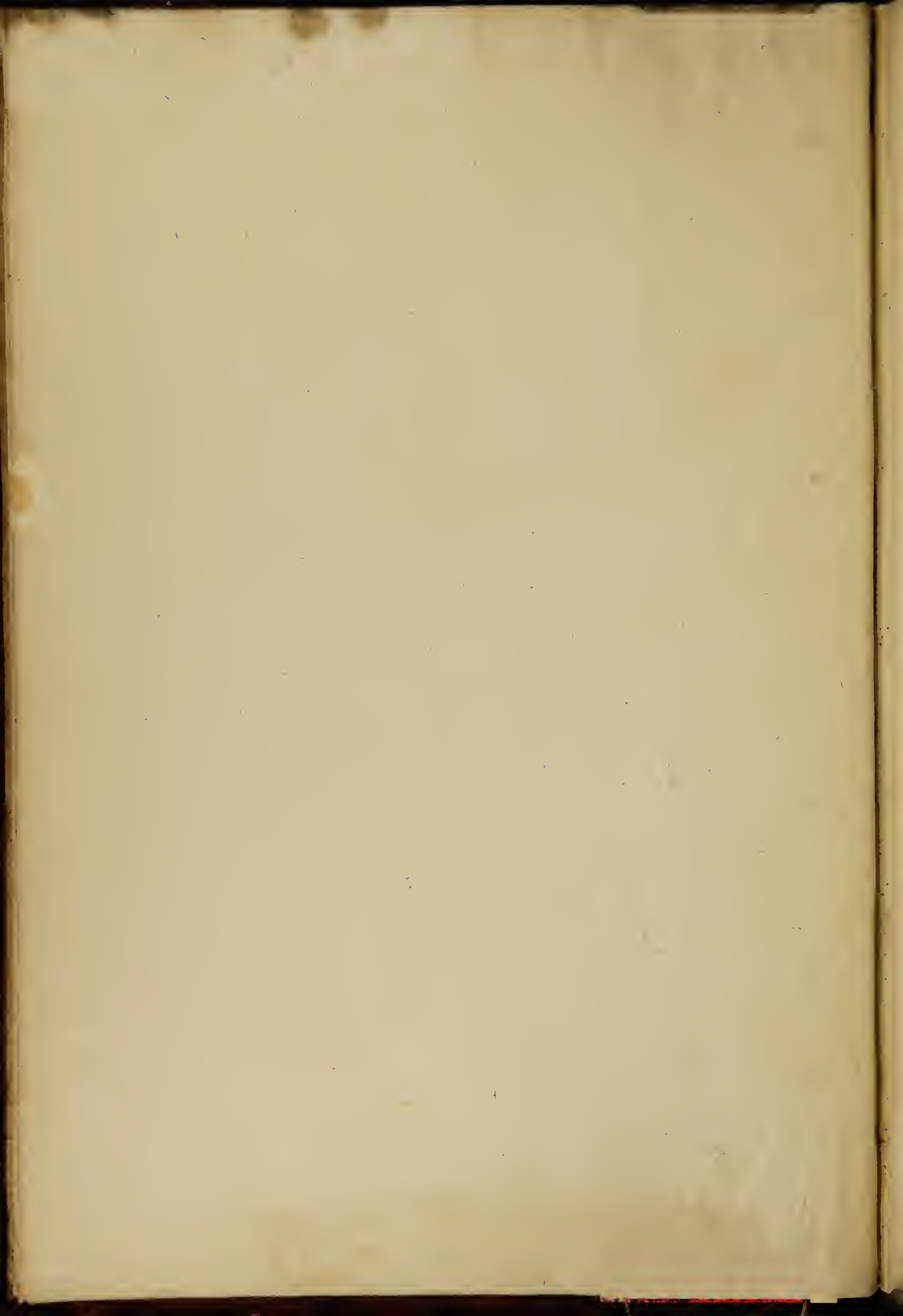

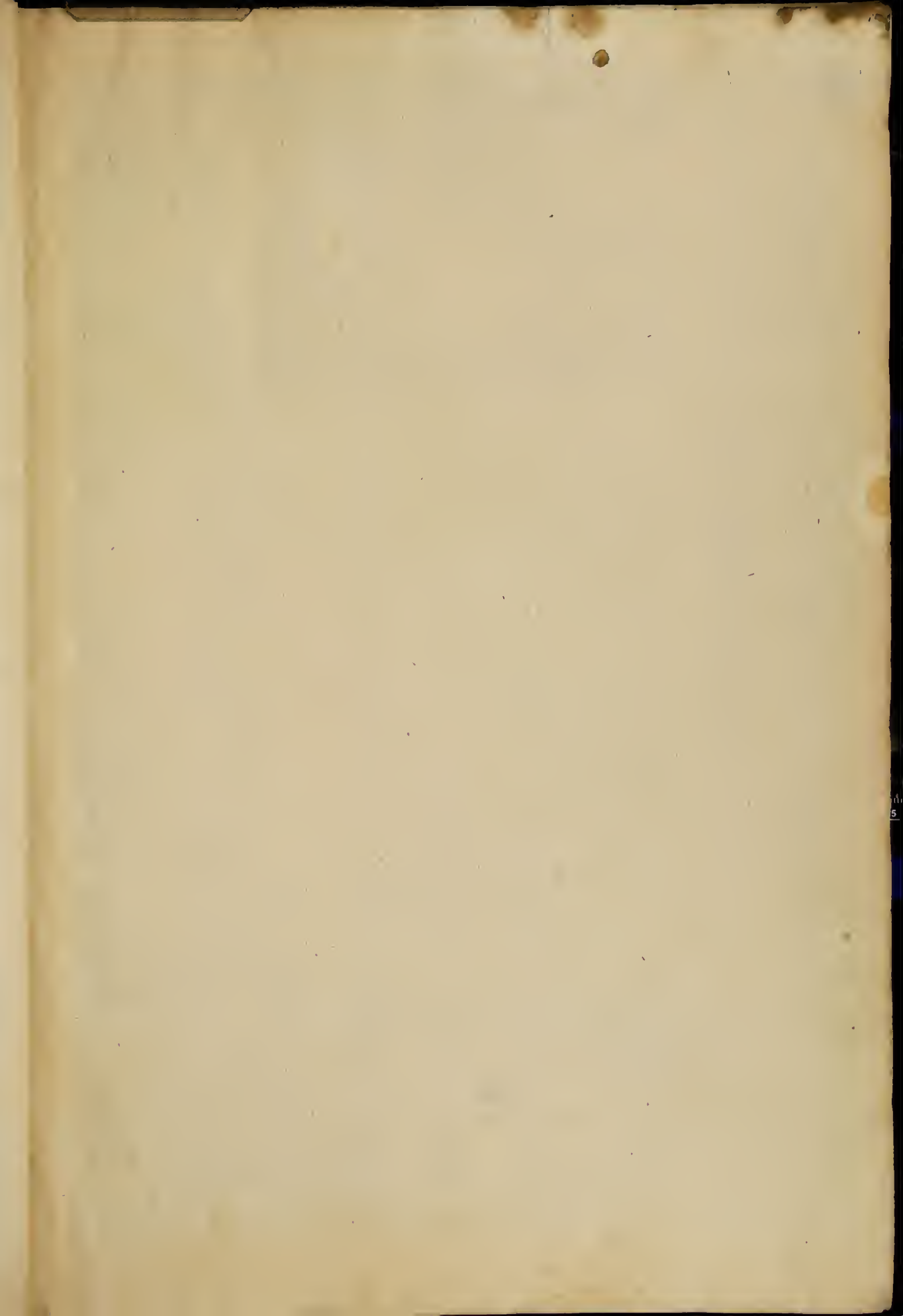
Paul Bernard Seydel
Memorial

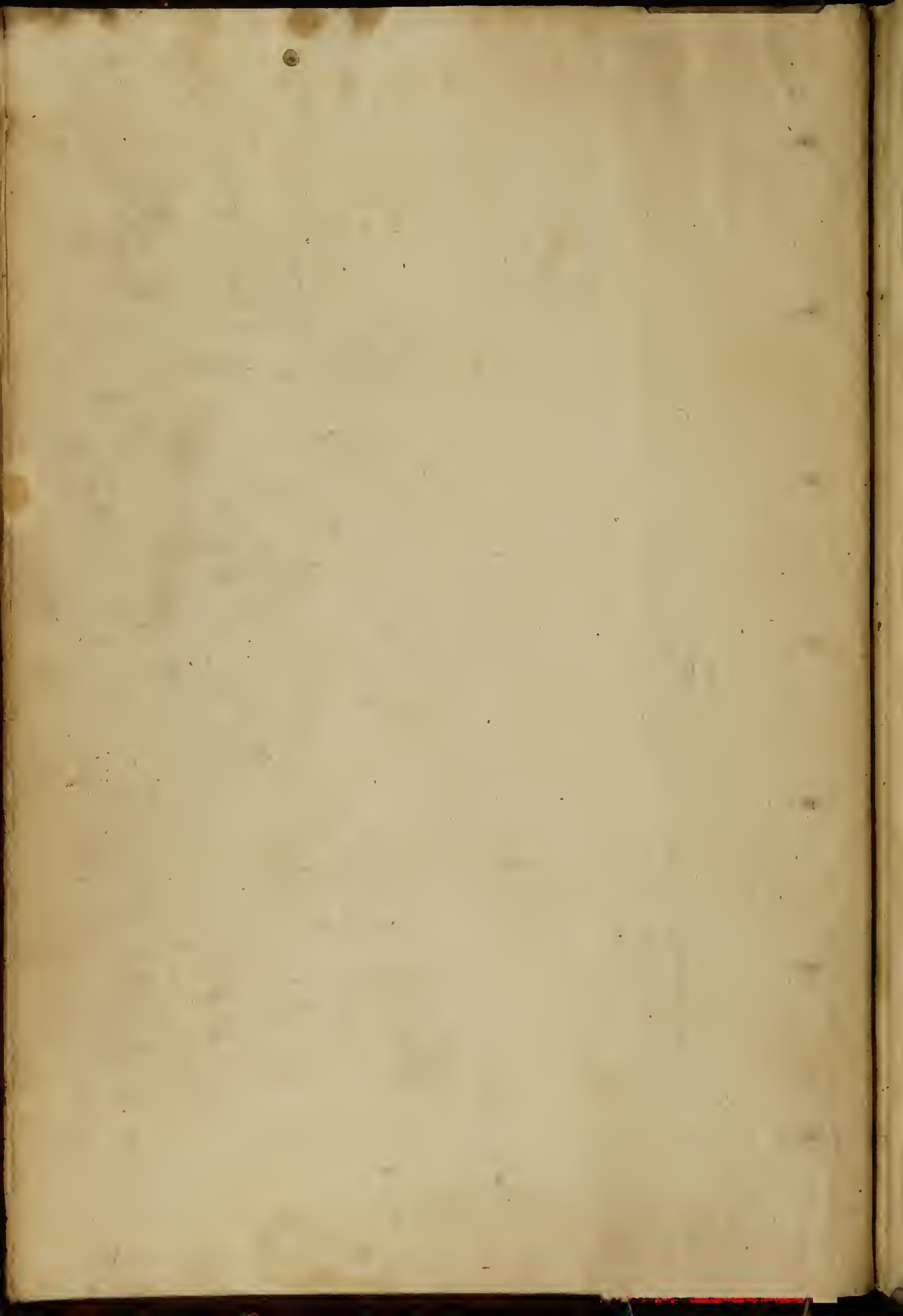
E. Coornaert.

1788

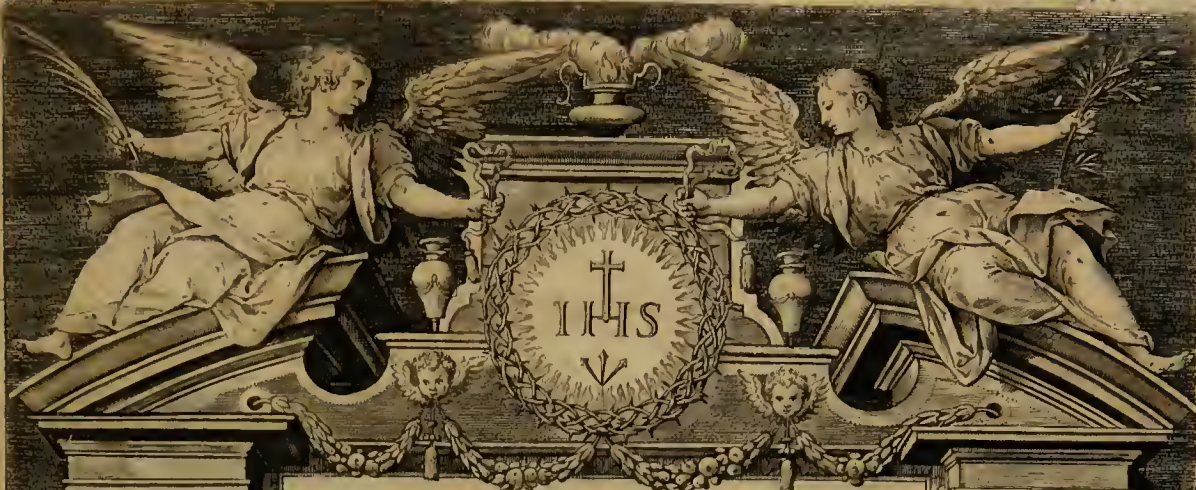

ambrosianus Hieronymus

Deo

ADNOTATIONES
 ET MEDITATIONES
IN EVANGELIA
 QVÆ IN SACROSANCTO
 MISSÆ SACRIFICIO
 TOTO ANNO LEGVNTVR:
Cum eorundem EVANGELIORVM Concordantia.

Auctore HIERONYMO NATALI
 Societatis IESV Theologo.

EDITIO VLTIMA:
*In qua Sacer Textus ad emendationem Bibliorum
 SIXTI V. et CLEMENTIS VIII. restitutus.*

ANTVERPIÆ,
 Ex OFFICINA PLANTINIANA,
 Apud Ioannem Moretum.
 M. DC. VII.

10
5

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
 LIBRARY
 540 EAST 57TH STREET
 CHICAGO, ILL. 60637
 TEL: 773-936-3700
 FAX: 773-936-3701
 WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

REC. COU
 SEYPLC
 10610
 B52.555
 AZ MS
 1407

SANCT^{MO} DOMINO NOSTRO
CLEMENTI VIII.

PONTIFICI MAXIMO.

IXERAT aliquando, Beatissime Pater, Hieronymo Natali, vni ex suis alumnis, Parens nostræ Societatis Ignatius, operæpretium facturum eum, qui ad perpetuam atque paratam Religiosis eiusdem Societatis Scholaribus meditando, orandique materiam ac segetem, Euangelia Quadragesima tota, Dominicisque per annum diebus inter sacrificandum recitari consueta, methodo quàm breuissima certos ad locos, seu capita meditantium vtilitati accomodata redigeret: neq; id solum, sed etiam appositis imaginibus & Adnotationibus illustraret. Fecit ille, quod optimo Patri cordi esse cognouerat, hoc ordine. Cuique Euangelicæ lectioni historiam suam ex aliis etiam Euangelistis integrè collectam, imaginèq; expressam præfixit. Curauit deinde, vt quamlibet imaginem sequeretur ipsa Euangelica lectio, cum aliorum Euangelistarum concordantia; non quidem integra, quia is non erat huius operis scopus, sed quæ ad historię intelligētiam, integritatem, & plenitudinem satis esse posset. Ad vnamquamque præterea Euangelicam lectionem sua adscripta est Adnotatio, quæ locum & tempus designat, quo mysteria salutis nostræ peracta fuere; breuissima quidem illa, cum excellenti tamen Terræ Sanctę descriptione, locis item nonnullis Euangelij difficilioribus interdum explicatis. Cuiuslibet autem Adnotationi accessit Meditatio non minus deuota, quàm erudita. Sub ipsis verò imaginibus capita illa seu puncta ad meditantium commoditatem subiecta sunt. Porro historiam ipsam vniuersam auctor,

prout plura aut pauciora mysteria singulis Euangelicis lectionibus continebantur, in C LIII. imagines distribuit, singulis suas Euangelicæ lectionis partes, Adnotationesque, & Meditationes tribuens. Verum auctore ante aliquot annos vita functo, qui mihi Superiorum permissu operis huius curam demandat, operæpretium visum fuit, si tanta imaginum moles ad ipsas Adnotationes, atque ad earum ordinem redacta, & quasi inter eas abscondita non relinqueretur; sed suo ordine, ac volumine seorsum ederetur: non ea tantum ratione, ut Adnotationum ipsarum liber, qui piarum Meditationum toto anno præbet materiam, & vilius ab omnibus comparari, & facilius circumferri posset: sed multò magis, ut imaginibus ipsis ex ordine Dominicalium Euangeliorum, in ipsius Euangelicæ historiae, temporis scilicet vitæ Christi, ordinem translatis ac dispositis, tota Redemptoris nostri Christi IESU vita, iuxta veram rerum gestarum ac temporum seriem, elegantibus descripta imaginibus ob oculos haberetur. Opus planè aureum, ut superioribus optatissimum seculis, ita futuris iucundissimum; præfixo præsertim ad operis initium indice, ex quo facile perspicere quisque possit, quæ quibus Dominicalibus Euangelis respondeant imagines. Ne autem ipsarum imaginum multitudo satietatem cuiquam pareret, vnde suo sine, spirituali scilicet animarum fructu, opus ipsum frustraretur, si in æs incideretur parùm eleganti manu; sed potius ut opificij elegantia ac pulchritudo, simul cum maxima ipsius argumenti sanctitate atque excellentia, operisque pietate coniuncta, omnes ad illud euoluendum, assiduaque meditatione versandum inuitaret; necessarium omnino fuit, ut excellentissimi quique artifices operi tam eximio, quod ipsius Euangelij noua ac penè spirans imago est, adhiberentur: id quod sine magnis difficultatibus, maximaque impensa perfici non potuit. Omnes tamen difficultates superata, omnia impedimenta, Christo propitio, tuisque auspiciis, Beatissime Pater, sublata sunt; opus deni-

denique ipsum ad pietatem, & deuotionem excitandam maximè accomodatam, tuo tandem tempore in vulgus prodit, quod tibi alioqui maximè debebatur, quo cum & in Deum pietas, & in Societatem nostram benignitas pariter creuit: sicut & cum viro grauissimo, eodémque sapientissimo Ioanne Bo. Me. Cardinale fratre tuo creuerat; cuius cum vestigia iam ante annos multos in minori fortuna sequereris, atque ego ab hac tua benignitate & pietate inuitatus, nonnulla ex primis operis huius imaginum delineamentis tibi omnium primo ostendissem, eam retuli pro minimo illo officio grati animi significationem, vt & te iam tum cui opus dedicaretur dignissimum iudicarem, & id mihi vt facere liceret, non mediocriter optarim. Nunc igitur quando me voti compotem facere dignatur Altissimus, hoc qualecumque perpetuè in te nostræ Societatis obseruantia monumentum libenter accipies, quam proinde, vt fouere non desinis, ita & commendatam habere perges in Christo IESV. Vale.

Beatitudinis tuæ

humillimus seruus,

Jacobus Ximenez.

LECTORI S.

VÆRES fortasse, Candide Lector, qui factum sit, ut cum memoria nostra tot fuerint, qui Evangelica Historia Harmonias concinnarent, auctor noster antiquioris cuiuspiam Concordiam sequi maluerit, quam ullius recentioris. In quo quidem primum illud nosse debes, neotericorum Harmonias, cum auctor hac scriberet, nullas in lucem proditas fuisse. Deinde illum antiquiorum, ut lectionem, ita sententiam libentius probare solitum & amplecti. Præterea integrum etiam tibi relinqui cuiusvis auctoris ordinem in tuis de Christi IESU vita meditationibus sequi, ac iuxta eum nostris hisce, si ita volueris, imaginibus uti. Quod verò quandoque imagini adpinxit, quod non legitur in Evangelio (quale illud est, quod Deus, quo die hominem creaverat, eodem reuolutis post seculis factus sit homo, eodem hominem per Crucem redemerit ac recrearit, eodem etiam dicatur hominem iudicaturus: Itemque quod ait Christo nato Angelum in Limbum ad Patres missum, qui Verbi infantis natiuitatem nuntiaret: Et Christum IESUM puerulum eo triduo quo eum Virgo Mater amiserat, mendicatio victitasse) Hæc scito pauca ex sanctis Patribus adiecta esse, de multis, quæ apud illos occurrunt ad excitandam meditantium deuotionem valde accommodata: quæ licet in Evangelio non reperiantur, Evangelio tamen ad eò nihil repugnant, ut sint etiam maximè consentanea. Cur denique in Adnotationibus, ac frequentius etiam in meditationibus, sermonem ad religiosi status homines conuertat, hæc maximè causa est, quod eius primum consilium non fuit, ut opus hoc in vulgus ederetur; sed ut religiosi tantum Societatis nostræ, iunioribus præcipuè scholaribus, inseruaret. Quin, ne Meditationes quidem ipsas operi huic Adnotationum intexere cogitabat, cum sciret facile esse vel mediocriter in meditando versatis suas cuique meditationes commentari, ut ipse suas instituerat. Verùm cum ei suggereretur, non tamen omnes equè esse idoneos ad id præstandum, nec fore inutile vel maximè exercitatis has Meditationes legere, adductus est tandem, ut eas Adnotationibus inferi pateretur. Fuit autem operis præteritum Adnotationum capita non solum sub ipsis imaginibus collocare, verùm etiam in Adnotationum volumine ea suis Evangelicis lectionibus præfigere, ut qui imagines nancisci non possent, his illas breui compendio summaria ipsa referrent, simulq; meditantium commoditari & memoriæ inseruient, dum

dum Meditationis materiam paucis comprehensam exhiberent. Et si porro ea tantum ex aliis Euangelistis in Concordiam afferre solet auctor, quae ad Euangelij Missae intelligentiam faciunt, vel sicubi ceteri Euangelistae aliquid addant: hoc tamen in Passionis & Resurrectionis Euangelis seruari omnino non debuit, nec potuit. sed integre omnium Euangelistarum lectiones Euangelicae distinctae proponendae fuerunt, propterea quod in Passione eas omnes legit Ecclesia, in Resurrectione ferè omnes. Ubi verò in Concordia dicitur; In illo tempore, iuxta usum Ecclesiae, apponiturque littera locum ubi res gesta est designans, data opera id factum est; ut ex nota temporis locus indicetur, quod aliàs fieri non poterat. Illud demum scire te volui, piè Lector, contextus Euangeliorum magno studio & diligentia emendatos esse, & in tanta varietate adhibitum ab auctore iudicium, ut ferè sequeretur editionem quam habent Hieronymus & Glossa ordinaria, & quae passim utitur Ecclesia in Missae Sacrificio: nam solos recentiores piguit eum sequi, quòd essent liberiores quàm vellet. Ceterum & hoc in primis scire tua interest & cogitare; ad spiritualem fructum, (quem, si ad eum te compares, Christus IESVS in animo tuo è sacra vitæ suae Meditatione uberem producturus est) non satis esse imagines curiosè peruoluere, aut illarum artem & pulchritudinem admirari; sed in singulis esse tibi singulos, vel etiam plures dies insistendum, Adnotationum & Meditationum capita sensim perlegenda, meditandum, contemplandum, omnes denique orationis partes exercendas, ut monet Apostolus: In omni oratione & obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum. Nostros igitur hosce labores, quicumque illi sunt, ut Deo Opt. Max. humiliter consecramus, & in proximorum salutem ac spiritualem profectum alacriter impendimus; ita eos tibi & utiles esse, & gratos in Christo IESV vehementer optamus. VALE.

INDEX IMAGINVM EVANGELICAE HISTORIAE,

continens ordinem, quo & ipsa EVANGELIA in
Missæ sacrificio in toto anno leguntur.

<p style="text-align: center;">Dominica I. Aduentus.</p> <p><i>V</i>AE iudicium vniuersale proxime precedent. Imag. 98.</p> <p style="text-align: center;">Dominica II. Aduentus.</p> <p>Mittit Ioannes duos discipulos ad IESVM. 32.</p> <p style="text-align: center;">Dominica III. Aduentus.</p> <p>Mittunt Iudæi ad Ioannem. 11.</p> <p style="text-align: center;">Dominica IIII. Aduentus.</p> <p>Ioannes concionatur. 10.</p> <p>In nocte Natiuitatis Christi. 3.</p> <p>In aurora, de Pastoribus. 4.</p> <p>Circumcisio Christi. 5.</p> <p style="text-align: center;">Epiphania Domini.</p> <p>Aduentus Magorum. 6.</p> <p>Adoratio Magorum. 7.</p> <p style="text-align: center;">Dominica I. post Epiphaniam.</p> <p>Cum doctoribus disputat IESVS. 9.</p> <p style="text-align: center;">Dominica II. post Epiphaniam.</p> <p>Nuptiæ ad Cana Galilææ. 15.</p> <p style="text-align: center;">Dominica III. post Epiphaniam.</p> <p>Mundatur leprosus. 26.</p> <p>Sanatur seruus Centurionis. 27.</p> <p style="text-align: center;">Dominica IIII. post Epiphaniam.</p> <p>Sedat procellam maris IESVS. 29.</p> <p style="text-align: center;">Dominica V. post Epiphaniam.</p> <p>Parabola de Zizaniis. 39.</p> <p style="text-align: center;">Dominica Septuagesimæ.</p> <p>De conuentione ex denario diurno. 72.</p> <p style="text-align: center;">Dominica Sexagesimæ.</p> <p>Parabola Seminantis. 38.</p> <p style="text-align: center;">Dominica Quinquagesimæ.</p> <p>Prænuntiat IESVS crucem suam Apostolis. 80.</p> <p>Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho. 83.</p> <p>Purificatio. 8.</p> <p style="text-align: center;">Feria IIII. cinerum.</p> <p>De ieiunio. 21.</p> <p>De Thesaurizatione. 22.</p> <p style="text-align: center;">Feria V. post cineres.</p> <p>Euangelium Dominica ij. post Epiphaniam. 26.</p> <p style="text-align: center;">Feria VI. post Cineres.</p> <p>De dilectione inimici. 20.</p>	<p style="text-align: center;">Sabbato post cineres.</p> <p>Ambulat super mare IESVS. 44.</p> <p style="text-align: center;">Dominica I. Quadragesimæ.</p> <p>Tentat Christum Daemon. 12.</p> <p>Secunda & tertia Tentatio. 13.</p> <p>Angeli ministrant Christo. 14.</p> <p style="text-align: center;">Feria II.</p> <p>Iudicium vniuersale. 99.</p> <p style="text-align: center;">Feria III.</p> <p>Eiicit iterum IESVS vendentes de templo. 88.</p> <p style="text-align: center;">Feria IIII.</p> <p>Quarunt signa à IESV Iudæi. 46.</p> <p style="text-align: center;">Feria V.</p> <p>De Chanana. 61.</p> <p style="text-align: center;">Feria VI.</p> <p>Sanatur languidus. 47.</p> <p style="text-align: center;">Sabbato.</p> <p>Transfiguratio Christi. 63.</p> <p style="text-align: center;">Dominica II. Quadragesimæ.</p> <p>Idem Euangelium. 63.</p> <p style="text-align: center;">Feria II.</p> <p>Incredulus prædicit damnationem IESVS. 55.</p> <p style="text-align: center;">Feria III.</p> <p>Quomodo credendum docentibus Phariseis & Scribis. 96.</p> <p style="text-align: center;">Feria IIII.</p> <p>Petitio Matris filiorum Zebedæi. 82.</p> <p style="text-align: center;">Feria V.</p> <p>De Diuite Epulone. 73.</p> <p>De morte Epulonis & Lazari. 74.</p> <p>De Inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra. 75.</p> <p style="text-align: center;">Feria VI.</p> <p>Paterfamil. plāt at vineā, & locat Agricolis. 91.</p> <p>Extra vineam filium occidunt. 92.</p> <p style="text-align: center;">Sabbato.</p> <p>De Prodigio Adolescente. 66.</p> <p>Profundit omnia Prodigus Adolescens. 67.</p> <p>Fit subulcus. 68.</p> <p>Accipit illum Pater benignissimè. 69.</p> <p style="text-align: center;">Dominica III. Quadragesimæ.</p> <p>Sanatur Daemoniacus cæcus & mutus. 45.</p> <p style="text-align: center;">Feria II.</p> <p>Malè accipitur IESVS in patria. 40.</p> <p style="text-align: right;">Feria</p>
--	--

I N D E X.

Feria III.		<i>In conspectum Ierusalem Venit IESVS.</i>	86.
<i>Docet humilitatem Discipulos suos, & correctionem fraternam.</i>	70.	<i>Ingressus solennis in ciuitatem.</i>	87.
Feria IIII.		Feria II.	
<i>Explicat doctrinam de traditionibus.</i>	60.	<i>Veniunt Gentiles ad IESVM.</i>	89.
Feria v.		Feria v.	
<i>Sanatur socrus Petri.</i>	18.	<i>Cena legalis.</i>	100.
Feria vi.		<i>Cena communis, & lanatio pedum.</i>	101.
<i>De Samaritana.</i>	35.	<i>Sanctissimi Sacramenti & Sacrificij institutio.</i>	102.
<i>De eadem Samaritana.</i>	36.	<i>De gestis post sacram Communionem.</i>	103.
Sabbato.		<i>Orat Christus in horto.</i>	107.
<i>Liberatur Adultera.</i>	53.	<i>Veniunt ad hortum armati.</i>	108.
Dominica IIII. Quadragesimæ.		<i>Malchi auricula abscissio.</i>	109.
<i>Quietem agunt Discipuli iubente Christo, postea nauigant trans mare.</i>	41.	<i>Capitur Christus.</i>	110.
<i>Docet, & sanat languidos, distribuuntur turba quasi per contubernia.</i>	42.	<i>Ducitur ad Annam primam.</i>	111.
<i>Satiat quinque millia hominum.</i>	43.	<i>Interrogatur ab Anna. Negat eum Petrus.</i>	112.
Feria II.		<i>Trahitur ad Caipham IESVS. Negatur iterum Petrus.</i>	113.
<i>Eiicit primo vendentes de templo.</i>	16.	<i>Adiuratio Caiphæ. Confessio diuina Christi. Tertio negat Petrus.</i>	114.
Feria III.		<i>De gestis in carcere Caiphæ post dimissum Concilium.</i>	115.
<i>Docet IESVS, concitantur contra eum Iudæi.</i>	51.	<i>De gestis manè in pleno Principum & Seniorum concilio.</i>	116.
Feria IIII.		<i>Ducitur IESVS ad Pilatum. Et Iudas laqueo se suspendit.</i>	117.
<i>Sanatur cæcus natus.</i>	57.	<i>Quæ primam gesta sunt apud Pilatum.</i>	118.
Feria v.		<i>Quæ gesta sunt apud Herodem.</i>	119.
<i>Ad Naim suscitatur filius viduæ.</i>	28.	<i>Quæ gesta sunt postquam reductus est ad Pilatum.</i>	120.
Feria vi.		<i>Flagellatur Christus.</i>	121.
<i>Mittuntur nuntij à sororibus de graui morbo Lazari.</i>	76.	<i>Coronatur spinis IESVS.</i>	122.
<i>Venit IESVS Bethaniam.</i>	77.	<i>Gesta post coronationem, antequam ferretur sententia.</i>	123.
<i>Suscitat Lazarum IESVS.</i>	78.	<i>Fert sententiam Pilatus contra IESVM.</i>	124.
Sabbato.		<i>Ducitur IESVS extra portam ad Caluariæ montem.</i>	125.
<i>Docet IESVS in templo.</i>	54.	<i>Quæ gesta sunt postea ante crucifixionem.</i>	126.
Dominica passionis.		<i>Crucifigitur IESVS.</i>	127.
<i>Acerrima consutatio Iudæorum, & eorum contra IESVM conatus.</i>	56.	<i>Erigitur Crux.</i>	128.
Feria II.		<i>Quæ gesta sunt post erectam crucem, antequam emitteret spiritum.</i>	129.
<i>Mittunt Iudæi ministros, ut IESVM comprehendant.</i>	52.	<i>Emissio spiritus.</i>	130.
Feria III.		<i>Quæ gestit Christus descendens ad Inferos.</i>	131.
<i>Non ascendit ad festum IESVS: quæ-runt eum Iudæi.</i>	50.	<i>Deponitur Christi corpus à cruce.</i>	132.
Feria IIII.		<i>De Christi sepultura.</i>	133.
<i>Malitiosè Iudæi IESVM interrogare aggrediuntur.</i>	59.	<i>Annuntiatio.</i>	1.
Feria v.		<i>Resurrectio Christi gloriosa.</i>	134.
<i>Vngit pedes IESVS At agdalena.</i>	34.	<i>Apparet Matri Mariæ Virgini.</i>	135.
Feria vi.		<i>De primo aduentu Mulierum ad sepulchrum.</i>	136.
<i>Concilium de necesse IESVS.</i>	79.	<i>Angeli apparent mulieribus.</i>	137.
Feria II. Maioris hebdomadæ.		<i>Veniunt Petrus & Ioannes ad sepulchrum.</i>	138.
<i>Cena apud Simonem leprosum.</i>	84.	<i>Apparet Magdalena.</i>	139.
Dominica in ramis palmarum.			Appa-
<i>Ducitur asina & pullus ad IESVM.</i>	85.		

I N D E X.

<i>Apparet Mulieribus.</i>	140.	Dominica ix. post Pentecosten.	
<i>Apparet duobus Discipulis eunibus Emmaunta.</i>	141.	<i>Flet I E S V S super civitatem, eicit ven- dentes de templo, prout in Dominica in ramis palmarum.</i>	86. 87. 88.
<i>Apparet Discipulis absente Thoma. Dominica j. post Pascha.</i>	142.	Dominica x. post Pentecosten.	
<i>Apparet Discipulus & Thoma.</i>	143.	<i>De Pharisæo & Publicano.</i>	90.
<i>Apparet septem Discipulis ad mare Tyberiadis. 144.</i>		Dominica xj. post Pentecosten.	
<i>Prandet cum septem Discipulis I E S V S.</i>	145.	<i>Sanat I E S V S surdum & mutum.</i>	62.
<i>Apparet in monte Thabor.</i>	146.	Dominica xij. post Pentecosten.	
Dominica ij. post Pascha.		<i>Incidit in latrones viator.</i>	33.
<i>De pastore bono, ostio, ostiario, ovili.</i>	58.	Dominica xij. post Pentecosten.	
Dominica iij. post Pascha.		<i>Curat I E S V S decem leprosos.</i>	81.
<i>De eo, quod dixit Christus, Modicum & non videbitis me.</i>	104.	Dominica xiiij. post Pentecosten.	
Dominica iiij. post Pascha.		<i>Docet Christus fiduciam habendam Deo.</i>	23.
<i>De eo, Quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum, &c.</i>	105.	Dominica xv. post Pentecosten.	
Dominica v. post Pascha.		<i>Ad Naim suscitatur filius vidue, prout in Feria v. post Dominicam iiij. Quadrag.</i>	28.
<i>Orationis perfectio docetur.</i>	106.	Dominica xvj. post Pentecosten.	
<i>Ascensionem Christi precedentia proximè.</i>	147.	<i>Sanatur Hydropticus.</i>	48.
<i>Ascensio Christi in celum.</i>	148.	Dominica xvij. post Pentecosten.	
<i>Sacra dies Pentecostes.</i>	149.	<i>De primo mandato interrogatur I E S V S.</i>	95.
Dominica j. post Pentecosten.		Dominica xvij. post Pentecosten.	
<i>Docet Christus, Estote misericordes.</i>	24.	<i>Sanatur Paralyticus.</i>	30.
Dominica ij. post Pentecosten.		Dominica xix. post Pentecosten.	
<i>Vocatio ad canam magnam.</i>	49.	<i>Facit Rex nuptias filio.</i>	23.
Dominica iij. post Pentecosten.		Dominica xx. post Pentecosten.	
<i>De ove centesima, & decima drachma perdita.</i>	65.	<i>Filium Reguli sanat I E S V S.</i>	37.
Dominica iiij. post Pentecosten.		Dominica xxj. post Pentecosten.	
<i>De copiosa captura piscium.</i>	17.	<i>De singulari inhumanitate scrui regij & ingratitude.</i>	71.
Dominica v. post Pentecosten.		Dominica xxij. post Pentecosten.	
<i>Compefitur iracundia.</i>	19.	<i>De soluendo tributo.</i>	94.
Dominica vj. post pentecosten.		Dominica xxij. post Pentecosten.	
<i>Satiat quatuor millia hominum. Infer- niens imagines Dominica 4. Quadra- gesima 42. & 43.</i>		<i>Sanatur Hemorrhoiſſa. Suscitatur filia Iairi.</i>	31.
Dominica vij. post Pentecosten.		Dominica xxiiij. post Pentecosten.	
<i>Cauendum à falsis Prophetis.</i>	25.	<i>De Antichristo.</i>	97.
Dominica viij. post Pentecosten.		<i>In die visitationis.</i>	2.
<i>Villicus accusatur.</i>	64.	<i>Transitus Matris Dei.</i>	150.
		<i>Virginis Matris sepultura.</i>	151.
		<i>Suscitatur Virgo Mater à Filio.</i>	152.
		<i>Assumitur Maria in celum, coronatur à sanctissima Trinitate.</i>	153.

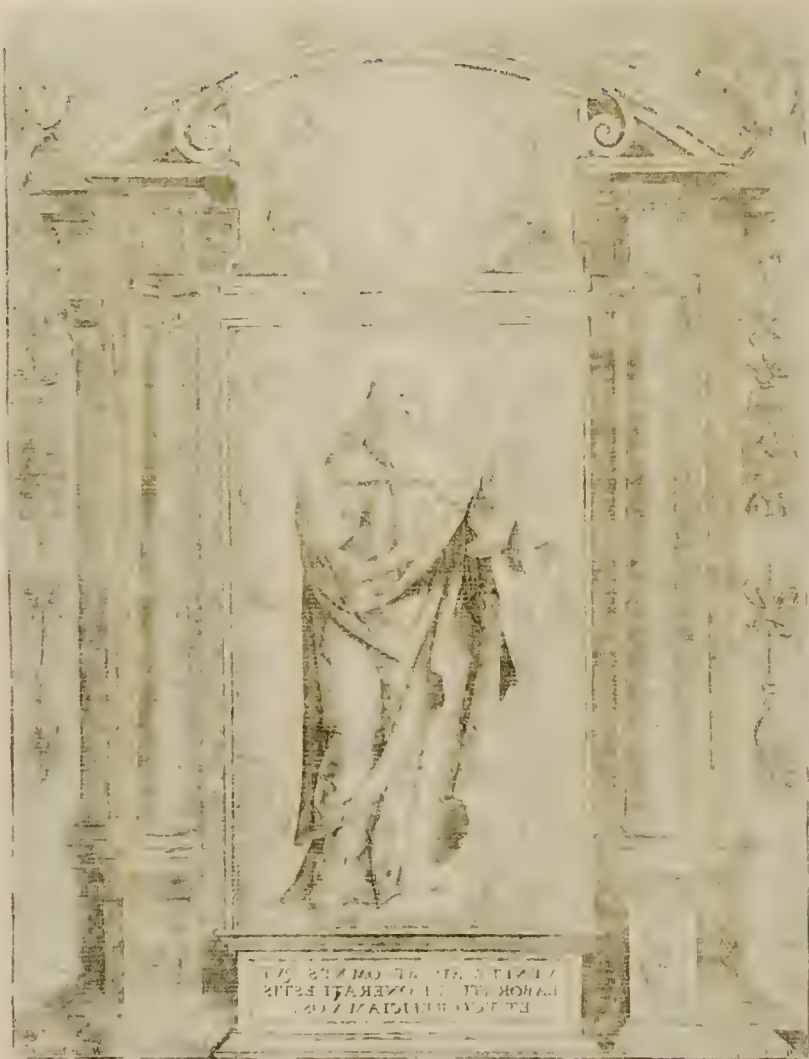

EVANGELICAE HISTORIAE IMAGINES

*Ex ordine Evangeliorum, quae toto anno in Missae sacrificio Leguntur,
in ordinem temporis vitae Christi digesta.*

Auctore Hieronymo Natali Societatis IESV Theologo,
Antverpiæ excudebat Ioannes Gallæus,
Anno Dñi M.DC.XLVII.

ET TUNC QUONIAM
 LABOR ET DOLORE
 ET TUNC QUONIAM

EVANGELIUM HISTORIAE IUDAEORUM

Auctore Hieronymo Nazarethensi Episcopo
 Antiocheno ex interprete Iuliano Gallicano
 Anno Dñi MDCXXII

ANNOUATIONES

DOMINICAE I. AD IANUARIAM
 20
 Hinc in ...
 ...
 ...

<p>... </p>	<p>... </p>
--	--

DOMINICA I. ADVENTVS.

Quæ Iudicium vniuersale proximè præcedent.
 Matt. xxiiij. cap. Marc. xij. Luc. xxi. Anno Christi xxxiiij.

98

i

A. Signa in celo, Sole, Luna, & stellis, &c.
 B. Christum ad iudicium venientem præcedunt crux, cæteraque insignia passionis, & Archangelus cum tuba.
 C. Præcedit ignis orbem purgaturus.
 D. Elementum ignis mundo quasi minuitur.
 E. Aeris suprema regio.
 F. Aeris media regio.

G. Aeris infima regio. Et in his omnibus terribilia signa.
 H. Confusio maris, & fluctuum, &c.
 I. Os inferni apertum.
 K. Etiam purgatorij.
 L. In terra rerum omnium horribilis facies, quæ orbi terrorem incutiet vehementissimum. Alia signa non potuit capere imago.

ADNOTATIONES

ET

MEDITATIONES

IN DOMINICALIA ET

QVADRAGESIMALIA TOTIVS ANNI

E V A N G E L I A .

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

Quæ iudicium vniuersale proximè præcedent.

MATTH. XXIII. MAR. XIII. LVC. XXI.

ANNO CHRISTI XXXIII.

In primam imaginem adnotatiuncula.

j.
98.

A. Signa in celo, sole, luna, & stellis, &c.	G. Aëris infima regio, & in his omnibus terribilia signa.
B. Christum ad iudicium venientem præcedunt Crux, lateraq; insignia passionis, & Archangelus cum tuba.	H. Confusio maris, & fluctuum, &c.
C. Præcedit ignis orbem purgaturus.	I. Os inferni apertum.
D. Elementum ignis mundo quasi imitatur.	K. Etiam Purgatory.
E. Aëris suprema regio.	L. In terra rerum omnium horribilis facies, quæ orbis terrorem incutiet v. hementissimum.
F. Aëris media regio.	

Alia signa non potuit capere imago.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XXIII.

LVC. XXI.

MAR. XIII.

Statim autem post tribulationē dierum illorū

^a Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stelle cadent de celo.

commouebuntur.

ERunt^a signa in sole, & luna, & stellis, & in terris pressura gentiū præ cōfusione sonitus^b maris, & fluctuum: arefcentibus hominibus^c præ^e timore, &^h ⁱ ^k expectatione, quæ superuenient vniuerso orbi. nam virtutes^a celorum mouebuntur.

A

Sed in illis diebus, post tribulationē illam, Sol contenebrabitur, & luna non dabit splendore suū, & stelle celi erunt decedentes.

quæ in celis sunt

MATTH.

Et tunc parebit^b signum
filij hominis in celo:

Et tunc plangent omnes
tribus terra:

In nubibus cali, cum vir-
tute multa.

Et mittet Angelos suos cum
tuba, & voce magna: &
congregabunt electos eius
à quatuor ventis, à sum-
mis calorū vsque ad ter-
minos eorum.

Ab arbore autem ficī
discite parabolam:

omnia
quia prope est in iannis.

hæc
præteribunt.

Et tunc videbunt^b filium hominis veniē-
tem in nube, cum potestate magna & ma-
iestate.

& gloria.

à summo terra,
vsque ad sum-
mum cali.

His autem fieri incipientibus, respicite, &
leuate capita vestra: quoniam appropin-
quat redemptio vestra. Et dixit illis simili-
tudinem: Videte ficulneam, & omnes ar-
bores, cum producant iam ex se fructum,

scitis
quoniam propè est æstas: ita & vos, cum
videritis hæc fieri, scitote
quoniam propè est regnum Dei. Amen
dico vobis, quia non præteribit generatio
hæc, donec omnia fiant. Cælum & terra
transibunt: verba autè mea nō transibunt.

cum ramus eius
tener fuerit, &
nata fuerint fo-
lia, cognoscitis
quia in proximo
sit æstas:
quod in proximo
sit in ostijs.
ista

ADNOTATIO.

- Q**UÆ proximè iudicium vniuersale præce-
dent calamitates immensa, eas cum ingenti
terrore mortalibus Prophetæ prænu-
ciarunt.
- Psal. 49. David. Deus manifestè veniet: Deus noster,
& non silebit. Ignis in conspectu eius exarde-
scet, & in circuitu eius tempestas valida. Ad-
uocabit cælum de sursum, & terram discernere
populum suum.
- Psal. 74. Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.
Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in
ea: ego confirmaui columnas eius.
- Psal. 75. Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc
ira tua. De cælo audiui fecisti iudicium: terra
tremuit & quieuit, cum exurgeret in iudicium
Deus, ut saluos faceret omnes mansuetos terra.
- Psal. 96. Nubes, & caligo in circuitu eius: iustitia, &
iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum
præcedet, & inflamabit in circuitu inimicos eius.
Iluxerunt fulgura eius orbi terra: vidit, &
commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt
à facie Domini; à facie Domini omnis terra.

Esaias. Ecce dies Domini venit, crudelis, & Cap. 13.
indignationis plenus, & ira furorisq; ad ponen-
dam terram in solitudinem, & peccatores eius
comercendos de ea. Quoniam stella cæli, & splen-
dor earum, non expandent lumen suum: obtene-
bratus est sol in ortu suo, & luna non splende-
bit in lumine suo.

Ieremias. Dies ille Domini Dei exercituum, Cap. 46.
dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicis
suis: deuorabit gladius, & saturabitur, & ine-
briabitur sanguine eorum.

Ezechiel. Finis venit, venit finis super qua-
tuor plagas terra. Nunc finis super te, & immit-
tam furorẽ meum in te: & iudicabo te iuxta
vias tuas: & ponam contra te omnes abomina-
tiones tuas. Cap. 7.

Daniel. In tempore illo consurget Michael Cap. 11.
Princeps magnus, qui stat pro filijs populi tui: &
veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gen-
tes esse ceperunt vsque ad tempus illud. Et in
tempore illo saluabitur populus tuus, omnis qui
inuentus

vitam eternam, & alij in opprobrium vt videant semper.

Cap. 4. *Oscas.* Lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea.

Cap. 13. *Et ego ero eis quasi leona, sicut pardus in via Assyriorum. Occurram eis quasi vrsaraptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum: & consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos.*

Cap. 1. *Ioel.* A a a, dicit. Quia propè est dies Domini, & quasi vastitas à potente veniet.

Cap. 2. *Coniurberentur omnes habitatores terra: quia venit dies Domini, quia propè est dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & turbinis. Magnus enim dies Domini & terribilis valdè: & quis sustinebit eum?*

Cap. 5. *Amos.* Va desiderantibus diem Domini: ad quid eam vobis? Dies Domini ista, tenebra, & non lux. Quomodo si fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vrsus: & ingrediatur domum, & innitatur manu sua super parietem, & mordeat eum coluber. Nunquid non tenebra dies Domini, & non lux: & caligo, & non splendor in ea?

Abdias. Iuxta est dies Domini super omnes gentes: sicut fecisti, sic fiet tibi: retributionem tuam conuerteret in caput tuum.

Cap. 1. *Michaas.* Quia ecce Dominus egredietur de loco suo: & descendet, & calcabit super excelsa terrae. Et confumentur montes subitus eum: & valles scindentur sicut cera à facie ignis, & sicut aqua qua decurrunt in praecipit.

Cap. 5. *Et faciam in furore & in indignatione ultionem in omnibus gentibus, quae non audierunt.*

Cap. 3. *Naum.* Propter multitudinem fornicationum meretricis speciose & grate, & habentis maleficia, quae vendidit gentes in fornicationibus suis, & familias in maleficijs suis: ecce ego ad te dicit Dominus exercituum, & releuabo pudenda tua in facie tua, & ostendam in gentibus nuditatem tuam, & regnum ignominiam tuam. Et projiciam super te abominaciones, & contumelias te afficiam, & ponam te in exemplum.

Cap. 3. *Abacuc.* Viderunt te, & doluerunt montes: gurges aquarum transiit: Dedit abyssus vocem suam: altitudo manus suas leuauit. Sol & luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum, ibunt in splendore fulgurantis haste tuae. In fremitu conculcabis terram: in furore obstupescies gentes. Audiui & conturbatus est venter meus: à voce contremuerunt labia mea. Ingredietur putredo in ossibus meis, & subter me scateat.

Sophonias. Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est & velox nimis: vox diei Domini amara, tribulabitur ibi sortis. Dies irae dies illa, dies tribulationis & angustiae, dies calamitatis & miseriae, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulae & turbinis, dies tubae & clangoris super ciuitates munitas, & super angulos excelsos. Et tribulabo homines, & ambulabunt vt caeci, quia Domino peccauerunt: & effundetur sanguis eorum sicut humus, & corpora eorum sicut stercola. Sed & argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die irae Domini: In igne zeli eius deuorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

Conuenite, congregamini gens non amabilis: priusquam pariat iustio quasi puluerem transfuentem diem, antequam veniat super vos ira furoris Domini, antequam veniat super vos dies indignationis Domini.

Cap. 2. *Aggeus.* Ego mouebo calumpariter & terram. Et subuertam solium regnorum, & conteram fortitudinem regni gentium: & subuertam quadrigam, & ascensorem eius: & descendent equi, & ascensores eorum.

Cap. 14. *Zacharias.* Et veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti cum eo. Et erit in die illa: non erit lux, sed frigus & gelu. Et erit dies vna, quae nota est Domino, non dies neque nox: & in tempore vesperi erit lux.

Cap. 4. *Malachias.* Ecce dies veniet succensa quasi caminus: & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem, stipula: & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quae non derelinquet eis radicem & germen.

Cap. 5. *Sapient.* Accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace iustitiam, & accipiet pro galea iudicium certum. Sumet scutum inexpugnabile aequitatem: acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directè emissiones fulgurum, & tanquam à bene curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum insilient. Et à petrosa ira plene mittentur grandines, excandescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet illos: & ad eremum perducet omnem terram iniquitatis illorum, & malignitas euertet sedes potentium.

TERRORVM EXTREMI IVDICII
IN IMAGINE CONTEMPLATIO.

A. **C**Aeli motu suo desiliuntur, septem videlicet plauetarum, stellatum, & mobile primum. Sol in tenebras conuertitur, Luna in sanguinem. Planctus alij & stellae omnes nigrescunt. Angeli caloribus motores, functionibus suis desertis, properant ad Christum, admiratione simul & ueneratione pleni.

B. Christus IESVS ad indicandos viuos & mortuos uenit in nubibus caeli, cum virtute multa & maiestate, & omnes Angeli & Sancti eius cum eo. Inter quos omnes principem locum tenet virgo Dei Mater Maria. Sanctorum animae ad corpora resumenda iusse descendunt. Complures Angeli ad ministerium resurrectionis mittuntur. Crux Christum praecedit cum passionis insignibus flagellis, corona spinea, clavis, & lancea, quae cum Cruce pie & coniungere, & meditari possumus. Sub Cruce Archangelus tuba nonisima; Surgite mortui, venite ad iudicium, horrendum in modum intonat.

C. Sub nubibus in quibus uenit Christus, sauis ignis uniuersum orbem purgaturus.

D. Ignis elementum conuertitur versus terram, flammam quasi mundo minitans.

E. Aëris suprema regio, & in ea stella cadentes, feri cometa, lancea ignita, tristia fulgetra.

F. Ex aëris secunda regione vibrant cum tonitruis fulmina mixta grandine, igne, fumo, ac sanguine; pluuia precipitat.

G. Infima aëris regio, quae terras & mare proximè cingit, uentus impetuosis terram & maria flagellat.

H. Mare horribili confusione sonitus & fluctuum exastuat, seuisstima tempestate iactatur, subuertit naues, mortuos homines, & emorientes pisces euomit.

I. Os Inferni apertum, eructans terras damnatorum hominum animas, atque horridos Demones.

K. Purgatorium dans animas, quae uel tunc primum erunt purgata, uel statim igne conflagrationis purganda.

L. Postremo terra describitur, atque in ea horrenda rerum omnium facies: homines, uel mortui, uel emorientes, uel ex morte incipientes resurgere, uel qui exanimati & amentes praetimore plangunt, omnibus locis diffugiunt, in cauernis sese abscondunt. Arbores eradicantur & arescunt. Emori hic uide bruta animalia, illic furere moribunda, eueriti urbes, oppida, & edificia omnia passim. Inter haec permixta infinita Daemonia rabiose furentia. Alia porro erit facies, hinc horrida, illinc admiranda aliorum hominum, qui ab initio usque mundi mortui fuerint: quorum animae adducentur, uel à Paradiso gloriosa, uel à Purgatorio, uel ab ipso Inferno cum suis pœnis. Congregabuntur corporum materia, parabuntur ad resurrectionem Angelorum ministerio. Beatorum quidem materia corporum purgabitur per ignem, Damnatorum non purgabitur. Viuentium autem exurentur corpora: & Sanctorum quidem purgabuntur, sed non affligentur; eorum uidelicet qui sine ullo reatu pœna inuenti fuerint: Malorum uero non purgabuntur, sed affligentur. Aliorum animae & corpora à temporali pœna purgabuntur. Quarum rerum consideratio supra captum nostrum, & mira est, & horrenda: quasi uideas Paradisum, & Infernum, & Purgatorium in terra uersari in adductis animabus. Omnia tremorem & timorem orbi incutient supra quam dici potest horrendum. Iudex Deus iratus, Angeli & Sancti uindictam contra impios postulantes, orbis terrarum armatus contra insensatos. Sed hac omnia aduersus peccatores parata, illos incredibili dolore & cruciatu afficient, contra uerò, Iustis summam animi latitiam afferent.

Apoc. 10.
Elii. 13.
Ez. 32.
Ioel. 3.
Matth. 24.
Act. 2.
Matth. 24.
Iob. 9.

Matth. 24.
& 5.
Zach. 14.
Ista. 3.
Iudas.
Matth. 24.
1. Cor. 15.
1. Thef. 4.
Matth. 24.
Psal. 49.
Ista. 29.
Mal. 4.
Dan. 7.
Basil. in
Psal. 49.

Matth. 24.
Mar. 13.
Sap. 5.
Esa. 29.
Sap. 5.
Ioel. 2.
Luc. 21.
Psal. 49.
Esa. 29.
Sap. 5.
Ioel. 2.
Luc. 21.
Luc. 21.
Sap. 5.
Apoc. 10.
1. Pet. 2.

Apoc. 10.
1. Cor. 3.
Matth. 4.
Luc. 21.

MEDITA-

M E D I T A T I O .

ECce venisti tu domine I E S V ; sed humilis, mansuetus, puer, paruulus, vagiens, frigans, à paupercola matre genitus in stabulo, omnium rerum cgenus. Quid igitur est benigne & bone I E S V , quod priusquam ad hæc mysteria veniamus , nos tam horribili rerum facie perterres , iudicij tui vniuersalis representatione?

Tuæ consulo vtilitatio homo , tui animi infirmitati , tuæ mentis stupiditati ; qui nisi concussus magno errore à mea iustitia ad misericordiam confugas, ad illa natiuitatis meæ mysteria non penerrabis. Nascar humilis & mansuetus ; sum tamen ille idem qui sum venturus ad iudicium , exerta mea, & Patris æterni parentia & seueritate. Veniam enim ad iudicium cum potestate magna & maiestate. Nascar puer , dabor paruulus , ego ille, qui cælum & terram impleo mea diuinare. *Jerem. 23.* Nascar vagiens & frigans , sed is ille, qui rugiens horrendum vt leo veniã , & ante quem ignis præcedet, & orbem purgabit vniuersum. Nascar ex paupercola maris; sed Deus omnipotens , sed ab excelsa super sidera virgine. In

stabulo omnium rerum ero indigens, at in me *Colof. 2.* habitabit omnis plenitudo diuin. taris corporaliter. Mihi cælum sedes est, terra autem *Efai. 66.* scabellum pedum meorum. Rex ego sum *Apo. 19.* Regum , & dominus dominantium.

Credo Domine hæc ita esse omnia , & vt cumque intelligo : sed aridè , frigidè , & infertuose. Da misericors Domine , vt propter timorem tuum in vtero cordis nostri concipiamus , parturiamus , & pariamus spiritum salutis tuæ , quem fecisti super terram. Introcamus in potentias & mirabilia tuæ humillimæ nariuitatis. Hinc nobis effulgeat veritas illa, & lux æternæ generationis , & dicat in corde nostro tibi Pater : *Filius meus es tu , ego hodie Psal. 2.* genui te. Et illud : *In splendoribus Sanctorum Psal. 110.* ex vtero ante Luciferum genui te. Illud eriam sapiamus in te quod dilectus tuus nobis tam altrè intonat : *In principio erat verbum , & Ioan. 1.* verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. *Hoc erat in principio apud Deum. Et verbum caro factum est , & habitauit in nobis ; & vidimus gloriam eius , gloriam quasi vnigeniti à Patre , plenum gratia & veritatis. Amen.*

6
DOMINICA SECUNDA ADVENTVS.

Mittit Ioannes duos discipulos ad IESVM.

MATTH. XI. LVC. VII. Anno XXXI.

In secundam imaginem Adnotatiuncula.

ij.
32.

A. Macheruntis carcer in tribu Ruben, unde mittit Ioannes discipulos.	E. Iesus cum discipulis suis.
B. Iordanis, post quem Macherus.	F. Perueniunt discipuli Ioannis.
C. Duo discipuli Ioannis venientes.	G. Coram eis sanat IESVS cecos, claudos, &c.
D. Naïm, ubi suscitatus fuerat filius viduæ, quæ causa fuit cur Ioannes discipulos mitteret.	H. Redeunt ad Ioannem eius quidam discipuli, sed iam magis Christi.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XI.

LVC. VII.

Ioannes autē cūm audisset in ^ab vinculis ^dopera Christi, ^emittens duos de discipulis suis, ait illi: Tu es, qui ^d venturus es, an alium expectamus?

Et nunciaverunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. Et conuocauit duos de discipulis suis Ioannes, & misit ad IESVM, dicens:

Cūm autem ^f venissent ad eum viri, dixerunt:

Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens:

Tu ^d es, qui venturus es, an alium expectamus?

(in ipsa autem hora multos ^e curauit à languoribus, & plagis, & spiritibus malis, & cæcis multis donauit visum.)

quicumque

Et ^h cūm discessissent nuncij Ioannis,

Et respondens ^f IESVS, ait illis: Euntes renunciate Ioanni quæ audistis, & vidistis. ^g Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.

Illis autem ^h abeuntibus, cœpit IESVS dicere ad turbas de Ioanne:

Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatum?

Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum?

mollibus vestimentis indutum?

Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt.

Ecce qui in veste preciosa sunt & in deliciis,

Sed quid existis videre? Prophetam? etiam dico vobis, & plusquam Prophetam. Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

ADNO-

DOMINICA II. ADVENTVS.

Mittit Ioannes duos discipulos ad IESVM.

Math. xi. Luc. vii. Anno xxxvi.

32
ij

A. Macheruntis carcer in tribu Ruben, vnde mittit Ioannes discipulos.
B. Iordanis, post quem Macherus.
C. Duo discipuli Ioannis venientes.
D. Nain, vbi suscitatus fuerat filius Viduae, quae causa fuit, cur Ioannes discipulos mitteret.

E. IESVS cum discipulis suis.
F. Perueniunt discipuli Ioannis.
G. Coram eis sanat IESVS caecos, claudos, &c.
H. Redeunt ad Ioannem eius quidem discipuli, sed iam magis Christi.

DOMINICUS II. ADVENTUS.

11

Thunfische, welche in der See zu finden sind.

A. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 B. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 C. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 D. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 E. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 F. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 G. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 H. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 I. Thunfische, welche in der See zu finden sind.
 K. Thunfische, welche in der See zu finden sind.

ADNOTATIO.

Iof. 7. de bell. Iud. cap. 25. Plin. lib. 5. cap. 16.

A. **M**Acherus oppidum in tribu Ruben, in Peræa regione trans Iordanem, quæ erant in Herodis Antipæ ditione, septem milliaribus distans ab Asphaltite, inter Arnonem & Iordanem; quod oppidum Herodes Antipas validissimè muniuit. Itaque secunda post arcem Ierosolymorum habebatur. Hic ab Antipa Herode Ioannes fuerat in carcerem coniectus. Unde mittit duos discipulos ad IESVM, docens quid dicturi, quidve acturi essent.

B. Iordanis fluiuius, post quem Macherus, & carcer Ioannis.

Luc. 7. C. Duo Ioannis discipuli iter facientes ad Christum versus Galileam, cogitabundi, & dubio animo.

D. Nazim ciuitas in tribu Issachar in Galilea inferiori, ubi paucis illis diebus fuerat à Christo suscitatus à morte viduæ filius adolescens ad oppidi portam, & vulgatum longè latèq; miraculum: quæ Ioanni fuit præcipua occasio mittendi discipulos ad IESVM; cum alia etiã opera Christi à discipulis audiret, vnde animaduvertebat eos zelo permoueri, nec satis retinere quæ ab ipso de IESV audierant. Nihil igitur Ioannes ipse re vera dubitauit; sed quasi rem meliùs exploraturus, ut illorum, siue dubitationem, siue zelum per Christum sanaret, id fuit cur ad IESVM mitteret.

E. F. IESVM contemplare, & duos discipulos Ioannis illum verècundè ac demissè interrogantes, astantes præterea Christi discipulos; IESVM verò primum sanantem multos, deinde de-

monstrantem quos sanauerat. Diuina virtutis ostensione respondet primum Christus tacens, deinde verbo. Non fuit quidem necessum Christum operibus respondere, qui habebat verba vitæ æternæ, & quæ veritatem diuinam semper spirabant: sed ita instituit suam doctrinam & legem IESVS, ut saceret, deinde doceret. Quod cum ageret, idem volebat à suis esse præstandum; atque eò magis, quòd cum verba non haberent ipsi ex se diuinitus potentia, bonis exemplis illam verborum iuuarent infirmitatem.

G. Cæci, claudi, surdi, leprosi, languidi, vlcerebus affecti, à Demonibus vexati; sum discipuli, & alij pauperes qui Euangelium recipiebant. Animaduerte omnia plena luce, spiritu, animorum excitatione in Dei & Christi laudem & gloriam.

H. Ioannis discipuli Macherunta ad Ioannem reuertuntur delibuti gaudio spiritus, in fide Christi confirmati, expulsa dubitatione, reiecto zelo quem pro Ioanne conceperant humanum nescio quid passi. Fructum verò præclarum è Christi operibus & verbis retulerunt: intellexerunt enim in spiritu suauissimè, fuisse se cæcos, claudos, leprosos, surdos; paupertatem spiritus conceperunt, & humilitatis donum. Denique lucem acceperunt Euangelij; in qua luce, & cognoscerent se absque causa scandalizatos, & verissimè esse quæ à Ioanne de Christo audierant. Denique venerant discipuli Ioannis, vix Christi; redierunt discipuli Ioannis quidem, sed magis Christi, toti Christi.

MEDITATIO.

Domine IESV Patris æterni sapientia infinita, nos quidem verbo & prædicatione non quærimus; nec ambigimus, an tu sis qui venisti, an tu qui venturus sis. Credimus quidem, & prædicamus te venisse in mūdum, humilè & mansuetum, venturumq; iudicem tremendum; & tamen reipsa, & vitæ spiritualis inertia atque stupiditate plusquam quærimus & ambigimus. Ita hebetes sumus mente & spiritu, ita desides. Nam si ita non est, cur non mouet nos ad amorem tuum, & eordis suauitatem & deuotionem tui primi aduentus humilitas? Cur non ad timorem tui

aduentus secundi horrenda facies & seueritas? Cur hæc tam aridè credimus, meditatur, & loquimur; & tam infructuose, quasi ita essent dicta & facta quæ in Euangelio legimus, ut nos erederemus, alij facerent & imitarètur? Adiuua nos, sancte & bone IESV, ne ita fiat; abige à nobis hunc mentis stuporem. Reuela & illustra sensuum interiorum aciem; ut corde & spiritu intelligamus, & quasi præsentem videamus, quæ ærnebant discipuli Ioannis, manus tuæ diuinæ mirabilia. Da Domine, ut inde ad ea erigamur, quæ illis externis sanationibus & virtutibus significabantur & gerebantur.

Nam qui visum hunc exteriorem recipiebant, eorum mens diuina luce illustrabatur. Claudi vim accipiebant, non solum vt pedum passibus progredierentur; sed vt cordis intentione ad salutem proficerent. Surdis aures etiam cordis aperiebantur, languidis robor vtrumque, & corporis & animi conferebatur. Vlcerosi integritas simul & viuacitas actionum & potentiarum restituebatur. Eurgumenorum fiebat vt non solum corpora à vexatione spirituum immundorum liberarentur, sed etiam mentes ab illusionibus atque tentationibus protegerentur. Pauperes, pii & modesti homines, coram hominibus abiecti, apud Deum cælestibus opibus ditabantur. Et quidem, tametsi singuli donorum excellentiam interius recipiebant; omnibus tamen omnia illa dona simul suo gradu à te Domine IESV, sufficienter conferebantur. Hoc initium est sancte IESV tuorum in nos beneficiorum, vt que in alios contulisti dona, ea agnoscamus & quasi olfaciamus. Fac pie IESV, vt ad odorem vnguentorum tuorum curramus, & similiter atque illi, sanemur interius; vt fides, & mens nostra donis sapientia, intellectus, consilij, atq; scientia illustretur. Curramus viam mandatorum tuorum expeditè tuis consiliis

adiuti. Lepra habituum deprauatorum exregatur in nobis. Audiamus sanguinis tui asper- *Heb. 12.* sionem melius loquentem quàm Abel; & suaue tuum & Patris tui verbu percipiamus, quod semper clamat ad nos, nunquam tamen audimus, nisi si quandoque surdastri. Languet enim nostrum liberum arbitrium miris modis, & nostræ potentia. Illis robor tuum diuini miseris, per eos languores quos portasti. Cùm verò fiat (heu nimium frequenter) vt & prauis habitibus nostri, & potètiarum infirmitas ac fœcordia nostra, non solum nõ excindantur vel sanentur, sed in vlcus & saniem excresecant, & fiant longè nocentiora; hoc quoque malum fac, benigne IESV, vt à nobis auertatur. Illud etiam concede, vt liberemur à malignorum spirituum insidiis omnibus atque importunitatibus. Ne permittas bone IESV, vt tua doctrina, tuum verbum, tuæ sanitates, & miracula tua, humilitas tuæ passionis, virtutes tuæ diuinæ fiant nobis scandali petra & condemnatio; & vnde nostra deuotio deberat salutem animi & perfectionem referre, inde reportet malitia nostra & ignauia miserabile detrimentum: sed contra fiat, vt de nostra salute & perfectione lætemur, & te in æternum laudemus. Amen.

Cant. 1.

Psal. 118.

DOMINICA TERTIA ADVENTVS.

Mittunt Iudæi ad Ioannem.

IOANNIS I.

Anno XXXIX.

In tertiam imaginem adnotatiuncula.

iij.

ii.

- A. Ierusalem, vnde mittunt Iudæi.
 B. Venientes ad Ioannem legati.
 C. Bethabara, siue Bethania, vbi Ioannes.
 D. Duo Sacerdotes cùm Leuitis ad Ioannem perueniunt.
 E. Ioannes vestitus cilicio ex pilis camelorum, negat

- planissimè se esse Christum.
 F. Eliam se esse negat Ioannes.
 G. Negat se esse, quem Moyses in solitudine venturum prædixerat.
 H. Prostratur tandem se esse vocem Dei clamantis in deserto.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOANNIS CAP. I.

Hoc est testimonium ^cIoannis, quando miserunt Iudæi ab ^aIerosolymis ^bSacerdotes & Leuitas ad eum, vt interrogarent eum: Tu ^dquis es? Et confessus es, & non negauit: & ^cconfessus

DOMINICA III. ADVENTVS.

Mittunt Iudæi ad Ioannem.

Ioan. i. Anno xxix.

11
11j

- A. Hierusalem, vnde mittunt Iudæi.
- B. Venientes ad Ioannem legati.
- C. Bethabara, siue Bethania, vbi Ioannes.
- D. Duo Sacerdotes cum Leuitis ad Ioannem perueniunt.
- E. Ioannes vestitus cilicio ex pilis Camelorum.

- F. Etiam se esse negat Ioannes.
- G. Negat se esse, quem Moyses in solitudine venturum prædixerat.
- H. Profitetur tandem se esse vocem Dei clamantis in deserto.

DOMINICA III. ADVENTUS

Missa. In diebus Adventus.
 In diebus Adventus.

II
 III

<p>A. Hieronymus, ... B. ... C. ... D. ... E. ... F. ... G. ... H. ...</p>	<p>A. Hieronymus, ... B. ... C. ... D. ... E. ... F. ... G. ... H. ...</p>
---	---

confessus est: Quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? & respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es? vt responsum demus iis, qui miserunt nos: quid dicis de te ipso? Ait: Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis. Et interrogauerunt eum: & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus, vt soluiam eius corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans.

Bethabara

ADNOTATIO.

A. Ierusalem in montibus posita, montibusque circumdata, inde Iudei mittunt Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem. IESVS vero ibi appingitur, quod Ierosolymis frequens in-ter Iudæos fuisse in festorum solennitatibus, vel aliis diebus, eo etiam anno, sed cum se non manifestaret, incognitus.

B. Veniunt cum comitatu suo Sacerdotes & Leuitæ Bethabaram trans Iordanem ad Ioannem.

C. Bethabara, id est domus transitus, vicus trans Iordanem in tribu Ruben, vbi eo tempore baptizabat Ioannes. Qui locus celebris erat antiquitus, nam illinc Iesus Naue cum populo vniuerso & Arca Dei; illinc Elias & Eliseus siccato Iordane transferant. Idem significat Bethania; quasi domum vel locum navis, qua fiebat transmissio in utramque ripam: vt ducamus Bethaniam non ab *בְּתַנְיָהּ* hanah, vnde illa Lazari, sed ab *בְּתַנְיָהּ* anah, vnde *בְּתַנְיָהּ* aniah: qua vox nauim significat, non solum magnam & marinam, sed fluuiatilem etiam (Isa. xxxij). (vt intelligunt Hieronymus & Cyrillus. Piscatoriâ vertit. Chaldeus Interpres, & exponunt Rabbinî: quare paruam esse dicunt Commentarij recentiores Catholicorum.

D. Duos Sacerdotes Iudæorum legati, eo cultu qui erat usitatus inferioribus Sacerdotibus, Ioannem interrogantes: adsunt eis Leuitæ. Horum omnium astutiam considera, & animi peruersitatem; Ioannis sanctimoniam, grauitatem, & humilitatem singularem.

E. Ioannes ita indutus vt tradunt Euangelistæ, vestimento è pilis camelorum, & zona pracinctus pellicæ, intermitit baptizare, vt sacerdotibus audiat. Deinde illis planissime ex animi sententiâ protestetur, & confirmat quod non sit Christus.

F. In curru igneo designatur Elias, quem se esse in carne quidem negabat Ioannes, non negabat in spiritu; verum de hoc Iudei non interrogabant.

G. Moyses in solitudine campestri trans Iordanem, exponens populo Israel quæ audierat in monte Oreb à Deo; suscitandum Prophetam similem sui, quem essent audituri, &c. Hunc item se esse negabat Ioannes; hoc est Christum, quem designauerat Moyses. Fecit enim Iudæorum insipientiâ vt rursus de Christo interrogarent, non intelligente locum illum Moysi de Messia: quod illis postea Christus exprobrauit. Itaque rursus respondet Ioannes, se non esse illum excellentem Prophetam, id est Christum, de quo Moyses erat vaticinatus.

H. Desertum Iudææ, vbi primum diuino mandato Ioannes incepit esse vox Dei in deserto clamantis. Quid autem fuisit facturû Iudæi, si se fuisset professus Ioannes Christum? Eratisne in Ioannem credituri? Nihil minus. Vt enim signis quæ in natiuitate IESV sciebatis facta non credebatur, non iis quæ ante xvij. annos in templo, vel videratis, vel fecisse intelligebatur, non predicationi apertæ Ioannis de illo illis ijdem diebus, ita minus

Orige. in cap. 1. Ioan. Chrysol. ho. 16. cap. 1. Ioan. Hiero de lo Theo phi. in. 1. cap. 10.

Deut. 18.

Hieron. ad Fabiolam.

minus longè Ioanni de se predicanti eratis credituri. Hæc igitur erat vestra peruersitas. Nec IESV credimus nec Ioanni; tamen suscitemus calumniam IESV, animum Ioannis peruertamus, hunc aduersus illum armemus; ita fiet, vt & viri usq; concidat existimatio apud plebem concepta, & neuter nobis facessat negotium. Verùm vt Deus per se, & per Angelos, & per iustos homines illud Draconi quem formauit, ita solet peruersitatem hominum, & iniqua consilia in caput eorum retundere: vt vnde alijs illi perniciem machinabantur, inde eorum calamitas proueniat. Iudæorum erat illa malitia, at Deus fecit vt sibi ipsi, vehementer illa in interrogatione

aduersarentur. Nam cum respondet Ioannes tam disertè, tam constanter: Non sum ego Christus; non sum Elias, non sum Propheta ille; Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum itetit, quem vos nescitis; Hic post me venturus est, qui antè me factus est, cuius ego non sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti, tantùm abest vt me illi præferam: vbi hæc audisti; Iudæi, intellexisti: consutatam esse vestram insipientiam, contra vero omnia quàm putabatis accidisse, consecutum Ioan-nem esse suæ veritatis gloriam atque humilitatis, auctoritatem IESV conciliatam esse illi-striorem.

MEDITATIO.

Salutaris planè doctrina hæc est; sancte IESV, quam præsentis Euangelio nobis proponis. Vtinam ad eius mysteria penetremus te docente. Age bone IESV, quid nobis per Ioannem significari voluisti: Nõne auxilium tuum quod dicimus speciale, & tuam præuenientem nos gratiam, & vocationem ad meliora? cuius etiam nobis rationem & sensum explicasti? Nã si ab hac gratia quæramus: *Tu quis es?* confitebitur: *Non sum ego Christus*: adhuc non sum gratia iustificans; sed ad iustificationem præparans, vel ad dona spiritus excellentiora inuitans. *Elias es?* tu? respondebit; sed dulciter & suaviter: *Non sum*. Zelo enim præparabat ad fidem Christi venturi Elias, fame, gladio, igne; non ita ego. Alioquin re Elias non sum, efficacia sum: siquidem vt or aliquando terroribus atque afflictionibus. Erisne igitur eximius ille Propheta: *Non sum*, respondebit. Is enim Christus Dominus meus est, qui ego (vt dixi) non sum. Quid igitur? quisnam es tu? Ego inquit, vox sum clamantis Dei in deserto animorum vestrorum. Nõdum Verbum, nondum perfecta notitia & salus, sed tantùm vox, & Verbi indicium. Quid autem per te clamat Deus? *Parate viam Domino*, diuinitati ipsi, Verbo Dei. Prauitates vestras corrigite, peruersitates emendate, conscientias repurgate. Sed quo pacto hoc præstare poterimus? Vox Dei non solum per me exeritur, sed clamat; hoc est, vehementer vos admonet & iuuat. Agite, surgite, accipite oblatam salutem, cooperamini Dei virtuti. En illa in animis vestris operatur, modò vos illam recipiatis, ac illi cooperemini. Singulare

beneficium hoc est bone IESV, vt nos, qui sumus adhuc in peccato, vel negligenter dona tua sequimur, & perfectioni virtutum non insistimus, tua gratia præuenias, & quasi ab alto summo excitatis inferas viam tuam: qua non iustificamur quidem, sed qua ad iustitiam nos præparemus te agente, ac disponamus ad gratiam tuam, vel ad gratiæ tuæ augmentum, siue per sacramenta, siue per pias operationes ex gratia tua efficaces contendamus. Verùm illud quoque doces, humilis & sancte IESV, vt suauitatem humilitatis sentiamus, te magnificemus, tua dona prædicemus, nihil nobis de tuis donis arrogemus; cognoscamus verò nostram confusionem, & inertiam, & impotentiam. Nihil voluit opinionis remanere in cordibus Iudæorum Ioannes, quod ipse esset Christus, nihil ipse commotus est illorum vel adulatione vel tentatione; sed planè gloriam dedit Deo & Christo eius, suumq; ministerium modestissimè est professus. Da nobis Christe IESV, vt illum initemur, & ita operemur; non vt ex nobis, sed ex Dei gratia & virtute, plenam & solidam Deo de nostris bonis gloriam demus. Profiteamur semper in cordibus nostris seruos nos esse tuos, etiam inutiles. Nihil hæreat menti nostræ interioris arrogantia vel præsumptionis, vbi prosperè nobis cedunt nostra spiritus exercitia & contemplationes. Cauemus, ne vbi exultamus in spiritu, vbi in consolatione versamur, Dæmonis aliqua fraus simili luce fucata subdole surrepat. Nihil sit nobis tutum, nisi quod plena humilitate conditur atque nitatur in te.

DOMINICA III. ADVENTVS.

Ioannes concionatur.

Matth. iij. Marc. i. Luc. iij. Ioan. i. Anno xxix.

10

iiij

- A. Tyberius Cæsar.
 B. Pontius Pilatus præses Iudææ.
 C. Herodes Antipas Tetrarcha Galilææ.
 D. Philippus Herodis frater Tetrarcha
 Iturææ, &c.
 E. Lysanias Abilnæ Tetrarcha. Hi suas
 prouincias representant et potentiam.

- F. Duo summi Sacerdotes in templo.
 G. Ioannes in deserto, & montanis
 Iudææ concionatur.
 H. Concionatur deinde ad Bethabaram,
 siue Bethaniam trans Iordanem;
 & turbas ad bene & pie vi-
 uendum instruit.

DOMINICA IV. ADVENTVS.

II

Ioannes concionatur.

MATTH. III. MAR. I. LVC. III. IOAN. I. Anno XXIX.

In quartam imaginem adnotati uncula.

iiij.
10.

- A. Tiberius Cefar.
- B. Pontius Pilatus Praefes Iudae.
- C. Herodes Antipas Tetrarcha Galilae.
- D. Philippus Herodis frater Tetrarcha Iturae, &c.
- E. Lysanias Abilma Tetrarcha. His suas prouincias representant, & potentiam.

- F. Duo summi Sacerdotes in templo.
- G. Ioannes in deserto & montanis Iudae concionatur.
- H. Concionatur deinde ad Bethabaram, siue Bethaniam trans Iordanem, & turbas ad bene & pie uiuendum instruit.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. III.

LVC. III.

MAR. I.

ANno autē quintodecimo imperij^a Tiberij Cefaris, procurante^b Pōtio Pilato Iudæā, Tetrarcha aurem Galilææ Herode^d, Philippo autē fratre eius Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis regionis, & ^c Lysania Abilinæ Terrarcha, sub Principibus Sacerdotū ^e Anna & Caipha, factum est verbum Dñi super ^s Ioannē Zachariæ filiū in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, ^h prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum,

Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam Mala. 3. ante te. Fuit Ioannes in deserto baptizans,

Venit Ioannes Baptista prædicans in deserto Iudææ, & dicens: Pœnitentiā agite: appropinquabit enim regnū celorū. Hic est enim, de quo dictum est per Isaiā prophetam dicentē:

sicut scriptum est in libro sermonum Isaia propheta: vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas eius: omnis vallis implebitur: & omnis mons & collis humiliabitur: & crunt praua in directa, & aspera in vias planas: & videbit omnis caro salutare Dei.

Et erat Ioannes vestitus pilis cameli, & Zona pellicea circa lumbos eius,

Ipse autem Ioannes habebat vestimentū de pilis camelorum, & Zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustæ, & mel siluestre.

& locustas & mel siluestre edebat.

MATTH.

MATTH. III.

LVC. III.

MAR. I.

Tunc exibat ad eum Ierosolyma & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata sua. Videns autem multos Pharisæorum, & Sadducæorum, venientes ad baptismum suum,

Dixit eis:

Progenies demonstravit

fructum dignum penitentia. & ne velitis dicere intra vos:

Dicebat ergo ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab ipso:

Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

Facite ergo fructus dignos penitentia: & ne cœperitis dicere: Patrem habemus Abraham.

Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahamæ. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat. Venerunt autem & Publicani, ut baptizarentur, & dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus? At ille dixit ad illos: Nihil amplius, quam quod constitutum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes: Quid faciemus & nos? Et ait illis: Neminem concurtiatis, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus:

Respondit Ioannes, dicens omnibus:

Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me post me, cuius non

Et egrediebatur ad eum omnis Iudæa regio, & Ierosolymita uniuersi, & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine.

& predicabat, dicens;

Ego quidem baptizo vos in aqua in peni-

MATTH.

MATTH. III.

LVC. III.

MARC. I.

tenitiã: qui autẽ post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare: & permundabit

sum dignus soluere corrigiam calceamentorum eius:

Ipsẽ vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni: cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans euangelizabat populo.

procumbens

Ego baptizavi vos aqua: ille autem baptizabit vos Spiritu sancto.

ADNOTATIO.

A. Tiberius Cæsar, Cæsaris Augusti principis, cum exercitu, ut simul Imperium Romanum representetur. Et tamen Roma, vel Romanum Imperium (quod orbis terrarum esse Romani iactabant) nihil Indiarum, vel Persidis, nihil plurium orientalium regionum, nihil ultra Danubium obtinuit. Daniel tamen illam Monarchiam quartam describit. Ita enim summe in terris potentie, & præter cæteras omnes eminentes, orbis imperasse existimatur sumi semper.

B. Pontius Pilatus cinis Romanus Iudææ Procurator seu Præfex, hoc est eius partis, quæ cesserat Archelao filio ex patris Herodis maioris testamento à Cæsare confirmato. Ea fuit dimidia pars diuisionis quæ Herodis fuerat, vera scilicet Iudæa, hoc est tribus duæ, Iuda & Benjamin; Idumæa præterea & Samaria, quæ complectebatur tribum Ephraim, & dimidiam Manassæ. Et enim damnato Archelao tyrannidis à Tiberio Cæsare, accusatibus Iudæis & Samaritanis, multato omni pecunia, & misso Viënam Galliæ prouinciæ in exilium (redacto eius regno & ciuitate in prouinciam) missus est quintus Procurator Pontius Pilatus, succedens Grato.

C. Herodes Antipas, Herodis Antipatri sue maioris filius, Galilææ Tetrarcha. Hic ex testamento patris, & confirmatione Tiberij Cæsaris obtinuit quartam partem regni Antipatri, dimidiam scilicet eius partis quæ reliqua erat; data Iudæa, Idumæa, & Samaria Archelao. Ea erat Galilæa & Peræa, hoc est regio trans Iordanem, tribum scilicet Gad & Ruben, & dimidiam Manassæ continens. Eam vocant nonnulli Peran, eius habitatores Iosephus Transiordanenses.

D. Philippus, eiusdem Antipatri filius, Iturææ Tetrarcha & Trachonitidis regionis. Hic successit ex patris testamento, & confirmatione Tiberij in Trachonitida, Auranitiden, Beth-

niam, & Paneada. Quæ omnia Euangelista complectitur sub Ituræa & Trachonitide. Cæterum cum mirè hic varient scriptores, sequenda est vnicè Euangelica veritas: aliis iure suo præponendus est Iosephus. Ex Luca tamen non habemus, quònam loco fuerint ille regiones. Iosephus Trachonitidem dicit habitasse vs, progenitorem Iob. Erit igitur Trachonitis trans Iordanem regio, supra mare Galilææ (ubi traditio ponit sepulchrũ Iob) è regione Meronis lacus, excurrens supernè ad Paneada. Hanc locat Hieronymus ex Eusebio iuxta desertum Arabiæ, quod Bosræ iungitur. Exponit rursus esse Trachonitida trans Bosræ Arabiæ ciuitatem, in deserto contra australem plagam, quasi ad Damascum respiciens. Cæterum Ituræa pars est Trachonitidis ad motem Antilibanum, veluti si dicas ab Ituræa principium accipere Trachonitida, quò spectasse videtur Lucas.

E. Lysanias. Hic non fuit Herodis Antipatri filius, qui tribus filiis diuisit suam omnem diuisionem, Archelao, Antipa, & Philippo, sed ex genere Ptolemæi Mennei, & Asamone orũ. Nò tamè fuit hic Lysanias Tetrarcha filius Ptolemæi Mennei, ut credit quidam: ille enim successit Ptolemæo patri, sed interfectus est à Cleopatra, Antonio coniuente, longè ante Christum, non solum concionantem, sed natum. Natus enim est Christus xliij. anno imperij Augusti Cæsaris. Fuit igitur alius Lysanias, Ptolemæi ex hoc Lysania nepos. Ptolemæum verò Dynastiã suam habuisse in monte Libano & vicina Cæle-Syria certum est ex Iosepho, qui Ptolemæum dicit incolam Libani, & alibi Ptolemæum Mennei Dynastiã Chalcididis, quæ sita est in monte Libano. Regionem autem quæ est inter Libanum & Antilibanum, Abilina vocari constat, ex vrbẽ Abila quam in ea regione Hieronymus statuit, Ptolemæus itè, & alij Geographi: quam simul Lysaniam appell-

Ioseph. lib. 17. cap. 13. Idem lib. 17. Ant. cap. 15.

Idem lib. 18. Ant. cap. 3.

Idem 17. Ant. ca. 10. & 13.

Idem lib. 17. Ant. cap. 13.

lib. 1. Ant. cap. 14. vel 7.

Ioseph. Ant. 14. cap. 2. 3. Idem Ant. 15. cap. 4.

Idem de bel. Iu. 1. 1. cap. 7.

De locis hebr.

B lant

lant alij etiam recentiores, qui addunt vulgò Libanum dictum Abilinā. Regio ampla est, si Libano & Anilibano iungas Caes partes. Illud pestremò attingendum, Tetrarchiā hoc loco accipi pro Ethnarchia, siue Dynastia, ut affolet.

F. Designantur duo summi sacerdotes in templo, Annas & Caiphas: ille exercens ministerium, quasi illius anni Pontifex: hic cessans à ministerio: ut alternas vices habuisse intelligantur Annas & Caiphas; & Caiphas eius anni quo passus est Christus fuisse summus Sacerdos, verus quidem, tamen si malis artibus in sacerdotiū arrogatus. Et verò verbis Euangelistarum necessum est simpliciter niti. Nam ex historia exter-

Io. 11.

Lib. Ant.
20. cap. 18.

na parum lucis reperio. Tantum Iosephus narrat successionem Pontificum usque ad conflagrationem templi sub Tito; & ereptum quidem Pontificatum ex profapia Asamonæorum, hoc est Machabæorum, ab Herodæ Antipatro, & concessum quibusvis ex Sacerdotum ordine, etiam obscuris hominibus. Hunc est imitatus Archelaus, & Romani, redacta in prouinciam Iudæa. Itaque tota potestas summi Pontificis eligendi in regia fuit potestate: inde sola Pontificalis auctoritas in Antonia, inde nundinatio summi sacerdotij, & varietas Pontificum. Vt quisque enim magis pecunia abundabat, & erat ambitiosus magis, eò erat frequētius Pontifex. Hinc illa Valery Grati, cui successit Pilatus, tam crebra Pontificum mutatio. Itaque rem eò simul videmus peruenisse, ut certum genus esset, quod Pontificij nundinatione sibi arrogaret, id dicebatur genus summi sacerdotij. Hoc est quod in actibus Apostolorum recenset Lucas, conuenisse Annam, Caiphā, Ioannem, & Alexandrum, & quotquot erant ex genere Sacerdotali; quod græcè est ἐκ τῶν ἱερέων ἀρχιερατῶν. In hoc genere primarij fuerunt Annas & Caiphas. Cum his faciūt, quæ à doctõribus Ecclesiasticis traduntur. Quæ cum ita sint, simpliciter libet ad verbum interpretari, quo anno exorsus est suam prædicationem Ioannes, eo anno simul fuisse duos summos Sacerdotes, Annam & Caiphā, & alternis sanctos sacerdotio, ut aperit ostendit Ioannes in Euangelio.

Ioseph.
18. Ant.
cap. 4.

Cap. 4.

11. cap.

Hæc descripio tẽporis ita accurata, quoad eius fieri potuit, suis imaginis partibus est designata. Celebratur autẽ in initij Euagelij omnis potestatis humane cõmemoratio, ut significetur, excisũ lapidẽ illũ de monte sine manibus, conceptum videlicet sine viro opere Christi de Spiritu sancto, qui omnia Orbis terrarũ Regna cõtereret & aboleret, Sacerdotiũ etiam Leuiticum abrogaret, & Regnũ suũ & Sacerdotiũ sempiternũ statueret.

G. Ioannes in deserto & montanis Iudæa, ubi primũ factum est ad ipsum verbum Domini, unde ad prædicandum penitentiam, & baptizandum missus est in omnem regionem, & trans & circa Iordanem, à Macherunte Pellā usque ad mare Tiberiadis. Missus enim erat Ioannes, non ad prædicandum tantummodo, sed simul ad baptizandum. Propterea erat in deserto quidem, sed iuxta Iordanem, vel etiam in locis ubi esset copia aquarũ, ut in regione AE non iuxta Salim, non longè à lacu Genesareth: quasi videas Ioannem celebritati IESV cedere, & Bethabara, siue Bethania relicta, ad superiora Iordanis prædicatione & baptismum exercere.

H. Ioannes concionatur ad Bethaniam in ripa Iordanis. Erant Pharisei auditores, Sadducei, Publicani suspensis ad zonam oculis, tenentes manu tabulas, milites armis insignes, tum turba plebis. Sensum hic mentis omnium contemplare: Ioannis excellentem vim spiritus, & virtutum omnium plenitudinem, summam auctoritatem, grauitatem verendam, turbe simplicitatẽ; animos Phariseorum & Sadduceorum inter se diffidentes, sectarum variam curiositatem & ambitionem, dum virique patronum suæ heresios Ioannem exoptant; Publicanorum distractum animum, hinc perpetua lucri cupiditate, illinc conscientie stimulis; militum iedum bellandi, suspensos rei nouitate animos omnium, & ad aliquam vel pietatem, vel pietatis speciem erectos. Illud præterea animaduertendum, alias hominum nationes petere à Ioãne, quo pacto piẽ viuere, non Phariseorum, & Sadduceorum. Illis respondet placidè Ioannes, hos acerbè reprehendit. Nos etiam docuit Ioannes vestitus, cibi, & eremi austeritate, penitentiam ut amplectamur, illam etiam exteriorem, doctrina verò sinceritate, ut iuxta suam vocationem singuli bonas actiones sectemur, tum baptismo, qui ad Christum viam parabat, ut bona opera etiam ad iustificationem præparatoria exercemus. Deterreret verò nos omnes, ne velimus confidere duntaxat, quòd Christiani sumus, quòd in Christum credimus, quòd Deus pro nobis mortuus est & resurrexit. Hæc quidem profunt, si fructus dignos penitentia faciamus, si g. illa, quæ antea præscripsit Ioannes. Quæ si negligamus, audiemus absque vlla dubitatione, quæ dixit seuerissimè Ioannes Phariseis & Sadduceis: audiemus quæ Christus ipse comminatus est: Cur dicitis mihi Dñe, Dñe, & meam voluntatem non facitis? Amẽ dico vobis, nunquã noui vos: discedite à me omnes qui iniquitatẽ operamini.

MEDI-

M E D I T A T I O.

Quænam est hæc, bone Iesv, humane potetia tam accurata descriptio: Quorsum spectat? Tenet Imperium Romanum Tiberius Nero: procurat Iudæam Pontius Pilatus: Herodes, Philippus, Lyfanas in Galilæa, in Iturea & Trachonitide, in Abilina suos Principatus gerunt. Principes verò Sacerdotum sunt duo, Annas & Caiphas, non est vnus, vt oportuit. Quid hæc sibi volunt Domine? Eras videlicet iam è monte excisus lapistu Christus Iesv, qui esses omnem Orbis potentia contriturus. Incipis igitur hos omnes in triumphum producere. Incipis per Ioannis predicationem exspoliare Principatus & Potestates, ac raducere confiderent, palam triumphaturus omnes in temetipso è cruce. Et hos quidem voluisti nominari Principes, sub quorum Imperio vel Sacerdotio morte tua Mortem, Infernum, Sathanam, nedum hanc potentiam superasti. Illud verò grauissimè notasti, quod ruinam Sacerdotij Mosaiici portendebat, duos scilicet fuisse summos Sacerdotes: labes enim erat propediem extinguendi veteris Sacerdotij. Verum quid paras aduersus mundi & Sathanæ potestatem? Quem mittis exercitum?

Ego solus sum exercitus & acies Dei viuētis. Qui etiam nunc primum visibilis appareo; gessi tamen antea bellum aduersus alia omnia Regna, illa conculcaui per verbum meum, per mea mirabilia opera, per meos milites. Mitto autem hoc tempore ante me quasi Primipilum, fortissimum militem Ioannem, qui hostes meos exagitet.

Sed quid est, Domine, quod paucos, quod singulares in aciem producis? Nunquam sunt pauci, nunquam singulares. Vt enim ego solus sum exercitus Regni cælestis, qui solus nunquam fui, nunquam sum; sed Pater & Spiritus sanctus mecum semper sunt, mecum belligerant, mihi præsto est omnis Angelica militia, mihi omnis creatura subseruit meo nutu: Ira quos mitto, soli non sunt; sed ego cum illis sum. Mitto etiam Angelos meos, qui illos comitentur & iuent.

Sed arma quibus bellum geris, magne Iesv, & quibus serui tui, vellè quæ sint intelligere.

Mea arma, verbum est meum, & mea potentia infinita; quæ vna eademque est Trinitatis diuinæ. Sed nolui solis his armis vti, nec sola potentia (quod poteram) debellare hostem Sathanam; sed infirmitatem, humilitatem, ignominiam, labores, mortem elegi, quibus ar-

mis eominis depugnarem & vincerem. Huiusmodi arma dedi meis. Per hæc vicerunt præteriti mei milites, per hæc Ioannes superabit, per hæc futuri mei milites. Potentiam enim meam Ioanni communicavi; sed quam exercet (quemadmodum ego feci) per infirmitatem & humilitatem vitam, & prædicationis efficaciam. Vixit in deserto à puero, abiectè vestitus est, atque adeo horridè; cibo vsus melle syluestri & locustis; penitentiam egit ad trigessimum vsque annum feuerissimam. Hinc progressus est ad parandam mihi viam, per baptismi, per confessionis peccatorum, & per emendationis vitæ prædicationem. Sic ad Regnum cælorum, quod ego eram in mundum inuecturus, corda hominum præparabat; sed præparabat tantum, quæ erant à me consummanda. Nam initia quædam erant baptismi mei, meæ confessionis, meæ penitentia, quæ Ioannes prædicabar non ipsa sacramenta, non ipsa mysteriorum perfectio.

Fac benigne Iesv, vt nobis imitatio Ioannis sit dulcis, sit efficax; ne vim vnquam & animi intentionem, & exercitium penitentia negligamus. Ita fac sancte Domine. Intercede tu etiam pro nobis plusquam propheta Ioannes, vt te totum conuelciamus, tuos mores cordi imprimamus, gratia perfectæ nos paremus; vt Christi passiones, gloria, atque Euangelij prædicatione sit in nobis fructuosa. Verum illud etiam vellem de tua gratia intelligere, suavis Iesv: Quid est, quod Ioannes nihil ferè vitæ perfectionis prædicat; tantum debita singulis officia præscribit: Eleemosynam turbæ; Publicanis, vt statuta seruēt illis tradita, militibus, ne quæquam vel per concussionem vel per caluniam lædant, vt sint suis stipendiis contenti.

Non erat Ioannis munus perfectionem angelicæ legis hominibus prædicare. sed tantum eius ministerium præparatorium erat ad lucem, ad veritatem Euangelij & Regni cælorum, & vitæ perfectionem, quam ego eram instituturus. Illud prædicabat Ioannes, quod magnum habebat momentum ad vitæ perfectionem capeffendam: Si mandata Dei serueris, si penitentiam sectemini, si eleemosynas erogetis, hæc facient, vt agnoscat is deesse aliquid vobis, & audiat is me consulentem: *Vade, vende omnia que habes, da pauperibus, & sequere me.*

Ita est, Dñe Iesv, ita est. Da igitur sancte Iesv, vt dignos penitentia fructus faciamus. Amen.

NATIVITAS CHRISTI.

L V C. II.

Anno. I.

In v. imaginem Adnotatiuncula.

v.

3.

<p>A. Berlehem ciuitas Dauid.
 B. Forum, vbi soluitur tributum.
 C. Spelunca, vbi natus est Christus.
 D. Iesus recens natus ante præsepè humi in fano iacens, quem pannis virgo Mater inuoluit.
 E. Angeli adorant puerum natum.
 F. Ad præsepè bos & asinus nouo lumine commoti.
 G. Lux è Christo nato fugat tenebras noctis.</p> | <p>H. Turris Heder, id est, gregis.
 I. Pastores ad turrim cum gregibus.
 K. Angelus apparet Pastoribus, & cum eo militia caelestis exercitus.
 L. Angelus, qui piè creditur missus in Limbum ad Patres nuncius.
 M. Stella & Angelus ad Magos missi, eos primùm ad iter impellant.</p> |
|--|---|

EVANGELIUM MISSÆ.

FActum est autem in diebus illis, exijt edictum à Cæsare Augusto, vt^b describeretur vniuersus orbis. Hæc descriptio prima, facta est à Præsìde Syria^c Cirino. Et ibant omnes, vt profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam in ciuitatem Dauid, quæ vocatur^a Berlehem: eò quòd esset de domo & familia Dauid, vt^b profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore, prægnante. Factum est autem cum essent^c ibi, impleti sunt dies vt pareret. Et^d peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in^e præsepio: quia non erat eis locus in diuersorio. Etⁱ pastores erant in^h regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce^k Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum: Inuenietis Infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Et subito facta est cum Angelo^k multitudo militiae caelestis, laudantium Deum, & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

ADNO-

IN NOCTE NATALIS DOMINI.

Natiuitas Christi.

Luc. ij. Anno i.

3

v

- A. Bethlehem ciuitas David.
 B. Forum vbi soluitur tributum.
 C. Spelunca, vbi natus est Christus.
 D. IESVS recens natus, ante Praesepe
 huius in faxno iacens; quem pannis
 Virgo Mater inuoluit.
 E. Angeli adorant Puerum natum.
 F. Ad Praesepe hos & agnus nouo lumi
 ne commoti.

- G. Lux e Christo nato fugat tenebras noctis.
 H. Turris Heder, idest gregis.
 I. Pastores ad turrim cum gregibus.
 K. Angelus apparet Pastoribus, &
 cum eo Militia caelestis exercitus.
 L. Angelus, qui pie creditur missus in
 Limbum ad Patres nuncius.
 M. Stella & Angelus ad Magos missi,
 eos primum ad iter impellant.

DXO.

IN NOTTE NELLE DOMINE

Manuale Chirur.

3

<p>G. ... H. ... I. ... K. ... L. ... M. ...</p>	<p>A. ... B. ... C. ... D. ... E. ... F. ... G. ...</p>
---	---

ADNOTATIO.

Mich. s.
Hieron. in
locis.

A. *Bethlehem, quæ est Ephrata, ciuitas David in tribu Iuda ad Austrum, sex milliariibus ab Ierosolymis in monticulo sita.*

B. *Forum Bethlehem, ubi mense assidet Exactor tributi: vnus dissoluit, alij conueniunt soluturi.*

Hieron. ad
Marcell. &
in epi. Pau.
Beda in
lib. de lo-
sanct. Broc.

C. *Spelunca, Foramen etiam vocat Hieronymus, ubi natus est IESVS. In parte verò interiori excauatum in rupe erat præsepium. Est autem simile sepulchrum Christi; hic excauatur præsepe post speluncam, illic sepulchrum. Loci sacratissimi humilitatem considera simul & maiestatem. Nihil enim illinc potuit esse abiectius, nihil hinc augustius.*

D. *IESVS recens natus in spelunca ante præsepe fano exceptus, humi vagiens, & manus ad matrem tendens: simul spiritus exultatione, atque animi suauitate plena virgo Mater, & adorabunda, pannis & fascijs quæ parauerat, infantem Deum frigentem aggreditur continuo inuoluere & fouere. In his verò mysterijs Mariam contemplare suam virginalem integritatem tenentem, nullius muliebrium ministeriorum indigentem, excelsa mente in filij natiuitatem, tum æternam ex Patre, tum temporalem ex se, laudibus, & spiritus exultatione leuatam quidè, & mente & corde, obsequia tamen omnia in filium obcuntè officiosissime: Ioseph verò totum esse in Pueri admiratione & adoratione.*

E. *Angeli è celo ad Bethlehem & præsepium spectantes, & ex his plurimi aëra & terram tenentes, adorant natum ex virgine puerum, Regem ipsorum & Dominum, & caelestia encomia illi concinunt.*

F. *Ad præsepe, quod diximus excauatum in rupe, bos & asinus alligati, sed erectis capitiibus, & ad locum natiuitatis conuersis, quasi sentiant insolitum quid stabulum pati.*

G. *Nox cum esset, aëris obscuritate representatur; sed ita tamen, vt ex infante Deo, qui in orbem terrarum lucem afferbat caelestem, emicans lux speluncam illustret.*

H. *Turris Heder (id est gregis) ad quam tabernaculum extendit Iacob, & gregem pascere solebat, vno miliari à Bethlehem ad Orientem.*

I. *Ibi pastores vigilantes in agro, & custodientes vigilias noctis, sine excubias agentes super gregem, magno timore percussi è visione Angeli. Greges & canes obstupefcunt ad luminis nouitatem.*

K. *Supernè enim Pastoribus imminet Angelus, claritas Dei circumfulget eos, timent magno timore, recipiunt se à timore, audiunt ab Angelo esse Christum natum. Adest ad Angelum multitudo caelestis militiæ laudantium Deum, ac dicentium: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

L. *Angelus, quem (vt piè meditatur) puer Deus mittit ad Patres in Limbum, vt nunciet ipsum recens natum hominem. Antrum autem non describitur, quod necessum fuerit terram aperiri, vt locus daretur spiritui Angelico; sed vt sensus apprehendat penetrasse.*

M. *Stella & Angelus qui illam mouebat: hic à puero IESV missus, illa tum primum condita; cuius indicio, & Angeli reuelatione excitati Reges Magi incipiunt se ad iter parare in suo Regno singuli. Statim enim nato Christo illa intelligimus facta; missum Angelum vnum ad Pastores, tum exercitum Angelorum, alium Angelum in Limbum ad Patres, tertium ad Magos Reges in Orientem. Ita omnium hominum generi manifestatus est Christus recens natus. Ita celebratur in terra, sub terra, & in calis Dei infinita benignitas in mortales. Nam quis dubitet Angelos omnes in calis Dei hominis natiuitatem celebrasse diuinis præconijs, vnde intelligebant ruinas suorum equalium esse reficiendas gloriosissime, per infantem Deum recens natum in terris? Non solum ab Angelis in celo, in terra ab hominibus, & sub terra præclaræ sunt gratulationes Deo homini nato; sed quasi gestiunt cali, elementa, creatura omnis adorare Deum natum, & gratulari; & quasi sentiunt se esse nobilitata diuinitatis consortio. Exultat calum, terra, omnia: naturalis spes exuende corruptionis, vel corruptioni non seruienti in omni creatura incitatur.*

MEDITATIO.

Nasceris hodie, parue Puer IESV, ex humili Virgine in stabulo Bethlehémico, fœno exciperis, vagiens, frigans, pauperculus, pannis inuolueris, reclinaris in præsepio, quia nō erat vobis locus, ne in diuersorio quidem.

LUC. 2.

Quid hic primū mirabimur? Quid prædicabimus? Quid primū cōtemplabimur? Acriter quidem hæc monent nos, verū alia sunt quæ nos attrahunt vehementiūs, vt per illa his vehementissimè moueamur, & dulcissimè reficiamur. Sed quenam illa sunt vehementiora? Alia duæ natiuitates tuæ, magne IESV. O rei ineffabilem magnitudinem & maiestatem! Nasceris homo in stabulo, qui simul in æternitate nasceris lux infinita, verbum immensum; hodie inquam à Patre generaris, Deus de Deo, Deus ipse Patri consubstantialis. Nam in æternitate cum semper sis natus, semper tamen nasceris, nunquam nasci ex Patre desinis. Est igitur infinita in hæc tua humili natiuitate maiestas, potentia, diuinitas; immensa in æternitate natiuitas & generatio. Sed alia item fuit tua natiuitas incomparabilis mysterij, & secundū æternam generationem maximi, quando Deus ipse omnipotens, splendor gloriæ, & figura immensæ Patris substantiæ, factus es homo ex solius Virginis substantia, in eius vtero ex qua nunc nasceris. Salua enim vtriusque substantiæ proprietate, & in vnam cōeunte personam, suscepta est à maiestate tua humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate tua mortalitas. Hæc excelsa mysteria & infinita nos attrahunt. Debent quidem certè nos, vbi videmus Christum nasci, vehementiūs quàm quæ non videmus commouere; vt his quæ videmus vehementissime moueamur, & reficiamur suauissimè: non commouent tamen, bone & sancte Infans. Hæc quidem nostra spiritus inertia est, nostra fidei & donorum tuorum negligentia. Quis enim, si paulò diligentius Dei donis insisteret, non hic impleretur cordis primū suauitate & gustu, deinde luce cœlesti, & quasi diuinitate occuparetur? virtutem infinitam, gloriam, maiestatem Dei immensam contempleretur, & diuino iubilo laudaret, per te Christe IESV in fœno exceptum, ex immaculatæ Virginis vtero sacrosancto natum, vagientem, pauperculum,

LEO EPI. 10.

frigentem, panniculis inuolutum? His nos ruis mirabilibus imbue bone puer IESV. Tum illud aueo scire, Quid tu operaberis, quid faciebas in vtero Matris virginis totos nouem menses? & quid ex vtero?

Quid tu censes? credis quidem omnia quæ ego tibi exponam; sed credis ieiunè & aridè, credis absque præsentia, absque idonea consideratione. In vtero Matris cum essem, spirabam ego cum Patre vna spiratione, vna virtute Spiritum sanctum paraclitum in æternitate: Angelos, cælum, orbem terræ vniuersam cum Patre & Spiritu sancto infinita diuinitatis potentia & sapientia conferuabam & gubernabam: ego Angelis gloriam æternam largiebar, Dæmonibus damnationem æternam irrogabam, regnabam in æternum Deus omnipotens: Matris virginis mentem, spiritum, animum, mea præsentia, mea virtute implebam. Suppedibat illa mihi corporalem substantiam & nutritionem me agente; ego illam diuinæ meæ naturæ consortem vberius in dies faciebam. Crescebam ego ex illa in horas corpore, illa spiritu ex me. Ego in Matre ex Matre vivebam, illa ex me & per me. vtrique in vtero clausus generabar, illinc à Patre, hinc à matre; illinc infinitam plenitudinem diuinitatis acciebam, hinc in plenitudine & perfectione humanitatis augmentum. Non operabantur corporis mei sensus præter communem hominum consuetudinem vel naturam; operabatur supra, non solum hominum, sed Angelorum etiam naturam & facultatem mens mea diuinitus. Erat enim anima mea in deliciis cœlestis Paradisi, erat summa felicitate donata.

In duplici igitur eras sinu, magne & parue IESV; in Patris æterno potentissimè, in Matris, vt humillimè, ita dulcissimè. Non loquebaris, vivebas in Matre; & tamen mortalium salutem operaberis & merebaris apud Patrem. Verè tu eras Deus absconditus. Saluator ex vtero & in vtero & Patris & Matris. Aperuisti mihi Domine excelsa mysteria; aperire reliqua per hæc benigne Paruule.

ISA. 45.

Eram quidem in vtero Matris clausus necessitate meæ humanitatis; verū gestiebam atque exultabam vt gigas ad viam meam cur-

PSAL. 118.

rendam.

rendam. Desiderabam ex vtero dulcissimo prodire, cupiebam nasci in vestram hanc mortalitatem, bellum gerere cum Sarana, Mundo, Carne, Morre, & Inferno. Illinc in magnitudine virruris, in indignatione iræ & zeli mei, terribilis omnibus Dæmonibus & hominibus; hinc in infirmitate humanitatis meę humilis, & mansuetus, & infirmus.

Nāscere: Veni ad nos sancte Puer. O inenarrabilem Diuinitatis benignitatem! O mysterium Dei excellenrissimū: Peperit te Deum & hominem Virgo sanctissima, inuiolata eius virginitate sacrosancta. Nullus ibi dolor, nihil carerarum necessitatum communium; nulla ibi obstetrix, nulla mulierularum sedulitas inrercessit. Ipse vegeta, & summa spiritus suauitate exultans Virgo Deum hominem parit, adorat, fouet, pannis inuoluit. Ipsa obstetrix & marer est. Angeli famulantur Regi suo infanti, & Reginæ Matri si quid ministerij est obeundum. Fœnum parant quod excipiat, angelicus manibus excipiunt nascenrem, humi super scœnum reponunt honorificentissimè Paruulum. Explica mihi obsecro, sancte IESV, pet Efsaiam, tuam nariuitatem.

Natus hodie sum humilis puer vobismortalibus, non mihi, non Angelis, non Deo; vos foli mea natiuitate & humanitate egebatis. Propter vos homines apparuit mea humanitas. Neque solū vobis mortalibus natus, sed vobis datus sum, id est propter vos, laboribus, pœnis, afflictionibus huius mortalitatis innumerabilibus. Traditus etiam truculentissimis latronibus ad mortem, ad contumelias infinitas & cruciatus. Hæc enim in vestram vitam & salutem fuerunt omnia collocata atq; tradita. Datus sum vobis præterea, qui vester eram Dominus & Deus, vt vester essem frater. Sum factus & amicus, & adiutor vester & minister: factus sum vester Magister, vestra via, salus, veritas & vita, virtus vestra & gloria, vestra sapienria, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Thesauri sapienriæ, scientiæ, & diuinitatis, qui in me sunt reconditi, per me, atque in me dari sunt vobis, intra vos similiter reconditi sunt. Ego vester sum vestitus cælestis. Deniq; sum datus vobis in cibum & potum; ego vestra sum nutritio. Agite comedire, bibite, satiamini, inebriamini carissimi ab vberibus meę cælestis & diuinę sapienrię & suauitatis, & gratiæ. Hęc omnia vobis data sunt mecum & per me. Vti

mini, cooperamini infinitæ virtuti quæ vobis mecum data est & per me: in vobis efficax erit, si velitis.

O ineffabilem tuam & adorandam, bone & sancte IESV; in nos benignitatem! ó immensa beneficia! Hoc est videlicet quod referente Dauid loquurus est per te & in te Pater æternus: *Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes.* Psal. 81. Ita est, Domine; sed terrent me quæ subdit. *Vos autem sicut homines moriemini, & sicut vnus de Principibus cadetis.* Nisi quod intelligo cõminationem hanc esse Patris tui & prædictionem eorum qui percunt. Quæ comminatio, quæ prædictio facit, vt maiore nos spem concipere debeamus in te. Nam propterea tam vehementer Parer tuus loquitur, quod vehementer nostram salutem appetat, & nos acriter deterrere a viriis velit, & ad se allicere. Natus es ergo IESV benigne nobis, datus es nobis. Sed quod das tuæ porenriæ insigne?

Principatus mei insigne gero excellentissimum super humerum meum, crucē meam. Illud enim primum prodicens in orbem terræ Iesai. 9. egi, quod semper in vtero Matris egeram, ac semper deinde egi. Obtuli meam crucem & mortem Patri pro vobis. Hic est meus Principatus, hoc meum Imperium. Per hæc ego Satanam, Infernum, Mortem, Peccatū triumphabo. Per hæc regnabo ego in æternum, ac sedebō ad dexteram Patris, qui semper sum in sinu Patris. Per hæc mecum omnes Electi Patris mei regnabunt.

In infirmitate itaque tua summa, hoc est; morte ignominæ plena fecisti virtutem Domine, & spem ac refugium nobis collocasti. Sed quod nomen imponit tibi Parer nascenri? Audiam ex te obsecro, magne Puer: Video Domine; imponit nomina sex, per quæ interpretatur quod iam de te prædixerat Iſaias; EMANVEL, id est, nobiscum Deus: & IEREMIAS dixerat: DOMINVS IUSTITIA NOSTRA: & quod vocatum est ab Angelo, priusquam in vtero concipereris; IESVS.

Primum igitur è sex nominibus est, ADMIRABILIS. Reuerà admirabile est nomen tuum, arduum, & sublime EMANVEL noster, Domine iuste noster, noster IESV; supra & Angelorum & hominum captum: Nam nomen tibi יהוה tetragrammaton, ineffabile nomen, infinitum nomen, pelagus immensum substantiæ infinitæ, quæ est tua & Patris diuinitas: hoc est tibi nomen in æternum.

Hieron. cõtra Heluidam.

Ad Titum 3. Iſai. 9.

Matth. 20. Ioh. 13. 14. 1. Cor. 1. Col. 2.

Cant. 5.

Iſai. 9.

Hieron. in 9. cap. Iſai. Iſai. 7. Ier. 23. 33.

æternum. Factum est planè tuum nomen in tua conceptione, in tua natiuitate, in tua vita, in morte, in aliis omnibus mysteriis mirabile & gloriosum. Atque aded quid in te est, quod miraculum Dei non sit? Illinc Deus es, hinc homo; vnus tamen Christus, vna persona diuina. Operaris illinc vt Deus, quo quid est mirabile? hinc vt homo, quod summum est miraculum; vt Deus opera nostra opereris, & sustineas infirmitates nostras.

Isai. 28.
Isai. 9. ex
70.

Quod est præterea nomē: CONSILIARIUS. Tu enim es ille *magni consily Angelus*. Mirabile planè & diuinum fuit consilium tuę catinis œconomia, summę miserationis cōsilium. Non enim alia via erat, redimendi mortales, sed hanc tu solam elegisti, vt tuę glorię & bonitatis honorificentissimam, iustitię tuę conueniētissimam, hominibus verò fructuosissimam, & summi exempli plenam. Tu autem illa etiam ratione nominatim huius excelsi mysterij dicitis Consiliarius, quod in tua persona erat futura hæc dispensatio humanitatis, & tuo sanguine & cruce erat tibi luēdum quicquid in mortalitate nostra esset peccati, ac promerendum quicquid gratiæ, quicquid donorum speraretur. Inde porro peculiariter accepisti Domine munus illud nobis consulendi, nos semper ad meliora promouendi.

Sed quod est aliud nomen tuum, parue Puer? DEVS. Virtus infinita natus sum ego, qui eram in principio apud Patrem eadem potentia. Eram Dei btachium immensum, & digitus, vtrumque enim extendit Deus in natiuitate mea in hostes suos ad mortalium liberationem & salutem. Docuit manus meas ad præliandum continuis in carne mea; digitos quasi eminūs per meos milites ad gerendum bellum & conficiendum, ad consummationem vsque sæculi, quando ponam omnes inimicos sub pedibus Patris.

Psal. 143.

Magnum est hoc nomen tuum bone IESV. Expone mihi quartum, hoc est, FORTIS. Ego cum sim Emanuel, id est, *vobiscum Deus* potens, sum simul vobis homo fortis vtraq; fortitudine, & infinita Patris, & meę natiuitatis, & passionum, & mortis quam passurus sum: Finita quidem hæc & creata; sed quæ Dei sit, & meritum habeat infinitum. Sum ego fortis ille Gibbor, quem secum esse dixit Ieremias Propheta in persona Ecclesię. *Dominus* (inquit) *meum est, bellator fortis*. Fortior enim robustior, validior ego adueni, quàm fortis Sathan armatus. Hunc superueniens vincam &

Ier. 20.

Luc. 11.

atma illius vniuersa auferam in quibus confidit, & spolia eius dispenfabo.

Duo remanent nomina, PATER *futuri sæculi*, & PRINCEPS *pacis*, per quæ me diuinitus recreas benigne IESV. Vidi enim te hæcenus nascentem nobis, donatum nobis; vidi gestantem crucis tuę Imperium super humerum tuum. Admirabilem te sum contemplantus, consilium & decretum redemptionis humanæ orbi inferentem, potentem Deum, robustissimum hominem: quæ omnia partim tuam humilitatem, partim tuam maiestatem demonstrant; tuam potentiam exerunt; tua prælia, tuas victorias prædicant. Per hæc autè duo vltima victorię tuę fructū communicas. Nasceris enim *Pater futuri sæculi*, id est, futuræ nostræ æternitatis auctor, & effector Regni cælorum. Nasceris noster puer & frater; sed & simul efficeris nostræ diuinæ generationis, & vitæ, & œconomix, & poliæ auctor & gubernator, futurę nostræ beatitudinis generator. O rem omni admiratione superiorem! Regnum suum æternum vt Deus inferat, atque aded inferat nostrę mortalitati per diuina sua dona; det filium, qui vita sit nostra & salus sempiterna, qui nos consortes suæ naturæ faciat, qui nos in cælum asserat è terra, qui cælum terrę coniungat! Verè tu Pater es magnus & omnipotens, parue Puer, omnis vitæ spiritualis, omnis gratiæ, omnium donorum cælestium, nostræ æternę beatitudinis & glorię. Non solùm enim gratia tua & veritate salutem peperisti sempiternam; sed viæ nobis fuisti dux, & magister, & princeps; sine quo ad illam vitam contendere non poteramus. Eramus omnes tui & Patris æterni hostes, cum Sathana, Mundo, Carne. Pro Peccato, pro Morte, pro Inferno bellum contra te gerebamus: tu tamen solus pax nostra factus es, disciplina paciis nostræ in te incubuit, & correctio, & pœna qua pax nostra pararetur. Tu pacificasti per sanguinem crucis tuę siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt. Tu posuisti fines Ierusalem, id est, Ecclesię tuę, pacem. Tu reliquisti nobis tuam pacem, & dedisti nobis. Gessisti igitur bellum, in acie conflixisti pro gloria Patris tui cōtra Sathanam, Carnem, Peccatum, Mortem, Infernum; contra nositem, sed simul pro nobis. Vim passus es & mortem in eo bello & prælio ab illis omnibus, tum à peccatis nostris. Hæc enim te interemerunt per manus consceleratas teterrimorum hominum.

Eph. 2.
Ier. 53.
Abeol. 1.

Psal. 147.
10. 14.

mittit vnum ad Pastores in vicina tegione vigilantes, & custodias agentes in greges suos. Iubet consequi statim multitudinem exercitus caelestis. Destinat vnum ad Patres in Limbum, qui nunciet illis se natum Messiam: alium ad Magos mittit in Orientem: creat stellam splendidissimam, quam gubernandam attribuit Angelo. Itaq; caeli, terrae, Infernorum, Angelorum omnium se demonstrat esse Imperatorem ac Dominum. O admirabilem rerum varietatem! O diuinam economiam! O lucem lætam, iucundam, caelestem, rebus omnibus & mundo infusam! Contemplare quae creaturam exultantem vniuersam, animos sanctorum hominum insolito spiritus sensu & lætitia commotos gestire. Sentiunt omnia Deum natum, vim diuinam, nouam, lucidam,

& salutarem. Nonnulli etiam Sancti singularem accipiunt (vt piè meditari possumus) de recenti Dei natiuitate reuelationem. Hæc cum ita sint, quis erit tandem qui hæc meditans, hæc credens, hæc videns, non inflammetur ad Christi recens nati imitationem? Quis amet honores, opes, dignitates Mundi, magnificentiam, aliasque vanitates, qui contempletur quemadmodum Deus omnipotens nascitur? Exultemus igitur nos Fratres mei; quibus qui elegit Christus & nobilitauit nascens, illa summo beneficio dedit, non solum animi promptitudine & desiderii amplexanda, sed votis etiam consuluit confirmanda. O ineffabilem Dei nostri in nos benignitatem, misericordiam, gratiam! Amen.

MEDITATIO ALTERA.

O Rem nouam, sublimem, diuinam! Adeste Angeli; conuenite filiae Syon; concurrite mortales omnes & admiramini: Date gloriam Deo in excelsis. Quis enim est Paruulus qui nascitur? Deus. Quis vagit? Deus. Quis friget? Deus. Quis foeno humi excipitur? Filius Dei. Quis in stabulo nascitur? Verbum Patris æterni. Quis panis inuoluitur? Deus, Filius Dei, Verbum Patris æterni. Quæ est ista quæ Deum parit? Illa quæ Deum conceperat de Spiritu sancto, virgo intemerata Matia. Quænam illa est quæ lacte nutrit Deum? Virgo mater Maria. Sed cur factus est Deus homo? Cur natus est Deus homo? Vt nos liberaret à Sathanæ tyrannide & à lue peccati, à morte perpetua & Inferno; vt diuinitatis suæ participes efficeret, & cælo donaret. Sed quo pacto? Per mortem & crucem suam, per labores & passiones suas. O Dei misericordiam infinitam! ô ineffabile sacramentum! Laudate vos

illud Angeli, laudate animæ beatæ; nos vestris laudibus illud celebrabimus. Quid autem nobis loqueris è cunis infans puer Deus?

Clamo ad vos meo exemplo humilitatem, paupertatē, mundi contemptum, charitatem. Clamo, vt qui per me in baptismo renati estis, & vitam accepistis spiritualementem, & vixistis deinde per me solum, per solam meam gratiam spiritualiter, donec usum rationis accepistis, in lucem exeatis, & vitam illam exerceatis in me quidem, sed vobis etiam cooperantibus, & continenter bonis operibus insistentibus: atq; ita renascamini, & renouemini de die in diem, vsque ad perfectam illam natiuitatem, quæ reposita est vobis in cælo. O Puer omnipotens hoc operare in nobis, & da vt tecum semper cooperemur, & tua sit benedicta triplex natiuitas, à Patre æterna, à Matre in vtero, tum ex vtero in sempiternum. Amen.

IN AVRORA NATALIS DOMINI

De Pastoribus

Luc. ij. Anno i.

4
vi

A. Turris Heder, vbi Pastores
colloquuntur.

B. Inveniunt IESVM posi-
tum in Praesepio.

C. Cognoscunt, quæ erant ipsis
dicta de Puerò.

D. Reuersi ad suos, narrant
omnia.

IN AVRORA NATALIS DOMINI.

23

De Pastoribus.

LVC. I I.

Anno I.

In vj. imaginem Adnotatiuncula.

vj.

4.

A. Turris Heder, vbi Pastores colloquantur.
B. Inveniunt IESVM positum in præsèpio.

C. Cognoscunt quæ erant dicta ipsi de Puerò.
D. Reuersi ad suos narrant omnia.

EVANGELIUM MISSÆ.

ET factum est, vt discesserunt ab eis Angeli in cælum, Pastores loquebantur ad inuicem: Transcamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam, & Ioseph, & Infantem positum in præsèpio. Videntes autem cognouerunt de verbo, quod dictum erat illis de Puerò hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: & de his, quæ dicta erant à Pastoribus ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Et reuersi sunt Pastores glorificantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.

ADNOTATIO.

A. Turris Heder, de qua dictum est, vbi colloquantur Pastores: Transcamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Sed hoc faciunt festini, vt festinanter intelligantur esse profecti.

B. Puer Iesus pannis inuolutus in præsèpio positus: bos & asinus in eodem præsèpio comedentes, simul assatu calefacientes Infantem Deum: Maria & Ioseph Pueri curam summa cum deuotione gerunt officiosissime.

C. Pastores cum reperissent Mariam, Ioseph, & Infantem in præsèpio positum, & omnia essent attentè contemplati, aduertit vt vario corporum & oris gestu signa inter se dent sensus a-

nimorum. Admissi enim ad Christi IESV conspectum, ea viderunt præsentes Pastores atque intellexerunt, quæ ab Angelo nunciata, fide iam ante conceperant. O singularem Pastorum felicitatem! vident Christum in præsèpio, Matrem eius & Iosephum. Primi ex hominibus fiunt Euangelij predicatores. Quis non videat illorum mentem diuina luce excellèter illustratam fuisse? Quis non sentiat eorum corda cælesti suauitate delibata?

Sed quid videtes cognouerunt de verbo quod dictum erat illis per Angelum de Puerò? Non ea solum quæ oculis conspicua erant, natum Puerum pannis inuolutum esse, & in præsèpio positum: sed ea simul quæ de illo erant ab Angelo dicta, & ab Angelis decantata reuelante infante

fante IESV. Intellēxerunt lucē quē illos circum-
fulserat, lumen significare quod in orbem intulit
Christus natus, quo lumine totam Ecclesiā erat
illustraturus. Recolebant quemadmodum lux il-
la cælestis eos occupauerat tanta claritate & vir-
tute, ut eam ferre non posset humanitas, ab An-
gelo tamen sibi restitutos illa luce & suauitate
postea recreatos esse excellenter. Perceperunt per
illud, Ecce, nouam rem, ac suprā hominum cap-
tū positā esse à Deo factam inter mortales, præ-
clarissimum Nūtiū hominibus asserre, Deum
hominem factum, & quidem ad abolendum pec-
catum, & vitam sempiternam mortalibus com-
parandam. Gaudium præterea tale sibi esse nun-
tium cognouerunt, quale ante oblatum homi-
nibus non erat, quod perfectum illum decorem,
& gaudium vniuersæ terræ superabat. Nam
propter hoc verum gaudium, & hunc perfectum
decorem, ille decor tantus prædicatus est & tan-
tum gaudium. Datum enim nunc est & commu-
nicatum gaudium infinitum hominibus, gloria
sempiterna, Deus ipse, in Puerō hoc nato. Nam
quod in cordibus vestris exultat gaudium, illum
habet fontem, inde fluit, illinc suam accipit cla-

Thr.

ritatem & vitam. Sed quanam causa affertur
tam incomparabilis gaudij? Quia natus est vo-
bis hodie Saluator, qui est Christus Dominus,
in ciuitate Dauid. Natus est hodie ex vtero Ma-
tris, qui in hodie sempiterno semper nascitur,
semper natus est ex substantia Patris æterni. Et
quidem natus est hodie vobis Saluator. Iam inde
enim non solum ab hac natiuitate ex vtero Ma-
tris, sed ab illa quæ fuit in vtero incarnatione,
salutem mortalibus attulit sempiternā suo me-
ritō. Hic igitur Iesus tum Christus, τῦ δαυιδ Dominus est, & Deus omnipotens. Audierunt Pa-
stōres, & agnouerunt augustissimum hoc cōpen-
dium totius Euangelij, quod illis verbum contine-
tur: Natus est vobis hodie Saluator, qui est
Christus Dominus, in ciuitate Dauid. Hic
piē addi possunt Pastorum munera, si hædum
vnius, alius libum, alius canistrum pomis refer-
tū, alius castaneas, nuces, &c. in sacculo por-
tet, & puerum IESVM muneretur.

D. Ad suos reuersi Pastores, quæ inuenerint
& viderint narrant, gaudio omnes exultant,
Deum Israël collaudant.

MEDITATIO.

Pastores sumus & nos, si nihil aliud, certè
nostrarum potentiarum, affectionum, o-
perarum onum. Vigilemus igitur, & exubias a-
gamus super nostros greges; & tunc maximè,
si nox esse videatur, nec quicquam consolati-
onis singularis sentiamus. Curemus vt in of-
ficio sint cuncti greges nostri. Nihil erret, ni-
hil à lupo Dæmone diripiatur, nihil desidia

tabefcat, omnia suauiter pascantur pabulo, & fa-
lutari aqua potentur. Tunc nobis Angelus tu-
telaris gaudium annunciet magnum, & na-
rum audiemus, & inueniemus Saluatorem
Christum Dominum: tunc audiemus, & cor-
de percipiemus cæleste illud Angelorum can-
ticum: *Gloria in excelsis Deo.* &c. Amen.

IN DIE S. STEPHANI PROTOMARTYRIS.

MEDITATIO.

Oratio preparatoria præponatur, quæ postulemus à Deo gratiam, quæ faciat, & alias omnes actio-
nes nostras, & præsentem Meditationem nobis salutarem. Historia accipiat ex vj. & vij.
Act. Apostolorum.

Crescente numero discipulorum Ieroso-
lymis murmur excitatum est Græcorum
aduersus Hebræos; quod illorum viduæ ni-
mis occuparentur in ministerio externo, &
ratio maior videretur haberi viduarum He-

bræorum. Duodecim Apostoli sedant mur-
mur, rationem reddentes, à se non debere mi-
nisterium illud expectari, sed verbi prædica-
tionem & orationem. Statuunt inter se esse e-
ligendos Diaconos, qui illas controuersias di-
rimant

rimant, & ministerio illi præsent. Conuocata discipulorum multitudine, inducunt vt considerer, & repræsentent ipsi septem viros boni testimoni, Spiritu sancto plenos & sapientia. Placet omnibus propositio: proponunt in primis Stephanum, boni scilicet testimonij virum, sapientia & Spiritu sancto plenum & fide; tum alios sex: Hi procidentes ad pedes Apostolorum accipiunt manuum impositionem à Petro. Hoc factò magna est pax & spiritus consolatio consecuta. Crescebat verbum Dei, numerus discipulorum multiplicabatur in Ierusalem valde, multa etiam turba Sacerdotum obedebat fidei, quæ erat singularis Christi gratia. Hæc ita habebant. Non potuit autem in tanto rerum successu & spiritus feruore, non eminare virtus Stephani diuina & fides. Apparebat enim in Stephano plenitudo, non solum Spiritus sancti, sapientia, fidei; sed & gratia, & fortitudinis. Faciebat magna prodigia, magna signa, miracula illustria in populo. Eius virtutem qui videbantur æmulatores esse legis præcipui ferre nõ potuerunt; ij præsertim qui ex synagoga erant Libertinorum, Cyrenensium, Alexandrinorum, Ciliensium, Asianorum, in quibus erat Saulus vel præcipuus. Hi tantam spiritus vim, tantum diuinæ lucis splendorem & gloriam cum ferre non possent, adoriuntur disputatione Stephanum; vt confutata eius doctrina, præstigiæ magicæ viderentur, quæ apparebant miracula. In his disceptatoribus eminebat non dubie Saulus iuuenis doctus, & plenus Iudicæ traditionis, zelo pernicioso & violèto. Non poterant resistere tamen sapientia & spiritui; qui in Stephano loquebatur. Victi disputatione subornant falsos testes, qui Stephanum blasphemie in Deum & Moysen, in tẽplum & legem accusent. Seditionem concitant ple-

bis, Seniorum, Scribarum aduersus Stephanum. Concurrunt in illum agmine factò, rapiunt, multant indignissimè, itatuunt ad concilium Pontificum, offerunt falsos testes, accusant inuidiosissimè. Qui in concilio sedebant Iudices omnes, intuentes illius faciem tanto fulgore gloriæ emicantem, quasi Angeli faciem contemplabantur, ac stupebant. Itaque coacti sunt illum placidè audire dissentientem. Habet apologia Stephanus sapietem, acrem, & planè angelicam. Auditur sic satis placidè, donec accensus zelo Dei in Iudæos inuehitur. Ibi verò dissecantur cordibus, & ferino more dentibus in eum strident. Consummata hæc erat eorũ malitia atque obstinatio. Stephanum contra ad sublimè quandam gloriam euehit Deus: vt suscepto vberiore spiritu ad cælum attingar, & videat Christum stantem ad dexteram virtutis Dei; nec videat solum, sed profiteatur se videre vehementi quodam spiritus feruore. Tunc exclamant impij quasi ad atrocem blasphemiam, obturant aures, impetum faciunt, & ipsum vnanimiter eiiciunt extra ciuitatem, proterur, raptant, conculcant, lapidibus appetunt durissimis. Lapidabant primi scilicet testes, ique deposuerunt vestes ad Saulum custodiendas. Hic enim non lapidabat quidem, sed in inferenda, & cæde patrandã primas partes gerebat. In atrocitate autem lapidationis Stephanus continenter videbat Christum à dextris Dei, illum inuocabat, & orabat vt spiritum eius susciperet. Postremò redditurus Christo spiritum prouoluit in genua; deuotius pro inimicis & intersectoribus orat quàm pro se ipso. Exauditus verò creditur cum pro aliis, tum pro Saulo. Nam oratio Stephani (inquit Augustinus) peperit Ecclesiæ Paulum.

Aug. ser. 1.
c. 4. de S.
Stephan.
Amb. lib. 1.
de pœms.
cap. 9.

LOCI DESCRIPTIO.

Ierusalem, & Synagoga, vnde raptus est ad Concilium Stephanus, quod dicebatur hebraicè *Gezi*, & *Sanhedrim*, à Græco nomine *Synedrion*, vbi exercebatur iudicia: tum porta vetus, siue iudiciaria, extra quam illum protruserunt. Non longè inde est Golgotha, vbi Dominus crucifixus est. Quid igitur pretendendum in hac meditatione? Quod Ecclesia celebrat, quod me docet: vt imiter excellens

martyrum beati Stephani, & eius perfectam charitatem, quæ fecit vt pro inimicis, & suis intersectoribus orauerit: vt desiderem mori pro Christi fide, pro Ecclesia Orthodoxa Romana, & inimicos charitate & oratione prosequar. Peto sapientiam, spiritum feruorem, zelum ingentem, ac sublimem contemplationem, quibus fuit ornatus Stephanus.

C

PER-

PERSONARVM CONTEMPLATIO.

D eum contēplare, & Christum ex cælo ad fidei exaltationē consecranrem primum sanguinem pro fide effundendū, atque ornatē celeberrimum martyrium. Christū etiam qua homo prospicete, quæ sunt omnia. Vide Dæmones furiosos, Iudæos egros & obstinatē crudeles, Saulum in sua incredulitate & falso zelo fetuidum: Apostolos considera, & Ecclesiam sollicitam, mœrentem & orantem; plenam tamē bonæ spei & viuæ: Stephanum verò plenum Dei virtute, summa animi constantia, alacritate, feruore spiritus inflammatum, & martyrii desiderio. Reflexione considerationis collige ex habitudine omnium singularum personarum fructum in Christo.

Quid agitur? quid dicitur? Deus per Christum præest martyrio, facit illud illustrissimū, alios ad martyrii gloriā inflammat; permittit omnem immanitatem in Stephanum Diabolis & Iudæis, Saulum mira prouidentia trahat, mira permissione parat ad fidem & fidei martyrium; non permittit tamen ipsi ut manus sanguine sui vindicis, & suæ salutis secundum Deum auctoris cruentet. Dæmonū tam multorum, quanta erat multitudo illa pestilentium Iudæorum, conculcationes vide & insultationes, vim, rabiem in fortissimū martyrem: Iudæorum incredibilem malitiam, obstinationem & crudelitatem in sanctissimum hominem exercitam impotentissimē.

Cōsidera quid Christus dicat Martyrii Stephano, quid Apostolis, quid Ecclesiæ, quem illis spiritū immittat: Quid Dæmones inter se dicāt, quanta ferocitate se incitēt ad nocendū Ecclesiæ, ad interficiendum Stephanum, ad obligandos teterrimo facinore Iudæos: Quam crudelis sit Iudæorum inter se conspiratio & consultatio, quam præceps, quā pertinax: Quid Saulus? quid agebat? quid dicebat: Feruebat zelo, inflammabatur iracūdia, incitabat alios, se ducem dabat ad facinus. Putabat enim per ignorantiam, offerre se summum obsequium Deo. Hic inter primos disputabat cum Stephano. Hic, ut ingenuus erat, agnouit inter primos se à spiritu Stephani superatum. Hic inter primos ad accusationem & vim exarsit. Contemplare ac distigue pro tuo captu disputationem, quid Stephanus, quid Saulus afferat: coniungere cum Stephani animo & totius orationis ratione, & illud gusta, quanta

fuerit in eo vis doctrinæ, spiritus, & diuinitatis, ut solus multitudinem eō redigeret, ut se fateatur non posse resistere: pronitentur etiam qui sedebant in concilio, se eius faciem videte, non tanquam Moïsi, sed tanquam Angeli. Eō autem ipsorum malitiam atque obstinationem hortebis magis, quōd eum ad mortem depoleerent, à quo deberent fateri se esse victos tanquam ab Angelo. In his omnibus contemplare in luce Dei quid agant Angeli Iudæorum: ab iis quos abstinere a tanto scelere vellent longe stant, ab ipsis repulli veluti mœrentes, piorū qui aderant spectaculo animos erigentes in spiritus & constantiā fortitudinem. Stephani Angelus animum eius mita virtute, & excelso quodam robore mentis, & patientiæ, & magnanimitatis confirmat, & ad spiritus alacritatem erigit.

Nec solum in disputatione consistit; sed ad eius diuinam apologiam ingredi, in ea spiritum exerce, animum oblecta, singula excute, ex singulis frugem rei consentaneam excerpe. Fige verò illic mentis & intuitū & affectum, ubi est pars præcipua huius meditationis, quæ est gloriosa catastrophe. Si in tota oratione effulgebat beatissimi martyris facies ut Angeli, hoc est, cælitus ac diuinitus, quid putas illic? qualis fuerit sermo, qualia verba, quæ oratio, quæ vis, quis splendor, nonne angelicus, cælestis, diuinus? Dissicabantur quidem cotidibus suis tota fortissimi viri oratione; non poterant tamen oculam rabiem continete, cum veritatis mucrone sentitent consciētiam suam cruentari; ubi præfessim Stephanus orationis ac spiritus incitatione leuatus, zelo effervefcit, ac vehēnter illos vtget & arguit. O homines duræ eueruicis, incircumcisos cordibus & auribus. Vos semper Spiritui sancto restitistis, ut patres vestri. Ibi enim rabie efferrati dentibus etiam in illum fetociter strident, necem nefariam spirantes.

Stephanus verò videns se ad gloriosissimum finem martyrii peruenite, plenitudine spiritus excitus, intendit non mentem solum, sed oculos etiam in cælum, vnde sibi auxilium imploraret, ut plenius & pro se, & pro persecutoribus precaretur. Et ecce tibi aperiuntur cæli oculis, orationi, inuocationi sanctissimi Protomartyris; contemplatur gloriam Dei, videt Christum IESVM stantem

stantem à dextris virtutis Dei. I E S V bone, quàm sublimis est huius mysterij meditatio? Sed quomodo cæli aperti? numi hæc est curiositas meditantium? est. At sunt curiositates vel abigendæ è meditatione, vbi primùm obueniunt, vel simplicitate deuota, si pergant, reiciendæ. Sunt cæli tamen aperti vt voluit Deus, vel patuerūt caelestia, non inter cæli materia, quod Deo tam facile fuit, quàm cælum vniuersum creare, & sancto Martyri magis gloriosum. Sed tamen qui cæli sunt Stephano aperti? non solùm corporei, sed spirituales etiam & diuini, in quibus Deus inhabitat. Transcenderunt enim Stephani oculi corporis & mens, non solùm cælos corporeos; orbes scilicet nouem, tum crystallinum, sed ad empyreum etiam peruenerunt. Er ibi oculus quidem corporis se continuit beata corporis Christi contemplatione; verùm mens altius euecta ad gloriam Dei attigit. Hoc est tertium cælum, ad quod raptus est Paulus, ad quod Moyses in mentis excessu momenaneo, non viuentes quidem hanc vitam, sed diuino quodam sopore imbuti, raptim vitam diuinam in hac mortalitate prægustantes. Quod priuilegiū in æquissimum est, vt aliquando ampliori munere credamus esse virgini Mariæ Dei communicatum. Vidit igitur Christum, vidit Deum Stephanus, ad quem per martyrium vocabatur; vt primus martyr esset perfectus restis diuinitatis & humanitatis Christi. Congratulati sunt illi omnes sancti & Angeli. Ex raptu momentaneo statim ad inferiora deductus conqueiuit in Christi I E S V contemplatione & corporis intuitu & mentis: quem non antea intermisit, quàm est in cælis cum beata visione commutatus. O gloriosum martyrium, in quo Martyrum Imperator non solùm adest, pugnat, vincit, sed id facere, & mente videri à Martyre & oculis cernitur. Vidit igitur I E S V M, simul sensit dulcedinem salutis æternæ, fortitudinem cælestis pugnæ, gloriæ speratæ victoriæ. Et quidem I E S V M non sedentem tantùm, cum semper tamen ad dexteram Patris omnipotentis sedeat, sed stantem in confesso suo vidit: simul enim Christus sedet & stat. Non enim est illa sessio, non illa statio corporalis, sed spiritualis, sed diuina; siquidem est à dextris diuinitatis. Stabat igitur à dextris virtutis Dei, vt qui præerat martyrio, pugnat, superabat cum Martyre: & simul sedebat, quod damnaret impietatis omnes interfectores.

Saulum ad Apostolatam & martyrium destinabat; alios ad fidem, multos ad mortem sempiternam ad iudicabat. Viderat autem gloriam Dei, & I E S V M stantem à dextris virtutis Dei Stephanus, sed non vtrumque profiteretur, non dicit se gloriam Dei vidisse, sed calos apertos; & I E S V M stantem à dextris virtutis Dei. Illud etiam omittit, tamen in I E S V visione ipse intelligit. Sed cur illud omisit, hoc dixit: Quia quærebat non quæ sua erant, sed quæ aliorum. Illud prodesse non poterat alius, hoc poterat: vt illos à maleficio abstereretur, vel certe comminaretur, & prædicaret Christi iudicium aduersus illos. Quia in re imitatus Christum est, qui similiter dixit in concilio, cum ad mortem accusaretur: *A modò, inquit, videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cali.*

Matt. 26.

Non potuit hanc Stephani vocem, hoc iudicium terribile Dæmò pati, quod simul sciebat ad se pertinere. Cruciarur, furit, specie zeli quasi aduersus blasphemiam inflammat ipsos ad parricidiū. Similiter aduersus Christum consiliū Põrificum concitauerat. Obturant aures sicut aspides surdæ, & venenum exacuunt in sanctum virum. Contemplare statum eorum, mens turbationem & etuciarum. Deus illos vocat ad sanitatem è cælo, tæret iudicio: contra Dæmon illos vrget zeli præstigijs, ardore maleficijs, odio in Christum. Hæc inueniunt animos exercitatos malitia, propensos ad sanguinem, assuetos ad Dæmonis obsequia. Rapiunt insanuetam ouem, exrra ciuitatem propellunt, eodem ferè vbi fuerat Christus crucifixus, ad Caluarix locum. Contemplare furorẽ, vitium, concursum omnium; inter hos præcipuè insignem Saulum, exuentes se testes, vt qui primi erant in illum iaculaturi, vrgentem Saulum, recipientem in fidem & custodiam suam vestimenta testium. Parabant se quidem restes, colligebant durissimos & crudelès lapides, alij item omnes ad lapides currebant. Stantem inter ea contemplare fortissimùm virum in Christum aspicientem, Christum adorantem, in Christum spem confirmantem. Coniunge te quæso cum Stephano, expecta, desidera, deposes lapides pro Christo pati, mortem pro Catholica fide oppetere. Iam ecce tibi incipiunt truculentissimi latrones iaculari certatim. Vide efferatum animum, impotentem conatum; conspice vulnera quæ accipit Stephanus, dolorem, sanguinis effusionem. Vide

C 2 illum

August. lib de videndo Deum, cap. 12. de Geneji ad literam, cap. 13. Thom. 2. 2. q. 175. ar. 3. Par. v. aliter vero Beda lib de temp. p. 10. cap. 20.

Mar. 16.

... dicitur, ... de ...

illum violentia sanorum lapidum deieci in terram, vide rursum ^{vi} Spiritus & diuini roboris asurgentem. Considera simul quantā alacritatem in ipsa lapidatione sentiat; vt singuli lapides adiciant sanctissimo viro ardentius martyrij desiderium. Audi quid in corde Stephani loquatur de cælo Christus, quā dulciter, quā suauiter illum soletur & animet, quantum roboris illi ingerat aduersus feritatem lapidum, quā apertē illi polliceatur gloriam.

Non fuit longa lapidationis mora, & vix videtur maior fuisse, quā quo tempore dixit Stephanus stans: *Domine IESV accipe spiritum meum*: & rursum in genua prouolutus: *Domine ne statuas illis hoc peccatum*. Neque enim moram maiorem vel latronum ferocia & crudelitas dabat, vel permittebat benignitas Christi. Sed vide quid dicat: *Domine IESV accipe spiritum meum*; stans et cæto animo & vultu, directis ad IESVM in cælum oculis. Sentiebat IESV omnipotens dominium & æternum, nomen ^{mn} tetragrammaton percipiebat, ac profitebatur simul gloriam redemptionis IESV, & potestatem quam acceperat quā homo, in cælo & in terra. Hinc concipiebat suauissimū gustum nominis IESV, qui suis diuinis influxionibus totū eius spiritum & animam reficiebat, suo item conspectu non animam solam, sed corpus etiam & carnem recreabat. Fecit hæc vis spiritus, vt gloriosissimum triumphum ageret de lapidatoribus. Non fuit enim illi satis, vt mortem suam illis condonaret, sed orat etiam pro ipsis. Nec vtunque orat, sed flexis genibus, & clamans voce magna orat, cum pro se stans otasset, nec clamasset. Qua in re licet inuictissimi Martyris admirari ingentem spiritus alacritatem ac robur, vt in morte ipsa confractus toto corpore ac dilaceratus stet, genua flectat, pleno spiritu ac voce, & clamore magno oret; & ipsum non possit ab his impedire procella lapidationis. O immensam Dei misericordiam! ô gloriam primi Martyris incomparabilem! Ita in manus Christi ex-

halauit inuictam animam gloriosissimus Martyr.

Verū illa non est hoc loco omittenda meditatio, orationem Stephani exauditam à IESV quidem pro multis ad salutem, pro Saulo etiam ad Apostolatū & martyriū? Quid agis Saule post mortem Stephani Promouit, vt si, consensu, confeci; exulto, & gaudio effertor hac parta victoria: deiecto autem fortissimo hoste ad reliquos me accingo. Deuastabo blasphemos, penetrabo ad eorum domos, rapiani, traham viros & mulieres, dabo in custodiam cruciandos, & mala morte multandos. Totus igitur spirat minas & cædes in Apostolos, in Discipulos, in Diaconos, in nomen IESV Nazareni. Iam videtur sibi pro Dei gloria IESV sectatores euertisse. Sed vide Saule, exaudita est Stephani oratio pro te. Non diu eris *Saule*, hoc est, inquietus & turbulentus prædo. Fecit re Deum in prædestinatione sua *Paulum*, quietum, & veritatis suæ doctorem. In hoc glorioso martyrio illud etiam studiosissimè animaduertendum, dedicatas omnium Christi Martyrum primitias, & exemplum propositum, quod imitarentur futuri Martyres: nec mirum esse quod tot priuilegiis primum martyrium Dominus exornauerit, qui tot aliis Martyribus tot fecerit, & tam excellentes prærogatiuas.

Gratiæ postremo Deo agenda pro Stephani gloriosa martyrij corona; detestanda Iudeorum ac Dæmonum malitia petenda imitatio feruoris Stephani; & vis agendi aduersus hæreticos, animus induendus in Christo, & desiderium moriendi pro Christi veritate & eius Ecclesiæ. Orandus beatissimus Protomartyr, vt qui pro lapidatoribus suis Dominum orauit, qui pro Paulo tantum priuilegium impetrauit, vt nobis exoret aliquam particulam sui spiritus & Paulini: Tū vt nobis Dominus illud gratificetur, ne noceant nobis lapides, quos in spiritū nostrum iaculatur Mūdus, Caro, Dæmon, hoc est, tentationes; sed potentissimos ictus recipiamus in corde nostro diuinarum inspirationum. Amen. *Pater. Ave.*

CIRCVM-

CIRCUNCISIO CHRISTI.

Luc. ij. Anno i.

5
vij

A. Synagoga, sive locus, ubi circumciditur
IESVS.
B. Sacerdos cum ceremonijs circumcissionis.
C. Virgo Mater dolet de vulnere filij. Do-
let Ioseph.
D. Pueri subseruientes.
E. Stella ☽ Angelus viam Magis

demonstrant.
F. Nomen IESV: quod adorant.
G. Angeli.
H. Mortales.
I. Anima Patrum è limbo, ☽ qua in
Purgatorio.
K. Maria sinu fouens filium, redit cum Ioseph.

CIRCVMCISIO CHRISTI.

29

L V C. II.

Anno. I.

In vij. imaginem Adnotatiuncula.

vij.

5.

A. Synagoga, siue locus vbi circumciditur IESVS.	F. Nomen IESV, quod adorant
B. Sacerdotes cum caeremoniis circumcissionis.	G. Angeli,
C. Virgo mater dolet de vulnere filij, dolet Ioseph.	H. Mortales,
D. Pueri subferuentes.	I. Anima Patrum in Limbo, & qua in Purgatorio.
E. Stella & Angelus viam Magis demonstrant.	K. Maria sinu fouens filium redit cum Ioseph.

EVANGELIVM MISSÆ.

L V C. II.

ET postquam consummati sunt dies octo, vt^{a b} circumcideretur puer, vocatum est nomen eius IESVS: quod vocatum est ab Angelo, priusquam in vtero conciperetur.

ADNOTATIO.

A. Synagoga designat Bethlehemiticam, vbi infans IESVS circumciditur; siue velis locum esse natiuitatis & diuersorium, vbi alius intelligendus apparatus.

B. Sacerdotem, preputium tenerimi infantis Dei abscondentem; Leuitam item, qui IESVM tenet ad circumcissionem. Porro IESVM contemplare acerbe plorantem, ore lacrymis manante, oculis in Matrem defixis, extensis ad eam brachijs, quasi auxilium imploret. Simul vide catinum super mensam, quo sanguis ex Christi IESV vulnere excipitur, simul & preputium sanguinolentum; que à virgine Matre & Iosepho vt celestis thesaurus summa cum pietate reponuntur. Nouerant Dei esse illum sanguinem, illud preputium pretium esse salutis hominum sempiterna.

C. Virginem matrem, qua non potuit non dolere; sed moderatè id fecit pro virtutis sua

magnitudine, dolorem manu ad cor apposta comprimens: Iosephum irem oris & manuum gestu, cum lacrymis animi tristitiam declarantè.

D. Pueros, qui praesto sunt, alij cum medicamenti & panniculis ad vulneris IESV curatio-nem, alij cum aqua & mappa ad sacerdotis manus abluendas.

Non potuit locus imaginis capere gesta duo, que ad meditationem sunt utilia: Alterum, vt putri IESV plorantis vulneri medecina abhibea-tur, vulnus liniatur & obligetur; Maria ma-ter vt astat, fletum & dolorem filij verbis sua-uisimis demulcens, nec desit officio Ioseph: Alte-rum, quemadmodum post factam medecinam pue-rum excipiat gremio Mater, suauissimè comple-ctatur, foueat, deosculetur, mammam illi offerat: vt vicissim in illius sinu, complexu, vultu conquiescat infantulus Deus, & lac sugat Vir-ginis ab ubere de calo pleno.

C 3

E. Stel-

E. Stellam, sub qua Magi, qui iam in vnum comitatum conuenerant, in Iudam properant.

F. Nomen IESV, quod antequam conciperetur in utero, ab Angelo diuinitus in circumcissione Christo impositum est.

G. Caeleste spiritus illo IESV flexis suis genibus adorantes.

H. Qui in terra habitant idem prestantes.

1. Qui in Limbo Patrum tunc erant, qui in Purgatorio, eandem patriam nomini IESV exhibentes. Vt enim natiuitatem nuntiarunt sanctis Patribus in Limbo Angeli, ita pie credimus reliqua mysteria & actiones eos denunciasse, & gratulationes in choro illo Sanctorum actas vicissim piissimas, celebrata mysteria diuinis laudibus. Qui luebant reatus suos in Purgatorio, ij etiam si fide sua Deum & Christum adorabant, non adeo cerium est reuelationes de Christo habuisse, nisi dicamus per Angelos, sub quorum adhuc erant tutela. Hi quidem ex illa reuelatione non liberabantur à sua pena: vt fidem tamen, & spem, & charitatem confirmabant in Christum & Deum; ita aliquod refrigerium inde vel sentiebant, vel expectabant celerius afferendum.

Ceterum non est nomen IESVS, nomen tetragrammaton יהוה, vt quidam dixerunt: quod ne annotatum quidem oportuit. IESVS enim derivatur à verbo quod saluare significat, יהוה à verbo quod esse. Tetragrammaton quidem יהוה esse significat aeternum: nam notas complectitur trium temporum simul, futuri, praesentis, & praeteriti. Porro si velimus ex interpretatione litterarum illud nomen exponere (de qua interpretatione tanta cum alacritate exultat Hieronymus ad Paulam Vrbicam, cuius etiam vtilitatem ostendit in praefatione in Ieremiam) diuinam lucem in ea inueniemus. Prima enim littera י, iod principium significat: secunda ה, he, istud: ו, vau tertia, & coniunctionem: ה, he quarta, istud. Quasi dicatur nomen Dei tetragrammaton יהוה significare Deum, in quo est principium istud, & istud: duplex videlicet emanatio & processio, vna qua procedit & generatur à Patre Filius, altera qua Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedit atque spiratur. Itaque proprium est nomen tetragrammaton Dei veri, neque ulli creaturae vngquam in Scripturis datum est. Nomen autem יהוה tetragrammaton in nouo Testamento citatur bis & vigesies ex veteri, semper verò redditur per, Dominus. non suis litteris exprimitur, vt solent alia vocabula hebraica, Amen, Alleluia, Sabaoth: vt intelligere possimus Christum

ita profuisse, & eius traditione auctores noui Testamenti & Ecclesiam usurpasse; quod suit perpetuum in lxx. Interpretibus. Itaque necessarium non est, vt quoties occurrit nomen tetragrammaton, proferatur suis litteris; sed consistendum potius in imitatione Christi, Apostolorum, Ecclesiae. Iam verò nominis יהוה Iesuah, quod est יהוה; Graecè, Latine IESVS (sic enim legere placet quinque litteris, vt David Psalm. lxi. & Isai. cap. lxiij. quibus etiam locis ὁ κύριος interpretantur lxx. tum ter Isai. cap. xij. atque item David ter Psal. cxvij. vbi proprie loquuntur de Messia Sancti Propheta) huius inquam nominis si scrutemur litteras, occurrunt nobis litterae tetragrammaton יהוה, ו, vau, ה, he: est enim יהוה Dominus IESVS. Animaduertemus praeterea in nomine יהוה, esse tres litteras; & schim, cum puncto in dextro cornu, simul ו, vau, & y hain: vt significetur salus; à verbo יהוה iaschah, prorsus alioqui inusitato in Scripturis. Eandem porro litteram & sin, possumus intelligere cum puncto in sinistro cornu: ita fiet, vt ille trium litterarum complexus ab יהוה iaschah deducatur, quod est fecit, cuius est participium passiuum significans factum; vt possumus intelligere יהוה verum Deum ac Dominum esse factum. Sed quid factum? cerè יהוה Ieseuah, id est, Salutem & Saluatorem. Nam in ו sin, duo puncta intelligere nihil prohibet, ad tantum praesertim mysterium demonstrandum: si quidem ex se nullum punctum habet ו, & verumque recipere potest. Ad hanc expositionem respexisse videntur Isai. & David, cum de Christo dicunt: Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem: vbi est tetragrammaton יהוה, primo loco, secundo יהוה Ieseuah, id est, IESVS. Quasi dicant Dominus יהוה factus est salus & saluator. Nam nihil impedit quod factum dicunt per verbum substantiuum Hebraicè; frequenter enim fit, per verbum substantiuum in ea lingua significatur. Cerè ita vertuntur Septuaginta, & Vulgata editio quae est sacrosancta. Ad idem aduertisse videtur Paulus, vbi dicit de Christo: Qui factus est ei secundum carnem. Eandem phrasim habet Ignatius in epistola ad Trallianos: Obturate autem aures vestras, inquit, quando quis sine IESV Christo filio Dei loquitur, qui factus est per Mariam ex femine Dauid.

Ad illud item animus est aduertendus, esse quidem nomen יהוה Ieseuah, abstractum, & significare Salutem; sed in qua simul concretum (hoc est, Saluator) intelligatur. Quod Angelus exposuit

Iob. 41.

Cap. 11.
Psal. 117.

Rom. 1.

exposuit Iosepho Matth. primo: Ioseph, inquit, fili Dauid noli timere accipere Mariam coniu-
 ugeni tuam; quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet enim filium, & vocabis nomen eius יֵשׁוּעַ IESVM: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Declarat Deus per Angelum nomen Christo proprium. Filius, quem coniux tua pariet, vocabitur quidem Salus: sed propterea vocabitur Salus, quia ipse conficiet salutem populo suo. Neque tamen aliam salutem conficiet, quam eam ipsam quæ ipse est & per ipsum est, salutem sempiternam, quam mortalibus communicabit. Diuina enim amplificatione dicitur Christus, non solum Saluator, sed salus ipsa æterna & infinita. Ita Isaias, quem dixerat Salutem, vocauit מָשִׁיחַ Mesiach, Saluatorem. Verè tu es, inquit, tu es Deus absconditus, Deus Israël saluator, quod est מָשִׁיחַ Mesiach. Quo nomine sæpè vocatur Christus in Scripturis, ut sæpè יֵשׁוּעַ salus.

Ceterum ex hac nominum coniunctione, Saluus & Saluatoris in Christo, oriri videtur illa meditatio, sine gustus spiritualis, quem Paulus insinuat, cum dicit: Ex ipso autem vos estis in Christo IESV, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Sed cur non dixit Paulus, inquit Chriostomus,

sapientes nos fecit: sed factus est nobis sapientia: *1. Cor. 1.* ut scilicet muneris liberalitatem significaret: ac si diceret, Seipsum nobis exhibuit. Deus enim in corde nostro ingenerat spiritualem significationem ac gustum IESV Christi filij sui. Sic denotæ mentes solent in nomine IESV gustare summam consolationem, ac dicere; Sentire se in corde suo, cum incredibili splendore & suauitate, esse IESVM ipsi Saluatorem & Salutem æternam. At enim sobriè admodum & modèstè de his sensibus spiritus est agendum, ac prouidentè de illis loquendum, ne superfluamus. Quod vitabimus, Christo propitio, si nihil per illos tribuamus Deo indignum vel cogitemus; sed intelligamus nihil horum sensuum vel gustuum facere, ut Deus ipse uiuatur anima ut causa formalis, vel in Deum anima transeat, vel huiusmodi quidpiam: sed facere Deum sua benignitate per virtutes & dona sua, tum per fructus Spiritus sancti ac beatitudines, ut illi sensus siue significationes spirituales nobis communicentur per diuinam virtutem, quæ est in ipsis virtutibus & fructibus ac beatitudinibus. Similiter etiam fit, quocumque dono suo Deus velit animas nostras visitare.

K. Mariam, filium puerum Deum gestantem comite solo Ioseph, quæ ad stabulum suum è Synagoga reuertitur; si quidem in Synagoga intelligatur facta circumcisio.

MEDITATIO.

CUr infans IESV Deus sanguinem cum cruciatu fundis, cum nondum uenit hora tua?
 Copiosa est & abundans mea redemptio. faciet hæc mea circumcisio, ut vos efficiamini cordis circumcisio in spiritu, non in littera, non in carne. Intelligite, Fratres mei, vobis esse quæ vident in membris vestris passio-

nes circumcidendas, quod sine vi fieri non potest. Violentos vos fieri oportet in vos. hanc vim dabit vobis mea virtus circumcisionis: ita eritis nominis mei participes, salutis meæ capaces, naturæ meæ cohortes: ita in corda vestra suauitas ineffabilis, & vis nominis mei IESV influet: ita ero vobis salus sempiterna & vita. Amen

ADVENTVS MAGORVM.

MATTH. II.

Anno. I.

*In viij. imaginem Adnotatiuncula.*viij.
6.

A. Ierusalem, quò perueniunt Reges Magi.	rodes congregat, & sciscitatur ab eis vbi Christus nascetur.
B. Vrbs frequentia, vbi Magi inquirunt.	
C. Horum vocibus turbatur Herodes, & Ierofolyma cum ipso.	E. Herodes clam vocat Magos.
D. Omnes Principes Sacerdotum & Scribas populi He-	F. Magi dimissi ab Herode Bethlehem pergunt.
	G. Stella lato aspectu rursus se duces Magis offert.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. II.

CVm ergo natus esset IESVS in Bethlechem Iudæ in diebus Herodis Regis, ecce ^a Magi ab Oriente venerunt ^b Ierofolymam, dicentes: Vbi est qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Audiens autem ^c Herodes Rex, turbatus est, & omnis Ierofolyma cum illo. Et ^d congregans omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nascetur. At illi dixerunt ei: In Bethlechem Iudæ: sicut enim scriptum est per Prophetam: Et tu Bethlechem terra Iuda, nequaquam minima es in Principibus Iuda: ex te enim exiet Dux, qui regat populum meum Israël. Tunc Herodes ^e clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis: & mittens illos in Bethlechem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero: & cum inueneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Qui cum audissent Regem, ^f abierunt: & ecce stella, ^g quam viderant in Oriente, antecedebat eos.

ADNOTATIO.

- A.** Reges Magi cum regio comitatu Ierofolymam ab Oriente perueniunt: stella vero eripitur ab eorum conspectu, cuius ductu eorum cursum direxerant. Neque id dicuntur agrè tulisse: existimabant enim sanctam iam munere suo stellam, ostendisse, vbi Rex Iudæorum esset natus.

EPIPHANIA DOMINI.

Aduentus Magorum.
Matth. ij. Anno i.

6
vii

A. Hierusalem, quo perueniunt Reges Magi.
B. Urbis frequentia, vbi Magi inquirunt.
C. Horum vocibus turbatur Herodes, & cum eo Hierosolyima vniuersa.
D. Omnes principes Sacerdotum, & scribas populi Herodes congregat, &

sciscitatur ab eis, vbi Christus nasceretur.
E. Herodes clam vocat Magos.
F. Magi dimissi ab Herode, Bethlehem pergunt.
G. Stella lato aspectu rursum se ducent Magis offert.

PLAN DE LA VILLE DE ...

... ..

<p>A.</p> <p>B.</p> <p>C.</p> <p>D.</p>	<p>A.</p> <p>B.</p> <p>C.</p> <p>D.</p>
---	---

174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

tus. Erat quidem primum in eius officio, ut Ierosolymam illos duceret, unde lucem acciperent Scripturarum.

Quod autem Reges fuerint qui dicuntur in Evangelio Magi, docet, quod aperunt thesauros & munerantur Regem. Confirmat verò traditio, & usus Ecclesie constans & vetus in officii Ecclesiasticis, ubi Prophetia Davidis usurpatur: Reges Tharsis, id est, maris, & insulae munera offerent; Reges Arabum, & Saba dona adducent: Et Isaiæ: Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Et rursus: Inundatio camelorum operiet te; dromedarij Madian & Ephra. Omnes de Saba venient, autum & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes. Has inquam prophetias refert Ecclesia ad Magos Christum adorantes, & munera puero IESU offerentes. Nam si quis mysticè dicat Ecclesiam illas usurpare; non dubium quin mysticè interpretetur. Sed hoc qui fieri potest, si nihil historici, & ut dicimus, litteralis sensus illis locis tribuamus? Quare gentes quidem omnes, & Reges Orbis terrarum Christum esse adoraturos vaticinatur David & Isaias, sed quæ per Reges Magos significabatur. Adde plurimorum Doctorum consensus, non modo recentiorum, sed veterum: Tertulliani, Cypriani, Athanasij, Hieronymi, Augustini, Chrysostomi, Isidori, Glossæ, Thomæ Aquinatis, Alberti Magni, Vincentij, Anthanij, Lyrani, Simonis, Dionisij Carthusiani; ut alij sileantur, qui Reges fuisse prædicant Euangelicos Magos. Sed quid tantè adducunt qui contra sentiunt, quo minus Magi Reges fuisse credantur? Non scripsit Reges Matthæus. Quid tamen? Nec Iobi consolatores scripsit Moyses Reges fuisse, qui tamen Reges erant; quod longè post liber Tobia docuit. Omittere enim sacri Scriptores solent aliqua, modo illa exponant quæ propriè ad rem attinent; ut illic amico fuisse illos homines, hic hos Magos, hoc est sapientes; utrobique Reges fuisse (quod alioquin erat manifestum) omittunt. Magos verò ferè Orientem habuisse Reges confirmat Tertullianus. Passim enim in Oriente, in Arabia, in Syria, Mesopotamia, Chaldaea, regna occupabantur à potentioribus, ac longè facilius si ijdem essent sapientes, & qui non solum opinionibus, sed sapientia continere in officio possent multitudinem. Hac cum ita sint, non video quo pacto possint contrarium docere. Nam eo tandem recidunt omnia contraria argumenta: Non est scriptum, igitur verum non

est. Quod genus argumenti quàm sit infirmum & periculosum, nullus nescit. Quod si cui placeat Magos semper appellare, non Reges; is ita faciat ut Matthæus, ut Doctores multi, sed simul in eò eos imitetur velim, quod non negarint esse Reges.

Iam verò unde ex Oriente venirent Magi, quæri solet; cum certum sit in Oriente illam stellam apparuisse, ab Oriente eos venisse, incertum ex qua Orientis regione. Et quidem inter Doctores constat hos Magos traditionem habuisse Prophetie Balaam, & credidisse orienturam, vel processuram stellam ex Iacob. Quod est Hebraicè כִּי יֵצֵא כִּי יֵצֵא כִּי יֵצֵא id est, incessit, siue iter habuit stella Iacob. Unde ortam primùm ex Bethlehem apparet, & inde missam per Angelum in Orientem. Quem motum cum observassent, & contulissent cum Prophetia Balaam Magi, fecit traditio, & eorum fides, & visa stella, ut Dei inspirationem pio animo susciperent. Ex Aran igitur, id est, Syria, & vicinis regionibus dicamus venisse Magos, potius quàm ex longinquiorebus. Nam habitavit Balaam in urbe Pethor, quæ est ad flumem fluviorum Ammon, iuxta scilicet Euphratem. Itaque dicitur vocatus ex montibus Orientis, ab Aran scilicet, & ex Pethor Mesopotamia, à Balac Rege Moab & Madiam. Unde sit verisimile habitasse Balaam non longè à civitate Arabia deserta Sabe, ad montes Babylonie siue Chaldaea, qui à Moabitibus propriè dicebantur montes Orientis, in confinio Chaldaea & Mesopotamia. Rursus ex his & illud consentaneum est, horum Regum fuisse unum Arabem, & fortasse Regem Sabæ; ut eo possit illud Psalmi referri: Reges Arabum & Saba dona adducēt; & illud Isaiæ: Omnes de Saba venient, hoc est, ex Arabia: alium ex Chaldaea: tertium ex Mesopotamia & Chaldaea, non tantum ex vicinia Sabe & Balaam, sed ex Abraham, qui utrobique fuit celebris antiquitè; Agere hic necessum fuit coniecturis, & tamen hoc ferè sequuntur Doctores Ecclesiastici: nisi quod aliqui è Perside usque venisse scribunt, quos Chaldaea arbitror intelligere Persidis nomine. Hæc faciunt, ut cuius Geographo obviam planè sit, xiiij. diebus, paucioribus etiam, Reges Bethlehem pervenire potuisse. Præsertim cum Iacob decem diebus à Mesopotamia & Euphrate pervenerit ad montem Galaad, qui est in Trachonide, in tribu Manasse trans Iordanem, maximis impedimentis armentorum, pecorum, mulierum, puerorum:

Laban

Psal. 71.

Cap. 60.

Lib. 9. eor.
Iudæos.
Ser. de
Christi
bap. q. 2.
ad Regem.
Antioch.
In ps. 71.
Ser. 43.
ad Fra. in
eremo, &
de Mirab.
scrp.
Hom. 6.
in Matth.
In. 2. c.
Matth.
In præfat.
Missæ.
In 2. c.
Matth. &
11. 10. n.
Cap. 1.

Num. 12.
& 23.
Deut. 23.

Num. 25.

Prot. cap. 1.
17. & 20.
Tab. 4. A.
12.

A. ft. 9.
lib de hi-
storia ani-
malium
cap. vii.
Philost. &
21j.

Laban verò à loco ubi de fuga Iacob audiuit, septem diebus iter confecerit, etiam si uterque festinans. Denique Cameli non communes, sed qui appellantur dromades, seu dromedatij à cursus velocitate, omnem dubitationem auferunt, quibus tradunt illas regiones abundare, qui vno die iter mille stadiorum conficiunt. Ceterum tanta est Doctorum cōsenso venisse Magos xiiij. diebus Bethlehem, ut ferè integrum non videatur aliter sentire.

B. Urbis frequentia, & in ea inquirentes Reges, ubi esset natus Iudeorum Rex.

C. Ad has voces turbatur Herodes, & uniuersa ciuitas.

D. Conuocat omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi, sue Doctores, sciscitatur ab eis, ubi Christus nasceretur. Urbem declarant Herodi, sed tamen Prophecia mysterium tacent. Locum verò Michæa citant quidem Iudæi Hebraicè, sed Euangelista spiritualem sensum refert, qui erat in illis verbis: Minima quidem diceris Bethlehem Ephrata, quæ es in tribu Iudæ, sed minima tamen non es, magnam enim te facit, quòd ex te exiet Dux, qui regat populum meum Israël. Erat quidem tempore Iosue Bethlehem in tribu Iudæ, non solum in tribu Zabulon, & illam Moyses nominauerat; sed tamen

Gen. 35. &
41.

propter eius paruitatem, urbibus Iudæ non est annumerata Bethlehem in libro Iosue, ut neque Nazareth urbibus Zabulò. Quæ ad humanitatis Christi humilitatem quidem terrenam spectant, significant verò mysticè celestem atque diuinam amplitudinem. Porro quòd Iudæi Herodi integrum locum non proposuerint, sed quòd erat præcipuum omiserint, videlicet: Et egresiones eius ab initio à diebus æternitatis, subdolè egerunt; ducti ea incredulitate qua & tunc laborarunt, & adhuc laborant. Nunquam enim in Christi diuinitatem crediderunt. Propterea Herodi homini laumæ ac profelyto noluerunt illa proponere, vnde posset opinionem diuinæ excellentiæ nati Infantis concipere, contra eorum interpretationem, & à persecutione nati Regis retardari, contra quem non Herodes solum, sed ipsi etiam impij incitabantur.

E. Herodes, clam vocatus Magis, diligenter ab eis inquit de omnibus, & eadè vassè & crudeliter disimulans, dimisit eos in Bethlehem.

F. Magi ex urbe egredientes iter dirigunt Bethlehem.

G. Stella verò in aère sublimis, læto aspectu rursus sese illis ducem offert. Vnde gaudent Reges gaudio magno valde, id est, supra quam dici potest.

MEDITATIO.

Mitte item in corda nostra, magne puer IESV, stellam tuam, & lucem veram, viam, latam, quæ ex contemplatione tui ortus ad perfectam nos manuducat cognitionem. Fac verò animum ne despondeamus, si quando illam auferas lucem; modò luce Scripturarum & Ecclesiæ nos doceas. Ita optimè erit, benigne puer IESV, vt tu voles. Verum Ecclesiæ luci & Scriptura-

rum illam lucem rursus coniunge, & gratificare nobis aurum, thus, & myrrham quæ tibi offeramus, vt te Regem nostrum, te Deum nostrum, te pro nobis mortuum corde credamus, sapiamus, intelligamus, operibus exprimamus: eludamus autem omnium hostium tuorum & nostrorum infidias, & fraudes vitemus. Amen.

ADORA-

ADORATIO MAGORVM.

Matth. ij. Anno i.

7
ix

A. Bethlem, quo iter habent Magi.
 B. Stella ostendit vbi IESVS erat.
 C. Magi Bethlem ingressi: extra urbem enim illos oportuit describere, quoniam modum reliqua, vt essent conspicua.
 D. Maria sola cum Puero ad os spelunca.
 E. Bos & asinus ad Prasepe.
 F. Primus Rex IESVM adorat, & offert tria munera.

G. Alter se comparat ad adorationem, & munera totidem in promptu habet.
 H. Tertius sua parans dona venerabundus expectat.
 I. Aulici omnes similiter eminus adorant.
 K. Magi alia via domum reuertuntur.
 L. Christi baptismus ad Bethabaram.
 M. Nuptiae in Cana Galilaeae.

ADORATIO MAGORVM.

35

MATTH. II.

Anno: I.

In ix. imaginem Adnotatiuncula.

ix.

A. Bethlehem, quò iter habent Magi.	G. Alter se comparat ad adorationem, & munera totidem in promptu habet.
B. Stella ostendit vbi IESVS erat.	H. Tertius suæ parans donis venerabundus expectat.
C. Magi Bethlehem ingressi: extrã urbem enim illos oportuit describere, quemadmodum reliqua, vt essent conspicua.	I. Aulicj omnes similiter eminis adorant.
D. Maria sola cum Puerò ad os spelunca.	K. Magi alia via domum reuertuntur.
E. Bos & asinus ad præsepe.	L. Christi baptisimus ad Bethabaram.
F. Primus Rex IESVM adorat, & offert tria munera.	M. Nuptiæ in Cana Galilææ.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. II.

VSque dum^a veniens staret supra, ^b vbi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valdè. Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum^d Maria marcecius, & ^f ^s ^h procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, ^k per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

ADNOTATIO.

- A. **B**ethlehem, quò Magi tendebant. Nam adoratio intra mentia verbis facta est, vbi erat stabulum; tamesi foris eam fuit necessarium representari.
- B. Stella supra specum stans, vbi erat puer (vbi enim, vt tradunt Doctores, erant Maria & Ioseph post circumcisionem) micantibus radiis Regem calorum natum indicat.
- C. Magi postquam urbem sunt ingressi, descendunt ex dromadibus, secernunt suos comitatus, parant thesauros. Ad rem tam nouam, tam insolitam stupent Bethlehemite ciues, & progredientes ad stabulum Magos reuerenter prosequuntur. Dromades foris expectantes, quos continent aliquot famuli, & pabulum eis præbent.
- D. Mariam matrem considera, virgunculam vix annum xv. ingressam, solam (mysterio Domini factum est, vt abesse tunc Ioseph) Puerum complexam. Namque processerat ad initium spelunca, & affederat expectans Magorum aduentum, quos diuina reuelatione intelligebat venire, iamq; ex ipso strepitu proximos esse sentiebat.
- E. Bos & asinus ad multitudinis strepitum & conspectum erecti stupent.
- F. Primum Regem Magum, qui reliquis erat, vel atate prouectior, vel potentia maior, vide, vt deposito diademate (quod tenet puer) in terram procidat, & adoret puerum IESVM, vt mater pedem pueri offerat deosculandum, adstant pueri tres cum tribus muneribus expeditis.
- Hoc loco adscribi non potuit, quemadmodum Rex Magus tria munera, aurum, thus, & myrrham Christo puero offerat, quemadmodum IESVS in la sereno vultu recipiat, & hilaritatis significatione Regi benedicat, ac Rex depositis ad pedes Mariæ muneribus, alius dei locum adoraturus.
- G. Rex alter Magus se comparat ad adorationem, se inclinatur ad Puerum, diademata auferit puer, tres alij cum donis præsto sunt.
- H. Tertius Rex vicem suæ adorationis venerabundus expectat, pueri munera promittit.
- I. Au-

eron.
uyloft.
oia.
omas.
nauent.

abanus.
em:
nfol.
12 cap.
Matth.

I. *Aulici proceres singulorum Regum cum suis Regibus simul eminens adorant, flexis genibus, vultu demisso.*

K. *Discedunt aliis itineribus Magi, nec ad Herodē redeunt, ab Angelo admoniti in somnis.*

L. *Christi baptismus, cum in Iordane à Ioanne baptizatus est, annum agens xxx.*

M. *Nuptie in Cana Galilæe fiunt, quibus Christus trigesimo primo ætatis anno interfuit, & Maria virgo mater.*

MEDITATIO.

Oratio preparatoria esse poterit, qualis superius est habita.

HISTORIA.

Num. 24.

CVM primùm natus fuit Christus cœauit stellam, omnibus quidem conspicuam, sed Magis etiam animaduersam. Erant hi tres Reges in Oriente, vt fuerant amici Iob, cuius tenebant traditionem, tum etiam Balaam prophetiam: pij verò homines deuotè expectabant quod nesciebant Mittit Iesus Angelum qui portet stellam, & per eam gubernet iter Magorum. Hic tutelaribus Magorum Angelis indicat stellam, ac eius significationem. Demonstrat Magis natum, de quo loquutus fuerat Balaá, Verbum Dei hominem factum hanc misisse stellam, aperit totum mysterium, hortatur omnes vt celeriter omnia parent, & iter ingrediantur. Parant igitur comitatum, parant munera singuli terna, læti festinant & pleni diuino spiritu ad stellam. Omnes primùm ex suis regionibus ministerio & ducatu Angelorum conueniunt in vnum. Illam continuerat Angelus supra initium viæ, qua erat omnibus iter in Iudæam. Inde rursus fert sublimem per aërem versus Ierosolymam, sequuntur Angeli Magorum tutelares; hos Magi: tredécim diebus iter conficiunt, & iumentorum velocitate, & Christi beneficio. Ad Iudæam cum iam venissent Ierosolymam propius, fecit Angelus vt stellam amplius non viderent. Magi arbitrati defunctam

officio, & regiam urbem Iudæe indicasse, veniunt Ierosolymam, ingressi urbem interrogant, vbi sit natus Rex Iudæorum: vidisse se in Oriente stellam eius, & propterea venisse, vt illum adorent. Impletur his vocibus ciuitas: Audit Rex Herodes Antipater, ac rei nouitate permotus, & hic, & vniuersa ciuitas turbantur. Iuber Herodes Magos expectare, se responsurum. Congregat Principes sacerdotum & Scribas, & sciscitatur vbi Christus naceretur. Respondent in Bethlehem Iudæ. Vocat Magos latentè, diligenter inuestigat tempus quo stella illis apparuerat, indicat etiam Bethlehem, eò indicit vt irent, & diligenter de puero competirent, & sibi renunciarent; velle se item illum puerum adorare. Audito Rege arripiunt iter Bethlehem. Et ecce rursus apparet illis stella, & recta ducit illos, non solum Bethlehem, sed ad domum vbi erat Iesus & Maria mater eius. Procidunt continuò ad terram ipsi & comitatus omnis. Accedunt verò propius Reges, singuli adorant eum, singuli apertis thesauris offerunt illi aurum, thus, & myrrham. Nec diutius motati, eadem nocte accepto responso singuli à suis Angelis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

LOCI DESCRIPTIO.

TRIA Regna Oriētis quā ampla, quamque opulenta, quā felicia, quæ tales Reges habent; vrbes item considera, vnde discedunt, vias, flumina, montes, Ierosolymam, Bethlehem, domum, stabulum, præsepe: & aërem sublimem ne prætermittas, vnde Angeli tres ducebant Magos, quā alius Angelus stellam ferebat. Ex his sume fructum, quasi videas diuina virtute illa loca affici, ex myste-

rio quod in ipsis gerebatur, ex personis quæ in ipsis versabantur; quæ esse deberet perpetua consideratio in similibus locis: vt contra ex Mundo & actibus sæcularibus, & qui fiunt contra Dei voluntatem, inficitur orbis; & propterea tradetur igni purgandus.

Quid hac meditatione tibi petendum est?

Vt mihi mea similiter appareat stella, & lux Angeli, qui me ducat ad Christi tecés natam contem-

contemplationem: vt item doceant me Scripturæ sacræ, & manifestent IESVM: vt inuentum adorem è corde meo, & luce tua Domine, & agnosca verum hominem; verum Deum; & verè pro me mortuum: vt ex his fructum spiritus referam: vt Deo ingenti spiritu &

deuotione fidem offeram, spem, & charitatem; votà mea paupertatis, obedientiæ, & castitatis: quæ si non habeo, offeram spiritus paupertatem, membrorum & vitiorum mortificationem, coniunctam cum statu meo castitatem deuotam, atque seruentem orationem:

PERSONARVM CONTEMPLATIO.

Dulcis est consideratio IESV, qui modò iacet in præsepio vt in cunis, modò illum fouet sinu suo virgo Mater, modò lactat. Dolet IESV vulnus circumcisionis; lachrymatur nonnunquam, vbi vrget dolor. Videt operosos Magos venientes; id Matri inspirat, & reuelat eorum aduentum. Dolet Mater virgo de dolore filij IESV, illi compatitur, illum demulcet, illum fouet, lactat, illius conspectu diuinitus alitur ipsa alens, recreatur recreans, lactatur diuino lacte lactans humano. Iosephus sollicitus de rebus externis, quærit hospitium, non inuenit, dolet, est anxius; contemplatur puerum, adorat, veneratur Matrem: non adest tamen ad adorationem Magorum; sed redit antequam discedant Magi. Angeli adfunt frequentes, quos haud dubiè Maria videbat in spiritu, nonnunquam etiam Ioseph: certè credebat ibi adesse præso & Domino, & Dominæ Angelorù. Est summa frequentia conuenientium ad censum. Tributus Christi, Matris, Ioseph; pendunt tributum Cæsari Augusto. Stella emicat lucidissima; sed quæ

sua item luce vim cælestem, ac splendorem diuinum, & spiritus singularem, dulcedinem cordibus Magorum ingenerat. Angeli lætantur; vnus mouet stellam, alij sequuntur, & ex itinere Christum quem signabat stella in præsepio contemplantur. Magi in alios viros mutati, sentiunt spiritus in se mirificam operationem, propensionem ad iter: intelligunt quæ sunt paranda munera Regi nato, ex orbitibus Angelis: iam inde adorant quem non vident. Regum comites non dubiè sunt pij, Angeli eorum lætantes, omnes bonæ spei pleni; prompti ad obedientiam, expediti ad iter. **Quid impij Spiritus?** Suspiciantur, mœrent ex suspitione nouæ rei; dolent, timent omnia; & tamen vident se non posse impedire iter. Colligunt argumenta pro diuinitate Christi; & tamen facit eorum obstinatio, fecit voluntas peruersissima, vt magis apud ipsos valeant infirmitates pueri, circumcisio, præsepe, fletus, paupertas. Non potest superbus argumenta fumere ex humilitate ad rerum magnitudinem.

CIRCA EA QUÆ DICVNTVR ET FIVNT
MEDITATIO.

Reges Magos sapientes fuisse nomen Magi docet; pios, electio Dei & dignatio. Hi sciebant doctrinam Iob, Prophetiam Balaam, traditiones Hebræorum qui captiui fuerat in Babilone; & adhuc decem tribus in Orientis regionibus dispersæ erant. Tenebant prophetias Ezechielis, Danielis, Ieremiæ, ac etiam aliorum Prophetarum. Sciebant quid Sibylla Perlica de Christo esset yaticinata. Itaque expectabant deuoto animo Christum, & frequenter ea de re meditabantur, & inter se perhoras conferebant: cum ecce tibi apparet stella, quæ & nouitate sua, & excellenti splendore oculos eorum occupauit ac mentes; stellam quæ oculos, Angeli per stellam mentes. **Quid dico Angeli per stellam?** verbum IESV

tecens nati; plorantis, frigentis; IESVS ipse plorans & frigens illam lucem operabatur, illa luce illustrabat dulcissimè, & oculos Magorum, & corda. Ipse aderat in diuinitate, apparebat in humanitate. In hac enim Christum etiam contemplantur in spiritu, atque adorabant sancti Reges. Tam insolita rerum facie vehementer commoti, communicant miraculum cum suis Principibus. Concilio habito, decernunt iter singuli ex suo Regno: Rebus domi constitutis, certiore socios Reges faciunt, parant se ad iter, habent delectum comitum, & ex tota frequentia seliguntur optimi quique. Parant munera. Sed cur tria, & hec trina? Id videlicet ex stellæ contemplatione à Christo per Angelum percipiebant.

D Con-

Contemplandum quàm fuerit lætus eorum conuentus & iter, vbi in vnum comitatum Angelis ducentibus conuenerunt. Conſetunt inter ſe ſuas viſiones, ſuas reuelationes, ſuos mentium motus. illud ſimul inter ſe communicant, quòd ſibi contigiſſet diuino myſterio ea nocte eſſe inſomnes. Contemplare etiam, quomodo orta ſit ſtella in Iudæa, & ad eos ſublimis ac ſplendida accutrerit.

Proſequuntur ſimul iter nouo ſpiritu, noua animorum iucunditate atque alacritate, ex ſpiritali videlicet rerù collatione, exultantibus inter ipſos Angelis eorù, & illo primario Duce, quem piè credete poſſumus fuiſſe ex ſuprema Hierarchia, vt omnes qui Chriſto ſeruiebant. Conſideta non ſolùm in hoc conuentu; ſed in toto irem itinere Regù & totius comitatus ſedulitatè, pietatem, & mentis letitiã; ſimul Angelos animos eorù exhilarantes. His omnibus te coniunge animo, hæc alacritas ſpiritus, hæc letitia, hic animorum & ſpirituum conſenſus te moueat ac ducat ad præſepium. Non eſt quidem dignus qui in tam ſancto ſis comitatu; ſequere tamen illum verè recundè, plenus ſpei bonæ, fututumque ſpera, vt per illum ad Chriſtum adorandum admittaris, & illi Reges intercedant apud Deù ne excludaris.

Verùm animaduerte quæſo celeritatè itinerù: Tredecim diebus perueniunt Bethlehè, & tamen aliquid temporis inſumpſerant dum ſe patant ad iter, dum reſponſum Ieroſolymis expectant. Sed quid mirum in Regibus tanto miraculo inuitatis, quos ſtella, quos Angeli ducunt, quos Chriſtus vocat? cùm illud etiam iter è Perſia vſque, eo tempore conficete potuiſſet vetedarius communi & vſitato cutſu, præſertim per dromades camelos?

Conſideta quàm frequenter in ſtellâ oculos conijciunt. quàm ſtudioſè & dulciter illam contemplantur. Ex eius enim conſpectu, & ab ipſa, & à principe Angelo, & à ſuis Angelis, & à Chriſti luce diuina mirificè recreabatur. Veniunt in Iudæã ſtella ducè, & ecce tibi amplius illâ non vident: eam enim Angelus à Chriſto admonitus occultrauerat; radios ſcilicet illius continebat, ne ad oculos Magorum permearent. Sed num antea num poſtea illa fuit ſtella conſpicua alijs hominibus, præter quàm Magis & eorum comitatu? in his, vt ex libera meditatione, vbi nihil certi vel è Scripturis, vel à traditione, vel omninò ex Doctoribus accepimus, piè exponimus ac

meditamur ea quæ deuotio ſuggerit. Quod fuerint tres Magi, traditionem ſequimur: quod Reges, ſi non traditionem, certè Doctores & conſenſum Eccleſiæ. Stellâ cum Chryſoſtomo meditari poſſumus omnibus apparuiſſe; non tamen ab omnibus, vel animaduerſam, vel intellectam. Etenim ex ijs qui aduertèrunt pauci commoti ſunt, niſi curioſitate. Pij tamen qui viderunt, & ij præſertim qui expectabant ex Iudæis redemptionem, per moti quidem ſunt; qualis Simeon, qualis Anna, quales ij de quibus, & quibus loquebatur Anna, quales Paſtores, & quos Paſtores docuerant.

Ablata à Magorum conſpectu ſtella, abſque dubitatione ſunt vehementer commoti ſubito caſu. Verum aderat ipſis ille idem Princeps Angelus, aderat Chriſti diuinitas. Colligunt igitur animum, & fideliter interpretantur, & boni conſulunt ſtellæ defectionem. Ineunt autem cõſilium cundi Ieroſolymam; in ciuitate Regia exiſtimant Regem Iudæorù natum. Verùm hæc ſtellæ occultatio Iudæorum eſt notatio vehemens; vt, qui lumen verum Scripturarum non agnoſcerent, iudicaret Deus cæleſti illuſtratione eſſe indignos. Myſterio autem eximio factum, vt Magi ſtella deſtituti Ieroſolymâ venirent; vt diſcerent haurire ex Scripturis fidei veritatem, non ſemper ſigna expectarent. Eadem eſſe diſcunt quæ ſigna prædicant, & quæ docent Scripturæ ſigna dari incredulis, credentibus Scripturas; illa cogere ad fidem, has in fide etiam inſtituete. Adde quod in conſuſionem Iudæorum, & in vaticinium futuræ eorum incredulitatis, & gentium vocationis voluerit Deus primam prædicationem Euangelij fieri quidem per Paſtores, humiles homines, Iudæis non credentibus nec creditutis; ſimul per Reges Gentilibus credituris.

Ingreſſiunt urbem Regiam cultu ſplendido, numeroſo comitatu. Iam primum hoc conuertit in ipſos Ieroſolymitanorum & oculos & corda. Mirantur etiam Romani, qui cenſum exigebant ex Imperio Auguſti Cæſaris, erigunt animos, mirantur inopinatum Regum aduentum, confidentiam, magnanimitatem; in alienum Regnum, in Regiã urbem auſos penetrare inermes, ideſt, cù nullo exercitu. Contemnunt tandem. At Magi Imperatorem cælorum & orbis ſequebantur, diuinitus armati ac fortes. Illud etiam humana ac ſimplici mète putabant Magi, accepiſſimos

mos se venite ciuitati, qui eò venirent vt eorū Regē adorarent, & eius ditioni se subijcerent.

Ingressi igitur vrbe Reges, statim ipsi per se auidē ac instanter quidem, sed cum regia tamē dignitate, prædicant natū se scire Regē Iudæorū; vbi natus sit, id quærete. Vidisse se quidem in Oriente eius stellam, quæ in hanc vsque ciuitatem eos duxerit: Nunc non videre stellam, credete in hac regia ciuitate natum, desiderate sibi commonstrati vbi natus sit: venisse se vt illum adorent, Regem scilicet cælorum, vt qui stellam mittat ad suum in Orbem aduentū denunciandum. Hæc vox est, Iudæi, quæ tum vestras mentes, tum dæmonum omnium, qui vestram ciuitatem obsidebant, acerrimè verberauit. Hæc vox vestri Regis, vestrorum Principum corda percussit, & totam ciuitatem perturbauit. Præcipites vndique accurrunt ad Regem, ad Principes Sacerdotum, ac ftequentes nuncij; venisse Reges, nunciare Messiam natum, illum quærete, illum vt adorent venisse.

Vobis nil dico Dæmones, estis perditī, & estis deplorati atque execrati cum Principe vestro. Te conuenio Herodes, vos Iudæi Principes, quibus hæc potuerunt prodesse. Quid tandem timetis? Quid tu Herodes? Regnum Christi extimesco. At non est de hoc Mundo, hoc tempore; est spirituale. Primus est hic aduentus humilis, non secundus potens. Recipe Christum, profite- re eius fidem: tunc istud etiam Regnum tuum confirmari poterit, tunc verus esse poteris Iudæorum Rex; nunc es tyrannus. Iam enim ablatum est Regnum de tribu Iuda, & translatum in æternum Christi Regnū. Hoc tibi persuadeas, & te magis cōiungas, ac Christum verum hominem, Regem, Deum, & moriturum profitearis; & tunc vel tuum Regnum temporale depones, vel in eo cōfirmaberis. Sed superbia, crudelitas, malitia, atque impietas tua te agit transuersum. Nam nec Christum occidere poteris, & Regnum miserimè cum execrabili morte commutabis. Debuiisti cognoscere, & potuisti, te tyrannum esse, nō Regem: esse natum Regem seculorum, qui regna non quæret sed daret. Cur confidis Regni emendicato iuri & coacto, illinc ab Augusto, hinc à Iudæis; qui ab hoc Rege potes & Regnum, & Regni iustitiam accipere & confirmationem: Tuum hoc Regnum non solum terrenum est, sed tyrannicum: at si conuertas oculos tuos ad vetam

lucem Regis nati, si aperias cor tuum Christo nato, næ tu istud Regnum contemnes atque abijcies, æternum quætes & accipies.

Quid vos Iudæi, cōfidentiūs cōuenio & iustius; quid timetis? Quid turbamini? Nōne expectatis Messiam Regē? Nōne intelligitis Dan. 9. finē hebdomadarum Danielis adesse? Nōne prophetiam Iacob impletam, qui in alienigenam Regem cōsensistis? Nōne videtis esse Gen. 49. & cōsiliū ex Iuda, quod dicebatur *San'edrīn*, ablatum? Nōne legistis Reges Tharhis, insulæ, Arabum, Saba venturos, dona oblaturos Regi Messix? Quid igitur trepidatis ad vestrum Regem à vobis desideratum, & à Gētibus vniuersis? Lux diuina oculos vestros lædit? Salus æterna offendit? Non aufert Christus gentem vestram. Non aufert Christum vel Sacerdotium; sed confirmat, & sempiternum facit nouum ac diuinum sacrificium. Sed vos vestrum, quem sequuti ferē estis, patrem sequimini. Mauultis Barrabbā, Herodē, Cæsatem, quàm IESVM Nazarenum, verū Messiam, verum Redemptorem & Regē. Amatis vestras cathedras, vestras ambitiones, lucem Dæmonis terram sectamini. Iam nunc timere incipitis, ne vestram tyrannidem, ne locum & gentem amittatis. Nec mitum, si tā peruersè metuatis. Nam quid estis aliud vos omnes, quàm colluuiēs putrida impietatis Sadducæorum, & Phariseorum hyprocrisios? qui partim abnegatis verbum Dei, partim vestris falsis doctrinis inuertitis atque reijcitis? Submitte corda vestra ad verum sacerdotiū, vt efficacini gens sancta, & sacerdotium te- gale. Perturbatur igitur Herodes, turbatur vniuersa Ierolyma. Quod Herodes turbetur minūs mirum, minūs detestabile; quam- quam & summè hoc detestandum. Rex erat recens receptus, alienigna, ignobilis, ambiciosus, crudelis; metus etiam supplicij eum terrebar. Sed vos quid timetis Iudæi? Rex est vester. Id cæli prædicat per stellam, id Scripturæ vos docent, id Angeli per Pastores, quod fortassis non ignorastis. Quid vos perturbat? Non ram metus dominationis amittendæ, quàm cordis vestri inuertetata malitia. plebs turbatur videns Regem, videns Principes suos turbatos.

Verū alia erat mentium commotio in pijs, in Simeone, in Anna, in expectantibus redemptionem Istaël. Iam responsum accepit Simeon non visurum se mortem, nisi videt priūs Christum Domini. In nariuita-

uitate sensum aliquem spiritus, & ipse, & Anna, & alij acceperant. Intellexerant ex Pasto-
ribus de Christi natiuitate, cognouerant de na-
tiuitate Ioannis, erant omnia diuulgata per
omnia montana Iudææ. Varia igitur erat hæc
animorum permotio, pia, iucunda, spiritualis.
Primùm ergo Herodes destinauit animo faci-
nus, vt puerum interficiat; non posse regnum
suum aliter stare. Idem Principes Iudæorum
meditantur; non posse aliter suam potentiam
consistere. Erat tanta horum omnium nequi-
tia, vt facillè quod Dæmones parabant ipsis
persuadere possent.

Quid in hac rerum commotione Magi?
Stupent ad rerum insolitam faciem. Neque
verò quicquam mali de Iudæis, quorum Re-
gem adotatum venerant, iudicare poterant.
Hærent, & timent Herodem; tamen non
desinunt quærere, donec Herodes iussit à
se expectare responsum non ab alio, se esse
puerum recens natum commonstraturum.
Expectant: verùm Herodes inhiat sanguini,
atrociter quidem, veteratiorè tamen. Cõgre-
gat Principes; non vt ostendant quem ado-
rent Magi, sed quem ipse illis indicantibus
possit interficere. Parant scelerati Principes
quid respondeant. Conspirant subdolè inter
se, vt respondeant quidem ex Michea, non ta-
men integrum locum adducunt, qui est de
Christi æterna natiuitate: nihil de Prophetia
Iacob, nihil de Danielis hebdomadis. Respon-
dent ergo malignè, & pattem prophetiæ omit-
tunt, quod erat in Propheta potissimum: *Et
eius egressus ab initio à diebus æternitatis.* Vt
iam inde Christi diuinitatem auersarentur, vt
timorem maleficij, & sibi, & Herodi adime-
rent. Non crediderunt, quem prædicabant
Magi, esse Messiam. Et quid mirum illostunc
non credidisse narrantibus gentilibus homi-
nibus vidisse se stellam, qui post tantam lucem
doctrinæ, post tam stupenda miracula, non so-
lùm non crediderunt, sed etiam crucifixerunt?
Erant scilicet iam obæcati, erant à Dæmoni-
bus obsessi atque adeò possessi: occultauerunt
Scripturæ intelligentiam sua peruersitate. Ve-
rùm ô admiranda diuinitatis consilia, & sa-
pientiam adorandam! Magi è media gentium
infidelitate credunt, Christum natum prædi-
cant; Sacerdotes fidei magistri indicant quidè
vbi nascatur, ipsi non credunt natum. Fuerunt
ergo Iudæorum Apostoli gentiles homines,
ab ijs audiunt fidem legis Doctores; fidelitas
ab infidelitate. Sed contemplete animos, &

impias Herodis & Iudæorum cogitationes.
Sedent consulturi de Christo. Iam tunc agunt
Iudæi Iudæi, Herodes imitatur Pilatum; illi tra-
dunt Christum, hic ad mortem destinat, ne
dominationem amittat. Non est hoc malefici-
cium tui temporis, non est, ne festines alienum
facinus occupare. Proponit Herodes, respon-
det perfidus Princeps Sacerdotum omnium
nomine: *In Bethlehem.* confirmant omnes
eius responsum. Herodes credit natum Chri-
stũ, sed armatur aduersus ipsum impiè: quod
facturus tam facillè non fuisset, si Iudæi subie-
cissent Christi æternam natiuitatem, si ex Pro-
phetis regnum Christi æternum, non terre-
num, non temporale; non esse quod timeret.
Sed ea erat ipforum malignitas, vt illa tantùm
manifestarent, quibus animari ad necem pos-
set Herodes, non deterreri. Dimittuntur ab
Herode Principes: & ipsi quidem rem negli-
gunt, vt qui non credebant natum Christum,
cuius sperabant aduentum, non humilem, sed
sublimè. Erat ô peruersi Iudæi sublimis eius
aduentus. Quid enim sublimius quàm humi-
litas carnis à diuinitate sumpta? Sed vos om-
nes Scripturas corruptitis, nec potestis diui-
num consilium in humilitate Christi capere,
nec vultis.

Aduocat tandem concepto & destinato faci-
nore Herodes Magorum simplicitatè, menti-
tur se velle Regem natum adorare, sed non li-
cere per Regni negotia, venturũ se cum regio
comitatu ad maiorem pueri Regis celebritatè.
Sed interim inquit intelligere se velle stellæ
mysteriũ, quo tempore, vbi apparuisset, quor-
sum spectabat illa, quod ducebat. Exponunt om-
nia sancti Reges simplicissimè: concipit maio-
rem rabiem Herodes, & simulat maius obse-
quium. Quasi ex imperio illos mittit Bethle-
hem, & indicit vt puero inuèto sibi renũcient;
velle se similiter illum adorare. *Ite, & interro-
gate,* inquit, *diligenter de puero; & cum inuen-
eritis renunciate mihi, vt ego veniens adorem eũ.*
Quid hæc sibi vult anxietas? hæc verborũ ac-
cumulatio? Metuebat, ne latet, timebat, ne
elabretur. Tibi erat impossibile Christum in-
uenire, vt occidetes; Magis facile, vt adoraret.
Pollicentur Magi, nihil mali suspicantes: &
erant quidem renunciaturi, nisi fuissent ab
Angelo admoniti, ne id facerent.
Abiunt Magi: Herodem cruciat Rex Chri-
stus natus; sperat tamen sua malitia illũ antea
interficere, quàm timeri possit. Sed cur nõ is
tu cú Magis? Quod si tu ire nolis vel non au-
des,

Ang.
cap. 5.
lib. 2. de
Synb. ad
Catec. &
cap. 4.
lib. 3.
Hieronymus
in 2. cap.
Matth.

Michea
5.

des, cur non mittis milites? Veterator es: vis interficere, sed clanculum, quando noueris ubi fuerit. Verùm cur aliquem saltem cum Magis non misisti clancularium obseruatoré, vt saltem effugeres quod euenit, ne te infalutato abirent Magi? Non omnem malitiam permittit Deus Diabolo; sed pro sua prouidentia, quando vult. Illud consilium non tibi suggestit Damon, quia Deus noluit. Egre diuntur sancti Reges ex vrbe, sancta quidem à Patribus, à Lege, à Templo, à Sacrificijs, à cultu Dei; at iniqua & impia à Rege, à Sacerdotibus, à Scribis. Egressis ecce rursus apparet stella antea occultata. Retinuerunt quidem eius sensum interiorem Magi, stellam enim spiritualem non amiserant, sed defectus externæ, mora ipso in vrbe, inquisitio, trepidatio Iudeorum primùm, deinde cunctatio respondendi, anxietas responsi Herodis, Dei mysterio fecerunt vt affligeretur eorum pietas, & desiderium moræ impatiens, & stella eorum interior, quasi occuparetur harum rerum obnubilatione. Verùm solet permittere Deus piorum animos laborare & obnubilari, vt illos illustriori luce nobilitet & soletur. Visa igitur stella Magi gaudent vehementissime. Nam gaudent primùm, idest, agnoscunt priorem lucem animi & gaudium: gaudent gaudio magno valdè, quam magni gaudij maiorem magnitudinè feciebat spes breuis, desiderium fere expletum, Christus proximus. Quanta fuit Magorum exultatio ex conspectu pueri IESV, si, quando stella proximum illum significauit, eos gaudio magno valdè affecit? Illud scilicet fuit maius gaudium gaudio magno valdè. Hoc enim explicari potuit, etiam si mysticè; quod verò gaudium Christus præfens, quod lumen æternū cordibus eorum infudit, explicari ne mysticè quidem potuit: fuit enim maius longè, quàm gaudium magnum valdè. Nam è præsentia Christi retulerunt Magi inenarrabilem cordis suauitatem & lucem. Gaudio igitur iam eximio deliburi sequuntur ducentem stellam, principè Angelum, & suos tutelares. E sublimi autè stella demissa stat non solùm supra domum, sed supra ubi erat Puer, super stabulū ubi erat Maria cum Puer.

Venit regius comitatus Bethlehè. hic nullus turbatur: & tamen erat frequerrimus populus, qui ad censū conuenerat: erant Romani censum agentes. Hi interrogant quid sit, quorsū Reges veniant. intelligentes ad puerum

Regem adorandum, contemnunt. Qui audierant à Pastoribus confirmant pietatem suam, ali non habent qui eos alluciant ad perturbationem, non Sacerdotes, non Herodem.

Recta ad designatum locum à stella ingrediuntur Magi, reperiunt Puerum, & Mariam Matrem eius: quo viso repleta sunt eorum corda luce incredibili, incomparabili gaudio exultauerunt. Iam non Angeli, non stella; iam non Puer natus per illa, sed IESVS ipse per se fontem suæ bonitatis & gratiæ illis aperit, illis per se communicat, ad se raptis eorū mentibus ostendit se verū Deum, verū hominem, & Regem seculorum æternum, se pro mortaliū salute crucifigendū, sepeliendum, resurrecturum. Hæc fuit lætitia, quæ gaudiū illud magnum valdè adeo excessit, vt explicari non potuerit: sed illud fecit, quod solent veræ reuelationes in piis mentes, vt ex diuina luce & gratia ad perfectionem operum conuertantur.

Procidunt ad terram, adorant, procidit totus comitatus; rei miraculo alij omnes reuerenter astant, non audent propius accedere, soli accedunt Reges: singuli ad terrā rursū prosternuntur, suam animam, corpus, vitam, regnum, opes, exercitus subiiciunt Infantis maiestati. Osculantur manus ac pedes, profitentur hominem verum & Regem, Deum verum, mortale, mortemque pro mortalibus appetiturum. Quæ erant professi muneribus contestantur, aperiunt singuli thesauros, singuli proferunt aurū, thus, & myrrham, singuli suā fidem tribus muneribus restificatur.

O felices Magos! Orbis est vniuersus in terra caligine erroris, Iudæi, qui lucem habere poterant Scripturarum & fidei, ad lucis illius splendore obcæcantur. Vos stella, vos Angeli illuminat, vos illustant Scripturæ: vos Iudæis, vos Herodi Regi, vos Romanis, vos Ierofolyms, vos Bethlehem Christum IESVM prædicatis. Vos estis & Iudeorū & gentiū Apostoli. Iudæi IESVM Christum miraculis coruscantem non solùm non adorauerunt, sed cruci affixerunt atrocissimè: vos Infantem pauperulum in stabulo abiectum adorastis, hominem, Deum, & mortalem estis professi. Vos oculis vestris vidistis, prespexistis, contrectastis manibus vestris quod fuit ab initio Verbum æternum, æterni Patris Filium.

Adorato Christo, quis nos prohibere potest quin meditemur, vt secundum Regē natum, matrem eius Reginam adorarint Reges? illi sua obsequia vt Reginæ Matri obtulerint?

Quid Christus puer cū hæc Magi? Non loquitur quidem exterius, sed verbo suo eterno loquitur in corde altissimè, loquitur suavissimè, clementer intuetur, gratum sibi esse obsequium significat, adorationem ac fidè, munera eorum esse accepta, memorem se eorum deuotionis ac pietatis fore. Mañia verò virgo summa cum modestia breuissimè eorum animum collaudauit, iussitque expectari à filio suo cælestia. Quid comitatus Regum? Eminus idè profirentur quod Reges, animo idem offerunt quod Reges, suam accipiunt animi consolationem ac lucem. Tantæ celebritati Ioseph creditur abfuisse; neque carer mystèrio, vel quòd non aderat, vel quòd eius nulla fiat mentio si aderat. Verùm cur absuit? Nū

illud fuit, quod Deus sua sapientia prouidit, ut quem scirent Magi non esse patrem Pueri, is sua absentia idem repræsenteret ac quasi profiteretur se patrem non esse, Christum patrem nullum habere in terris, habere æternum in cælis, solam matrem in terris?

Quid postea Magi? laudant Deū, exultant spiritu. Cū autem sciret Deus eos ex simplicitate cordis de reditu ad Herodem cogitare, in somnis misso Angelo admonuit ne id facerent, sed per aliam viam in suam regionem reuertentur. Intellecta Dei voluntate, salutato cum summa deuotione Pueri ac Matre, pleni suauitate & gaudio, pleni fide reuersi sunt per aliam viam in suam regionem singuli.

QVÆ SEQVVTVR ELICI POSSVNT
EX MEDITATIONE.

Agnouerunt Gentiles spiritu puerū Deū infantem: Tu post miracula puerū Deū non agnoscis? Deplora tui animi duritiam, & conuertere ad Magos, & ad Angelos qui illos ducebant: implora eorum auxilium, nec illos dimittas donec te ducant ad Christum in præsepium, donec tibi aliquam internam lucem impetrauerint, qua agnoscas IESVM natum. Sequere Magos; ecce ipsi te deducunt, ipsi præeunt. Contemplare stellam internam in corde tuo, in qua est ministerium Angeli, virtus Pueri nati; respice ad illam lucem, illam sequere. Verùm ne negligas Scripturas, ne Ecclesiæ traditiones & doctrinam accipere à præsidibus Ecclesiæ, id est, veritatem fidei. Vides à pessimis etiam Iudæis bene esse edoctos Magos, ad eos quos Peruersos sciebat Deus, missos instruendos, quos ipse iam edocuerat. Exerce vtrumque in corde, & internam illu-

minationem, & Scripturarum veritatem, atque Ecclesiæ Romanæ interpretationem. Ita in spiritu Christum inuenies in præsepio, in humilitate scilicet magnum, in infirmitate potentem, in humanitate Deum. Deum verum profiteberis intima animi tui deuotione, & hominem verum; qui & mortalis fuit, ac pro mortalibus mortuus, viuit autem in æternum. Offeras verò illi fidem, spem, & charitatem, & per has virtutes omnes alias: offeras tua vota, paupertatis in auro, in myrha castitatis, in thure obedientiæ: vel spiritus paupertatem, mortificationis, debitæ castitatis, & feruentis orationis studium. Adora virginem Matrem Dei; illi offeras tuam deuotionem & perpetuam seruitutem: ora ut tibi exhibeat IESVM infantem deuotè adorandum, ut Magis obtulit,

a hinc providit re
 a die quatuor Proci, a
 rimentum ac quasi po
 ebe Chantum parum
 , habet. amant a
 carni
 lundus Dei, erit
 ret Domus in temp
 ad Fivolem regno
 o admodum ac di loc
 in in factu repone
 et Dei volumine. Ite
 one Patre et Mat
 o, pleza hie tant
 am reponei fangi

55VNT

riam vram e
 rprezatione. In
 meca pofito, a
 m, in miam
 Dom. Deu ro
 am in deo, re,
 et motali fur, x
 rone am in ge
 m, ipse, & de
 onne rite et
 o, in vna co
 e: rufpate pe
 detur ad hie di
 . Alia repone
 m deo amonit
 m rite et
 m deo
 Ma

DOMINICA I. POST EPIPHANIAM

Oratio: Oremus: In diebus istis...

<p> E. Oportet LESUS... F. In diebus istis... G. LESUS in medio... H. LESUS in medio... I. LESUS in medio... </p>	<p> A. LESUS... B. LESUS... C. LESUS... D. LESUS... </p>
---	---

DOMI-

DOMINICA I. POST EPIPHANIAM

Cum doctoribus disputat IESVS.

Luc. ij. Anno xij.

9

x

A. IESVS cleemosynam petens, & accipiens.	E. Diserit IESVS cum Doctoribus.
B. Comitatus duo virorum & mulierum Hierosolymis redeuntium.	F. Maria & Ioseph reuersi, inueniunt IESVM in medio consessu Doctorum.
C. Pagus, quo primo die perueniunt.	G. Venit IESVS ad matrem, relictis Doctoribus.
D. Ampla caedra, vbi Doctores disputabant.	H. Redeunt Nazareth, et erat subditus illis.

DOMINICA PRIMA

43

POST EPIPHANIAM.

Cum Doctoribus disputat IESVS.

LVC. 11 Anno XII.

In x. imaginem Adnotatiuncula.

x

9

A. IESVS eleemosynam petens, & accipiens.	E. Differit IESVS cum Doctoribus.
B. Comitatus duo, virorum & mulierum Ierosolymis redeuntium.	F. Maria & Ioseph reuersi inueniunt IESVM in medio confessu Doctorum.
C. Pagus, quo primo die perueniunt.	G. Venit IESVS ad Matrem relicti Doctoribus.
D. Ampli exedra, vbi Doctores disputabant.	H. Redeunt Nazareth, & erat subditus illis.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. 11.

ET ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solemnī Paschæ. Et cū factus esset annotum duodecim, ascendētibz illis in Ierusalem secundū consuetudinē diei festi, consummatisqz diebus cū teditēt, remansit^a puer IESVS in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in^b comitatu, veniunt iter diei, & c^c requirebant eum inter cognatos & notos. Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem, d^d requirentes eum. Et factum est, post triduum^e inueniunt illum in^d templo sedentem in medio Doctorum, c^e audientem illos, & intetrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eū audiebant, supet prudentia & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit Mater eius ad illum: Fili, s^s quid fecistis nobis sic? Ecce patet tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse: Et ipsi non intellexerunt verbum, quod loquutus est ad eos. Et descendit cum eis, & h^h venit Nazareth: & erat subditus illis. Et Mater eius consuabat omnia verba hæc in corde suo. Et IESVS proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deū & homines.

ADNOTATIO.

Bernar.
Bonaucn-
tura.
Ludol-
phus.

A. **P**er IESVS mendiculus stipem petens, & accipiens. Nam id triduum pane mendicato dicitur victitasse: habitasse verò creditur inter pauperes in Templo, ut eiusmodi res solemus ad vilitatem meditationis piæ credere, quæ nec Scripturæ repugnant, nec Doctorum auctoritati.

B. Duo agmina vel comitatus, virorū alter, alter fæminarū, versus Septentrionē iter habentes in Galilæam: qui erat mos euntium Iudeorum ad sua festa, & redeuntium, tum publicè ad Templum vel Synagogas orantium; ut elici potest ex XII. cap. Zacharia Prophetæ.

C. Pagus itinere diei vnus ab Ierosolymis distans:

D 4

distans: quòd cum peruenissent Ioseph & Maria virgo Mater, cum existimasset uterque IESVM esse in altero comitatu, in viroque cum quærebant, inter cognatos & notos.

D. *Ampla exedra Ierosolymis in Templo ad porticū Salomonis, in qua disputare de Lege solebant Iudæi, & à cathedra docere populum.*

E. Huc venit tertio post die puer IESVS, cum essent congregati Doctores, & disputarent de aduentu Messie. Audiens primum quid dicerent, cepit illos interrogare, & respondere, & cum illis disserere tam sapienter, tanta omnium admiratione, ut cunctorum animis commotis, illum inherere in cathedra sedere; ut plenius, & maiore cum dignitate, vel disputaret, vel doceret. Doctores alij audiunt, alij inquirunt Scripturas: vnus ex omnibus doctissimus cum Christo disserit, omnes stupent, ac Deū Israël laudat.

Ceterum quòd in cathedra sedeat IESVS, is est vsus communis in Ecclesiis: ille enim in medio esse dicitur (ut inquit Augustinus) cui honor præcipuus adhibetur. Et ad hoc alludit Beda: Quasi sapientia, inquit, fons sedet in medio Doctorem. Certè in Susanna historia Daniele iubent Seniores populi sedere in eorum medio, ut de duobus illis sceleratis senibus iudicet: & in Genesi habitat Ephron in medio filiorum Hebræorum. Et Salomon est in medio populi Israël: & in Ecclesiastico; In medio fratrum Rector illorum est in honore. Est igitur cur receptam imaginē retineamus.

F. Maria virgo, & Ioseph Ierosolymam postridie quàm discesserant reuersi, IESVM inquirunt parentes & solliciti. Post tertiam denique diem inueniunt eum in Templo summa cū animi voluptate, atque admiratione, in medio Doctorem disceptantem vehementi totius confensus applausu. Hos videns IESVS puer finem dicendi facit, & bona venia Doctorem discedit ad Matrem.

G. venit IESVS ad Matrem, se illi dedit: Mater illum complectitur suavissimè, manus eius tenet: ipse vicissim cor Matris diuina incunctitate replet. Ibi verò supra humanum captum illa facta est interrogatio & responsio: Fili quid fecisti nobis sic? Mos hic fuit dulcissimus vera & piissime Matris in verum & suavissimum filium, & interrogatio ab excellenti securitate, & sancta præsumptione profecta; quod fuit filio acceptissimū. Quid Christus? Quid est quòd me quærebatis? Nesciebatis, quòd in ijs quæ Patris mei sūt oportet me esse? Nihil erat quòd me quæreretis, dispensatione enim mea fa-

ctū est, ut tunc non animaduertieris, quòd alioqui nō ignorabatis, me Deū esse simul & hominē. Illinc nihil esse mihi timendum, per omnia verò fidendum: hinc existimandum, quòd me Dei mandatum explere oportebat. Nam Matrem non reliquissim, nisi propter Patrem meum caelestem.

Quæ cum diceret IESVS, eorum mentes diuina suauitate & luce replebat; Maris præsertim. Hoc verò fecit, ut Maria virgo Mater diuino gaudio, & spiritus exultatione tota in filij diuinitatem absorberetur.

Quòd autem dicitur: Et ipsi nō intellexerunt, dictū propter solū Ioseph pie exponere possumus, quemadmodum aliqui per synecdochen locum exponunt. Quòd non incommode confirmari potest ex illo loco Exodi: Vsq̄ue quò nō vultis custodire præcepta mea & legem meam? qui de alijs intelligitur, non de Moysè cui loquebatur Dominus: præsertim cum de Maria sola subdatur, quòd conseruaret omnia verba hæc conserens in corde suo. Porro astabat Ioseph audiens hæc cum animi exultatione, & Deum, & Christum eius laudibus celebrans.

H. Redeunt Nazaret in Galilæam Ioseph & Maria virgo cum puero IESV pedestres: nisi meditari libeat iumentum illos aliquod duxisse, vel conduxisse ad lenandum itineris labore puerum IESVM, & Mariam virginem. Et erat illis subditus IESVS vsque ad anni tricesimi iniiuim: tunc enim oportuit eum planè esse in ijs quæ Patris sui erant, & opus diuinissimum perficere ad quòd erat missus, mortalium redemptionem, & vitam sempiternam.

Quo tempore offeri sese materia ingens ad meditationem & deuotionem pie ac religiose liberam. Quid enim fecerit Christus septemdecim annis, nihil particulatim tradit Scriptura. Quid, quæ ætate, quæ obsequia matris, quæ patris putatiui obierit; quanta sapientia, simul quàm singulari humilitate vixerit & simplicitate; quanta gratia valuerit, quanta cum laude omnia fecerit: etiamsi videri poterat otiosus, neque quicquam magni designare, præsertim adulta ætate; & mirum videretur, quòd Ioseph inuaret in fabrilis, quam etiam artem meditari possumus illum exercuisse mortuo Ioseph; ut & summo semper in honore Matrem habuisse, inuisse cognatos & tribules, omnibus sese exhibuisse placidissimum. Denique crescebat, confortabatur, proficiebat ætate, sapientia & gratia, apud Deū quidem, quòd pro eius ætatis incremento actiones omnes fortitudinis, sapientiæ, gratiæ, omnium virtutum, omnium donorum gratissime supra modum

modum humanum semper essent Deo; pijs verò in tanta virtute, tam esset profunda eius & humilitas & simplicitas, tam eximia humanitas. Illud autē semper fuit in eò excellenti laude ac veneratione dignum, quòd in tāta sapientia, Crescebant verò & ac omnia iuxta aetatis conuenientiam, & prodibant in opera perfectiora.

MEDITATIO.

Quid est, sancte puer IESU, quòd Matrem, & putatium patrem relinquis? Ut essem in ijs qua: aeterni & solius Patris mei erant: & simul docerem, aptos esse potest etiam pueros Regno Dei, & Euangelicæ perfectionis statui capessendo.

Quid præterea docuisti? Mater quidem mea, vel etiam Ioseph, innocenter me amiserunt; ego illos reliqui sanctissimè. Propterea dulcissimè quasi ex postulauit mecum Mater suum dolorem, vt solent Sancti de Dei

benignitate præsumere. Ego illos suauissimè consolatus sum, eos excusans, & meam illis diuinitatem, & humanitatis officium exponens. At vos ferè me vestra culpa perditis, etiam vbi parum in vobis adoleui: ne igitur cundemini, quærite statim me inter Sanctos meos, redite ad orationem & pietatis officia. Ita fiet, vt audiatis me, prius quidem vos arguentem; dein etiam docentem, quem admodum deinceps me retinere possitis.

Judith 6. 6. 9.

DO-

DOMINICA SECUNDA
POST EPIPHANIAM.

Nuptiæ ad Cana Galilææ.

IOANNIS II. Anno XXXI.

In xi. imaginem Adnotatiuncula.

xj.

15.

A. Triclinium ornatum.	F. Famulus excurret, ut faciat que IESVS imperarat.
B. Mensa virorum, vbi Ioannes Sponsus, & IESVS.	G. Alij sunt solliciti.
C. Mensa mulierum, vbi Sponsa.	H. Hauriunt aquam, & implent Hydrias.
D. Pincerna videt nihil esse vini reliquum.	I. Architriclinus miratur vini bonitatem, &c.
E. Virgo Mater ad aurem significat IESVS defecisse vinum.	

EYANGELIVM MISSÆ.

IOANNIS II.

N^auptiæ factæ sunt in ^a Cana Galilææ: & erat Mater IESV ibi. Vocatus est autē & ^bIESVS, & discipuli eius, ad nuptias. Et ^ddeficiente vino, dicit ^eMater IESV ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei IESVS: ^cQuid mihi & tibi est mulier? nondū venit hora mea. Dicit mater eius ^fministris: Quodcunque dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundū purificationem Iudæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis IESVS: ^gImplete hydrias aqua: & ^himpleverunt eas vsque ad summum. Et dicit eis IESVS: Haurite nunc, & ferte Architriclino. Et tulerunt. Vt autem ⁱgustavit Architriclinus aquam vinum factam, & nō sciebat vnde esset; ministri autem sciebant, qui haurerant aquam: vocat Sponsum Architriclinus, & dicit ei: Omnis homo primū bonum vinum ponit: & cū inebritati fuerint, tunc id quod deterius est: tu autem seruasti bonum vinum vsque adhuc. Hoc fecit initium signorum IESVS in Cana Galilææ: & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.

ADNO-

DOMINICA II. POST EPIPHAN.

Nuptiæ ad Cana Galilææ.

Ioan. ij. Anno xxxi.

15

xi

A. Triclinium ornatum.

B. Mensa virorum, vbi Ioannes Sponsus,
& IESVS.

C. Mensa mulierum, vbi Sponsa.

D. Pincerna videt nihil esse vini reliquam.

E. Virgo Mater ad aurem significat IESV,

deserisse vinum.

F. Famulus excurrit, vt faciat que IESVS
imperarat.

G. Alij sunt solliciti.

H. Hauriunt aquam, & implent hydrias.

I. Architrictinus miratur vni bonitatem, &c.

DOMINICA II. POST EPIPHAN.

Septuagesima ad Cant. Galilee.

Jan. 16. - Ann. 1771.

12
21

A	Tränke des Kindes.
B	Alte Frau, welche das Kind bringt.
C	Alte Frau, welche das Kind bringt.
D	Alte Frau, welche das Kind bringt.
E	Alte Frau, welche das Kind bringt.

ADNOTATIO.

A Triclinium ornatum ad nuptias Ioannis, Maria Virginis ex sorore Maria Salome nepotis, consobrii Christi, quem ipse Dominus vocavit è matrimonio ad Apostolatum. Hoc erat in Cana minore, vico Galilee: nam erat oppidum eodem nomine, quod Cana maior dicebatur, non longè à Sidone in tribu Aser. Cana autem minor est quidem in tribu Zabulon, non longè tamen à finibus Aser (ita forsitan conciliabimus Eusebio vel Ieronymo alios Chorographos) decem milliaribus à Nazareth ad occidentem & septentrionem.

Iam verò Ioannem filium Zebedæi fuisse sponsum tradit Beda, Rupertus Tuitiensis, Glossa, Thomas. quibus adungi potest qui preponitur Glossæ prologus in Ioannem, siue Ieronimi sit, siue Augustini: & iam hac sententia venit in consensum communem, ut etiam tempore Bedæ & Tuitiensis.

Quòd verò fuerit filius Zebedæi Ioannes, nullus negare potest, nec item quòd mater filiorum Zebedæi fuerit dicta Salome: ita enim exponit Marcus Mattheum. Hic enim inter mulieres quæ secuta fuerant à Galilea Christum, & stabant longè à cruce, ponit matrem filiorum Zebedæi: Marcus cum idem narrat, eam dicit Salome, quòd possumus interpretari, Mariam filiam Salome, aui Ioannis. Neque est ambigendum quòd Salome possit esse nomè viri: ita enim appellatur in libro Numerorum pater principis diuisoris terræ à tribu Aser. וְשֵׁם יֶדִי עֵלִי סַלְוִים id est Salome, siue Græcè scribas, siue Latine: nam retineri solent nomina Hebraica seruata proprietate litterarum. Neg, vsquam est nomen in veteri Testamento Salome pro famina. Quòd si contendas esse Salome in Marco nomen femina, id ita concedendum tibi, si vicissim fatearis eam à patre Salome esse dictam Salomen.

Quòd verò eadem Maria appellatur, inuuit Marcus: nam cum dixisset Matheus, Maria Iacobi, & Mater filiorum Zebedæi, subdit Marcus, Maria Iacobi minoris & Ioseph mater, & Salome. Quid Salome? Maria scilicet Salome; sicut illa Cepha filia, ita hæc Salome: illa uxor Alphaei, & mater Iacobi minoris, Ioseph, Simons, & Thadæi; hæc uxor Zebedæi, mater Iacobi maioris & Ioannis. Nā quòd Cleophas fuerit maritus Mariæ, ex Egesippo non habetur, si sincerè locus citatus ab Eusebio Latine vertitur: reddi enim nõ debuit; Maria Cleophae, ut est in Euā-

gelio Ioannis quam concludit Ieronymus assuerantur fuisse uxorem Alphaei, dici verò à Ioāne Cleophae, siue à patre siue ex gentilitate, siue alia quacunque causa. Consentaneū autem est ut à patre dicatur, ut constat etiam quòd filius sit Simon Cleophae, quòd dicit Egesippus, hoc est nepos ex matre.

Hanc porrò quæ Salome dicitur fuisse tertiam Mariam, illud etiam probat. Cum nullus non confiteatur præter Mariam matrem Dei, tres celebres Marias fuisse Christum ex Galilea secutas; & duæ compertæ sint, Maria Magdalene, & Maria Cleopha, siue mater Iacobi minoris & Ioseph; consequens est, ut sit tertia Maria Salome, siue mater filiorum Zebedæi.

Quòd verò Ieronymus Mariam Cleopha aliam scribit, aliam Mariam matrem Iacobi & Ioseph, non assuerat: eadem enim hæc est quæ soror Mariæ Virginis, matertera Christi, ut idem subdit: & ita non adimit tertium locum huic Mariæ Salome.

Ceterum hanc Mariam matrem Iacobi & Ioannis, fuisse sororem Mariæ Virginis maris, Christi materiam, potest existimari communis sententia Doctorum. Nam ita censet Thomas, Lyranus, Dionysius Carthusianus, Abulensis, Syluester in xx. cap. Matthei. Et quidem hoc dicunt absque ulla hesitatione vel disputatione, quasi rem planam ac probatam communiter. Quamuis autem antiqui Doctores hoc non tradant, facile intelligi potest multa esse in Ecclesia Dei, quæ veteribus Patribus vel non constabant, vel in quibus sua studia non collocabant, contenti dogmatum & doctrine constantia & claritate. Ita enim & decebat, & oportebat, sanctos viros, & doctissimos homines cõtra hereticorum insanias falsas & pessimas artes Ecclesiam & fidem propugnare. Posteriora verò tempora, ut fuerunt quietiora, ita maius otium dederunt alijs meditationibus & studijs. Tametsi coniecturâ possemus aliquam accipere ex dictis Hilarij cognationis Mariæ Salome ad Christum: sic enim inquit Hilarius; in matre filiorum Zebedæi lex intelligitur, quæ confidentia priuilegij sui pro credentibus ex se populis deprecatur. Hunc locum etiam si non urgeo, prætermittere nolui.

B. Mensa, ubi ad conuiuium discumbunt honestissimo loco Ioannes Sponsus, & alij inuitati, inter quos discipuli IESU, & IESUS ipse, cuius nondum celebre erat nomen.

C. Men-

ofue 19

Ieron.
le loc.
Feb.
Ioccar.
& alij.
Iro-
ar. A-
and.

Com. 7.
n hom.
le Ioan.
in 2. cap.
Ioan.
t. 2. q.
186. ar. 4

Cap. 27.

Cap. 34.

In Mat.
20. Cano.

C. Mensa sponse, & mulieram qua erat ad nuptias vocata, inter quas non sedebat Maria virgo; erat enim in ministerio nuptiarum occupata, opem ferens sorori.

D. Pincerna petens ab vrceo vinum, nihil fundit tamen: simul vas aliud euersum iacet, vnde intelligitur vinum deesse.

E. Virgo Mater ad aurem Filio renunciat vinum deesse. IESVS ipsi responderet: sunt parati famuli & solliciti. Igitur vino deficiente, & periclitante nuptiali conuiuio, accurrunt ad Matrem, orant ut per Filium succurrat eorum necessitati, se ad extremam esse infamiam coniectos. Illa sciens in spiritu quid esset facturus Filius, & omnia ad mysterium spectare, & nuptias, & sponsum, & vini defectum, & quod erat editurus miraculum Christus, subseruit libens negotio. Omnia enim in gloriam Christi & eius Patris sciebat redundare: tribuendum autem non esse miraculum vel sibi, vel Filij sui soli humanitati. Non enim ita faciebat miracula Christus, ut Prophetam fecerat, & Apostoli ac Sancti erant facturi. Christus enim sua virtute, hoc est, diuinitatis suae potentia miracula operabatur, quae eadem erant, & est quae Patris: Puri verò homines, non sua, sed Dei virtute miracula designabant. Itaque accepta fuit responsio Christi à Matre ut sumum beneficium. Intelligebat enim Filium suam diuinitatem asserere ac manifestare, & qui erant praesentes intellecturos si quidem facturus esset miraculum IESVS, non virtute humanitatis esse facturum, sed diuinitatis. Fuerunt ergo in his nuptiis patrata eximia mysteria, confirmatum matrimonium, praelata matrimonio virginitas, vocatus ad religionis statum sponsus: excellentissimum verò illud, quod ostendit Christus se Deum, & diuina virtute hoc miraculum edere, & reliqua esse editurum. In hoc enim totus erat

Ioannes, ut Christi diuinitatem hominibus euangelizaret.

Dicit igitur Christo Maria Mater virgo. Vinum non habent. Respondet Christus: Quid mihi & tibi est mulier: Nondum venit hora mea: Acerrima scilicet fuit illa assertio diuinitatis, tum humanitatis vehemens: Nihil mihi & tibi mulier. Non enim illic Mater: neque enim mihi tecum commune quicquam, quia Deus sum, sed quia simul homo; quod illa hora mea faciet planum, quando in horto sudorem sanguineum pro timore & tristitia sudabo, & quando à Iudeis cruci affigat, & in cruce moriat.

Hac cum audisset Virgo Mater, & Filij voluntatem percepisset, dicit ministris: Quodcumque dixerit vobis facite. Illi exequuntur Christi praecipitum. Similiter respondet orationibus nostris sancta Virgo, ubi ad eam ut intercedat pro nobis apud Filium accurrimus: Seruate Filij mei praecipitum; ita fiet, ut meas intercessionem pro vobis Filius meus exaudiat, & respondeat vobis salutaria.

F. Famulus vnus praecedit curriculo, ad IESV mandatum exequendum.

G. Alij festinant.

H. Hauriunt ministri è puteo aquam, implent hydrias: rursum ex hydrijs vinum depromunt iubente IESV. Nam verisimile est in tenui domo iuxta mensam fuisse puteum, vel omnino in triclinio, ut asolet; & facile audire rursum potuisse famulos ex Christo: Hautite nunc, & ferte Architriclino.

1. Architriclinus gustato vino ex aqua facta, bonitatem admiratur, & vocat sponsum: illi increpat quod optimum vinum ad finem conuiuij reseruauerit: audit miraculum totus confessus, stupent omnes, credunt in Christum Discipuli.

MEDITATIO PRIMA.

Honestatem quidem nuptiarum confirmat sua praesentia Christus, sed praestare virginitatem ostendit, ubi Ioannem sponsum à nuptiis ad virginitatem vocat, ubi vino spiritualis gaudij illas destituit, & vinum propter illam per miraculum supplet. Ceterum animum altius leuamus ad nuptias Agni caelestis Filij Dei, id est, ad vniōnem cum Ecclesia per incarnationem suam, & cum pijs animis: ibi vinum caeleste ac laetum, ibi vinum germinans virginis. Neque verò vereamur postulate quod

nobis deest vinum spiritualis consolationis, illud orat pro nobis mater Dei Maria, & refert à Filio suauissimum illud responsum: Quid mihi & tibi mulier: Quo responso Deus se ipse Filium significat. nec nunc addit: Nondum venit hora mea, crucis, quae videlicet praeterijt, & efficax semper est. Verum intelligamus nobis praescribi à Matre misericordiae, si velimus à Filio exaudiri, ut quodcumque nobis ille dixerit faciamus.

MEDI-

Hier.
1 ho.
1 ca.
Ruf.
1 int.
Gloss.
Canti.
Canti.
Matt.
22. 25
2p. 19.
Eph. 5.
Zach. 9.

MEDITATIO SECUNDA.

Oratio preparatoria eadem.

Historia quoque eadem. Ioannis secundo : Et die tertia nuptiæ factæ sunt, &c.

LOCI COMPOSITIO.

CONsidera Galilæam, & in ea tribum Zabulon, & in hac pagum Cana; hinc pauperem domum, & paratum triclinium, & mensas. Est Galilæa, *volubilis*; Zabulon, *habita-culum*; Cana, *zelus*, vel *possessio*. Considera locorum qualitatem, situm, circumstantias, nominum significationes, quæ tibi ad me-

ditationem subferuiant.

Quid quæres hac meditatione?

Internam huius mysterij & miraculi cognitionem, vt inde possis ad maiorem amorem & imitationem Christi IESV adspirare, & nuptias spirituales celebrare cum Christo.

PERSONARVM CONSIDERATIO.

PERSONÆ hinc sunt, Externæ quidem, tribus Zabulon, & pagi Cana: propriæ IESVS, virgo Mater, Discipuli, inuitati, ministri. Qualitates harum sunt considerandæ: perfectio, mentis status, exterior etiam cultus: peculiaris etiam consideratio habeatur Sponsi, qui creditur fuisse Ioannes filius Zebedæi, frater Iacobi, confobrinus Christi, nepos ex sorore virginis Mariæ. Sponsam, licet nesciamus

quænam fuerit è persona, scimus è cognitione, iuxta præscriptum legis. Ex hac pia consideratione collige fructum in mente tua & spiritu. Extranearum personarum mores & statum mentis refugas prouidenter: Christi, Mariæ, & aliorum Sanctorum auidè imbibas, cordi imprimas, imitationem mediteris, atque animo proponas.

CONSIDERATIO VERBORVM ET FACTORVM.

ERat ibi mater IESV, vocata priùs: deinde vocatur IESVS cum Discipulis, qui inceperant illum sequi, non plenè adhuc receperant vocationem.

Considera nuptiarum, conuiuij, rerum omnium dignitatem ac sanctitatem, quas Christus, virgo Mater, Discipuli IESV celebrant. Sed ne tantùm hæreas illis nuptiis externis, quæ tamè confirmantur propter futuros hæreticos; sed leua mentem ad vnionem Verbi cum humanitate, vnde factæ nuptiæ sunt Christi cum Ecclesia, & piis Sanctorum mètibus. Respice simul, quòd iam tum, vocando à nuptiis ad virginitatem Ioannem, Apostolis præscribentem, quod erant facturi, vt relinquere vsum rei vxoriz, si qui erant etiam

mariti. Hinc fructum cõcipe ex vnione Christi hypostatica, ex vnione ad Ecclesiam, ad animas sanctas. Agnosce bonum quidem matrimonium, meliorem cœlibatum, optimam virginitatem; & animum applica ad meliora. Adfuit Christus primùm cæremoniis nuptiarum, dein conuiuij: designauit Sacramentum matrimonij, gratiam vinculo matrimonij adiciendam: conuiuium edixit ita debere celebrari, vt Christi præsentia non sit indignum; esse mala conuiuia, quæ Christi spiritus non honestat. Contemplare Christi dignitatem, & diuinam modestiam: in conuiuio assidentium piam omnium, & spiritalem hilaritatem; omnia plena luce, & sanctitate.

Vide paupertatem nuptiarum piscatoris.

E Habebant

Habebant quidem vinum, sed modicum, ut quod post initia mensæ defecit; & ignobile, quod eò magis visum est, quia nobile & præcipuum vinum ex aqua fecit Christus. Accurrunt ad Mariam ministri; ipsa ad Christum. Contemplare anxietatem ministrorum, & fidem. Veniunt non ad Sponsum, non ad Architræclinum (quorum esse debuerat præcipua vini procuratio) sed ad Mariam: vel, si ipsi ad Mariam non venerint, Mariæ virginis sollicitudinem vide & prouidentiam, tum indulgentiam charitatis; quæ, ne in confusione veniretur, prouidebat. Quod & non dubium quih faciebat, animo cõplectens tum quod futurum esset, tum quid esset significatura illa mutatio aquæ in vinum. Venit ad Christum, efficacissimè orat, eum summa fide summam humilitatem coniungens; tantum necessitatem aperit, reliqua omnia in eius bonitate & sapietia reponens dulcissimè, voluntatem etiam suam: Profitetur Deum, ut qui possit aquam in vinum mutare, vel vinum planè creare: simul hominem, à quo Mater petere audeat. Respondet IESVS: *Quid mihi & tibi est mulier? nõdum venit hora mea.*

Gloria hæc est Christi, & Matris dignatio, ut profiteatur prius suam Deitatem absque miraculo; quod fuit iucundissimum Matri. Significat ergo vtrumque: Sum Deus, & tamen tu es Mater mea; quod intellexit Virgo: Hoc verò tunc planè profitebor, eum mysterium redemptionis humanæ moriens complebo. Ibi confirmabo me hominem, te matrem meam esse. Non enim habeo ex te vnde miracula, sed vnde mortem obire possum.

Sed eum est hac phrasi vsus, quæ videtur cõcitator esse, vel asperior? Nihil planè fuit cõcitatum, nihil asperum: suauissimè ad eor Matris respondit. Sciebat enim ipse facturum se miraculum: sciebat ex eius reualatione Mater virgo. Matri suauissimum erat audire Filium asserentem suam diuinitatem: magna item consolatio, nondum venisse horam passionis eius. Tu hæc nouisti Mater; simul intelligis esse necessum me prouidenter loqui. Nam si miraculum fecero, qui intellexerint me te rogante id fecisse, periclitari apud eos poterit fides meæ Diuinitatis, & miraculum hoc existimari humano priuilegio, non diuina mea virtute factum. Quod si accidret in primo miraculo, facilè derogaretur futuris omnibus fides: nihil enim fere facturus sum virtute Patris mei & mea, quod non fecerint

puri homines. Simul autem agnosco te Matrem, & in gratiam tuam illud faciam miraculum: testatus tamen me meæ diuinitatis virtute illud miraculum patrare.

Dixit Mater eius ministris: *Quodcumque dixerit vobis facite.* Ostendit mysticè ad proxim illius Diuinitatem. Nihil moue amini, faciet. Sed non ex eo quod à me sumplit, sed ex eo quod à Patre caelesti habet. Quodcumque igitur dixerit vobis, facite: obedientiam illius omnipotentis date, cuius est præferbere quæ vult omnia, ut fiant, non tantum ut credantur. Vos Lutherani hoc non ereditis, qui verba Christi non vt facienda, sed vt credenda solum valere contenditis. Audite miseri, sunt facienda omnia verba Christi ex eius gratia, ut nostra aqua fiat vinum, id est, ut fluxiles nostræ actiones habeant meritum vitæ æternæ. Veniamus ergo ad Mariam, ut nostræ fluxæ & frigidæ operationes fiant frequenter spirituales, per ipsius intercessionem. Vult frequenter Dominus per Matrem nobis dona largiri, sed qui ad Christum venit per Matrem, obseruet quid dixerit Mater: *Quodcumque dixerit vobis, facite*: quasi dixerit, si velitis vestras petitiones consequi, facite quodcumque filius meus vobis dixit. Hi ministri quid aliud quam representant Euangelij, & Ecclesiæ Catholice futuros ministros, & eos præferim, qui ad perfectionem homines essent adducturi?

Sex hydræ, sex sunt ætates ad finem vsque mundi: duæ metretæ, duo genera operum, per quæ præceptis Dei & Ecclesiæ obire debemus; qui est necessarius numerus: tertius consiliorum non est necessarius singulis. Hæc quatumcumque conemur nos, aqua est, non nutrit, non roborat, non lactificat: gratia Christi facit vinum ex nostra aqua. Et hoc quidem omni ætate fecerat Deus; verum ita fecerat, vt si ad Euangelicam perfectionem conferas, illud vinum deterius fuerit. Propterea inducitur vt Architræclinus sua admiratione profiteatur, melius esse vinum noui quam veteris Testamenti, vberiorémque gratiam, & perfectius in nouo obseruari præcepta atque consilia.

Adde quòd hoc miraculo Christus docuit, præstantiorem esse virginitatem castitate tori. Illam esse vinum, hanc aquam. Sed ita tamen, vt à Christo in vinum possit speciali priuilegio conuerti; vt ratum matrimonium in Religionis statum, soluto vineulo: torum etiam

POST EPIPHANIAM.

etiam in omnem continentiam, vinculo stante; ut in Apostolis, in aliis item piis hominibus solet.

Hoc fecit initium signorum, &c.

Quo signo maxima mysteria confirmavit Christus. veritatem suam & Divinitatis, & carnis asseruit: preceptorum ac consiliorum doctrinam docuit præclarissime: probavit matrimonium, prætulit illi virginitatem: lulum mundi & delicias emendavit: orationem ad Sanctos, & horum intercessionem approbavit: breviter legem suam &

gratiam, quasi quodam compendio, præstruxit.

Ad præsentiam, ad actiones, ad verba IESU, virginis Matris, & aliorum applica sensum spiritus, id est, mentem devotam & piam. collige inde amorem in Christum, imitationis desiderium, animum maiorem illum sequendi. Mariæ laudes canes, miraberis omnia, miscebis te ministris, summa cum humilitate inferuies Christo ad mensam ac discipulis, sedulo aderis virgini Matri ad omne ministerium.

ELICIENDA EX MEDITATIONE.

Quid per te non sperabimus sacrosancta virgo Mater, quæ à Filio etiam vinum pro nuptiis impetraisti, & ita impetraisti, ut esset illa mutatio plena mysterii? Impetra aquam nostram, pia Mater misericordiam, in vinum mutari, id est, nostras fluxas, frigidas, & effectas operationes in omnem perfectionem conuerti, & amorem secularis vitæ in Religionis & perfectionis, & carnis propagationem in spiritus. Omnia per ipsam petamus fratres à Filio, firma spe pleni, quod simus omnia consecuturi.

Verum audiamus, quid ministris respon-

dèrit; ac similiter ctedamus nobis à sancta Virgine responderi. Si velimus ipsam pro nobis orare, si à Filio impetrare, illam vim impetrandi adhibeamus nostris orationibus, quæ est maxima: Faciamus, quæcumque nobis dixerit Filius. *Qua* spe confirmati, & singuli vocationi suæ insistentes, petamus à Christo, petamus per Mariam matrem omnem vitæ emendationem, omnem vitæ perfectionem, ad maiorem gloriam Dei omnipotentis, & plurimum animarum salutem & perfectionem. Amen.

DOMINICA TERTIA
POST EPIHANIAM.

Mundatur Leprosus.

MATTH. VIII. MAR. I. LVC. V. ANNO XXXI.

In xij. imaginem Adnotatiuncula.

xij.
26.

A. Thabor mons, vbi Christus Apostolos docuerat.	D. Domuncula leprosi extra Capharnaum.
B. Locus campestris ad montis radicem.	E. Leprosus adorans Christum sanatur.
C. Capharnaum, quo iter habebat IESVS.	F. Leprosus Ierosolyamam in fluxu proficisci: ur.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. I.

MATTH. VIII.

LVC. V.

CVM autem descendisset
IESVS de ^a monte, ^b fe-
cutæ sunt enim turbæ in multæ.

Et venit ad eum Leprosus

deprecans eum:
& genu flexo dicit ei:

IESVS autem misertus eius
extendit manum suam: &
tangens eum, ait illi:

Et cum dixisset,
statim discessit ab eo lepra, &
mundatus est.
Et comminatus est ei,
statimq; eiecit illum:
& dicit ei:

Principi Sacerdotum,
& offer pro emundatione
tua, quæ

& ecce ^d Leprosus veniens,

^e adorabat eum, dicens:

Dñe, si vis, potes me mundare.

Et ^e extendens IESVS manum,
tetigit eum, dicens:
Volo: mundare.

Et confestim ^e mundata est le-
pra eius:

Et ait illi IESVS:
Vide, nemini dixeris:

sed ^f vade,
ostende te Sacerdoti,
& offer munus, quod præcepit
Moyses in testimonium illis.

Et factum est, cum
esset in ^c una civitate,
& ecce vir plenus lepra,
& ^a videns IESVM,

& ^c procidens in faciem,
rogavit eum,

Et ipse ^e præcepit illi,
vt nemini diceret:

ADNO-

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM.

Mundatur Leprosus.

Matth. viij. Marc. i. Luc. v. Anno xxxi.

26
xij

A. Thabor mons, vbi Christus
Apostolos docuerat.

B. Locus campe tris ad montis
radicem.

C. Capharnaum, quo iter habe:
bat IESVS.

D. Domuncula leprosi extra Ca:
pharnaum.

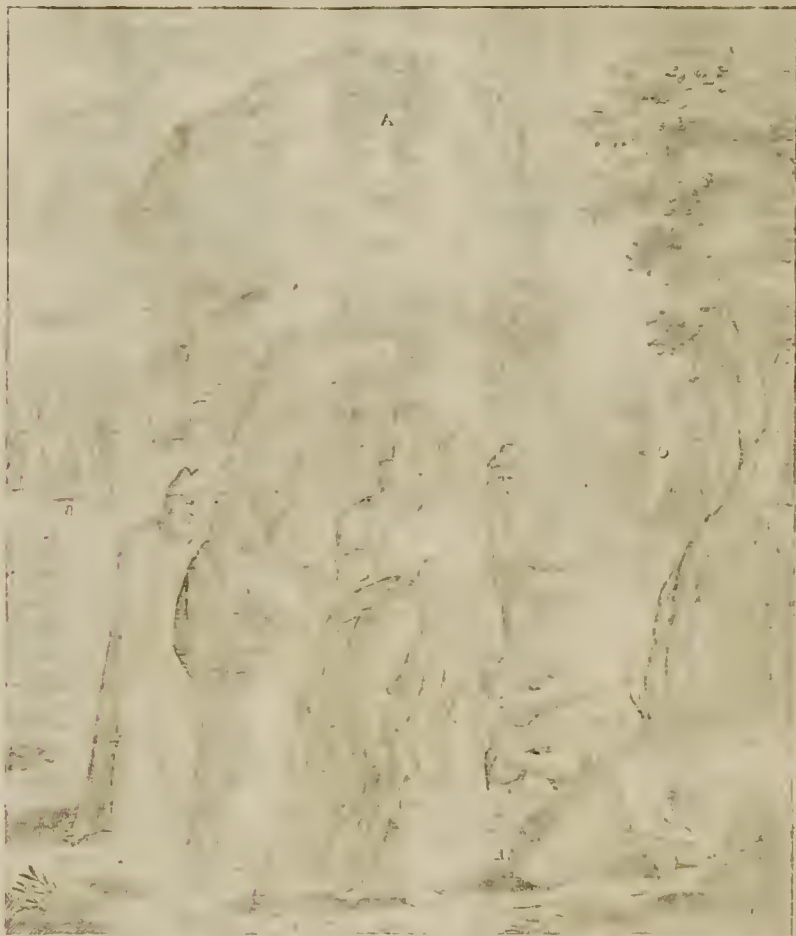
E. Leprosus adorans Christum
sanatur.

F. Leprosus Hierosolyman iussus
proficiscitur.

ADNO

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM.

Abbas. reg. Abbas. i. Jan. n. Anno 2222.
 Mandatum. Episcopus.
 20
 XII

<p>A. Thoban... ...</p>	<p>D. ...</p>
<p>B. ...</p>	<p>E. ...</p>
<p>C. ...</p>	<p>F. ...</p>

DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.
ADNOTATIO.

53

Brocar.
Mallius.
Hieron.
de lo.
Abul. in lo-
suc 10.
Hiero.
Brocar.
Beda.

A. *Thabor mons in sinibus Zabulon & Isachar, in Galilea scilicet inferiori, à Nazareth vj. aut vij. miliaribus ad orientem, ubi habuit sermonem IESVS ad duodecim Apostolos Matth. v.*

B. Locus campestris ad Thabor montis radicem. est enim Thabor situs in magno campo Galilee Estrelon, in quo descendens de monte cum Apostolis stetit IESVS, & eundem ferè sermonem ieravit ad turbam discipulorum, & copiosam plebis multitudinem.

Matth. 4.
Brocar.

C. Capharnaù, celebris eo tempore vrbs, in sinibus Zabulon & Nephthalim, quinq. miliaribus post maris Galilee insium, ad eius ripam ab occidè, quo uer habet IESVS cū descendisset de mōte, & turbam docuisset in loco campestri.

D. Domincula extra Capharnaum, habitaculum Leprosi, unde videns IESVM venientem, ad eum processerat Leprosus.

E. Leprosus primum genuflectit: deinde in faciem procidens adorat IESVM & ait suppliciter: Domine, si vis, potes me mundare. IESVS verò benignissimè extendit in eum manum, & dicit: Volo: mundare. Describitur verò Leprosus incipiens mundari superiori corporis parte, ut intelligatur qui Leprosus fuerat fuisse mundatum. Circumstant Christum Apostoli, discipuli, turba.

F. Discedens Leprosus Ierosolymam, ut Sacerdoti se ostenderet, & munus offerret quem admodum iusserat Christus; narrat miraculum obuiis, quamquam Christus illi interdixerat.

Vt ad rem magnam & nouam, ac quasi repentinam & miram addunt Ecce duo Euangilistæ: Ecce Leprosus. quāquam ad lōgè maiora vsurpatur Ecce: vi Ecce virgo concipiet: Ecce Magi ab Oriente vnerunt: Ecce aperti sunt ei cæli: & Ecce vox de cælis dicens, &c: Ecce ego mitto Angelum meum: Ecce ascendimus Ierosolymam: Ecce ancilla Domini: Ecce euangelizo vobis gaudium magnum: Ecce positus est hic in ruinam: Ecce merces vestra multa est in cælis: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: Ecce filius tuus, ecce mater tua. Magna sunt hæc omnia Ecce, noua, & quasi repentina & mira, magna continent mysteria: Sed suam etiam habet magnitudinem, suum mysteriū Ecce hoc nostri Leprosi. Venit enim ad IESVM, traxit eum Pater æternus, agnouit eius esse Filium IESVM: propterea illi genu flectit, ante illum projecit se in faciem, ita illum orat,

Matth.
1. 2. 3.
Mar. 1. 10.
Luc. 1. 2.
12.
Ioan. 2.

Orig.
hom. 5. ad
diuersos.

ita ab illo petit ut à Deo. Nōne hæc magna sunt, noua, inusitata, insperata? An non magna cognitio, quæ tam difficulter, tam rarò aliis contigit, non facit etiam Apostolis? Ad hæc, nondum dixerat Apostolis: Quæcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. non dixerat Petro: Tibi dabo claves Regni cælorum. non illa verba, quibus instituit Pœnitentiæ Sacramentum: Quorum remiseritis, peccata, remittuntur eis & quorum retinueritis, retenta sunt: & iam per miraculum Leprosi designat Pœnitentiæ Sacramentum, & quasi primis lineis effigiat. Quorsum enim attinet homo plenus lepra, nisi ut hominem significet peccati corruptione infectum: Quid veniens ad IESVM, nisi quod ex cognitione peccati venit ad Medicum? Ad IESVM enim veni peccator, ubi ad Sacerdotem venit confessurus sua peccata.

Chriso.
in 8. cap.
Matth.
Glof. ord.
Theoph.
Euth. in
idem cap.

Quid verò est, Videns IESVM nōne IESVM cognoscens, & eius misericordiam, eiusq. diuinitatis virtutem? in illum coniciens omnem spem suam, illius amorem cordi imprimens? Ex hac porrò cognitione sese abiicit coram IESV, illum adorat, illum ut auctorem bonorum omnium veneratur: quod non solum ex parte facit genu flectens, sed toto animo, tota mēte, tota voluntate, omnibus viribus in terram se proiciens. qui esse debet peccatoris in contritione sensus, ut Deum reuereatur, & amet, & illum se offendisse agnoscens peccator, se toto pectore abiiciat, ac peccata debeat corā Deo & Christo eius. Nā quod plenus lepra hæc faciebat, id significat esse sacerdoti manifestanda peccata omnia particulatim.

Addit orationem (et iam si superiora iam fuerunt orationes) dicens, id est, corde & verbo pronuncians: Domine dñi. Nō enim aliam potentiam appello, quàm tuam voluntatem. Tua potentia tua est voluntas; in tua voluntate est omnis virtus & potentia. Tu es enim vis infinita Patris. Do tua voluntati omnem gloriam. Nō peto ut me mundes quia veni ad te, quia in te sunt coniecti & confidentes oculi mei; non quia genu flexi, nō quod proieci me ad pedes tuos omni ex parte supplex; quæ omnia meã exprimunt petitionem & meum animum, non quod te deprecer, quod te rogen: sed ad tuam voluntatē omnia consero, omnia illi subiicio, unde hæc omnia valent quod valent, quod vis ut valent: vis autem per tuam passionem & mortem. Fac igitur, munda me propter temetipsum, Domine:

fac propter tuam voluntatem, illi sit totius mee salutis gloria. Similiter peccator, mundari cupiens à lepra, dicat quod dicere quidem debet.

Quid ad hæc IESVS? Misertus eius extendit manū suam, & tangens eum ait illi: volo, mūdare. Quæ cum dixisset, statim discessit ab eo lepra. Mystera eximia hæc sunt, & mystera similia in sacramento Penitentiæ designant. Misertetur leprosi primū Christus, & eius videt contritionem & orationem, & communicat illi suam misericordiam; applicat illi passionem suam, & suscipit in se eius peccata. Extendit videlicet in animam peccatoris vim suæ passionis, qua illam tangit, hoc est, animæ eius gratiam suam infundit. Hæc explicantur, cum deinde dicit: volo. A mea voluntate tua sanitas & salus pender: hanc voluntatem tibi applico, vim videlicet infinitam, qua & tui sum misertus, & extendi ad te manum meam, & tetigi te. Esto igitur mundus à lepra tua, à peccatis tuis, quod significat sacramenti formā: Absoluo te à peccatis tuis. Sub-

ditur autem: Statim discessit ab eo lepra. quæ efficacia est sacramenti, & operis operati. Ipso enim factō sacramenti dimittuntur peccata diuina virtute. Hæc sunt mystera illius Ecce: magnum planè Ecce.

Ceterū quod apud Marcum comminatur sanato leproso Christus, & illum eiicit, vim illam habet: Præcipiebat Christus leproso, ne cuiquam diceret miraculum; sed prius ostenderet se Sacerdoti secundum legem, quam voluit omnino ab eo seruari. Non enim soluebat leprosum lege quæ erat de leprosis, nec volebat fieri libertatem à legis obseruatione discendendi, propter dona quæ accipiebant qui sanabantur: nobis verò exemplum ponebat sapiens IESVS, & doctrinam tradebat, ne quo pacto ex donis à Deo acceptis in altum tolleremur, & ab Ecclesia obedientia discederemus: simul prouidebat, vt non necessariam occasionem ne daret Iudæis, vnde offendi possent, præsertim ad initia Euangelicæ prædicationis.

MEDITATIO.

Sine lepra quidem creatus est Adā, sed nos Somnes heu, leprosi generamur; in peccato, scilicet, per illius peccatum. Peccati verò lepræ etiam si baptismus sanet, relinquitur tamen in nobis alia lepra ex peccato profecta, & ad peccatum inclinans insolenter, Concupiscentiæ. Leprosa est anima nostra, leprosa potentia, addimusque nos continenter nostras operationum & habituum nostrorū lepras. Infelices, quis non liberabit à corpore mortis huius & leprarum? Gratia Christi, similiter atque illum leprosum à sua lepra: modò similiter

aspiciamus ad IESVM, eum adoremus, genua cordis ante ipsum flectamus, ante ipsum procidamus, similiter atque ille oremus, excelso quodam sensu fidei & professione.

Tua potentia IESV Christe est tua volūtas; vtraque est infinita. Velis me mundare, Domine, & fac vt ne ego impediam, ne velis quod semper vis: & ecce mundor tactu tuæ virtutis. Tange cor meum Domine, & non nocebit mihi concupiscentia, sed ad virtutem exercebit potius, & aliæ lepræ sanabuntur omnes.

EADEM DOMINICA TERTIA
POST EPIPHANIAM.

Sanatur seruus Centurionis.

MATTH. VIII.

LVC. VII.

Anno XXXI.

In xiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xiiij.
27.

A. Capharnaum.
B. Seniores Iudaorum, quos primū miserat Centurio.
C. Hi, cum alij quos rursum miserat, orantec IESVM.

D. Centurio ipse consequitur, & orat IESVM.
E. Fidem eius IESVS miratur, & laudat.
F. Domi puer Centurionis illo absente sanatur.
G. Reuertuntur omnes domum.

EVAN-

EADEM DOMINICA III. POST EPIPHAN.

Sanatur seruus Centurionis.

Matth. viij. Luc. vij. Anno xxxi.

27

xij

A. Capharnaum.

B. Seniores Iudæorum, quos primum miserat Centurio.

C. Hi, tum alij, quos rursus miserat, orantes IESVM.

D. Centurio ipse consequitur, et orat IESVM.

E. Fidem eius IESVS miratur, et laudat.

F. Domi puer Centurionis illo absente sanatur.

G. Domum omnes reuertuntur.

RTIA

IO III.

EVAS

L'ÉTAT DE LA FRANCE EN 1789

D'après les observations de M. de Lamoignon

D.	Commissaire des finances, à Paris, le 1789.
E.	Édition des lois, à Paris, le 1789.
F.	Donnée par le Commissaire des finances, à Paris, le 1789.
G.	Donnée par le Commissaire des finances, à Paris, le 1789.

DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.
EVANGELII MISSÆ SECUNDA PARS.

55

MATTH. VIII.

LVC. VII.

CUM autem introisset^a Capharnaum,

*Cum autem impleisset omnia
verba sua in aures plebis,*

*intrauit^a Capharnaum.
Centurionis autem cuiusdam
seruus malè habès, erat mori-
turus: qui illi erat pretiosus.*

Et cum audisset de IESV, misit ad eum^b Seniores Iudæorum, rogans eum ut veniret, & saluaret seruum eius. At illi cum venissent ad IESVM, rogabant sollicitè, dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi prestes. diligit enim gentem nostram: & synagogam ipse edificauit nobis. IESVS autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine noli vexari: Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus, ut venirem ad te:

accessit ad eum^d Cætutio, rogans eum, & dicens: Domine, puer meus iacet in^e domo paralyticus, & malè torquetur. Et ait illi IESVS: Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio, ait: Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alij, Veni, & venit; & seruo meo, Fac hoc, & facit.

sed dic verbo.

Audiens autem IESVS^e miratus est, & sequentibus se dixit:

*Quo audito IESVS &
conuersus
sequentibus se turbis*

^e Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob in regno cælorum: filij autem regni ciuentur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit IESVS Centurioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

*nec in Israël tantam fidem
inueni.*

*Et reuersi, qui missi fuerant
domum, inuenerunt seruum,
qui languerat, sanum.*

ADNOTATIO.

A. **C**apharnaum, de qua urbe superiori annotatione dictum est.

B. Seniores Iudæorum, quos miserat Centurio, Christum sollicitè rogantes ut veniret, & seruum ipsius paralyticum sanaret. Venit IESVS cum Senioribus versus Centurionis domum.

C. Seniores illi, tum alij amici, quos de uero miserat Centurio, cum non longè ab eius domo abesset IESVS, rogantes IESVM.

D. Postremò Centurio ipse anxio animo subsecutus est, & ad genua IESV prouolutus exponit aliud nihil, quam puerum suum paralyti male torqueri.

E. IESVS verò, cum obtulisset se venturum & sanaturum eum, & Centurionis audisset respòsum, conuertitur ad turbam, prædicans Centurionis fidem, & continuo samulum sanat absentem. Quòd annotatur venisse ipsum Centurionem, nõ misisse tantum seniores, deinde amicos, pulchrè exponit Euthymius. Placet alioqui ratio illa, ut, si quando videantur nonnihil Euangelistæ discrepare, aut aliter narrare historiam, eò spectemus, si simul utrumque constare possit: ut hoc loco, nihil est incommodi, si utrumque asseramus, & per alios, & per se accessisse Centurionè. Certè quod scribit Mattheus dixisse IESVM Centurioni (Vade, sicut credidisti fiat tibi) aptius videtur illi conuenire pro sua persona, quam senioribus vel amicis pro aliena. Jam quòd hic nõ usurpetur Ecce, ut in mundatione leprosi, cum hic res item magna, noua, sub-

ita, & mysterio plena enuncietur (Nam Centurio hic Gentes magna fide Euangelium recepturas aperitè significat) facit admiratio Christi, ad rem scilicet magnam, nouam, subitam, ad mysterium; facit Christi laudatio, qua fides Gentium crediturarum anteponitur Iudæorum fidei. Quòd enim Ecce, maius dici potuit, quam istud, Christi ore non dictum, sed re ipsa luculenter expositum? Ceterum Christi admiratio illa vera erat, ut verè profecit IESVS etate, sapientia, & gratia. Nam præterquam quòd ipse perfectè nouerat omnia antequam fierent, nouerat simul quæ fiebant cognitione per sensus ex rebus ipsis accepta. Perfectè enim simul operabantur ipsius sensus externi, interni, intellectus agens, item possibilis, & voluntas in perfectiora opera exibat. Huiusmodi verò Christi operationum ratio accipietur ex rerum quæ occurrant exigentia & ratione. Hoc verò loco res admirationem exigebat: quare Christus verè admiratus est, etiam si alias non admirabatur: ornabatur enim anima Christi varietate excellentium operationum præclarissima.

F. Domus & cubile ubi iacebat paralyticus, unde ad verbum Christi surgit incolumis: rei miraculo stupent domestici.

G. Serui Centurionis, quos verisimile est missos ut renunciarèt herò sanitatem pueri, ad Centurionè veniunt, deinde Centurio, & quos miserat, omnes domum reuertuntur, & inueniunt seruum qui languerat sanum.

MEDITATIO.

Non sumus solùm leprosi è peccato, sed paralytici etiam, sancte IESV. paralyticum est liberum arbitrium nostrum sine te & attenuatum: Videmus, agnoscimus, deploramus. Sana illud Domine gratia & virtute tua. Ecce per Sanctos tuos oramus, rursus operaria ad te mittimus, animaduertimus per hæc te moueri, & ad nos venire: en occurrimus tuæ benignitati, oramus ipsi pro nobis. Nostræ potentia, bone IESV, in hoc corporis carcere iacent paralytica, nihil te dignum, atque adeò omnia contrà quàm debent ope-

rantur. Reliqua, etiam si taceamus, tu scis; & quid tacentes clamemus audis, & vides: omnia potes, infinitè bonus & benignus es. Suauissimè respondebit nobis IESVS: Veniam in animam vestram, illam ego sanabo præsens. Hic sensus spiritualis, & gratia excitata humilitate facit, ut vis diuina nostris potentis ingeneretur, sanet potentias nostras Christus, ornet nostram fidem, nostras virtutes, nostras operationes acceptas habeat sua benignitate infinita.

DOMI-

Chrysof.
in cap. 8.
Matth.
Theoph.
ibidem.
Euthy.

DOMINICA IIII. POST EPIPHAN.

Sedat procellam maris IESVS.

Matth. viij. Marc. iij. Luc. viij. Anno xxxi.

29

xiiij

A. Capharnaum, unde IESVS nauim
conscendit.
B. Regio Gerasenorum.
C. Quatuor venti è suis sedibus erumpunt.
D. Mare atroci tempestate agitatur.

E. Nauis impletur fluctibus. Periclitantur.
F. IESVS dormit in puppi.
G. Discipuli perturbati eum excitant, pe-
tunt opem: consequitur tranquillitas.
H. Aliæ naues idem Passæ.

DOMINICA QVARTA
POST EPIPHANIAM.

57

Sedat procellam maris IESVS.

MATTH. VIII.

MARC. IIIII.

LVC. VIII.

Anno. XXXI.

In xiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xiiij.

A. Capernaum, unde IESVS nauim con-

E. Nauis impletur fluctibus; periclitantur.

B. Regio Gerasenorum.

F. IESVS dormit in puppi.

C. Quatuor venti à suis sedibus erumpunt.

G. Discipuli perturbati excitans eum, petens opem, consequitur tranquillitas.

D. Mare atroci tempestate agitur.

H. Atha nauis idem passe.

29.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. IIIII.

MATTH. VIII.

LVC. VIII.

A^a Scendente IESV in nauiculam, secuti sunt etiam discipuli eius.

Factū est autē in vna die-
rum: & ipse ascendit in
nauiculam, & discipulū
eius:

Et ait illis in illa die, cūm
sero esset factum:

Transeamus

^b contra.

Et dimittentes turbā, af-
sumunt eum ita ut erat
in nauis:

& alia ^b naues erant cū
illo.

Et facta est procella ma-
gna vēti, & fluctus mit-
tebat in nauim,
ita ut impleretur nauis.
Et erat ipse in puppi su-
per ceruical dormiens:

& excitant eum, & di-
cunt illi:

Magister, non ad te
perimus, quia perimus?

Et exurgens comminatus
est vento, & dixit mari:
Tace, obmutesce.

Et cessauit ventus:

Et ecce motus magnus factus est
in ^d mari, ^e ita ut nauicula operire-
tur fluctibus, ipse ^f verò ^g dormie-
bat.

Et accesserūt ad eū ^h discipuli eius,
& suscitauerunt eum, dicentēs:

Domine, salua nos, perimus.

Et dicit eis IESVS: Quid timidi
estis, modicæ fidei?

Tunc surgens, imperauit ventis,
& mari,

& ait ad illos:

Transfretemus trans

^b stagnum.

Et ascenderunt.

Et nauigantibus illis, ob-
dormiuit:

& descendit ^c procella vē-
ti in stagnum; & comple-
bantur, & ^e periclitabantur.

Accedentes autem

Præceptor, perimus.

At ille surgens, increpa-
uit ventum, & tempesta-
tem aque,
& cessauit:

MAR-

MAR. IIII.

MATTH. VIII.

LUC. VIII.

& ait illis:
Quid imidit estis?
necdum habetis fidem?

& facta est tranquillitas magna.

& facta est tranquillitas.
Dixit autem illis:
Vbi est fides vestra?
Qui timentes, mirati sunt
ad inuicem, dicentes:

Et timuerunt timore mag-
no:

& dicebant ad alteru-
trum:

Quis putas est iste?
quia & ventus, & mare

dicentes:

Qualis est hic,
quia vèti & mare obediunt ei?

Quis putas hic est,
quia & ventis & mari im-
perat, & obediunt ei?

ADNOTATIO.

A. Capharnaum, unde creditur nauim con-
scendisse IESVS cum discipulis, vt trans-
mitteret in regionem Gerasenorum.

B. Regio Gerasenorum, in aduerso maris
littore ad Orientem.

C. Quatuor venti, à quatuor cardinibus ca-
li in mare seuientes.

D. Mare atroci tempestate iactatum, vñ-
da ingentes, horrida rerum facies.

E. Nauis non solum tempestate exagitatur,
sed ferè fluctibus irruentibus impletur: omnia
in extremo periculo.

F. Discipuli, cum non possent violentie ma-
ris obistere, nec clauum tenere gubernator, per-
terrefacti omnes IESVM excitant à somno, ac
turbulenter exanimati clamant, alij: Domine
salua nos, perimus. alij: Magister, non est tibi
curæ quod perimus? alij: Præceptor, peri-
mus. Ingens metus & trepidatio expromebat
animorum sensus, & exponebat fidei imperfe-
ctionem, qua laborabant magis quàm metu.
Nam in verbis Domine salua nos, fides est: in
voce perimus, fidei infirmitas. Rursum in
dictione Magister, aliquid est fidei, non plena
fides; vt qua agnoscit solam doctrinam, non
salutem. Non est tibi curæ, prouidentiam la-
dit: perimus, diffidentiam prodit: denique,
perimus, vtrumque.

G. IESVM considera, prius quidem suauissimè
in puppi declinato capite in ceruical, vulgare
scilicet & nauticum puluinar, dormientem: ni-
si velis ligneum fuisse ceruical in puppi fabre-
factum, ex Theophylacto & Euthymio: Deinde
placidissimè oculos aperientem ad clamorem dis-
cipulorum: Deinde surgentē, & discipulos è ve-

stigio increpantem, mari pro imperio minit-
antem, obiurgantem ventos & mare: Tace, ob-
mutesce. Ad hæc verba IESV ventus cessat, flu-
ctus subsidunt, mare componitur, fit amenis-
sima tranquillitas. Christus autem rursum ob-
iurgat discipulos. Initio quidem vsus est incre-
patione, vt illorum animos liberaret à metu, &
disponerentur ad miraculū excipiendū & intelli-
gendum: postè à verò edo atinet obiurgatio, vt
animo iam quieto intelligat suam fidei infirmi-
tatem, & fidem cõfirmet, ac parati sint ad alias
animi perturbationes fidei perfectione, & ani-
morum alacritate in Christo superandas.

Mirantur homines, etiam qui simul nauiga-
bant, præcipue verò Apostoli, qui vim mira-
culi senserant: quod planè significat Lucas,
qui vbi posuit Christi secundam increpationem,
Vbi est fides vestra? Timentes, inquit, &
timore quidem magno, addit Marcus, mi-
rati sunt. Rectè timor hic magnus dicitur:
quia timor erat profectus ex fidei perfectione,
erat timor, qui ad excellentem venerationem
Christi, & sui abiectiõnem spectabat. Fecerat
enim magnitudo miraculi, & efficacia repre-
hensionis Christi, vt in Dei maiorem cognitio-
nem & Christi leuarentur, & se indignos pla-
nè reputarent, qui cum tanta maiestate essent.
Successerat timoris perfectio imperfectioni. A-
liorum erat timor imperfectus, sed mirabantur
omnes; Apostoli tamen admiratione quadam
laudis & deuotionis. Suspensi enim potentia
diuina contemplatione, infinitatem eius lau-
dabant, qua captum omnem humanum supera-
bat: unde summam animi pietatem & deuotio-
nem concipiebant, atque exultatione in Christo.

Quis

Math. 8.
Mar. 4.
Luc. 8.

Quis putas hic est? Nos non intelligimus, credimus tantum; unde nonnihil intelligentiæ nobis aperitur: sed quæremus semper cum summa admiratione; Quis est hic? Quin Angeli, qui similes eius facti sunt, & vident eum sicuti est, perpetuo dicunt: Quis est hic? & continenter Dei magnitudinem admirantur, quia nullus

eius vides diuinitatē quantum videri potest, hoc est, planè infinite. Propterea de se Deus non capit admirationem, creatura omnis capit. Omnis creatura semper dicit: Quis est hic?

H. *Aliæ nauiculae, quæ simul nauigabant, idem passe atque illa Christi, eadem malacia & tranquillitate fruentes.*

MEDITATIO.

AD Ecclesiam quidem, ad eius pastores, ad Christum permittentem tempestates Ecclesiæ & sedantem, hæc referri possunt: sed nos ad nos applicemus. Saniat quidem nostram lepram, & nostram paralyisim IESVS pro hac mortalitate, sed vult nos nauigare, laborare, contendere per hoc mare in terram viuentium. præfens quidem nobis est, sed non nunquam aufert spiritus consolationem & sensibilem gratiam, quasi nobis obdormiat, vel nostra culpa, vel sua providentia in nos. Consolatione verò de-

stituti facillè tentamur & periclitamur. Quid igitur? agnoscamus semper nostram infirmitatem, & periculum nobis semper impendens. Assuescamus, quoad poterimus continenter intimo sensu ad Christum clamare: *Domine salua nos, perimus.* Excitabit Christum humilis oratio, & nostri periculi viuida conscientia. Sedabitur tentationum tempestas: nostra anima in tranquillo nauigabit, agnosceret suæ fidei & virtutum imbecillitatem, parabit se ad futuram tempestatem superandam.

DOMI-

DOMINICA QUINTA
POST EPIPHANIAM.

Parabola de zizaniis.

MATTH. XIII.

Anno XXXII.

In xv. imaginem Adnotatiuncula.

xv.

39.

A. IESVS ē nauis ad Capharnaum docet.	F. Paterfamilias prohibet fieri.
B. Paterfamilias bonum semen seminans.	G. Seges matura.
C. Damon zizania seminat ibidem noctu.	H. Paterfamilias iubet
D. Seges maturefcens.	I. Zizania collecta comburi:
E. Serui mirantur nata esse zizania, eas, volunt eradicare, & agrum à noxis herbis perpurpare.	K. Triticum condit in horreum.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XIII.

ALIAM parabolā^a proposuit illis, dicens: Simile factum est Regnum cælorum^b homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit^c inimicus eius, & superfeminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cum autem creuisset^d herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem^e serui patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nōne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei: Vis, imus, & colligimus ea? Et ait: ^fNon: ne fortè colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. Sinite vtraque crescere vsque ad^g messem, & in tempore messis dicam messoribus: Colligite primùm zizania, &^h alligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum autemⁱ congregate in^k horreum meum. Tunc, dimissis turbis, venit in domum: & accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen, est^b filius hominis. Ager autem, est^c mundus. Bonum verò semen, hi sunt filij Regni. Zizania autem, filij^f sunt nequæ. Inimicus autem, qui seminauit ea, est^c Diabolus. Messis verò, ^g consummatio sæculi est. Messores autem, Angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur; sic erit in consummatione sæculi. ^h mitter filius hominis Angelos suos, &ⁱ colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc^k iusti fulgebunt sicuti Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

ADNO-

DOMINICA V. POST EPIPHANIAM.

Parabola de Zizanijs.

Matt. xij. Anno xxxij.

39

xv

A. IESVS è navì ad Capharnaum docet.
 B. Pater familias bonum semen seminans.
 C. Dæmon zizania seminat ibidem noctu.
 D. Seges maturescens.
 E. Servi mirantur nata esse zizania, eaque
 volunt eradicare, & agrum a noxijs

herbis perpurigare.
 F. Pater familias prohibet fieri.
 G. Seges matura.
 H. Pater familias iubet,
 I. Zizania collecta comburi.
 K. Triticum condi in horreum.

DOMINICVS POST EPIPHANIAM.

Parochia de S. Maria.

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31.

A	LESKÄ; nain nel. Cäpöläinen ääret.
B	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
C	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
D	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
E	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
F	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
G	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
H	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
I	Parvi-kämälis koini koinen koinen.
K	Parvi-kämälis koini koinen koinen.

ADNOTATIO.

Mar. 4. **A.** Iesus in nauis ad littus alligatus apud Ca-
pharnaum sedens & docens: iuxta ipsum
astant discipuli, in littore vero plurima hominum
turba: ibi enim dixit Zizaniorum, & alias pa-
rabolas. Porro zizanium lolium esse scribit Ba-
siliius in v. Homilia hexameri, & Ambrosius
in suo hexamero cap. x. lib. iij. Quia igitur est
eius Diofcoridi, ea est zizanium; ita dictum Grae-
ce, quod frumentum corrumpat. Et tamen, si
Theophrasto credimus, mutatur nonnunquam ara
in triticum, rursum in aram triticum: qualem
mutationem probare videtur Basiliius eodem lo-
co. nam triticum mutat in triticum nigrum, quod
dicitur vocat, & rursum in frumentum dicit re-
dire. Ad quod alludere videtur Chrysostomus
exponens hanc parabolas: ait enim: Quid est
quod ait, Ne eradicetis simul & triticum? Cer-
te, aut quia si arma capitis, necesse est cum here-
ticos irucidatis, multos simul Sanctorum interi-
re, aut quia ab ipsis Zizaniis verisimile est mul-
tos in triticum conuertendos. Si ergo praeuenien-
tes euellit, & frumenta deperibunt, quae a com-
mutatis zizaniis prouenerint. De quo Chryso-
stomi loco inferius. Verum subdit aperit Basiliius,
superiori loco, zizania non est tritico mutato, sed
ex origine sua principio, nasci, propriumque
suum obtinere semen. Quare de hoc Zizanio in-
telligenda erit parabola Euangelij, hoc est, de hac
ratione arae siue lolij, non de Theophrasti: quae
tamen non tam est mutatio naturae unius in al-
iam, quam eiusdem deprauatio & restitutio. Il-
lam igitur esse rationem Zizaniorum aperte ex
descriptione parabolas, atque eius expositione col-
lizitur. Facit enim suam sementem Diabolus, &
Christus suam. Christi semen est omnis propaga-
tio boni, Diaboli omnis mali. Porro lolij si mul-
tum accipiat panis, inebriat, caput graui somno
& vertigine afficit, visum obtinebrat: quae nos-
tri Zizaniij declarant effectus diseretè, haerescos
praeipue, tum omnis etiam peccati. Nec mul-
tum necessum est adesse Zizaniij, ut haec mala
proueniant. omnis enim haeresis, & omne pec-
catum, illas generat pestimas animi deprauatio-
nes: eò copiosius, quo est grauius.

B. Paterfamilias, qui bonum semen in agro
suo seminauerat.

C. Ager, ubi sementem bonam seuerat Pa-
terfamilias, & in eodem teterrimus Daemon Zi-
zania noctu, cum homines dormiret, stragens.

D. Idem ager, ubi iam herba creuerat, & iam
seges ad maturitatem appetebat. Non enim po-
tuit eodem loco sementis & seges describi.

E. Serui mirantur nata esse Zizania, & illa
volunt herbescencia adhuc colligere, atque a-
grum noxijs herbis expurgare.

F. Paterfamilias illud fieri prohibet, ne forte
simul triticum cum Zizaniis eradicetur; sed po-
tius scienda Zizania ad messem usque crescere.
Nihil autem hinc verendum, ne de hereticis sup-
plicium accipi non possit, & debeat: neque enim
Christus prohibet Zizania eradicari, nisi si aliter
extirpari non possint, quam eradicato simul tri-
tico. Quare, si excidens haereticus ita possit, ut
non solum non simul excindatur Catholicus, sed
conseruetur etiam in fide & pietate, ac proficiat,
quis non intelliget hoc voluisse Christum, & hanc
esse rationem qua sapienter & pie vititur Eccle-
sia in damnatione haereticorum, ex germana Chri-
sti & pura doctrina: Nam si non potest animadu-
uertere in haereticos sine sua iactura, non ani-
maduertit. Atque adeo cum semper damnet ha-
reticos culpa grauisima, & gladio suo seriat spi-
rituali, non semper capitis poena plectitur. Nam eo-
rum multitudo aliquando, vel potentia facit, ut
in illos vltimam poenam persequi non possint
Catholici Principes, vel sine graui detrimento non
possint. Ad quod respexit Chrysostomus, quem-
admodum ad illud, ut speciem non extinguant,
si qua haberi possit de haereticorum conuersione.
Quod etiam Ecclesia curat magna cum charita-
te & sapientia, ubi haereticos priusquam dam-
nandos capitis tradat, ad poenitentiam inuitat;
nec punit, donec iudicet nihil praeter ea esse expe-
ctandum. Quod etiam Inquisitores usurpant,
ubi delatos haereseos in carcere diu detinent, &
frequenter admonent salutariter & mansuetè,
& ipsorum aliqui opportunè poenitentiam reci-
piunt. Denique nihil in haereticos designatur,
quod ex doctrina & verbo Christi non accipiat
auctoritatem. Cuius rei iudicium atque arbitrium
planè videtur reliquisse Ecclesiae suae sponsae
Christus. Nam cum reliquas partes parabolas ex-
ponat, illud tamen, quod erat in parabola, non
declarat: quid sit, quod serui Patrisfamilias
volunt ante messem Zizania colligere. Quod
cum non facit aliter quam parabola indicat, abs-
que dubitatione relinquit iudicandum Praeposi-
tis Ecclesiae suae, quae sint relinquenda Zizania
ad

ad consummationem seculorum. Illud tamen dixerit denunciatur, qui poenas non dederint ante ortem, illos nisi respiciant, post mortem esse daturos, nec ullum illis futurum effugium à jacie iræ Domini.

G. *Seges matura.*

H. *Paterfamilias imperat seruis, ut primum Zizania colligant, & illicata in fasciculos cõburant, triticum vero cõdant in horreum.*

I. *Iussa exequantur serui, & comburunt Zizania.*

K. *Triticum autem condunt in horreum.*

MEDITATIO.

Planè sapienter atque vtiliter facis bone Iesv, vbi in mundum, in Ecclesiã etiam, immitti à Diabolo mala permittis, & ea finis crescere ad consummationem vsque seculorum; ne iacturam scilicet faciant Electi tui vtilitatis, quam illinc de tua gratia capeffere possunt. Ita elucet tua iustitia, tua benignitas, prouidentia tua infinita. Similiter Domine in nobis agnoscimus à te fieri. Sæuit in nos relicta ex originali peccato concupiscentia; sæuiunt alia peccata, & corruptiones ex his pro-

uenientes: infert tentator Dæmon tentationes ac perturbationes; carnem, mundum, quid mali in nos non armat Sed hæc ille facit sua malitia; tu permittis tua bonitate & prouidentia. At insensati nos turbamur, quasi illa nobis non sint salutaria, & quæ ad meliora nos quasi adigant. Omne igitur gaudium existimabimus, magne IESV, per te, & in te, vbi in varias tentationes inciderimus: tu nobis adsis, nobis fructum tentationis reponas optatum tua benignitate infinita.

Iacob. 1.

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ.

De conuentione ex denario diurno.

MATTH. XX.

Anno XXXIII.

In xvi. imaginem Adnotatiuncula.

xvi.

72.

- A. *Iesvs in itinere à Galilea ad fines Iudææ trans Iordanem docet.*
- B. *Paterfamilias primo mane conduxit operarios.*
- C. *Idem facit hora tertia.*
- D. *Idem sexta.*
- E. *Idem nona.*
- F. *Tandem circa horam vndecimam idem facit.*

Designantur autem horæ in circulis per Solem super horis orientem.

- G. *Vinea, quò mittuntur operarij, & variè occupantur.*
- H. *Domine vineæ, siue Paterfamilias præscribens Procuratori.*
- I. *Procurator exequitur mandatum, & equaliter omnibus enumerat: primi conquærantur, &c.*

EVAN.

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ

De conuentione ex denario diurno.

Matt. xx. Anno xxiiij.

72

xvi

Ioan. Wierix sculp.

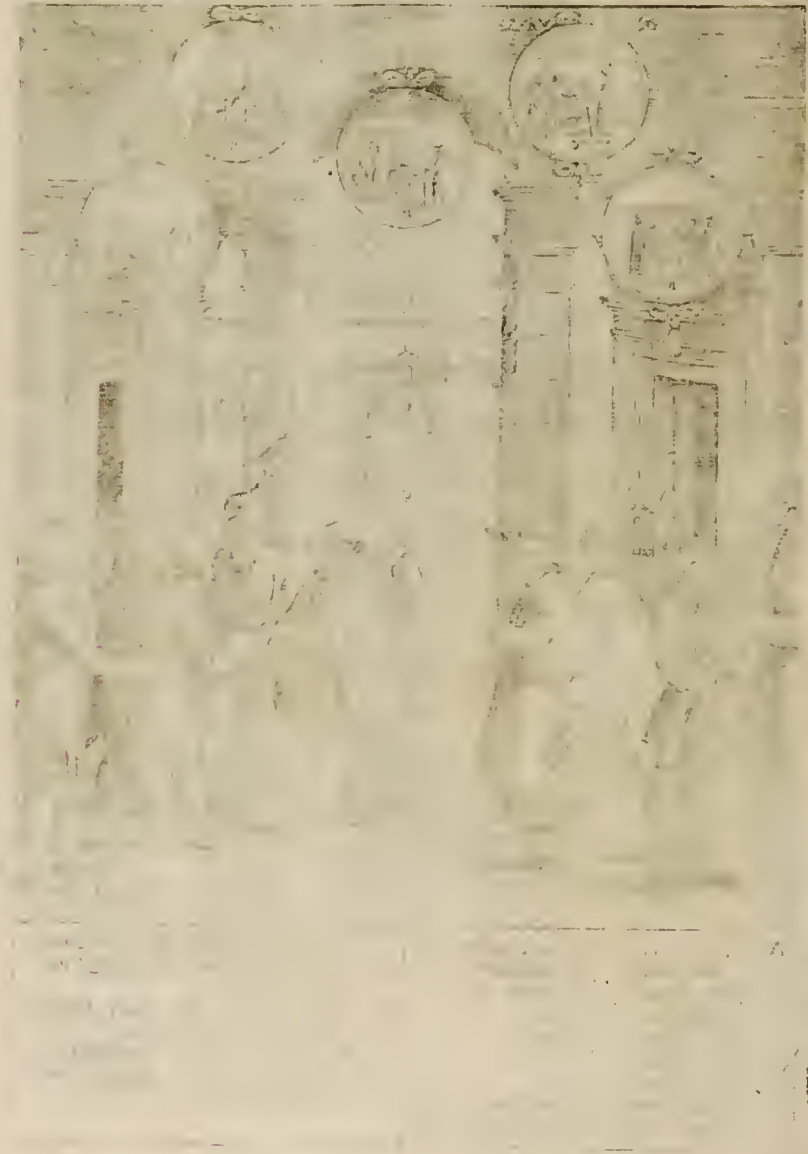
- A. IESVS in itinere, à Galilæa ad fines Iudææ trans Iordanem, docet.
 B. Pater familias primo mane conducit operarios.
 C. Idem facit hora tertia.
 D. Idem sexta.
 E. Idem nona.
 F. Tandem circa horam undecimam idem facit. Designantur autem horæ in

- circulis, per solem super horizontem.
 G. Vinca, quò multiudat operarij, & varie occupantur.
 H. Dominus vinca, siue Pater familias præscribens procuratori.
 I. Procurator exequitur mandatum, & æqualiter omnibus enumerat: prima conquerantur, &c.

DOMINICA SEPTAGESIMA

De conversione s. Pauli ad christianitatem

Matth. 9. 9. 13. 14.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATH. XX.

IN illo^a tempore dixit Iesus discipulis suis: Simile est regnum cælorum homini^b Patrifamilias, qui exiit primo^b manè conduce- re operarios in vineam suam. Cōventione autem facta cum opera- riis ex denario diurno, misit eos in vineā suā. Et egressus circa^c horā tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis: Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis. Illi autem abie- runt. Iterum autem exiit circa^d sextam &^e nonam horam: & fecit similiter. Circa^f vndecimam verò exiit, & inuenit alios stantes, & dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & vos in vineam meam. Cū ferò au- tem factum esset, dicit^h Dominus vineæ procuratori suo: Voca o- perarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouissimis vsque ad primos. Cū venissent ergo qui circaⁱ vndecimam horam vene- rant, ⁱ acceperunt singulos denarios. Venientes autem & ^b primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus Patrem- familias, dicentes: Hi ⁱ nouissimi vna hora fecerunt, & pares illos ^b nobis fecisti, qui portauimus pōdus diei, & æstus: At ^h ille respon- dens vni eorum, dixit: Amice, non facio tibi iniuriam: nōnne ex denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo autem & huic ⁱ nouissimo dare, sicut & ^b tibi. Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

ADNOTATIO.

Math. 19. **A.** IESVS cum discipulis in itinere à Galilæa ad fines Iudææ trans Iordanem, vbi hanc parabolam dixit, paulo antequam Lazarum suscitaret mortuum.

Apposita autem & salutariter in Septuagesima hoc Euangelium proponit sancta mater Ec- clesia, ad animos filiorum suorum ad peniten- tiam reuocandos. Incipit enim Missa à terrore Mortis & Inferni, qui stimulus ad peniten- tiam est vehemens. Cū enim sint plurimi qui toto anno, vel nihil, vel tenuiter de peniten- tiæ virtute, quæ est dolor peccatorum vindex, cogitent, nihil de penitentia Sacramento, nihil

de huius partibus; alij verò sint qui peniten- tiam exercent: virosq; grauissimè officij admo- net parabola Euangelica. Hos, ne nimium sibi fi- dant, sed in humilitate, cum timore & tremore suam salutem operentur: illos, ne propterea a- nimos despondeant, quòd tardè videantur ad pen- itentiæ opera venire, ad gratiam esse respicien- dum, & tempus acceptabile: nihil benignitatis à Deo non consecuturos, modo Deum etiam vl- tima hora anni audiant, ad operandum in vi- nea sua, quæ anima nostra est, vocantè: futurum ut illis etiam sequentur, qui nullo anni tempore penitentiam neglexisse videntur. Illud tamen sciant,

sciant, se ultimâ hac horâ vocanti singulari benignitate Christo debere singulari studio respondere, nec quicquam prætermittere eorum, quæ ab industrio & robusto vitatore desiderantur. Cum enim vim dei Deus nobis omnibus si quid boni agimus, virtute etiam nos præueniat & gratia sua, & excitet ad bene agendum: homini tamen simul exerenda sua virtus est, Deo freta, & ex Deo potens; & plantanda in corde vis est à Deo oblata: pastinandum deinde est, & vis illa quasi in (scrobes, id est, in profundum cordis) defigenda & reclinanda, ut ex ea vis cordis nostri propagetur, & vires suas exequat, in gēmas exeat, unam ostendat ex orientem, initium videlicet contritionis, & iustificationis. Quam cordis terram si fodias, si stercores, si occes, & glebas conteras crebra fossione (hoc est, acriore contritione peccatorum vitaris) si pampines, & quæ non sunt vitilia perfectio fructus penitentia abiiciat; fiet ut unam penitentia colligas, cum labore quidē & cura, etiam tamen & Deo gratam, peccatorū nimirum remissionem per eius misericordiam & gratiam.

Illud verò est summo studio animaduertendum, quod omnipotens Pater familias Deus dicit: Nōne ex denario conuenisti mecū? tolle quod tuum est, & vade: volo huic nouissimo dare, sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? *Aures cordis, & oculi ad Christi voluntatem, ad omnipotentiam & bonitatem cōuertendi. Ille voluit nobis mereri, & sibi nobiscum conuenire de denario (id est, mercede) nostris meritis reddenda, cuius est voluntas omnipotens: voluit autem, quia bonus est Pater familias, & animam posuit pro familia sua. Ad hoc igitur spectandum, & huius Patris familias meritis fidentium dum operamur, non nostris quasi è nobis, non diuturnitati temporis, vel operis difficultati, ut illi sacere videntur qui dicunt: Portauimus pondus diei, & æstus. Quæ si valent, si augent meritum, ut valent & augent, eam vim non habet ex temporis diuturnitate, non ex difficultate, sed ex Dei & Christi voluntate, bonitate, & gratia. Quò fit, ut qui synceriores & pleniores fidem, & maiorem spei & charitatis affectum adducit ad breuis temporis opera (quæ proinde videri possunt faciliora) is nihil mirum, si illis æquetur in præmio, qui proluxius quidem operati sunt, repediū tamen Christo gloriam sui operis dederunt, & diuturnitatis ac laboris priuilegium imperfecta cogitatione extollunt. Hæc vero significantur in illa parabolica murmurati-*

*one. Ut enim qui nimium sua opera extollit, vel illorum potiorē rationē haberi existimat quàm gratia, quàm Dei voluntatis, is certè de Dei prouidentia & misericordia, de meriti Christi excellentia non rectè sentit: Sic qui gloriam quidem Deo ex suis meritis tribuit, potiorē diuina gratia rationem habendam ducit quàm suorum operum, minimè que sua extollit merita; sed hæc tamen facit exiliter & imperfectè: præmio quidem non excidit; verum illud ita obtinebit, ut qui plenius, qui perfectius minore tempore sint in Christo operati, illi vel æquetur, vel proponantur. In merito igitur nostro, quod habemus in Christo, docemur grauisimè hæc parabola primas partes esse Christi & eius gratia; atque adeo quicquid in nobis habet, rationē meriti, id ex virtute & merito Christi habet, quod per eius gratiam nobis communicatur, atque in nos quasi à capite in mēbra, & à vite in palmites insluit. Hinc diuturnitas temporis, hinc operationum difficultas præmium habet, hinc liberum arbitrium suam laudem. Contendendum itaque singulis est ut spiritu illud intelligant, & dicant, & agant: *Viuo ego, iam non ego, viuunt verò in me Christus. Cùm enim Christo cōfessus sum cruci, viuo, & non viuo. Viuo vitam potentiarum mearum, quæ quidem operantur spiritualiter: sed cùm illa vita sit gratia, non vita humana: nec vita carnalis, mundana, viciata, sed spiritualis, celestis, noua, sit vita Christi, quæ per gratiam, & virtutes, & Spiritus sancti dona mea est facta (ut factus nobis est Christus sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio) 1. Cor. 1. sapienter dicitur non mea vita, sed Christi. Quare viuo quidem ego, sed non viuo per me ex me: nihil enim est in me ex me, quod sit principium vite; sed in Christo. Quare viuunt in me Christus, & propterea ego non viuo, sed ipse in me: forma enim dat esse, dat etiam operari. Formam, qua sum spiritualiter, & operor, non habeo ego ex me, sed eam dat mihi Deus. Illa verò est inherens gratia, in ea vim exerit Christus in me, quæ est efficax ex eius vita & merito. Nam si dixit Christus, quam docebat doctrinam esse suam, & non suam, suam, quia ipse est sapientia infinita, non suam, qui illam à Patre acceperat per aternâ generationem: simili proportionem viuimus nos, & non viuimus. Potentiæ enim nostræ verè se mouent, & viuunt; vis tamen vnde viuunt, vnde se mouent, Christi est, Christus est, gratia eius est, meritum eius passionis est. Hæc vitam cùm viuamus, agnoscere semper delemus in spiritu vim in qua, & per quam**

quam viuimus; & quod viuimus, in illa vi & gratia nos viuere; unde meritum nostrum concipimus & exerimus. Nam meritum nostrum, exercitium est vite nostre spiritualis, & actionis in Christo. Meremur nos; nam verè nostra potentia gratia cooperantur: non meremur tamen, sed meretur in nobis Christus, ut etiam viuus; nam ex illa vita hoc meritum exoritur. Merito igitur Christi meremur nos, non nostro è nobis; ut illius vita viuimus, non nostra è nobis. Charitas enim Christi hac est, quæ in cordibus nostris est diffusa, in qua est Spiritus sanctus, qui per eam datus est nobis. Hac intimo cordis sensui imprimamus; & summa cum cautione & attentione de nostrorum operum, vel labore, vel difficultate, vel diurnitate & loquimur & cogitabimus. Quò enim perfectius eam rationem quam diximus exprimemus, eò erit maius nostrum meritum, & maior merces, nec verebimur ut nos Paterfamilias aequales aliis, qui minù laborauerūt, faciat. Neq; enim obliuiscitur operis vel laboris nostri, modo ea videat à nobis prestari, quæ ipse dat ut possimus, & iubet ut debeamus, & exigit quasi dona sua, & debita nostra & merita.

B. Paterfamilias primo mane conducens in vineam operarios. Commodè porrò ex Sole distributo pro altitudine super horizontem in circulis designata sunt hora, matutina, tertia, se-

xta, nona, undecima, & Paterfamilias quibus horis operarios conducit. In primo igitur circulo est Sol in horizonte, ita ut primum mane indiceretur.

C. Idem Paterfamilias conducens homines hora tertia; hoc est, Sole existente in fine primi quadrantis super horizontem. Vtebantur enim Iudæi horologio horarum in æqualium; id est, cursu Solis super horizontem diuiso in duodecim æquales partes, similiterq; sub horizonte.

D. Idem operarios vocans sexta hora, id est, meridie; Sole occupante finem secundi quadrantis, id est, meridianum.

E. Idem similiter mittit ad vineam hora nona, hoc est, sub finem tertij quadrantis.

F. Tandem hora undecima, hoc est, Sole ad occasum properante, in secundo triente quadrantis quarti.

G. Vineam, ubi operantur conductitij vinitores.

H. Dominus vineam, præscribens dispensatori, ut operariis omnibus ex æquo singulos denarios numeret pro stipendio: simul refutans eos qui per inuidiam conquerebantur, sc. qui totius diei pondus sustinuerant, nihil accipere amplius quàm alios qui undecima venerant.

I. Dispensator exequens imperium Domini & singulis denarium in manum erogans.

MEDITATIO.

Ad Eph. 6. Ad Philip. pen. 2.
Confortemur Fratres in Domino, & in potentia virtutis eius, & misericordie; atq; in timore & tremore salutem nostram operemur, optima spe pleni. Qui enim omnia in nobis ex sua eudocia & gratia operatur Deus, cum hominibus tamen conuentionem de æterna mercede operibus eorum reddenda facit. Quid hoc est miraculi? Illud videlicet: meretur Christus Dei Filius pro nobis, nos in ipso ac per ipsum, vitam æternam. Non solum autem, sed abundat eius miserationes in nos. Nam cum initio ipsi cum omnibus mortalibus conuenisset de eorum openbus, & de operum præmio, nec pactum illi tenerent; auxit tamen in illos suam gratiam identidem, & iustitiam suam apertius obtulit, per Noë, per Abraham, per Moysen, per Prophetas. Po-

stremò, cum potius reiciendi videterent omnes mortales; vniuersos tamen maiori benignitate complexus est Deus per Filiu suum, & longè maiora præsidia ad pietatem dedit: vt tempotis prolixitate opus non sit ad promerendam beatitudinem, in tanta abundantia & splendore diuinæ gratiæ.

Gratias Deo agamus ex toto corde, quibus dedit, vt in acceptabile tempus, in tempus tantæ salutis incidetemus; & agnoscamus similes in nobis, atque in illis fieri vocationes. Vocat enim per omnem ætatem nos Deus, semper tamen ipsi existimemus vltimam esse nostram horam, & benignissimam Dei vocationem auide arripiamus. Quod si negligamus, finis diei nos occupabit; claudetur ianua, excludemur, interibimus.

DOMINICA SEXAGESIMÆ

Parabola feminantis.

MATTH. XIII. LVC. VIII. MARC. IIII. Anno. XXXI I.

In xvij. imaginem Adnotatiuncula.

xvij.
38.

A. IESVS sedens in nauī ad litus iuxta Capharnaum docet.
B. Agricola sementem satiens.
C. Cadit semen in viam.
D. Cadit in petrosa.

E. Cadit in spinetum.
F. Cadit in terram bonam; & facit vnum centesimum fructum, aliud sexagesimum, &c. Parabolam explicat Christus.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XIII.

LVC. VIII.

MAR. IIII.

In illo die exiens IESVS de domo, sedebat secus mare.
Et congregatae sunt ad eum turbae multae,

ita vt in nauiculam ascendens
a sederet:
& omnis turba stabat
in litore:

& locutus est eis multa in parabolis, dicens.

Ecce

quadam ceciderunt secus viam,

& venerunt volucres cali, & comederunt ea.

Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi non habebant terram multam:

& continuò exorta sunt, quia non habebat altitudinem terrae.

Sole autem orto aestuauerunt:

& quia non habebant radicem, aruerunt.

a Cum autem turba plurima conuenirent, & de ciuitatibus properarent ad eum,

dixit per similitudinem:

b Exiit qui feminat, feminare semen suum: & b dum feminat, aliud cecidit secus^c viam, & conculcatum est, & volucres caeli comederunt illud.

Et aliud cecidit supra^d petram:

& natum aruit, quia non habebat humorem.

Et iterū cepit docere ad mare:

& congregata est ad eum turba multa,

nauim ascendens
sederet in mari,
& omnis turba circa mare
super terram erat:

& docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua:

Audite: ecce exiit seminans ad feminandum.

circa viam,

Aliud verò cecidit super petrosa, vbi non habuit terram multam:

& statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terrae:

& quando exortus est sol, aestuauit:

& eò quòd non habebat radicem, exaruit.

MATTH.

DOMINICA SEXAGESIMAE

Parabola Seminantis.

Matt. xij. Marc. iij. Luc. viij. Anno xxxij.

38

xvij

A. IESVS sedens in nauis, ad lit-
tus iuxta Capharnaum, docet.

B. Agricola sementem faciens.

C. Cadit semen in viam.

D. Cadit in petrosa.

E. Cadit in spinetum.

F. Cadit in terram bonam, & facit
vnum, centesimum fructum,
aliud, sexagesimum, &c.
Parabolam explicat Christus.

No.	Description
1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...

MATTH. XIII.

LVC. VIII.

MAR. IIII.

Alia autem ceciderunt in spinas:

& creuerunt spina,
& suffocauerunt ea.

Alia autem ceciderunt in terram bonam:

& dabant fructum,

aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum.

Et accedentes discipuli dixerunt ei:

Quare in parabolis loqueris eis:
Qui respondens, ait illis:

Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem non est datum.

Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.

Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident,

& audientes non audiunt, neque intelligunt.

Et adimpletur in eis propheta Isaiæ dicentis: Auditum audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius, & auribus grauer audierunt, & oculos suos clauferunt:

nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur, & sanent eos. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetae & iusti cupierunt videre que videris, & non viderunt; & audire que auditis, & non audierunt.

Et aliud cecidit inter spinas,
& simul exortæ spinæ suffocauerunt illud.

Et aliud cecidit in terram bonam:
& ortum fecit fructum

centuplum.

Hæc dicens clamabat:

Qui habet aures audienti, audiat.

Interrogabant autem eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit:

Vobis datum est nosse mysterium regni Dei,

in spinas:

& ascenderunt spina,
& fructum non dedit.

& dabat fructum

ascendentem, & crescentem;
& afferbat unum triginta, unum sexaginta,
& unum centum.

Et dicebat:

Et cum esset singularis, interrogauerunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam.

Et dicebat eis:

illis autem qui foris sunt,

cæteris autem in parabolis: ut videntes non videant, & audientes non intelligant.

in parabolis omnia sunt: ut videntes videant, & non videant:
& audientes audiant, & non intelligant:

nequando conuertantur,
& dimittantur eis peccata.

MATTH. XIII.

LVC. VIII.

MAR. IIII.

Vos ergo audite parabolam seminantis

Omnis qui audit verbū regni, & non intelligit, venit malus,

& rapit quod seminatum est in corde eius:

hic est, qui secus viam seminatus est.

Qui autem super petrosa seminatus est,

hic est, qui verbum audit, & continuo cum gaudio accipit illud:

non habet autem in se radicē, sed est temporalis:

facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizantur.

Qui autem seminatus est in spinis,

hic est, qui verbum audit, & sollicitudo seculi istius, & fallacia diuitiarum

suffocat verbum, & sine fructu efficitur.

Qui verò in terram bonam seminatus est,

hic est, qui audit verbum,

& intelligit, & fructum adfert,

& facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigessimum.

Est autem hæc parabola:

Semen est ^{d e f} verbū Dei.

Qui autem secus viam, hi ^c sunt qui audiunt;

deinde venit diabolus,

& tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant.

Nam ^d qui supra petram:

qui cū audierint, cum gaudio suscipiunt verbum:

& hi radices non habent: quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis

recedunt.

Quod autē in spinas cecidit:

hi ^c sunt, qui audierunt, & à sollicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ, euntes, suffocantur, & non referunt fructum.

Quod autē in bonā terrā, hi ^c sunt, qui in corde bono & optimo audientes

verbum retinent, & fructum adferunt in patientia.

Et ait illis:

Nescitis parabolam hæc? & quomodo omnes parabolæ cognoscetis? Qui ^b seminat, verbum seminat.

Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum,

& cū audierint, confestim venit satanas,

& auferit verbum, quod seminatum est in cordibus eorum.

Et hi ^d sunt similiter, qui super petrosa seminantur, verbum,

statim cum gaudio accipiunt illud:

& non habent radicem in se, sed temporales sunt: deinde orta tribulatione & persecutione propter verbū, confestim scandalizantur.

Et alij sunt, qui in spinis seminantur:

qui verbum audiunt, & arumna seculi, & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiscentia inroentes suffocant verbum, & sine fructu efficitur.

Et hi sunt, qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum & suscipiunt,

& fructificant,

vnum ^c triginta, vnum ^c sexaginta, & vnum ^c centum.

ADNO-

SEXAGESIMÆ.
ADNOTATIO.

69

IESVS sedes in navi ad littus maris Galilee iuxta Chapharnaū, ad turbā cōcionatur in parabolis: cū ipso sunt discipuli. *Vrebat* verò parabolis & similitudinibus Christus magno mysterio singulari beneficio. Nam cū omnem doctrinam suam miraculis confirmaret (hoc est, diuino testimonio, quod erat in miraculis) & ad eius doctrinam confluere, partim qui erāt male, partim qui erant boni voluntatis homines: propter hos quidem, vel vsus non esset figurato sermone, vel illum explicasset in ipsa concione: sed illi in causa fuerunt ut loqueretur per parabolas, atque ut ne publicè eas exponeret: ne scilicet (quod docuerat Apostolos) sanctum daret canibus, & margaritas spargeret ante porcos. Sat ergo habuit, si que ad fundandū Euangelii erāt necessaria, ea clarè doceret; & que ad doctrinā spiritualem alia pertinebant, ea discipulis seorsum aperiret. Propterea, cur in parabolis loqueretur, causam Christus retulit ad eos qui non poterant, aliter audire, & contrariam afferebant animi dispositionem ad audiendum Christū, qui & obicem opponere spiritui qui loquebatur.

Mysterium igitur hoc fuit. Beneficium autem, ut qui boni animi aliquid afferebant, hi cū principii aliquid ipsis offerretur vnde interrogarēt (quod habet ratio similitudinis & parabola) illud arripere, & curarēt doceri; quod fecerunt Apostoli. Et credi potest alios audientes in idem peritūse expositionem parabolarum, vel à Christo ipso, vel ab Apostolis; & inde etiam motos ut Christum sequerentur. Hostes verò verbi & rerum spiritualium, ij beneficium item accipiebāt. Nam cū non essent apertam rem recepturi, sed potius oppugnaturi, prouidebat Christus ne diuinam doctrinā conculcarent, & se, vel Apostolos virulentius persequerēt. Cōsulebat igitur immeritis & ingratis hominibus, ne grauius peccarēt, & ut minore cū pœna perirēt. Fuit autem hæc semper Ecclesia prouidentia & Apostolorū, ea vsus est Paulus, ea Dionysius Arcopagita.

Sed quid est, quod ad hanc, & ad aliam nullam parabolā adiungitur Ecce, quasi ad rem magnā, nouam, & admiratione dignā? Num quod alie per partes mysteria Christiana fidei proponunt, hæc simul omnia complectitur, filij Dei æternam generationē, & reliquorum omnium fructum? Nam exiit, egressum unum dicit, quo ab initio à diebus æternitatis Verbum Dei prodiit; alterum verò egressum, quo venit in mundum, & seminum infinitū in vtero Virginis sacrosanctæ ho-

mo factum est. Et verè quidem semen dicitur, ut ex quo est origo omnis fructus spiritualis, quod in terra conditum est Virginis, & suæ carnis siue humanitatis; ut esset Deus absconditus Saluator: tum etiam quod mortuum hoc semen fuit in humanitate sua, vnde tulit fructū multum, mortalium salutē. Cū autem incarnatio totius sit opus Trinitatis, seminans in sua incarnatione fuit idem Dei Verbum. Ex his autem alia omnia prodeunt mysteria, omnis fructus Euangelij Dei, hinc omnes parabole. Quare illud Ecce, ad hanc cū attineat excellentissimam, ex eo ad omnes parabolas pertinet. Ceterum, ut ex ratione productionis Verbi Dei, que manifestacionem dicit in splendoribus sanctitatis, & infinita luce diuinitatis in Deo; ita in omni verbo Dei creato, & diuinitus reuelata doctrina, illa extat ratio, ut diuina virtus in ea manifestetur & exeratur ad animorum salutem.

Iā quod Lucas, cū non scribat Ecce, dicat Christum dicentē parabolam clamasse, Qui habet aures audiendi audiat, ad eandā parabolæ maiestatem exprimendam attinet. Porro autem cū quater scriptum sit dixisse Christum in Euangelio suo, Qui habet aures audiendi audiat, (que est vehemens exhortatio, ut veris auribus, hoc est, cordis & spiritus audiant; non tantū carnalibus) & tantummodo in hac parabola id in clamauerit, non absque magno mysterio id fecit Verbum infinitum. Voluit namque intelligentiā parabolæ à sui infinita productione ad corda nostra penetrare & imprimi. Nec sine mysterio ter præterea idem dixit Dominus. In Matth. Cap. 11. ubi prædicans dignitatē Ioannis Baptiste, dixit à diebus Ioannis Regnum celorum vim pati, & violentos rapere illud, quod attinet ad principium vite spiritualis. In Luca, ubi de Cap. 14. perfectione vite disserit, toto videlicet capite, sed præsertim ex eo loco, Si quis venit ad me, ad finem vsque. In Marco, quando docet excellentem Cap. 7. viam superandi tentationes, & conseruandi vitam spiritualem, vel etiam eius perfectionem. Nam hæc est doctrina, ubi dicit, Non quod intrat in os, coinquinat hominem, sed quæ ex corde exeunt, ne continuo ad omnem tentationem terreamini, vel animum despondeatis: nulla tentatio vobis nocere potest, nisi vos velitis.

Ceterum præsentis Euangelij parabola omnes homines, tum status omnes Ecclesiæ, instituitur, & in quouis statu que impediunt, designantur. Nam primum docet omnes, ut à diuina inspiratione,

Ecl. 51.

ratione, que est verbū Dei & diuinū semē, animū ne aueriat: ne ita fiat ut corde nō intelligāt, & rapiatur illud semē à preparatis ad escā ruginentibus Diabolis, & pereat fundamentū spirituales adificij. Vnde intelligimus perire illos, qui vel negligunt, vel cōtemnunt audire Christi doctrinā & corde recipere, siue infideles, siue fideles sint. Neque rursus esse satis, si corde intelligāt atque recipiant semē, nisi cordis duritiā abiciant interiorē, & promptitudinē obediētiæ ac deuotionē adhibeant, sine quibus exarscit semē. Postremō etiā si hæc adsint omnia, & profundē semen recipiatur, tamē, que acriter urgere solēt, è Mundo & Carne impedimēta nisi strenuē superauerint, suffocabitur illis semen. Et igitur verbū Dei fructum afferat, qui in statu est seculari, eum oportet singularē animi virtutē adducere in Christo, ut illas omnes superet difficultates, & corde recipiat verbum Dei, & deuotionem addat in medijs impedimētis & distractionibus; ut ne superetur ab animi & secularium rerum perturbationibus atque ariditatibus, tum à Carnis & Mundi spinis, inter quas versatur; & si pungatur, ne transigatur tamen. Neque dubitandū est huiusmodi virtutem præstare posse homines in saeculo vinentes, vel etiā in matrimonio, Christo iuuante, quod exēpla etiā docent & antiqua & quotidiana: verū summa est illic difficultas, singularis gratia est necessaria. Nam si difficilius est diuites in Regnum Dei transire, quam camelum per acus foramen; quid illis fiet, quos omnia seculi impedimēta oppugnant incessanter? Propter has autē difficultates in rē necessariā incurrentes, singulari beneficio consuluit Christus paupertatē, castitatē, obediētiā, & perfectionis statū. Quod cōciliū si accipiatur, fiet primum ut inspirationes Dei corde recipiatur; corda præterea ut emolliantur ad deuotionē intimā,

& statū etiā perfectionis capeffendū, deniq; paupertas, & castitas, & obediētia animo proponatur, imō fiet tandē, ut votis cōfirmetur hæc omnia: quo simul fiet, ut volūtatis & intellectus distractiones, & secitates, & errores, tum carnis imporrunitates & spine, singulari Christi vocantis gratia superentur. Si qui verò hunc statū non aduēt, si illum tamen imitatur, & ad suam vitæ perfectionē cōtendat in humilitate, ad aliquā perfectionē vitæ euadere possunt in suo statu: centesimū etiā nonnumquā fructum afferre. Cōtrā verò, qui in excellenti sunt statu, si illa impedimenta nō abigant, & que ad statum attingēt non obseruent, ne ad trigessimū quidē fructum attingent: qui obseruant, hos pro ratione sua infirmitatis in trigesimo subdere continget, cū ad centesimū & assurgere possint & debeant. Et tamen matrimonium ad trigessimū, viduitas ad sexagesimū, virginitas ad centesimū ascendit, ut Hieronymus subinde docet: vel ut alij trigessimū fructus est Laicorum, sexagesimus Clericorum, centesimus Religiosorum.

B. Agricola sementem faciens: cedit verò semen sacus viam, super petrosa, inter spinas, in terram bonam.

C. Via publica, in quam quod semen cecidit, à mulionibus, ab aurigis, à viatoribus cōculcatur, diripitur ab inuolantibus volucris.

D. Petrosa terra, vnde exortum statim semen feriente Sole exarscit.

E. Spinetum sentibus & vepribus horridum, in quod inspersum est semen, quod exortum suffocatur.

F. Terra bona ac frugifera, reddens centesimū, sexagesimū, trigessimū fructum: que varietas declaratur varia segetum altitudine & densitate. Parabolam explicat Christus ipse.

MEDITATIO.

CLama ad nos benigne Iesv, aperi aures nostras, expone parabolam, & cordi nostro infere vim tuæ excellentis doctrinæ: ita facies nos terram bonam & optimam, nec ad salutem solū nos parabis, sed ad vitæ perfectionem eriges. Clamor tuus virtus est tua, & misericordia in nos exerta, viua, efficax, penetrabilior omni gladio ancipiti. Huic, ipsa iuuante, cor aperiamus Fratres, ad diuini verbi inspirationes recipiendas intimē, atque operibus exprimendas. Nec ad superficiē verbum recipiamus: eō enim aduolat facilē dæmon, & verbum eripit; cogitationes itē prauæ

verbum conculant. sed profundē verbum recipiamus, ne ardor tentationis eō pertingat. Neque sinamus delicias quascumque nobis esse iucundiores quàm verbum ipsum: illæ enim cū voluptatem nobis afferunt, spiritum cruentant. Reiectis igitur noxiis omnibus impedimentis, siue desolati fumus, siue consolati, in terra cordis nostri verbi Dei virtutem cælestem recipiamus: illi cooperemur in Christo, ut etiam si meritum vitæ æternæ pro ratione nostræ cooperationis, nunc exile, nunc mediocre, nunc summum reportetur; ad summū nos tamen semper contendamus.

DOMI-

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

Prænuñciat IESVS suam crucem Apostolis.

Mat. xx. Marc. x. Luc. xvij. Anno xxxij.

80
xviij

- A. Ephrem vrbs, quo secesserat Christus, post suscitatum Lazarum.
 B. Hierosolyma, vbi habetur concilium apud Captham, de nece Christi IESV.
 C. Christus Iericutim, et Hierosolymam ascen- dens, mira alacritate discipulos præit.
 D. Conuersus secreto eis suam ipsius mor- tem prænuñciat.
 E. A Iuda proditur, traditur gentibus.

- F. Mortis damnatur à Principibus, &c.
 G. Traditur Pilato præfidi.
 H. Flagellatur.
 I. Coronatur spinis, quod intelligitur, ver- bo illudatur.
 K. Conspuitur; arundine, colaphis, alapis verberatur.
 L. Crucifigitur.
 M. Gloriosè resurgit à mortuis.

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

Prænunciat IESVS suam crucem Apostolis.

MATTH. XX. MAR. X. LVC. XVIII. Anno XXXIII.

In xviii. imaginem Adnotatiuncula.

xviii.
80.

A. Ephrem vrbs, quò secesserat Christus post siscitatum Laz̄arum. B. Ierosolyma, vbi habetur concilium apud Caiphā de nece Christi IESV. C. Christus Ierichuntē, & Ierosolymam ascendens, mira ac acritate discipulos præit. D. Conuersus secretò eis suam ipsius mortem prænunciat.	E. A Iuda proditur, traditur gentibus. F. Mortis damnatur à Principibus, &c. G. Traditur Pilato Præsidi. H. Flagellatur. I. Coronatur spinis, quod intelligitur verbo illuditor. K. Conspuitur; arundine, colaphis, alapis verberatur. L. Crucifigitur. M. Glorioso resurgit à mortuis.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XX. LVC. XVIII. MARC. X.

Et^a ascendens IESVS
b Ierosolymam,

Erant autem in via ascēdentes
b Ierosolymam, & c præce-
debat illos IESVS, & stupebant:

assumpsit duodecim discipulos
d secretò, & ait illis:

Assumpsit autem IESVS
duodecim,
& ait illis:

& sequentes timebant.

Et assumens iterum duodecim,

cæpit illis dicere
qua essent ei euentura.

& filius hominis
e tradetur Principibus Sacer-
dorum, & Scribis,
& condemnabunt eum morte,
& tradent eum gentibus
ad illudendum,

Ecce ascendimus a Ieroso-
lymam, & consumma-
buntur omnia, quæ scripta
sunt per Prophetas de filio
hominis.

Quia ecce ascendimus Ie-
rosolymam,

& filius hominis tradetur
e Principibus Sacerdotum,
& Scribis, & Senioribus,
& f damnabunt eum morte,
& g tradent eum gentibus,
& illudent ei,

& flagellandum,

& h flagellabitur,
& conspuetur:
& postquã flagellauerint,
occident eum,
& tertia die m resurget.

& conspuent eum,
& flagellabunt eum,
& interficient eum:

l & crucifigendum,
& tertia die resurget.

Et ipsi nihil horum intel-
lexerunt, & erat verbum
istud absconditum ab eis,
& non intelligebant quæ
dicebantur.

ADNO.

Io. 11. **A.** Ephrem vrbs citra Iordanem iuxta aliorum sententiam, si qui velint idem esse Ephrem & Ephron, infra mare Galilææ, non longè à Iordane & Iaboc torrente, & Ennon oppido, iuxta quod Ioannes baptizauerat; quò fecerit ad aliquot dies IESVS, postquam fuscitatio Lazaro sciebat conspirasse Iudeos in ipsius necem.

Io. 11. **B.** Ierosolymis concessus Pontificum & Pharisæorum, ubi contemnit Caiphas, & prophetat interficiendum IESVM, ne gens tota Iudeorum pereat.

C. IESVS expedite & alacriter præcedit Apostolos, versus Iericho & Ierosolymam tendens; stupent sequentes discipuli.

D. Intellige substituisse Christum, & conuersum ad discipulos, solis ipsis secreto denunciare diserti quidem & confidenter: Ecce ascendimus Ierosolymam, &c. Quæ verò prædicat se esse passurum, ea significantur totidem circulis. Tam antea bis in Galilæa denunciauerat discipulis idem IESVS, tamen non ita particulatim: nec tradendum gentibus ad illudendum, vel flagellandum, vel crucifigendum; sed dumtaxat multa passurum, occidendum, & resurrecturum. Et primum quidem apud Matth. post præclarissimam illam Petri confessionem. Tu es Christus filius Dei viui. Exinde, inquit Euangelista, cepit IESVS ostendere discipulis, quia oportet eum venire Ierosolymam, & multa pati à Senioribus, & Scribis, & Principibus Sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere. Vbi opera pretium est audire quid Petrus fecerit, quid dixerit. Primum assumit IESVM zelo accensus, & seorsum eum abducit, & incipit illum increpare, amica quidem obiurgatione cum summa amoris significatione, sed inconsiderata tamen: Absit à te Domine, non erit tibi hoc. Christus verò eius animum aduersarius & verba, conuersus ad discipulos dixit Petro, vehementer illum obiurgans: Vade post me Satana (id est, aduersarie) scandalum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. Offendis tu quidem me improvido tuo isto zelo, qui è Dei voluntate non prodis, sed ab humano affectu contra Dei spiritum.

cap. 16. **Eadem refert Marcus, & addit palam esse locutam IESVM. Lucas post confessionem Petri subdit:** At ille inceptans illos, præcepit ne cui

dicerent hoc; quia oportet Filium hominis multa pati, & reprobati à Senioribus, & Principibus Sacerdotum, & Scribis, & occidi, & die tertia resurgere. Ioannes nihil de hac re. Innuit Lucas causam cur nollet palam fieri quòd esset ipse Messias filius Dei, ne videlicet aliquod foret impedimentum suæ passionis. Alioqui nolebat Euangelij sui summum mysterium ab alio quàm à se prædicari, sed Apostolos, & discipulos subseruire sibi ad alia ministeria, & præire ad omnem locum quo erat ipse venturus, quasi ipsius præcursores. Simul alia erat causa. Nam si summum hoc mysterium passim prædicassent Apostoli, tempus fuisset passionis eius præueniendum, nec suavis dispositio Patris expectanda; cuius tamen temporis Christus tantam habuit rationem, ut cum sciret concilium iniuisse de sua necè Iudeos, secesserit aliquot dies in ciuitatem Ephrem ad desertum, & aliàs se ab ipsis absconderit.

Sed cur nunc intelligere significantur Apostoli, nec timere, cum postea, ubi idem serè audiunt, non intelligunt, & timent tamen? Nunc intelligunt, quia secundum ipsa verba exteriora & humanum captum rem præcipiunt: non timent, quia præoccupauerat eos zelus humano more, & spes de pulsione periculi eos tenebat adhuc: quæ etiam quòd utcumque intelligerent, efficebat. Iterum idem prædixit Christus non longè post illud tempus: post transfigurationem item in Galilæa. Conuersantibus autem eis in Galilæa, inquit Mattheus, dixit illis IESVS: cap. 17. Filius hominis tradendus est in manus hominum, & occident eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer. Marcus verò: cap. 9. Et inde, inquit, profecti (ex radice scilicet montis Thabor, post sanatum demoniacum) prætergredebantur Galilæam (id est, transmittentur Galilæam expedite, donec ad eius finem ad orientem Capharnaum venirent) nec volebat quemquam scire. Docebat autem discipulos suos, & dicebat illis: Quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & occisus tertia die resurget. Et illi ignorabant verbum, & timebant interrogate. Lucas porro post pueri liberationem à Demone: Stupebant autem omnes, inquit, in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus, quæ faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite

cap. 8.
Luc c. 9.

Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est vt tradatur in manus hominum: At illi ignotabant verbum istud, & erat velatum ante eos, vt non sentirent illud; & timebant eum interrogare de hoc verbo. Omnes dicunt traditum iri, quod hætenus non dixerant, nec à quo, nec quibus. Et Math. quidem videtur significare quod Apostoli rem intellexissent: nam scribit contristatos vehementer: Marcus & Lucas scribunt ignorasse eos verbum: addit Lucas; Et erat velatum ante eos, vt non sentirent illud. Neque tamen hæc pugnant cum Mathæo: sed aliam negant intelligentiam, qualem mysteria passionis & mortis requirebant, è corde & sensu spiritus profectam. Quod clarè ex Luca colligitur, vbi dicit Christus: Ponite in cordibus vestris sermones istos: & rursum: Erat velatum verbum ante eos, vt non sentirent; quod de sensu spiritali & fidei intelligitur. Cum autem vehementer essent mæsti, neque possent verborum sensum assequi, & tam fuisse acriter obiurgati ante non multos dies de eadem re à Christo, mirum non est, si inuasit eos timor, & non auderent Christum interrogare; quem admodum solebant de parabolis. Tandem cum iam ultimò ascenderet Ierofolymam IESVS, reuertens ab secessu Ephrem, qua de re agit presens Euangelium, clariùs idem denunciat Apostolis & articulatiùs. Et ascendens, inquit Matthæus, Ierofolymam, assumpsit duodecim discipulos seceretò, & ait illis: Ecce ascendimus Ierofolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum; & die tertia resurget. Marcus: Erant autem in via ascendentes Ierofolymam, & præcedebat illos IESVS, & stupebant, & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei ventura. Quia ecce ascendimus Ierofolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & Senioribus; & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus, & illudent, & cõspuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum, & die tertia resurget. Lucas: Assumpsit autem IESVS duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Ierofolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis: tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & con-

spuetur, & occident eum; & tertia die resurget. Et ipsi nihil eorum intellexerunt, & erat verbum illud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Tertium igitur Euangelista idem narrat, & vehementius, & articulatiùs. Mouet verò Apostolos quod eos præcedit IESVS ascendens Ierofolymam, videlicet ad mortem, quod idem iam bis audierant. Ad tantam eius alacritatem animi stupent boni Apostoli, sequuntur tamen: ita percussos abducit à multitudine, quibus rebus vehementer mouebantur eorum animi ad audientiam. Et ecce, inquit, ascendimus Ierofolymam. Addit omnes, Ecce, quod antè non fecerant, ad rem magnam & insolitam, ad rem supra omnium hominum captum positam, & proximam quidem; vt quem credebant Deum, is cum tanta contumelia interficeretur. Excitat autem illos vbi dicit IESVS, ascendimus Ierofolymam, quasi leuans eorum mentem ad rerum quæ dicebantur sublimè intelligentiam. Neque enim Christi passionis & crucis cõtemplari fructuosè quisquã pouit vnaquã, absque luce cælestis Ierusalem. Ascendimus, inquit, Ierusalẽ terrenam quidem, in qua tamen fiet per mortẽ meam vera & cælestis pacis visio: ego enim pacem & reconciliationem mortalium & Ierofolymæ cælestis apud Deum facturus sum. Ascendite & vos Ierofolymam, vt pacis meæ mysterium videatis. Sed quo pacto hæc pax fiet? Hoc pacto. Futurum est Ierofolymis, vt tradar Principibus Sacerdotum, Scribis, & Senioribus. Hi primùm me mortis reũ indicabunt, per quem verò illis tradar, nihil est quod nunc quærat, hi deinde tradent me Gentibus ad crucem & mortem. Gentes quidem mihi illudent, me flagellabunt & cõspuent, non solum crucifigent: quæ tamen & Iudæo: dico esse facturos, non solum vt harum rerum omnium causam, sed etiã quia ipsi multa horum facient. Neque propterea animum despondeatis, non erit diuturna mea mors, tertia enim die è mortuis resurgam, & de inimicis meis omnibus triumphabo gloriosissimè, & pacem parabo mortalibus sempiternam, & veram Ierusalem. Consummabuntur enim omnia quæ per Prophetas de me scripta sunt.

Hæc cum tanto pondere & vi prædixisset Apostolis, post duas eadem de re prædictiones, post doctrinæ diuinitatem, post tot miracula, post cõfessionem illam Petri & omnium, post gloriam trau figuratiõis, iam non intellexerunt Apostoli, & erat absconditum ab eis verbum, & non intelligebant quæ dicebantur. Illa enim doctrinæ miraculorum, & gloriæ maiestas faciebat,

Cap. 20.

Cap. 10.

Cap. 18.

bat, ut quæ intelligebant non intelligerent; ut ea solent in quibus magnam sentimus difficultatem, vel à quibus sumus maximè alieni. Quæ enim maxime volumus, ea etiam si ad superficiem verborum cognoscamus; intelligere vix possumus; certè corde non intelligimus, & si quid ibi est difficultatis vel mysterij, id verò non percipimus.

E. A Iuda Iscariote proditur IESVS Iudæis; traditur deinde Gentibus.

F. Mortis damnatur à Principibus Sacerdotum, Scribis, & Senioribus in Concilio.

G. Traditur Pontio Pilato Præsidi.

H. Flagellatur.

I. Corona spinea coronatur, quod intelligitur sub illudetur.

K. Illuditur, conspuitur; arundine, colaphis, alapis verberatur.

L. Crucifigitur.

M. Resurgit à mortuis gloriòse.

MEDITATIO.

PRæcedentem alacriter, & ad crucem proferantem IESVM stupentes ac timidi sequebantur Apostoli: exponerem verò secreto ipsis passionis cursum, & morris, & resurrectionis, non intelligunt; non sentiunt, quæ dicebâmur. Nostri est hæc increpario stuporis & timoris, nostræ ignorantæ spirituales, & fatuitatis cõfutatio. Quotus enim quisque Christum crucifixum sequitur? & non stupet potiùs, & horret ob oblatæ crucis vel

mentionem, vel sensum? Quis penetrat ad sensum illum passionis, & crucis Christi, omni virtute, & omnibus gratiis plenissimum? Age benigne IESV, da ut baiulemus alacriter, fortiter, & suaviter crucem nostram, & te sequamur; tua cruce nostram fulciamus, in ea viriis moriamur. Insinua cordi nostro sensum tuæ passionis intimum, ut in te continenter morientes, semper viuamus vitam cælestem tuæ resurrectionis.

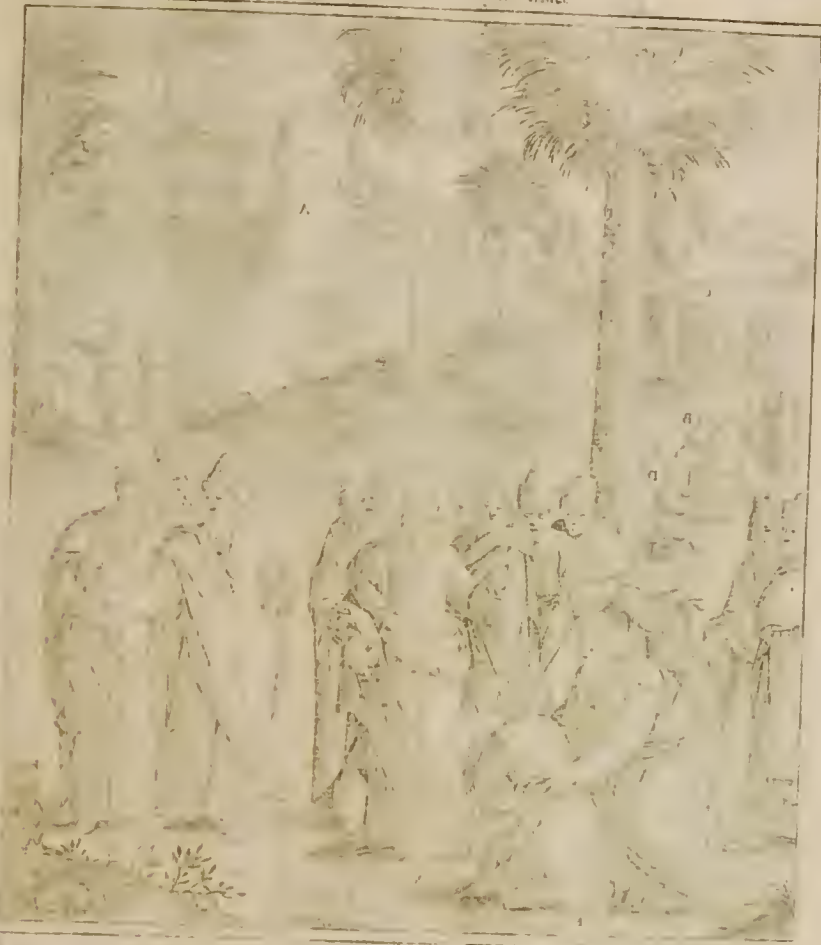

EADDEM

Records
intelligence
celephic

decrat ad
rifa, om
affluen
alacmar,
am, & te
mes, in a
ro lesom
onacner
calaban

PLATE I. THE GREAT TEMPLE OF THE GODS.
The temple is situated on a hill, and is surrounded by a wall. The temple is a large, rectangular building with a flat roof. The entrance is on the left side. The temple is surrounded by a wall. The temple is a large, rectangular building with a flat roof. The entrance is on the left side. The temple is surrounded by a wall.

A. The temple is situated on a hill, and is surrounded by a wall.
B. The temple is a large, rectangular building with a flat roof.
C. The entrance is on the left side.
D. The temple is surrounded by a wall.
E. The temple is a large, rectangular building with a flat roof.
F. The entrance is on the left side.
G. The temple is surrounded by a wall.

DEM

EADEM DOMINICA QVINQUAGESIMAE.

Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.

Luca xvij. Anno xxxij.

83
xix

- A. Iericho vrbs palmarum.
B. Turba præcedens IESVM.
C. Turba sequens.
D. Cæcus iuxta viam sedens, à præce:
dentibus vt taceat increpatur.

- E. IESVS ad miserabilem clamorem
caci subsistit.
F. Adducitur cæcus iusu Christi, &
ab eodem sanatur.
G. Deum plebs vniuersa collaudat.

Sanationi duorum cæcorum post Iericho subscriuere possunt hæc annotatiuncula, vt imago.

E A D E M D O M I N I C A
Q V I N Q V A G E S I M Æ .

75

Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.

L V C. X V I I I .

Anno X X X I I I .

In xix. imaginem Adnotatiuncula.

xix.
83.

A. Iericho vrbs palmarum.	E. IESVS ad miserabilem clamorem cæci sub-
B. Turba præcedens IESVM.	sistit.
C. Turba sequens.	F. Adducitur cæcus iussu Christi, & ab eodem sa-
D. Cæcus iuxta viam sedens, a præcedentibus vt taceat in-	natur.
crepatur.	G. Deum plebs vniuersa collaudat.

*Sanationi duorum cæcorum post Iericho subservire possunt hæ
Adnotatiuncula, vt & imago.*

E V A N G E L I I M I S S Æ S E C V N D A P A R S .

L V C. X V I I I .

FActum est autem, cùm appropinquaret ^a Iericho, ^d cæcus quidam se-
debat secus viam, mendicans. Et cùm audiret ^b turbam ^c prætereun-
tem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd IESVS Naza-
renus transiret. Et ^d clamavit, dicens: IESV fili David miserere mei. Et
qui præibant, increpabant eum vt taceret. Ipse verò mulrò magis clamabat:
Fili David miserere mei. ^e Stans autem IESVS iussit illum ^f adduci ad se. Et
cùm appropinquasset, interrogavit illum dicens: Quid tibi vis faciam? At
ille dixit: Domine, vt videam. Et IESVS dixit ei: Respice: fides tua te sal-
uum fecit. Et ^f confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum
& omnis ^g plebs vt vidit, dedit laudem Deo.

E A D E M D O M I N I C A Q V I N Q V A G E S I M Æ .

De duobus cæcis in egressu ab Iericho sanatis.

M A T T H. X X .

*Et egredientibus illis ab Iericho,
secuta est eum turba multa:
& ecce, duo cæci sedentes secus
viam,
audierunt quia IESVS transires:*

M A R C. X .

*Et proficiscente eo de Iericho, & discipulis eius,
& plurima multitudine,
filius Timæi Bartimeus cæcus, se-
debat iuxta viam mendicans.
Qui cùm audisset, quia IESVS Nazarenus est,*

G 2

M A T T H.

MATTH. XX.

MAR. X.

*& clamauerunt, dicentes:
Domine, miserere nostri, fili Dauid.
Turba autem increpabat eos, ut tacerent.
At illi magis clamabant, dicentes:
Domine, miserere nostri, fili Dauid.
Et fleuit IESVS, & vocauit eos,*

*& ait:
Quid vultis ut faciam vobis?
dicunt illi:
Domine, ut aperiantur oculi nostri.
Misertus autem eorum IESVS, tetegit oculos
eorum.*

*& confestim viderunt,
& secuti sunt eum.*

*capit clamare, & dicere:
IESV fili Dauid, miserere mei.
Et comminabantur illi multi ut taceret.
At ille multo magis clamabat.
Fili Dauid, miserere mei.
Et stans IESVS praecepit illum vocari.
Et vocant eum, dicentes ei:
Animaequior esto: surge, vocat te.
Qui profecto vestimento suo exiliens,
venit ad eum.
Et respondens IESVS, dixit illi:
Quid tibi vis faciam?
Caecus autem dixit ei:
Rabboni, ut videam.
IESVS autem ait illi:*

*Vade, fides tua te saluum fecit.
Et confestim vidit,
& sequebatur eum in via.*

ADNOTATIO.

Ioseph 1.
5 de bell.
Iud.
Beda de
loc. sanct.
Peut. 34.
1. Par. 28.

A. Iericho vrbs opulenta palmarum & balsami copiose serax, ab Ierosolymis xix. miliarium ad Orientem in planitie sita, sex ab Iordane; quam appellant sacra litera Ciuitatem palmarum. Huic vrbi cum appropinquaret IESVS veniens ex Ephrem, caecum sanauit.

B. Turba hominum que IESVM praecedit.

C. Turba sequens. Prae eorum considera feruorem, sequentium animi deuotionem & modestiam.

D. Caecus iuxta viam sedens primum quidem stipem emendicat, dein sentiens turbam praeteruentium, interrogat quidnam illud esset, animo iam interius à Christo commotus. Vbi et audit IESVM esse Nazarenum qui transiret, exit animus ille in inuocationem, & clamat caecus: IESV fili Dauid, miserere mei. Increpabant illum priores, at ille tanto magis clamabat: IESV fili Dauid, miserere mei.

E. Consiisti IESVS ad miserabilem caeci clamorem; iut et illum ad se adduci.

F. Adducitur caecus, prouoluitur in genua ad IESVM, audit suauissima illa verba: Quid tibi vis faciam? Quibus verbus offert voluntatem suam IESVS, caeci allicti diuinitus Sanantur ad Christi verbum caeci interni simul & externi oculi; sequitur Christum magnificatis Deum.

G. Dat Deo laudem plebs vniuersa. Ceterum egrediente IESV à Iericho duos caecos sanatos tradit Mattheus, quorum alterum celebriorem recenset Marcus. Porro quem non moueat huius caeci illuminatio & rorumque oculorum, anequa egredieretur IESVS Iericho duorum uem caecorum, postquam est egressus, tum Zacchaei internum oculorum, dum transiit per urbem: Quem non excitet ad lucem oculorum interiorum desiderandam instantes, ac confidenter petendam? O rem admirabilem! Lamen conscientiae accipit Publicanus; tribus caecis datur uerque visus. Cum iam paucis recitent Euangelista particulatim caecus visum dedisse Christum (tres enim narrat Mattheus ante hos, Marcus unum, Lucas nullum, unum praeterca Ioannes, & uariis quidem temporibus) hi uno die tres, atque etiam quatuor, si tribus adiungas Zacchaum, illuminantur.

Cur autem caeci illuminantur ab Iericho ascenente Ierosolymam ad crucem & mortem IESV? Cur praeterca ascendebat per Iericho, qui alia via poterat? Magnum est mysterium in descensu ad Iericho & ex ea ascensu, magnum in caecorum illuminatione. Descendit primus homo ab Ierusalem (hoc est, ex sua pacis visione & paradiso) & descendit à iustitia Dei per peccatum. Hinc initium superbiae & omnis peccati prouenit.

A. Deste
A. & reu
habitu: auc
necur oculi
in: Audite
corce asque
phantum equ
rem credite
tamam. Caec
uogere sent
deta vitam ten
muler uirum
licite, & quoc
capite, co uo
rens, ser vi
Iohanna. A.
equatur, non
me. Christus

Ecclef. 16
nit.

nit. Hic à Deo discessus semper est ad Iericho, hoc est, ad mutabilitatem omnem. Incurrit igitur primus homo in hoc recessu à Deo, in omnes pœnas tum animi, tum corporis. Apostatauit prius à Deo Satan, & in grauiorem Ierichunta incidit, in grauiores pœnas, & eas quidem insana- biles, quia & eius peccatum fuit absque vilo remedio: peccauit enim in termino viae suae. At verò homo in initio viae suae peccauit, neque desperatus fuit eius discessus ab Ierusalem; sed cum descendens vulneratus esset atrociter, transiens reperit illum Samaritanus ille, aeternus custos & Saluator filius Dei. Qui & ipse egressus ab Ierusalem, à lumine infinito & pace immensa aeterni patris, venit in Iericho, in similitudinem carnis peccati factus verus homo quemadmodum nos; & verè nostras pœnas assumpsit, quae naturam humanam totam consequuntur propter peccatum, passibilitatem, famem, sitim, alterationem, mortem, & alia huiusmodi, tum animae nostrae pœnationes, non quae eius animum perturbarent, sed quae affligerent.

Hæc est Iericho Christi IESV, per quam tamen medicinam attulit caelestem mortalibus. Sed quo pacto? Ascendit per Iericho rursum Ie-

rosolyam, quod facere non potuit Adam; hoc est, per durissimas pœnas, crucem & mortem, in caelestem Ierusalem: quo ascensu omnia ad seipsum traxit, & sanauit omnia vulnera nostra; omnia peccata, quod in ipso fuit, si nos gratia non desimus, dimisit. Hoc est mysterium descensus à Ierosolyma ad Iericho, & è Iericho Ierosolymam ascensus.

Sed quid est quod hic tres aut quatuor, paulo post in templo illuminantur cæci omnes? Ascendebat IESVS ad passionem & crucem Ierosolymis subeundam: voluit ergo significare lumine caelesti opus esse ad meditationem crucis & passionis suae, & fructum eius percipiendum. Lumine gratiae, fidei, virtutum, esse obsidendam prius Iericho, & expugnandam. Hæc sunt tabæ, hic repetitus circuitus, hæc vociferatio; illam vim voluit nos adducere Christus ad muros nostræ Iericho subuertendos, illud lumen ad tenebras Ierichuntis depellendas: & illud præterea, ut eversa Iericho, Zaccheum (id est, mundum cor) ex hac expugnatione reportemus. Sic & ascendemus Ierusalem, & omnem mentis illuminationem assequemur.

MEDITATIO.

Adeste omnes quotquot luce orationis, & rerum spiritualium cognitione estis destituti; audite Euangelicum cæcum, & aperientur oculi cordis vestri. Doce nos, cæce sancte. Audite igitur ó boni, quæ ego vos docco ex iis, quæ mihi diuina virtute obtigerunt. Primum quidem posse vos videre veram lucem credite; non videre tamen id simul profitemini. Cæci vobis estote, dein opè Ecclesiæ vos egere sentite; obsidete verò eos qui in Ecclesia viam tenent iustitiæ, & à quibus spiritualiter iuuati possitis: ab his petite suppetias folicité, & quod vobis dederint consilij, illud accipite, eo vtimini. In hoc exercitio si persequeris, fiet vt audiatis Christi mysterium in Ecclesia sua. Alii enim eum præcedunt, non sequuntur, non imitantur: alij hæc omnia faciunt. Christus verò hos ducit ad pacis visio-

nem, ad mentis illustrationem, ad Crucis sensum, & vitæ perfectionem. Cum igitur ad hæc aures vestræ aperientur, clamate ad IESVM Filium omnipotentis Dci, eius misericordiam implorate; nec vos remorentur vestræ imperfectiones, vel alia incurrentia impedimenta: contra potius ex horum occasione vehementius clamate, deuotius orate, diligentius operibus piis incumbite; subsistet ad vos diuina virtus, efficaciam dabit iis qui pro vobis orant, vestræ item pietati; ad eum adducemini, dulcissimam eius vocem audietis, vos excitantem ad veram orationem: respondebitis singuli; audio quidem te, sentio tua mysteria, sed Domine non video, lux mihi deest caelestis, eam peto ó lux infinita. Intelligo, benigne IESV, respicio lætum lucis tuæ radium: te sequar, te laudabo in æternum.

IN PURIFICATIONE

B. MARIÆ VIRGINIS.

L V C Æ. II.

Anno. I.

In xx. imaginem Adnotatiuncula.

xx.

8.

<p>A. Templum cum atris.
 B. Simeon venit in templum.
 C. Anna Prophetissa prodit.
 D. Ad introitum secundi atrij procedunt obviam Christo,
 Maria, & Ioseph.
 E. Incipit Anna piis hominibus de Christo loqui.
 F. G. H. Procedunt versus sanctuarium & atrium
 Sacerdotum.</p> | <p>I. Perueniunt omnes ad portam atrij primi, hinc Maria
 & Ioseph, illinc Sacerdotes & Leuitæ; sunt ob-
 lationes.
 K. Hic rursus constititur Domino Anna, & de Christo
 loquitur.
 L. Virgo Mater cum Puerò & Ioseph in Galileam reuer-
 titur.</p> |
|--|---|

EVANGELIUM MISSÆ.

L V C. II.

ET postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moyfi, tulerunt illum in ^a Ierusalem, ut sisterent cum Domino, (sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adaperiens vuluam, sanctum Domino vocabitur.) & ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini, par rurturum, aut duos pullos columbatum. Et ecce, homo erat in Ierusalem, cui nomen ^b Simeon; & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israël; & Spiritus sanctus erat in eo. Er responsum acceperat à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum ^d inducerent puerum IESUM parentes eius, ut ⁱ facerent secundum consuetudinem legis pro eo; & ipse accepit cum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit:

Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace:

Quia viderunt oculi mei salutare tuum,

Quod parafti ante faciem omnium populorum;

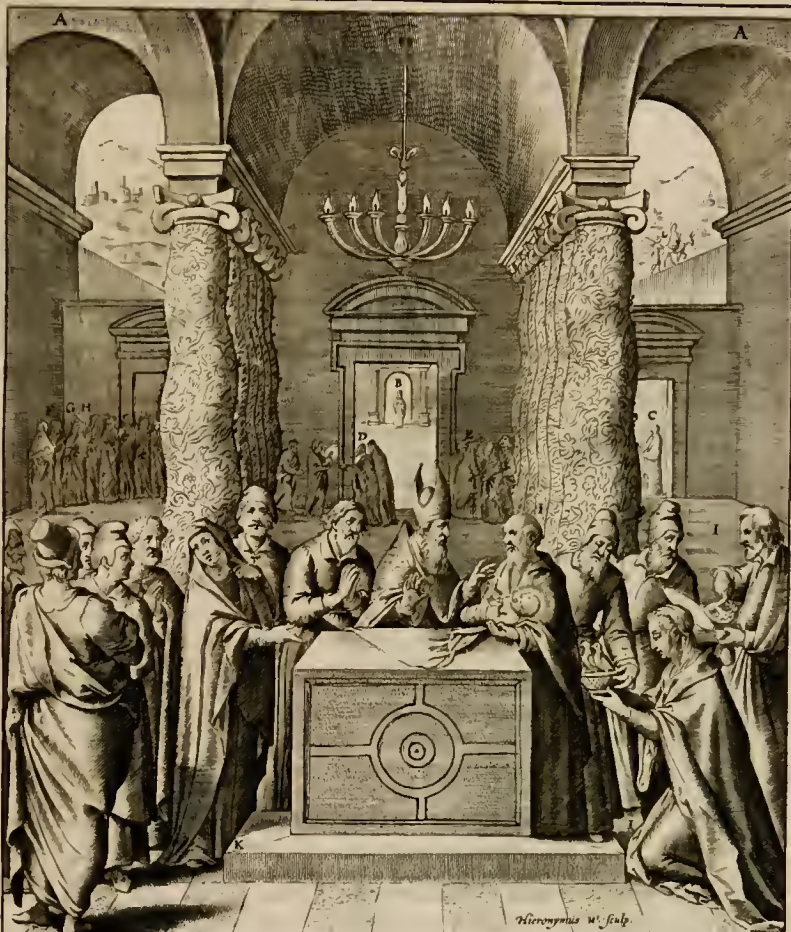
Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israël.

Et erant parer eius & mater eius mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Er benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël; & in signum, cui contradicetur: & tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat ^e Anna Prophetissa, filia Phanael, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua, & hæc vidua vsque ad annos cætoginta quatuor: quæ non discebat de templo, ieiuniis & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hæc, ipsa hora superueniens, ^e confitebatur ^k Do-
 mino:

PURIFICATIO.

Luc. 2. Anno i.

8
xx

A. Templum cum atrijs.
 B. Simeon venit in templum.
 C. Anna prophetissa prodit.
 D. Ad introitum secundi atrijs, procedunt
 obviam Christo, Mariae, & Ioseph.
 E. Incipit Anna pijs hominibus de Christo
 loqui.
 F.G.H. Procedunt versus sanctuarium, &

atriam Sacerdotum.
 I. Perveniunt omnes ad portam atrijs pri-
 mi. Hinc Maria & Ioseph, illinc
 Sacerdotes et Levitae. Fiunt oblationes.
 K. Hic rursus confitetur Domino Anna,
 & de Christo loquitur.
 L. Virgo Mater cum Puero, & Ioseph in
 Galilaeam revertitur.

<p>1. In nomine Domini Amen
 2. In nomine Domini Amen
 3. In nomine Domini Amen
 4. In nomine Domini Amen
 5. In nomine Domini Amen
 6. In nomine Domini Amen
 7. In nomine Domini Amen
 8. In nomine Domini Amen
 9. In nomine Domini Amen
 10. In nomine Domini Amen</p> | <p>1. In nomine Domini Amen
 2. In nomine Domini Amen
 3. In nomine Domini Amen
 4. In nomine Domini Amen
 5. In nomine Domini Amen
 6. In nomine Domini Amen
 7. In nomine Domini Amen
 8. In nomine Domini Amen
 9. In nomine Domini Amen
 10. In nomine Domini Amen</p> |
|--|--|

T
 m
 lationu
 ca. co r
 inquam
 uctor.
 curate
 D. Sta
 de sen
 Templu
 C. An
 et ab ep
 portat
 D. Ad
 curate
 edis An
 gulari
 ppho, s
 are, vic
 sui mod
 Incenem
 cu riter
 ugar co
 ze lica
 longu
 quibus
 ipse C
 use. Hat
 Pallio C
 E. Ann
 mulari
 mibus,
 pulica D
 pmpiter
 F.G.H.
 avarium
 Antecome
 rum Den
 dicit quia
 pparat la
 Lane, C
 dicit cald

L V C. II.

mino : & loquebatur de illo omnibus , qui expectabant redemptionem Israël. Et ut ^{g h i} perfecerunt omnia secundum legem Domini, ^l reuersi sunt in Galilæam , in ciuitatem suam Nazareth.

ADNOTATIO.

Leu. 11.
Exod. 13.
Num. 8. &
18.

A. Templum, quò venit Ioseph cum Maria matre Virgine & filio IESV, ut purificationis legem impleteret celestis Puerpera; simul ut redimeretur puer IESVS iuxta morem, tanquam primogenitus, etiamsi lege neuter teneretur. Complectitur autem Templum ipsa etiam atria.

B. Simeon iustus & timoratus, venerabilis senex, Spiritu Dei incitatus venit in Templum.

C. Anna præterea vidua, vel ab exedra sua, vel ab ostio tabernaculi ubi orabat, eodem Spiritus instinctu procedit ut Christo occurrat.

D. Ad primum introitum in Templum fit obuiam venientibus exultans Spiritu Simeon. Accedit Anna, sedit gradum Maria virgo Mater gestans in sinu filium Dominum, consistit & Iosephus, complentur omnes diuina cordis claritate; vicissim se agnoscunt antea ignoti, saluant modestissime. Inclinat ex sinu matris ad Simeonem leto vultu IESVS puer, commouentur interiora Simeonis, illum in vlnas excipit, augetur cordis eius alacritas, & splendor diuinae lucis; benedicit & celebrat diuinam in se benignitatem, felicissimum item nuncium gentibus affert; nec his contentus benedicit Ioseph & Mariae, laudis videlicet predicatione. Huius verò cor perstringit predicatione Passionis Christi.

E. Anna item ipsa iis qui, quasi ad noue rei miraculum, conueniebant bonæ voluntatis hominibus, atque in spe aduentus Christi erectis predicat Dei benignitatem, & aduentus Christi mysterium.

F. G. H. Hinc procedunt omnes versus sanctuarium primum, ubi erat altare holocausti. Antecuntem Simeon spectabilem senem, puerum Deum brachiis gestantem, contemplare; edoipe quid operetur IESVS eius cordi adhaerens; sequitur Ioseph, consequitur virgo Mater, & Anna, & alij p̄j Israëlita: admirantur Sacerdotes celebritatem oblationis, reuerentur etiam

senis Simeonis & Anne præsentiam; venerant enim ad ianuam sui atrij, ubi solebant accipere oblationes ad altare offerendas.

I. Perueniunt ad ianuam & Sacerdotes, offert Maria per Simeonem Sacerdoti ad altare offerendum puerum IESVM, recipitur oblatio, redimitur Dominator hominum & Angelorum, terræq; celorumq; quinque siclus (id est viginti drachmis) ut primogenitus; quasi à morte redimeretur. Hos quinque siclos numerat Ioseph Sacerdoti; Maria vero ex eanistro alteri item Sacerdoti duas columbas, ut ex paupertate offert. nam quod aurum erat à Magis oblatum Regi puero IESV, in pauperes erogauerant, & ad suam tenuitatem hilariter & consultò redierant. Non venebatur autem purgationis lege Maria mater, ut nec filius IESVS redemptionis illius, vel oblationis. Nam neque illa suscepto semine primogenitum genuerat, sed diuina Spiritus sancti obumbratione atque operatione: & fuerat factus sua voluntate sub lege Christus, Gal. 4. ut eos qui sub lege erant redimeret. Ex abundantia enim perfectionis illa, quibus non obligabantur, explebant.

K. Hic etiam constebatur Anna Domino, & loquebatur de Christo omnibus qui expectabant redemptionem Israël. Illud autem hoc loco admiratione dignum, quo pacto nihil in tanta celebritate ac predicatione Christi, nec Herodes Rex, nec ij qui regnum vel regiam urbem eius nomine gubernabant (si quidem Herodes Romam discesserat, citatus in iudicium ad Cæsarem Augustum) mouerint, vel clam, vel aperta vi, vel ausi fuerint in IESVM. Illud cerè fuit quod voluit Christus; nihilq; in se tunc vel Daemonibus, vel hominibus permisit.

L. Cum omnia secundum legem summa cum animorum consolatione perfecissent, ac Simeonis & Anna, & aliorum corda omni suauitate repleisset IESVS, & illis leto vultu extensa dextera benedixisset, reuersi sunt in Galilæa ad ciuitatem suam Nazareth, eò scilicet iter ingressi.

si. In itinere tamen admonitus ab Angelo reflexit iter, & fugit in Aegyptum Ioseph cum Maria matre virgine, & puero IESV. Vel planè è Ierosolymis fugerunt in Aegyptum, ut intellexit Matth. & ab Aegypto in Galilaeam rediisse intelligit Lucas, ut Matth.

Non potuit Imago exprimere distinctionem atriorum maiorem, nec eorum ornamenta: sat nunc esto quod designatum est.

MEDITATIO.

*Gal. 4. 3.
2. Cor. 5.*

ERas tu quidem, magne IESV, Dominus sabbati & legis; sed tamen factus es sub lege, factus es maledictum, factus es peccatum, ut nostra tolleress peccata. O ineffabiles Dei nostri miserationes! Quid igitur mirum si nunc legem imples, eamque impleri etiam à Matre vis, qua non tenebamini: Redimeris tu quasi à morte quinque siclis; Mater duobus pullis columbarum quasi purificatur. Non fuit illa tui redemptio, etiam si fuit tuum meritum, sed nostri: non Matris illa purificatio, etiam si & hæc Matris meritum; sed nobis

etiam ab ipsa in te & per te applicata. Euge facte Puer, quos sanguine tuo redemisti purifica nos, ut Simeonem imitati te in vlnas cordis nostri recipiamus, ad pectus, & ad interiora cordis te foueamus & imprimamus. Hinc caeleste illud tuæ diuinitatis lumen menti nostræ inferetur, reuelabuntur tenebræ nostræ, te videbimus, te fruemur, quæ in mundo sunt omnia nobis præ te fordescent, ad te aspirabimus, dimitti ex hoc carcere desiderabimus, & tecum esse quando tu voles suavissime IESV.

FERIA QVARTA CINERVM.
DE IEIUNIO.

MATH. VI.

Anno, xxxi.

In xxxi. imaginem Adnotatiuncula.

xxi.

21.

A. *Sedens IESVS in monte Thabor docet discipulos.*
B. *Hypocrita exterminata facie ostentat ieiunium, cuius caput obsidet Damon.*

C. *Alter homo hilari facie & candido animo ieiunans, cuius capiti Angelus imminet.*
D. *Ciuitas, vbi hæc solent notari.*

EVAN-

FERIA IIII. CINERVM.

De ieiunio.

Matth. vi. Anno xxxi.

21

xxi

A. Sedens IESVS in monte
Thabor, docet discipulos.
B. Hypocrita, exterminata facie
ostentat ieiunium, cuius ca:
put obsidet daemou.

C. Alter homo hilari facie, &
animo candido ieiunans,
cuius capiti Angelus im:
minet.
D. Ciuitas, vbi haec solent notari.

RG.

num, ut iust.

1784.

applicata. Ergo
redemptio
in vltimo
us. Et ad intere
remamus. Hic
unen memo
enebq; p
in mundo
ent, ad te
cere desid
tu volu

M.

D.

22.

23.

1784.

EVAN.

FERRI. OXID. SICCUM

21

Pharm. Lond. 1827

... ..
... ..
... ..
... ..

A.
... ..
B.
... ..

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VI.

IN illo tempore dixit ^a IESVS discipulis suis : Cum ieiunatis, nolite fieri sicut ^b hypocritæ tristes : exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu ^c autem, cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava : ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui est in abscondito : & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

ADNOTATIO.

August. de
cōsen. li. 2.
cap. 19.
Amb.
Chrysol.
Hieron. in
in cap. 5.
Matth.
Aug. lib. 1.
de ser. Do-
mini in
monte
cap. 1.

A ^a **I**n monte Thabor sedens Christus docet Apostolos plurima praeclarissime : hoc evangelio de perfectione ieiunij eximiam doctrinam. Certum est montem hunc Oliveti non esse, sed in Galilea, vel Thabor, vel alium excelsum montem. Ita enim scribit Hieronymus : Excelsus porro mons nullus est circa Capharnaum. Est alioqui valde consentaneum in monte celebri illum sermonem à Christo habitum, qui, quod ad optimos mores pertinet, perfectum vitæ Christianæ continet modum, & omnibus præceptis quibus Christiana vita informatur, est consummatus. Vt idem mons sit, in quo pernoctans Christus in oratione Dei, manè elegit duodecim ex discipulis, quos vocavit Apostolos, vt eos mitteret ad prædicandum ; vbi dedit eis potestatem signa faciendi, & eos docuit illum sermonem excellentissimum : vnde descendit, & in loco campestri eadem serè dixit ad multitudinem copiosam ab omni Iudea, & Ierusalem, & trans Iordanem, & Galilea, & Decapoli, & Mariitima, & Tyri, & Sidonis, qua frequentia nullam habuit maiorem Christum in concione, si ad nationum numerum spectet. Vt idē sit mons, in quo transfiguratus fuit Christus postea, & vbi doctrinam hanc, & vniuersum Euangelium vox diserta Patris æterni confirmavit. Idem in quo omnibus Apostolis apparuit, & dixit : Data est mihi potestas in celo, & in terra. euntēs ergo docete omnes gētes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus

sancti. Hunc montem prædicat Petrus Apostolus sanctum. Quis igitur est qui non potius hunc montem, in quo illum habuit Christus diuinum sermonem, quam alium incertum dicat, præsertim cum hunc nominet Hieronymus, & alium nesciat? Qui si fuisset iuxta Capharnaum alius, illum, vt est verisimile, non ignorasset Hieronymus ; vt qui tam sciebat accuratè omnia loca, in quibus insigne aliquod opus designauerat Christus.

Adde quod significatio nominis conuenit mysterio doctrine, que in eo monte tradita est. Nam est Thabor adueniens lumen non solum Augustino & Bede, sed Hieronymo etiam ; quod etymon indicat. Venit enim Ecclesie lumen diuine sapientie de Thabor, quam designasse videtur Osee's Propheta. Nam vbi prædicans peruersitatem doctrine Sacerdotum, & domus Israel ac Regis, meminit Thabor : Ego, inquit, eruditor omnium eorum, quos scilicet vos vestra doctrina subuertitis. Iam quod quidam dicunt vicinum montem Capharnaum, nulla ratio vt dicamus cogit. Nam quam præcipuè adducunt, IESVM intrasse è monte Capharnaum, non est necesse è vestigio intrasse, & Thabor distat à mari Galilee non longè.

^b **H**ominē hypocritæ cōsidera, obscurata facie & conficta, immutato vultu, cultu corpori, ad ambulosam ostentationem ieiunij adornato : hæc enim erat simulatio Iudeorum. Nam cum dicant esse

Matth. 4.
Luc. 6.

2. Pet. 1.

In Psal. 88.
Lib. de loc.
sanc. In ca.
5. Olee.

cap. 5.

esse

esse ieiunium ostensionem afflictionis, & substantiæ virium, euacuationem, iactabant hoc illi vultus & corporis exterminatione, & natura sua deiectione. Huic imminet pessimus Daemon, unguibus exercitis ut illum perdat.

C. Alium hominem contemplare, simplici ac puro animo ieiunantem, uncto capite, loto vultu, nitido atque hilari aspectu, candorem animi & sinceritatem præferentem. Virtus enim lucem habet, & naturam animi hilaritatem, aperta omnia, clara, generosa: contra in vi-

rio tenebra sunt, animi maestitia, obscura omnia & abiecta.

Nam etiam si peruersi homines exultare videantur in rebus pessimis; non est illa exultatio animi, non mentis, non spiritus; sed carnis, sensuum, ventris. Capite vero illius imminet Angelus iustularis, de eius perfectione exultans, ac palmam ieiunij Deo offerens.

D. Ciuitas designatur, ubi hæc contingere possunt.

MEDITATIO.

Luc. 10.

IN cilicio, in cinere etiam cordis nostri poenitentiam agamus Fratres, & ieiunij perfectionem sectemur: primum quidem nihil plus cibi in prandio sumentes quam aliis diebus solemus, si non minus; nec ad vesperum, nisi ne noceat potus necessarius, quicquam sumamus: desit potus eo die, cibus non abundet. Vulgatam ieiunij rationem atque imperfectionem ne amemus. Neque verò gloriam apud homines, vel ex illo ieiunio, vel ex eo quo abstinere à peccatis debemus, appetamus, malis artibus nostra opera exterius commendantes: sed hilari, mundo, ac simplici corde hæc etiam ieiunia Deo offeramus: reponet nobis cum alia

singularia dona, tum vitam æternam benignus IESVS.

Porrò his ieiuniis non debemus esse contenti, sed ab illis præterea omnibus rebus ieiunemus, quæ, etiam si male non sint, possunt tamen nobis aliquam mentis impuritatem affricare. Alija gustatui cordis nostri non sint grata, quàm quæ ad perfectionem nos promouere possint. In his etiam ieiunij modestiam exerceamus, si quid nobis secretioris gratiæ concedat Christus, ut abstinemus ab ostentatione; ne per vanitatem nostram margaritam amittamus: sed dicamus potius: *Dilectus meus mihi, & ego illi*; gratias Deo agentes cum omni cordis nostri humilitate.

E A D E M F E R I A.

De thesaurizatione.

M A T T H. IV.

Anno XXXI.

In xxij. imaginem Adnotatiuncula.

xxij.

22.

- A. In monte Thabor docet IESVS Apostolos.
 B. Auarum hominem, auro & diuitiis incubantem in terra Damon exagitat.
 C. Fures effodiunt, & furantur.
 D. Vir excellenti animi pietate calum spectat, ibi viuus,

- ibi conemplatur.
 E. Alter opera misericordie exercet, virumque regis Angelus thesaurizantem in calo.
 F. Thesauri in calo coram Deo reponuntur.

E V A N.

E A D E M F E R I A .

De thesaurizatione.
Matth. vi. Anno xxxi.

22
xxij

A. In monte Thabor docet IESVS
Apos tolos.

B. Auarum hominem, auro & diuitijs in-
cubantem in terra, demon exagitat.

C. Fures effodunt, & furantur.

D. Vir excellenti animi pietate caelum spec-
tat; ibi vniit, ibi contemplatur.

E. Alter opera misericordiae exercet; vtrumq;
regit Angelus thesauricantem in caelo.

F. Thesauri in caelo coram Deo reponantur.

F E R I A V . P O S T C I N E R E S

Imaginem v. feria quare in Dominica iij. post Epiphaniam 27.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VI.

Nolite^b thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi ærugo & tineâ demolitur, & vbi^c fures effodiunt & furantur. ^d ^eThesaurizate autem vobis thesauros in cælo: vbi neque ærugo, neque tineâ demolitur; & vbi fures non effodiunt, nec furantur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

ADNOTATIO.

A. **T**habor mons, vbi sedens Iesus docet discipulos.

B. Avarus & sordidus homo, auro & diuitijs immoriens, vide vt thesaurizet sibi in terra, vt condat thesauros, pretiosam vestem, aurum, argentum, gemas, vasa materia & artificio eximia, Demone caput eius obsidente & mentē. Nam ille thesaurizare dicitur in terra, qui maiores quàm pro status sui, vel necessitate, vel decencia congregat opes & abscondit, (id enim subindicat, & Hebraicè, & Gracè thesaurus) neque ad vllum honestum vsum applicat, nisi vt animum auaritia corruptum alas luculentē in suam perniciem. Quod si, qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum Diaboli, & desideria multa inuilia, quæ mergunt homines in interitum & perditionem, quid illis obueniunt, qui deprauato animo volunt thesaurizare? Tum, si diuites tam est difficile intrare in regnū calorum; quæ pœna sufficiens erit ad tantam thesaurizantium prauitatem? Hinc intelligimus diuinam esse Christi doctrinam, vt in calorum, non terra thesauros cōgregandos incumbamus, tum propter illorum perpetuitatem & Dei gloriam, tum propter nostræ mentis, voluntatis, spiritus nostri & carnis caelestem felicitatem.

Sed quo pacto hos thesauros cōficiemus? Cūtra perfectionem si velimus consistere, diuitiæ si affluant ne cor apponamus, sed simus pauperes spiritu, etiam si externis copiis abundemus. Deinde, vt eleemosynæ eroganda ex sincero animo simus studiosissimi: alioqui nolimus fieri diuites, pro-

pter pericula tum acquisitionis diuitiarum, tum vsus. Denique omnium operum meritis thesaurum in cælo conficiamus. Quod si ad perfectionem contendendi sit animus, accipiamus Christi consilium; vendamus omnia quæ habemus & demus pauperibus, & thesaurum in cælo reperiemus, & certiorē & vberiorē, quod docuit, quod promisit, ad quod vocauit Christus.

C. Fures effodiunt omnia & furantur. Potes tineas demolientes ad pretiosam vestem, ad præclara vasa aruginem affingere, quæ imago non potuit exprimere. Itaque quæ Damone insigante comparauit miser avarus, illa eodem procurante fures diripiunt; & non solum avaro non sunt vsui, sed in maiorem, & corporis, & animi afflictionem conuertuntur. Potes meditari eas diuitias in Inferno duriter cruciare miserimum hominem.

D. Vir excellenti animi nobilitate, & verè Christiana, qui terrenas omnes diuitias & opes contemnens, totus in cælum inhiat ac suspirat: ibi est, ibi contemplatur caelestia, ibi cum Christo & Sanctis viuunt, ibi suos thesauros reponit.

E. Alius item, qui opera omnia misericordie exercens, & vitam agens actiuam, similiter in cælo thesaurizat; operosè tamen. Virique vide cohortatorem Angelum assistentem.

F. In calis coram diuinitate & Angelis thesauri reponuntur ab utroque: è terra enim in cælo collocantur bona piorum opera, & vitam æternam pariunt.

Quæ præterea depinguntur, ad decorem picturæ spectant; non sunt ad Euangelij doctrinam necessaria.

MEDI-

MEDITATIO.

EXstirpare è cordibus nostris omnem inanem gloriam benignissimè infistit Christus, & operum inferere perfectionem: quod & in ieiunio fecit, & in elemosyna proximo Euangelio faciet. Simul ostendit, quo pacto fiant meritoria opera nostra aeternæ felicitatis. Idem postea in orationis & merito, & impetrarione ostendit.

Animaduerrite porrò Fratres, occinere odiosissimè cornu suo, hoc est superbix & inanis gloriæ, Dæmonem bonis nostris operibus, non solum malis. Artendere cautè ne illi accinatis. Tubam humilitatis Christi, & sanctæ simplicitatis audiamus. Et primùm cor nostrum obrineamus ab omni vanitate purum, gloriemur verò de nostris infirmitatibus: ea nostra sit gloria; hoc est, ignauiæ, confusio- nis, & miserix nostræ professio & sensus. Nostra bona opera ex Deo esse per Christum agnoscamus; illa ad Dei gloriam & Christi referamus. In his quo magis Deum laudabimus, eò maiorem nostram viliratem & videbimus & profirebimur. illud præterea sentia-

mus in Christo, esse nostra bona opera ex diuina gratia, quæ est virtutis infinitæ, efficacia; nostram aures cooperationem (etiam si verè sit, verè apud Deum illa mereamur) in virtute tamen gratiæ infinitæ ita contineri, vt à nobis explicari vix possit, iactari nec debeat nec possit. Ceterùm quod de thesaurizatione addit Christus in Euangelio, summam habet suauitatem & vim, & singularem dignitatem operum ostendit. Itaque intelligimus non solum nos posse mereri coram Deo per opera nostra in Christo, sed etiam caelestem thesaurum reponere, & in immensa Dei & infinita bonitatis eius abyssu recondere.

Ar scis tu Christe Iesv, quoduis meritum nostrum esse thesaurum in cælo, quid ergo nos ad thesaurum inuitas meritorum? Volo vos continerere augete merita vestra, quod facieris, si in terra nolitis thesaurizare, sed cor vestrum in thesauro & merito meo reponatis & gratia, vnde ad caelestem thesaurum vehementiori indies studio contendatis, & vberiore prouentu.

Pro feria v. post Cineres repetatur idem Euangelium, Adnotatio & Meditatio, que supra Dominica iij. post Epiphaniam. 52.

FERIA VI. POST CINERES.

De dilectione inimici.

MATTH. V.

LVC. VI.

Anno. XXXI.

In xxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xxiiij.

A. Iesvs docens in monte Thabor. B. Significantur conciones, quibus Iudæi suas traditiones proponebant. C. Homo, qui pro iis orat, à quibus persecutionem patitur & calumniam. D. Homo quem auersatur inimicus, cum tamen hunc benignè ille accipiat & beneuolè.	E. Homo vanus, qui variis artibus ad ambitionem vendit elemosynam. F. Pauperes elemosynam accipientes. G. Spectatur vndiq; vanissimæ elemosynæ. H. Alter vir pius, qui occultè dat elemosynam. F. Sol & pluuia, quibus Deus bonis & malis benefacit.

20.

EVAN-

FERIA VI. POST CINERES.

De dilectione inimici.

Matt. v. Luc. vi. Anno xxxi.

20
xxij

A. IESVS docens in monte Thabor.
 B. Significantur conciones, quibus Iudaei
 suas traditiones proponebant.
 C. Homo qui pro ijs orat, a quibus perse-
 cutionem patitur, & calumnia.
 D. Homo, quem quaesatur inimicus; cum tamen
 huic benigne ille accipiat, et benivole.

E. Homo vanus, qui varijs artibus ad ambi-
 tionem venditat eleemosynam.
 F. Pauperes eleemosynam accipientes.
 G. Spectatur undique vanissima eleemosyna.
 H. Alter vir pius, qui occulte dat eleemosynam.
 I. Sol, & pluvia, quibus Deus bonis, &
 malis benefacit.

bona opera et d
 ubi hanc effica
 nem, etiam si v
 la meretur a
 ex ita continet
 , ubi nec debe
 de thesaurizat
 o, summum hanc
 ularem dignitate
 e intelligitur
 ram Deo per op
 nam caelestium
 amens Deo si n
 recondere.

Medietas, qua

ERES.

Anno. xxxi.

videtur ad ambicionem

operari.

eleemosyna.

eleemosyna.

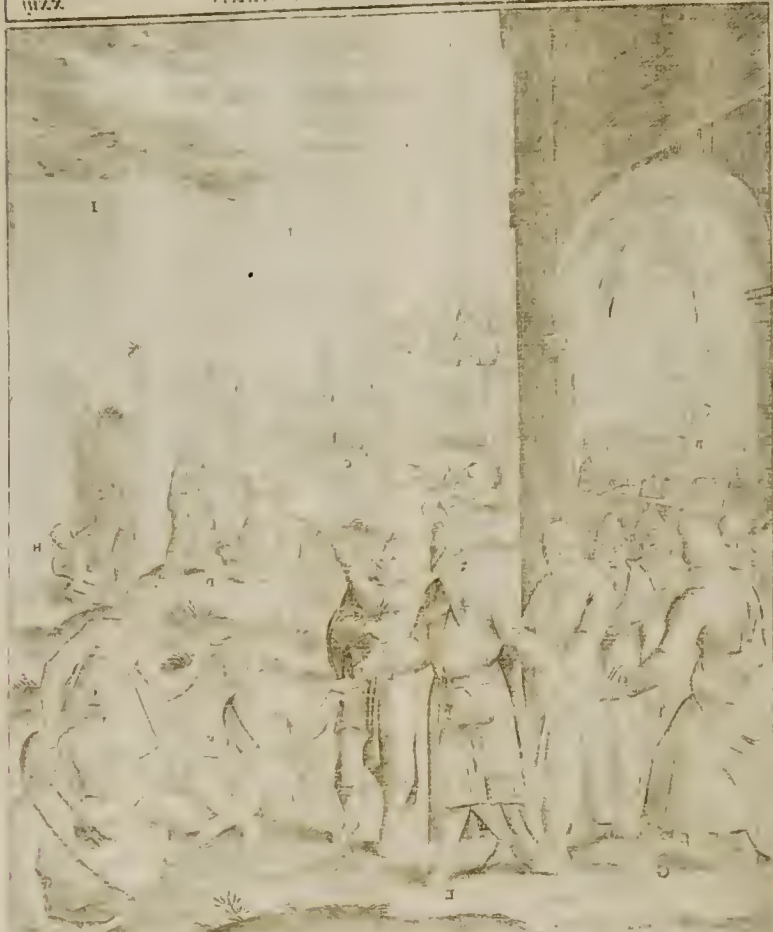
bonis & malis

EVAN

FERIN VI. POST CINERES.

De libyano muniti
 Anno 1721.

20
 1721

<p>A. Hic est locus in quo Thabes
 B. Hic est locus in quo Thabes
 C. Hic est locus in quo Thabes
 D. Hic est locus in quo Thabes
 E. Hic est locus in quo Thabes
 F. Hic est locus in quo Thabes
 G. Hic est locus in quo Thabes
 H. Hic est locus in quo Thabes
 I. Hic est locus in quo Thabes</p> | <p>E. Hic est locus in quo Thabes
 F. Hic est locus in quo Thabes
 G. Hic est locus in quo Thabes
 H. Hic est locus in quo Thabes
 I. Hic est locus in quo Thabes</p> |
|---|---|

A Vdistis ^a quia ^b dictum est: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.

Ego autem dico vobis: ^f Diligite inimicos vestros, benefacite iis qui oderunt vos, & ^e orate pro persecutibus, & calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri, qui in cælis est: qui ⁱ solem suum oriari facit super bonos & malos; & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nõnne & publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nõnne & ethnici hoc faciunt?

Sed vobis dico, qui auditis:

^a benedicite maledicentibus vobis,

*quæ vobis est gratia?
Nam & peccatores diligentes se diligunt.*

Et si bene feceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis? Nam & peccatores peccatoribus senerantur, vt recipiant aequalia.

Verumtamen diligite inimicos vestros: benefacite, & mutuum date, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filij Altissimi: quia ipse benignus est super ingratos & malos.

Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater ^e vester cælestis perfectus est. *Estote ergo misericordes, sicut & pater vester misericors est.*

Attendite ne iustitiã vestrã faciatis coram ^e hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedẽ non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cælis est. Cùm ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut ^e hypoeritæ faciunt in ^f Synagogis, & in vicis, vt ^h honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.

Te autem faciente eleemosynam, nesciat ^h sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

A D N O T A T I O.

A. **T** Habor mons, vbi Christus docet discipulos.

B. Significantur conciones, quibus suas traditiones populo proponebant Scribe & Pharisæi. Erat autem hac vna ex peruersis traditionibus, quibus rescindebant verbum Dei propter

suam doctrinam: Odio habebis inimicum tuum ^{Matth. 15.} nusquam enim è verbo Dei acceperant odio habendum inimicum. Illud audierant patres eorũ, ^{Deut. 7.} vt septem illas gentes ad interuersionem percuterent, nec inirent cum eis pactum, nec eorũ misererentur, neque inirent cum eis coniugia. Audierant,

H

dierant,

- Deu. 23. dierant, ne facerent cum Ammonitis & Moabitibus pacem, nec querebant eis bonam cunctis diebus vite sue in sempiternum. Audierant, ut de-
 Deu. 25. lerent nomen Amalech sub celo, & canerent ne obliuiscerentur. Verum in his nihil ipsis odij aduersus inimicos precipiebatur, sed ministri duntaxat Dei iudiciorum constituiebantur, simul ne factus cum illis gentibus facerent in suam ruinam, prouidebatur. Ad mandata igitur Dei explenda fideliter robur illis addabatur, ad bellum Domini fortiter gerendum, quod ut confidentius facere possent, imperauit illis Dominus, ut audirent vocem Angeli principis, in quo erat nomen Dei, ita futurum ut inimicus esset ipse inimicus eorum, & affligentes eos affligeret. Nihil igitur hinc habebant Iudaei, unde illam elicerent traditionem: nihil ex eo, quod dixit Deus: Diliges amicum sicut teipsum. Nam si inde colligas esse odio habendum inimicum, similiter ex eo quod praecepit Deus, bonem errantem, vel asinum inimici ad eum reducendum, conficies bouem aut asinum amici non reducendum: similiter efficias maledicendum audienti, & coram videte ponendum offendiculum: quia praecipitur surdo non esse maledicendum, & caeco non esse ponendum offendiculum. Sunt huiusmodi loca infinita, ex quibus non licet ita colligere, ut Iudaei ex illo Leuitici. Et tamen quod est Hebraice *וְיָחֵד* non proprie amicus est, sed vniuersalius significat; & hoc loco proximum vertunt Septuaginta, & Chaldaeus interpret, tum Latinus bis alibi in eodem cap. Quod ut non solum pro gente sua interpretari debuissent Hebraei, facit quia eodem cap. prohibet Deus, ne fiat calumnia proximo: hoc verò de omni proximo: non de Iudaico solum necessario intelligendum est, ut in decalogo, ubi iter repetitur *וְיָחֵד*, id est proximus, ne eius desideretur domus, ne uxor, ne seruus vel ancil-
- Leui. 19.
Exo. 20.
Deut. 5.

la, ne bos vel asinus, ne quicquid illius sit. Omnia verò haec de omni homine, non solum de Iudaeo accipere nullus dubitare potuit. Quae cum ita sint, peruersa fuit illa Iudeorum traditio. Nam locus ille Leuitici vniuersaliter de omni homine fuit interpretatus. Quod si ita est, ut est, contra verbum Dei fuit elicere inimicum esse odio habendum, cum inimicum nemo possit deicere de communionem proximi. Sapienter igitur & necessario illorum errorem correxit Christus, & diuina perfectionem charitatis erga proximum docuit.

C. Homo, cui cum alij maledicant, & calumniantur, ipse tamen pro illis Deum orat.

D. Homo alius, qui leto ac placido vultu inimicum conuenit, caput illi aperit comiter, ille tamen auersatur ac reijci, odium spirans & iram.

E. Ambitiosus & vanus homo, qui venditat suam eleemosynam, vulgo tuba iubet intonari, ut pauperes ad stipem conueniant accipiendam. Ergo ipse in medio foro, allicit etiam homines ad spectaculum.

F. Pauperes eleemosynam accipientes.

G. Vndique, toto foro è tectis & fenestris conueniens turba ad pompam vanissima eleemosynae spectandam. Daemon capiti hominis insidens eius mentem peruerit futilis gloriae dementi ambitione, & facit ut aeternam mercedem cum caduca illa commutet.

H. Alius est homo praeterea, qui occultè dat eleemosynam, ubi ab hominibus minimè videatur, manu dextera dat pauperi stipem, & sinistra in contrariam partem retrahit: quo significatur pura animi intentione esse eleemosynam erogandam, nihilq; sinistrae cupiditatis vel gloriae querendum, sed in Deum omnia esse referenda sincerè.

I. Sol, & pluuia: hanc facit Deus descendere, illum oriri super iustos & iniustos.

MEDITATIO.

Vere pater noster es tu Domine Deus, infinita bonitas, infinita perfectio, immensa charitas; quò nobis arduum magis videtur tuam perfectionem imitari, & inimicos etiam diligere.

Erratis filij, vobis hoc difficile non erit aut molestum, si velitis. Filio meo fuit & difficile & molestum vobis hanc facultatem conficere, etiam gratissimum; qui pro vobis inimicis acerbissime mortuus est atq; ignominiosissimè. Illum imitemini, & excelsas eius virtutes, & meritis imitati: ille enim via est, quae ad me ducit. Induite Christum, & huc crucifixum; & dulce

erit vobis inimicos diligere. Benefacietis eis qui vos oderunt, orabitis pro persequentibus & calumniantibus vos. Est enim Filij mei crux infinitus dilectionis inimicorum splendore. Incumbite in huius amoris meditationem & praxim in omnibus Dei & vestris inimicis; modò proximi vestri sint, summa erga illos mansuetudine vtimini. Deit, quod bonum est in eis amate, Dei voluntatem de ipsis sectamini: mala verò quacunque ratione possitis ab illis depellite, virtutes illis procureate, ut ego in vobis feci, ac continenter facio; ita in illis vos curate & facite semper me auctore.

SABBATO

SABBATHO POST CINERES.

Ambulat super mare IESVS.

Matth. xiiij. Marc. vi. Ioan. vi. Anno xxxij.

44

xxiiij

- A. Multitudo deliberans de creando Rege IESV.
 B. Hoc cum sciret IESVS, primum praeire discipulos, & mare transmittere iubet.
 C. Secedit deinde solus in montem, ut oret.
 D. Mare Galilaea, siue Tiberiadis, siue Genesareth.
 E. Navis in medio mari iactatur fluctibus, laborant remigando discipuli.
 F. IESVS ambulans super mare, navim

- praeferre velle se simulat.
 G. Perturbantur discipuli, & quasi ad phantasma exclamant.
 F. Dicit illis IESVS, Ego sum; nolite timere.
 H. Petrus, concedente IESV, defiliit in mare; titubans incipit mergi; eum IESVS a presenti periculo eripit.
 I. Appellunt in terram Genesareth.

SABBATO POST CINERES. ⁸⁷

Ambulat super mare IESVS.

MATTH. XIII. MAR. VI. IOAN. VI. ANNO XXXII.

In xxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xxiiij.

A. Multitudo delibans de creando Rege IESV.	le se simulat.
B. Hoc cum sciret IESVS, primum praere Discipulos, & mare transiit ubet.	G. Perturbantur discipuli, & quasi ad phantasma exclamant.
C. Seecit deinde solus in montem, ut oret.	F. Dicit illis IESVS: Ego sum, nolite timere.
D. Mare Galilae, siue Thyberiadis, siue Genesareth.	H. Petrus concedente IESV deslit in mare, titubans incipit mergi, eum a praesenti periculo eripit IESVS.
E. Nautis in medio mari iactatur fluctibus; laborant remigando discipuli.	I. Appellunt in terram Genesareth.
F. IESVS ambulans super mare, nauim praeterire vel-	

44.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

Et statim compulit IESVS discipulos ascendere in nauiculam, & praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas.

Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare. Vespere autem facta

solus erat ibi, Nauscula autem in medio mari iactabatur fluctibus:

ET statim ^b coegit discipulos suos ascendere nauim, ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos, abiit in ^c montem orare. Et cum sero esset,

erat nauis in medio ^d mari, & ipse solus in terra.

Et videns eos ^e laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis)

IESVS ergo cum cognouisset, quia ^a venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem;

^b fugit iterum in montem ipse solus. Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad ^d mare. Et cum ascendissent nauim, venerunt trans mare in Capharnaum.

Et tenebra iam facta erant: & non venerat ad eos IESVS. Mare autem, vento magno flante, ^e exurgebat.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

Quarta autem vigilia
noctis,

& circa quartam vigiliã
noctis venit ad eos^r am-
bulans super mare :

Cum remigassent ergo quãse
stadia viginti quinque aut
triginta, ^r vident IESVM
ambulantem supra mare,
& proximum naui fieri ;

Et videntes eum

& volebat præterite eos.
At illi, vr viderunt eum
ambulãtem supra mare,
^s putauerunt phantasma
esse,

^s & timuerunt.

^r turbati sunt, dicentes: Quia
phantasma est.
& præ timore clamauerunt.

& ^s exclamarunt.
Omnes enim viderunt
eum, & conturbati sunt.

Statimq; IESVS locutus est
eis, dicens:
Habete fiduciam:

Er statim locutus est
cum eis, & ^r dixit eis:
Confidite,
ego sum, nolite timere.

Ille autem dicit
eis:

Respondens autem ^b Petrus
dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super
aguas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus de na-
uicula, ambulabat super aquã, vr veniret ad IESVM.
Videns verò ventum validum, timuit: & cum cœpif-
set mergi, clamauit dicens: Domine, saluum me fac. Et
continuo IESVS extendens manum, apprehendit eum;
& ait illi: Modice fidei, quare dubitasti?

Voluerunt ergo eum accipere
in nauim:

Et cum ascendisset in nauiculã,

Et ascendit ad illos in
nauim,
& cessauit ventus.

& statim nauis fuit ad ter-
ram, in quam ibant.

Qui autem in nauicula erant,
venerunt, & adorauerunt eum,
dicentes: Vere filius Dei es.

Et plus magis intra se stupebant: non enim
intellexerunt de panibus: erat enim cor eo-
rum obcæcatum. Et cum transferassent, ve-
nerunt in ^r terram Genezareth, & applice-
runt. Cumq; egressi essent de naui, conti-
nuò cognouerunt eum: & percurrerent
vniuersam regionem illam,
cœperunt in grabatis eos, qui se malè habe-
bant, circumferre, vbi audiebant eum esse.

in terram Genezar.

Et cum cognouissent eum
viri loci illius, miserunt in vni-
uersam regionem illam,

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

*& obrulerunt ei omnes male habentes:
& rogabant eum,
& quicumq; tetigerunt, salui facti sunt.*

Et quocumque introibat in vicos, vel in villas, aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, vt vel fimbriâ vestimenti eius tangerent: & quotquot tangebant eum, salui fiebant.

ADNOTATIO.

Ioan. 6. **A.** Multitudo, quam in deserto ex quinque panibus & duobus piscibus saturauerat IESVS, quasi consultans inter se de eo rapiendo, & Rege creando.

Mat. 14. **B.** Hoc cum sciret IESVS, primùm iussit planè (id enim est quod dixit Mattheus, compulit; & Marcus, coëgit,) vt discipuli nauim conscenderent & transmitterent, eumq; præcederent versus Bethsaidam.

Mar. 6. **C.** Dein secedit, atque adeo fugit in montem solus, vt oret, & turba cogitare de Regno desinat, & domum vnusquisq; reuertatur.

Egesipp. l. 3. c. 26. Ioseph. l. 3. de bello Iudaico cap. 18. Plin. l. 5. cap. 15. **D.** Mare Galilææ siue Thyberiadis, hoc est, stagnum Genezar, siue Genezareth, quod est mare Chinereth, siue Cineroth, quod efficit Iordanis fluminis nactus vallis amplitudinem. Eius est aqua dulcis & salubris, piscium serax varij generis, & singulari bonitate, amenis circūseptum oppidis, ad occidentem Capharnaô, Bethsaidam, Magdalo, Tyberiadem, Tharichais, ad orientem Corozaim, Gamala, Iuliade, Hippo. Eius initium distat ab aquis Meron, siue lacu Samachonitide xxxv. miliaribus, à fontibus Ior & Dan lxxv. terminus abest ab Asphaltite centum, ab Ierosolymis xxxvj. Eius longitudo est xvj. passuum millium, latitudo sex. Hoc est sacrum illud mare & beatum, in quo nauigauit toties Christus IESVS, vnde pisces comedit, aquam bibit, iuxta quod habitauit, super quod ambulauit, cuius tempestates & ventos sedauit.

E. Nauis in medio lacu vento contrario & vehementi, intumescere mari, iactatur fluctibus; laborant discipuli in tenebris remigando, sunt res afflictæ: eò tamen peruenire contendebant, quò iusserat IESVS, nec poterant.

F. IESVS pedibus iter faciens super mare, præ se fert velle Apostolorum nauim præterire.

G. Discipuli ad rem nouam timore corripuntur, turbantur, exanimati exclamant.

F. IESVS autem benignè illos confirmat: Ego, inquit, sum, homo Deus, IESVS Christus, vester magister & Dominus, vobis benè cupiens & faciens; confidite, ne timeatis.

H. Sedatis omnium animis, ne vehementius, non vt nihil timerent, audaciùs quàm fortius procedit Petrus: signum tamen petii & securitatem presentia Christi, vt ipse similiter pedibus super mare ambulet. Cùm hoc concessisset IESVS, & Petrus in mare desilisset, & alij rei euentum suspensi expectarent, titubat Petri animus videns ventum sauentem, incipit mergi, tendit manus ad IESVM: clamat: Domine saluum me fac; clamant simul alij discipuli ex nauis: extensa manu eum apprehendit IESVS, & facit saluum. Conscendit vterque nauim, adorant omnes IESVM, profitentur filium Dei.

I. Appellum post paulò in terram Genezareth.

H 3 MEDL

N. VI.
ergo quâ
inque aut
ni IESVM
amare,
iusticiâ,
Egesipp.
l. 3. c. 26.
Ioseph. l.
3. de bello
Iudaico
cap. 18.
Plin. l. 5.
cap. 15.
n enim
cor co-
ent, ve-
allicue-
conti-
rentes
habe-
n esse.
Matth.

MEDITATIO.

I Vbes tu quoque, benigne IESV, postquam nos doctrina tua & cibo cælesti refecisti, ut ad tuum imperium, tuis donis freti nauigemus cum præfectis Ecclesiæ in huius nauis; & ad terram viuentium, id est, Capharnaum contendamus: subtrahis verò præsentem aliquando spiritus consolationem. Vis nos nostras potentias exercere per tua dona, & nostri animi specimen dare: permittis verò ventum contrarium à Mundo, à Carne, à Dæmone excitari, & tenebras in nos effundi, exurgere mare, nauiculam etiam sinis iactari, vis nos teinigando laborare. Difficilis scilicet est virtutis vsus. Oras tu interim pro nobis Patrem prolixius nunc, quàm ea nocte fecisti; nec pateris nos grauius aut diutius laborare: venis ad nos laborantes, spiritus tui virtutem offers fluctibus temptationum superiorem. At nos te non agnoscimus, bone IESV, virtutem tuam præsentem, & mari nostro superiorem non patimur, non capimus, nostris perturbationibus occupati; sed expauescimus potius, quasi ad phantasma & spectrum: nihil enim timidius fidei imperfectione & imbecillitate. Esto nobis adiutor, potens IESV, in opportunitatibus, in tribulatione; illumina tandem, & confirma corda nostra clato, forti, & dulci fidei tuæ spiritu. Verùm cauendum nobis est, Fratres, ne titubemus rursùm ad temptationum insurgentium vehemenciam; & qui tantummodo periclitabamur, mergi etiam incipiamus. Quod si accidat, exclamemus confestim maiori cum humilitate ad Christum: benignus est & misericors, frater noster est; extendet (non dubium) potentæ suæ dexteram, & increpata fidei nostræ & constantiæ infirmitate, consuetabit nos rursùm solidabitque. Amen.

DOMINICA PRIMA
 QUADRAGESIMÆ.

Tentat Christum Dæmon.

MATTH. IIII. MAR. I. LVC. IIII.

Anno XXX.

In xxv. imaginem Adnotatiuncula.

xxv.

- A. IESV baptizato à Ioanne & orante, Spiritus sanctus columbae specie descendit, & vox Patris auditur.
- B. Statim in desertum à spiritu ducitur.
- C. Mons desertus ad fines Dommim, ubi IESV siemauit.
- D. IESVS sedet ut esuriens, post quadragesima die-
 rum ieiunium.
- E. Est IESVS cum b. stijs.
- F. Princeps Dæmonum adoritur IESVM prima temptatione: Si filius Dei es, dic, &c.
- D. Respondet Dæmoni IESVS: Nō in solo pane, &c.
- G. Angeli duellum Luciferi & IESV contemplantes, Dæmones item.

12.

EVAN-

DOMINICA I. QUADRAGESIMÆ.

Tentat Christum demon.

Matth. iij. Mar. i. Luc. iij. Anno xxx.

12

xxv

A. IESV baptizato à Ioanne, & orante,
Spiritus Sanctus columbæ specie
descendit, & vox Patris auditur.
B. Statim in deserto à Spiritu ducitur.
C. Mons desertus ad fines Dòmni, ubi
IESVS ieiunavit.
D. IESVS sedet esuriens, post quadraginta
dierum ieiunium.

E. Versatur cum bestijs.
F. Princeps demonum adoritur IESVM pri-
ma tentatione; Si Filius Dei es, dic, &c.
D. Respondet dæmoni IESVS; Non in
solo pane, &c.
G. Spectant Angeli; & dæmones Luciferi
& IESV certamen; eiusque exitum
vehementer expectant.

& man nostro
non capies,
pani; sed er-
phantima &
dus solo in-
Esto nobis
opportunita-
mina tandem,
laro, foro, &
um cavendū
demus ricta
um vehementer
penalibent,
Quod si accide,
ori cum lam.
us est & mi-
extendet ne
teram, & a
stanzæ ad-
m solobare

A

III.

227
12
IESV in p...
die, &c.
in solo pane, &c.
IESV crucifigunt.
EVAN

DOMINICA PRIMA QVADRAGESIMÆ. 91
EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. I. MATTH. IIII LVC. IIII.

*Et statim Spiritus expulit cum
in desertum.*

*Et erat in deserto
quadraginta diebus,
& quadraginta noctibus:*

*& tentabatur à Satana:
eratq; cum bestijs.*

Tunc IESVS^a ductus est
in^b desertum à Spiritu
tu, vt tentaretur à diabo-
lo. Et cum^c ieiunasset qua-
draginta diebus, & qua-
draginta noctibus,
^d postea esuriit.
Et accedens^f tentator
dixit ei:
Si filius Dei es,
dic vt lapides isti panes
fiant.
Qui respondens dixit:
Scriptum est:
Non in solo^d pane viuit
homo,
sed in omni verbo, quod
procedit de ore Dei.

*IESVS autem plenus Spiritu
sancto regressus est à Iordane,
& agebatur à Spiritu in de-
sertum diebus quadraginta,*

*& tentabatur à diabolo. Et ni-
hil^e manducavit in diebus illis:*

& consummatis illis, esuriit.

Dixit autem illi^f diabolus:

dic lapidi huic, vt panis fiat.

Et respondit ad illum IESVS:

*Quia non in solo pane viuit
homo,*

sed in omni verbo Dei.

ADNOTATIO.

A. IESVS in Iordane ad Bethabaram
vicum à Ioanne cum esset baptizatus,
confestim ascendit ex aqua, & orat. Eo orante
aperii sunt cali, & descendit Spiritus sanctus
corporali specie sicut columba, & vox de celo
facta est: Tu es filius meus dilectus, in te
complacui mihi. Hanc columbam viderunt,
hanc etiam audierunt vocem uterque, IESVS
& Ioannes: adest turba alia, quæ ad baptismum
conuenerat.

B. Hinc IESVS statim impulsu ac ductu di-
uini spiritus secessit in desertum.

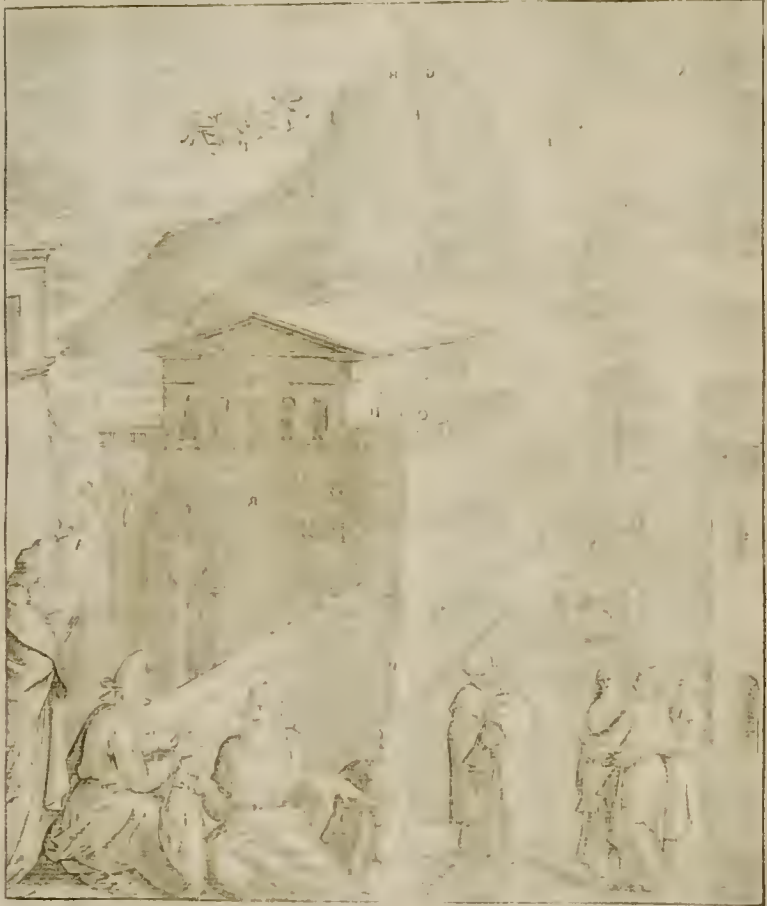
C. Mons asper, desertus, præruptus, ad fi-
nem eorum montium qui inter Ierosolymam &
planisiam Iericho intercedunt, qui Dommi
dicebantur, propter frequentiam latrocinij

& cades hominum. In hoc monte ieiunauit,
esuriit, & tentatus est à Dæmone Chri-
stus.

D. IESVM contemplare, id est, infi-
nitam Patris aterni virtutem, ieiunio & fame
languentem die quadagesimo primo post in-
choatum ieiunium, & situ corporis & gestu im-
becillitatem præ se ferentem.

E. Genus omne ferarum ante Christum pa-
scitur, ludit, est cum Christo.

F. Princeps Dæmoniorum omnium Luci-
fer, simulans se religiosum hominem, & si
velis Essenam, vel Essenum (Esseni enim Ioseph. 1.
non longè ad Asphaltisem & montem Engad. 2. de bello
Iud.) alba veste, capillo & barba
promissa, nudo capite, calceis indutum, sor-
dibus

A. Runt per non dicitur IESUM in
epistolam in cap. 1.	F. Ipsi in cap. 1. vers. 25.
B. Tempus, in hoc puncto, per
hoc cap. 1.	G. In hoc puncto Ipsi, in hoc puncto.
C. Sicut IESUM, in hoc puncto, in
puncto cap. 1. vers. 25.	H. In hoc puncto IESUM, in hoc puncto, in
hoc puncto, in hoc puncto.
D. R. Sicut IESUM, in hoc puncto, in
hoc puncto, in hoc puncto.	I. Ipsi in hoc puncto, in hoc puncto, in
hoc puncto, in hoc puncto.
E. Runt per non dicitur IESUM in
epistolam in cap. 1.	K. Christi in hoc puncto, in hoc puncto, in
hoc puncto, in hoc puncto.

EADEM DOMINICA I. QUADRAG.

Secunda, & tertia tentatio.

Eisdem capp. Anno xxx.

13

xxvi

- A. Portat per aera demon IESVM Hic
rosolyman in templum.
B. Templum, & in hoc pinnacula, quasi
alae templi.
C. Statuat IESVM diabolus in supremo
pinnaculo templi, & tentat iterum;
Si Filius Dei es, mitte te, &c.
D. Respondet IESVS, Non tentabis, &c.
E. Rursus portat IESVM demon in

- montem excelsum vulde.
F. Id est, in montem Nebo.
G. Et eius verticem Phasga, trans Iordanem.
H. Ibi tentat IESVM Tertio. Haec omnia
tibi dabo, &c. Respondet, Vade Satana;
scriptum est enim, &c.
I. Proripit se Satana cum suis diabolis.
K. Christo triumphatori Satanae, Epinici
on caeleste Angeli canunt.

Philoli.
quod om-
nes probi
liberi.

dibus oppletum: huiusmodi enim erat serè Es-
senorum cultus corporis. Per hanc simula-
tionem adoriuntur Christum Satan primo telo,
demonstrat lapides aliquot presentes: Hos,
inquit, lapides verte in panes, ne fame per-
eas, si filius Dei es; sic consequeris & glo-
riam & vitam. Non describitur autem Satan
cornutus, vel monstruosis pedibus, quod
feri solet ut vulgus intelligat Diabolum ef-
se; satis indicatur illum esse Dæmonem, cui
multitudo Dæmonum supernè coniungitur.

D. Oris gestum contra, & manuum, &
corporis defessit & esuriens IESV situm &
habitu considerat; & audi ex Scripturis re-

spondentem: Non in solo pane viuit homo,
sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei.
Ita spiritum superbie & gula repellit gloriosif-
sime, & Luciferum confutat. Non, inquit,
in solo pane sustentatur humanitas mea, sed in
omni verbo quod ex ore Dei procedit: quod in-
telligebat Christus in Verbo aeterno humanitati
sua vnito hypostaticè. Itaque verè professus
est, quod Dæmon scire cupiebat; non intellexit
ille tamen.

G. Angeli, qui Christo semper assistebant
plurimi, plures etiam qui è calo ad duellum
Christi & Satanae in præsentia spectandum de-
scenderant.

E A D E M D O M I N I C A P R I M A

Q V A D R A G E S I M Æ.

Secunda & tertia tentatio.

E I S D E M C A P.

Anno xxx.

In xxvi. imaginem Adnotatiuncula.

xxvi.

13.

<p>A. Portat in aëra Dæmon IESVM Ierosolymam in
templum.</p> <p>B. Templum, & in hoc pinnacula, quasi ala templi.</p> <p>C. Statuit IESVM Diabolus in supremo pinnaculo
templi, & tentat iterum: Si filius Dei es,
mitte te, &c.</p> <p>D. Respondet IESVS: Non tentabis, &c.</p> <p>E. Rursus portat IESVM Dæmon in montem excel-
sum valdè.</p> | <p>F. Id est, in montem Nebo.</p> <p>G. Et eius verticem Phasga, trans Iordanem.</p> <p>H. Ibi tentat IESVM tertio: Hæc omnia tibi dabo,
&c. Respondet: Vade Satana: scriptum est
enim, &c.</p> <p>I. Proripit se Satan cum suis Diabolis.</p> <p>K. Christo triumphatori Satanae epinicion caeleste Angeli
canunt.</p> |
|---|---|

SECUNDA

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. I.

MATTH. IIIII.

LVC. IIIII.

TVNC^a assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum^b templi, & dixit ei :

Et duxit illum in Ierusalem, super pinnam templi,

Si^c filius Dei es, mitte te deorsum.

hinc

Scriptum est enim:

Quia Angelis suis mandauit de te, & in manibus tolent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

quod Angelis suis mandauit de te, ut conseruent te: & quia in manibus tollent te,

Ait^d illi IESVS: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.

Et respondens IESVS, ait illis: Dicitum est:

Iterum assumpsit eum diabolus in^e montem^f excelsum^g valde: & ostendit illi omnia regna mundi, & gloriam eorum,

Et duxit illum diabolus in montem excelsum,

&^h dixit ei :

Hæc omnia tibi dabo,

regna orbis terræ in momento temporis, & ait illi:

si cadens adoraueris me.

Tibi dabo potestatem hæc uniuersam, & gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa.

Tunc dicit ei IESVS: Vade Satana: Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.

Tu ergo si adoraueris coram me, erunt tua omnia. Et respondens IESVS, dixit illi:

Tuncⁱ reliquit eum diabolus.

Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo usque ad tempus.

ADNOTATIO.

A. **S**atanas per aëra gestat extensa manu humilem IESVM, decenter quidem, (neque enim aliter illi permittebatur) ex Domini monte Ierosolymam ad templum.

tria tabulata siue ambitus, ita extructi. ut superior quisque in maiorē exiret latitudinē. unde facile intelligitur cur dicta fuerint τειπέγνια, id est, pinnacula; quasi, templi alæ.

1. Reg. 6. B. Templum, & exterius utraque ex parte

C. In supremo pinnaculo statuit IESVM Satanam,

tanus, ut emineret aliis, & esset magis conspicuus multitudini, quæ ante templum erat frequens: putabat enim Christum ab omnibus cerni, quod non erat. Ibi secundum telum intorquet, fatuum quidem, sed diabolicum: solet enim malitia, non homines modo, sed Demones item infatuare: Mitte, inquit, te hinc deorsum, si filius Dei es. Quid stultius dici potuit? Illa potius esset honestior tentatio: Vola, Ito in calum, sed eius inuidia & superbia illud ferre non poterat.

D. Repellit & hoc telum spiritu virtutis suæ Christus per Scripturam: Non tentabis, inquit, Dominum Deum tuum. Quibus verbis & se confessus est Deum, nec à Demone, vel à quocumque esse tentandum. At ne hic quidem intellexit Demon quod cupide inquirebat: itaque illū, quasi contemnens præ se, parat adoriri tertium.

E. Ducit per aërem similiter atque modo dicebatur, in montem excelsum valde.

F. Mons Nebo, & vertex eius Phasga trās Iordanem cōtra Iericho, vnde Dominus terram quam Abraham promiserat, Moysi ostendit. Huc est verisimile ductum à Demone IESVM, propter allusionem ad Moysen & Deum.

G. In vertice Phasga vide vi statuat IESVM Lucifer; & illi depicta quasi in cosmographica sabula representet regna omnia orbis terrarum,

& eorum potentiam, opes, gloriam. Nec amplius ingerit, Si filius Dei es; Christum videlicet aspernatus, ut diximus.

H. Sed ambitione tentat, veluti hominem. mentitur vero, ut mendacij parens: Omnia hæc dabo: mea sunt, cui volo, do. Omnia mentiris turpissime & pessime Damō. Sed quid Christus? Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias. Id est, quæ Deo debetur adoratio, ea illi soli exhibenda est. Quo responso similiter intelligere licet, Christum se profiteri Deum, quod nunquam capere potuit Demō. Nihil vero ultra permissum fuit Satanæ in IESVM. Propterea pro imperia illum abigit Christus ad tēpus, donec alia via per uxorem Pilati, suspiratus sibi perniciem ultimam, & vincula per Crucem Christi imminere, voluit Pilato per suadere, ne IESVM necaret.

I. Victus cum suis Diabolis sese proripit Satanæ.

K. Angeli, qui longè constitierant ad spectaculum pugna, accedentes ad Christum cantant epinicion caeleste Christo IESV, diabolica potestatis triumphatori. IESVM præterea interrogat, vnde velit sibi cibos parari & exhiberi; audiuntq; à matre Virgine. Ad eam igitur properant multi Nazarethi in Galilæam.

MEDITATIO.

HEV, heu, heu Domine IESV, quid de nobis fiet, si te ausus est tentare Satan? Quid in nos non audebit?

Noli te considerare, quid ille audeat, Fratres mei; sed, quid detrimenti fecerit per meam tentationem, quid vos gratiæ fitis adepti, illud cogitare. Illius conciderunt vires, vobis factæ sunt. Confidite victoriæ mearum tentationum, & vicistis; si legitime tamen pugnetis meis armis: & tanto gloriosius vincetis, quanto plura in vos audebit Demō: neque enim plura ego illi permittam, quàm vos superare possitis. Pugnavit ille in cælo contra me; vici ego illum per Michaëlem, & Angelos eius, & è cælo deturbavi. Rursus insurrexit contra me; superavi ego illum per humanitatem & crucem meam, & detrusi in Infernum colligatum. In cælo contendit contra meam diuinitatem, in terra contra humanitatem; ut scilicet per peccatum definerem esse homo. Est quidem be-

stia truculenta, sed victa & confutata; à qua nemo potest vinci, nisi velit.

At verò, Domine, ex Inferno sævit in nos, & tandem in fine temporum soluetur, & atrocius ferociet. At ego semper adiutor vobis præsto sum omnipotens in opportunitatibus, in tribulatione. Aperite semper oculos, quis ego vester protector, quis ille sit vester oppugnator, & hostem contemnetis meæ virtutis præsentia. Et illud animadvertite, vicisse me pro vobis hoc meo duello præcipuas tentationes & dolos Demōnis, superbiæ, gulæ, & avaritiæ; quæ capita sunt omnis prauaricationis: in prima tentationem gulæ, in tertia avaritiæ, in omnibus superbiæ; in secunda etiam tentationis Dei: in omnibus item Demōnem conculcaui. Vim ex hac mea victoria peculiarem accipite, illi cooperamini, & reportabitis de horum vitiorum tentationibus victoriam, hinc de aliorum.

EADEM

am. Nec amplius
um videlicet a.
veluti hominem.
ere: Omnia hec
Omnia mentis
ed quid Christi ad
orabis, & illi for
an adorasti, cariti
onfo similitur co
stiteri Deum, quod
on. Nihil: et col
LESUM. Pri
gu Christi ad
m Filium, sicut
incula per Crucem
lato perfolet, ne
in sese prout se
fiterant ad just
Christi in unum
SV, diaboli re
SV in peccato n
bor per artem
gare. Ad eam ips
in Galileam.
et confutata; qu
lit.
ex Inferno facti a
temporum solent
ego semper adun
veteris in oportuna
Aperte semper re
der, quis ille re
ostem contemna
Et illud zomabae
hoc meo duello pe
os Davocus, sepe
ex capta sunt om
a tentationem per
abus superbia: et
Dei: in omne
leam. Vm ex la
accepte, illi co
os de horum vir
nam, hunc de deo

EADEN DOMINICI I. GEDR. 10.
41
11722

<p>Et scilicet Christus per miter: Alim
Hunc stupidi.</p> | <p>A. Scilicet prout prout prout prout
Christo. In hoc per artem.
M. in hoc per prout prout.</p> |
|---|--|

EADEN

EADEM DOMINICA I. QVADRAG.

Angeli ministrant Christo.
Eisdem capp. Anno xxx.

14
xxvij

A. Solenni pompa ferunt prandium
Christo Angeli per aera.
B. Mons Nebo, quo feruntur cibi.

C. Sedet Christus, prandet; Mini-
strant Angeli.

E A D E M D O M I N I C A P R I M A
Q V A D R A G E S I M Æ.

Angeli ministrant Christo.

E I S D E M C A P.

Anno XXX.

In xxvij. imaginem Adnotatiuncula.

xxvij.

- A. Solenni pompa serunt prandium Christo Angeli per
acta. B. Mons Nebo, quò seruntur cibi.
C. Sedet Christus, prandet, ministrant Angeli.

14.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. IIII.

Et ecce ^k Angeli
accesserunt,
& ^{a b c} ministrabant ei.

A D N O T A T I O.

Multa occurrunt in vita Christi, quæ cum
ab Euangelistis non explicantur, piè ta-
men meditamus, citra vllum doctrinæ vel
religionis incommodum. ut, quæ in Aegypto
Christus, quæ Nazareth in Galilæa egit, &
ante duodecimum, & vsque ad trigesimum an-
num, & alia id genus plurima; ubi præsertim
est aliud ex Euangelio, quo niti possumus. ut
alibi legimus: Et erat subditus illis: hoc au-
tem loco: Accesserunt Angeli, & ministrabant
ei, cibum nimirum Christo. Poterimus igitur,
meditari cibum Christo Angelorum ministe-
rio allatum, siue è celo, siue à Matre virgi-
ne, quod & nonnulli sancti Doctores medita-
ti sunt.

A. Afferunt Angeli cibaria, suam singu-
li partem: vnus autem Archangelus prin-
ceps munia gerit Oeconomi. Pompam An-

gelicam spectata aëra secantem, & tenentem
iam montem, ubi Christus famelicus exspe-
ctabat.

B. Montem eundem credere possumus;
ubi fuit tertium tentatus Christus: nam con-
sentaneum est aliò non discessisse fame imbe-
cillum.

C. Sedens IESVS, Angeli illi ministran-
tes, vnus mantile super saxum pro mensa
extendit, alius panem & cultrum apponit,
ille in scutella offam ex legumine, hic piscicu-
los, alius potum in cyatho, officiossimè om-
nia, suo loco & ordine, summa cum decen-
tia, summa cum humilitate ac reuerentia. A-
spice Christum comedentem diuina quadã mo-
destia ac temperantia, & refice spiritum
tuum.

FERIA

FERIA SECUNDA
POST PRIMAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

Iudicium vniuersale.

MATTH. XXV.

Anno XXXIII.

In xxxviij. imaginem Adnotatiuncula.

xxviij.
99.

A. IESVS in throno gloriæ sedens iudicium exercet. B. Celi, planctus, & stelle longè illustriores quàm antea. C. Circumstant IESVM omnes Angelorum ordines. D. Afsidet Filio virgo Mater, & suo gradu electi omnes. E. Elementa noua, purissimum & liquidissimum ignis elementum. F. Aëris lucidum, amœnum, pacatissimum, nulla regionum diuersitate. G. Aquæ purgatissimum, clarum, tranquillum. H. Terra purum ac simplex, omnibus tum natura, tum	artu operibus liberum. I. Ministerio Angelorum, & imperio Christi boni à malis separantur. K. Boni audiunt à Christo: Venite benedicti, &c. Mali: Ite maledicti. L. Inferni horrendum os apertum damnatos cum Diabolis deuorat. M. Peracto Iudicio Christus intelligitur ascendere in Empyreum calum, cum Angelis & Sanctis omnibus regnaturus in æternum.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XXV.

CVM autē^a venerit Filius hominis in^b e^c f^g h^h maiestate sua, & omnes^c Angeli cum eo; tunc sedebit^d super sedem maiestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicē, sicut pastor segregat oues ab hœdis: & statuet oues quidem à dextris suis, hœdos autē à sinistris. Tunc dicet Rex his, qui à^k dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. esuriui enim, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me: nudus, & operuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientē, & pauimus te: sitientem, & dedimus tibi potū? quādo autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudū, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et respōdens Rex, dicet illis: Amē dico vobis, quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his, qui à^k sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius. esuriui enim, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & nō dedistis mihi potum: hospes erā, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Tunc respōdebunt ei & ipsi, dicentes: Domine, quādo te vidimus esurientē, aut sitientē, aut hospitem, aut nudum, aut infirmū, aut in carcere, & non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico vobis, quamdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in^l supplicium æternū; iusti autem in^m vitam æternā.

ADNO-

FERIA II. POST DOMIN. I. QVADRAG.

Iudicium vniuersale.

Matth. xxi.

Anno xxxiij.

99

xxviij

A. IESVS in throno gloria sedens, iudicium exercet.
 B. Caeli, Planetae, & Stelle longe illustriores, quam antea.
 C. Circumstant IESVM omnes Angelorum ordines.
 D. Assidet Filio Virgo Mater, & suo gradu electi omnes.
 E. Elementa noua; purissimum, & liquidissimum Ignis elementum,
 F. Aeris, lucidum, amœnum, pacatissimum, nulla regionum diuersitate.

G. Aqua, purgatissimum, clarum tranquillum.
 H. Terræ, purum, ac simplex, omnibus tum naturæ, tum artis operibus liberum.
 I. Ministerio Angelorum, et imperio Christi, boni a malis separantur.
 K. Boni audiunt a Christo Venite benedicti etc. Mali; Ite maledicti.
 L. Inferni horrendum os apertum damnatos cum diabolis deuorat.
 M. Peracto iudicio, Christus intelligitur ascendere in empyreum Cœlum cum Angelis, & sanctis omnibus, regnaturus in æternum.

ADNOTATIO.

Prima imago, quæ prima Dominica Aduentus facta est, ad illa attinet quæ Iudicium uniuersale proximè præcedent: hæc ad ea, quæ erunt coniuncta cum ipso Iudicio. Illic venit ad iudicandos viuos & mortuos Christus: hic sedet in Iudicio. Illic mittit Angelos ad ministerium resurrectionis; moriuntur, resurgunt, adducuntur in vallem Iosaphat homines: hic omnes iam resurrexerunt a mortuis, & sunt ante Christum ad thronum maiestatis eius congregati. Illic minantur omnes creaturæ mortalibus, malis præsertim: hic illarum minarum est finis. Exercentur verò iudicium in malos horrendum, in bonos suavissimum. Denique ignis incendio, qui præcedet Christum, totus orbis, & opera eius conflagrassent, & purgata esse omnia intelliguntur, aliud nihil remanere, quàm calos, elementa, homines, Dæmones: hos in Infernum detrudendos, illos iudicandos, vel in vitam æternam, vel in æternum ignem.

A I E S V M contemplare in nubibus celi, & throno gloriae maiestatis suæ sedentem, iudicium exercentem, aperientem libros ubi acta singulorū hominum conscripta erunt. Hæc enim omnia fiunt palam hominibus omnibus, Angelis, Dæmonibus. Disceptatio contra malos præcipuè agitur: urgebunt Dæmones damnationem; Angeli testimonium contra eos ferent: Christus supra quam dici potest in illos irritum ostendat: separabuntur à bonis mali; erit æcerissima ipsorum calamitas & desperatio. Contrà verò bonorum erit diuersa ratio iudicij: benignissimè cum ipsis Christus ager, probans eorum benefacta & laudans: Angeli præclarum dabunt testimonium; Dæmones repellentur: erit spectatissima & incandissima horum iudicij facies. Tandem, etiamsi breuissimè, omne est consummandum iudicium: feret sententiam Christus, ut mali in ignem eant & supplicium æternum, in gloriam boni & vitam æternam: illi cum horrendo Lucifero & eius affectis Dæmonibus omnibus; hi cum Christo, & Sanctis omnibus, & Angelis eius triumphantes.

B. Celi undecim, septem videlicet Planetarum, octauum stellarum fixarum, nonum mobile primum, decimum crystallinum cælum, ultimum empyreum, Regia Dei & Beatorum. Nul- lum quidem cælum purgabitur igne conflagrationis: sed tamen omnium augebitur splendor vehementer. Sol enim septuplo erit clarior, id est, longè quàm antea unquam splendidior: sua

inde proportionè Luna, & planeta alij, omnes stelle erunt fulgentiores. Accedet gloriosum lumen cælo empyreo à corpore Christi & virginis Matris, paulo post etiam Beatorum. Erit enim cælum planè dignitate, & gloria, & splendore nouum.

C. Circumstant Christum Seraphim supernè, ad latera Cherubim, sub pedibus Throni; aliorum ordinum Angeli alij assistunt, alij subserviunt Iudicij actioni.

D. Assidet Christo Ioannes Baptista, & Apostoli, & omnes qui propter regnum calorum perfectionem viua, & consilia Christi scèctati fuerint. Hi enim sedebunt quasi iudices assessores cum ingenti honore. Supra omnes assidebit Iudici filio, Iudex ipsa primaria Virgo mater Maria.

E. Ignis elementum, non iam minax ut antea, sed igne etiam conflagrationis purgatum, splendidius, placidas flammæ vibrans quietissimè.

F. Aer lucidus, amænus, pacatissimus, nulla diuisus regionum diuersitate, absque omni volucri.

G. Aquæ elementum ut vitrum purgatissimum, clarum, tranquillum sine piscibus.

H. Terra crystallo similis, saxis, arboribus, & herbis omnibus, & virgultis nudata, omni metallo leuata, omni viuente liberata, nondum tamen hominibus. Terra enim, & eius omnia opera igne exurenda sunt: existet verò ipsa pura, nitida, quasi exultans, ut ab omni corruptione libera.

I. Vide Angelorum ministerio, ex imperio Christi **I E S V** separari bonos à malis: illos rapti in aëra ad dexteram Christi: alios detruendi in ignem paratum, ubi iam ardebunt Dæmones omnes.

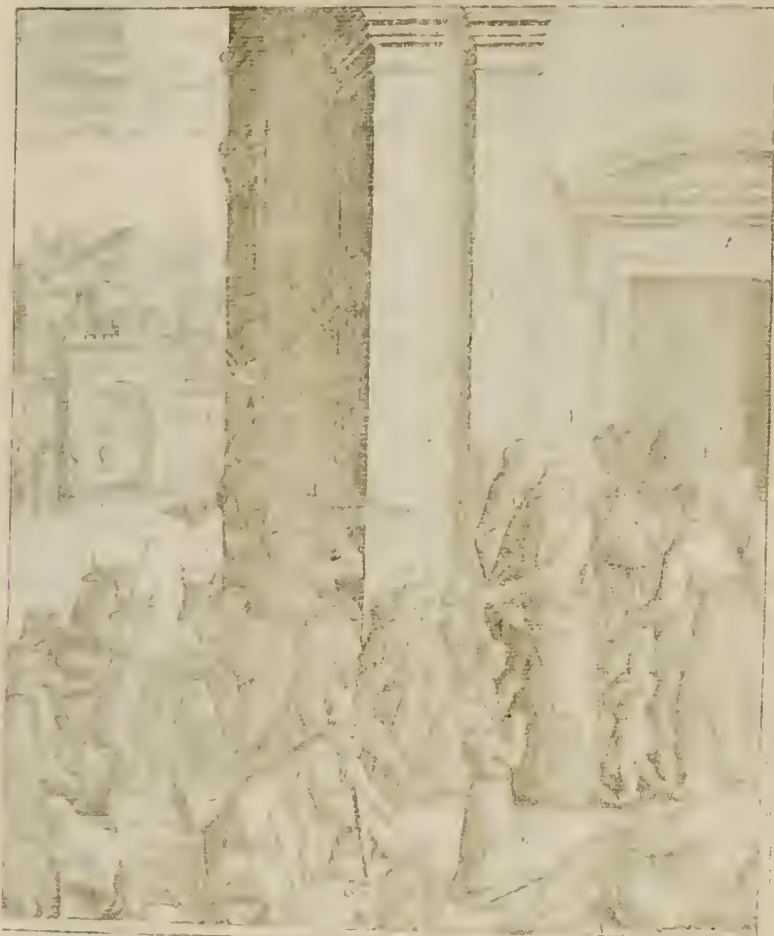
K. Illi audiunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Contrà hi: Ite maledicti in ignem æternum.

L. Terræ apertum os horrendum, ingens, tartarus hians ignem & tenebras eructat: coniunguntur verò inferni flammæ cum igne conflagrationis. Hic est omnis spurcitia, & excrementis orbis purgatione contractis contaminatus & horrendus. In hunc ignem & bararum conijciuntur Dæmones primum, deinde mali homines. Ignem præterea considera cum damnatis hominibus & Dæmonibus, in centrum terræ,

TERRA IN POST DOMINI I. Q. ADRESSEIMERE.

TERRA IN POST DOMINI I. Q. ADRESSEIMERE.

TERRA IN POST DOMINI I. Q. ADRESSEIMERE.

adenda n. 1	1	adenda n. 2	1
adenda n. 3	1	adenda n. 4	1
adenda n. 5	1	adenda n. 6	1
adenda n. 7	1	adenda n. 8	1
adenda n. 9	1	adenda n. 10	1

FERIA III. POST DOMIN. I. QUADRAGESIMAE.

Eiicit iterum IESVS vendentes de templo

Matt. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxij.

- A. Templum, & in eo atrium tertium.
- B. Christi splendor è vultu, & maiestas, quæ terret omnes.
- C. Ad eius vocem fugantur oves, et boues dissipantur, &c. Ementes se proripiunt.
- D. Verbo cœruit numulariorum mensas, &

- æes effundit.
- E. Subuertit sedes vendentium columbas; tolluntur columbæ.
- F. Sanantur cæci, & claudi.
- G. Canunt pueri; Osanna Christo IESV.
- H. Principes, et Seniores hæc agerrime ferunt.

& locum Inferni propriam præcipitandum, claudendam terram: Illic absque ulla vel Dei, vel Sanctorum, vel Angelorum misericordia, ablata omni spe venia, in æternum cruciandos cum terribilissimis Dæmonibus infelicissimos homines.

M. Simul illud considerandum, quemadmodum peracto omni iudicio, ad cælum cum Matre Maria Virgine, cum Angelis & Sanctis omni-

bus gloriosissimo triumpho, ascendat Christus IESVS, regnaturus cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum. Nec creatum aliud quicquam tandem remanebit, quàm Infernum cum Diabolis & damnatis hominibus: Limbus puerorum, assumptis ex resurrectione corporibus (ad quos nihil planè eorum quæ diximus pertinebit;) quatuor elementa, Cæli, Angeli, & beati homines, paradysus cælestis.

MEDITATIO.

Vtilem in primis viam mortalibus Deus proposuit ad salutem, Fratres, hinc metum, inde spem; ut ille ad hanc nos propellar, & quò acrior metus sit, eò vehementius ad spem, & virtutis amorem & exercitium compellamur. En vobis, Fratres, ostendit anrea Deus signa horrenda, quæ præcedent iudicium vniuersale orbis terrarum; nunc ita conterritos, & in angustias extremas compulsos mortales statuunt, ante Iudicem Christum, Deum omnipotentem, irarum. Vbi apparere audebis, ô homo, etiamsi nil tibi conficius fueris, si tamen non fueris? Vbi verò qui malicia & vitij erunt conraminari? Cælum hinc erit apertum, illinc Infernus: è Cælo gloria sempiterna lætam fururorum bonorum significariorem exhibebit; Inferni os immane, horrendum, conspicietur apertum, flammæ eructans rarrarcas. Quid hinc facies, ô homo? summum purabas præcedentem terrorem eorum quæ vidisti veniente Christo ad iudicium; ad longè hic est maior, quem incutiet Christus ex throno maiestatis suæ. Illi terrores erant nuncij huius horrendi & extremi iudicij. Illic creaturæ minantur, Creator etiam ipse; nihil ramen adhuc aliud quàm iratus comminatur: hic verò furore suo excaecentem, nec rantum minantem conspiciamus Creatorem, ipsum Filium Dei omnipotentis, Deum ipsum omnipotentem, & coæternum Patri; sed etiam separantem iam bonos à malis, & ferentem extremi iudicij perpetuam sententiam, ut illi in Paradysum eant, hi in æternum Inferni ignem cum terribilissimis Dæmonibus contrudantur. Si credis hæc, ut

credis, contende ut ne fiat fides tua specularia solum; quod non est, nec esse debet, ex qua scilicet nihil mouearur cor tuum, nihil sensus tui interiores, nihil spiritus: sed adnitere ut practica sit fides, qualis est, & esse omnibus debet; ut his rebus repræsentatis & creditis, mouearis acriter ad timorem primum, etiam seruilem, qui vrilis esse & solet & porest; inde in spem erigaris, vnde ad charitatem profectum facias, & sanctum Dei timorem. Cor tuum ardeat amore in Deum & proximum, sensus interiores inrenri sint ad gloriam electis repræsentatam, ad eam te recipias, ad Christum, ad Sanctorum in aëra societatem te agreges; ut Spiritu Christi IESV bonitare & misericordia fruaris in iucunditate Dei. Magnam verò existimate Fratres confusionem, & animæ detrimentum, si ad hæc Dei iudicia per focordiã non timeatis: iranim reputabimini Dæmonibus ipsis esse in hac parte stupidiores. Hi enim credunt & contremiscunt, nec portant aduersum se execrabile iudicium: mouentur tamen, non ad salutem, sed ad desperariorem & imparientiam, & Dei blasphemiam, & eius iustitiæ derestationem. At nos contrà, vbi tempus habemus, vbi clausa nobis non est ianua (ut Diabolo & asseclis eius) ad rantam salutem & perfectiorem animarum nostrarum, quæ nobis per hæc mysteria & terrores Dei offertur, per timorem, per spem, per charitatem, per bona & sancta opera festinemus ad meliora continenter, & ad perfectiora contendamus in Christo IESV Domino nostro.

29

FERIA TERTIA
 POST DOMINICAM PRIMAM
 QVADRAGESIMÆ.

Eijcit iterum IESVS vendentes de templo.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. Anno xxxiii.

In xxix. imaginem Adnotatiuncula.

xxix.
88.

A. Templum, & in eo atrium tertium.	fundit.
B. Christi splendor è vultu, & maiestas que terret omnes.	E. Subuertit sedes vendentium columbas, tolluntur columnæ.
C. Ad eius vocem fugantur oves, & boues dissipantur, &c. Ementes se proripiunt.	F. Sanantur cæci & claudi.
D. Verbo euertit nummulariorum mensas, & a se-	G. Cantant pueri: Hosanna Christo IESV.
	H. Principes & Seniores hac agerrimè serunt.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

Et veniunt Ierosolyam.

ET cùm intrasset IESVS Ierosoly-
 mam, commota est vniuersa ciui-
 tas, dicens: Quis est hic? Populi
 autem dicebant:
 Hic est IESVS Propheta à Naza-
 reth Galilææ.

*Et cùm introisset in templum,
 cepit eijcere vendentes
 & ementes*

Et intrauit ^b IESVS in ^a templum
 Dei, & eijciebat omnes vendentes &
 ementes in templo; & ^d mensas num-
 mulariorum, & ^c cathedras ven-
 dentium columbas euertit:

*Et ingressus in
 templum, cepit
 eijcere venden-
 tes in illo &
 ementes.*

*& non sinebat, vt quisquam
 transferret vas per templum:
 & docebat, dicens eis:*

et dicit eis:
 Scriptum est:
 Domus mea, domus orationis
 vocabitur:

Nōne scriptum est:

omnibus gentibus?

vos autem fecistis illam speluncam
 latronum.

*Quo audito, Princeps Sacerdo-
 tum & Scriba querebant, quo-
 modo eum perderent: timebant
 enim eum, quoniam vniuersa
 turba admirabatur super do-
 ctirina eius.*

Et accesserūt ad eum ^e cæci, & claudi
 in templo; & sanauit eos.

I 2

MAR.

Videntes autem ^b. Principes Sacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit; & ^b pueros clamantes in templo, & dicentes: Hofanna filio Dauid:

^b indignati sunt, & dixerunt ei:

Audis quid isti dicunt?

IESVS autem dixit eis: Vtique, nunquam legistis: quia ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem?

Et circumspēctis omnibus, cum iam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.

Et relictis illis, abiit foras extra ciuitatem in Bethaniā; ibique mansit.

ADNOTATIO.

B I siciecit Christus videntes è templo; ad initium prædicationis, & ad finem, paucis diebus antequam crucifigeretur. Illic apud Ioānem addit flagellum imperio, & euerit sedes vendentium columbas, neque eiecit ementes: hic absque flagello virosque expellit, & vendentes & ementes, & sedes vendentium columbas subuertit. Ad eiectionem secundam pertinet hæc imago. Mitius videlicet in prima eiectione egit, vt in initio prædicationis; nam flagellum ad oues & boues eiciendos tantum, vel si ad ementes & vendentes etiam reulit, id intendens tantum fecit, non autem cadens.

A. Templum, vnde eiecit omnes vendentes & ementes, diuina quadam auctoritate, & cui contradicere nemo poterat.

B. Christus diuinum splendorem è vultu & oculis emittens, indignabundus, extenta manu imperat vendentibus & ementibus vt abeant.

C. Ad Christi imperantis vocem disperguntur cōsternatæ oues, boues, & quicquid erat gre-

gis; conterriti diffugiunt pastores: qui verò hæc vendebant vel emebant, attoniti dissipantur.

D. Verbo enertit Christus mensas nummulariorum, as proiectum colligunt collybistæ.

E. Cum etiam sedes eorum qui vendebant columbas subuertisset Christus, auferuntur columbae, vel pania: euolant; neque vas aliquod sinit per templum transferri. Neque mirum, si ad eius vocem perturbantur hæc ac tremiscunt, quæ intercidit flammam ignis, & concutit desertum & orbem.

F. Sanantur cæci & claudi.

G. Clamant pueri in templo:

Hofanna filio Dauid.

H. Rumpuntur inuidia & dolore Principes Sacerdotum, aduentu ad Christum; nec vim tamè audent inferre: increpant, & exposcunt, cur illas laudes patiatur de se prædicari. Christus verò laudes non refutat, sed ab infantibus & lactentibus perfectas proficisci laudes (hoc est, è puris & simplicibus animis) docet:

MEDITATIO.

E N Domine IESV, quies Deus benedictus in sæcula, quemadmodum ostendisti velle te, & alio, & hoc Euāgelio, vt quotquot reliquimus omnia, nihil in Ecclesia, vel commutemus, vel permutemus, vel quaramus beneficiorum, vel desideremus. Hæc vt ita faciamus, de tua benignitate accipimus. Conserua, & auge in nobis hanc voluntatem, be-

nigne IESV. Tua est hæc gratia, non nostrum meritum. Serui tui indigni, & inutiles sumus, & nihili. Verum alia mala surreperūt de nostra miseria in animum nostrum, aliæ commutationes, permutationes, emptiones, negotiationes. Quotus enim quisque non ad sensibiles spectat consolationes in suis actionibus & vita: & illas non auidè, ne dicam vnicè deli-

IN THE REIGN OF KING EDWARD THE FIRST
BY JOHN DE WYNTON

floures: quoniam
viri d'ignu
men' ac nomi
us collybia
m qui c'ndit
us, as'rauo
neque rai d'na
Neque m'ra i
hac a'trem'ne
is & u'ca'ia d'p

is.
epla:
& d'lori p'riate
p'nam, nec u'ca'ia
& cry'at'ia' s'
u'ca'ia' d'na
id' ab' inf'ant'ia
sa' laudat' b'at'p'
d'net.

gracia, co'noar
d'p'ra, & u'ca'ia
ma'la' f'ur'p'et'ia'
im' no'f'ra' m'
ones, emp'roes,
a qu'ique non d'
nes in f'us a'do
de, ne d'icam m'
ce d'it.

<p>A. P'one in Cap'itulum.
B. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
C. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
D. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
E. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
F. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
G. S'cholar' p'one p'one p'one p'one</p> | <p>A. P'one in Cap'itulum.
B. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
C. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
D. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
E. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
F. S'cholar' p'one p'one p'one p'one
G. S'cholar' p'one p'one p'one p'one</p> |
|--|--|

- A. Domus in Capharnaum.
- B. Malitiose signum petunt quidam de Scribis & Phariseis.
- C. Christus zelo Spiritus respondet illis severe: Generatio mala, &c.
- D. Ionas fugit: Absorbetur, & euomitur

- à Ceto; Venit Ninivem: Concionatur.
- E. Salomon in throno gloriae suae, ad quem venit Regina Saba.
- F. Homo, a quo vnus demon exierat.
- G. In eum irruunt septem alij nequi: ores diaboli.

DO
 re desiderat: ab ill
 in nullum esset alio
 ad per se desiderand
 unrent desolationes
 qui non faciat: qu
 deat ac debuerit: d
 vel non profermitur
 potest non ita le
 nobis in sum mou
 ab eis non sumam
 esse enim utraque
 Deo, ut illis admitt
 un. De gloriam v
 a parent. Magn
 an fuisse. I s v. m
 is & desolationum v
 tem enim in hanc o
 rimo. At in eorum vi
 lertamus. Doce cor
 Amos, Domine, conf
 det esse de valem no
 am & valem desolat
 de valem. ut abu
 tem super: consol
 tate puerer auge a
 te. Cetero no prom
 ut vultem, non ab
 hanc in illa, sed ex d
 tem eius facendam
 us consolatioe om
 uonem omne gaud
 la gloriemur: per d
 rores sciamus, illa

POST
 C
 MATTH.

A. Domus in Capharnaum.
 B. Malitiose signum petunt
 C. Christus zelo spiritus respo
 D. Ionas fugit, absorbetur
 E. Salomon in throno gloriae
 F. Homo, a quo vnus demon
 G. In eum irruunt septem alij

cè desiderat? ab illis non ita mouctur, atque si nullum esset aliud præmium, vel aliud nihil per se desiderandum? Contra verò, si ob-
turbent desolationes & tribulationes, quis est qui non fatiscat? qui animum non despondeat ac debilitetur: deuotionem, actiones pias vel non prætermittat, vel non agat desidiosè? postremò non ita se gerat, quasi in consolationibus sit summum bonum, in desolationibus malum summum? Quod nõ est. Creaturæ enim vtræque sunt nobis dispensatæ à Deo, vt illis adminiculis ad nostram vtilitatem, & Dei gloriam vtamur sapienter, sobriè, ac patienter. Magnum nobis indicis periculum, sancte I E S V, imminet ab his consolationibus & desolationum vicissitudinibus: identidem enim in harum desiderio vel fuga cæcutescimus, & in earum vsu ab scopo & veritate aberramus. Docce cor nostrum, sancte I E S V. Audio, Domine, consolationem bonam quidem esse & vtilem nobis, sed non minùs bonam & vtilem desolationem; nonnunquam esse vtiliorem. vt tibi placet Domine. Vtendum sapienter consolatione ac sobriè, desolatione patienter atque alacriter: vtræque perfecte. Consolatio, promoueat voluntas nostras ad virtutem, non absorbeat voluptate. ne fistamus in illa; sed ex illa in Deum, & voluntatem eius faciendam feramur; indignos esse nos consolatione omni existimemus. Desolationem omne gaudium esse deputemus; in illa gloriemur; per illam nos I E S V esse imitatores sciamus; illam esse crucem nostram

qua sine non possumus Christi esse discipuli, nec intrare in regnum cælorum sine tribulationibus. Ne despondeamus animum, Fratres: in tribulatione enim posita est salus nostra in Christo. Communicatio est eius passionum tribulatio: non enim glorificabimur cum Christo, nisi cum eo compatiamur. In tribulatione nobiscum est Deus, adiuuat nos, dilatat cor nostrum: dat lucem oculis mentis desolatio, si quis illa scitè vtatur. Quàm multa nos prætercunt! in quàm multis erramus in consolatione! non de ipsa, sed de nobis, quibus in consolatione omnia videntur bona per abusum consolationis. Contra verò aperit nobis oculos mentis desolatio, & multa tunc videmus in nobis, vel vitanda, vel emendanda, quæ in cõsolatione non animaduertebamus. O sanctam & dulcem desolationem, & admirabilem ijs quos interius doces, Domine! Da mihi hoc donum Christe I E S V benigne, & habeo paradysum in hac valle miseriarum. Neque enim nostra est tribulatio, vt tua in Cruce fuit, vbi absque consolatione vlla à Patre fuisti derelictus. Nostræ tribulationes non eiusmodi sunt; etenim harum acerbiter sustulit illa tua extrema, & aliæ bonæ I E S V: & nunc continenter tuo merito, tua oratione apud Patrem illas lenis, tuas reputas semper omnes nostras passiones, nostra etiam peccata. Illa continenter Patri per passionem tuam, & omne vitæ tuæ meritum repræsentas: & exauditis quidem semper pro tua reuerentia & dignitate. Amen.

Iac. 1.

FERIA QVARTA
POST PRIMAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

Querunt signa à I E S V Iudæi.

MATTH. XII. LVC. XI. Anno XXXII.

In xxx. imaginem Adnotatiuncula.

xxx.

46.

- A. Domus in Capharnaum.
B. Maltiosè signum petunt quidam de Scribis & Pharisæis.
C. Christus zelo spiritus respondet illis seuerè: Generatio mala, &c.
D. Ionas fugit, absorbetur & euomitur à cetæ, venit

- Niniem, concionatur.
E. Salomon in throno gloria sue, ad quem venit Regina Saba.
F. Homo à quo vnus Dæmon exierat.
G. In eum irruunt septem alij nequiores Diaboli.

I 3

EVAN-

FERIA QVARTA POST PRIMAM
EVAGELIVM MISSÆ.

MATTH. XII.

LVC. XI.

T^aVNC responderunt ei quidam
^bde Scribis & Phariseis, dicentes:
Magister, volumus à te signū videre.

*Et alij tentantes,
signum de celo quarebāt ab eo.
Turbis autem concurrentibus
cepit dicere:*

Qui respondens, ait illis:
Generatio mala, & adultera signum
quærit: & signum non dabitur ei,
nisi signum Ionæ Prophetæ.

*Generatio hæc, generatio ne-
quam est:*

*Nam sicut fuit Ionas signum
Niniuitis: ita erit filius homi-
nis generationi isti.*

Sicut enim fuit ^d Ionas in ventre ceti
tribus diebus, & tribus noctibus; sic
erit filius hominis in corde terræ tri-
bus diebus, & tribus noctibus.

Viri Niniuitæ surgēt in iudicio cum
generatione ista, & condemnabunt
eam: quia pœnitentiam egerunt in
prædicatione Ionæ;

ad prædicationem Ionæ;

& ecce plus quàm Ionas hîc.

Regina Austri surget in iudicio cum
generatione ista, & cōdemnabit eam:
quia venit à finibus terræ audire sa-
pientiam ^e Salomonis: & ecce plus
quàm Salomon hîc.

*cum viris generationis huius,
& condemnabit illos:*

Cùm autem ^f immundus spiritus
exierit ab homine, ambulat per
loca arida, quærens requiem,
& non inuenit.

*de homine, ambulat per
loca in aquosa
& non inueniens
dicit:*

Tunc dicit:

Reuertar in domū meam, vnde exiui.
Et veniens inuenit eam vacantem,
scopis mundatam, & ornatam.

Et cùm venerit, inuenit

Tunc vadit, & ^g assumit septem alios
spiritus secum, nequiores se,
& intrantes habitant ibi:
& sunt nouissima hominis illius
peiora prioribus.

& ingressi

Sic erit & generationi huic pœssimæ.

ADNO.

ADNOTATIO.

A. *Domus in vrbe Capharnaum intelligitur, intra quam interrogatus à quibusdam Scribis & Phariseis respondit Christus.*

B. *Scribe & Pharisei malitiosè signum ali- quod à Christo flagitantes, cui non erant credi- turi, etiam si plura fecisset miracula quàm fe- cerat, vel esset facturus: & de celo quidem pe- tebant signum, similiter atque Elias & Samuel fecerunt.*

C. *Christus autem zelo spiritus sui illis re- spondet senerè pro illorum merito: Vos pravi homines estis, & adultera generatio; (quo verbo tam priorem patrum, quàm ipsorum præ- sentem infidelitatem designat, ut inquit Chry- sostomus.) quare indigni estis signo alio, quàm quo confundamini. Esto igitur vobis signum Ionas, ex cuius prædicatione sunt conuersi Ni- niuite: esto Regina Austris (id est, Aethiopiæ & Saba) quæ venit è terra sinibus, ut sapientiam Salomonis audiret, & tamen videtis hic qui penitentiam, qui sapientiam vobis prædicat maiorem Iona, sapientiosem Salomone, nec ag- noscitis: illi igitur vos condemnabunt in re- surrectione.*

D. *Ionas fugit à facie Domini in Tharsis, (id est, in mare incertum) ut nauigaret, modo à Iudæa fugeret. Quod (ut inquit Hierony-*

mus in Ionam) magis conuenit fugitino & ti- mido, non locum fugæ ociosè eligere, sed pri- mam occasionem arripere fugiendi. Conscen- dit quidem nauim Ioppæ: excitata autem saua tempestate, suo consilio in mare proiectus, ab in- genti cæto exceptus est, & triduo in ponto Eu- xino in terram expositus (ut refert Iosephus ex Hebræorum commentarijs) inde per Armeniam in Assyriam proximam regionem, & Niniuen peruenit. Certè si in Cappadociam, vel maio- rem Armeniam est eiectus, breuius potuit Nini- uen peruenire, quàm si in quocumque aliud litus.

E. *Salomon in throno suo, ad quem, ut eius celebrem sapientiam audiret, venit Regina Sa- ba & Aethiopiæ, cum magno comitatu, & cum ingenti thesauro & opibus. Hæc fuit etiam Aeg- ypti Regina, cuius erat regia initio Meroes insula Nili, tempore autem Christi & Aposto- lorum dicebatur Regina illa Candace, nec obti- nebat Aegyptum. Dicitur verò venisse à sinibus terra, hoc est, ab interioribus Africa, non longè ab æquinoctiali.*

F. *Homo representatur à quo Damon v- nus exierit.*

G. *Idem in quem rursus septem nequiores at- que importuniores Diaboli introeunt.*

MEDITATIO.

Doeuit nos sapientia Dei IESVS pro- ximo Euangelio consolationes spiritua- les, & desolationes, vel tribulationes quo loco habendæ sint: hoc verò viam ostendit qua emendemus, si quid in illis tebus vtendis errari à nobis contingat. Audite Fratres, au- dite pij omnes, quid fieri soleat. Seceedit quis ad exercitia spiritualia, quæ Societas IESV, vel etiam alij communicare solent, vel omnino ad feriam orationem: statim incurrit auiditas rerum supernaturalium, si- gnorum, reuelationum, visionum. At vbi tune humilitas? vbi simplicitas? Nónne etiam illud interpretari possumus ad Dei tentationem attingere? quasi Deo dicamus:

Volumus à te signum videre? Nónne habere in animo videmur, non secuturos nos viam spiritualem, nisi temporales has consolatio- nes simul acceperimus: His respondet Chri- stus, dandum non esse signum, non dandas veras consolationes, peruersas esse & adultè- ras illas cogitationes: simplicitatem, humili- tatem, & fidem esse in oratione & spirituali- bus exercitijs amplectendas. Nón dabitur igitur huiusmodi signum aliud, nisi Ionæ, & Reginae Saba, hoc est, nisi penitentiae vsus, & meditationis vitæ Christi, diuinæ scilicet sapientiae. Vbi enim illæ vanitates in cor- tuum ascendunt, cogitandum tibi seriò de tua est indignitate, de tuis peccatis, de poenis

quas pro his mereris. Tibi dictum esse ex Dei persona: Adhuc quadraginta dies, & quid scis an subvertaris & pereas? quid dico dies quadraginta? Quid scis ad hodie? an nunc cum illas inanitates persequeris? Hæc igitur te cogitatio adigat ad pœnitentiã, eo spiritu ingredi ad orationem, & opera tuã exerce coram Deo ex spiritu pœnitentiã, humilitatis, atque simplicitatis.

Hinc rursus accipe aliud principium exemplo Reginæ Saba. Vehemens desiderium concipe audiendi verbum Dei. hoc incitatus veni ad Christum diuinum Salomonem, eius vitam meditare, præsentiam omnium mysteriorum ante oculos mentis tuæ pone, inquire, scrutare, ora: fiet vt audias sapientiam Dei, & instruaris ad agnoscendas animi tui prauitates, tuos errores, tuas imperfectiones multas & magnas. Hæc signa pete, hæc persequere, non vanitates & insanias falsas. Nam si secus feceris, fiet vt desiderium illud tuum, cum Deo non placeat, aperiat ianuam illu-

tionibus, & à Diabolo excipiat. Nam qui ita arroganter signa querit, adducit rerum insolitarum cupiditatem malo spiritu ductus, quæ quid aliud est quam à Demone expetere vanitates & mentis deliria? Resiste igitur ^{Iacob. 4.} Fratres Diabolo, & fugiet à vobis; & veras accipietis à Christo IESV consolationes, verum fructum orationum vestrarum & actionum. Cauete verò ne vobis eueniat, quod Christus minatus est omnibus sua pro- ^{Luc. 11.} portione; ne, cum exierit à vobis per veram pœnitentiã, vel Religionis ingressum Dæmon vnus, rursus redeat; nec amplius crassis vitijs vos superet, tandem vires intendat Satan, & mittat vel plures tentatores, vel fortio- rem aliquem spiritum, qui spiritualibus prauitatibus vos deludat atque euertat, & fiant vestra posteriora peiora prioribus, vt sunt vitia spiritualia carnalibus peiora atque difficiliora. Quod auertat malum Christus IESVS, qui est benedictus in sæcula. Amen.

FERIA QVINTA
POST PRIMAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

De Chananæa.

MATTH. XV.

MAR. VII.

Anno XXXII.

In xxxi. imaginem Adnotatiuncula.

xxxii.

A. Regio Tyri & Sidonis in Phœnice.

B. Domus in pago, vbi voluit latere IESVS.

C. Tyrus non longe.

D. IESVM primum intellige domum ingressum, queni sequuta est mulier.

E. Egressum consequitur, clamat. rogant pro ea disci-

puli, respondet illi tandem IESVS; O mulier, &c.

F. Domus Chananæa, & in ea liberata filia à Dæmonio.

G. Edunt castelli de micis cadentibus de mensa dominorum.

EVAN-

FERIA V. POST DOMIN. I. QUADRAGES.

De Cananæa.

Matth. xv. Marc. vij. Anno xxxij.

61

xxxj

- A. Regio Tyri, & Sidonis in Phœnice.
 B. Domus in pago, ubi voluit latere IESVS.
 C. Tyrus non longe.
 D. IESVM primum intellige domum in-
 gressum, quem secuta est mulier.
 E. Egrediam consequitur; clamat; rogant

- pro ea discipuli. Respondet illi tandem
 IESVS; O mulier, &c.
 F. Domus Cananæa, & in ea liberata
 filia à demonio.
 G. Edunt catelli de micis cadentibus de
 mensa dominorum.

EVAN

FERIA N. POST. OCTAV. I. QUINTAGES.

D. J. G. G. G.

1722. M. D. C. C. C. C. C.

Faint text in the bottom left corner of the page, possibly a continuation of the title or a separate section.	Faint text in the bottom right corner, possibly a date or a reference.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XV.

MAR. VII.

ET egressus inde IESVS,
secessit in^a partes^c Tyri &
Sidonis.

*Et inde surgens
abiit in fines*

Et ecce mulier Chananæa
à finibus illis egressa,

*ei^d ingressus^b domum, neminem
voluit scire: & non potuit la-
tere.*

Mulier enim

*statim ut audiuit de eo, cuius
filia habebat spiritum immun-
dum,*

clamauit dicens ei: Misere mei Do-
mini fili Dauid: filia mea malè à Dæ-
monio vexatur. Qui non respondit ei
verbum. Et accedentes^c discipuli eius,
rogabant eum dicentes:

Dimitte eam; quia clamat post nos.

Ipse autem respondens ait: Non sum
missus nisi ad oues quæ perierunt do-
mus Israël.

At illa venit,
& adorauit eum dicens:

*^a intrauit, & procidit ad pedes
eius.*

Domine, adiuua me.

*Erat enim mulier gentilis,
Syrophenissa genere.
Et rogabat eum, ut Dæmonium
eijceret de filia eius.*

Qui respondens, ait:

Non est bonum sumere panem filio-
rum, & mittere canibus.

*Qui dixit illi:
Sine priùs saturari filios:*

At illa dixit:

Etiam Domine:

nam & catelli edunt de micis, quæ ca-
dunt de mensa dominorum suorum.

respondit, & dixit illi:

Vtique Domine:

*nam & catelli comedunt sub
mensa de micis puerorum.*

Et ait illi:

*Propter hunc sermonem vade:
exiit Dæmonium de filia sua.*

Tunc respondens IESVS, ait illi:

O mulier, magna est fides tua: fiat tibi
sicut vis.

Et sanata est filia eius ex illa hora.

*Et cum abiisset domum suam in-
uenit puellam iacentem supra le-
ctum, & dæmonium exiisse.*

ADNO-

ADNOTATIO.

A. *R*egio Tyri & Sidonis in Phœnicia, quod quasi secesserat ex Galilea inferiori, & ciuitate Capharnaos IESVS: erat verò illa regio Gentilium, ciuitates opulenta & celebres.

B. *D*omus in pago non longè à Tyro: in ea voluit latere Christus, verum non potuit: quod fecit fides quam sciebat magnam esse Gentilis mulieris, quæ fidei Gentium magnitudinem designabat.

C. *T*yrus non longè trans pagum.

D. *I*ESVM domum ingredientem spectatum cum discipulis latenter, sed suo studio illum, diligentia, & fide inuestigauit mulier Syra ex Phœnicia Chananæa. Nam eam regionem & olim possederant Chananæi, & eò frequentes secesserant, cum aduersum eos bellum gerebant Hebræi, atque eorum inferiores regiones vastarent. Hac igitur mulier supplex subsecuta est in domum Apostolos & Christum, petens à vexa-

tione Damonis filiam liberari. Nullum verbum illi respondet IESVS, ne in domo quidem.

E. *V*erum cum se non latere animaduertiret, domo egreditur; egressum prosequitur mulier clamans post Apostolos; rogant pro illa Apostoli, confisus est Christus, prouoluitur ad pedes eius mulier. Ibi pulcherrimum illud Gentilis mulieris & Christi IESV colloquium factum est; in quo mulieris constans & humilis fides, & orationis præclara illa importunitas declaratur: clucet verò summa Christi IESVS & sapientia & misericordia. Denique refert sua fidei & orationis mulier premium: expellitur à filia absente teter Damon.

F. *D*onus Chananæa, & in ea libera à Damonem filia exultantes domesticæ.

G. *E*dunt catelli de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum.

MEDITATIO.

Magna est huius Euangelij, Fratres, doctrina, plena est diuinæ virtutis & suauitatis; sic eius auctor IESVS in secula benedictus. Docet nos bonus & sanctus IESVS, quemadmodum magna fide spiritus & humilitate oremus & efficacia, exemplo Chananææ mulieris. Non repetam quæ illa fecit, sed sequar, & imirabor. Primum quidem docuit, ut agnoscam esse me mulierem, hoc est, infirmæ naturæ & inconstantis: Gêntilem prætere, Chananæam, Syrophœnicem, id est, moribus planè deprauarum à vita spirituali, & terra viuientium extorrem. Hoc quidem sumus omnes ex nobis. Deinde concepta fide, spe, & amore in Christum, qui nobis sese offeret per exemplum Chananææ, prauitatem morum exuamus, viria depellamus, bono animo in Christo ex illo exilio egrediamur, ad vitam spiritualis, & terræ viuientium desiderium ingrediamur. Ibi IESVM reperiemus, ad illum clamemus pro filia nostra, pro nostris scilicet potentibus & actionibus, quæ continenter à Damonem vexantur. Quod enim non penetrat vererator Diabolus? cui cogitationi non se immiscet? cui actioni non se intrudit? suas astutias, malitias, deprauationes ubi non machinatur? Nullum est tempus, nullus locus, nulla nostra actio quam non obseruet, quam

non oppugnet, quam non corrumpere conetur impotenter. Clama ad Christum, ut illum repellat cum suis diabolicis vexationibus. Domine fili Dei omnipotentis, Deus ipse omnipotens, tuam misericordiam in me extende; nam filia mea à Damonem diuexatur. Magnum detrimentum potentia meæ, & meæ actiones patiuntur, nullus est qui me adiuuet, nisi tu, qui docuisti me per Chananæam ut orarem, & quo pacto orarem erudisti. Et quidem aliàs ut petcrem à malo liberari præcepisti. pestilentissimum est malum Diabolus, & exiriale. En oro te Domine, & tamen non respondes mihi verbum, me non exaudis: exerceat in me tyrannidem truculenter hostis humanæ naturæ & tuus, struit magis in dies. Neque verò moueor admodum illius acerbitate; moueor quod impuræ fiant meæ actiones, si nihil aliud, & impediatur spiritualis profectus ac vitæ perfectio. Intellego te, Domine, velle orari per Sanctos tuos, oro ergo illos ut pro me apud te intercedant, ut meas tibi deprecationes repræsentent, ut pro me orent. Post illos te sequor, nunquam desinam orare, donec me exaudieris. Domine adiuua me; repelle à me hostem meum & tuum. At verò scio similiter respondere te Sanctis pro me orantibus, atque pro Chananæa orantibus

Apostolis:

Apostolis: *Non sum missus nisi ad oves quæ perierunt domus Israël*: indignus est iste pro quo exaudiamini; non enim ad eam humilitatem & fidem peruenit, quæ impetrat quæ petuntur, & Israël faciunt hominem, id est, apud Deum potentem. Ad illam fidem & humilitatem aspito, Domine. En adoro te, procido ad pedes misericordiæ tuæ in cælo cum Patre & Spiritu sancto regnantis. Adiuua me sancte I E S V & benigne. Ecce Sancti simul orant pro me. Quod si mihi dicas (ut dignus sum cui dicas) te filios tuos spirituales exaudire, qui sedent in mensa tua, & tui spiritus consolatione, & cælesti cibo fruuntur; me canem esse, & indignum cuius aliquam rationem habeas: id sanè verum est, Domine, & arrogantia mea grandis esset, si tuis amicis & conuiuiis me annumerarem.

Illi Domini mei sunt, ego illorum in te seruus. Illi in mensa tua cælesti & diuina tui contemplatione pascuntur, liberati à Dæmonis tyrannide: mihi sat erit, Domine bone, si sum illorum canis & catellus, qui excipiam ea quæ illis de tua diuina largitate redundant; illa mihi sat erunt, illis ero contentus. Age Domine, hoc fac benigne Domine, ne mihi tam sint Dæmones molesti & importuni. contra meam enim volūtatē ea mihi offundunt quæ tu nosti, nec illos possum abigere. Quod si hoc de tua prouidentia non placeat, illud saltem facias sancte I E S V, ut nihil mihi noceant illæ importunitates quibus me oppugnat tetra illa bestia, sed in fructum animi mei potiùs conuertantur, & ad maius meritum coram te proficiant, Amen.

FERIA

A. Piscina Bethesda Hierosolymis, iuxta portam gregis, ubi languidi, & pecora lauebantur.
B. Superne adferuntur Angelus, qui in piscinam descendere solebat.
C. Venit ad piscinam IESVS, dicit languido; Vis sanus fieri?

D. Respondet languidus; Domine, hominem non habeo. &c.
E. Sanat eum IESVS; & precipit, ut tollat grabatum suum.
F. Tollit grabatum paralyticus, & vadit domum; increpant eum Iudei.

F E R I A S E X T A
P O S T P R I M A M D O M I N I C A M
Q V A D R A G E S I M Æ.

Sanatur languidus.

I O A N . V .

Anno xxxii.

In xxxij. imaginem adnotatiuncula.

xxxij.

47.

A. <i>Piscina Bethsaidā Ierosolymis, iuxta portā gregis, ubi languidi, & pecora lauabatur.</i> B. <i>Supernè adscribitur Angelus, qui in piscinam descendere solebat.</i> C. <i>Venit ad piscinam IESVS, dicit languido: Vis sanus fieri?</i>	D. <i>Respondet languidus: Domine, hominem non habeo, &c.</i> E. <i>Sanat eum IESVS, & precipit vt tollat grabatum suum.</i> F. <i>Tollit grabatum suum paralyticus, & vadit domum: increpant eum Iudai.</i>

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N . V .

POST hæc erat dies festus Iudæorum, & ascendit IESVS Ierosolymam. Est autem Ierosolymis Probatica^a piscina, quæ cognominatur hebraicè Bethsaida, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.^b Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam: & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat, à quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset IESVS iacentem, & cognouisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri?^d Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei IESVS: ^c Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & ^e fustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat: ^e Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula. Interrogauerunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi; Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem, quis sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. IESVS enim declinavit à turba constituta in loco. Postea inuenit eum IESVS in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Abijt ille homo, & nunciauit Iudæis, quia IESVS esset, qui fecit eum sanum. Propterea persequiebantur Iudæi IESVM, quia hæc faciebat in sabbato.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. Piscina Ierosolymis iuxta portam Gregis: hanc quinque porticus circumsepunt, suis columnis & intercolumnijs distincte. In porticibus est multitudo languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, id est eorum, qui per se ad aquam accedere non possent; & tamen quævis infirmitas ibi sanabatur. Hæc piscina Probatica, id est, pecualis dicebatur, quales Romani item pecorū appellabant. Iudei Hebraicè Bethesda, vel Bethsaida: virumque enim significat domum vel locum effusionis, quod ad piscinam aque pluuiæ consuebant. Tamen addit Bethsaida significationem à primario piscinæ officio, quod in ea obseruabant veluti venatores aquæ motum languidi, vt ad commotam accurrerent. In hac piscina lauabantur animalia quæ erant offerenda in templo, vt lota ad templum ducerentur. habent igitur aliquæ porticus greges qui sunt lauandi.

B. Adscribitur Angelus, non qui tunc è celo descenderit, sed qui tunc, hoc est die Pentecostes quo solebat, non descenderit, nec amplius unquam; quod quem significauerat venturum, & salutem æternam mortalibus allaturum per baptismum sanguinis & aquæ, iam venisset in mundum, & baptismum prædicaret, cuius erat figura illa aqua, illa motio, illa sanatio. Erat autem illa piscina aqua rubra.

C. Veni ad piscinam IESVS cum discipulis, vt sanato insigni languido, ostenderet eum se esse qui per Angelum designabatur, & finem imponeret figuræ, ac signum statueret sui aduentus. Videt hominem triginta & octo annos in infirmitate agentem oculis suæ benignitatis & misericordiæ (Domine illis oculis nos vide, plures enim, vel cerè omnes annos vita

nostra egimus in infirmitate) & interrogatum sanus fieri velit: id est languidum excitat, & eius libertatem inuat, offertij, plenam incommutatam.

D. Languidus repente fit Theologus. Hominem plane confiteor me non habere, nihil enim est in me quo possim surgere, & ad salutem contendere: à te adiutus potero expedire quæ mihi ex me impossibilia sunt facere. Sic enim solent Doctores, quæ in verbis erat sententia, eam dare ijs qui sanabantur. Certè hic facit Tuiensis languidum intelligere mysticum alium sensum. Ad hoc verbum, quasi iam cordis eius præparatio esset impleta.

C. Audit à Christo; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula; sanatur, exurgit ad verbum Christi. Similiter sanat spiritualiter peccatorem IESVS, deinde iubet surgere, & tollere per virtutem exercitium difficultates in quibus iacuerat, & ad vitam æternam contendere.

E. Discedentem considera qui fuerat languidus, suum grabatum tollentem; insipientiam simul Iudeorum, qui illum obiurgabant quod tolleret in sabbato grabatum; vnde calumniæ occasione arripuerant aduersus Christum: illud postremò animaduertendum: benignus IESVS paralyticum confirmat post datam salutem, etiam addita timoris seruilis vehementi comminatione: Propter peccata tua triginta & octo annos miserabili infirmitate fuisti afflictus, deterius tibi continget nisi à peccatis in posterum te abstinueris. Hoc illi dixit IESVS cum postea paralyticum inuenisset in templo.

MEDITATIO.

47. 13. **O**ccisus est agnus Dei Christus IESVS ab origine mundi in diuina acceptatione; semper tuir parara ad salutem piscina probatica Bethesda & Bethesda aquæ rubræ, id est sanguinis agni immaculati, ex eius vulneribus effusi ad oues Dei lauandas & emundandas. Fuit hoc diuinum mysterium Ierosolymis per piscinam significatum, & baptis-

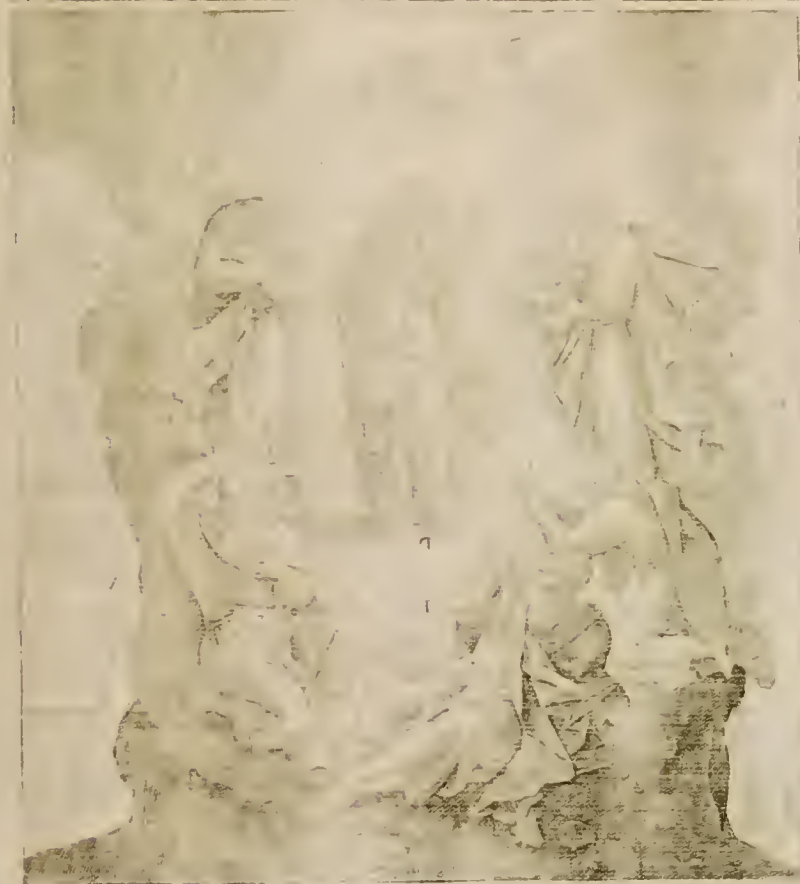
mi futuri efficacia designata. Vt autem omnibus mortalibus fuit semper præstò sanguinis Christi merum per fidem, ita singulare illud beneficium, etiam ante legem vererem, conferendi gratiam, & remittendi peccatum originale positum fuit in circuncisione, & ijs sacrificijs quæ ad peccatum originale expiandū applicabantur. Dei autem per Christum in

nos misericordia eo maioribus est præconijs extollenda, quæ illam sanguinis Christi piscinam & fontem omnibus mortalibus com-
monstrauit, & aperuit ad animarum salutem per sacramenta nouæ legis perfecta. Impleuit enim vniuersum mundum hac piscina, hac rubra aqua, hoc est Christi sanguine: omni creaturæ hæc est aperta ianua ad salutem per Ecclesiam: omnibus patet salus per Baptis-
mum. Nec est quod quisquam dicat: *Hominem non habeo*. Verbum enim Dei homo factus est, Christus I E S V S sua gratia omnibus adest, inuitat etiam omnes ad salutem & perfectionem, singulis continenter inclaimat: *Vis sanus fieri?* illud responsum eripit omnibus, *hominem non habeo*: hominem se offerens, offerens Ecclesiam, offerens Angelos & sanctos per inspirationes salutaris, offerens con-
cionatores & admonitores alios. Et quid ego hæc memoto? offert liberalissimè seipsum continenter auctorem, cooperatorem, effe-
ctorem nostræ salutis & perfectionis. Omnis enim terra plena est gloria redemptionis & salutis, gratiæ & veritatis per Christum factæ. Eò horribilius iudicium eis imminet si qui tantam salutem, tam obuiam, tam facilè neglexerint. Verùm aduertite Fratres, atq; aded omnes qui proximo iuuando operam datis; attendite ne sæpè fiat, vt dum aliorum salutem procuramus, nostram negligamus: in alios seueri sumus iudices, & acres reprehensores, importuni etiam; in nostra verò salute & perfectione blandi & debiles, & negligentes: quasi non sit finis noster, vt simul & nostrarum animarum, & proximorum salutem & perfectionem cum gratia Domini impensè procuremus, & quasi non mandarit Deus vnicuique de proximo suo. Quotus enim quisque nostrum non triginta & octo annos, id est, omnes annos habuit in peccatis, in imperfectionibus, in passionibus suis? Et cum habeat paratam piscinam sanguinis & gratia Christi I E S V in omnes redundantem; semper tamen excusat se hominem non habere, hoc est, semper somnolentiæ & desidiæ indulget, nunquam audit, *Vis sanus fieri?* nunquam videt, nunquam auscultat Christum præcipientem: *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula*. Tacemus semper in nostris miserijs,

nunquam assurgimus ad meliora, nunquam tollimus peccata nostra per poenitentiam perfectam, nunquam contendimus ad vitæ perfectionem seridè, nunquam verè proficimus, nunquam ad victoriam nostri euadimus, nunquam ad pacem spiritus attingimus, nunquam ad cælestium rerum contemplationem, diuinumque lumen leuamus. Quid expectamus fratres? Quod amplius potuit pro nobis Christus facere vel docere, quod non fecerit, quod non docuerit. Quid nunc non facit, & docet ad nostram salutem, & perfectionem? Quando aperiemus oculos ad diuinam lucem, & aures ad cælestem doctrinam? Quando respondemus Christo intimo ex corde, *volò sanus fieri?* quod animo dixit ille infirmus vehementer se cupere tot annos. Hoc igitur pleno cordis sensu tandem dicamus: simul fateamur facultatem nos nunquam habuisse de nostra segnitie atque socordia veniendi ad perfectam animæ nostræ sanitatem. Semper etiam (tametsi ad piscinam venire potuissemus) homines tamen nos non præbuisse Christo vocanti, Patri eius trahenti nunquam fuisse obediens, nunquam gratiæ Dei esserit cooperatos. Itaque nunquam ad sanitatè & pacem animæ nostræ peruenire potuimus. Hanc nostram desidiarum deploremus apud I E S V M, & tam grauem somnum animi nostri & torporem illo auctore & adiutore excutiamus. En Christus è cælo cordi nostro sese insinuat, & nos inuitat: *Vis sanus fieri?* Ne illi amplius respondeas, *Hominem non habeo*; sed in humilitate & suauitate cordis tui responde: *Volò Domine*: nam hominem te habeo, qui me solo verbo ad piscinam illam immensam atque inexhaustam tui sanguinis & gratiæ immerges, vbi & à meis liberabor infirmitatibus, ne saltem mihi noceant, & inebriabor multitudinem tuæ misericordiæ, suauitatis, & gloriæ; tua virtute tollam meum grabatum, id est, meas difficultates: non enim illæ impediunt, quin in via tuorum mandatorum & consiliorum ambulem cum alacritate & feruore spiritus tui; sis benedictus in sæcula.

Amen.

(::)

<p>1. Puncta notanda ESTE a. 1711
 2. Reditus a. 1711 ad a. 1712
 3. Janus a. 1711 in circumstantiis
 4. ESTE a. 1711 in circumstantiis</p> | <p>1. Puncta notanda ESTE a. 1711
 2. Reditus a. 1711 ad a. 1712
 3. Janus a. 1711 in circumstantiis
 4. ESTE a. 1711 in circumstantiis</p> |
|---|---|

SABBATHO POST DOMIN. I. QUADRAGES.

Transfiguratio Christi.

Math. xvij. Marc. ix. Luc. ix. Anno xxxij.

63

xxxij

- A. Paneas regio, vnde IESVS in Thabor montem proficiscitur.
 B. Relictis alijs discipulis ad radices montis cum turba, Petrum, Iacobum, & Ioannem secum in cacumen assumpsit.
 C. Thabor in campo magno Galilaeae Esdrclon.
 D. IESVS in planicie montis, cuius redundat gloriæ animæ in corpus, quæ fuit transfiguratio. Adsunt Moyses, & Elias.

- E. Euigilantes quasi è somno discipuli, vident IESVM transfiguratum; & Petrus ait; Bonum est nos hic esse, &c.
 F. Adhuc eo loquente, ecce, nubes obumbravit eos; & fit vox Patris è caelo, &c.
 G. Moyses in lunbun.
 H. Elias in paradysum terrestrem raptus; cum Apos toli ad vocem cecidissent in terram.

Dominica ij. Quadragesimæ, idem Euangelium legitur.

SABBATO
POST PRIMAM DOMINICAM
QUADRAGESIMÆ.

Transfiguratio Christi.

MATTH. XVII. MAR. IX. LVC. IX. ANNO XXXIII.

In xxxij. imaginem Adnotatiuncula.

xxxij.
63.

- A. Paneas regio, vnde venit IESVS in Thabor montē.
- B. Relictis alijs discipulis ad radices montis cum turba, Petrum, Iacobum, & Ioannem secum in cacumen assumpsit.
- C. Thabor in campo magno Galilæe Estrelon.
- D. IESVS in planicie montis, cuius redundat gloria anima in corpus, quæ fuit transfiguratio. Adfuit Moyses & Elias.
- E. Euigilantes è somno discipuli vident IESVM transfiguratum, & Petrus ait: Bonum est nos hîc esse, &c.
- F. Adhuc eo loquente, ecce nubes obumbravit eos, & fit vox Patris è calo.
- G. Moyses in Limbum.
- H. Elias in Paradisum terrestrem raptus, cum Apostoli ad vocem cecidissent in terram.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. IX. MATTH. XVII. LVC. IX.

Factum est autē post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit

ET^a post dies sex assumit IESVS Petrum, & Iacobū, & Ioannem fratrem eius; & ducit illos in^b montē^c excelsum seorsū.

& ascendit in montem ut oraret. Et^a facta est, dum oraret, species vultus eius altera;

^b solos

coram ipsis.

&^d transfiguratis est ante eos.

& vestitus eius albus & resurgens.

Et^a vestimenta eius facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere.

Et Resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autē eius facta sunt alba sicut nix.

Et apparuit illis Elias cū Moyse: & erant loquentes cum IESV.

Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes.

Et ecce duo viri loquebantur cū illo. Erāt autē Moyses & Elias, vñ in maiestate: & dicebāt excessum eius, quē completurus erat in Ierusalē. Petrus verò, & qui cum illo erant, & gravati erant somno. Et euigilantes viderūt maiestatem eius, & duos viros qui stabant cum illo.

K 2 MAR.

MARC. IX.

MATTH. XVII.

LVC. IX.

Et Respondens Petrus,
ait IESV:
Rabbi,

& faciamus tria

Nō enim sciebat, quid diceret:
erant enim timore exterriti.

Et facta est nubes
obumbrans eos:

& venit vox de nube, dicens:

charissimus:
audite illum.

Et statim circumspicientes,
amplius,
nisi IESVM tantum secum.

ne cuiquam qua vidissent,
narrarent; nisi cum filius
hominis surrexerit.

Et verbum continuerunt apud
se, conquirentes quid esset:
(cum à mortuis surrexerit.

Respondens autē Petrus,
dixit ad IESVM:
Domine, bonum est nos
hīc esse:
si vis, faciamus hīc tria
tabernacula; tibi vnum,
Moyſi vnum, & Eliæ
vnum.

Adhuc eo loquente,
ecce nubes lucida
obumbravit eos.

Et ecce vox de nube, di-
cens: Hic est filius meus
dilectus, in quo mihi be-
nē cōplacui: ipsū audite.

Et audientes discipuli ce-
ciderunt in faciem suam,
& timuerunt valdē. Et
accessit IESVS, & tetigit
eos, dixitque eis: Surgite,
& nolite timere.
Leuātes autē oculos suos,
neminem viderunt,
nisi solum IESVM.

Et descendentibus illis de
monte, præcepit eis
IESVS, dicens:
Nemini dixeritis visionē,
donec filius hominis à
mortuis refurgat.

Et factum est, cum discede-
rent ab illo,
ait Petrus
ad IESVM:
Præceptor,

nesciens quid diceret.

Hac autem illo loquente,
facta est nubes,

& timuerant, intransibus illis
in nubem.

Et vox facta est de nube, dicens:

Et dum fieret vox,

inuentus est IESVS solus.

Et ipsi tacuerunt,
& nemini dixerunt
in illis diebus quidquam ex his
qua viderant.

ADNO.

ADNOTATIO.

A. IESVS in Paneade iuxta Caesaream Philip-
pi, ubi fontes quidē sunt Iordanis, Ior &
Dan, sed quorum vnus est fons Phiala in Tra-
chonitide ad montem Anitlibanum. Ibi interro-
gavit ex discipulis Christus, quem dicerent ho-
mines vulgō ipsum esse: & respondit Petrus: Tu
es Christus filius Dci viui. Hinc igitur venit
ad Thabor mōtem, vt transfigurationis gloria,
Patrum testimonio, & voce aeterni Patris excel-
lentem illam Petri confessionem confirmaret.

B. Relicti, ad radicem montis nouē discipuli,
absente Christo laborant in expellendo Dānone
nec valent expellere. Neque vero mirum, qui nō
potuerant in montem cum IESV conscendere,
eos non potuisse spiritum nequam superare.

C. Thabor mons est in magno campo Galilæe
Esdrelon, altitudine xxx. stadiorum, in vertice
campestris, amplitudine vndique viginti trium;
sex aut septem milliariibus à Nazareth, in fini-
bus Issachar & Zabulon.

D. IESVS in planitie montis, non in aère,
sed stans humi, vt eum viderent discipuli cum
Moysē & Eliā: resplicet verō eius facies vt Sol,
& alba vt nix sunt eius vestimenta. redundauit
enim eius animæ gloria in corpus per dotē clari-
tatis, quæ cohibebatur per miraculum, ad dispē-
sationem vitæ mortalī. Neque tamen Apostolo-
rum huius lucis magnitudo perstringebat oculos
vel ledebat, & minus Eliæ, multo minus Moy-
sis, sed incredibile potius ingerebat suauitatē
& vim, quod faciebat ratio luminis gloriosi. Cū
IESVS est Elias & Moyses, ille ex terrestri Para-
diso Angeli ministerio aduēctus, mortali corpo-
re, ubi diuina voluntate & mysterio in Iudiciū
vsq; vniuersale conseruatur; Moyses verō co-
cipato illi corpore diuinitus, similiter ex Limbo
ab Angelo eduēctus: uterque tamē suam maiesta-

tem obtinens (visi enim sunt in maiestate) Moy-
ses quali claruit cūm ex mōte descēdit à Dei col-
loquio, Elias quali in cælū est ex Bethabara vi-
co leuatus in aëra Paradisum terrestrem. Ad hāc
insignium Prophetarum maiestatem accedebat il-
lustris illa, quæ è gloria IESV derinabatur. Col-
loquebantur autē cum IESV Propheta de egres-
su eius, quem in Ierusalem completurus erat; in
quo exitu erat verus agnus immolandus, per ei-
us sanguinem liberandus verus Israël, profligato
Dānone Pharaone.

E. Somno superati obdormierant quidē tres A-
postoli, sed è maiestate gloria Christi excitati, &
diuinū illum splendorem contemplati, primū
quidē terrentur; verū suauitate celestis lumi-
nis delibuti, cūm animaduertent discessuros
Moysen & Eliā, petit à Christo Petrus, vt tria
potius tabernacula parentur, nec discedant san-
cti Propheta. At enim nesciebat quid diceret: vt
solēt, qui hilariori sunt animo, in oratione abu-
ti sua consolatione, nisi accuratiū attendant.

F. Nondum finem fecerat loquēdi Petrus, &
ecce tibi nubes lucida è calo omnes obumbravit.
Terrentur rursum Apostoli. Auditur vox Patris
aeterni è calo: Hic est filius meus charissimus;
in quo mihi benè complacui: ipsum audite.
Quibus verbis mysteriū diuinitatis & humani-
tatis Christi suo testimonio cōfirmat Pater omni-
potens; & imperat vt illi obediāt Apostoli, & per
eos omnes mortales. At hanc Dei vocē vehemē-
tius timēt Apostoli, cadunt consternati in facies
suas, cōfirmantur à Christo, leuant oculos: abie-
rāt interea Propheta; deducit illos IESVS è mōte.

G. Moyses in Limbum reportatur à suo An-
gelo corpore exutus: ibi narrat Patribus Christi
gloriam, & illis eius nomine salutem dicit.

H. Elias ad Paradisū ab Angelo itē deducitur, Ibidem

MEDITATIO.

Adeste Fratres mei in Christo, aduertite
animum ad sublimia mysteria quæ hoc
Euangelio nobis manifestantur.

Doce nos hæc tua mysteria & beneficia, bo-
ne & magne IESV. Sequimini me igitur ad
montem excelsum. video enim vos semper
humi repere, terrenis cogitationibus duci, im-
perfectiōibus vitæ spiritualis detineri, passio-
nibus sensus vestri perturbati. Vt autem leua-
mentem & spiritum vestrum possitis ad ver-
ram orationem, solidumque eius fructum, en-

voco vos, sequimini me; volo vos ad montem
meum transfigurationis euehere. Hoc facite
primū, sequimini tres meos Apostolos, Petrū,
Iacobum, & Ioannem, & imitamini; eorum
intercessionem implorate. Adjicite, quod per
ipsos significatur, tertium virtutum exercitium:
Fidei in me; tum confidentiæ; quod per me ex
doctrina huius Euangelij litis quæ in eo indi-
cantur bona reportatuti: addite suauitatē &
familiaritatem charitatis in me. ita vos ego af-
sumam mecum in montem. Sed tamen ad cul-
meri

Egēp. 1.
3. cap. 26.
Ioseph. 3
de bello
Iu. c. 18.

Egēp. 1.
4. cap. 4.
Ioseph.
lib. 4 de
bell. Iud.
cap. 2.
Brocard.
Matt.

Apo. 11.

men montis excelsi non peruenietis, nisi per iter accliuæ: ea enim debet esse vestri cordis meditatio, & spiritus contentio, qua difficultates superetis, quæ spiritualibus exercitationibus euenire solent. Animaduertite quod me duce ascenditis in montem, me præsentē habebitis adiutorem in meditationum difficultatibus. Considerate locum, adeste ut præsentem, totam historiã ante oculos ponite, cum fide & humilitate cordis singula mysteria perpēdite: sed ita perpendite, ut in oratione, hoc est, sit cordis meditatio, quæ redoleat gratiarum actionem, petitionem spiret & obsecrationem; ut non tam sit speculatiua consideratio, quam practica, & spiritus affectu plena. Ita fiet, me adiutore, ut ad mei corporis, ut tunc fuit glorificatū, euehamini contemplationem, & fatiemini à manifestatione gloriæ meæ. Illa luce illustrabitur primū vester spiritus, dein mens, & voluntas, & cor vestrum, præterea anima tota, omnes vestræ potentie, omnia absorbeantur exundantia gloriæ maiestatis meæ; vnde dissipentur omnes passionēs vestræ, omnes difficultates vitæ spiritualis euanescent, omnia fiant vobis splendor lucis meæ, omnia pax, & vitæ æternæ pro hac mortalitate representatio. Nam & illud dabitur vobis ex hac mei corporis gloria, ut considerantes fulgorem illum è gloria animæ meæ, & ex Verbo meo & diuinitate emitti, ab hac gloriæ corporis speculatione, in splendorem cælestem, & diuinitatis lucem spiritus, transformemini à claritate in claritatē, tanquam à Dñi spiritu. Non

solū autē, sed etiam ineffabili quadā significationē spiritus fulgebit vobis mea æterna generatio, & intelligetis constanti etiamnum fide in spiritu mentis vestræ, quod Pater tunc dixit, & in æternitate semper dicit: *Hic est Filius meus dilectus*. Et illud: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te*. Et quod alibi: *In splendoribus sanctorum*, siue sanctitatis, *ex viro ante Luciferum genui te*. Nec hoc solum percipietis per donum sapientiæ & intellectus; sed illud præterea cordi vestro imprimetur, mihi esse obediendum; & vim diuinam obediendi accipietis. Hæc etiam si momentanea, tamen summa dona sunt. Hæc vbi vobis ego ero gratificatus, ne dicite, ut Petrus, *Bonum est nobis hic esse*; spectantes tantum ad voluptatem & consolationem animi vestri præsentē, quasi fugientes crucē & persecutiones: sed illud tunc dico vobis ut dicatis: *Bonum est nobis hic esse* quidem, hoc est in his donis, in hoc diuino fulgore; sed nō in his figere tabernacula, quasi his tantum vsuri, in his habitaturi; sed sensum & vim illius gloriæ, & efficaciam retinentes, ad humilia descendite. Pugnate aduersus vitia vestra & proximorum, crucem amate, cum illa me sequimini; vestræ vocationi satisfacite, quod vobis amplior & fructuosior sit. Quod si quæ vos docui ex contemplatione gloriæ meæ transfigurationis capitis, ea trāsferre omnia, & meditari in gloria quam hic in cælo obtineo in æternitatē. Prouenient enim vobis maiora dona ex vberiore corporis mei gloria. Amen.

Pro Dominica secunda Quadragesimæ est idem Euangelium, eadem Adnotatio & Meditatio. 63. pag. 111.

FFRIA SECVNDA
POST DOMINICAM SECVNDAM
QVADRAGESIMÆ.

Incredulis prædicit damnationem IESVS.

IOAN. VIII.

Anno XXXII.

In xxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

xxxiiij.

- A. Exterius atrium Templi, vbi Christus docebat.
B. IESVS acriter Iudeos vyget.
C. Respondet acerbe: Nūq uid interficiet semetipsū?
D. Resurrectio.
E. Ascensio. de quibus significabat cum dicebat, Quod

- ego vado, vos non potestis, &c.
F. Infernus paratus: quia dixerat, In peccato vestro moriemini.
G. Tabernaculo appinguntur, erat enim seorsum Tabernaculorum.

55.

EVAN-

FERIA II. POST DOMIN. II. QUADRAG.

Incredulis prædicit damnationem IESVS.

Ioan. viij.

Anno xxxij.

55

xxxij

- A. Exterius atrium templi, ubi Christus docebat.
B. IESVS acriter Iudæos vrget.
C. Respondent acerbè; Nunquid interficiet semetipsum?
D. Resurrectio.

- E. Ascensio; de quibus significabat cum dicebat; Quo ego vado, vos non potestis, &c.
F. Infernus paratus, quia dixerat; in peccato vestro moriemini.
G. Tabernacula appinguntur, erat enim festum Tabernaculorum.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VIII.

In illo tempore dixit Iesus tuis Iudæorum: Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi: Nunquid interficiet semetipsum? Quia dicit, Quò ego vado, vos non potestis venire. Et dicebat eis: Vos de deorsum estis: ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis. Quia motiemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Iesus: Principium, qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui me misit, verax est; & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognouerunt quia Patrem eis dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus; Cùm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à me ipso facio nihil; sed, sicut docuit me Pater, hæc loquor: & qui me misit mecum est, & non reliquit me solum; quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

ADNOTATIO.

A. Exterioris atrium Templi, ubi gazophylacia; in eo atrio docebat Christus. Et quandoquidem vix aliquid est in hoc Evangelio, quod imagine designari possit; quæ possunt pauca, ea attingentur.

B. Iesus cum Apostolis: ante eum Scribe & Pharisei, homines peruersi, cum illo discipulantes, & illi insidiantes. His cum dicit Christus: Ego vado, indicat calum, & suam ascensionem: & urget acriter damnationem eorum comminatus.

C. Respondent acerbe: Nunquid interficiet semetipsum, quia dicit, Quò ego vado, vos non potestis venire?

D. E. Ascensio Christi: intelligi etiam potest resurrectionem simul. ad calum enim contendebat Iesus per passionem & resurrectionem à mortuis.

F. Inferni os horrendum, in quod contrahuntur sceleratorum hominum anime. sic indicat Christus Scribe & Phariseis in peccato illos morituros.

G. Tabernacula depinguntur: erat enim fe-

stum tabernaculorum, cum hæc gerebantur.

Porro locus ille huius Euagely, (Principium, qui & loquor vobis, qui Græcè est, τὸν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.) mirum non est, si multis difficultis esse videatur. Est sanè difficultis, si ad verba Græca respicias. Mihi placet simpliciter vulgata editione sequi, quæ sua interpretatione Cyrillus Alexandrinus probat: ut mirum sit, Græcum Doctorem in suo idiomate illam non sensisse difficultatē, quæ tantum negotij alijs sua genitū facebat. Sensum igitur veris fideliter Latinus interpres: nā Christus interrogationi Iudeorum diuinè, ut semper, respondit, etiā si illi per contemptū & malitiā interrogarent. Sed quid respondit? Principium, id est, τὸν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Vos, o mali, quæritis ex me, quis sim. iā ego dixi vobis, quod sum: hoc enim nomē meū æternū. Substantia sum infinita & æterna; meū esse, in ea est essentia, ut docui Moysen: nomē, ineffabile. nā Exod. 3. utrumque nomen Dei, יהוה & יהוה ehiv, & יהוה Iehouah, idē censetur. Illud enim cūm dicat Deus, facit ut de illo hoc dicatur. Ambo tamen resoluuntur

uuntur in Sum, quæ est infinita essentia, æternitas & hodie, præsensq; infinitum, omne tempus complectens, omne tempus excedens. Hæc iam significavi vobis Iudæi: sed præterea dico, Principium me esse æternū de æterno Principio: principium Patrem & me Spiritus sancti: principium creaturarum omnium Patrem me, & Spiritum sanctum. Nam nullus dubitare potest verbum (dico) & Latine, & Græcè habere post se accusatiuum. Respondit, *וְיָשִׁיבֵנוּ אֵלֶיךָ יְיָ* Vbi vim habet *יְיָ*, quemadmodum & Græcus articulus. Iam quod subdit Christus Græcè, *ὁ*

ὁ λαλῶ ὑμῖν, rectè item vertitur Latine, Qui & loquor vobis. Nā articulus *ὁ*, sumi solet pro relationaluo, & *τι* esse adiectiuū, quod vim etiā addat. Quod vero ad sensum attinet: Sum, dixit Christus, & quidem Principiū sum. addo præterea, me esse hominē: vt qui vobis loquar, & vos doceam, vt per quē, & in quo loquarur vobis Deus, qui olim locutus est Patribus vestris in Propheciis. Per hæc rursum meā humanitatē Sum mortaliū salutis Principiū. ex merito enim meo, tāquā à fontis plenitudine, omnis iustitia & meritū hominum vim accipit & consummationē.

MEDITATIO.

Verissimè dixisti Christe IESV Iudæis; quod quaesituri te essent (malo scilicet animo) & non inuenturi; sed essent in eo præferim peccato te malè quaerendi, morituri. Quid enim aliud illi fecerunt, cum ibas ad Patrem per doctrinam & passionem tuā, quā te summa animi peruerfitate quaerere. Primū, vt interficerent. quod vt fecerunt, nihil aliud quā suum Messiam quaerunt; te reiecto, qui verus Messias, ac Veritas ipsa es. cum qua inquisitione & animo, comprobationem tuā mortis coniungunt. In quo peccato, quod infinitorum peccatorum est fons & origo, mortua est infinita Iudæorum fæx; & morientur omnes, quotquot animum non mutabunt, & in te non credent. Nos Fratres ad hos quoq; subleuandos vocati sumus: his iuuandis oratione & ministerio verbi incumbamus.

Interim verò ne arbitremur ad nos nō pertinere hoc Euangelium. grauissimè enim nos & omnes admonet sanctus ac magnus IESVS; comminatur etiā vehementer, nisi ad meliorem vitam nostræ frugem assurgamus.

Animaduertite item Fratres cum timore, in humilitate cordis vestri, quid Religiosis omnibus simul dicat mysticè Dominus noster IESVS. Ego quidem abij ad Patrem per ministeria & mysteria omnia, quæ dedit mihi Pater adimplenda; per doctrinam, exēpla, miracula, passionem, mortem crucis, & resurrectionem, per Sacramentorum institutionem, & in cælum ascensionem. Post hæc misi ad vos Spiritum sanctum, qui maneat vobiscum in æternum; atque adeo ego ipse vobiscum, & alijs multis modis, & in Sacramento Eucharistiæ præsens realiter & substantialiter sum, vsque ad sæculi consummationem. Hæc cum

Ioan. 15.

Matt. 28

acceperitis, tam multa & magna mysteria & dona; tamen quaeritis quidem me per orationes & meditationes vestras, per vestram vitam quam estis professi conuentionem: & tamē ita negligenter & desidiosè quaeritis, tot vitijs & imperfectionibus implicamini, vt vix vquam spiritu proficiatis vel progrediamini. Itaque illud necessum est vobis accidere, vt regrediamini, & moriamini in vestris imperfectionibus & vitijs; vel etiam, si spernitis modica, paulatim decidatis in lethalia peccata, & intereatis; quod horrèdū esset. Dico, prædico vobis, nisi diligenter & religiosè me quaeratis, planè hæc vobis esse timenda, quæ dixi: in vestris peccatis & imperfectionibus moriemini.

Sed vt etiam fructum accipiatis ex illa infana Iudæorum interrogatione: *Nunquid interficiet semetipsum?* audite. Ego quidem me non interfeci, sed tradidi interficiendum pro vobis; vt vos simul mecum commoreremini, & mecum coniuerctis. simul enim homo vester vetus crucifixus est, vt destrueretur corpus peccati, & vltra non seruiretis peccato; sed in nouitate vitæ ambularetis. Itaque si vos meam mortem nolitis imitari, & sequi, atque induere; nisi mortui peccatis & concupiscentijs vestris fueritis; tum reuera illa in vobis viuent, & vos mortui in illis eritis. Neque verò mihi dixeritis: Nos quidem commortui tibi sumus per baptismum, & consepulti. Igitur si mortui estis, videte ne rursus quasi in peccato viuentes vitam vitiōrū viuatis, tam multis, & tam noxijs imperfectionibus indulgentes. Quotus enim quisque perfectè vnum vitium superauerit: quotus quisque non deorsum aspicit ad præsentia, & vitæ istius comoditates, & ad ea quæ pereūt? Cauete ne mundanis

danis cogitationibus ad nescio quid honoris & existimationis vanæ ducamini; & cum vos ad religionem viræ perfectionem vocauerim, ad superna, ad cælum, deorsum tendatis, quæ mundi sunt, ijs incitemini. Hæc ergo mortificate per me, & gratiæ vocationis vestræ sequimini, illi cooperamini, ad me in cælum, ubi ad dexteram Dei Patris omnipotentis sedeo, accurrite. Hæc si non feceritis (quæ facilia quidē sunt credendi & sperandi in me, & me amanti, per quæ leue onus meū est, & iugum suauē) plane illud eueniet vobis, quod dico: Moriemini in vitijs & peccatis vestris. Habetis multa subsidia & præsidia quibus uti potestis, quæ omnia ego dedi vobis per me, per meos Apostolos & Sanctos, per Ecclesiam meam, per vestros superiores. sed illud nunc volo vobis exponere, Iudæis illis dixi, ut crederent quia ego sum, aliās spernēt: Vobis non dico ut simpliciter credatis; scio vos credere: verum paulo attentius animum aduertite, & fidem vestram examinare, num illa sit speculatiua, quasi de rebus quæ ad vos non attineant, & quæ vos ad præteritum mouere non debeant, an lumen vllum in illa agnoscatis, an vim in ea nullam, aut certè debilem sentiat: & tamen est fundamentum fides, & radix omnis iustificationis, cooperatrix omnis meriti. Nōne agnoscitis in fide vestra sterilitatem operum vestra socordia, cum ipsa sit bonorum operum vis foris undissima, & motio efficacissima per charitatē: Itaque caute ne vos in fidei usu similes sitis viro consideranti vultum suæ natiuitatis in speculo: considerauit enim se & abiit, & oblitus est qualis fuerit. Vos in me creditis, prædicatis fidem Catholicam, extollitis, magnificatis: prospicite tamen, ne ita in vestris

actionibus versemini, ac si fidei sitis oblitus, moueamini verò à vestris naturalibus facultatibus, à vestris habitibus & consuetudinibus, à carne potius quam à spiritu profectis. Quis enim ex vobis lumē fidei inducit in omnia intelligibilia. Quis in tentatione scuto fidei, galileæ saluris, & spiritus gladio utitur, & tentationes profligat & vincit? Quis sua industria in Christo efficacem facit fidem in oratione? Reliqua de fidei perfectione prætermitto: his quæ audistis estote cōrenti. In illis interim exercemini deuotè, in illis crescite per mea dona, & sublimiora à me deinde expectate. Tantum illud vehemēter caute, ne Lutheranam certitudinem gratiæ particularem illam quaeratis, nec in sola fide huiusmodi certitudinē ponatis, quam fides mea non dat. Non est Parris mei illa certitudo, est patris mendaciæ Satanæ, qui per fictitiā fidem & illusoriā ex falsa luce, quæ quidē lux non est, sed inferni fumus, certitudinem illam cōtendit efficere, & ex illa emērita fide molitur tartareus draco dogmata omnia Catholicæ fidei & Ecclesiæ debilitare atque euertere. Meam fidem Catholicam, mea dogmata tenete, non fidem Lutheranam, non dogmata, hoc est, tenebras & insanias falsas furiosissimi illius Apostatæ, & supra quàm intelligi à vobis possit, miseri & detestabilis. In veritate verò fidei Catholicæ & dogmatum, quam docuit semper vna Ecclesia Catholica, Apostolica, & hierarchica, viuite, cuius fuit, est, erit vnus pastor, meus Vicarius Petrus, vel Petri successor: pro ea, eiusque fide & dogmatis vitam vestram offeratis Deo; qui finis, si Dño placet, erit & consummatio vestræ fidei, spei, charitatis, & bonorum ex illis procedentium per me. Amen.

FERIA TERTIA

POST SECUNDAM DOMINICAM

QUADRAGESIMÆ.

Quomodo credendum doctibus Phariseis & Scribis.

MATTH. XXIII. MAR. XII. LVC. XX. Anno XXXIII.

In xxxv. imaginem Annotatiuncula.

xxxv.

96.

A. Atrium exterius, & in eo exedra, ubi verba ad plebem Scriba & Pharisei faciebant.

C. Arroganter cum phylacterijs & sumbrijs stolatus Phariseus incedit.

B. Iesus dicens: Quæcunque dixerint vobis, &c. è cathedra sedit.

D. Alus in conuiuio primum accubitus ambit.

E. Alus in Synagoga primas cathedras.

EVAN-

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. XII.

MATTH. XXIII.

LVC. XX.

*Et dicebat eis in doctrina sua:**Caute à Scribis,**qui volunt in stolis ambulare,**& salutari in foro, & in primis cathedris sedere in Synagogis, & primos discubitus in cœnis.***T**VNC^a IESVS locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, dicens:Super^b cathedram Moyfi federunt Scribæ & Pharifæi. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, seruate, & facite:

secundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, & non faciunt.

Alligant enim onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere.

Omnia verò opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.

Dilatant enim phylacteria sua, & magnificent funbrias.

Amant autem primos recubitus in^d cœnis, & primas cathedras in Synagogis,

& salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

Vos autem nolite vocari Rabbi: vnus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis.

Et patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est enim Pater vester, qui in cælis est. Nec vocemini magistri: quia Magister vester vnus est, Christus. **Qui maior est vestrù, erit minister vester.** **Qui autem se exaltauerit, humiliabitur: & qui se humiliauerit, exaltabitur.***Audiente autem omni populo dixit discipulis suis:**Attendite à Scribis,**& amant salutationes in foro, & primas cathedras in Synagogis, & primos discubitus in conuiuijs.*

ADNO-

ADNOTATIO.

A. *Trium exterius, vel ampla exedra, ubi Scribae siue Doctores, & Pharisei ad plebem verba facere solebant. In hoc atrio magna cathedra: ex ea Phariseus docet populum onustus phylacterijs, circumdatus simbrijs, circumfusa audientium turba. Erant autem phylacteria tabellæ cōcinnae, quibus inscriptus erat decalogus, ad frōtem applicita, tum ab extremo brachio pendētes. His ambitiosè ostentabant memoriam se retinere mādatorum Dei; ut simbrjs itē, quas ambitiosè dilatabant subinde, quasi admoneri ad legis diuinæ obseruationē viderētur: spinis etiam puncti vrgeri acrius. Erat autē hæc*

Iudeorum vanitas, verbum Dei ad hypocrisim interpretantium.

B. *IESVS Doctorem illum splendidum Phariseum demonstrat, præcipiens doctrinam è cathedra & legitima auctoritate profectam, propter docētis improbitatem vel turpitudinem nō esse contēendam: sed ea faciēda quæ benè docentur, quæ à docentibus malè fiunt non esse seruanda.*

C. *Arroganter stolatus incedit stolidus Phariseus.*

D. *Alius in cōuiuio primū accubitus ambit.*

E. *Alius in Synagoga primas cathedras contentio: è inuadis.*

MEDITATIO.

Fructuosissima est huius Euangelij doctrina. Audite verò Frātres, quid Iudeis Christus præscripserit. Qui sedebant super Moyſis Cathedram (hoc est, qui legitima auctoritate docebant) horum doctrinam omnem seruādam esse ac faciendam dixit; opera autem & actiones ipsorum non esse faciendas. nam aliter docebant, & aliter faciebāt; quod ex Cathedra & doctrina Moyſis non erat, sed ex animi ipsorum peruerſitate. Itaque doctrinam probat, quæ ex Cathedra verè diceretur: mores, qui contra Cathedram etant, reprobant. At dicas: Ipse tamen eorum doctrinam damnauerat. Id quidem verum est: sed propterea Cathedram nunc addit, ut illud quod taxauerat, monstraret non docete Scribas ex Cathedra & doctrina Moyſis, sed ex animi prauitate. Vnde igitur tunc cognoscere poterant Iudei, non esse ex Cathedra Phariseorum doctrinam, sicubi hæſitarent? Ad IESVM videlicet referre debebant, qui doctrinā Phariseorū reprehenderat & mores; & tamen quæ è doctrina essent Moyſis iubebat seruate & facere.

Sed animaduertendum Frātres, quod ad nos attinet, quid significet benignus IESVS. Primū quidem damnat hæreticos, qui propter mores damnare solent Catholicorum doctrinam. Simul increpat eos, qui contra faciunt quā doceant, & cum benè doceant, malè viuendo faciunt, ut nomen Domini & doctrina blasphemetur. Deinde cum à Christo esset illa Cathedra & lex Moyſis per Euangelium antiquanda, tum adimplenda, & con-

summanda, atque in melius commutanda, damnata ambitione Scribarum & Phariseorum, instituit vetos Euangelij Magistros, & Ecclesie Patres: eos videlicet, qui in profunda humilitate fundamentum ponerent, nō sentirēt, gauderēt ve se vocari Magistros vel Patres; vnum verò Magistrum Christum IESVM, omnis veræ doctrinæ auctorem, simul vnum patrem Domini nostri IESV Christi & nostrum agnoscerent in corde suo. Illud etiam docuit, ut sensus hic spiritualis ita cor occupet, ut non solum omnem arrogantiam è cordibus Magistrorum & Patrum in Ecclesia Dei expellat, sed faciat ut ad cor illo diuino humilitatis sensu occupatum ne penetret; totus verò sensus vel magisterij vel paternitatis in eo positus sit, ut diuino magisterio & virtute suas opetas ad animas iuuandas conferant, in simplicitate & humilitate cordis in Christo. Ita fiet ut doceant, non quasi ex Cathedra Moyſi, sed verè ex Christi; & eò excellentius, quod excellentior est eorum gratia qui Dei filium habent Præceptotem, & in eius Cathedra sedent non Moyſis, cuius gloria vultus euacuata est, cuius erat ministratio 2. Cor. 3. litetæ & damnationis. Habent Christum IESVM Magistrum, & ministratorem spiritus & iustitiæ, confectorem omnis gratiæ & veritatis. Quæ igitur hinc ptomanat lucem cordi imprimamus; ea faciet nos in humilitate bonis interpretationibus factarum Scripturarum consentientes; & ut traditionem illam factosāctam, quā accepit Ecclesia Catholica à

ca à Christo & Apostolis, intelligentiæ scilicet & expositionis Sacramentorum litterarum & traditio-
 rum, sequamur fideliter & deuotè. Vnde rursum fiet, vt facile subdamus iudicium, non solum Ecclesiæ ipsi, sed Doctorum consensui, communibus etiam opinionibus, in his quæ in opinione versantur. Concipiemus præterea ex hoc spiritu zelum feruidum, primum contra hæreticos Scripturarum peruersores, tum contra infidelitatem omnem & prauos mores. Postremò locum illum Pauli intelligemus in spiritu suauitate & luce: *Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia; vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.* Neque tamen his contenti erimus: sed, si Cathedram Christi conscendere, si ex illa docere velimus fructuose, illud prouidebimus, ne nobis obijci possit: *Dicunt, & non faciunt*; bene iste docet, sed male agit: & fiat pusillus scandalum perniciosum, & nolint auditores illa facere quæ docentur, cum ea non faciat qui docet: & necessum sit de nobis intelligi; *Secundum opera eorum nolite facere*: sed saluari exemplo omnibus, & bonis operibus præeamus; hæc enim bonam doctrinam illuminant. His omnibus accedat oportet Ecclesiæ legitima auctoritas, per quam collocat Christus Doctores suos in sua Cathedra. Per hunc enim gradum, Ecclesiæ scilicet missionem, ad illam Cathedram est ascendendum. Neque doctrinæ, vel etiam reuelationibus credere debemus, & ex illis quasi Cathedra docere absque Ecclesiæ consensu & facultate. In docendo autem mansuetudine ac sobrietate uti debemus, nec feruores nostros, vel mentis excessus plebi importunè obtrudere; sed pedetentim auditores ad perfectionem ducere insistamus in Christo, iuxta statum rationem & modum. Reliqua docebit nos vnctio, si quæ attigi principia sequamur.

Neque verò existimemus hic tantum concionaros & professores Theologiæ institui; sed Superiores etiam religiosos, qui Christi

& Apostolose eius debent imitari in gubernatione, & ea fugere quæ in Scribis notantur. Humilitate enim præstare debent Superiores. cuius erit tui signum, cum quis audit vel cogitat se esse Superiorem, vel sibi viderit reuerentiam exhiberi vt Superiori, si nihil prorsus moueatur interna philautia; sed tantum ad opus & onus impositum respiciat, & ad indignitatem suam & ineptitudinem animu aduertat. In obseruatione autem disciplinæ nulli sit secundus: in ratione gubernandi benignitatis ac mansuetudinis, charitatisque Christi, Petri, Paulique formulæ semper sit memor: ad hanc normam assidue spectet, hunc spiritum sequatur, non timoris imprimat & seruitutis Fratibus. Nam propterea in Societate nostra nulla est obligatio ad peccatum ex instituto, (nisi quam vota inducunt) quod velimus nostros amore duci ad obseruantias nostras regulares, non timore. Neque tamen non intelligimus mansuetudinem fieri robustiorem, si seueritatem, vbi necessitas postulat, adhibeant opportunè. Ita igitur Magistros Euangelicos & Patres instituit Christus, vt non sit necessum dicere Christianis: *Secundum opera eorum nolite facere*, sed potius, Eorum doctrinam & vitæ conuersationem probate & imitamini. Nec in animum inducatis, vt iudicetis vestros Magistros, vel Patres, cum neminem debeamus iudicare.

Hæc tamen non eò spectant, vt sicubi, quod Deus auertat, in morum probitate deficerent, eorum vitia sectari deberemus; sed tunc quæ è Christi doctrina docerent, ea sequi, quæ facerent (consulto confessario) fugere deberemus. Quod si in doctrina quoque errare viderentur; non nostro iudicio illos damnare liceret, sed confessarij, & doctorum hominum, & Generalis Præpositi primum, dein Inquisitoris, aliorumque Superiorum; tandem summi Pontificis, & sedis Apostolicæ, quæ in ijs quæ sunt fidei errare non potest.
 Amen.

<p>D. Levez, agissez, n'oubliez rien.
 E. C'est bien, c'est bien, tout va bien.
 F. Levez, n'oubliez rien, tout va bien.
 G. Levez, n'oubliez rien, tout va bien.</p> | <p>A. Levez, n'oubliez rien, tout va bien.
 B. Levez, n'oubliez rien, tout va bien.
 C. Levez, n'oubliez rien, tout va bien.
 D. Levez, n'oubliez rien, tout va bien.</p> |
|---|---|

A. Regio circa Hiericunta, qua iter habebat IESVS, antequam caecum sanaret in Iericho.
 B. IESVS cum discipulis.
 C. Maria Salome accedit, & petit à Christo pro filijs, vt sedent, &c.
 B. Respondet illis IESVS; Nescitis &c.

D. Herodes Agrippa interficit Iacobum Hierosolymis.
 E. Christus crucifixus, quia meminit calicis, quem erat bibiturus.
 F. Ioannes missus à Traiano in dolium feruentis olei Romæ ante portam Latinam.

Priori Euangely huius parti subscruet imago, & annotatio prioris item partis Euang. Quinquagesimae.

FERIA QVARTA 121
 POST DOMINICAM SECVNDAM
 QVADRAGESIMÆ.

Petitio matris filiorum Zebedæi.

MATTH: XX: MAR: XI: Anno XXXIII.

In xxxvi. imaginem Adnotatuncula. xxxvi. 82.

A. Regio circa Ierichonia, qua iter habebat Iesus, an-
tequam cæcum sanaret in Iericho.	D. Herodes Agrippa interficit Iacobum Ierosoly-
mis.
B. Iesus cum discipulis.	E. Christus crucifixus: quia meminit calicis quem erat
bibiturus.
C. Maria Salome accedit, & petit à Christo pro filijs,
ut sedcant, &c.	F. Ioannes missus à Traiano in dolium ferentis olei Rô-
ma ante portam Laminam.
B. Respondet illis Iesus: Nescitis, &c.	

EVANGELIVM MISSÆ.

Prior pars Euangelij huius posita est in Dominica Quinquagesimæ cum suis
Adnotationibus & Meditationibus.

EVANGELII SECVNDÆ PARS.

MATTH. XX: MAR. XI:

Tertius accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis, adorans, & petens aliquid ab eo.

dicentes:
 Magister, volumus, ut quod-
 cunque petierimus, facias nobis.
 At ille dixit eis:
 Quid vultis, ut faciam vobis?
 Et dixerunt:
 Da nobis,
 ut vnus ad dexteram tuam,
 & alius ad sinistram tuam,
 sedeamus in gloria tua.
 Iesus autem ait eis:
 Nescitis quid petatis.
 Potestis bibere calicem, quem ego bibi-
 biturus sum?
 aut baptismo, quo ego baptizor,
 baptizari?
 At illi dixerunt ei:
 Iesus autem ait eis:

Qui dixit eis:
 Quid vis?
 Ait illi:
 Dic ut sedeant hi duo filij mei,
 vnus ad dexteram tuam,
 & vnus ad sinistram
 in regno tuo.
 Respondens autem Iesus, dixit:
 Nescitis quid petatis.
 Potestis bibere calicem, quem ego bibi-
 biturus sum?
 Dicunt ei:
 Postumus.
 Ait illis:

L MATTH.

Calicem quidem
meum bibetis;

federe autem ad dexteram meam, vel sinistram, non est meum dare vobis; sed quibus paratum est à Patre meo. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus.

IESVS autem vocavit eos ad se, & ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum:

& qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos:

sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister:

& qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus:

sicut filius hominis non venit ministrari,

sed ministrare,

& dare animam suam redemptionem pro multis.

quem ego bibo, bibetis; & baptisimo, quo ego baptizor, baptizabimini.

vel ad sinistram,

de Iacobo & Ioanne.

IESVS autem vocans eos, ait illis: Scitis quia hi, qui videtur principari gentibus, dominantur eis:

& Principes eorum potestatem habent ipsorum.

est autem in vobis:

eris

sed quicumque in vobis erit omnium servus.

Nam & Filius hominis non venit ut ministraretur ei,

sed ut ministraret, & daret

ADNOTATIO.

A. Regio circa Ierichunta, qua transibat IESVS cum ex Ephrem rediret Ierusalem, antequam sanaret cecum ad Iericho.

B. IESVS cum suis Apostolis.

C. Uxor vero Zebedei Maria Salome, Anna filia, soror Mariae virginis Matris, amita Christi, cum duobus filiis Iacobo & Ioanne, cum audisset à filiis demonstrasse IESVM se, postquam multa esset passus à Iudaeis, gloriose resurrecturum, gloriam Christi avidè animo retinens cum filiis, non ita passionis labores; facile adducta est, ut cum illis peteret gloria Christi communionem; & quidem praeter ceteris ampliorem: Dic, inquit, ut sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram tuam in regno tuo. Assistent filij, probant petitionem matris: Apostoli reliqui agrè serunt illos velle ipsis praeferi. Impletur omnia humanis affectibus.

B. IESVS autem verbis castigat duos fratres, & in ipsis matrem; significans aliam non esse viam ad gloriam, nisi per imitationem calicis passionis suae, gloriam porro non esse huius seculi appetendam, sed eam quae est parata in caelis à Patre aeterno. Conuersus rursus ad alios Apostolos, à zelo eos reuocat ad animi modestiam & humilitatem.

D. Ierusalem, ubi regnans Herodes Agrippa, filius Aristobuli, frater flagitiosae Herodias, occidit Iacobum fratrem Ioannis gladio, coniecit in carcerem Petrum, afflixit quosdam de Ecclesia. Qui percussus postea ab Angelo Caesareae, & consumptus à vermibus miserimè interijt. Hunc agrippam Caius Caesar, defuncto Tyberio, è carcere in quem fuerat à Tyberio coniectus eduxit, & Tetrarchia quae fuerat Philippi Regem constituit, adiecta Lyzania quoque; Tetrarchia.

Act. 12.
Ioseph.
Antiq.
lib. 18.
cap. 8.

trarchia. Addidit deinde Galilæa & Peræa Tetrarchiam, Herodi Antipæa ademptam: Adiunxit præterea Claudius Cæsar Iudæam & Samariam. Hic ergo Herodes Agrippa imperium habebat in Iudæam & Galilæam, a quare, vt in hominem Galilæum, & suæ etiam in Iudæa iurisdictionis, animaduertit in Iacobum Ierosolymis; neque enim eras præses Romanus qui cum pos-

set impedire.

E. Crucifixus Christus appictus est: quia meminuit calicis quem erat bibiturus; is enim erat mors crucis.

F. Significatur Ioannes in dolium feruentis olei à Traiano coniectus Romæ, ad portam Latinam, vnde liberatus fuit diuino miraculo; calix tamen ille à Christo deputatus est.

MEDITATIO.

O Sancte & magne IESV, quàm propriè cordis nostri ignorantias, & desideriorum prauitates perstrinxisti! Agnoscimus nos esse non solùm filios Zebedæi, sed matrem. Anima quidem nostra sensualis est & terrena: quæ sunt mundi huius, eò inclinatur, ijs consentit; non mouetur rebus cælestibus, non spiritualibus; non amat mortificationem, sed abhorret; & illò fertur improuidè & impotentè, quò per labores, mortificationem, per vsum virtutum, & mèrita contentèdum est: illis scilicet neglectis, sine quibus ad præmia peruenire nemo potest. His omnibus imbuir nostra humanitas & anima filios suos, intellectum & voluntatem, in quam concupiscibilis vis & irascibilis redundat. Hæc natura nostra, hæc potentia, hæc animæ vires. Hæc miseriam! Cum non audiant iam futurum, sicut Apostoli, vt tu crucifigaris pro nobis; sed verè credant & sentiant esse crucifixum, & legant omnibus locis te per te, per Apostolos, ad crucem ferendam nos grauissimè adhortari: tamen ita accipiunt adhortamenta & mandata, atque si ad contraria incitarentur. Nihil cogitant de cruce, nihil de tribulationibus propter te sufferèdis, & pro nostris peccatis, nihil de meritis, nihil de obedientia quæ Deo & nostris superioribus debemus. Nōne hoc in nobis experimur, & actionibus quotidianis repræsētamus? Nōne itè in orationibus nostris toti sumus in gratijs petèdis, & diuinis donis expetèdis; & parùm aut nihil cogitamus ea facere, per quæ illa est nobis Deus cōcessurus? Non oramus vt vires nobis Deus inferat ad illa facièda. Nōne hæc intolerabilis est arrogantiā? Nōne hæc Dei tētatio?

Audite verò quemadmodum has nostras deprauationes bonus IESVS castigat in Apostolis: *Nescitis, inquit, quid petatis.* Cùm

grauis potuisset reprehendere, mansuetudine vitur: & tamen illorum interim taxat arrogantiā, minuit simul illorum peccatum; & reuocat ad lucem veritatis. Abijcite huius mundi petitiones, Apostoli mei, & animo veritati potius meæ attendite: ad calicem quem ego sum bibiturus, ad baptismum quo ego sum baptizandus, animum aduertite, id est, ad meam passionem & mortem. Animaduertite me gloriā meam non esse aditurum, nisi per illum calicem & baptismum. Videtis vestram ignorantiam, & vestra desideria quorsum spectent? Sentitis quàm sinistra sint vestra petitiones? Senserunt Apostoli vim reprehensionis & eruditionis, & quòd auerteret eorum animos Christus ab eorum petitionis errore. Offerunt se constanter ad calicem & ad baptismum: interius scilicet erat iam in eis operatus IESVS. Iam cogitant de laboribus, de persecutionibus, & morte subeunda pro Christo; sed nondum à sua petitione decedunt, atque ad eam fortassis confirmabant. Post calicem nostrum igitur, bone IESV, post baptismum petimus, vt sedeamus vnus ad dexteram tuam, alter ad sinistram in regno tuo. Ab hac rursus cogitatione illos reuocat. Altius vos volo esse animatos mei discipuli: volo perfectius vos sapere, & profundius humilibus consentire; atque non solùm non quærere prærogatiā præmij, sed præmio omnino sentire debetis vos esse indignos, etiamsi calicem meum biberitis, etiamsi meo baptismo baptizemini, etiamsi omnia quæ vobis præcepta erunt feceritis. Et tamen estote alioqui certi, vobis præmium non defuturum, sed quātum, & quæ paratum est à Patre meo ijs qui voluntatem eius faciunt. Hoc igitur vobis concedo, vt calicem meum bibatis (nam

Ioanni dolium olei, & exilium pro calice depuro.) at enim præmium, siue præmij prærogatiuam, non est meum dare vobis, sed quibus est paratum à Patre meo. Cur tuum non est, magne IESV? Ita meum non est, vt doctrina mea non est mea; quia Patris & ego sum, & mea omnia. Non enim sum ego principium prædestinationis à me, sed à Patre. Itaque & prædestinatio, & quæ cum ea coniuncta sunt, & quæ consequuntur; mea non sunt, quia à Patre sunt; & mea sunt, quia à Patre ego accepi ab æterno vt mea sint. Quid ergo est: *Sed quibus paratum est à Patre meo?* Connexa videlicet illa sunt ex Patris æterna prouidentia, bonitate, & iustitia; prædestinatio, merita, præmium. Non separantur hæc, etiã si prædestinatio præcedat & meritum & præmium. Intelligite itaque

quid petatis, non solum præmium petatis, sed in meritis consistite, & Dei adimplenda voluntate; reliqua à Patre sperate. Vos humilitati insistite, & præmium tamen si petatis, per hanc petite.

Hanc doctrinam si sequamur Fratres, fiet vt intelligamus in orationibus nostris, vbi dona à Deo petimus, vt non ad illa solum spectemus, sed ad media quibus illa scimus Deum velle concedere. Hæc cum fecerimus, tamen in humilitate & mortificatione consistamus cordis nostri, & toti illa absorbeamur petitione: Fiat voluntas tua, Domine, sicut in cælo: sicut tu vis. Nihil enim volumus, Domine, nisi vt adueniat Regnum tuum, & in omnibus sanctificetur nomen tuum, & fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. Amen.

FERIA QVINTA
POST SECUNDAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

De diuite Epulone.

LVC. XVI.

Anno XXXIII.

In xxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

xxxvij.

- A. IESVS in sinibus Iudææ trans Iordanem, vbi hæc docuit.
B. Epulonis conuiuium splendidum, ipse indutus purpura & bysso, &c.
C. Symphoniaci psallunt ad epulas.

- D. Demones aultores tanta nequitia obsident cenationem & domum.
E. Lazarus ad ianuam diuitis iacentem vlceribus plenum nemo reficit, ne micis quidem, &c.

73.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVI.

IN illo tempore dixit IESVS discipulis suis: Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus, cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lungebant vlcera eius.

ADNO.

- A. IESVS in finibus Iudææ trans Iordanem, ubi hæc docuit.
B. Epulonis conuiuium splendidum; ipse indutus purpura, & bysso, &c.
C. Symphoniaci psallunt ad epulas.

- D. Demones auctores tantæ nequitie obsident cœnationem & domum.
E. Lazarum ad ianuam Diuitis iacentem, vlceribus plenum, nemo reficit, ne micis quidem, &c.

TERRA POST QUINQUE ANNI
 B. 1700
 1700

<p>A. 1700 in 1700
 1700
 1700
 1700
 1700</p> | <p>D. 1700
 1700
 1700
 1700
 1700</p> |
|--|--|

ADNOTATIO.

A. IESVS in finibus Iudææ trans Iordanē, vbi hæc & alia multa docuit: circūstāt discipuli.

B. Domus Epulonis opulenta: ipse indutus pretiosa veste è purpura & bysso, magnifica & delicata, celebrat cum aequalibus conuiuū splendidum, multi occupati in ministerio mensæ, vina singulari nobilitate parata, offeruntur lautæ atque opipare dapes, aliæ expediuntur.

C. Symphoniaci pueri psallunt ad mensam, omnia plena luxu atque omnium rerū profusione.

D. Demones auctores tantæ intemperantiæ

& nequitie circūvolant, & obsidēt domū & cœnationē Epulonis, illius luxuriæ & voracitatis sunt instigatores, gaudēt eius flagitijs, simul obsidēt illius animā, vti in Infernū detrudatur.

E. Lazarus mendicis ad iannam Epulonis vlcēribus plenus iacet, fame laborans, petit cupide de micis quæ è mensa diuitijs excidebant, vti satiari liceat, nec quisquā illum exaudit, nullus quicquam illi erogat: miserantur tamen carnes quem homines reijciunt, solantur eius morbos, vlcera lincant, & saluari salua imbuunt.

MEDITATIO.

Gaudemus vehemēter in humilitate cordis nostri, Fratres, & exultemus in Christo IESU, qui nobis sua benignitate dedit vt simus pauperes. Paupertatē suscipiamus & amemus, & corde intimo amplectamur. Videte diuitem Epulonem, videte pauperem Lazarum, vtriusque vitam, vtriusque mortem cōtemplemur. O detestabilē & miserū diuitē! ô amabilē & beatū pauperē! Illū in Inferno sepeliunt Dæmones tetri, hunc læti portant Angeli in Abraham sinum. Et quid mirū si hoc exemplo paupertatem ornat Christus, qui se infinitū exemplū posuit paupertatis scētadæ? Propter nos enim egens factus est, cū esset diues, vt sua inopia nos faceret opulentos. Et aliæ quidē inopiæ Christi, vbi nascitur, viuunt inter homines, patitur, moritur, summæ sunt, sed quæ ex alia sūma eius humilitate vim accipiūt & splendore, quæ illa est paupertas, quā in vnione hypostatica verbi sui suscepit IESVS, vbi Deus factus est homo, id est, vbi impassibilis, immortalis, infinitæ potentia, passibilis factus est, mortalis, debilis, imbecillus, fragilis. O immensam & ineffabilē paupertatē & humilitatē! ex hac enim aliæ sunt summæ. Nā cur summæ sunt paupertates nasci Christum, viuere inter homines, pati, mori tā abiectē, nisi quòd illæ sunt Dei per vnionē illam hypostaticā, & infinitam paupertatem? Sic porro fecit Deus, vt summā paupertatem eueheret in diuitias & opes immensas. Paupertate enim incarnationis, vitæ, & mortis suæ, Mundū, Infernum, Peccatum, Mortē superauit IESVS, & confecit mortalibus vitam sempiternam.

Sed ad nos hanc parabolam conuertamus. Si paupertatem amamus, Fratres, non illa so-

lūm vitemus, quæ diuiti causa fuerunt æternæ mortis; nec ex animo nostro ea reijciamus solūm, quæ propter Christum reliquimus æternā bonā; & facultatem illam possidēdi: sed desiderium omne illorum, & illecebras extirpemus funditus; & simul ea omnia quæ paupertatē redolēt diligamus, scētetur, atque amplectamur. Diuitiæ sint nobis, contrā quam Epuloni, horrori, vestitus vilitatē amemus, mēsa inops & ieiuna sit nobis in delicijs. Breuiter, nihil harū rerū cordi nostro hæreat. Neque tamen hīc consistamus; sed esuriem & sitim desideremus pati: ieiunia etiam, si liceat per obedientiam, frequenter sentiamus. certē in ieiunijs Ecclesiasticis esuriem & sitim exerceamus. Addamus desiderium corporalium afflictionū, has exerceamus: non enim negabūt nobis Superiores flagellationū, si non quā sæpē velimus, saltē aliquando vsum aliquem. His rebus non solūm paupertatem Lazari emulabimur, sed Christi ipsius, qui pro nobis esuriit, sitijt, flagella acerbissima passus est.

Hæc quæ hactenus diximus bona sunt & vtilia; sed ne aliquo modo superbiæ afflatu inficiantur, addenda est illa paupertas spiritus, hoc est, spiritualis humilitas, & cordis submissio. hæc enim cū illis Regnum cælorum nobis conciliabit in Christo, non illud solum quod in cælis expectamus, sed quale hīc etiā suā benignitate cōmunicat bonus & sanctus IESVS; gustum scilicet aliquem & sensum cælestium bonorum, & splendorem suauem & lætum, qui subinde recurrat in animum nostrum & spiritum, ac confirmet perfectam in nobis paupertatem, & faciat vt loco rerum omnium sit nobis Christus IESVS. Amen.

Non potuit vna imagine depingi luxus Epulonis, mors tetra, & Infernus: propterea in tres imagines hæc distribuimus: superior vna est, sequuntur duæ.

E A D E M F E R I A V.
 P O S T D O M I N I C A M S E C V N D A M
 Q V A D R A G E S I M Æ.

De morte Epulonis & Lazari.

L V C. X V I.

Anno XXXIII.

In xxxviii. imaginem Adnotatiuncula.

xxxviii.

A. Epulo cum morte luctatur; abripitur à diabolis eius anima, sepelitur in Inferno. B. Misere se affigit vxor & tota familia. C. Diripitur à furibus domus.	D. Effodiunt sepulchrum Epuloni in terra homines, vt in Inferno Demones. E. Contra, Lazarum morientem excipit lux & Angeli, portandum in Lumbum Patrum.

74.

S E C V N D A P A R S E V A N G E L I I M I S S Æ.

F A C T U M e s t a u t e m v t m o r e r e t u r e m e n d i c u s , & p o r t a r e t u r a b A n g e l i s i n s i n u m A b r a h æ . ^{a b c} M o r t u u s e s t a u t e m & d i u e s , & ^d s e p u l t u s e s t i n I n f e r n o .

A D N O T A T I O .

A. **E**pulonis horrenda mors describitur. conueniunt truculenti Demones; exultant prada, terroribus atque spectris crudelibus factam animam exterrere, nuntiant infestis, flagitia omnia quibus se tota vita contaminauerat ante oculos ponunt, concidit illius fides ac spes omnis, si qua erat residua; denique Dei permisso ante Infernum & Moriem infernaliter cruciatur viuus. Execrabilem simul hominem aspice toto corpore horrere, mente furere, cruciari horribiliter, non solum diabolicis illis tormentis, sed conspectu etiã vxoris, liberorum, diuitiarum, luxus, conuiuiorum, quæ inuitisimè relinquebat. Cernit domum diripi, omnia luctu plena & confusione, exhalat animam horridam, impuram, tetram: ea recipitur à crudelissimo Demone, atque ad eum extrahitur. Similiter moriuntur flagitiosi homines semper, nonnunquam etiam huiusmodi signa extrinsecus in eorum morte cernuntur.

B. Vxor simul miserabiliter mortem mariti lugeat exanimata, crinem euellit, dissipato ac neglecto cultu corporis est: ciulant communes liberi, dolorem incompotis fletibus argentes. Consolatrices adsunt matronæ, alibi etiam lugentes mulieres, funesta domus & familia, ac rerum omnium facies horrenda.

C. D. Diripiuntur à domesticis, vel à furibus alijs opes Epulonis, illo etiamnum spirante & vidente.

E. Effodiunt illi sepulchrum in Inferno Demones: quod enim super terram faciunt homines, existima similiter in Inferno parari.

F. Contra, veidè Lazarus placidissime ac suavissime moritur, vili quidem & paupere loco, sed quem cohonestat Angelorum frequentia, illustrat diuinum lumen è celo. Epulonem terrent Demones fedissimi; Lazarum solantur incunctissimo aspectu Angeli. Demones illi minantur Infernum; Angeli huic pollicentur Paradisum. Diaboli illius fidem & spem diripiunt; Angeli huius confirmant, simul & charitatem. Spiritus nequam distorquent Epulonem infernaliter ante Infernum; beati spiritus Lazaro representant gloriam celestem ante Paradisum, & replent splendoribus animam iusti morientis, imò deserentis vitam mortalem (quæ quid est aliud, quàm prolixa mors?) & aspirantis ad veram & æternam vitam. Exhalat felicem animam Lazarus, recipitur ab Angelis: portatur in sinum Abrahæ, in habitaculum sanctorum Patrum; animam tetri Epulonis excipiunt seui Demones, atque in Inferno sepeliunt.

E A D E M

EADEM FERIA.
De morte Epulonis & Lazari.
 Eodem cap. Anno xxxij.

74
 xxxviii

A. Epulo cum morte luctatur; abripitur à diabolis eius anima; sepelitur in inferno. B. Misere se affligit vxor, et tota familia. C. Diripitur a furibus domus.	D. Effodiunt sepulcrum Epuloni in terra homines, vt in inferno dæmones. E. Contra, Lazarum morientem excipit lux, & Angeli portandum in limbum Patrum.

DAM

SS.E.

EADEN

EADEM FERIA

Ex inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra

75
xxxix

Eodem cap. Anno xxxij.

A. Id spatium terræ, quod intercedit inter
limbum Patrum, & terre superficiem.
B. Limbus Patrum, ubi Abraham, et Lazarus.
C. Limbus puerorum, quò nec lux è limbo
Patrum, neque ardor ex purgatorio

pertinet.
D. Purgatorium, ubi animæ diuina vi ma:
nuque purgantur.
E. Globus inferni, unde Abrahamum Epulo
nequaquam rogat.

DOMINICÆ SECUNDÆ

QUADRAGESIMÆ.

Ex Inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra.

LVC. XVI.

Anno XXXIII.

In xxxix. imaginem Adnotatiuncula.

xxxix.

75.

A. Id spatium terra, quod intercedit inter Lybum Patrum & terra superficiem. B. Limbus Patrum, vbi Abraham & Lazarus. C. Limbus puerorum, quo nec lux è Limbo Patrum, neque ardor ex Purgatorio pertinet.	D. Purgatorium, vbi anima diuina vi manûque purgantur. E. Globus inferni, vnde Abrahamum Epulo nequicquam rogat.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

ELeuans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius: & ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. Et in his omnibus, inter nos & vos Chaos magnum firmatum est: vt hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transire. Et ait: Rogo ergo te Pater, vt mittas eum in domum patris mei. habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen & Prophetas; audiant illos. At ille dixit: Non, Pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. Ait autem illi: Si Moysen & Prophetas non audiunt; neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

ADNOTATIO.

VT in conspectu poneretur Lazarus in sinu Abrahæ, commodè factum est, vt quasi in quatuor partes diuiso orbe terrarum in ascripto quadrante, pateant Inferni receptacula omnia, Sit igitur

A. Id spatium terræ, quod intercedit inter

Limbum Patrum, & terræ superficiem. Quatuor præterea succedunt subterranea loca, exercende iustitiæ Dei destinata, quæ creauit Deus initio: Infernus inferior circa centrum terræ; vastissima scilicet quadam sphaera. Circa hanc Purgatorij orbis. Tertio loco Limbus siue orbis

L 4 puero-

puerorum, ambiens Purgatorium. Quarto & supremo loco Limbus vel orbis Patrum, puerorum Limbo circumfusus.

B. Limbus Patrum, qui sinus Abrahe propter privilegium singulare fidei Abrahe dicitur; Et intelligamus similiter credidisse de Messia, similiter operatos cooperante fide, quotquot vel post mortem fuerunt purgati, vel nulli culpe obnoxij, neque pene purgatorie vitam hanc cum morte commutarunt ante Christum passum & resurgentem, omnesq; ad Limbum eundem deductos. Fuit enim Christus primogenitus mortuorum, nec ante eius mortem quisquam hominum Deum videre potuit. Neque vero in Limbo anime Patrum quicquam pene sentiebant, preterquam ex desiderio dilate glorie & aduentus Christi animi dolorem. Inuisabantur tamen frequenter ab alijs Angelis; item suos habebant adhuc Tutelares: accipiebant reuelationes permultas, spe magna magnum desiderium solabantur: locus erat amoenus, placidissimus, diuino quodam lumine illustratus. Ibi anime fide & spe nitentes, charitate in Deum & proximum inflammate, virtutibus ornate, inter se iucundissime de Christo, & de rebus diuinis colloquentes, Christi aduentum ad se premitolabantur, patienter quidem, & certa spe plena, auidè tamen, quod illis aliqua causa doloris erat. Hic inter alias animam vides Abrahe; iuxta hunc Lazarum consolatione & incunditate perfusum, utrumque respicientem in Infernum ad Epulonem; Abraham etiam cum illo colloquentem.

C. Orbis ubi pueri, qui absque Sacramento fidei aliquo ante rationis usum è vita decedentes, nullum sensus dolorem vel pœnam percipiunt. Carebunt quidem diuina visione perpetuo, sed ob id nec solliciti erunt, nec aliquo afficientur dolore. Ad hos non pertingit lux Limbi Patrum, nec ignis Purgatorij ardor, etiamsi inter hos orbis collocatæ sint infantium anime. Ibi suis naturalibus potentijs dumtaxat utuntur, nec ulterius quicquam attingunt.

D. Orbis est, in quo eodem quidem igne quotquotentur damnatorum anime, iustorum expurgantur, non tam atrociter tamen; si quid impunitatis eluendum è viuis excedentes secum at-

tulerint. Neque verò hæc anime à Demonibus vel Angelis cruciantur, sed à sola potenti manu diuinitatis, quæ eos non tam torquet quàm emittat: quamuis illa expurgatio sit longè grauior pœna, quàm quæ inter homines ex cogitari possunt grauissima. Inuisantur hæc anime ab Angelis, retinent adhuc suos Custodes; horum ministerio multa procurantur, quæ ad eorum liberationem faciant. Multa ipsæ anime cognoscunt, quæ illarum fidem spemq; confirmant, charitatem exhilarant. Et tamen inter hæc, seuera in illas exercetur Dei omnipotentis iustitia. Iuuantur hæc orationibus, bonis operibus, satisfactionibus, Messæ sacrificijs, indulgentijs Ecclesiæ, & viuentium hominum suffragijs.

E. Globus est, siue sphaera circa terræ cœtrum vastissimo & terribissimo hiatus. Hic ignis, fumus, tenebra, frigus, vermis, fletus, horror, & alia tormenta fœuissima, quibus suam iustitiam exercet Deus in Demones, & damnatorum hominum animas, etiam ante Iudicium. Hos cruciatus intelligere supra hominum captum est: neque enim inueniri potest in terris pœna, quam illi cruciatus non longo intervallo excedant, quæ sine ulla comparatione non sint acerbiores. Aliquid tamen sentire fortassis poterimus, si supra communem omnem, & vsitatam facultatem tormenta illa vires suas exercere imaginemur, & pœnas infligere singulari quadam Dei potentia; ac iustitiæ Dei & voluntati sese accommodare, ad acerbissimos & perpetuos impiorum cruciatus. Horrendum est autem incidere in manus Dei viuentis. Demones enim, & condemnati homines, ut aduersus eius infinitam bonitatem & potentiam in sine viæ suæ peccauerunt, ita illis ab infinita potentia sempiterna supplicia infliguntur. Hic est Infernus, hic vides ut Epulo per Chaos Inferni, & vastam præterea spaij magnitudinem, Purgatorij & Limbi puerorum, suspiciat Lazarum incundè cum Abraham agentem; quod eius tormenta auget. Rursus quemadmodum Lazarus illum in cruciatibus Tartari intrucatur; quod item ad ipsius consolationem attinget. Latatur enim iustus cum viderit vindictam. Sed hæc satis multa: de verbis Epulonis & Abrahe alibi.

Hcbt. 10.

FERLA VI. POST DOMIN. II. QUADRAGESIMÆ.

Paterfamilias plantat vineam, & locat agricolis.

Mat. xxi. Marc. xij. Luc. xx. Anno xxxij.

91

xl

- A. Atrium templi, vbi IESVS hanc parabolam dixit, post ingressum gloriosum in urbem Hierosolymam.
- B. Loquitur turbis Christus parabolam, audientibus Principibus et Pharisæis.
- C. Locat vineam Paterfamilias, mittit seruos ad colonos, vt fructus accipiant.

- D. Vineam, quam plantauerat, et postinauerat, & in qua turrim, et lacum edificauerat Paterfamilias.
- E. Ex ijs qui missi fuerant, aliqui caduntur ab agricolis, alij occiduntur, alij lapidantur.
- F. Tandem Filium mittit, & hunc extra vineam occidendum eijciunt.

129

FERIA SEXTA
 POST SECUNDAM DOMINICAM
 QVADRAGESIMÆ.

Paterfamilias plantat vineam; & eam locat Agricolis.

MATTH. XXI. MAR. XII. LVC. XX. Anno xxxiii.

In xl. imaginem Adnotatiuncula.

A. Atrium templi, vbi IESVS hanc parabolam dixit, post ingressum gloriosum in urbem Ierosolymam. B. Loquitur turbis Christus parabolam, audientibus Principibus & Pharisæis. C. Locat vineam Paterfamilias; nitis seruos ad colonos vt fructus accipiant.	D. Vineam, quam plantauerat & pastinauerat, & in qua turrim & lacum adificauerat Paterfamilias. E. Ex ijs qui missi fuerant, aliqui caduntur ab Agricolis, alij occiduntur, alij lapidantur. F. Tandem filium nitis, & hunc extra vineam occidentem eijciunt.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XII.

MATTH. XXI.

LVC. XX.

Et cepit illis in parabolis loqui:

Cepit autem dicere ad plebē parabolam hanc:

Vineam pastinauit homo, & circumdedit sepem, & fodit lacum,

IN illo tempore dixit IESVS turbis Iudeorum. Aliam parabolam audite: Homo erat^c paterfamilias, qui plantauit^d vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit turrim, & locauit eam Agricolis, & peregrē profectus est.

Homo plantauit.

colonis: & ipse peregrē fuit multis temporibus.

Et misit ad Agricolas in tempore seruum,

vt ab Agricolis acciperet de fructu vineæ.

Qui apprehensum eum ceciderunt, & dimiserunt vacuum.

Et iterum misit ad illos alium seruum: & illum in capite vulnerauerunt, & contumelijs affecerunt.

Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad Agricolas,

vt acciperent fructus eius. Et Agricola, apprehensis seruis eius, aliū^c ceciderunt,

Et in tempore misit ad cultores seruum,

vt de fructu vineæ darēt illi.

Qui casum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum seruum mittere. illi autē hunc quoque cadentes, & afficientes contumelia,

MAR.

Et rursus alium misit,
& illum occiderunt:

& plures alios:

quosdam cadentes, alios verò
occidentes.

Adhuc ergo unum habens fi-
lium charissimum;
& illum misit ad eos nonissi-
mum,

quia reuerentur filium

meum.

Coloni
ad inuicem

& nostra erit hereditas.

alium^e occiderunt,
alium verò^e lapidauerunt.
Iterum misit alios seruos
plures prioribus;
& fecerunt illis similiter.

Nouissimè autè misit ad
eos^f filium suum, dicens:
Verentur filium
meum.

Agricolæ autem videntes
filium, dixerunt intra se:
Hic est heres,
venite, occidamus eum,
& habebimus heredita-
tem eius.

dimiserunt inanem.

Et addidit tertium mittere:
qui & illum vulnerantes eiece-
runt.

Dixit autem Dominus vineæ:
Quid faciam?

Mittam filium meum
dilectum:
fortisum cum hunc viderint

quem cum vidissent coloni,
cogitauerunt intra se, dicentes:

ut nostra fiat hereditas.

ADNOTATIO.

A. Ierosolyma: ibi enim in atrio tēpli, tertio
die postquā gloriōse exceptus fuerat à tur-
bis, hanc dixit parabolam Christus.

B. IESVS cum discipulis circumstante ple-
be, astantibus Principibus Sacerdotum & Pha-
risæis, loquitur ad plebem, obliquè taxans om-
nes, præcipuè tamen Principes; & non obscure
significans quo pacto accepti fuerunt Dei Pro-
pheta & sapientes ab eorum maioribus, ac ve-
hementer illorum animos in necem ipsius conci-
tatos flagellans.

C. Paterfamilias peregrè profectus, mittit
seruos vindemia tempore ad vineæ cōductores,
ut fructum ex ea recipiat, & suum prouentum:
mittit verò nunc paucos, nunc plures, & hi qui-
dem fuerunt Propheta priores, & sapientes. Ad-
dit, pertasus infidelitatis & malitia vinitorū,
destinare alium, qui instar multorum esset, Ioa-
nē videlicet Baptistam, & quo maior inter
natos mulierum nactus surrexisset. Postremò in-
flammatus desiderio fructus ex vinea percipiē-
di, mittit vngentum filium sibi charissimum,

tum certo periculo mortis, ut vel caratione fru-
ctus vineæ sibi proueneret.

D. Vineæ, quam Paterfamilias plantauerat,
ac pastinauerat. Non solum plantasse vineam
intelligendus est Paterfamilias, sed pastinasse ac
coluisse. In vinea item turrim adificauerat ad
custodiam, torcular præterea, siue machinam ad
vinum ex vuis exprimendum atque excipien-
dum, vineam sepe undique munierat, denique
Agricolis locauerat. Itaque nihil potuit facere
vineæ suæ quod non fecerit, nihil cōductori-
bus Agricolis commodare quod non commodauerit.
Peregrè verò proficiscitur, ut intelligant Agri-
cola studio suo, industria, labore colendam vi-
neam, atque Patrifamilias prouentum summa
cum probitate ac fide representandum.

E. E varijs locis vineæ, serui exactores fru-
ctuum, lapidibus appetuntur, caduntur fustib-
us, gladijs vulnerantur, occiduntur.

F. Filium tandem patrifamilias apprehen-
dunt Agricola, eijciunt extra vineam interfi-
ciendum.

MEDI-

MEDITATIO.

Avdite agricoltæ, quibus Deus vineam suam locauit, ac dedit vobis munitiones omnes quibus vineam defenderetis & propugnaretis, dedit instrumenta quibus fructus vineæ colligeretis. Sed de his nobis non est dicendum. Domini nostri sunt & Patres, quibus Deus suas Ecclesias dedit colendas; nos illorum filij ac serui. Nostris igitur Superioribus idem inclamemus: Audite vos superiores Societatis; videte quàm præclara dedit vobis præsidia Deus, quibus vestras vineas, vestras congregationes gubernetis, vt fructum Christo vinearum suarum Domino repræsentetis. Sed præterquam quòd animum & calamum meum reuocat pudor meus, & reuerentia quam meis Superioribus & Patribus debeo, nihil ego in illis negligentia video, nihil quod non verè & sanctè sit religiosum.

Ad meam igitur, ad meam vineam me necessariò conuerto. O anima mea animaduerte, quæso, quòd in te plantauerit Deus vineam suam, tum primùm cum Baptismi Sacramentum suscepisti. suam enim vineam plantat in singulis animabus Deus, quemadmodum in vniuersali, & particularibus Ecclesijs. Vt enim pro omnibus, ita pro singulis mortuus est Christus, & applicatur tota eius passio, vt omnibus, ita singulis; non pars vna vni, alteri altera. Eradicauit ex te malam illam vitem, peccatum scilicet originale, purgavit te, & fecit terram bonam; in ea plantauit per gratiam suam Filium suum, qui vera, salutaris, & diuina est vitis. Hoc est enim insitum verbum, quod potest saluare animas nostras; ex qua vite propagatus palmes est vitæ tuæ spiritualis, vnde rursus multæ propagines prodierunt, virtutes scilicet insusæ & dona. Sepem præterea circumdedit tibi, custodiam Angeli tuicustodis peculiarè. Addidit summum illud præsidium, turrim suam, diuinam scilicet protectionem & fortitudinem, suum nomen, & virtutem sublimem, cælestem, infinitam. Hanc parauit ad custodiam, & aduersariorum propulsationem: vitem verò *Christum* ad tuum palmitem emittendum, conferuandum, promouendum; ad folia, &

flores, & vuas producendas, ex quibus vltimùm fructum colligere posses. Et dedit torcular, suæ crucis diuinum mysterium, & meritum suæ passionis & mortis; per quod exprimere possis vinum meriti tui, & vitam æternam; quod ex tuo palmite tandem exactus est Deus. Hæc dedit tibi Deus omnia, & conseruauit toto tempore tuæ innocentia ante discretionis annos. At verò vbi primùm ad liberum vsum rationis venisti, redige in memoriam, & vide quoties qui in te plantauit vineam Deus officij tui te admonuit, vt vinum illidares tuæ vineæ, meritum scilicet aliquod vitæ tuæ. Et id quidem fecit per institutionem in vita & doctrina Christiana, per inspirationes bonas, per concionatores, per bonas hominum piorum exhortationes & exempla, per alia infinita subsidia: & tamen non solùm nullum illi meritum repræsentasti, sed contra diuina illa subsidia repulisti, nihil animi, nihil auxiliij inde accipiens. Itaque vacuum illà gratiam reddidisti, & quod serè fecisti, iniurius illi gratia fuisti, primùm quidem illum malè accipiendo, & affligendo indignis modis, aliquando etiam planè exstinxisti. Ita parum aut nihil illis inspirationibus & subsidijs Dei profecisti. Respice verò Dei benignitatem. Vbi te vidit debilitatum, non modò non destitit fubleuare, sed plures etiam motiones, tum externas, tum internas, ac etiam necessitates in te contulit, vt cogeret ad fructum vineæ tuæ conficiendum: similiter tamen tu hæc subsidia atque priora accepisti. Vide porò quid reliquum sit: illud scilicet, vt neglectis ijs quæ ad virtutem te possent iuuare, ita animo & spiritu debiliteris, vt gratiam amittas, vitam animæ tuæ, Christum ipsum. Hoc verò est, quod vltimo loco significatur. in peccatum enim mortale cum sis tandem, nisi caueas, prolapsurus, sese tibi offert Christus; (debes tu quidem certè tibi illum repræsentare) istibi ostendit sui vulnera, suam mortem, suum sanguinem: per hæc admonet ne pecces, ne Filium Dei conculces, ne sanguinem sui testamenti pollutum duxeris, ne spiritui gratia contumeliam feceris: quæ patris omnia, si lethaliter pecces. Tu tamen, quoribus his prætermisissis,

Hebr. 10

termisus, vel etiam neglectis, Filium Dei, quod in te est, interfecisti ac conculcasti, & contra Dei voluntatem peccasti? Quod cum faceres, quid aliud quam eius vineam exterminasti, & Diaboli vineam plantasti, atque ex illa fructum Lucifero obtulisti? Quid igitur faciet Dominus vineam quam in te plantauerat Deus, qui non cessat tamen fructum petere? Ne ego, nec tu scimus quando sit facturus quod facturum scimus, nisi ad re redeas. Potest enim quocumque momento te, tuumque palmitem arefactum excindere, ac te dare in Infernum aeterno igne concremandum. Caue miserrime, redi ad vitem, extirpa vitem Dæmonis, inferet te rursus Christus viti saluari & caelesti. Si enim hoc feceris (iuuante Christo I E S V) extruxisti Dæmonem. Penitentia tua per Sacramentum in Christo fecit, ut rursus aridus tuus palmes sit restitutus, virorem acceperit, folia rursus & uvas produxerit. Hæc Christus per torcular suum, per lacum sanguinis sui contulit ad iustificationem tuam, dein ad meritum vitæ æternæ. Quod si adduxit te etiam ad religionis statum, & quasi tuum palmitem nobilitauit, ac fecit vberiore, animaduerte ne hanc gra-

tiam rursus negligas: vide ne obedientiam tuorum Superiorum repugnes. illos enim mittit ad te Deus, qui requirant fructum tui palmitis & vineæ, id est virtutum quas in te plantauit, è quibus fructum exigit continenter. Ne item illas neglexeris internas meas inspirationes; in oratione, in Misericordia, in confessione, in Sacramentis, ne Fratrum pia exempla contempnas. Cole vineam tuam diligenter; quod oratione facies, usu virtutum omnium, mortificatione, humilitate & obedientia; simul actionibus & ministerijs tui instituti. In his si negligens fueris, scito verum esse quod Deus dixit: *Qui modica spernit, paulatim decidet.* Illa enim te negligentem, dubium nullum est, quin paulatim in lethale peccatum conijciant, & vocationis tuæ obscuritatem, & grauissimas infirmitates; cæcitates animi, & obstinationes obducant: cum quibus apostasia coniuncta esse solet, & omne baratrum flagitiorum. Auferet verò à te Christus omnia quæ contulerat dona: dabit diripiendum & contulcandum teterrimis Dæmonijs: quæ auertat Deus. Amen.

EADEM FERIA VI.

POST DOMINICAM SECUNDAM

QUADRAGESIMÆ.

Extra vineam filium occidunt.

EISDEM CAP.

Anno xxxix.

In xli. imaginem Adnotatiuncula.

xli.

A. Eiectum extra vineam filium interficiunt Agricole.
Extra portam enim crucifixus est Dominus.

B. IESVS interrogat Principes, quid sit facturus Dominus vineæ.

C. Venit paterfamilias cum armatis, & malos Agricolas male perdit.

D. Locat vineam alijs Agricolis &c.

E A D E M F E R I A .

Extra vineam Filium occidunt .
Eisdem capp. Anno xxxiiij .

92
xli

A. Eiectum extra vineam, Domini
Filium interficiunt agricolæ.
Extra portam enim crucifixus
est Dominus.
B. IESVS, interrogat Principes,
quid sit facturus Dominus

vineæ.
C. Venit Paterfamilias cum ar-
matis, & malos agricolas
male perdit.
D. Locat vineam alijs agricolis,
&c.

DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.
SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

133

MAR. XII.

MATTH. XXI.

LVC. XX.

Et apprehendentes eum, occiderunt; &

ET apprehensum cum eiecerunt extra vineam, & occiderunt.

Et eiec'tum illum extra vineam, occiderunt.

Cùm ergo venerit dominus vineæ,

quid faciet Agricolis illis?

Quid ergo faciet illis dominus vineæ?

Aiunt illi:

Malos malè perdet & vineam suam locabit alijs Agricolis, qui reddent ei fructum temporibus suis.

Veniet, & perdes colonas istos, & dabis vineam alijs. Quo audito, dixerunt illi: Absit. Ille autem aspiciens eos, ait:

Nec scripturam hanc legis:

Dicit illis IESVS:

Nunquam legistis in scripturis: Lapidem quem reproba-uerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.

Quid est ergo hoc, quod scriptum est:

Et qui ceciderit super lapidè istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.

omnis qui ceciderit super illum lapidem, conuassabitur: super quem autem comminet illum.

Et cùm audissent Principes Sacerdotum & Pharisei parabolas eius, cognouerunt quòd de ipsis diceret.

Et quarebant

& quærentes eum tenere,

Et quarebant Principes Sacerdosum & Scribæ mittere in illum manus illa hora, populum.

timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.

M

ADNO-

ADNOTATIO.

NON potuit omnia complecti superior im-
go, propterea additur secunda.

A. Crueliter interficiunt coloni Filium Pa-
tris familias à vinea exturbatum. extra portam
enim Christus Dominus crucifixus est.

B. IESVS interrogat Principes ac Phari-
saos, quid pro tanta indignitate & maleficio
facturum existiment dominam vineam, cum ve-
nerit rationem à colonis exacturus. Respon-
dent, sumpturum de illis colonis supplicium, vi-
neam alys locaturum. Idem respondet postea
Christus: sed illi dicant enervatè & languide,
nec sentiunt quid dicant, vel mouentur illa ve-
ritate, quæ prolata à Christo illorum corda per-
cussit acerbè. Propterea illa verba à Christo pro-
lata exhorrent atque abominantur. Tange Chri-
ste IESV corda nostra, sed in bonum, nostri mi-
seris, ut commoneamur ut ac dulcedine tua
veritatis.

C. Venit dominus vinea cum armatorum
manu, extrudit à vinea sceleratos colonos, disti-
pat, atque interficit.

D. Loca alys agricolis vineam suam, qui
denti prouentum suo tempore.

Viramque imaginem potes ad spiritum re-
ferre; nam aperte exauctoratio Synagoga de-
scribitur, & Ecclesie electio. Tamen grauissi-
mè admonemur singuli, ut diuinas visitatio-
nes vel inspirationes non negligamus, vel rejici-
ciamus; ne, amissis donis, incidamus in Christi
iustitiam per vitæ nostræ peruersitatem, & con-
quassentur vires nostræ & confringantur: in
quas confractas incumbat & cadat Dei iustitia,
& comminuat non charitatem solùm, & dona
spiritus sancti, sed fidem etiam abolet & spem.
Solet enim vitæ flagitiosa parere desperationem
atque infidelitatem, vel omnino omnis boni
neglectum.

SABBA-

LABATHO POST DOMINUM QVADRAGESIMA
 De Pictis. Labarum.
 Labarum. Labarum.

A. In die tertia post Pascha
 B. In die quarta post Pascha
 C. In die quinta post Pascha
 D. In die sexta post Pascha
 E. In die septima post Pascha
 F. In die octava post Pascha
 G. In die nona post Pascha
 H. In die decima post Pascha
 I. In die undecima post Pascha
 K. In die duodecima post Pascha
 L. In die trigesima post Pascha
 M. In die quadagesima post Pascha
 N. In die quinquagesima post Pascha
 O. In die sexagesima post Pascha
 P. In die septuagesima post Pascha
 Q. In die octogesima post Pascha
 R. In die nonagesima post Pascha
 S. In die centesima post Pascha

A. Ad Bethabaram post Encenia
IESVS docet.
B. Contra inhumanitatem Pharisae-
orum Christus parabolam dicit.
C. Venit ad patrem adolescentior

vecors filius, petit suam partem
substantiae.
D. Congregatis omnibus, discedit à
patre peregre in Regionem lon-
ginquam.

SABBATO
POST SECUNDAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

De Prodigio adolescente.

LVC. XV.

Anno XXXIII.

In xlij. imaginem Adnotatiuncula.

xlij.
66.

A. Ad Bethabaram post Encenia IESVS docet.

B. Contra inhumanitatem Phariseorum Christus parabolam dicit.

C. Venit ad patrem adolescentior vecors filius, petit suam

partem substantia.

D. Congregatis omnibus discedit à patre peregrè in regionem longinquam.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

IN illo tempore dixit IESVS parabolam hanc. Homo quidam habuit duos filios: & dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiæ quæ me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est in regionem longinquam.

ADNOTATIO.

ET hic oportuit quatuor imaginibus completi parabolam Prodigii adolescentis.

A. Locus ubi hanc parabolam & alias dixit Christus, ad fines Iudææ trans Iordanem, ubi primum erat Ioannes baptizans, in tribu Ruben, ad Bethabaram vicum, post festum Enceniorum.

B. Turbis ad IESVM concurrentibus, cum id agrè ferrent, atque obmurmurarent Pharisei & Scribæ, compercuti illorum insipientiam & inhumanitatem IESVS parabolis illis de oue centesima, & decima drachma perditâ. Addit excellentem hanc, qua animum abiectum & iacentem turba peccatricis, & nostrum omnium erigit bonus IESVS.

C. Venit ad patrem è duobus filijs adolescentior, hoc est lasciuens & vecors; petit partem bonorum quæ illi proueniebat à patre. Mihi, inquit, sat est & ingenij & industria, ut per me mea bona administrarem; tua, pater, auctoritate

& cõsilio non egeo, per me possum, per me sapio. Ita videlicet dixit Deo Lucifer. sed hoc felicior homo, quod Satan locum penitentia inuenire non potuit: homo verò postquam à Deo discedit, & ex se desipit, ex se peruersè operatur; tamen viam & locum penitentia apud paternam beneuolentiam, si respiciat, reperit. Sed quid pater? Ne te eas perditum fili. vales quidem ingenio, vales industria, sed ex me, & per me. Ita Deus peccatorem, nè à se discedat, hortatur; & tamen non cogit, relinquit illum in manu sui consilij: quod per parabolicum patrem significatur, qui dat filio substantiam quæ illum contingebat.

D. Petulans adolescentulus & amens discedit à patre, abit in regionem longinquam, exultat de sua libertate seiunctus à patre, id est, de sua pernicie; meditatatur luxum, delicias, vitam flagitiosam. Iam tandem liber sum, sum mei iuris, eripuit me mea fortuna ab importunitate aridi patris mei & tyrannide.

EODEM SABBATO
 POST DOMINICAM SECUNDAM
 QVADRAGESIMÆ.

Profundit omnia Prodigus adolescens.

EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In xliij. imaginem Adnotatiuncula.

xliij.

67.

A. Arripit primam occasionem luxuriosè profuscq;
 viuendi.

meretricibus, à parasitis deridetur, ab omnibus
 deseritur, fit miser.

B. Ita per luxum consumptis omnibus extruditur à

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

Lvc. xv.

ET ibi^a dissipauit substantiam suam viuendo luxu-
 riosè. Et postquam^b omnia consummasset, facta
 est fames valida in regione illa, & ipse^b cœpit egere.

ADNOTATIO.

A. **V**BI primùm data illi occasio est pro-
 fundendi quæ acceperat bona viuendo
 luxuriosè, eam arripuit, atque ad eò illam ipse
 studiosè quaesuit, & inuenit facile. Nam qui à
 suo patre discedit arroganter, à nequam homi-
 nibus facile occupatur atque perueritur: qui à
 Deo discedit, è vestigio à terris Dæmonibus
 conculcatur.

B. Numquam satiantur malis hominum tru-
 culentissimi Dæmones, numquam contenti sunt
 leuibus peccatis, sed ad grauiora impellunt iden-
 tidem violentius; ut tandem ad ea peccatorem
 pertrahant, unde sciunt facile emergere nemi-
 nem, ad desperationem videlicet, ad infidelita-
 tem vel hæresim, vel ad cōtemptum omnis vir-

tutis & boni, & ad peccata alia quæ sapienter à
 sanctis hominibus dicuntur contra Spiritum
 sanctum. Hunc igitur iuuenem eò adduxit Dæ-
 mon per luxum & flagitia, ut consumptis om-
 nibus, per pauperiem penè ad desperationem
 adigeret. Verùm misericors Deus consilia Dæ-
 monis in eiusdem caput retundere solet; & un-
 de perniciem Dæmon meditatatur, inde viam sa-
 lutis sua clementia aperit. Consumptis omni-
 bus bonis quæ à patre acceperat, miser adole-
 scens ab amicis deseritur, à parasitis deridetur, à
 meretricibus extruditur, eget, in publica præser-
 tim fame & annonæ caritate; friget. Ea ad de-
 sperationem omnia Dæmon parabat; Deus ad
 salutem.

EODEM

EODEM SABBATHO.

Profundit omnia Prodigus Adolescens.
Eodem cap. Anno xxxij.

67
xliij

A. *Arripit primam occasionem lux:
uriose, profuseque viuendi.*
B. *Ita per lucum consumptis omnibus,*

*extruditur à meretricibus; à
parasitis deridetur; ab omnibus
deseritur; fit miser.*

EDWARD ...
... ..
...

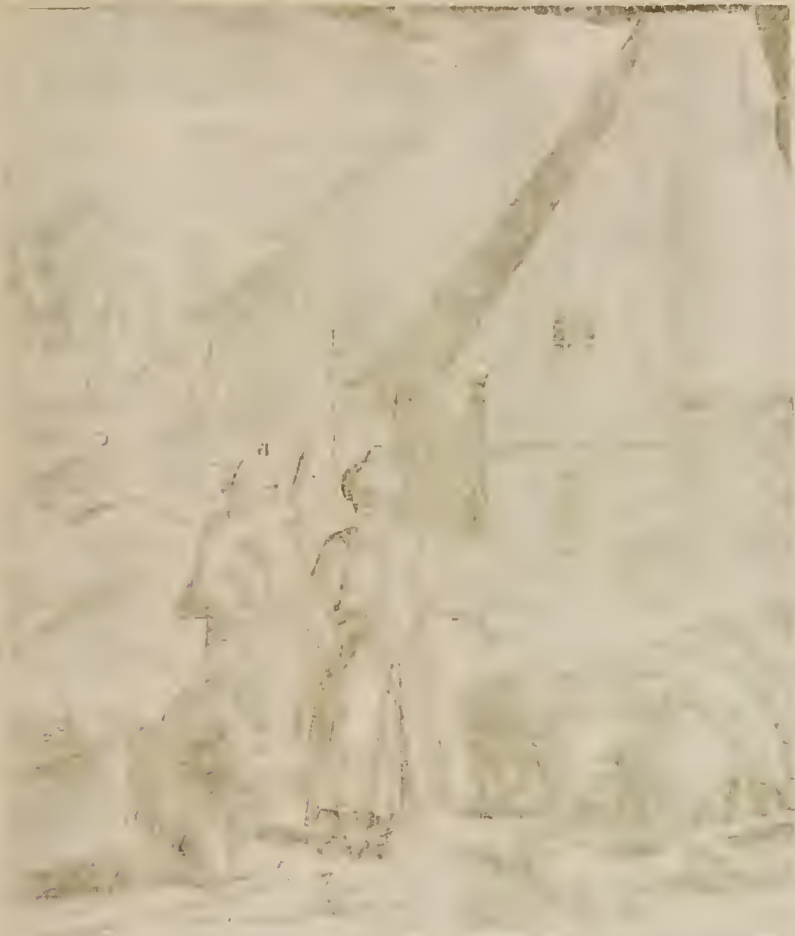

EODEM SARRATHO

88

1840

Eden ...
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

EODEM SABBATHO

Fit subulcus

Eodem cap. Anno xxxiiij.

68

xliij

A. Ad summam egestatem redactus,
locat fœde suam operam pascen-
dis porcis; & ne ibi quidem vel
siquis potest explere famem.
B. Redit ad se tandem; meditatur

reditum ad patrem, & verba
quibus illum obsecret.
C. Deserit ærumnosam vitam; per-
git ad patrem.

EODEM SABBATO
POST DOMINICAM SECUNDAM
QVADRAGESIMÆ.

Fit subulcus Prödigus adolescens.

EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In xliij. imaginem Adnotatiuncula.

xliij.
68.

A. Ad summam egestatem redactus loca fæde suas operas ascendit porcis, & ne ibi quidem vel siliquis potest explere famem.

B. Redit ad se tandem; meditatatur reditum ad patrem, & verba quibus illum obsecrat.

C. Deserit arumnosam vitam, pergit ad patrem.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

LVC. XV:

ET abijt, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Et misit illum in villam suam, vt pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci madducabant, & nemo illi dabat. In se autem reuersus, dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem hîc fame pereor! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccaui in cælum, & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suum.

ADNOTATIO:

A. NON cessat tamē Diabolus, vbi hic hominem deicere non potest: suadet vt ignominiosum officium, siue potius seruitium subeat, & porcos pascat. Hic tamen iam incipit vereri Daemon ne suis artibus confutetur, quod semper timet, & crebro experitur; ne ve ex humilitate ad penitentiam respiciat Adolescens. Aliam igitur machinam ad indignitatem sortida opera addit, Heri inhumanitatē, per quam ne cornis quidem illi liceat famem vltimam leuare, cū illa supplex peteret. Quod enim reperta dixit Lucas, verunt omnes siliquis. Has verò ita describit Medici, tum Colamella & Plinius, vt planè intelligantur quæ dixit Virgilius lapidosa corna. Neque tamen negandum est aliam esse siliquarum speciem, & equidem vtiliorem, vt purgamenta sint leguminum.

Hic planè patefacit Deus, quemadmodum per

afflictiones ad sanitatem reuocare peccantes homines soleat.

B. Redit ad se à fame constrictus & miseria Iuuenis. Heu misero mihi! hem, quò sum redactus infelix? Quanti sunt in domo Patris mei mercenarij, & omnes omnibus rebus abundant; at ego hîc fame pereor. Qui ad patrem proficiscor? patiens & benignus est, & prestabilis super malitia, parceret, ignoscet, completetur: mea stultitia & recordia, omnium flagitiorum meorum erit immemor. Meditatatur quibus verbis patris misericordiam & veniam sibi conciliet. Pater; peccaui in cælum & coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus; fac me sicut vnum de tuis mercenarijs.

C. Deserit arumnosam illam seruitutem, pergit ad patrem, illius benignitatē atque humanitate attractus.

M;

EODEM

EODEM SABBATO
 POST DOMINICAM SECUNDAM
 QVADRAGESIMÆ.

Accipit illum pater benignissimè.

EODEM GAP.

Anno XXXIII.

In xlv. imaginem Adnotatiuncula.

xlv.

69.

A. Occurrit ei pater longè, ruit in amplexum, filium osculatur. B. Dicit supplex patri Adolefcens : Pater peccavi, &c. Nec patiuntur viscera patris totam eius orationem audire. A. Iubet vestiri & ornari, & parari conuiuium.	C. Afferunt serui stolam primam, calceos, anulum. D. Vitulus faginat us occiditur. E. Conuiuium instruitur. F. Redit ex agro senior filius. Is rem cognit. an indignè fert. Egressus etiam ad hunc Pater benignè rogat, & placat.

QVARTA PARS EVANGELII MISSÆ.

LVC. xv.

CVM autem adhuc longè esset, vidit illum pater^a, ipse, & misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum. Dixitque ei filius : ^b Pater, peccavi in cælum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos : Citò^a proferte stolam^c primam, & induite illum, & dare anulum in manu eius, & calceamenta in pedes eius : & adducite^d virulum faginatam, & occidite, & manducemus, & ^e epulemur : quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit ; perierat, & inuentus est. Et cœperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro : & cum^f veniret, & appropinquaret domui, audiuit symphoniam & chorum : & vocauit vnum de seruis, & interrogauit quid hæc essent. Isque dixit illi : Frater tuus venit, & occidit pater tuus vitulum faginatam, quia saluum illum recepit. ^f Indignatus est autem, & nolebat introire. Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo : Ecce rot annis seruo tibi, & nunquam mandatum tuum præterui, & nunquam dedisti mihi hædum vt cum amicis meis epularer : sed postquam filius tuus hic, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum faginatam. At ipse dixit illi : Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt : epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & reuixit ; perierat, & inuentus est.

ADNO-

EODEM SABBATHO.

Accipit illum pater benignissime.

Eodem cap. Anno xxxiij.

69

xlv

- A. Occurrit ei pater longe; ruit in amplexum; filium osculatur.
 B. Dicit supplex patri adolescens; Pater peccavi, &c. Nec patitur viscera patris totam eius orationem audire.
 A. Iubet eum vestiari, & ornari, & apparari conuiuium.

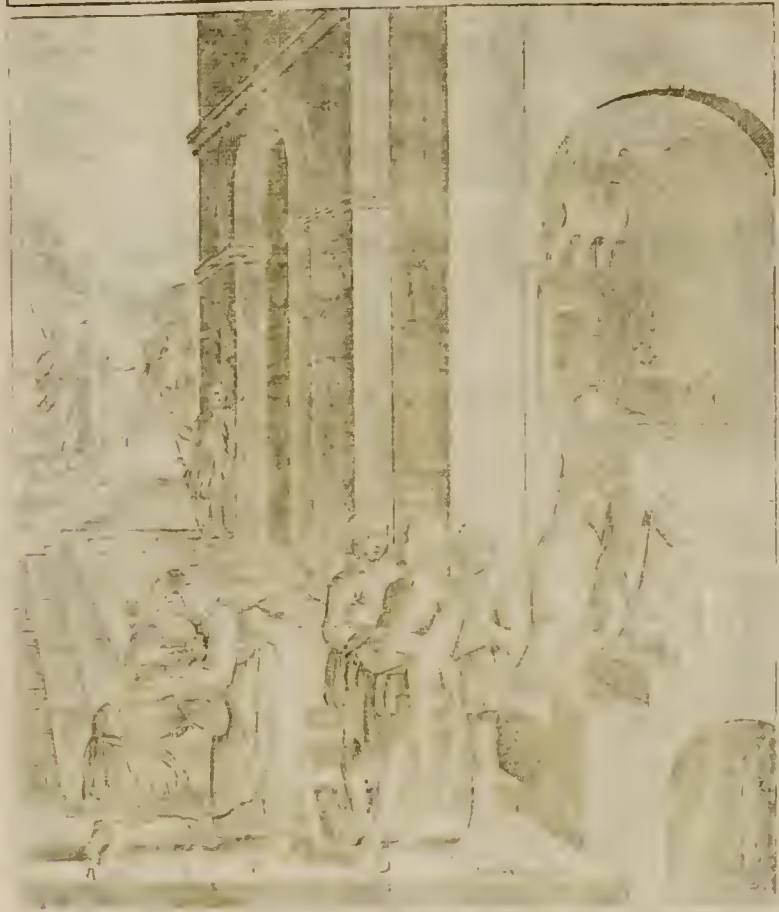
- C. Afferunt serui stolam primam, calceos, anulum.
 D. Vitulus sagnatus occiditur.
 E. Conuiuium instruitur.
 F. Redit ex agro senior filius. Is rem cognitam indignè fert. Egressus etiam ad hunc pater, benignè rogat & placat.

EODEM SABBATHO.

Arripit illum factus leprosus.

Exhibet eum.

242

<p>C. In hoc loco dicitur quod
 D. Iesus factus est leprosus
 E. et ostendit eum
 F. et ostendit eum</p> | <p>A. In hoc loco dicitur quod
 B. Iesus factus est leprosus
 C. et ostendit eum
 D. et ostendit eum</p> |
|--|--|

ADNOTATIO.

A. *O*ccurrit illi longè pater, misericordia permotus. Præuenit enim nos Deus sua bonitate, cum longè adhuc absumus ab officio, & benignitate preoccupat. Dat enim primum ut illum concupiscamus, ut ad illum veniamus: præuenit enim se concupiscentes & ad se venientes, ut se illis prior ostendat. Antequam quicquã illi loquatur filius, antequam veniam obsecret, complectitur ipsum pater, osculatur, blanditijs paternæ pietatis confirmat & allicit.

B. Proiecerat se ad pedes patris Adolefcens scilicet, post amplexum patris veniam precatur: Pater, peceavi in cælum & coram te; iam nõ sum dignus vocari filius tuus. Hactenus patris viscera sustinuerunt, nec audire potuit quod illi præterea fuerat dicturus: Fac me sicut vnũ de mercenarijs. quod planè non erat facturus pius pater; sat illi fuit penitentiam filij audire, & indignitatis professionẽ: illi enim nõ ut mercenariũ & seruũ erat accepturus, sed ut filium.

A. Iubet proferri stolam omnium preciosissimam atque honestissimam, & indui filium; restitui illi lorica iustitiæ & gratiæ, annulum in eius manum dari, arrabonem familiaritatis, & signum ne contrariæ illi nocerent potestates,

calceamenta pedibus inferi, ut ad brauium curreret supernæ vocatonis. Neque his contentus, mactari (quasi in sacrificium) vitulum egregiũ saginatum iubet, ornari conuiuium, adhiberi symphoniacos; indicit epulum & letitiam agitari, epulandum esse & letandum propter perditũ filij recuperationem. Similiter Deas recipit peccatorem penitentem, nec meminit præteritæ insolentiæ & inobedientiæ.

C. Serui afferentes stolam illam primam, annulum, calceos.

D. Quam iusserat mactari pater vitulus obesus.

E. Paratur conuiuium.

F. Intervenit ex agro rediens maior filius, qui semper in officio fuerat & patris obediẽtia; audit domum symphoniacis personare, & choros duci; interrogat quidnam rei noue esset: intelligit opiparum agitari conuiuium, quod saluum receperat filium iuniorem pater: egre fert; negat ad conuiuium domum se ingressurum: huius etiam respicit pater non presentem inuidiam; sed præterita merita; ad illum accurrit, orat, obsecrat ut nihil indignetur, letandum potiùs de fratris salute, &c.

MEDITATIO.

Domine I E S V, bone & misericors, confiteor tibi in cordis mei dolore & humilitate, me illum non solũ fuisse, sed esse Adolefcentem arrogantem, insolentem, petulantem; qui excellenti tuo dono liberi arbitrij abusus sum indignis modis. Iam enim primum cum intelligerem meum esse libetum arbitrium per peccatum, non extinctum quidem, sed attenuatum viribus & inclinatum, posse tamen tibi momenti & excitanti cooperari; (quod auxilium mihi semper est præstò) finete me nihil posse, quòd me præparet ad te, vel dignum te faciat: elatus tamen superbia hec neglexi, meis viribus eõfusus à te discessi; Luciferũ imitatus, qui similiter elatus: *Ascendam, inquit, super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* Nam quid est aliud: *Da mihi portionem substantiæ quæ me contingit;* quàm, Valeo per me mea bona, quæ ex creatione mihi data sunt, administrare? possum & volo per me meas potentias solus gubernare? nihil tua gubernatione vel patrimonio egeò? *Da mihi portionem substantiæ quæ mihi*

obuenit. At vide, miser, te ita dari in præcipitium & baratrum vitiorum omnium, dari in patrocinium & prædam Caedæmonum, & Inferni pœnas æternas. Nihil audio, vana ista sunt: hoc certum & solidum, liberum arbitrium meum esse; illo frui volo pro meo ipsius iudicio & voluntate. *Reliquit enim* Eccl. 15. *Deus hominem in manu consilij sui.* Sed aduerte hominũ deploratissime quid subdat Deus: *Ante hominem vita & mors, bonum & malum,* Ibidem. *quod placuerit ei, dabitur illi. Dedit illi mandata & præcepta; si volueris, illa conseruabunt eum.* Fabulæ: ita mihi placet; volo: volo uti meo solius consilio, quod Deus posuit in manu mea. Vtere filii; sed seruando præcepta eius qui tibi dedit hanc libertatem. Ne, obsecro te, videns æe volens percas in perpetuas æternitates.

Existimatis, Fratres, non longè plura & acriora ea esse, quibus vrget discessutam à Deo animam Angelus suus Tutelaris Nihil tamè horũ sentimus. mouet nos potiùs (quod ego de me tibi confiteor, Deus cordis mei I E S V)

M 4 nostra

nostra libertas arbitrij. Absq; Deo post meas iui concupiscentias, præcepta Dei & gubernationem abiecti, totus fui in eo quod naturaliter poteram intelligere, eâ apperebam quod sensus ducebant: hinc factum est, vt longè à te discederem. At vbi eram cum longè à te aberam, qui implet cælum & terram? In nihilo scilicet eram & peccato, quod sine te fit & est. Etiam cum ijs qui illius sunt nihili fautores, instigatores, auctores, deterrimis Dæmonibus. Quid igitur potui nisi in nihilo versari, & luxuriosè viuendo, hoc est, sensualitati & carni seruiens, affligere paulatim meas naturales potentias, & si quid boni habitus erat in me reliquum illud extinguere? Tandem eò redactus sum, vt planè etiam bonis meis naturalibus, & vsu rationis vti vix possem. Hic verò enituit tuâ in me; Dñe, benignitas infinita. vbi iam vesania me, & contemptui omnis disciplinæ proximum vidisti, ne desperans traderè me in omne flagitium & iniquitatem, præuenisti me tua misericordia, Dñe, incogitantem; fecisti vt agnoscerem lassatum me esse in via iniquitatis & perditionis, & ambulare vias difficilès sine te. Nec tamè ad huc tecognoui te; sed adhæsi vni ex ciuibus regionis illius quæ longè est à te, Philotimo, & mearum inuentionum affectui, ambitioni videlicet humana. In fame & ariditate mearum potèriarum & spiritus volui esse magnus in sæculo. Quidd verò hic egi, nisi meas mentis impuritates spe honorum & dignitatū alere, & porcos Philotimi magna cum solitudine & cura pascere? Attamen tu, bone IESV, non me dereliquisti, sed rursus mihi affuisti adiutor in perditione mea: fecisti enim vt nullus mihi ex illis siliquis quicquam daret. Itaque cum hac ratione à te rursus discederem, & fortassis longiùs, vt est malorum omnium ferax ambitio, ad te me inuitum teuocasti; & occlusisti omnem desiderij impuritatem, & omnem viam quæ non esset ad te. Aduerti tandem animum ad meam miseriam, me nihil posse sine te, pessimè mihi esse sine te: lectione sacrarum Literarum & piorum librorum, & exemplo eorum qui tecum familiariter viuunt, agnoui quàm longè essem à te, quantis essem bonis priuatus, quibus in domo tuâ tecum fruuntur non solum filij tui, quos singulari foues honore & dignitate apud te, sed ij etiam qui in vitæ inferioris statu apud te consistunt, qui sola mandata tua, non

*Prou. 18
ad Eph.
4.*

etiam consilia secantur. Tantum verò tædiū meæ vitæ te inspirante concepi, vt planè viderem atque sentirè me fame perire, cum etiam inercenarij tui opibus abundent. Cum hæc intellerem, incepi redire ad te, tuas inspirationes audire & sequi, incepi meditari, quali corde, quibus verbis venire ad te, & misericordiam tuam precarer. Vidi me vehemèter Sanctos tuos & Angelos, totum tuum confesum cælestem offendisse, te verò vehementissimè, qui non solum à te ad hostes tuos Cæcæm ones defeceram, sed bona omnia tuæ creationis cotruperam; atque redemptionis præter fidem & spem prodegeram. Intellexi nullo loco vel numero me esse dignum apud te. Constitui tandem petere abs te, vt saltem aliquo in angulo domus tuæ harerem. Hæc meditatio cordis mei, te trahente, ad te me perduxit. Quæ meditatus erâ, tibi dixit, Domine, cor meum in abiectione meâ ante te: Tuæ verò, ô beneficium omnibus Angelis prædicandum, tuæ abundantia pietatis solius, Deus meus, noluit audire omnia quæ ego rogaturus eram; suscepit penitentiam, & cordis mei humilitatem. Peccavi, iam non sum dignus. Aliâ erâ dicturus Domine, sed tu me præuenisti tuæ dulcedinis & gloriæ benedictione: suscepisti ad Religionis statum excellentem. Nâ quid stola, quid annulus est? quid calceamenta, quid vitulus occisus, quid conuiuium, quid epulatio, quid symphonia & Chorus, quid gaudium? Dona sunt tua, Domine, mihi peccatori & indigno in mea vocatione & Religionis ingressu collata, tanta liberalitate & amplitudine, vt nunc cum illa te colò, & ariditatem præsentem mentis meæ inspicio, mirer, post tot labores susceptos, illam me iucunditatem vix assequi: sed simul tamè intelligo illas esse Nouitiorum spirituales illecebras, & lac quo infantes Religionis instituis. Deinde das, Domine, cibum solidum, labores, tribulationes, afflictiones: sed tua tamè solida consolatione non deseris qui legitime certant. Verùm enim verò rursus mihi video somno studio esse caudum, ne amplius à te Domine sancte IESV discedam: non solum vt ne à præceptis declinem, (quod nefas aufer à me, & ab omnibus prorsus, Domine) sed ne à tuo quiddè spiritus ductu & directione abcedam. Doce me, benigne IESV, viam iustificationum tuarum, vt te semper in corde sentiam, te sequat, te fruatur. Amen.

DOMI-

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ.

Sanatur dæmoniâcus cæcus, & mutus.

Math. xij. Marc. ij. Luc. xi.

Anno xxxij.

45

xlvi

A. *Concurrunt ad IESVM tur-
bæ, iuxta mare Galilææ.*

B. *Oblatum dæmoniâcum, cæcum,
& mutum sanat.*

C. *Pharisei invidia commoti dicunt,
In Beelzebub, &c.*

D. *Admirantur turbæ.*

141

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ.

Sanatur Dæmoniacus cæcus & mutus.

MATTH. XII. MAR. III. LVC. XI. ANNO XXXII.

In xlvi. imaginem Adnotatiuncula. xlvi.

- 45.
A. <i>Concurrunt ad IESVM turba iuxta mare Galilææ.</i>	C. <i>Pharisæi inuidia commoti dicunt: In Beelzebub, &c.</i>
B. <i>Oblatum dæmoniacum cæcum & mutum sanat.</i>	D. <i>Admirantur turba.</i>

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XII. LVC. XI. MAR. III.

Tunc oblatu^s est ei dæmoniū habens, cæcus & mutus:

& curauit eum, ita ut loqueretur, & videret.

Et stupebant omnes turba, & dicebant: Numquid hic est filius David?

Pharisæi autem audientes, dixerunt: Hic non eicit Dæmones nisi in Beelzebub Principe Dæmoniorum.

IESVS autem sciens cogitationes eorum,

omnis ciuitas,

vel domus diuisa contra se, non stabit.

Et si Satanas Satanam eicit,

IN illo^a tempore.
 Erat^b IESVS eiciens dæmonium, & illud erat mutum.

Et cum eiecisset dæmonium, locutus est mutus; &^d admiratæ sunt turbe.

^c Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub Principe Dæmoniorum eicit Dæmonia.

Et alij tentantes, signum de cælo quærebāt ab eo. Ipse autem, ut vidit cogitationes eorum, dixit eis:

Omne regnū in seipsum diuisum defolabitur, & domus

supra domum cadet. Si autem & Satanas

Et cum audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim: Quoniā in furorem versus est. Et Scriba, qui ab Ierosolymis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet;

Et conuocatis eis, in parabolis dicebat illis: Quomodo potest Satanas Satanam eicere?

Et si regnum in se diuidatur, non potest regnum illud stare. Et si domus super semetipsam dispertiat, non potest domus illa stare.

Et si Satanas consurrexerit in semetipsum,

MATTH.

MATTH. XII.

LVC. XI.

MAR. III.

*aduersus se diuisus est:
quomodo ergo stabit*

in seipsum diuisus est,
quomodo stabit
regnum eius?

*dispertitus est, &
non poterit stare; sed finem
habet.*

quia dicitis in Beelzebub
me eijcere Dæmonia.

Si autē ego in Beelzebub
eijcio Dæmonia; filij ve-
stri in quo eijciunt? Ideo
ipsi iudices vestri erunt.

*Si autem ego in spiritu Dei
Dæmones*

Porro si in digito Dei
eijcio Dæmonia;
profectò peruenit in vos
regnum Dei.

*Aut quomodo potest quisquā
intrare in domum fortis,
& vasa eius diripere;*

*Nemo potest vasa fortis in-
gressus in domum diripere, nisi
prius fortem alliget; & tunc
domum eius diripiet.*

Cùm fortis armatus cū-
stodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet: si
autem fortior illo superueniens, vicerit eum; vni-
uersa arma eius auferet, in quibus confidebat, &
spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra
me est: & qui non colligit mecum, dispergit.

*& qui non congregat mecum,
spargit.*

Ideo dico vobis:

*Omne peccatum, & blasphemia
remittetur hominibus;
Spiritus autem blasphemia
non remittetur.*

*Et quicumque dixerit verbum
contra Filium hominis, remit-
tetur ei: qui autem dixerit cō-
tra Spiritum sanctum, non re-
mittetur ei, neque in hoc sæcu-
lo, neque in futuro.*

*Amen dico vobis,
quoniam omnia dimittentur
filijs hominum peccata, & bla-
spemia quibus blasphemaue-
runt:*

*qui autem blasphemaue-
rit in Spiritum sanctum,
non habet remissionem
in æternum,
sed reus erit æterni delicti:
quoniam dicebant; Spiritum
immundum habet.*

Cùm immundus spiritus
exierit de homine,ambu-
lat per loca inaquosa, quærens requiem: & non
inueniens, dicit: Reuertar in domum meam
vnde exiui. Et cùm venerit, inuenit eam scopis
mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & assumit

MATTH.

MATTH. XII.

LVC. XI.

MARC. III.

secum septem alios spiritus nequiores se, & ingressi habitant ibi: & sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autem cum hæc diceret; extollens vocem quædam mulier de turba, dixit illi: Beatus venter, qui te portauit; & vbera, quæ fuxisti. At ille dixit: Quinimò beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

ADNOTATIO.

A. *Concurrunt ad IESVM turba iuxta mare Galilee. Cum enim in Synagoga manum hominis aridam sanasset, & exeuntes Pharisei consilium haberent aduersum illum, ut inquirerent quemadmodum eum perderent, secessit inde IESVS, & secuti sunt eum multi. In eum autem irruerunt vlcerosi & alij infirmi, ut illum dumtaxat tangerent, & sanarentur. Cogitabat enim Christus turba se expedire, & nauim conscendere, ut inde turbas doceret commo-*

duis, quod & fecit postea.
B. *Interim tamen oblatu est illi demonium habens, cæcus & mutus: cuius scilicet oculos obtenebrarat, & linguæ officium colligauerat demon suis prestigijs. Neque tamē surdus hic erat, etiamsi colligi ex Aristotele possit, natura mutum, eundem esse surdum, siquidem est idem initium audiendi & loquendi: tamen nō qui mutus aliquo casu fit, is necessariò surdus. Hunc oblatum sanat Christus, eicit demonem, oculos illuminat, restituit linguæ officium, turba admi-*

rantur, & laudant Deum: sumunt inde occasionem, ut IESVM, Christum esse profiteantur. Pharisei contra iniquè omnia interpretantur, & in calumniam rapiunt: Beelzebub habet, in principe demoniorum demones eicit. Hos vehementer confutat Christus.

C. *Pharisei & Scribæ aduersus Christum inuidia & malignitate animi commoti.*

D. *Turba admirabunda. Porrò hoc loco illud breuiter perstringendum, sanasse Christum cæcos, surdos, mutos quàm plurimos: sed qui simul esset cæcus, mutus, & surdus, neminem sanasse legitur; ut corporales hominum sanationes respondere intelligeretur spiritalibus. Qui enim non audit interiùs, modò lumen aliquod habeat internum, & mente ad Deum accurrat & inuocatione, huic via patet ad sanitatem: vel si quis non videt, audit tamèn, aut non audit neque videt, loquitur tamen; illi spei aliquid est reliquū. At verò qui nec audit interiùs, nec lumen habet, nec orat, huius penè deplorata est salus.*

MEDITATIO.

EXistimatis, Fratres, mutum huc & cæcum infideles tantum & hæreticos significare; vel eos qui Catholici cum sint, lethaliibus tamen peccatis sunt implicati? Ij etiã qui se profitentur vitam spirituales, & perfectionem virtutum omnium sectari, vtinam ita viuerent; vt ipsos simul non designaret mutus hic & cæcus. Sed de illis primùm dicamus breuiter, postea de alijs audietis. Illi enim omnes cæci sunt & muti: sed cæci magis & muti sunt infideles & hæretici: Sunt cæci quidem & muti fideles homines qui per mortale peccatum à Deo separati sunt. Nam cum fidem conser-

uent, tamen illam habent mortuam; neque eius vtuntur lumine, sed alio quod suppeditat dæmon & peccatum, falso & pestilenti. Non loquuntur autem, quod illorum linguam liget Diabolus & peccatum: retinent tamen loquendi & orandi principium fidem & spem; nisi hanc etiam abiecerint cum charitate. His principijs magis carent infideles, carent hæretici, fidei etiam. Quo fit vt muti magis sint & cæci. Nihil verò dicunt ferè, nihil faciunt, nisi ex infidelitate vel hæresi. Hi planè sunt deplorati: deploratiores etiam, si ad externum prædicationis lumen nolint vel oculos mentis;

tis, vel aures admouere. Ad hos iuuandos eò propensiores esse debemus, Frarres, eorùmq; saluti feruentiori studio, cura, diligentia, labore incumbere. Ad hos enim Ecclesiæ, vel inferendos, vt instituendos, vel restituendos, præcipuè vocata nostra Societas est. Er semper quidem illud reputare debemus, etiam si quàm plurimis Catholicis opè feramus, nobis decisse plurimum, si infidelibus & hæreticis lucrificandis non seriam demus operam quod in nobis est. Nec tamen propterea desides esse debemus ad Carholicos peccatores Deo reconciliandos. nam præter huius ministerij necessitatem quæ nobis incumbit, & summam alioqui vtilitatem, ille etiam fructus accedit qui ad infideles & hæreticos attinet singularis. Nam si apud Carholicos pietas & vita Christiana suum locum teneret; nõ dubium quin piorum orationibus & operibus daret Deus, vt infideles arque hæretici ad lucem fidei venirent illi, hi redirent.

Sed de eo audiamus, quòd cæci sumus nos & muti qui in luce versamur instruti religiosi, & tam crebrò peccata nostra Sacramento pœnitentiæ expiamus, & spiritum nutrimus sacra Eucharistia, rã frequenres sumus in meditationibus & præcibus. De me loquar, vos omnes credo & videntes esse in spiritu & eloquētes: ego mea agnosco hæc mala, & deploro. Nã cum sciam sensum me habere visus, auditus, gustus, tactus, olfactus, atque loquēdi facultatē, (his enim per sua organa videmus, audimus, tangimus, gustamus, olfacimus, loquimur) esse verè cum his inerioribus sensibus coniunctos; horum tamen omnium sensuū actus omnes inrelligo esse materiales. Alij igitur sunt sensus inrellctus & voluntatis. Illius videndi, loquendi, parrim etiam audiendi: voluntatis olfaciendi, gustandi, tangendi, tum audiendi. Si quidem intellectus videt, id est, haberetum intelligentiam; loquitur, id est, rationem explicat inrellcti suæ; audit etiam à sensibus interioribus, & à voluntate; olfacit ad rationem suæ potētiæ, coniecturas & opiniones suscipiens. Voluntas verò primùm audit inrellctum suo affectu, & illius rationi obedit; olfacit accipiens inclinationē pro varia rerum actione; gustat & tangit quæ ei propriæ sunt; loquitur etiam rum per inrellctum, rum per suos affectus. Scio igitur has potētiæ mihi à Deo daras, illarum simul video vitia, & meam deploro miseriam.

De videndi facultate loquar & loquēdi. Nõne verissimum est quòd oculos habeam, quòd linguam? & tamen nihil video, nihil loqui possum quod è corde, quod è spiritu proficitur. Omnia verò quæ video, quæ intelligo, quæ etiam meditor & in oratione verso, à naturali quadam & humana proficiscuntur solitudine & labore, & plena sunt cæcitate & tenebris. Nam vbi lumen illud in meis meditationibus lætum, suauc, viuidū Itaque sunt nõ solum cæcæ meæ meditationes, sed effœtæ, intermortuæ: & quidem de mea ignauia hæc mihi accidunt & culpa singulari. Nam oculos quidè habeo, quos Christus per fidē, per vocationem religiosam concessit clementissimè, quibus ego tamè nõ vtor. Non enim verfor ita in meis meditationibus, vt principijs supernaturalibus fidei, sapientiæ, intellectus, gratiæ nitar: sed meis potius naturalibus potētijs, & acquisitis habitibus: qua in re erro vehementer. Debeò quidem meis facultatibus vti naturalibus, rum acquisitis, sed ita vti vt illis non insistam, sed superioribus & diuinis. Illis ex obedientia vti, ne tentem Deum; his vt Deum inueniam. Alias meas in oratione & actionibus meis cęcitate, culpas, imperfectiones quis enumerer? Itaque in eisdem & orationis & aliarum actionum imperfectionibus & vitijs perperuò verfor. At quid dixi de me, meis vti facultatibus? falsum hoc est. Nam his vel non vtor, vel cū magna animi focordia vtor. Itaq; rursus maiori cæcitate cæcus sum Vnde & sum magis mutus, nõ solum quòd cum desidia meis vtor facultatibus naturalibus; sed quòd nihil è corde, nihil ex copulatione. spiritus loquar: sed sunt aridi & effœti sermones mei, quibus nec ego moueor vel proficio, neque verò qui me audiunt. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore cęcitaris huius & infantiæ? Graria tua, Christe I E s v, quæ faciat vt tuis donis vtar studiosè in humilitate cordis mei & simplicitate, & abigar insidias dæmonis, qui semper infestus mihi est, & violentius semper iuuat, quod illi permittitur, meam surditatem & infantiã. Ne illi hoc permitte, Magne I E s v: Etiam si ego demerear vnde permittras; tamè est tua bonitas & misericordia maior quàm mea peccata. Tene illam bestiam Domine, & depelle longè velociter eum; & omnis bonitatis & virtutis hostem. Ita fac, Domine, qui es sanctus & benedictus in sæcula. Amen.

FRUIT A FORT BOYD IN GORDON.

M. J. ...
 ...
 ...

<p>...
 ...
 ...
 ...
 ...</p> | <p>...
 ...
 ...
 ...
 ...</p> |
|--|--|

FERIA II. POST DOMIN. III. QVADRAG.

Male accipitur IESVS in patria.
Math. xij. Marc. vi. Luc. iij. Anno xxxij.

40
xlviij

- A. Nazareth in tribu Zabulon.
B. Synagoga ubi ex libro docet IESVS; miratur primum, deinde obloquuntur ciues.
C. IESVS eos ad sanitatem iudicij exemplis reuocat.
D. Elias, cui Sareptana Vidua inseruiuit.
E. Monasterium, seu domuncula Elisæi,

- ad quem Naaman Syrus cum venisset, sanatus est in Iordane.
F. Nihil loci relinquunt truces Nazarethani: propellunt IESVM ad supercilium montis, ut inde dent precipitem.
G. Noluit IESVS eam mortem subire, sed transiens per medium illorum ibat.

FERIA SECUNDA
POST TERTIAM DOMINICAM
QUADRAGESIMÆ.

Malè accipitur IESVS in patria.

MATTH. XIII. MAR. VI. LVC. IIII. Anno XXXII.

In xlvij. imaginem Adnotatiuncula.

xlvij.

40.

A. Nazareth in tribu Zabulon.

B. Synagoga, vbi ex libro docet IESVS: mirantur primum, deinde obloquuntur ciues.

C. IESVS eos ad sanitatem iudicij exemplis reuocat.

D. Elias, cui Sareptana vidua inferuiuit.

E. Monasterium, seu domuncula Elisei, ad quem Naa-

man Syrus cum venisset, sanatus est in Iordane.

F. Nihil loci relinquunt truces Nazarethani: propellunt IESVM ad supercilium montis, vt inde dent precipitem.

G. Noluit IESVS eam mortem subire; sed transiens per medium illorum ibat.

MATTH. XIII.

LVC. IIII.

MAR. VI.

Et veniens in patriam suam,

docebat eos in Synagoga eorū,

ET venit^a Nazareth, vbi erat nutritus: & intrauit secundum consuetudinem suam die sabbati in^b Synagoga.

Et surrexit^b legere. & traditus est illi liber Isaiaæ Prophetæ. & vt reuoluit librum, inuenit locum vbi scriptū erat: Spiritus Domini super me: propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionē, & cæcis visum, dimittere contractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptū, & diem retributionis. Et cum plicuisset librū, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in Synagoga oculi erant intendentes in

Et egressus inde, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui:

Et facto Sabbato, cepit in Synagoga docere:

N

MATTH.

MATTH. XIII.

LVC. IIII.

MAR. VI.

eum. Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris.

Et omnes testimonium illi dabant: & ^b mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius; & dicebant:

& multi audientes admirabantur in doctrina eius,

ita ut mirarentur,

& dicerent:

Vnde huic sapientia hæc,

& virtutes?

fabri filius?

Nonne mater eius dicitur Maria, & fratres eius Iacobus, & Ioseph, & Simon, & Iudas? & sorores eius, nonne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic omnia ista? & scandalizabantur in eo.

IESVS autem dixit eis:

Nonne hic est filius Ioseph?

Et ait illis: Vtique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura teipsum.

dicentes:

Vnde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est illi, & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur?

Nonne hic est faber, filius Maria, frater Iacobi, & Ioseph, & Iudæ, & Simonis? Nonne & sorores eius hic nobiscum sunt?

Et dicebat illis IESVS:

EVANGELIUM MISSÆ.

Quanta audiimus facta in Capharnaum; fac & hic in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua.

Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua.

& in domo sua, & in cognatione sua.

In veritate dico vobis; multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israël, quando clausum est cælum annis tribus & mensibus sex, cum facta est fames magna in omni terra: & ad nullam illarum missus

MATTH.

est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad ^d mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israël sub Eliseo Propheta: & nemo eorū mundatus est, nisi ^e Naamā Syrus. Et ^f repleti sunt omnes in Synagoga ira, hæc audientes. & surrexerunt, & ^f ciecerunt illum extra ciuitatem: & duxerunt illum vsq; ad supercilium montis, super quē ciuitas illorum erat ædificata, vt præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.

Et non fecit ibi virtutes multas,

propter incredulitatē illorum.

Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositus manibus curauit: & mirabatur propter incredulitatem illorum.

A D N O T A T I O.

A. **V**Rbs Nazareth in tribu Zabulon, septem miliaribus à monte Thabor versus septentrionem, à Ierusalem ad xc. in monte sita. Iuxta eam montis præcipitium, quod esse dicitur ad Austrum extra ciuitatem, eo spatio quod quarto arcus iactu æquari potest. In extrema parte vrbs fons est, ex quo haurire fertur aquā solitus esse Christus, non dubium quin & mater virgo Maria. Porrò tametsi hodie euersa est vrbs, & pauca tantum domuncula extant, & sacrum cubiculum in quo & annunciatio Virginis, & verbi Dei incarnatio facta est, et anslatum fuerit Angelorum ministerio in Illyricum primum, dein in agrum Picenum (quæ certa est traditio, summorum Pontificum testimoniis solemnitibus confirmata) retinet tamen suam maiestatem locus, & religiosè celebratur. Ad hanc igitur vrbe discessit IESVS à Capharna, postquam sedens in prora nauis ad litus lacus Genesareth tam multas parabolis populo proposuisset, discipulis etiam exposuisset.

B. Synagoga: ad quam cum venisset IESVS, librum aperit, legit, reddit ministro, incipit docere. Erat autem locus quem legerat, vbi Isaias vniuersum mysterium, primum Incarnationis Christi, dein doctrine, miraculorum, iudicij, sapientissimè describit. Quem locum de se intelligendum esse diserè declarat IESVS, tanto spiritu & gratia, vt omnes quotquot audiebant testimonium illi darent præclarum, ac mirarentur verba gratiæ quæ de ore eius procedebant; Nec poterant quicquam contradicere. Verumtamen plus potuit tandem apud illos vulgaris opinio, quam de IESV imberant; plus inui. ita, quæ illos exagrabat. Vnde huic literæ: Nonne hic est fabri filius? Nonne hic faber, filius Mariae? Nonne apud nos sunt eius fratres & sorores? Itaq; vultus auersione, manuum reiectione, verbis mordacibus illum incipiunt respuere. Neque verò hæc erat simplex quædam animi auersio, sed agnitæ veritatis oppugnatio, & atrox emulatio fraternæ gratiæ. Ita factum est vt nō ipsi solum,

sed infirmi etiam, qui erant multi adducti, nullam animi dispositionem recipere ut sanarentur, præter paucos. Ciuum autem malitiam vehementissimè illis verbis detestatur Euangelista: Nullum, inquit, poterat signum facere, nisi quod paucos infirmos impositis manibus sanauit; & mirabatur propter incredulitatem eorum. Tanta erat illorum malitia, tam saua infidelitas, ut non posset, qui omnia potest, signa & virtutes ibi edere: quod de obstinatis, & peccantibus in Spiritum sanctum, quod de damnatis quotidiè dicit Christus, & de toto Inferno in Iudicio ultimo est confirmaturus. Hoc est enim tremendum Dei omnipotentis iudicium, cum ita desistit, atque si aliter facere amplius nihil posset.

C. Enittitur tamen Christus ad sanitatem concius reuocare parabola & exemplis.

D. Elias, cui Sareptana vidua & filius sedulo inferniunt.

E. Monasterium Elisei, ad quem venit Naaman

Syrus ut sanaretur, ac sanatus est.

F. Nihil loci reliquerunt exhortationi vel exemplis truces Nazarethani, quibus salutem offerebat IESVS; sed ira atque indignatione aduersus illum inflammati, rapiunt, trudunt, eijciunt IESVM è Synagoga ad præcipitium urbi proximum, ut illum præcipitent: & quod non potuit Satan ex pinnaculo tēpli efficere per tentationem, aggreditur hic ministerio ciuum Christi ex prærupto montis. Et quid est mirum si non cesset ad præcipitiū homines Dæmō vocare, quibus Christum voluit dare præcipitem, & se videt præcipitem datum è celo in Infernum?

G. Noluit Christus ea morte mortales redimere, alia erat illi subeunda, acerba magis, & magis ignominiosa, nobis vero utilior longè. Itaque eripuit se ex eorum manibus, placidissimè transiens per mediam & confertam eorum turbam furentem; siue quod illos officio oculorum priuauerit, siue dote subtilitatis fuerit usus, siue planè ut voluit, nec nos assequimur.

MEDITATIO.

Astans IESVS legit scripturam, ut reuerentiam verbo Dei exhibeat, & significet paratos esse nos debere ad verbum Dei exequendum & defendendum. Rursum sedens explicat, ut doceat non esse temerè & quasi obiter exponendum Dei verbum, sed maturo cōsilio, grauitate, & deuotione. Docet autem nos IESVS, ut in patriam affectum carnalem ne habeamus, sed spiritualem. Simul ostendit patriam viro spiritum sectanti esse grauem. Venit ad patriam ipse, ubi sciebat se gratum non fore, & appetendum ad mortem: ita nos ad patriam si ex obedientia mittamur, eamus libenter propter mortificationem. Quod si quis mortificationem non sentit in ea missione, eò facilè mittendus non esset, nisi planè superasset illam mortificationem. Da nobis hanc victoriam, Domine IESVS; illud saltem, ut ne magis patriam quàm alias regiones cogitemus. Et tamen meliori spiritu & libertate est in patria prædicandum, nec respiciendi tumores & obloquia. Si quem verò in patria acceptum esse contingat, id fiet quia non ad eò spiritualis sit vel Propheta: vel si planè sit spiritualis, id propterea fiet quòd

Christus in se illud scandalum sumpsit & absumpsit, vel quia sint ciues bonæ mentis homines, nec considerent, ut Nazarethani, cuius filius, cuius conditionis.

Et non poterat ibi ullam virtutem facere Christus propter infidelitatem ciuum suorum. Quid nos? Nōne propter fidei nostræ imbecillitatem, & totius nostri spiritus debilitatem idem debemus timere: Dispone nos, & tua dona cordibus nostris imprime, magne IESV. Magna est nostræ vitæ, & virtutum imperfectio; sumus omni ex parte impuri, & propterea non facis in nobis virtutes. Horrendū verò est illud, ut non possis signa facere, qui omnia potes; & qui propterea mortuus es, ut omnia in nobis meritò possis. Exerce misericordias tuas illas fideles in nos, & fac quo per nos non fiat, ut illud non possis, quod potes & desideras. Video, Domine, te nobis incredulitatem exprobrare, fidei scilicet imperfectionem & tepiditatem, fidè sine sensu spiritus, sine gustu, effectam, & ieiunam. Verum est, Domine: agnoscimus, deploramus. Adauge nobis fidem: credimus, adiua nostram incredulitatem, bone IESV. Amen.

FERIA III. POST DOMINUM III. QUADRAGESIMAE.

Deus humilitatem Iherosolymorum & civitatem sanctam. *Matth. 23. 37. Luc. 19. 41.*

[Faint, illegible text, likely a Latin prayer or commentary related to the image above.]

[Marginal text on the left side of the page, partially cut off.]

FERIA

FERIA III. POST DOMIN. III. QUADRAG.

Docet humilitatem discipulos, & correctionem fraternam.

Matt. xvij. Marc. ix. Luc. ix.

Anno xxxij.

70
xlvij

- A. Descendens è transfiguratione IESVS
versatur in Gallæa.
B. Venit Capharnaum, vbi hoc euenit.
C. Cum vidissent solum tributum pro Petro
& IESV, excitantur Apostoli in conten-
tionem, quis eorum videretur esse maior.
D. Rauocat eos ad humilitatem IESVS, &

- simplicitatem, exemplo paruli.
E. Inde incipit explicare doctrinam de cor-
rectione fraterna; & solus peccator
admonetur.
F. Adhibetur vnus aut alter testis.
G. Tandem defertur ad Ecclesiam, vel Præ-
sulem Ecclesie.

FERIA TERTIA
POST DOMINICAM TERTIAM
QVADRAGESIMÆ.

Docet humilitatem discipulos, & correctionem fraternam.

MATTH. XVIII. MAR. IX. LVC. IX. Anno XXXIII.

In xlvij. imaginem Adnotatiuncula.

xlvij.

70.

A. Descendens è transfiguratione IESVS versatur in Galilea. B. Venit Caparnaum, vbi hoc euenit. C. Cùm vidissent solutum tributū pro Petro & IESVS, excitantur Apostoli in contentionem, quis eorum videretur esse maior. D. Reuocat eos ad humilitatem IESVS & simplicitatem, exemplo paruuli.	E. Inde incipit explicare doctrinam de correctione fraterna; & solus peccator admonetur. F. Adhibetur vnus vel alter testis. G. Tandem deferitur ad Ecclesiam, vel Praesulem Ecclesia.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. IX. MATTH. XVIII. LVC. IX.

Intrauit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset.

ET^a cùm venissent
^b Capharnaum,

At IESVS videns cogitationes cordis illorum,

Qui cùm domi essent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Si quidem in via inter se^b disputauerant, quis^c eorum maior esset. Et residens vocauit quoddecim,

In illa hora accesserunt discipuli ad IESVM, dicentes: Quis^c, putas, maior est in regno cælorum?

& ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & omnium minister. Et accipiens puerum,

Et^d aduocans IESVS paruulum, statuit eum in medio eorum,

apprehendit puerum secus se.

quem cùm complexus esset, ait illis:

& dixit:
Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiami-

& ait illis,

N 3

MAR.

MAR. IX.

MATTH. XVIII.

LUC. IX.

nificut paruuli, non intrabitis in regnum caelorum. Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno caelorum.

Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit

me recipit:

& quicumque me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui misit me.

Et qui susceperit unum paruulum talem in nomine meo, me suscipit.

Quicumque susceperit paruulum istum

me recipit:

& quicumque me receperit, recipit eum, qui me misit.

Nam qui minor est inter uos omnes, hic maior est.

Si autem peccauerit in te frater tuus, uade, & corripue eum inter te & ipsum solum. si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne uerbum. Quod si non audierit eos, dic^o Ecclesiae. si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico uobis, quaecumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in caelo: & quaecumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelo. Iterum dico uobis, quia si duo ex uobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a patre meo, qui in caelis est. Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies? Dixit illi IESVS: Non dico tibi usque septies; sed usque septuagies septies.

A D N O T A T I O.

Ex Matth. A. **E** Monte Thabor descenderat IESVS post transfigurationem gloriosam, uersatus fuerat in Galilea.

B. Dein uenit Capharnaum, ubi haec contigerunt de quibus in presenti Euangelio.

C. Vbi uidissent alij Apostoli solum Casari, Christo iubente, tributum pro Christo simul & Petro uno didragmo, & eo quidem per miraculum reperto, patiuntur nescio quid humani, cogitant apud se primum, num propterea reliquos dignitate antecellat Petrus. Videt IESVS

quid cogitent: illi porro ex cogitatione ueniunt ad disceptationem, num Petrus maior, an unus e consobrinis, uel quis tandem inter omnes aliis anteposendus, & quid causa adduci ad illud possit, ut unus aliquis esset aliis omnibus praefendus. Tandem ad Christum referunt quaestionem, temperant tamen: Quis putas, inquit, maior est in regno caelorum, quod tu praedicas?

D. Christus uero ad animum illorum respondet, qui ab ambitione tentabatur. Conuocat omnes

nes Apostolos, aduocat puerulum, statuit apud se in medio, hunc complectitur, hoc est, simplicitatem, & humilitatem, ac cordis puritatem carissimas habet Christus, his fauet, has fouet, per has auget hominum apud Deum merita: docet Apostolos imitandam pueruli innocentiam, simplicitatem, humilitatem, si velint maiores esse in regno celorum. Coniungit dein Christus doctrinam de fraterna correctione.

E. Incipit explicari ea doctrina: hic enim

qui peccauerat arguitur secreto ac benignè, arguentem tamen non audis.

F. Adhibetur unus aut alter testis.

G. Postremo, si testes etiam reiciat, & in sua peruersitate perseveret, ad Ecclesiam defertur, ad eum scilicet qui Ecclesiam gubernat, ut lege in illum agatur, & sacris arceatur, & Ecclesie communionem, qua omnia ad correctionem pertinent: nam est excommunicatio medicinale antidotum.

MEDITATIO.

APerite oculos mentis & aures, attendite Fratres. En è cælo Deus arguit nos, & statuit peccata nostra contra faciem nostram. Putatis quòd sit nostri similis Deus, & dissimulet penitus peccata? dissimulat quidè peccata, sed propter pœnitentiam. Agite, redeamus ad cor, conuertamur ad Deum; quia benignus & misericors est, longanimis, & multa misericordiae, & præstabilis super malitia. Facit enim eius benignitas, & misericordia, & longanimitas, ut facilem se præstet pœnitentibus. Increpationem Domini, qui semper pulsat ad ostium cordis nostri, ne reprobemur: beatus enim homo qui corripitur à Domino. Quòd si pœnitentiam non egerimus, instaurabit testes suos, passiones Filij sui, crucem, mortem in nos, & multiplicabit iram suam contra nos. Iam si illi testes, si hæc comminatio nos non terreat, nec ad resipiscenciam adducat, ad Ecclesiam Filij sui, & iudicium eius vltimum nos reiciet. Vbi nihil erit, quod excusemus; proiciemur à facie Domini.

Quoties item Angelus custos nos corripit benignè? quot bonis inspirationibus, quot monitis, quot comminationibus? quot vias pœnitentiæ demonstrat, nec audimus? Inuocat deinde in nos cælum & terram, alios aduocat Angelos, qui nos ad resipiscenciam instigant; exempla proponit eorum, qui propter pœnitentiæ neglectum miserè perierunt. Hęc

si non audimus, ad iudicia Dei reiciet nos, & illorum seueritate nos terret, & horrendum esse inculcat incidere in manus iratas Dei viuentis. His terroribus si non moueat, habebit tandem nos pro deploratis, & à facie nostræ miseriae stabit longè: non relinquens quidem nostri omnem curam, sed quasi à nobis, & ab irruentibus in nos Dæmonibus exclusus nos iuuare non poterit. Illi verò suam scruitiam in nos exercebunt pro sua libidine: qui rerum status parum ab Inferno abest.

Consideremus tandem quid nobis in aurem cordis semper instillet synteresis nostra, dein ut aduocet contra nos testem conscientiam, & huius remorsum & vermem. Totum statum præteritæ vitæ representat, ponit ante oculos futura, & ab his omnibus damnari nos demonstrat. Si verò non excitamur ad meliora, ad quatuor nouissimarum rerum considerationem nos mittit, Mortis, Iudicij extremi, Inferni, Paradisi, & his nos fortissimè constringit. Moriendum tibi est: mortuo Iudicium Dei est & Christi subeundum, vnde vel ad Infernum tandem, vel ad Paradisum iudicaris. Quæ si non audiamus, tria illa horrenda mala manere nos denunciat, Mortem, Iudicium, Infernum.

Imprime sancte IESV salutarem sensum harum rerum spiritui nostro, ut ad te pleno corde redeamus, neque à te vnquam separari nos permittas. Amen.

FERIA QUARTA
POST DOMINICAM TERTIAM
QUADRAGESIMÆ.

Explicat doctrinam de traditionibus.

MATTH. XV.

MAR. VII.

Anno XXXII.

In xlix. imaginem Adnotatiuncula.

xlix.
60.

- A. Terra Genesar, ad quam applicerat IESVS postquam seruauit in mari Petrum.
B. Adorantur Pharisei & Scriba IESVM, accusantes discipulos, quod traditiones seniorum non seruauerunt.
C. Damnat IESVS traditiones pugnantes cum verbo Dei, non qua cum eo congruunt.
D. Designantur varie Iudeorum, & vane traditiones.
E. Discipuli assident mensæ, vbi nullum est vestigium lauationis.
F. Templum, vbi propter Korban patri filius subuenire prohibetur.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

MAR. VII.

MATTH. XV.

TVNC^a accesserunt ad eum

Et conueniunt ad eum Pharisæi, & quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis.

Et cum vidissent quosdam ex^c discipulis eius, communibus manibus, id est non lotis, manducare panes, vituperauerunt. Pharisei enim, & omnes Iudæi, nisi crebro^d lauerint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: & à foro, nisi baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis seruare, baptis mata calicum, & vrecorum, & aramentorum, & lectorum.

Et interrogabant eum Pharisæi, & Scribae:

Quare discipuli tui non ambulat iuxta traditionem seniorum,

sed communibus manibus manducant panem?

& dicebat illis:

Bene irritum facitis præceptum Dei,

ab Ierosolymis^b Scribæ & Pharisæi,

dicentes:

Quare^b discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? non enim lauant manus suas, cum panem manducant.

Ipse^c autem respondens, ait illis:

Quare & vos transgredimini mandatum Dei

MAR.

A. Terra Genesar. ad quam applicuerat IESVS,
 postquam seruauit in mari Petrum.
 B. Adorantur Pharisaei & Scribae IESVM,
 accusantes discipulos, quod traditiones
 seniorum non seruarent.
 C. Damnat IESVS traditiones pugnan-
 tes cum Verbo Dei, non quae cum eo

congruunt.
 D. Designantur variae Iudaeorum, & variae
 traditiones.
 E. Discipuli assident mensae, ubi nullum
 est vestigium lauationis.
 F. Templum, ubi propter Korban, patri filius
 subuenire prohibetur.

MAR. VII.

MATTH. XV.

*ut traditionem vestram seruetis.**Moses enim dixit:**Si dixerit homo patri, aut matri Korban (quod est donum) quodcumque ex me tibi profuerit, & ultra non dimittis eum quidquam facere patri suo, aut matri, rescindentes verbum Dei**quam tradidistis:**& similia huiusmodi multa facitis.**At ille respondens dixit eis:**sicut scriptum est:**In vanum**praecepta hominum.**Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum; baptismata vrceorum, & calicum: & alia similia his facitis multa.**Et aduocans iterum turbam, dicebat illis:**Audite me omnes, & intelligite.**Nihil est extra hominem, introiens in eum, quod possit eum coinquinare: sed quae de homine procedunt, illa sunt quae communicant hominem. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cum introisset in domum a turba,*

propter traditionem vestram?

Nam Deus dixit:

Honora patrem, & matrem. &: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.

Vos autem dicitis:

Quicumque dixerit patri, vel matri;

Munus quodcumque est ex me, tibi proderit:

& non honorificabit patrem suum, aut matrem suam:

& irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.

Hypocritae, bene prophetauit de vobis Isaias, dicens:

Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me.

Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum.

Et conuocatis ad se turbis, dixit eis:

Audire, & intelligite.

Non quod intrat in os, hoc coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.

MARC.

MARC. VII.

MATTH. XV.

Tunc accedentes discipuli eius,
dixerunt ei: Scis, quia Pharisei, au-
dito verbo hoc, scandalizati sunt?
At ille respondens, ait: Omnis
plantatio, quam non plantavit Pa-
ter meus cælestis, eradicabitur. Si-
nite illos, cæci sunt, & duces cæ-
corum. Cæcus autem si cæco du-
catum præstet, ambo in foueam
cadunt.

Respondens autem Petrus, dixit
ei: Ediscere nobis parabolam istam.
At ille dixit:

Adhuc & vos sine intellectu estis?
Non intelligitis, quia omne quod
in os intrat,

in ventrem vadit, & in secessum
emittitur?

*Interrogabant eum discipuli
eius parabolam.*

Et ait illis:

*Sic & vos imprudentes estis?
omne extrinsecus introiens in
hominem, non potest eum com-
municare: quia non intrat in cor
eius, sed in ventrem vadit, exit,
purgans omnes escas.*

*Dicebat autem,
quoniam quæ de homine
exeunt,
illa communicant hominem.*

*Abintus enim de corde homi-
num mala cogitationes proce-
dunt:*

*adulteria, fornicationes,
homicidia, furta,
auaritia, nequitia, dolus, im-
pudicitia, oculus malus,
blasphemia, superbia, stultitia.
Omnia hæc mala abintus
procedunt, &
communicant hominem.*

Quæ autem procedunt de ore,
de corde exeunt, & ea coinquant
hominem.

De corde enim exeunt cogitatio-
nes malæ,

homicidia, adulteria, fornicatio-
nes, furta, falsa testimonia,

blasphemiarum.
hæc sunt

quæ coinquant hominem.

Non lotis autem manibus mandu-
care, non coinquant hominem.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. **T**erra Genezar, ad quam applicuerat IESVS cum Apostolis post sedatam tempestatem, & seruatum Petrum; quò ad IESVM venerunt ab Ierosolymis Scribæ & Pharisei, ut illi insidiarentur, & calumniæ aliquem ansam arripere possent.

B. Christus cum discipulis: quem Ierosolymicæ Pharisei & Scribæ aggrediuntur disceptatione. viderant enim quosdam ex discipulis IESV panem manducare manibus non lotis, ac vituperauerant. Itaque existimauerunt idoneam causam se esse natos reprehendendi IESVM, cuiusque doctrinam calumniandi. Cur, inquit, transgrediuntur doctrinam seniorum discipuli tui? Non enim lauant manus quando sunt manducaturi. Non reprehendunt Christum nominatim, quem tamen in discipulis accusant.

C. Neque discipulos excusat Christus, quòd illas traditiones non obseruent; sed Phariseos accusat, quòd eas obseruent quæ legi Dei erant contrariæ. Illas igitur non damnat omnes, sed earum innuit habendum esse delectum quæ non pugnant cum lege Dei, alias damnat. Præterea obiter illas insinuat lauaciones non videri adeò esse cum fine ad quem referuntur coniunctas,

alias esse posse, & vtiliores, & ad finem magis accommodatas, non pro verbo Dei habendas. Unde apparet excellens doctrina de hominum traditionibus. Quæ enim cum Dei doctrinâ & religione pugnant, illæ prorsus sunt reiciendæ: quæ non pugnant, eæ, quoad auctoritatem obtinent, seruandæ. Ecclesiæ verò principes, si quæ euaserint inuitiles, pro varia temporum, personarum, & rerum ratione, illas debent in melius commutare: qui est vñ status Ecclesiæ mos ac celebris.

D. Designantur multiplices traditiones Iudeorum, tanta diligentia lotionum, antequam ad mensam assideant, & inter prandendum, totius etiam corporis, eramentorum, &c.

E. Discipuli aliquot mense assidentes, ubi nullum est vestigium præcedentis, vel alterius lauacri.

F. Templum representatur, ubi filius indutus traditione Iudaica offert vitulum; pater interuenit egens & senex, qui erat à filio honorandus, id est, alendus ac sustentandus. Contra verò pugnant sacerdotes, obrudentes Korban, &c. rescindentes Dei mandatum sua traditione.

MEDITATIO.

Quid? nos non similiter peccamus atque Iudæi: Primum quidem delectum non habemus virtutum: & cum sint virtutes diuinæ fides, spes, & eharitas reliquis omnibus perfectiores atque vtiliores, & inter illas excellar, & maior sit charitas; tantum studij, & temporis, & actionum in humanis ponimus, vt diuinas negligere videamur, nec ipsarum vim & amplitudinem agnoscere. Quis enim fide & spe nititur efficaciter in oratione & actionibus suis & ministeris? quis eharitate, que est forma & perfectio virtutum omnium, & actionum esse debet? Quæ si adsit, omnes adsunt virtutes infusæ, omnia dona Spiritus sancti: in qua viuimus in Deo, mouemur, & operamur, & sumus, & meremur vitam sempiternam.

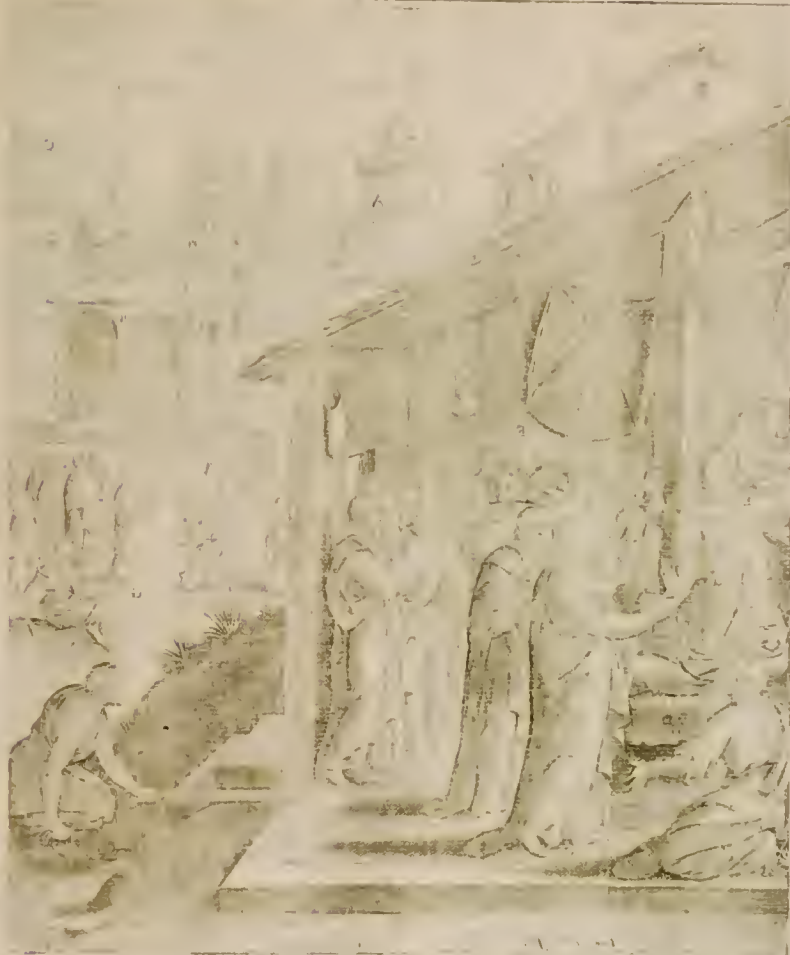
Quid? in donis Dei quomodo versamur? Nonne sensibilia sectamur, & amplectimur? Et vtinam rectè & ordine his vteremur, dico sensibilibus consolacionibus, per Spiritus sancti dona illa pretiosissima. Sed nos tori in sensibilibus occupamur, vtinam non externis, & vim donorum excellentissimam præter-

imus, & in illis non exerceamur. Illud præterea est in quo videmur Pharisæis similes, quod ita superiorum nostrorum obedientiam, monita, præcepta, gubernationem accipimus, atque si homines essent, nihil Dei haberent. Ferè enim numquam in Superiore Christum contemplamur præferentem, monentem, gubernantem. Quid? illud non frequenter, ac etiam plusquam frequenter nobis accidit, vt oremus, nostras horas canonicas, nostram orationem dominicam recitemus labiis quidem, eorde verò simus vel muti, vel stupidi, vel vagi; vel planè hæc speculatiuè tantum agamus, non practicè? Num non etiam contingit hoc nobis vbi factas Litteras legimus, vbi studiis Theologiæ operam damus, vbi de rebus vel diuinis, vel quæ ad mores & disciplinam religiosam attinent, verba facimus? Subueni nobis Christe IESU, lumen exere tuæ virtutis; in quibus peruersè agimus, ea emendemus; & quæ ex hoc Evangelio intelligimus, in humilitate & simplicitate cordis nostri sectemur. Amen.

LEBEN I. POST DOMINUM III. GILDRAG.

Das Leben des Herrn nach dem Gildrag.

<p>A. Christus in der Zeit der
Lebens.</p>	<p>A. Christus in der Zeit der
Lebens.</p>
<p>B. Christus in der Zeit der
Lebens.</p>	<p>B. Christus in der Zeit der
Lebens.</p>
<p>C. Christus in der Zeit der
Lebens.</p>	<p>C. Christus in der Zeit der
Lebens.</p>

FERIA V. POST DOMIN. III. QVADRAG.

Sanatur Socrus Petri.

Matth. viij. Marc. i. Luc. iij. Anno xxxi.

18

1

Icon. ueteris fidei.

A. Capernaum in finibus Zabulon & Nephthalim.
B. Synagoga, vnde sanato dæmoniaco.
C. Venit IESVS in domum Simonis.
D. Ibi rogatus, Petri socrum sanat febricitans laborantem.

E. Surgit Socrus vegeta, & minis trat cenantibus.
F. IESVS cum discipulis accumbit ad mensam.
G. Vespere facto, oblatos infirmos, & dæmoniacos sanat.

FERIA QVINTA
POST TERTIAM DOMINICAM
QVADRAGESIMÆ.

Sanatur socrus Petri.

MATTH. VIII. MAR. I. LVC. III. Anno XXXI.

In l. imaginem Adnotatiuncula.

l.
18.

- A. Capharnaum in finibus Zabulon & Nephthalim.
B. Synagoga, vnde sanato demoniaco,
C. Venit IESVS in domum Simonis.
D. Ibi rogatus Petri socrum sanat febris laborantem.
E. Surgit socrus vegeta, & ministrat cœnantibus.
F. IESVS cum discipulis accumbit ad mensam.
G. Vespere facto oblatos infirmos & demoniacos sanat.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VIII. LVC. IIIII. MAR. I.

SVgens autē IESVS
de^b Synagoga,
introiuit in^c domum Si-
monis.

*Et protinus egredientes de
Synagoga,*

*venerunt in^c domum Simonis
& Andreae, cum Iacobo &
Ioanne.*

*Et cum venisset IESVS in do-
mum Petri, vidit socrum eius
iacentem, & febricitantem:*

Socrus autem Simonis
tenebatur magnis^d fe-
bribus:

*Decumbat autem socrus Si-
monis febricitans:*

& rogauerunt illū pro ea.
Et stans super illam, im-
peravit febrī:

& statim dicunt ei de illa.

Et accedens

*& tetigit manum eius,
& dimisit eam febris,*

*eleuauit eam,
apprehensa manu eius:
Et continuo dimisit eam
febris,*

*& surrexit,
& ministrabat eis.*

& dimisit illam.
& continuo^e surgens,
ministrabat^f illis.

Vespere autem facto,

Vespere autem facto,

Cum Sol autem^g occi-
disset, omnes qui habe-
bant infirmos variis lan-
guoribus, ducebant illos
ad eum.

*afferebant ad eum omnes male
habentes,*

*obtulerunt ei
multos Dæmonia habentes:*

*& Dæmonia habentes:
& erat omnis ciuitas
congregata ad ianuam.*

O MATTH.

MATTH. VIII.

LVC. IIIL.

MARC. I.

At ille singulis manus
imponens, curabat eos.

*Et curauit multos, qui vexa-
bantur variis languoribus,
& Damonia multa eijciebat;*

*& eijciebat spiritus verbo:
& omnes male habentes cura-
uit. Ut adimpleretur, quod di-
ctum est per Isaiam Prophetam,
dicentem: Ipse infirmitates no-
stras accepit: & agrotationes
nostras portauit.*

Exibant autem Dæmo-
nia à multis, clamantia, &
dicentia; Quia tu es Filius
Dei:

Et increpans non sinebat
ea loqui, quia sciebant ip-
sum esse Christum.

*& non sinebat ea loqui,
quoniam sciebant eum.
Et diluculo valde surgens
abiit*

Facta autem die egressus
ibat in desertum locum;

ibique orabat.

& turbæ requirebant
eum,

*Et persecutus est eum Simon,
& qui cum illo erant. Et cum
inuenissent eum, dixerunt ei:
Quia omnes querunt te. Et
ait illis: Eamus in proximos
vicos & ciuitates, ut & ibi
pradicem: ad hoc enim veni.*

& venerunt vsque ad ip-
sum: & detinebant illum,
ne discederet ab eis. Qui-
bus ille ait: Quia & aliis
ciuitatibus oportet me
euāgelizare regnum Dei,
quia ideo missus sum.

Et erat prædicans in Sy-
nagogis Galilææ.

*eorum,
& in omni Galilæa,
& Damonia eijciens.*

ADNO.]

A D N O T A T I O.

Bethsaida, in tribu Isachar ad littus maris Galilææ, inter Capharnaum & Magdalum, patria Petri, Andreæ, & Philippi Apostolorum. Hic egressus IESVS à Synagoga ubi sanauerat hominem Damoniacum, ante concionem illam celebrem in monte, anno XXXI. vitæ suæ, venit ad domum Simonis & Andreæ cum Ioanne & Iacobo. Ita, si sequamur nonnullorum opinionem. Sed mihi magis fit verisimile, ut domus hæc Simonis sit Capharnai: nam ita ex Marco necessariò colligi videtur, etiam ex Luca. Statim enim ex Synagoga, sanato Damoniaco, egressus IESVS venit domum Simonis: hæc vero domus Capharnai erat, non Bethsaidæ; in celebri scilicet ciuitate Capharnaò habitabat Petrus cum sociis. fit ergo

A. Capharnaum, & Synagoga vnde sanato Damoniaco

B. Egreditur ad domum Simonis & Andreæ. Etenim artem suam malebant Capharnai in celeberrima ciuitate exercere, quàm in angustiis & solitudine sui pagi Bethsaidæ. Non enim hæc est illa trans lacum, quam fecit Iuliana Philippus Tetrarcha, ubi & mortuus & sepultus est.

C. Venit igitur domum cum Iacobo & Ioanne IESVS: præierant enim Petrus & Andreas, ut pararent.

D. Decumbebat autem febricitans Petri socius: quod exponit Lucas, & expressit eruditè Latinus interpres, tenebatur magnis febribus;

quasi detinebatur febrim cum magnis accessibus. Hoc renuntiant primùm Christo, dein orant ut eam sanet: adstat illi IESVS, tenet manum, imperat febrim (ita mollius sensum reddit Latinus interpres, pro increpauit) sanatur mulier, surgit, ministrat illis, id est, perfectè sanatur. Vbi videlicet nostras infirmitates Sæcti Deo representant, ac pro nobis orant, inclinat se ad nos Christus de calo, tenet manum, sanat nostros languores, surgimus, illi ministramus.

E. Socrus Petri in culina curans canam, vengo & firmo corpore, integris viribus.

F. Discumbit IESVS cum discipulis ad canam. Non in ampla canatione vel cœno, sed in tenui & piscatoria, impedita retibus, funibus, canistris, cenat Rex cali & orbis vniuersi, hominum & Angelorum Dominus.

G. Vespere iam factò offerunt illi multos à Damonibus vexatos, & omnes qui variis languoribus afflictabantur: singulis manus imponens sanat eos IESVS; ut adimpleretur vaticinium Isaiæ. Ipse infirmitates nostras accepit, & agrotationes nostras portauit. Perfectam quidem hominis naturam assumpsit Verbum Dei, nec vnquam morbo laborauit; sed hoc est quod dicit Propheta: quicquid in nobis siue interne, siue externe infirmitatis curauit Christus, id omne ipse sanguine suo luit & cruce. Erant scilicet sanationes Christi, & sunt ipsius merita per crucem.

MEDITATIO.

VTinam nobis non eueniret vt febrim, hoc est, perturbationem animi vehementem conciperemus ex nostris in proximum ministeriis; sed potiùs socrum Simonis imitaremur. Illa enim laborauerat quidem in partu, in nutritione, in educatione filix; non tamen propterea in febrim inciderat. At nos laboramus vt filiam nostram in sinum Petri, hoc est, animam nostram in sinum Ecclesie demus: cauendum tamen ne plerumque ex iisdem laboribus in febrim incidamus nostra spiritus imbecillitate. Molestæ sunt confessionum auditiones, colloquium & actio cum eo quem iuuamus distrahit, exasperant difficultates & contradictiones emergentes: itaque formidandum, ne febricitantes ad cubiculum redeamus. Heu miseriam! vnde oportuit nos maiorem animi & spiritus vigorem reportare, inde vt debilemur? Ne terreamur propterea, Patres, & ne punctum quidem à statu mentis, & instituti perfectione propterea dimoueamur. Ad perfectionem hæc inquietudines à Deo permittuntur, vt per victoriam perturbationum perfectiones euadamus, &

alacriores ad pugnandum redeamus. Rogemus Christum cum Iacobo & Ioanne, vt nos ab hac febre liberet, nobis alet, teneat manum, nos erigat per horum intercessionem: presidio & fortitudine Christi IESV generosè simus animati, qui nos ad illud prælium suo nomine mittit: cuius prouidentia & bonitas, si qua acceperimus vulnera, non patietur esse lethalia, atque ad eò contra esse faciet salutaria, & nos ministerio & certamini reddet valentiores, ac nostras illas turbas sedabit. Verùm animaduertite Patres mei, vt simpliciter vestris incumbatis ministeriis, nihil quod non sit necessarium vel vtile, vel dicentes, vel audientes, vnde detur occasio aduersario Dæmoni: tum, vt muniti virtute orationis, & charitatis, & obedientiæ, ac zelo animarum ad munia vestra accedatis, & paratum semper habeatis scutum fidei aduersus perturbationes: & assuescatis, hinc vestra ministeria exercere, illinc contra Dæmones & prauas cogitationes vel appetitus pugnare, Habreos imitantes.

Amen.

2. Ebr. 4.

FERIA SEXTA

POST DOMINICAM TERTIAM

QVADRAGESIMÆ.

De Samaritana.

IOAN. IIII.

Anno XXXII.

In li. imaginem Adnotatiuncula.

li.

- A. *Samaria regio, vbi vrbs Samaria seu Sebaste.*
 B. *Sichem sive Sichar, nec procul hinc puteus Iacob.*
 C. *IESVS fatigatus ex itinere sedet sic super fontem.*
 D. *Mulier veniens ad hauriendam aquam.*

- E. *Hanc diuinè Christus alloquitur.*
 F. *Emuni in foro Sichar cibos Apostoli.*
 G. *Redeunt, mirantur cur IESVS cum muliere loqueretur, Nemo tamen dixit, &c.*

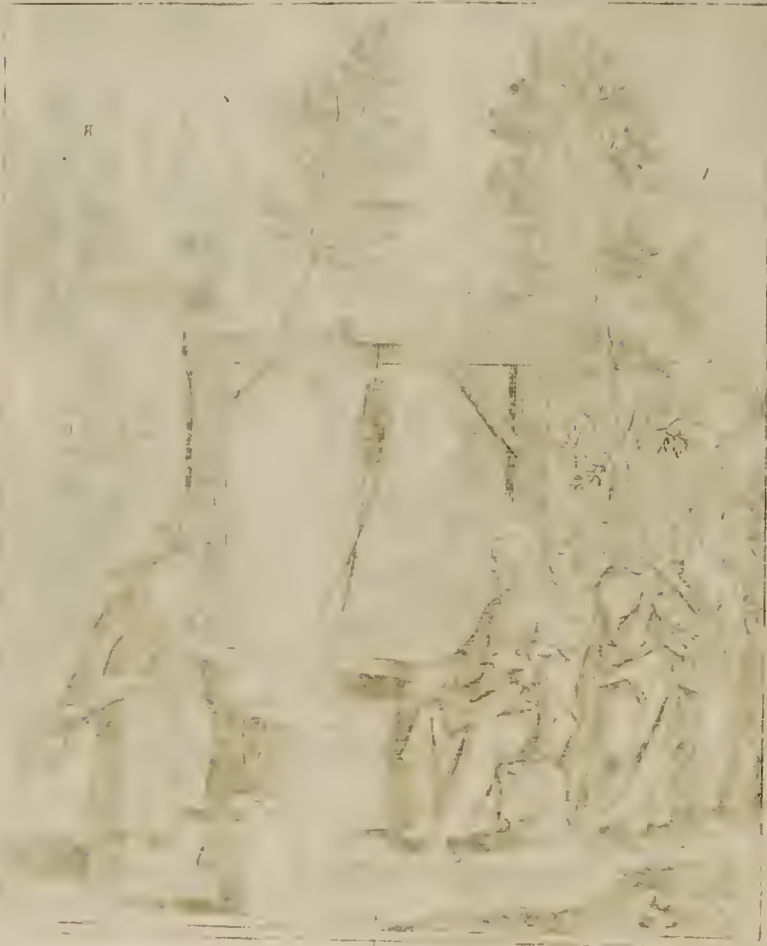
35.

PRIOR

- A. Samaria regio, vbi vrbs Samaria, seu
Sebaste.
B. Sichem siue Sichar, nec procul hinc pute-
us Iacob.
C. IESVS fatigatus ex itinere, sedet sic
super fontem .

- D. Mulier veniens ad hauriendam aquam .
E. Hanc diuine Christus alloquitur .
F. Emunt in foro Sichar cibos Apos coli .
G. Redeunt: mirantur cur IESVS eum
muliere loqueretur. Nemo tamen
dixit, &c.

1	...
2	...
3	...
4	...
5	...

PR I
 V
 Ies v
 in erub
 Venit
 quod
 ergo
 sexta.
 Da mi
 eneter
 deus c
 erim ce
 fides de
 un per
 Domin
 habes a
 dedir
 Respon
 rum: q
 dum:
 vitam
 aquam
 Vade,
 Non ha
 quinqu
 Hoc ver
 ra. Patr
 solymis
 ruihi, c
 lymis a
 quod se
 quando
 Nam &
 qui ador
 lic: Sci
 ille, nob
 tecum.
 cum m
 loquens

PRIOR PARS EVANGELII MISSÆ.

I O A N. III.

VT ergo cognouit I E S V S, quia audierunt Pharisei, quòd I E S V S plures discipulos facit, & baptizat, quàm Ioannes, (quamquam I E S V S non baptizaret, sed discipuli eius) reliquit Iudæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem cum transire per^a Samariam. Venit ergo in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur^b Sichar: iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi^b fons Iacob. I E S V S ergo^c fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. Venit^d mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei^e I E S V S: Da mihi bibere, (Discipuli enim eius abierant in ciuitatem, vt cibos emerent.) Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu, Iudæus cum sis, bibere à me possis, quæ sum mulier Samaritana? Non enim coituntur Iudæi Samaritanis. Respondit I E S V S, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo; & dedisset tibi aquam viuam. Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus est: vnde ergo habes aquam viuam? Numquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Respondit I E S V S, & dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterùm: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam; vt non sitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei I E S V S: Vade, voca virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit: Non habeo virum. Dicit ei I E S V S: Bene dixisti, quia non habeo virum: quinque enim viros habuisti; & nunc quem habes, non est tuus vir. Hoc verè dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt; & vos dicitis, quia Ierosolymis est locus, vbi adorare oportet. Dicit ei I E S V S: Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque Ierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit (qui dicitur Christus:) cum ergo venerit ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei I E S V S; Ego sum qui loquor tecum. Et continuò^g venerunt discipuli eius; & mirabantur, quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit, Quid quæris, aur quid loqueris cum ea?

A D N O T A T I O.

A. *S*amaria, regio inter Galileam & Iudæam sita, ab Vrbe Samaria (Regia regni Israel) sic appellata, quæ continet mediam tribum Manasse, & totam Ephraim. Hæc verò à Semiro monte tribus media Manasse, in quo ædificata est ab Amri Rege Israel, restituta autem & munita ab Herode Antipatro, & vocata est Sebaste.

B. In hac igitur regione xij. miliaribus à Sebaste erat Sichem vrbs, cuius nomen corruperant Samaritæ & dixerant Sichar, & usurpavit Ioannes vt vulgatum, quæ Mamortha dicta est, postea Neapolis, in confinibus Ephraim. Fuit hæc vrbs iuxta Hebal & Gerazim, montes celebres propter antiquam illam benedictionis & maledictionis mutam denunciationem. Sichem ædificavit Ieroboam Rex Israel. A porta Sichar australi duplici arcus iæstus est, fons Iacob, iuxta prædium quod dederat Iacob Iosepho filio, præter sortem hereditatis duplicem. Hic vides ornatum puteum vt assolet.

C. Christus vero, qui est potentia, virtus, maiestas infinita, ex itinere fatigatus sedet. Pedibus enim & nudis quidem, iter faciebat, vt videtur etiam placere Hieronymo. Nec defessus solum, sed esuriens ac sitiens sedet sic super fontem, præ se ferens videlicet lassitudinem famem, sitim. Sedebat autem super putei orificium, & in lignum, cuius ministerio aqua hauriebatur, vt pie meditari possumus, incumberebat. Effigies hæc est perspicua Christi passionis & crucis, & eius fructus. De his cogitans sedebat super fontem IESVS, & ligno suam lassitudinem sustentabat.

D. Aspice simul Samaritanam ex Sichar mulierem, ad aquam hauriendam egressam cum hauritro, id est, hydra, & fuce, quibus non erat usura. Erat solus IESVS, omnes enim discipuli, vt emerent cibos, fuerant ciuitatem ingressi. Sciuit IESVS mulierem à Iudæis abhorrere, patriæ, religione, consuetudine: illa vicissim ipsum intellexit ex eius cultu corporis Iudæum esse hominem, non tamen auersata est.

E. Vt enim illam conspexit Christus, eius mentem suavitate suæ gratiæ emolliuit. petii potum Fons vitæ æterna immensus, & non tam il-

lum quidem quem non erat ab ea sumpturus, sed quem summo perè ab ipsa & gentilitate tota sibi fiebat, salutis æternæ. Placide respondet mulier: Quomodo tu, cum sis Iudæus, bibere à me potis, quæ sum mulier Samaritana? Non enim cõtuntur Iudæi Samaritanis. Non negat quod petii Christus, sed miratur, quomodo Iudæus à Samaritana id petat. Responsione sua expugnat planè Samaritanismum in illa Christus: Si scires, inquit, donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsità petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Quod cum diceret, docebat illam interiùs dono gratiæ suæ, ac spiritus dulcedine perfundeat. Subdit mulier, iam in illius seruitutem se dedit: Domine, inquit, neque in quo haurias habes: quasi dicat, Cor quidem meum commotum est, vulneratum est verbo oris tui, quæ autem audio ex te, supra meum captum sunt. Tamen illumina, Domine, tenebras meas, nam sentio te maiorem quàm Iacob, quem & nos patrem profitemur. Docet igitur illam Christus. Alia, inquit, aqua est quam ego à te expeto, quam à me derivatam, & à te eporam, desidero ego bibere. Hæc est sitis mea, quæ in conuersione gentilitatis implebitur. Nam cum plenitudo conuersa fuerit gentium, tunc erit saluus omnis Israel. Summum beneficium contulit. IESVS Samaritanæ, impiæ & profanæ mulieri, ubi se illi professus est esse Messiam, quod haud dubie plenitudinem gratiæ datum iri gentilitati significat. Magnum vitæ spiritualis & æternæ fontem aperuit IESVS in hoc Euangelio per Ioannem. Bibamus aquam ex fonte perenni Christo IESV: eò contendamus per ipsum, vt quemadmodum Samaritana à Christo audiuit, ita & nos corde audiamus à IESV: Ego sum Christus qui loquor tecum.

F. Sichar, in cuius foro Apostoli emunt cibos, puta panes in Christum & singulos, cascum, & fructus si quos repperunt.

G. Redeunt Apostoli, & mirantur quòd cum muliere colloquatur Christus: nemo tamen interrogat qua de re cum muliere agat, haud dubie eò spiritu attracti, quo fuerat Samaritana.

MEDI-

Ioseph. 3.
de bell.
cap. 2.
3 Reg. 16.
Ioseph.
lib. 15.
Ant. c. 11.
Eucher.
in 12. &
48. Gen.
Hier. in
Epi. Pauli
& de lo.
Ptol. in
tab. Palest.
Ph. lib. 5.
cap. 13.
Deur. 17.
3. Reg. 12.
Brocard.

Epist. ad
Eult. de
cult. vir.

Exultemus
Eccles. 30.
etiam Christi
genemus, &
quis regnum ve
nossecat esse
lo in illis conu
de pcedenda H.
Sabbatam, &
Ioh. 4. c. 10.
a eis etiam
Commenda ve
ho sine passio
t. vltimo fru
pulatione m.

MEDITATIO.

EXultemus, Fratres, vehementer. Præuenit, excitat, & munit liberum nostrum arbitrium Christus, etiam aliud cum agimus vel quarimus, & quidem ex occasione rerum quas agimus vel inquirimus; & quasi ab illis nos euocat, exemplo Samaritanæ, ad spiritua- lia ex illis contemplanda, & persequenda, & à se petenda. Huic veritati & doctrinæ Christi si assuefcamus, fiet vt semper in spiritu ambulemus; & non solum in nostris ministeriis, sed in aliis etiam rebus fructuosius versetur. Commendat verò nobis hoc Euangelio Christus suæ passionis & crucis meditationem, & ostendit fructum, & hortatur ad gratiæ postulationem. Fatigatus autem est Christus

Deus, & quidem ex itinere: sedet, vt qui ex fatigatione ægrè stare pòterat, & quærebat subsidium ex confessu: super fontem sebebatur, vt qui præ se ferret expectare qui sibi è fonte potum daret: & sic sebebatur, vt fatigatus, famens, & sitiens; & hæc quidem omnia hora sexta, quo verbo quasi rapimur, vt ea quæ dicuntur, ad aliam horam sextam referamus, crucis Christi, vbi fuit extrema illa filij Dei fatigatio, ille crudelis confessus in clauos, illa sitis, illa immensa afflictio. Sedebatur verò in cruce vt Rex noster, vt Iudex, vt Doctor, vt inuitans ad bibendum ex fluente sui fontis infiniti, quem tunc aperiebat mortalibus. Amen.

O 4

EADEM

EADEM FERIA VI.
 POST DOMINICAM TERTIAM
 QVADRAGESIMÆ.

De eadem Samaritana.

EODEM CAP.

Anno XXXII.

In li. imaginem Adnotatiuncula.

lij.

36.

A. <i>Cum audisset à IESV Samaritana; Ego sum Christus; relicta hydra currit in ciuitatem.</i> B. <i>Narrat de IESV.</i> C. <i>Præunte muliere tota se effundit ciuitas ad IESVM.</i>	D. <i>Interea urgent IESVM Apostoli vt manducet.</i> E. <i>Respondet alium se cibum habere quem manducet.</i> F. <i>Venit IESVS Sichar, & mansit ibi duos dies. Multò plures credunt quàm antea.</i>

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. III.

Reliquit^a ergo hydriam suam mulier, & abiit in ciuitatem, & dicit illis hominibus: ^b Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcumque feci. Numquid ipse est Christus: ^c Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum. Interea ^d rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca. Ille autem dixit eis: ^e Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad inuicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis IESVS: Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Nõnne vos dicitis, quòd adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce ego dico vobis: Leuate oculos vestros, & videte regiones, quia albae sunt iam ad messem. Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: vt, & qui seminat simul gaudeat, & qui merit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, & alius qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alij laborauerunt, & vos in labores eorum introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quæcumque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum, vt ibi maneret: & ^f mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt in eum propter sermonem eius: & mulieri dicebant: Quia iam non propter

E A D E M F E R I A .

De eadem Samaritana .
Eodem cap. Anno xxxij .

36
lij

A. Cum audisset à IESV Samaritana, Ego sum Christus; relicta hydria, currit in civitatem.

B. Narrat de IESV.

C. Præeunte muliere, tota se effundit Civitas ad IESVM.

D. Interea vrgent IESVM Apostoli, vt manducet.

E. Respondet, alium se cibum habere quem manducet.

F. Venit IESVS Sichar, & mansit ibi duos dies; Multo plures credunt quam antea.

propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audiuius,
& scimus, quia hic est verè Saluator Mundi. Post duos
autem dies exiit inde, & abiit in Galilæam. Ipsi enim IESVS
testimonium perhibuit, quia propheta in sua patria
honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilæam,
exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat
Ierolymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem
festum.

A D N O T A T I O.

A. *C*um audisset Samaritana ex ore Christi: Ego sum Meschias qui tecum loquor (loquebatur enim illi IESVS & exterius ore, simul spiritu interius in corde) cum vim gratiæ caelestis concepisset, vehementer commota, hydra relicta curriculo venit in urbem ad ciues suos, & illis prædicat Christum, eiusq; virtutem. Vera enim dona Christi efficax desiderium afferunt aliis eadem dona communicandi.

B. Fit mulier ex profana, heretica, meretrice, confestim veritatis euangelica prædicatrix.

C. Præcunte muliere tota se ciuitas ad Christum effundit.

D. Interea Christum circumdant Apostoli, offerunt quos emerant cibos, rogant ut manducet.

E. Verum iam antea Christus sitiis & cibi illius quasi oblitus, in alia erat fame & siti totus. Itaque non accipit cibum ab Apostolis, sed docet quis eius perpetuus esset cibus, ut scilicet salutem humani generis perficeret, & opus quod illi demandatum erat à Patre impleteret.

F. Cum venissent ad IESVM ex Sichar

Samarita, verbis & prædicatione mulieris permoti, rogarunt IESVM, ut in urbe apud ipsos maneret: præcedentes alij, alij sequentes cum ad suam urbem deducunt. Contendunt ut IESVM in sua ciuitate retineant; sed noluit Christus ibi diutius quam duos dies subsistere. Crediderant quidem multi prædicante muliere, sed longè plures prædicante IESV. Tanta porrò fuit verbi IESV efficacia, tantum studium & deuotio animi Sichimitarum, ut plenam, perfectamq; verbi Dei vim, & sentirent, & exprimerent. Audiuius quidem à muliere, mouit nos Deus per illam. fuit aliquid illa audiitio; at quanto maior quam à IESV accepimus, & exterius, & interius? IESVS verbo suo cor nostrum penetrauit ac possedit. Perfectionem fidei concepimus, cum dono sapientiæ & intellectus coniunctam: Scimus quia hic est verè Saluator Mundi. O admirabilem gratiam! ô felices Samaritanos duobus diebus perfecte credunt, absque miraculis solo verbo; quod adhuc non fecerant viginti septem mensibus Iudæi.

SABBA-

POST DOMINICAM TERTIAM
 QVADRAGESIMÆ.

Liberatur adultera.

IOAN. VIII.

Anno xxxii.

In liij. imaginem Adnotatiuncula.

liij.

53.

<p>A Templum, vbi medio Scenopæie die festo Christus
 gloriose docuerat.</p> <p>B. Postridie Scribæ & Pharisei mulierem in adulterio
 deprehensam ad IESVM iterum docentem ad-
 ducunt.</p> <p>C. Christus, Scribe, Pharisei, & mulier.</p> <p>D. Accusant, & multiose interrogant quid de ea
 sentiat.</p> | <p>E. IESVS tacitus scribit in terra.</p> <p>E. Deinde erigit se, & dicit: Qui sine peccato est, &c.</p> <p>F. His illi auditis exhibant vnus post alium, incipientes à
 senioribus.</p> <p>E. Rursum scribit in terra IESVS.</p> <p>G. Reliqui sese proripiunt.</p> <p>H. IESVS mulierem absoluit: Vade, & iam noli
 amplius peccare.</p> |
|---|--|

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VIII.

IESVS autem perrexit in montem Oliueti; & diluculo ite-
 rum venit in ^a templum; & omnis populus venit ad eum, &
 fedens docebat eos. Adducunt autem ^b Scribæ, & Pharisei, mu-
 lierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio,
 & dixerunt ei: ^c Magister, hæc mulier modò deprehensa est in
 adulterio. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi
 lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem ^d dicebant tentantes
 eum, vt possent accusare eum. ^e IESVS autem inclinans se deor-
 sum, digito, scribebat in terra. Cum ergo perseverarent in-
 terrogantes eum, ^e erexit se, & dixit eis: Qui sine peccato est
 vestrum, prius in illam lapidem mittat. Et iterum se incli-
 nans, scribebat in terra. Audientes autem, ^f vnus post vnum
 exhibant, ^g incipientes à senioribus: & remansit solus IESVS, &
 mulier in medio stans. ^e Erigens autem se IESVS, dixit ei: ^h Mu-
 lier, vbi sunt, qui te accusabant? Nemo te condemnauit? **Quæ**
 dixit: Nemo, Domine. Dixit autem IESVS: Nec ego te con-
 demnabo: Vade, & iam amplius noli peccare.

ADNO.

Anton. Wierz sculp.

- A. Templum, ubi medio Secnopegia die festo, Christus gloriose docuerat.
- B. Postridie Scribae, & Pharisaei mulierem in adulterio deprehensam, ad IESVM item docentem, adducunt.
- C. Christus, Scribae, Pharisaei, & mulier.
- D. Accusant, & malitiose interrogant, quid de ea censent.
- E. IESVS tacitus scribit in terra.

- E. Deinde erigit se, & dicit; Qui sine peccato est, &c.
- F. His illi auditis, exibant unus post alium, incipientes a Senioribus.
- E. Rursum scribit in terra IESVS.
- G. Reliqui sese proripiunt.
- H. IESVS mulierem, absoluit; Vade, & iam amplius noli peccare.

1. The first part of the drawing shows a large, open area, possibly a field or a plain, with some faint outlines of structures or trees in the distance. 2. The second part of the drawing shows a more detailed view of a structure, possibly a building or a fortification, with a central tower or spire. 3. The third part of the drawing shows a view of a landscape, possibly a river or a stream, with some buildings or structures on the banks. 4. The fourth part of the drawing shows a view of a structure, possibly a building or a fortification, with a central tower or spire.	5. The fifth part of the drawing shows a view of a landscape, possibly a river or a stream, with some buildings or structures on the banks. 6. The sixth part of the drawing shows a view of a structure, possibly a building or a fortification, with a central tower or spire. 7. The seventh part of the drawing shows a view of a landscape, possibly a river or a stream, with some buildings or structures on the banks. 8. The eighth part of the drawing shows a view of a structure, possibly a building or a fortification, with a central tower or spire.

A D N O T A T I O.

A. **A**d festum Scenopegie xxxij, anno adscenderat IESVS Ierosolymam: medio festo venerat ad templum, docuerat; multi in eum crediderant, atque de ipso præclarè sentiebant & loquebantur. Quibus rebus commoti Principes & Pharisei, miserunt qui illum comprehenderent: satellites verò illius virtutem sermonis admirantur & prædicant: defendit illum Nicodemus. Incerti quidnam agerent, domum illi cōcedunt, Christus ad montem Oliueti, siue Bethaniam, siue ad hortum Gethsemani, quò solebat cum discipulis conuenire frequenter. Ea nocte calumniam meditantur homines nesarij: & deprehensa muliere in ipso flagitio adulterij, quum manè rediisset in templum IESVS quinto die Scenopegie, & doceret multitudinem que ad eum conuenerat.

B. Adducunt adulteram illam. Hoc faciunt magna importunitate & tumultu. intermittit concionem Christus, statuuunt ante eum mulierem, conuertitur vniuersus populus ad rem nouam. Phariseorum erat machinatio; si illam damnet, plebs offenderetur, sin liberet, lex.

C. Christus, Scriba, Pharisei, mulier, & turba circumfusæ.

D. Accusant Scriba, homines flagitiosi & nequam: dissipato crine, incomposito toto corporis cultu, mēte exanimata adstet mulier. Hæc, inquit, modo in præsentî crimine adulterij est deprehensa; qua lapidanda quidem ex lege est, tu verò quid dicis? Hem malitiam! Id videlicet urgebani, vel ut diceret contra legem, & eum ipsi iure lapidare possent: vel contra illam ferret iudicium; & quam apud populum nactus erat existimationem, eam per inhumanitatem amitteret.

E. Christus nihil illis respondet; sed inclinatus digito scribebat humi, in singulos videlicet qua illos pungerent, ac præ confusione mentis abigerent. Verisimile autem est scripsisse singu-

lorum peccata sædiora quàm adulteræ, & fortassis que ipsi ea nocte fecerant flagitia. Tantam igitur ignominiam ferre nulla ratione posuerunt: præsertim cū putarent scripturam legi ab omnibus posse, & a plerisque iam tum legi, quod tamen ita non erat: nam propterea Christus non expressit quid scriberet, nec Ioannes scripsit. Voluit enim singulis dumtaxat suum scriptum esse notum, non aliis; quod effectus indicauit: nam vnus post alium accusatores abscedebant animo percussi ac consternati.

E. Cū enim inchoasset scribere, & illi urgerent insolentiùs, absoluto vnus scripto crexit se, & respondit: Qui est è vobis absque peccato, primus incipiat illam lapidare.

F. Hoc Christo dicente, iam qui erat reliquus senior, lecto suo scripto perturbatus, se proripiebat: alij item conturbati sapiente responso, & animi conscientia deterriti, stabant obstupescati.

E. G. Rursum Christus scribit reliquorum peccata, ita singuli percussi diffugiunt: non enim exterius illorum solum peccata scribebat Christus, sed corda illorum cruentabat acerbissimè.

H. Retinetur in medio conuentu, ut inquit August. miseria & misericordia, mulier & IESVS. Erat erectus populus rerum quas videbat miraculo; expectabat iudicium IESV. Benignissimè respondet Christus mulieri, quam interius sua benignitate ad fidem & penitentiam adduxerat: Vbi sunt qui te accusabant, mulier? nullus ex omnibus te condemnauit? Nemo, inquit, Domine. Quis enim te patrono & defensore possit, qui solus salus es peccatorum? Sum, inquit. Itaque neque ego te condemnabo. Verum amplius caue pecces. Clamor tota concione populi tollitur, probant omnes iudicium, liberatur adultera, fit iusta & proba ex peccatrice & infami, laudant omnes Deum & IESVM.

MEDITATIO.

Quid fuimus, Fratres, in sæculo? Quoties fuimus deprehenſi & accuſati apud Deum à Dæmonibus, vt nos morti æternæ traderet commeritos? Sed ſua benignitate reſtulit bonus IESVS veteratores Diaboloſ, exprobrans illis ſuam ſuperbiam & peccata, ac ſuam obſtinationem. Conceſſit nobis ſpatium pœnitendi, dedit cor contritum & humiliatum coram ſe; condonauit peccata, recepit nos in ſuam gratiam. Quid igitur nobis non eſt ſpetandum? Si enim cùm in peccato eſſemus, cū inimici eſſemus diuinitatis, atrociter etiam accuſaremur à tetrīs Dæmonibus, peccata nobis remiſit Chriſtus, & recepit in gratiam ſuam; quid non eſt facturus pro amicis, pro obedientibus? Sed verò quid in nos contrà non eſt deſignaturus, ſi in officio

Rom. 5.

non manſerimus, & obedientia Dei & noſtrum ſuperiorum? Quid enim exiſtimatis illum dicere, quum dicit: *Vade, & iam amplius noli peccare?* Adhortatio quidem eſt hæc ad virtutem, & oblatio gratiæ & auxiliij, ſed ſimul comminatio terribilis. Caue, immeritò quidem nunc tibi remiſi peccata; ſed neſcis quid, ruruſum ſi pecces, ſim facturus. Per meam infinitam miſericordiam dimiſi tibi peccata tua, verum intelligis tam eſſe infinitam meam iuſtitiam quàm miſericordiam, qua vti ſimiliter poſſem ſi vellem, & te in Infernum contrudere in perpetuum cruciandum. quod ſi facerem, de tua perditione gauderent omnes Sancti & Angeli. Hæc conſideratio vigeat ſemper in mente tua, quæ eſt veriſſima. Amen.

DOMINICA QVARTA
QVADRAGESIMÆ.

Quietem agunt diſcipuli iubente Chriſto, poſtea nauigant trans mare.

MATTH. XIII. MAR. VI. LVC. IX. IOAN. VI.
Anno XXXII.

In liij. imaginem Annotatiuncula.

liij.

41.

A. Dimittens turbas IESVS, eſtendit quò eſſet trans mare venturus.	D. Turba, quæ ad anguſtias Iordanis properant vt tranſmittant.
B. Deſertum, inter Capharnaum & Bethſaidam occidentalem, vbi præcipit diſcipulis vt pauliſper requieſcant.	E. Conſcendit nauim cum diſcipulis IESVS.
C. Otium agunt diſcipuli præſente Chriſto.	F. Nauigat placidè quò turba præuenerat, vt Chriſtus voluerat.

PRIMA

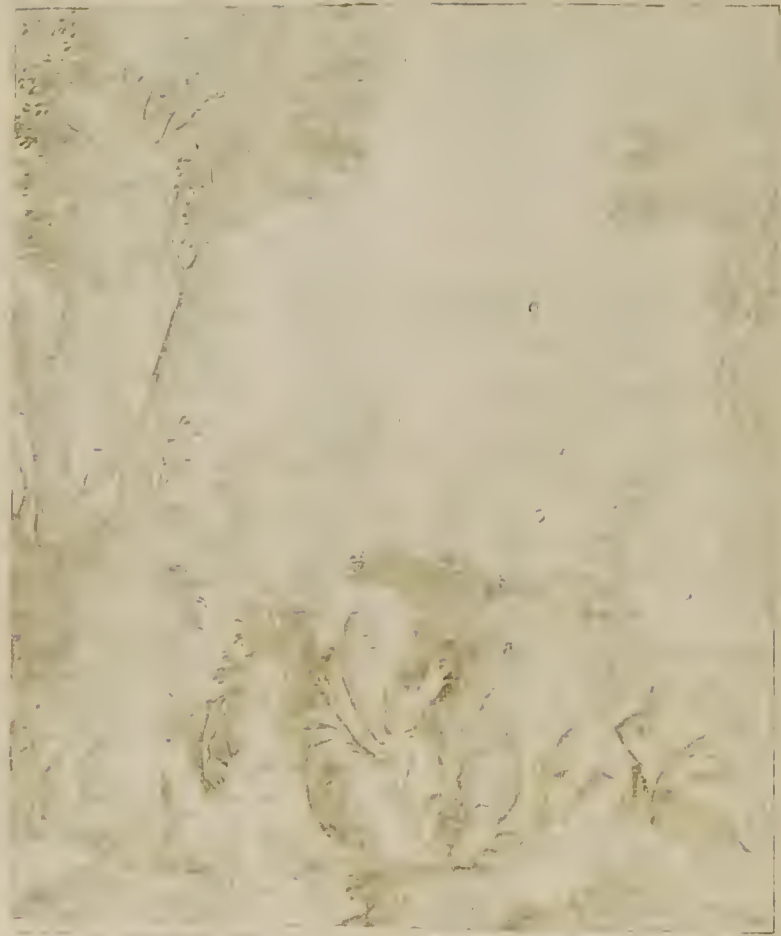
DOMINICA IIII. QUADRAGESIMÆ.

Quiescem agunt discipuli iubente Christo, postea nauigant trans mare. 41
 Math. xiiij. Marc. vi. Luc. ix. Ioan. vi. Anno xxxij. liij

A. Dimittens turbas IESVS, ostendit quo esset trans mare venturus.	D. Turba, quæ ad angustias Iordanis properant, vt transmittant.
B. Desertum inter Capharnaum, & Bethsaidam occidentalem: vbi præcipit discipulis, vt paulisper requiescant.	E. Consendit nauim cum discipulis IESVS.
C. Ocum agunt discipuli præsentè Christo.	F. Nauigat placide, quò turba præuenerat, vt Christus voluerat.

1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

<p> 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100 </p> | <p> 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100 </p> | <p> 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100 </p> | <p> 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100 </p> | <p> 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100 </p> |
|---|---|---|---|---|

P
 M
 Et modo
 can. p. l. e.
 et p. p. l. e.
 com. m. e.
 l. e. v.
 l. e. v. m.
 l. e. v. s.

et inde in
 u

etiam an d. i.
 et sunt e
 u

et in d. i. b.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII. MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud: & venientes nunciauerunt

IESV.
Quod cum audisset
IESVS,

Et conuenientes Apostoli ad IESVM, renūciauerunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant. Et ait illis: ^a Venite seorsum in ^b desertum locum, & ^c requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant & redibant multi: & nec spatium māducandi habebant.

Et reuersi Apostoli, narrauerunt illi quæcumque fecerunt.

secessit inde in nauicula

Et ascendentes in nauim, abierunt

POST HÆC
^e abijt IESVS
trans mare Galilææ, quod est Tyberiadis:

& assumptis illis secessit

seorsum in locum desertum, qui est Bethsaida.

Et viderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi.

Et cum^e audissent turba, sequuta sunt eum pedestres

^a & pedestres

& sequebatur eum multitudo magna,

Quod cum^e cognouissent turba, secuta sunt illam:

de ciuitatibus.

de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, & prauenerunt eos.

quia videbāt signa, quæ faciebat super his qui infirmabātur.

ADNOTATIO.

A. **I**ESVS dimittit turbas, & condicitur illis locus quò esset ipse trans mare venturus: nam hoc legimus cognouisse turbas, & audiuisse.

B. Desertum, quod est inter Bethsaida & Capernaum, quò primùm fecerit IESVS cum Apostolis; unde dein nauigauit in aliud desertum Bethsaida Orientalis, quam fecerat Iulianus Philippus, ut in dlix. Annotatione dictum est: de utroque enim nihil prohibet intelligere Lucam. Nam cum rediissent Apostoli à sua missione bini, & narrassent ipsi quæ vel egissent, vel docuissent, dixit illis IESVS: Venite seorsum vos in desertum locum, & requiescite pusillum. Vocat eos qui in ministerio verbi laborauerant, non alios: separat à turba, ducit in solum locum; ne quid sit, quod impedire possit mentis & corporis requiem. Dat ipse Apostolis quietem, nunquam ipse orarius; sed semper fuit homo dolorum, sciens infirmitatem, & suam, & nostram omnem, quam semper portauit, in qua continenter laborabat.

C. IESVS sedet in deserto: Apostoli otium agunt, ut vires & mentis, & corporis, reficiant; colloquantur, alij sedent, alij iacent, & tamen presentem habent Christum, & quidem illos obseruantem, sed simul indulgentem, & dissimulantem si quid liberius agerent. Verùm pusil-

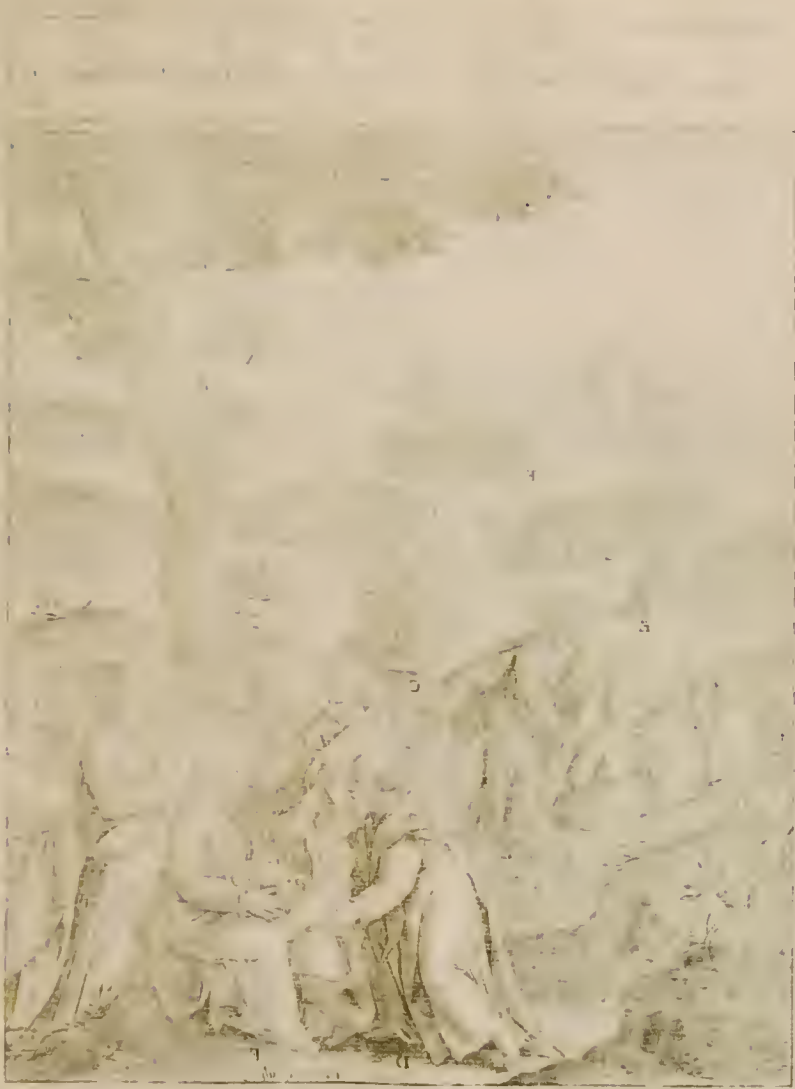
lùm, id est, breuè tempus permittit oriandi. Hæc autem in eorum genere sunt, quæ cum non acceperimus ex Scripturis, piè tamen mediari possumus & credere. Quid enim egerim tunc Apostoli, nominatim non legimus; legimus in vniuersum quiescisse, auctore Christo & inuitante; quod semper facit in nobis. Neque enim solùm Apostolos inuitauit ad requiem corporis & animi, sed in eorum persona eos omnes qui in ministerio verbi occupantur, quæ est actio laboriosa in primis; debilitare enim solet, & corporis vires, & animi, illæ ad suum robur sunt moderato exercitio & honesto renouandæ; hæc à Martine distractionibus, ad Mariæ vitam illam, & optimam partem, quam necessariam esse Christus dixit, colligendæ. Fuit atroqui necessum, ut à turba sese explicarent, quæ adeò importunè ad eos concurrebat, ut ne manducandi quidem spatium haberent.

D. Turba, quæ ex vicinis omnibus ciuitatibus properant pedestres ad angustias Iordanis, ut ad desertum Bethsaida orientalis iuxta Corozaim veniant trans Iordanem.

E. Dum quiescissent Apostoli, nauim confecti Christus, sequuntur ipsi, ut nauigent quò iam præcesserant turba:

F. Nauigat Christus cum Apostolis placidè & sensim: volebat enim turbas peruenire priores.

<p>D. In hac parte hinc et inde hinc
 hic hinc hinc hinc hinc hinc
 E. In hac parte hinc et inde hinc
 hic hinc hinc hinc hinc hinc
 F. In hac parte hinc et inde hinc
 hic hinc hinc hinc hinc hinc</p> | <p>In hac parte hinc et inde hinc
 hic hinc hinc hinc hinc hinc
 In hac parte hinc et inde hinc
 hic hinc hinc hinc hinc hinc
 In hac parte hinc et inde hinc
 hic hinc hinc hinc hinc hinc</p> |
|--|---|

E A D E M D O M I N I C A

Docet, et sanat languidos. Distribuantur turbae, quasi per contubernia. 42

Epistola cap. Anno xxxij.

lv

- A. Egressus in litus Bethsaida orientalis, secedit in montem.
 B. Progressus ad turbas, loquitur de regno Dei; sanat qui cura indigebant.
 C. Vespere facto, solite & varie interrogat discipulos, unde alenda sint turbae.

- D. Indicat Andreas puerum, qui haberet quinque panes hordeaceos, et duos pisces.
 E. Iubet turbas considerare, centenos, & quinquagenos.
 F. Accipit panes, & pisciculos; benedixit sufficiens in caelum.

171

EADĒM DOMINICA QVARTĀ
QVADRAGESIMĒ.

Docet, & sanat languidos. Distribuuntur turbæ
quasi per contubernia.

EISDEM, CAPP.

ANNO XXXII.

In lv. imaginem Adnotatiuncula.

lv.

42.

A. Egressus in litus Bethsaidæ orientalis, secedit in montem, B. Progressus ad turbas, loquitur de regno Dei; sanat qui cura indigebant. C. Vespere factò, solutus & variè interrogat discipulos	vnde attende sint turbæ. D. Indicat Andreas puerum qui haberet quinque panes hordeaceos, & duos pisces. E. Iubet turbas considerare, centenos, & quinquagenos. F. Accipit panes & pisciculos, benedicit suspiciens in calu.

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII. MAR. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

Subijt^a ergo in montem IESVS: & ibi fedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha, dies festus Iudæorum.

Et exiens vidit turbam multam IESVS: & miserus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem;

& cepit eos docere multa.

& curavit languidos eorum.

Vespere autem factò, Et cum iam hora multa fieret,

& excepit eos,

& loquebatur illis de regno Dei:

& eos, qui cura indigebant, sanabat. Dies autem cæperat declinare.

Cùm subleuasset ergo oculos IESVS, & vidisset, quia multitudo maxi-

P 2

MATTH.

MATTH. XIII. MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

acceserunt ad eum discipuli eius, dicentes:

dimitte turbas,
ut euntes in
castella,
emant sibi escas.

IESVS autem dixit eis:
Non habet necesse ire:
date illis vos manducare.

Responderunt ei:

Non habemus hic nisi
quinque panes, & duos
pifces.

Desertus est locus hic,
& iam hora praterijt:

dimitte illos,
in proximas
villas & vicos,
emant sibi cibos,
quos manducent.

Et respondens ait illis:

Et dixerunt ei:

Euntes emamus ductis denarijs panes, & dabimus illis manducare. Et dicit eis: Quot panes habetis? Ite, & videte.

Et cum cognouissent, dicunt:

ma venit ad eum,
dicit ad Philippum:
Vnde ememus
panes, ut manducent hi?
Hoc autem dicebat
tentans eum:
ipse enim sciebat,
quid esset factururus.

Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut vnusquisque modicum quid accipiat.

Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri:
Est puer vnus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pifces: sed hæc quid sunt inter tantos?

Et accedentes duodecim, dixerunt illi:

villasque circa sunt, diuertant, & inueniant escas, quia hic in loco deserto sumus.

At illi dixerunt:

Non sunt nobis plus quam quinque panes, & duo pifces:

nisi forte nos eamus, & emamus in omnem hanc urbem escas.
Erant autem fere viri quinque millia.

MATTH.

MATTH. XIII. MAR. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

*Qui ait eis :
Afferre mihi illos
huc.*

*Et praecepit illis, ut ac-
cumbere facerēt omnes
secundum cōturbernia,*

Dixit ergo IESVS: ^c Facite homines
discumbere.

*Ait autem ad discipu-
los suos:
Facite illos discumbere
per conuiuia
quinguenos.*

super viride fœnum.

Erat autem fœnū
multum in loco.

Et discubuerunt

Discubuerūt ergo
viri, numero quasi
quinque millia.

*Et ita fecerunt.
& discumbere fecerunt
omnes.*

*in partes, per centenos
& quinguenos.*

*Et cū iussisset tur-
bam discumbere super
fœnum,*

aspiciens in calum

*Et acceptis quinque
panibus, & duobus
piscibus,
intuens in calum*

^f Accepit ergo
I E S V S panes :

Acceptis autem

& cū gratias
egisset,

*respexit in calum, &
benedixit illis:*

ADNOTATIO.

A. AD littus Bethsaida orientis ap-
pellitur nauis cum IESV & A-
postolis, quo iam peruenerat turba: secedit ta-
men primū I E S V S, nec è vestigio se dat
in turbam, sed sedet in monte cum disci-
pulis.

B. Deinde illinc progressus videt turbam
multam; eius miseretur, quia erant sicut oves
non habentes pastorem: excipit omnes beni-
gnē, ac salutat; loquitur illis de regno Dei,
sanat eos qui curatione egebant. Et hæc qui-
dem fecit, donec inciperet dies ad vesperum
declinare. Bone I E S V, quanta est hic seges
tua benignitatis, & nostræ meditationis fru-
ctus!

C. In reliqua Imagine contemplare quanta
sit cura Christi, Apostolorum etiam, ne pericli-
taretur fame turba. Desertus, inquit, Apo-
stoli omnes, est locus, hora præterijt, vespera
enim est; dimittē turbas: & Christus respondet,
ut eos ipsi alant; quod planè semper dicit Epi-
scopis & Prælati. Despondent Apostoli ani-
mum; se profitentur non tantum habere aris,
vnde tam multos alant.

Subdit Christus: Quid tu Philippe? Quid
habes consilij? Vnde ememus panes ut huic
multitudini cibum demus? Ne hic quidem ad-
uertit ad opes Christi, vel etiam suas in Chri-
sto: Sumus, inquit, in solitudine, inopes; & du-
centorum denariorum, id est xx. aureorum non

sufficiunt panes, ut modicum singuli comedant. Tamē excitat illos ad fidei sensum Christus: Ite, videte quot panes habeatis. Eunt, disquirunt, reperiunt puerum qui habebat quinque panes hordeaceos, & duos pisces.

D. Hoc refert ad IESVM Andreas primum, deinde alij. necdum aduertunt animum ad fidem: sed quid hec, inquirunt, inter tantos, hoc est tam multos, & tam famelicos? Petit illos panes afferri IESVS: adducunt puerum Andreas & Philippus & alij, cum panibus & piscibus.

E. Iam verò non solum excitat, sed trahit ad vim fidei; iubet ut distribuant turbas per contubernia centenùm & quinquagenùm. Vbi confederunt, erecti erant Apostoli expectatione miraculi: turba magna animi simplicitate obediunt, conuertunt oculos cuncti ad IESVM. IESVS verò, postquam animos omnium permouerat atque preparauerat (parata autem essent pro re nata ex sacno mensa, & ex monte conaculum grande fecissent.)

August.
in Ioan.
6. cap.
Iansen.

F. Accipit quinque panes & duos pisces, aspiciit in celum, benedixit illis, gratias agit, frangit deinde, ac dispensat discipulis; illi contubernijs. Accipit virtus Dei panes, incipit diuinos facere suo capru & tactu, suspicit in celum significans vnde diuinam virtutem illis esset communicaturus; benedixit illis, molitur miraculum, indit virtutem panibus diuinam; ut qui tantum nu-

trire poterant naturaliter, possint etiam alios panes supernaturaliter germinare, ut parca femina ingentem segetem, diuina Christi manuum virtute. Frangit, metit diuinitus ex panibus diuinis sua fractione, qua illi multiplicabuntur: distribuit discipulis à se fractos panes, ut & ipsi frangerent diuina virtute imbutos, & multiplicarent. O panum immensas opes, & suauitatem gloriosam!

Hoc loco animaduerte Christum quinque panes & duos pisces benedixisse & fregisse: ex quinque panibus & duobus piscibus remansisse duodecim cophinos fragmentorum; nullum integrum vel panem vel piscem: ex illis satiase hominum quinque millia. Virtute igitur diuina hac facta sunt. At quo modo? Credendum tibi primum est ita factum esse: neque enim propterea quod non intelligimus quo modo, negandum est aliquo modo esse factum; quod heretici faciunt de presentia Christi in Sacramento Eucharistia venerando. Credite primum miseri ita esse, & intelligetis ita esse posse, Dei esse potentia: & propterea deducemini ad aliquam rationem intelligendi, ut de panibus variè Doctores conijciunt fieri potuisse. Et frequentes quidem sunt ut per panum multiplicationem ita doceat, quæ est manuductio ad intelligentiam orthodoxæ & Catholice veritatis de Eucharistia sanctissimo Sacramento.

EADĒM DOMINICA QVARTA QVADRAGESIMÆ.

Satiat quinque millia hominum.

EISDEM CAPP:

Anno XXXII.

In lvi. imaginem Adnotatiuncula.

lvi.

A. Christus igitur, cum panes fregisset & pisces, dat discipulis frangendos & distribuendos.
E. Distribuunt Apostoli & discipuli per omnia contubernia, & saturantur omnes.

C. Ex reliquijs colliguntur duodecim cophini,
D. Compellit nauigare discipulos in terram Genesar.
E. Sececit in montem erare dimissis turbis.

43.

TERZIA

E A D E M D O M I N I C A .

Satiat quinque millia hominum .

Ejdem cap. Anno xxxij.

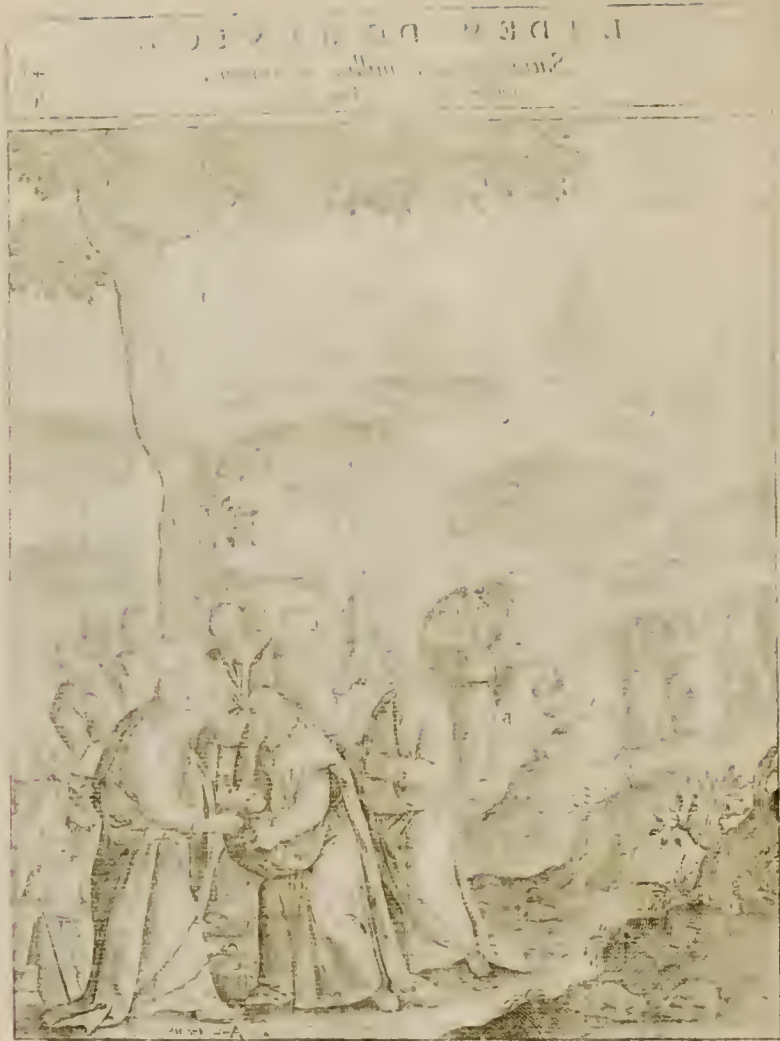
43

lvi

A. Christus igitur cum panes frangisset, & pisces, dat discipulis frangendos, & distribuendos.
B. Distribuunt Apostoli, & discipuli per omnia contubernia, & saturantur omnes.

C. Ex reliquijs colliguntur duodecim cophini.
D. Compellit nauigare discipulos in terram Genesar.
E. Seccedit in montem orare, dimissis turbis.

<p>C. Ex sepulchro colliguntur duoque
 cum sepulchro.
 D. Conspicitur unguentum dicitur
 in terram dicitur.
 E. Et in montem dicitur
 dicitur turris.</p> | <p>A. Christus sicut cum patre sic
 dicitur. Et dicitur dicitur
 dicitur dicitur dicitur.
 B. dicitur dicitur dicitur
 dicitur dicitur dicitur
 dicitur dicitur dicitur.</p> |
|---|--|

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII. MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

panes: *Et fregit panes, & dedit discipulis suis,* distribuit *Et distribuit discipulis suis,*
discipuli autem sur- *ut ponerent ante eos:* *discumbentibus:* *ut ponerent ante sur-*
bas. *bas.*

Et duos pisces diuise omnibus. *Et manducauerunt omnes, & saturati sunt.* similiter & ex piscibus quarum volebant. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligite quæ superauerunt fragmenra, ne pereant. Collegerunt ergo, & impleuerunt

Et tulerunt *Et sustulerunt reliquias, fragmentorum duodecim cophinos duodecim cophinos fragmentorum plenos.* *plenos;* duodecim cophinos fragmentorum, ex quinq; panibus hordeaceis, quæ superauerunt his qui manducauerant. *Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.*

Manducantium autem fuit numerus exceptis mulieribus, & paruulis. *Et de piscibus.* *Erant autem qui manducauerant quinque millia virorum.*

Illi ergo homines; cum vidissent quod fecerat IESVS signum, dicebant: Quia hic est verè Propheta; qui venturus est in Mundum. IESVS ergo cum cognouisset, quia venuri essent ut raperent eum, & facerent eum Regem,

MATTH. XIII. MARC. VI. IOAN. VI. LVC. IX.

Et statim^a compulit
IESVS discipulos ascen-
dere in nauiculam,
& præcedere

donec dimitteret tur-
bas.

Et dimissa turba,
ascendit in montem
solus orare.

Et statim coëgit
discipulos suos ascende-
re nauim,
vt præcederent eum
trans fretum ad Bethsai-
dam, dum ipse dimitteret
populum.

Et cum dimisisset eos,
abiit in montem
orare.

fugit iterum in mon-
tem ipse solus.

ADNOTATIO.

Hæc additur imago ad maiorem rei expressionem.

A. **C**hristus igitur cum panes quinque fre-
gisset, dat discipulis ut eum frangendos;
illi affatim cophinos implent eiisdem, nec defunt
vniquam. Itaque erant qui implerent semper,
alij qui apponerent contubernijs.

B. Neque solos intelligamus fuisse Apostolos
qui distribuabant, sed hos primarios, ac per hos
alios discipulos, qui cum turbis ad IESVM con-
uenerant. Saturantur omnes e quinque panibus
& duobus piscibus.

C. Super sunt fragmentorū cophini duodecim.
Dimittit deinde turbas, gratias illi agentes eli-
uinat certatim: eis ipse benedicit humanissimè.

D. Postea statim compellit discipulos vt na-
uim conscenderent, & eum præcederent ad
Bethsaidam, donec turbam dimitteret.

E. Qua dimissa ascendit in montem solus ora-
re, atque adeo fugit: cognouerat siquidem quod
essent venturi vt eum raperent, & Regem con-
stituerent. Benedixit quidem tunc quinque pa-
nibus Christus & duobus piscibus, fregit illos,
satiavit ex illis quinque hominum millia; tam
facile in finitos alios satiasset. Quid nunc è ce-
lo? desitne idem præstare Christus? Non desit,
sed idè fecit hæcenus semper, & ad consumma-
tionem vsque sæculi faciet; per Sacramenta (præ-
sertim Eucharistia) per dona, per virtutes. quic-
quid est enim gratia, quinq; panes sunt, id est,
quinque Christi vulnera, & duo pisces, anima
eius scilicet & corpus, quæ in cruce quasi srixæ
exaruerunt: ex horum enim viriuitè promanat
quicquid largitur gratiæ Deus.

MEDITATIO.

PASCIS tu quidem nos verbo tuo continè-
ter, Domine IESV, sed excitatur interim
in nobis desiderium tui cælestis cibi Eucharis-
tiæ, & panis supersubstantialis. Id hoc Euan-
gelio & mysterio significas, benigne IESV, &
doces vt verbo Dei, meditatione, oratione
nos muniamus atq; disponamus, dein ad mē-
sam accedamus sacrosanctæ Synaxeos; vbi
primū quidem vim vulnerum tuorum senti-
amus, id est, passionem tuam cordi impri-
mamus; gustu præterea spiritualium consolati-
onum imbuiamur: deinde sensum accipiamus
spiritualem septem Sacramentorum, ex
alio miraculo septè panum, quæ ab illis quin-
que vulneribus, & tua passione fluxerunt: ac
ne tunc quidem deerunt in obsonium & spi-

ritualem gustum pisciculi. Hæc concede no-
bis, sancte IESV: simul confirma cor nostrum,
& præsta, vt efficax sit nostrum ministerium
in proximos, nec titubemus, vel desides simus
in illis iuuandis, sed firmi & teruentes; neque
dicamus, etiāli non verbo, Desertus est locus,
hora præterijt, dimitte turbas. Hæc debilitas
est spiritus. Audite quid nobis Christus respō-
deat: *Non habent necesse ire, date illis vos man-
ducare*: excutite pigritiam, per vos iuuandus
est proximus vester & meus, hoc est, qui fame
spiritus periclitantur; ad hos cibandos vocati
estis. Excita igitur nos, Christe IESV, vt cogi-
temus vnde nobis proueniat hæc animi pro-
prietudo & facultas, & id studiosè inquiramus,
accipiamus, exerceamus. Amen.

FERIA

FERIA II. POST DOMINICAM IIII. QVAD.

Eiicit primo videntes de templo.

Ioan. ij. Anno xxxi.

16

lvij

A. Atrium tertium templi, ubi primo eiicit videntes sub initia predicationis: nam iterum post solemnitatem palmarum idem fecit.

B. Eiicit IESVS videntes de templo, terrenis flagello, quod in eos intendebat.

C. Permoti Iudaei petunt signum cur haec faciat.

D. Respondet IESVS, Soluite templum hoc, &c.

E. Templum aedificatur sub Zorobabel & Ioseph, &c. Quia dixerant Iudaei, 46. annis aedificatum est, &c.

FERIA SECUNDA
POST DOMINICAM QUARTAM
QUADRAGESIMÆ.

Eijcit primò vendentes de Templo.

IOAN. II.

Anno XXXI.

In lviij. imaginem Adnotatiuncula.

lxij.
16.

A. <i>Attrium tertium templi, ubi primò eijcit vendentes sub initio prædicationis: nam iterum post solemnitate palmiarum idem fecit.</i> B. <i>Eijcit IESVS vendentes de templo, terreni flagello quod in eos intendebat.</i>	C. <i>Permoti Iudæi petunt signum cur hæc faciat.</i> D. <i>Respondit IESVS: Soluite templum hoc, &c.</i> E. <i>Templum ædificatur sub Zorobabel & Iosedec, &c. quia dixerant Iudæi: Quadraginta sex annis ædificatum est, &c.</i>

EVANGELIÛM MISSÆ.

IOAN. II.

POST hoc descendit Capharnaum ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus. Et propè erat Pascha Iudeorum, & ascendit IESVS^a Ierosolymam: & inuenit in templo vendentes boues, & oues, & columbas; & nummularios sedentes. Et cùm fecisset quasi^b flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oues quoque, & boues; & nummulariorum effudit æs, & mensas subuertit. Et his, qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis. Recordati sunt verò discipuli eius, quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me.^c Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?^d Respondit IESVS, & dixit eis: Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat; & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit IESVS. Cùm autem esset Ierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius, quæ faciebat. Ipse autem IESVS non credebat sententiam ipsam eis, eò quod ipse nosset omnes; & quia opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat, quid esset in homine.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. Postquam primum illud signum in Cana Galilee fecerat Christus, conuersio- nis aqua in vinum, venit cum matre, cognatis, & discipulis Capharnaum; ubi non ita multos dies egit. Inde ascendit Ierosolymam ad festum Pasche, & venit in templum, atque inde videntes, &c. eiecit. Hac prima est eie- ctio. de ea enim hic agit: nam secunda in hebdomada, qua est crucifixus, gesta est. Huius & illius discrimen vide vi. FERIA DOMINICA PRIMA IN QUADRAGESIMA. Hic tamen sua sunt ap- pendices, ut illic sua.

B. Postquam ex imperio videntes eiecit Christus e templo, intendens in illos flagellum ex funiculis confectum, terrens quidem illos, non cadens;

C. Per moti Iudaei nouitate, & rei, & homi- nis, qui tunc primum Ierosolymis fiebat cele-

bris, petunt signum, quo illa auctoritas & impe- rium confirmetur. Iam primum incipiunt à ca- citate: nam illud signum nonne erat insigne, quod solo verbo tantam multitudinem expelle- ret?

D. Et tamen signum dat illis IESVS, in il- lorum consutationem, cui non essent credituri. Ut enim Achaë Regi vaticinatus est Esaias ver- bi diuini futuram incarnationem, ita his Chri- stus quod templum corporis sui essent soluturi, ipse suscitaturus.

E. Repraesentatur templi adificatio sub Zo- robabel & Iosedech, iam laboriosa, iam impedi- ta, iam diuturna, ut ante quadraginta sex an- nos inchoatum templum consummari vix po- tuerit, propter vicinorum hostium (praesertim Samaritanorum) inuidiam & oppugnatio- nem.

Meditatio Ferie IIII. post Dominicam I. Quadragesima hic subservire potest.

FERIA TERTIA

POST DOMINICAM QUARTAM

QUADRAGESIMÆ.

Docet IESVS: concitantur contra eum Iudaei.

IOAN. VII.

Anno XXXII.

In viij. imaginem Adnotatiuncula.

lvij.

51.

- A.** Templi atrium secundum, ubi ad dimidium festum Scenopegia quasi in occulto mansit IESVS.
B. Die festo mediante docet, cum varij de eo sermones fuissent.
C. Moyses cum tabulis legis significat quod dixit; Nemo ex vobis teruat legem.
D. Inflammantur in IESVM Iudaei: dicunt; Dæmo-

- nium habes, &c.
D. Respondet IESVS benignè, & docet sapienter.
E. Piscina ubi sanatus fuerat paralyticus sabbato, quod reprehendebant Iudaei.
F. Dæmoniaci significant Iudaeorum sauum animum contra IESVM.

EVAN-

A. Templi atrium secundum, ubi ad dimidium festum Scenopegiaz, quasi in oculo mansit IESVS.

B. Die festo mediantem docet, cum varij de eo sermones fuissent.

C. Moyses cum tabulis legis significat quod dixit; Nemo ex vobis seruat legem.

D. Inflammantur in IESVM Iudæi, dicunt demonium habes, &c.

B. Respondet IESVS benigne, & docet sapienter.

E. Piscina, ubi sanatus fuerat paralyticus Sabbatho, quod reprehendebant Iudæi.

F. Dæmunculi, significant Iudæorum sententiam animum contra IESVM.

D. P. Quincy
 A. R. Quincy
 L. P. Quincy
 L. P. Quincy
 L. P. Quincy

L. P. Quincy
 L. P. Quincy
 L. P. Quincy
 L. P. Quincy
 L. P. Quincy

L.
 be
 pul
 fete
 ban
 Ref
 mif
 vnu
 rum
 heve
 pen
 fiond
 Ref
 Prop
 fcl
 dem
 mam
 mand
 a lro
 opur
 ac est
 rem
 h me
 mif
 mif
 mif
 ms, qu

 T
 L. Deu
 Chr

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant: Vbi est ille? & murmur multum erat in turba de eo. quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alij autem dicebant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autem die festo^a mediante, ascendit I E S V S in templum, &^b docebat. Et mirabantur Iudæi, dicentes: Quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Respondit eis I E S V S, & dixit: Mea doctrina non est mea; sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscat de doctrina, vtrum ex Deo sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quarit: qui autem quærit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, & iniustitia in illo non est. Nonne^c Moyses dedit vobis legem; & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæritis interficere? Respondit^d turba, & dixit: Dæmonium habes: quis te quærit interficere? Respondit I E S V S, & dixit eis: Vnum opus feci, & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, sed ex patribus) & in Sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in Sabbato vt non solvatur lex Moyse; mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in Sabbato? Nolite iudicare secundum faciem; sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis: Nonne hic est, quem quærunter interficere? Ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Numquid verè cognouerunt Principes, quia hic est Christus? Sed hunc scimus vnde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit vnde sit. Clamabat ergo I E S V S in templo docens, & dicens: Et me scitis, & vnde sim scitis: & à me ipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio cum: quia ab ipso sum, & ipse me misit. Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.

A D N O T A T I O.

A. **T**emplum, ad quod festo Scenopægiæ medio venit I E S V S & docuit, simul acerrimam habuit cum Iudæis disceptationem. Ascendentibus enim eius cognatis ad festum, dixit se non ascensurum: & id quidem nō mysticè solum dixit, sed re ipsa fecit; nam ad dimidiatum dumtaxat festum ascendit in templum. Antea ascenderat quidem ad festum, non tamen manifestè, sed quasi in occulto, vel omnino nondum, vt est Græcè, dixit se ascensurum. In eo itinere, quod habuit per mediam Galilæam & Samariam, decem leprosos sanavit, & hospitio prohibitus est in quadam Samariæ ciuitate.

B. Docet Christus in templo quarto die festi

Tabernaculorū, quum tribus primis diebus fuisset de ipso plurimum murmur in templo iactatum; alijs dicentibus, bonus est; alijs contrà, non est, sed turbas seducit: omnes tamen susurrabāt; nullus palàm de eo loquebatur, ex q̄s præsertim qui illum probabant; timebant enim Phariseos, hostes Christi professos ac capitales. Mirantibus autem Phariseis vnde literas sciret, cum à nullo didicisset, intēdit I E S V S digitum in calum, demonstrans doctrinā suam Patris esse doctrinam, se Sapientiam esse à Patre genitam, non à se, & quæ doceret, non à se docere, sed à Patre, à quo accepisset quæ haberet omnia. Sum enim, inquit, Principium quælem, sed ex Principio, Verbum à dicente.

dicente & generante me Patre. Do igitur gloriam Deo mea hac professione; nō quero meam. Hac verò cognoscet, si quis voluerit Patris exequi voluntatem; si quis sua voluntate respōdat, consentiat, & cooperetur diuinæ præuenienti voluntati & gratiæ, quæ semper nos præuenit. Illuminatio præterea cordis ipsi proueniet, sensus etiam spiritalis, & gratiæ diuinæ gustus & præclara indicia.

C. *Moses innuitur cum duabus tabulis dans Israël legem, quam nullus Iudeorum seruabat, quod Christus illis exprobrat & obijcit: præsertim cum vellent ipsum interficere.*

D. *Inflammanur iracundia Iudæi ad hæc Christi verba, & ingerunt atrox conuicium: Dæmoniū, inquit, habes: nullus hic te vult interficere. Nihil est malitiose menti, & per hypocrisim simulata intolerabilius, quam si videat suos cogitationes verè & clarè iraduci. Nonne vos estis illi Iudæi, qui apud Ieremiam dicitis: Mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuientium, & nomen eius non memoretur amplius: & qui apud Sapientem dicitis: Venite, circumueniamus iustum, contumelia & tormento interrogemus, morte turpissima condemnemus eum: Sed cur tã-*

ier. 11.

sap. 2.

dem? Contrarius enim est operibus nostris: improperat nobis mandata legis, diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ: promittit se scientiam Dei habere, & Filium Dei se nominat (quod etiam, dum diceret Christus, Doctrina mea non est mea, intelligere potuerunt Iudæi) Factus est in translationem cogitationum nostrarum. Quid potuit dici apertius? Nonne digito Ieremias & Sapiens vos denotant, qui hodie cum Christo disceptatis?

B. *Hæc cum ita sint, respondet tamen illis IESVS benigne & sapienter: Vnum opus operatus sum, & omnes miramini, &c.*

E. *Piscina, & sanatus ibi paralyticus representatur, nam illinc occasione acceperant Iudæi calumnie, ut odium suum & inuidiam explerent, quod Christus in Sabbato illum hominem sanasset.*

F. *Illud tamen festinè pictor adiunxit, capitibus Iudæorū insistentes dæmonculos cum vinculis, ut significetur quid in eorum animis operarentur Diaboli, ut scilicet Christum vincitum ducerent atque interficerent: quod tamen noluit Christus fieri tunc. Nondum enim illius hora mortis aduenerat.*

MEDITATIO.

EST quidem necessaria acquisita Theologia, quam discimus; sed ipsa non nostra sola industria vel præceptorum, sed è diuina gratia ac virtute lucem recipere debet, & ad principia sua referri. Non dico solum ad scientiæ illius principia, sed ad te, sancte IESVS, fontem luminis omnis & scientiæ. Hanc tamen relationem non assequimur, hanc non docent nos præceptores, ad hos tamen sensus spiritus & lucem in scientijs & studijs est contendendum, cum omni cordis simplicitate in Christo. Est porro alia doctrina quæ huic supereminet, & tota est diuina; mens scilicet illustratio extraordinaria. hæc solent à Deo ornari singulari pietate viri & mulieres, etiam literarum expertes, qui mirabili modo sunt theodidacti. Huiusmodi doctrina ex orationis & contemplationis perfectione prouenire è Dei benignitate solet, & operum perfectio-

ne. Conseruanda autem est, quod ad nos attinet, vnicè in rebus omnibus, ad maiorem Dei gloriam aspirando, nihil philautiæ admiscendo, nihil vanitatis; Christo semper nitendo, in profunda cordis simplicitate atque humilitate. Neque tamen propterea negligenda doctrinæ acquisitio est, quæ in scholis traditur orthodoxis; præsertim si ex Ecclesiastica missione & functione docendum sit, siue concionandum. At verò si aliquas acceperis diuinas illustrationes, eas cum omni animi promptitudine ac simplicitate legitime Ecclesiæ, & eius principibus summittas oportet. Primo verò loco Romanæ Ecclesiæ, & Summo Pontifici. Has doctrinæ rationes doce nos, Christe IESVS bone, quò tuam voluntatem agnoscamus, & ad perfectionem intento animo contendamus, atque in ministerijs nostris firmus efficaces in te. A M E N.

PERIUS III. POST DOMIN. III. QUINTUS.

27

Summa Graeciae
Iam in fine

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

A. Templum, vnde egressus fuerat IESVS,
& absconderat se, cum eum volebant
lapidare Iudæi.
B. Cæcus sedens, & mendicans non procul
a templo.
C. Christum interrogant Apostoli, quis
peccauit, respondet IESVS, &
docet eos.
D. Exprimit Christus in terram, facit lutum.
E. Imungit oculos cæci; iubet lauari.
F. In natatoria Siloe, iuxta riuam turris,
quæ oppressit xvij. homines.

G. Lauit cæcus, redit videns.
H. Vãria contentio, primum inter vicinos,
hic est, non est, sed similis ei &c.
I. Ducitur ad Phariseos; interrogatur, fit
schisma inter eos.
K. Vocantur parentes, qui vix audent dicere.
L. Existit rursus acrior, inter Phariseos,
& eum, qui cæcus fuerat, contentio.
M. Pharisei demum hominem execrati,
e Synagoga eijciunt.
N. Inuenit itaque eum Christus ac recipit,
sq; illi Dei Filium esse declarat.

181

FERIA QVARTÀ
POST DOMINICAM QVARTAM
QVADRAGESIMÆ.

Sanatur cæcus natus.

IOAN. IX.

Annò XXXII.

In lix. imaginem Adnotatiuncula.

lix.

57.

A. Templum, vnde egressus fuerat Iesus & absconderat se, cum eum volebant lapidare Iudei. B. Cæcus sedens & mendicans, non procul à templo. C. Christum interrogans Apostoli: Quis peccauit? Respondit Christus, & docet eos. D. Expuit Christus in terram, facit lutum. E. Inungit oculos cæci, iubet lauare. F. In natatoria Siloe, iuxta muram turris qua oppressu xvij homines. G. Lauit cæcus, redit videns. H. Varia disceptatio, primùm inter vicinos: hic est; non	est, sed similis ei, &c. I. Dicitur ad Phariseos, interrogatur, fit schisma inter eos. K. Vocantur parentes, qui vix audent dicere. L. Exiit rursus acrior inter Phariseos, & eum qui cæcus fuerat, contentio. M. Pharisei demum hominem execrati à Synagoga eijciunt. N. Inuenit itaque eum Christus ac recipit, seq̃ illi Dei Filium esse declarat.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. IX.

ET præteriens Iesus vidit^b hominem cæcum à natiuitate: & interrogauerunt eum^c discipuli eius: Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccauit, neque parentes eius; sed vt manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est: Venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Hæc cum dixisset, ^d expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & ^e liniuit lutum super oculos eius, & dixit ei: Vade, laua in ^f natatoria Siloë (quod interpretatur Missus.) Abijt ergo, & ^g lauit, & venit videns. Itaque vicini, & qui viderant eum prius quia mendicus erat, dicebāt: Nonne hic est, qui sedebat, & mendicabat? Alij dicebant: Quia hic est. Alij autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit; & vixit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad natatoriam Siloë, & laua. Et abijt, & laui, & video. Et dixerunt ei: Vbi est ille? Ait: Nescio. ⁱ Adducunt eum ad Phariseos, qui cæcus fuerat. Erat autem ^k Sabbatum, quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei, quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Phariseis quidam: Non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit. Alij autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? & scis-

IOAN.

IOAN. IX.

ma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia Propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset, & vidisset; donec vocauerunt^k parentes eius, qui viderat: & interrogauerunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerunt: Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autem nunc videat, nescimus; aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate; ætatem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos. Iam enim conspirauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: Quia ætatem habet, ipsum interrogate. ¹ Vocauerunt ergo rursus hominem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo. Nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: vnum scio, quia cæcus cum essem, modò video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis: Dixi vobis iam, & audistis: quid iterum vultis audire? Numquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu discipulus illius sis; nos autem Moyse discipuli sumus. Nos scimus quia Moyse locutus est Deus: hunc autem nescimus vnde sit. Respondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis vnde sit, & aperuit meos oculos: scimus autem quia peccatores Deus non audit; sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A sæculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam. Responderunt, & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et^m eiecerunt eum foras. Audiuit Iesvs quia eiecerunt eum foras: & cumⁿ inuenisset eum, dixit ei: Tu credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit: Quis est, Domine, vt credam in eum? Et dixit ei Iesvs: Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait: Credo Domine. Et prociens adorauit eum. Et dixit ei Iesvs: In Iudicium ego in hunc mundum veni, vt qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Et audierunt quidam ex Phariseis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei: Numquid & nos cæci sumus? Dixit eis Iesvs: Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc verò dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

ADNOTATIO.

A. Templum: inde enim exierat ut se abscederet IESVS, ubi arreptis lapidibus illum voluerant Iudæi lapidare, propterea quod dixisset, Antequam Abraham fieret, ego sum. Illinc igitur præteriens, vidit hominem à natiuitate cæcum.

B. Cæcus sedens & mendicans, non longè à templo.

C. Christum interrogant Apostoli, videntes cæcum, & audientes à natiuitate cæcum esse; nū illa pronenisset cæcitas ex eius peccato, an ne ex parentum. intelligebat enim affligi propter peccata sua homines, filios etiam propter parentū. Utrumque negat Christus: Sed ad gloriam, inquit, Dei per me illustrandam. Quare responsione & Apostolorum curiositatem perstringit IESVS, & docet causam ad quam omnia quæ videmus à Deo fieri, referre debeamus, ad eius videlicet gloriam; nec facile de causis alijs esse iudicandum. Attollit simul illorum mentem ad miraculi, & gloriæ Dei expectationem. Me inquit, oportet operari opera eius qui misit me, dum dies est: venit enim nōx, in qua nemo potest operari. quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Similiter atque me nunc videbitis, oportet me donec dies gratiæ est operari; donec scilicet Ecclesia militans persequatur: succedet enim nox, in iudicio vniuersali, & sæculorum consummatione (non filijs lucis, sed tenebrarum) ubi nullus poterit opera gratiæ operari. Tunc enim ego misericordiam conuertam in iudicium, & filij lucis premium laborum accipient, & erunt impiorum hominum iudices: impij manibus & pedibus ligati in tenebras exteriores conijcientur. Lux ego sum mundi huius, longè clarior, ac multo præstantior quàm Sol hic omnibus conspicuus: verum ut perpetuus non est hic mundus, sed finem est accepturus, & noua futura sunt omnia; ita mea hæc lux gratiæ, quæ diem Ecclesiæ facit, euadet in gloriæ lucem, & triumphantis Ecclesiæ perpetuum diem.

D. His verbis cum animos Apostolorum erexisset, expulit in terram, inclinat se, miscet lutum, vocat cæcum;

E. Vngit eius oculos luto, iubet ire lotum ad Natatoriam siue Piscinam Siloë: it, lauat, redit videns.

O beatum cæcum! ô felicem hominis cæcitatē, quem Christus suo spūto, & luto illuminauit atque sanauit! Sum ego cæcus Domine, illine ocu-

los cordis mei. Illuminantur quidem cæci huius oculi; significatur verò salutem recipere humanū genus vnctione luti, & lotione. Pater enim, qui caput Christi est, spūto Verbum in terram, & fecit lutum, Verbum videlicet carnem: hoc luto inunxit hominem, & lauari iussit aqua baptismi; largitusque est homini visum, & dedit salutē.

F. Natatoria vel Piscina Siloë, id est, Milsi, eius quem item Silo vocauit Iacob: ante cuius aduentum non erat auferendum sceptrum de Iuda. Nō est hæc Probatia, non Fons Siloë, nō Piscina superior, sed inferior piscina, qua à superiori fonte & piscina aquam recipiebat. Iuxta hanc fuit turris, quæ sua ruina oppressit decem & octo illos homines.

G. Redijt cæcus videns ad suos: atque hic oritur illa celebris disputatio.

H. Primum inter vicinos: Num hic ille cæcus? non est, similis illi est. Imo ego sum: exponit deinde, quo pacto viderit.

I. Ducitur ad Phariseos; rogant quomodo viderit: idem respondet. Fit inter ipsos schisma, alijs factum vituperantibus, quo Sabbatum violaretur, alijs defendentibus. Fieri, inquit, nequit, ut homo peccator huiusmodi signa cadat. dein non creditur cæco.

K. Vocantur parentes, de filio respondent omnia; non audent tamen confiteri à quo, vel quomodo sit sanatus; timētes ne è Synagoga ejcerentur, & templo, & sacris priuarentur: illa erat Iudæorum excommunicatio.

L. Rursus existit acrim cum cæco disceptatio, contententibus Phariseis inuidiam Christo consistare ex illo facto, constanter cæco causam agente pro Christo Vnde tibi, ô cæce, hoc ingenij lumen? unde hæc facultas dicendi? Vixerat videlicet te IESVS, & lucem interius tibi inferuerat. Sed cur dicis Deum peccatores non exaudire? Quod contra sit: nam publicanum exaudiuit Deus, & passum alios. Nō (inquit) est necessum qui lucem accipit fidei, eū è vestigio omnia nosse fidei mysteria: vel planè peccatores non exaudit Deus, si è peccato, vel ad peccatū eorū oratio dirigatur.

M. Tandem conuicti à cæco & confusi, illum eijciunt, sacris illum interdicit, & ingressu Templi vel Synagoge. Alia omitto persequi, quæ nō sunt harum Annotationum: sed tamē fit defensor & patronus Christi cæcus, causam agit cæcitas pro immenso diuinitatis lumine, opprimit ora Phariseorum, accipit præmium à Christo maxi-

mum: illi enim profitetur IESVS, se esse Filium Dei, quod vix Apostoli intelligebant.

H. Christus inuenit cæcum pro sua prouidentia.

MEDITATIO.

EN, Domine IESV, ego cæcus sum, & quidem à nativitate. Natus sum cæcus per peccatum, ablatum aurem per baptismum peccatum, reliquisti tu quidem in me de tua prouidentia in exercitium virtutis cæcitatem, id est, ignorantiam, tum malam voluntaris propensionem, concupiscentiam, atque infirmitatem, per quam illa fouerur ignorantia & cæcitas. Porro cæcitatem illam, & reliqua mala plurimis peccatis auxi prolixè. Animaduerto meam cæcitatem, nihil video verioris lucis, nihil purioris veritatis. Intelligo quidem ex vniuersis creaturis tuis lumen tuum exire diuinum, & te indicare: & tamen ego illud non video. Est maior lux in virtutibus, & in præstantio-

ribus amplior, splendidior & efficacior in Sacramentis, in Ecclesia, eximia in sanctis, excellens in Virgine gloriosa, infinita in te, Christe IESV, in Deo trino & vno. Et quis hæc secreta nouit? Quis dignè cõtemplatur? Spue sancte Pater in terrâ cordis mei & potentiarum Verbum tuum, quod ros est nativitatis Filij tui, gustû imprime tuæ veræ contemplationis, & fieri ut videam mirabilia tua, illa prædicem, & te laudem in sæcula: pro te item contra aduersarios tuos veritatem tuam propugnem: Oro, Domine, ut de tua misericordia mihi sublimem illam veritatem tuam, & lucem quam tu es, communices, ut voles, ubi voles, benigne & magne IESV. Amen.

FERIA QUINTA
POST DOMINICAM QUARTAM
QUADRAGESIMÆ.

Ad Naim suscitatur filius viduæ.

LVC. VII.

Anno XXXI.

In lx. imaginem Adnotatiuncula.

lx:
28.

A. Capernaum, ubi fuerat seruus Centurionis sanatus: inde venit IESVS Naim.

B. Naim ciuitas in tribu Issachar.

C. Pompa funeris, turba flet, & mater miserabiliter se affugit.

D. Videt eam IESVS, consolatur: Noli flere. tangit loculum, sicut portatores, adolescentem à mortuis excitat.

E. Fit celebrè hoc miraculum. vnde Ioannes accipit occasionem mittendi discipulos ad IESVM.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. VII.

ET factum est deinceps, ibat Iesus in ciuitatē, quæ vocatur Naim: & ibat cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Cùm autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba ciuitatis multa cum illa. Quam cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, & tetigit loculū. (Hi autem, qui portabant, steterunt.) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui. & dedit illum matri suæ. Accepit autē omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis, & quia Deus visitauit plebem suam. Et exiit hic sermo in vniuersam Iudæam de eo, & in omnem circa regionem.

ADNO-

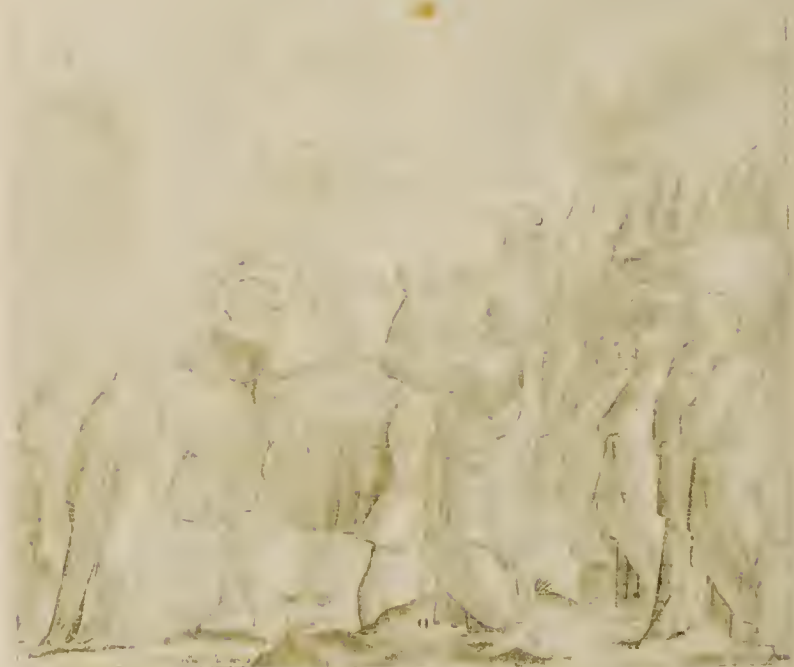
A. Capharnaum, ubi fuerat seruus Centurionis sanatus, inde venit IESVS Naim.

B. Naim ciuitas in tribu Isachar.

C. Pompa funeris, turba flet, & mater miserabiliter se affligit.

D. Videt eam IESVS, consolatur; Noli flere, tangit loculum, stant portitores, adolescentem à mortuis excitat.

E. Fit celebre hoc miraculum, vnde Ioannes accipit occasionem mittendi discipulos ad IESVM.

<p>A. Ein Paar Kinder in rother Kleider.
 B. Ein Paar Frauen, welche sitzen.
 C. Ein Paar Frauen, welche stehen.
 D. Ein Paar Frauen, welche sitzen.</p> | <p>A. Ein Paar Kinder in rother Kleider.
 B. Ein Paar Frauen, welche sitzen.
 C. Ein Paar Frauen, welche stehen.
 D. Ein Paar Frauen, welche sitzen.</p> |
|--|--|

ADNOTATIO.

A. **C**apharnaum, ubi fuerat seruus Centurionis sanatus: inde enim discedens Iesus venit in ciuitatem Naim.

Hier. de
Io. Broc.
Ziegler.

B. Naim oppidum, siue ciuitas: ita enim serè oppida appellant Euangelistæ, quæ erant in tribu Issachar, ad secundum milliare montis Thabor, ad Austrum iuxta Endor, in ea plantiæ quæ inter Thabor & Hermonium (id est, minorè Hermon) media est, ad radicem tamen Hermonij.

C. Pompa funeris. Portatur à quatuor hominibus defunctus adolescens, vidua mater suus sequitur, miserabiliter se affligens & eiulans deplorat vnici filij mortem; sequitur turba ciuitatis multa. Christus verò eodem temporis momento veniebat Naim cum discipulis, & copiosa itè turba. Mirificè conueniunt omnia. In Naim (id est, iucunditatem & pulchritudinem caelestè) proficiscebatur Iesus, quoad inter homines vixit, cum ijs qui eius fidem & doctrinam recipiunt. Quid alij homines? mortui sepeliebant mortuos suos; regnabat enim mors. Ecclesia deplorat hominū calamitatem: illis occurrit Christus, vitam & salutem illis affert; modò sistant ea quæ mortem peccati fouent, modò audiant, & obeant Deo uinenni qui peccato sunt mortui.

D. Vidit Christus secretum mortui, vidit pompam funeris, vidit multitudinem; sed ad solam matrem spectasse dicitur, materni doloris misericordia commouetur: Christus enim Iesus Ecclesia semper miseretur, Christus illam semper exaudit. Solatur benignè, viduam desolatam: Noli flere. Sedat viduæ dolorè interioris, semerigit, simul accedit & tangit loculum, stant

qui mortuum portabant, compellat illum Christus: Adolescens, tibi dico, surge. Audit anima adolescentis ex limbo, audiunt Patres, magnificam Deum, confirmant spem: obedit anima adolescentis, effertur ab Angelo suo ad corpus, vnit illà corpori Christus: residet adolescens viuis in feretro, incipit loqui, dat Deo & Christo gloriam, exhibet illū Christus matri suæ: corripit omnes timor, reuerentur Christum, eius opera magnificam, Deum laudant.

Quam sepe simuliter nobiscum agit Christus, è celo audiens Ecclesiæ & Sæctorum orationes! Accedit, tangit nos suis visitationibus, sua diuina manu & disciplina. steterunt illi portiores, nos ad Infernum properamus: audit adolescens mortuus, nos obsurdescimus ad vocem Christi, qui tãdem expectare possumus, nisi ut progrediatir funus nostræ mortis, & sepeliatur in Inferno? Auertat tam atrox malum Deus. Sed tamen non auertet, nisi nos ex eruditione huius vel aliorum miraculorum, & doctrinæ Christi ad meliorem vitam frugem conuertamur. Et illud vide: Tangit lignum Iesus, quia per lignum salus & vita mundo affertur.

Hæc verò filij viduæ suscitatio facta est celeberrima: nam exijt eius fama per Iudæam vniuersam, hoc est, per tribus Iuda, Beniamin, Ephraim, dimidiam Manassæ; & non dubium quin per vtramque Galilæam, & Peræam, id est, regionem trans Iordanem.

E. Hinc comoti & excitati Ioannis discipuli, venerunt ad Ioannē Macherunta, in carcerè, & narrauerunt de gestis Christi, de hoc præsertim.

MEDITATIO.

QVI est in peccato mortali, mortuus est; nec apparet adhuc illa motus animæ: & tamen portatur quali mortuus, vt in Infernū conijciatur, sepulchrum animarum & corporeum perpetuū & horrendum. Portatur verò à quatuor baiulis, Intellectu, Voluntate, Sensualitate, & his quidem deprauatis & perditis; quattuor portitor sunt Actiones perueræ. In Ecclesia est hic; si quidem Christianus sit, salte baptifimali chatactere. Ecclesia est eius matet, à qua deploratur eius interitus; lugetur à pijs omnibus, qui illū proficquuntur charitate, oratione, lachrymis, nec possunt iuuare vel reuocate; non desistunt tamè sequi & miserari. Est in Ecclesia Christus sua diuinitate, sunt

Angeli, sunt Sancti cum Christo. aliquando etiam ille in humanitate adest, non solum in Eucharistia; Sancti & Angeli multi sunt presentes re ipsa. Reuocat Christus cum Sanctis cū qui est Inferno obnoxius, ad Naim, id est, partiam caelestem. videt enim eius matrem Ecclesiam, huius miseretur, accedit, preuenit, tangit loculum (id est, cor, & vlcus peccati.) stant portitores, tesciuntur potentie, vocat mortuum, vim spiritus inserit; hinc fit vt surgat, illū dat Ecclesiæ gubernandum. Similiter enim egit Christus dū in tectis versabat. ibat, deducebat in Naim suos: contrā mūdus sepeliebat mortuos suos, sed obliuā ibat Christus, & à morte liberabat. Potè qui it

Q₃ imper-

imperfectiōibus assidue versatur, quid aliud
quàm paulatim moritur, & quali ad sepul-
chrum mortalis peccati tendit, nisi orationi-
bus Sanctorum iuuetur, & gratia Christi oc-
currentis, accedentis, tangentis, vocantis.

Occurre nobis, Dñe sancte IESV, cū tuis
Sanctis & Angelis, iube sistere gradum no-

stros portitores, tange loculum; hoc est, cruci-
tuæ da efficaciam in nos, & fac vt nobis ver-
tatur locus in vitam, vi tuæ crucis, quo ad
mortem & sepulchrum portabamur: voca-
nos à via mortis, & da matri; surgemus læti,
matri nostræ Ecclesiæ obediemus studiosè te
iuuante. Amen.

FERIA SEXTA

POST DOMINICAM QVARTAM
QVADRAGESIMÆ.

Mittuntur nuncij à sororibus de graui morbo Lazari.

IOAN. XI.

Anno XXXIII.

In lxi. imaginem Adnotatiuncula.

lxi.

76.

A. Bethania, Castellum Mariæ & Marthæ.

D. Bethabara, oppidum trans Iordanem in tribu
Ruben.B. Lazarus grauer agrotans decumbit, inferuunt ei
sorores.E. Deueniunt ad IESVM nuncij, & tamen hæret Be-
thabara, donec veniat ad quadriduanum.

C. Mittunt nuncios ad IESVM Bethabaram.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

ERAT autem quidam languens Lazatus à^a Bethania, de castello Mariæ, &
Marthæ sororis eius. (Maria autem erat, quæ vnxit Dominum vnguen-
to, & extersit pedes eius capillis suis; cuius frater Lazatus infirmabatur.)^c Mi-
serunt ergo sorores eius ad eum, dicentes: Domine, ecce quem amas, infirma-
tur.^c Audiens autem IESVS, dixit eis: Infirmitas hæc non est ad mortem; sed
pro gloria Dei, vt glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem IESVS
Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Vt ergo^c audiuit quia in-
firmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. deinde post
hæc dixit discipulis suis: Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli: Rab-
bi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc? Respondit IESVS:
Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non of-
fendit; quia lux non est in eo. Hæc ait: & post hæc dicit eis: Lazarus amicus
nostre dormit; sed vado, vt à somno excitem eum. Dixerunt ergo discipu-
li eius: Domine, si dormit, saluus erit. Dixerat autem IESVS de morte eius:
illi autem putauerunt, quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo IESVS
dixit eis manifestè: Lazarus^c mortuus est; & gaudeo propter vos, vt creda-
tis, quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dici-
tur Didymus, ad condiscipulos: Eamus & nos, vt moriamur cum eo.

ADNO-

FERIA VI. POST DOMIN. III. QUADRAGESIMÆ.

Mittuntur nuncij à sororibus de gravi morbo Lazari.

76

Ioan. ix. Anno xxxij.

lxi

A. Bethania Castellum Mariae & Marthae.

B. Lazarus graviter agrotans decumbit, inferunt ei sorores.

C. Mittunt nuncios ad IESVM Bethabaram.

D. Bethabara, oppidum trans Iordancem, in tribu Ruben.

E. Deveniunt ad IESVM nuncij & tamen hæret Bethabarae, donec veniat ad quatrimum.

ADNOTATIO.

TRibus imaginibus fuit operæ pretium huius Evangelij historiam complecti, propter eius amplitudinem, & actionum varietatem.

A. Bethania, Castellum Mariæ & Marthæ sororum: nam harum dicitur Bethania, Lazarus tantum è Bethania. Erat autem Mariæ ea mulier, quæ unxerat pedes IESU, & capillus deterferat, non solum quæ erat vinctura: quare illa est eadem Luca, quæ fuerat peccatrix, postea verò sancta. Sitæ erat Bethania ad latus Oliueti montis Orientale, ad radicem montis ad Austrum vergens, secundo serè milliario ab Ierosolymis, quindecim videlicet stadys.

B. Lazarus frater Mariæ & Marthæ, è morbo magis in dies debilitatus & languens decumbit, inseruiunt ei sorores, moerent ac timent, tota domus est sollicita. Consilium igitur sumunt, ut IESUM euocent celeriter: sciebant illum esse in Peræa Bethabare; nam eò descendens ab Ierosolymis, per Bethaniam iter habuerat.

C. Mittit legatos suos, idoneos homines. cõtemplare quanta sollicitudine ac cura rem commendent nuncijs, crescit in singula momenta morbus: in summo est periculo, nulla spes nisi in IESU: & tamè nihil aliud, quàm significetis, Quæ amat, eum infirmari: non enim poterit amor quo hunc prosequitur pati, ut hic periclitetur vel ægrotet.

D. Bethabara oppidum: trans Iordanem, ubi fuerat Ioannes baptizans. eò enim secesserat IESVS, postquam se eripuerat è manibus Iudeorum, qui in festo Scenopegia & Encaniorum voluerant illum lapidare.

E. Ad IESUM veniunt legati à Mariæ & Marthæ, referunt verba concepta sororum: Domine, Ecce quem amas, infirmatur. Quinque verbis orant, ut publicanus: efficax nimirum significatur esse oratio, per quinque Christi vulnera. Non est ad mortem, inquit IESVS, hæc infirmitas Lazari, non est. non enim moritur iustus, sed commutat vitam mortalem hæc & miseram cum immortali illa & beata. Non est ad mortem diuturnam, ut aliorum, sed ad celerem resurrectionem. Non est ad eius mortem, sed ad excellentem Dei gloriam, ad meam videlicet mortem & resurrectionem.

Hinc enim accepta occasione me crucifigent Iudæi, unde ego gloriose resurgam.

Diligebat autem IESVS Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Etiam si amor sororum & Lazari suadebat ut illum sanaret, obedientia tamen Patris, & amor crucis persuadebat ut illum mori sineret, unde rursus maiorem amorem demonstraret illum è morte suscitans. Domine, sim obsecro inter eos quos amas; verum ne permittas me in peccati mortem labi, ut soles nonnumquam quos amas. Nam propterea Lazarum virum sanctum vitæ huic reddidisti, primum ut ne nos excederemus è vitæ spiritus: quòd si in mortem incideremus, ne desperaremus tamen vitam.

Hæret Bethabara IESVS, donec videt mortuum Lazarum. Tunc (id est, post duos dies) dicit discipulis suis: Eamus in Iudæam, id est Bethaniam, quæ in Iudæa, in tribu tamen Beniamin: quò die sexto peruenit quàm nuncijs venerant. Voluit enim expectare primum ut moreretur, deinde ut quatuor dies haberet in monumento, quod ad miraculi spectabat celebritatem. Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc? Trepidant: timebant enim, non solum Christo, sed sibi: quod Thomas statim explicabit. Modo, inquam, absuit parum quin te in festo Scenopegia lapidarent atque interficerent Iudæi, & tam cito illuc redis? Depelle à nobis, bone IESU, similes timores, ut tecum fortiter pro veritate mortem velimus oppetere.

Hic considera, ut portetur anima Lazari ab Angelis in sinum Abrahæ, ut à Patribus recipiatur, quanta narret de Christo, quanta omnium si exultatio. Respondet IESVS: Nõnne duodecim horæ, &c. Habuerunt Hebræi passim horologia horarum inæqualium: itaque perpetuò horarum duodecim diem artificialem, tum noctem. Huiusmodi erat horologium Achaz apud Esaiam. Hortatur Apostolos suavisimè, ut ipsum permittant diem suæ vitæ temporalis obire integrum, nondum esse ad duodecimam horam deuentum. Hortatur cum ipso in ea luce ut ipsi ambulent confidenter; caueant verò à nocte, ubi lux eius vitæ mortalis extinguetur, caueant ne ibi offendant.

hunc diem, Domine, tuae lucis, ut numquam in tenebris ambulemus, neue offendamus. Hæc autem ait: & post hæc dixit eis: Lazarus amicus noster dormit. non erat enim eius infirmitas ad mortem, ut dixit etiam aliàs: Non est mortua puella, sed dormit. Et dormiunt quidem feliciter Sancti mortui, qui corporis quidem vitam non habent, sed habent animæ longè clariorem; illam etiam corporis recuperaturi, si paululum expectent, donec numerus Sanctorum compleatur. Tunc dixit IESVS manifestè; Lazarus mortuus est, mysterio quidem mortuus non erat, sed dormiebat: aufer mysterium, dicitur apertè, re vera separata erat anima eius

à corpore; itaque mortuus erat. Loquere nobis, bone IESV, manifestè, neque enim aliter intelligimus: vel aperi nobis spiritus intelligentiam, ut quæ mysticè nobis loqueris, intelligamus. Sed gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: gaudeo quòd ibi non fuerim. sic enim maius argumentum habebitis ad fidem vestram confirmandam, quàm si adfuissem. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus & nos, & moriamur cum eo. Consequenter Thomas, iuxta ea quæ dixerant alij, trepida quadam confidentia respondet, & quasi proiecta.

EADEM FERIA VI.

POST DOMINICAM QVARTAM

QVADRAGESIMÆ.

Venit IESVS Bethaniam.

EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In lxij. imaginem Adnotationumcula.

lxij.

77.

A. Venit IESVS à Bethabara Bethaniam.

B. Nuntiant Martha nuntij venisse IESVM.

C. Occurrit Martha IESV vbi subtiliter at, iuxta sepulchrum Lazari, nec prociat ad pedes sedula & actiuosa virgo: fratrem vix credit ad vitam posse reuocari.

D. Abi, vocat Mariam ad IESVM.

E. Prociat hac ad pedes IESV, plorat: collachryman-
tur Iudæi.

F. Infremis IESVS, turbat se, lachrymans; querit
vbi eum posuerint.

G. Sepulchrum Lazari.

SECUNDA

EADEM FERIA VI.

Venit IESVS Bethaniam.

Eodem cap. Anno xxxij.

77

lxij

A. Venit IESVS à Bethabara Bethaniam.
B. Nunciat Martha nunciū venisse IESVM.
C. Occurrit Martha IESV, vbi subterrat iuxta sepulchrum Lazari, nec proci- dit ad pedes scidula & actusa virgo; fratrem vix credit ad vitam posse reuocari.

D. Abit, vocat Mariam ad IESVM.
E. Hac proci- dit ad pedes IESV, plorat; collacrymantur Iudæi.
F. Infrenit IESVS, turbat se, lacrymatur; querit, vbi cum posuerint.
G. Sepulchrum Lazari.

SECT
 V
 foly
 ner
 fuo
 li:
 'De
 & r
 De
 Sci
 Ie
 fir
 non
 ne,
 mu
 rian
 te.
 ven
 occ
 & c
 xit
 me
 sy
 fuit
 can
 fren
 cur
 Ie
 Q
 ru
 ru
 au

EADDEM PERIT II
 Tunc TESTS Reclamatio
 1721

<p>D. Item in terra...
 E. Item in terra...
 F. Item in terra...
 G. Item in terra...</p> | <p>A. Item in terra...
 B. Item in terra...
 C. Item in terra...
 D. Item in terra...</p> |
|---|---|

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

VEnit^a itaque IESVS; & inuenit cum quatuor dies iam in monumento habentem. (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadijs quindecim.) Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo vt^b audiuit quia IESVS venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad IESVM: Domine, si fuisses hîc, frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quæcumque poposceris à Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi IESVS: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio, quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei IESVS: Ego sum resurrectio, & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi: Vtique Domine, ego credidi, quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti. Et cum hæc dixisset, abiit, &^d vocauit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit, surgit citò, & venit ad eum: nondum enim venerat IESVS in castellum, sed erat adhuc in illo loco, vbi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo, qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes: Quia vadit ad monumentum, vt ploret ibi. Maria ergo, cum^e venisset vbi erat IESVS, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei: Domine, si fuisses hîc, non esset mortuus frater meus. IESVS ergo, vt vidit eam plorantem, & Iudæos, qui venerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit: Vbi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, & vide. Et^f lachrymatus est IESVS. Dixerunt ergo Iudæi: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere vt hic non moreretur? IESVS ergo rursus fremens in semetipso, venit ad^g monumentum. Erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei.

ADNQ.

ADNOTATIO.

A. **V**ENIT IESVS à Jordane & Bethabara Bethaniam: verum præmiserat nuncios sororum, & nouerat egressuram Martham, dein Mariam; propterea non rectè voluit in oppidum ad ipsas venire, sed in agro esse, ubi non longè erat Lazari sepulchrum.

B. Veniunt domum nuncij ad Martham, quæ æconomiam administrabat, nec sedebat lugens cum sorore. Sola hæc, auditis nuncijs, properauit ad IESVM. expleri enim animum suum voluit primùm, nec inbari otium sororis & lætiti; verita item vt intelligerent Iudæi adesse IESVM. Venerant enim Iudæi Ierosolymus ad consolandum Mariæ & Marthæ dolorem, velut ipsarum amici; vel multi etiam vt Christi aduersarij, qui subdole illas solarentur, gauderent tamen mortem illam contigisse, & videri, non potuisse IESVM facere ne inoreteat Lazarus, quod postea non tacuerunt.

C. Martha igitur occurrit Christo in via, nec prociidit statim ad pedes IESV, sed prodens ingenium vitæ actiue, IESVM aggreditur! Domine, si fuisses hic, frater meus nõ esset mortuus. Imperfectè adhuc credebatur Martha, quasi nec absens sanare ægroi potuisset IESVS; nec mortuum suscitare. Respondet IESVS, quod planè erat facturus: Resurget frater tuus: sed actiuosa Martha non aperuit cor, dolore vehementi, & fidei imperfectione occupatum. Scio, ait, quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Pulsat bonus IESVS vehementius: Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in æternū: credis hoc? Hi fuerunt pulsus, quibus elicitur à Martha fidei actum Christus, perfectum quidem in vniversum, sed cui efficacia deerat particularis. Vtique Dñe, ego credidi, inquit Martha, quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti. Ita frequenter fit in nobis vt non sit efficax fides nostra: nam cum ea sit principii & radix omnis iustificationis, nostra cooperatione destituitur frequenter, & aliorum actuum, vel fidei, vel aliarum virtutum, qui necessario adhibendi sunt. Quod autem dicit Christus, Ego sum resurrectio, sensus spiritus designatur eius in quo habitat Deus. Ita dixit Paulus: **Vt sit Deus omnia in omni us: & IESVS factus est nobis sapientia, & iustitia, & sancti-**

1. Cor. 1.

ficatio, & redemptio. item Christus omnia in omnibus adimpletur. rursum: Omnia in ipso constant. Omnia in omnibus Christus. Alioquin Christus est omnium horum efficiens causa, meritoria, finalis: formalis esse non potest proprie; est tamen vicinque per sua dona & sensus spirituales. Simuliter sentiebat Beatus Franciscus in oratione, ubi in excessu mentis eructabat cor eius: Deus meus, & omnia.

D. Martha venit ad Mariam domum, silentio illi denunciat IESVM adesse; addit, & eam vocare, vel de suo, quod ita putaret IESVM velle, vel quod ita ex illo intellexisset.

E. Maria lugens cum venisset ad IESVM, iræ illum aspiciens, commota ex eius presentia acriter plorat, exclamat, proycit se ad eius pedes. Dicit verò idem quod Martha. Perturbatur scilicet spiritus contemplatiui, ubi afflictione aliqua deijciatur de contemplationis actu. Sequitur Mariam fuerat Iudæi, simul bentioli, & malenoli. Plorat Maria, plorat Martha, plorat familia, plorant Bethanienses plorant consolatorij Iudæi: si non omnes verè, saltem omnes officij gratia: complentur omnia lachrymis.

F. Sed quid Christus? Commouetur vehementer etiam illis lachrymis & lætiti, in fremitu spiritu, turbat seipsum, ostendit se velle illum suscitare: Vbi, inquit, illum posuistis? Respondent flebiliter. Domine, veni & vide. Addit lachrymas Iesus, agnoscent Iudæi amorè quo Lazari prosequerentur, & tamen alij obloquantur: Non poterat, qui aperuit oculos cæci nati, facere vt hic non moreretur? Rursum infremit in semetipso. Neque vero repetitus hic fremitus, ille lachrymæ ad presentem tantummodo lætiti ferrebantur, sed horum fidei infirmitatem, illorum impietatem deplorabant; & futuræ crucis & mortis dolorem exhorredebant, cui suscitatio Lazari dauera erat occasionem. Minatur item Diabolo ille fremitus, & peccato; quod mortis, & miseriarum causa fuerit. Hoc semper fecit Christus quoad vixit. Quid enim fuit eius vita? Quid præcipue mors? Nonne fremitus ingens, & in Diabolum, Mortem, Mundum, Peccatum; Infernum comminatio? Nec comminatio solùm, sed victoria.

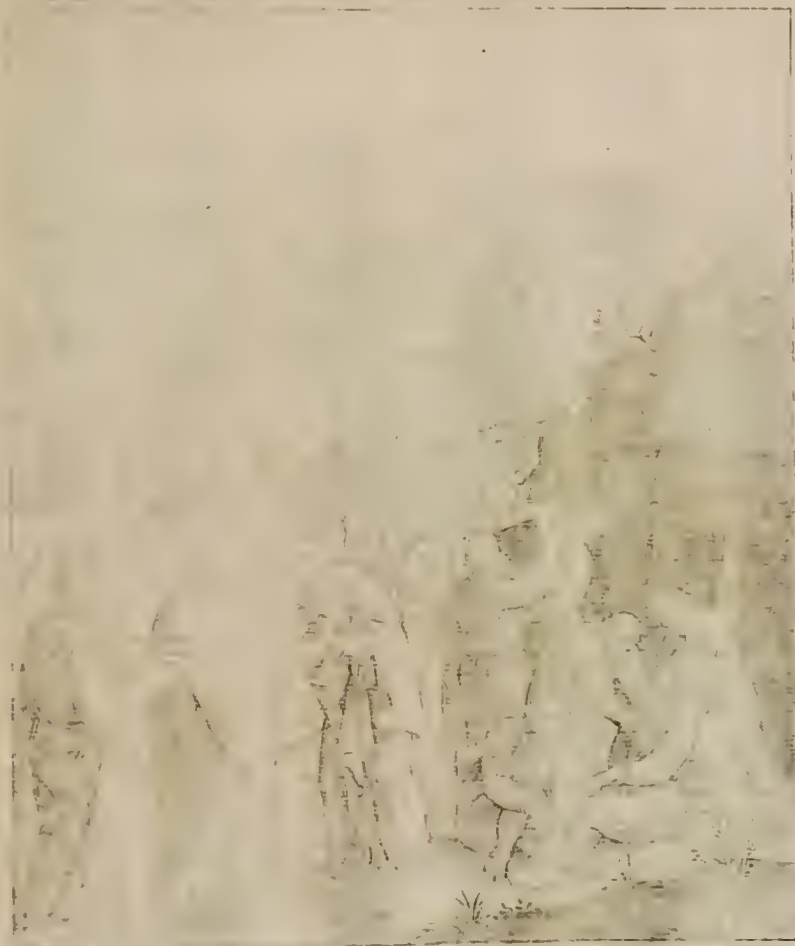
G. Sepulchrum in agro, substiterat enim extra castellum IESVS ad iactum lapidis, unde non aberat longè sepulchrum.

E ADEM

F L O R I D A

ZOOLOGICAL MUSEUM

L. S. GARDNER

A. ... B. ... C. ... D. ... E. ... F. ... G. ... H. ...	1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ...

- A. Dixerat Martha et alij IESVS: Veni & vide.
 B. Venit IESVS ad sepulcrum, iubet tolli lapidem.
 C. Tollunt Apes toli.
 B. Orat Christus sublati oculis in caelum; deinde clamat vox magna; Lazare, veni foras.
 D. Prodit Lazarus ligatus, vt erat; quem

- IESVS iubet solui & abire.
 E. Soluunt Apes toli, abire sinunt.
 F. Stupent omnes. Multi ex Iudaeis credunt in IESVM.
 G. Venit IESVS, & Lazarus cum suis domum, inde in Ephrem fecit.
 H. Aliqui Iudaei veniunt ad Phariseos, & munciant, quae fecerat IESVS.

EADEM FERIA VI.

POST DOMINICAM QVARTAM
QVADRAGESIMÆ.

Suscitat Lazarum IESVS.

IOAN. EODEM CAP.

Anno XXXIII.

In lxiij. inaginem Adnotatiuncula.

*lxiij.
78.*

- A. *Dixerat Martha & alij IESVS: Veni, & vide.*
- B. *Venit IESVS ad sepulchrum, iubet tolli lapidem.*
- C. *Tollunt Apostoli.*
- E. *Soluunt Apostoli, abire sinunt.*
- F. *Stupent omnes; multi ex Iudais credunt in IESVSUM.*
- G. *Venit IESVS & Lazarus cum suis domum: inde in Ephrem secedit.*
- H. *Aliqui Iudai veniunt ad Phariseos, & nunciant quæ fecerat IESVS.*
- D. *Prodit Lazarus ligatus ut erat, quem IESVS iubet solui & abire.*

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

AIT IESVS: ^a ^b Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror eius qui mortuus fuerat: Domine, ^c iam ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} sm ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} tm ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

ADNO-

ADNOTATIO.

A. **D**ixerat igitur Martha IESV, dixerant alij: Domine, veni, & vide. Ducitur ad sepulchrum, sequuntur discipuli, dein Maria cum Iudæis, familia præterea cum Castellanis Bethanienſibus.

B. Postquam ad monumentum ventum est; iubet IESVS auferri lapidem ab ostio sepulchri. Interecit Martha, metuens ne factor quadruidani mortui Christum offenderet. Domine, inquit, iam factet; Quadruidanus enim est. nondum enim credebatur suscitandum. Martham castigat verbis IESVS, quibus tandem cor illius illuminatur.

August.

C. Auferunt ab ostio spelunca lapidem Apostoli.

B. Stat IESVS iuxta sepulchri patens ostiū, tollit oculos sursum in celum ad Patrem, hæc fuit oratio, gratias præterea agit, non quasi tum primum ea de re exaudiretur. Pater, inquit, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis; sed propter populum qui circumstat dixi, ut credant quia tu me misisti. *Ut in primo actu meriti omnia meritis est Christus, quod ad sufficientiā attinet & efficaciam, ita primum orationis eius actus pro omnibus est à Deo exauditus. Alio nomine semper Christus à Patre auditus est, quia semper fuit Verbum apud Patrem. Sed ut credat quia tu me misisti. Hoc ut crederent laborabat Christus, unde ipsum Deum esse simul crederent; quod & his, & alijs verbis profitebatur, & diuinis testimonijs (id est, miraculis) confirmabat. Efficax verò est, ut nostrum meritum in Christo, ita nostra oratio: etenim communicauit nobis Christus non vim meriti sui solum, sed orationis etiam, & omnium actionum.*

Ad hæc clamat voce magna IESVS: Lazare, veni foras. Sed cur clamat? cur magna voce clamat? neutrum fuit necessum; ac ne vox quidem. sed clamat tamen, ut significet longè abesse in Limbo animam Lazari, unde illam euocabat voce magna, quasi ex imperio. Congruenter item vox magna dicitur, quæ est Verbi infiniti. Adde clamorem & esse, & dici magnum, ut eorum qui in peccato iacent mortui surditatem arguat, & surgendi difficultatem. Audit Lazarus, audiunt omnes Patres vocem Christi in sinu Abrahe, agnoscunt Filij Dei potentiā, exultat omnium spes: Non tardabit, ecce veniet, ecce liberabit nos. Gloria & laus Deo &

Christo eius, resonat Limbus. Anima verò Lazari in istis oculi Angelorum ministerio redit ex Limbo, putredo abigitur de corpore, unit animam illi Christus.

D. Prodit ligatis manibus & pedibus, capite & facie Lazarus. cūmulus hic est diuinorum miraculorum. Verum cur non etiam aliud addidit miraculum, ut è clauso monumento Lazarus euocet; quod miraculum tam facile potuit, quàm alia? Voluit nimirum Christus hoc dare mysticæ significationi, & doctrinæ de contritione, ut modo dicitur.

Clama, bone & sancte IESV, in corde meo, clama voce magna. longius enim absum ego; quàm Lazarus fuit: singulari etiam tuo imperio opus est, ut susciter à peccatis meis. Sed quid dico? Scio te continenter clamare, sæpe etiam voce magna vim quandam cordi meo inferre; sed èd sum ego nocentior, qui non audiam. Expugna, Domine, meam socordiam atque surditatem; etenim tu scis quo pacto id facile possis. Volo ego, & deprecor ut ita facias ut potes; oro ut velis.

E. Dissoluntur insitias Apostoli (id est, fasciolas) quibus ad manus & pedes, ad collum etiam colligatus erat Lazarus, sindone obnolutus & sudario.

Representatur autem penitentiæ Sacramentum hæc Lazari suscitatio. nam qui peccato mortali est obnoxius, is & vitam animæ amisit, & animam sub duritia cordis sui habet conclusam atque sepultam: adueniente verò Dei virtute, & gratia excitante, remouetur hæc durities prædicatione Ecclesiæ & ministerio: nam & amotionem lapidis, & solutionem insitiarum dat discipulis Augustinus. Ita remouetur lapis à sepulchro; quo aperto, exhalat peccator sordes animæ & putredinem: hæc est peccatorum confessio. Adhibetur verò post contritionem & confessionem Sacramentalis absolutio, è verbo Dei profecta, quæ vim habet diuinam. Ibi clamor est Christi, & virtus infinita, quæ facit ut vitam morte peccati amissam recipiat anima; sed eam quidem impeditam, & quasi ligatam, nisi penæ vinculis absoluitur. Quæ etiamsi Sacramento quidem deletur cum culpa, non tamen tota semper ut in baptismo deletur: quare satisfactio accipienda est, tertia Sacramenti pars, quæ & residuum penæ temporalis depellat, & habitus prauos imminuat, tum agilitatem adferat ad
pias

pias actiones exercendas. Clamat verò solus Christus, ut significetur Christum esse in Sacramento iustificationis, & finalem, & efficiëntem causam, & meritoriam; ministerium autem huius clamoris & virtutis dedisse discipulis postea, ubi in eos insufflans, & quasi vim magna & diuine vocis communicans, dixit: Accipite Spiritum sanctum. quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt; & virtutem diuinam posuit in Sacramento. Quo ministerio vtentes, qui hanc accipiunt in Ecclesia sacularem, magnitudine illius vocis vtuntur, & diuine virtute, vbi absoluant peccatores.

F. Scupent omnes: multi ex Iudeis credunt

in Christum, alij accenduntur inuidia & malignitate; properant ad Phariseos, ut deserant que fecerat IESVS: Esse miraculum summum & patentissimum, non posse amplius dissimulari; viderent ne quid detrimenti reipublica pateretur. Illud addere potes, procidisse ad pedes IESV Lazarum, gratias egisse, idem fecisse sorores, omnia fuisse plena gaudio & animorum exultatione, auctam in omnibus fidem.

G. Veniunt omnes domum; vnde accepto cibo statim secessit Ephrem in desertum IESVS: sciebat enim esse in concilio Pontificum & Phariseorum decernendum, ut ipsum interficerent.

H. Redcunt Iudæi Hierosolymam, & narrant aliqui ex Phariſeis que fecerat IESVS.

MEDITATIO.

VÆ nobis. Itanc est Domine IESVS? etiã me amicos tuos, & quidem prædestinatos ad vitam æternam, aliquando permittis in peccatum mortale labi? Id enim intelligo significare mortem Lazari amici tui. Doce me, benigne Domine, hoc mysterium.

Nõnne animaduertis initio me hoc in Adam permisisse? Permissi præterea in alijs meã infinitæ prouidentię altitudine.

At verò, Domine, iustus nulla prorsus ratione, nec ad tempus pati potest, ut tuus sit inimicus. Scio; sed ipse tamen culpa cadit, mea misericordia resurgit. Et quidem augeo in hoc miseracionem meam. nam & cautiores sunt huiusmodi, & magis humiles, & maiorem metum diuinæ iustitiæ coheipiunt, & excitantur magis ad meã bonitatis amorem & laudem. Verùm qui stat, videat ne cadat:

ignorat enim an sit erigendus. sed volui tamẽ nulli cripi spem remissionis, & Ecclesiam hoc miraculo docere Sacramentum pœnitentiæ. Ut autem peccata dimittam; vtor etiam orationibus Sanctorum, vt hic Mariæ & Marthæ in fratris suscitacione. præueniõ enim mea gratia & auxilio illos qui in morte peccati sepulti iacent; corum corda emollio, & impedimenta remoueo: vt sic & ad pœnitentiã salutarem possint euadere, & vitam animæ amissam recipere. Huius verò gratiæ & clementiæ feci ministros in mea Ecclesia; per quos, & Sacramentum pœnitentiæ, deleo peccata, si quis post baptismum gratiam amiserit. Magna mysteria complectitur hæc Lazari suscitatio, magnam dat spem peccatoribus: sit nomen tuum, Christe IESVS, benedictum in sæcula. Amen.

POST DOMINICAM QVARTAM

QVADRAGESIMÆ.

Docet IESVS in templo.

IOAN. VIII.

Anno XXXII.

In lxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxiiij.

54.

- A. Liberata Adultera iterùm docet IESVS.
 B. Gazophylacium ibi eum tunc docebat.
 C. Dicit se mundi esse lucem.

- D. Indignè id accipiunt multi, & cum eo altercantur.
 E. Responder illis IESVS, docet, & arguit eos.
 F. Pater æternus, à quo se missum testatur IESVS.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VIII.

ITERùm^a ergo locutus est eis IESVS, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris; sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisæi: Tu de teipso testimonium perhibes; testimonium tuum non est verum. Respondit IESVS, & dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio vnde veni, & quò vado: vos autè nescitis vnde venio, aut quò vado. Vos secundùm carnem iudicatis, ego non iudico quemquam. Et si iudico ego, iudicium meum verum est: quia solus nõ sum; sed ego, & qui misit me^b Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de me ipso; & testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergo ei: Vbi est Pater tuus? Respondit IESVS, Neque me scitis, neque Patrem meum: si me scitatis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba loquutus est IESVS in^b gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

ADNO-

SABBATHO POST DOMIN. IIII. QVADRAG.

Docet IESVS in templo.

Ioan. viij. Anno xxxij.

54

Lxiiij

A. Liberata Adultera, iterum docet
IESVS.

B. Gazophylacium; ibi enim tunc
docebat.

C. Dicit se mundi esse lucem.

D. Indigne id accipiunt multi, &

cum eo altercantur.

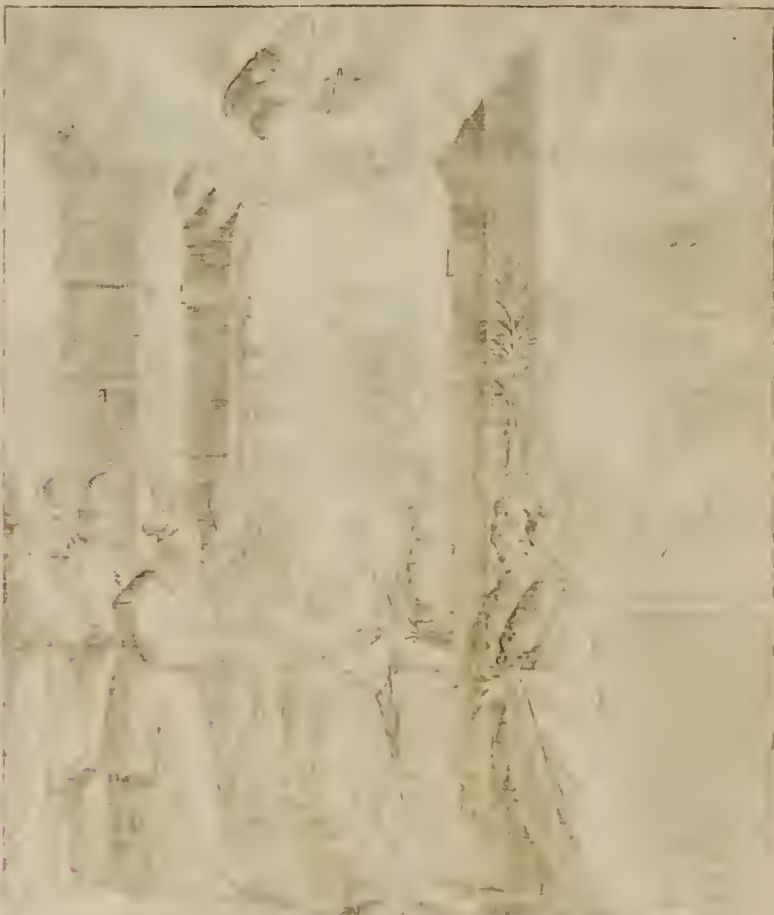
C. Respondet illis IESVS docet,
& arguit.

E. Pater æternus à quo se missi
um testatur IESVS.

SABBATHO POST DOMIN. III. QINDRAC.

Dont EBLES in temple.

Lan ven. Jan 22 1771

1771 Jan 22	1771 Jan 22

ADNOTATIO.

A. **C**hristus, & mulier liberata ab accusatione Scribarum & Phariseorum; & hi perierrefacti diffugientes. nam cum doceret populum IESVS sedens, interpellauerant concionem Pharisei malitiosa illa adultera accusatione. Illis igitur reuictis, ac dimissa muliere, redit ad docendum IESVS.

Bedain
cap. 12.
Marc.
Abulenfis
in 12. c. l. 4.
Regum.

B. Gazophylacium, id est, locus in atrio Templi ad dextram altaris holocaustorum, ubi erant arca, in quibus reponeretur sacer Templi thesaurus. Hic docebat Christus; unde alias asperserat conijcienies dona in gazophylacium.

C. Christus exponens turbis se lucem esse mundi. Sanè lux erat vera IESVS; & est τὸ φῶς τὸ ἕως τοῦ νῦν, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Aperiimus oculos per fidem, & sacram vitæ Christi meditationem; ut lux hæc diuina, placida, suavis, viuax, Christus IESVS mentem nostram illustret & corda. sequamur Christum, illum imitemur, sic & mentis tenebras dispellemus, & vinum Dei lumen corde concipiemus.

At Phariseorum malitiosi & peruersi oculi tantam lucem ferre non possunt; captiosam opponunt enthymema: Tu de te testimonium perhibes, quare verum non est testimonium tuum. Placidissimè respondet Christus: Nolite ita dicere, Pharisei. nam etiamsi ego de me testimonium affero; tamen est verum meum testimonium. Itaque hoc primùm respondeo, Rectè vos non colligere. quo responso deberet vobis abundè satisfactum esse, nec aliud quicquam esset addendum, cum meam auctoritatem & fidem tot signis & miraculis apud vos toties confirmauerim. Hæc scitis vos Pharisei; verum propius accedo, & ago vobiscum apertius. Hæc est mea confidentia, ubi testimonium de me dico. scio

enim me à Patre Deo & genitum esse & missum, & rursum tendere ad Patrem; qui tamen in me semper est, & ego semper in eo. Hæc spiritu percipimur; vos iudicatis secundum carnem, nec ulterius proceditis: propterea nescitis nec unde veni, nec quò vadam. Credite ò Pharisei, ne timeatis. hoc enim tempore, nec vos ego, nec quemquam alium iudico; tantùm salutem mundo annuntio & afferro. Et tamen si vellem iudicare, verè id facerem, quia non solus iudicarem; sed Pater, qui in me est, mecum iudicaret: dua enim sumus persona, una diuinitas. Si duorum hominum testimonium ex lege verum est, cur non potius duarum personarum diuinitatis, Patris, & coæterni Filij? Hæc erant in verbis Christi, ut nunc. Non intelligebant tamen Pharisei: neque ferociunt, ut alias; sed sedatè interrogant: Vbi igitur est Pater tuus? Similiter ferè dixit Philippus: Ostende nobis Patrem.

C. Respondet IESVS, illos trahere volens quò nolebant sequi: Non intelligitis vbi Pater meus sit, quia nec me cognoscitis, nec Patrem meum. Agnoscite me, credite verbis meis; ita fiet ut Patrem cognoscatis, nec vbi sit queratis: nam in me est, nusquam alibi magis. Quod verò Latine exponitur, forsitan, non est dubitantis, sed dubitantes irridentis, & increpantis; ut dominus solet comminari seruo; Forsitan dominus tuus ero. Hæc loquutus est in gazophylacio, nec admodum in illum sunt commoti Pharisei, neque comprehendere conati sunt, quod tamen facere cogitabant. neque enim hora aduenerat qua id erat permissurus Pater in Filio, Christus in se.

E. Appingitur Pater æternus, à quo se & missum esse, & testimonium habere testatur IESVS.

MEDITATIO.

Ioan. 8.
v. 10. 1.

Qvis ex omnibus non confundatur, vbi suas tenebras funditus contemplatur; præsertim qui audeat confiteri se in Christo viuere, & Christum sequi? At vbi lux Christi, qui lux est mundi, in quo tenebræ nullæ sunt? Vbi Christi lumen? At solabitur se quis, si nihil sibi conscius sit, & piè se erodat esse in gratia Dei, & in luce versari. At verò hic mihi respondeat: Quid est quòd oculos habens nõ videat lucem viuificam, quæ præstò omnibus esse solet piè & religiosè Christum colentibus? Quid est quòd læpè tam frigidè oremus? tam negligenter in spiritualibus exercitijs versemur? Itaque nihil nobis lucet in corde: tenebrôsæ sunt & obscuræ nostræ meditatio-

nes. Scis tu, benigne I E S V, harum miseriarum causas, illas, obsecro te, eximas; vt splendeat ampla illa lux tua, suaui, amœna, diuina in corde & potentijs nostris. Da vim, vt & te perfectiùs sequamur in dies, & ad omnem perfectionem nos eum tua gratia extendamus: vnde fiat, vt lux illa non tantum nos eonfoletur, lætificeet, & ornet; sed vitam item nobis conciliet, & diuinas motiones & vires ad te laudandum, ad præcepta tua & consilia diuina adimplenda, ad finem vocationis nostræ seruidè prosequendum, & cum magno prouentu, assequendum, ad gloriam nominis tui sempiternam. Amen.

DOMI:

DOMINICA PASSIONIS.

Acerrima confutatio Iudaorum, & eorum contra IESVM conatus. 56
Ioan. viij. Anno xxxij. lxxv

A. Idem locus Gazophylacij.
B. Dicit IESVS turbis, & Principibus Sacerdotum; Quis ex vobis arguet me de peccato? &c.
C. Demones obsident turbam, et Principes, vt eorum furor in contumelia iactanda notetur. Samaritanus es. Demonum habes.
B. Respondet IESVS suavissime.

C. Ipsi vero magis efferantur.
D. Apostoli mirantur & obstupescunt.
E. Abraham contemplatur in spiritu myste-
ria Christi.
C. Prodent tandem malitiam suam Iudaei, arripiunt lapides, vt eum lapident.
F. IESVS qui absconderit se, & exierat e templo.

DOMINICA PASSIONIS.

197.

Acerrima confutatio Iudæorum, & eorum
contra IESVM conatus.

IOAN. VIII.

Anno XXXII.

In lxx. imaginem Adnotatiuncula.

lxx.

56.

A. Idem locus gazophylaci.	C. Ipsi verò magis efferantur.
B. Dicit IESVS turbis & Principibus Sacerdotum :
Quis ex vobis arguet me de peccato ? &c.	D. Apostoli mirantur, & obstupeſcunt.
C. Dæmones obsident turbam & Principes, vt eorum
furor in contumelia lætanda notetur : Sama-
ritanus es, Dæmonium habes.	E. Abraham contempletur in spiritu mysterià
Christi.
B. Respondet IESVS suauissimè.	C. Produnt tandem malitiam suam Iudæi, arripiunt la-
pides vt eum lapident.
	F. IESVS, qui abscondit se, & exierat è templo.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VIII.

Dicebat ^a IESVS turbis Iudæorum, & Principibus Sacerdotum:
Quis ex vobis arguet me de peccato ? Si veritatem dico vobis,
quare non creditis mihi ? Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea
vos non auditis, quia ex Deo non estis. ^c Respondent ergo Iudæi, &
dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, &
Dæmonium habes? ^b Respondit IESVS: Ego Dæmonium non ha-
beo; sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego
autem non quero gloriam meam: est qui querat, & iudicet. Amen,
amen dico vobis: si quis sermonem meum seruauerit, mortem non
videbit in æternum. Dixerunt ^e ergo ei Iudæi: Nunc cognouimus,
quia Dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Prophetæ: & tu
dicis: Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in
æternum. Numquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mor-
tuus est? Et prophetæ mortui sunt. Quem teipsum facis? Respondit
IESVS: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Est pater meus,
qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus noster est, & non cog-
nouistis eum: ego autem noui eum: & si dixero, quia non scio eum,
eto similis vobis, mendax. sed scio eum, & sermonem eius seruo. A-
braham patet vester exultauit, vt videret diem meum: ^e vidit, & ga-
uissus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos non-
dum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis IESVS: Amen, amen
dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. ^c Tulerunt ergo la-
pides, vt iacerent in eum. IESVS autem ^f abscondit se, & exiit de
templo.

R 3

ADNO-

A. **I**dem locis gazophylacij.

B. **I**ESVS, & Iudeorum primates, quos rursus vehementer arguit ac consutat Christus. Iam enim primum accusatores adultera reputerat: dein exprobrauerat alijs, quod secundum carnem iudicarent, quod ipsum nescirent, vel eius Patrem addiderat, Vos in peccato vestro morimini, Quaritis me interficere, Vos ex patre Diabolo estis, & desideria illius perficere contenditis. Itaque erat concitatum eorum odium. Contra verò gloriam erat consequutus eximia IESVS ex adultera liberatione. dixerat: Ego sum lux mundi, Ego sum principium, qui loquor vobis, multi ex ijs qui audiebant Iudeis in eum crediderant, horum fidem confirmauerat verbis amplissimis. At verò Christi verba alij peruersè in suam contumeliam interpretantes: Semen, inquit, sumus Abraham, nemini vnquam seruiuimus. Hinc IESVS sumpta occasione, partim benignè eos docet, partim seuerus verbis castigat, tandem incredibili aequitate, atque animi summissione se exhibet ab illis indicandum. Quis ex vobis, inquit, me arguet de peccato: prodeat, accuset. addit suauitatem obsecrationis: Si veritatem vobis loquor, cur non creditis? O boni agite, credite: en vobis quemadmodum credere possitis, aperite Deo corda vestra, ut ille vos doceat, ut ex illo, & per illum operemini, quod in vobis meo merito faciet Pater: ita fiet, ut verba mea audiat. Subdit verò eorum cognoscens insipientiam & malitiam: Sed vos, propterea non auditis, quia non ex Deo, sed ex Diabolo estis: hic vos monet, hunc sequimini, huic obeditis. Quid hinc acrius, quid illinc dulcius dici potuit?

C. Et tamen vincit malitia: Samaritanus es, non fallimur nostra opinione, & dæmonium habes. Sed cur hac tandem Iudei? An quia benignissime vos admonet & rogat IESVS, & paternè vos adhortatur? At enim traducij cogitationes nostras, & insipientiam flagellat: propterea Samaritanus est, propterea Dæmonium habet.

B. Quid Christus ad tam atroces contumelias? Humanissime, se non negat Samaritanum, negat Diabolum habere. Nam re vera Samaritanus (id est, custos & seruator mortalium) Christus IESVS, & eras tu, & es semper, & te Samaritanus comparasti in parabola.

Pergit verò IESVS diuinae humilitatis suae sensum exprimere: Vermis ego sum & abiectio hominum: nihil aliud in actionibus meis quam ho-

norifico Patrem meum, cur vos inhonoratis me? Hoc facite, & me cohonestatis. non enim quero ego gloriam meam, sed Patris mei: eadem enim gloria Patris & mea est, ut eadem diuinitas ab ipso tamen Patre vobis caueat, quem constitemini Deum vestrum. Ego, quamuis vobisum nunc ago benignè atque humiliter, agam tamen aliquando seuerè, ubi gladium meum vibrauero, & thronum meum preparauero ad iudicium. Pater est qui iudicat: Deus enim semper iudicat, & condemnat qui in eum peccant, nec respiciunt; homo Deus, ubi tempus acceperit. Rursus IESVS illos suauiter ad sanitatem vocat, & docet. Audite Iudei, credite verbis meis, illa seruate, nam verissime ita est. Qui meum sermonem receperit per fidem, & opere expleuerit, is vitam consequetur aeternam. Agnoscite excellentem dignitatem, quam vobis gratificatur Deus, ut sitis ad vitam sempiternam diuinitatis cooperatores.

Contemplare hoc loco Christi IESVS spiritum humilitatis, zeli, veritatis, commiserationis, iustitiae, suauè virtutum melodiam, & simul acere.

C. Obfirmant tamen suam obstinationem & cecitatem Iudei. Vel ex his verbis tuis negari non potest te à Demonio agi. Mortuus est Abraham, & Propheta, qui dubium non est quin Dei sermonem seruauerint; & tu dicere audes: Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in aeternum? Consequens erat ut dicerent: Num tu Deo aequalis es, qui & immortalis est, & donat homines immortalitate? Hoc horrèt dicere, ne illi honorem alioqui habere videantur. Descendunt ad Abraham, qui omnia ad carnalem intelligentiam referentes, quae est perpetua Iudæorum cecitas. Tu igitur non morieris? ergo maior es Abraham, qui mortuus est: maior eris reliquis Prophetis: Què facis te ipsum? Nō facio me Deum respondet IESVS, sed Pater me generat semper. Pater, & ego, & Spiritus fecimus me hominem: ego facio me Peccatum (id est, πῆρ ἀμαρτίας) hostiam videlicet me offero pro peccato mortalium. Sed audite quam vobis offero satisfactionē Iudei. Profiteor enim plane gloriam meam nihil esse si me ipsum glorificem: nam gloria mea non mea, sed Patris est. Ille me, & aeterna sua gloria donauit, & Diuinitate antequam mundus fieret. Hic est quem vos Deum vestrum dicitis, quare & Deus vester ego sum: verum Patrem vos non nouistis, cui non vultus esse eiusdem gloria Filius: ego verò noui eum, illa sapientia

piencia qua vnà conmanis mihi cum illo est; simul Sapientia ego sum à Patre in aeternitate genita. Urget porro: Neque possum id ego dissimulare, nam si dixero me Patrem non nosse, similiter atque vos estis, ero & ipse mēdax. Vtitur eadem efficacia verbi, vt simul illos hortetur peruersitate percutit, si quo modo à malitia sua discedant. Addit: Sed scio eum, sum eius Sapientia seruo eius sermonem, id est, sum homo simul Patri obediens vsque ad mortem. De Abraham autē, quem appellatis, audite: Vehementer desiderauit ille videre mysteria mei aduentus in mundum, & humane dispensationis; vidit in spiritu per fidem, vidit per diuinam reuelationem, credidit, gauisus est, Deo gloriā dedit immortalī & mihi. Hoc intelligere potestis, Iudai, in lege vestra. Cur igitur Abraham fidem non sequimini & exemplum, qui in eo tantopere gloriamini? Iudeos Christus ad spiritum identidem reuocat; hi eō magis externis cogitationibus sese implicāt: Quinquaginta, inquit, annos nondum habes, & Abrahā vidisti? Nō hoc dico Iudae caecae, sed illud contendo, vt in praesentia mea illud in spiritu credas, eo gaudeas, quo gauisus est Abraham absens; & confitearis Deum me esse & hominem, & mortalium Saluatorem: quod si vos faceretis, non solum Abraham me vidisse intelligeretis, sed me illū in mea aeternitate. Nam ego (id est, mea hypostasis ac diuinitas) antequā nasceretur Abraham, ab aeterno est: qua phrasi cōsubstantialē se Patri manifestat, cum ad nomē *יהוה* tetragrammaton alludat planissimē, quod nunquam nisi Deo vni vel tribuitur, vel tribui potest. Intelligunt Iudai nunc quod se Deū plarie proficitur I E S V S, quod paulo anti non

intellexerant, vbi dixit se Principium esse. Veruntur in furorem, ferociter ad lapides prouocant, vt innocentem & indemnatum tanquam blasphemum necent crudeliter. Non vos mouet, Iudaei, zelus Dei; sed vestra caecitas, vestra malitia atque inuidia: nam si I E S V S proficitur se Deum, miraculis & scripturis idem demonstrat, quibus non potestis contradicere. Quae est haec tam atrox, & tam obstinata animi vestri hypocrisis, vt coram plebe pretendatis Dei zelum vestrae caecitati, malitia, inuidiae? I E S V S verō, qui illos poterat vno verbo vel nutu in Infernum precipitare, hominem simul se esse ostendit, abscondit se in multitudinem, & eripit de manibus impiorum.

C. Dæmones quidem, qui incitabant Iudeos ad blasphemiam, seuiunt magis, & ad crudelem lapidationem illos propellunt; lapides conclamant omnes Iudaei, instigant seui Dæmones.

D. Apostoli, qui Christo aitabant, mirantur, obstupefcunt, timent.

E. Quatuor insignia Christi mysteria, Incarnationis, Crucis, Resurrectionis, & Diuinitatis designantur. non quod alia non viderit Abraham; sed quod haec sint praecipua qua vidit. Incarnationem quidem, cum audiuit à Deo: In femine tuo benedicentur omnes gentes: Mortē & Resurrectionem, vbi filium voluit immolare, non immolauit: Diuinitatis mysterium intellexit, vbi tres Angelos hospitio & prandio excepit. Haec quidem, & alia Christi mysteria vidit frequenter in oratione Abraham.

F. Christus, qui cūserat è manibus sacrilegis Iudeorum, quo tempore sunt dissipati etiam Apostoli, sibi malè timentes, cum viderent rabiem Iudeorum, & Christum se colligentem.

MEDITATIO.

Errè nullus te, sancte I E S V, potest de peccato arguere, qui bonitas es infinita & sanctitas; & tamen misit te Deus in similitudinem carnis peccati, & hostiam pro peccato, non vnus tantum, sed omnium hominū. Itaque te fecit Pater tuus Peccatum, simul tu te, & Spiritus sanctus. Tu confitertis nostra peccata tua esse, tu tollis peccata mundi: in te posuit Dominus peccata omnium. O immensam misericordiam Dei nostri! De peccato igitur nullus te potest arguere, sed laudare, atque glorificare debet. At enim cōtra, Quis, atque adeo quid nos non arguet de peccato? nullus non potest, nihil non potest nos è no-

bis de peccato arguere, & de peccato cōdemnate. Ad te, bone I E S V, confugimus, vt ne tu nos arguas de peccato, quod te scimus libenter factū: propterea enim te peccatum fecisti, vt nostra omnium peccata tollereres. Verum hoc tua iustitia & sapientia non agit, nisi nos nostra peccata arguamus. Hoc si faciemus, tu non argues nos; & quidem quod perfectius fecerimus, minus argues. Da nobis veram & perfectam peccatorum cognitionem, vnde veram contritionem concipiamus.

Et tamen quid illud est, magne I E S V? Qui ex Deo est, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis? Nos audimus quidem

quidem Euangelium tuum, id est, verba tua; sumus ex Deo? Hæc profiteamur; & tamen intelligimus tantum, & credimus. Aliud igitur à nobis exigit, aliud in illis verbis est; *Esse à Deo, & Audire verba Dei*, quæ nos hortaris vt habeamus. Sed quid illud est, *Esse ex Deo?* Esse diuinum, quod dat gratia tua & dona, horum etiam plerumque spirituales significationes & sensus. Ex his fit vt vigeat homo interior & spiritualis, & vt Dei verba & inspirationes audiamus. sine his enim non

*Dionys.
Arecp.
Eccles.
Hierart.
cap. 2.*

audimus interiùs verba Dei, nec illum sensum auditus habemus: habemus aliù auditù, qui spiritualis non est. Confundor, Dñe, cum hæc dico & audio: aufer à me hanc confusionem, & in me esse illud spiritus inferere, illos sensus spiritus; vt non solum audiam verba tua sed eorum suauissimum odorem olfaciam, saporem excellentem gustem, illis oblectem spiritum meum, ex illis fiant meæ actiones omnes spirituales, & fructuosæ in te. Amen.

FERIA SECUNDA

POST DOMINICAM PASSIONIS.

Mittunt Iudæi ministros vt IESVM comprehendant.

IOAN. VII.

Anno XXXII.

In lxvi. imaginem Adnotatiuncula.

lxvi.

- A. Ierosolymaram ornata, in festo tabernaculorum.
B. Turba, qua crediderat, Christum profretur.
C. Templum, vnde armati mittuntur à Principibus & Pharisæis, ad comprehendendum IESVM.
D. IESVS cum discipulis benignissimè excipit satell-

52.
tes, & eorum corda diuinitus emollit, vt dice-
rent redeuntes: Numquam sic loquutus
est homo.

E. In nouissimo die festiuitatis clamabat IESVS: Si quis sitit, veniat, &c.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

In illo^a tempore. De^b turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet, quàm quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo hæc: & c^c miserunt Principes & Pharisæi ministros, vt apprehenderent eum. Dixit ergo eis^d IESVS: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum, qui me misit. Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos: Quò hic iturus est, quia non inuenimus eum? Numquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic sermo, quem dixit: Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire? In^e nouissimo autem die magno festiuitatis stabat IESVS, & clamabat, dicens: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum.

ADNO.

FERIA II. POST DOMIN. PASSIONIS.

Mittunt Iudaei ministros, vt IESVM comprehendant.

Ioan. vij. Anno xxxij.

52

lxvi

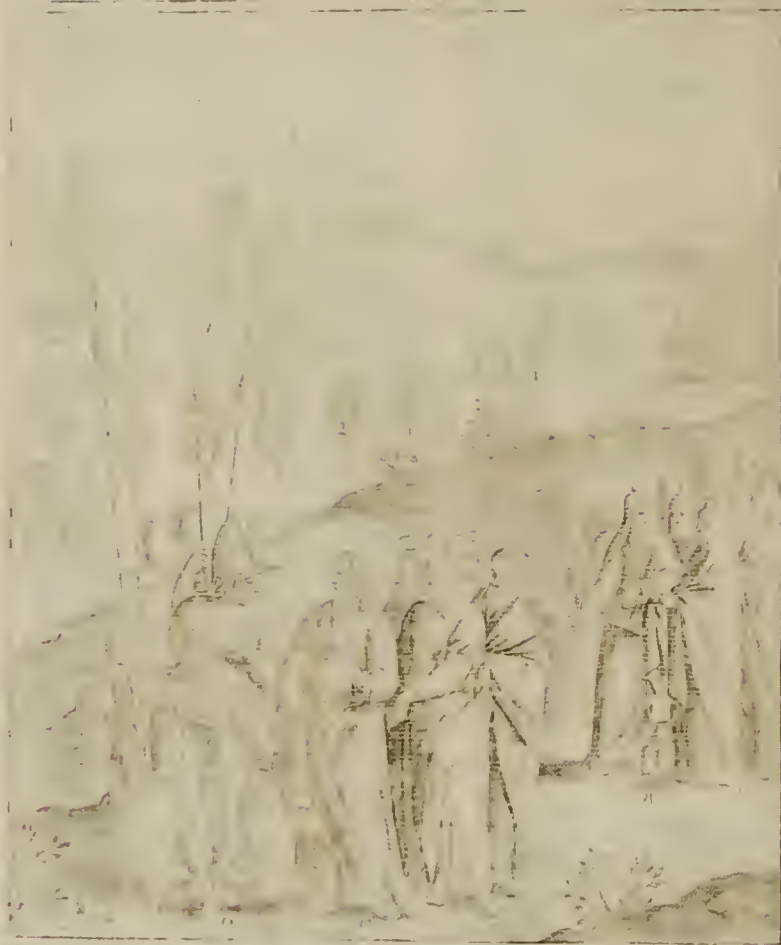
A. Hierosolyma ramis ornata, in festo Tabernaculorum.

B. Turba, quae crederat, Christum proficitur.

C. Templum, vnde armati mittuntur à Principibus, & Pharisaeis ad comprehendendum IESVM.

D. IESVS cum discipulis benignissime excipit satellites, & eorum corda diuinitus emollit, vt dicerent redeuntes; Numquam sic loquutus est homo.

E. In nouissimo die festiuitatis, clamabat IESVS; Si quis sitit, veniat, &c.

D.
E.
F.

1.
2.
3.
4.
5.

ADNOTATIO.

A. **I**erosolyma ramis & tabernaculis ornata: *Lerat enim festum Tabernaculorum, & agebant de more in tabernaculis Iudæi.*

B. *Turba, quæ in Christum crediderat, fidem suam proficitur: Nō posse Christum plura designare miracula quàm IESVM, hūc certissimè esse Christum.*

C. *Templum, unde Principes & Pharisei armatos mittunt, ut IESVM cōprehendant & vincunt ducant. exagitabat enim eos sua animi malignitas atque invidia, nec pati poterant multitudinē Christi doctrina adductam profiteri ac predicare, nihil esse ampliùs reliquū dubitationis, nō posse expectari à Christo plura signa vel miracula, quàm IESVS pararet: planissimè IESVM esse Messiam quem expectarent.*

D. *IESVS cum discipulis benignissimè exci-*

piens satellites, & verbo suo illorum corda & ferocitatem molliens. itaque ex lupis agnos, & ex infestis prædonibus facit pios Christi prædicatores. Simul vide astantes illos admiratione primū teneri, deinde non solum nihil audere in IESVM; sed illis verbis intrinsecus adeò commoueri, ut ad Principes redeuntes re infecta, IESVM laudibus sint prosequuti: Numquā sic loquutus est homo, sicut hic loquitur.

E. *Christus nouissimo die magno festiuitatis clamat ad turbas: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. aperit videlicet fontem aquarum viuentium se, & ad bibendum inuitat omnes mortales. Intendit verò in calum digitum, ut quam aquam dabat, quem fontem aque viuæ aperiebat, eum in vitam æternam saluare intelligerent.*

MEDITATIO.

Oratio præparatoria præponatur.

Locus est Templum: tempus, mensis Septembet, triginta duo anni à natiuitate Christi: scopus, ut hac actione & doctrina Christi, eius virtutem intelligam, qua conuertat ad ipsum, & eius gratiæ suauitate teeteet, & efficaciam fidem diuinitus. Igitur Christo docent miserunt Principes Sacerdotum & Pharisei, ut eum, quasi pestilentem hominem & nefarium, vincunt ad se adducerent, ut videlicet de illo pœna sumeretur. Confideta indignitatem rei, atque ignominiam infinitam, vbi eum circumstant armati satellites, homines scelerati & impij: Christi verò mansuetudinem diuinam, qui placidissime illos excipit, & simul virtutem verbi diuini exercit in illos, & spiritus dulcedinem & efficaciam; ut dicent intra se: *Numquam sic loquutus est homo, quasi Dei potentiam in eo agnoscerent, & ex apparitoribus fierent discipuli. Mansuetudine, Fratres, utamur erga illos qui nos persecuntur, eosque beneficijs prosequamur, ex vi huius exempli & doctrinæ Christi; ita & nos liberabimur à periculo, & nostros aduersarios beneficio afficiemus, & nobis conciliabimus.*

Dixit eis IESVS, Deus homo, salus mortalium æterna: *Adhuc modicum, &c.* Beneficium illis summum respondet & offert, pro nefario maleficio. Adhuc modicum, inquit,

tempus remanet, quo vestram, & omnium salutem sum te præsentatus doctrina & miraculis, tum morte meâ. Nec hoc tantum præstabo, sed illud præterea: Ascendam ad Patrem meum, unde Ecclesiam, & orbem gubernabo, & pro mortalibus Patri assidebo Aduocatus atque Intercessor. Et *vbi sum ego, vos non potestis venire. Allicit illos dulcitet & inuitat, ut quod ipse vadit, ipsi velint sequi. sic enim solent allici pueri, ut ardentius optent quæ eis negari videntur, vel quæ eos accipere non posse significatur. Dixerunt Iudæi. Non satellites, quos diuina virtus Verbi ad fidem & pietatem iam commouerat; sed Iudæorum gens incredula, apud semetipsos obmurmurant, & mulstant intra se; sentientes quidem vim verbi, verum exteriùs: nec enim credunt, vel petunt exponi; sed obloquuntur occultè & malitiosè. Numquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes. In contumeliã quidem Christi hoc dicebant Iudæi; & tamè ex Dei dispensatione verum loquebatur imprudens. ipsi enim sese condemnabant infidelitatis, ac Gentium fidem prædicabant: Gentes enim verbum Euangelij etiam accepturæ, Rom. 11. excæcãdi ex parte Iudæi. Imitemur nos satellites, qui verbo Dei compuncti diuinã virtutem in verbis senserunt ac professi sunt: Iudæorum execremur impietatem, ac cordis obstinatio-*

stinationem. *In nouissimo die.* Cùm diuina eruditione sitim spiritus excitasset in animis auditorum IESVS, postremò vehementer ad se illorum affectus allicit. *Stabat IESVS.* Stabat Christus, vt virtutem Dei exertam significaret ac patet. Magna est hæc animorum cõsolatio Frattes, contemplari quasi expeditam & promptam vim diuini auxiliij. *Et clamat.* Cùm intensior intelligi non possit vox, quàm infiniti Verbi, quod est Christus; tamen humana voce clamat IESVS, qua vim applicat Verbi omnipotentis atque infiniti: simul diuina vehementia excitat nos omnes ad audiendum. Ne simus surdi ad diuini verbi clamorem, nec recusemus loquentem de cõelis, cuius vox mouit cõelum & terram, & tursum mouebit in consummatione sæculorum, & tremendi iudicij Dei. *Si quis sitit.* Diuina vi ac dulcedine, & qui non sitiunt, allicit ad spiritum sitim ac desiderium; & qui sitiunt, in his confirmat sitim & auget: simul admonet nos libertatis nostræ ad res spirituales, sed ipso præeunte ac eius gratia, ipso excitante, ipso dicente, quod semper per Spiritum sanctum dicit: *Si quis sitit, veniat ad me.* inuito vt veniat, offero facultatem diuinam, & vim qua veniat si velit, desidero ac peto vt veniat; veniat autem per fidem (accedere enim ad Deum est credere, inquit Augustinus) credat piè, cteat deuote in me esse spiritualem aquam, quæ sitim reficiat. *Et bibat.* Gratiam recipiat, quæ vnica est formalis causa iustificationis & salu-

tis. Fides principium, non consummatio salutis est. Bibat ex infinito fonte in misericordiam meam, & meriti mei immenso: in me enim est fons vitæ, fons aquæ salientis in vitam æternam. Aquæ verò metaphora significatur gratia & eius effectus: illa enim astus concupiscentiæ extinguit, spiritualia desideria, & amoris flammam faciat, atque adeò ingerit & excitat vehementiores. *Qui credit in me.* Effectum explicat suauissimi potus diuinæ aquæ. Is enim bibit, qui cum crediderit, accipit cum fide spem, accipit charitatem & gratiam: hæc enim sunt flumina aquæ vitæ & celestis. Et tunc quidem etiam absque Sacramentis iustificabatur Christus: ipsius enim actiones ac verba erant tunc sua Sacramenta, atque efficacissima salutis signa & causæ. Deinde tradidit Christus quibus actionibus, quibus verbis, quibus rebus esset conficienda iustificatio per Sacramenta, quæ illius actionibus succedunt. Sicut dicit Scriptura: *Apud te est fons vitæ. Sitiētes venite ad aquas. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Effundam aquam super Iudam. Erit patens fons domui Iacob.* Tota Scriptura hoc significat, hoc dicit. *De ventre eius.* De vtero spiritus, vbi concepto semine spiritus formatur proles spiritualis, ac meritum generatur: id est, voluntas spiritu ac diuina virtute facta, ac formata prolem parit spirituale; non ex se, sed ex accepta gratia. *Aqua vitæ.* Habent nostra opera viuum fructum ex semine diuinæ gratiæ genitatum in Christo.

Psal. 35.
Ioan. 4.

Psal. 35.
Egai. 51.
Psal. 41.
Zach. 13
Egai. 44.
Zach. 13

FERIA TERTIA

POST DOMINICAM PASSIONIS.

Non ascendit ad festum IESVS: quærunt eum Iudæi.

IOAN. VII.

Anno xxxii.

In lxvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxvij.

50.

A. Galilæa, vbi Christus versabatur. B. Iudæa, vbi volebat versari. C. IESVM vrgens in Galilæa cognati, vt ascendat ad festum. D. Venit, non tunc, sed postea in Ierosolyamam.	E. Tabernacula representant Scenopægiæ diem. F. Varia conuenticula, vbi varia sunt murmura de IESV: Bonus est; non est, sed &c. G. Venit in Templum, primum non manifeste, sed quasi occultè, postea ad medium diem festi manifeste.

EVAN-

FERIA III. POST DOMIN. PASSIONIS.

Non ascendit ad festum IESVS: quærunt eum Iudæi.

Ioan. vij. Anno xxxii.

50
lxvij

- A. Galilæa ubi Christus versabatur.
 B. Iudæa ubi volebat versari.
 C. IESVM vrgent in Galilæa cognati,
 vt ascendat ad festum.
 D. Venit non tunc, sed postea Hierosolymam.
 E. Tabernacula representant festum Scæ:

- nopegiæ diem.
 F. Variâ conuenticula, ubi varic iactantur vo-
 ces de IESV, bonus est, non est, sed, &c.
 G. Venit in templum, primum, non manifeste,
 sed quasi occulte; postea, ad medium
 diem festi, manifeste.

M. J. ...
 ...
 ...

<p> A. ...
 B. ...
 C. ...
 D. ...
 E. ... </p> | <p> ...
 ...
 ...
 ... </p> |
|---|---|

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

POST hæc autem ambulabat IESVS in ^a Galilæam, non enim volebat in ^b Iudæam ambulare, quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum, ^c Scenopegia. Dixerunt autem ad eum ^e fratres eius: Transi hinc, & vade in Iudæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærît ipse in palàm esse. Si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis IESVS: Tempus meum nondum aduenit, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundum odisse vos: me autem odit; quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc: ego enim ^d non ascendam ad diem festum istum, quia tempus meum nondum implerum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ^d ascendit ad diem festum, non ² manifestè, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant: Vbi est ille? Et ^f murmur multum de eò erat in turba. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. ^f Alij autem dicebāt: non, sed seducit turbas. Nemo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autem die festo ³ mediante ascendit IESVS in templum, & docebat.

ADNOTATIO.

A. Galilea, ubi Christus ambulabat, regni Dei Euangelium prædicans.

B. Iudæa, ubi volebat versari IESVS assidue: volebant enim illum Iudæi interficere; nec tamen adhuc hora mortis eius venerat. Itaque obseruari potest, Christum ad finem vitæ suæ mortalis frequenter secessisse à templo. in festo Tabernaculorum, trans Iordanem; iam in Enceniorum, Bethabaram; è Bethania post suscitatum Lazarum, Ephrem; postrema hebdomada interdum in templo concionabatur, nocte Bethaniam se recipiebat cum discipulis.

C. IESVS in Galilæa cum fratribus, non Iosephi quidem filijs, sed consanguineis, qui dicebantur Christi fratres, ut ille pater; vel ex matris sororibus consobrinis, alijs præter Apostolos, vel aliunde consanguineis: ij enim cum in IESVS

SVM non crederent, urgebant Ierosolymam ut ascenderet cum ipsis; vel contemptim, quòd IESVM, & eius acta despicerent; vel ex ambitione, ad se attingere cogitantes, si quid præclarè Ierosolymis gereret IESVS. Hos verbis castigat Christus: dein ostendit quòd non esset ascensurus ad festum, ipsorum depravatam voluntatem sequens: neque verò ad festum, qui erat mediante festo in templum venturus. Sciebat enim adeo esse in se concitatum Iudæorum odium, ut non possent se continere quin eum necarent, si vniversos dies festos cum ipsis egisset palàm. siquidem paucis illis diebus, quibus in templo est versatus & docuit, eum voluerunt identidem interficere; & tandem lapides corripuerunt, quibus illum appeterent: itaque consilium accipiendum sibi fuit se abscondendi, ut de eorum

de eorum manibus sese eriperet. O magne IESV, quænam hæc vita tua erat, iam afflictæ, iam abiectæ? & tamen Deus eras, & Patris cõternus Filius.

D. Venit post illorum discessum triduo, aut biduo, vti est virisimile, Ierosolymam.

E. Tabernacula extensa sub dño, vt repræsentetur festum fuisse Tabernaculorũ.

F. Variæ Iudeorum conuenticulæ, in quibus

uarij de Christo sermones habentur, & seruntur murmuraciones: Bonus est. Non est; sed seductor est plebis. Variæ hominum studia considerat, atque inter se pugnantia: omnes de te, IESV benigne, sibi omnia permittunt.

G. IESVS venit in templum, & primùm quidem non manifestè, sed obseruans quid turba loquerentur; medio verò festo palam docet.

MEDITATIO.

Quàm propriè, quàm excellenter nos doces hoc Euangelio, bone IESV. Contemnebaris tu à tuis cognatis, varius de te rumor erat apud Iudæos, varius murmur ac conuictum: sed tu, magne IESV, illorum conrumelias contemnis sapienter primùm, dein generose superas, vbi eos doces manifestè. Salutaris est hæc nostri institutio. Patimur quidem aliquando persecutiones propter ministeria nostra, quæ ad gloriam tui nominis nobis dedisti obeunda, Domine IESV, qui tamen sumus illis persecucionibus indigni. Neque enim eò peruenimus, vt digni habeamur pro nomine tuo contumeliam pari. illud potius agnoscimus, propter peccata nostra, propter negligentias & defectus quos in ministerio committimus, quæ parimur, meritò nos pati; & tamen eadem gaudemus pari, & ad gloriam tuam referimus. Doces igitur nos irrisiones externorum hominum pati propter nominis tui professionem; pro nihilo habere tentationes, quibus nobis exprobrant vilitatem, inuitant verò contrà ad am-

bitationem, & ad secularès amicitias, & fauores hominum vatiòs. Hæc ergo pro te, ex te, & in te contemnemus: Neque verò propter illas vanitates mouebimur ad concionandum, vel alia nostra munera obeunda: neque ramen propterea animum abijciemus, vel opportunè hæc ex vocatione nostrâ agere præremittemus: neque aucupabimur laudem ex successu, vel omnino ex ministerio nostrorum officiorum, nec vituperium reformidabimus. Excelsò simus animo, Fratres, Christi exemplo & virtute ad omnes oblocutiones, nec speremus æquiores in nos iudices nostrorum operum, quàm suorum Christus habuit. Semper existimemus esse qui dicat, Bene concionantur; quique contrà Malè, hypocritæ sunt, ambitiosi sunt; falsi, mali, & his fortasse peiora. Tu es, Christe IESV, noster Deus, nostra gloria: da tu nobis vt tibi placeamus, & oblocutiones omnes non solum asperrabimur, sed deposcemus, & in gloria nostra apud te ponemus. Amen.

FERRI III POST ROMANUM ASSONTE.
Althuch, lachci test u' warragan ughuamam.
Lam 2. lam 7.

Illegible text or a list of items, possibly a table or index, located below the main illustration.

FERIA IIII. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Malitiose Iudæi IESVM interrogare aggrediuntur.

Ioan. x. Anno xxxij.

59

lxvij

A. Templum coronis ornatum Encarnis, & porticus Salomonis in secundo atrio.
B. Insidiosè querunt Iudæi à Christo ambulante in porticu; Quousque amam nos tram tollis?
C. Respondet illis IESVS diuine, & profitetur se Dei Filium.
D. Deus Pater, quem suum Patrem profi-

tebatur IESVS.
E. Se produnt perfidi, corripunt lapides, vt eum lapident.
F. Respondet illis mitissime, & sapientissime IESVS.
G. Denique exit de manibus eorum.
Bethabara, quo iter intendit IESVS.

FERIA QVARTA
POST DOMINICAM PASSIONIS.

Malitiosè IESVM Iudæi interrogare aggrediuntur.

IOAN. X.

Anno XXXII.

In lxviij. imaginem Adnotatiuncula.

lxviij.

A. Templum coronis ornatum Encenijs, & porticus Salomonis in secundo ario.	D. Deus Pater, quem suum patrem profitebatur IESVS.
B. Insidiosè querunt Iudæi à Christo ambulante in porticu: Quousque animam nostram tollis? &c.	E. Se produnt perfidi; arripiunt lapides, ut eum lapident.
C. Respondet illis IESVS diuine, & proficitur se illum Dei.	F. Denique exiit de manibus eorum.
	G. Bethabara, quò iter intendebat IESVS.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. X.

FActa sunt autem Encænïa in Ierofolymis, & hyems erat. Et ambulabat IESVS in^a templo, in porticu Salomonis.^b Circumdederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm. Respondit eis IESVS: Loquor vobis, & non creditis. Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me: sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Oues meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis; & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: & nemo potest raperere de manu Patris mei. Ego & Pater^d vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides Iudæi, ut lapidarent eum. Respondit eis IESVS: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei Iudæi: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; & quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum. Respondit eis IESVS: Nónne scriptum est in lege vestra: Quia ego dixi, Dij estis? Si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura: quem Pater sanctificauit, & misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemias, quia dixi, filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. si autem facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite; ut cognoscatis, & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre. Quærebant ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem, in eum^e locum, ubi erat Ioannes baptizans primum; & mansit illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant: Quia Ioannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quæcumque dixit Ioannes de hoc, vera erant: & multi crediderunt in eum.

S ADNO-

A D N O T A T I O.

A. Templum, & ante templum porticus Salomonis, quæ per Zorobabel restituta nomen resinebat: hæc erat in secundo atrio. Est autem verisimile, quòd fuerit super basim in longum porrecta, in qua basi orauerat solenniter Salomon in templi dedicatione, & deinceps orare consueuerat, & ipse, & qui cum sequuti sunt Reges Iuda. Adscribuntur coronula, & scutuli, quibus facies templi ornabatur in festo Enceniorum, quod institutum est mensis noni (qui est Casleu) xxv. die. Celebrabatur autem octo diebus, in memoriam nouæ templi dedicationis sub Iuda Machabæo: nam quæ sub Salomone, in Autumno; quæ sub Zorobabele, in primo vere, duodecimo scilicet mense agebatur. Ceterum Casleu respondet partim Nouembri, partim Decembri: vigesimus quintus verò dies ferè in Decembrem incidebat: si quidè prima luna, vel ante, vel post vernum æquinoctium, dabat initium anni apud Hebræos.

1. Mac.
4.
5. Reg. 8.
1. Eisd.
6.

B. Erat IESVS in templo ad festum Enceniorum: cum autem deambularem in porticu Salomonis (quæ solebat esse frequentissima) circumstant Iudæi onusti phylacterijs, simbrijs circumsepti. & dolo malo aggrediuntur: non ut crederent, vel à nefario odio desisterent; sed ut in tanta hominum frequentia aliquid ex eius ore arriperent, unde illum interficere possent probabiliter; quod semper machinabantur: Quousque animam nostram tollis? &c.

C. Hic placidissime respōdet Christus, eorum

tamen cordis insipientiam & malitiam taxans: contra verò eos qui sibi crediderant, seq̄, sequentur, singulare ac diuinum beneficium accepisse ostendit; simul se Deum planè proficitur Patri consubstantialem.

D. Adscriptus est Deus Pater, simul & Spiritus sanctus, ut representetur quod dixit Christus: Ego & Pater vnus sumus. quod cum dicebat, Spiritum sanctum simul intelligebat. tres enim diuina persona vna est essentia, vna potètia, vna aternitas, vnum principium infinitum, vnus Deus, vnus Dominus.

E. IESVM audientes homines perfidi, se produunt. non enim querebant unde crederent Christo, sed unde illum lapidarent. corripunt ergo lapides: posteriores prioribus subministrant; duris saxis armantur; irruunt intentis manibus, quasi lapidaturi. Cur non lapidatis tamè Iudæi? Deus erat: nolebat nec tunc, nec lapidibus mortem obire.

G. Ligat sua non solam deitate, & verborum diuina efficacia, sed mansuetudine manus vestras IESVS.

F. Eripuit rursum se IESVS de Iudæorum manibus, ut in festo Tabernaculorum ante tres menses fecerat. venit primùm Bethaniam; dein recta Bethabaram trans Iordanem, vbi baptizauerat Ioannes: illum sequuntur discipuli, trepidanter quidem adhuc, sed se colligentes ex periculo præterito & metu.

G. Bethabara trans Iordanem, quò se conferebat IESVS.

M E D I T A T I O.

A. Admirabilis quidem es, Domine Deus, in omnibus operibus tuis, & sanctus; sed opus Templi tui me nunc vehementius ad tui admirationem mouet, & laudem. Quid enim templo, quod est Christus filius tuus, excelsius? quid admirabilius? in quo inhabitat diuinitatis plenitudo corporaliter; quem proposuisti propitiatorum nostrum, fecisti sacrificium pro peccato. Itaque factus est nobis filius tuus sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. In tuo hoc templo, & propter hoc templum creasti aliud templum, cælum; quod est sedes tua, unde audis preces inuocantium te; & terram, quæ scabellum est pedum tuorum. Voluisti loca sacrari omni tem-

Ef. 144.

Ioan 3.
Col. 2.

Rom. 3.
1. Cor. 5.
1. Cor. 1.

If. 66.

pore apud fideles tuos, vbi te inuocarent, vbi tibi sacrificarent. Tandem euentius (ut in figura) & tabernaculum, & templum fieri præcepisti; iuxta exemplum quod fuit Moyse primùm, deinde Dauidi monstratum; quod filij tui templum, & Ecclesiæ tuæ, representaret. Aedificasti autè & templum filij tui cum eodem Filio & Spiritu sancto, vbi Verbum carnem fecisti in hypostasis filij tui vnitæ & veritate. Inde existit templum Ecclesiæ vniuersalis; existerunt particularium Ecclesiarum templa. Voluisti templa simul materialia extrui atque sacrari, vbi tibi orationes fundentur, & officia celebrarentur diuina & ceremoniæ: vbi sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum

Exo. 15.
1. Par.
13.

cramentum simul & sacrificium conficeretur: unde & illud, & alia sacramenta ministrarētur, & res omnes sacræ tractarentur; verbum Dei, & doctrina Ecclesiastica, ac mores Christiano homine digni proponerētur, atque explicarentur salutariter. Postmodò, nōnne illud est privilegium singulare atque diuinū, quòd nos feceris templum Dei, templum Spiritus sancti, templum Dei viui? quòd feceris nobis filium tuum *Emanuel*, id est, *Deū nobiscum*? quòd posueris regnum tuum intra nos? Quis possit misericordiarum tuarum prædicationē vel verbis assequi, vel cogitatione? Laudant te Angeli & Sancti; & tamen non assequuntur, ne hi quidem, tuas omnes laudes. Sis tu igitur tui laus & gloria sempiterna, qui solus te comprehendis & nosti in finem. Angeli quidem & Sancti te vident ut es, fatiantur omnes gloria tua; sed laudant omnes pro modulo suæ beatitudinis: Tu solus modum non habes, vel tetminus in tua essentia, beatitate, laude.

Ex hac templi meditatione excipe me ad aliam sancte I E S V. Ambulabas tu quidem in templo Salomonis, in templo sancto adhuc, sanctiori etiam è præsentia tua; sed breui tamen perituro. Sed quid deambulando, atque adeò in omni œconomia tuorum gestorum faciebas? Edificabam Ecclesiam meam Catholicam, illius templi umbratilis meditabar abrogationem atque parabam; eò referebam, quæ celebrabantur, illius Encæniam. Salomon templum illud primus erexit; hoc à barbaro Nabuchodonosore euersum restituit Zorobabel; dedicationem tamen sub Iuda Machabæo celebrabant Iudæi: at ego, quæ per illud templum significabatur, celebrabam; illius templi, & ciuitatis vastationem deplorabam.

In templo ambulas, sancte I E S V, inter Iudæos. volebas scilicet esse illorum Deus, quod summum erat beneficium: at illi ex aduerso tibi ambulabant. Circumdant te, vt gent impotenter: *Quousque animam nostram tollis?* Si tu es Christus, dic nobis palam ac liberè. O petueros homines! ô malitiosos! & tamen eos dignaris responso de tua benignitate. Dixi vobis toties, tum aperta confessione, tum doctrina, me esse Christum; quod nunc etiam confirmo. Animaduertitis in meis sermonibus virtutem esse diuinam; & tamen cur non creditis? Comminatus itè sum vobis æternam mortem, si non credideritis quòd ego sum. Iam si verba mea non capitis, nec meam loquelam agnoscitis, quia non potestis audire

verbum meum interius; at operibus credere ^{Ioan. 5.} saltem debetis, quæ sunt diuinis miraculis plena. Sunt autem miracula, quædam fidei demonstrationes. nam vt patratio miraculi percepta excitat ad virtutē Dei confitentiam; ita ad ea credenda, quapropter illa patrantur. vos tamen ne miraculorum quidem demonstrationibus creditis. Quid verò amplius vel quæritis, vel quærete potestis? Nihil certè aliud vestra interrogatione, quàm vestram insipientiam proditis, & malignitatem. Neque tamen vestra incredulitas Dei fidem euacuare potest, vel meum ministerium impedire. En rursus doceo vos, & arguo, atque ostendo, & qui sitis vos, & quis ego sim. Vos ex ouibus meis non estis; quate estis ex grege Diaboli: itaque illi creditis, non mihi. Vocem meam meæ oues audiunt, & ego agnosco eas, & sequuntur me: vos Diaboli vocem auditis; ille vos agnoscit, illum vos sequimini. Ego vitam æternam do meis ouibus, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea: at vobis mortem irrogabo sempiternam; peribitis in æternum, neque vquam eripiam vos de manu Diaboli & inferni, si verbis meis non credatis. Et vt hæc credatis esse firmissima, dico, edico vobis, eadè planè esse meam & Patris potentiam, diuinitatem, maiestatem. in natiuitate enim æterna dedit mihi Pater, quod reliquis omnibus maius est & perfectius, naturam & essentiam infinitam. Itaque ego & Pater, duæ quidem sumus personæ, sed vnū diuinitate atque essentia. Hinc fit necessariò, vt ea firmissima sint, quæ audistis. Sed video obstinationem vestræ malitiæ, quòd maiorem audit veritatem & firmiterem, eò accendi violentius.

Intelligo, sancte I E S V, ita te excidisse Iudæorum impotentiam, & retudisse: verùm video nos similiter tibi fieri importunos, quoties enim in veritate tua vel voluntate anxie inuestiganda curiosè agimus, cum vtramque tu nobis feceris luculentam? quam orationis rationem scio tibi non placere, & spectare potius video ad tui tentationē, atque adeò ad quandam infidelitatem. Nam si quis, cum videat tã multos ab Ecclesia hierarchica dicentibus, inquit idèd plura fidei & dogmatū argumenta, quàm Romana Ecclesia doceat, nōne hic ad titubationē fidei, vel adeò insolentiam se erigit, & ad lucem Ecclesiæ cæcutit, & tibi audeat dicere cū Iudæis: *Si tu es Christus, dic nobis palam?* Hos, Domine I E S V, derige in

viam salutis, & veritatis tuæ, & simplicitatis. Rursum ab ijs, qui in rebus fidei curiosi non sunt, nonne variè peccatur, cum novas, siue veritates, siue expositiones persequuntur, ijs relictis quas habet manifestissimas in manibus? veluti si quis ad claram lucem oculos claudens, aliud efflagitet lumen quo videre possit, neque velit uti præsentem lucem, sed potius eligat in salebras se, & præcipitia conijcere. Omitto de illis dicere, qui cum habeant compertum singuli in suo statu, qua ratione tibi placeant, tuamque implent voluntatem; hæc negligentes, appetunt quæ aliorum sunt actiones & officia; tum in illam incidunt animi intemperentiæ, ut suum statum fixum atque immutabilem fastidiant, aliisque statibus & rationibus viuendi inhincit perturbatè. Et hos adiuua, Christe IESU, & confirma. Iam illi similiter atque Iudæi te interrogant, qui (vbi vitæ conditionem instituire volunt, atque in ea deliberatione versantur, præsertim si ad religiosum institutum spectent) nunquam sibi possunt in deliberatione & electione satisfacere. habent multa tuæ voluntatis indicia, signa, probationes; habent internos sensus, rem habent claram & exploratam: & tamen, quasi nihil habeant, plura exigunt; semper tuam inquirunt voluntatem, semper ambigunt, semper dubitant, perpetuo tibi occurrunt: *Si tu es Christus, dic nobis palam?* At dixi, & non creditis; feci signa in vobis, & nec ijs creditis; scitis me Deum, qui vestram vocationem confirmare possim, & ne hoc quidem vos mouet: quid amplius vultis ut faciam vobis? miraculumne aliquod? id verò ego nolo: atque eò magis id non faciam, quòd vos ad illud spectatis. Et hos subleua, magne IESU: da illis quod deest, etiã si de sua imperfectione deest, ut voluntatem inclinent ad te, tibi perfectè confidant: liga illorum vel sensuum illecebras, vel habituum præteritorum prauitatem, vel Dæmonis veteratoris insidias & fraudes, & gratificare illis tuam lucem, qua eluceat

tua voluntas sancta, quæ cum sit in eorum consultatione, non percipitur tamen. Postremò & qui viram proficetur spiritualem, ijs cauendum profus video, ne in similem veniant rationem te interrogandi. Horum enim soles tu, Christe IESU, subinde & intellectum & voluntatem tuis donis ornare, lucem augere tuam, sanctam & illustrè cordis suauitatem, & vnionis sinceritatem, & vim latiore inspirare: & tanta tamen solet nonnunquam obrepere socordia eorum animis, ut cum ex illis visitationibus & donis tuis possint multam vitæ emendationem elicere, multas veritates colligere, multa ad virtutem & perfectionem vitæ excipere, ad aliorum institutionem multa excerpere documenta, tum fieri diuites rerum spiritualium in te; tamen, quasi nihil acceperint, non solum in sudario illa concludunt otiosè, sed negligunt potius, atque profundunt per socordiam, & anxie in dies ad nouas illustrationes & visitationes interiores contendunt: quæ si post hanc eorum insipientiam contingat, verendum est ne illæ vel falsæ sint, & à Dæmone intrusæ; vel à superioribus sortassis deriuatæ, insipientes & infructuosæ. Fit verò ut qui huiusmodi sunt, nunquam verè in rebus spiritualibus proficiant, nunquam adolescant; sed sese multis inuolant difficultatibus, & prebeant tetris Dæmonibus illudendos ac dissipandos. At contra eos facere oportuit, ut donis tuis inhereant, illis insistant, illa in te faciant efficacia, & eò applicent ad quæ vim acceperunt; de illis te laudent, tibi benedicant: tunc tandem illorum accessionem & incrementum petant, ex gratiarum actione, & cordis humilitate. hæc enim dona vim continent diuinam, ad spiritualium actionum perfectionem; postulant verò nostram cooperationem. Illorum cura, Christe bone, infirmitatem, ut in his donis exultantes, & ex tuis ad perfectionem in dies contententes, crescant in tua gratia, virtute, & laude. Amen.

1	Tabula	1	Tabula	1	Tabula
2	Tabula	2	Tabula	2	Tabula
3	Tabula	3	Tabula	3	Tabula
4	Tabula	4	Tabula	4	Tabula

A. Capharnaum, ubi hæc facta memorantur.

B. Rogat Phariseus IESVM, vt manducet secum.

C. Accumbit Phariseus, IESVS, & Apostoli.

D. Magdalena rigat pedes IESV lacrymis, tergit capillis, osculatur, ungit unguento.

E. Phariseus hæc videns, indigne fert.

F. Respondet benigne illi IESVS, per parabolam duorum debitorum.

G. Pueri ad mensam consistentes, diligenter minus trant.

H. In circulo parabola expressa cernitur.

FERIA QVINTA
POST DOMINICAM PASSIONIS.

Vngit pedes IESV Magdalena.

LVC. VII. Anno XXXI.

In lxix. imaginem Adnotatiuncula.

lxix.

34

A. Capharnaum, vbi hæc facta memorantur.	E. Phariseus hæc videns indignè fert.
B. Rogat Phariseus IESVM vt manducet secum.	F. Respondet benignè illi IESVS per parabolam duorum debitorum.
C. Accumbunt Phariseus, IESVS, & Apostoli.	G. Pueri ad mensam consistentes diligenter ministrant.
D. Magdalena rigat pedes IESV lachrymis, tergit capillis, osculatur, vngit vnguento.	H. In circulo parabola expressa cernitur.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

LVC. VII.

Rogabat^a autem illum^b quidam de Phariseis, vt manducaret cum illo: & ingressus domum Pharisei, discubuit. Et ecce^d mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quòd IESVS accubuit in domo Pharisei, attulit alabastrum vnguenti: & stans retro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. Videns autem Phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se dicens: Hic si esset Propheta, sciret utique, quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens IESVS, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic. Duo^f debitores erant cuidam sceneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit: Æstimo quia is, cui plus donauit. At ille dixit ei: Rectè iudicasti. Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis terxit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem, ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnixisti: hæc autem vnguento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt, qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te saluam fecit: vade in pace.

De con.
Euang.
lib. 2.
cap. 79.
In 7. cap.
Lucz.

A. **C**ap'arnaum, ubi que narrat Lucas gesta esse videntur. si quidem in ciuitate alia, non Ierosolymis, ut intelligit Augustinus; & in Galil'ia, ut Beda: & primo quidem predicationis anno, & paulo postquam suscitauerat filium viduę, & dimisisset legatos Ioannis. tunc enim venit Capharnaum, & illum inuitauit Pharis'us, & mulier peccatrix ad ipsam venit mense accumbentem.

B. Rogat IESVM Pharis'us ut ad se domum veniat, neque explicat ad cęnam ne, an ad prandium; sed manducatum. ad cęnam magis est verisimile, siue ad Pharis'um, siue ad Christum spectes.

C. Confessus ad mensam. Vbi contemplare aliorum etiam personas; sed Christi pręsertim, Magdalene, & Pharis'ei. Alij animo suspensunt videntes rem nouam; mulierem nobilem, famosam, opulentam, celebrem, in conuiuium tam luctuose, tam humiliter se conijcere.

D. Subsistere verò ad IESVM retrò, dein ad pedes IESV se proyicere, tam miserabiliter & profusè plorare, ut sufficerent lachryma pedibus IESV lauandis; illos deofculari, capillis suis tam cultis, tam delicatis extergere; unguento ex alabastrò, elegantis vase & pretioso, ungerere: prodigio hæc omnia similia esse videbantur. Hic tu

animaduerte, num IESVS calcis non sit vsus, sed nudis pedibus iter fecerit: nudos enim pedes eius rigat, ungit, tergit Magdalena, non partem pedum. Quid IESVS: eam ad se traxerat, cor illius celesti lumine illustrauerat atq; emollierat, charitate ingenti inflammauerat; ut non tam videri possit mirum quòd illa auctore Christo faceret, quàm quòd non plura faceret.

E. Quid verò magnificus Pharis'us? corrugat frontem, auerit vultum, ut rem indignam increpat intra se atque auersatur, dedignatur peccatricè in domo & in conuiuio suo mulierem videre, Christum contemnit, quòd per ignorantiam eam respiceret ac reciperet.

F. At blandè illum docet IESVS; tandem Maria dimittit peccata, simul liberat eam à septem spiritibus immundis, qui illam quidem interius, nonnunquam etià exterius affligebant: nam de hac loquitur Lucas proximo capite, & xxiiij. de hac Ioannes xj. xij. xix. & xx. Math. xxvj. & xxviiij. Mar. xiiij. cap. & xvj. Hac illa vna est celeberrima Maria Magdalena.

G. Ministri mēsa sollicitè suo sunguntur officio. **H.** Hoc circulo commodè representatur parabola feneratoris, qui debitoribus dimittit debita: intenditur verò contra Pharis'ei vel inhumanitatem, vel seueritatem.

MEDITATIO.

Verè mentis ecstasim facit Dei amor, bone IESV. Neque verò tam est hoc mirum in nobis, quàm in te, qui est omnium auctor. te enim pulchri & boni amor infinitus quasi extendit ad tuę creaturę prouidentiam atq; gubernationem. Idem amor tibi maiorem ecstasim indixit, cum è cęlis de sinu Patris descendisti in terram, factusque homo passibilis & mortalis, nostras infirmitates, languores, dolores, mortem ipsam suscepisti. Diuersa longè tamen est tui excessus ratio, atque nostri: tu ad inferiora te extendis & applicas; nos ex tui amore ad te extendimur atque applicamur vnione illa viuida, læta, diuina. Quid dixi, extendimur, applicamur, vnimur, viuida, læta, diuina vnione. Emendo, Domine, insipientiam meam. Illa quidem desideramus, ad illa aspiramus, ut saltem aliquid Pauli ecstaseos imitari possimus, vbi dixit: *Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus: & Ignatij, cum dixit: Amor meus crucifixus est.*

Hęc mihi in mentem venit meditatio amoris & ecstasis, vbi volo lectissimæ fęminæ

Magdalene lachrymas celebrare. Quid enim illæ sunt lachrymæ? Quid in conuiuium irruptio? Quid lotio pedum tuorum, extersio, exofculatio, inunctio, mulieris nobilis, opulente, famosæ, & eius quidem peccatricis? Ingens tui ille amor illam fecit ecstasim, tam acrem, tam inusitatam. sciebat enim quem amabat, in te totum eius cor & mens confluerat, tuę diuinitatis & bonitatis gustauerat suauitatem & vim; nihil illi reliqua omnia erant præ te, & præ tui amoris diuina suauitate. Quæ igitur faciebat Magdalena, ex diuina in te amoris ecstasi profundebatur, ut videri quidem possent insipientibus modum excedere vel decorum; verùm contrà erat. nam quod stultum est spiritus Dei & amoris, sapientius tu fecisti, quàm ut homines capere possint. Aperi oculos Pharis'ę, contemplare quæ nam sit quæ tangit, & quem; & desine vel iudicare, vel mirari. Deus est omnipotens, quem tangit Magdalena, qui sui amoris ecstasi, suo excessu, quem erat completurus Ierosolymis, illam ad pœnitentię perfectionem promo-

Dion. de
diuin. no-
min. c. 4.
& 10.

1f. 53.

Gal. 2.
Dionys.
de diuin.
nom. c. 4.

1. Cor. 1.

Luc. 9.
1. Cor. 1.

promouerat. Et quid magis stultum insipientiæ hominum videri poterat, quàm crux tua, bone I E S V? ea tamen quid fortius, quid sapientius esse potest vel cogitari? ita infirma mundi & contemptibilia elegit Deus.

Omnia concurrerant in Magdalena tuæ gratiæ dono excellenti: peccatorum suorum profunda consideratio, & multitudinis, & grauitatis, illorum dolor vehemens, & compunctio, atque exeratio, iudicij diuini timor, pœnarum inferni horror. Hac tristitia excitari vapores ex profunda cordis oppressione, & calore vehementi, lachrymarum vim copiosam eieciabant. Verùm addebatur vehementior illa lachrymarum causa, amoris tui viua flamma & ardor, qui, vt compunctionem faciebat vegetiorè, ita suo calore & pœnarum timorem expungebat, & eam lenissimis lachrymis irrigabat atque suauissimis. Quæ enim mala dimisisset, ex amore intelligebat; simul ex eodem, quantum bonorù thesaurum reciperet, tã indigna, tã insperatò. excitabatur in ipsa desiderium eò pertingendi, quò iter & viam ille amor aperiebat, ad Christi diuinitatem. O pretiosas illas lachrymas, instar margaritarum de beatis Magdalenæ oculis defluentes! ô diuinas & obedientes illas aures! ô virilem & sapientem mentem! ô celebritatem spiritualis amoris ad diuinum sponsum festinantis! ô stimulù desiderij ad Deum Verbum! iam arbitror hæc nô fastidire te Pharisæe, neque auerfari.

Quid si scires quam suauitatem tunc beata illa Magdalenæ anima percipiebat, quem sensum cordis, quã spiritus ebrietatem, quantum fontem videbat misericordiæ Dei & benignitatis in se apertum & influentem? Mirum non censeres quòd sui quasi oblita, atque adeò planè oblita, tota esset in suo amore, in suo amato Deo & Christo. Intelligeres præterea in conuiuij irruptionem, contemptum mundi indicare, humilitatem, quòd retrò staret, & se ad pedes Christi abijceret; lachrymarum tam vehementem, tam copiosam profusionem, summum animi dolorem, acerrimam simul & suauissimam Dei dilectionem. Quid pedum Christi rigatio & tersio? magno mysterio significabant, illa contritione & amore, vnde lachrymæ illæ emanabant, fieri expeditam in nos Christi propitiationem. Sed cur capillis tersit? Quia nô in tuo solum dolore & amore facilè ad nos inuitatur & venit Christus, sed simul externarum rerum

benigna in pauperes communicatio: vnde sequitur osculum diuini amoris, diuina familiaritas. Inunctio tandè, diuinorum bonorum in animam redundantiam & suauitatem, & ex his fluentem orationem designabat: quæ beneficia omnia pedes Christi, id est, iter quod in sua carne inter nos habuit, affluentissimè peperit.

At nos, magne I E S V, heu qualem concipimus erga te amorem? quãnam ex amore tuo ecstasim patimur? & tamen impendiò peiores sumus, quàm fuerat Magdalena. Te verò in conuiuio æternæ beatitatis in cælo assidere scimus, & nullum esse ibi Pharisæum obmurmurantem vel impediendum, atque adeò omnes conuiuas nobis esse propitios ereditimus, & nos suis suffragijs ad te promouere. Hem, amoris nostri exercitium vel nullum, vel frigidum planè & effœtum. Non viderat te Magdalena consputum, alapis cæsum, flagellatum, spinis coronatum, crucifixum, cum summo cruciatu in cruce morientè, lancea latus transfixu: nobis hæc ob oculos proponuntur omnibus annis solenniter, omnibus etiã locis communiter; & tamen longè à Magdalenæ pœnitentia, lachrymis, amore absumus: quasi nos tu per illam ab eius imitatione abegeris, & non potiùs vehementer inuitaueris atque attraxeris. Quando parit nostra peccatorum nostrorum pœnitentia, & amor tuus lachrymas? Quando lachrymis te nobis propitium facimus? Quando ad opera misericordiæ indè profilimus. Quando progredimur ad vniõnem suauem illam & fortem amoris tui, & orationis feruidas aspirationes?

Confiteor tibi ego huius sterilitatis culpam, bone I E S V. Amamus quidè nos, & ecstasi in patimur; sed nô te, nô ad te. Tenent nos adhuc creaturæ; illis allieimur, illis trahimur, non ad te sed ad ipsas. Semper in nobis sumus, nos amamus. nos in omnibus afflictionibus inuenimus; non te. Hi sunt nostri amores, hæc nostræ ecstases: & tamen ecstasim facit amor tuus ad te, & ad tua. Cur enim, si te verè ac sincerè amamus, non tenet nos amor tui vnicè atque vnitè? Profitemur te à nobis amari propter te: cur igitur in te non sumus eum te amamus, sed in nobis, & sentimus semper nostra, etiam non nostra; te non sentimus, amorem tuum non gustamus? Dicimus te super omnia diligere; at vbi excellentia amoris tui? insurgunt enim tam multa ad amorem tuum deprimendum atque deiciendum, vt

Dent. 6. voce illud videamur dicere, corde & spiritu quasi per transfennam aspicere, si tamen per transfennam. Ex toto corde, anima, viribus te amandum prædicamus: verùm cor nostrum heu tam multa, tam aliena, tam vitiosa ad se trahunt; mentem tam varia, & quidem extra te occupant; animam tam multæ sensus prauitates dissipant, tam multa mundi lues inficit. vires ad ea quæ tua non sunt, quàm

sunt vegetæ atque valentes; in te, in tuis rebus quàm hebetes, quàm fragiles, quàm infructuosæ! Quis nos liberabit à corpore mortis huius, miseriarum, infirmitatum, peccatorum? Tu, Domine IESV, tua gratia benigne IESV, tua potentia magne IESV, charitas tua sancte IESV: intercedet item apud te, atque adiuuabit tua illa excellens tuis donis & celebris Magdalena. Amen. *Rom. 7.*

FERIA SEXTA
POST DOMINICAM PASSIONIS.

Concilium de nece IESV.

IOAN. XI.

Anno XXXIII.

In lxx. imaginem Adnotatiuncula.

lxx.

A. Bethania, & Lazari suscitatio; unde occasione sumptum Iudæi contra IESVM.	D. Cathedra, & confessus nefarium Principum & Pharisæorum.
B. Concursum omnium ad IESVM, qui ne fieret pertimescebant Iudæi.	E. In cathedra Caiphas sceleratus Pontifex variatatur IESVM occidendum, &c.
C. Exercitus Romanorum, quos formidabant ne gentem Iudæorum deleterent.	F. Secedit aliquod dies IESVS Ephrem, ut tempore à Patre constituto patitur.

79.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XI.

Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit IESVS. Collegetunt ergo Pontifices & Pharisei conciliū, & dicebant: Quid facimus; quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent locum nostrum, & gentem. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quicquam: nec cogitatis, quia expedit vobis, ut vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod IESVS moriturus erat pro gente: & non tantum progente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt, ut interficerent eum. IESVS ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in ciuitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Iudæorum: & ascenderunt multi Ierolimam de regione ante Pascha, ut sanctificarent se ipsos. Quærebant ergo IESVM, & colloquebantur ad inuicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Dederant autem Pontifices & Pharisei mandatum, ut si quis cognouerit vbi sit, indicet, ut apprehendant eum.

ADNO-

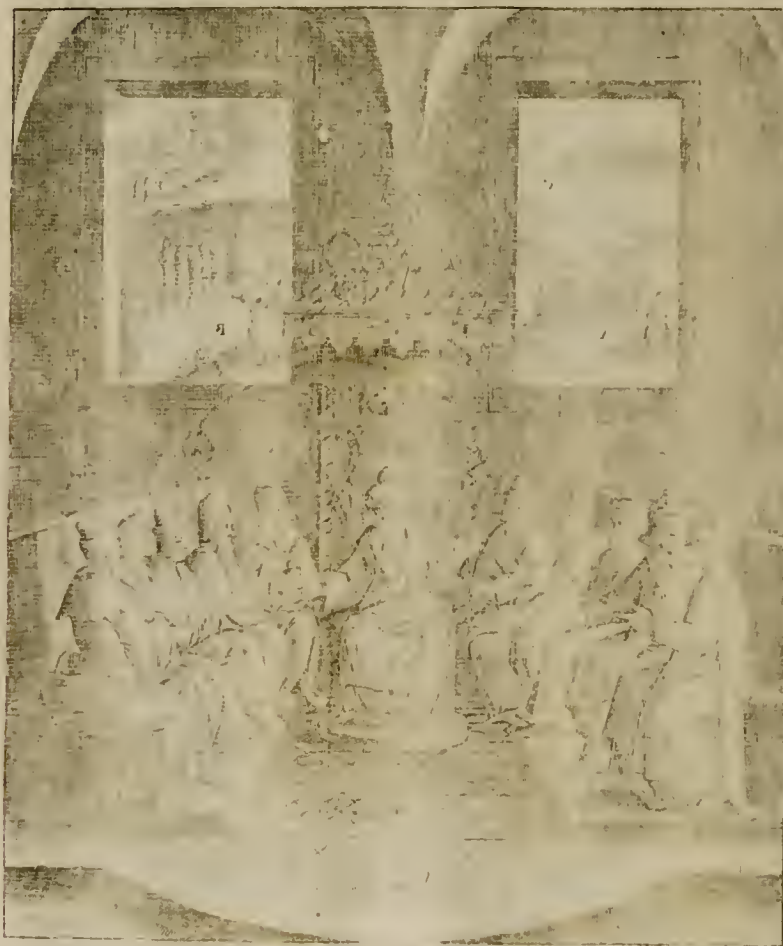
A. Bethania, et Lazari suscitatio, unde occasio-
nem sumpserunt Iudaei contra IESVM.
B. Concursus omnium ad IESVM, qui ne
fieret pertimescebant Iudaei.
C. Exercitus Romanorum, quos formidabant,
ne gentem Iudaeorum delerent.

D. Cathedra et confessus nefarius Principum
& Phariseorum.
E. In cathedra Caiphas sceleratus Pontifex
vaticinatur IESVM occidendum &c.
F. Sececidit aliquot dies IESVS Ephrem, ut
tempore à Patre constituto patiatur.

FERIA VI. POST DOMINUM PASSIONIS.

79
LXX

Concilium de anno 1524.
LXX

1. In diebus illis... 2. In diebus illis... 3. In diebus illis... 4. In diebus illis...	5. In diebus illis... 6. In diebus illis... 7. In diebus illis... 8. In diebus illis...

ADNOTATIO.

A. **B**ethania, & Lazari suscitatio: è quo miraculo Iudeorum aliqui conceperant fidem in Christum, alij maiorem inuidiam & odium. Illinc igitur hi rectè ad Phariseos detulerant, quid IESVS fecisset.

B. Concurfus, quem metuebant Pharisei, venientium ad Christum, & in eum credentium.

C. Exercitus Romanorum representatur, quem timere simulabant Iudei ne urbè & templum euerteret, & Iudaorum nomen deleteret.

D. Carhedra pestilentie, & confissus nefarius Principum & Phariseorum. Erant quidem iam antea deprauati & obcecati Iudei, cogitauerant & sapè, & diu IESVM interficere; verùm suscitationem Lazari adeò manifestam, adeò celebrem pati non potuit diuini tam inueterata inuidia & malitia. Corripiuntur furore, audito miraculo: congregantur Principes Sacerdotum, & qui erant ex genere Sacerdotali omnes: vocantur Pharisei, Scribæ, Seniores: omnis impietas Iudaica concurrat. Vide rabiosos homines, potius Demones, vide ut vociferentur, ut tumultuentur inter se, ut sauiant aduersus Dominum & Christum eius.

E. Caiphaz, turpis vomitor (ita enim significat nomen) homo teterrimus, tamen summus Sacerdos anni illius, etiam si per ambitionem & nequitiam factus fuerat Sacerdos; malignitate quidem alios superans, sed tamen per spiritum (nò suum, sed Sacerdotij) vaticinatur idem quod omnes Prophete, pro salute mortalium mortem subiturum Christum. Erat quidem secundùm legem summus Sacerdos Caiphaz, non secundùm legem electus: in quo tamen magna illa erat pontificalis potestas, nam licet corrupta illa esset, & venaliter facti principatus; adhuc tamen aderat

Spiritus sanctus operans in ijs qui uncti erant.

Denique quòd prophetaret Caiphaz, tribuit Evangelista Sacramento; quia Pontifex fuit idem summus Sacerdos. Vaticinatus enim est, non quòd dignus esset, sed quòd pontifex esset anni illius: non propter propriam virtutem, sed propter pontificalem dignitatem. adhuc enim diuina gratia in templo permanebat, qua illius ore utens, cor non tetigit.

August.
ibidem.
Euchy.
ibidem.

Contemplare exultantes Demones in illo scelerato & nefario Consilio, inbiantes atrocissimè in necem Christi: IESVM verò omnia conspicientem in spiritu que agerentur, que dicerentur, cum summa patientia, cù diuina benignitate.

F. Ephrem, quòd Gr. cè εφραϊμ, opidum à Bethel quinque miliaribus, viginti à Ierosolyma, iuxta desertum, in tribu Benjamin. Hoc municipium, & Bethel occupauit Vespasianus post Gophniticam & Arabiuenam toparchiam subacta, & ibi præsidijs collocatis Ierosolyman usque excurrebat. Alij aliter Ephrem exponunt, sed hac videtur anteponenda expositio. Huc secessit aliquod dies pauper & desolatus IESVS, ut tanisper cederet furori Iudeorum, donec impleret tempus passionis. Animaduerte verò IESVM quasi fugientem, nunc se abscondentem & excuntem de templo, nunc de manibus Iudeorum sese eripientem, nunc non palàm ambulantem apud Iudeos: denique abiit in regionem iuxta desertum, in opidum Ephrem. Non fugit tamen Christus homo Deus omnipotens, sed disponi quemadmodum suo tempore vitam, Patris voluntate & sua, pro omnibus ponat. Quisnam erat tunc Apostolorum animus? quanta trepidatio? quanta tristitia: qui inter ipsos sermones?

Ioseph.
de bell.
Iud. libr.
5. cap. 3.

Ioan 9.
10. 11.

Cyrril. in
1. Ioan.
Theoph.
in idem.

MEDITATIO.

IAm inde ab initio veneno inuidiæ pestilentiſſimo & cruciatur Satan ipſe, & animas miſeras mortalium inſcit & exagitat. Itaque eius inuidia intraſſe verè dicitur in orbem terrarum vtraque & corpus & animæ mors. Fuit quidem primum peccatum Dæmonis ſuperbia; ſed conſequura eſt (vt fit) inuidia ſuperbiam. hæc enim vt illam parit, ita per eam & impedit bonum, & malum irrogat, ſi quis ſuperbi excellètiæ debilitare videatur. Hinc ſauit in primum hominem Demon inirio; hinc in ſecundum hominem Chriſtum omnes neruos ſuæ malignitatis intendit: illum miſerè de ſtatu ſuo deiecit; hunc ſuperare non potuit, contrà verò ab eo glorioſiſſimè victus & conculcatus eſt.

Non eſt autem nouus huiuſmodi Iudæorū in Chriſtum inſulſus: ſimiliter exaruit furor Diaboli in primū hominem, & ſimiliter tunc dixerunt in ſuo cōſilio Dæmones: Quid facimus, ô Dæmones? vbi noſtra malignitas? vbi noſtræ artes? En in iſto Adâ multa ſigna ſūt. in opprobrium enim & contumeliam noſtrâ creauit illum Altiffimus, fecit illi paradifum in terra, in paradifo illum collocauit: nos ramen qui lôgè ſumus illo nobiliores natura, è celeſtibus delicijs ſumus in has tenebras, & perpetuâ pœnam & luctum proiecti. Quid facimus? omnia tentâda, vt hoc ne patiamur; præſertim cū timeamus, niſi hic homo pereat, futurum vt infiniti homines, qui ab ipſo generantur, conſtituantur itidem in paradifo, & pereat noſtra gens & regnum. Ignauis eſtis vos omnes, reſpondet Lucifer, & imperiti: meum accipiamus, age, hoc conſilium. Corpus Adam interficere non poſſimus; tentemus animam eius interficere per peccatum, ita fiet vt ex Paradifo expellatur, & corpus tandem intereat. Hoc vtile nobis eſt, ne pereat mea potentia, & vos ſimul intereat. Ipſum igitur omninū ſuffragio eligunt monomachū: prodit, cōgreditur per ſerpentē prius, proſternit dolo malo fragilem mulierem, virum per mulieris illecebras.

Verū inde quæ feciſti quaſtum, ô Satan? In peccatū quid eſt homo prolapſus, è paradifo terreno eiectus eſt; ſed Dei prouidentia & benignitas fecit, vt felix illud videatur eſſe peccatum, quod talem & tantum meruit

Greg.

habere redemptorem, Chriſtum Dominum. Tu quidem execrabile facinus amiſiſti; ſed ſcis re eſſe Behemoth, & Leuiathan, quæ formauit Deus vt ipſi illudatur, atque ex tuis verſutijs diuina bonitas bona diuina vt prouideat: propter peccatū enim primi parentis, quod ſummum fuit humani generis detrimentum, Deus prouidit ſecundum hominē Chriſtum Ieſu M, per que m genus humanū reſtauraret, quod tu proriſ periturum arbitrarus eſ. Vt enim in Adam fuit ſons mortis, ita in Chriſto ſons vitæ æternæ. Adâ m per ſuam inobedientiam perdiderat nos omnes: Chriſtus per obedientiâ ſuam nobis omnibus ſalutem attulit ſempiternam. Vt etiam fuit Adam Eux caput & mantus, ita Chriſtus Eccleſiæ & caput, & ſponſus. Adam fuit ex virgine terra, & non maledicta, creatus: Chriſtus ex virgine ſacroſancta, nullique vnquam peccato obnoxia eſt generatus. Ex Adâ omnes homines generari, ex Chriſto omnes regenerati. O neceſſarium igitur Adæ peccatū, quod tanta bonorū diuinitate delerum eſt, atque Adam reſtauratus!

Contrà eſt, eia Diaboli, quàm dixiſti. ſiue enim dimittitis Adam ſic, venient poſteri, & tollent locū veſtrum & gentē: ſiue nō dimittitis, veniet Romanus fortis ille armatus, qui vos vinciet, ac ſpolia veſtra diripiet. Potentia illa veniet Dei omnipotentis vnigenitus filius, qui vos conculcabit, & tyrānidem veſtrâ funditus euertet. Verū tu Lucifer nō potuiſti prophettare; tibi tantum permiſit Deus implicare, atque cōfundere: ar ipſe ex tuo maleficio & hominis, ſummū inſtruxit homini beneficiū. Itaque vt mors animæ primi hominis fuit cauſa mortis omnium hominum, ſic mors Chriſti corporalis vitam humatio generi promeruit glorioſè. Vnde factum eſt, vt ru decipereris beſtialiter. Interfeciſti hominem, vnde ſperabas futurum ne tota rua gens perirer: verū contrà inde experiris & te, & totam gentem tuam perijſe; & te iam experiris ligatum, & alias pœnas acriores ſentis atque acerbitares, quæ tibi per Chriſtum ſunt inſlicta. Tu ſentis, & nos ſcimus, & te execramur: Chriſti verò Ieſu potentiam & miſericordiam prædicamus in æternum.

At enim tunc quidem inuidia exciuit te ad hominis tentationem. Quid? num poſtea deſiſti?

Eſ. 103.

1. b. 40.

Rom. 5.

Eph. 5.

desisti? Nihil minus. sed perpetua illa fuit tua rabies & furor in omnes mortales; tetra enim te semper consumit inuidia: semper dicis, quid facimus? indies vos inter vos vicissim ad maleficia atrociora incitatis. Tandem vidisti IESVM Nazarenum: hunc è vestigio suspicatus es Messiam & Deum, in hunc omnes neruos tuę peruerſitatis & inuidię intendisti. Primùm per Herodem voluisti iugulare; non potuisti. Deinde quieuiſti otioſus, & illum nelexiſti, cum priuatus uiueret IESVS; credidiſti fortaſſis, nihil eſſe tibi ab illo timendum: cum autem duodecimo ætatis anno tam præclatè ſe geſſiſſet inter Doctores, non nihil metuisti: at vbi Ioannes tam multa, tam præclara, tam diuina de illo prædicatet, & ieiunafſet quadraginta dies; cœpiſti ruruſum miſerè tutbari, & tuam malitiam & inuidiam redintegrate, & tuum, *quid facimus?* Adortus eum eſt trina tentatione: & ſimiliter atque feceras de primo homine, de IESV facere cogitaſti, vt animũ eius interficeres per peccatum, vnde fieret vt agnoſceres Deum non eſſe, qui peccaret: vel ſi quoquo pacto Deus tamen eſſet, per peccatũ deſineret eſſe Deus. Meminiſti, ð beſtia abyſſi, quàm validè, quàm glorioſè à IESV fueris ſuperatus?

Postremò repetis illam tuam atrocitatem, poſtquam tantam lucem doctinæ, vim tantã miraculorum vidisti. tuum enim fuit illud malignantiũ Iudæorum nefarium conſilium: *Quid facimus? quia hic homo multa ſigna facit. Credite illi, illius doctrinam recipite. Quid vos ſi dimittimus eum ſic, venient Romani, & tollent locum noſtrum & gentem.* O cæcam peſſimorum hominum malignitatem! E medio, inquiunt, tollendus plane eſt. Sed qua de cauſa tandem? *venient Romani:* omnes enim credēt in eum. Ergo doctrinam IESV, quam vos audiſtis, ſequentur, & reddent quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ Dei Deo. Quid vnquã vidisti ex doctrina IESV exortum ſeditionis? Vbi Romani id vel ſuſpicati ſunt, cum tot hominũ millia IESVM ſequerētur, & in ciuitatibus, & in vijs, & in deſerto? Alioqui quid inſanitis? Nō eſtis iam vos è veſtra ciuitate eieſti? Nōne vobis imperarūt Romani, & imperāt? Nōne Reges duos Idumæos vobis impoſuerūt, Herodem, & Archelaum? Nōne vniuerſæ Galilææ & Perææ nunc dominatur Idumæus, & Iudæam obtinent Romani igitur omnis eſt vobis libertas erepta, & ciuitas euerſa. *Quid igitur dicitis, Tollent locũ noſtrum & gentem?* Si

dimittitis, nō tollent; ſi non dimittitis, tollent, non ſolũ libertatem, ſed vitam, fortunam omnes omnibus, & urbem excindēt fūditiſ: Quid tu Caipha vel de te euomis, vel de tuo Sacerdotio prophetas: *Expediſt vobis vt vnus homo motiatur pro populo.* Tu quidem crudeli atq; eſſetato animo ſanguinem IESV & vitam deuoues terræ inuidiæ tuæ & malitiæ: at Spiritus ſanctus ex tua atrocitate, vt ex interficientium Chriſtum, & ex ipſius nece ſummum elicit beneficiũ, humani generis, quod petierat, ſalutè ſempiternam. Huius benignitatis Dei infinitæ fuiſti tu prece, non ex te, ſed ex Sacerdotio quod gerebas. Verũ illud cõtrã intellexiſti, quàm futurum erat. Tu, vt ne petiret Iudaſinus corporalis, propterea interficiendũ IESVM decreuiſti; atqui, quia mortuus eſt Chriſtus, interiit & corporalis Iudaſmus, & legalis. Lex enim abrogata eſt, euerſum templum, ſacrificia reiecta atque abolita; remanſit in Iudæorum infidelium poſteritate obezcatio, obduratio, calamitas & corporis & ſpiritus infinita.

Quid poſt Chriſti mortè deſeruitne Dæmõ ſuas artes? ſuãmne illam atrocitatè depoſuit? Non deſeruit, non depoſuit; ſed continenter eaſdem exercuit, per Tyrannos, per Hæreticos, per Mahometanos. Verum corpus Chriſti perſequi non poteſt, minus occidere: perſequitur myſticum. Multa ſigna faciunt Chriſtiani; illos perſequamur, occidamus, in peccata, in hæreſim, in infidelitatem conijciamus.

Zelus gloriæ Dei impulit me hæctenus aduerſus Dæmones, & Iudæorum impietatem. Verũ interim, ſi ad nos reſpicio, extimulat me Dei zelus itidem aduerſum Dæmonem ſimul & nos. Interturbat enim ſubinde nos verus homo & affligit, captat occaſiones omnes Dæmon, ſimul ambo clamant: *Quid facimus? quia homo hic nouus multa contra nos molitur.* Siue quem videant ſecularè hominẽ ad ſpiritualè vitã contèdere, ſtequentiã Sacramentorũ pœnitentiæ & cõmunionis perſequi, orationi inſtare, bonis operibus inſiſtere, domus ſuę curam religioſam gerere: ſiue qui religioſum ſuſcepit inſtitutum animaduertant ad perfectionè ſeridè contèdere, augere pœnitentię diſtriſtionè; & interiorem quidè ſemper, ſuis etiã locis exteriorem; in oratione nō ſolum vtiliter verſari, ſed ad illam ſublimem ſeſe extendere, diuitias experiri paupertatis, caſtitalis ſuauitatem, obedientiæ lucem, feruorem ſpiritus in omnibus actionibus ſpirare: ſiue quem

quem existiment serid ad pœnitentiam, & vitæ respiscenciam cogitandam induci posse; & ad quærendum per quem doceatur, vt fructuose confessionem peccatorum, præsertim vitæ vniuersæ, instituat: siue concionandum sit, siue quis familiariter ad orationem sit erudiendus: aduersus hos omnes, & deprauatus sensus noster, & Dæmon insurgunt impotenter; I insipemus, diripiamus, macremus, petdamus hos homines, & eorum stultas machinationes. Numquam cessant, numquam quicquam de sua crudelitate remittunt. His nos resistamus in Christo, sensum, & deprauatas cogitationes compe- scamus; Dæmonem conculcemos pedibus nostris velociter. Dicamus & nos contra sensualitatis prauitates, contra Diaboli nequitas Christo auctore: Quid facimus? quia hostes nostri atrociter in nos sauiunt: nisi ho-

rum profligemus armâ, & violentiam opprimamus, tunc verò venient Romani, id est Dæmones permulti, & animam nostram occupabunt; & virtutes, & dona Dei quæ sunt in nobis, diripient; facient de templo Dei, quod sumus nos, latronum, id est Dæmonum, & omnis peccati speluncam. Sed quo pacto his resistemus? Si prophetiam, quam non intellexit Caiphas, nos præ recipiamus; mortem Christi nostram esse virtutem, non-^{1. Cor. 1.} stra arma, nostram esse victoriam & salutem sempiternam non solum credamus, sed spem illam in Deum confirmemus, dilectionem in Deum & Christum eius pro tantis beneficiis exerceamus in dies feruentiorem. Ita fiet, hostibus animæ nostræ profligatis, vt agnoscamus Dei, & mortis Christi virtutem in nobis, & Deum in sempiternum gloria & laude infinita prosequamur, Amen.

FERIA SECUNDA

MAIORIS HEBDOMADÆ.

Cæna apud Simonem leprosum.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. IOAN. XII. Anno XXXIII.

In lxxi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxi

84.

A. Iericho vnde Bethaniam venit IESVS.	H. Ministrant alij.
B. Bethania.	I. Christi animum contemplare mortem meditantis.
C. Domus Simonis leprosi.	K. Magdalena vngit pedes IESV, & capillis ex-
tergit.
D. Veniunt multi ierosolymis, non tantum ob IESVM,
sed vt Lazarum viderent.	L. Effringit deinde vas vnguenti, & super caput eius
effundit.
E. Cenat IESVS, & Lazarus vnus est de discum-
pulis.	M. Iudas acerbissimè fert effusionem vnguenti.
F. Iudei astantes coniecit oculum in Lazarum.	N. Iudas agit precipitem Dæmon ad Principes.
G. Martha ministrat.	

E V A N-

FERIA II. MAIORIS HEBDOMADAE.

Cæna apud Simonem Leprosum.

Mat. xxvi. Marc. xiiij. Ioan. xij. Anno xxiiij.

84

lxxi

A. Hierico vnde Bethaniam venit IESVS.
 B. Bethania.
 C. Domus Simonis leprosi.
 D. Veniunt multi Hierosolymis, non tantum
 ob IESVM, sed vt Lazarum videant.
 E. Cænat IESVS; & Lazarus vnus est
 e discumbentibus.
 F. Iudæi astantes comæctis oculis in Lazarium.
 G. Martha ministrat.

H. Minis frant alij.
 I. Chris ti animum contemplare, mortem
 meditantis.
 K. Magdalena vngit pedes IESV. Et ca:
 pillis extergit.
 L. Effringit demde vas vnguenti, et super
 caput eius effundit.
 M. Iudas acerbissime fert effusionem vnguenti.
 N. Iudam agit præceptum dæmon ad Principes.

EVAN

MAIORIS HEBDOMADÆ.
EVANGELIUM MISSÆ.

217

MATTH. XXVI.

IOAN. XII.

MAR. XIII.

IESVS ergo ante sex dies Pasche^a venit^b Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit IESVS. Fecerunt^c autem ei^c cœnam ibi: & Martha ministrabat, Lazarus^f vero vnus erat ex discumbentibus cum eo.

Cum autem esset IESVS in Bethania in domo Simonis leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti preciosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.

Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes:

Ut quid perditio hec?

Potuit enim istud venundari multo,

& dari pauperibus.

Sciens autem IESVS, ait illis:

Quid molesti estis huic mulieri?

^k Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici, preciosi, & vnxit pedes IESV, & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti.

Dixit ergo vnus ex discipulis eius, ^m Iudasⁿ Iscariotes, qui erat eum traditurus:

Quare hoc vnguentum non veniit recentis denariis, & datū est egenis? Dixit autem hoc, nō quia de egenis pertinebar ad eum; sed quia fur erat, & loculos habens, ea quæ mitrebantur, portabat.

Dixit ergoⁱ IESVS: Sine illam, vt in diemⁱ sepulcræ meæ seruet illud.

Et cum esset Bethanie, & recumberet:

venit mulier habens^k alabastrum vnguenti nardi spicati preciosi, & fracto alabaastro,

Erant autem quidam indignè ferentes intra semet-ipsos, & dicentes:

Ut quid perditio ista vnguenti facta est?

Poterat enim vnguentum istud venundari plusquam trecentis denariis.

Et fremebant in eam.

IESVS autem dixit: Sinite eam.

Quid illi molesti estis?

T

MATTH.

MATTH. XXVI.

IOAN. XII.

MAR. XIII.

*Opus enim bonum operata est
in me.*

Pauperes enim semper
habetis vobiscū, me au-
tem non semper habetis.

*Mittens enim hæc unguen-
tum hoc in corpus meum, ad
sepeliendum me fecit.
Amen dico vobis, ubicum que
predicatum fuerit
hoc Euangelium in toto mun-
do, diceretur & quod hæc fecit,
in memoriã eius.*

*Bonum opus operata est
in me.*

*Semper enim pauperes habetis
vobiscum, & cum volueritis,
potestis illis benefacere:*

*Quod habuit hæc, fecit:
presens ungeret corpus meum
in sepulchram.*

*Euangelium istud
in uniuerso mundo,
narrabitur.*

Cognouit ergo turba
multa ex Iudæis, quia illic
est: & d' venerūt, non pro-
pter IESVM tantum, sed vt
Lazarū f' viderent, quē sus-
citauit à mortuis. Cogita-
uerunt autē Principes Sa-
cerdotū, vt & Lazarū d' in-
terficerēt: quia multi pro-
pter illū abibāt ex Iudæis,
& credebant in IESVM.

ADNOTATIO.

Pramittitur Imago hæc & Adnotatio pro-
pter historię seriem, ex qua tu, & ante in-
gressum IESV in urbem poteris meditari, & ac-
commodare ad feriam secundam, iuxta vsū
Ecclesię: similiter intellige de tribus proximis,
quarum historiam complectitur Euangelium
nona Dominicę post Pentecosten.

A. Iericho, vnde Bethaniam venit IESVS
cum discipulis, cum matre, cum mulieribus, &
turba quæ cum sequi consueuerat.

B. Bethania ad radicem montis Oliueti ab
Oriente, vergens tamen ad Austrum, quò ve-
nit IESVS ad domum Marię, Marihę, & La-
zari. Contemplare venientes: Christus quidem
excelsa quadam animi fortitudine iter faciens
alios præcedit, ad mortem properans: Maria
Mater Virgo matrens quidem (prædixerat enim
IESVS ad crucem se ire & mortem) magnani-

miter tamen marorem suffere: alij tristes sunt
& timidi.

C. Domus Simonis leprosi, quem tradunt an-
tea à Christo sanatum, & Martha fuisse cogna-
tum. Hic IESVM cæna excepit venientem è Ie-
richo, sexto die ante Pascha: in hac autem cæ-
na duæ factę sunt Christi vnctiões, prima pe-
dum, alia capitis.

D. Veniunt è Ierosolymis multi, cum audis-
sem Bethaniam venisse IESVM, non propter
IESVM tantum modo, sed vt resuscitatum La-
zarum viderent: quod & bi resciunt Principes
Sacerdotum, addunt crudelē appendicem ad
nefarium consilium: vt non solum IESVM, sed
Lazarum simul necarent ne iho miraculo addu-
cta, & Lazari conspectu & virtus illi cetera crede-
ret in IESVM Iudæorum multitudo.

E. Cænatio mensa, conuersus ad mensam. Pri-

mo loco sedet IESVS, secūdo Lazarus honesto & civili cultu, dein assident Apostoli, ultimo loco Iudas Iscariotes. Et in Lazaru quidem omnium sunt ora cōiecta, ut in hominem prodigiosum, cuius anima fuisset in inferno illis paucis diebus. Incessabat etiam fortassis aliquos cupido interrogandi ex illo de animarū statu post mortem; nec desunt qui dicant respondisse sciscitantibus Lazarum: quod tamen fidem non meretur.

F. Iudæi, qui canantes contemplantur, & audiunt admirabundi.

G. Martha ministrat mensæ, ut in domo vel cognati, vel familiaris sui, vel Christo deuoti; quæ in alienam etiam sese obtulisset, ut Christo suum officium præstaret, sicuti Maria suam.

H. Expediunt alij ministri cibos, alij ferunt ad mensam.

I. IESV animam animaduerte, mortem suam meditantis & sepulturam. Propterea permonet interius Magdalenam, ut hæc vñtionibus representet; alios verò abigit ab eius insectatione.

K. Maria, cognomine Magdalena, eadem soror Marthe & Lazari; quæ iam antea unxerat pedes IESV, & exterserat capillis, non pedes & caput, ut hic: cui Christum peccata multa remisit, ex qua Dæmonia septem eiecerat ante biennium; unde magnam gloriam erat consequuta mulier nobilis, è profana effecta insigne sanctitatis & pietatis exemplum. Hæc charitate in Christum accensa, cum sciret proximam eius mortem & sepulturam, eam voluit vñtione pretiosa celebrare & adorare. Nunc non plorat, quod alia vñtione fecerat; sed plena charitatis interne, tota rapitur & dissoluitur in animi deuotionem. Affert alabastrum, elegans videlicet vas, ore angusto, forma turbinata, ex limpidissimo alabastrite marmore, leue, delicatum, fragile, ansulus destitutum. In hoc affert libram siue pondo (id est, vñcius duodecim) aromaticæ & pretiosa aque, vnguentaria arte confectæ, ex

myrrha alijsq; aromatibus; præcipue verò ex sincero probatæq; fidei nardo, unde nomen accipit vnguentum, eoq; spicato, ut ex Marco legunt aliqui: siue dicatur radix nardi (spica, siue culmi sit folliculus, unde tenuis arista in modum speculorum eminent, in quo præstantia odoris & virtutis nardi continetur.

Dioscor.
Plinius
& alij.

L. Aspice ut procumbat ad pedes IESV primum, ut illos ungas, ut capillis extergat; nec hoc officio contenta, quasi in feruorem deuotionis assurgens, effringit alabastrum, & super caput IESV effundit; ut & caput, & totum Christi corpus citò morituri pretiosissimo odore irriget. Contemplare affectus animi in Magdalena, & eius vnguentum interius, quo præcipue pedes & caput Christi ungebat: refundentem simul considera Christum in eam interne vñtionis dulcedinem.

M. Teterrimus latro Iscariotes hæc videns, mordetur sua inuidia, auaritia, malitia; vñtionem detestatur, dolet tantum sibi bolum esse tam subito è faucibus ereptum: cogitat ecc. denarios (id est xxv). coronatos cum quadrante) quibus potuit vnguentum vendi, eam prædam se perdidisse. nam per Synecdochen in plurali dicit Mathæus quod solus Iudas dixit, vel omnino si quis alius dixit vel cogitauit, ex animi simplicitate, & improvido pauperū zelo id fecit. Describitur verò Dæmon Iudam corripens: nõ quod tunc primum Diabolo Iudas agitari inciperet, sed quod atrocius tunc in illum irruit; atque ad proditorem Christi protrusit.

N. Iudas præcipitem agit Dæmon: concipit animo, ut pro furto vnguenti è manibus erepto IESVM prodat ac vendat Iudæis. etiam tum adiu ad Principes & Magistratus, operam suam offert; illi pretium constituunt. dein cauidè obsidebat omnes occasiones, quibus Christum in manibus impiorum traderet interficiendum: quæ de re ad principium Pæssionis cogitandum est.

MEDITATIO.

Plenum est hoc Euangelium mysteriis salutaribus, Fratres. sed vt ea fructuosius meditemur, cõcedamus oportet Bethaniam, vbi illa geruntur: è pago etiam, & domo illa deuotionem animi concipiamus, ibi Christum adoremus, & omnia illa loca & mysteria veneremur: tum ex illa Bethania ad aliam assurgamus. est enim Bethania locus afflictionis, exauditionis, responsonis; sed cuius? Christi afflictionis & nostræ. Ibi Christus singularem

afflictionem sensit ex vñtionibus Magdalene, quibus mors sua & sepultura subeunda designabatur. Nos eadem de causa affligere corda nostra debemus; neq; propter memoriã crucis Christi tantum, sed propter delicta nostra; propter quæ passus est Christus. Hinc misericordiã ab eo imploremus: exaudiet nos, qui pro nobis, antequã essemus vt peccaremus mortuus est. Respondebit verò nobis Christus vñtione suæ misericordiæ, & gratiæ, & donorum;

Ioan. 11.
Luc. 7.

Hieron.
Eucher.
Plinius.

donorum, dignos etiam faciet horum mysteriorum fructu, unde perfectam eius obedientiam imitemur: id enim simul significat Bethania.

Consideremus igitur huius sacri Euangelij historiam. Reuertebatur ab Ephrem Iesus, quod diuerterat, vt ne alio tempore quam Pater præsstituerat mortem obiret. Prædixerat discipulis futurum vt crucifigeretur Ierolymis, quod properabat expedite, excelso animo præcedens stupentes & timentes. Sanauerat cæcum ante ingressum Ierichuntis, in eadem vrbe iustificauerat Zachæum Publicanum, decedens Ierichunte cæcos item duos illuminauerat. Erat ille ascensus Ierolymitanus celeberrimus, magna illum turba præcedebat & sequebatur, Mater eius Maria Virgo cum mulieribus consequebatur. Cum hac celebritate peruenit Iesus Bethaniam, ad radicem montis Oliueti ad Orientem: exceperunt illum hospites sui, Lazarus, Maria Magdalena, & Martha; sed cœna illi parata est apud Simonem leprosum, quem scilicet à lepra Iesus sanauerat, in ipsum credentem; quem necessum est fuisse vel cognatum Lazari, vel amicum. Itaque intelligitur cœna communiter ab vtriusque fuisse Christo parata, à Simone, & Lazaro cum sororibus. Contemplandum totum hoc iter ab Ephrem Bethaniam vsque, Christi alacritate ad mortem properantis illustratum, miraculis ornatum, magna comitantium frequentia & laudatione nobilitatum, quæ letum iter faciebat. Contrà verò Christi animum si spectes, si Mariæ Virginis Matris, Apostolorum, mulierum, varia occurret affectuum facies. Christum incipiebat mortis propinquæ naturalis quidam timor & mœror, voluntarius tamen, mouere; quem tamen infinita animi magnitudine sustentabat. Maria Virgo secundum Christum dolenter quidem, magnanimiter tamen hoc iter faciebat. Apostoli vero & mulieres stuebant quidem & timebant, hinc passibus corporis sequebantur iter, illinc animo refugiebant; quos tamen Christi Spiritus fulciebat diuinitus. Ob hanc rerum faciem Ecclesia ante Christi crucem aliquot dies eius passioni consecrat.

— Sed doce nos, benigne Iesu, mysteria aliquot huius Euangelij. Volui ante sex dies Paschæ celebri cœna cœnâ meâ vltimâ & pas-

sionem commemorare, vt qui in animo meo erat passionis sensus & cœnæ vltimæ, eum representarem: & qui in animis discipulorum & Matris erat doloris & timoris sensum lenirem. Ad Pascha autem verum hanc cœnam referebam, & quali ad octauam psalmum reipsa canebam dulcem & salutarem. Eram in Bethania, hoc est, in meditatione future afflictionis, in domo Simonis, id est, obedientiæ meæ ad Patrem; quæ eò me erat redactura, vt non solum essem futurus quasi leprosus & percussus à Deo & humiliatus, sed cruci essem affigendus etudelissimè. Adhibuitamen Lazarum à mortuis suscitatum, quandoquidem simul de mea resurrectione serio cogitabam; Mariam vngentem, quæ meam mortem & sepulturam ante oculos omnium constitueret: Martha ministrabat, quæ vt vitam actiuam significat, ita etiam operosam meditationem inysteriorum, unde animi leuatio oriri solet, & diuinarum rerum contemplatio. Hæc vt deuotè percipiatis mysteria, gustus est vobis parandus ex piis desideriis, & meditationibus, & operibus. Hæc frequenter versate animo me authore, & mecum hanc cœnam accipietis; refectioem scilicet internam, dulcem, ac fructuosam; & vngentis non solum pedes meos, sed etiam caput: simul enim me iuuante, & in vitæ actiue efficacia proficietis, & in contemplatiue luce & suauitate. In me quicquid pretiosi habetis conferte, mihi offerte cor vestrum, mihi date animam, mentem, spiritum, mortificatos vestros sensus mihi sacrificate, & vnixeritis me nardo pistico & pretioso. Neque vereamini eos, si qui obmurmurant ob vestra bona opera: ego vos ab illorum vel calumniis, vel oblocutionibus defendam, vt à Iuda Magdalenam; & si quando Iudæ similem persecutionem, etiã acriorem, vel ad sanguinè vsque & mortè videritis vobis excitari, estote fortes & constantes, & credite me vobis maius auxilium, maiorem gratiam, vires etiam ampliores suffecturum, quò in maiora pericula & tribulationes propter nomen meum inciditis. O suauem vocem! ò diuina mysteria & doctrinam! Quas gratias vel agere, vel habere nos dignè non possumus, Sancti ipsi & Angeli tibi, sancte & magne Iesu, & agant, & habeant, Amen.

Luc. 18.
Luc. 19.
Matth. 20.

Isai. 53.

10m. 11.

DOMINICA IN RANIS PACHARIUM.

Quintus deus et postea deus.

<p>A. Mors Christi
 B. Resurrexio et tertia mensura ad
 C. Quatuor
 D. Resurrexio tertia mensura
 E. Resurrexio tertia mensura</p> | <p>A. Mors Christi
 B. Resurrexio et tertia mensura ad
 C. Quatuor
 D. Resurrexio tertia mensura
 E. Resurrexio tertia mensura</p> |
|--|--|

DOMINICA IN RAMIS PALMARVM.

Ducitur asina & pullus ad IESVM.
Matth. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxij.

85
lxxij

A. Mons Oliucti.

B. Bethania in radice montis ad Orientem.

C. Bethphage, vnde misit IESVS, qui asinam & pullum

adducereut.

D. Viculus, vnde illi sunt adducti.

E. Progreditur asina vctus ad prospectum vrbs.

DOMINICA
IN RAMIS PALMARVM.

Ducitur asina & pullus ad IESVM.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. Anno MDCXXIII.

In lxxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxij.

85.

A. Mons Oliueti.

lum adducerent.

B. Bethania in radice montis ad Orientem.

D. Viculus, vnde illi sunt adducti.

C. Bethphage, vnde misit Iesus qui asinam & pul-

E. Progreditur asina veclus ad prospectum vrbis.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MARC. XI. MATTH. XXI. LVC. XIX. IOAN. XII.

*Et cū appropinquarēt
Ierosolymæ.*

ET cū appropinquasset
Ierusalem, & venisset
Bethphage

Et factum est,

In crastinum autem

*& Bethaniæ
ad montem Oliuarum,
mittit duos
ex discipulis suis,
& ait illis:*

ad^a montē Oliueti:
tunc IESVS misit
duos discipulos, di-
cens eis: Ite in ca-
stellum, ^dquod
contra vos est,
& statim inuenie-
tis asinā alligatam,
& pullum cum ea:

*ad Bethphage
& Bethaniam,
ad montem qui voca-
tur Oliueti.*

introeuntes illuc,

*pullum ligatum,
super quem nemo ad-
huc hominum sedit:
illum*

soluite,
& adducite mihi &
si quis vobis ali-
quid dixerit,

*In quod introeuntes,
inuenietis*

*pullū asinæ alligatum,
cui nemo vnquam ho-
minum sedit.*

*vobis dixerit:
Quid facietis?*

*quia Domino necessa-
rius est:*

*& continuo illum di-
mittet huc.*

dicite,
quia Dominus his
opus habet:
& cōfestim dimit-
tet eos.

vo: interrogauerit:

Quare soluitis?

sic dicetis ei:

*Quia Dominus operam
eius desiderat.*

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

Hoc autem factū
est, vt adimplere-
tur quod dictū
est per Prophetā
dicentem: Dicite
filix Sion: Ecce
Rex tuus venit
tibi mansuetus,
sedens super asi-
nam, & pullum
filiū subiugalis.

*Et abeuntes, inuenerūt
pullum ligatum ante
ianuam foris in biuio,
& soluunt eum.*

*Et quidam de illic
stantibus dicebāt illis:
Quid facitis soluentes
pullum?
Qui dixerunt eis,
sicut praeceperat eis
IESVS,*

*& dimiserunt eis.
Et duxerunt pullum
ad IESVM:*

& imponunt illi

& sedit super eum.

Euntes autem
discipuli,
fecerūt sicut prae-
cepit illis IESVS.

*Abierunt autem qui
missi erant:
& inuenerunt, sicut di-
xit illis stantem pullū.*

*Soluentibus autem
illis pullum,
dixerunt domini eius
ad illos:
Quid soluitis pullum?*

At illi dixerunt:

*Quia Dominus eum
necessarium habet.*

Et adduxerūt asi-
nā, & pullum: &
imposuerunt su-
per eos vestimē-
ta sua, & eum
desuper sedere
fecerunt.

*Et duxerunt illum ad
IESVM.
Et iactantes vestimēta
sua supra pullum,
imposuerunt IESVM.
Eunte autem illo,
substernebant*

ADNO-

IOAN. III.

EIDEM DOMINICO
in sancto Hieronymo
M. ...

... in ...
...
...

ADNO

EADEM DOMINICA.

In conspectum Hierusalem venit IESVS.
Matt. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxiiij.

86

Lxxiiij

A. Venit IESVS in conspectum
Vrbis.

B. Flet super Hierusalem.

C. Multitudo ciuitatis parat ramos
& palmas.

ADNOTATIO.

Libet hoc loco breuiter annotare de anno, quo crucifixus est Dominus; qua de re alias Christo propitius dicam fusiùs. Trigesimo tertio igitur aetatis suae anno crucifixus est Christus. baptizatus enim est ad initium anni tricesimi; namerat quasi annorum triginta (τριάκοντα ετών, id est, incipiens) veluti si dicat, ad initium tricesimi. alioqui non sic dixisset; sed διατριάκοντα ετών. & vnus annus necessario intercessit à baptizate ad miraculum Cana Galileae, ex Ecclesiae traditione. Deinde duo Paschata exponit D. Iohannes: primum ij. cap. secundū vj. Tertium est quo crucifixus est Dominus, qui erat trigesimū tertij anni vitæ eius temporalis mortalis mensis tertius à natiuitate: octauo enim calendæ Ianuarij natus est Christus; crucifixus octauo calendæ Aprilis.

A. Mons Oliueti ad Orientem montis Sion & Ierosolymorū, primo milliario, Sabbati scilicet itinere, ut est in Apostolorum Actibus; vnde Christus ad Patrem ascendit: in quo per singulos annos vacca rufa in holocaustum Domino cremabatur: in quo, iuxta Ezechielem, Cherubim de templo transmigrantes Ecclesiam Domini fundauerunt. Est hic montium qui sunt in circuitu, & in vrbe Ierusalem, altissimus: inter

hunc & Ierosolymam intercedit torrens Cedron, in valle Iosaphat, super quam ad iudicium vniuersale imminet stans super montem Oliueti Christus.

B. Bethania in radice montis Oliueti ad Orientem quidem, ad Austrum tamen, ut diximus, declinans, quindecim stadiis (id est, duobus fere milliariibus) ab vrbe, vnde postridie quàm conauerat apud Simonem leprosum Christus profectus veniebat Ierosolymam.

C. Bethphage, villa Sacerdotum, quò hi secedebant expleto templi ministerio; in latere orientali montis Oliuarum, medio spatio à montis vertice Bethaniam eunti Hinc misit IESVS duos discipulos ad pagum proximum, vnde asinam & eius pullum adducerent.

D. Viculus ad dexteram, lapidis iactu distans à Bethphage in valle, sub monte offensionis; vnde duo discipuli asinam & pullum adduxerunt ad IESVM, dein pallis suis, & aliorum Apostolorum strauerunt & ornauerunt.

E. Ad Bethphage ascendit IESVS primum asinam: progressus vero ad montis verticem, vnde ciuitatem conspexit erat (non enim erat conspicua à Bethphage vel viculo) relicta asina descendit pullum.

Act. i.
Hieron. in
epitaph.
Paulz.

Hier. in
Iouicem.
Beda in
Nehemiã.

Hieron. in
epitaph.
Paulz.

Brocard.

Brocard.
Reincrus
Arandius.

E A D E M D O M I N I C A

I N R A M I S P A L M A R V M .

I n c o n s p e c t u m I e r u s a l e m v e n i t I E S V S .

MATTH. XXI. MAR. XI. LUC. XIX. IOAN. XII. ANNO XXXIII.

In Lxxij. imaginem Adnotatiuncula.

Lxxij.
86.

A. Venit IESVS in conspectum vrbi.
B. Flet super Ierusal. m.

C. Multitudo ciuitatū parat ramos
& palmas.

Christi fletus ponitur etiam hoc loco, si quis velit intelligere fleuisse
IESVM statim conspecta ciuitate.

T 4

SECUNDA

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

Et ut^a appropinquavit, videns civitatem,
^b fleuit super illam, dicens: Quia si cognovisses & tu; & quidem in hac die tua, qua ad pacem tibi: nunc autem abscondita sum ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te: & coangustabunt te undique: & ad terram prosternebant te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ.

Turba multa quæ venerat ad diem festum, cum audissent quia venit IESVS Ierosolymam, ^c acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviam ei, & clamabant: Hosanna; benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israël. Et invenit IESVS asellum, & sedit super eum, sicut scriptum est; Noli timere filia Sion, ecce Rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hac non cognoverunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est IESVS, tunc recordati sunt quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei.

Multi autem

^c Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: alij autem cadebāt ramos de arboribus & sternebāt in via.

*eunte autem illo**frondes**substernebāt vestimenta sua in via.*

ADNOTATIO.

A. Venit in primum ciuitatis prospectum Christus sedens super pullum, praecedentibus & sequentibus discipulis, ex quibus vnus ducebat ponè asinam.

B. Hinc verò coniciens in ciuitatem oculos, & mentem aduertens, tactus dolore cordis intrinsecus, stens deplorat ciuitatis cecitatem, & futuras calamitates: siue has lachrymas effudit Christus cum iam propius accessisset ciuitati, maiorem ostendit pietatem & misericordiam, vt inter sublimes illos honores & gloriam, moueretur tamen ciuitatis compastione tam vehementi. Conspecte hominis Dei dolorem, & lachrymarum vin erumpentium, plorantes Apostolos cum lachrymas Christi viderunt, plorantem Virginem Mariam, plorantes mulieres quae Christum ponè sequebantur, vbi de eius lachrymis intellexerunt, solum Iudam nihil commotum, sed contra efferatum animo magis. Honorem igitur, & gloriam quam aduenienti pa-

rabant Ierosolymita, luctu & merore excipit Christus; tum grauisimis verbis ciuitatem increpat, & commiserationem suam exponit: Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, &c. Ceterum fleuisse IESVM ter legimus, in Ioan. Ioan. 11. Luc. & Paulo: praeterea colligimus fleuisse Luc. 19. ex Sap. viij. piè etiam credimus in circumcissione fleuisse. Heb. 5.

C. Vulgatum fuerat celebri sermone Ierosolymis antea, suscitatum Bethaniae Lazarum, inde cum secessisset ad urbem Ephrem in desertum IESVS, subsederant illi sermones; eo redeunte Bethaniam, rursum sunt excitati. Itaq; vbi audiunt illum Ierosolymam venire, effundit se ciuitas, & aliarum arborum ramos, tum palmas parant, cum quibus obuiam Christo procedant, & gloriosè eum accipiant.

MEDITATIO.

Videns IESVS ciuitatem, fleuit super eam.

Lachrymatus es quater, magne IESV, in diebus carnis tuae fragilis & infirmæ, nūquam risisti. Obsecro, Domine, cur illud, cur hoc: Quatuor quasi flumina de immenso fonte misericordiae meae effudi illis lachrymis in mortales: & cum quater fleuerim, semper tamen in corde meo illa eadè quæ illis lachrymis deplorabà luxi quoad mortalis vixi. Nascens enim communem nascētium miseriam lugebam: ad Lazarum mortuum, sed à me suscitandum plorabà, propter difficultatem eorum qui à peccato mortali, praesertim inueterato, vel fuerant suscitati, vel erant refuscitandi: videns Ierusalem, deflebam non solum Ecclesiae nouæ peccata, sed veteris, & omnium ætatum: in cruce verò lachrymas effudi, & sigillatim pro singulis hominibus, & generaliter atq; vniuersè pro omnibus. Fuerunt verò meæ lachrymæ exauditaæ ad conciliandam gratiam praëminentè & excitantem, ad sanandas mortalium miserias, ad delenda peccata, ad gratiam conferendam, & gloriam sempiternam. Effectum alium praeterea peterūt meæ lachrymæ, & magnā vtilitatem: nam hæc meæ lachrymæ fecerūt, vt vester ex-

citetur dolor pro delictis, & vestris, & proximorum; tum vt lachrymarum donū consequamini, si non vtrarumque, exteriorum & interiorum, certè harum, quæ contritionem peccatorum, partemq; præcipuam pœnitentiæ confirmant, & cum reddunt dolorem lugubrem & mœrentem, generant contritionis quādā securitatē. Hæc sunt lachrymæ meæ. Risum, hoc est cordis exultationem in mea & Patris diuinitate habuit anima mea perpetuam: lata ibi erant omnia quod ad superiorem attinet portionem; ibi enim numquam fleui, numquam quicquam tædij, sensi: quod verò ad inferiorem portionem spectat, nihil habui cur riderem; non solum propter constantiam, & morum grauitatem, sed propterea quod nihil videbam dignum risu, & cordis illa exultatione. Si quid enim erat quod cordi meo gratū esset vel in praesentibus hominibus, vel in praeteritis, vel in futuris, id ego eodem tēpore meis laboribus & lachrymis redimebam, tum sanguine meo tandem, & vita erā redempturus. Quid ergo est, benigne IESV, quod accedens Ierosolymam vides illam, & videns fles super illam? Nonne sapè

Ioan. 11.

Heb. 5.

ADNOT.

sepe Ierusalem videras, nec fleueras tamen super illam? Numquam antea Ierosolymam videram, quin super illam fleuerim; continenter enim à mea vsque incarnatione opus redemptionis humanæ exercui, & ad hoc lachrymas adhibui, si non exteriores, certè cordis mei interiores. Quid ergo ad exteriores de Ierusalem nunc primum venis, bone IESV. Bis eam iam deploraueram, & nascens, & ad Lazarum. neque enim non simul ad Ierosolymam spectabant illa lachryma: sed propnè illi hæ dabantur, quæ ex præsentis causa præsentem commiserationem efflagirabant. iam enim Iudæis conuenerat inter se, vt me interficerent: quæ mea mors, vt multorum fuit resurrectio, & causa salutis æternæ, ita multorum ruina inde & calamitas exstitit, & torius illius vrbs crudele excidium & vastitas, tum ciuitatis & Iudæorum exæcatio. Hæc mouebant me vehementiùs. Deplorabam verò luctuosius non illius solùm vrbs ærumnas exteriores, sed interiores atque exteriores, non Synagogæ tantùm, sed Ecclesiæ totius, omnium ætatum miseras, persecutiones, afflictiones & peccata; omnes omnium temporum miseriæ obuersabantur ante oculos mentis meæ, vnde vehemens causa fuisse intelligitur mearum lachrymarum. Itaque numquam illam vidi vrbs, numquam quæ mihi per eam representabantur cogitauì, quin ea in animo meo deplorarem. Verùm hæc, vt prauisa dumtaxat, mouebant antea me: in illo autem Ierosolymorum accessu omnia vidi quasi præsentia in necem conspirasse meam, contra quàm apparebat ex hominum applausu. Adde quòd ad pœnam, pro tam incomparabili malo, hoc etiam genus volui satisfactionis impendere, dolorem animi cum lachrymis coniunctum, pro mortalium redemptione & salute.

Expone obsecro, Domine IESV, rationem tui luctus: nam quæ audio, videntur mihi etiam vehementer minari, non solùm Iudæis. Rectè times: audi. Illis verbis & lachrymis: *Si cognouisset: & tu, & quidem in hac die tua qua ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis; quia venient dies in te*, &c. accerrimum expressi cordis mei dolorem: itaque tacebam multa, & intercise loquebar, im-

pediente dolore & lachrymis. *Si cognouisset.* Immensus hic morus amoris & desiderij, simul & doloris fuit. Vtinam cognouisset; sed non cognouisti, non cognoscis, non cognosces. si enim cognouisset omnia bonatibi prouenissent Dei benignitate, & quidem spintualia atque caelestia. Verum cum in tua insipientia miserabiliter perseueratura sis, infligentur tibi mala infinita absque vilo subsidio, absque effugio vilo. *Et tu.* In cognouisset, est, *tu*: quid igitur? repli- cas, Domine, *tu*, vel exprimis suppressum? Expressio hæc est amoris & commiserationis. Fuisi tu, inquam, ciuitas mea dilecta, in quam ego tot iam olim beneficia contuli, & summum sum nunc oblaturus, sanguinem & viam meam. *Tu si cognouisset.* Kurfus indignatio hæc fuit grauissima, & comminatio etiam. tu, tu hæc ignoras: cognoscent Gentes, & tu tamen non cognouisti, non cognosces. *Et quidem in hac die tua.* Hem miseriam tuam ingentem! tua est hæc dies, hoc tempus: hæc mysteria, & quæ hæcenus feci, & quæ facturus sum in passione, morte, & resurrectione mea; tibi primum sunt dedicata, pro te facta ac facienda: salus æterna tibi primum parata est. Erenim quoniam tua omnia sacrificia, oblationes, ritus, ceremoniæ recrebantur? quorum spectabant Nonnead hanc diem, ad hoc tempus tuum? Nam si illa erant tua, hæc magis tua, propter quæ illa erant tua. Cum igitur tua hæc dies sit, hæc lux veritatis & gratiæ, tantò magis deploranda est tui animi cæcitas, quæ facit vt hæc non cognoscas; vnde fiant non tua, quæ erant futura tua. *Quæ ad pacem tibi* Nihil feci ego in meæ carnis dispensatione diuinius, quàm quòd pacem obtuli hostibus meis, & quidem continenter aduersus me pugnantes, vt in Psalmo per David dixi: *Cum iis qui oderunt pacem, eram pacificus; cum loquebar illis, impugnabant me gratis.* Ego pacem & tranquillitatem vobis semper obtuli, tum animi spirituales, tum rerum omnium temporalem. Et hæc cum semper sim loquutus, semper pollicitus, semper obtulerim; vos tamen, quasi ad bellum prouocarem, meis beneficiis aduersus me semper fuistis incitati, semper bellum pro pace respondebatis. Neque verò quòd nunc in meo aduentu exultatis, id solidum est vestrum gaudium, sed momentaneum & caducum. nam quod canitis: *Osanna, benedictus qui*

qui venit in nomine Domini, ex mystetio dixistis, quasi clamarent lapides; & eodem hoc die nullus erit ex vobis omnibus, qui domum in hospitium me, vel ad cœnam vocet; & quidem cùm omnes circumspexero. Alio- qui Principes vestri Pharisei & Seniores aduersum me acrius hoc ipso tempore concitantur: certè vniuersi me post pauculos hos dies estis ad mortem & crucem efflagitaturi; & digniorem vita latronem, hominè homicidam & seditiosum professuri, quàm me, Dominù vestrum & omnium. *Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.* Quid? Non viderunt te Iudæi docentem, Sancte Iesv, miracula facientem, morientem, sepulturæ tradi? Quid? Nescierunt te resurrexisse? omnia hæc viderunt, scierunt. Quæna illa, obsecro, sunt, magne Iesv, quæ non cognouerunt, & propter quæ in tantas calamitates inciderunt? Non est illa vera vel visio, vel intelligentia, non est perfecta, quæ sensu carnis vel exteriori, vel etiam interiori vel accipitur vel perficitur, eorum rerum præsertim quæ cum spiritu coniunctæ sunt, & à diuina reuelatione deriuantur, nec possunt humana ratione vel industria comprehendere: sed vt singulare est donum Dei illa reuelatio, ita reuelationis perceptio diuino munere communicatur; cuius principium est fidei donum: quod si quis imbibet, ibi primùm oculi alij nobiliores illi aperiantur, alia rerum facies & alia intelligentia, non eorum solùm quæ supra naturam sunt, quæq; non assequitur naturæ vis, sed illorum etiam quæ natura constant, & naturaliter intelliguntur. Alii enim oculis illa, & altiori lumine & puritate intelliguntur, & quasi diuino splendore vestita, lætiora sese offerunt, & creatorem suum representant. Quòd si hæc diuino lumine per fidem sic illustantur, quæ ex se naturaliter lucem illam non habent, sed excipiunt extrinsecus; quàm erunt illa illustrata quæ cum singulari Dei lumine nascuntur & fide, atque à luce cœlesti deriuantur? Præstantissima certe hæc erunt, atque illustratissima. Verùm vt maior est horum claritas ac splendor, eò cæci magis ac focordes sunt, qui sibi oblata vel non agnoscunt, vel cõtinent; & habentes fidei aures & oculos, vt illa audiant & videant, claudunt tamen oculos & excæcant, cor incrassant atque indurant, & auribus grauiter audiunt, ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligat, & conuertantur & sanentur. Horum est tam

grande peccatum, tam execrabilis præuaricatio, vt me, qui infinitè misericors sum, quiq; ad omnia delenda peccata morti me obruli & cruci, veluti cogant vt illos derelinquam in suis peccatis; vnde incrassentur & indurentur magis, & excæcentur, atque in profundum malorum abiciantur. Hæc autem lux & fides, vt est spiritalis, ita non intellectum solum, sed cor simul & voluntatem sua luce & suauitate teplet: ea videlicet quæ charitate informata, per eam operatur, & dat Spiritus sancti dona, quibus potentia & virtutes omnes nobilitantur diuinitus. Hinc sensus spiritalis; & experientia quædam interna; inde Spiritus exultationis, hinc iubilationis, hinc vnionis, hinc vis diuina concepta ad operationes extenditur, ad gloriam maiorem & Patris, & meam, & sancti nostri Spiritus. Non huiusmodi solum luce & cognitione caruisse Iudæos, sed omni illius principio, & viæ ad illam sua singulari malitia atque animi obstinatione contradixisse, id verò mihi erat causa propria meæ tristitiæ & lachrymarum. Ex hac luce si voluisses & tu, admiranda beneficia esse consequuta Ierusalem: ex me fidem concepisses, intellexisses mysteria, fructum meæ vitæ & mortis recepisses, mortem sempiternam, & illas etiam externas calamitates euasisses: nunc autem contrà est, cùm fidem meam auerferis, & spiritalia dona; vnde fiet vt immanitatem illam, & infinitam calamitatem vrbs excellentissimæ patriar, & totius gentis internecionem.

Heu, Domine Iesv sancte & misericors lætitia quidem singulari cor meum affecisti, sed tamen vehementem mihi metum incussit tuus ille fletus & comminatio: nã eodè negotio videris Ecclesiæ tuæ calamitates desistere atque prænũtiare. Prænuntio, & desco simul omnes Ecclesiæ meæ labores; illam præsertim calamitatem quam impius homo, & atrocissimus tyrannus Antichristus infliget, & huius præcursores hæretici, me permittente. Verùm alia erit illius afflictionis ratio atque huius Iudaicæ. hic enim populus, & terrena Ierusalem funditus euersa fuerunt; Ecclesiæ verò mea spõsa nullo labore, nulla calamitate perire potest, etiamsi periclitetur; atque aded afflictionibus & laboribus purgatur, & fit illustrior atque perfectior. At enim mihi timeo miserè, Domine Iesv: deploras video animæ meæ simul miserias, & illa contemplos mihi mala imminere ab hostibus meis, propter

Iuan. 12.

Act. 18.

Esa. 6.

Math. 13.

propter insipientiam meam, & ingrati-
tudinis magnitudinem, & alia mea innumerabi-
lia peccata. Quid enim in me video, vnde
non merear pœnas acerbiore? Quid verò ha-
beo, quapropter liberari ab illis possim, &
non potius calamitosius affligi? Infelix ego
homo & miserabilis, quis me proteget à facie
hostium meorum, & à facie eorum oppug-
nationis & truculentie, nisi tu refugium meum,
Psalm. 17. Domine magne Iesv, fortitudo mea, arx
mea, & petra mea, meum scutum, cornu sa-
lutis meæ, susceptor meus? Hæc si has mihi,
bone Iesv, quamuis agnoscam me esse de me
miserum, & omni pœna dignissimum, non
trepidabo tamen, non timebo. Ita facias,
Domine sancte, non per hastantem, sed om-
nes lachrymas tuas obsecro te. Ita spera &
confide me facturum: sed illa quæ ego pro-
nunciabam Iudæis, tu contra hostes animæ
tuæ & meos exerce, me auctore & præside.
Forti studio para aduersus inimicos vallum &
fossam: muni te pœnitentia, & meditatione
meæ passionis & mortis, & oratione: hæc tua
sit fossa & vallum, quo hostes tuos concludes,
vnde transmittere ad te non possint. Adde

meditationi & orationi bonarum operatio-
num pierarem atque instantiam; ita ad an-
gustias adiges qui te oppugnabunt. Neque
porrò desinas, sed præcipuam illam virtu-
tem humilitatē adhibe, & cordis simplicita-
tem, & hostes tuos ad terram prosterne; nec
eos solum, sed eorum filios, cogitationes sci-
licet prauas, & odiosas tentationes. Neque
in hoc bello fatigeris vel animum despon-
deas, quin quæ dixi omnia illustriori fidei,
spei, & charitatis virtute & spiritu augeas in
me. Ita fiet, vt nullus lapis, nullæ sint reli-
quæ residuæ virium in hostibus tuis, & pos-
sis cantare cum Mose & Maria: Gloriosè
magnificatus est Deus, & Christus eius, ho-
stes & oppugnatores meos euertit, & in ma-
re proiecit: & ego dicam animæ tuæ: Mu-
lier, vbi sunt qui te oppugnabant? nullus
te oppugnavit? Tu respondebis: Nemo
Domine. ego subdam: De cætero te similiter
protegam si ita pergas, quod facies me iu-
uante, nec timebis vt quicquam possint in te
hostes tui. O beneficium incompara-
bile! ita fac, bone Iesv.

Amen.

EADEM

E ADEM DOMINICA.

Ingressus sollemnis in ciuitatem.

Math. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxij.

87
lxxij

A. Bethania, vbi Lazarus suscitatus.
 B. Mons oliuarum.
 C. Hortus Gethsemani.
 D. Torrens Cedron.
 E. IESVS eques pullo asinae vectus.

F. Eius celebritas itineris.
 G. Hierosolyma commota.
 H. Templum, quo venit IESVS. vbi sanat
 cecos & claudos.
 I. Virgo Mater cum mulieribus.

E A D E M D O M I N I C A
I N R A M I S P A L M A R V M .

229

Ingressus solennis in ciuitatem.

MATTH. XXI. MARC. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. Anno XXXIII.

In lxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxiiij.
87.

A. Bethania, vbi Lazarus suscitatus.	F. Eius celebritas itineris.
B. Mons Oliuarum.	G. Ierosolyma commota.
C. Hortus Gethsemani.	H. Templum, quod venit IESVS; vbi sanat cecos & claudos.
D. Torrens Cedron.	I. Virgo Mater cum mulieribus.
E. IESVS equus in pullo asina veftus.	

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MARC. XI. MATTH. XXI. LVC. XIX. IOAN. XII.

Et cum appropinquaret iā ad descensum moisis Oliveti, cæperunt omnes turba discipulorū gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant, virtutibus,

*Et qui præibant,
& qui sequebantur,*

Turbæ autem quæ præcedebāt, & quæ sequebātur, clamabāt, dicētes: Hosanna filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini:

*Benedictus, qui venit
& Rex*

Benedictum quod venit regnum patris nostri David:

Hosanna in excelsis.

Hosanna in altissimis.

in nomine Domini:

pax in celo, & gloria in excelsis.

Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo, quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eū à mortuis. Propterea & obuiam venit ei turba: quia audierunt cum fecisse hoc signum.

V

MAR.

Pharisæi ergo dixerunt
ad semetipsos: Videtis
quia nihil proficimus?
Ecce mundus totus post
eum abiit.

Et quidam Phariseorū
de turbis, dixerunt ad
illum: Magister, increpa discipulos tuos.
Quibus ipse ait: Dico vobis, quia si ta-
cuerint, lapides clamabunt. Et ut ap-
propinquauit, videns ciuitatem, sicut
super eam, dicens: Quia si cognouisses
& tu, & quidem in hac die tua, quæ ad
pacem tibi: nunc autem abscondita sunt
ab oculis tuis. Quia venient dies in te:
& circumdabunt te inimici tui vallo, &
circumdabunt te; & coangustabunt te
vndique; & ad terram prosternent te,
& filios tuos qui in te sunt: & non re-
linquent in te lapidem super lapidem:
eò quòd non cognoueris tempus visita-
tionis tuæ.

& introiit

in templum

Et cùm intrasset Ierosolymam,
& commota est vniuersa ciuitas,
dicens: Quis est hic? Populi au-
tem dicebant: Hic est IESVS Pro-
pheta à Nazareth Galilææ. Et in-
trauit IESVS in^h templum Dei.
& accesserunt ad eum cæci &
claudi in templo, & sanauit eos.
Videntes autem Principes sacer-
dotum, & Scribæ, mirabilia quæ
fecit, & pueros clamâtes in tem-
plo, & dicentes: Hosanna filio
Dauid: indignati sunt, & dixerūt
ei: Audis quid isti dicunt? IESVS
autē dixit eis: Vtique. Numquā
legistis, quia ex ore infantium &
lactentium perfecisti laudem?

Et erat docens quotidie in templo. Principes
autem Sacerdotum, & Scribæ, & Principes ple-
bis quærebant illum perdere: & non inueniebāt,
quid facerent illi. Omnis enim populus suspen-
sus erat audiens illum.

ADNO-

PALMARVM.
ADNOTATIO.

A. Bethania, ubi eminus designatur Lazari suscitatio, hoc enim miraculū turba memoria retinebant, hoc multitudinem obuiam Christo ut veniret exciterat: celebritas tamen ad radicem montis iuxta hortum Gethsamini in valle Iosaphat describitur.

B. Mons Oliuarum, ad cuius accliuatatem dubium non est quin multi obuiam Christo cum ramis processerint.

C. Hortus Gethsemani.

D. In valle torrens Cedrō, qui scilicet perennis non est, sed è pluuiati aqua, partim è piscinis superiori & inferiori, & Siloë fonte concipitur, & illis deficientibus arefcit. In eo hoc tempore erectus est pons, de quo antiquitas nihil prodit.

E. IESVS in pullo asinae vestibus Apostolorū strato eques, chamū tenēs manu, ad urbē procedit. Dicite filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super alinā prius, dein super filium subiugalis. Præcedunt alij Apostoli, alij sequuntur, vnus ducit asinā similiter ornatam.

F. Effusa ex urbe multitudo partim præcedit, partim sequitur, omnes aliè pretendētes palmarū & oliuarū, & aliarū arborū ramos, & vestimenta sternētes, diuina presentī Christo acclamant, ut in solenni Tabernaculorū festo ex Psal. cxvij. Christo venturo legitimū erat canere.

Euangelistæ precipuam indicant encomij partem, Hofanna, quod Hebraicè est *חַוְוַיָּהוֹשִׁיָּהוּ* hosiah na, duæ dictiones, id est, saluifica obsecro. Prima dictio verbū est vehementis significatiōnis, secunda interiectio obsecrantis. Reliqua quæ in eodem sunt Psalmo prosequuntur Hebræos pie credere & meditari possumus, ut quæ futuro Messia cecinerat Dauid, quæq; omnis Iudæorum nauio solenni ritu vsurpabat omnibus annis in Scenopegiis, presentī accirerent Christo. Itaque prophætico quodam spiritu Iudæa & Ierusalem IESVM esse Christum professæ est, & eius aduentum celebrauit ex Psalmo, inde inchoantes: Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. à Domino factus est iste lapis, & est mirabilis in oculis nostris. Hæc est dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Intenduntur hæc aduersus Principes & Phariseos; à pijs Iudæis aduersus excellentis animorum exultatio: addunt enim eia vel obsecro; Domine, asser proseritatem obsecro. Vehemens hæc est in subilo oratio & obsecratio. Subdunt: Benedictus qui venit in nomine Domini. professio hæc est veri Messia. Respōdet ve-

rō Christus: Benediximus vobis de domo Domini, è calo, ego, Pater, & Spiritus sanctus. Respondent Angeli, respondēt Patriarchæ & Prophetæ, respondēt Apostoli. Nos etiam vobis benedicimus in Christo. Prosequuntur illi: Deus Dominus, & illuxit nobis. quibus verbis Messiam confitentur Deum esse verum, lumenq; & salutē asserre mortalibus eum quem hominē videbant, & laudibus celebrabāt. Excellentissima hæc sui professio dignitatis & gloriæ Christi. Mysterio autem diuino hæc sicbant, ut quem reprobauerant Principes & Pharisei, in cuius necem conspirauerant, hunc turbæ spiritu Dei incitata Messiam, Deum, Mundi salutem & lumen prædicarent. Addunt pro coronide: Pax in celo, gloria in excelsis, imitati Angelorum opinio ad Christi natiuitatē. hæc enim omnia erant in Hebræorum verbis, & planè filio Dauid IESV tribuebantur, & eius regnum celebrabant: Benedictum quod venit regnum patris nostri Dauid, non huius mundi, ut erat dicturus Pilato Christus, sed spirituale & æternū. Porrò quod addunt, in altissimis, mysterium exprimit, & mentem diuina virtute in spiritum susperfam.

Cum hoc triumpho in urbem inuictus est IESVS Porta aurea, quæ prius Porta vallis appellabatur, ad Orientalem plagam vallis Iosaphat: pertinet: vè: ò hæc Porta ad regionem templi, & Portæ eius speciosam: hæc ingressus IESVS, retēta ad Portam speciosam peruenit. Describitur autem ingressus Christi per meditationem quidē, sed in qua narratur historia. Ceterum quæ attinent ad mysticum sensum, ea verissima sunt. nam totus Psal. cxvij. intelligitur de Christi aduentu, ut vno consensu tradunt Doctores. Quæ ergo dicuntur, erant tunc in illis verbis, & dicebantur à turbis in fide Synagoga vel sui Ecclesiæ, etsi non intelligerent peculiariter, ut pleraque Christi mysteria, quæ Psalms comprehensa frequenter habebant in ore.

G. Ierosolyma, quæ ad tam celebrē ingressum IESV commota est vniuersa variis animorum affectibus. alij agrè ferre tantā gloriā, & inuidere: alij admirari, alij laudare; omnes clamare: Quis est hic turba cōtinuare suum encomium.

H. Templum, quò accedentes ad se cecero: & claudos sanat IESVS. Ibi ipsum verbis adoriuntur mordacibus indignabundi Principes sacerdotum, gloriā Christi iniquè ferentes, & diuinam puerorum acclamationem & laudem.

I. Virgo Mater cum pijs mulieribus se iuens.

IOAN. XII.

Pharisei ergo dicebant ad Iesum: Pater qui a nihil proficitur. Ecce mandatum tuum cum abis.

Pharisei ad Iesum: Pater qui a nihil proficitur. Ecce mandatum tuum cum abis.

in templo. Principes & Scribae, & Pharisei perferre & non accedebat. Omnis enim populus Iesum.

ADNO.

MEDITATIO.

VENITE Fratres, venite omnes quotquot IESVM cognoscitis, quotquot virtutes eius, & misericordias magnas agnoscitis: ecce venit in animas vestras dilectus vester, transfiliens montes, properans e collibus: aduentu suo facit veram Ierusalem, facit suauem pacis visionem atque fruitionem. En ad vos descendit de monte Oliuaru, de altitudine suæ diuinitatis ac elementæ. Iustus & Saluus venit pauper & mansuetus, sedens super asinam & filium asinæ. Motus vestræ sensualitatis importunos compefcit, iustitiam animo vestro inducit & salutem, simplicitatem, mansuetudinem, atque humilitatem conciliat. Exultent animi vestri, iubilet spiritus ad rem nouam, ad rem magnam, ad rem diuinam; quæ spiritum vestrum, vestros internos sensus excitabit, & exhilarabit, & confirmabit, atque omni perfectione ornabit. En dilectus singularis animis vestris loquitur: Surge age, propra amica mea, & veni, occurre sponso tuo. Sed lugete primum peccata vestra, vt luxit ipse illam Ierusalem; vestram etiam, quæ sola fide & spe efficitur constare solet, luxit, improbauit, & auersatus est. Exite ex illa Ierosolyma, ramos excindite oliuarum, id est, pingues charitatis & deuotionis fructus cum vera fide & spe coniungite; inde afferte bonorum operum palmas, offerete vestrarum concupiscentiarum profligationem & victoriam. Ita Christo ad animam vestram properanti occurrentes, cantate in cordibus vestris: *Hofanna Filio Dauid*. sensum recipite vestræ salutis internum, Christo illum acceptum referte. A te salus omnis, Domine IESV, à te sensus & gustus salutis omnis & gratiæ, sine te nihil sumus, nihil facere possumus; tecum omnia & sumus, & facere valemus. Sit in me perpetua per te hæc saluificatio, quasi continua quædam endelechia & motio & vita, quæ non solum me in te, per te, & propter te det viuere; sed eas mihi vires ingeneret, quibus alios ad te promouere possim per meum ministerium ex te. Ita tandem consummata erit in me tua salus, & complebuntur in me quæ dixisti in Psalmo: *Sacerdotes induam salutari*, ita vt alios salutem inducere etiam possint:

Cant. 2.

Cant. 2.

Ioan. 15.
Philip. 4.

Psal. 131.

quod est in verbo Hebraico *שִׁמְחָה* albisch. Neque tamen cum hæc in me de tua benignitate sentio, ea in sola fide statuo, vt errant qui à te, & à tua Ecclesia defecerunt; quasi alibi simul non possint consolationes suas statuere, & animam figere. Mihi tu fat es in humilitate cordis mei, bone IESV, in tuis consolationibus spiritus, quæ fide sunt inferiores, & dantur à te, vt nobis sint indicia fidei tuæ & gratiæ; vt reuera in timore & tremore nostram salutem & operemur, & sentiamus. intolerabilis enim esset coram te arrogantia, vt qua fide te eredo Deum esse & hominem, qua Deum ipsum trinum etiam & vnum; eadem credam esse vel reputari me iustum apud te. Sat est mihi vniuersalis illa fides, qua per te iustificari nos credo; modò quæ iussisti, & in nostra posuisti facultate, te iuuante impleamus, quæ fides, quæ gratia relinquit mihi humilitatem, & infirmitatis meæ conscientiam; nec adimit arbitrij libertatem, sed sanat & fouet. Hæc ego agnosco à te proficisci, magne IESV, & in tuis laudibus & benedictionibus pono: tibi Hofanna Filio Dauid, benedictus sis qui venisti in nomine Domini Rex Israël; benedictum quod venit regnum patris nostri Dauid: pax in celo, & gloria in excelsis; Hofanna in altissimis. Agnosco salutem & vitam animæ meæ in te & ex te Deo homine, Ostendisti mihi vim nominis tui æterni, & infinitæ tuæ virtutis: sis tu in sæcula hoc nomine benedictus. Venisti vt Rex cælestis Israël & Ecclesiæ tuæ sanctæ, communicasti nobis spirituale regnum tuæ maiestatis, quod à te regitur, & tuis benedictionibus impletur, qui omnia in omnibus adimpleris: leua, Domine, spiritum meum, vt quæ residua sunt laudis tuæ ex tuo Euangelio sentire in spiritu possim. Verè dona tua faciunt, vt pax cælestium virtutum & animarum, pax tua diuina corda nostra ineffabili suauitate & tranquillitate perfundat, & eò abducat, vnde gloriam tuæ diuinitatis in eo sentiamus esse sitam, quod est supra omnem creaturam, quod est secretum tuæ diuinitatis ineffabile. Inde salus nostra profluit, vt è fonte vniuersi boni & gratiæ in Christo IESV. Amen.

bo Hebraico...
 tam huc in me...
 in sola fide sumo...
 Ecclesia detestatur...
 in consolaciones...
 Mita tu...
 bone lesy...
 que ade sum...
 nobis sint...
 ra in timore...
 operatur...
 elier comm...
 Deum esse...
 nam etiam...
 d operatur...
 ueritas illi...
 redo: modo...
 acutate, te...
 quoz gratia...
 firmatus me...
 ty libertatem...
 agnosco a te...
 bndictus &...
 niam Filio...
 omnie Domi...
 od ventu reg...
 zio, & glori...
 Agnoscit...
 de: et de Deo...
 monas...
 is tu in...
 vultu ve...
 odiz, comm...
 in tua...
 decedit...
 res adimpl...
 vt cur...
 glio hanc...
 acum, vt...
 am, vt...
 & co ab...
 supra...
 proliat, vt...
 Chaboli v. Amec.

PERI...
 G...
 ...
 ...

A. Abiam Gaudis ad Poliphum...
 Hic dicitur...
 B. Resurrexerunt ab his ad Resur...
 C. In P...
 D. Res...
 E. Res...

SABBAT

FERIA II. MAIORIS HEBDOMADAE.

Veniunt Gentiles ad IESVM.

Ioan. xij. Anno xxxij.

89

lxxv

A. Adeunt Gentiles ad Philippum;

Hic dicit Andrea.

B. Adducuntur ab his ad IESVM.

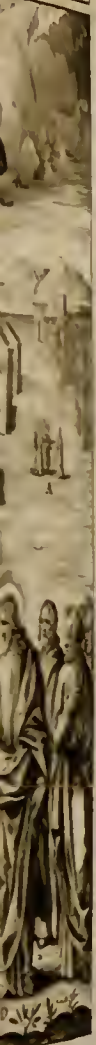
C. Vox Patris.

D. IESVM nullus excipit hospitio.

E. Redit Bethaniam ad vesperum.

MDAE.

89
LXXV

is corpus Iesu
ad vesperum

SABBATO
POST DOMINICAM PASSIONIS.

Veniunt Gentiles ad IESVM.

IOAN. XII.

Anno XXXIII.

In lxxv. imaginem Adnotatiuncula.

lxxv.

89.

A. Adeunt Gentiles ad Philippum, hic dicit

C. Vox Patris.

Andree.

D. IESVM nullus excipit hospitio.

B. Adducuntur ab his ad IESVM.

E. Redit Bethaniam ad vesperum.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. XII.

ERant autem quidam ^a Gentiles, ex his qui ascen-
derant ut adorarent in die festo. Hi ergo ac-
cesserunt ad ^a Philippum, qui erat à Bethsaida Gali-
lææ, & rogabant eum, dicentes: Domine, volumus
IESVM videre. Venit Philippus, & dicit Andree: ^b An-
dreas rursus & Philippus dixerunt IESV. IESVS autem
respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius
hominis. Amen, amen dico vobis, nisi granum
frumenti cadēs in terra mortuum fuerit, ipsum solum
manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum
adfert. Qui amat animam suā, perdet eam: & qui odit
animam suam in hoc mundo, in vitam æternā custo-
dit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & ubi
sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi
ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Nunc
anima mea turbata est; & quid dicam? Pater, salui-
fica me ex hac hora. Sed propterea veni in horā hanc.
Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo ^c vox de cœ-
lo, dicens: Et clarificaui, & iterum clarificabo. Tur-
ba ergo, quæ stabat, & audierat, dicebat tonitruum
esse factum. Alij dicebant: Angelus ei loquutus est.
Respondit IESVS, & dixit: Non propter me hæc vox
venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi:
nunc Princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego si
exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.

V 3

IOAN.

(Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus.) Respondit ei turba: Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in aeternum: & quomodo tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis? Dixit ergo eis IESVS: Adhuc modicum lumen in vobis est: ambulate dum lucem habetis, ut nō vos tenebrę comprehendant. Et qui ambulat in tenebris, nescit quō vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filij lucis sitis. Hęc locutus est IESVS, & abiit, & abscondit se ab eis.

ADNOTATIO.

DE historia, qua Euangelium hoc præcedit, dictum est quatuor proximis Adnotationibus & Imaginibus.

Act. 10. 13.
16. 17.

A. Multi Gentiles, etiam si circumcisionem non acciperent, nec ritus omnes Iudeorum seruarent; tamen in Iudeorum Deum credebant, ad festa conueiebant, ad templum adorabant, Hebræis erant beneuoli, munera templo offerebant. Ex his quidam accedunt ad Philippum, animo commoti, tum propter celebritatem ingressus Christi, tum propter signa quæ vel videbant vel audiebant. Rogant illum impensè ut liceat ipsis IESVM conuenire & alloqui. aduocatum asciscit Philippus Andream, ambo adducunt homines ad IESVM. O inconstantiam & peruersitatem deplorandam! Consentunt Gentiles hodie & Hebræi in IESVM, laudibus in cælum tollunt: quinto tamen die conturant in illum omnes, rapiunt, virgus cadunt, spinis coronant, cruci suffigunt: tametsi qui Gentiles ad Christum nunc adcunt, piè credantur ad Christi necem non conspirasse.

B. Adducunt Gentiles ad IESVM Andreas & Philippus. Nullus quidem Euangelistarum narrat, quid ipsi Christo dixerint, quid Christus responderit: verum, ut sæpè meditamur piè in vita Christi quæ Scriptura non tradit, ita hic possumus Christum contempleri in illis diuina operantem, eorum animos Euagelij sui luce illustrantem: ipsi verò, cælesti lumine afflati, ut se ad pedes IESV abiciunt, ut illum suppliciter adorant, illi se dedunt, dulcissimum responsum à Christo accipiunt, augetur illorum fides & pie-

tas. turbantur quidem & ipsorum, & Apostolorum animi ad Christi turbationem; at ubi vocem è cælo in Christum delatam audiunt, animum recipiunt & confirmant: alij tonitruum esse factum dicere, alij Angelum ei loquutum è cælo; nihil interius ut Apostoli, ut Gentiles, penetrare.

C. Depingitur (ut est Ecclesiæ consuetudo) Pater & Spiritus sanctus, quorum, ut & Christi, erat opus, vox illa: quæ tamen ad Patrem, ut ad principium omnis gloriæ & diuinæ processio- nis referiunt, sua personæ proprietate.

D. IESVS ad vesperum eius diei, quo tanto triumpho fuerat exceptus, tot laudibus, tanta gloria celebratus, nullum habuit qui eum domum ad canam vocaret.

E. Itaque circumspectis omnibus, cum non haberet quō caput reclinaret, sciret verò Principes sibi insidiari, abscondit se, & secessit cum discipulis suis, cum Matre & mulieribus Bethaniam.

O humilis & pauper IESV, Deus omnipotens, accipe hospitium in corde meo. Verum hæc est intolerabilis arrogantia. Fac igitur me primum Bethaniam (id est, domum gratiæ, afflictionis, obedienciæ, canticis) & veni tunc, bone IESV, ad domum tuam & serui tui: vel veni omnino ad me, aduentus enim tuus me vertet in Bethaniam.

Hoc autem Christi institutum fuit his quatuor diebus qui intercesserunt ante passionem, ut noctibus in montem Oliueti secederet, diebus in templo doceret.

MEDITA-

MEDITATIO.

Gentiles te cupiunt videre, magne IESV, & cognoscere, tecum de salute tua agere; quærunt diligenter inter Apostolos per quem ad te perueniãt: Pharisei indignantur de tuis laudibus, de splendore tuarum virtutum & gloriae excruciantur: turba plurima tuum aduentum celebrat, puri in templo tuas laudes replicant: sanas claudos & cæcos in templo, eiicis ex eo emptores & venditores, versantur in ore omnium tua alia innumerabilia miracula, præsertim vltimum resuscitati è mortuis Lazari; Lazarus ipse est in cõspectu omnium: tu sublimis in pullo asinẽ in ciuitatem inueheris, Rex salutaris, & orbis Saluator: commouetur vniuersa ciuitas, venit ad te à Patre vox de cælo omnibus videntibus: hæc omnia audiunt & vident Romani, scit Præses Pilatus, nec tamen eorum vllus mouetur quasi ad seditionem sedandam, neque quicquã fieri contra imperium Romanum putant. Prouidentia hæc tua fuit, excelsẽ IESV, & opes diuinæ potentia. Quid? Inter tot laudes, in tanta celebritate, cum totum diem docuisses, nec haberes vbi caput tuum reclinares: fuitne vnus aliquis ex omnibus qui te ad cœnam vocaret, qui hospitio exciperet? præsertim cum tu omnia circumspiceres, quasi omnes inuitares vt te vocarent. Nullus inuitauit, nullus vocauit. Heu animorum incredibilem mutationem! hem ingratitude sceleratam! Eodem die omnes te ad cœlum laudibus efferrunt, Regem, Mesiam, Saluatorem summis vocibus, summa libertate prædicant; eodem tamen ipso die non solum nullus inuitat te ad cœnam, sed faciunt vnde tibi ab eis timeas, & te ab eis absconderes.

Miramur hæc, & excramur: & tamẽ, si penitus ad nos respiciamus, reperiemus similiter nos facere. Quis enim nostrum non videt hæc omnia? Quis non celebrat, quis non audit totos dies prædicari diuinam Euangelij vim & magnitudinẽ: nec tamen quisquam est, qui Christũ desiderantem, petentem, vrgentem vt se ad cœnã, vel ad hospitium cordis sui recipiat, ipsum tamen recipit: atq. ad eò quis nõ admittit quã plurima, quæ faciunt vt ab eo Christus sese abscondat? Heu Domine IESV, agnoscimus, dessemus: abige, benigne IESV, ingratitude nostras & stupiditates. En tua

gratia & correptione permoti vocamus te, offerimus tibi hospitium, cœnam, cor nostrum; vel nunc fac, bone IESV, vt Deum & te videamus Gentilium exemplo excitati, & te in corda nostra recipiamus habitatorem. Verum quis Deum videbit homo, & viuere: Ignis enim consumens Deus est, neque habitare quis potest cum ardoribus sempiternis. Et tamen fecisti nos, Domine *Israel*, id est, *Deum videntes*, & apud Deum potentes: es nobis factus *Emmanuel*, id est, *nobiliscum Deus*; inhabitat item in nobis Deus & inambulat.

Magnum est hîc Sacramentum, expone illud tu nobis magne IESV. Audite verò filij mei & fratres. Vera ac perfecta Dei visio in paradiso à vobis expectanda est; ea est æterna beatitudo, vbi similes Deo eritis, quia videbitis eum sicuti est. Huiusmodi in statu vitæ mortalis, nisi ex singulari priuilegio per sensuum plenam abstractionem non contingit. Huius diuinæ tamen visionis sunt significationes, & quasi repræsentationes, vel quadam proportionem imitationes, quotquot in hac vestra peregrinatione Dei visiones contingunt meo beneficio. Prima verò est in perfecta fide, quæ habitat in munditia cordis per charitatẽ; quæ munditia facit vt fidei oculi sint clari & perspicaces, & vt ad egregiam quandam Dei visionem leuentur, fulgoribus diuinis ad vos deriuatis, qui summam pro hac mortalitate Dei cognitionem & sensum internum pariunt. Corde item videtur Deus, in perfecta præsertim charitate; quæ est visio Dei ex cordis perfecta vnione. Est hæc excellens visio, vnde in corde quasi ictus quidam diuinitatis suscipiuntur inenarrabiles, quales meis amicis soleo cõmunicare. Est visio Dei in splendoribus sanctitatis, quales describit David in Psalmo: vbi significatio datur productionis diuinarum Personarum in secreto æternorum fulgorum. Videtur præterea Deus in donis Spiritus sancti, sapientiæ præsertim & intellectus: perfectius tamen sapientiæ; cuius participatione in omni gustu vel sensu spiritali, vel consolatione videtur Deus, vt in præsentis & exterior diuinitatis virtute & bonitate. In miraculis omnibus Deus etiam videtur, quasi eluceat vis infinita sensibiliter. In creatura

ipfa tota, in ſpiritali præfertim, in Angelis & animis videtur Deus, quaſi in ſpeculo, imagine, veſtigio. Quid? In me nõnne videtur Deus: Nõnne videtur Pater meus: Qui enim in me credit, qui me amat, qui mea obſeruat mãdata, qui ad mea conſilia contẽdit, nõnne is in me viam inueniet qua ad Dei ſignificationem & viſionem ſeſe immergat, & in pelagus infinitæ perfectionis & gloriæ? Secundũ verò me, meæ Matris contemplationi ſi inſiſtas, de excellentiſſimis eius donis & perfectionibus facilè ad mei & Patris mei cognitionem & viſionem penetrabis. Poſtremò ſi ablatis quę ſunt corporibus, & iis quę incorporate dicuntur, in meam magnitudinem vos proieceritis, inde ad viſionem Dei proficietis,

nõn quod eſt, ſed quod non eſt cognoſcẽtes. Hęc ſi aſſequamini, meam etiam humanitatem facilè videbitis; quam tamen ſoleo ego nonnumquã ſingularibus amicis ob oculos etiam carnis ponere. Hęc verò cum experiemini, de mea in vos benignitate, ibi facilè & me & Deum in veſtrorum cordium hoſpicio recipere poteritis. Ibi me ad cœnam, quam ego vobis ſemper habeo paratam, opulẽtam, lautiſſimam, diuinam, inuitabitis. Ibi ego cœnabo vobiscum, & vos mecum. Mirabilia audiui hodie, magne Ieſu, ex te, quæ meum captum longè ſuperant: tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in ſcũcula ſempiterna. Fac, ſancte Ieſu, vt ea intelligam, Amen; vt excuar, Amen.

SIONIS.

ed quod non est cognoscere
nam, meam etiam humanam
obis, quam tamen hinc
irregularibus amicus est
noere. Hic vero cum expe
in vos designantibus hinc
in vestrorum cordium hinc
as. Ita me ad omnia
per habeo paratam, quod
limum, amantibus. In ego
m, & vos mecum. Munda
que 1577 et 78, quod meo
operante tunc hinc per
no in ipsa tempore. In
et ea intelligam, hinc

<p>A. Hic est...
B. Hic est...
C. Hic est...</p> | <p>A. Hic est...
B. Hic est...
C. Hic est...</p> |
|--|--|

FERIA

FERIA V. MAIORIS HEBDOM.

Cena legalis.

100

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xiiij. Anno xxxiiij.

lxxvi

A. IESVS mittit Petrum & Ioannem in Urbem ad quemdam, vt pascha parent.
B. Perueniunt ad portam.
C. Obuium hominem secuti, veniunt

in montem Sion.
D. Assatur Agnus; Paratur pascha.
E. Comedunt Agnum, adhibitis caeremonijs.

FERIA QUINTA
MAIORIS HEBDOMADÆ.

Cœna legalis.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. IOAN. XIII.

Anno XXXIII.

In lxxvi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxvi.

100.

A. IESVS mittit Petrum & Ioannem in urbem ad quem-
dam, vt Pascha parent.
B. Perueniunt ad portam.

C. Omnium hominem secuti veniunt in montem Sion.
D. Assatur agnus, &c. Paratur Pascha.
E. Comedunt agnum adhibitis ceremoniis.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LUC. XXII. IOAN. XIII.

Prima autem die azy-
morum

Et primo die azy-
morum, quando Pascha
immolabant,

Venit autem dies azy-
morum, in qua neesse
erat occidi Pascha.

acceperunt
discipuli ad IESVM,
dicentes:

Vbi vis paremus tibi
comedere Pascha?

dicunt ei discipuli:
Quid vis eamus,
& paremus
tibi, vt manduces Pa-
scha?

At IESVS dixit:

Et mittit duos ex di-
scipulis suis,
& dicit eis:

Et misit Petrum
& Ioannem,
dicens:
Euntes parate nobis
Pascha, vt māducemus.
At illi dixerunt:
Vbi vis paremus?
& dixit ad eos:

Ite in ciuitatem

Ite in ciuitatem: &

occurret vobis homo
lagenam aque baiulās,

sequimini eum:

& quocumque introie-
rit,

Ecce, introeuntibus
vobis in ciuitatem,
occurret vobis homo
quidam amphoram a-
que portans:
sequimini eum
in domum in quam
intrat,

MATTH.

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LVC. XXII.

IOAN. XIII.

ad quædam, & dicite ei: Magister dicit: Tempus meum propè est: apud se facio Pascha cum discipulis meis.

dicite domino domus, quia magister dicit:

& dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi magister:

Vbi est refectio mea, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cænaculum grande stratum: & illic parate nobis. Et abierunt discipuli eius, & venerunt in civitatem: & inuenerunt, sicut dixerat illis,

Vbi est diuersorium, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis cænaculum magnum stratum; & ibi parate.

Eunte autem, inuenerunt sicut dixit illis,

Et fecerunt discipuli sicut constituit illis

IESVS, & parauerunt Pascha. Vespere autem facto

& parauerunt Pascha. Vespere autem facto, venit cum duodecim.

& parauerunt Pascha.

ADNOTATIO.

Ruper. Burgen. Ianico.

A. Operapretium erit hoc loco si intelligamus, primùm quidem Christum manducasse agnum immolatum iuxta legis præceptum quartadecima luna ad vesperam; non iuxta Iudaorum traditionem ad auritiam, quintadecima. Decebat ipso vero die legalis agni augustinissima illa Sacramenta consummari, Eucharistia, & immolationis, cum in cruce, tum cruce verissimi agni Christi IESU Filij Dei. Hanc igitur cænam primùm impleuit Christus adhibitis legis ceremoniis; deinde cænam communem sumpsit, vbi in paropside simul cum Christo intingit Iudas proditor buccellam; post hanc cænam discipulorum lauit pedes; postremò, cum a mensam rursus accubissent, sacratissimum Eucharistia & Sacramentum instituit & Sacrificium, & omnibus dispensauit; & postea intinctum panem dedit Iudæ Iscarioæ. Hac verò gesta sunt pridie quàm pateretur, hoc est, præ-

cedenti nocte; eodem tamen die naturali, qui incipiebat à vespera præcedentis diei, & desinebat in vesperam sequentis; ante cuius initium Christus in monte Olivæ, sine nalk: è Bethania misit Ierosolyman Petrum: & Ioannem ut parent Pascha.

B. Perueniunt Apostoli ad portam urbis: reperiunt, ut illis prædixerat IESVS, hominem, qui lagenam siue amphorâ aquæ (vas aquarium scilicet fœtile) ex fonte Siloë, qui sub monte Sion scaturit, in urbem scilicet: is erim: cluiam. occurrit Apostolis in itinere ad portam auream, quò ille è Septentrione venelat, Apostoli ab Cruce.

C. Ithum hominem sequuntur Apostoli veniunt ad domum in montem Sion, pariter: semitas conueniunt, accipiunt ab eo liberam facultatem paradî Pascha; ostendit illi cænam quæ in cænaculo stratum vbi parent, ad quæ præcedenti die cænam ascendit: primum est ior: quæ in cænaculo, latitudine

Traditio
enfiand.
Brocard.
Aian.

AGNI PASCHALIS.

tudine xxx. lucem recipit ab Austro, habet ianuam ob Occidente: illi ad Orientem aula coniungitur, ad quam item decem gradibus ascenditur, quo Spiritus sanctus descendit in Apostolos. Emunt agnum, parant amaras (id est, agrestes) lactucas, & panes azymos, sternunt mensam, instruunt ignem, omnia ornant ex prescripto ut immoletur agnus, & manducet Iesus cum discipulis Pascha. Extat autem adhuc hoc cœnaculum, & aula in monte Sion, quo in loco monasterium habent Fratres ordinis Minorum.

D. Cùm venisset cum discipulis Iesus ad cœnaculum, subsequente Matre & mulieribus, immolatur agnus; eius sanguine aspergunt virumque ianue domus postem, & superluminare; assant agnum Apostoli, ad ritum Pasche comedendi sese accommodant, præcingit Christus tunicam ad renes, calceos induit, tenet baculum manu, nondum sedet ad mensam, sed stat ad comedendum agnum: similiter duodecim Apostoli faciunt: mensa habet agnum, lactucas agrestes, quæ amaræ sunt, & paucos panes azymos. Ex agno immolatio comeditur omnes, sed festinanter, quod indicat præter celeritatem comedendi, quod ad sœnit, quod sint accincti lumbis, quod calceati, quod manu teneant baculos. Vide Christi, vide singulorum habitum

externum, qui totus trepidantium est: sed ardentius contemplare Christi generosum & excellentem animum, magnam in mysteria passionis suæ incipientis obire; Apostolorum contra pausillum atque afflictum. Venerant oppleti metu & trepidatione, quod intelligerent ad mortem venire IESUM, animaduerebant mortem eius illi cæremonis representari: Christi item animi promptitudo & alacritas illos perturbabat, quem, ut verisimile est, ipsi antea obsecrauerant ne se daret in periculum, ne venires Ierosolymam, scire ipsum Principum coniurationem in se. Longè aliter Iudas, cuius crudelitas & impietas his rebus augebatur. Maria virgo & mulieres comederunt & ipsæ Pascha, id est, reliquias ex agno illo immolatio, quod imago capere comode non potuit: ita enim se attemperabant agnum illum paschalem manducantes, ut tota familia ex vno agno comedere aliquid posset; quæ si non sufficeret ad totius agni consumptionem, adhibebantur vicini. Animaduere & hic mærentes & afflictas mulieres: Mariam tamè matrem Virginem summa animi deuotione & magnanimitate nitentem, Filij constantiam imitari. Est autem consentaneum & patrem familias, & eius domesticos ex eodem agno gustasse: siquidem in eadem domo vnus tantummodo agnus immolabatur, vnus Pascha manducabatur.

Philo de Abel. Chryl. 60. bôn ad 109. An ioc. Euseb. in c. 5. Matth. Theoph. in a. ca. Luc. Ioh. in vit. Chryl. 61. ap. Lan. per. ius, &c. Ioh. de loano in 16. cap. Marth.

Exod. 12.

MEDITATIO.

VR, magne IESV, legem obseruasti cæremoniarum veterum, quas abrogatum veneras? Diuinæ erant illæ cæremonie, ac propterea ante abrogationem obseruandæ, etiam à me, qui veneram, non vt legem soluerem, sed vt adimplerè: veni enim vt figuram, in qua posita erat lex, ego perficerem, significatū exhibere legis, vmbra mea præsentia depellerem. Perfecta hæc legis fuit adimpletio, ab omnibus Sanctis veteris testamenti summis votis desiderata: atque ad eò etiam si perfecte illi legem impleterent, erat impletio illa imperfecta. significare enim mei aduentus mysteria, & totâ nouæ legis cœremoniam proficiebantur, præstare non poterant quæ illis cæremoniis significabantur. At ego illas perfecte adimpleui, in signo quidem vt cæremonias; in re verò & repræsentatione significationis, quod illa quæ erant in lege significata, per me, per Apostolos, per Ecclesiam ad iota vsque vnum & apicem expleui omnia.

Attulit mihi cæremoniarum omnium sacrarum obseruatio, non earum quas vel per errorem, vel ex ambitione & superstitione Pharisæi adiunxerant, singularem animi voluptatem; illius præsertim quam obiui in Sacrificio Paschalis agni & esu quo die passus sum; cuius Sacrificij, & Paschæ vltimi typici cum mystico cõiuncti esum cum discipulis vehementer semper desideravi. Etenim figura ipsa è vestigio coniuncta cum re ipsa est. significabat enim immolatio agni futurum, vt immolarer ego, esus, vt daret in cibum; vtrumque autem præstiti: immolabatur agnus & edebatur; ego in conficiendo Sacramento me obtuli incruentè: & in Sacramento me dedi edendum; quæ omnia vim acceperunt à cruce & morte mea. Hæc erât in animo meo cum Pascha typicum manducabam. Gaudebam quidem cum viderem impletum meum singulare illud desiderium; sed simul accedebat naturalis quidam timor & tristitia de significatione. Discipuli anxij

in tempe de veteri... Marth. 5. ...

Rom. 9.

anxij erant & trepidi, verentes vt quæ gererantur, ad mortem Præceptoris sui pertinerent, & quidem proximam. Intelligo, bone IESV, esum agni Paschalis præparationem fuisse Apostolis ad Sacramentum accipiendum, vt toti Synagogæ omnes cæremonia ad lucem legis tuæ accipiendam. Rectè: audi præterea. Fuit lex quidem spiritualis & sancta, sed ita spiritualis, ita sancta; non quia spiritum ex se haberet & sanctitatem, sed quia significaret meum spiritum & sanctitatem, ex cuius futura plenitudine redundabant in veterem Ecclesiam sui radij meæ lucis. Et quidem qui erant viri sancti in illa veritate, vbi legem contemplantur, vbi obseruabant, toti erant in me, & in luce Euangelij mei, & in meis mysteriis. Quòd si illi tantum spiritum & lucem accipiebant ex umbra; quanta est vestra desidia, si ad lucem ipsam cæcutiatis, & quasi ad lucem intermortuam & effectam aspiciatis? cùm & supercælestibus fulgoribus splédeat infinite & efficax sit. Audio, bone IESV: vides tu torporem nostrum & recordiam, adiuua nos, Domine; quæ scis in nobis languere, ea eripe tua virtute atque restaura: & hac consideratione, quam nobis declarasti, illustra animum nostrum, vt sacrosancta mysteria tui Sacrificij incruenti & Sacramenti, quæ in Missa conficiuntur, intelligamus, & adoremus, & fructuosè recipiamus ad gloriam nominis tui sempiternam.

Sed zelus me subit veritatis tuæ, cùm hæc audio & dico. Quis enim hæreticorum ferat non insipientiam dico, sed effrænatam insaniam? quibus nõ satis est si ab Ecclesia Catholica recedant, nisi etiam ad Iudaismum deficiant: quod qui facit, planè te negat, Domine IESV. Hoc faciunt qui tuum corpus, qui tuum sanguinem, qui te sacrilego ore negant esse in venerabili Sacramento. Significat, inquit, non continet Christum; non reipsa exhibet, sed significat dumtaxat corpus Christi & sanguinem Eucharistia. Nõnne similiter Synagoga credit? non idem docuit? Significabatur immolatione agni, tua crux; esu, tui corporis esus. Non eras tu moriturus? non aderat corpore præsens? Quid igitur omnium hominum deploratissimi agunt. Fiunt Iudæi, deficiunt ad Synagogam. Vtinam excindantur qui ita insanunt, cum alia omnium hæreticorum peste. At nos te profitemur significatum esse per agnum Paschalem, & aliud nihil quàm significatum; sed in sacra Eucharistia non significari solum, sed esse præsentem te verè, realiter, & substantialiter. Da nobis, benigne IESV, significationem intelligere veritatis tuæ legis & cæremoniarum, vt signum veritatis, non ipsam veritatem: hanc verò sensibus nostris spiritualibus insinua, & cordibus imprime; vt te in æternum in tantis tuis donis laudemus, adoremus, & superexaltemus in sæcula. Amen.

COENA COMMVNIS, ET LAVATIO PEDVM. 101
 Iisdem capitibus. lxxvij

A. Cœnant communem cœnam.
 B. Dicit IESVS (obscure indicans proditorem) Qui intingit mecum manum in parapsule, &c.
 C. Præfati' fior factus Iudas respondet; Numquid ego sum?

B. Respondet IESVS submisſe; Tu dixas ti.
 D. Procurabit IESVS ad lauandos pedes discipulorum.
 E. Petrus repugnat primo lauatiõni, deinde profuse obedit.
 F. Surgit Christus, resumit vestimenta sua.

C O E N A C O M M U N I S , E T ²⁴¹
L A V A T I O P E D U M .

E I S D E M C A P P .

In lxxvij. imaginem Adnotatiuucula.

lxxvij.

101.

- A. Cœnant communem cœnam.
B. Dicit IESVS, obscure indicans proditorem; Qui iningit mecum manum in paropside, &c.
C. Prefractor factus Iudas respondet; Numquid ego sum?
B. Respondet IESVS submisſe; Tu dixisti.
D. Procumbit IESVS ad lauandos pedes discipulorum.
E. Petrus repagnat primò lotioni, deinde profuse obedit.
F. Surgit Christus, resumit vestimenta sua.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

^a discumbebat
cum duodecim discipulis suis.

Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. & ait illis: Desiderio ^a desiderari hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit, & dixit: Accipite, & diuidite inter vos. dico enim vobis, quòd non bibam de generatione vitis, donec Regnum Dei veniat.

Ante diem festum Pasche, sciens IESVS quia venit hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cū dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

Et edentibus illis, dixit:
Amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.

Et contristati valde, ceperunt singuli dicere:

Et discumbentibus eis, & manducantibus, ait IESVS:

Amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me, qui manducat mecum.

At illi ceperunt contristari, & dicere ei singulatim:

Verumtamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa.

Et ipsi ceperunt

querere inter se,

X

MATTH.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

*quis esset ex eis, qui hoc
facturus esset.**Numquid ego sum
Domine?**Ai ipse respondens, ait:**Qui intingit mecum
manum in paropside,
hic me tradet.**Filius quidem hominis
vadt, sicut scriptum
est de illo:**Ve autem homini illi,
per quem Filius homi-
nis tradetur:**bonum erat ei,
si natus non fuisset
homo ille.**Respondens autem Iu-
das, qui tradidit eum,
dixit:**Numquid ego sum
Rabbi?**Ait illi:**Tu^b dixisti.**Numquid ego?**Qui ait illis:**Vnus ex duodecim,
qui^b intingit mecum
manum in catino.**Et Filius quidem ho-
minis vadt, sicut scri-
ptum est de eo:**ve autem homini illi,
per quem Filius homi-
nis tradetur.**bonum erat ei,
si non esset natus
homo ille.**Et quidē Filius homi-
nis, secundum quod de-
finitum est, vadt:**verumtamen ve ho-
mini illi, per quem
tradetur.*

*Et cœna^d facta, cum
Diabolus iam misisset
in cor, ut traderet eum
Iudas Simonis Iscario-
ta; sciens quia omnia
dedit ei Pater in ma-
nus, & quia à Deo exi-
iuit, & ad Deum vadt:
^d surgit à cœna, & po-
nit vestimenta sua: &
cum accepisset lintē:
præcinxit se. Deinde
mistiit aquam in pel-
uim, & ^d cepit lauare
pedes discipulorum, &
extergere limbo, quo
erat præcinctus. Venit
ergo ad Simonem Pe-
trum. Et dicit ei: Pe-
trus: Domine, tu mihi
laudas pedes? Respondit
IESVS, & dixit ei:
Quod ego facio, tu
nescis modo, scies au-
tem postea. Dicit ei
Petrus: Non lauabis*

MATTH.

mibi pedes in aeternum.
 Respondit ei IESVS:
 Si non lauro te, non habebis partem
 mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine,
 non tantum pedes meos, sed & manus,
 & caput. Dicit ei IESVS: Qui lotus est,
 non indiget nisi vt pedes lauet, sed est
 mundus totus. Et vos mundi estis, sed
 non omnes. sciebat enim qui snam efferet,
 qui traderet eum, propterea dixit: Non
 estis mundi omnes. Postquam ergo lauit
 pedes eorum, & accepit vestimenta sua;
 cum recubisset iterum, dixit eis: Scitis
 quid fecerim vobis? Vos vocatis me
 Magister, & Domine: & bene dicitis;
 sum etenim. Si ergo ego laui pedes ve-
 strors, Dominus, & Magister, & vos de-
 betis alter alterius lauare pedes. exem-
 plum enim dedi vobis, vt quemadmo-
 dum ego feci vobis, ita & vos faciatis.
 Amen, amen dico vobis: non est seruus
 maior domino suo, neque apostolus ma-
 ior eo, qui misit illum. Si hac scitis, beati
 eritis si feceritis ea. Non de omnibus
 vobis dico, ego scio quos elegerim: sed
 vt adimpleatur Scriptura: Qui mandu-
 cat mecum panem, leuabit contra me
 calcaneum suum. A modo dico vobis,
 priusquam fiat, vt cum factum fuerit,
 credatis quia ego sum. Amen, amen
 dico vobis: qui accipit si quem misero,
 me accipit: qui autem me accipit, acci-
 pit eum qui me misit.

ADNOTATIO.

A. **F**Acta cœna legali, datis reliquijs, discubuit
 IESVS cum discipulis, vt communem
 sumat cœnam. declarat vehemens desiderium
 quod habuerat eam cœnam cum ipsis ante passio-
 nem cœnandi: non solum typicam quam absol-
 uerat, sed quam tunc inchoabat, cuius erat fu-
 turus finis institutio Sacramenti Eucharistia,
 & inuentionis sacrificij. Aspice frugalem & modi-
 cam cœnam, quam paterfamilias piè creditur
 exhibuisse, parant sanctæ mulieres. Vide ex di-
 scipulis septuaginta duobus aliquos mensa in-
 seruientes, his cibos exhibentes virginem Ma-
 gdam & Magdalenam.

B. Cum inter cœnandum dixisset Christus
 Apostolis futurum, vt ex eis vnus ipsum prode-

ret Iudais, & ipsi inuicem aspicerent, hesitantes
 de quo diceret, & vehementem tristitiam &
 dolorem concepissent, & vnusquisque trepidan-
 ter interrogaret, nūmnam ipse esset: Iudas Isca-
 riores animo & vultu efferatur, IESVS vero
 benignè illum admonet. Quum enim eo momen-
 to simul & IESVS, & Iudas, & alij extendis-
 sent manum in criblion, siue paropsidem (id est, Baynus de
vasculis.
 catinum, vas escarium vulgare obsonij) vt buc-
 cellam suam intingerent, vel ex disco cibum ca-
 perent; respondit IESVS vnum esse ex duode-
 cim, & quidem ex iis qui intingunt mecum ma-
 num in carino illum esse.

C. Tunc tandem efferatior Iudas (intellexit
 enim se esse designatum) nec sui iam com-
 pos,

pos, interrogat num ipse esset.

B. Confirmat illud IESVS benignè: Tu, inquit, dixisti quod atrox illius animus, vultus, terra corporis facies clamabant: & tamen hoc summissa voce dictum voluit IESVS soli.

Christi hic mansuetudinem contemplare: eum suffert esse in mensa, ex eadem patina cibum petere, illi benignè respondet, quem sciebat Principes adiiisse, cum illis pecunia accepta de prodicione nefaria transegisse, & eo ipse tempore nihil aliud quàm prodicionis oportunitatem querere. Longè maior videbitur postea Christi mansuetudo, quæ maior tamen esse non potest, ubi lauabit illius Iasonis pedes, ubi corpus suum sacratissimum in Sacramento porriget.

D. Absoluta cæna hac (nihil enim amplius in vita mortali sumpsit Christus tibi communis, prater paululum porum) surgit ipse à mensa, assurgunt Apostoli, edicunt illis ut sedeant: consistunt omnes, primus Petrus. Interea deponit IESVS vestimenta sua, retenta interiori tunica, ut expedi ior esset ad lotionem: accipit linteam, eo præcingit se, quod pedes possit Apostolorum extergere: dein aquam haurit, peluim aqua replet, apponit ad Petrum, procumbit in genua, poscit pedes ut præbeat lauandos.

Aduertis illis nunc o caelestes spiritus, siue è calo vsque, siue ad terram propterea delapsi, aduertistis mentem ad tam grande, tam humile, tam nouum in immensa filij Dei maiestate spectaculum? Aduertite & vos mortales omnes animum, quos quot aliqua pietas, aliquod desiderium humilitatis tenet. Contemplamini & videte quid reram gerat homo Deus Christus IESVS, & Angelorum omnium, & vester Dominus: admiramini, obitupefcite, laudate Deum, prædicatæ Christi humilitatem, exemplum imitamini ad quod vos inuitat è calo IESVS. Illud retinete, cordi imprimite, factis exprimate, omni studio complectimini: ibi suauis Dominus, ibi dulcis IESVS, ibi potens in humilitate Deus.

E. Petrus Apostolorum primus, tamen my-

sterium non capit: negat se permissurum ut lauet sibi pedes us, quem erat confessus Filium Dei viui: auertit caput, ut qui vehementer abnueret, pedes abstrahit ne lauentur.

Antmaduerte Petri & IESV contentionem acrem utriusque ille, Nō lauabis mihi pedes in æternum: Christus, Si te non laucro, non habebis partem mecum: simul docet Petrum interius bonus IESVS, quid mysterij illa lotio & sui humiliatio habeat & illius conuerit è simplicitate quidem & obseruantia profectam nimiam humilitatem & timorem, in veram & salutarem obedientiam, & multo verioiorem humilitatem: neque enim illa humilitas esse potest, per quam obedientia deseritur. Cedit Petrus, cupidus quàm negauerat dat pedes lauandos Filio Dei, offert & caput: dant pedes alij omnium lauas, omnium extergit: humili tamen IESV nullus lauat. Vide quanta humilitate, reuerentia, timore permittunt sibi Apostoli à Deo IESV pedes lauari. Considera quid interius sentiant, quantum cordis leuamem atque munditiam, quantam lucem, suauitatem, gaudium: contra verò exastuantem Iudam aspice, & in illo furentem Dæmonem. Adora immensam Christi humilitatem. Magnum est, bone IESV, si laues pedes Apostolorum, etiam si hi quidem mundi erant, nec egebant sibi pedum lotionem ad tenuia peccata ablunda, & ad expediendos pedes ad præparationem Euangelij pacis: quanto maius fuit tibi ad terribissimam partem procumbere, lauare eius pellilentissimos pedes! Et præbet quidem ille eam indignationem atque Christi execrationem pedes lauandos. Quid in hoc Iasonem quæris, Christe IESV? sed video te simul humilitatem tuam summissiorem facere, atque exempli maioris, simul illi velle opitulari benignè, si quid loci respicientie relinquere velles.

F. Post mysterium lotionis surgit Christus, auferunt Apostoli peluim & vas aquarium, deponit IESVS linteam, resumit vestes, redit cum Apostolis ad mensam vnice surrexerat.

MEDITATIO.

Existimate Fratres, existimate omnes quotquot IESVM cognoscitis, excellentissimum hoc ipsius factum & exemplum ad vos propriè pertinere. Sed quod factum? quod exemplum? En vobis IESVS in genua procumbens ante Apostolos, illorum lauat pedes, & linteum, quo est præcinctus, extergit. Quis Deus omnipotens, cæli ac terræ, & omnium quæ in eis sunt, creator, conferuator,

gubernator & Dominus. At quorum lauat pedes? Si nihil aliud, hominum; & tum inter eos terribissimam ac detestabilissimam Ischariotæ. Contemplamini implentem per se Deum IESVM omnia ministeria ad lotionem necessaria, haurientem aquam, quod pie credi potest, fundentem in peluim, ad pedes ferentem, & illis accomodantem, lauantiem suis manibus, eum qui cælum & terram creauerat,

rat,

rat, quiq̄ue nunc eadē sustinet, sordes eluentem horum pedum, intetiotum etiam omnium, præterquam latronis Iudæ; cuius sceleris atrocitas fecit, vt non solum non munda- retur, sed inquinaretur impurius. Mūdi enim erant reliqui Apostoli; sed reliqua, non pedes, præsertim internos. rebus enim terrenis, quibus necessariò vtebantur, & affectibus, quamuis semel omnia reliquerant, non nihil tangebantur. eam imperfectionem illis extorsit aquæ ministerio Christus: sed cuius aquæ? naturalis quidem; sed quasi sanguine suo, cuius erat vis purificandi pedes Apostolorum, & præparandi ad Euangelium enuntiandum & sanctè & expedite. Sic simul præparabat I E S V S corda Apostolorum ad sanctum & venerabile Sacramentum suscipiendum. nam ad perfectum fructum ex sacra synaxi suscipiendum satis non est, si quis à lethali culpa sit mundus; sed à venialibus oportet, quoad eius potest, procurari. Propterea est Ecclesiæ salutaris doctrina & vsus, vt aqua benedicta sese aspergant, & populum, mysterium Misæ celebraturi, tum initio confessionem generalem vt faciant; quibus rebus venialia peccata eluantur: quandoquidem Christi caro & sanguis, Christus ipse qui in Sacramento sumitur, summam requirit puritatem: vnde fit vt puritas ipsa, & sanctitas infinita, puris animis se communicet vnitiùs. Tametsi tanta est Dei benignitas, & Sacramenti virtus, vt si quis se paret quidem, non assequatur tamen omnem puritatem à sua imperfectione, eius etiam sordes eluantur. Animaduertite Fratres, animaduertite omnes ad hæc, & cum accedendum vobis est ad sacrosancta mysteria, etiamsi mundi videamini, nec vos sollicitet lethalis culpæ conscientia, vt pedes lauetis: tamen freti pia memoria, & exemplo, & virtute huius lotionis, præbete vestros pedes Christo lauandos per humilem contritionem: nec detrectetis, quod Petrus faciebat feruidiùs quàm sapientiùs. huic enim præparacioni si repugnetis, vel eam si contemnatis, cauete ne audiat à Christo; Partem, si ita pergatis, non habebitis mecum.

Sed quo animo lauit Apostolorum pedes bonus I E S V S? Misericordiam suam, & vim passionis in illos exercēdi, illos mundandi, illos præparandi, non solum ad Sacramentum corporis & sanguinis sui percipiendum; sed ad eorum animos confirmandos, ne ad passionem

sua perterrentur, vel deficerent. Illud sunt consecuti, hoc non sunt. quæ doctrina est nostra: ne soli gratiæ Sacramentorum per nostram stulticiam inhitemus, virtutum actiones necessarias non adhibeamus. Constat in Apostolis virtus Sacramenti; qua si vsi essent, & simul animi fortitudinem exercuissent, sanè non fugissent, & magistrum suum Deum non deseruissent, trepidi. Hoc animo erat Christus: sed simul hinc mesto & afflicto, propter mortis propinquitatem; illinc læto, propter beneficiorum, quæ conferebat, magnitudinem.

Postremò, quali exemplo hoc fecit? quali doctrina? Vtroque diuinitus efficaci. nõ enim exempla Christi vel doctrina effecta est, vt hominum; sed secunda, vt Dei; qui idem ipse promeritus est exemplis suis, & doctrinæ, efficaciam spiritualem, & vitam. Homines hoc non possunt; sed quæ dicunt mortua sunt, nisi qua Christi doctrina & exemplo imbuantur & gratia: in Christi verò doctrina & exemplis vis inest diuina, viuax fertilitas inest vitæ sempiternæ. Nec ita exempla & doctrinam Christi audire oportet, vt verbo vel scripto tantum per homines traditam; sed in iis hominum & Ecclesiæ ministeriis, in verbis illis & scriptis, Christus agnoscendus, audiendus, percipiendus est; diuina eius virtus corde recipienda, illi cooperanda, in illa exultandum. Quod igitur exemplum dedit nobis? Quod ipse dixit: Vt, quem admodum ipse fecit, ita & nos vicissim faciamus. Hæc est vis exempli. fecit hoc Christus, simul dedit nobis vim (si quis velit) vt similem humilitatem fratribus exhibere possit, & ad omnem submissionem, & abiectissimam quæque ministeria obeunda sit paratus, in iis etiam sese exerceat identidem. Deus lauit Apostolorum pedes; cur ego non faciam? cur ego non potero? cur potius non erubescam, si munera humilitatis videantur mihi difficilia? si desidiosus ad illa fuero? O admirabilem, & incomparabilem exemplorum Christi & doctrinæ vim & salutem! ô diuinam facundiam atque efficaciam! ô diuinam dulcedinem & suauitatem! Ostende nobis, Domine, & da salutare hoc tuum, & te in tuis exemplis & doctrina sentiamus, & videamus, & adoremus præsentem. Imprime, Domine I E S V, hæc dona cordi nostro, fac vt iis cooperemur in te, vt tua & præcepta, & concilia impleamus, vt sis tu in sæcula sempiterna benedictus. Amen.

SANCTISSIMI SACRAMENTI
ET
SACRIFICII INSTITVTIO.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII.

I. COR. X. & XI.

Anno XXIII.

In lxxviii. imaginem Aduotatiuncula.

lxxviii.

102.

A. IESVS iterum accumbit: absolunt cœnam
Apostoli, nihil cibi ipse amplius sumit.

B. Conficit IESVS sacratissimum Sacrificium & Sa-
cramentum, & discipulis communicat.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII.

^a Cœnantibus autem eis,
^b accepit IESVS panem,
& benedixit, ac fregit,
deditq; discipulis suis,
& ait:
Accipite, & comedite:
Hoc est corpus meum.

Et accipiens calicem
gratias egit: & dedit

illis, dicens:

Bibite ex hoc omnes.

Hic est enim sanguis meus
noui testamenti,
qui pro multis effundetur
in remissionem peccatorum.

Dico autem vobis:
Non bibam amodò
de hoc genimine vitis,
vsque in diem illum,
cum illud bibam
vobiscum nouum in regno
Patris mei.

Et manducantibus illis,
accepit IESVS panem:
& ^b benedicens fregit,
& dedit eis,
& ait:
Sumite,
^b Hoc est corpus meum.

Et accepto ^b calice,
gratias agens, ^b dedit

eis: & biberunt ex illo
^b omnes. Et ait illis:

Hic est sanguis meus
noui testamenti,
qui pro multis effundetur.

Amen dico vobis,
quia iam non bibam
de hoc genimine vitis,
vsque in diem illum,
cum illud bibam
nouum in regno
Dei.

Et accepto pane
^b gratias egit, & fregit,
& dedit eis,
dicens:

Hoc est corpus meum,
quod pro vobis datur:
hoc facite in meam
commemorationem.
Similiter & calicem.

postquam cœnauit, dicens:

Hic est calix nouum
testamentum in sanguine meo,
qui pro vobis fundetur.

ADNO-

SANCTISSIMI SACRAMENTI, ET SACRIFICII INSTITVTIO.

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. p Cor. x. xi. Anno xxxij. ¹⁰² lxxvij.

A. IESVS iterum accumbit. Ab-
soluunt cenam Apos toli;
nihil cibi ipse amplius sumit.

B. Conficit IESVS sacratissimum
Sacrificium et Sacramentum
& discipulis communicat.

A D N O T A T I O.

A. **A**dsideret ad mensam IESVS rursus cum discipulis: sumunt adhuc cibum hi, quasi ipsi canam absoluerent; IESVS verò nihil amplius cibi communis accipit, sed totus est in celestis corporis sui cibo consociendo. Verùm antequam ad mysterium illud veniat, pro fine communis atque legalis cœne benedicit communi calici, & bibit ille paululum, nihil cibi sumit; deum tradit, ut inier se potum illum diuidant Apostoli. Contestatur porrò grauissimè, ne canam illam quidem typicam se manducaturum amplius futurum enim ut in regno Dei ea impleantur, quorum illa erant figura & signum, Sacramentum videlicet Eucharistiæ, & Sacrificium incrementum; cruentum verò præcipuè Christi Sacrificium, & eius Resurrectio gloriosa. Vinum præterea, inquit, non bibam, nisi post meam resurrectionem, vbi regnum Dei iam constituerit.

B. His peractis, & alijs cibis sepositis, non ablatis (si quidem intinctum panem dedit Iudæ post communionem) apponi postulat sibi IESVS panem azymum, cuius erat iam inde propter Pascha legitimus usus; tum vinum in calice, cui parum aquæ admiscet. Aggreditur autem ipse ad sacrandum omnibus Angelis & mortalibus venerandum ac tremendum Sacramentum & Sacrificium. Accipit in manus panem integrum, gratias Patri Deo agit, benedicit, frangit, dat Apostolis de manu sua salutarem hostiam. Sed interea dum hæc facit, post benedictionem, antequam ad fractionem veniret, adhibet diuina illa verba: Hoc est corpus meum. quibus verbis fecit, ut panis substantia in corporis sui substantiam conuerteretur (hoc est, transsubstantiaretur) ut iam nihil remaneret ex panis substantia, sed subiret species sensibilis panis verum Christi corpus, effectusque in illis speciebus præfens ex vi diuinæ consecrationis; consequeretur autem ut anima, quæ erat corpori vnita, & verbum vnitum humanitati, simul & integer Christus, sub eisdem accidentibus essent. Similiter accepto calice fecit, ut substantia vini sanguinis sui substantiam mutaretur (id est, transsubstantiaretur) & similiter Christus integer sub speciebus vini esset. Verùm fuisse tunc in Sacramento consideranda Christum passibilem, etiamsi sub Sacramento panis non posset: ille enim idem qui mensæ asidebat, erat in Sacramento.

Sed sublimitas huius sacrosanctæ actionis my-

steria non nihil obiter contemplerur, humili fidenientes, & cordis deuotione animati. Quid igitur fecit Christus? Consecit venerandum Eucharistiæ Sacramentum, atque instituit & obtulit corporis & sanguinis sui sanctum Sacrificium, immaculatam hostiam ac simul incrementum sui corporis & sanguinis instituit Sacrificium propitiatorium, pro viuus & mortuis offerendum. Ad hæc potestatem tradidit Apostolis omnibus, eorumque in Sacerdotio successoribus, consecrandi, offerendi, ministrandi corpus suum & sanguinem. O admirabilem benignitatem! Iudæ etiam ipsi eam potestatem tradidit, tradidit eidem ipsi proditori & latroni teterrimo.

Quorsum autem, & quæ fecit Christus, & quæ instituit, & quorum facultatem dedit, quorsum hæc omnia spectat? Ad passionis ipsius, & cruenti Sacrificii, quod summus Sacerdos Christus Patri Deo solus obtulit, veram, efficacem, & viuam commemorationem & representationem, per signum quidem & Sacramentum, non qualia erant veteris Testamenti sacramenta, quæ significabant quidem ea quorum erant figura, non continebant, non conferebant, non præsentia representabant sed per signum & sacramentum noui & æterni Testamenti, quod præsentia ea representat, facit, atque exhibet quæ significat. Significatur illis verbis in Christi corpus & sanguinem mutari panis & vini substantiam. ita fit. Significent species panis & vini post consecrationem sub ipsis præfens esse corpus Christi, præsentem sanguinem: præsentia hæc sunt. Sub speciebus significatur offerri corpus & sanguis, Christus ipse, vera hostia, incrementè verè sacrificatur. Hæc est plena, verissima, atque efficacissima commemoratio, vbi mors Christi ante oculos fidei ponitur. Etenim ex vi consecrationis panis, sub panis ipsius speciebus solum est Christi corpus, ex vi consecrationis vini, solus est sanguis sub speciebus vini. Hic conspicitur, quemadmodum sacrificauerit & obtulerit Christus Sacrificium; consociendo videlicet Sacramentum. nam illa consecratione effecit, ut separatum corpus & sanguis, verè, realiter, & substantialiter representaretur, & eius separationis & mortis oblatio, quæ est vera mortis Christi commemoratio, & oblatio incrementa. Hæc faciunt Sacerdotes omnes Missam cum celebrant; hinc rationem incrementæ oblationis accipiunt: hæc nobis sunt credenda, hæc adoranda Dei excelsa mysteria.

Illud autem animaduertendum, præcipuam meditationem atque deuotionem in hoc sancto Sacramento & Sacrificio esse debere, illius separationis ex vi Sacramenti representate, in qua vera est ratio Sacramenti & Sacrificij: eius verò quæ ex naturali connexionè & concomitantia extat præsentia totius Christi, secundo loco item præcipuam, ad huius enim meditationem ex illa progredimur, & in Sacramento & Sacrificio sacrosancto Christum ipsum præsentem confitemur, offerimus, atque adoramus, ex illa vim accipimus ad peccatorum remissionem, & meritum vitæ æternæ, & passionum nostrarum mortificationem: ex hac cordis exultationem, & vitæ renouationem, ut ex præsentia Christi gloriosi, resuscitati, in dextra Patris cum diuina maiestatis sedentis.

Quem autem hoc loco IESVS dolor non moueat? Quem non compungat? Sese offert Deo Patri Christus IESVS omnium Deus & Dominus, non tantum, ut semper fecerat, animo, atque interna oblatione, sed vera representatione

mortis & crucis suæ. Quem Christi vehemens desiderium huius mysterij & representationis, cum morte sua cõiunctissimum, ad pietatem non excitet? Quem immensus ille amor, quo in cibum & oblationem quotidianam sese exhibuit & donauit, charitate non inflammet? Ad ad cor IESVS, comperies illud desiderio, amore, dolore ardere. Apostoli mæsti quidem & trepidi, admiratione tamen vehemèti, & deuotione afficiuntur. Maria verò Christi gesta videt in spiritu, & contemplatur deuotissimè. Christi filij animum perfectissimè imitatur, addit suum matris dolorem, & amoris dulcedinem.

Frangit igitur IESVS Sacramentum (id est, panis species) in tredecim particulas, re Sacramento in singulis particulis perseuerante: accipit ipse primus, dat exinde manu sua Petro, dein Ioanni (medius enim inter hos sedebat IESVS) deinceps cæteris Apostolis. Calicem similiter tradit omnibus, Iudæ etiam ipsi scelerato proditori, biberunt enim Apostoli omnes: neque enim adhuc Iudas abscesserat.

Hieron.
Chryf.
August.
Glof. or.
commu-
nicæ.

MEDITATIO.

DEferit me spiritus meus & vites, magne IESVS, vbi propius accedo ad tuæ passionis meditationem. Quis enim possit tot ac tanta mysteria, tantam rerum diuinitatem vel intelligere, vel enuntiare, nedum ego? Quis sine summo timore & tremore de illis cogitare audeat? Verùm age, obsecro te, Domine IESVS, illumina tu tenebras meas, foue infirmitatem, dissipa timores improuidos, per infirmitatem illam tuam, per illum timorem quem benignissimè suscepisti pro nobis, & gloriosissimè superasti. Te, ô virgo Mater Maria, quæ adfuisi, & illa nunc planissimè mysteria inuelligis & percipis, vos, ô Angeli qui fuistis præsentés, qui quæ vel absentes vel præsentés in Deo illa vidistis & videtis mysteria, vos beatæ animæ, quæ totam Christi passionis œconomiam in vestra beatitate contemplantini, Iuuate in Deo, subleuate meam imbecillitatem, & scintillam aliquam mihi impetrate vestræ lucis & intelligentiæ. Aggreditur IESVS suæ passionis excellentissimum principium. quid dico principium? Principium quidem illud est; sed quod veteris legis viuierorum sacrificiorum & sacramentorum veritatem contineat, & simul nouæ veram sacrificij cruenti (hoc est, mortis Christi) exhibeat repræsentationem. Quod cum facit, verè

fese immolat pro nobis incruentè Christus; verè cruentum sacrificium nobis applicat; verè dat Ecclesiæ facultatem eodem modo sacrificandi pro nobis.

Quænam igitur est huius sacrificij ratio, benigne IESVS? Significatur veteta sacrificia & oblationes meâ mortem, sed imperfectè, animalium immolatione, & oblationibus aliis, significauit nefariè allata mors Abel, significauit sacrificiû Abraham in monte Moria; hoc idem designauit sacrificiû Melchisedech, dum Deo offert panem & vinum: verùm hæc omnia nihil aliud quàm significabant, non exhibebant rem ipsam in signo. Hoc ego volui ante passionem meam facere, impleri enim illorum mysteriotum significationem, & re vera per hoc Sacrificium incruentum perfectam repræsentationem, ut in verissimo signo, exhibui. ex vi enim verborum & diuinæ consecrationis, panis in corpus meum transsubstantiatur, & vinum in sanguinem meum. Hæc est motus verissimè tepræsentata, hoc verum sacrificium. nam reliqua ex naturali connexionè ad sunt, in specie panis sanguis, in specie vini corpus, in vtraque anima, & diuinitas, & totus ego. Et quidem cum consecraui factâ Eucharistiâ ante passionem, a deram in vtraque specie totus, verùm idem qui mortalis eram ac passibilis;

August.
de fide ad
Petr. c. 19.
& lib. 10.
contra
Faust. c. 18.
Sic Chrys.
Gen. 4.
Gen. 22.
Gen. 14.

bilis: post resurrectionem verò vbi consecraui, & quando vos consecratis; sum præfens immortalis, impassibilis, & gloriosus. Neque hoc solum gessi, sed simul sacrificando feci, vt augustissimum Sacramentum extaret reliquis sex Sacramentis excellentius. Sacramentum autem hoc destinavi in cibum & potum spiritualem meorum Fidelium, sub panis specie necessario omnibus, sub vini non etiam. Ita summum hoc memoriale, & amoris mei diuinum in signe reliqui Ecclesiæ meæ, vt in eius omni loco, donec venirè ad iudicium, sacrificaretur & offerretur nomini diuino oblario munda, & perseveraret Sacramentum, arque acciperetur in animæ & spiritus cælestem nutritionem & robur, ad augmentum donorum omnium & virtutum ad refrigerium & suavitatem incomparabilem, ad remissionem peccatorum. O quàm est magna, sancte IESV, multitudo ruræ dutcedinis, & bonitatis, & mysteriorum, quæ perfecisti & abscondisti in hoc tuo Sacrificio & Sacramento timentibus ac sperantibus in te! Re vera hic panis est electorum, hoc vinum virginæ, puritatis animorum, ac perfectionem germinans diuinitus. Hæc fecisti tu magnalia, Christe IESV, præsentibus Angelis plurimis, omnibus idem in diuinitate cernentibus, admirantibus, laudantibus. Similia Dei opera nõ videratis Angeli sancti, præter Verbi incarnationem, quæ omnia Dei opeta antecellit; sed hoc reliqua omnia. O excelsum mysterium! Sacrificatur Christus, & eo Sacrificio non moritur: quod tamen esse non potuisset, nisi verè mortuus fuisset Christus. Iraque Sacrificium hoc non est aliud quodam modo, quàm illud crucis. & hic ru, Christe IESV, sacrificaris, & illic illic fir sanguinis à corpore separatio cruenta, hic incruenta: illic verè mortuus es vera separatione, hic verò ex vi verborum eadem fit separatio, vt in Sacramento. Er quidem si quod triduo tuus sanguis fuit à corpore separatus, aliquis Apostolorum sacrificasset (quod tu tamen fieri noluisti) vere exiitisset separatum corpus à sanguine, & mortuus fuisses, Christe, in Sacramento: Quod nunc factum non est, quia viuebas: neque nunc fieri potest, viuis enim in æternum. Iraque idem crucis Sacrificium hic exprimitur perfectè, & vt fieri potest, fir. Hoc verò est, cur per Sacrificium incruentum fructus cruenti redùdet in eos, quibus incruentum applicatur; & illud completur, quod scripsit Paulus Apostolus tuus, Vna

oblacione consummasse te in æternum sanctificatos. Non enim alia est hostia, non alia oblatio quæ in Missa, quàm quæ in cruce, sed alius modus eandem hostiam offerèdi. Nunquam autem hæc sola incruenta oblatio vim habet redimendi mortales, sed illa cruenta; nec incruenta ex se propitiatoria est & salutatis viuis & defunctis, sed ex vi cruentæ, quæ in eam suas opes quasi effundit.

Quis igitur est, bone IESV, huius incruenti Sacrificij Sacerdos? Ego qui cruenti factus enim sum Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. sed tuentum feci semel me offerens immaculatù Deo, incruentum autem facio semper eandem hostiam me offerens Deo Patri; quæ est ratio particularis sacerdotij mei secundum ordinem Melchisedech. Neque tamen in cælo celebros Missam, & sacrificio in pane & vino; sed è cælo per Ecclesiã, & mei Euangely Sacerdotes. Horum hostias ego conficio, & illi conficiunt; in meo enim verbo illi conficiunt Sacrificium & Sacramentum. Quocirca surina mea interpellario apud Patrem, & aduocatio, & intercessio, & oratio, illius oblationis virtute perficitur. offero enim ego meam passionem & mortem Patri, & in Ecclesiã mea verillinë repræsentato per meã Missã mysteria.

Hæc mysteria, sancti Angeli, non solum diuinis præconiis celebrastis, & celebraris, sed ad sanctos Patres nūcij de his in Limbum aliqui descendistis, & ipsos summa admiratione & luce repleuistis: illos præfertim, qui mysticè illa, designauerat Sacramenta, Melchisedech, Abraham, Mosen, Zachariam, Malachiam, & alios. Laudabant autem vniuersi ad vestrum nuntium, his præcipientibus, Dei potentiam atque misericordiã: Princeps verò Melchisedech grarius Deo egit & Christo eius: Ego quidem, inquit, Domine IESV, vinum obtuli & panem, cuius oblationis significatio faciebat meum sacrificium sanctum, immacularam hostiam. Quod si rypusetar sanctus & immaculatus, quid prototypum & exemplar? Nõnne hoc oportuit omnem sanctitatem & puritatem antecellere: Hoc ego nunc plenius contemplor exemplar in meo Sacrificio, hoc omnibus præconiis veneror & suspicio: sit nomen tuum, Christe IESV, in sæcula benedictum, Amen.

Obstupuir natura vniuersa, & simul gauisa est (certe Ecclesiã in illa) te esse à diuina potentia supetatum. sensit non omnia in sua quam

Mal. 1.

Zach. 9.

psal. 109.

Gen. 14.

Rib. 10.

Rom. 8.

quam accepit à Deo facultate sita, fieri multa supra suam omnem potentiam; agnouit se Creatoris esse ancillam, ex se nihil esse, nihil habere; exeruit potentiam illam quam dicunt obedientialem, diuinæ omnipotentia obediendi: incitatum autem in ipsa perpetuum illud desiderium, quod facit vt parturiat & ingemiscat, reuelationem filiorum Dei expectans; atque adeò hæc mysteria illius partis expectationem promouebant.

Apostoli, etiam si timore erant de rebus impendentibus conturbati, de Christi tamen beneficio singulari tantisper dum hæc geruntur recreati, rum etiam mente illustrati, & tantarum rerum miraculo suspensi, summa animi deuotione in Sactificium, in Sacramentum, in Christum vtriusque auctorem & effectorem mouentur; summa animi humilitate potestatem illam excelsam accipiunt qua Angeli carent, animum confirmant ad futura pericula. Vtinam, Apostoli sancti, hunc animum vestrorum statum retinuissetis constanter. sed in vobis nos docuit Christus, vt nostram agnosceremus fragilitatem; quod si quid nobis accideret, vt de eius clementia bene semper speraremus. Sanctissima Virgo Mater hæc videbat Sacramenta fieri, vel præsens, vel absens in spiritu Filij sui. Et verò (vt præter cæteros perspicaci erat ingenio, & super omnes Deo gratissima, & summis donis secundum Filium ornata) absque dubitatione horum mirabilium excellenti luce fruebatur, excelsis illa laudibus celebrabat.

Quid nos miseri, quibus præconiis tantam rerum maiestatem extollemus? Profiteamur necessum est ingenuè nostram indignitatem atque infantiam; & quibus illa celebrarunt & celebrant Virgo Mater, Angeli, & Sancti, eas laudes nos Deo demus, spiritu & fide illis laudibus acquiescamus. Sed tamen meditemur deuotè quid faciat Sacerdos in Missæ celebratione. Id videlicet facit, quod fecit Christus in sua cæna: peragit Sactificium in-

cruentum, verum, propitiatorium; & pro viuis & defunctis offert: conficit Sacramentum longè quam alia Sacramenta præstantius. Contemplemur Christum, qui in caelis sedet ad Patris æterni dexteram, illud Sactificium facere & Sacramentum per Sacerdotem; eius virtute & præcepto, eius verbis Sacerdotem sacrificare, & sacram Eucharistiam conficere; consequi etiam vt anima, diuinitas, totus Christus inibi sint. Verè Sacramentum hoc domus Dei est, & porta cæli, atque adeò Pa-
radisus cælestis. Deus enim ipse ibi est, corpus Christi & anima, immensa luce & gloria refulgentia: quæ omnia dantur nobis in cibum & porum, in nutritionem, in augmentum omnium virtutum ac donorum, in petitionum nostrarum adeptionem, in necessitatum subleuationem, in remissionem item peccatorum. Hæc verò sunt diuitiæ & opes nostræ inastimabiles ac diuinæ, vt ego (qui post omnem præparationem sum futurus semper indignus) in cibum sumam tamen corpus Christi & sanguinem, Christum ipsum verissimè, diuinis his rebus pascar, & nutriar: nam verè illis pascor & nutrior, corpore Christi & sanguine, Christo ipso, morte ipsius & vita. Sed quo pacto, I E S V bone? At vide tu ne curiosus agas, & ad Dei tentationem pertineat tua interrogatio. Dic vt voles, magne I E S V; fac vt placet de me, de meis desideriis, emenda meas ignorantias, & corrige insipientes interrogationes. Esto sat tibi nunc, si intelligas te Sacramento pasci & nutrirî super substantialiter, vt pane & vino super substantiali: quæ nutritio, etiam si spiritualis sit, & per dona mea fiat, & ad animum & spiritum pertineat; tamen illius spiritualis nutritionis tanta est vbertas, tam diuina vis, vt ad omnes potentias cælesti miraculo deriuetur, & in totam humanitatem. Benedictum sit nomen tuum sanctum, magne I E S V; benedicta atque superexaltata opera tua: sit tibi laus & gloria sempiterna. Amen.

Gen. 28.

A. Nondum surgit à mensa IESVS; sed turbat se.
 B. Recumbit Ioannes supra pectus eius, & interrogat; Domine, quis est, &c.
 A. Respondet Ioanni; Cui ego, &c.
 C. Accipit Iudas buccellam à IESV; & exagitatus à dæmone, furiose è catione se proripit.

A. Sublatis cibis &c, prædicit Apostolis scandalum, quod essent passuri.
 D. Princeps Petrus confirmat, cum nunquam se esse deserturum: Similiter omnes.
 E. Surgit cum omnibus; secedit in aliud cubiculum, ubi Apostolos docet.
 F. Tandem hymno dicto, egreditur ad hortum Gethsemani.

251

DE GESTIS POST SACRAM
COMMUNIONEM.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. IOAN. XIII.

In lxxix. imaginem Adnotatiuncula.

lxxix.

103.

A. Nondum surgit à mensa IESVS, sed turbat se. B. Recumbit Ioannes supra pectus eius, & interrogat: Domine, quis est, &c. A. Respondet IESVS: Cui ego, &c. C. Accipit Indas buccellam à IESV: & exagitatus à Demone, sarios à conatione se proripit. A. Sublatis cibis, &c. prædicit Apostolis scandalum	quod essent passuri. D. Princeps Petrus confirmat eum nunquam se esse deserturum: similiter omnes. E. Surgit cum omnibus, sedeat in aliud cubiculam, ubi Apostolos docet. F. Tandem huius delicti egredietur ad hortum Gethsemani.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. IOAN. XIII.

Cum hæc dixisset IESVS, ^a turbatus est spiritu; & protestatus est, & dixit: Amen, amen dico vobis: quia vnus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu ^a IESV, quem diligebat IESVS. Innuuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei: Quis est, de quo dicit? Itaque cum ^b recubisset ille supra pectus IESV, dicit ei: Domine, quis est? Respondit IESVS: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset ^a panem, dedit Iudæ Simonis Iscariotæ. Et ^c post buccellam, introiuit in eum Satanas. Et dicit ei IESVS: Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo sciuit discumbentium, ad quid dixerit ei. quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei IESVS: Eme ea, que opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, ^c extiuit continuo. erat autem nox. Cum ergo exisset, dixit IESVS: Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso; & continuo clarificabit eum.

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. IIIII. LUC. XXII. IOAN. XIII.

Tūc^a dicit illis IESVS:
Omnes vos scādalum
patiēmini in me, in
ista nocte.

Et ait eis IESVS:
Omnes^a scandalizabi-
mini in me in
noctē ista:

Ait autem Dominus:
Simon, Simon, ecce Sa-
tanā expetuit vos,
ut cribraret sicut tri-
ticum:

Filioli, adhuc modicum
vobiscum sum. Quere-
tis me: & sicut
dixi Iudaeis, quō ego
vado, vos non potestis
venire: & vobis dico
modo. Mandatum
nouum do vobis:
ut diligatis inuicem,
sicut dilexi vos, ut
& vos diligatis in-
uicem. In hoc cogno-
scent omnes quia
discipuli mei estis,
si dilectionem habue-
ritis ad inuicem.

Scriptum est enim:
Percutiam pastorem,
& dispergentur oues
gregis.

quia scriptum est:
Percutiam pastorem,
& dispergentur oues.

Postquam autem re-
surrexero, precedam
vos in Galileam.

Sed postquam resur-
rexero, precedam
vos in Galileam.

ego autem rogavi pro
te, ut non deficiat
fides tua: & tu ali-
quando conuersus,
confirma fratres tuos.

Dicit ei Simon Petrus:
Domine, quō vadis?

^a Respondens autem
Petrus, ait illi: Et si
omnes scandalizati
fuerint in te, ego nū-
quam scandalizabor.

Petrus autem ait illi:
Etsi omnes scanda-
lizati fuerint,
sed non ego.

Qui dixit ei:
Domine, tecum para-
tus sum & in carce-
rem, & in mortem ire.

Ait illi IESVS: Amen
dico tibi, quia in hac
noctē antequam gal-
lus cantet,
ter me negabis.

Et ait illi IESVS: Amē
dico tibi, quia tu hodie
in noctē hac, prius
quā gallus vocem bis
dederit, ter me es
negaturus.

At ille dixit: Dico
tibi Peire, non can-
tabit hodie gallus,
donec ter abneges
nosse me.

Respondit IESVS:
quō ego vado, non
potes me modo
sequi: sequeris
autem postea.

Ait illi Petrus: Etiam
si oportuerit me mori
tecum, non
te negabo.
Similiter & omnes
discipuli dixerunt.

At ille ampliūs loque-
batur: Etsi oportuerit
me simul cōmori tibi,
non te negabo.
Similiter autem &
omnes dicebant.

Dicit ei Petrus:
Quare non possum te
sequi modo? animam
meam pro te ponam.

Respondit ei IESVS:
Animam tuam pro me
pones? Amen, amen
dico tibi: non cantabit
gallus, donec ter me
neges.
^ε Surgite, eamus hinc.
Ego sum vītis vera, &c.

Et ^ε hymno dicto

Et hymno dicto
exierunt

Et ^ε egressus ibat se-
cundū consuetudinē

Hac cū dixisset IESVS,
egressus est cum
discipulis suis

ADNO-

ADNOTATIO.

A. Post sacram verò communionem, cum eius mors plenè iam fuisset representata, nec aliud esset reliquum nisi ut illam subiret, ad carnis tamen veritatem manifestandam turbat seipsum IESVS per spiritum. Etenim erant omnes Christi tum corporis, tum inferioris animæ portionis passionis non solum voluntaria, sed spirituales, perfectissima, diuina.

B. Ut autem eum vidit turbatum dilectus discipulus Ioannes, singulari animi pietate delibutus, ita recubuit in sinu eius, ut caput ad pedus eius inclinaret; quod præcipui amoris fuit & indicium & priuilegium: aperuit enim illi tunc Christus diuinum pectoris sui fontem, unde gratiæ & Euangely fluentia potaret. Testatur rursus Christus palam, ac futurum denuntiat, quod aliquis ex duodecim ipsum proderet in mortem. Commouentur Apostoli, & perterrentur: attoniti inter se inuicem respectare, animo torqueri: Iudas verò fremere quàm antea truculentius; exagitat enim eum acerbis indignæ communionis conscientia. Ibi Petrus inuinit Ioanni recumbenti in sinu IESV, ut eum interroget, quis nam esset futurus proditor. Quid te præter ceteros, Petre, mouit? Mea seruida natura, meus singularis in IESVM amor, mea confessio eius diuinitatis præcipua, quæ ab eo acceptam beneficia atque prærogatiuæ, zelus vitæ agni innocentissimi, detestatio impijssimi proditoris; denique is animus me mouit, quo eram Christo dicturus: Et si oportuerit me mori tecum, non te negabo: Ecce duo gladij hic, ex quibus ego unum habeo: is animi feruor, quo eram Malcho auriculam in horto abscissurus. Sed quid fuisti factururus, si proditor tibi fuisset commonstratus? Nisi Christus me cohibuisset, fueram proditorem dentibus etiam discerpturus. Suauiter inquit à IESV Ioannes ac familiariter, quis nam esset proditor. cuius mansuetudine ac modestia abductus IESVS, non Petri feruore improuido, soli Ioanni proditorem indicat; sed eo signo, quo & ipsum Iudas acrius etiam quàm antea officij admoneret.

A. Respondet igitur Ioanni in aurem: Cui ego panem intinctum porrexero, ille est proditor. accipit porro panis buccellam, intingit siue in catinum, siue in vinum; nam ea erant in mensa seposita, non ablata.

C. Accipit ossulam Iudas: alij quorsum res spectaret non intelligere: tacet Ioannes, ut intelligebat velle IESVM. Iudas iam antea vi sua oppleuerat Damon; at nunc violentius corpus, animam, vires omnes occupat, possidet, atque exagitat. Itaque versus in furiam surgit, egreditur è triclinio, ut prodicionem urgeat & conficiat celerius: audit tamen antea, Quod facis, fac citius, ex Christo, non probante quidem vel adherente, sed exprobrante & animum eius pungente saluari admonitione, si audisset. Erant alioqui verba illa alacriter permittentis sacinus, & ad passionem, & mort alium redemptionem properantis. Hoc nemo intellexit discipulorum, ac ne Ioannes quidem propter animi simplicitatem & bonitatem; sed variè omnes verba Christi interpretabantur.

A. Ablatis porro cibis & vasis omnibus è mensa (quod non potuit representare eadem imago) docens undecim discipulos IESVS, in eum incidit sermonem, ut illis prænunciaret scandalum quod erant ea nocte in ipsum passuri.

D. Quo audito, Princeps Petrus acerrimè confirmavit se nunquam esse illum deserturum, etiam si oporteret simul cum illo mortem oppetere: promptius tamen id dixit, & audacius, quàm firmius. Similiter consequuti reliqui omnes dixerunt, extensis manibus, Petro & alio discipulo capulum etiam tenentibus gladiatorum quibus erant accincti.

E. Postea verò dixit Christus discipulis, Surgite, eamus: & surgens è mensa secedit in aliud cubiculum, ut plenius Apostolos doceat: ibi enim dixit suauissima illa verba: Ego sum vitis & quæ sequuntur.

Antequam autem discedit ad hortum IESVS, post diuinam illam doctrinam quam discipulis tradidit, euocata Matre (vni piè possumus meditari) illi exponit dulcissimè, simul atque humillimè, rationem sui aduentus in mundum: propterea se ex ipsa carne suscepisse, sub illa adoleuisse, illi fuisse subditum reuerenter, ut in eam horam veniret, & tempus quod Pater præscripsisset: implendam esse Patris voluntatem; quæ & mea, inquit, est, & Spiritus sancti: moriendum mihi est pro salute & vita mortalium, implenda Angelorum ruina, reponenda sedes in celo, quod ego volens ac lubens facio. Vincam meam

Y morte

ORAT CHRISTVS

254

morte mortem ipsam, Dæmones omnes, Infernum, Peccatum, Mundum. Erit quidem mihi acerbissima mea passio & mors, sed ita acerba, ut breuis sit illa futura acerbitas, æternus eius acerbitalis fructus, sempiternum bonum. Mortuus ad Infernum descendam, illinc animas patrum educam, tertia verò die resurgam gloriosissime, & tibi primum omnium apparebo, & te omni replebo incunditate. Hæc etiam si placidissime dicebat IESVS, dicebat tamen dolenter, & dulcissimis lachrymis inter dicendum miscebat. Tandem illum accepit finem eius oratio ad Matrem, ut iuberet eam animo esse forti & generoso; facturum se ut etiam si amarissime, tamen summa cum constantia & magnanimitate esset illas penas latura. Cum primum os suum diuinum aperuit IESVS, intellexit diuina Virgo rem totam, quã iam alias cognouerat, intellexerat etiam ex verbis Simeonis, & tamen amarissime quidem, decentissime tamen plorans, respondit: Non possum, Fili mi Deus, ex denuntiatione mortis tuæ non summa mæstitia & dolore confici, vulneratum est cor meum, transfixa est anima mea gladio tuæ passionis & mortis, simul video hunc dolorem auctum iri, ut augebuntur tuæ passionis: verum solatur animi mei cruciatum, quod ita sciam Patrem tuum velle, ita te, ita Spiritum sanctum. Laudo te, Deus meus Trinitas, in admirabili & summo hoc tuo opere, qui

hanc solam rationem redimendi mortales iudicari esse conuenientissimam. Scio, Fili, breuem fore passionem tuam, breuem mortem; expecto breui resurrectionem & triumphum tuum; sed per passionem tamen tuam & mortem: omnia de manu Patris tui gratiarum & donorum plena accipio lubens: irado etiam ego te, quod in me est, mori pro vita mortalium, ut Pater, ut tu te, & hæc verbo bonitatis tuæ, quo auxilium mihi in meis tribulationibus spondidisti. Tua igitur passio & mors, quæ mearum peccatorum erit causa, erit eadem patientiæ & longanimitatis: sis benedictus, Fili, à Patre tuo, sis à Spiritu sancto, ego tamen interim ero desolata, omni merore confecta.

F. Tandem hymno dicto domo egressus, venit ad Portam auream, qua erat iter in montem Oliuarum, ut veniret ad hortum Gethsemani: sequebatur dolore & timore pleni Apostoli. Possumus hic p̄d̄ meditari quid interea agebat Virgo Mater, carum verum quas gerebat Filius non erat ignara. contemplabatur enim omnia, ad Christi affectus animo sequebatur, cum absens imitabatur, aliqua exponebat sanctis mulieribus: mæstia quidem erant omnes & anxie, sed Deum magnificabant, Christi mansuetudinem predicabant, suspensio animo tantarum rerum exitum expectabant.

ORAT CHRISTVS
IN HORTO.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxx. imaginem Adnotatiuncula.

lxxx.

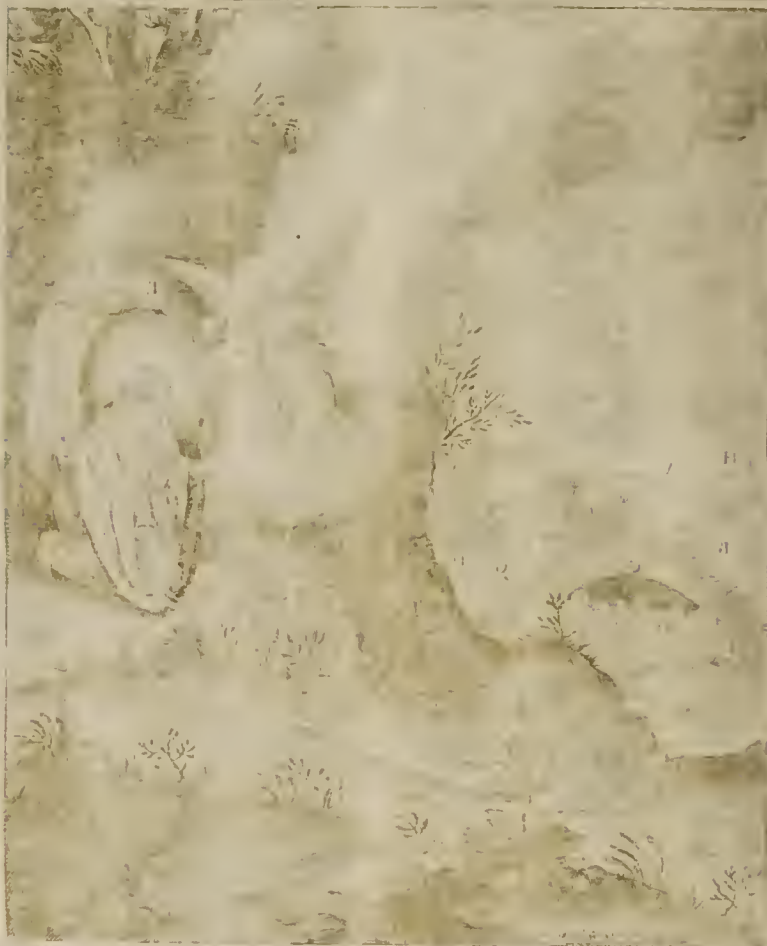
107.

- A. Torrens Cedron.
- B. Hortus Gethsemani.
- C. Rupes concaua, qui est primus locus vbi octo discipuli subsisterunt.
- D. Secundus locus superius ad dexteram, vbi tres reliqui.

- E. Specus ad iactum lapidis à tribus discipulis distans, vbi orauit IESVS.
- F. Apparet illi Angelus è celo confortans eum.
- G. Locus quo semel & iterum venit IESVS ad tres discipulos.
- H. Iudas cum cohorte properat ad hortum.

MATTH.

GRAT CHRISTI IN HOLTO.

1. In the center of the image, a figure is seated on a rock, possibly a saint or a hermit, surrounded by a dense forest. The figure is wearing a long, flowing robe and has a halo around their head. The landscape is filled with various types of trees and plants, creating a sense of a wild, natural environment. The style is characteristic of 17th-century Dutch landscape painting, with fine lines and detailed shading.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Tunc venit IESVS cum illis in villam, qua dicitur Gethsemani, Et veniit in pradium; cui nomen Gethsemani. in montem Oliuarum: sequuti sunt autem illum & discipuli. trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introiit ipse, & discipuli eius.

Et dixit discipulis suis: Sedete hic, donec vadam illuc, & orem. Et ait discipulis suis: Sedete hic, donec orem. Et cum peruenisset ad locum, dixit illis:

Orate, ne intretis in tentationem.

Et assumpto Petro, & duobus filiis Zebedai, cepit contristari & maestus esse. Tunc ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, & vigilate mecum. Et assumit Petrum, & Iacobum, & Ioannem secum: & cepit pauere, & cadere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, & vigilate.

Et ipse auulsus est ab eis, quantum tactus est lapidis:

Et progressus pusillum, prociuit in faciem suam, orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste. Et cum processisset paululum, prociuit super terram: & orabat, ut, si fieri posset, transiret ab eo hora: & dixit: Abba Pater,

Omnia tibi possibilia sunt; transfer calicem hunc a me.

Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes; & dicit Petro: Sic, non potuisti vna hora vigilare mecum? Sed non quod ego volo, sed quod tu. Et venit, & inuenit eos dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti vna hora vigilare?

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LUC. XXI. IOAN. XVIII.

Vigilate, & orate, ut non iniretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundo abiit, & orauit, dicens:

Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.

Et venit iterum, & inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorum grauati.

Et relictis illis, iterum abiit, & orauit tertio, eundem sermonem dicens.

Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis: Dormite iam, & requiescite:

ecce appropinquant hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce h appropinquant qui me tradet.

Vigilate, & orate, ut non iniretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma. Et iterum abiens orauit, eundem sermonem dicens.

Et reuersus, denud inuenit eos dormientes, (erant enim oculi eorum grauati) & ignorabant quid responderent ei.

Et t venit tertio,

& ait illis: Dormite iam, & requiescite.

Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce qui me tradet propè est.

& postis genibus orabat, dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum à me:

Verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de caelo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat: & factus est sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.

Et cum surrexisset ab oratione, & venisset ad discipulos suos, inuenit eos dormientes pro tristitia. Et ait illis: Quid dormitis? surgite, orate, ne iniretis in tentationem.

IN HORTO.
ADNOTATIO.

257.

Reg. 15.
Reg. 15.

A. *Torrentes Cedron ad Orientem Ierosolyme qui est Hebraicè קידרון Kidron, id est, obfcuritas, vel tristitia: trans torrentem statim mons Oliuarum se erigit. Unde concipiat aquas torrens, dictum est superius.*

Incard.
Anand. Sc.
Marth. 16.
Matth. 14.

B. *Hortus Gethsemani, id est, hortus vallis olei, siue vallis pinguis, pradium videlicet, ubi erat hortus, iuxta eum locum ubi monstratur sepulchrum Virginis Matris Dei Mariæ ad Orientem, passibus l. in cliuo montis ad dexteram. Inter sepulchrum & Gethsemani est via publica, qua equitibus est ascensus in montem. In hoc pradio notandi sunt secessus quatuor.*

C. *Vnus in inferiori parte, sub rupe concava quæ è monte protenditur, ubi Christus reliquit octo Apostolos.*

D. *Secundus paulo superius ad manum dexteram, unde à tribus discipulis auulsus secessit IESVS ut oraret.*

E. *Tertius est locus ubi oravit IESVS ad iactum lapidis, paulo inferius in latere sinistro montis, ubi est specus rotunda: est huius spelunca introitus ab Occidente. Quartus tandem locus est ab hoc tertio si parum progrediari ad Meridiem, ubi captus est Christus.*

C. *Aspice sub rupe octo discipulos, id est, reliquos præter Petrum & duos filios Zebedæi, meum & maxore confectos, sedentes quidem, sed somno oppressos hinc inde deijci atque obdormire. Hos ibi subsistere voluit Christus tanquam infirmos, indixit autem & his ut orarent.*

D. *Duxit secum ad secundum locum Petrum, Iacobum, & Ioannem. quò postquam secessit, cum tris esset è superiorum actionum cana legalis, institutionis sacrosancti Sacramenti, & Sacrificij incruenti meditatione, quæ mortem suam complectebatur, tum ex propinquitate mortis, & Sacrificij cruenti, tamen quasi illa tristitia nihil fuisset, quæ erat magna, incipit ex integro contristari, mastrus esse, pauere, & tadere, & hac apud tres discipulos præ se ferre, & cis dicere pauidus: Sultinete hic, & vigilate mecum, & orate.*

E. *Venit deinde solus ad proximam specum. ibi verò proiectus humi in faciem orans, acriorem crudelissima passionis & mortis representationem concipit animo, ex qua necessario verissimus & perfectissimus homo, excellentissimus corporis sensibus tum exteriorum tum interiorum præditus, patiebatur vehementissimè. Dolebat,*

marebat, vehementer agrescebat, commotis vniuersis sensibus, & quò viuaciùs passio & mors ante oculos humanitatis ponebatur, eò acerbis anima simul, & sensus omnes cruciabantur.

Sed quam fuit afflictissimè IESV Dei omnipotentis oratio? Patrem orabat, si tamen ea esset eius voluntas, ut calicem passionis & mortis ne biberet, & mortem euaderet. Ita sensus appetebat voluntas, ita anima prout erat sensui coniuncta Deo per orationem exponebat: simul perfectè animi obedientiam offerebat Christus, ea mentis tranquillitate, qua maior esse non poterat. Accipit autem eius metus, anxietas, & paor magnas accessiones. venit enim ad tres discipulos semel & iterum, leniendi doloris causa, admonens ut vigilarent, ut orarent, ne se desererent in tanta afflictione constitutum. Dein Pater Deus eius angustias augeri videns, mittit Angelum qui illum confortet: is fuit Michael, Synagoga antea, nunc Ecclesia Christiana Princeps. Non fecit Angeli confirmatio ut Christi afflictio abigeretur, vel se remitteret; atque adeò postea venit in agoniam, quasi videat Christum cum Morte confluentem, & in ipso vitæ & mortis confinio laborantem. Ex hoc conflictu, & doloris vehementia cù oraret prolixius, factum est ut copioso sanguinis sudore disfluere vniuersum Christi IESV corpus, & sudoris sanguine guttæ ad terram usque descenderent, terræ, Dei sanguine maderet. Nihil citra mortem potuit validius veram Christi humanitatè demonstrare. hæc enim cùm verissimè fierent, ex verissima Christi humanitate prodire necesse est. Verùm extrema hæc afflictio atque agoniam non faciebat ut animum remitteret aliqua ex parte Christus: sed summa constantia, fortitudine, magnanimitate, quæ in vires corporis redundabant, ad passionem & mortem sese offerebat.

Itaque post agoniam, post sanguinis sudorem, venit tertium ad tres discipulos, alia ratione exprobrans illis somnum, per ironiam. Dormite, inquit, iam, & requiescite, sufficit, quasi diceret: Iam etiamsi velitis dormire, id non poteritis; sat dormistis hæc tenus superque, nunc adsunt qui vos excitabunt atque exagitant, ecce hora mea appropinquabit, ecce propè est proditor Iudas, ecce cum illo armata multitudo, surgite, eamus. Surgunt non hi tres solum, sed alij vocantur octo, omnes Christum sequuntur: procedit verò IESVS obuiam Iudæ & armatis.

Theopl.
in 26. c.
Marth.

Est autem rationi consentaneum, cum tertio oraret Christus, Angelum esse missum à Deo. quae de re cum solus Lucas tradat, & tres orationes non explicet, quod dicit, ad tertiam potius orationem pertinere videtur. nam agonia, orandi prolixitas, sudor in ultima oratione, res ipsa postulat, ut tunc euenerint: ante quae dicitur confortatus ab Angelo. Adde quod subditur: cum surrexisset ab oratione, quasi ad eam non rediturus. Praeterea inuenit tres Apostolos dormientes iam, non tam somno grauatos ut prius, quam tristitia, post duas interrogaciones. Etiam quod subiungitur, hanc sententiam confirmat: nam post primam orationem non dixit, surgite, post secundam, nihil: surgite igitur post tertiam dixit. Nec est verisimile hoc, orate, retulisse Lucam ad primam orationem: nam contigisset in prima oratione confortatio, agonia, prolixitas & sudor, quod nemo dixit.

F. Archangelus Michaël ad IESVM in specu orantem & afflictum à celo descendit, missus à Patre Deo, ut IESVM confirmaret atque corroboraret. O Angeli excellentem dignitatem, qui homini Deo supplicias venerit! O hominis Dei admirandam infirmitatem, quae serui sui ope egeret! Quis assequi vel cogitatione possit, quid Angelus Christo dixerit, quibus verbis illum solatus sit ac confirmauerit, quid Christus responderit, quo pacto suum dolorem & afflictionem exposuerit? Tandem aliquid quidem effecit Angelus; sed ita ut eo discedente Christus acerbius angueretur.

G. Locus, quo semel venit Christus ad tres Apostolos, illos excitauit & castigauit verbis, quod una hora cum ipso non potuissent vigilare: nominatum vero Petrum increpauit. Eodem iterum cum venisset, excitat quidam dormientes (quae fuit tacita & vehemens increpatio) herentq;

ad eius conspectum; sed eos non increpat, sed dimittit, quasi idem vellet ipsos intelligere atque prius dixerat. tertium vero ad eos rediens ironia usus est, quod prius exposuimus.

H. Iudas interim proditor, accepta cohorte, & à Principibus & Phariseis ministris, Ierosolyma egressus ducebat ad Gethsemani armatorum manum, cum lateris & facibus, antecedens ipse plenus furiis & Demone. Vide diabolo impellentes non solum Iudam, sed turbam, & Principes Sacerdotum, Magistratus templi, & Seniores qui multitudini se adiunxerant. Conuenerat undecim ad Christum discipuli, eos ipse procedit, & obuiam progreditur Iudae proditori, & turbae armatorum: sequuntur discipuli.

Sunt autem in superioribus actionibus personarum affectiones consideranda: Christus marens, desolatus, tristis, opis angelicæ atque humanae indigus, pauidus, tædio affectus, in agonia factus, & in extrema vitæ linea cum Morte congressus, sudorem sanguineum sudans, sanguine copiose distuens ad terram usque, & tamen cum summa patientia, longanimitate, fortitudine, constantia, magnanimitate, eò se propensius ad mortem offerens, quò acerbior ea, & indignior erat futura: Apostoli octo illi profundo somno sepulti, toto tempore quo Christus orauit, tres excitati, nihilo secius identidem obdormiunt: omnes marore, timore, anxietate cõsternati vix sum apud se. Quid Virgo Mater? Hæc omnia ut præsentia contemplantur, secundum Filium animo patiebatur, marebat, dolebat maximè: verum constanter atque heroïcè, ad Filij imitationem. Aliæ mulieres rerum quæ gerebantur ignaræ, abitione tamen IESV, tristitia Matris, mortis recordatione à Christo prædictæ omnia timebant; in summo erant animi marore atque anxietate.

AD CHRISTI PASSIONEM MEDITANDAM

PRÆLVDIVM.

QVonia hîc pati incipit Christus, & sanguinem pro nostra mortalium omnium redemptione effundere; non erit abs re aliqua compendio annotare, quæ & his meditationibus possint aliquam utilitatem afferre, & ad reliqua Christi mysteria accommodari.

Quis igitur patitur? quis crucifigitur? quis moritur Filius Dei Patris omnipotentis; Deus ipse omnipotens, impassibilis, immortalis, Patri

consubstantialis, hic est qui patitur in humanitate, crucifigitur, moritur. Patiturne diuinitas, vel Deus in se crucifigitur, moritur? Nihil horum. Neque diuinitas, neque Deus in se; sed Verbû Dei, propter vnionem personalem qua vnitum est huic humanitati, recipit in se has passionum enunciationes. ut enim verè factus est homo Dei filius, & hæc vnio fecit ut verè esset homo in vnitate diuini suppositi; ita

ita efficit vt verè qua homo pateretur, crucifigeretur, moreretur, nihil in sua diuinitate, nihil in verbo patiens, sed in humanitate & carne assumpta.

Cùm igitur patiebatur ille homo I E S V S, eratne carni & terræ, Angelorum & hominum Creator & Dominus, vt nunc est? Erat vt est nunc planissimè: erat splendor gloriæ, & figura substantiæ Patris: portabat omnia verbo virtutis suæ: lux erat infinita, potentia immensa: in ipso erant, in ipso mouebantur & viuiebant, quæ viuiebant & mouebantur omnia: erat Angelorum & beatitudo, & gloria: cælum & terram ipse implebat, ipse gubernabat. Quid secundùm humanitatem? Vera erat Christi I E S V humanitas ex anima rationali & corpore (vtrouque perfectissimo) composita, omnium quotquot fuerunt, sunt, vel erunt excellentissima. Hæc erat Verbo Dei vnita hypostatica vnione, in persona filij Dei, non sua. Itaque subsistebat in Verbo illa humanitas, vnde homo iste verissimè erat Deus, Filius Dei, Verbum Patris æterni. Quamnam erat in Christo excellentissima gratia, & est? Ea quam appellamus *vnionis*, qua Verbum Dei factum est homo, atque sustentat in vnitatem personæ suæ diuinæ illam Christi humanitatem.

Quid in anima eius est contemplandum? Gloria Paradisi summa, gratia item summa. Erat igitur Christus in gloria, & Paradisi cælestis deliciis quando patebatur: verùm Dei miraculo fiebat, vt ea gloria nec in corpus redundaret, nec in animam, quâ illius corporis erat forma, vel quâ ex viribus corporis operabatur, & erat inferior portio, vt videlicet pati Deus secundùm humanitatem posset. Nam nisi gloriæ animæ Christi Deus cohibuisset, ea corpus gloriiosissimum reddidisset, & animam beatam planissimè, nec potuisset vniversa creatura humanitatem illam ne minima quidem ex parte offendere. O admiranda atque adotanda Dei nostri mysteria! ô benignitatem omnibus Angelis & hominibus prædicandam? Porrò autem gratiæ Christi effectus hic erat, vt non solum ipse Deo Patri esset suprâ quam dici potest acceptissimus, atque omnes eius actiones & opera gratissima: sed vt per ipsum, per eius actiones omnes & opera, in omnes gratia deriuaretur; omnes virtutes, omnia dona omnibus communicarentur, æternam gloriâ tandem per ipsum omnes consequerentur, quotquot eius doctrinam reciperent, & illi obtemperarent. *fa-*

ctus est enim omnibus obtemperantibus sibi Heb 5: *causa salutis æternæ.* Christus enim omnia in omnibus adimpletur, totus scilicet in membris, non tamen singulis, ne nulla sit diuersitas meritorum. Itaque cùm sibi nec gratiam meritus sit Christus, nec gloriam, nec virtutes, nec dona (quæ omnia Dei beneficio per vnionem hypostaticam accepit) sed corporis tantum glorificationem, nominis exaltationem, resurrectionem à mortuis, &c nobis tamen & illa, & hæc meruit copiosissimè atque efficacissimè.

Sed copiosam animaduerte Christi I E S V redemptionem. A primo vsque momento conceptionis in Mariæ Virginis matris utero, & sibi, & nobis omnia promeritus est, futuræ passionis & mortis, vitæ suæ, omnium operum applicatione ad Dei Patris gloriam maiorem: idem tota vita, idè passione & morte consummauit. Vidit Christus in Verbo & diuina sua essentia habitualiter omnia quæ sibi & Patri erant possibilia: vidit per species creatas Christi anima quæ erant omnia, quæ fuerant, quæ erant futura: sciuit quinam essent credituri, & fidem operibus expressuri; quinam à fide defecturi, qui essent in gratia perseueraturi, qui non, denique qui saluandi essent, & qui damnandi. offerrebat vitam suam, passionem, & mortem pro omnibus quidè sufficienter, efficaciter pro solis prædestinatis. Nâ cùm omnia haberet in numerato, hos tamen præter ceteros ab æternitate, atque in æternitate dilectos habebat.

Ad hæc erat Christus supra omnem vel hominum, vel Angelorum captum omnium virtutum excellentissimus: ornatisissimus: quod faciebat Dei persona, vnio hypostatica, gratia eius summa & gloria. vnde rursus illud fiebat, vt nec fidem haberet, nec spem. subierat enim locum fidei à primo conceptionis momento excellentissima Dei, & earum rerum omnium quæ fide continentur, visio. spem exluserat Dei præsens fruitio beatissima: tamen si erant nonnulla, quæ ex dispensatione carnis expectabat, nondum possidebat Christus.

Contemplare in Christo patiente non solum quæ dixi omnia, sed charitatem immensam, fortitudinem, magnanimitatem, patientiam, humilitatem, sapientiam, summas alias excellentissimasque virtutes. Hæc autem eum ita essent, & omni ex parte esset ille homo eorum summatisissimus; profecerat tamen sapientia, atate, gratia apud Deum & homines: didicit ex his quæ passus est obedientiam. Planè

Christus IESVS progressum habuit in aetate, & in exercitio atque vsu virtutum ac donorum quæ acceperat: utebatur naturalibus bonis intellectu agente ac potestatis, & voluntate: ea exercebat quæ vel à naturali facultate, vel à supernaturali proficisci poterant & debebant, iuxta legationem & mandatum quod à patre acceperat: ita dicitur verè profecisse, non solum apud homines, qui videbant maiora in dies Christum opera, & illustriora designare, sed etiam apud Deum. Illæ enim Christi actiones verus erat apud Deum profectus, sine quibus ad finem redemptionis humanæ veniendum non erat: ac tamen nullius virtutis, nullius meriti in Christo fiebat accessio, nouum aliquid merendo; fiebat tamen amplior, fiebat copiosior ac consummator Christi eadem illa redemptio & meritum.

*Pfal. 50.
P. 129.
Heb. 5.*

Quid præterea proderit ad meditationem Christi passionis & mortis? Si perfectiones eius consideremus, non solum quas perstrinximus, sed humanitatis naturales; animæ videlicet excellentiam, & corporis, & omnium potentiarum, & sensuum omnium, tum interiorum tum exteriorum. Harum rerum perfectio, etiam si humana specie contrinebatur, tamen erat longè quàm aliorum omnium hominum eminentior. erant enim illa omnia eius humanitatis, quæ hypostaticè erat Verbo Dei vnita, erant etiam diuinitatis organa. Quæ diximus hæcenus, ea faciebant vt indignissima atque acerbissima esset passio & mors Christi, ac proinde efficacissima supra quàm vel verbis, vel cogitatione assequi possimus.

Sed quid, & a quibus passus est Christus? Vbi, & propter quos? Quis fructus eius passionis & mortis? Sustinuit pœnas acerbissimas Christus, tum interiores animæ, tum corporis exteriores. Et interiores quidem animæ iam inde postquam conceptus est. doluit enim vehementer atque assiduè de omnibus offensis atque peccatis, quæ diuinitatem offenderant, offendebrat, erant offensura. Si enim verè dixit Paulus, vt dixit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror?* Quid de Christo Iesv non possumus credere & debemus? Corporis exteriores sustinere incepit, non solum à circumcissione, sed à natiuitate, lachrymis, frigore, egestate. Huc adde fugam in Ægyptum, abiectionem & humilitatem vitæ atque obscuritatem, antequam Euangelij prædicationem aggredieretur. adhæc ignominias, opprobria, contumelias. Bis tulit

1. Cor. 11.

illum sublimem Dæmon per aërem, ter tentauit. Quoties eum voluerunt lapidare Iudæi: quoties manus in eum iniicere? semel etiam sui ciues eum propulerunt, vt præcipitem è montis prærupto darent. Quoties frigus, calorem, famem, sitim sensit? quoties luxur? quoties destitutus est, nec hospitio quisquam est illum dignatus, qui alioqui non habuit vbi suum caput reclinarat? Postremò quis enumeret pœnarum multitudinem, quas in passione tota & morte pertulit? quis illarum acerbiter exponere possit: quis mortis infamiam, ignominiam, contumeliam, indignitatem? Sed de his peculiariter suis locis dicendum erit; nunc perstringamus reliqua.

A quibus illata passio est & mors? Si nihil aliud, ab hominibus; quos ipse, cui illata est, creauerat; quorū substantiam, motum, vitam, bona omnia cōtinenter sustinebat; pro quibus homo factus erat, & mortalis; pro quibus patiebatur, quos summa charitate amplectebatur, quibus vitam sempiternam amarissima morte conciliabat. Hæc indignissima sunt & luctuosa. Verum adde, quòd a suæ gentis hominibus morte turpissima afficiebatur; ab iis, in quos tot beneficia contulerat; è quibus innumeros ægros curauerat, mortuos suscitauerat, quibus cælestem doctrinam benignissimè communicauerat. manus verò illi inferebant teterrimi latrones Gentiles, tum Iudæi, hominum colluies. Tradebatur in mortem à discipulo, damnabatur inuidia & malitia Principum, interficiebatur à Præsidis ambitione.

At vbi passus, vbi crucifixus est? In celeberrima totius Oriëtis vrbe (etiam si extra portam) quæ & à se, & Patre præter cæteras electa fuerat, infinitisq; beneficiis ornata: vbi templum suum Deus esse voluerat, nullū alibi: vbi religionem suam inter mortales vnicè collocauerat. In loco tamè clarissima vrbis infami atq; contaminato, vbi scilicet homines flagitiosū supplicio afficiebantur; in monte Golgotha (id est, Caluariæ) ossibus damnatorum, & caluariis, & omni immunditia pleno: etiam si illud fortassis verum sit, & ad mysterium referendum, primum hominem ibi magnum illum Adam fuisse sepultum. Contemplantur hoc loco spectaculum indignissimum esse factum Christum IESVM Dei filium Angelis, qui & frequentissimi è cælo conuenerant, vel è cælo morientem Regem suum spectabant, Dæmonum principi Lucifero gratissimum, & turbæ nequam spirituum, quotquot permittebat

tebat Deus adesse: hominibus, hinc paucis bonis erudele, illinc multitudini, & hominum faei, Iudæis & Gentilibus, optatum. Oculos hic paululum mentis aperti, animaduerte singulotum animos, & affectuum varietatem.

Propter quos mortuus est Deus Propter inimicos, omnes videlicet homines: propter eos, qui illum suppliciis innumerabilibus, ignominia immensa atque opprobriis, tandem acerbissima morte affecerunt. Erant enim omnes mortales Deo Patri, & Christo eius inimici; è quibus nullus faciebat bonum, nullus tacere poterat ex se, ne vnus quidem. Pro his omnibus; etiam si non peceassent in similitudinem præuacuationis Adæ (id est, etiam si nihil peccati Actualis addidissent, & tatum modo originale contraxissent) mortuus est Christus. Rursum pro iis qui liberati per Christi sanguinem ab originalis peccati lue, tot scelera, tot flagitia in Deum commiserant, committebant, erant commissuri. Et hæc quidem commendabant Dei erga homines, & Christi IESV ineffabilem charitatem; non tamen faciebant vt maior non esset passionis indignitas, crudelitas, interficientium ingratitude atque iniustitia.

Quis tandem tam probrose atque acerbæ mortis fructus? Multus, atque per omnem modum maximus. Restituuntur per Christi mortem ruinæ Angelicæ, repletur Paradisus, numerus à Deo ad gloriam caelestem prædestinatorum præstiturus impletur. Hæc verissima quidem sunt: sed illud simul est indubitatum, multò maiorem esse hominum multitudinem pro quibus mortuus est Christus, qui tamen ex eius morte nullam acceperunt vtilitatem, quæ eorum fuit culpa; qui filium Dei IESVM conculearunt, & sanguinem testamenti pollutum duxerunt, & spiritui gratiæ contumeliam fecerunt. Quor ante Christum homines perierunt? pro his mortuus tamen est Christus. Quot eo viuente? pro his passus est Christus. Hinc existit rursus passionis & mortis maior indignitas, hinc Christi dolor vehementius augebatur. videbat enim innumerabiles homines ex sua morte nullam acceperunt, vel acceperunt esse vtilitatem, atque adeò quamplurimos maiorem condemnationem: ex his verò quibus fructum & salutem sempiternam vel attule-

rat, vel etat allatura eius mors, quàm multos videbat qui in eius mortem per lethalia peccata vel offenderant identidem, vel erant offensuri? Hæc faciebant omnia vt maiorem Christus conciperet mærorem, maiorem dolorem sentiret.

Hæc pro compendio far multa; cum tamen nihil satis esse possit ad fructuosam passionis Christi meditationem. Hæc meditaturus animo complectatur: illud verò præcipue, (quod primo loco attigimus) quis nam sit qui patitur, qui moritur, si intima cordis pietate imbibamus ac retineamus, singularem fructum ex meditatione passionis & mortis Christi sumus relaturi. Alij aliis Adnotationibus & præfidiis vtuntur; qua in re singuli abundant in suo sensu, cum humilitate cordis atque simplicitate: illud tamen meminere, vt vnde Dominus sensum spiritus, ac fructum spirituales subministret, ibi se exerceant; nec facile ad alia animum duertant. Mihi vsuuenit placere, si in meditationibus passionis Christi, sanguinis præcipue effusionum, quatuor capita meditemur: Primum, rei indignitatem infinitam; dum vulnerari à terribis hominibus Dei filium, Deum ipsum omnipotentem conspiciamus: Secundum, doloris quem patiebatur homo ille Deus acerbiter: Tertium, sanguinis ipsam effusionem, quæ per mortem Christi vitam mihi parit: Quartum, si meditemur, quid sacrosancta Mater Virgo patiebatur, siue absens ex meditatione, siue præsens ex rerum præsentia contemplatione. Qua in re illud piè credere possumus, quod beneficium ram multi pij homines ac mulieres à Deo sunt consequuti, vt quasi præsentia mysteria passionis ac mortis Christi contemplarentur absentes, id beatissimæ Virgini Dei matri Mariæ non esse negatum. Illud postremò addam, multis prætermisissis: Qui passionem & mortem Christi est inediturus, ad animi mærorem, & Christi compassionem se comparet, omnem à se voluptatem & lætitiã abieciat, vt idem in se possit sentire quod in Christo IESV: tum illa duo addat, gratiarum actionem pro singulis Christi doloribus, tum vt per singulos gratiam aliquam à Deo & Christo petat.

MEDI-

ORAT CHRISTVS
MEDITATIO.

Video te, sancte I E S V, præterquam quod mortem tuam in cœna Simonis leprosi, in typica cœna, in Sacrificio & Sacramento Eucharistiæ tuæ sacræ repræsentasti, adire nunc acerrimam mortis tuæ repræsentationem, & conflagrare acerbissimè cum Morte ante mortem; & ita conflagrare, vt Morti aduersum te permittas vires citra mortem maximas. Quid sæuis ô Mors? quæ est ista tua ferocia tam truculenta? Non sat tibi erit si Deum interficias in cruce, nisi etiam in horto tã acerbè, tam implacabiliter affligas, & ante mortem necare moliaris? O impia Mors, inimica, sæua, crudelis, pessima, filia peccati primogenita, quæ tam es peruersa & mala, vt te Deus non fecerit, sed peccatum! Tu heu nimium regnasti. Sed video vnde sit illa atrocitatis tuæ impotentia. in te enim operabatur Dæmon, qui concepta ingenti iracundia, quòd suspicaretur sibi tempus libertatis diabolicæ modicum restare, & se immaniolem facit, & te erga innocentem I E S V M.

Rom. 5.

Apo. 12.

Ergo ne, magne & parue I E S V, potens & infirme, tam fuit vehemens & acris illa mortis tuæ repræsentatio, & tuorum cruciatuum, vt ad mortis portam ipsam te adigeret metus & tristitia? Causam nobis obsecro, benigne I E S V, explica tui metus & tristitiæ. Obuersabatur ob oculos mentis meæ infinita illa Iudæorum & Gentilium atrocitas in meâ vitam, carenæ, vincula, raptationes, colaphi, alapa, sputa, vulsiones, cum insanis increpationibus atque irrisionibus coniunctæ & contumeliis, flagella, corona spinea, crucis baiulatio, crucifixio, crucis leuatio, crucis suspendium, mors tandem ipsa, & ea quidem plena omnibus dedecoris & ignominia. Simul videbam immensam Iudæorum & Gentilium impietatem. fructum verò ex mea cruce etiam si, qui in prædestinatione mea erat, videbam ingentem; tamen innumerabili hominum multitudini fructum ex ea nullum, atque adeò maiorem sciebam inde à multis acceptum iri condemnationem. Hæc verò omnia vt contemplantare ego clarissimè, & futura esse certissimè sciebam, ita anima mea in magnas angustias conuiciebatur, sæua tristitia, pauore, & tædio confluctabar, quæ eò erant acriora, quòd cum potentis sensitiuis erant cõiuncta, & toti humanitati acerbissima. Itaque eò fuit

progressum, vt in agoniâ venirem & luctam cum Morte, orarem verò factus in agonia prolixius; vnde tanta exstitit etiam corporis angustia, vt quasi ad mortem properaret natura, in profluuium sudoris sanguinei exarsuaret.

Audio, sancte I E S V, & credo omnia: sed illud cupio doceri, quænam fuerit tanti doloris ratio? & quo pacto anima tua in afflictione fuit, beata cum esset? Probo quod primum fide omnia concepisti; ea enim via est ad mysteriorum meorù intelligentiam. igitur ratio tam vehementis metus hæc fuit. Natura ipsa hominis, quem ego cœtui, facit, vt nihil illi sit morte terribilius; creauit enim hominem inextermabilem: faciunt autem cruciatus si adatur, mortem vt acerbiolem, ita horribilem magis. Quòd si perfecta natura sit, qualem ego habui, ibi verò longè maior est & metus & horror, vt est illa mors magis contra naturam. Hæc fuit ratio tam acris meæ mortis, timoris, & tristitiæ. Volui simul veram esse meam humanitatem docere excellenti exemplo, & mereri apud Patrem vt meis martyribus, & meis Christianis formidabilis ne esset mors & cruciatus: illum enim metum mea infirmitate ego debilitaui, nec patior vt quam vim in me exeruit Mors, eam in meos obtineat: atque adeò facio sæpenumerò, vt vel parùm, vel etiã nihil sentiat & mors, & mortis cruciatus. Quod autem anima mea, Deum, cum prospiceret in suo cõspectu semper, dolere, & tristari, & pauere potuerit, illud fuit mysteriũ in mea vita mortali perpetuũ, vt simul & Deus essem, & homo, passibilis, & impassibilis, mortalis, immortalis, omnipotens, infirmus; beatus, viator. Video, magne I E S V, & credo plenissimè: sed nondum satis intellego. Audi igitur. Anima per actionem intellectus & voluntatis erat beata, cum Deum videret clarè in se, eoquæ frueretur; atque cum statum in æternitate perpetuò possidebat. Hanc beatitudinem obtinui ego perfectissimè iam inde ab incarnatione mea: suspensus verò fuit illius gloriæ splendor & communicatio in corpus, per diuinum miraculum: neque enim aliter compleri potuit humana redemptio per meas passiones & crucem. Itaque tota illa mea gloria animæ, etiam si immensa, veluti se colligebat in se, & animam quidem meâ faciebat perfectè beatam; eandem tamen vt corpori vnitam,

Sap. 2.
dñi e-Sap. 2.
dñi e-

si venirem de hinc
vero factus in spe
vultum enim corpe
non propere accipere
angustia examine
de crebro omnia et
erit fuerit non dicit
una quam ab illis
robo quod pama
cum via et ad
mentem quae non
fur. Numerus
facit, ut nihil
in enim homines
nam cruciatu
motem, in hinc
naturae in ordine
maior est hinc
magis commovent
sinez motu
venit est non
idem eximio
es martirio
is ne effundit
erant non min
or ut quae
maior dicitur
et, ut per
& motu
ca. Deum, cum
semper dicitur
illud non
ni, ut
et impatiens
quae I. s. v. et
hinc
em
Deum
aque
fideles
periculis
suspensus
communita
ulum
ana redemptio
taque
entia
lam
tamam

DE ALBIS PRODUCTIONE.
102
1777

Alb. P. 102
C. 2
1777

DE IVDÆE PRODITIONE.

Veniunt ad hortum armati.

Iherosolimam captivitas.

108
LXXXI

A. Accedit ad IESVM Iudas, osculatur eum; respondet ei benigne IESVS. Nihil milites mouere audent. Redit ille ad cohortem.

B. Procedens IESVS interrogat; Quem queritis?
C. Solo verbo Iudam, militesque resupinos prostravit omnes.

vnitam, & corporis viribus vntem, ita relinquebat passibilem, vt ea quæ corpus affligebant, petingerent ad animam, & ea ipsa, vt corpus fouebat, pateretur. Quare virtus diuina faciebatur, vt animæ passionibus nõ corrumpetur eiusdem gloria, sed similiter conseruaretur, atque si nullum pateretur detrimētum. Sis benedictus, Domine I E S V: illuminasti cor meum. ex eodem igitur miraculo nascebatur, quòd sic orares: neque enim ita orasses, si anima tua, cum beata esset, non sensisset tamen corporis passiones, & illas tu non assumpsisses. Vt operabatur ergo anima tua per potentias, iuxta quod erat simul passibilis, vt fugiebat ac timebat passiones, ita orabat, ac vehementer orabat: verum vt erat eadem beata, atque iuxta inferiorem partem rationi perfectè subiecta, simpliciter non orabat, sed sub conditione; sciebat enim quod petebat non esse impetrandum. Mysterium igitur hoc erat: dolebat anima, tristabatur, timebat; cum quo erat coniunctum vt peteret liberari. O Christe I E S V, quot ex hoc tuo metu, & oratione, & agonia, & sudore prouenerunt nobis diuina emolumenta! iam primum intelligimus, quàm tibi fuerit acerba passio tua & mors, eum illius cogitatio tantam tibi attulerit afflictionem. Assumpsisti præterea illud mortis & suppliciorum metum, vt temeritatem, & stupiditatem naturæ seiremus nobis esse fugiendam, ac timendam, secundum rationis rectæ iudicium, vnde & mala per te auerteremus: nec propterea debere nos de statu mentis nostræ & spiritus decidere. Illud verò singulare fuit tuum beneficium, quòd per tuum metum nostris timoribus prouidisti, etiam naturalibus; ne nobis essent tam

molesti, quàm fuissent futuri. Orare verò docuisti perfectissimè, & perseveranter; quod ter orasti, & eadem de re, & de ea re quæ sciebas te non esse impetraturum; vt magnum affectum non asseremus ad orationem, magnum desiderium & constans; deinde vt Dei voluntatem nostris orationibus pro regula poneremus, in iis quidem quæ ad salutem animæ necessaria non sunt, semper omnem ex parte, siue Deus det quæ postulamus, siue non det, siue statim concedat, siue non statim; siue aliter quàm nos petimus tribuat, siue aliud det: in rebus verò ad salutem necessariis, rei magnitudinem & modum ad Dei voluntatem referamus: denique omnia ita petamus, vt voluit Deus à se peti. Quòd autem in agonia venisti orans, quòd prolixius orasti, quòd sudasti sanguineum sudorem ad terram vsque decurrentem, quæ corda non moueat? Deus enim illud supplicium patiebaris; & pro quibus? pro abiectissimis atque indignissimis. Quis porro inde non moueatur ad deuotionem orationi adiungendam, & acrem contritionem & humilem: tum ad plenitudinem orationis, & prolixitatem, si non verborum, certè pietatis? Quis non nitatur ita orare, vt sensus etiam ipse ex orationis contentione & deuotione variè afficiatur, animo quidem semper, corpore etiam frequenter? Doce nos, benigne I E S V, huiusmodi rationem orandi exercere, vt oremus vero spiritu & vera mente, & des vires tuas, quibus perfectè orare Patrem, & te, & Spiritum sanctum possimus; per tuæ huius orationis virtutem, & earum afflictionum quas in hac oratione perpeffus es, vt vigeat in animis nostris vis tua diuina. Amen.

D E I V D Æ P R O D I T I O N E .

Veniunt ad hortum armati.

E I S D E M C A P P .

In lxxxii. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxii.

108.

A. Accedit ad IESVM Iudas, osculatur eum: respondet ei benigne IESVS: nihil milites mouere audent: redit ille ad cohortem.

B. Procedens IESVS interrogat: Quem queritis?
C. Solo verbo Iudam, militesq; resupinos prostermit omnes.

M A T T H .

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter IESVS conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc cum lateribus, & sacibus, & armis.

Adhuc eo loquente, ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cum gladijs & fustibus, missi à Principibus Sacerdotum, & senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tene te eum.

Et, adhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes vnus de duodecim, & cum eo turba multa cum gladijs & lignis, missi à summis Sacerdotibus, & Scribis, & Senioribus. Dederat autem traditor eis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tene te eum, & ducite eum.

Adhuc eo loquente,

ecce turba:

Et qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim, antecedebat eos: & appropinquauit IESV, vt oscularetur eum.

Et confestim accedens ad IESVM, dixit: Aue Rabbi, Et osculatus est eum. Dixitq; illi IESVS: Amice, ad quid venisti?

Et cum venisset, statim accedens ad eum, ait: Aue Rabbi: & osculatus est eum.

IESVS autem dixit illi: Iuda, osculo Filium hominis tradis?

IESVS itaque sciens omnia que ventura erant super eum, processit, & dixit eis: ^b Quem queritis? Responderunt ei: IESVM Nazarenum. Dixit eis IESVS: Ego sum. Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Vt ergo dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: Quem queritis? Illi autem dixerunt: IESVM Nazarenum. Respondit IESVS: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me queritis, sinite hos abire. Vt impleretur sermo quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidit ex eis quemquam.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. CVM esset in sua oratione Christus & Cangustius, veniebat ad hortum Gethsemani Iudas cum cohorte Romanorum militum, cum ministris Iudeorum, & Principibus, & templi Magistris, & Senioribus, ut IESVM ipsis proderet: eo autem peruenit adhuc loquente IESV discipulis. Hic videt cohortem, id est, quingentos quinquaginta quingentos milites Romanos pedites, a rite cohortem Tribunum, in media cohorte Draconarium (qui signum, cui erat de more Romanorum Draconis in signo, alio gestabat) deinde Centuriones cum suis insignibus, crista videlicet, & parvo signo in galeis, equites præterea quinquaginta cohorti coniungebantur ministri Iudeorum, satellites scilicet Magistratum templi & Principum, horum & Seniorum familiares cum gladijs & fustibus.

Cur ita multi venitis Iudæi? cur armati? Timebatis opinor. Sed quid timebitis? non discipulos IESV, plebetos homines atque inermes, non turbam, nam nocte nulla erat hominum turba timenda. Eslo fortassis & hanc timebatis homines ignavi & timidi, nonne simul illius diuine virtutis, quæ in IESV toties animaduertentis, vobis venit in mentem? nonne illa vos multo vehementius terrebat? Igitur paratis cohortem & satellites aduersus diuinam potentiam Christi? O vesaniam singularem! Animos Romanorum considerat atroces atque insolentes, Iudeorum miseros sed crudeles, insaniam Principum, perfidiam atque impietatem Iudæ, in omnibus his seuentes Demones: contra verò boni IESV mansuetudinem atque magnanimitatem, Apostolorum incipitem trepidationem.

Expectauerat mansuetus IESVS quos sciebat ad se properare, nunc progreditur illis obuiam: Iudas verò, qui ante turbam veniebat, accedens osculatus est IESVM: Aue, inquit, Rabbi; ut eo signo eum designaret ac proderet. IESVS verò benigne illum accipit: Amice, inquit, ad quid venisti? Iuda, osculo Filium hominis tradis? Quid impietate Iudæ execrabilis, quid Christi mansuetudine diuinius, quid amabilis? & tamen

Iudæ atrox malitia beneficijs inflammatur. Homo detestabilis, nonne intelligis Christum te ad salutem vocare & amicitiam, quem sciebat hostem, & parricidam terribilissimum? Amicum te vocat, qui aliquando fueras, non qui es, sed qui esse debebas, & cupiebat te esse, ad quod etiam te inuitabat. Sed cum redisset ad cuncum armatorum Iudas, IESVS ulterius progreditur ad turbam. Nonne signum inter vos conenerat? cur non irruitis Iudæi? Cur ne Romani quidem? Deus erat IESVS, nolebat tenevi vel pati, nisi sua voluntate: quod sit aperius sequenti Adoratione.

B. Nihil audebant Iudæi, nihil Romani, nihil Demones: stupent omnes ad conspectum IESV. Ad hos igitur propius accedens IESVS: Quem, inquit, queritis? Sed qua mansuetudine hoc dixit? sua, Dei. Attoniti quidem erant omnes, sed respondent tamen timide Tribunus, Centuriones, Antesignani cum templi ducibus: IESVM Nazarenum. Respondet IESVS: Ego sum. Quis es, bone IESV? Ego sum qui sum: Ego Dominus & Deus vester: Ego sum IESVS Nazarenus, quæ vos queritis. Cur ne nunc quidem impressione facta IESVM comprehenditis? Iudas enim osculo prodidit, ipse se eum professus est quem queritis.

C. Exeruit Christus nonnihil virtutis à diuinitate cum dixit, Ego sum: quæ illos adeo percussit vehementer, ut exanimati omnes cum suis armis retrorsum abeantes in terram resupini vultus super alium prosternerentur, & Iudas quidem cum illis. Aspice simul Demones cum illis in terram deiectos volutari diabolicè. Respirant paululum Apostoli. O incredibilem obstinationem! ne tum quidem virtutem agnouerunt diuinam. nam cum vim illam remississet Christus, exiliunt Demones, surgunt omnes. Rursum idem interrogat mitis IESVS: Quæ queritis? Idem illi inclamant: IESVM Nazarenum. Iterum respondet IESVS: Dixi vobis quia ego sum, verum vim non exeruit diuinitatis: ut intelligere possent, IESVM illic se Deum, hic hominem esse professum; illinc non potuisse interfici, hinc posse, sed ipso permittente posse, ipso nolente non posse.

MEDITATIO.

A. Deste huc, aduertite, animaduertite omnes quotquot deuotione amatis, & pia orationem sectamini, & meditatione paf-

sonis & crucis IESV Christicupitis exercere, ut debemus omnes: attendite ad mirabilia quæ facit in Christo Deus, quæque ad-

Z

mittit

mittit in se mansuetissimus agnus, Deus ipse omnipotens pro inimicis suis, & idem sentite in vobis, quod in Christo patiente & moriente; quæque in ipso geruntur eadè in vobis fieri nõ exultimetis solum, sed eam cordis pietatem concipiatis, vt in vobis ea fieri spiritali quadam experientia percipere possitis; etiam exterioribus sensibus communicate Christo propitio. Verùm facit nostræ mentis inertia, & spiritalium sensuum hebetudo, vt hæc inuitata & aliena videantur, quæ esse non deberent. Quid enim coniunctum magis est cum Christiano homine, quam mortem Christi sentire? vt qui in mortem Christi baptizatus sit, & in mortem eius cum illo consépultus, & complantatus factus sit similitudini mortis ipsius. Itaque hæc scire deberemus omnes, non speculatione tantum (non enim speculatione tantum traduntur) sed praxi, & sensu deuotionis, & pio nos tangente affectu, & quadam spiritus experientia. Quid ergo sentire deberemus? Quòd vetus homo noster simul cum Christo crucifixus est, vt corpus peccati destruat & vitiorum. Hanc mortem in nobis sentiamus, ac confirmemus in dies. Quid verò significat Paulus, cum dicit: *Hoc scientes, quòd vetus homo noster simul crucifixus est?* non enim nudam ibi scientiam requirit; sed pietatem, & affectu rei consentaneo imbutam. est enim baptizatus noster in Christo, mortis eius virtus nobis communicata; cruci enim affixum est peccatum. vnde mortui omnes sumus peccato, vnde sepulti; vt cum Christo mortui, & sepulti, cum Christo resurgamus in nouitatem, vitæ & gratiæ, & lucis diuinæ, nihil in nobis veteris hominis agnoscentes. Alia est ratio sentiendi mortem Christi in nobis & resurrectionem: Si efficaciam mortis peccati ex illius morte perspiciamus, quasi furculi inferti mortis ipsius similitudini; & sciamus corde & spiritus gustu, quia simul verus homo noster crucifixus est, & quòd accepimus vim mortis peccati à morte Christi, qui peccatum non fecit, sed pro nostris peccatis mortuus est, vnde & vim resurrectionis spiritalis adipiscimur. Sapientissimè his metaphoris vtitur Paulus, vt per res admodum sensibiles potentia nostræ moueantur, & in spiritus sensum assurgant. Petrus etiam salutariter nos passionis Christi meditatione armat, inuitat etiam ad exemplum & imitationem: *Christo igitur, inquit, passo in carne, vos eadè cogitatione armamini.* Et rursum: *Christus passus*

Rom. 6.

Rom. 6.

1. Pet. 4.

1. Pet. 2.

est pro nobis, vobis relinquens exemplum. Arma dant nobis fiducia & securitatem, armis protegimur ab aduersarijs, armis pugnamus contra aduersarios: hæc tamen non faciunt arma, nisi nos illis scite & fortiter vtamur. Sed quid in nobis armatur illa cogitatione? Mens, animus, voluntas, cor, potentia omnes, quibus contra hostes nostros pugnandum est. Quapropter illas potentias armis illis indui necessum est, ipsis se munire, illorum virtute imbui; vt legitimè illis & vtiliter vti possimus, & victoriam adipisci. Exemplum verò Christi passionis humana exempla omnia infinita virtute antecellit. nam illa creatam vim continent, hæc diuinam; hæc diuinitus nos mouent & iuuant, cælesti quodam numine ad corda nostra penetrante. Et exempla quidem ad praxim per se spectant, non ad solam rerum speculationem. exemplum enim propterea proponitur, vt animus & vim ab illo accipiamus, & ad imitationem nos per illud exercemus. Contendamus igitur, Fratres, ad veram quidem mysteriorum passionis & mortis Christi intelligentiam; maiori tamen cura aspiremus & pietate ad illorum mysteriorum internum sensum, & spiritalium vtilitatem. non enim vbi plus est scientiæ, ibi maior animi nostri fructus: sed vbi spiritalis sensus & gustus rerum plurimus est, ibi vberior fructus.

Quid igitur post orationem facis, Christe bone? Videbam proditore Iudam ad meam mortem atroci animo properantem cum armata Iudæorum manu & Romanorum: excussi illi timorem & tardiù generosè, ac pro filij quasi exultans gigas ad currendam viam passionis & mortis; atq; adeò potentiùs quouis gigante exilij, & constiti in acie aduersus mundum, carnem, & diabolum, mortem, infernum, & peccatum. Hæc stabant contra me in acie, non solum Iudæi & Romani; sed per illa, ac pro illis hi bellum illud contra me suscipiebant. Videbam Principem Satanam cum scelestissimis Diabolis, præter alios qui aderant frequentissimi, ad atrocitatem acuere homines illos teterrimos. Signum dat Iudas, quod intrer cos conuenerat: *Salue, inquit, Rabbi.* O ironiam execrandam! ô funestam salutationem! & osculatur IESVM. Vide ex ore nefandi latronis efflari in IESVM auaritiam, patricidium, impietatem, omnium scelerum obscœnitatem: refundi tamen ex diuino IESV ore mansuetudinem, benignitatē, diui-

Psal. 13.

diuinitatem. O abominandum Iudæ osculum! ô I E S V adorandum! Non mouetur tamen osculi I E S V diuina virtute proditor; mouetur Iudæ osculo mansuctus I E S V S, clementer illum compellat: *Amice, ad quid venisti?* Non solum non detrectat osculum Iudæ mitis I E S V S, sed illum verbis etiam inuitat ad sanitatem, aperit portam illi ad amicitiam, allicit ad sceleris sui confessionem: facta tamen obstinatio Iudæ fecit & obœcatio, vt beneficio summo ad maleficium nefarium abuteretur. Redit ad armatos, stat in acie, atque etiam ante aciem contra Christum.

Quis ex his rebus non timebit? quis non cauebit? quis contra non sperabit? Iudas Apostolus Christo aliquando acceptus, fit postea Diabolus: audit tamen doctrinam Christi, videt miracula, accipit facultatem consecrandi Eucharistiam & ministrandi, recipit corpus & sanguinem I E S V ex eius manibus, toties admonetur ad Christo officij sui & pietatis; & tamen non retardatur à suis sceleribus, non à proditione Christi. Quis non timeat Dei occulta iudicia, qui hæc passus sit in Apostolo? Quis, ne similiter sibi eueniat, non formidabit? Quasi verò non propter res vilissimas non tradamus Diabolo toties Christum, qui in nobis habitat per gratiam. Audimus doctrinam Christi & Apostolorum, videmus ex fide miracula, sacramenta accipimus, Eucharistiam etiam frequentius (vtinam numquam vt Iudas) admonemur officij & pœnitentiæ identidem, & illa videmus in Iuda, & erimus absque metu? & non exhorrebimus ad Iudæ calamitatem? non cauebimus? Iam si quis præterea sit Sacerdos, si Religiosus, si Episcopus, nõnne magis etiam erit Iudas quàm Iudas, si piè non viuit, si uocationem non tenet & pietatem? Quis verò contra non simul *cauebit, & sperabit*, vbi alias misericordias in Iuda contemplantur, tum osculum, & verba illa: *Amice, ad quid venisti?* *Cauebit* quidem, ne non respondeat admonitioni diuinæ, pulsui manus Domini, qui semper ad ostium cordis nostri stat & pulsat: *sperabit* verò, modò nolit esse Iudas: quod qui volet, deterior erit quàm Iudas; ille enim exemplum sui non habuit, nos habemus ipsius. Illud autem animaduertendum, & quidem summa cum humilitate & metu: Vbi

tentat quemplam Dæmon, & eò venitur, vt tentationi videatur consensurus; aperiat interioriorem aurem ad vocem Christi, qui tunc similiter atque Iudæ loquitur suauissimè: *Amice, quò deuenisti?* Iudas me tradere voluit Iudæis, non statim interficere: tu, si consentis in peccatum, non solum me trades Diabolo, sed continuò crucifiges quod in te est, certè gratiam, per quam ego in te sum, necabis.

Quid porrò gestum est, magne I E S V? Volui omnibus demonstrare me mea voluntate pati pro mortalibus, processu armatis obuiam, interrogavi: *Quem queritis?* Dicunt; *Iesum Nazarenum.* Respondi: *Ego sum.* quibus verbis aliquid addidi meæ virtutis, qua vires armatorum omnium eneruauit, & omnem multitudinem in terram postraui, & cum ipsis Iudam, Satanam, & eius omnes satellites. Visti igitur estis omnes Romani, Iudæi, orbis vniuersus, omnes Dæmones. Eodem negotio, in d absque vilo negotio, potuis Christus omnes homines conculcare. Cur non pergis ita hostes tuos accipere, maxime I E S V? Hac ratione si egissem, perierat salus vestra, & mea vestri redemptio. Non enim veni in mundum, vt cum hostibus sola potentia diuinitatis dimicarem, vel eos vincerem, (Id enim de cælo poteram) sed ex infirmitate assumptæ humanitatis fuit mihi cominus conflegendum: & tamen meam virtutem similiter exero in hoc etiam genere belli; prosterno enim hostes meos & conculco, frango eorum superbiam humilitate, robur infirmitate, mortem ipsam morte mea expugno. Itaque cum me ligant, cædunt, contumelijs afficiunt, crucifigunt; ijs ipsis rebus eos ego prosterno atque vinco. Hæc ratio vincendi facit, vt, quando vos hostes vestri quærunt ad mortem animæ, præsto ego sim & respondeam Diabolo, si velitis audire: *Ego sum.* non huius animam miseris, hominis tu vis interimere, sed me. & fiet, si meo spiritui consentiatis, vt frangatur illa vis diabolica & extirpetur. Video, benigne Iesv: ego verò te auctore ex horum mysteriorum virtute me ita comparabo, vt osculum tuæ sapientiæ è tuo ore diuino humillimè in spiritu recipiam, quod mihi significet ligandum me diuinis tuis mandatis & consilijs, ac diuina tua virtute faciat fortem. Amen.

MALCHI AVRICVLÆ ABSCISSIO.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxij. imaginem Adrotatiuncula.

lxxxij.

109.

- A. Seruo Principis Sacerdotum in solentis adorantis IESVM, absidit auriculam Petrus.
B. Nihil propterea mouentur Iudai: oburgat tamen Pe-

- trum IESVS.
C. Malcho restituit auriculam: permittit se capi.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Tunc^a accesserunt,

Et ecce^a vnus ex his qui vnus autem quidam
erant cū IESV, exten- de circumstantibus
dens manū exemit gla- educens gladium,
dium suum, & percu- percussit seruum
tiens seruum Principis summi Sacerdotis:
Sacerdotum, & amputa- & amputauit illi auri-
uit auriculam eius. culam.

Tunc ait illi IESVS:
^b Conuerite gladium tuū
in locum suum. omnes
enim qui acceperint
gladiū, gladio peribunt.
An putas, quia non pos-
sum rogare patrē meū,
& exhibebit mihi mo-
do plus quā duodecim
legiones Angelorum?
Quomodo ergo imple-
buntur Scriptura, quia
sic oportet fieri?
In illa hora dixit
IESVS turbis:

Et respondens IESVS,
ait illis:

Tanquam ad latronem
existis cum gladijs
& fustibus comprehen-
dere me:
quotidie apud vos sede-
bam docens in templo,
& non me tenuistis.
Hoc autē totū factum
est, ut adimplerentur
Scriptura Prophetarum.

Tanquam ad latronem
existis cum gladijs
& lignis comprehende-
re me:
quotidie eram apud
vos in templo docens,
& non me tenuistis:

sed ut impleantur
Scriptura.

Videntes autem hi, qui
circa ipsū erant, quod
futurum erat, dixerunt

ei: Domine, si percuti-
mus in gladio?
Et percussit vnus ex
illis seruum Principis
Sacerdotum, & ampu-
tauit auriculam eius
dexteram.

Simon ergo Petrus
habens gladium,
eduxit eum,
& percussit
Pontificis seruum;
& absidit auriculam
eius dexteram.

Erat autem nomen
seruo Malchus.

Respondens autem
IESVS, ait: ^b Sinite vs-
que huc.

Dixit ergo IESVS
Petro: Mitte gladium
tuum in vaginam.
Calicem, quem dedit
mihi Pater, non bibam
illum?

Et cū^c tetigisset auri-
culam eius, sanauit eū.
Dixit autem IESVS
ad eos, qui venerant ad
se, Principes Sacerdo-
tum, & Magistratus
templi, & Seniores:

Quasi ad latronem
existis cum gladijs
& fustibus:

cū^c quotidie vobiscum
fuerim in templo,
non extendistis manus
in me: sed hæc est hora
vestra, & potestas
tenebrarum.

ADNO-

MALCHI AVRICVLAE ABSCISSIO.

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xvij.

109.
lxxxij

A. Scruo Principis Sacerdotum insolentius adorienti IESVM, abscidit auriculam Petrus.
B. Nihil propterea mouentur

Iudæi; obiurgat tamen Petrum IESVS.
C. Malcho res tituit auriculam; permittit se capi.

SCISSIO

IOAN. XVII.

Ioan.

Ioan.

IOAN. XVII.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

Ioan.

ADNOTATIO.

A. Significauit itaq; se potestatem facere mi-
sus IESVS, ut ipsum possent comprehen-
dere: verum illud interdicit, ut ne è suis aliquè
capiant, nulli è suis noceant. Perterriti fugissent
Apostoli iam tunc, nisi Christum ipsis cauisse in-
tellexissent. Facta potestate ut eum teneret, ir-
ruunt quidem, sed trepidantes; neque enim se
omnino receperant à superiori consensatione.
Id quum facerent, & vnus è seruis Principis Sa-
cerdotum primus IESVM adoriretur insolenti-
us, non potuit id perpeti Petrus; sed cum om-
nes commoti dixissent: Domine, si percutimus
in gladio? ille nullo expectato responso eripit è
vagina gladium: dictum ac factum, percutit Mal-
chum (hoc enim erat nomen seruo illi summi
Pontificis) abscindit illius dexteram auriculam.
Et hoc quidem cum patraret Petrus, interdice-
bat IESVS omnibus ne id facerent: Sinite, in-
quit, vsque huc: desinite, abstinete ad paululum
temporis, donec parietur: post hoc tempus mea erit
vindicata, ego retribuam. Horrent factum Petri
ceteri Apostoli, & parum absuit quin fugerent;
sed adhuc illorum animos Christus sustentabat.
Quid etiam nunc moramini milites, satellites,
ministri, Tribuni, Duces templi? ecce praelium
committit vnus piscator aduersus Romanam
potentiam & Iudaicam: vulnerat, membrum
amputat serui Principis Sacerdotum: cur here-
tis? quæ nam hæc est vestra omnium tanta igna-
uia? Non poteratis, quia volebat Christus ad-
huc comprehendi.

B. Timor igitur cum corripuisset omnes ac
stupor, astant attoniti, & audiunt IESVM.
quemadmodum Petrum obiurgat: Mitte, in-
quit, gladium tuum in vaginam: calicem què
dedit mihi Pater, non vis vt bibam illud? omnes

enim qui acceperint gladium, gladio peribunt.
An putas quòd non possim rogare Patrem meum,
& exhibebit mihi modò plusquam duodecim
legiones Angelorum? Quomodo ergo implebitur
Scripturæ, quia sic oportet fieri? Videtis nunc
planissimè Romani & Iudæi, vniversi videtis
mortales, IESVM sua voluntate passum, vt
Patris Dei voluntatem impleteret. Hæc enim cum
audirent tam multa verba, nullus tamen com-
mouetur.

C. Iacebat Malchus sanguinolentus, hunc sa-
nat IESVS solo auriculæ contactu, & auricu-
lam restituit: dein summa cum animi mansue-
tudine dicit Principibus Sacerdotum, templi
Magistratibus (id est, Prefectis militum qui tem-
pli agebant custodiam) & senioribus, qui cum
armatis conuenerant. Iudæis loquitur Christus,
non Tribuno, non Romanis, Iudæi enim necis
Christi erant auctores, Iudæi Christum interfi-
ciebant: necabant quidem etiam Romani, sed
minori facinore. Quid igitur dicit IESVS
sceleratis Iudæis? Tanquam ad latronem exiitis cum
gladiis & fustibus cõprehendere me: quotidie
eram apud vos, sedebam in templo docens, cum
itaque quorundam die vobiscum fuerim in templo, non
extendistis manus in me, nec me tenuistis: sed
hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.
Quid hæc sibi volunt, bone IESVS? Ea illis de-
monstrauit quorum ipsi erant sibi conscij: voluisse
eos me tam frequenter comprehendere, lapidare,
interficere, non potuisse tamen teste eorum
conscientia; ac ne nunc quidem cum tanta arma-
torum multitudine, vel potuisse, vel posse, nisi
ego velim, nisi permittam: sed tunc plane per-
misi, cum dixi: Hæc est hora vestra, hæc po-
testas tenebrarum.

MEDITATIO.

O IESV, Dei & Domini nostri adoran-
dam mansuetudinem! Rursum se offert
lattonibus ligandum, & ad mortem ducendum.
dat eis etiam facultatem vt id possint, quod
ipso nolente non valebant. recreat enim illos
ex consensatione, restituit vites prostratas,
quas in ipsum exerceant. Verè oblatas es, Do-
mine, quia voluisti: Verè tua voluntate ex Pa-
tris obedientia tradidisti temetipsum pro no-
bis: & nos tamen nulla voluntate, quæ nobis
sele offerunt tribulationes pro peccatis nostris,

suscipimus; sed auersamut illas, exhortemur
& fugimus: quod contra factum oportuit au-
thore Christo, exemplo Christi. Quis enim
non ferat pro se quasuis pœnas eo corde, quo
sentiat promptitudinè oblationis Christi ad
mortem pro nobis? præsertim cum cauerit, ne
nostro spiritui noceant omnes aduersarij no-
stri. Propterea enim sibi non cauit, sed se li-
gari, & ad mortem perducere permisit; vt tan-
ta hostium nostrorum violentia in ipsum so-
lum effusa eneruaretur, nec nostram conscien-
tiam

riam lædere quisquam posset, nisi stolidè lædi nos ipsi velimus.

Cùm igitur sentiunt sibi vires esse factas, primus Malchus intemperantiùs I E S V M adoritur. Miserum scilicet seruum, & abiectù Iudæorum regnum & potentia. Idcirco noluit Christus per Iudæos ligari, sed per Romanos: simul tamen per Iudæos permisit postea, vt vniuersus orbis contra Dominum & contra Christum eius staret. Huc verò magnæ incurunt rerum vicissitudines, magnæ antirheses: Malchus injicere manus in I E S V M audet, quod non poterat: mouentur Apostoli ad prælium, ad defendendum Christum duobus gladijs, quod non debebant: Petrus committit prælium, & tamen Christus prohibebat dicens: *Sinite vsque huc*: paruo hoc tempore, cùm adhuc vires habere videmini ad resistendum, illis ne vtamini tamen, statim nihil erit quod vos ego prohibeam: Iudæis enim ac Romanis omnia permittentur, & vos nil vel audebitis vel poteritis propugnare. Armata adstat turba Iudæorum, Principes, Magistratus, cohors Romanorum, Tribunus, Centuriones, Antesignani: ab I E S V vndecim homines stant cum duobus gladijs, & nullus audet manus in I E S V M injicere, præter vilem seruum, & Pontificis, & Malchum. Abscindit huius auriculam dexteram Petrus, hanc restituit I E S V S; increpat Petrum & docet, deinde omnes Principes Sacerdotum, & templi Magistratus, & Seniores; & humanissime arguit inhumanitatis & insolentia. Quorsum hæc omnia, sancte I E S V? Quod ad Malchum attinet, mysterio factum est, vt rex vocaretur, & seruus esset, qui primus in me ausus est manus injicere: regnum enim Iudæorum erat seruum. reliqua erat religionis libertas & legis; ea tamen seruebat, non Romanis solùm, sed ambitioni etiam Iudæorum, & illius libertatis deprauationi. Video, Domine, quod ex facto Petri ostensum sit esse iam abscissam auriculam, qua poterant vti legitimè Iudæi, non vtebantur tamen. Cur ergo restituis illam aurem, Christe I E S V? Non illam restituo vt suam; illa enim erat vetus, hæc noua; illa Iudæi, hæc mea Christi; illa, qua veterem legem audiebant, hæc, qua Euangelium filij Dei debebant audire. O te felicem si intelligas, Malche, quam aurem amifisti, & quam recuperasti! Sed tu meministi tuæ atrocitatis, & iniuriæ Petri, nec de-

*Euthy.
ex Chry-
sostomo.*

fisti Christum insectari: vt in te intelligeretur, Iudæos, etiam postquam Christus mortuus fuerat, non desitisse à sua pertinacia, & Ecclesiæ persequutione. Quid autem nobis? Non sæpenumerò per prædicatores & bonos patres auris turpium vel verborum vel cogitationum amputatur, & Christi subrogatur; tamen subinde hanc respuimus, ad illam redimus? Amputa mihi, Christe I E S V, per Petrum vtramque aurem meam, & vtramque; restaura tua manu, vt vanitates ne audiar anima mea, sed insonent semper ad cor meum verba tua suauissima, & passio tua efficacissima.

Sed, heus tu Petre, quid facis? Christus prohibet, tu tamen sine Christo per te prælium committis, & de ijs hominis auriculâ? Quod non debuisti facere, fecisti; simili ardore animi propulsus atque runc, quum dixisti: *Et si oporteat me mori tecum, non te negabo*. Quocirca iustè à Christo fuisti obiurgatus. Verùm doces nos vtiliter, ne feruores dumtaxat nostros, etiam qui videantur excellenter spirituales, temerè sequamur, quin priùs ad Christum accurramus, atque ex vero & humili spiritu recta ratione illos impetus examine- mus, vt à Deo, si rectè sint comparati, vim accipiant, & in actiones salutares progrediantur: vt ne faciamus Dei spiritum vel zelum, qui noster est, vel etiam Dæmonis.

Quid autem, bone I E S V, voluisti in hac tua mansuetudine & benignitate, quid verò in Iudæorum obiurgatione? Et hic, & toto passionis meæ mysterio eò spectabam, si quis ad cor rediret, vt eum ad pœnitentiam recipere possem clementer: quod planum feci, & cùm pro meis crucifixoribus orauis, & cùm latroni spondui Paradisum, qui modò fuerat mihi conuictus. Et quidem tota mea passio, omnes meæ passionis actiones oratio quædam erat pro ijs à quibus patiebar: nec mirum, quia erant pro totius orbis redemptione meriti. Simul hoc vobis dedi exemplum amplissimum, quo meam doctrinam confirmaui validissime, vt inimicos vestros diligeretis, benefaceretis ijs qui oderunt vos, oraretis pro persequentibus & calumniantibus vos; vt sic filij adoptiui essetis Patri meo, sicut ego sum naturalis. Tandem pro meæ mansuetudinis confirmatione feci Iudæis & Romanis facultatem, vt me ea possent, quæ Patet constituerat. Diuinè hæc egisti, magne I E S V, vt omnia. Sit tibi gloria in sæculum. Amen.

CAP I.

edam: ut in te intellige
 in postquam Christo
 et in te a sua peritura
 ratione. Quod autem
 per predicationes et
 in vel reborum rel
 ut, & Christi sub
 ne respicias, ad illu
 min, Christo est y
 rem meam, & vna
 rantes ce antea
 em per ad cor meum
 pallio tua em
 tre, quibus? Cui
 line Christo per
 is homines
 e. ficuti, sicut
 e tunc, quoniam
 o rursus ob
 ce remores
 deantur
 am, qui
 tpe ex
 e illos
 de line
 ces salu
 Des
 an D
 e Ies
 magis
 noce. Et
 co sp
 ad p
 mod
 es om
 qui m
 in to
 abito
 ceber
 redemp
 et ex
 dnam
 refros
 tur vos,
 mman
 tri meo,
 o me
 uelz &
 ent, qu
 b, mag
 Secul
 Amen

110
 CAPITULUM
 LXXXIIII

CAPITVR CHRISTVS.
Iisdem capitibus.

no
lxxxij

A. IESVS ligatur collo et manibus.
B. Diffugiunt Apostoli omnes.
C. Adolefcens relicta sindone nudus
aufugit.

D. Sedet lucifer in throno igneo
& tenebrofo, vnde furias
omnes immittit in Christum.

CAPITVR CHRISTVS.

271

EISDEM CAPITIBVS.

In lxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxij.

- A. IESV ligatur collo & manibus.
 B. Diffugiunt Apostoli omnes.
 C. Adolefcens relicta sindone nudus aufugit.

- D. Sedet Lucifer in throno igneo & tenebrofo, vnde Furi-
 vias omnes immittit in Christum.

110.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Sed^a haec est hora ve-
 stra, & potestas^a tene-
 brarum.

Tunc discipuli omnes, Tunc discipuli eius, re-
 relicto eo, fugerunt. linquentes eam, omnes
 fugerunt.

Adolefcens autem qui-
 dam sequebatur eum
 amictus sindone super
 nudo: & tenuerunt eum.
 At ille, reiecta sindone,
 nudus profugit ab eis.

& manus iniecerunt
 in IESVM, & tenuerunt eum.
 At illi manus iniiece-
 runt eum, & tenuerunt eum.

Cohors ergo, & Tri-
 bunus, & ministri Iu-
 daeorum comprehende-
 runt IESVM, & liga-
 uerunt eum.

A D N O T A T I O.

A. **I**lla cum dixisset IESVS, sentiunt primi
 Apostoli datam omnino potestatem arma-
 tis in IESVM; diffugiunt omnes perterriti at-
 que exanimati. Idem intelligunt Demones, vr-
 geni truculenter. Sentiunt Romani & Iudaei vi-
 res sibi restitui & animum, abscessisse timorem:
 iniiciunt terrimas manus in IESVM, Deum
 colligant, insultant, exagitant: ligatum verò
 creditur eius collum catena, manus retrò fune-
 sto fune. Latantur Iudaei, gaudet execrabilis Iu-
 das, exultant omnes. Luge tu colligatum Deum
 omnipotentem, ut tibi solueret vincula pecca-
 torum & Inferni.

B. Diffugiunt Apostoli omnes consternati.
 Et initio quidem simul Ioannes territus aufu-
 git cum reliquis, etiamsi statim cum Petro redie-
 rit, & sequeretur à longè. Fugerunt quidem
 dissipati Apostoli, nec quò ierins scimus, est ta-
 men verisimile aliquos accurrisse ad Marem
 IESV, atque ad eam acerbissimum nuntium at-
 tulisse; repletam domum tristitia & luctu, ma-

gno animo id tulisse Mariam, etiamsi omnium
 egerimè.

C. Fugientibus Apostolis, sequebatur adhuc
 IESVM adolefcens quidam sindone amictus su-
 per nudo (num hic fuit Ioannes, ut nò displicet
 Gregorio?) teneatur sindone: excutit ille sindo-
 nem, & aufugit nudus. Alij simpliciter accipiunt
 vnum quendam adolescentulum illum fuisse, in-
 certum verò quisnam fuerit.

D. Sedet Princeps spirituum omnium mali-
 gnorum Lucifer in throno igneo ac tenebrofo,
 astant innumerabiles Diaboli: suo imperio gu-
 bernat Romanorum ac Iudaeorum seuitiã, Prin-
 cipum malitiam auget atque atrocitatem, urget
 mortem Christi. Verum hoc fecit donec incepit
 sibi à morte Christi timere. tunc enim per vxo-
 rem tentauit reuocare Pilatum à nece Christi.
 Itaque omnibus imaginibus, donec pro tribuna-
 li sedit Pilatus, est intelligenda praesens affuisse
 haec tenebrarum potestas & Saiana; tunc pri-
 mum abscessisse.

Ignat. ad
 Philipp.

CAPITVR
MEDITATIO.

*S*ed hac est hora vestra, & potestas tenebrarum. Faciem rerum harum luctuosissimā contemplerur, Fratres. Accipiunt licentiam simul & vim à Christo Lucifer, Iudæi, Romani: nihil iam vetentur, nihil timent; Angeli longè adstant, vim faciunt atrocissimam qui quærebant animam IESV: narratur Patribus in Limbo quæ fiunt, aduertunt mentem Angeli è cælo omnes, incipit vniuersa natura stupefcere, cum videt creatorem suum ligandum. Sed quid Apostoli? Cum intelligerent per illa verba datam facultatem hostibus Christi, & cernerent irruere omnes in illum, sibi miserè timentes diffugiūt omnes ac dissipantur, quasi oves percusso pastore. Quid facitis, ô boni? Animum cur non retinetis, quem modò exercebatis confidenter? vbi est illud, *Si percutimus in gladio?* Non recolitis accepisse vos ante duas horas Christi corpus & sanguinem, & gratiam Dei singularem, & diuinum robur? Iam si omnia vos deficiunt de vestra infirmitate, nonne nunc audistis ex ore IESV vobis esse cautum, ac proinde nulum posse vobis nocere? Nolite fugere: quod facitis, Christo ingratum in primis, quasi illi non fidatis; quasi vestra fuga prius illum videatur damnate quàm Iudæorum vincula. pedem figite, aderit vobis IESV sè vinculis, è passione, è cruce, è morte. Contemplamini potiùs, quæ coram Deo, & Angelis, & hominibus mirabilia, inuisa, & inaudita permittat in Filio suo Deus, quæ Filius ipse summa voluntate patiatur à mortalibus, vt mortales reddimat. Animum recipite heu nimium pauidi, & ad harum admirabilium rerum fructū, quæ fieri incipiunt, vos compare. At vos fugitis, & animum abijcitis præfente Christo, patiente pro vobis Christo, & ad vim illam externam & ferociam sensum & animum rotum adueritis, & illa deseritis subsidia quæ sunt vobis præsto diuinitus.

Neque verò hæc ita dico, vt negem vos iuuantem Christo, cohortante etiam virgine Matre, ad quam venistis, animū recepisse: sed illa noto in vobis, dum vestram historiam narro, vt similia in vobis notem. Quid enim nos similiter non facimus? quoties ad minimam vel Dæmonis, vel mundi, vel Carnis tentationē animum despondemus? faciem à Christo auertimus? & quod longè est deterius, illis cō-

sentimus, ac vires nostras cum illorum coniungimus, & Christū cum illis oppugnamus? Quid autem timemus in tentationibus? enervauit timores nostros timor. Christi in horto Cut animū deiicimus, quem recepit pro nobis Christus exiens obuiam armatis? Quid ligari nos sinimus ab hostibus nostris? quorum vincula non solum vt soluerentur, sed vt ne ligari nos quidem possent, fecerūt Christi vincula. Cur non potiùs damus nos Angelis ligandos Christi vinculis? Erant igitur omnia quæ gerebantur plena mysterio. Apostoli fugiunt, vt nos ne temerè fugiamus: nihil patiuntur à Iudæis, vt salutem nostram discamus vnicè in Christo collocare, nec timere quid faciat nobis vel homo vel Dæmon. Sequitur tamen adolescens fugientibus Apostolis: descendentibus scilicet Iudæis, sequitur noua gentilitas Christum, oppugnatur, eripit se tamen ab illis, & ad salutem contendit relictis omnibus, per Martyres, & per Religionis statum. Verum ad vincula Christi veniamus.

Incipit pati Christus Filius Dei: paremus animum nostrum, & eius passiones omnes intimis visceribus recipiamus, illis nostra corda & carnes cōfigantur. Aperi cor nostrū, mitis IESV, & reple suauis & forti compassione, & sensu viuido tuarum pœnarum. ibi enim ianua recluditur ad cælū, & ad ea quæ è cælis dona tua deuotis animis communicantur quæ significari nonnihil possunt, explicari plenè non possunt. Infinitam atrocitatem & rabiem contemplare capientiū, trahentium, raptantium benignum IESVM, & collum eius, manusque ligantium. ibi enim pessimus maiori atrocitate læuit Iudas, infligat nefariè, hortatur tamen vt ducant cautè. Instat omnibus Principes Sacerdotum & Seniores, Magistratus templi, Tribunus, Dracōnarius, vrgent Centuriones, & insultant: Habemus, tenemus sacrilegum, præstigiatorum, & seditiosum, opprobrium hominum, & plebis abiectiōnem. Gaudet Dæmones, exultat Lucifer, regnum suum iactat, ligato IESV nihil sibi iam timendum. Lugent è contrario Angeli, & præfentes, & è cælo; & quibus lachrymis condolere possunt, patienti Domino & Creatori suo compatiuntur. similitet reliqua creatura creatori & conseruatori suo, & gubernatori cōdolct. Lugent è Limbo Pa-

tres:

Psal. 37

Zac. 12.

Psal. 54

1f. 21.

tres: verè tangitur dolore cordis intrinsecus amarissimè Virgo Marer, quæ hæc nouerat per internuntios, & eos qui ad se iam redierant Apostolos. Planè hora & tempus pessimorum hominum illud erat, & rectorum tenebrarum harum, & Inferni potestas exerta diuina permissione.

Sed quis capitur? quis autem ligatur? Deus, potentia in mensa & infinita: is qui captus & ligatus sustentat tamen creaturam omnem, animas omnes creat, gubernat cælum & terram: is qui per sua vincula illos ligat qui eum ligabant, & quidem Inferni vinculis: ille qui suis vinculis peccatorum vincula soluit æterna & temporalia. O vinculorum potentiam adorandam! O vinculorum incomparabilem libertatem: O vincula salutaria! Hæc sunt quæ te constringunt Satan, te Mors, te Inferne, te Peccatum: hæc vincula soluunt Patres è Limbo; hanc enim tunc potestatem habebant illa vincula. Hæc vincula potestatem illam ingentem hominibus dederunt soluendi peccata, tum etiam ligandi ad peccata & horum pœnas. At nos tamè nihil aliud quàm continenter te ex nobis ligamus, magne I E S V. & nostra quidem peccata hoc faciunt, quibus à Deo faciem auertimus, ad ea quæ tibi non placent conuertimus: tum si quando in Spiritum sanctum peccamus, ibi verò manus Dei benignitatis in nos ligamus arctius. Certè quò magis demeremur Dei misericordiâ, eò manus Dei ligamus magis; & vbi nobis vult beneficare, id ne faciat quod in nobis est impedimus. Nostram simul mentem, voluntatem, potentias ligamus atque corrumpimus, & cò deducimus, vt ne possint quod possent. Illa verò est nostra Dei manu ligatio, heu nimium vîrata. quum enim numquam Deus non ad ostium adstet nostri cor-

dis, cùm continenter illud pulset; nos tamen adstantem nõ agnoscimus, illi non aperimus, illius gratiam præuenientem & excitantem auersamur, illi non cooperamur; atque ad eò fortius illi ostium occludimus, quò pulsantem minus audimus. Eodem negotio, imò maleficio, hostibus nostris aperimus, illorum manus soluimus, & contra Deum & nos ipsos armamus. O miseriam omnibus lachrymis deplorandam! Et tamen postquam ita fecimus, rursus si velimus, si Deum admittamus in corda illo iuuante, si ad eius hæc vincula confugiamus; soluemus denuò illi manus quas ligaueramus, & effundetur eius in nos benignitas: ligabitur simul eius in nos iustitia atque indignatio; si opera pia exerceamus, si orationibus deuotè instemus, illud: nec vindicabit suas iniurias pro nostro merito; sed clementer manum suam in nos exercebit, misericordiam expediet: corripiet nos, sed vt pater: nam si flagella adhibeat, erunt illa benigna & salutaria. quòd si non emendemur; ibi verò exeretur illa manuum Dei solutio, illa Dei ira in nos, ille furor æterni exitij. Ex quo malo libera nos, benigne I E S V, per tuam hanc captionem & vincula, & trahe nos funiculo tuæ humanitatis atque clementiæ, vinculis charitatis tuæ infinitæ complectere nos, allicias nos ad te, & ad tuam bonitatem alliges, tibi vnias excellenti illa gratiæ tuæ vnione, vt in te viuamus, moueamur, & simus, in te & per te operemur. Liga nos tuis præceptis & consilijs salutaribus, & dissolue vincula nostrarum iniquitatum, & impedimenta nostrarum potentiarum & actionum. Fac nos quæ vincula passus es corde gestare, quæ nobis parient veram libertatem in te & salutem. Amen.

DVCITVR AD ANNAM
PRIMUM.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxiiij.

111.

A. Deducitur IESVS ex itinere ad Annæ domum.

B. Anna sstitur.

C. Revertitur eum Annas ad generum Caiphæ.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

At illi tenentes

IESVM,
duxerunt ad^c Cai-
pham Principem
Sacerdotum.

Et adduxerunt
IESVM ad summum
Sacerdotem:

Comprehendentes

autem eum,
duxerunt ad^d domum
Principis
Sacerdotum:

Et adduxerunt^a eum
ad Annam^b primum.
erat enim socer Caiphæ,
qui erat Pontifex anni
illius. Erat autem Cai-
phas, qui consilium de-
derat Iudeis, quia ex-
pediit unum hominem
mori pro populo.

ADNOTATIO.

A. **E**X horto Gethsemani per torrentem Ce-
dron & Portam auream trahitur beni-
gnus IESVS à crudelissimis latronibus, cum
summa indignitate & contumelia: illinc præce-
dunt qui catenam eius tenent, hinc sequuntur
qui funem manus retrò colligantem. O bone
IESV, quis erat tunc animus tuus? te, & mor-
tales redimentis mea patientia. Præcedunt alij
armati, alij sequuntur, medius rapitur IESVS:
qui prius fugerat Ioannes & Petrus recepto a-
nimo sequuntur longè. Capiunt iter latrones
ad Caiphæ, ut summo eius anni Pontifici IES-
VM sstlerent indicandum: & tamen ex itinere
ducunt illum primum ad Annam Caiphæ socer-
rum. Vide turbam, arma, faces, laternas, tumultum:
vide Iudam sollicitum ut cautè agerent, ut
cautè IESVM ducerent. adhuc timent omnes.
nam cum timida sit omnis malitia, quem ani-
mum arbitremur fuisse pessimorum hominum

Sap. 7.

in tam atroci & nefario scelere? Contem-
plare collum Christi crudeli catena constrictum & af-
flictum, liuorem carnis Christi à consulari, idem
in manibus facio; nec existimes ligatum collum
vel manus IESV catena & fune suaviter, sed
acerbè atque crudeliter, & non ea de causa so-
lùm ladi, sed violentia trahentium & contu-
melia.

B. Domus Annæ, quam ingressi obtulerunt
IESVM ligatum Pontifici (dicebatur enim An-
nas Pontifex, etiam si non esset anni illius) ut ei
gratificarentur, & genero Caiphæ. Luc. 3.

C. Respondet illi Annas: Gratum mihi fuit
officium vestrū, Fratres, quod reum ad me pri-
mum adduxistis, sed tamen apud Caiphæ agen-
da est causa: verum ego quasi obiter aliquod
præiudiciū venari vellem ab imputato. Deinde
omnes: Ad Caiphæ. sic nihil interrogat IESVM
Annas. Propere à subditur alia Adnotatio.

INTER-

DVCITVR AD ANNAM PRIMVM. III

Math. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xvij. lxxxiiij

A. Deducitur IESVS ex itinere ad Annæ domum.
 B. Annæ sis titur.

C. Remittit eum Annas ad generum Caiapham.

Posita est imago hæc, si quis velit intelligere, non fuisse in domo Annæ inflictam aliquam IESV, nec factam primam Petri negationem. Vtrumque tamen ibidem factum esse, consonat magis Evangelicæ lectioni, vt in sequenti imagine appingitur.

NAM

I. IOAN. XVII.

II. IOAN. VIII.

Et adducitur Iesus ad Annam primam eius cum fratre Caypha...
 quæ in fratre suo...
 illa. Et ait ad Iesum...
 per quod confitemur...
 dicit Iohannes...
 petra...
 morti pro populo.

Quia scilicet...
 in...
 Christi...
 ex...
 facta...
 et...
 et...

Annæ...
 quod...
 Caypha...
 et...
 et...
 et...

INTER

A. G.
ad
B. | C.
... .. |
|--|---------------------|

... ..
... ..
... ..
... ..

1. /	A
5	E
11	C
A	D

INTERROGATUR AB ANNA. NEGAT EVM PETRVS.

112

Math. xxvi. Mar. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xvij.

lxxxv

A. Anna interroganti respondet IESVS.
B. A petulanti milite alapa IESV infligitur.
C. Ingreditur Ioannes in atrium.
D. Huius rogatu Petrus quoque introducitur.
E. Exaguitatur ab ancilla os fiaria.

F. Negat sibi notum esse IESVM.
G. Surgit egreditur foras ante atrium.
H. Gallus cantat primo.
A. Iubet Anna duci IESVM ad Caipham;
Petrus eodem properat.

275

INTERROGATUR AB ANNA: NEGAT EVM PETRVS.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxv. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxv.

112.

A. Anne interroganti respondet IESVS.	F. Negat sibi notum esse IESVM.
B. A petulante milite alapa IESV infligitur.	G. Surgit, egreditur foras ante atrium.
C. Ingreditur Ioannes in atrium.	H. Gallus cantat primo.
D. Huius rogatu Petrus quodque introducitur.	A. Inbet Annas duci IESVM ad Caipham:
E. Exagatur ab ancilla ostiaria.	Petrus eodem properat.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

*Sequebatur autem
IESVM*

Petrus verò sequebatur à longè.

Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus Pontifici, & introiit cum IESV in atrium Pontificis: Petrus autè stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius, qui erat notus Pontifici, & dixit ostiaria, & introduxit Petrum.

Et cum esset Petrus in atrio deorsum,

Accenso autem igne in medio atrij, & circum-sedentibus illis, erat Petrus in medio eorum

& accessit ad eum una ancilla,

venit una ex ancillis Summi Sacerdotis:

& cum vidisset Petrum quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita, dixit:

dicens:

aspiciens illum ait:

Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Numquid & tu ex discipulis es hominis istius?

Et tu cum IESV Galilaeo eras. At ille negavit coram omnibus,

Et tu cum IESV Nazareno eras. At ille negavit,

Et hic cum illo erat. At ille negavit eum,

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. IOAN. XVIII.

dicens:
Nescio
quid dicis.

dicens:
¹Neque scio, neque no-
ui quid dicas.
Et ²exijt foras
ante atrium,
& gallus ³ cantauit.

dicens: Mulier,
non noui illum.

Dicit ille:
Non sum.

Pontifex ergo interro-
gauit IESVM de disci-
pulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei IESVS: Ego palam lo-
quutus sum mundo: ego semper docui in Synagoga, & in templo,
quo omnes Iudaei conueniunt; & in occulto loquutus sum nihil.
Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt quid loquutus
sim ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. Hac autem cum dixisset,
unus assistens ministrorum dedit alapam IESV, dicens: Sic
respondes Pontifici? Respondit ei IESVS: Si male loquutus sum,
testimorium perhibe de malo: si autem bene, quid me cadis? Et
misit eum. Annas ligatum ad Caipham Pontificem.

ADNOTATIO.

A. NON potuit interrogare IESVM An-
nas ut Iudex, quia Iudex non erat, sed
dolosè captans aliquid unde eum posset vel dam-
nare vel accusare, de doctrina, de discipulis in-
terrogauit in atrio ipso. Aversatus est Christus
IESVS pessimi hominis malignitatem, & con-
stanter respondit: Cur me tu de ijs interrogas
quae ego palam loquutus sum, & quae tu nostis?
Sunt innumerabiles qui ex me doctrinam meam
audierunt, & nouerunt discipulos. Nihil enim in
occulto docuit Christus. nam si explanabat omnia
priuatim discipulis, nolebat tamen esse occulta.

B. Hac cum in contumeliam dicta interpre-
tarentur Annas & circumstantes ministri, unus
ex his incussit Deo IESV alapam in maxillam.
O Angeli qui hoc cernitis, quid statis? Cur tam
atrocem contumeliam in Regem vestrum & Do-
minum non vindicatis? O bone IESV, permit-
te vindictam Angelis. Erro tamen ego vehementer,
longius me rapit contumeliae atrocitas, ve-
reor ne audiam, ut Petrus audierat. redeo igitur
ad me, deestor impietatem, doleo ita pati Chri-
stum propter me, illi compatiar, desleo mea pec-
cata, deposco similiter pati pro Christo, desidero
in corpore meo & corde non hanc alapam solum,
sed omnes Christi passiones sentire, Christi res-
ponsum (plenum diuina mansuetudine, patien-
tia, & sapientia) adoro.

C. Cum haec aguntur, introducitur Ioannes
in atrium, quod enim sciret ostiaria ancilla esse

Pontifici notum: Petrus verò non admittitur,
ignotus homo.

D. Cum autem Ioannes vidisset Petrum non
esse ingressum, egreditur rursus, & impetrat ab
ostiaria ut eum admittat. Ioannes confidentius
accedit admittentes, obseruat ad scalas quid fiat.

E. Petrus verò misit se turbae, ad ignem ac-
cedit, modo stat, modo sedet. non sinebat scilicet
solicitude & metus illum esse quietum. De Ioan-
ne dissimulabant Iudaei, ut quem Pontifici sti-
rent esse familiarem, Petrum exagitant, & pri-
mum ancilla ostiaria sola illum adoritur: Tu
cum Galileo, cum Nazareno eras, tu ex discipu-
lis es hominis istius?

F. Petrus in omnium conspectu negat omnia.
Hem Petre, quid facis? ubi es? ubi sunt illae tuae
pollicitationes iam feruidae? Etiam si omnes scā-
dalizati fuerint, sed non ego: Dñe, tecum pa-
ratus sum & in carcerem, & in mortē ire, qua-
re non possum te sequi modò? animam meā
pro te ponam. Nonne memoria tenes professio-
nes tuas de IESV fide & pietate plenas? Verba
vitae aeternae habes. Tu es Christus Filius Dei
viui. Non veniebat in mentem tibi priuilegio-
rum quae à Christo acceperas tam multa, & illius
praesertim quo designatus à Christo fueras fun-
damentum Ecclesiae, ac Regni caelorum ianitor? At
tu omnium immemor praemarore & metu obstu-
pisti ad vocem vili ancillulae, & grauiter Fi-
lium Dei offendisti. Sed mysterium hoc fuit di-
uinae

ISTVS
I. IOAN. XTC

uina sapientia, qua te permisit cadere turpiter, ut conscium tue infirmitatis ouium Christi te commisseresceret, futurum pastorem ouium & gubernatorem.

Mat. 14. G. Et tamen nondum sentit Petrus quid egerit: surgit, foras egreditur, quasi quaerens diffugia, turbatus.

H. Ibi cum esset, gallus cantauit primum.

A. Acerbissime tulit responsum IESV Annas: iubet corripi, & trahi, ad generum Caipham Pontificem anni illius, quod omnes Sacerdotes, Scribae, & Seniores conuenerant, quos sequitur est ipse festinus, ut concilio & iudicio interesset. Hic rursus meditare quanta cum indignitate &

contumelia bonum IESVM ducerent homines scelerati, ut longè Petrus & Ioannes timide sequerentur. Facile enim assentior Augustino, & communi consensui, fuisse interrogatum IESVM ab Anna, ibi accepisse alapam, apud Annam à Petro negatum: & tamen sunt Imagines sua ad utramque intelligentiam accommodatae. Nam si nihil eorum qua dixi, apud Annam factum est, illud tamen apud Annam meditandum, quemadmodum IESVS illi offertur, & confestim ipse innuit ut ulterius ad Caipham ducatur, se consequuturum. Reliqua ex presenti Imagine quasi in domo Caipha facta intelligantur.

M E D I T A T I O.

Memento, anima mea, te captam esse & ligatam cum Christo: vide igitur, quid praeterita fiat in eo, qui pro te capi ac ligari dignatus est, qui te suis vinculis colligauit; vt de te similiter sentias. Video captum & ligatum in meis peccatis Christum Dominum, Deum gloriam, cui dicebatur: *Sub umbra tua viuemus in Gentibus.* Verè quam nobis vim & sensum internum vinculorum & passionis suae communicauit IESVS, lucida umbra est eius vinculorum & passionis: in hac umbra diuina viuimus inter hostes nostros, haec nostrum refrigerium, haec quies, haec robur, haec cordis nostri vita percipitur. Ducitur IESVS, immo trahitur & rapitur atrociter; sed tamen cautè, armatis circumdatus, ne qua ratione elabi posset: quod admonerat Iudas proditor, & praestari curabat. En cum summa & violentia & insolentia trahitur Deus tuus, vita cordis tui, agnus infinitae innocentiae, tamquam malefactor, tamquam latro ab impiis hominibus, spectante Deo & Angelis & hominibus, imperante Satana & instigante.

Contemplantur singularum personarum habitum & sensum, audi quid loquantur; vnde fructum accipiat spiritus tuus. Haec patitur Deus tuus, vt ne tu similiter ab hostibus tuis patiaris: & tamen tu quoties illorum deceptionibus & illecebris te capiendum dedisti, & in peccatum ducendum tua voluntate, & in animae tuae mortem! Et tamen vincula Christi & captiuitas te soluunt ac liberant. vt enim te è vinculis eripere & captiuitate, propterea haec passus est Christus. In hoc enim

apparuit Filius Dei, vt dissolueret opera Diaboli suis operibus, sua passione & morte. Sed illud singulare fuit Christi beneficium, vt peculiaribus actionibus & passionibus suis Diaboli particulares machinationes & malignitates euerteret, & contra has in illis vim poneret diuinam, qua vi nos freti & nixi hostes nostros profligare inuis, & si quando nostra culpa vinceremur, in illis opportunum effugium ex eorum manibus reperire possemus. Pugnat Diabolus, vt me vinciat & captiuum ducat ad Infernum; vinculis ego his & captione Christi munitus, in fide, in spe, & charitate Christi illius manus effugiam. Me vicerit Dæmon: (quod Deus auertat) cum vincus ducebatur Christus, simul eripiebat me de manibus mei hostis & peccatorum. In eo enim quod passus est ipse & tentatus, potens erat, & est, eis qui tentantur auxiliari. Fecit igitur hanc potentiam in brachio suarum passionum & operum Christus, qua nos vt possimus ad auxilium nostrarum tentationum, & ad peccata euitanda.

Sed cur ad Iudæos, & non ad Pilatum ducitur Christus? Cur verò ad Annam primum, qui non erat Pontifex anni illius? Ad Iudæos ducitur, vt prius illum impietatis & hæreseos damnatum offerrent Romano praefidi condemnandum seditionis & maleficij. Ad Annam, quod ita conuenerat inter eos, vt primum ab Anna examinaretur causa IESV, qui & senior erat, & summus Pontifex (etiamsi non illius anni) & socer Caiphæ, vt maiori auctoritate damnaretur in concilio ex Annæ praedicio. Sistitur bonus IESVS ad summum

A a m m

Thre 4

1. Ioan. 3.

mum Pontificem, ambitiosum & sacrilegum hominem: sacrilege enim Pontificatum & emerant communiter ipse & gener, & vicissim gerebant flagitiosè.

Sed antequam de affligente Anna (sic enim est eius nomen) dicamus, Petrum cogitemus. Quid agis, Petre? Cùm Christus ad Annam sistitur, & ab eo interrogatur, & Annæ respondet, & impiam alapam accipit, das item tuam alapam I E S V. At cui? Ei qui habebat verba vitæ aternæ, & quierat Christus filius Dei viui. Sed ego nihil horum cogitabam, tantus metus me & horror corripuerat, & tanta mentem meam ignorantia & fœcordia obsederat. Peccaui, fateor (heu!) nimium, & alapam inflexi Christo; nihil excuso. Euge Petre, hoc permisit in te I E S V S, vt intelligeremus iniuriã piis, si ab statu mentis discedant, Christum & Deum affici posse, non solùm ab impiis; & huius rei exemplum esse impium Iudam, qui discipulus I E S V, & pius aliquando fuerat; tum Petrum, qui & discipulus, & pius semper fuerat: timendum verò nobis esse, vnum penitentia locum non accepissè, alium accepisse. Quid enim nos? Nõne vbi peccamus, Christo colaphum impingimus nefariè, & eius lædimus non solùm humanitatem, sed diuinitatem? Cùm enim qui lethaliter labuntur omnes faciem Dei offendant, illi tamen præcipuè lædunt, qui per infidelitatem vel hæresim peccant. etsi enim vtrique dignitatem violant Dei, quod in ipsis est, eius etiam præsentiam, manifestationem, potentiam, quæ sempet exserta est; illi tamen lædunt, non tollunt; hi & lædunt impiè, & ex specie sceleris quasi tollunt, vbi vel negant vel oppugnant. Verùm illud qui Catholici sumus intelligamus, etiamsi fidem non inficiemur, neque oppugnemus; nostris tamen peccatis causam offerimus, vt impietatem & hæreses extare permittat Deus, deinde non extirpet.

Quid autem interim agitur, Christe I E S V? Magna contumelia sistor ad Annam: soluuntur mihi vincula, qui erat mos dicentium causam, vt liberiùs viderentur suum ius defendere: circumstant Principes Sacerdotum, Seniores, Tribunus, Magistratus templi, Centuriones, Antesignani atrociter minaces. Interrogat me homo miserrimus magna arrogantia & impotentia de discipulis meis, interrogat & de doctrina. Dic de discipulis, non illis solùm paucis qui nunc ignauiter fuge-

runt, sed de occultis, tum de multitudine quæ tibi solebat esse semper præstò. & quid sibi voluit ante quatuor dies ille tuus in vrbem & templum introitus, cum tanta pompa, cum tam infinita frequentia, cum tam honorifica acclamatione? Hæc conficiunt te hominem esse seditiosum, & ambitiosè regnum affectare. Quid præterea tu doces? Nos Mosen habemus, cui Deus est loquutus, cui legem dedit; hûc nos docemus: tu verò & nos & nostram doctrinam numquam cessas oppugnare. nec hoc solùm facis (quod tamen intolerabile est) sed simul eò videmus tuam omnem doctrinam spectare, vt videaris esse Filius Dei & Deus; quod impium est ac blasphemum, atque omni lapidatione dignum. Conclamat omnis colluuius circumstans, laudant Pontificem, insanè vituperant omnes I E S V M. imperat Annas vt ad hæc respondeat. De his autem ego cùm intelligerem me esse accusandum postea, & scirem Annam Pontificem anni illius non esse, & nihil aliud quàm per insidias venari aliquid ex me, vnde virulentius accusaret, neque vel locus esset vel tempus vt responderem ea quæ postea respondi, de his nolui sigillatim respondere; illud dumtaxat dixi: Nihil est quod ego tibi respondeam, vel tu me interrogas, præsertim cùm palàm loquutus sim mundo, semper in Synagoga docuerim, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto loquutus sim nihil. Nihil potes de mea doctrina interrogare quod putes attingere vel ad seditionem vel ad ambitionem, quin id palàm dixerim: nihil verò dixi occultè, vel quod occultari voluerim, & non potiùs omnia in ore & oculis omnium prædicari. vel Iudam interroga, qui vobiscum est, & rebus meis omnibus interfuit; vel ministros vestros, qui cùm ad me ligandum missi à vobis essent, meministis quid vobis responderint. Et quidem doctrinam meam tam apertè docui, vt propter illam toties me volueritis lapidare. Quid igitur me interrogas, & non potiùs eos qui me audierunt? Nolui non Iudæi id confiteri alieno tempore & loco, quod Caiphæ in concilio, & Pilato in prætorio confessus sum. nam neque ipse Iudæorum rempublicam repræsentabat priuatus, minùs Romanorum Imperium: & tamen confessurus ego eram bonam confessionem iis qui rerum potiebantur. Vfus itaque sum providentia & magnanimitate, tum libertate animi & constantia, vt nihil à recti-

Ioan. 6.
Matth. 16.

1. Tim. 6.

rectitudine dimoueret propter metum, vel humanum respectum. Ambitio autem Annæ & socordia tantam virtutem ac veritatem pati non potuit, nõ barbaries assistentium & ferocitas. significat ille contumax esse & iniuriosum responsum; hi atrociter in I E S V M incitantur. præuenit vnus, & alapam infringit I E S V diuino ori: Sic, inquit, tam temere, tam imperanter, tam superbè respondes Pontifici? O hominem hominum omnium nefandissimum! sceleratiorem etiam, si tu ipse es Malchus, cui I E S V S auriculam restituerat. & tamen Deus tantam impietatem permittit, Angeli non vindicant, patienter fert bonus I E S V S. oportebat enim Christum pati, & sic intrare in gloriam suam, & afferre salutem credentibus. Quid verò mirum, si permilla à Deo tenebrarum potestas hanc audet atrocitatem in eum, quem cruci obstinate destinauerat affigere? Vide vt ad hanc contumeliam vires conferunt Dæmones, & Satan ipse præfens. At benignus I E S V S, qui nutu poterat omnes ad Infernum proiicere, benigna mansuetudine vitur. Nihil est quòd me cædas, ò homo: nam si malè loquutus sum, age apud Iudicem legitimè; sin benè, vt benè sum loquutus, quid est causæ cut infligas alapam imme-

renti? Quid mitius, quid diuinius potuit responderi? Hæc geruntur apud Annam, & incipit cadi à Iudæis I E S V S cum summa contumelia.

O Christe I E S V, Deus omnipotens, video indignitatè summam. Pateris Deus ab impio & detestabili homine in honestissima corporis tui parte, in facie, vbi vigent sensus tui diuini. Video fuisse percussione violentissimam totum caput tuum concussum, liuidam genam; oculos sanguinolentos. Vbi est, ò Angeli, facie illius splendor, quem adoratis? Adoratis certè & nunc, sed tumidam, liuidam, turbatam, sanguinolentam, qualem noluissetis: sed elucet vobis in illa contumelia diuina quædam lux obedientiæ & patientiæ Christi, & mortaliu redemptionis. Quid facimus, anima? Accipe istam alapam, istam indignitatem, dolorem, & cordi tuo illa omnia inflige: incipe myrthæ fasciculum colligere, lachrymas salutem ex corde incipe effundere, quibus tuas alapas peccatorum, quas tam sæpè Christo infregisti, eluas, quæ lachrymæ, qui sensus & dolor pariat in te veritatem, magnanimitatem, patientiam in aduersitatibus tuis; fredo veritate, magnanimitate, & patientia hac Christi Domini & Dei nostri. Amen.

Euthym. ex Obry.

Luc. 24.

Can. 1.

TRAHITVR AD CAIPHAM IESVS.
NEGAT ITERVM PETRVS.

E I S D E M C A P P.

In lxxxvi. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxvi.

113.

A. Siftitur ante Caipham IESVS.	A. IESVS tamen tacet.
B. Citantur falsi testes: reuocantur.	F. Turbatum Petrum ex prima negatione, & ianuam exeuntem accusat ancilla apud eos quæ aderant.
C. Abeunt confusi.	G. Ad ignem rursus ab essentibus trig. etar.
D. Veniunt tandem duo testes peruersi.	H. Præterea ab alio.
E. Exurgit Caiphas (quod non potuit assequi pictura) è folio, interrogat, & furens IESVM increpat: Nihil respondes, &c.	I. Negat Petrus adhibito inreuerando.

MATTH. XXVI. · MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

duxerunt ad ^a Caipham & adduxerunt IESVM
Principem Sacerdotum, ad ^a summum Sacerdotem:

vbi Scribe & Sacerdotes conuenerant. & conuenerunt omnes Sacerdotes, & Scribe, & Seniores.

Petrus autem sequebatur eum à longè, usque in atrium Principis Sacerdotum. Petrus autem à longè sequutus est eum, usque intro in atrium Summi Sacerdotis:

Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut videret finem. & ^e sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se.

^b Principes autem Sacerdotum, & omne concilium querebant falsum testimonium contra IESVM, ut eum morti traderent: & non inuenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Summi verò Sacerdotes, & omne concilium, ^b querebant aduersus IESVM testimonium, ut eum morti traderent; nec inueniebant. Multi enim falsum testimonium dicebant aduersus eum: & ^c conuenientia testimonia non erant.

Novissimè autem venerunt ^d duo falsi testes, & dixerunt:

Hic dixit: Quoniam nos ^d audimus eum dicentem: Ego dissoluam templum hoc manufactum,

Possum destruere templum Dei,

MATTH.

TRAHITVR AD CAIPHAM IESVS. NEGAT ITERVM PETRVS.

Iisdem capitibus.

113
lxxxi

A. Sistitur ante Caipham IESVS.
 B. Citantur falsi testes: reijciuntur.
 C. Abiunt confusi.
 D. Veniunt tandem duo testes perversi.
 E. Exurgit Caiphaz (quod non potuit assequi
 p[ro]phetura) e solio, et furens IESVM
 increpat: Nihil respondens, &c.

A. IESVS tamen tacet.
 F. Turbatum Petrum ex prima negatione,
 & ianuam exeuntem accusat ancilla
 apud eos qui aderant.
 G. Ad ignem rursus ab astantibus vrgetur.
 H. Præterea ab alio.
 I. Negat Petrus adhibito iureiurando.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Et post triduum
reædificare illud.

Et per triduum
aliud non manufactum
ædificabo. Et non erat
conueniens testimo-
nium illorum.

Et surgens Princeps
Sacerdotum,

Et exurgens sum-
mus Sacerdos in me-
dium, interrogauit
IESVM, dicens:

ait illi:
Nihil respondes ad ea,
qua isti aduersum te
testificantur?
IESVS autem tacebat.

Non respondes quic-
quam ad ea, quæ tibi ob-
ijciuntur ab his?
Ille autem tacebat
Et nihil respondit.

Petrus verò sedebat
foris in atrio.

Exeunte autem illo
ianuam, vidit eum alia
ancilla, & ait his qui
erant ibi: Et hic erat
cum IESV Nazareno.
& iterum negauit
cum iuramento; Quia
non noui hominem.

Rursum autem cum
vidisset illum ancilla,
cepit dicere circum-
stantibus: Quia hic ex
illis est.
At ille iterum
negauit.

Et post pusillum
alius videns eum,
dixit:
Et tu de illis es?

Petrus verò ait:
O homo non sum.

Stabant autem serui &
ministri ad prunas:
quia frigus erat, & ca-
lesfaciebant se. Erat au-
tem cum eis & Petrus
stans, & calesciens se.
Erat autem Simon Pe-
trus stans, & calesci-
ens se. Dixerunt ergo
ei: Numquid & tu ex
discipulis eius es?
Negauit ille, & dixit:
Non sum.

ADNOTATIO.

Matth. 16.
Marc. 14.
Act. 4.

A. **S**istitur IESVS ante Caipham summum
Seius anni Pontificem, aſidet Annas
& alij Principes Sacerdotum, sedent primarij
Seniores & Scribæ, tetra lues nequissimorum
hominum, tenent mansuetum IESVM duo hor-
ridi milites, agitur causa inuidiosissimè.

B. Citantur falsi testes permulti, accusatur,
audiuntur falsa testimonia, exquiruntur omnes
calumniæ vnde bonum IESVM damnent.

C. Vincebat tamen veritas tæte Christo.
non enim erant apud iniquissimos etiam Iudices
& pestilentes conuenientia testimonia vel ido-
nea: abibant pleni confusione & ignominia ini-
qui testes.

D. Veniunt tandem duo falsi testes qui dice-
rent iurati, se audisse cum diceret IESVS, de-
moliturum se templum manufactum, & aliud

non manufactum restitutum post triduum. Ne
horum quidem conueniens vel satis idoneum
visum est testimonium. sciebant enim Iudæi
non dixisse Christum, Possum destruere, vel,
Ego dissoluam templum hoc; sed, Soluite
templum hoc, & in tribus diebus excitabo il-
lud. itaque non reprehenderant primum, sed se-
cundum mirati tantum fuerant contemptim,
nec ea de re enim ausi sunt interrogare: timebant
enim ne laus Christi, & eorum ignominia con-
sequeretur si Christus dictum suum exposuisset.
Nulla calumnia vim aliquam obinebat, neque
aliud quicquam eorum malignitas quàm Chri-
sti innocentiam confirmabat.

E. Ira verò præceps atque impatiens moræ,
locum calumniæ non reperiens, excusit (quod
non potuit exprimere vna Imago) de folio Cai-
pham,

pham, de suis sedibus omnes; demonstrant vniuersi motu corporis vesaniam mentis ac furias quibus exagitantur. Insultat Caiphas: Nihil respondes ad ea quæ isti aduersum te testificantur?

A. Ne ad hoc quidem respondet dulcis IESVS, quidem responderet, cum ipsi sibi pro ipso responderent, & calumnias ipsi esse omnia testimonia constiterentur? Cur enim tot & tam varijs testimonijs quasi oppressum non damnatis; præsertim cum se non defendat? cur non opponitur illi violatio sabbati? Cur non quod esset vini potator, & Publicanorum amicus ac peccatorum? Cur non quod Demoniorum Dæmonia eieceret? quod esset Samaritanus? Nihil horum probans, de quibus fuerant tam sepe oratione Christi ac miraculis confutati. reliquum erat ut eum dimitterent; nisi atrox eorum inuidia, malignitas, & deplorata malitia impediret: hærent omnes, discruciantur animo.

F. Cum senel iam negasset Christum Petrus, percussus conscientia, nec tamen adhuc ad se reuerfus (nam ad domum Caiphæ etiam si non præ-

carior, sed liberè sit ingressus, fuit tamen post primam negationem iniquitissimus) modo stat ad ignem, modo sedet foris in atrio, modo ianuam egreditur quasi diffugiens. Hic illum inuuit alia ancilla, apud circumstantes accusat; rediit tamen ad ignem Petrus, eò illi consequuntur.

G. Commoti vrgent: Numquid & tu ex discipulis es hominis istius?

H. Vnus alius præterea inquit: Et tu ex illis.

I. Negat ille rursus vehementius, adhibito iureiurando, non ad vocem ancillæ, sed aliorum instigante ancillula. Hic gallus non cantat, nec hic Petrus commouetur. inter primam enim & tertiam negationem videntur intercessisse due horæ: nam solent variè noctu cantare galli, præsertim post initium. O Petre, aduerte quid faciat IESVS, quid tu eodem tempore: ille à nemine adhuc condemnatur; tu quasi illum iam damnas, dum negas. Tu illum negas te nouisse, ut mortem effugas; & tamen debueras meminisse quod tibi & socijs cauisset Christus (ubi dixit: Sinite hos abire) nec potuisse tibi nocere, Christo nolente.

MEDITATIO.

A Ccepit impius Annas magnam occasionem accusandi IESVM arrogantia, quod noluisset sibi respondere Pontifici; & quod respondiisset, id fecisse intemperanter. Mittit igitur ligatum magna cum indignatione ad generum. Rapiunt eum milites violentissime: conceperant enim & ipsi indignationem ex responso Christi omnes; non solum qui alapa illum percussit. Atrocius etiam agunt, videntes id Pontifici placere. Hortantur qui adcrant alij Pontifices, Magistratus templi, & Seniores, ministros & milites ad maleficium: inter primos instat Iudas proditor, & subinde monere ut cautè ducerent. Contumeliosè quidem trahebant IESVM per eius vincula; sed quoad poterant absq; tumultu & strepitu, ne nocturna aliqua plebis seditio exoriretur. Ut enim metus fecerat, ne in die festo illum dolo tenerent & occiderent; ita nunc, ut cautè & absque clamoribus & tumultu ducerent.

Confidera anima mea, qui ad sunt præfentes luctuosissimo huic spectaculo; singulorum mentes, omnium affectus, verba, actiones, facta cogita; vnde sensus cordis commoueantur

ad vtilitatem tuam spiritualem. Simul illud sit in passione Christi perpetuum cogitare: quis, quid patitur; quanta sit rei indignitas, quantus dolor; pro quibus, à quibus, ubi, cur. Venitur ad domum Caiphæ; vomitoris impurissimi: sedet pro suo tribunali sceleratus; assidet Annas, & Pontifices, & Seniores: non erat tamen vniuersum concilium congregatum, quod manè factum est. Quid autem hæc hominum sentina sibi vult? quo spectat? Ut scilicet damnatum adducant ad concilium, vnde maiori auctoritate condemnatum profecti apud Pilatum possent, summo omnium consensu eum se ipsi offerre morte plectendum. Statuitur ante Pontificem benignus IESVS, ore ex crudeli alapa liuido, oculis sanguinolentis; illum omnes truci aspectu, & atrociter minaci excipiunt: narrat Annas, quanta contumacia responderit apud se, cum de discipulis & doctrina eius interrogaretur. Non placuit tamen concilio ut illas interrogationes vrgerent, vnde nihil sperabant criminis se esse confecturos; & planè desperantes aliunde suam causam vel accusationem probare, ad falsos

falsos testes sese omnes conuertunt. non enim contendeant ut iure damnarent, sed ut iniuria & dolo. Proicerant verò omnem Domini timorem, & posuerunt mendaciam spem suam; mendacio & falsitate sese armabant. Dicuntur certatim falsa testimonia. Hic, est Samaritanus: alij, habet Dæmonium, vini potator est, amicus Publicanorum: illi, iustificat meretrices: alij, vilis est homo & abiectus: rursus; magus est ille homo, & in Principe Dæmoniorum Beelzebub Dæmones eiicit; & virtutes facete videtur, non facit; est subdulus præstigiator, est homo scditiosus; sectatur plebis & multirudinis fauorem. Quoties eduxit in solitudinem homines infinitos ad conuiuium, ut Rex crearetur! Discipulos propterea congregauit innumcrabiles. Nam hæc quorsum spectant nisi ad ambitionem, & ut regnum per vim occupet? Caput verò est omnium, quòd non ad ambitionem solum hic homo, & ad tetrenum regnum contendit; sed caeleste etiam sibi arrogat stolidè, & Filium Dei se subinde facit per summam blasphemiam & impietatem. Plures etiam & amarulentiores testes conueniebant confertim: & illi duo randem inculcant: *Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post triduum reedificare illud: nec tamen fidem quisquam faciebat concilio. non enim erant conuenientia testimonia, vel quæ rerum atrocitatem æquarent, & fidem facerent. Vide diseruciari Annam, Cai pham, omne concilium, Dæmones etiam ipsos instigatores. Ferunt acerbissimè quòd à veritate tanta vi superentur, nihil excusante, nihil respondente IESV. O Christe IESV, veritas infinita, splendor & sapientià Parris immensa: calumnias struit & mendacia in te Satan pater mendacij, & synagoga malignantium; tu tamen races. Nihil videlicet veritas patiebatur iacturæ; sed elucebat porius, & tua patientia & virtus illustrabatur, & mea insipientia instituebatur. Tandem omnis omnibus rebus & testimoniis, interrogante Pontifice perhibuit IESVS veritati summæ excellentissimum testimonium; quod ipse esset Filius Dei. Hinc colligere debuistis, o homines impij, IESVM ut Messiam recipiendum, ut Deum adorandum. Nam quo pacto Prophetis crediderunt patres vestri? quo pacto Moyse & ipsi, & vos creditis? Nimirum quòd Spiritus Dei in eorum verbis elucebat; quòd verba signis editis confirmabant. Quid horum non vidistis in IESV? Quid verò non*

supra hæc omnia conspexistis? & tamen illorum verbis credere vos iactatis: cur non IESV, cum de IESV illi summo consensu sint vaticinati, & vos Prophetas omnes de IESV testimonium diuinum ferentes legatis? Date fidem Prophetis, & Christo credidistis: sed vos illis coarguimini non credere, qui in ipsis Christum non videtis. Hem Christe IESV bone, æterna salus animæ meæ, sciebas propter hoc tuum testimonium te neci esse tradendum; & tamen nihil dubitas illud dare. videlicet tua voluntate morti tradebas te, tradebat te Pater; sed & ego tuæ voluntati non repugno. non enim volo audire quod Petrus; sed sapere quæ tu qui Deus es, non quæ homines. Alia tamen præterea ratione ego rado te. nam mea peccata ea sunt quæ te morti addixerunt. Angustiæ mihi sunt vndique. Nollem, si Pater vellet tuus, ea dicere te, propter quæ interficiendus es; assentior tamen tuæ & Parris voluntati: simul illud acerbè me angit, quòd ego causa fuerim, quòd ira velles respondere, & quòd mori pro meis peccatis velles.

Iam nunc cò deuentum est, ut sacrilegi homines nulla ampliùs quæranr testimonia; sed pro blasphemia & impietate diuinum illud responsum Christi accipiunt, & toti sunt in te affligendo humilis IESV. Præter illa enim quæ in commemoratione tuæ mortis, & sacrosancti Sacrificij & Sacramenti institutione passus es; præter ea quæ in horto, quæ in vinculis, quæ in domo Annæ sustinuit; quasi ex integro nunc contumeliis impetris, maledictis, iniuriis, sputis, palmis, pugnis cæderis, omni genere improprij afficeris. O mansuetudinem infinitam & patientiam! Incipit in te scuire concilium, hoc est, Iudæorum latrocinium: excipiunt te milites crudeliter, insana fæx ministrorum te affligit.

Quid autem tu interim Petre, quid rerum agis? Timeo, angor, distrahor animo, non sum apud me, nego IESVM me nosse semel, iterum, tertio; & nisi me respexisset IESVS, habitasset in inferno anima mea: penetravit tamen ille respectus meum cor è vestigio ut tertium negaui. O misericordiam adorandam! Ad me redij, amarè luxi in eum peccatum, veniam reruli. Quid nobis formidandum non est? Negat ter Christum qui tot beneficia à Christo acceperat, tot priuilegia, tam insignem menris & fidei illustrationem. Quis hæc videns, etiam si ad Seraphinos attingat,

non timebit? Quocirca tunc esse securum se credat quis, si numquam se ex se esse securum credat, sed in Christo: verum cum numquam sit securus ex se quod in gratia sit, quod gratiæ cooperetur, in timore suam constituat securitatem & cordis humilitatem in Christo. Contrà verò quis non speret securitatem, si cogitet Dominum propterea permisisse cadere Petrum, ut postea esset firmissimus; & nos, illius exemplo eruditi, ut circumspiciamus nobis caueremus? tum si (quod auertat Deus) caderemus, nulla esse nobis ratione animum despondendum, sed firmiter semper de misericordia Domini sperandum in Christo.

Ceterum quod ad accusationes non respondisti, sancte IESU, & tamen confessionem diuinam illam professus es; martyres docebas, ut solliciti ne essent, neque anxie cogitabundi, quid respondere deberent: datum ipsis iri os & sapientiam, cui resistere non possent omnes eorum aduersarij. ita enim futurum, ut in rebus omnibus quid vel respondendum vel non respondendum, absque eorum sollicitudine diuinitus instituerentur; si quod est necessarium constanter profiteren-

LUC. 21.

tur & clarè, summo cum fidei & integritate & sinceritate. Quam rationem scio ego à duobus Catholicis usurpatam cum ab hæreticis essent capti, & in periculo versarentur. conuenerat enim inter ipsos, ut (si quando in manus inciderent hæreticorum, & periculum) de reliquis ne essent admodum solliciti, sed ubi viderent in discrimen vitæ se venisse, interrogarent ex hæreticis causam cur eos vellet interficere; nescire illos an eorum fidem vel teneant, vel sint parati accipere: ita repressa eorum furia, planissimè tunc & constantissimè expedirent ac profiterentur suam fidem Catholicam, & orthodoxam confessionem; & anathema Luthero, Caluino, & omnibus eorum sequacibus & hæreticis dicerent: ita futurum, ut nulla alia posset causa eorum mortis effingi, quàm veræ fidei, & orthodoxæ vnitatis professionem, in gloriam Dei.

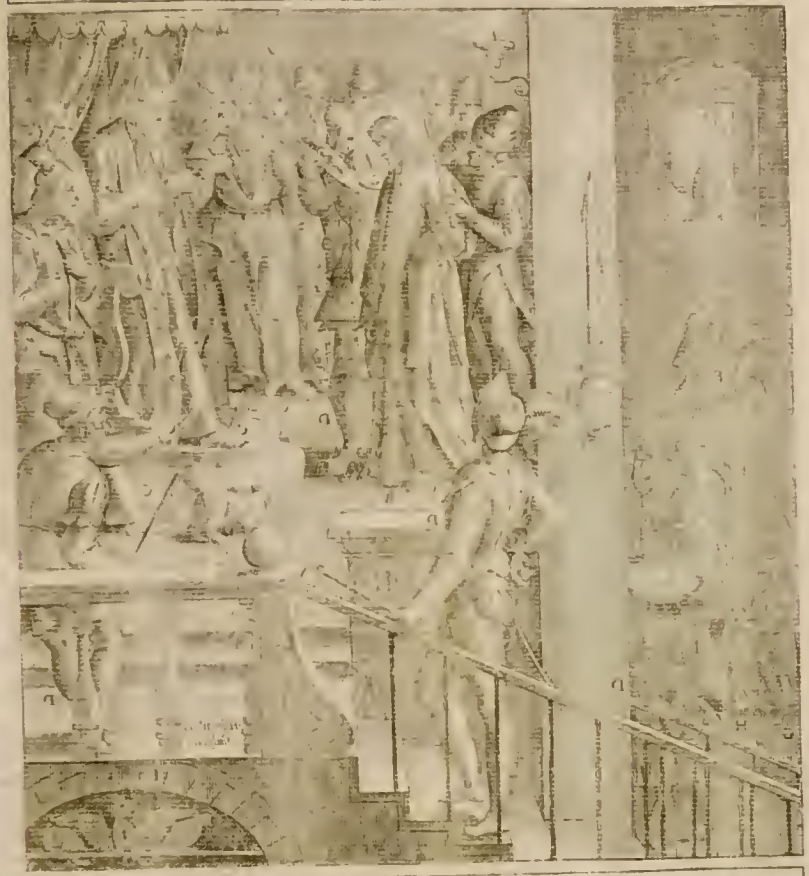
Imprime, Domine IESU, per ea quæ hac nocte passus es, lumen cordibus nostris sapientiæ tuæ, ut horum mysteriorum sensum spiritualem, & accipere, & retinere possimus ad gloriam nominis tui sempiternam, & nostrarum animarum salutem & perfectionem. Amen.

ADITIO CAPITULI DE CONVERSIO DIGNI CHRISTI.

114
LXXXII

Tempus vultu
LXXXII

F. Illud quodam affirmat...	A. In hoc loco...
G. Interdum...	B. In hoc loco...
H. Non...	C. In hoc loco...
I. Contra...	D. In hoc loco...
K. In hoc loco...	E. In hoc loco...

ADIVRATIO CAIPHÆ. CONFESSIO DIVINA CHRISTI.

Tertio negat Petrus.

Ihslem capitibus.

114
Lxxxvij

- A. Adiurat IESVM Caiphas, num sit Filius Dei.
 B. Id IESVS constanter pariter ac modeste confitetur.
 C. Scindit Caiphas vestem, & omnes; clamat, clamant omnes; Blasphemat; et mortis condemnant.
 D. Concurritur ad clamores. IESVM quidam e concilio conspuunt; tum ministri & milites eum velant, atque percutiunt.
 E. Qui astabant, Petrum accusant.

- F. Alius quidam affirmabat, Vere & hic cum illo erat.
 G. Tandem seruus Caiphas, cognatus Malchi illum virget vehementer.
 H. Negat tertio Petrus cum detes latrone; & execratione.
 I. Continuo gallus cantat.
 B. Conuersum IESVM, intellige respexisse Petrum, quod non potuit exprimere imago.
 K. Egredius foras Petrus flet amare.
 L. Gallinarium, ubi cantat gallus.

ADIVRATIO CAIPHÆ:
CONFESSIO DIVINA CHRISTI.

285

Tertiò negat Petrus.

EISDEM CAPP.

In lxxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxvij.

114

A. Adiurat IESVM Caiphas, num sit filius Dei.	G. Tandem seruus Caipha, cognatus Malchi, illum vrget vehementer.
B. IESVS constanter pariter ac modestè confitetur.	II. Negat tertio Petrus cum detestatione & execratione.
C. Scindit Caiphas vestem, & omnes: clamat, clamant omnes: Blasphemavit, & mortis condemnant.	I. Continud gallus cantat.
D. Concurrunt ad clamores. IESVM quidam è concilio conspuunt, tum ministri & milites eum velant atque percutiunt.	B. Conuersum IESVM intellige respexisse Petrum, quod non potuit exprimere imago.
E. Qui astabant, Petrum accusant.	K. Egressus foras Petrus slet amarè.
F. Alius quidam affirmabat: Verè & hic cum illo erat.	L. Gallinarium, vbi cantat Gallus.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Et ^a Princeps Sacerdotum ait illi: Rursum ^a summus Sacerdos interrogabat eum, & dixit ei;

Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, si tu es Christus filius Dei.

Dicit illi IESVS: Tu ^b dixisti.

Verumtamè dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedètem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cali.

Tunc Princeps Sacerdotum ^c scindit vestimenta sua, dicens: Blasphemavit:

quid adhuc egemus tēstibus?

Ecce nunc audistis blasphemiam: quid vobis videtur?

At illi respondentes, dixerunt:

Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius,

Tu es Christus filius Dei benedicti?

IESVS autè dixit illi: Ego ^b sum:

& videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem cum nubibus cali.

Summus autem Sacerdos scindens vestimenta sua, ait:

Quid adhuc desideramus testes?

Audistis blasphemiam: quid vobis videtur?

Qui omnes ^c condemnauerunt eum esse reum mortis.

Et ^d coperunt quidam conspuere eum,

MATTH.

Et viri qui tenebāt illū,
illudebant ei, cadentes.

Et velare faciem eius,
Et colaphis eū cadere,

Et colaphis eū ceciderūt:
alij autem palmas in fa-
ciem eius dederunt,

Et velauerunt eum,
Et percutiebant
faciem eius:
Et interrogabant eum,
dicentes:

dicentes:
Prophetiza nobis Chri-
ste,

Et dicere ei:
Prophetiza,
Et ministri alapis
eum cedebant.

Prophetiza,

quis est qui te percussit?

quis est, qui te percussit?
Et alia multa blasphemantes dicebāt in eum.

Et post pusillum
accesserūt qui astabant,
Et dixerunt Petro:
Verè & tu ex illis es:

Et post pusillum
rursus qui astabant,
dicebant Petro:
Verè ex illis es:
nam & Galileus es.

nam & loquela tua ma-
nifestum te facit.

Et interuallo factō
quasi hore vnus, alius
quidam affirmabat, di-
cens: Verè & hic cum
illo erat: nam & Gali-
leus est.

Dicit ei vnus ex seruis
Pōtificis, cognatus eius,
cuius abscedit Petrus
auriculam:

Nōne ego te vidi in
horto cum illo?

Et ait Petrus: Homo,
nescio quid dicis.

Iterum ergo negauit
Petrus:

Tunc
cepit^h detestari,
Et iurare,
quia non nouisset homi-
nem.

Ille autem
cepit anathematiza-
re, Et iurare:
Quia^h nescio homi-
nem istum,
quem dicitis.

Et continuo
gallus cantauit.

Et statim
gallus iterum cantauit.

Et continuo adhuc illo
loquēte cantauit gallus.
Et conuersus Dominus
respexit Petrum.

Et statim
gallus cantauit.

Et recordatus est Petrus
verbi IESV,
quod dixerat:
Priusquam gallus cātee,
ter me negabis.
Et egressus^h foras,
fleurit amarè.

Et recordatus est Pe-
trus verbi, quod di-
xerat ei IESVS:
Priusquā gallus can-
tet bis, ter me negabis.
Et cepit flere.

Et recordatus est Petrus
verbi Domini,
sicut dixerat,
Quia priusquam gallus
cātee, ter me negabis.
Et egressus foras Petrus,
fleurit amarè.

ADNOTATIO.

A. **S**urrexerat furiosè Caiphas, insultauerat **I**ESV; nunc acerrimè urget:

A. Adiuuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, si tu es Christus filius Dei benedicti.

B. Constantissimè & planissimè id constat Christus: Tu dixisti, ego sum. Hoc toties ex ipso audisti Iudei, hoc toties diuino testimonio, id est, tam multis miraculis confirmauit Christus, toties propterea voluisti eum lapidare: quid nunc tibi vis, pestilentissime Caipha? quid petis? Tu quidem sanguinem & vitam Christi petis per calumniam & impietatem: at Dei prouidentia factum est, vt illud interrogas, cui praeclarissimum illud responsum det Christus, vnde gloriosissima eius mors consequitur. Etenim propter testimonium illius summae veritatis, quod ipse esset Christus, quod esset Filius Dei, crucifixus est **I**ESVS: mortem verò ipse suam ad redemptionem mortalium contulit & applicauit. Audite verò Iudei, si non terret vos miraculorum praeteritorum recordatio, si non vis diuina qua vestrum exercitum prostrauit solo verbo **I**ESVS, si non sanatio Malchi, illud animaduertite tamen, quod nunc vobis comminatur futurum, vt cuius nunc mortem decernitis nefarie per calumniam, eum sedentem videatis ad dexteram virtutis Dei, & ad iudicandum orbem vniuersum venientem cum maiestate. Hæc cum audissent omnes, Caipham, quem de sacerdotali folio furor excusserat,

C. eundem rabies ad scindendas vestes prouocat; quod erat solemne Iudeis facere ad blasphemiam, vel ad rei alicuius atrocitatem singularem. Scindit vestimenta Caiphas, & quasi se priuat Pontificatu; scindunt omnes, conclamant, Blasphemauit, audiuimus ex eius ore blasphemiam, reus est mortis. Exultant simul Dæmones, atque ad eum idem illi priores in corde Iudeorum vociferantur: Blasphemauit, dignus est morte. Quid te mouet Satan, vt in eum quem nouisti infontem, cum suspiceris esse Deum, & **I**ESVM: nihil cogito sine Filio Dei sit, siue non sit, pereat, eradatur nomen eius de terra viventium. Idem dicunt Iudei inflammata tetra inuidia atque malignitate.

D. Concurrunt milites & ministri Iudeorum ad clamores, audiunt damnatum mortis. Insultant in benignum **I**ESVM primum aliqui e cõ-

filio: dein ministri & milites cedunt, rapiunt, dissipant: qua de re proxima dicitur Imagine. Bis negauit Christum Petrus, & gallus erat secundum cantaturus.

E. Rursum qui stabant urgent propius Petrum: Non potes negare quin Galilei sis discipulus, loquela enim tua manifestum te facit.

F. Et interuallo factò quasi hor. & vnus, alius quidam affirmabat dicens: Verè & hic cum illo erat, nam Galilæus est.

G. Postremò seruus Caiphe, Malchi cognatus, acerrimè urget: Nõne ego te vidi in hotto cum illo?

H. Oppressus tot accusationum impressione Petrus, cepit anathematizare & iurare se hominem non nouisse. Addit iusurandum ad execrationem, quæ חרם cherem est Hebraeus, execrabilem scilicet sibi maledictionem atque excommunicationem iuratur, si nouisset.

I. Compleuerat negationem Petrus, & ecce tibi gallus cantat: excipit galli cantum Christi commiseratio in Petrum.

B. Conuersus enim illum respicit (quod vna Imagine representari non potuit) & vulnerat vno oculorum suorum, atque ad eum in vitroque exasuant eius precordia, hinc memoria eius quod audierat à Christo: Priusquã gallus cantet bis, ter me negabis: simul recordatione superiorum negationum. subeunt mentem tot beneficia, quæ à Christo acceperat: nunc habet verba vite aeternæ **I**ESVS, nunc Christus est Filius Dei viui: operatur in eius precordiis diuina illa boni **I**ESV conuerso atque respectus, cooperatur Petrus, agnoscit paratum facinus, detestatur; in rugitum cordis primum, dein etiam vocis erumpit.

K. Iam nihil timet armorum multitudinem, per medios foras se proripit plenus amaritudine ac penitentia. deslet amare peccatum suum Petrus, sumit in eo magnas accessiones Christi gratia, clariùs videt Christi bonitatem, potentiam, maiestatem, misericordiam: inflammatur amore in **I**ESVM, dolor, & peccati penitentia augetur: profluunt copiose lachryme, rugit, lamentatur, deprecatur à Christo veniam: tandem confert se a Matrem misericordiae Mariam Virginem (quod pie possumus meditari) & exponit suam calamitatem, veniam precatur & opem: pollicetur

Ioan. 6.
Matth. 16.

cetur

centur illa benignissimè, bene sperare iubet.

G. Gallinarium, & in eo locus ubi gallus & gallina noctu dormiebant Ibi complosis alis gallus cantans Petrum arguit. Porro traditione accepimus, Petrum, quotiescumque post illum diem

audivit gallos noctu cantantes, conscientia peccatoris criminis sui vehementer indoluisse. Vocat omnes ad humilitatem, & arrogantia detestationem galli cantus, & Petri primum casus, deinde penitentia.

MEDITATIO.

Prou. 4. DE quibus Salomon dicere illud potuit, *Non dormiunt, nisi cum male fecerint; & non rapitur ab eis somnus, nisi cum supplantauerint*, si de vobis non dixit, homines impij & nefarij? Non potuistis hac nocte dormire, nisi pessimè egissetis; nec potuistis altè dormire, ut à vobis eripi somnus non posset, nisi Iustum ad mortem confecelerato latrocinio condemnassetis: & tamen nisi essetis in abyssum omnis malitiæ demersi, Furia nocturnæ non sinerent vos oculum claudere.

Prou. 18. Verissimum certè illud: *Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit*. Ut enim progreditur in impietatem, ita in contemptum. & Dæmones tamen illas à vobis Furias abigebam, & vestram contempcionem fouebant: Angeli vestri custodes fordescere vos amplius in vestro maleficio permittebant, neque volebant Christi mortem impedire, neque poterant: profligatissimè ergo faciebaris omnia. Illud verò horrendum, quòd curastis Christum non duci solùm & ligari in carcere terribissimo; sed continenter affligi per rotam noctem imperauistis.

Quis enim possit vel cogitatione complecti quæ in concilio, quæ cum ad carcerem traheeris, quæ ligatus in carcere passus sis, Domine IESV, vita animæ meæ? Quæ lachrymæ, indignitates, & dolores, & impropria illius noctis plangere valent? Incipe iam, cor meum, comprimere venas tuas, & spiritus tuos constringere, ac te verberare colaphis, palmis, omnibus modis affligere, ut salutare lachrymas, & dolorem vehementem de iis quæ fiunt concipias. O noctem luctuosam ac crudelem, & omni acerbitate plenissimam! Luna & Stellæ, nolite lucem vestram spargere, conrincte apud vos lumen vestrum; neque enim poteritis creatoris vestri contumelias videre vel pati. Noli amplius tuam illani noctem deplorare Iob, hanc deplora, quæ tanta scæuitia Deum gloriæ affligit. In hac nocte luge ô Ierusalem; ô anima Christo deuota, assume lamentum super dilectum tuum, super lumen

cordis tui; sint lachrymarum fontes in maxillis tuis. non enim habes qui consoletur te ex omnibus charis tuis, omnes amici tui dereliquerunt IESVM tuum, Pater, Angeli, discipuli: ipse tamen in manus se hostium suorum tradidit. Quid facitis homines scelerati & impij? Interficietis IESVM paucis his horis; quid illum antea tam acerbè afflictaris? Nullum humanitati locum dabitur homines pessimi, nullum pictari? Sed contrà video vos, quod auctore & agète Dæmone facitis, id niti etiam ut vincatis vestra crudelitate. Et tamen, mitis IESV, tu taces, nullum gemitum edis, nullam significationem voluntaris alienæ ab illis conrumeliis & crudelitatibus. Planè illud imple diuina tua patientia quod discipulis præscripseras, & percutienti te in vna maxilla præbes alteram. Vides de tuis opprobriis, alapis, colaphis Angelos mœrentes, naturam totam laborantem; tu tamen exhibes faciem tuam ut petram durissimam, & non confunderis. Parer enim Deus, tu, & Spiritus sanctus auxiliator tuus est.

Hæc lugenda sunt in carcere Christi hæc nocte: ibi adesse mente debes, pie ineditor, personas considerare, verba, facta, unde fructum possis elicere animæ tuæ salutarè. Verùm ubi te Christus suo tempore reuerit; illa mente gerens quæ eris meditatatus, ac plenus amaritudine ad Matrem Dei ad: eam reperies in monte Sion, ubi descendens ad orationem in hortum Gethsemani IESVS reliquerat, & se ire ad mortem renunciauerat. Ibi Virgo mater cum sanctis inulieribus hæc noctem exegit in luctu & mœrore, non solùm mente & cogitatione complectens, & nunciis cognoscens quæ IESVS agebar, quæ patiebatur; sed videns etiam clarè oculis fidei. Nam si Paula vidit illis oculis infantem IESVM pannis inuolutum, & vagientem in præsepî, Magos adorantes, stellam fulgentem desuper, Matrem virginem, nutritium sedulum, pastores nocte venientes, paruulos interfectos, Herodem scæuientem, Ioseph & Marrem fugientes in Ægyptum; cur

Iob 3.

Thre. 1.
Ier. 7.
& 9.

Hier. in
epistol.
Paula.

cut non magis quæ patiebatur Filius vidit ab-
sens Mater? liquidem receptum est, nulli factum
fuisse à Deo priuilegium, quod Maria
Virgo non cumulatè acceperit pro eius digni-
tate & gloria.

Flebat igitur sancta Mater longè ama-
riùs, quàm Tobix Anna, digressò à se To-
bia filio. Quò iusti lumen Angelorum &
meum? Quò vita cordis mei discessisti? Etsi
nihil aliud quàm à me discederes, luctum mi-
hi relinqueres intolerabilem: at verò ad mor-
tem abis, vt immoletis agnus innocentissimus
discedis. Iam hinc animo complector
omnes & pœnas, & contumelias, & mortem
tuam plenam cruciatus & ignominix: omnia
me mouent, omnia angunt, omnia contri-
stant, omnia timeo: tuus enim metus, mœror
& oratio, & sudor sanguineus, & agonia me
affligunt secundum te acerbissimè, neque me
Angelo te ad passionem confortanti coniun-
gere possum, sed tuæ orationi. O Pater filij
mei, Deus immensè atque æternæ potestatis,
si vis, transfer calicem à Filio meò, & mihi ap-
plica; & vt hoc velis, oro te atque obsecro:
lubens ego ac læta mortem obibo, ne Filius
meus & tuus moriatur. Scio quia omnia po-
tes, neque defuisse tibi rationem aliam, qua
genus humanum redimeres; sed exemplum
uoluisti dare mortalibus, & misericordias tuas
magnas communicare: si tamen aliter fieri
te volente non potest, fiat voluntas tua bona,
beneplacens, atque perfecta. Hoc tamen peto

Domine (quod spero me impettaturam) vt
eius omnes passiones & mortem ita sentiam,
vt sentire ac perpeti animo debeo, & tu de tua
in me perpetua & singulari clementia facias
vt possim. Verùm heu! Fili mi, iam te video
prodi à discipulo, fugere alios discipulos, liga-
ri te, duci, alapam ab impio seruo accipere, tra-
hi ad tetrinum Calpham, ad mortem dam-
nari, in carcerem claudi, à crudelissimis atro-
nibus alapis & colaphis te ligatum cardi, igno-
minis & contumeliis in te scruiri noctem to-
tam: video Petrum te ter negantem. Veniunt
ad me trepidi ac consternati discipuli: quæ
ego per me in spiritu video, illi referunt iden-
titem. Venit Petrus plenus lachrymarum &
pœnitentiæ, ad me omnes accurrunt: ego illos
ad te vt accurrant admoneo & adhortor, abs
te doceo fidei & spei firmitatem petendam,
& animi constantiam. Habere eorum præcep-
torem thesaurum in manibus misericordiæ
& miserationum præsentem, atque ad eò il-
lum nunc conficere per singulas pœnas suas
& passiones. Illum mente & cogitatione in-
uocate, ô Apostoli, & mihi nolite pœnam lu-
ctu vestro augere, nimis vestris animi tribula-
tionibus. Hæc est mea nox, Fili, quam ego in
te & pet te sustineo. mœsta quidem sum, &
desolata suprâ quàm dici potest; sed ita ta-
men, vt sentiam per te, per eadem illa quæ tu
pateris & ego dolco, deriuari ad me virtutem
patientix & fortitudinis. Sis benedictus in sæ-
cula, Fili mi & Deus meus. Amen.

DE GESTIS
IN CARCERE CAIPHÆ,
POST DIMISSVM CONCILIVM.

EISDEM CAPP.

In lxxxviii. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxviii.
115.

A. Excubia aguntur ad ianuam, more militari.
B. Crudelissimè affligunt IESVM quod erat

reliquum noctis.
C. Deuenit ad Virginem Matrem Petrus & Ioannes.

ADNOTATIO.

Dissoluitur concilium, deducunt Pontificem aliquot è Senioribus ad cubiculum; animos ille confirmat omnium, indicit in auroram ad curiam ut conueniant, non hi solum qui iam conuenerant, sed vniuersum concilium: milites excipiunt discedentes, vi domum deducant.

Discedit Annas, & Principes Sacerdotum abeunt omnes: gaudent inuenisse se causam cur IESVM interficiant, confirmant seinuicem & cohortantur in eius necem, condicunt ut rursus in aurora ad Pontificem conueniant.

A. Ad ianuam militari more excubant milites, ad domus Caipha custodiam.

B. Acerbissimum spectaculum ob oculos & Angelorum & hominum proponitur. Caperant conspuere IESVM & illudere è concilio quiddam, qui eum tenebant ad iudicium: deinde accurrentes milites Romani ac ministri Iudeorum ad concilium & clamores, excipiunt mansuetum IESVM, insultant in illum coram Pontifice ac toto concilio, expuunt in eius faciem certatim. Animadverte quid, cui faciunt, & quasi presens omnia contemplare: Christo compatere, & desiste peccata tua, propter que patitur Deus. alij velatis eius oculis palma vtramque genam crudelissimè verberantes, cum summo opprobrio obrudunt: Prophetiza Christe, quisnam est qui te percussit? Alij colli postiora alapis cedunt, alij colaphis & pugnis caput eius vndique atrocissimè contundunt, cuncti diras

blasphemias in eum iaciunt. O Angeli, nonne hæc est facies eius, in quem desideratus prospicere? nonne hic est vultus Dei omnipotentis? O homines execrabiles! o pessimos Damones instigatores! Taces bonus IESVS, dat corpus percussentibus, genas vellentibus, non auertit faciem ab increpantibus & conspuentibus ipsum; absconditur sputorum immunditia diuinus eius vultus & despicitur: ponit tamen ipse faciem ut durissimam petram, non confunditur. Deturpatam vide diuinam Christi faciem, tuber caput, liuidas genas, barbam & capillos sordidos, dissipatos, euulsos, ex ore & naribus excussum sanguinem. Imperat tandem Caiphas ut diligentissimè quod reliquum erat noctis illum asseruent milites ac ministri, summo mane omnes ad eius iudicium conuenturos. Trahitur continuo ad domesticum carcerem, alligatur benignus IESVS columna, circumstant eruculenti latrones, affligunt atque illudunt IESVM similiter ut prius totam noctem.

C. Deuenerat ad Matrem Virginem Petrus, eodem venit Ioannes, narrant que vel viderant vel audierant, renouatur dolor & lachryme. Eunt, redeunt tota nocte discipuli, ut sciant quid agatur apud Caipham, si quid de IESV possint intelligere, ad Matrem Virginem ut referant: omnia sunt plena amaritudine, acerbitate, luctu. MARIA, ut omnes superat sensu doloris, ita magnanimitatis robore omnibus antecellit.

DE

DE GESTIS IN CARCERE CAIPHÆ, POST DIMISSVM CONCILIVM.

Iisdem capitibus.

115
lxxxviiij

A. Excubie aguntur ad ianuam,
more militari.
B. Crudelissime affligunt IESVM,

quod erat reliquum noctis.
C. Deuenit ad Virginem Matrem
Petrus, & Ioannes.

C. D. S. S. T. A. S. P. R. E. H. I. I. E. P. O. S. T. D. I. M. I. S. I. M. C. O. M. P. L. E. T. U. M.
 P. A. R. I. S. I. S. I. N. T. I. M. P. R. I. M. I. S. T. R. O. P. H. I. E.

P. A. R. I. S. I. S. I. N. T. I. M. P. R. I. M. I. S. T. R. O. P. H. I. E.
 C. D. S. S. T. A. S. P. R. E. H. I. I. E. P. O. S. T. D. I. M. I. S. I. M. C. O. M. P. L. E. T. U. M.

IN QVARTO MENSE FEBRUARII ANNI SEPTIMO M CONCLIO.
MIA. 1715. In ...

...

...

DE GESTIS MANE IN PLENO PRINCIPIVM, ET SENIORVM CONCILIO.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij.

116
lxxxix

A. Curia, quò conuenerunt omnes
Principes Sacerdotum, Seni-
ores populi, & Scribe.
B. Sifititur ante Caipham, &

Concilium IESVS, interro-
gatur rursum.
C. Confitetur rursum se Filium Dei.

DE GESTIS MANE
IN PRINCIPVM ET SENIORVM
CONCILIO.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXII.

In lxxxix. imaginem Adnotatiuncula.

lxxxix.

116.

A. Curia, quò conuenerunt omnes Principes Sacerdotum,
Seniores Populi, & Scriba.

interrogatur rursus.

C. Confitetur rursus se Filium Dei.

B. Siftitur ante Caipham & concilium IESVS,

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXII.

* Mane autem factò, a consilium
inierunt omnes Principes Sa-
cerdotum, & Seniores populi

Et a confestim manè consilium
facientes summi Sacerdotes
cum Senioribus & Scribis,
& vniuerso c concilio,

Et ut factus est dies, conuene-
runt Seniores plebis, & Prin-
cipes Sacerdotum, & Scriba.

aduersus IESVM, ut eum
morti traderent.

& duxerunt illum in^b concilium suum, dicentes: Si tu es Christus, dic nobis.

Et ait illis: Si vobis dixerò, nò credetis mihi: si autem & interrogauerò, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc a autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuimus de ore eius.

ADNOTATIO.

A. Proxima nocte conuenerant tumultuariè Iudai, causam agitauerant, responderat praeclarissimum de se testimonium IESVS; exclamauerant, reum esse mortis: sed resistabat (qua erat eorum singularis malignitas) ut vniuersum concilium coiret, & rursus ageretur causa, ac damnaretur IESVS; deinde ut Praefidi iraderetur ignominiosè necandus. Itaque manè non ad domum Caipha conueniunt, sed ad curiam, qua vocabatur eorum lingua תיבא Gazith;

vbi Sanhedrin (id est, Synedrion) conuenire solebat, & plenum concilium agitari. Erat haec domus ampla, in inferiori parte ciuitatis, qua fuerat sub Antiocho Epiphane adificata. Huc vniuersum concilium summo mane properauit: confedit in suo solio Caiphas, assident Principes, Sacerdotes, Seniores, & Scriba; inter quos non dubium quiescenti Pharisei multi & Sadducaei. Citatur reus IESVS Nazarenus, soluitur è columna, extrahitur à carcere, rapitur ad

Bb 2 concil-

concilium per mediam urbem cum summa contemptione & opprobrio, armorum multitudine circumseptus.

Aspice hinc quasi præsens mansueti IESV totius corporis habitudinem. riger è nocturno frigore, è loci situ & squallore: colligatus est, collum dura catena, manus crudeli fune: vultus est deformatus sputis, dissipata barba & capilli, caput contusum, livida gena, sanguinolenta facies. Ita trahitur IESVS vita nostra & salus ad mortis iudicium. Renūciatur Virgini Matri eductum è carcere duci Filium, properat ad illum pia Mater & afflicta, sequuntur Magdalena & mulieres alie, venit cum illis Ioannes, conveniunt ducti penitentia fugitivi discipuli: omnes properant ut ad Christum veniant, longo tamen intervallo præ metu, Virgo Mater providenter, ne quid ab insana multitudine iniuriæ patiat, quod fieri nunquam passus est IESVS.

B. Sistitur benignus IESVS ante Caipham & concilium, solvitur vinculis: quod malitiose fecerunt Iudæi, ut videretur liberius causam suam dicere. Tam non citantur testes, toti sunt in superioris noctis præiudicio, ut idem coram

uniuerso Synedrio profiteatur, si ipse sit Christus, id igitur solum urgent conferim homines teterrimi. Aperit primum bonus IESVS palam eorum animi peruersitatem: Non queritis vos an ego sum Christus, sed occasionem inquiritis, unde in me calumniam deuoluatis, & interficiendum tradatis Præsidi. Neque enim si confessus fuero me Christum esse, credetis: neque si vos interrogauero, & causam meam egero, me dignabimini responsione, neque verò dimittetis. Illud igitur, quod superiori nocte de me audistis, rursum vobis denuncio, me in maiestate Patris celestis venturum, ut vos, & orbem iudicem uniuersum. Optabant ipsi præterea idem illud responsum elicere, quod antea audierant: Tu ergo, inquiunt, es Filius Dei?

C. Quod cum esset constantissimè confessus IESVS, consurgunt omnes, conclamant, damnant illum mortis, decernunt ut tradatur Pontio Pilato Præsidi intermendum. Inbent rursum vinciri & duci, conclamatur tota ciuitas IESVM esse Romanum tradendum, ac morte plectendum, concurrunt armati, illum rapiunt.

MEDITATIO.

Cessarunt tandem in aurora carnifices horridi Christum affligere, iussi illum ad curiam ducere & plenum conciliū. Quietem aliquem accepit agnus mansuetus; sed ut ducatur ad mortem, & ut illi aliæ succedant afflictiones. O ærumnosam quietem, quam excipiunt itineris insanæ raptationes & contumeliæ! Et nos animum deiicimus, si in minimam tribulationem incidamus, nec cogitamus Christum, non eius tribulationes, vel tam miserè cogitamus & improbè, ut illud numquam assequamur, quòd semper peruenire deberemus, ut Christi passiones magis sentiamus, illis magis moueamur quam nostris. quod signum nostræ imperfectionis est, & argumentum quòd vigeat adhuc in nobis caro nostra, non spiritus. Aspice ut ad curiam summo mane festinant præcipites homines execrandi, concilium malignantium: vide ut concilio supernè incumbit, atque ad eò internè Satanas cum suo Dæmonum concilio infernali, ut illis furias immittit: cogita quid Dæmones, quid illa lues hominum animo verset & machinetur; maleficium, sanguinem, sæuitiam: quid mitis IESVS mediteretur &

conficiat; illorum, si velint, & omnium mortalium salutem, & vitam cælestem.

Internūtiij à Virgine & ad Virginem solliciti obseruabant, quid de IESV ageretur: ab eis audit duci illum, finem alij dolores accipiunt, & luctus alius denuò innouatur. Quò ducitur? Ad iudicium ducitur iustitia sempiterna, lumen cordis mei; ut rursum condemnerur, & rapiatur ad mortem, trahitur æterna vita. Noui sunt hi dolores, quòd videam tam contumeliose & crudeliter duci; sed superat etià hunc dolorè metus, & animi mei anxietas de iudicio & rerum euentu, qui est futurus & ærumnosus & crudelis. Venite mecum sociæ, venite Fratres mei; neque enim sustinet charitas mea in Filium, ut eum non videam, etiam si planè sciam renouatū iri dolores meos ex eius tam calamitoso conspectu: videbo tamen filium Dei & meum, vitam animæ meæ aspiciam.

Sed quid vos? quid agitatis in Synagoga vestra, in cathedra pestilentia, inò quid Satan per vos? En Caiphæ ad omnes euomit: De hoc homine, viri Israëlita, iam antea meam sententiam intellexistis: neque verò nunc eum vobis sistimus, ut de ipsius causa iudicium feratis

ratis; damnatus enim iam est propter atrocem in Deum blasphemiam: his enim paucis horis coram nobis, coram Principibus Sacerdotum, & multis è vobis confessus est se Filium Dei esse, minatus simul nobis omnibus supplicium est sceleratus. Quod ut sciatis esse verissimum, & hominem esse dignum non vna morte, en coram vniuerso concilio illum interrogo: *Si tu es Christus, dic nobis. Si vobis dixero, non credetis mihi; si autem & interrogauero, non respondebitis, neque dimittetis. ex hoc autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei. Tu es igitur Filius Dei? Vos dicitis, quia ego sum.* Videtis insolentiam? percipitis minas? auditis blasphemiam? Quid expectamus? Audistis omnes de ore eius: non est quod de re tam manifesta consulamus; sed tamen quid vobis videtur: Ego verò necessarium esse censeo, ut confirmetur ab omnibus superius præiudicium, & morti rursus addicatur ignominiosissimè. Hoc fiet, si eum Pilato Præfidi tradamus crucifigendum. Sed tamen conueniat nobis inter nos, quot, & quilibus criminibus illum apud Præsidentem accusemus. In omnia consentiunt omnes, agunt de accusatione, dein exurgunt seditiosè, conelamant *ad Pilatum*, rapitur benignus IESVS.

Verùm heus tu pie mediator, illud hoc loco considera; qui in lethale erimen consentiunt, eos semel Christum morti addicere, qui iterùm consentiunt, eos rursus Christum damnare ad mortem: quanta igitur erit illius hominis immanitas, qui frequenter Deum offendit! Nónne eius vita est tota in Christo condemnando, & tradendo ad mortem, atque aded Christum ille identidem ad mortem ducit, & eruci affigit? Verùm simul fit, ut eum peccator IESVS ducit ad mortem, totus ipse ad mortem æternam, & in

infernum tradatur, & in manus Dæmonum. Nam vbi tandem est peccator, nisi in manibus & potestate Dæmonum? vbi, nisi in Inferni reatu, separatus à Deo, à Christo, à charitate, & Sanctorum vnione? Lata enim in illum est æterni ignis sententia; nondum tamen executioni demandata, & quidem scire non potest quando sit exequenda.

Erat vehementer afflictæ Mater Virgo, erat in summis angustiis, eum sciret agi causam Filij sui in concilio: & ecce tibi personant voces damnatum IESVM esse, tradendum Pilato ut necetur. Hic fuit gladius nouus Mariæ animam transfigens. Sciebat quidem sancta Mater interficiendum, sciebat semel fuisse damnatum, gladius in corde eius erat: sed eum hæc ad actum prodeunt, ex integro recrudescit dolor cordis eius & mœstitia, quasi tunc primùm gladio feriat. Congeminant luctum mulieres sociæ, discipuli, & sanctus comitatus; & quod pie credere possumus, properat locum occupare Virgo Mater, vnde etiam si eminus, videat tamen egredientem Filium.

O pij meditatores, adeste, quæso; mentem aduertite ad hæc mysteria. Videtis IESVM, cordis vestri dulcedinem; ligatum tamen, & despiciatum, & ad mortem denuò damnatum, summa patientia spectabilem; sollicitam Matrem Virginem ad Filium suum IESVM festinare: festinate & vos eius precibus & intercessione animati, ut Christum ex spiritu & sensu cordis vestri videatis & contemplantini. Transfigatur cor vestrum compassione, lachrymis, luctu; illa patitur animæ vestræ lumen, vita, refugium, & virtus. Adiuua verò tu, sancte IESVS, qui iam per Matrem iuuas: peculiari tamen auxilio subueni: in his enim afflictionibus est vis tui meriti infinita, est tua misericordia, & laus tua sempiterna. Amen.

DUCITVR IESVS AD PILATVM,
ET IVDAS LAQVEO SE SVSPENDIT.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

In xc. imaginem Adnotatiuncula.

xc.

- A. Ducitur à Concilio IESVS ad Pilatum.
B. Iudas plenus Dæmone meditatur desperationem & laqueum.
C. Accusatur se apud Principes, offert pretium proditiōnis, ab his rejicitur.

- D. Venit Dæmone plenus in templum, projicit triginta argenteos.
E. Abiit percussus furijs, & laqueo ex arbore se suspendit.
F. Properat virgo Mater, ut videat Filium.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

Et vincitum^a adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato Præsidi.

vinctus IESVM, duxerunt,

Et surgens omnis multitudo eorum,

& tradiderunt illum Pilato.

duxerunt illum ad Pilatum.

Tunc videns^b Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, penitenti ductus, & retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum & senioribus, dicens: Peccavi, & tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos: tu videris. Et proiectis argenteis in^c templo, recessit: & abiens, & laqueo se suspendit. Principes autem Sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in carbonem, quia precium sanguinis est. Consilio autem inito, emerant ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Hacheldemah (hoc est, ager sanguinis) usque in hodiernum diem. Tunc impletum est, quod dictum est per Ieremiam Prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiatum, quem appretiauerunt à filiis Israel: & dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

ADNOTATIO.

A. Ducitur IESVS ad Pilatum ab impijs hominibus per mediam civitatem ligatus, despiciatus, contumelijs & afflictionibus plenus: sequuntur Principes Sacerdotum & concilium, ut illum apud Præsidem accusent. Ductus autem est à curia, quo fuerat à domestico Caipha carcere pertractus, ad pratorium: hinc est, quod Ioannes à Caipha ductum dicit.

B. Iudas, quem hæcenus sena avaritia, atque animi malitia transuersum egerat, cum videret damnatum à concilio IESVM duci ad Pilatum, tunc tandem agnoscit suam impietatem, intelli-

git prodidisse se ad mortem mansuetum agnum, sanguinem iustum, dominum & praeceptorem, à quo tot acceperat beneficia, tam indulgenter, etiam ubi machinabatur eius mortem in carna, & ubi illum prodebat in hortu, fuerat admonitus, & tam benignè ad sanitatem inuitatus. Quid hinc, Iuda, colligis? quid meditaris? Penitentiam tu quidem cogitas; sed diabolicam, sed Caininam: exagitant te Furia acriores. Non potest tantam iniquitatem mihi, inquis, Deus condonare: mortem mihi ipse consciscam: fert aliter non potest. Verum fecit diuina providentia ex hac

hac Iſcariotis deſperatione, etiam teſtimonium
 ut caperet Chriſti inſtitia, ac Iudeorum impie-
 tias. Sequebantur Principes armatorum multi-
 tudinem: illis prętereuntibus ſit obuiam in atrio
 Iudas diro ac deſperato vultu:

C. Peccaui, inquit, tradens vobis ſanguinem
 iuſtum; & ego qui illum prodidi, & vos qui in-
 terficiſtis illum, iniuſti ac ſcelerati. Non audent
 negare Principes, etiamſi eſſent iniquiſſimi, il-
 ludunt: Quid ad nos tuum eſt illud deputare:
 nos nihil aliud quàm cogitamus illi vitam eri-
 pere, per ſas per neſas. Contempto Iſcariote pro-
 perant Principes.

D. A Principibus ad templum amens fe-
 ſtinat Iudas: hic idem proſtetur, iuſtum eſſe
 IESVM, ſe impium qui illum ad mortem prodi-
 derit: proijcit palam triginta argenteos, & abit:
 reponunt Leuitę pecuniam, de qua referant ad
 Principes, cùm à morte Chriſti redirent. Re-
 deunt; referunt. tunc etiam dederunt teſtimo-
 nium Principes innocentię Chriſti: Pretium eſt
 ſanguinis, contaminata pecunia (quid vos, per
 quos eſt contaminata?) ne miſcēamus illam ſa-
 cris theſauris & corbonę; emamus agrum in
 peregrinorum ſepulturam.

E. Vide abeuntem Iudam, plenum ira, de-
 ſperatione, ſauitia, Dæmone. Venit verò exera

Portam David, ſive piſcium, ſive negotiatorum,
 quę ad Occidentem reſpiciebat, vnde erat exitus
 ex vrbe per teſtudinem, quę duas valles coniun-
 gebat, vnā ab Aquilone, aliam ab Oriente: erat
 Porta hæc frequentiſſima ac celebris. Ad dex-
 teram verò huius teſtudinis & portę, vt habet
 traditio peruenit Iudas, aſſert ſecum laqueum,
 quarit arborem ſycomorun: conſcendit, inferit
 prius collo funem, dein arbori alligat: inſtigant
 horridi Dæmones, gaudent, inſultant. Proiicit ſe
 ex arbore in moriem & Infernum homo om-
 nium hominũ ſceleratiſſimus atque impiiſſimus:
 conſtitatur cum morte pendens, auget pœnam
 & deſperationem peſſimi Dæmones, crepat me-
 dius, effunduntur viſcera eius omnia; tandem
 arripiunt animam teterrimam Dæmones, atque
 in Infernum proiiciunt profundiſſimè. Conue-
 niunt plurimi ad rei atrocitatem, cauſam ſuſ-
 pendij intelligunt; prædicatur iuſtus identidem
 IESVS, impius Iudas, ſcelerati Iudei.

F. Properabat quidem ſancta Virgo videre
 Filium, non potuit tamen illum cõſequi, nec tunc
 videre. Venit ad curiam, obſeruat opportuno
 loco cum ſuis mulieribus, vnde educitum poſſit
 Filium conſpicere. Contemplantur in quanta erat
 cordis aſſuſione benediſta Mater, in quanto
 marore mulieres & diſcipuli.

QVÆ PRIMVM GESTA
 APVD PILATVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

In xci. imaginem Adnotatiuncula.

xc.

118.

- A. Domus Pilati.
- B. In ea pretorium.
- C. D. Propyleum cum vexillis, & tribus ianuis.
- E. Scalę, per quas aſcendit & deſcendit IESVS.
- F. Præmiſerunt Principes Iudaorum nuntium de
 IESV ad Pilatum.
- G. Perueniunt Principes ad donum Pilati.
- H. Siſtunt Pilato milites IESVM.
- I. E vestibulo Pilatus querit à Iudeis, quid contra
 IESVM criminatiõnis aſſerant.

- K. Inſolenter reſpondent Iudei primũ; tandem accu-
 ſant eum maieſtatis, &c.
- L. Interrogat IESVM leniter de Regno; alia reuicãt
 Pilatus.
- I. Proſtetur ſe cauſam non inuenire.
- K. Adducit eum commouiſſe gentem inde vſque à
 Galilea.
- I. Occaſione Galilę cauſam IESV Pilatus reuicãt
 ad Herodem.

Adducunt ergo ^h IESVVM à Caipha in ^{ab} ^{de} pratorium. Erat au-

tem mane: & ipsi non introierunt in pratorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. ^h Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quā accusationem adferis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere quemquam.

Ut sermo IESV impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

Ceperunt autem illum accusare, dicentes:

^h Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Caesari, & dicentem se Christum Regem esse.

^h IESVS autem stetit ante Praesidem:

& interrogauit eum Praeses, dicens:

^h Tu es Rex Iudaeorum?

Dicit illi IESVS:

Tu dicis.

Et cum accusaretur à Principibus Sacerdotum, & senioribus, nihil respondit.

Tunc dicit illi Pilatus: Non audis, quanta aduersum te dicunt testimonia?

Et non respondit ei ad illum verbum; ita ut miraretur Praeses vehementer.

Et interrogauit eum Pilatus:

Tu es Rex Iudaeorum?

At ille respondens, ait illi: Tu dicis.

Et accusabant eum summi Sacerdotes in multis.

Pilatus autem rursus interrogauit eum, dicens:

Non respondes quidquam? Vide in quantis te accusant.

IESVS autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus

Pilatus autem interrogauit eum, dicens:

Tu es Rex Iudaeorum?

At ille respondens, ait:

Tu dicis.

Ait autem ^h Pilatus ad Principes Sacerdotum, & turbas: Nihil inuenio cause in hoc homine. At illi inualescebant, dicentes: ^h Commoues populum, docens per vniuersam Iudaeam, incipiens à Galilea vsque huc. ^h Pilatus autem audiens Galileam, interrogauit si homo Galilaeus esset. Et ut cognouit, quod de Herodis potestate esset,

DUCITVR IESVS AD PILATVM; ET IVDAS LAQVEO SE SVSPENDIT.

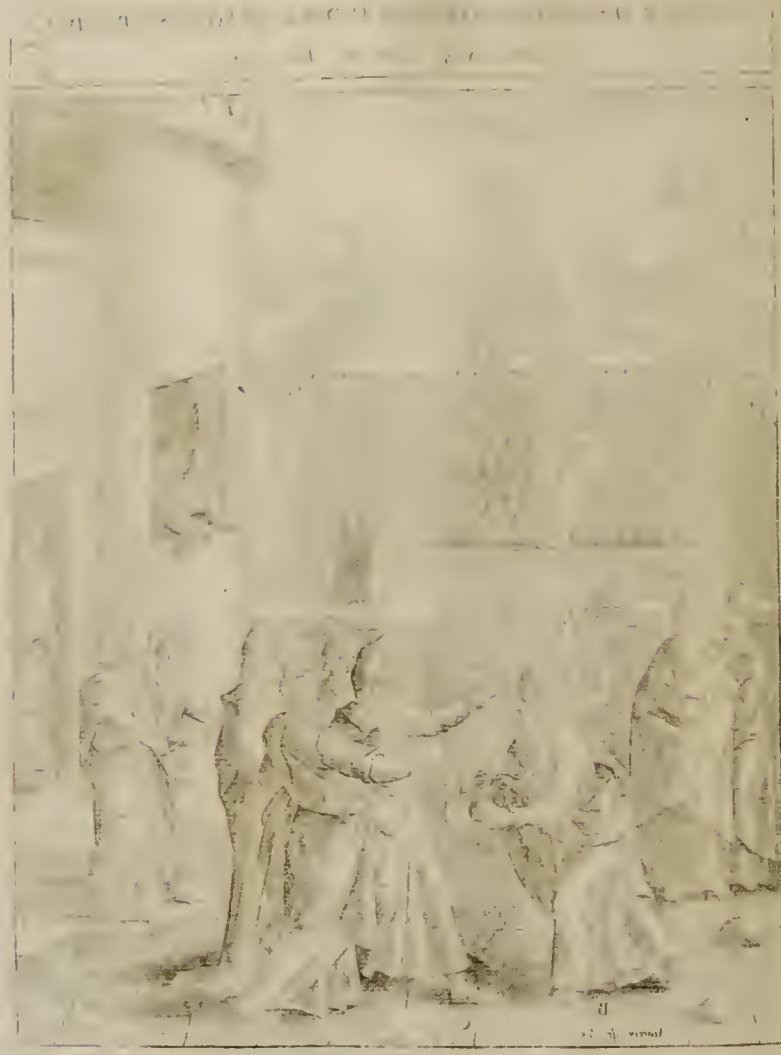
Matth. xxvij. Mar. xv. Luc. xxijj.

117
xc

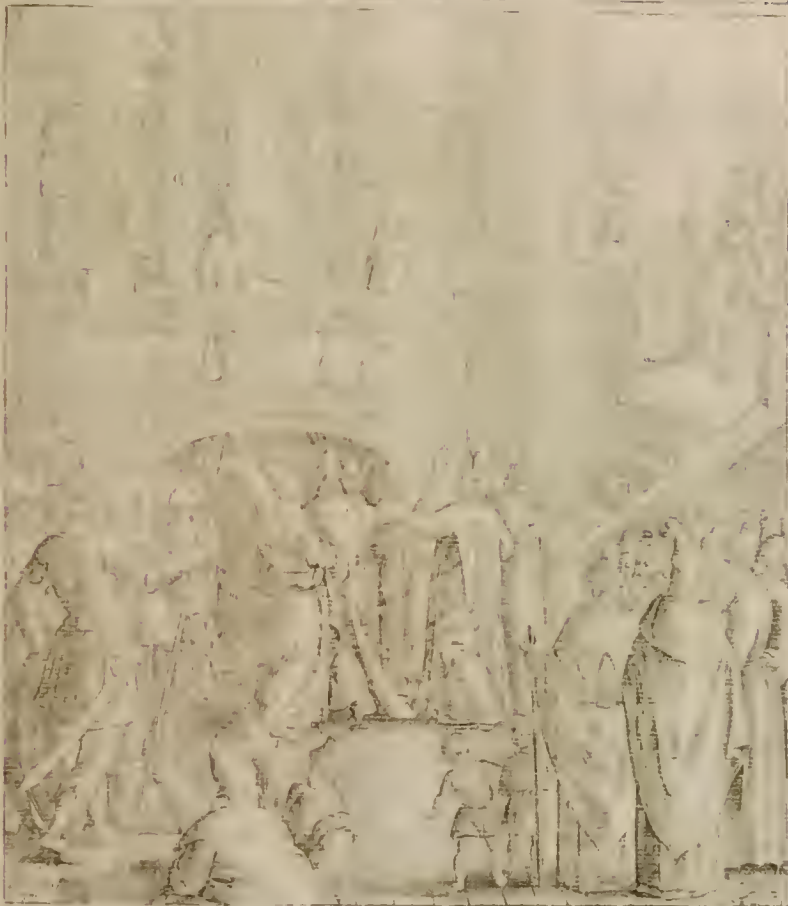

- A. Ducitur à Concilio IESVS ad Pilatum.
 B. Iudas plenus demone, meditatatur desperationem & laqueum.
 C. Accusat se apud Principes; offert pretium prodicionis; ab his reijcitur.

- D. Vēnit demone plenus in templum; projicit triginta argenteos.
 E. Abijt percitus furijs, & laqueo ex arbore se suspendit.
 F. Proferat Virgo Mater, vt videat Filium.

A. Gualtero a Gualtero 11. 2. 2. al. Platin
 B. Inquis phans detentus in throno. 11. 2. 2.
 C. Inquis phans detentus in throno. 11. 2. 2.
 D. Inquis phans detentus in throno. 11. 2. 2.
 E. Inquis phans detentus in throno. 11. 2. 2.
 F. Inquis phans detentus in throno. 11. 2. 2.

<p>A. Bourne, France.
 B. 1120, France.
 C. D. 1120, France.
 E. 1120, France.
 F. 1120, France.
 G. 1120, France.
 H. 1120, France.
 I. 1120, France.</p> | <p>A. Bourne, France.
 B. 1120, France.
 C. D. 1120, France.
 E. 1120, France.
 F. 1120, France.
 G. 1120, France.
 H. 1120, France.
 I. 1120, France.</p> |
|--|--|

QVAE PRIMVM GESTA APVD PILATVM.

118

Matt. xxvij. Mar. xv. Luc. xxij. Ioan. xviij.

xci

A. Domus Pilati.
 B. In ea praetorium.
 C D. Propylaeum cum vexillis, & tribus ianuis.
 E. Scale per quas ascendit, & descendit IESVS.
 F. Praemittunt Principes Iudaeorum nuncium de IESV ad Pilatum.
 G. Perueniunt Principes ad domum Pilati.
 H. Sis sunt Pilato milites IESVM.
 I. E vestibulo Pilatus querit à Iudaeis, quid

contra IESVM criminacionis afferant.
 K. Insolenter respondent Iudaei primum, tandem accusant eum maiestatis, &c.
 L. Interrogat IESVM leniter de regno, alia rejicit Pilatus.
 I. Profitetur se causam non inuenire.
 K. Addunt, eum commouisse gentem inde usq; à Galilaea.
 I. Occasione Galilaeae, causam IESV Pilatus rejicit ad Herodem.

A D N O T A T I O.

Iradio.

A. Domus Pilati, in inferiori ciuitatis parte ad Septentrionem, à qua distabat ad Austrum longius domus Caipha, non tam longè domus Herodis, in cliuo superius ad Septentrionem.

B. In domo Pilati pratorium (id est, regia aula) & huius ianua amplior, tum alix duæ minores hinc inde.

C. D. Prominet propyleum siue vestibulum, cum duabus columnis, quæ sustentabant duo Romanorum vexilla, quorum sinistri erat insigne aquila, dextri Tyberius Cæsar: cingebat pergula pratorium extrinsecus, in qua ad dexteram eminebat tribunal Romanorum Præsidium, quod Gabatha Hebræis dicebatur, opere mirifico.

E. Scale, per quas ascendit & descendit benignus IESVS. Hæc topographia ex antiquis Laterani monumenti bona ex parte desumitur.

F. Præmittunt Principes militem, qui nunciet Pilato, adducere se hominem facinorosum, rogare ut se ab omni occupatione expediat, & ipsos audiat benignè.

G. Peruenit nefaria multitudo ad Pilatum, trahunt milites per scalam mansueti IESVM.

H. Sistent Pilato, impletur atrium hinc armatis, illinc turba Iudæorum promiscua, qui ad rei spectaculum & nouitatem conueniebant: stant Principes propius ante propyleum, neque volebant pratorium intrare, ne contaminarentur, sed possent Pascha manducare. O execrandam hypocrisim! omni contaminatione & scelere cooperiti parricide, simulant tamen externam sanctitatem.

I. Ad eos prodit ad propyleum Pilatus, rogat quàmnam afferant accusationem aduersus hominem.

K. Respondent arroganter: Si hic non esset malefactor, nõ tibi tradidissemus eum. Audierat de IESV & eius præclaris gestis Pilatus, de inuidia & odio Iudæorum intellexerat; itaque recusabat de eo iudicium habere: propterea respondet Principibus: Si malefactor est, iudicate illum vos ex vestra lege, nihil ego intercedo.

Nobis, inquit, non licet interficere quemquam. Insanè respondet: coarguo ego vos mendacem, Iudæi, ex lege enim lapidare poteratis blasphemum: eum IESVM, quem dicitis blasphemum; cur non lapidastis antea? cur ne nunc quidem permittente Præside lapidatis? Noluit Christus aliud genus mortis subire, quàm crucis; toties enim voluistis illum lapidare: num-

quam tamen vobis permissum est: sed vos amentes & vecordes, nolebatis dicere quod dicebatis, nam cum antea statuissetis illum crucifigere, & id velletis dicere, non dicitis tamen; sed quod dicitis, mentimini; quod voluistis dicere, veteratorie adhuc distulastis. Ita per vestram malignitatem implebatur quod Deus statuerat, & Christus prædixerat, se à Gentibus crucifigendum: quod genus mortis à Iudæis decerni non poterat; à Romanis in summam ignominiam infligebatur, non solum ad cruciatum. Recusant Iudæi damnare IESVM, recusat Pilatus: ergo IESVS per viros siue liberatus est. Non potuit Principum obstinatio hanc ambiguitatem sustinere, accusant IESVM atrociter. Hæc est nostra accusatio, o Præses, quandoquidem nostra auctoritate nõ moueris: subuertit hic gentem nostram, prohibet dari Cæsari tributa, dicit se Christum regem esse. O detestabiles latrones! Nõne paulò antè confessi estis in concilio, nulla esse testimonia quæ vim aduersus IESVM obtinerent? tantum quod professus esset se Christum Filium Dei, idcirco illum damnastis. Cur hoc non deferatis ad Pilatum? cur distulastis? Timebatis scilicet, ne commotus Pilatus illa accusatione IESVM liberaret: quæ fuit causa, ut non nisi coacti ea vteremini. Igitur ad falsissimam, atque inuidiosissimam accusationem confugitis. Vbi enim seditiosus IESVS? Quando prohibuit dari Cæsari tributum? quod & ipse dissoluit, & vos ut solueretis hortatus est. Et hæc quidem erant Pilato nota: sciebat enim nihil esse seditionis ortum à IESV; & seditionum erant diligentissimi obseruatores Romani.

L. Alia itaque reuocit Pilatus, de regno statim interrogat, sed quasi per contemptum, non serio; ut cum iterum ingreditur pratorium apud Ioan. cap. xvij. postquam remiserat IESVM Herodes: Tunc es, inquit, Rex Iudæorum? tam vilis, tam abiectus, tam solus? Respondet Christus: Tu dicis (quod erat genus affirmatio-nis) tu dicis me Regem; ego nec nomen, nec maiestatem regni mihi arrogo, vel usurpo. Nihil tamen mouetur Pilatus: sed memor inuidie Iudæorum, quam habebat perspectam, redit ad propyleum; post ipsum reduciur IESVS. O bone IESV, quas pateris indignitates Deus omnipotens! ducerus, reduceris, disceptat de morte tua mundus, tu te ut agnum mansuetum exhibes.

I. Profitetur apud Principes Pilatus se mortis nul-

Matth. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.

reg.
lum.

ius nullam causam reperire in IESV. At ne vos quidem Iudæi, sed ex ceca inuidia & malignitate confingitis. Quid præterea calumniimini? Nam quæ adhuc dixistis omnia, quem vos delegistis indicem Pilatus omnia repudiat.

K. Commouet, inquiunt, plebem perpetuo docens per vniuersam Iudæam Romanorum ditionem: quam doctrinam in eo auit in Galilæa spargere, & hucusque perduxit. Vultis vos quidem inuidiam accusationis vestrae aggrauare malitiosè, commotionem ex doctrina adducitis. Ea nec seditio est, nec vobis permisti Christus ut diceretis seditionem nunc, vel peruersionem, quod antè inuidiosè fecistis: tantum dicitis commotionem, quod verum est. & vobis prædixit Aggeus futurum, quod Christus commoueret celum & terram; quid mirum si corda hominum commoueret ad veritatem Euangelij sui suscipiendam? Sed cur non addidistis miracula, per quæ doctrinam Christus confirmabat diuina auctoritate? Fuit hæc vestra malignitas. Verum quid ad Pilatum, si docebat Christus? Itaque negligit vestram calumniam; tantum arripit occasionem, ut nesineret se tam iniusta causa implicari. Interrogat, an Galilæus esset IESVS; confirmant omnes Galileum è Nazareth, & de Herodis esse potestate. Hoc verò auide

Agg. 2.
Heb. 11.

responderunt Iudæi, sperantes apud Herodem dimnatum iri IESVM, quod apud Pilatum desperabant: quæ fuit causa, vt homines verius mentionem Galilæa fecerint.

I. Defert igitur Pilatus totam causam ad Herodem, gaudet illa molestia se esse lenatum: gaudent Principes item, rogant vt iubeat IESVM duci. Rapitur ex templo mansuetus agnus à propylæo, trahitur per scalas; toto atrio clamor tollitur, ab Herode indicandum IESVM. Mittit familiarem aulicum ad Herodem Pilatus, per eum causam illi exponit, se eius iurisdictionis habuisse rationem, nec de homine Galilæo voluisse iudicium usurpare, vt intelligat, quæ fecerat in sacrificantes Galilæos, ea nulla eius iniuria fecisse. O benigne IESV, quò te trahunt cum tanta contumelia homines impij? Ad Herodem sceleratum latronem, ad eum qui Ioannem Baptistam per scelus interfecerat, ad eum qui te in Galilæa voluit quidem primùm videre per curiositatem; Luc. 13. deinde, cum tu nolles ab illo videri, quæ sunt necare: ad eum, quam tu vulpem esse dixisti, à quo credebant Iudæi te esse inter sciendum. sed aliud erat Dei consilium: vt Romani & Iudæi Christum occiderent, id est, vniuersi homines, quia Pil. 1. mortem subibat ad vniuersos homines ab æterno interitu redimendos.

MEDITATIO.

EDucitur è Curia IESVS, atrocius etiam quàm antea: raptatur ad Pilatum, vt qui etiam ab vniuerso concilio damnatus erat.

Conspicit ille prius mœnore cõfessam Matrem, in illum vicissim figit oculos virginales & cor Mater. Vide ingentem vtriusque dolorem. Iunguntur amborum oculi, corda vniuntur; corde & oculis, & diuino spiritu & amote inter se colloquuntur, vterque alterius mœsticia auget & dolorem, vterque alioqui vtriusque leuat: vtrumque IESVS facit vehementius & diuinius, vt quia causa erat doloris, & simul conspectus im mœsus & cõsolationis. Similiter patiebatur sanctus Mariæ Virginis comitatus.

Actu impie Iudæ, vbi es? Quid iam tandem moliris? Cùm vidi IESVM ab vniuerso concilio condemnatum ad Pilatum duci, infernalis hortor me & Furia corripuerunt. Confiteor peccatum meum Principibus & Senioribus, offero triginta argenteos; spretus ab illis proicio illos in templo, laqueo desperatus me suspendo, sepelior in Inferno: Hæc homo hominum omnium sceleratissi-

me: quantum negotij vel operæ fuit vt Christo confitereris peccatum, quemadmodum faciebas Principibus? Hi te proiciunt, ille te ad suam misericordiam suscepisset. Nam quod tibi persuades, mentiris mortalium miserime; non est tuum peccatum maius quàm Gen. 4. Dei misericordia, non maius quàm quod per Christi meritum deleri possit: sed tu hoc non capis, quod facit tua malignitas, & malitia desperata. Cur igitur nunc non me iuuat Christus? Iuuat toties antea, & eius auxilium proiecisti: & nunc quidem te iuuat, sed tu non solùm abiicis eius virtutem, sed negas esse posse virtutem vllam, quæ te iuuare possit: Deum te non posse iuuare. Quid ergo cogitas? Vellem esse nihil, quod prædixit IESVS, melius mihi fore si non essem. Mentiris tursum: id non dixit Christus, sed, si non esset Math. 2. 6. natus. Ad nunc eris, & semper eris, & in Inferno semper cruciaberis atrocissimè: semper mortuus, semper viuens, vt semper æternis pœnis sufficere & tua anima possit & corpus. Satanam es sequutus, Satanæ traditus es in

in perpetuum; es à Deo maledictus, es ab Angelis, es à Sanctis, & à creatura Dei vniuersa execratus in aeternum. Scio te in Inferno nihil aliud quàm confirmare causam, quæ te in Infernum coniecit; & probare prodicionem Christi, & tuam desperationem: vt eius interfectores, qui ad pœnitentiam non tederunt, semper probant Christi necem: vt Diabolus, vbicumque in inferno sit, semper dicit: In caelum conscendam, super astra caeli exaltabo solum meum, similis ero Altissimo: vt Lutherus semper in inferno euomit: Fides sola iustificat: Calvinus: Non est Eucharistia realiter corpus Christi: Ambo: Papa est verus Antichristus, blasphemantes. Iustitiæ zelus, & honoris Dei amor nobis hæc suggerit vt dicamus.

Verùm interim zelum similem in nos conuertamus. Quoties nos Christum prodimus, vt capiatur, ligetur, & ad mortem damnetur, vt crucifigatur! At enim dicas: Numquam hoc ego ne cogitavi quidem. Concedere possem; neque enim tam eris impius: res tamen, & peccatum interpretatur te ita agere. Neque tamen si cogitasses, propterea quicquam nunc pateretur Christus. semel enim pro peccatis mortuus est, & resurgens à mortuis iam non monitur, iam mori non potest: sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Quo pacto igitur prodit Christum peccator, damnat, & crucifigit? Vt causa primùm passionis & mortis eius. Quid enim fecit vt pateretur crudeliter Filius Dei, quid vt crucifigeretur, nisi peccata mortalium? Tolle hominum peccata, numquam Christus esset necatus, ac ne mortuus quidem vel ipse vel homo quispiam. Præsciebantur omnia omnium hominum peccata, qui fuerunt, sunt, vel erunt à Deo ab aeterno: prouidit sua misericordia tam immenso malo omnipotens Pater remedium; & sui omnium mortalium peccata voluit morte consubstantialis & coæterni Filij sui. Hinc oritur sensus spiritus, quo vti deberemus omnes, vbi tentatio molesta est; quasi non solum videremus, sed etiam oculis cerneremus, peccatum esse, quod illas passiones omnes, quod mortem infert Christo. Erant enim præsentia tua & omnium peccata Christi patienti & morienti, & eum ad passionem mouebant & mortem. Coniuncta cum his illa consideratio est & sensus spiritus; si tua voluntate, & tuis manibus, tua lingua, tuis potentiis quibus peccas, corde preceperis te Christum conspuere, &

verberare, & crucifigere: quo verò hæc tuū cor magis afficiet, & alius penetrabunt; cò crescet solidiùs peccati horror atque execratio. Huiusmodi sensum da nobis continenter, Domine I E S V bone, hunc spiritum cordibus nostris imprime & confirma; & fac efficacem per hæc tua mala quæ pateris, & da vt de prodicione Iudæ cautionè accipiamus salutarem.

Pretio prodidit Christū Iudas, de quo tam erat benemeritus Christus, in quem rãta contulerat beneficia: & tamen quoties illum nos prodimus pro rebus vilissimis! auarus pro vili pecunia, lasciuus pro detestabili voluptate, superbus pro gloriola, & fumosis hominum rumoribus; sic alij pro rebus nihili. Et non solum Christum tradimus, quod facit consensus in peccatum; sed ita tradimus, vt è vestigio occidatur, hoc est, pereat gratia, per quam in nobis Christus inhabitabat. Nec hoc fit solum; sed proditur anima in manus Dæmonum, & seruitutem omnium teterrimam. Hęc intelligimus, & videmus; quid igitur causæ est, quòd tam paucos illa moueant; quasi fabulæ sint futiles, & non verissima doctrina, vt sunt, & veritas firmissima, & spiritus Domini? Peccata hoc faciunt: quæ cum mentem, & cor, & spiritum obsideant, & cū his Dæmones; ita reddunt animam nostrã tenebrosam, vt illi lumen Dei nõ effulgeat, sed Múdi, & Carnis, & Dæmonum. O bone I E S V, reuela oculos meos, vt surgam à mortuis, & illuminetur cor meum ad gloriam tui nominis sempiternam.

Sed age; quid rabiosi Iudæi, quid machinantur? Crucem I E S V. Veniunt ad Pilatum, I E S V M illi primùm offerunt, vt à se contemptum maleficij, & damnatum: petunt inuidiosissimè, vt eum supplicio afficiat. Hac impudenti arrogãtia à Pilato reiecta, accusant atrocissimè seditionis, & rebellionis, & maiestatis: Quibus nihil commotus Pilatus, neque quòd se Regem Iudæorum confiteretur offensus est. carebat enim inuidia & malignitate in I E S V M Pilatus, etiam si esset idololatra, quibus vitiis Iudæi erant inflammati: quo fiebat, vt Christi responsum non interpretaretur malignè, sed fortassis aliquid inesse ibi religionis Iudaicæ, quod ad se nihil attineret. Quocirca semel, iterùm, tertio I E S V M excusauit apud Iudæos. O indignitatem deplorandam! Sistitur ante infidelem hominem auctor veritatis & fidei, vt criminofus homo, vt vir nefarius; non vt simpliciter necandus, sed cum infinita contumelia & ignominia

Psal. 118.

Math. 27.

Mar. 15.

Luc. 23.

Ioan. 18.

minia crucifigendus: quod erat atrox Iudæorum concilium; etiam si nondum se aperiebant perfidi. Sed à quibus accusatur? Ab abominandis latronibus, qui iustitiam ipsam & misericordiam IESVM iam bis blasphemiam iniustissimè damnarant & crudelissimè. Hæc vident Angeli, & tacent; Deus permittit, IESVS mansuetissimè patitur, neque respondet ad accusationes; defendit Pilatus: soli fuerunt Iudæi, & Demones accusatores furiosi. Iam hinc Gentibus præfigere suam salutem, licet ex Pilati animo, qui tam sæpè defendeuit Christum, nec animum alienum ab ipso præ se tulerit. neque verò propter accusationem, sed propter suam ambitionem tradidit tandem Iudæorum voluntati. At contra Iudæi, iam nunc, significant suæ gentis oblationem & execrationem futuram.

Pone ante mentis oculos rerum conflictationem admirandam. IESVS vult mori; idem Deus, & Angeli; hæc enim erat salus mundi: Iudicat tamen eam mortem Christus, Deus, Angeli iniustam & sacrilegam. Contra, execrantur Iudæi vitam Christi, sicut mortem, & urgent nefariè ac furiosè, & falsam causam adducunt per malitiam & invidiam: Pilatus causam mortis nullam probat; & tamen prodit ad mortem per ambitum. Diaboli, & mortem procurant, & accusationem urgent vt

Iudæi; illi tamen dubitanter, & tandem desistunt: Iudæi obliuatiſſime, neque vnquam desinunt. Heu bone & sancte IESVS, hæc omnia de te cogitantur, de te aguntur. O adorandam mansuetudinem! ô charitatem infinitam! Dixerat Iudæis palàm: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Itaque nullus te de peccato arguere poterat, & tamen superiori nocte semel, iterum manè à Synagoga malignantium accusatus & damnatus es, nunc apud Romanos accusaris, quasi dicamus apud vniuersum orbem. Hæc sunt accusationes, non tuæ, sed nostræ: hæc enim vna ex causis est quòd te non excuses, quia omnium hominum peccata agnoscis quali tua, pro illis pateris, pro illis crucifigeris. At nos hic è contrario facimus. primum peccata nostra non agnoscamus, cum Christus aliena pro suis agnouerit: dein non solum nos de illis non accusamus, sed sumus perpetuò in excusandis excusationibus in peccatis. Quotus enim quisque leuiores non deputat sua vitia quàm sunt? Quis non excusat: Cui, si eius aliquid errati vel culpæ reprehenditur, è vestigio non occurrit excusatio, vel criminis in alios deriuatio? Miseri sumus semper, sancte IESVS, & miserabiles: adiuua nos, Domine Deus noster, per tuas atroces quas passus es indignitates & contumelias, ad gloriam nominis tui semper benedicti. Amen.

QVÆ GESTA SVNT APVD HERODEM.

LVC. XXIII.

In xcij. imaginem Adnotatiuncula.

<p>A. Conclamatur ad Herodem: incipit duci.
 B. Concurritur ad spectaculum.
 C. Herodes Antipas, eius Proceres, Duces exercitum, & Iudæi.
 D. Exercitus Herodis in armis.
 E. Accusant eum Iudæi constanter.</p> | <p>C. Interrogat Herodes IESVM multis sermonibus.
 F. Nihil respondet IESVS.
 E. Iudæi falsas accusationes cumulant.
 C. Spernit IESVM Herodes, & fatuum iudicat.
 G. Inducitur veste alba, tanquam fatuus.
 H. Remittitur ad Pilatum.</p> |
|--|--|

xcij.
119.

LVC. XXIII.

^a remisit eum ad^b Herodem, qui & ipse Ierosolymis erat illis diebus. ^c Herodes autem viso IESV, gauisus est valde. erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eò quòd audierat multa de eo; & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. ^d Interrogabat autem eum multis sermonibus: at ipse^e nihil illi respondebat. Stabant autem^f Principes Sacerdotum, & Scriba, constanter accusantes eum. Spreuit autem illum Herodes cum^g exercitu suo; & illustr^h indutum veste alba, & remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam ansea inimici erant ad inuicem.

ADNO-

QVAE GESTA SVNT APVD HERODEM.

Luc. xxij.

119
xcij

A. Conclamatur; Ad Herodem. Incipit duci.	C. Interrogat eum Herodes multis sermonibus.
B. Concurritur ad Spectaculum.	E. Nihil respondet IESVS.
C. Herodes Antipas, eius Proceres, Duces exercitus, & Iudaei.	F. Iudaei falsas accusationes cumulant.
D. Exercitus Herodis in armis.	G. Spermic IESVM Herodes, et fatuum indicat.
E. Accusant IESVM Iudaei constanter.	H. Remittitur ad Pilatum.

ADNG

1772

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50

APVD HERODEM.
ADNOTATIO.

301

A. **A**vdunt primū clamorem sublatum to- mulieres, Apostoli, discipuli, & vehementi timo- re concutiuntur: vident dein foras egredientem multitudinem, audiūt ad Herodem duci IESVM, magis timent ac lugent. Porro multo sit maior gemus & planctus omnium, ubi Christum vident longē cum summo imperio rapi per ac- cliuem viam. Contemplare Virginis ingentem quidem dolorem, sed cum ingenti animi forti- tudine coniunctum; alias omnes mulieres, Apo- stolos, magna cordis angustia confictari.

B. Concurritur vndique certatim ad specta- culum, contemnitur ab omnibus IESVS Deus.

C. Herodes Antipas, filius Herodis Anti- patri Regis, Tetrarcha Galilææ & Perea, conue- nerat ijs diebus Ierosolymam ad Pascha, sed cum exercitū, timens sibi à Pilato. exercebat enim in Pilatum inimicitias, ut Iudæis videretur faue- re, quos vehementer Pilatus vexabat: tum pro- pter crudelitatem Pilati, qui Galilæorū sangui- nem cum eorum sacrificij miscebat. Sedet hic homo subdoluus in solio, apparatu & cultu regio: circumstant eum proceres sui, & duces exercitus; astant Principes & Seniores Iudæorum.

D. Exercitus item Herodis erat in armis. Si- stitur mitis IESVS ante Herodem.

E. Accusant illum grauissimè atque inui- diosissimè Principes Sacerdotum: negligit accu- sationes Herodes, cui gesta Christi erant notio- ra etiam quàm Pilato: intellexerat de doctrina, de miraculis; sciebat quanto odio & inuidia illum prosequerentur Iudæi, nihil erat illi igno- tum: gaudet potiùs id se consequi in Ierosoly- mis, quod multo tempore in Galilæa consequi non potuerat, ut IESVM videret: simul spera- bat miraculum aliquod à IESV in sua presen- tia designatum iri.

C. Itaque audiē IESVM alloquitur, multa que curiose: pra se fert non obscure fore sibi gratum, si aliquod signum in suam gratiam fa- ciat, vnde sibi possit esse cōmendatus, & suo ex- ercitu charus, atque etiam Pilato; vnde fieret, ut confusi discederent à sua accusatione Iudæi.

F. Nihil respondet bonus IESVS. Poterat quidem id, quod expetebat Rex, facere: sed no- luit id dare vulpi, noluit eius vanitati: maluit per ignominiam mori, quàm per miracula à morte liberari.

E. Conducuntur maiori contentione suas accusationes Iudæi, nihil mouetur Herodes; sed

miratur vehementer, quod nihil sibi IESVS, nihil accusatoribus respondeat. Contemplare, ob- secro, vultus Christi modestiam, constantiam, & dignitatem; contra verò Principum atrocitatem & furias, dum metuunt miserè ut euadat IESVS iudicium Herodis. Herodem vide IESV innocētiā demonstrare, calumniam Iudæorum rejicere, totum esse ut videret miracula, cogita- re quemadmodum Pilato possit consiliari, si eius iudicium de innocentia IESV confirmet.

C. Verum ubi prorsus nihil videt sibi à IESV responderi, nullum edi miraculum, existimat fatuum & amentem hominem; contemnit illum, ac nihili facit. Manus Herodianorum militum qui astabant, similiter illū exhibitant & subsan- nant. In signum amentie, simul & innocentie, inbet veste alba indui Herodes, id est, fulgenti ac splendida; id enim est λαμπρό. qua in re enituit Dei prouidentia. non enim, ut inquit Ambro- sius, ociosum fuit, quod induitur veste alba ab Herode Christus, immaculatusq; tribueret indi- cia passionis; quod Agnus Dei sine macula, cum gloria, mundi peccata susciperet. Ita vestium imperat Herodes reduci ad Pilatum. mittit item qui illi renunciet, se gratum habere, quod reum Galilæum hominem ad se remisit; se quidem in illo nihil reperisse vnde damnetur, noluisse tamen absolueri, sed totum iudicium vicissim illi deferre voluisse. Aegerrius hoc factum ferunt Principes Iudæorum; aperit enim omni cri- mine liberabatur IESVS: non audent tamen repugnare, fremunt inter se ac discruciantur.

Animaduertite homines miserrimi; nullum crimē in IESV agnouit Pilatus, nullum agnoscit Herodes; illum pronunciat fatuum quidem, sed extra noxam: vos eo nō contenti, sanguinem & vitam petitis; & quod sit Christi innocentia illu- strior, eò vestra inuidia, & odium, & maligni- tas inflammatur virulentius. O homines exe- crabiles! Vides quæ aguntur, bone IESV. Astant Reges terræ, & Principes conueniunt in unum aduersus Diminum, & aduersus te Christū eius: sed Pater quidem deridet eos, & tu simul cum Patre eos derides; illis cum Patre comminaris, verum grauius etiam doles. Heu contumelias! mittit te Pilatus ad Herodem, accusant te rur- sum pessimi Iudæi, spernit Herodes & eius exer- citus, pro fatuo, pro nihilo habet, remitteris rur- sum ad Pilatum ligatus, despiciatus, afflictus: neque enim te cessabant milites & Iudæorum ministri affligere: de tua autem vita conciliant

Cc

amici-

amicitiam Pilatus & Herodes, dum diuinum sanguinem tuum vicissim sibi permittunt & gratificantur.

G. Induitur cum ingenti contumelia à latronibus Christus veste alba, in signum fatuitatis & amentie.

H. Trahitur ad Pilatum. ibi verò rursus illum videt Mater Virgo, penetrat eius cor ille conspectus, illa ignominia, vestis illa, ille armatorum & Principum furor; congemnatur à mulieribus & Apostolis luctus.

MEDITATIO.

Cum Pilatus negligeret primam Rabbiorum accusationem, & illam violentius vrgentes ipsi Galilæe meminissent; audiens Præses quod sub iurisdictione esset Tetrarchæ Herodis, sumpta hinc occasione reiecit totam IESV causam ad Herodem. Hæc est iam sexta Christi ductio, & potiùs raptatio: prima enim ab horto fuit ad Annam, secunda ab hoc ad Caipham; tertia, etsi breuior, plenior tamen crudelitate, ab aula Caiphæ ad carcerem domesticum; quarta à carcere ad curiam, quinta ab hac ad Pilatum, sexta à Pilato ad Herodem. O luctuosa itinera! ô vias horridas! ô execrabiles latrones Christum trahentes! Quis possit enumerare quanta passus sit manfactus IESVS in tot violentiis, protrusionibus, retractionibus, contumeliis, percussionibus, improperiis? Hæc fuerunt Christi processiones, hæc stationes doloribus & angustiis plenæ. Has obire debet Christianus corde, dolore, lachrymis, animi deuotione; & Christum sequi, & illius compati passionibus; desiderare illius subire labores, & illa Dei sui mala intimo mentis sensu percipere: tum ad finem processionum stationem agere, & orare cum vehementi cordis pietate, animo erecto ad pœnitentiam, & ad vitæ innouationem, & ad Christi imitationem, & proximi salutem & perfectionem, ad omnia misericordix opera omni studio & diligentia, omnibus officiis procuranda. Hanc rationem processionum & stationum processiones ecclesiasticæ imitantur & stationes; illinc sumunt initium & vim, illinc fructum piis animabus afferunt: propterea illis actionibus contulerunt indulgentias salutare summum Pontifices, benignè animarum vtilitati prouidentes.

Luc. 23. Silitur ante Herodis Antipæ tribunal sanctus sanctorum IESVS, de eo audit ille nuntium à Pilato, gaudet; accusant Iudæi. interrogat per curiositatem & vanitatem multa ex IESV, nihil ei respondet IESVS; spernit illum Herodes cum exercitu, stolidum cenfer & amentem; in cuius iudicium iubet veste

alba indui, & ad Pilatum reduci. Confideta, mediator pie, in bis omnibus Christi vultum, etiam si sputis & alapis fœdatur atque afflictum, serenitatem tamen quandam, & diuinam vim præ se ferentem: ipsius constantiam contemplare, & patientiam, & magnanimitatem incomparabilem: vide ipsius sapientissimè omnia gerentem, totumque in eo esse vt Patrii sui obedientiam obeat, salutem mortalibus & viram conficiat. At nos, si quid patimur (cuius etiam tei propter vitia nostra causa sumus) consestim irricamur, obloquimur, ardemus impatientia: & si quis hæc non facit; tamen vel non longe ab his abest, propter animæ suæ imperfectionem, vel certe nunquam ferè edueadit, vt in sola Dei voluntate conquescat & recreetur, suam extinguat vel facile abigat. Quid facis Pilate: Quid per legatum significas Antipæ: Tradis illi sanguinem & vitam Christi ad eius voluntatem condemnandam. Ita solet hominum peruersitas amicitias conciliare per maleficium. Cur tu non liberas à calumnia IESVM: Cur verò inimico condonas? Quid enim factura est illa vulpes, nisi versutè & subdolè: Quid autem gaudes tu vulpecula veteratrix? Qui volui illum interficere in Galilæa, & non potui, non committam vt per meum iudicium liberetur; sed quemadmodum Pilatus ad me iudicium de sanguine & vita IESV detulit, ita vicissim ego ad illum referâ. interim meæ cupiditati satisfaciam: exigam ab isto IESV aliquod miraculum; nec propterea sum illum liberaturus, etiam si innocentem reputo: blandis igitur interrogationibus illum aggrediat, si quo modo exigere aliquod signum possim. Etenim hæcerat astutia Dæmonis per Herodem, vt quod non potuit effecere in deserto prima tentatione, vt in panes conuerteret lapides per miraculum, id nunc assequeretur, si per Herodem miraculè eliceret. nam tametsi non rogauit miraculum Herodes, quod forrassis fecit; mente tamen petebat, & expectatione; quod idem esse Christo, experientia

Dæmon

Dæmon didicerat. Sed quid inde commodi sperabat veterator Satan? Vt in Deum peccaret IESVS; vnde Deus esse defineret, si quidem tandem Deus esset: quod si fieret, iam amplius nihil sibi timendum fore à puro homine. ardebat alioqui cupiditate rerum nouarum Herodes è vanitate animi & curiositate. Hæc sciens sapientia Dei IESVS, illi nihil respondit; minus Iudeorum virulentis accusationibus, quibus planè numquam respondit. itaque elusa est omnis Antipæ versutia.

Audite, qui recto corde ad Deum non accurritis; audite, qui inani cupiditate ducimini & curiositate, audite, qui Deum tentatis: nullum ex vobis exaudiet Dominus, nulli respondebit. porrò cui Deus non respondet, quis tandem respondebit nisi Diabolus? Heu quoties aut duplici corde oramus Deum, aliud animo in terius cupientes, aliud verbis significantes! (Væ his à Domino) aut certe imperfecto corde postulamur, neque solum Dei gloriam (vt debemus) querentes, neque quæ postulamur Dei voluntate merentes. Quam frequenter rursus sumus in cupiditatibus curiosi! qua in re implicata est Dei tentatio. Possimus, si nostras vires & industriam adhibeamus, Deo iuuante, nostras consequi pias deprecationes: sed nos per nostram segnitiam volumus illa à Deo solo accipere, eoquæ euadit nostra oratio & actiones, quasi adigere Deum velimus, vt sine nobis illud operetur, quod scimus sine nobis operari illi nolle. Quid? in oratione quoties erratur! Meditor, sum in oratione, subito tamen animum subit sensuum interiorum, reuelationum, visionum cupiditas; si non apertè & actu, certè animi nescio quo vitio & proensione; & his tamen volumus Deum respondere. Hem miseriam! Animaduertamus Christi silentium ad Herodem; & ea primùm vitemus, freti hoc silentio Christi, quæ videmus à Christo notata in Herode; tum sanctum silentiū amplexemur cordis nostri in Christo.

Quid tandem Herodes? Cùm spes miraculi eum esset frustrata, videns nolle Christum, quod minimo negotio poterat, miraculum edere, vnde in expectationem veniret veniæ; fatuum hominem iudicat & amentem, non solum tumidum & arrogantem, spernit, illudit, veste alba pro insigni amentis illum induit. Hæc contumelia tibi reliqua erat, magne IESVS: cùm esses tam multas passus, nullus tamen te haftenus appellauit *stultum*, nullus te pro stolido habuit. Vt malefactorem

quidem accusarunt, vt seditiosum, vt rebellem, vt regni affectatorem: & quod verisimile est, apud Herodem non hæc solum tibi obiecerunt Iudæi quæ apud Pilatum, sed ea etiam quæ aliàs, cùm concionareris, potatorem, amicum Publicanorum, in Principe Dæmoniorum Dæmonia eiecisse, Dæmonium habere, Samaritanum esse (hoc est, impium & ignobilem) tēpli euersorem; & postremò blasphemiam toties antea coargutum, sed bis in concilio confessum: *fatuum* tamen numquam quicquam dixit. Nam tui fratres mente excedentem dixerunt præ magnitudine rerum gestarum, non fatuum. Herodes non solum hanc tibi irrogauit ignominiam, sed publicè veste alba testatus est: quam iniuriæ atrocitatē manifestissimè tulisti, bone IESVS. At nos homines vilissimi nihil iniquius audimus, nihil ferimus acerbius, quàm si minima ex parte nostra ledatur existimatio, id est, superbia.

Quid superbis, stolide homo? Humilibus Rom. 12. consensit Deus & Dominus omnium IESVS: propter arrogantiam tuam irrideri, contemni, fatuus haberi elegit & sustinuit, vt tuam extingueret superbiā sua humilitate: contra tamen tu illam, quæ cum ipso crucifixa est & sepulta, è mortuis excitas; quasi nolis illam à Christo esse sepultam. Quod verisimè facis, si tu illius humilitati non consentias, si albam ipsius vestem te non induas, si superbiā ex animo tuo non excindas, virtute illius contemptio nis Christi & merito. At si scires, miser, quanta non solum dignitas sit in animi summissione, sed etiam suauitas spiritus, sed gloria & splendor coram Deo, & Angelis, & Sanctis, & bonis omnibus; numquam te in angustias & miseriam deiiceres vilissimæ superbiæ. Vbi superbia? In Satana, in eius Diabolis, in Inferno, in infidelitate, in hæresi. Vbi humilitas? In Christo, in Paradiso, in Matre Dei MARIA, in piis & fidelibus Christianis. Quibus igitur vis te coniungere? Vbi esse? Scis, ô homo superbe, quò te traducat fatua animi tui electio? ad idem illud quod fugere te autumas. Tu credis te per superbiā fieri sublimem & honoratum: at contra fit. quò enim te extollis magis, eò profundius deiiceris: simul habebis & peior & vilior apud pios & sapientes homines, non solum apud Veritatem ipsam, quæ Deus est. Contra verò humilis, quò se magis abiicit, eò altius tollitur, eò melior existimatur: ita pijs & sapientes iudicant, Deus confirmat, virtute illum oportere esse præditum qui

2. Cor. 3.
2. Cor. 2.
Rom. 4.

se non nititur, sed Deo; se non laudat, sed Deum; se non extollit, sed Deum; qui se cognoscit tandem nihil esse ex se, sed in Deo, & à Deo esse, à Deo habere si quid boni habet, illi dat gloriam sempiternam. Exemplum humilitatis nobis dedit Christus IESVS hoc loco excellens & peculiare. Cogitemus illum pro faruo veste alba indurum, spretum ab Herode & ab eius exercitu, insigni hac pompa amentix esse per mediam Ierosolymam

traductum, cum summa eius animi moderatione & patientia; & ea quidem ad tuam & doctrinam, & disciplinam, & facta esse, & tibi proposita ad imitandum: ea spiritu suscipiamus, & quod in nobis erit desideremus pro stultis haberi, in ideri, contemni, falsis testimoniis & contumelias appeti: tunc clucebit in cordibus nostris vera humilitas, vera Christi imitatio, cui gloria in sæcula sæculorum. Amen.

QVÆ GESTA SVNT POST QVAM REDVCTVS EST AD PILATVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

In xciiij. imaginem Adnotatiuncula.

xciiij.
120.

A. Renouatur actio contra IESVM: defendit IESVM Pilatus. B. Pilatus reuelis Iudæis interrogat attentius IESVM de Regno. C. Respondet IESVS Pilato perbenignè. B. Respondet arroganter Pilatus. C. Respondet rursus IESVS de Regno, &c. D. Exit cum IESV Pilatus, capit consilium de Barabba, ut dimittat IESVM; refert de ea re ad Iudæos.	E. Furiosè petunt Barabham sibi dimitti. D. Querit, Quid igitur fiet de IESV. E. Exclamant: Crucifigatur. D. Caput consilium Pilatus de stigellando IESV, ut desinant insectari ad uertem. F. Representatur in circulo hora tertia, qua ira, lingua, & obstinata pertinacia Iudæorum crucifixus est IESVS. G. Audit clamores afflictæ Mater cum suis, & crescunt omnium afflictio.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

Pilatus autem, conuocatis Principibus Sacerdotum, & Magistratibus, & plebe, dixit ad illos: Obiulistis mihi hunc hominem, quasi auertentem populum: & ecce ego coram uobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto ex his, in quibus eum accusatis: sed neque Herodes. nam remisit uos ad illum: & ecce nihil dignum morte actum est ei.

^b introiuit ergo iterum in pratorium ^b Pilatus, & uocauit IESVM, & dixit ei: Tu es Rex Iudæorum? Respondit IESVS: A temetipso hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me? ^b Respondit Pilatus: Numquid ego Iudæus sum? gens tua, & Pontifices, tradiderunt te mihi: quid fecisti? ^a Respondit IESVS: Regnum meum non est de hoc mundo.

MATTH.

QVÆ GESTA SVNT, POSTQVAM REDVCTVS EST AD PILATVM.

Math. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xvij.

120
xcij

- A. Renouatur actio contra IESVM: defendit IESVM Pilatus.
 B. Pilatus, reiectis Iudæis, interrogat attentius IESVM de regno.
 C. Respondet IESVS Pilato per benigne.
 B. Respondet arroganter Pilatus.
 C. Respondet rursus IESVS de regno Et.
 D. Exit cum IESV Pilatus; capit consilium de Barabba, vt dimittat IESVM, refert de ea re ad Iudæos.

- E. Furiose petunt Barabbam sibi dimitti.
 D. Querit, quid igitur fiet de IESV?
 E. Exclamant, Crucifigatur.
 D. Capit consilium Pilatus de flagellando IESV, vt desinant insectari ad mortem.
 F. Representatur in circulo hora tertia; qua, ira, lingua, & obstinata pertinacia Iudæorum crucifixus est IESVS.
 G. Audit clamores afflictæ Mater cum suis; crescit omnium afflictio.

1. The Great Eastern Life Assurance Co. Ltd. is a company registered in the Straits Settlements and F.M.S. under the Companies Act, 1896.	2. The capital of the company is £1,000,000, of which £250,000 is paid up.	3. The company is authorized to receive deposits and to invest the same in any manner that may be approved by the directors.	4. The company is authorized to issue policies of life insurance and to pay the proceeds thereof.	5. The company is authorized to issue policies of fire insurance and to pay the proceeds thereof.	6. The company is authorized to issue policies of marine insurance and to pay the proceeds thereof.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Iudaeis: nunc autē regnū meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu? Respondit IESVS: Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterū^d exiit ad Iudaeos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam.

Emendatum ergo illam dimittam,

Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, vnum.

Per diem autem solennem consueuerat Praeses dimittere populo vnum vinctum, quem voluissent.

Habebat autem tunc vnum vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas.

Per diem autem festum solebat dimittere illis vnum ex vinctis, quemcumque petuissent.

Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cū seditionis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cū ascēdisset turba, capiti rogare, sicut semper faciebat illis.

Congregatis ergo illis, dixit Pilatus:

Pilatus autem respondit eis, & dixit:

Est autem consuetudo vobis, ut vnum dimittam vobis in Pascha:

^d Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an IESVM, qui dicitur Christus?

Vultis dimittā vobis Regem Iudaorum?

vultis ergo dimittam vobis Regem Iudaorū?

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

sciebat enim, quòd per inuidiam tradidissent eum.

Principes autem Sacerdotum, & seniores persuaserunt populis, ut peteret Barabbam,

IESVM verò perderent.

Respondens autem Praeses, ait illis: Quem vultis vobis de duobus dimitti?

At illi dixerunt:

Barabbam

Dixit illis Pilatus: Quid^d igitur faciam de IESV, qui dicitur Christus? Dicunt omnes:

Crucifigatur.

Ait illi Praeses: Quid enim mali fecit?

At illi magis clamabant,

dicentes: Crucifigatur.

Sciebat enim, quòd per inuidiam tradidissent eum summi Sacerdotes. Pontifices autem

cōcitarunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis.

Pilatus autem iterum respondens, ait illis:

Quid ergo vultis faciam Regi Iudaeorum?

At illi iterum clamauerunt:

Crucifige eum.

Pilatus verò dicebat illis: Quid enim mali fecit?

At illi magis clamabant:

Crucifige eum.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam.

qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate & homicidium, missus in carcerem. Iterum autem Pilatus loquutus est ad eos, volens dimittere IESVM.

At illi^c succlamabant, dicentes:

Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos:

Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo: ^dcorripiam ergo illum, & dimittam.

At illi instabant vocibus magnis postulantes, ut crucifigeretur:

& inualescebant voces eorum.

Clamauerunt ergo rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Frat autem Barabbas latro.

ADNOTATIO.

A. Renouatur, postquam ab Herode redierant, tota actio violentius: audit nuntium ab Herode Pilatus, interrogat IESVM in propylæo coram omni multitudine, accusant Principes, respondet Pilatus: Desinite iam tandem, Iudei, huius hominis insectari vitam; ecce enim coram vobis ego interrogans de omnibus, nullam tamen planè video mortis causam: sunt omnia vestra crimina, quæ illi obijciunt, vana, falsa, & malitiosè conficta. Quod si nihil Romani imperij maiestas apud vos valet, quæ summa esse debet apud omnes, nihil mea vestri Præsidis auctoritas, quæ illam vobis representat, credite saltem vestro proselyto Herodi Galilææ Tetrarchæ de homine Galilæo. is illum similiter atque ego omni culpa, ut exposuit eius nuntius, & vos sciitis liberavit: tantum contempsit ut fatium; cuius rei etiam vestis illa alba indicio est. Ille igitur illius, ego flagellis cesum dimittam; hoc estote contenti. Ad hæc verba surebant Iudei.

B. Pilatus verò, reiectis vocibus Iudeorum, ingreditur rursus prætorium vocato IESV: subit eum cogitatio, ut curiosus de regno interroget. Sciebat quidem regnum Iudææ per seditionem non quassisse IESVM, quòd esset Romano imperio rebellare; interrogat tamen, quod sit eius regnum, ubi, quale sit.

C. Respondet benignus IESV: Ex animi tui sententia, Pilate, hoc interrogas, an alij de meo regno te docuerunt? Numquam vlla de re interrogavit Christus quod eam nesciret, multis enim modis omnia semper præcognouit; sed ut nouam rerum cognitionem per experientiam præsentem conciperet, ita pro ratione æconomie, quam à Patre acceptam gerebat, nunc interrogare solet quasi nesciat, nunc mirari quasi ad rem nouam. Sciebat quidem Christus vulgatum fuisse sermonem de regno quod ipse, quod Apostoli prædicabant & discipuli; sed regnum calorum, non terrarum annuntiabat & Christus & sui. Ad hoc regnum nouerat Pilatum spectare; propterea illi benignè consulens, eius animum alliciebat ad sanitatem: Num tu ex te concepisti de regno, quòd ego prædico, aliquam existimationem: an vero ab alio eius rei aliquid intellexisti?

B. Arroganter respondet Pilatus, indignè ferens quòd eius mentem pietate in Deum soli-

citaret IESVS: Num, inquit, Iudæus apell'a ego sum? ut tuam superstitionem vel intelligam, vel curem, & non potius contemnam? Aversatus igitur illam Christi interrogationem aliò se confert: Gens tua, & Pontifices tui te mihi à se damnatum tradiderunt, ut plectam caput: Quid fecisti? Cur interrogas, Pilate, quid fecerit IESVS? Non audisti Iudæorum accusationes? Audiui; verum ego illas reieci, reiecit Herodes, propterea rogo quidnam fecerit; aliquid enim est fortassis, quod nec Iudæi proferunt, nec ego intelligo: dic igitur tu, cur tanta contentione te Iudæi prosequuntur & accusant? quod acerbè indignandum dixit, commotus Christi responso. Duo ex IESV rogauit Pilatus: Num esset Rex, & Quid nam fecisset: ad utrumque respondet IESVS.

C. Ad primum: Regnum meum, regnum quod ego prædico, non est de hoc mundo, quale vos, vel unde acquiritis vel possidetis, corporale, terrenum, humanum; sed spirituale est, celeste, diuinum. Nam si vestro simile ego regnum haberem, decertarent utique mei ministri, ne vel Iudæus traderet, vel tibi: verum nunc regnum meum non est hinc. Respondet de Regno Christus constantissimè, quæ erat confirmatio suæ omnis doctrinæ. quorsum enim docuit Christus, aut quid omni sua prædicatione, nisi regnum suum, id est, spirituale & celeste? Propterea ter dixit, regnum meum, & quidem cum vehementi significatione, ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, quasi diceret, illud regnum, illud meum regnum; simul grauissimè animum Pilati excitauit ad rerum celestium considerationem, & illa sermonis acrimonia, & cū dixit: Nunc regnum meum non est hinc. Nunc ergo unde est, si hinc non est? Nunc est, & semper fuit, & erit celeste & diuinum, & regnum omnium seculorum: regno enim ego semper cum æterno Patre. Est aliud regnum, quod per meam incarnationem acceptum, per meos labores & mortem mihi expedito, exercebo autem post meam à mortuis resurrectionem, & ad Patrem ascensionem: huius regni usum nondum exerceo, tunc exercebo ubi ad dexteram Patris sedero, donec subiecero Patri omnia, cum omnem potestatem euacuauero, cū indicato orbe, conclusis in æterno igne contrariis potestatibus, & damnatis hominibus, destructa morte, regnum Patri tradidero: & regnabo ego cum Patre & Spiritu sancto in celo

in caelo & in terra per omnem aeternitatem. Cum Pilatus audisset à IESV: Nunc regnum meum nõ est hinc, & id tantopere asseueraret, commotus vehementer placidè colligit, non tamen sine omni inuidia & tacita accusatione: Si quæ dicis vera sunt IESV, tu igitur Rex es? Cui IESV: Tu dicis me Regem, & ego non inficior: sed nihil est quod inde tibi, vel Romano imperio timeas. quod ut intelligere possis me audi, ut si- mul scias, quod tantopere scire desideras, quid ego fecerim. Ego quidem natus sum à Patre aeterno coaeternus Filius, & Rex omnium seculorum, ac Verbum infinitum: itaque sum ego expressio virtutis diuinæ, & testimonium sempiternum ex ratione mea à Patre processionis & natiuitatis. Sum præterea ad hoc natus ex Virgine Deus homo, & constitutus sum Rex à Patre meo super Sion montem sanctum eius, ut testimonium illud veritati aeternæ perhibeam, & prædicem præceptum Domini, & mysterium diuinæ veritatis & gratiæ. Ille fecit me heredem vniuersorum; verum per mortem, quam ego item subibo in testimonium diuinæ veritatis, ut regnum ego mihi parem per martyrium & crucem, quam subiturus sum pro ea ipsa veritate, & Euangelijs mei prædicatione. Ita intelliges, si velis, quid ego fecerim, quid Pater in me & operatus sit & fecerit; tum quale sit regnum meum videbis, si oculos velis mentis aperire paululum. Hæc quidem erat in verbis IESV, etiam si non aperte, neque ea intelligebat Pilatus. In hoc enim fuit IESVS (quandoquidem videbat aliquid moralis boni esse in Pilato, & nonnihil eum veritatis tenere, & tamen in se esse peccaturum) ut daret operam quò minori culpa peccaret, & remissius periret si fragilitate peccaret, non malitia. Propterea proptus se in eius animum insinuans addit. Omnis qui est ex veritate, vocem meam audit: dulcissimè illum innitans ad pietatem. Aliquid in te est veritatis Pilate, illi te permittite, ad illius efficaciam tuam operam adiunge; fiet ut quæ ego loquor non solum audias, sed intelligas etiam & sequaris. Fecit tamen Pilati ambitio & superbia, & impius Deorum cultus, ut quod ad pietatem spiritus attingeret nihil caperet, nihil ex verbis Christi moueretur, nihil intelligeret: nisi quòd firmiter statuit apud se innocentem esse IESVM. obiter tamen interrogat per curiositatem quidem, sed negligenter & contemptim, quid sit Veritas; nec responsum expectat.

D. Sed exit continuò in propylæum ad Principes & turbas Iudeorum secum ducens IESVM;

atque identidem apud omnes IESVM innocentem esse testatur: Ego, inquit, in eo nullam inuenio causam cur damnari possit IESVS. Atrocibus autem accusantibus Iudeis, & nihil planè respondente IESV (neque enim unquam apud Pitatum respondit Iudeorum accusationibus) hortatur illum Pilatus, atque urget ut respondeat: Non respondes quicquam Non audis quanta aduersus te dicunt testimonia? Non vides in quantis te accusant? Nihil, ne tum quidem amplius respondet Christus. Miratur vehementer Pilatus, non despiciit tamen, ut Herodes, nec fatuum existimat, quem modo viderat suis interrogationibus sapientissimè satis fecisse. eò magis demiratur eius mansuetudinem, & innocentiam comprobatur, & vitæ morumq; integritatem: itaque totus ferebatur ut IESVM liberaret, clariùs subinde prospiciens quod per inuidiam & calumniam illum sibi tradissent Iudei. Capti ergo ex consuetudine Iudeorum in presenti concilio, quod fore existimant IESV salutare.

Erat in more Ierosolymis positum, ut ad Pascha liberationem alicuius vinciti petissent Iudei, & ut Præses Romanorum iis concederet quem postulassent. Erat in vinculis latro insignis Barabbas, homo seditiosus, qui fecerat in seditione homicidium: huc producit ad Iudeos, & simul cum illo benignum IESVM statuit in propylæo Pilatus, hoc consilio, ex duobus alterum illis ut concederet, alium neminem. sperabat enim non fore tam execrandè inuidos & crudeles Iudeos, ut Barabbam omnibus flagitij coopertum & infamem hominem, IESV benignitati & mansuetudini præferrent, neque credebatur hoc hominum esse posse. Erras, Pilate, si Principes homines esse existimas: sunt quidem homines figura, sed atrocitate ac malitia plusquam Dæmones; quod experieris continuò. Constitutus in propylæo amobus, hinc Barabbaseno homine, & toto corporis & vultus habitu horrido atque detestabili; illic benigno IESV, etiam si toto vultu & corpore iniuria Iudeorum deturpato, diuina tamen verecundia, mansuetudine, dignitate spectabili. Nihil est, inquit Pilatus, quod alium petatis, o Iudei, et de more vobis dimittam, offero vobis Barabbam & IESVM; nimaduertere quis hic: quis ille sit, ex his duobus alterutrum petite, alium nullum, non critis adeò truculentis, adeò inuerecundi, ut Barabbam IESV anteponatis, præsertim cum vestra petitione, & mea dimissione videri possit horridè esse condamnatus: hoc estote contenti, nec sanguinem & vitam petatis. Non est tibi sat perspecta obsecatorum Iudeo-

Pfal. 1.

Heb. 1.

rum malignitas, Pilate non petent IESVM, hoc est, Deum, mortalium Saluatorem; sed Barabbam latronem, homicidam, nefandum hominem. Audita Pilati propositione timet miserimè Iudæi, ne turba suffragio cripiatur sibi IESVS: itaque diuidunt inter se operas Principes & Seniores,prehendunt omnibus locis plebem, subornant, concitant aduersus Christum, persuadent ut Barabbam petant, non IESVM. Asspice concursantes, ac seditionem incendentes; vide quàm atrocibus mendaciis ac calumniis plebem concitent, quanta malignitate confectis; addunt hinc preces, illinc minas atque imprecationes; inter ipsos volutat Demones, qui omnibus suas furias immittunt: expectat Pilatus quorsum tandem eorum furor erumpat. Cùm iam confiderent plebem se in suam sententiã pellexisse, redeunt, ascendit turba, commisit se Principibus. Interrogat igitur ipsos rursus Pilatus: Quid: quem vultis vobis dimitti de his duobus?

E. Conclamat omnis turba Principum Seniorum plebis: Barabbam petimus nobis dimitti, non IESVM. O homines diabolici! latronem antepouit ei, à quo infinita accepistis beneficia, seditiosum hominem pacis & tranquillitatis conciliatori, homicidam vitæ æternæ auctori. Nec Deum timetis, nec Pilati de vobis iudicium veremini. videris ut omnia prosequatur Pilatus ut IESVM liberet vestrum ciuem, vestrum Prophetã, vestrum Regem, vestrum Doctorem; & vos omnia perueritis & mentimini ut perdatis? Rursus Pilatus cùm videret eos non IESVM, sed Barabbam tam furiosè efflagitauisse, nec successisse sibi suum concilium, alio se vertit, vnde IESVM liberare possit. Vos quidem Iudæi petistis Barabbam, de quo tamen ego nihil statui, nec vobis respondeo; tamen hoc interrogo: si Barabbam dimitto per vos, latronem, seditiosum hominem & homicidam, consentaneum est ut velitis dimitti hominem iustum & mansuetum, necessarium ut ego dimittam.

D. Quid igitur faciam de IESV, qui Messias vester dicitur: non potestis non consentire eius liberationi. Hic verò furiosus concitantur Iudæi, & id tandem euomunt, quod adhuc per astutiam suppresserant, nondum enim de cruce egerant, quæ erat causa quapropter IESVM Pilato tradiderunt, ut scilicet crucifigeretur.

E. Conclamant omnes: Crucifigatur IESVS. Pati non potest eorum insolentiam & rabiem Pilatus; indignabundus respondet per exprobrationem impudenti Iudæorum atrocitati: Cur

illum crucifigam? Nihil enim mali fecit, sed hoc vestrum est odium, & tuor terribilissimus: scio enim ego, & vos negare non potestis (tametsi estis pessimi) IESVM virum iustum esse & sanctum. Succlamant rursus violentius: Crucifige, crucifige eum. Quò magis odio & malignitate videbat Pilatus accendi Iudæos, eò nitentur magis IESVM ex manibus impietatis Iudæicæ eripere: tertium ergo excusat IESVM, Iudæos acrius accusat. Vos impij, hic pius; vos iniusti, hic iustus; vos inuidia, odio, malignitate pleni, hic charitate, benignitate, mansuetudine excellens; quare idem quod sæpe dixi vobis, Iudæi, confirmo; ni' il mali IESVM fecisse, non inuenire me ullam in eo mortis vel damnationis causam, tantum abest ut illum crucifigam, hoc est, crudeliter & ignominiosè interficiam.

D. Arripit tamen aliud consilium Pilatus, si fortassis possit Iudæis satisfacere, atque aliqua ex parte illorum odium mitigare, & IESVM à morte eripere. hoc deputat se consequaturum, si crudelissimè illum imperet virgus cedi, si corona spinea coronari, ut eius sanguine & cruciatur Iudæi & ignominia satiat, desinrent mortem IESV appetere. Impj sunt Iudæi & crudelis, Pilate: tu non tam impius & crudelis, sed tamen impius & crudelis. Cur enim vis IESVM innocentem, iustum, sanctum hominem virgus cadere? cur spinis coronare? Multæ erant aliæ viæ IESVM liberandi. Ut places Iudæos? sciebas esse implacabiles. & siue placabiles essent, siue implacabiles, erant à te contemnendi: neque enim erat è dignitate Cesaris vel tuæ, ad pessimorum hominum voluntatem sanguinem iustum & sanctum fundere: tua fuit hæc impietas, crudelitas, & tyrannis.

F. Representatur in circulo tota actio, cum significatione horæ tertie, posito sole ad quadrantem primum cursus sui super horizontem. videbantur enim Iudæi communiter, ut antea diximus, horologio indicante horam inæquales: itaque perpetuo erat dies duodecim horarum æqualium inter se. Erat autem hora tertia ubi primum Principes & vniuersi Iudæi conclamarunt, & pertinacissimè, donec crucifixus fuit, vrserunt & efficaciter, ut crucifigeretur IESVS: propterea scripsit Marcus: Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

G. Non ita longè erat asslicta Mater Virgo, mulieres, & discipuli, audiebant strepitum tumultuum Iudæorum in atrio pratorij, & clamores: & erant (quod pie credi potest) siue ex discipulis, siue ex notis, qui quæ agerentur identi-

dem

dem nuntiantem. Erat perinde perpetua omnium afflictio & luctus, qui subinde angebatur ad nuntiorum relationem, vel noui tumultus

auditum. Coniungere animo, affectu, sensuum internorum applicatione ad hunc sanctum actum, contemplare quid ibi fiat, & id imitare.

MEDITATIO.

Miserè torquebantur Iudæi de Herodis facto, & timidè redibant ad Pilatum; videbant enim IESV innocentiam illum defendere. toti igitur, cum sibi displicerent, nouis furiis exagitabantur, & eò magis fremebant in IESVM; non ipsi solùm, sed eorum etiam administri & milites. Vnde colligere licet, hanc fuisse quàm hæcenus ductio-nem opprobrii pleniorẽ, & contumeliis & violentia. Celebremus nos hic septimam proccssionem, & Christi iter hoc afflictum lachrymis prosequamur, & Virginis Matris comitatu nos coniungamus, quæ Filium sequebatur eminus cum suis, summam animi acerbitate, fixis in eum oculis continenter quoad licebat. Tandem raptus est mansuetus IESVS per scalas ad Pilatum in prætorium. Hic septimam stationem agamus simul cum MARIA, & oremus Christum, vt hæc sacra mysteria intimo cordi imprimañtur deuotè: Matrem etiam ipsam, vt idem nobis impetret, deprecemur.

Ioan. 18.

Cum occasione accepta ex facto & responso Herodis Pilatus in Christi liberationem incumberet, neque tamen quicquam proficeret apud execrabilem Iudæorum malitiam & obstinationem; denuò de Regno IESV interrogat, & diligentius quidem; quasi de alia ratione regni quàm antea, de qua audierat & ipsum esse concionatum, & eius sectatores. Sed vide Christi mansuetudinem admirabilem & diuinam, tum erga Pilatum benignitatem. Pilatus vno verbo liberare eum à Iudæis poterat, quod cum non faceret, nefariè faciebat & impiè: & tamen bonus IESVS illum beneficiis prosequitur; & quod pessimè faciebat, id dissimulat; quod boni naturalis habebat, id respicit & probat, ac beneficium prosequitur; quamuis nouerat ab eo se prodendum esse Iudæis ad crucem. At nos miseri quid facimus? Si quem inuenimus aliquo crimine laborare, id in oculis habemus, id insectamur, hinc de illo sinistra iudicamus & odiosè; si quid boni habet, si quam virtutem, si quid bonæ mentis, si quam facultatem vel industriã, ea dissimulamur, eorum

nullam habemus rationem. At contra factum oportuit, salutare hoc Christi exemplo; respicere ad virtutem vel bonum, quodcumque in aliquo inuestigare possimus: nullus enim est qui omni ex parte malus sit, quod si esset, naturam certe bonam haberet, quam Deus fecit. In bonum semper oculos debemus conuertere, vt in illo bono Deum omnium bonorum auctorem contemplemur & laudemus, inde in a morem illius hominis descendamus, bona illa laudemus, ita animum eius nobis conciliemus, vnde pateat nobis aditus ad illius salutem omnibus officiis procurandam. Porro erat quidem Pilatus in defendenda Christi innocentia, verum debili animo & timido. verebatur vanos hominum rumores, dignitas sua ne minueretur timebat, ne oriretur aliqua multitudinis commotio: veritatem nouerat causæ IESV, non tamen forti animo & constanti tuebatur. Quæ vtinam non esset Principum & Iudicum deprauatio; timidè enim sæpenumerò Veritatem tenent & infirmè, tam multa circumspiciunt nec necessaria nec vtilia: at Veritas ipsa manet stabilis & inconcussa, & vim semper obtinet diuinã: Deus enim Veritas est, & sunt omnes veritates illius summæ Veritatis participatio quædam. Principes ac Iudices vtinam semper moueret hæc Veritas, nec de gradu illos vnquam deiiceret vel honoris respectus, vel amicitia, vel improvidi & noxi timores. Respiciamus Christi actiones, & eas præcipuè quas in passione sua obiuit, & nulla erit nostra infirmitas, cui non reperiamus paratum remedium singulare. Summa illa mysteria quæ in Adnotatione recensentur, erant quidè tunc in verbis Christi, vt nunc sunt: non intelligebantur tamen à Pilato, idolorum impietate occupato & vitii: itaque cum de Veritate audiuisset, & ex Christo interrogasset quid esset Veritas, quasi ex contemptu alias res ageret, exiuit foras non expectato responso. Heu quoties nos Pilatum imitamur nostra socordia! quoties vel vbi Scripturas legimus, vel sacros Scriptores, vel concionatores audimus, aut nihil spiritus percipimus, aut ad eò negligenter attendimus, vt illud appareat, quòd ferè semper est, quòd nullam

Mar. 15.
Ioan. 19.

Psal. 116.
Ioan. 14.
1. Ioan. 5.

Ioan. 18.

nullam animi dispositionem afferamus ad res diuinas audiendas: neque enim aures audiendi aduertimus, sed potius non audiendi, aures scilicet externas, & cum pecudibus communes; cordis verò aures, qua mysteria intelliguntur, nullam. Quòd si aliquid contingat nobis insinuari mysticæ veritatis, & excitetur cupiditas nonnulla illius cognoscendæ, diffuunt è vestigio omnia: eò diuertit animus vbi semper est, exterius, interiora relinquit & meliora, destituit salutaria. O miseros nos! vique adeò sumus semper hominum filij, semper graui corde, & ad terrena depresso, vnde naturales nostras potentias, & quod est nobis inditum diuinæ virtutis & gloriæ, damus in ignominiam. Hinc fit vt diligamus vanitatem, & mendacium queramus in rebus omnibus, vt Christum relinquamus, foras diuertamus; nec solùm è cælo nos docentem auertamus, sed per has creaturas inter quas viuimus vocantem prætereamus. Ipse tamen lux est æterna, perfectio infinita, veritas summa. Foras autem extra hæc cùm discedimus, quò abimus? vbi sumus, nisi in tenebris, & in vanitate, & in mendacio, & in peccato, manibus Diabolorum excepti? Et non tantùm primam Veritatem Deum relinquimus, sed eam etiam lucem & Veritatem, quam Deus in creaturis suis posuit, non agnoscimus. Vestigium enim sui in his posuit Deus, in homine etiam imaginem. nos horum nihil contemplamur, nihil intelligimus: ita, quod in nobis est, in nihilum redigimur, extra Dei & creaturarum eius synceram veritatem & lucem exulantes miserrimè.

Conuerte iam mentem, anima mea, ad detestabilem Iudæorum peruersitatem simul & atrocitatem. Dat vobis, ó perfidi, Pilatus optionem, vt pro consuetudine vestra alterutrum à morte liberetis, IESVM, vel Barabbam, id est, vel virum excellenti innocentia & virtute, clarum miraculis; vel latronem hominem, & homicidam, & seditiosum omnibus abominabilem. Et quidem dat occasionem vt IESVM petatis, & ferè cogit, nisi essetis adeò peruicaci malignitate; & tamen est flagitatis obstinatissimè Barabbam. Quæ, malum, ista est truculentia: vos ne estis homines, & non potius atrociter feræ hominum figura? Parum est quòd vos omnibus partibus superat Pilatus, ipse etiam Barabbas præ vobis iustus est, ille vos condemnat; denique gaudent tetri Dæmones, quòd vos malitia non

antecedant: neque enim præponi Barabbas IESV potuit nisi à vobis, neque condemnari, nisi ab iis qui malitia & perueritate Dæmones vel æquarent vel superarent: nam nunc quidem Dæmoniis æquales estis, eritis superiores post paulò, vbi Satan Christi mortem impedire conabitur, vos vrgere ferocissimè contendetis. O luctuosissimam collationem Christi & Barabbæ! O spectaculum horrendum & miserabile! Adstant duo, IESVS & Barabbas ad iudicium pessimorù hominum; Deus scilicet & homo teterrimus, vita æterna & peccatum, quæ est mors æterna; qui parat mortalibus vitam sempiternam, & qui mortis & sempiternæ & temporalis est reus: & tamen furibundè Barabbam præponunt IESV Principes; illum dimitti petunt, hunc damnant, hunc ad crucem flagitant; & idem vt petat plebi persuadent. Fuit fæua hæc contumelia Christo illata inuidiosissimè hoc videlicet contendebant conscelerati, vt videretur IESVS esse pessimus homine & detestabili peior atque detestabilior, & fieret opprobrium hominum & abiectio plebis.

Adestis Angeli, fat scio: quid vobis videtur, ó beati spiritus? Scitis vos quis sit IESVS, qui Iudæi, qui Dæmones vestri antagonistæ, quis Barabbas: & non dissipatis Dæmonum & Iudæorum pessimas artes & maleficia, & pro vestro Deo & Domino diuinum iudicium non fertis. Ferimus, fert Deus, cælum; natura ipsa ab eorum scelere abhorret: sed illud quoque seimus, Deum hoc etiam Filij conuitium ad mortalium vitam æternam conferre voluisse, sed ad salutarem etiam disciplinam. Primùm, vt intelligant omnes, Christum non solùm in passione & cruce sua leuia hominum tulisse peccata, sed atrocissima etiam tulisse omnia: verè enim induit personam illius latronis Christus, verè pro illius peccatis, & similibus, & maioribus mortuus est. Instruit rursus Deus insipientiam nostram: quis enim non fert impatienter, si quis sibi præferatur, non solùm qui videatur indignior, sed qui æqualis vel dignior? quæ vera est superbia, vt contrà vera est humilitas, se omnium existimare indignissimum atque infimum: alij omnes si ipsi præferantur, non solùm æquo animo ferre, sed iucundè, & cum cordis sui suauitate videre. Quid cogitas vilis homo? Christus terræ cælorumque creator & Dominus fert patienter, vt sibi præferatur latro; & tu iniquè ferre potes, vt quiuis tibi præfe-

psal. 4.

Rom. 7.
psal. 4.

1. Ioan. 7.

psal. 21.

Matth. 27.

6c.

præferatur: Christum cogita, eius gesta imitare, & non solum superbiam abiges, sed inuidiam, tabificum malum & lethale. Neque mihi dicas: Malignè mihi aliquis præfertur. Num malignius quàm Iudæi Barabbâ Christo anteposuerunt? & tamen illa malignitas non solum non minuit Christi virtutem, sed admirabilem fecit magis. Quænam, ô Angeli, est alia hîc nostra instructio? Multæ atque excellentes: sed hanc audite. Magna est hominum erratio in rerum æstimatione. quis enim est qui non deteriora semper amet & diligat, & sequatur? Cuius erroris etiam si illum initio parere soleat infirmitas vestra, vel ignorantia, vel utrumque; adèd tamen malum serpit, ut prudentes etiam & volentes deteriora deinde vestra voluntate eligatis & sequamini; quæ est vltima animæ vestræ calamitas. Nâ utrum melius? vitium, an virtus, Satan, an Christus; Infernus, an Paradisus; tenebræ, an lux; ignis æternus, an gloria sempiterna? Quæ horum eligere vis, ô homo? Sed scimus quæ eligas,

quæ se Æteris: priora scilicet illa ferè, quæ sunt tua ignominia & perditio; alia autem, quæ vera sunt bona, negligis stolidè & postponis: placet tibi magis vitium, Satan, Infernus, tenebræ, ignis æternus; quàm virtus, quàm Christus, quàm paradisus, quàm lux, quàm gloria sempiterna. At dicent qui excusare excusationes solent in peccatis, quasi latere Deum vellent; qui illa faciunt, desperati homines sunt. Num tu peccator, qui non es desperatus, non eadem facis? Nam cum gulam, cum luxuriam, cum mammonam, cum gloriosam sequeris, nonne Dei voluntati (quæ Deus ipse est) spurcissima & absurdissima anteponis? Quod cum facis, quid aliud quàm quæ faciunt desperati facis? Discamus peccatores ex hac Iudæorum teterriima electione meliora amare atque amplecti: iuuabit nos Christus per meritum ac mysterium huius suæ contumeliæ incomparabilis, ut illius voluntati & benignitati seruiamus ad eius gloriam sempiternam. Amen.

FLAGELLATUR CHRISTVS.

MATTH. XXVII.

MARC. XV.

IOAN. XIX.

In xciiij. imaginem Adnotatiuncula.

xciiij.

121.

- A. Prætorium, & propyleum, vnde prospexit Pilatus flagellationem.
 B. Columna, vbi ligatur IESVS.
 C. Stipes, vbi capite plecebantur damnati.
 D. Multitudo Iudæorum, & Romanorum.

- E. Durissimè verberatur IESVS.
 F. Desinunt IESVM cadere lictores iussu Pilati.
 G. Mater Dei audit strepitum flagellationis. Vide quàm acerbè eius anima & cor flagellatur.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

IOAN. XIX.

Tunc ergo apprehendit Pilatus IESVM, & flagellauit.

ADNO-

FLAGELLATVR CHRISTVS.

121

Matt. xxvij. Mar. xv. Ioan. xix.

xciiij.

A. Prætorium, & propylæum; vnde prof: peccat Pilatus flagellationem.
 B. Columna ad quam ligatur IESVS.
 C. Stipes, vbi capite plecebantur damnati.
 D. Multitudo Iudæorum, & Romanorum.

E. Durissime verberatur IESVS.
 F. Desinant IESVM cadere hictores iussu Pilati.
 G. Virgo Mater audit strepitum flagellationis.
 Vide quam acerbe eius anima, & cor flagellatur.

<p>1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...</p> | <p>A. ...
 B. ...
 C. ...
 D. ...
 E. ...
 F. ...</p> |
|---|---|

P...
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...

ADNOTATIO.

A. Pretorium, & in eo propylæum & pergula, unde Pilatus & eius aulici spectant, quemadmodum flagellis cæditur IESVS.

B. Columna, ad quam alligati damnati virgibus more Romanorum cædebantur (de qua columna Hieronymus Epitaphio Paulæ: Ostendebatur, inquit, illi columna, Ecclesiæ porticum sustinens, infecta cruore Domini) ad quam ducitur & flagellatur. Huius pars est Roma in ade diuæ Præcedis.

C. Stipes, vbi collum aptare iubebantur damnati, quod certius ac facilius securim exciperent.

D. Multitudo vniuersa Iudeorum & milium Romanorum circumfusa ad spectaculum.

E. Hic, etiamsi omnia non potuit assequi imago, multa tamen sunt animaduertenda: & Primum quidem, vt ad imperium Pilati rapiant IESVM lictores per scalas violentissimè. Erant lictores ministri Consulium, Proconsulium, Præsidum & Pretorum, qui simul carnificum munere fungebantur, & de condènatæ supplicium sumebant: ex his præsto erant Consulibus duodecim, seni alijs: præcedebat lictores suos Magistratus, gestantes aliè fasciculum virgarum, & in eo alligatam securim. Aspice præterea vt benignum IESVM pertrahunt ad septem & columnam, vt exiunt vestibus, alba qua induerat eum Herodes cum suis, præterea interula inconsutuli: projiciuntur hami neglectim vestes, stat in conspectu omnium nudus IESVS. O Angeli sancti qui adestis, nonne tam insignem perhorrescitis Dei contumeliam? & tamen adoratis corporis maiestatem. O bone IESV, quantum erat tunc pudor tuus virgineus & sanctus! O anima quæ Christum IESVM nostis, videtis cerè nudum dulcissimum IESVM vestrum Dominum & cæli & terræ, cum summa ignominia sicuti latronem max crudelissimè flagellandum. Si hac animus ferre nõ potest, quid fiet in ijs qua sequuntur? Demones tamen contemnunt Nazareni nuditatem, non autem milites, sed ætoniti ad corporis Christi pulchritudinem excellentissimam, & admirabilem dignitatem stupent, Iudei suggillant. Nudus IESVS applicatur ad rigidam columnam, colligantur illi manus & pedes ad columnam, dorso exterius patente ad verbera; expediti lictores omnes virgas, humi projiciunt securas, accinguntur horridi carnifices, dein ferunt crudelissimè bini vel terni, succedunt sibi per vices integri fessis. Primis ictibus intumescunt

saue vibices, & liuor cutis sacrosanctæ, aperiuntur deinde atrocia vulnera, erumpit undique sanguis, dilaniatur caro Christi diuina, caro Dei omnipotentis, vrgent milites circumstantes, insurgunt detestabiles tortores maiori conatu, prouocant sese inuicem ad crudiora verbera.

Vbi posteriorem partem corporis vident ita laceratam, vt nullus ferè appareat esse relictus nouo vulnere locus, vertunt anteriorem: eam non minori truculentia consauciant; profluit sanguis, vniuersum corpus tingitur sanguine, & columna rigatur & humus. O Angeli sancti qui adestis, quiq; è calo ad horendum hoc spectaculum animum aduertitis, an non amare lugetis omnes? Lugere, inquiunt, non possumus vel dolere. Quid igitur? omnibus Angelis inauditum hoc facinus auersamur ac detestamur. Obstupescant cæli, terra contremiscat; turbetur creatura omnis à facie Creatoris crudelissimè verberati. Lugent anima quæ in Limbo accipiunt nuntium huius truculentia: gaudent tamen maligni spiritus, qui ad sunt absentibus nuntiant, omnes exultant, derident stolidè flagellatum IESVM: Romani nulla misericordia commouentur; Iudei hinc crudelitatem suam sua illa flagellatione pascunt, illinc eam agrè ferunt ac repudiant, verentes ne illa contentus Pilatus IESVM dimittat. Grauisissima fuerant quæ hactenus passus erat Christus, tristitia, pauper, tædium, agonia, sudor sanguineus horum vi expressus; raptatus fuerat ceu latro nefarius, alapis acceperat, damnatus primùm fuerat in concilio Iudeorum, conspuus, casus crudelissimè colaphis, paluis, alapis, velatus oculos per contumeliam, rursum in maiori frequentia concilij fuerat condemnatus, ductus ad Pilatũ, à Pilato ad Herodẽ, ab hoc rursum cum ignominia & veste candida ad Pilatũ; apud vtrumque semper à Principibus & Senioribus pertinacissimè accusatus, ab his & plebe, ab omnibus Iudeis summa cõtentione ad crucem expeuitus: inter hac quis recenseat opprobria, iniurias, contumelias, impulsus, attractus, raptationis, colli manuumq; liuorem, vinculorum violentiam? O Christe IESV bone, fuisti hactenus duodecim plus minus horas cum his angustiis constitatus, frigore & lassitudine confectus, tristitia & animi dolore vehementer fatigatus, dum fers ægerrimè non tantum qua tibi inferuntur mala, sed scelera quæ in te & Patrem admittuntur, cum vides tot labores quam plurimis

plurimis sua ipsorum culpa nullam allaturos vilitatem. Hæc cum ita essent, si tamē ad ea conferantur quæ nunc sunt, quæ præterea subsequuntur, lenissima fuisse videri possunt. Et tamen ut hæc crescant in te supplicia, benigne IESUS, tua charitas tua in Patrem & mortales ardet magis, & ad horum redemptionem per ea quæ passurus es acrius inflammari, ac maiori veris animi robore atque constantia, hoc est, ad eas applicas heroica virtutis tua excellentissimas operationes, quæ summæ semper fuerunt.

Fuit hæc crudelissima flagellatio, & doloris plus quam dici potest acerbissime plena, ut aliæ omnes Christi vulnerationes. quod aliqua ex parte sortasse intelligemus, si animaduertamus Christi humanitatem omni ex parte fuisse perfectissimam. si enim ad animam spectes, ea erat alijs omnibus animabus, in eadem tamen specie, longè excellentior, propter dotes instas: si ad corpus, id erat omnibus numeris absolutissimum, siue quoad elementorum, qualitatium primariorum, quatuor humorum cōmixturem & temperiem attinet: siue quoad sensuum interiorum & exteriorum constitutionē, organorumq; harmoniam, perspicacitatem, & viuacitatem; siue figuram & formam, magnitudinēque corporis contemplaris, membrorum proportionem & decus, venustatem, robur, dignitatem, maiestatem. Sed quid ego hic balbutio? prædicat humanitatis Christi excellentiam David: Speciosus, inquit, formæ, Christe, præ filijs hominum, pulchrior & perfectior es quam reliqui omnes homines, quotquot sunt, fuerunt, erunt. quod verbum duplicatum mira energia significat; quasi dicat, incomparabili es decore, Christe IESUS, & ineffabili; quem quò magis contemtor, eò maiores cognosco habere te, & ampliores perfectionis accessiones. Decantat idem Salomon, quasi patrem Davidem interpretatus: Qualis est, inquit, dilectus tuus ex dilecto: id est, singularis ille, & præ alijs dilectus. Respondet sponsa: Dilectus meus candidus & rubicundus, electus & insignis præ omnibus denis millibus, quibus verbus totius humanitatis Christi perfectionem proponit: exponit verò per partes in sequentibus præclarissime. Hoc vnum addam de perfectione humanitatis Christi, illam propterea esse summam, quòd Verbi diuini vniōni hypostatica fuit manu Dei parata & Verbo Dei vnita. Ex his intelligere nonnihil possumus, quam fuerit acerbis Christo hæc flagellatio, quòd etiam si fortissime illam serebat flagrorum atrocitatem; ta-

Psal. 41.

Cant. 5.

men ut erat corporis constitutione temperatissima, & sensibus viuacissimis, ita lætio eius corporis minima sebat longè acerbissima.

F. Porro deserunt IESUS cadere ferocientes lictores ad imperium Pilati: cauebat enim, ne flagellis necaretur. solum in sanguine unctæ columna, iubent ut induat se suis vestibus, ligant deinde manus: non nihil refrigerij accipit afflictus IESUS; sed ita tamen, ut vestes affligant acerbè eius vulnera & consaucient.

G. Vide Matrem Virginem, quæ quamquam omnia in spiritu contemplantur, tamen verisimile est non ita longè abfuisse (eius extra atriū) quin crudelitatem illorum flagrorum sentiret, sentiret qui cum illa erant, excitatur gemitus & dolor omnium longè quam antea maior. Cōsidera verò attentius, quemadmodum gladius omnium quæ filius patitur, animam & cor Virginis Matris transfuerberet, animæ eius, & cordi virginæ & sacrosancto ut infligatur durissima Christi verbera: magnanimitè tamen omnia sustinet. Cōiunge te huic luctui, huic doloris sensui, & illa tria cogita: Indignitatē quæ flagellatur Deus à teterrimis latronibus, Dolorem quem patiebatur, tum Sanguinis copiosam effusionem: compara verò animi: vel hinc (quod antea factum oportuit) ut in te sentias quæ patitur Christus, in te transformes, ut ea viuo animi sensu excipias, quasi illa flagra animæ tuæ & cordi infligantur. quod si viuacitas hæc sensus interni tibi non contingat in meditatione passionis Christi, adhibe saltem exteriorem flagellationem & afflictiones, quæ illos animi sensus representent, excitent, & apud Deū imperent, nec tamen si illi sensus adsunt, propterea non est adhibenda exterior aliqua afflictio: prouida tamen & sale condita. Libet hoc loco adnotare, passum quidem fuisse Christum summum animæ, summum corporis dolorem in passione sua & morte, sed quem summa anima virtutes excipiebant ac sustentabant, & inter cetera excelsi animi magnanimitas immensa, & charitas summa: quæ faciebant, ut dum cogitat sua passione & morte salutem se parere mortalibus semper nam, & eam esse Patris sui voluntatem, nihil illi non videatur leue, nihil non cum summa animi alacritate sustinendum. Similibus virtutibus cum esset munita Virgo mater Dei Maria, cum spem & fidem conservaret excellenter, similibus præsidys sulcibatur, hinc virtutum aliarū, illinc fide & spe vilitatis ingentis quæ ex Filij passione & morte erant pronuntiata.

MEDITATIO.

O Immenſam Dei Patris, & Filij Dei miſericordiam & miſerationes ! Ergo ne non ſolum eſt Chriſtus cruci aſſigendus, & in cruce cum ſummo cruciati necadus, ſed flagellandus etiam crudeliſſimè ? Eſto ſatis, Domine Deus, ſi moriatur Filius tuus; ne flagelletur, obſecro te, ſi tibi ita placeat, & ſi vis. Verùm video, Domine, te aliter velle; flagellada eſt vita cordis mei, vera lux oculorum meorum, ſalus animæ meæ & virtus. Intellego legem filiorum adoptiuorum poſuiſſe te Filio tuo naturali & coeterno.

Si Filius meus eſt, vt eſt, & conſubſtantialis mihi Filius eſt, flagelletur & ipſe vt adoptiuus pro adoptiuis: quam tamen flagellationem conſero ego non ad neceſſitatem (nulla enim Filij mei paſſio neceſſaria ad mortaliũ ſalutem & vitam fuit præter mortem; nam mors Dei ſatis ad illud erat ſuperque. Tamen ne mors quidem neceſſaria erat ſimpliciter; ſi enim ita voluiſſem, vno merito Chriſtus apud me comparafſet vobis & ſalutem, & vitam ſempiternam) ſed miſerationes etiam illas magnas in vos, o mortales, volui explicare. nec tantum illa miſericordia in vos vti placuit, quæ eſſet, ſi Filium facerem hominem, & abſque eius morte procurarem, vt vos à peccato & Satana redimeret: ſed adhibui etiam miſericordiam meam magnam, mortem Filij, flagellationem, coronationem ex ſpinis, alias paſſiones, & contumelias, & opprobria; vt non ſolum ſufficiens illa eſſet redemptio, ſed copioſa & amplior: ita enim declaravi in Pſalmo, copioſam apud me eſſe Filij mei, redemptionem; & alibi, *Amplius laua me ab iniquitate mea, dixit Dauid Spiritu ſancto inſpirante.*

Intelligo Domine Deus longanimis & multum miſericors; addis ad mortem hos cruciatus Filij tui, ad pleniorum peccatorum noſtrorum redemptionem, quæ tamen per mortem fuiſſet pleniffima; qua morte, quibus pœnis, tuæ charitatis indicium nobis demonſtraſti, & excellentem naturæ humanæ, quæ tua eſt creatura, oſtendiſti dignitatem, & efficaciffimum humilitatis, & obedientiæ, & omnium virtutum in Filio exemplum tradiſti. Hic fons ille eſt, Domine I E S V, tuæ benignitatis immenſus. Pateris tu quidem, quod non fuerat neceſſarium, & plura pateris quàm neceſſaria fuerant: neque pro te pate-

ris, ſed pro nobis: nobis enim gratiam & gloriam meruiſti, non tibi: & ſi quæ tibi meritis, ea es meritis quæ dimiſeras propter nos, vel non aſſumpſeras; qua in te tuam item bonitatem exaltaſti, cum volueris illa mereri per mortem & paſſionem, quæ tibi alioqui debebantur, corporis gloriam, & quæ ad exteriorem excellentiam pertinebant. Hæc cum ita ſint, meritis illud etiam es, vt liberaretur Eccleſia tua à perſecutionibus impiorum, hæreticorum, & Antichriſti, & vt purgari poſſint poſt mortem qui in gratia decedentes aliqua egerent purgatione. Magna eſt gloria, Domine, tuæ bonitatis, ineffabilis eſt. Vides tu, magne I E S V, quàm refugiam ad ea quæ inſtant tuarum paſſionum progredi, omnibus viribus animi deſtituor, ſtupet cor meum, planè ad nihil quaſi fatuus redactus ſum, nec intelligo qui ſequuntur tremendos tuos cruciatus & myſteria. Adiua me, Domine I E S V, per eadè hæc myſteria & paſſiones tuas, qui plenus es miſericordiarum.

Flagellandus ergo es, Deus I E S V, pro nobis, & duriffimè flagellandus: eripiunt iam tibi veſtes carniſices furioſi; tu illorum furij obſequeris manſuetiſſimè, & appares omnibus nudus. Non impediabantur antea Angeli, non Dæmones, quin te viderent nudum, ſed aliter exſpoliatum conſpiciunt: ſis nudus præcipuè Iudeis, Romanis, & mundo, tuis hoſtibus, ijs qui ad contumeliam te tuis veſtimentiſ expoliauerunt, vt induerent confuſione & cruciatu. Erubeſcis tu quidem vehementer, ſancte I E S V, non erat tamen illa verecundia ex te, qui purior eras quàm Adam in Paradifo fuit, nullum enim in te peccatum fuit, nulla ad peccatum propenſio, ac ne eſſe quidè potuit. noua igitur eſt pœna hæc, quam è nobis pro nobis aſſumpſiſti; ac ne noua quidem, erubuisti enim hæcenus tota noctem & diem in tot opprobrijs quæ ſuſtinuiſti quaſi latro, quaſi blaſphemus, quaſi facinoroſus homo & nefarius. At verò tu, magne I E S V, in tua nuditate veſtitus eras virtutibus & donis cæleſtibus; iuſtitia eras indutus, decore cæleſti & lumine, & fortitudine immenſa; eras veſtitus diuinitate: ſimul indutus eras veſtimentiſ vltionis, & opertus quaſi pallio zeli. Magnus eras, Domine, in tuis opprobrijs & infirmitatibus; nam quod tui infirmum eſt, fortius hominibus eſt, & omnibus ad-

uersarijs potestibus, potentius peccato & inferno. Verum pariter illa tua nuditas & contumelia vestiebarur misericordia & pietate in genus humanum; sic enim nostram salutem operabaris, & vestimenta quibus nostram nuditarem cooperires. tua igitur nuditas excellentissime fuit vestira, excelsè IESU. Nos sumus verè & deformes & nudi, qui vestem iustitiæ quam accepimus in Adam amittimus; ac illius culpa, sed nostra simul; illius actuali, nostra originali. Nudi concepti sumus & nati; textili tamen nostru, Domine IESU, gratiæ tuæ dono per aquæ salutaris Sacramentum: sed postea heu quoties nudata est anima nostra! Quoties nuda & fragilis se coniecit in manus hostium armatorum & crudelium! Quoties suam fœditatam ante Angelorum & Dei conspectum flagitiosè aperuit! Da nobis, sancte IESU, vt nos semper tua hæc nuditate tegas, in qua est virus vestimentorum iustitiæ & donorum tuorum.

En anima, iam ligatur Deus tuus, & ad frigidam columnam colligatur vigenre frigore, & obstrictius ligatur atque acerbius quam fuerat hæcenus, eum sepius fuerit ligatus, in horto, ad Annam, apud Caipham primum, iterum manè ad Caipham, præterea coram Pilato, item coram Herode, rursus eum mittereret flagellandum Pilatus: nam eum stabat coram Iudæe, soluebatur; cum inde mittebatur, rursus colligabatur. Nunc igitur vides illum aeriùs colligari, vt moueri ad verbera nullo modo possit. O rem miserandam in se, & flagrorum expectatione miserabilior! Da mihi, IESU, ex hoc mysterio fructus alios, & vt columnæ veritatis Ecclesiæ tuæ colliger strictissime, neque propter acerbissimas quasque afflictiones ab illa columna separet; atque ad eum me ipsum saluari flagellatione vt affligam ne ab illa dimouear, sed in dies illi hæream firmius. O si mihi dares præterea, bone IESU, vt quotidie me magis tuæ voluntari, & præceptis tuis astringerem, & maiorem illam constrictionem consiliorum euangelicorum, quam de tua singulari gratia suscepi, perfectius implem! Da irem, Domine, vt ne tua consilia contemnam, vel statum religiosæ vitæ fastidiãt, qui est salutarium beneficium, suaue iugum, gratia excellentis: quam vitæ perfectionem qui non assiquitur (vt non omnes capiunt illud verbum)

1. Tim. 3.

Mat. 11.

Mat. 19.

ira tamen vitæ suæ rationes astringat, vt quæ poterit alia consilia persequatur, nec simplici sola præceptoru obseruatione sit contentus.

Porro autem quamuis refugiat animus vltius procedere propter rerum indignitatem & dolorem; tamen veniendum est ad infinitam atrocitatem flagrorum, te iuuante ò Deus meus flagellate. Iam leuant manus flagellis crudelibus armatas horridi carnifices, iam ineunt flagra crudelissimè, exir liuor in plagas atrocissimas carnis sanctissime, carnis Dei omnipotentis, eoneiditur totu Christi corpus, & à planta pedis vsque ad verticem capitis non est in eo sanitas: reputatur quasi leprosus è plagis, & percussus à Deo & humiliatus; ipse tamen vulneratus est propter iniquitates nostras, vehementia & multitudine verberum atritus est propter scelera nostra. Hæc autem est disciplina & castigatio non ipsius, sed nostra, qua pax nostra paratur, nam eius liuor nostra est medicina. O res miserabiles & luctuosas! Deus acerbissime vapulatur atque ignominiosissime propter peccata nostra, & nos peccatorum delectationibus gaudemus: itaque nostra voluptate flagitiosa Deo plagas & mortem irrogamus. O abominabiles lectores! non fat erar, si virgis more Romano cadereris hominem innocentem, nisi etiam flagella adhiberetis vt seruo, eaque crudeliora quam virgas, vt nefario homini? Luge Anima mea, luge; plora cor meum; plangere immires oculi. eerte cernitis vestram vitam Dei Filiu flagellis conecidi; videtis flagellatu IESUM, & quasi leprosum; contemplamini percussum & humiliatum, vulneratum, atritum. Luger IESUS ipse, non oculis, eerte vulneribus: sunt enim oculi in corpore eius innumerabiles, quibus plorat, non aquam, sed sanguinis acerbos riuos. lugent Angeli vt possunt: plangit Virgo Mater Filij cruciatum atrocissimum: lugent sancti Patres in Inferno: lugent Henoch & Elias in terrestri Paradiso; si quidem ad ipsos per internuntios Angelos perferebantur Christi mysteria passionis, vt pie credi potest: luget natura vniuersa sensu suo. Quis igitur ram est homo immitis & excors qui non lugeat, qui non lamenretur? Quis, qui infinitam illam crudelitatem animo recolar, eam nõ ita sentiat, atque si infligerentur omnia verbera, non eius corpori tantum, sed eordi ipsi & animæ? Et quidè minor sunt & leuiora quæ dico, quam quæ sentire debeo, quãuis declarare verbis non valeã.

Confi-

Considera, pie meditator, rei huius indignitatem miserandam: flagellant excellentissima forma, virtute, innocentia hominē, quod omnes intelligebant, flagellant Filium Dei, quod omnes poterant credere, & multi debebant. Hæc non indigna solum sunt, etiam si indignissima sint, sed infiniti sceleris & impietatis. Aspice ad dolorem, imò ad infinitos dolores innumerabilium vulnerum, qui ex corpore ad animam Christi penetrabant amarissimè. Verberant omnes illi ictus & vulnera cor Christi & animam plurimis alijs de causis & maximis afflictissimam. Aduerte animum ad Paradisum tuum I E S V M, qui illum amas; vnde non quatuor tantum flumina egrediuntur, sed innumerabilia; non aquæ, sed sanguinis, non à loco voluptatis terrenæ, sed cœlestis, sed simul à loco doloris & mœstitiæ incomparabilis: quæ non placide vt illa egrediuntur, sed acerbissimè; & non irrigant quidem omnem tetram vt illa (etiãsi possunt, & planè possunt, & potentius quàm illa possunt) sed terræ maxima pars hæc sanguinis Dei flumina non admittit, non admittet, quod est longè tristissimū & miserimum. Porro cum esset vita Christi in sanguine, quantum sanguinis effundebatur, tantum vitæ adimebatur, & debilius erat in corpore anima & vita.

Diuerte randem mentem ad Virginem Matrem, & in ipsa perspicies nõ solum summum dolorem & afflictionem, sed illud simul, nullum flagrū corpori Filij infligi, quod eius corpori, cordi, & animæ non incutiatur, & quod illam non cruentet amarissimè: erat enim Filio copulata perfecto amore MARIA; non poterat ergo Filius sine Matre flagellari. Conciditur crudelissimis verberibus MARIE amor, & afsiduè simul augetur, & quod magis augetur, eò cruciatur magis. O dolores Filij! ô dolores Matris ingentes! ô hominem immitem & sæuum qui hæc non sentit!

Quot acceperis vulnera è flagellis, Domine I E S V, tu scis; & tamen piè credo reuelationi piorum hominum, qui tradiderunt numero fuisse ad quinquies mille & quadraginta. Fuisse quidem maximo numero certum est; non enim in te flagellando tanta cum atrocitate seruauit Pilatus Romanorū legem, minùs Iudæorum; sed eò spectauit totus, vt enormi & immodica crudelitate in te edita placarentur Iudæorum animi; vt cæderetis, mitis I E S V, sæuissimè quidem, citra mortem

tamen. O immanitatem flagrorum, quibus licebant omnia, tantum ne vitam eriperent. Fit contra omnes leges in te affligendo, I E S V sancte, datur id peruersitati Iudæorum, & diabolicæ malignitati. qua in re, nec quod volebar, id assequutus est Pilatus, vt discederent à malicia Iudæi; nec aliud quicquam, quàm vt præter suam, & contra Iudæorum voluntatem, I E S V S atrocissimè cruciaretur. ita tamen prophetiæ adimplebantur & Dei promissio, cum salus mortalium parabatur. Verè hac flagellatione, præter cruciatum immensum, teputabaris, sancte I E S V, cum sceleratis; nam Pilatus permissione Dei in hac te quod dixit Moses seruauit, vt te verberaret; *Deut. 25.* quod erat indicium ex lege mortem non mereri qui cæderetur: verum in plagarum numero contra legem fecit; pro magnitudine enim criminis comperti cædebatur teus ex lege pluribus paucioribusve plagis; sed ita vt ne quadraginta excederent. At tu, innocentissime I E S V, cum sine modo cæderis, omnium criminum videbaris esse damnatus: & Pilatus dum verberans te vult mortis non esse reum significare, tamen infinite cum verberat, multis mortibus esse te dignū ostendit.

Infinita est hæc significatio, bone I E S V, amoris erga nos tui; singuli enim tui liuores, singulæ plagæ, quid aliud quàm immensam in mortales charitatem tuã declarant? Quid? Si singulæ, quid omnes? quid tam immenso numero? Clamant omnia vulnera tua, magne I E S V, ad Patrem tuum, & peccatorum nostrorum precantur veniam: singula impetrare possunt & impetrant; quanto potentius simul omnia! Neque tamen potentius, cum singula idem possint; verum alioqui longè potentius, quòd idem, eademque virtute tam innumerabili numero replicant. Verè omnibus passionibus tuis, magne I E S V, amplius *psalm. 50.* lauas iniquitates, semper exhibes copiosam *psal. 129.* redemptionem; faciunt dulcem harmoniam & acrem diuinæ hæc voces, & auribus Patris, & tuis, & Spiritus sancti suauem & efficacem: clamant contra Peccata, contra Mortē, contra Infernum, & exaudiuntur: clamant penitentiam vt agant suorum malefactorum mortales, Deum cognoscant, eius voluntati vt obediant: inclamant pijs meditantibus facillimam viam ad deuotionem comparandam. Vulnera Dei tam crudelia sponte suscepta, tanta voluntate nobis ad salutem applicata, monstrant certissimū nobis & diuinum

refugiū in nostris necessitatibus, atque adeò innumerabilia nobis offerunt refugia in nostris laboribus & ærumnis: vnumquodque enim vulnus tuum, benigne I E S V, ampla est domus refugij & cœlestis vt saluos nos facias.

Psal. 30.

At enim sunt vulnera tua mihi terrori, magne I E S V. quid enim non merentur mea peccata, si tu propter illa, Deus cū sis, tam atrociter flagellatus es: sunt tamen, & esse debēt vulnera tua spes certa salutis. Quid enim sperare non possum & debeo à te, qui ex amore tuo immenso antequam essem tantam crudelitatem es passus, vt mihi mea peccata remitteres, & tuis virtutibus & donis ornares? Dant animæ meæ vires vulnera tua, Domine I E S V; dare certè possunt, & dabunt quidem si mea peccata nō faciant vt ne dent. sunt enim illa suscepta à Deo meo, vt vulnera sanentur animæ meæ, vt vulnera animæ meæ ne infligantur. Porro cū non sit sanitas in carne nostra, vulnus sit tota, & liuor, & plaga tumens, non circumligata, neq̄ curata medicamine, nec sota oleo, & eam tu sanam susceperis vt nostram sanares; factum est vt restuant nobis sanitatem tuæ plagæ, vulnera & liuores nostri tuis vulneribus & liuoribus curentur. Tuæ plagæ tumentes, quæ non fuerunt circumligatæ, non curatæ medicamine, non sota oleo, atque adeò quarum circumligatio, medicamen, & fomentum, vulnerum aliorum fuit sœuissima replicatio; faciunt, inquam, tuæ hæ plagæ, vt animorum nostrorum, tum sensuum vulnera tua virtute circumligentur, medicamine curentur tui sanguinis, oleo foueantur tuæ misericordiæ. Quis, si in flagella & tribulationes incidat, conqueri possit, & non potius patienter & longanimiter illa ferre debeat? Quis non deprecatur plura pro peccatis suis pati, & pro Christi amore atque imitatione? Ponamus ante oculos fidei & meditationis piæ Filium Dei I E S V M ad columnam ligatum acerbissime verberari; consideremus liuores, vulnera, sanguinis nuos; & si nostra sentiamus detrimenta, fateamur oportet non esse vulnera animæ nostræ curata perfecto medicamine, non oleo; & miseros adhuc nos esse credamus.

*Psal. 37.
Ista 1.*

Collige præuaricatrix Anima mea ex hac Dei flagellatione vitiorum tuorum cōtritionem & luctum. Tu illa vulnera Christo infixisti. quoties enim peccatū in Deum commisisti, toties illi flagellum inieceristi; & vt verius dicatur, quoties peccasti, toties omnia simul vulnera Christo infixisti: pro singulis enim tuis peccatis omnes plagas sustinuit Christus. Concipe ex Christi vulneribus virtutem animo quidem acri & constanti, humili tamen & sapienti, per flagellationis tui corporis vsum; vt cum hoc facis, ex Christi plagis vim accipiat tui corporis afflictio, quasi in te illa diuinæ plagæ suscipiantur, & tuæ per illas sint fructuosæ, vt esse possunt. Conter hanc corporis tui disciplinam ad tuorum peccatorum satisfactionem; adhibe ad vitiorum extirpationem, ad virtutum adeptiōnem. vt ere interna flagellatione cordis & animæ tuæ, hoc est, contritione (quæ, vt semper peccamus, numquam non est adhibenda) & ad hanc diligentius confer Christi verberationem & deuotiū; tum vt acrius vindices in peccata tua, quæ virtus est contritionis, simul vt plagas cordis Christi & Matris Virginis Mariæ imiteris & sentias salutariter: sic vitia tua & habitus malos verberabis, & virtute vulnerum Christi exuies. Dicamus hinc præterea, Diabolum, præsertim vbi molestus est, flagellare; & sicut ille facit nobis, ita nos contra illi faciamus. Illius flagella nituntur superbia in Deum, inuidia in nos: nos illum flagellemus Christi I E S V flagris, quæ diuinam spirant humilitatem, immensam charitatem: his nos armati, vim vulnerum Christi in illum conuertamus, illi eam opponamus; ita illam feram bestiā cruentabimus. Ille flagellat nos superbia, nos illū humilitate Christi, & nostra in Christo, ille nos cædit inuidia, nos illum Christi charitate, & nostra in Christo, ille nos alijs vitijs verberat, nos illum alijs Christi virtutibus, & nostris in Christo & p̄t Christum. Et simpliciter quidem flagellū est Dæmonis, & vehemens, & efficax oratio, & quem accipimus à Christo in oratione sensus spiritualis: his magna dexterritate & humilitate, & animo vtamur, & fugiet Dæmon à facie vulnerum Christi I E S V profligatus, cuius est gloria, virtus, & potentia infinita. Amē.

CORONATVR SPINIS IESVS.

122

Matt. xxvij. Mar. xv. Ioan. xix.

xcv

A. IESVS ab atrio in aulam Pratorij
crudelissime cæsus trahitur.
B. Recesserat Pilatus in cubiculum, &
quid vellet fieri, significauerat.
C. IESVS veste pariter ac pelle atro-
cissime exutus, purpurea clamide
per ludibrium induitur.

D. Sedere iubetur in scamno; Capiti
corona è spinis imponitur; arundo
pro sceptro datur.
E. Acerbissime cedunt, illudunt, feriunt arun-
dine; consalutant Regem Iudeorum.
F. Virgo Mater foris cum suis omnia
ex interuicij cognoscit.

319

CORONATVR SPINIS IESVS.

MATTH. XXVII. MAR. XV. IOAN. XIX.

In xcv. imaginem adnotatiuntula.

xcv.
122.

A. IESVS ab atrio in aulam Pratorij crudelissimè casus trahitur. B. Recefferat Pilatus in cubiculum, & quid vellet fieri significauerat. C. IESVS veste pariter ac pelle atrocissimè exutus, purpurea chlamyde per ludibrium induitur.	D. Sedere iubetur in scamno, capiti corona è spinis imponitur, arundo pro sceptro datur. E. Acerbissimè cadunt, illudunt, feriunt arundine, consulant Regem Iudaorum. F. Virgo Mater foris cum suis omnia ex internuntijs cognofcit.

MATTH. XXVII. MAR. XV. IOAN. XIX.

Tunc milites Præsidis^a suscipientes IESVM in Prætorio,

Milites autem

congregauerunt ad eum vniuersam cohortem:

duxerunt eum in^b atrium Prætorij,
& conuocant totam cohortem:

& exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei:
& plectentes coronam de spinis,
^d posuerunt super caput eius,
& arundinem in dextera eius.

& induunt eum purpura,
& imponunt ei plectentes spineam coronam.

& veste^e purpurea circumdederunt eum.
Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius:

Et genu flexo ante eum,
^f illudebant ei,

Et veniebant ad eum,

dicentes:

Aue Rex Iudaorum.
Et exuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius.

Et ceperunt salutare eum:

Aue^f Rex Iudaorum.

& dicebant:
Aue Rex Iudaorum:

Et percutiebant caput eius arundine,
& conspucebant eum:
& ponentes genua, adorabant eum.

& dabant ei alapas.

A. **A**trium, unde IESVM suscipientes milites Romani traxerunt per scalas intro in aulam Pratorij, in atrio vero remanent Iudæi in eadem hypocrisis perseverantes, ne contaminentur: observabant tamen, quid de IESV ageretur, per internuntios.

B. Pilatus in interiorem partem domus secesserat, à quo milites intellexerant quid fieri veller: dixit enim, ut flagellatum eum instar Regis per ironiam spinis coronarent, & Regem consalutarent: ut eo magis esset unde possent placari in eum Iudæi, & ipse maiorem causam haberet IESVM dimittendi. Inelligimus autem missos antea qui spinas ferrent, ex quibus milites coronam plecerent, quasi regium diadema.

C. Conuocata uniuersa cohorte in interiorem aulam pratorij, alij plectunt coronam de virgultis spinæ Aegyptiæ, truibus aculeis horrida; ex eo arbusculo scilicet, ex cuius floribus iucunda corona fieri solebant. Alij afferunt chlamydem purpuream & coccineam, dibapham, id est, bis tintam, vel quod materia esset purpurea, color coccinus, quale regium erat indumentum, & à Romanis solebat honoris causa Regibus amicis transmitti, forma chlamydis erat ut pallij, id fibula ad collum conuectebatur. Alij IESVM suis vestibus rursum exuunt, quæ fouebant quidem vulneratum eius corpus, sed simul vulneribus haerant, quod ex sanguinis concretionem necessum erat euenire, itaque renouantur vulnera boni IESV: purpuream & coccineam chlamydem cum induunt, iubent autem sedere pro tribunali in vili scamno.

D. Cum sedisset benignus IESVS, & recruduissent vulnera, & sanguine perfunderetur toto corpore; afferitur atrox corona, eam illi offerunt, eam esse quam ipsi honoris causa Romanus Imperator mittit: concedere illi Regnum, sed spinicum & miserum, quale ipsum decebat: hæc ad contumeliam. Dein coronam non tam imponunt capiti, quam truculentissimis furculis impingunt atque insigunt. Erat ea lata, ac densa, ut bonam capitis partem sauisimam aculeis transficeret. Undique perfluit diuinus sancti IESV sanguis, per vultum, per aures, per collum: ad hæc arundinem, siue calamum dextra inferunt, tamquam regium sceptrum: ita: ornatum per summam contumeliam consalus aut Regem Iudæorum genu flexi.

E. Aue, inquit conferti, Rex Iudæorum:

hi cadunt diuinam faciem alapis, illi conspuunt, eripit vnus à manu arundinem, quæ solida erat ^{Plin.} & robusta, ut esse solent orientales; illa caput ferit, quo fiebat ut profundius insingerentur spina: omni denique contumelia illum, & opprobrio, & cruciatu afficiunt execrabiles latrones.

Hæc contemplare, pie mediator, in tua presentia feri, indignitatem considera, dolorem vulnerum, sanguinis effusionem: si penitus es Christo vnitus, similia in te senties fieri, & viuax animi tui sensus cruentabitur cum Christo, & affligetur, nonnumquam corpore etiam similem senties cruciatum. Hoc est Dei vestri caput, o Angeli, diuinitatis corona splendens, hæc vestra gloria, in hoc omnes thesauri scientiæ & sapientia sunt absconditi: hoc cælum, terram, uniuersam creaturam suo imperio sustinet & gubernat; & tamen acerbissime seuisimam spinam configitur. Hæc est facies, in qua desideratis Angeli aspicere, cuius conspectus vestrum desiderium beat, & tamen spiritus putidissimis conspurcatur, alapis crudelibus verberatur; non tamen velata facie IESV, ut fecerant Iudæi, quasi suam caecitatem illi praesagientes, hi lucem. Sentis hanc crudelitatem & ignominiam cælum, terra, omnis creatura, & tamen homines illam, hi insigunt, alij non sentiunt. Pudeat te esse hominem, quod homines hæc faciant, doleat tibi, quod propter peccata tua fiant; confidas, quod per hæc tua expientur peccata. Considera rursum Dæmones adhuc gaudentes, totam militum cohortem insinitis blasphemis Christum laceffentes, risu, cachinnis, sannis illi conuultantes. Iudæi hæc non videbant quidem, audiebant tamen tumultum & clamores: sciebant per suos internuntios quid ageretur, partim verò latabantur, partim illorum animus angebatur: metuebant enim ne tot patna & contumelia euaderent tandem in IESV liberatione, qua nihil contingere poterat illis acerbius.

O IESV bone, vellem ex te scire quo pacto hæc feras. Primum non heroico tantum, sed planè diuino animo; sentio tamen summum dolorem, perseuerat mecum tedium, maror, a fictio que per tot horas pertuli, vulnera flagrorum me excruciant, spina his omnibus adiuncta me consciant: at tamen quamuis crescunt cruciatus, longè tamè illos superat animi mei promptitudo, constantia, & fortitudo. Atque illos quidem cruciatus, cum sint seuisissimi, non ob necessitatè tua redemptionis patior, o homo! sat quidem

dem futura esset mea mors ad infinitos homines saluandos) do tamen tua utilitati, que aliqui sunt tua redemptio: ne committas per insipientiam cordis tui, ut horum meditatio tibi non prosit, & ad meritum, & ad spiritus vim, que incomparabilem habent utilitatem & salutem. Hoc præterea volo te intelligere, inter acerbissimos dolores quos tota mea passione sustinui, illum continenter accessisse amarissimum, quod semper prospiciebam vnicè dilectam ac venerandam matrem Virginem de doloribus & pœnis meis confici: videbam meis colaphis, palmis, alapis, conspuationibus, meis flagris, contume-

lyis, spinis, pauore, tristitia, frigore, lassitudine illam vehementissimè affligi & cruciari.

F. Quo tempore coronatus est Christus, foris extra atrium prætorij lucebat beata Virgo cum suis, neque quicquam eorum que in IESVM fiebant videre poterat: audire aliquid poterat, sciebat item vel per nuntios, vel ex turba vocibus, ex quibus permanabant & diulgabantur omnia: contemplabatur tamen desolata Virgo singula spiritu in corde suo. duplicatur gemitus omnium & afflictio, horrent ad spinas, abominantur carnifices, compatiuntur Christo, omnibus modis se affligunt.

MEDITATIO.

Egredimini iterùm filix Sion, meditatores deuoti, egredimini, videte Regem Salomonem: egressi enim antea estis, & vidistis Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius, id est, quando ex MARIA Virgine nostram assumpsit naturam vigenitus Dei Filius, & delicias suas fecit esse eum filijs hominum. Egredimini rursum filix Sion, seponite illam coronationem incarnationis, & ad eam passionis, cui tunc se offerebat Christus, totum animum atque affectum omnem intendite, quæ plena doloris est & ignominix, spinæam sponli vestri coronationem. En vobis sese offert Christus IESVS truculentissimè flagellatus, videtis recentia vulnera Dei, imò totum corpus quasi vnum vulnus aspicitis, concisas carnes, vindique fluentem sanguinem, madidam terram Filij Dei sanguine, absque ijs quos intrinsecus patitur dolores immensos. Considerate, obsecro, quid faciat è columna solutus. Inuestigat vestes suas, quas latrones & atrociter illum exuerat, & contemptim disperferant. Exanguis IESVS, & vehementer debilitatus & afflictus colligit iussus vestimenta sua hinc illic, rigat sanguine suo terrâ. Sed cur iudui imperatis, homines impij, quem modò estis rursus spoliaturi? Ut illi cõtumelia maiori & cruciati afficiamus, propterea id facimus.

Nulla fuit ferè mora quin ex Pilati vel imperio, vel permissione, è flagellatione conferrant se latrones pessimi ad opprobriũ & crudelitatem spinæ coronationis. Adeste filix Sion, animaduertite quid fiat sponso vestro. Appropèrant illũ rursus exuere vestibus suis: cruciatus ille fuit eum se è flagellatione in-

duit Christus, addere volũt rabidi canes acerbiores, & per violentiam rursus IESVM exspoliant. Verũ quid fuit, quapropter voluistis coronare spinis purpura indutũ, non suis vestimentis? Primum voluimus illum cruciare vestes eripiendo: dein placuit vt conspieua essent illius flagra ad maiorem contemptum & abiectionem: ad hæc nolimus ne vestigium quidem hominis illius vllum remanere in illo, minũs Magistri, qualem præsentare videbantur suæ vestes. Vestem verò albam Herodis auferre placuit, ne videri posset fatuus, sed potius homo nequam & facinorosus. Nihil scilicet consecrati homines excogitare poterant ad te contumelia afficiendum, sancte IESVS, & cruciati, quod non auidissimè exequeretur & crudelissimè.

Vidistis filix Sion sponsum vestrũ nudum, quærentem sua vestimenta, induentem se, indutum rursus exui, & iterũ nudum: quem fructum igitur ex his animo concepistis? Exercuimus sensus nostros interiores, tum spirituales illis mysterijs, sensibus intimo animo indignitates illas & acerbitates immensas, & eordi impressimus; cõtabit anima nostra dolore & comparsione: simul illinc vim spiritus acrem eõcepimus humilitatis & patientiæ; voluissimus illi suas vestes offerre, eum iuuare, horridos illos carnifices abigere; nec sanè eius volũtas erat vt hæc illi seruitia quicquam deferret. Quod illũ velle intelleximus, id eonandum vobis est, vt lugubri & pia meditatione vestes orationis spirituales, quas ille simul nobis quærebat, inquiramus atque inueniamus, ipso nobis præeunte: illis eum induamus, quibus libenter tegitur, imò quibus nos ipse induit placidè & fructuosè: non

Thr. 3.
Isaie 26.

stram

stram nuditate agnoscamus, quam effecerunt peccata nostra, vestes salutares virtutum quaramus, quibus nuditate contegamus: contendamus potè ne tursus à nobis eripiantur, illud considerantes, quòd à se denuò vestes eripi permisit IESVS, vt ne nobis per illum semel partæ ab hostibus nostris diti-piantur.

Sed quid hìc nos motamur? non motantur sæui milites: IESVM ecce trahunt intèd in aulam prætorij, congregant ad eum vniuersam cohortem, exuunt, circumdant ei purpuram, sedete iubent vili in scabello, coronant atrocissimè corona ex spinis. Et cotonã quidem non solum ad ludibrium conferunt, vt chlamydem & scamnũ, sed ad acerbissimum cruciatum, impactis truncibus spinis: non autem tantũ vulnerant, sed crudelissimè etiã lancinauerunt. Porrigunt in manũ eius tamquam sceptrum arundinem, illudunt & conuittantur ei, genu flexo, quasi illum adotantes inclamant, *Aue Rex Iudæorum*; conspuunt eum, dant ei alapas, tũ accepta ex manu eius dura arundine crudeliter caput eius petcutiunt, quòd fiebat vt non solum priora spinarum vulnera renouarentur, sed vt altiũs impactis spinis, noua fierent vulnera & crudeliora. Eccam vobis, filix Sion, apertam meditationi vestræ materiæ immensitatè: quid enim immensum non est & infinitũ in gestis Christi, & passionibus, & morte, siue ad eum qui patitur spectes, siue ad peccatorũ pro quibus patitur Deus grauitatem, siue ad fructũ passionum? Ad prætorium adducunt IESVM scelerati, veluti ad Regiam è loco supplicij, ad augendum ludibrium. Voluisti, inquiunt, homo nefarie, Rex fieri; eris Rex, sed flagellatus, Rex eris, & spineus, & horridus, & omnibus abominabilis. O tetrũ Satanam, qui hæc per sua membra audet! Nolumus tuã coronationem faciant Iudæi; ludus enim ille esset si facerent: nos verè te volumus Regè coronare, Romanorũ enim est Reges designare, nõ viliũ Iudæorum; quæ fanna longè altius opprobriũ faciebat. Sequimini filix Sion sponsum vestrum spinis coronandũ, adotate vestigia pedum eius, ad cor vestrum sanguinem è vulneribus defluentem recipite, ne ad aliam quàm ad vestram tetrã recipiatur: exiuit vestibus suis, illas accipite vos, etiã si nolint Dæmones, illas seruate & deosculamini; sunt Christi, sunt Dei, sunt flagellati Christi & Dei propter vos, sunt quibus animæ vestræ

amiciantur vestimenta salutaria & diuina.

Congregant ad probrosam coronationem IESVS cohortem latronum; conuocat simul Satan suos Diabolos maiori numero: conuocate vos filix Sion Angelos, vocate sodales vestras, aduocate cælum, terram, creaturam omnem ad spectaculum omnibus sæculis inauditũ, horribile toti creaturæ & luctuosum, quo coronatur spinis Deus summa contumelia & cruciati. En iam sedet abiectè omni ludibrio expositus, contemplamini eum filix Sion, is enim ipse est qui super thronos sedet & super Cherubim, is qui per hanc vilem sedem metetur confessum ad dexteram Dei Patris omnipotentis in excelsis, & vt iudicaturus orbem sedear super sedem maiestatis suæ; is qui sedens ad dexteram Patris, stat simul intentans suam indignationem & vindictam in malos, simul protendens manũ cælestis auxiliij & tributionis in bonos. Conferte illam maiestatem cum hac abiectione, & videte ex illa in hanc influere diuinam virtutem; hanc per illam fieri excellentissimam vilitatem & potentissimam. Intelligite hinc, nihil altius esse humilitate quæ est in Christo, gustate, vt omnem suauitatem superet sedete nudum, vulneratum, abiectum cum Christo. Iam circumdant Christo putream chlamydem, obsoletam & contemptibilem, sed purpuream quidem illam & coccineam.

En principium Regni tui, en putpurã te dignam, iam regnate incipe Regnum quod huius mundi non est. Non hoc solum tunc dicebant homines impij, sed habent illius impietatis imitatoses quamplurimos; Machometanos, & Iudæos, & Hæreticos. Et illi quidè apertè Christo conuittantur, hæretici cum alium sibi confingunt Christũ, aliam Christi doctrinam appingunt, vero Christo, & veræ eius doctrinæ illudunt & conuittantur insolenter. Sed hi impij sunt; quid nos, qui orthodoxã pietatem profitemur, non similiter facimus? Hæretici numquam non habent in ote Christũ, illum tamè alienis vestibus induunt, id est, suis erroribus: nos Christũ confitemur, fidem Catholicam tenemus & doctrinam; & tamen ita viuimus, vt eum identidem chlamyde simili atq; milites amiciamus mortua fide, & petuera eius confessione & factis.

O acerbis latrones, cur illũ purpura indutis: iam enim est purpura micus amplior, & quidem vermikulata purpureo suo sanguine & vulneribus: si quæritis despectionẽ, maiot est

Matt. 27

Tertul.
de coron.
Milit.

1. salm. 79.
et 94.

Hebr. 1.

Matt. 27.

Matt. 27.

est in hac putputa, quàm in vestra chlamyde; quid vultis? Veram assimulare volumus Regiæ inaugurationis pompam, ad maius ludibriū. O læuam malignitatem! Verum parat vobis hæc purpura Christi, ô Martyres, vestras purpuras: nam propterea sanguis vester pretiosa purpura est, quòd sua putputa imbuerit illum Christus. Vestit vos sponsus, ô Virgines, vestra stola, non solum alba, sed simul quæ putputa referat colorem; est enim in virginitate vestra suum martyriū: atque adeò induantur necesse est omnes Sancti sanguine Christi, & sese lauent: nõ enim nisi per sanguinem, & ex sanguine Christi dealbantur, & euadunt in claritatē sempiternam; sanguis enim IESV vitā generat æternam. Properate filia Sion, venite, en facit Christus ex seamno suo distributionē chlamydū purpurearū: accipite, purgate animas vestras actionum puritate atque perfectione in Christo.

Apor. 7.

Ephes. 5.

Sed en afferunt magna pompa homines peruersissimi ad IESVM spineam coronam, eam offerunt ob oculos per contumeliā, impingunt dein crudelissimè in Dei caput, in caput capitis vestri, ô Angeli; in vestri, ô Ecclesia vniuersa; vnum enim est caput omnium Christus, ex quo etiā sumetis vestrum influum diuinū Angeli, vt omnem influxum Ecclesia & omne bonū: huius capitis caput spinis coronatur. Absque dubitatione dolor vester, & animorum auersio tanget vos, Angeli, cum è capite Christo in Ecclesiam suus dolor redundat: ad nos autem huius coronationis cruciatus pertinet proptiè, ô mortales; ex nostris enim spinis plexa est hæc Christi corona, nostra peccata sunt corona illius spinea; atque adeò singula peccata omnes spinæ sunt, & tota corona. Pœna nostrorum peccatorum æterna in illarum spinarum vulneta conuertitur; vulneta illa, infiniti illi pœnæ satisfaciunt. O miseros nos, si hæc non sentimus; miseri item, si sentimus, & tamen non compungimur, & vitam in melius non commutamus: pugnabit enim ille sensus contra nos, & nostram percotidiam coarguet.

Animaduertite filia Sion, quantum affert hæc corona Regi vestro cruciatum. Vigent omnes sensus vel ex capite vel in capite, tum extetnū tum inetnū: illi omnes acetbe lædebantur, etiam si præter cæteros cruciabatut tactus: inetnū simul omnes affligebantur; in totum corpus deriuabatur capitis dolor, vt ab eo principium sumunt om-

nes animales operationes: & tamen singulæ spinæ hoc faciebant; quid omnes quid in sensibus Christi perfectissimis? Si vnum corporis membrū patitur, membra cætera compatiuntur: nunc vetò in te, benigne IESV, humilis IESV, flagellate IESV, coronate spinis IESV, omnia membra, omnes sensus patiuntur; quid est consequens nisi vt compatiuntur omnia membra tua, & inmensa ista sit passio & cõpassio? O serini cordis animam, quæ hæc non sentit! ô immites oculos, qui non plangunt! Si membrum es Christi, compaterè è spinis amarissimè patienti Christo: quod si non facis, quid respondere poteris, nisi tuam insipientiam esse, & cordis stupiditatem accusandam? Luctum habe, saltem quòd hæc non lugeas quæ lugent Angeli, qui tamen lugere non possunt; quæ cœli, terra, creatura omnis obstupescit, & suo luctu luget. O vetum & perfectum nostrum Redemptorem & Samaritanum IESVM! Non solum delet iniquitates nostras, sed infirmitates sanat tactus nostri per flagellationem, tactus rursus & reliquorum sensuum per coronationem. Etenim quid fuit Christi flagellatio, quid verò coronatio, nisi sensuum nostrorum correctio, & noxiarum motuum repressio, & tentationum impulsio? Quotquot enim plagas Christo infligebant flagra, quotquot spinæ, tot vulneribus Christus cadebatur ob petulantiam nostrorum sensuum, quibus simul sanitatem afferebat: quòd si non sanentur peruersi sensuum tuorum motus, nec sedetur procacitas, tua est illa culpa, non imbecillitas medicinæ, vel Medici imprudentia. Corde recipe illa vulneta, ex corde deriua ad sensus, accipies diuinum auxilium, si non vt dissipentur motus, certè vt ne noceant. Debent autem hæc quæ de appetitu sensuum dicimus, intelligi & vsu pari in appetitu rationali, & in rationalibus potentijs; & prius quidem in illis disciplina institui debet atque exerceri.

Deetat sceptrum ad Regiam panopliam: Mar. 15. inferunt in dexteram mitis IESV homines scelerati arundinem acrem, qua utebantur quidem ad ludibrium, conferebant tamen ad maleficium: accipit libens arundinem mansuetus IESVS, factus obediens teterimis etiam hominibus. En vobis, ô Angeli, homines, en orbis vniuersæ Regem vestrum, Regem regum, & Dominum dominantium, Apor. 19. 1 Tim. 1. Exod. 6. Regem omnium sæculorum; *Omnipotens* nomen

nomen eius. Hic idem sedet duplici indutus purpura, sui sanguinis, & obsoleta illa: sedet coronatus spinis, pro sceptro gerit in manu arundinem, salutar genu flexo per itrisionem & detestationem *Rex Iudæorum*, percutitur alapis, confuitur, verberatur eius caput arundine. Quid hinc videtis, Angeli? Peccata videmus mortalium horrida & innumerabilia, & Dei misericordiam, & Christi patientiam, & Regni cœlestis figurâ: hæc enim purpura, hæc corona, hoc sceptrum, & quæ cum his coniuncta sunt, pepeterunt hominibus gloriam & Regnum sempiternum. Bestiæ estis, & Dæmones, quibus semper illudit Deus: existimatis vos hæc fote I E S V opprobria; sunt vestra, ac vestrorû asseclarum non solum opprobria, sed pœnæ infetnales; Chisti verò gloriosissima trophæa, per quæ vos triumphat & traducit palam. Quid verò vos videtis, homines? Videmus & nos quæ Angeli, sed in contemplatione nostrorû peccatorû hætemus: illa est meditatio nobis fructuosa, quæ applicat Christi passionem & impropria nostris culpis, ut in illas nos per illa vindicemus, simul ut per illa veniam ab eo, qui propterea passus est ut illas nobis condonaret, exoremus: quod si paulò altiùs seramur, illos omnes cruciatus, illa impropria nos Christo infligere intelligemus, nostrorû peccatorum varietate. Purpura enim cõtempibili induimus Christum, si per hypocrisism Christum laudamus, vel si negligenter in oratione versamur. Corona spinea illum coronamus, vbi eius seruos conuictijs & contumelijs appetimus, vel vbi malè de illis suspicamur. In dexteram eius arundinem inferimus, vbi contemnimus eius in nobis gubernationem, & disciplinam auersamur. Salutamus genu flexo Regem Iudæorum per ironiam, quâdo subdolè nostris maioribus obedimus, quando non animo, sed ad oculum obtemperamus. Instingit Chisto alapas, qui ignominiosè illum blasphemat, vel etiam si quis efficitas vel reuelationes, vel dona eumentur. Confuit Christum, qui lasciuiam persequi-

Colof. 1.

Ephes. 6.

tur, & carnis cotruptiones, vel si quis finem in delectationibus spiritualibus ponit. Percutit arundine coronam spineam Christi & caput, qui rebus diuinis ad malas artes, vel ad coniuurationes, vel flagitia abutitur; vel ille etiam qui rebus spiritualibus, & moribus qui alioqui probati sunt, abutitur vel ad quæstû, vel ad dignitates comparandas. Denique in vniuersum vestiunt purpura, coronant, dant in manum Christo arundinem, & illum salutant hypocritæ omnes, quotquot in Deum peccant. Quid vos reliquæ Dei creaturæ sentitis? Nos quidem semper fecimus verbû Domini creatotis & gubernatoris nostri: in ipso enim sumus omnes, in ipso sumus & mouemur quam plurimæ, viuimus etiam in ipso petmulta; ipse nos fini nostro coniungit, Regem illum agnoscimus, & nostris actionibus & obedientia prostemur; nec ampliùs sentire possumus vel loqui quàm re ipsa præstamus, nisi illud nobis concedat noster Dominus. Hoc si concederet, clamatemus peiores nobis esse qui naturam meliorem quàm nos acceperunt: hi enim Regem negant eum qui orbem regit vniuersum, & eum in quo & ipsi viuunt, mouentur, & sunt, plagis afficiunt & contumelijs. Quod si nobis illud etiam concederet noster conditor & gubernator, nostras vires contra tantam impietatem conuertetemus, perirent omnes miserimè à facie nostra.

Aster. 17.

Desidero, magne I E S V, & peto abs te quàm possum humillimè atque studiosissimè, ut me tuis vestibus induas: purpura, quæ sit seruens meus in te amor, & acre desiderium sanguinem pro te fundendi; corona spinea, quæ sit gloria ea apud te, quæ per mortificationem omnium sensuum perficitur; spinis me simul compunctionis transfigas, & zelo iustitiæ & gloriæ tuæ; da mihi in manum arundinem, qua meas passiones, & têtationes, & insolentes Dæmonû importunitates, tanquam vitga ferrea in te flagellè & dissipem, & fiat mihi virga illa vitga directionis, virga Regni tui, qui es benedictus in sæcula. Amen.

Eph. 1. 6.

GESTA POST CORONATIONEM, ANTEQUAM FERRETUR SENTENTIA.

Ioan. xix.

123
xcvi

- A. Ostendit Pilatus Iudæis IESVM flagellatum, & coronatum e spinis; Dicit, Ecce Homo.
 B. Cum defenderet IESVM Pilatus, ad accusationem blasphemiz veniunt; Filium Dei se facit.
 C. Magis timuit Pilatus, propterea ingressus in pratorium, accuratius interrogat IESVM; Vnde es tu?
 D. Non Respondet illi IESVS.

- C. Quod videns Pilatus, urget illum concitate.
 D. Respondet IESVS; Non haberes potestatem, &c.
 A. Motus, verbis IESV, apertius agit, ut ipsum liberet.
 B. Addunt Iudæi; Si hunc dimittis, non es amicus Cesaris.
 A. Hac plaga Pilatus a defensione IESV deiectus est.

325

GESTA POST CORONATIONEM, ANTEQVAM FERRETVR SENTENTIA.

I O A N. XIX.

In *xcvi.* imaginem *Adnotatiuncula.*

xcvi.

A. Osendit Pilatus Iudæis IESVM flagellatum & coronatum è spinis: dicit, Ecce homo. B. Cùm defenderet IESVM Pilatus, ad accusationem blasphemie veniunt: Filium Dei se fecit. C. Magis timuit Pilatus, propterea ingressus in pratorium accuratius interrogat IESVM: Vnde es tu? D. Non respondet illi IESVS.	C. Quod videns Pilatus, vrget illum concit. arè. D. Respondet IESVS: Non haberes potestatem, &c. A. Motus verbi IESV, apertius agit vt ipsi haberes. B. Addunt Iudæi: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. A. Hac plaga Pilatus à IESV defensione deiectus est.

123

I O A N. XIX.

Exiit ergo iterum^a Pilatus foras, & dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. (^a Exiit ergo IESVS portans coronam spinicam, & purpureum vestimentum.) & dicit eis: ^a Ecce homo. Cùm ergo vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, Crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non inuenio in eo causam. ^b Responderunt ei Iudæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei^b se fecit. Cùm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, ^a magis timuit. Et ingressus est pratorium iterum, & dicit ad IESVM: vnde es tu? ^a IESVS autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Tibi^a non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit IESVS: Non^a haberes potestatem aduersus me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Et exinde querebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant, dicentes: Si hunc^b dimittis, non es amicus Cæsaris. omnis enim qui se Regem facit, contradicit Cæsari.

ADNOTATIO.

Postquam edixerat Pilatus vt sine facerent milites affligendi IESVM, insit duci: prececit ipse ad Propylæum eo animo, vt qui verbis & autoritate non potuisset Iudæos ab infestatione IESV renocare, commiseratione flecteret. Peruenit prior ad anteriorem Propylæi partem, conuertunt ad illum ferociter ora Iudæi. At Pilatus: Ecce, inquit, adduco eum ad vos foras virgis cæsum, atque spinis coronatum (vtrumque cum ingenti crudelitate atque ignominia) vt intelligatis me vestrae importunitati hac dedisse, vt tandem vestri ciuis miseria animum vestrum placent, neque ad mortem vsque velitis in illum sequere: profiteor enim, quod sepe dixi,

me in illo nullam mortis causam inuenire. dimittam igitur illum emendatum, ita vt nec ille iactare possit se Regem, nec vos ab illo quicquam timere. date hoc humanitati, Iudæi; & veniat vobis in mentem quod homines estis, qui accusari possitis, in quos sequere, quibus condonare noxam Cæsar, vel ego possim. Cur tu per te illum non dimittis Pilate? Vellem quidem dimittere, sed illud contendo, vt consentientibus Iudæis dimittam. Video quidem IESV innocentiam singularem, Iudæorum liuorem tetrum, nec sum tam parato animo, vt pro veritate stem fortiter contra iniquitatem & calumniam.

Hac cùm diceret Pilatus, & Iudæi tumultua-

E e rentur,

rentur, ductus IESVS è pratorio venit ad Pilatū, portās spineā coronam & purpuram, plagis toto corpore & sanguine horridus, habitu despicatissimus, omnibus modis miserandus: hanc Christi speciē exhibuit Pilatus Iudeis. Ecce, inquit, homo, Ecce homo, inquit Pater Deus, qui Filius est meus, mihi in mea gloria coaeternus. Ecce homo, inquit Angeli, qui noster est Creator, noster Dñs, nostra gloria sempiterna. Ecce homo, inquit, qui nos creauit, conseruat, gubernat sua omnipotentia & virtute. Ecce Deus, inquit Virgo, qui ex meis visceribus factus est homo, qui ex meo utero natus est Deus homo. Ecce homo, dicitur p̄ omnes animi, qui est nostra salus & vita, nostra gloria, nostra cordiū exultatio. Sed tu, Pilate, quid dicis? Ecce homo adeo afflictus, adeo de honestate, adeo abiectus, ut nullus ei inuidere, nullus eum metueret, sed contra illū potius vel cōtemnere, vel miserari omnes debeant.

At impij Principes vel ministri, quid dicunt? (nam plebs videtur tam miserabili aspectu commota tacere, etiamsi in Christum excitat a rursus est) quid igitur dicunt cōscelerati Principes & ministri Iudeorum? in rabiem maiorem accenduntur ex Christi maioribus miseriis & arumnis. Crucifige, crucifige eum. leuisima haec sunt quae cernimus, pro magnitudine odij, inuidiae, & malignitatis nostrae: vitam petimus per mortem ignominiae & turpitudinis plenā: crucifige, crucifige. Mira est Pilati constantia haecenus in vita Christi defendenda, quem tam atrox Iudeorum obstinatio nihil loco mouebat. Accipite eum vos, subdit, & crucifigite; ego enim non inuenio in eo damnationis ullam causam. Hec commoto animo per execrationem Iudeorum dixit, vehementer omnes à morte Christi deterrens. Ego illius innocentiam cum videam, nec vos quicquā aduersum eum adducatis, planē illū non possum, nec debeo crucifigere, vos illum crucifigite: quod si nō potestis (ut nō potestis, nec si possētis auerteretis) est planē vestra malitia detestabilis, qui nec illū audeatis crucifigere, & me velitis adigere ut crucifigā, qui illū scio & profiteor innocentē, neque tamen aliud quā impotentem clamatus, Crucifige, crucifige. His Pilati verbis exacerbat Iudei, ne odia tantū agere viderentur, innouans accusationem; & quod haecenus astute siluerant, coacti produnt.

B. Nos legem habemus, & secundū legem debet mori, quia Filiū Dei se fecit. Hoc verò est quod in concilio bis praeteriderant damnationi & mortis IESV, nec ausi tamen fuerant haecenus

deserere ad Pilatum, metuentes ne id audiens Pilatus perturbaretur, & timeret eum damnare. Nunc, nescientes quò se verterent, necessario illud euomunt: Fecit se Filiū Dei, propterea iuxta legem nostram debet mori. Non audent nunc dicere, Est blasphemus, quod alii fecerant, & nuper in cōcilio cōclamauerāt, neque enim omnia vel Demonius, vel illis permittebat Christus. illud permisi dicere, quo significari posset excellentissima illa veritas: fecisse Christum cum Patre & Spiritu sancto vnicā operatione diuinae virtutis, ut sua humanitas Verbo suo uniretur, & fieret Deus homo & esset: propter enim suae diuinitatis & Evangelij constantem predicationem oportebat Christum pati, ut praedixerant Prophetae, ac constituerat Deus. At Iudei obsecati terra malitia atque malignitate, summam veritatem in summam inuidiam vocant & accusationem: ut utrum malitiosè verbo fecit, quasi per usurpationem id fecisset Christus, & non professus esset planē se Filium Dei, & alibi non semel, & in concilio bis ante aliquot horas; & quasi eam veritatem non confirmasset diuino testimonio, mortuos suscitando, cecos illuminando, Demones suo imperio eiicendo: quae omnia & illam veritatem, quam ipse professus fuerat, & totam eius doctrinam & gesta caelesti auctoritate corroborabāt. Luce tamē tam illustri oculi superborū hominum & inuidorum obsecati sunt, agente eos precipitem cacodemone in omne maleficium & amentiam, ut mirum non sit, quod tam sedè secum ipsi pugnent. Non licet, modo dixerant, nobis interficere quemquam; nunc, secundū legē debet mori. Igitur vobis licet quod dixistis non licere, non enim lex blasphemum lapidandum, minus verò crucifigendum tradebat Gentibus, sed vobis lapidandum iusto iudicio. cur non arripitis occasionem ex verbis Pilati, qui dixit: Accipite eū vos, & crucifigite? Incredibilis erat Demonis & Iudeorū nequitia, volebant IESVM per summam cruciatum atque ignominiam interficere, id est, per crucem: ut non solum neci traderetur, sed eradicaretur eius nomen ab hominum memoria, itaq; nullus esse posset, qui vel illius nomē non execraretur, vel non erulesceret: verum contendebant illud fieri per Romanos, ut illa damnatio & infamia non contineretur tantū angustis gentis Iudaicae, sed totum orbem peruagaretur, & consensisse in damnationem viderentur omnes mortales. hoc persuaserant Demones, hoc furiosè contendebant Iudei.

C. Fibi hanc auditis nouam accusationem Pilatus,

latus, cum antea semper veritas fuisset IESVM damnare, tunc vero magis timuit. Audierat de Deo Iudeorum: nō erat iniustitatum idolatras Deorum filios credere & adorare: arcana quæ de Deo Iudeorum audierat admirabatur; ignotum enim Deū ferē Gentiles colebant. quare exhorret, cum illius Dei, ignoti quidem, sed Dei tamen Filium cogitat à se morti iudicandum. Relictus ergo Iudeis, rursus ingressus prætorium assumpto IESV, attentissimè illum interrogat. Iam non quero, An Rex sis, non Quid sit veritas, sed hoc vi dicat: Vnde est tu? Scio Galileum, è potestate Herodis; hanc originem non quero, sed aliam. Intellexi quidem ex te, non esse regnum tuum ex hoc mundo; suspiratus sum te Regem esse, sed à quo Romanus non sit timendum; rationem tamen regni non intelligo, audiens quod te Filium Dei dixeris: peto ex te, ut aperias mihi vnde sis; ut intelligere possim, an sis Filius Dei: ita feci, ut & Regnum tuum vnde sit intelligā: quod cum intellexero, eripit te ex Iudeorū coniuratione & maleficio. Eo res tam enaserat, ut si respondisset IESVS, planè videretur à Pilato liberandus, & id sua responsione quæ fuisse: namque audiens quod se diceret Regem IESVS, illum suspitione Regni affectum liberauerat, quid non faceret, si eum apertè & clarè è caelo Filium Dei omnipotentis venisse in mundum, sumpsisse ex Virgine carnem ad redimendos mortales ab æterna morte, ad communicandam illis sempiternam gloriam venisse audiret?

D. Quocirca, cum sciret IESVS, etsi Deum se Pilato fateretur, alia occasione ab eo esse interficiendum; ne grauius peccaret Pilatus, tum propter eius indignitatem, noluit respondere, simul ut voluntate sua intelligeretur pati: præterquā quod infinitis aliis factis demonstrauit, dispensationem & præceptum Patris, & Scripturas voluisse se voluntariè adimplere.

C. Videns Pilatus, quod nihil responderet, iam non admiratur silentium, ut antea, sed perturbatus animo, & impensius cupiens aliquid audire, vnde occasionem capere posset illū dimittere: Mihi, inquit, non loqueris? Cōcitat a quidem mente ita loquitur, sed beneuola; quasi vehementer illum alliciens ad responsonem. Propterea addit: Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te: Tu ipse intellexisti, IESV, quanta contentione te habentes à morte liberare voluerim, & nunc in eo sum totus: responde; & si aliud nihil te mouet, illud moueat, quod in potestate mea est tua vel mors vel vita, & tua responsione pos-

sis à me vitam impetrare.

D. Cum ad primam interrogationem nolisset respondere Christus, ad hanc noluit tacere, propter zelum potestatis Patris sui: Non haberes, inquit, in me potestatem, nisi tibi datum esset desuper. Rursus reuocat ipsum à terrenis, & ad spiritalia inuitat, ut antè, cum dixit: Regnū meū non est de hoc mundo, quod mouerat Pilatum: & nunc non dubiū, quin fuerit permotus; sed ita tamen (quod sciebat IESVS) ut non propterea esset eum dimissurus, sed minorem voluntatem adducturus ad eius damnationē. Curabat enim Christus, considerans non nihil virtutis & veritatis quod in eo erat, Pilatum remunerare, ut leuius peccaret, & leuiorē penam mereretur: quod antea ita etiā curauerat. Respondit igitur Christus: Non haberes potestatem aduersus me vllam, nisi tibi datum esset desuper: propterea qui me tradidit tibi, maius peccatū habet. Habes quidē in me potestatem aliquam; verum non, ut arbitraris, à Cæsare, vel ex officio tuo, vel à Iudeis; in me enim ne minimū quidem possunt omnes Demones, omnis terrena potestas, vel vniversa creatura: sed dispensatio est è caelo preueniens, à Deo Patre permessa tibi, ut facultatem habeas meæ vitæ & mortis. Potestatem ergo cum tu profitearis te habere in me, & videris meam innocentiam grauius quidem in Deum & me peccasti me flagellando & spinis coronando: grauius simul peccas, qui non dimittere audes propter humanum timorem: grauius tamen longè quàm tu peccant Iudei. tu enim ignorātia quadam, & pessimè peccas; illi ex tetra inuidia, malitia, malignitate, & longè minori ignorantia.

A. His verbis perterritus Pilatus, iam inde apertius disquirebat vnde IESVM dimitteret, cum antea in hoc fuisset. relicto enim IESV intra prætorium, prodiit rursus ad propylæum, & cum Iudeis acrius contendit, IESVM ut liberet, quod ubi viderunt Principes, sua maleficia & seua consilia in angustum redacta, nec religione moueri Pilatum ut IESVM crucifigeret, quod ipsi sperauerant, sed contrā ut liberaret, veniunt ad illud, quod apud Romanos sciebant plurimum valere, ad ambitionem. Ut ergo timorem incuterent Pilato, & caueret ne iacturam faceret dignitati, apud Cæsarem, clamant:

B. Si hunc dimittis, non est amicus Cæsaris: omnis enim qui se Regē facit, cōtradicit Cæsari. Hæc dicunt furias spirantes, & atroces minas, quasi illum apud Tyberium accusaturi. Non potes, Pilate, tueri tuam dignitatem, non potes

non esse reus Maiestatis, si hunc dimittis, qui se Regem esse proficitur. Nihil est quod tibi persuadeas Regnum eius non esse de hoc mundo, Regem ipse se esse non negat; hoc est aduersari Caesaris monarchia. quod si tu in illum non animad-

uertis, planè te hac rebellione implicas, neces amicus Caesaris, sed inimicus & hostis.

A. His verbis deiectus est Pilatus à defensione Christi, & victus ambitione & vano timore, dedit manus Diabolo & Iudæis.

MEDITATIO.

IAM eò, Filia Sion, ventum est, vbi à Pilato IESVS ad crucem damnatur: sed prius datur nobis in conspectu, vt intelligamus omnes, si crucem Christi deuotè & fructuosè velimus meditari, nobis præcedentes omnes Christi passiones & impropria ob oculos mentis esse ponenda, & intimo cordi figenda; ita ad eundem ad crucis meditationem. Excusat vehementer Pilatus IESVM: vtget acertimè Iudæos, quasi colligens argumenta ex sanguine & cruciatibus, ex deturpatione & contumeliis Christo inflictis. O nefaria argumenta! ô rationes crudeles! Si illum ita flagellem, ita affligam, & despiciam faciam, vt nullius animum ad misericordiam mouere non possit, deserent suam inuidiam Iudæi, suam malignitatem, & crudelitatem, & malitiam; misericordia mouebuntur si tam atrociter multatum illis ostendam. Si tuum hoc fuit consilium, Pilate, impium tamen fuit & insanum. cum nouisses Iudæorum deploratam feritatem, eos speras miseris IESV placandos, & non potius ad rabiem accendèdos: sed tamen non tam fuit tua cogitatio, quàm præsentis & sæuiantis Satanæ. Multis coniecturis collegerat veterator hanc esse IESV doctrinam, vt suo sanguine deleterentur peccata huic doctrinæ & veritati diuinæ voluit illudete Diabolus malignitate, & couiciati: persuasit Pilato aliud agenti, vt pro liberatione IESV, IESV sanguis funderetur; ita scilicet futurum, vt eodem sanguine diluerentur Iudæorum malitia & obstinatio: quod per summam irrationem & sanam cogitauit. ita suum agebat cum suis Apostatis spiritibus triumphum de IESV, de quæ eius doctrina; simul crudelitatem suam in Christum, & sæuam tyrannidem in Iudæos exercebat.

Ioan. 18.

Ecce adduco eum foras, vt cognoscatis, quia in eo nullam inuenio causam. Loquitur item Pater Deus mortalibus cælo: Ecce Filium meum mihi consubstantialem & coeternum; adduco eum ad vos foras mortales, vt cum sepe apud me sit intus in mea æternitate & substantia inuisibilis & immortalis, fiat in vestro

tempore & fragili substantia visibilis & mortal. Neque huius rei causam habui nisi vos, ex mea bonitate: propter vos enim venit Filius meus in mundum de mea & eius misericordia & voluntate, vt vos è manu Satanæ liberaret, & vestra omnium peccata in se toller. 101. tet, patiens ipse pro vobis & moriens. Causam igitur & incatnationis Filij mei, & eius passionis & mortis accepi ex mea charitate propter vos: hoc agnoscite, hoc deplorare. compatimini Filio meo pro vobis patienti & morienti, neque imitemini impios: Iudæi enim etiã nunc in Filium meum causam eius mortis confetunt, quos sequuntur alij infideles & hæretici. Iudæi, si nihil aliud, certè ex lege pertinaciter credunt se iustificari; quare Christum propter sua peccata, non mortaliù, mortuum esse blasphemant. Idem Mahumetani de sua lege iactant: Christum verò vtrique explodunt. Hæretici per solitudinem suæ fidei à Christi iustitia excidunt, & faciunt Christum frustra suum sanguinem effudisse. Neque tamen soli Lutherani, & qui ex his prodierunt, sola fide autumant se iustos, sed singuli sua. Catholici vtinam nos similiter non facere interpretari possemus. Quid enim sunt varia quæ admittimus contra Deum peccata, quàm eiu Filium conculcare, & eius sanguine pollutum ducere, & spiritui gratiæ contumeliam facere? & dum abutimur Dei longanimitate, & in peccatis perseueramus, nõnne re ipsa dicimus Christum frustra mortuum esse? Nam si ab quæ ea causa mortuus est, quam Deus accepit è nostris peccatis, & tamen mortuus verisimè est; causam mortis eius in ipso ponere videmur, & esse peiores Pilato, qui nullam in eo causam inuenit.

Ecce homo. O sancte homo IESV! ô Deo homo IESV! ô splendor gloriæ, & figura substantiæ Patris æterni! Deo homo IESV! Quis fructuosè hunc locum meditari possit, nisi tu eius cordi dicas tuum, *Ecce homo!* Ita fac, bone IESV, per ea mysteria quæ in *Ecce homo* posuisti. *Ecce*, rem nouam, & inauditam, & stupendam proponit Pilatus; hominè innocentem, miraculis clarum, doctrina

Heb. 10.

Heb. 1.

Ioan. 18.

strina admirabile, existimatione excellentē, quæ ne Iudæi quidem ignorabant: hunc hominē proponit Pilatus flagellis crudelissimè concitum, spinis sæuis coronatū, purpura per ludibrium ornatum, & arundineo scepro; & tamē Iudæi eius non miserentur, illius etiam crucē vrgent eò violentius. Quæ Pilatus ipse ita atrociter fieri imperauerat, vt omne crudelitatis exemplū superarent, ea ipsi contemnant omnia. O afflictum te, bone IESV, & vita animæ meæ! Qui te defendebat, is in te non imitabile exemplum edebat crudelitatis & iniustitiæ; & tamen nesciebat te esse Deum omnipotentē, eras tamen, vt semper es. Quæ infinitè igitur excedit hoc exemplum tuum, illud, Pilate, quod credebas esse incredibile? Tu credebas esse in hominem a te editam illam atrocitatē, edita est in Deū. O te miserū! ô Iudæos supra omnē fidē immisericordes & crudeles, qui tam miserabilē atrocitatē vidētes, nō solum odium non deposuerunt & accusationem, sed furiosius etiā auxerūt & persequuti sunt! *Ecce homo* Pilati Iudæis nihil profuit, sed profit nobis, ô Meditatores deuoti. Tu quidē, Pilate, voluisti Iudæos ad misericordiam prouocare flagellatione & coronatione IESV, nihil aliud adduxisti, ac ne curabas quidem alia, vel nō noueras; & illa videbatur tibi causa esse commiserationis vehementissima, vt erat. Quid si dixisses pœnas alias, dolores, afflictiones, contumelias, colaphos, alapas, vincula, raptationes, multationes acerbas; si, quæ intrinsicè passus erat, & illo eodē tempore patiebatur. ille enim homo erat, qui ex hortu vsque, & illa oratione amarissimè infinitis modis affligebatur. Quid si illius tā afflictī hominis diuina dona, & excellentias tum naturales tum supernaturales prædicasses? Quid si Deum dixisses, & hæc persuadere potuisses? absque vlla dubitatione non te solum ad misericordiam IESV, & liberationem pro mouisses, sed tetrū Satanā, & Diabulos omnes non ad misericordiā, sed ad eripiendum à morte IESVM traxisses repugnātes, atque aded Iudæos ipsos ad deserendam accusationem suam commouisses, tamen si dari non potest vt Deum esse IESVM illis persuaderi posset: quo fit vt essent Iudæi Diabolis peiores. desiterunt enim tandem Dæmones IESVM insectari propter suspiciōē diuinitatis, nunquam cessarunt Iudæi. sed tamen si his fuisset persuasum IESVM Deum esse, absque dubio ab illius insectatione discessissent. At nos

credimus omnes passiones Christi, omnes pœnas, omnes perfectiones & dona; fide tenemus simul illum hominem Deum esse omnipotentem, illas pœnas Dei veri fuisse & viui, ac propterea fuisse immensas; & tamen nulla cōmiseratione mouemur. Nobis dictum est, *Ecce homo*: nobis cōtinenter dicitur, *Ecce homo*, cuius præ vulneribus & contumeliis infinitis non est species vel decor vllus: in cuius aspectu nihil non despectum; qui vir est *Isa. 53.* post omnes homines abiectissimus, insignis e doloribus, notabilis ab infirmitatibus. Hæc clamant Prophete, hæc Euangelia, hæc per imagines huius mysterij Ecclesia sancta, & tamen non mouemur. Quod si non ad sensibile deuotionem, saltē ad deuotionis actus vehementer nitamur; si non ad cōpunctionē sensibilem & lachrymas, saltē ad interiores, si nō ad Christo compatiendum, & pro Christo quascunq. tribulationes patiendū, saltē ad harum desiderium pro Christo. Putamūne Iudæis duntaxat hæc esse proposita ad commiserationē: nobis præcipuè proposita sunt. illis enim non solum non profuerunt, sed obfuerunt etiam: caueamus ne Iudæis vel similes efficiamur, veletiam peiores. Ostendit Iudæis Christum afflictum Pilatus, is quem illi detestabantur, & ingentio odio prosequerantur, & dixit eis: *Ecce homo*. Nobis eundem ostendit Pater omnipotens, is qui vult omnes homines *1. Tim. 2.* saluos fieri, nos verò sua charitate complectitur, & diuinis beneficiis prosequitur, is quem nos profitemur atque adoramus Patrem immensæ maiestatis. Hic igitur est, qui ad alias infinitas benignitates hanc etiam in nos confert, & ad aures interioris hominis, si quis aures audiendi habeat, suauissimè loquitur: *Ecce homo*, ecce vnicus filius meus, Dominus vester, quem pro mea immensa charitate dedi vobis: ecce habetis Filium meum, vester est; ego enim sic dilexi mundum, vt *Ioan. 3.* Verbum meum donarem vobis vltro, vt viscera mea, vestra essent. Aperite corda vestra, recipite donum inestimabile: ecce homo, & in illo, ecce me, ecce Spiritū sanctū, ecce nostrā triū vnā diuinitatem. Vt autem hanc charitatē nostrā erga vos commendaremus, voluimus, vt Filius hic meus, nō solum homō esset, sed vt pro vobis patreretur, & moreretur: his ornatum gemmis donum à nobis accepistis, flagellatum Filium meum, spinis coronatum pro vobis, & crucifixū. Ad hæc hic homo ab æternitate voluit offerri ad crucem & mortē:

hac veniens in mundum pro vobis in se recepit, hac passus est, vt vobis pareret vitam sempiternam: neque hoc solum, sed se vobis dedit in cibum; vt in corpore & sanguine suo nostra etiã triũ pasceremini diuinitate. Ecce igitur homo. Hac autẽ omnia cum vobis dederim in hoc homine, nihil à vobis vel peto vel expeto, quàm id quod vobis sit salutare & facile, vt me diligatis, & Filiũ meum, & Spiritũ sanctũ & madata nostra, & Ecclesiã nostrã seruetis. Diligite, o fratres Filij mei, quos ego in illo dilexi semper, diligite Deũ, & nihil erit vobis difficile, omnia verò proueniẽt in salutem & vitã tum animã, tum corporis sempiternam. Audite filij, audite me patrẽ vestrum qui in cœlis sum; audite fratrẽ vestrũ IESVM Filium meum, qui ad dexterã meam sedet, qui hæc eadẽ vobis proponit. hinc enim fiet, vt voluntas mea vobis placeat, & ad illã faciendam omnes vires intendatis. Hæc si nõ percipiatis, & altiores mentis eleuationes vos non moueant, en aliter vobis propono Filiũ meum, factum pro vobis hominẽ dolorũ, & sciẽtem infirmitatem ab initio vsque suã incarnationis. Videte eum indutũ vestra mortalitate, vestris infirmitatibus, vestra carne, im mœsitate eius vtero matris inclusam; ibi omnes futurã passionẽ, ibi mortem futurã cogitatione, voluntate, & spiritali sensu subeuntem contemplanini. Natum videte nudum, lugentẽ, frigentem, in summa paupertate, panniculis inuolutum, reclinatum in præsepio inter asinum & bouem, lacte egentẽ vt viueret, circumcisum vt peccatorem, qui sanctitas erat infinita; sanguinem è vulnere fluentem excipite, & abscissum præputium; fugientem cum Matre in Ægyptum sequimini; labores itineris, & egestatem Ægypti considerate. Quoties panem à Matre paruulus Iesus petiit, quẽ illa non habuit, vel cum difficultate habuit! rursus labores itineris cum ex Ægypto redirent conspicite, & metũ ab Archelao, & secessum in Galilæam. Ibi rursus videte paupertatem: gustate vt inceperit Matre deseruire puerilibus ministerijs, vt Iosepho in lignaria, vt mortuo Iosepho exerceret ipse per se lignariam, vt ad tricesimum vsque annum incognitus inter homines vixit & quasi abiectus, nec litteras discens, nec magni quicquam designans. Contemplanini porrò quã exercitam & laboriosam vitam ageret post annum tricesimum, in quanta paupertate, in quot laboribus, tamẽ quoties sit passus, quo-

ties ex itinere & prædicatione fatigatus fuerit; Ioan. 4. Math. 4. quemadmodũ fuerit ter à Satana tentatus, bis portatus per aërem sublimis, semel à deserto Dommim in tẽplũ pinnaculũ, iterũ in montẽ Nebo & verticẽ Phasga. Raptus est à ciuibus suis ad supercilium môtis, vt inde daretur in precipitium. Quoties insidias illi posuerũt Iudæi cum concionaretur! Quoties illi contradixerunt, & disputatione adorti sunt! Quoties illũ conati sunt capere in sermone! quoties illi os occludere. Quot iniurias & contumelias in illum coniecerunt! quot calumnias effinxerunt! Quã sæpẽ voluerũt eum lapidare: quam sæpẽ capere: tandem in concilio decreuerunt illũ interficere. Ecce homo hæctenus dolorũ & laborũ, scientẽ infirmitatẽ & afflictionem. Quid præterea? Ecce homo, qui in hortu in oratione cum morte confictatus ad mortem vsque est, vnde venit in agoniam, & sanguineũ sudauit sudorẽ ad terrã vsq. decurretem. Traditus à discipulo est in manus impiorum, cum summa ignominia & crudelitate ligatus est: ductus est ad Annã, vbi atrocẽ accepit a lapam; ad Caiphã, vbi tamquã impius & blasphemus damnatus est ad mortẽ, & ea nocte contumelias, alapas, colaphos, cõspuationes, euulsiones barbã & capillorum perpeffus est: ductus postridie est ad curiã ad vniuersũ concilium, vbi rursus condemnatus ad Pilatum rapitur, apud quẽ inuidiosissimẽ accusatus est & falsissimẽ; inde apud Herodem pro saturo habitus, reductus ad Pilatum dirissimẽ flagellis est toto corpore concisus, spinea corona atrocissimẽ coronatus, indutus purpura, donatus arundine pro sceptro ad contumeliam, & ea percussus est; traditus tandem ad crucem est Iudæis ab impio & ambitioso Iudice Pilato. Aspiciate baiulantem suã crucẽ, sub cruce acerbissimẽ laborantẽ. Attẽdite verò ad crucifixionẽ, ad crucis & crucifixi Dei leuationẽ. Contemplanini per tres horas mortis cruciatus augeri vsque ad mortem; considerate & superiores omnes sanguinis effusiones, & hæc mortis vltimã. Mortui videte transfigilatus & cor ipsum, de cruce deponi, vngi: sepeliri. *Ecce homo.* Ecce quã pro te, o vilis homo, de sua immensã charitate in te Christus Filius meus assumpsit & passus est.

Porrò autẽ è contrario gloriosa de Christo contẽplare. *Ecce homo*, qui Angelo nuntiante de Virgine immaculata per Spiritũ sanctũ conceptus est, qua conceptione factus est Deus homo. Impleuit ex vtero Matris gratia, & spiritus

& vocem meam non audiunt, & auxilio meo quod illis præstò est semper nõ vruntur, quod possent semper si vellent. Itaque quos scio auxilio meo non esse vsuros, & iam in iudicio meo sunt ad Infernum condénati, ex iis propter malitiam aliquibus quasi in vita incipio partem Inferni itrogare ex mea permissione, & trado illos in obstinatione, indurationem, contemptum omnis boni, & abyssum omnis malitiæ; & tamen ne istos quidem punio pro eorum merito, quin aliqua misericordia in illorum punitione vtar. Alios id genus, qui minùs sunt mali, non diu permitto augere peccata sua; sed priuatos vita mortali mitto eos in mortem immortalem. Iam verò quos video mearum passionis & mortis, mearum etiam virtutum & gloriæ præsidio vti nolle, & tamen per afflictiones, calamitates, & pœnas video adiutum iri, vel metu iudicij mei vniuersalis, & particularis in morte, & secretorum iudiciorum meorum, & Inferni esse commouendos; his pro vltimo subsidio solet Pater meus è cœlo intonare: Ecce, ecce homo, cuius tu passiones, & mortè, & gloriam contemnis: ecce huic dedi omne iudicium; ipse habet clauus Mortis & Inferni, habet flagellù in manu sua; qui si te hïc non flagellat, vel castigationes eius te ad pœnitentiam & pietatè non adducant, en stat super caput tuum districto gladio zeli sui & iustitiæ, & in ira indignationis suæ rugit aduersum te: Mane. Thecel. Phares. Numerata sunt vitæ tuæ acta omnia, appensa in statera mei iudicij, imminuta sunt, condemnant te. Diuidatur, moriatur, partem eius proiicite in Infernum, aliam reseruate ad vniuersale meum iudicium; tunc enim, cum veniam in maiestate, plenum de eo fumam supplicium, concludâ & animam & corpus in ignem æternum, & alias immensas pœnas, quas paratas habeo Satanæ, & eius Angelis in perpetuas æternitates. Ita fieri solet, vt homo percussus terrore ad salutarem pœnitentiam conuertatur.

Quæ cum ita sint, vides homo miser horrendù hoc spectaculù tibi etiã proponi à Patre cœlesti, vide ne tantam disciplinâ & gratiam negligas, & pereas in æternù: vt caueas à peccato, & à peccato resipiscas, propone tibi horrendum hoc spectaculù; Ecce homo, qui illa passus est, ne peccares, qui tibi se talè representat, ne pecces; cui tu illa omnia vulnera infligis, si pecces; qui in te viscetur illas suas plagas, si pecces. Quòd si per miseriam tuâ pec-

casti, noli iterum flagellare & coronare spinis Christum, quod semel fecerunt illi impij latrones; sed sana potius tua quæ infixisti illi vulnera: sanabis autem IESV vulnera, si resipiscas, si plagas Christi in te recipias, si affligas & cor tuum & corpus. Cogita libenter illa esse passum Filium Dei, primum ne peccares, simul vt te à peccato reuocaret. Omnia eius vulnera clamant ad aures cordis tui: Ecce homo, qui tanta passus est, vt in peccato non venires, & à peccato redires ad pœnitentiam. Gere pie Christiane hoc, *Ecce homo*, continenter in visceribus animæ tuæ, vt gerunt homines peruersi in anima vanitates suas vanissimas & perniciosissimas. Assuece tu hunc hominem gestare in animo, ei compatere, ab eo pete gratiam & vim spiritualem, & eius dona, cuius fundetur ex innumerabilibus plagis sanguis, cuius fontes gratiarum sunt in te effusi. Vide vt illum sanguinem & gratias non patiaris excidere; portæ planè illæ sunt aperta, quibus ingrediaris in potentias Domini magnas. conquiesce in virtute vulnerum Christi & suauitate, quæ ab eis in cor tuum influit diuina liberalitate. Ad hæc affictam Matrem virginè cogita, quæ hæc mente speculabatur, vel etiam corpore. Nõne hïc illius animæ fuit infixus gladius, ex innumerabilibus gladiis & pugionibus compactus? ô doloribus plenam & afflictionibus Matrem! ô vicissim; incompabili magnanimitate & patientia spectabilem Matrem! Ad illam veni, eam ora vt impetret tibi huius mysterij sensum spiritus salutarè: reperies plenâ quidem dolore & cordis cruciату, sed deuotione simul, & sensibus spiritualibus, & Christi vulnerum virtute plenissimam, misericordia & benignitate redundantem. Communicabit ibi particulam aliquam suæ compassionis & deuotionis; quæ etiam si minima sit, modò illius præbeat deuotionis gustum, replebit animam tuam ingenti consolatione & fructu.

At pestiferos & rabiosos Iudæos, *Ecce homo* Pilati, ad maiorem rabiem incitat: *Crucifige, crucifige*. Pugnat Pilatus vt dimittat innocentè; illi èd violentiùs, vt crucifigatur, vociferantur. Dei filium se fecit, quare debet ex lege nostra mori. Furiis exagitabantur diabolicis; & quò maior fiebat corù malitia, èd maior obcæcatio. Debebat, ô bestia Iudæe, per legem lapidari blasphemus, non crucifigi: si mul nihil poterat dicere, quod vestræ malitiæ magis esset contrarium, quàm vt Dei filium

Ioan. 8.
Apoc. 1.

Dan. 5.

Pal. 70.

Leuit. 24.

lium IESVM appellaretis apud eum Præfide-
dem, qui totus & ante fuerat in eo defenden-
do & liberando, & nunc id agebat accrimè.
Illud ergo profecistis, vt magis quàm antè du-
bitaret Pilatus, & incitaretur magis ad illum
liberandum. Verùm vtrumque prodebat ve-
stræ inuidiæ cecitatem, & quòd crucifigere
blasphemum velletis, & quòd Dei Filij
mentionem faceretis. O infinitum malum
inuidiæ, quæ nullo odio, nullo maleficio,
nulla crudelitate contenta esse potest! ita
semper inhiat in eius abolitionem cui inui-
det. Inuidebant Iudæi Christo virtutes ex-
cellentissimas, & gloriam nominis inestima-
bilem, & (vt semel dicatur) inuidebant illi
diuinitatis opinionem; quo fiebat, vt nullo
malo Christi satiari possent, ac ne sola morte
quidem corporali, propterea ad crucem dam-
nari contende-
bant, vt simul omnino eius exi-
sumatio & gloria aboleretur, & in primis di-
uinitatis opinio. Propterea dicebant intra se:
*Mittamus lignum in panem eius, & eradamus
eum de terra viuentium, & nomen eius non
memoretur amplius:* simul, *vorie turpissima
condemnemus eum: erit enim respectus eius
ex sermonibus eius:* dixit enim, *Filius Dei
sum.* quate si moritur, Filius Dei non erit,
si turpissima morte, habebit etiam homo
pessimus. Obcæcauerat eos pestilens eorum
malitia, nec intelligere poterant Sacramenta
Dei, quæ in morte Christi continebantur: nã
& Filius Dei fuit, vt est, & mortuus est Filius
Dei; & per mortem triumphauit Filius Dei,
& ipsos, & Mortè, & Infernum, & Peccatù,
& diabolicam omnè potestatè, & est exalta-
tum nomè eius super omne nomen in sem-
piternum. Pessimæ matris superbiæ pessima
filia est inuidia, quæ eò magis tabescit, quò
maiores vires illi communicat mater super-
bia: hæc autem tunc pestilentissima est, cum
ex diuinæ legis intelligentia nascitur falsa &
arroganti, & inde vires alit. Huiusmodi erat
Iudæorù superbia & inuidia illa, quæ & hæ-
reses peperit semper & aluit: huic est similis
hypocritarum superbia & inuidia. Itaque ne-
sciunt superbia & inuidia quiescere, donec in
diuinitatem peccent, & omnè veritatè, etiam
cognitam, proiciant. Infinita autè est diuini-
tatis in homines benignitas, & vis adoranda;
quæ corda nostra penetrat, & occupat, si quis
non repugnet, si quis cooperetur præeunti
Spiritus sancti motioni atque illuminationi.
Neque verò est personarum acceptor Deus:

eccum Pilatum impium idololatrâ, plenum
ambitione, eadem virtus diuina tangit, quæ
Iudæos; hos non mouet, illum mouet. Cur
ita? Quia Iudæi repugnant Deo, non repu-
gnat Pilatus; cooperatur item, etiam si imper-
fectè, non nihil tamen agit, inquit, dubitat,
aliquid esse suspicatur quod clamant Iudæi:
sed faciebant alia eius peccata, & vt tenuiter
veritati consentiret, & vt faciliè illam desere-
ret. *Vnde es tu?* Non respondet sapiens IESVS 19.
propter eius indignitatem; ipse enim sciebat,
quid esset in homine. Indignatur statim Pila-
tus, arguit IESVM insipientiæ: *Mihi non
loqueris: nescis quia potestatem habeo crucifi-
gere te, & potestatem habeo dimittere te.* Bis
dixit, potestatem habeo, per iactantiam ar-
rogantem; illic propter eius indignitatem
non respondet Christus, hîc respondet ad il-
lius insolentiam aduersus Patrem æternum,
Non haberes, inquit, *potestatem aduersum me
vllam, nisi tibi datum esset de super:* quod zelo
veritatis dixit, vt profiteretur quod sepè ge-
stis docuerat, se sua & Patris voluntate inor-
tem esse passurû: neque enim Iudæi vel Ro-
mani omnes, non dæmones, non creatura
vniuersa Christum potuit interficere, nisi ex-
cellens quædam Dei permissio intercessisset.
Simul diuinum exemplum hîc nobis propo-
situm est, gubernandi prouidenter nostrum
silentium, & nostrum sermonem dirigendi.
Aliquid moralis virtutis reliquum in se fece-
rat Pilatus, quare & Christum liberare tut-
sum contendebat. Iam Satan quoque ipse de-
setuerat actionem illam acrem aduersus IES-
VVM, & se conuerterat ad vxorem Pilati sub-
ornandam, vt per maritum liberaret IESVM:
sola erat Iudæorum plusquam diabolica ma-
litia, quæ Christum persequeretur furiosè.
Instigauerat Satan quidem Iudæos in mortè
Christi; sed vbi voluit id reuocare, non po-
tuit potentior enim ad malum est, quàm ad
bonum, vel ad mali cessationem. Propria er-
go fuit Iudæorum postrema in Pilatum im-
pressio, qua illi sunt adorti per ambitionem
& metum humani periculi pusillanimum ho-
minem & impium. *Si hunc dimittis, non es
amicus Cesaris: qui se Regem facit, contradicit
Cæsari.* eris tu reus apud Cæsarem maiesta-
tis, & nos causam contra te agemus acerrimè:
hæc enim etant in eorum verbis & furia.
Nihil timidius ambitione, nihil fragilius hu-
mana gloria. deiecit hæc plaga Pilatum. O
ambitio pestilens, quid non audebis, quæ po-
tuit

Colof. 2.
Heb. 1.
Philip. 2.

Rom. 2.

tuisi Filium Dei cruci affigere? O metus humani, & vani hominum respectus numquam metuendi, numquam respiciendi, quantum iam inde inualuit, quæ semper inualuit vestra vis! Est verò mortuus Christus agentibus illis vitiis nominatim, quamuis infinita alia vitia conspirauerint in Christi necem, vt significaretur inter præcipuos fructus mortis eius illas duas esse virtutes, humilitatem, & spiritus libertatem. Fecit autem Iudæorum deplorata malitia, & pertinacia, & furor, vt soli ipsi id proponerent, vnde damnaretur ad crucem Christus, vt iustitia Dei iis solet horrenda peccata permittere, quos horrédè vult condemnare pro eorum pernicacia. Addunt porò ad immensum scelus suas etiam pœnas: *Non habemus Regem, nisi Cæsarem.* Insanitis: non sat vobis est, vesani, Messiani Regem vestrum interficere, nisi omnes libertatem vobis adimat? Subdunt ad cumulum pœnæ dirâ imprecationem: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros.* Si vox sanguinis Abel clamauit in fratre eius Cain, quantus est clamor sanguinis Dei, ô perfidi Iudæi! qui eò maior & efficacior est, quòd pro vobis moriens orauit Patrè vt vobis ignosceret, quòd vobis semper suam gratiâ obtulit: itaque incidistis in immensam Dei iram, quæ incrudescet vsque ad finem sæculorum. At tua Christi defensio, Pilate nequam, eò eüadit, vt tuæ ambitioni, & plebis satisfactiõni seruiens, sanguinem Christi proderes nefariè, & ad crucem Deum condemnares, nec vxorem audires liberationem Christi vrgentem: vt non solùm Iudæorum malitia Satanam, sed tua etiam ambitio vinceret. Coniungis parricidio hypocrisim, lauas manus, innocentem te pronuntias à sanguine iusti, & deriuare v's crimen tuum in Iudæos. Nihil est quòd in illos tuum crimen conicias, augeri enim illorum crimen non potest; sed tuum potiùs auges, cum ambitioni & humano timori hypocrisim addis, &

Genes. 4.

execrable mendacium. O Christi IESV bonitas infinita, quanta est horum criminum pestis inter tuos etiam fideles, quanta ambitio & vanitas, quanta hypocrisim, quàm crebra & perniciosâ mendacia! Tu scis, Domine, inter quos crudius grassentur hæc mala: sana nos, Domine, per hæc quæ meditantur pia & sancta mysteria.

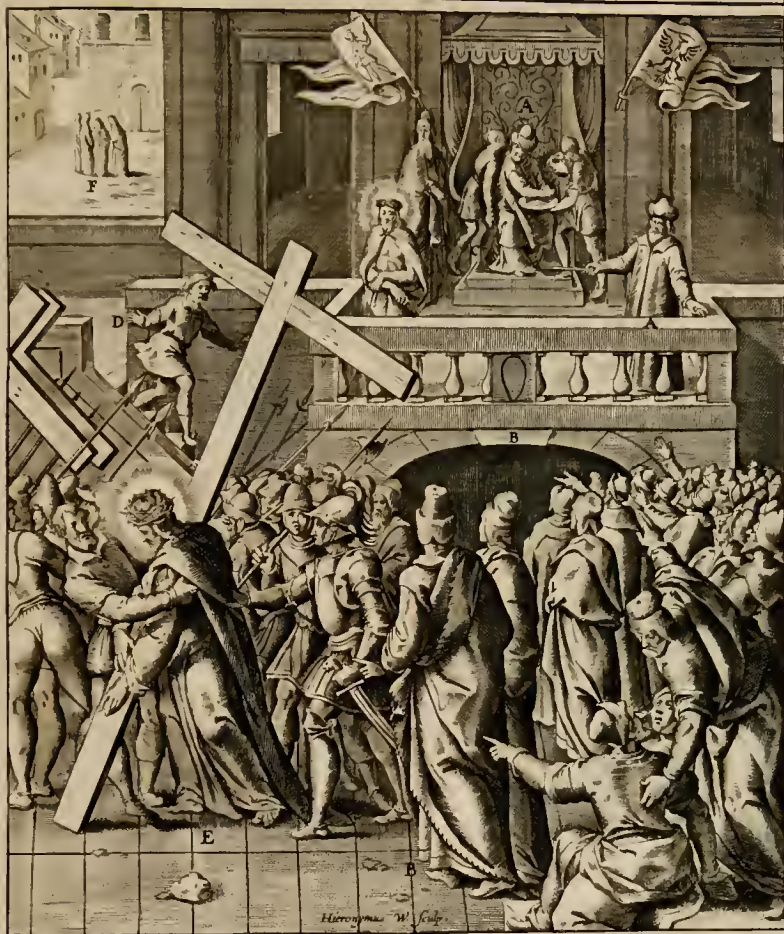
Multa iudicia consecrata & nefaria homines dederunt; hoc tamen Pilati omnia suprâ quàm dici potest superat scelere & iniquitate & maleficio. Nam qui tandem alia latrocinia iudiciorum quam in puros homines, vel eorum res viles peccauerunt: Hoc Pilati latrocinium in Deum peccauit, vitam Deo eripuit. Auxit verò iudicij arrogantem, quòd eodem liberatus est latro sceleratus, & Christo Deo præpositus est in contumeliam. Sua porò morte cum Christus omnes mortales, etiam si infiniti essent, quod in se fuit, à morte æterna liberauerit; Pilatus contrâ, quod in se fuit, omnes illos vitam priuauit; sua enim opinione non vitam Christo solùm adimebat, sed resurrectionem, & gloriam, & virtutem hominum liberatricem. Ceterum in eius factò designauit Deus Romanorum Imperatorum persequutiones, quæ ex similibus vitiis atque Pilati profectæ sunt. timebant videlicet magna ex parte, ne detrimentum pateretur Romanorum imperium per Christianæ Religionis professionem. Iudæorum verò insana pertinacia, hæreticorum significauit obstinatam peruersitatem, cum insanis erroribus Christum conantur ex Ecclesia tollere, atque ad eò Deum ipsum, omnis enim hæresis in Atheismum euaudit tandem. Fac, Christe IESV, per hæc tua mysteria, vt Ecclesia tua ab omni hæretica prauitate liberetur, atq; ab omni Barbarorum tyrânide, & celebretur tua Catholica & orthodoxa doctrina, & laudetur nomen tuum in æternum. Amen.

FERT SENTENTIAM PILATUS CONTRA IESVM.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

124

xciiij

A. Finem facit defendendi IESVM Pilatus; redit ad pergulam Prætorij in Gabatha; sedet pro tribunali, & dicit, Ecce Rex vester.

B. Respondent Iudæi atrociter. Tolle tolle!
A. Respondet Pilatus, Regem vestrum crucifigam!

B. Respondent; Non habemus Regem nisi Cæsarem.

C. Accedit ad Pilatum nuntius ab vxore.

A. Lauat manus Pilatus, liberat Barabban; tradit IESVM crucifigendum.

D. Liber exiit Barabbas.

E. Arripitur IESVS à militibus, datur illi sua crux portanda, itemq. latronibus suæ.

F. Virgine Matris statum considera, maximè dolorem parem animi magnitudinem.

Hieronymus W. sculp.

F E
M A
A. B
i. B
i. B
c. A
M A T
M A T
M A T

335

FERT SENTENTIAM PILATVS
CONTRA IESVM.

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In xcviij. imaginem Adnotatiuncula. xcviij.

A. Finem facit defendendi IESVM Pilatus: redit ad pergulam Pratorij in Gabbatha: sedet pro tribunali, & dicit: Ecce Rex vester. B. Respondent Iudaei atrociter: Tolle, tolle, &c. A. Respondet Pilatus: Regem vestrum crucifigam? B. Respondent: Non habemus Regē nisi Cæsarem. C. Accedit ad Pilatum nuncius ab uxore.	A. Lauat manus Pilatus, liberat Barabbam, tradit IESVM vt crucifigatur. D. Liber exiit Barabbas. E. Arripitur IESVS à militibus: datur illi crux portanda, & latronibus sua. F. Virginis Matris statum considera, simul dolorem, pacem magnanimitatem.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

^a Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras IESVM: & sedit pro ^a tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autè Parasceue Pasche, hora quasi sexta, & dicit Iudaeis: ^a Ecce Rex vester. Illi ^b autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: ^a Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: ^b Non habemus Regem, nisi Cæsarem.

^a Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor eius, dicens: Nihil tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Videns autem Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, ^a lauit manus coram populo, dicens:

MATTH.

Innocēs ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis. Et respondēs vniuersus populus, dixit: Sanguis eius super nos, & super filios nostros.

Tunc dimisit illis Barabbam:

IESVM autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur.

Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamydem, & induerunt eum vestimentis eius.

Pilatus autem volens populo satisfacere,

dimisit illis Barabbam;

& tradidit IESVM flagellum casum, ut crucifigeretur.

Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, & induerunt eum vestimentis suis:

DE DAMNATIONE

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum.

Dimisit autem illis eum qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant:

IESVM vero tradidit voluntati eorum

Tunc ergo tradidit eum, ut crucifigeretur. Susceperunt autem IESVM

ADNOTATIO.

A. In factō Pilatus defendendi IESVM, stetit apud se illum dānare, ac prae se fert. quod ut faceret, concedit ad tribunal, quae erat excelsa sedes Regia, fabrefacta è lapidibus excellenter in pergula Praetorij, conspicua exterius longè, sedet pro tribunali, imperat adduci IESVM; vergebat autem dies ad horam sextam, ad meridianum scilicet. Interea cum haec agit Pilatus, quasi per exprobrationem & contemptum Iudaeorum, dicit: Ecce Rex vester.

B. Succlamant: Tolle, tolle, crucifige eum. Tolle moras iam tandem Praefes, age, crucifige illum celeriter: videbant enim animum Pilati, non qui defenderet, sed qui esset damnaturus; & qui antea ut crucifigeretur furiosè petierāt, nunc ut citò id faciat crudelissimè urgent.

A. Rursum per eandem contempionem dicit Pilatus: Regè vestrū Crucifigā: Respondent:

B. Non habemus Regē nisi Caesarem. Infantis Iudaei: vestrum enim è tribu Iuda, ex stirpe David Regē negatis, qui tamē Regem non huius saeculi, sed caelestem se profitebatur; & ho-

minem impium, incircumcisum, idolatram, qui vobis ex lege debebat esse execrabilis, unicum Regem profitemini: quo fit ut vestra confessione ablatum sit sceptrum de Iuda, non solum sub Herode; & inde rursum sit venisse Mesiam. Sedebat pro tribunali Pilatus: stabat hinc bonus & benignus IESVS flagellis casus, coronatus spinis, purpura circumdatus; illinc Barabbas, infamis & horridus latro, crescebat tumultus, sauebant Principes atrocius, consundeatur atrium praetorij clamoribus.

C. Accessit tunc ad Pilatum nuntius ab uxore, authore Daemon. Hic enim, cum semper suspicatus esset IESVM esse Christum, esse Deum; nec sciret tamen, vel credere nollet, ne in concilio quidem, ubi vidit ad accusationem, quod Filius Dei esset IESVS, Pilato tanta vi urgente ut responderet, tacuisse IESVM, silentium interpretatus confessionem, cum sanum eius reitimorem semper animo versaret, miserè perturbatus est; praesertim cum ad alia respondens, negasset ullam potestatem fuisse futuram quae posset

Ignat. Epistol. ad Philip.

posset enim interficere, nisi Deo permittente; simul videns Pilatum noua accusatione Iudeorum deterritum velle IESVM illis tradere, ibi verò tandem sensit spoliatum se iri sua in homines tyrannide, si IESVS occidatur: itaque machinatur impedire Christi mortem. aggreditur in meridiano somno Pilati uxorem, vexat in somnijs, incitat ut maritum à nece IESV omnibus modis auocet. Mittit mulier qui hæc illi nuntiet, & qui à damnatione hominis iusti eum deterreat: venit nuntius ad Pilatū, qui iam pro tribunali sedebat. hunc cum audisset, nihil mouetur tamen ut dimittat; sed stimulum concipit, & ex alijs, & ex hac uxoris admonitione, ut se purget coram omnibus de IESV damnatione.

A. Petita aqua lauat manus publicè in tribunali: Innocens, inquit, ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis. Atore Iudeorum hoc fecit, ut ostenderet eade IESV se non velle contaminari. Age Pilate, confitere te tua voluntate iustum hominem interficere, ambitione ductum, ne iacturam aliquam facias tue apud Cæsarem existimationis & gratie: cur dissimulas? lauas manus, qui animum debueras & facta tua lauare: Vos, inquit, videritis. Quid? Vindictam Dei vestri in vos. Quid? tu nihil videris? Videris & tu, ubi in tuas illas extremas incidere calamitates, & tibi tu ipse mortem inferes miserrimam. Respondit vniuersus populus (rursum enim plebs à Principibus in IESVM concitata fuerat) Sanguis eius super nos, & super filios nostros. O amentes Iudæi, quid facitis? Non videtis, quò vos malitia vestra agat transfuersos? scitis vos per inuidiam & odium IESVM in mortem tradidistis, innocentem (tametsi nesciatis Deum, quod ipsum culpa vestra nesciitis; excæcauit enim vos vestra malitia) & iniuste eius damnationis penam vobis imprecamini? Audiuit vestram imprecationem Deus: vidistis post Christum passum innumerabilibus vos, & vestros filios, calamitatibus esse conflictatos: tandem quadragesimo anno vastatas regiones vestras vidistis: excisam ac deletam Ierosolymam, ac infinitam illam crudelitatem conspexistis: pauci enim ex innumerabili multitudine in ludibrium reseruari estis: videtis quæ mala vos vsque in diem hodiernum perpetuò comprehenderint: quis vos non diripuit? cui genti non seruistis? Nusquam ne passum quidem terra habetis, ubi pedem in vestro ponatis: estis fœx, & sentina, & opprobrium omnium mortalium; & tamen adhuc

retinetis obstinationem vestram. Hæc cum ita sint, simul tamen misericors & pius IESVS vestram imprecationem interpretatus est benigne, de vobis enim ex cruce impetrauit à Patre, ut multi salutem apprehenderetis per suum sanguinem, & tandem omnibus ad finem seculorum, ut esset eius sanguis salutaris. O admiranda sanguinis Christi mysteria! hinc innumeros punit, illinc omnes ad salutem vocat, plurimos primùm saluat, tandem omnes ad salutem recipit. Iam aliud nihil restabat, pronuntiat Pilatus è tribunali:

A. Petentibus Iudæis Barabbam donari placet, IESVM verò tradi ut crucifigatur. Hem infelicissime & conscelerate Pilate; damnas hominem tua confessione iustum, tua persuasione Regem alterius sæculi, tua trepidatione Filium Dei, te licet ignorante Deum omnipotentem, infinita maiestatis & potentie, seculorum omnium conditorem; & damnas quidem ut latronem, ut infamem ad crucem; & quod summe atrocitatis erat & contumelia, tradis profligatissimorum & crudelissimorum hominum voluntati, & IESV hostium, quos sciebas per inuidiam illum tradidisse. non dubium quin toto corpore cohorreris, ubi impiissimam illam sententiam pronuntiaisti. Sed quid alij? Conclamant omnes toto atrio, exultant, agunt gratias amplissimis verbis Pilato, sunt inter ipsos insana gratulationes & crudeles.

D. Confestim soluitur Barabbas, exilit, discedit ad suos liber.

E. Arripitur IESVS à militibus, nudatur purpura, induitur rursus suis vestimentis, non vinciuntur ei rursus manus; adducuntur duo latrones, qui erant ad crucem damnati: cruces quæ paratæ erant eriguntur, suam tribuunt ferendam IESV, suas dein latronibus. Iubet Pilatus scribi eius causam, & ferri titulum ut cruce præfigatur. O rerum tristissimam faciem! ò vicissitudines inauditas: damnatum ad mortem & crucem duci Regem Angelorum, ac rerum omnium conditorem Deum IESVM, reputatum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum! Iple autem vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus est propter scelera nostra; à planta pedis vsque ad verticem capitis non est in eo sanitas. Vulnera eum conficiunt, dum exuunt & induunt redintegrata; spina sæuiunt in diuinum caput: frigore, lassitudine, dolore, mæstitia vires eius atteruntur. Pilatus cōtendit illum liberare, dein vno verbo à

Ff Iudæis

1sa. 10.
Osc. 1.
Rcm 9.

1sa. 53.

Iudæis è sententia deicitur, & qui acriter prius IESVM defenderat, tradit leuissima ex causa crucifigendum. Demon professus hostis Christi infestatur atrociter, dein sibi malè timens deserit oppugnationem, urget illius liberationem. Mulier profana Christum prædicat iustum, nititur eripere de manibus iniquorum; & tamen fit obstinatio & efferratio Iudeorum malitia. Obiinent tandem, ut vilissima atq; insani morte plectatur cruce. O bone IESV, nonne ego hic balbutio, & que dico nihil sunt ad ea quæ tu præterea vides & pateris, si conferantur? & tamen eam crucem, cui es suffigendus, ut libentissimè amplecteris, ita fortissimè, & maioribus animi viribus quàm sint tua pœna, atque afflictiones.

F. Contemplare Mariam Virginem matrè, quæ res has nefandas & confert spiritu in corde suo, & audit ab internuntijs. Animaduerte illius crescere dolorem vehementer ad singulas

quas patitur Filius crudelitates, & ignominias, & indignitates, verum simul animi robore constare: consternari alias mulieres & discipulos, tamen à Maria sustentari; fletum & platum esse in mulieribus, in Apostolis perpetuum, & subinde renouari.

De uxore porro Pilati, cum communiter dicitur vexationem illam per insomnium à Dæmone factam, necessum videtur id nocte præcedenti, vel hora matutina non fuisse; nam eo tempore non adhuc Dæmonem pœnitebat mortis Christi, nec prius timuit, quàm ubi eò processerat causa Christi, ut videretur confiteri se Dei Filium, cum iam se esse Regem esset confessus Pilato, credidit tunc Dæmon eum Messiam: hæc verò agebantur ad meridiem. Itaque somnum illum fuisse meridianum est rationi consentaneum, nam insomnium fuisse ferè omnes dicunt, & græcè est *ναρ' όραρ*, id est, per insomnium.

DVCITVR IESVS EXTRA PORTAM, AD CALVARIÆ LOCVM.

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In xxvii. imaginem Adnotatiuncula.

xxvii.

125.

A. Urgent Principes, ut ducatur IESVS.

substere.

B. Fecit crucem.

E. Sequēbatur turba, & in hac mulieres Ierosolymitana: Maria Virgo extraturbam cum suis.

C. Peruenitur ad portam Veterem.

D. Vident Iudæi sub pondere laborare IESVM, iubent

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

& duxerunt eum, ut crucifigerent.

& educunt illum, ut crucifigerent eum.

& eduxerunt.

Ducebantur autem & alij duo nequam cum eo, ut interficerentur.

Et bainlans sibi crucem, exiit in eum, qui dicitur Calvaria, locū, Hebraicè autem Golgotha:

ADNO-

DUCITVR IESVS EXTRA PORTAM AD CALVARIE MONTEM.

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

125
xcvij

A. Urgent Principes, vt ducatur
IESVS.

B. Fert crucem.

C. Peruenitur ad portam veterem.

D. Vident Iudai IESVM sub

pondere laborare, iubent sub-
sis tere.

E. Sequebatur turba, et in hac muli-
eres Hierosolymitanæ, Maria
virgo extra turbam cum suis.

A D N O T A T I O.

A. **V**rgent acriter Principes, ut ducatur IESVS in Golgotha, timentes ne sententiam mutaret Pilatus: maledicitur ab omnibus Iudæis, ut suspendendus in ligno, derident eum Romani, execrantur omnes: iubent latrones suas cruces portare ac precedere, imperant IESV ut subeat suam, & latrones sequatur; quod ut faciat, soluantur illi manus: trahitur tamen bonus IESVS catena, præcedit & sequitur multitudo militum & ministrorum; inter hos qui clauos & malleos ferebant: hos sequuntur Principes & Seniores, & turba populi, postremò mulieres.

Deut. 21
Psal. 22

B. Vide baiulantem sibi suam crucem benignum IESVM, & sub truci pondere non gementem quidem, sed laborantem tamen acerbissimè. Subit crucem saucio humero, facit conatus ad pondus ferendum & laborem, ut recrudescant omnia vulnera, & cruoris renouetur effusio. Accedebat alia atrocitas, quòd ob longitudinem extrema crucis parte humi reptante, oportebat totam insultare in humerum afflictissimi IESV, & acerbius vulnerare, quindecim enim pedes dicitur crux fuisse longa.

Erocat.
ecc.

C. Certum est Christum crucem suam portasse, incertum quousque. verisimile extra portam usque, ubi exeuntes, Simonem redeuntem è villa angariauerunt. Vrgent IESVM ministri Iudæorum & milites, ut ametsi sub crucis sauo pondere, tamen celeriter progrediatur. Peruenitur extra portam Peteream, siue Iudiciariam, ubi vorago à monte Gihon ad urbem pertinet. Mons enim Gihon imminet ciuitati ab occidente ad portam Iudiciariam, ubi desinit in magnam humilitatem. In huius radice ad sinistram euntibus à porta, est Caluaria locus, siue colliculus, ubi crucifixus est Dominus.

D. Extra portam igitur cum peruentum esset, & grauari videret nimio pondere IESVM, timentes Iudæi ne sub pondere interires, iubent subsistere.

E. Sequebatur multa populi turba; sequebantur mulieres plurimæ in turba, non quæ Christum è Galilæa erant prosequuta (hæ enim non in turba populi sequebantur, sed postremo loco cum Virgine Matre) in turba enim erant mulieres Ierosolymitana, non Maria Virgo mater. Plangebant tamen, & lamentabantur hæ, vel quòd IESVM ex nominis celebritate, miraculis, & doctrina nouerant, vel quòd tacite tenuerint cordis, & muliebri misericordia, tan-

tam crudelitatem in hominem mansuetissimum exhorrent ac detestarentur. Plangebant Ierosolymitana mulieres, populus verò minas & ferocitatem aduersus IESVM adhuc retinebat, procurantibus id Principibus ac Senioribus. Et hæc quidem ita fiebant. Satan verò iam inde postquam vidit damnandum IESVM, suæ tyrannidi miserè timens, primùm, ut diximus, machinatus est mortem impedire per Pilati uxorem, dein cum videret id non succedere, & esse atrociores per se Iudæos, grauissimè incipit cruciari. hinc enim sentiebat se viribus destitui, & quasi incipere ligari ac superari, illinc maleficiû mortis Christi placebat, tum infinitum Iudæorum peccatum vehementer probabat, tum aliorum comprobabat. Infernali igitur cruciату & fluctuatione consistebatur. volebat impedire, nec poterat; placebat mori, quod nolebat; agebatur eius desperatio, blasphemia, infernus.

Ignor. ad
Philipp.

Hic verò tu aduerte mentis oculos ad afflictionem IESV, contemplare eius & animi & corporis labores intolerabiles: sed cuius? Dei, qui cælos eo ipso tempore palmo ponderabat; qui tribus digitis appendebat molem terra, & librabat in pondere montes, & colles in statera; qui uniuersam creaturam sua omnipotentia sustentabat. Video, bone IESV, principatum tuum super humerum tuum, intelligo fatigari te Deum sub grauitate crucis, ut nobis fiant nostræ cruces leuissimæ, & iugum tuum suauè. Quid Virgo Mater hoc tempore, quid agit? Audit primum strepitum, videt egredientes è domo Pilati, tandem videt Filium IESVM benedictum sub cruce laborantem: renouantur illi cordis vulnera, quæ plurimam iam acceperat, instigitur hæc noua quædam plaga, sentit similem dolorem & afflictionem atque IESVS. fulciuntur tamen eius vires & animi & corporis à Filio, ut licet acerbè, constanter tamen illam afflictionem sustineat. itaque nihil in ea videres, quod è summa modestia & magnanimitate non proficisceretur. Socias mulieres fortassis aliqua spes prius sustentabat, cum finè iudicij expectabant, & scirent Pilatum defendere IESVM: at ubi non solum audiunt damnatum, sed vident crucem suam baiulantem ad mortem raptari, miserabilius longè anguntur, eiulant, lamentantur. Similiter affliguntur discipuli. Cæterum, quod pie credi potest, ex itinere oculos in Matrem & illas, & discipulos coniiciens, IESVS, auxit quidem commiserationem, simul addidit animorum constantiam & robur.

MEDITATIO.

Cant. 3.

EGredimini rursus Filiæ Sion, videte Regem vestrum: en exiit vestre purpurea, induitur denuò suis vestibus; abijcitur Herodis vestis alba, eximitur illi arundo è dextra, datur aliud sceptrum in humerum, crux atrox. Duo hinc videtis Filiæ Sion: vnum, indui à latronibus I E S V M, quod antea non dicuntur fecisse: alterum, relinqui illi coronam spinæ, cum alia ornamenta regia illi eriperentur. Quid igitur hinc meditamini? Vtrumque malitiosa fuit crudelitas. antea enim nihil illi parcebant, quem audierant verberari, & spinis coronari, non vt necaretur, sed vt illis multaretur pœnis morte liberandus: nunc autem illum induit, ne se ipse affligeret amplius; & ad crucem vires illi vt conferuarentur. Coronam verò reliquerunt, primum ad contumeliam, deinde ne ablatis spinis incrudescencia tor capitis & tam dira vulnera illum ad mortem adigerent, vt solètur periculosa tela è plagis euulsa vulneratorum mortem accelerare. Cur ergo homines feris crudeliores illi imperatis crucem vt porret, quæ videris ad eò debilitarum arque afflictum? Solemne est, vt damnati ad crucem, ipsi suam crucem ferant ad locum supplicij; nolumus hanc illi deesse solènitatem: simul tamen eramus arcenti, ne nimium affligeretur, & non posset viuus crucifigi, quæ fuit causa postea, vt eum crucis onere leuaremus. Hæc scilicet fuit vestra malignitas; at Deus sua mysteria hoc pacto adimplebat. necessum enim erat, vt omnia scripta de Christo completerentur. nam ligna tulerat Isaac ad sui sacrificium; crucem suam Christus baiulat: signem Abraham manibus gestarat & gladium; Pater Christi Deus amorem infinitum, & diuinam iustitiam exerit in humanam naturam, & in Filium suum quæ homo pro hominum redemptione: Abraham erat Isaacum in resecturus in sacrificium, non tamen interfecit, sed arietem, & in sacrificio arietis vitulum Isaac sacrificauit, Pater æternus Filium suum, iuxta quod Deus erat, non obtulit quidem in sacrificium, sed in humanitate cum tradidit; & in ea vitulum sacrificauit Filium: communicabatur enim Verbo propter hypostaticam vnionem, quæ de humanitate dicebantur; quæ erat idiomatum communicatio. Ita que verè crucifixus Filius Dei, verè sacrificatus: quod mysterium cum intelligeret Abraham, appet-

Gen. 22.

lauit nomen loci illius, *Dominus videbit*, id est, providebit sibi victimam holocausti aliam; non enim est filius meus vera hostia, non aries hic, sed figura tantummodò sunt veræ hostiæ immolandæ, per quam salus mortalibus parabitur. Progressus verò est ad pleniorum mysterij expositionem Abraham, & docuit fideles suos Deum ipsum esse in humanitate immolandum: vnde factum est vt ex traditione ab ipso accepta diceretur: *In monte Dominus videbitur*, id est, providebitur victima holocausti. E Limbo vique celebrabat hanc tuam crucis baiulationem, Christe I E S V, Abraham cum filio Isaac & deplorabat, ac per suam & luctus & laudis celebritatem alijs Patribus præibat. Fuit crux principatus tuus semper humerum tuum infantis, magne I E S V, tum in utero, tum ex utero nascentis; sed ille in animo tuo & voluntate fuit, qui ad hanc crucis gestationem referebatur: ille pœnam habebat, verum in animo solum; hæc crucis atrox gestatio in animo & corpore cruciatum faciebat incomparabilem. Intellexisti tu Isaiam hoc imperium Christi super humerum crucem esse, quæ regnum cælorum in terram inuexit, & contrarias potestates omnes subegit. Hoc similiter tu celebrabas cum tuis Prophetis in Limbo atque lugebas, quod toties alibi significasti, vbi passionem & mortem Christi vaticinabaris: *Verè languores nostros ipse tulit, dolores nostros ipse portauit*: iniquitates portauit, peccata multorum tulit. Crux Christi, nostri sumus languores & dolores, nostræ sunt iniquitates & peccata: hæc non solum in humerum leuauit Dominus I E S V S, sed etiam portauit cum cruce. Quid præterea de Christo patiente prædicis, Euangelice Prophecia? *Sicut ouis ac occisionem ducetur, & quasi agnus coram rudente se obmutescet, & non aperiet os suum.* O amabilem magni I E S V mansuetudinem, superbis verò, ac immitibus hominibus formidandam! Ita conficiebas nobis animi mansuetudinem benigne I E S V, ita largiebaris, & in mansuetudinis tuæ merito & exemplo vni ponebas diuinam: erat alioqui tua illa mansuetudo iræ tuæ aduersus superbos rugitus immensus. Contemplare, obsecro, pie Meditator, I E S V M sub cruce duci à pessimis hominibus nihil

nihil contradicentem, sed humillimè atque mansuetissimè obtemperantem; & senties radios diuinæ virtutis ex illo ad te emicantes ad mansuetudinem & humilitatem te, & ad obedientiam illicere. Illud autem attentè considera. Non imponitur Christo crux, vt Simoni; non angariatur siue cogitur IESVS, vt ille, ad tollendam crucem; amator enim fuit semper crucis IESVS, hanc expetijt semper & concupiuit per ætatem suam omnem à sua vsque conceptione, hanc ab æternitate voluit libens accipere, & in ea reponere omnem salutem mortalium & vitam. Non igitur fuit cur illi imperaretur, vt crucem suam tolleret, minùs vt eam illi imponerent, ipse vltro summa voluntate atque auiditate illam accepit, & subiit, & baiulauit. O adorandam voluntatem & promptitudinem! Verè oblati es, bone IESVS, quia voluisti, Domine, & libentissimè crucem pro nobis suscepisti & portasti. Contrà verò ò nostram confusionem execrandam, qui ad crucis nomen turbamur, qui crucem nostram formidamus ac reijcimus, hoc est, vim diuinam per crucem nobis oblatam atque exhibitam. subibat Christus in sua cruce omnes omnium quas merebamur cruces, & tu tamen tuam in Christo tollere recusas.

Multas & processiones cum Christo, & stationes hæcenus egimus; hæc vltima processio & statio est. Eundem cum Christo crucem portante, & cõsistendum cum Christo in cruce suam habente stationem: vtraque est doloris & luctus plena, sed hanc nunc processionem celebremus, vt ad illam sacratissimam stationem animi nostri præparentur. Sequimini Filiæ Sion Regem vestrum spinea corona insignem, purpura suorum vulnerum & sanguinis ornatum, sceptrum imperij sui super humerum gestantem, in quo fert omnes passiones suas, omnes contumelias & opprobria, tollit crucifixionem suam, crucis leuationem, suspendium trium horarum, suos crucis cruciatus immentos, suam mortem. Cum his tollit peccata mundi; hæc enim erant in cruce omnia, homines omnes saluandi, & eorum peccata, gloria simul eorum sempiterna & Christi corporis, & confessus ad dexteram Patris in excelsis. Durissima erat crux illinc, hinc mollissima, & diuitijs cœlestibus plena. Hæc contemplantini, & reperietis in duritia crucis vestræ positas esse cœlestes suauitates. Iuuat Christum laborantem sub attoci pondere crucis, Filiæ Sion; leuiorem crucem fa-

cite, atque videte benignum IESVM; non vult iuari, nec crucem suam vult fieri leuiorem, ipse solus vult totam crucem subire, totum pondus portare. Verùm intelligite alioqui, que in admodum possitis illo pòdere crucis Christi adiuti, non pondus crucis Christi vellaborem leuare, sed facere vt ne pro vobis crucem leuet. Id facietis, si à peccatis abstineatis. peccare enim in Deum illud est, Christo crucem ponere: sed tamen hic elucet Dei & Christi eius copiosa redemptio; etiamsi alioqui non peccemus, ipse tamen subire crucem voluit pro nobis, vt ne peccaremus. Prorsus igitur totam crucem tulit Christus, & siue peccemus, siue non peccemus, crucem pro nobis tulit. vbi enim peccamus, nos Christo crucem imponimus; si non peccamus, quæ etiam peccata admittimus, & à quibus nos cõseruat Christus, ab his nos liberat: qua in re singulari erga nos vitur benignitate. Quæ cum ita sint, nostras tamen nobis cruces ipse imponit satisfactionum, tribulationum, quas per Simonem indicauit. Milites quidem Romani Christum baiulantem crucem ducebant, sed aderat Magistratus templi, ministri Iudæorum, Principes Sacerdotum, Seniores, Pharisei, colluues hominum pestilētissimorum: sequebatur vulgus virorum & mulierum ad iudicium & spectaculum tam crudele, hominis miraculis, & doctrina, & nominis celebritate clarissimi, inter quos est verisimile fuisse aliquos pios: sequebantur item cum Maria matre Virgine sanctæ mulieres & Apostoli, qui iam tandem intellexerant sibi cautum fuisse à Christo, à quo etiam animus eorum sustentabatur; aderant verò, vt qui testes erant futuri, non solum resurrectionis, sed crucis: è cœlo omnes Angeli videbant duci ad crucem Filium Dei; summum omnium Dominum, & vitam æternam; aderant simul Angeli quàm plurimi supernè Christum sequentes; non deerat Satan cum infinita præuaricatorum spiritu multitudine: sed & Patres è Limbo hæc scientes per Angelos internuntios, omnes luctu & deuotione absentes Christum prosequabantur. Hæc erat celebritas processionis Christi vltimæ è prætorio per portam Iudiciariam ad Golgotham. Omnium personæ, affectiones animi, & harum eternæ significationes, sunt animaduertendæ, & à singulis sue sunt colligendæ spiritus vtilitates.

Porro illam nos prosequentes processionem, pia cogitatione cot nostrum in Christum

præcipuè conijciamus. I E S V S , qui semper procedit à Patre æterno, procedit ad mortem cruciatu & ignominia plenam; nõnne obstupescitis ad hoc Angeli, qui æternam processione I E S V videtis è vestra beatitate, & ibi nouistis mori non posse? Conijciamus item deuotionem nostram in Virginem Matrem.

Cant. 5.

Cant. 6.

Quò abijt dilectus tuus, ó pulcherrima mulierum? quò declinat? Duc tecum nos, vt eũ tecum sequamur. Descenderat amicus & dilectus tuus in hortum suum, vterum scilicet tuum, hortum conclusum, cuius deliciae paradisus; & in areolam aromatum suauissimè spirantem, tuas virtutes & dona. Inde descendit in mundum, qui foli Filio tuo & tibi fuit horrus & paradisus; in mundo enim nullum agnoscitis peccatum, omnia vobis in bonum cooperabantur atque obtemperabant. Ex mundo tandem hac processione abijt & declinat in crucem & mortem, quam loco gaudij habuit, & sustinuit contempta confusione. Has delicias ab æternitate voluit ludere inter filios hominum; ad hanc viam currendam exultauit fortissimus gigas, gaudens bono suæ fortitudinis, & excellentissimo ac perfectissimo fine. Areolæ verò aromatum ipsa sunt vulnera, ex quibus fumus aromatum ascendit ad Patrem suauissimus. Hæc tamen cum ita sint, ascendit simul fumus ille per Filij Dei & tui dolorem, & cruciatum acerbissimum & immensum; sed qui, quò acerbior fuit, ira Filio tuo in maioribus delicijs fuit, propter diuinam ipsius fortitudinem. Agebatur processio luctuosa quidem per se, sed eò luctuosior, quòd progressus ille erat ad crucem & mortem Christi, & singulis passibus videbatur esse & crux præsens, & Christus crucifixus. Erant autem contumeliosi & iniurij milites & Iudæi in I E S V M, irridebant illum, blasphemabant insolentissimè, nihil tamen illi nocebant, sat ipsis videbatur, si crucem portaret. quòd iniquissima pietate faciebant, veriti, ne si maiora supplicia adderent, vita illi eriperetur, nec crucifigi viuus posset. Itaque vbi viderunt ipsum debilitari, & non considerent posse mortem euadere, si sub pòdere crucis amplius laboraret, imperant consistere. O homines peruersissimos! Itane nullum genus pietatis exercere in I E S V M voluistis, nisi quo vires non conseruarentur quidem (neq; enim id facere volebatis, quòd faciebatis) sed vt conseruarentur ad maiorem crudelitatem? Etenim leue videbatur vobis

Hebr. 12.
Prou. 8.
Esal. 18.

sub cruce illum necare, quare in ea etiam pietate fuistis crudeles. Ad hæc autem ignominia ingens illa addebatur. ducebantur enim simul duo nequam: sequebantur hi cum suis crucibus, I E S V præcedebat tanquam princeps sceleratorum hominum. Incipis, sancte I E S V, cum sceleratis apertius reputari: nam quas voces arbitramur fuisse ministrorum, militum, Principum, & aliorum? quàm acerbis, quàm contumeliosis? Quò enim minus audebát corpus lædere, cò insolentius in eius existimationem impetebant.

Attamen excellens illa tunc enituit pietas mulieris Ierosolymitanæ in afflictum I E S V M. cum enim confisisset I E S V S, armata illa supra sexum singulari pietate atque compassione (quas virtutes indiderat magnus I E S V S) accedit ad eum confidenter, neque quisquam impedire potest; abstergit linteo & mundat deturpatum Christi I E S V vultum, ac refert diuinam vultus ipsius imaginem in linteo: Neq; verò quisquam mihi obstrepat apocrypham hanc esse narrationem. huic enim ego sic nunc obiter respondeo. Quem traditio, & vsus, & veneratio Romanæ Ecclésiæ ad huius historiæ deuotionem & fidem non mouer, videat is, ne in eius animo aliquid lateat, quòd vim habeat radicis amaræ, & pestem sibi & alijs afferre possit. Tunc igitur sanctæ mulieri tantam pietatem eripere vis, & extorquere è manibus audes religiosissimi officij linteum, quòd ausa non est militum ferocitas, vel Iudæorum crudelitas? nec poruit? O felicem mulieris pietatem! Voluisses tu quidem vulnera Christi curare omnia, atque omnem illi corporis integritatem restituere, hoc non potuisti, nec voluit Christus: quòd potuisti, & voluit I E S V S, id præstitisti; vultum eius diuinum impietate hominum impunissimorum sputis & sanguine deturpatum mundasti, sed suo diuino splendore non restituiti; liuoribus enim ex alapis, pallore ex debilitate afflictus erat eius vultus. Placuit Deo vt Christi apertus vultus mundo ostenderetur, quem erat visurus omnis oculus, & qui eum pupugissent, cum veniret in nubibus. Euge beata mulier, applica faciei I E S V linteum tuum, ipse te inuitat libenter, sinit se à te tangi & mundari, in tuum cor suos oculos illos misericordiæ conijcit, illi primùm suam effigiem suauissimè imprimit, deinde linteo; ostendit gratum sibi fuisse tuum officium. O te beatam, à qua voluit Deus ijs rebus leuari, quæ

Apo. 1.

obscurum

obscurum eius vultum faciebāt: quarum erat altera sacrosancta, sanguis Christi; altera abominanda, iniecta ab impurissimis hominibus sputicitia. sed ea fuit Christi I E S V benigntas: sanguinem enim suum cum nostris peccatis misceri voluit, quo essent purganda. utrumque enim nos facimus cum in Deum peccamus, & sanguine fœdamus faciem Christi, & immundicijs peccatum. Voluit tamen nos opeta vti nostra; vt, cum ad cot redimus, ex eius facie & sanguinem, & immundiciem, quibus illam asperferamus, pijs nostris officijs, & satisfactionibus debitis abstergamus: quæ ipso dante, & probante, &

gratum habente faciemus, vt piæ illius mulieris probauit sacrum ministerium. O sancte & benigne I E S V: Vidi antea vultum tuum deturpatum, video tamen nunc liuidum, pallidum, debilitatum. vterque me adigit ad pœnitentiam: vtrumque enim ego feci, & deturpauit illum, & debilitauit. Da mihi horum mysteriotum virtutem, vt cum hæc pie sentio, peccata mea per illa emendem; vt, qui etiam propter meas culpas immundus & debilitatus, per tuas passiones emundet & reficiat, vt tandem vultum tuum in splendoribus tuæ sanctitatis videam.

A M E N.

QVÆ GESTA SVNT ANTE
CRVCIFIXIONEM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII.

In xcix. imaginem Adnotatiuncula.

xcix.

126.

- A. Excuntibus illis cum afflicto IESV occurrit Simon Cyrenensis.
 B. Hunc angariant, ut tollat crucem IESV.
 A. Respirat paululum IESVS.
 C. Sequebantur mulieres Ierosolymitane plorantes.
- D. Ex his una tergit lineo vultum IESV, & refert in lineo eius effigiem.
 A. Eiulantibus mulieribus, ad eas conuersus IESVS dixit: Nolite flere, &c.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII.

^a Excuntes autem inuenerunt

hominem

Cyrenaum, nomine Simonem:

hunc angariauerunt,
ut tolleres crucem eius.

Et ^b angariauerunt pratercuntem quempiam, Simonem

Cyrenaum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,

ut tolleret crucem eius.

Et cum ducerent ^a eum, apprehenderunt

Cyrenensem, venientem de villa:

& imposuerunt illi crucē portare post IESVM. ^d Sequebatur autem illum multa turba populi, & ^a mulierum, quae plangebant, & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas IESVS, dixit: Filia ^a Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flere, & super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beata steriles, & ventres qui non genuerunt, & vbera quae non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos, & collibus: Operite nos. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?

ADNO-

QVÆ GESTA SVNT POSTEA ANTE CRVCIFIXIONEM.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij.

126
xcix

- A. Exeuntibus illis cum afflicto IESV,
occurrit Simon Cyrenensis .
B. Hunc angariant, vt tollat crucem IESV.
A. Respirat paululum IESVS .
C. Sequebantur mulieres Hierosolymitanae

- plorantes .
D. Ex his vna tergit linteo vultum IESV,
& refert in linteo eius effigiem .
A. Euulantibus mulieribus, ad eas conuersus
IESVS dixit; Nolite flere, &c.

ADNOTATIO.

A. Exeuntibus illis portam cum iussu substitisset afflictus IESVS, & Simon Cyrenensis (quæ est regio maritima ad Aegypti occidentalem plagam pertinens) illis occurrisset è villa rediens,

B. Hunc angariauerunt, id est, adegerunt, ut crucem portaret post IESVM. Erat iudeis religio crucem tangere: crucem item abominabatur Romani: eò facilius Simonem angariant, ut eam tollat, quod intelligerent eum & filios eius esse IESV sectatores. Paululum respicit benignus IESVS, præcedit, sequitur onustus cruce Simon. O felicem hominem, qui crucis pondere Christum leuauerit! quis dubitet, quin summam hinc senserit animi suauitatem, illinc tamen summam mæstisiani, propter impendentem Christo mortem?

C. Eiulantibus porro & plangentibus mulieribus Ierosolymitanis miserabiliter, & confidentius ac propius ad IESVM accedentibus, sistit ipse sua auctoritate vniuersam multitudinem.

D. Et ecce ex his mulieribus, cum staret IESVS, accessit confidenter una, ut exieso linteo eius vultum sudore, cruore, spurcorum spurcitie fedatum emundaret, neque id prohibere potuerunt milites; ita enim voluit Christus. Cum autem extersisset summa cum reuerentia atque deuotione, retulit in linteo Christi vultum luculentissimè impressum atque effigiatum. quod traditione Ecclesiastica retinemus: linteum autem cum effigie in beati Petri Romæ conseruatur summa cum religione.

A. Conuertitur autem IESVS ad mulieres, non inhibens earum fletum, sed confirmans potius atque promouens: Nolite, inquit, flere super me filia Ierusalem, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros. Nolite flere super me, quem admodum stetit; nescitis enim quid stetit, vel quare stetit. Existimatis purum hominem me, qui iniuste passus: nesciunt item vestri Principes, quam immensum scelus in me interficiendo parent. Vulgari & muliebri commiseratione mouemini. ostendam vobis quid lugeatis. illud lugeat, quapropter ego fleui, cum Ierusalem his paucis diebus vidi, ubi magna cum vestra gratulatione in urbem eram ingressurus super pululum a sinu sedens. Prædico enim vobis acerbissimos dies, qui huic ciuitati impendent; quibus

circumdabunt eam hi iidem Romani vestri hostes vallo, circumdabunt eam, coangustabunt undique, & ad terram prosternent, & eius filios qui in ea sunt, & non relinquent in ea lapidem super lapidem. Illis diebus dicens: Beate steriles, & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient (miserabilius videlicet quam vnquam antea) dicere montibus: Cadite super nos; & collibus, Operte nos. Quibus verbis describitur infinita illa internecio & crudelitas excidij Ierosolymitani à Tito Vespasiani filio. Hæc vobis sunt plangenda, Filia Ierusalem; unde sciatis, quo pacto de me flere debeatis; nam si hæc omnia vobis & ciuitati euenient, ut euenient, propter iniustam & impiam necem meam, non puri hominis, ut vos existimatis, sed Dei, & moralium Saluatoris, quanto maiori luctu deberetis meam mortem dolere & plangere quam nunc facitis! nam minor est atrocitas, minus longè malum, si vos illa innumerabilia mala patiamini, quam mihi minimum incommodum, nedum mortem à Iudeis inferri, vel à Romanis. Etenim si in viridi hoc faciunt, me; in arido quid fiet, vobis? Confer maleficij mortis suæ magnitudinem Christus ad illas calamitates, & has monstrat esse longè minores. Hæc cum ita sint, ostendo vobis, inquit IESVS, quid flere debeatis, Filia Ierusalem: super vos flete & filios vestros, propter calamitates; quæ vobis euenient propter necem meam. Vnde intelligetis, maius esse malum, quam vos existimatis vel stetit, mortem mihi illatam & crucem: quò fiet, ut tandem intelligatis, quomodo vobis flendum sit.

Maria Virgini sacrosanctæ illa non dixit IESVS, non socijs mulieribus. neque enim decebat esse in turba Matrem IESV, nec eam deseruerunt suæ mulieres, sum aliqui discipuli, præsertim Ioannes. Neque illas calamitates Mariæ denuntiabat, vel Galileis illis mulieribus, vel pÿs omnino Ierosolymitis. Traditum enim est, admonitos diuinitus Christianos ante excidium urbis, Pellam in Arabia urbem confugisse, & illud vitasse periculum. Maria igitur Mater Virgo intelligens leuatum crucis pondere, & aliqua afflictionis parte Filium, non nihil & ipsa recreatur; recreantur piæ mulieres; sed ita, ut luctus integer propter alios Christi cruciatus, & impendentem mortem perseueret.

MEDI.

DE GESTIS
MEDITATIO.

Venite, crucis amatores; adeste, qui carnis afflictiones, & ieiunia, & mortificationes diligitis: Videte admirandum exemplum, & diuinam in gestis Domini nostri IESV doctrinam. Viderunt milites & Iudæi vehementer sub cruce affligi IESVM, & in periculum venire crediderunt, ne sub ipsa moreretur; iusserunt igitur consistere. Humerus quidem IESV fuit scæuo illo cruciatus leuatus; sed tenuit tamen rectam crucem stans, donec alius sibi substitueretur.

Mat. 16

En clamat ad omnes stās cum cruce IESVS, inuitat omnes ad crucem tollendam: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Eo ego ad crucem lubens pro vobis. Tuli hæcenus crucem: nunc cam non propterea relinquo, quòd illā non possim ad Golgotha vsque portare, viriū mihi adhuc satis est ad hoc portandum: nam qui vires in cruce tres horas habeo ad crucē sustentandam, sat sum habiturus ad hanc crucem ligneam ad Caluariam vsque ferendam. Nolite ergo existimare me propterea crucem ex humero deposuisse, quòd vel nollem, vel non possem illam portare; sed id volui facere, vt vos omnes ad crucem portandam allicerē & cohortarer. En crucem dō in manus & humeros vestros, facio eam vestram. Mihi mea fuit dura, vobis vestra per meam erit mollis; mihi onus meum graue fuit, vobis vestrum erit leue per meum. quam ego enim crucem vobis gratificor (id est, quas persecutiones, angustias, labores, cruciatus, mortes, ignominias gratiosè concedo) propterea leuis crux sunt, quòd mea in membris meis crux sunt; & quia ego illa prius pro vobis pertuli, & ad vestrum exemplum atque imitationem contuli eis salutarcm virtutem, vnde in vestros labores deriuatur per meritum meum, pro vestræ crucis ratione & gratia. Quocirca nolite crucem meam reijcere, quæ vobis tantum affert splendoris & gratiæ, tantum meriti atque salutis. Mea cruce leuarunt me mei hostes truculenti, & vos eam mihi relinquitis? & in periculum dabitis, vt sub ea moriar in vobis per vestrum peccatum? qui enim crucem meā repudiar, sæpè lethaliter peccat; semper fere se dat in peniculum vt peccet, quod est me occidere. Propterea dixi vobis non semel: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non*

Matth.
to. 16.

est me dignus. Accipite hæc doctrinam ex hoc exemplo, fratres, quod etiam per meum præconem Paulum dedi. Non glorificabimini, si non compatiamini; si verò spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Ille autè est spiritus & virtus meæ crucis & mortis, mortificatio pia carnis & castigatio. Rursum: *Semper mortificationem IESV Christi in corpore vestro circumferentes. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram.* Volui ego quidem omnia vestra peccata portare, omnem etiam eorum pœnam dissoluere (quod feci pro omnibus semel, quibus Baptismi sacramentum) communicatur: nihil enim tunc est, quòd debita vestra dissoluatis) postquam autem mea dona accepistis & vitam, volo vt cruce mea & mortificatione vtamini, siue ad maius vestrum meritum & mentis profectum, siue ad Patris mei gloriam & meam, siue ad peccatorum vestrorum liberationem. quod cum facitis, non propterea ego illa peccata non soluo; meo enim sanguine sum promeritus, vt vos per illa possitis mereri & satisfacere. Itaque cum pro peccatis vestris Patri meo satisfacitis, existimate vestra esse satisfactionis opera sanguine meo imbuta, & per sanguinem meū esse satisfactoria; nisi improbe velitis, atque etiā impiè mihi totam crucem relinquere, nihil illius attingere, hoc est, nihil vtilitatis ex ea accipere, & nec vobis prodesse ex mea cruce, & mihi illam grauiorem facere. Nam vt tota mea crux ad omne satisfactionis vestræ opus concurrat (non enim vna pars vni operi respōdet, sed tota & omnibus & singulis) ita si opera vestra vos ad satisfactionem conferatis, tota quidem meæ passionis virtute vtamini, si non conferatis, totam mihi passionem & crucem quasi rursus infligitis.

O beatum te, Simon, per quem tam salutare exemplum & doctrinam à Christo accepimus. Euge sancte Cyrenæ, subi cruce, vt facis, & lubenter facis; nam video stāte Christo cum cruce, refugere primū Iudæos illam tollere, quibus erat execrabile crucem tangere, nedum IESV portare: Romani milites contumeliosum putabant damnatorum crucem portare, non tangere, & in cruce figere damnatos. Cum ergo timerent Principes Iudæorum, si IESV progressus retardaretur, ne Pilatus sententiam reuocaret, vrgebant milites

milites, vt aliquē adigerēt ad baiulandā crucē. Nulla mora occurris tu bone Simō. cōclama-
 mant: Tollat hic crucem. Tolle tu crucē. Ra-
 piunt, imponūt tibi crucem violenter quidē,
 at tu summa cum voluntate illam accepisti,
 ad hoc enim tam sublime ministeriū te Deus
 vocauerat, Christus ipse pręparauerat, ac sua
 iam cruce cor tuū penetrauerat. Quanta ani-
 mi tui fuit alacritas! quanta cordis lux & sua-
 uitas! Nunc primū incipio Dominum I E S V
 cognoscere. O crucis admirandam vir-
 tutem! Crucifigi, Magister sancte I E S V, te-
 cum volo, tecum depono crucifigi: suscipe
 me benigne I E S V. Crucem tuam portate
 bonum est; at quanto melius cruci suffixum
 vitam pro te ponere! Ita exultabat sub cruce
 Christi Deo dilectus Simon Christū sequēs,
 atque excellenti exemplo nos omnes ex eo
 sancto itinere ad crucē vocabat, & ad sequen-
 dum Christum cum cruce inuitabat: sed si-
 mul qui crucem portare repudiabat & Chri-
 stum sequi, magna vi reprehendebat atque
 vituperabat. O homines infelices, repellitis
 crucē? Quam causam eius rei assertis? Crux,
 dicitis, amara est. Cui: Sensui nostro & carni.
 Igitur secundū carnem viuere vobis placet:
 at vita secundū carnem mors est: in ea verō
 morte quid est, nisi Dæmō, Peccatum, Infer-
 nus: Quare si crucem reiicitis, sequamini ne-
 cesse est Dæmonem, Peccatum, Infernum. O
 vos miseros & miserabiles! contā verō felices
 vos, qui crucem amatis, & amplexamini:
 in cruce enim Christum reperietis, & meritū
 vitę æternę, & Paradisū. Est crux triumphale
 vexillum aduersus Mundum, Carnē, & Dia-
 bolum; porta salutis, via ad cælū, mater vir-
 tutum & vitę sempiternę, terror & profligatio
 Dæmonum, expugnatio vitiorū, clypeus
 inexpugnabilis, & gladius Christianę militiæ.
 Sequebatur quidem I E S V M multa turba
 populi & mulierum; sed populus sequebatur
 tantū, mulieres etiam plangebant & lamē-
 tabantur licentia muliebri: quod viri, si qui-
 bus indigna videbantur quę fiebant, veriti
 periculū non audebant. Verē nullus fuit, bo-
 ne I E S V, qui simul tecum contristaretur,
 neque qui consolaretur; sed confortabantur,
 qui te persequebantur inimici tui iniuste, &
 aperiēbant super te os suum sicut leo rapiens
 & rugiens. Sed quid agebas, bone I E S V, in
 tanta desolatione? Omnium quidem curam
 gerebam clementer, hostium etiam meorum;
 sed mulicribus volui respondere, vt soleo re-

spicere ad humilem cordis & piā teneritatē,
 & ad simplicem animi libertatem. *Filie Ie-
 rusalem.* Cur Matrem non compellasti, beni-
 gne I E S V, & eius socias mulieres? Ad Ma-
 trem illā mala non pertinebāt quę eram præ-
 dicturus, nec ad pios: tamen Matrem intus
 semper alloquebar pijs spiritus visitationibus;
 illa socias sustentabat per me. Sed quid est
 quōd filias Ierusalem prohibes super te flere?
 Non prohibeo, sed hortor potius, & doceo,
 quemadmodū veriūs super me flere debeant;
 quem enim luctum de me habebant, is erat
 inanis, si ad eum conseratur, qui haberi debe-
 ret. Erat enim ille fletus de me, quasi de ho-
 mine innocente & imbecilli ab inimicis op-
 presso, qui se liberare ab illis nō posset: at ego
 innocens quidem eram, imbecillis verō mea
 voluntate, alioqui infinitę etiam potentię &
 virtutis. eram ab hostibus meis oppressus, sed
 quos poteram nutu vno in Infernū dare præ-
 cipites: itaque ab illis nolui liberari, vt genus
 humanum ē Dæmonum & Peccati tyrānide
 eriperem. Nō erat igitur futurus plāctus ille,
 si tibi consisteret, plenus. iubebam igitur ad
 vltiora vt respiceretur, & ad iustiorē fletum.
 qui habebatur, eum non inhibebā; sed auge-
 re cohortabar & extendere. Super vos ipsas
 flete & filios vestros, quemadmodū ego &
 fleui his sex diebus, & nunc lugeo, & internis
 lachrymis, & externis sanguineis toto corpo-
 re. Ploro autem super vos, & super filios ve-
 stros peccata simul & pœnas, tum illud quod
 est luctuosissimum, tantam pāssionē & mortis
 meę acerbiter, quam pro omnibus assu-
 mam, tam paucis fructum esse allaturam. Ita-
 que imminent vobis & filiis vestris mala in-
 gentia; plura tamen longē in Inferno reposita
 sunt; si pœnitentiam non egerit gens vestra:
 quę ad omnia peccata & abominaciones &
 suas & patrum suorum hoc addit summum
 malum, quōd me ex inuidia & malignitate
 crucifigit, id est, per immensum cruciatū at-
 que ignominiam necat. En doceo vos, Filie Ie-
 rusalem, quod defleatis. quod vtinam cogno-
 sceretis, vtinā vestra gens intelligeret, & con-
 uerteretur, & saluarem eos, & iram quę in il-
 los excitata est auerterē. Sed scio eorum ob-
 stinationem. propterea magis sunt deploran-
 di, cū possint me desiderante & auxiliū of-
 ferente, & nolint tamen respiscere. erit enim
 cū nullus eorum miserebitur, cū in In-
 fernum ego eos projiciam iustissimē.

Ab illis Filiabus Ierusalem terrenę, ad vos
 se con-

Deut. 32:

Rom. 8.

psal. 68.

psal. 21.

se conuertit benignus IESVS, qui cœlestē Ierusalem profite mini. Audite. ne vos quidem scitis, quemadmodū de mea passione luctū habere debeatis; nam video etiam, qui lugeri debere meam passionem & mortem negent. pro his ego nec passus videbor, nec mortuus, si quidem non peruli lugenda. Ij meam celebrant resurrectionem, & eius gloriam in ipsa passione, quasi me non sinant prius mori, quā resurgere. volunt me moriente gloriari: atqui nemo mecum gloriari potest, nisi qui mecum compatiatur. Ergone tristis erit anima mea vsque ad mortem continenter, & horum cōtinenter gaudens & lætabunda? Faciunt quidem hi cum Iudæis, qui me crucifixerunt. illi gaudebant, cum me videbant crucifigi; hi tārūm gaudent cum cruce meam cogitant, dolere nolunt. At dolebant non Apostoli & Discipuli solū, sed Mater mea præcipue; dolet etiam nunc Ecclesia: desiderabam ego qui mecum contristaretur, & ex alijs ferē nulum habui. Crediderunt antiqui hæretici me non verē passum, non verē mortuum, sed apparenter; hi non lugebant mortem meam. non sunt vobis illi imitandi, sed qui & veras meas passiones & mortem credunt, & verē illis mouentur & contristantur; vt eorum tristitia in gaudium conuertatur, & verē ex veræ mortis sensu veniant in veræ resurrectionis virtutem & gloriam agnoscendam, & corde suscipiendam, vt docet vsus Ecclesiæ. At enim neque qui credunt lugendam cruce meam, lugere illam omnes sciunt. sunt enim, qui similiter atq; Ierosolymitanæ mulieres faciūt. dolores meos lugent, & cruciatus, & mortem; parum tamen assurgunt. Audite igitur, quid in passione mea & morte simul lugeatis. Peccata vestra lugeate, quæ mihi fuere causa passionis & crucis: tum quod mea crux tam multis non solū non profuerit, sed obfuerit etiam, eorum culpa; cum ea plenissimè ex se pro omnibus suffecit. Colligite animo omnes

Psal. 68.

meæ passionis dolores, cruciatus, contumelias, opprobria, & indignitates; ac considerate illa esse mihi Deo illata: adiungit mortem ipsam; & causam doloris conficietis immensam, & eō maiorem & viuaciorem, quod ea omnia libentissimè non pro me, sed pro vobis patiebar. Augebūt luctum vstrum meæ passionis & mortis circumstantiæ, vbi, à quibus, propter quos, quomodo passus sim. Ad hæc animaduertite: etiam si secundum superiorum animæ portionem libenter patiebar, inferior tamen repugnantiam sentiebat vehementem, quæ e veritate meæ humanitatis proveniebat (quod erat mihi acerrimi doloris & tristitiæ causa, & vobis esse debet) etiam si ego illam Deo & rationi perfectissimè subiciebam. Et illud considerate. Si damnati ad mortem essetis crudelissimam, Rex tamē vester, vt ne vos illos cruciatus & mortem subiretis, mori ipse vellet; vos ista scientes, & contemplantis morientem, nōne summam haberetis doloris & luctus causam? At infinito interuallo differt mors mea à morte omnium Regum, & mors temporalis vestra ab æterna, & cruciatus huius mundi ab alterius & Inferni. Similiter ergo meam mortem lugeate: & quandoquidem ne æquare quidem luctus vester illam similitudinem potest, lugeate, quod lugere vt debetis non possitis, de vestra culpa. Et illud scitote. Vt me oportuit per passionē & mortem, ac per hatum dolorem ac tristitiam & cruciatum intrare in gloriam meam; sic vos iniquissimè facturos, si reiecto luctu meæ passionis, illius gloriam tantummodo celebretis. Sua ergo tempora distinguite luctus & tristitiæ; tum gloriæ & gaudij: & fiet vt eō maior sit & solidior lætitia, si ex sensu passionis & mortis meæ illa oriatur: virtus enim gloriæ crucis est meus in cruce dolor, per quē parta est illa gloria, & crucis meæ triumphus; ad Patris mei, & meam, & Spiritus sancti gloriam sempiternam, Amen.

CRUCIFIGITVR IESVS.

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

127

c

A. Peruenitur ad Golgotha.
 B. Dabant illi vinum myrrathum
 cum felle mistum, & cum
 gustasset, noluit bibere.
 C. Parant quatuor milites vt cru-
 cifigatur.

D. Crucifigitur.
 E. Pilati iussu titulus in summa
 cruce prefigitur.
 F. Crucifiguntur duo latrones.
 G. Fit eclipsis Solis vniuersalis.

C R
 MATTH. XXVII.

Peruenit ad Golgotha
 Dabant illi vinum myrratum
 et cum gossaseta,
 sed cum gustasset noluit
 bibere.

MATTH. XXVI

Peruenit
 ad Golgotha, qui dicitur
 quod est Cal-
 uaria.
 Dabant ei vinum
 et felle mixtum:
 cum gustasset,
 noluit bibere.

Crucifiguntur duo
 latrones,
 unus a dextera,
 unus a sinistra.

Crucifiguntur
 duo latrones
 unus a dextera,
 unus a sinistra.

Crucifiguntur
 duo latrones
 unus a dextera,
 unus a sinistra.

Crucifiguntur
 duo latrones
 unus a dextera,
 unus a sinistra.

C R V C I F I G I T V R
I E S V S.

349.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In c. imaginem Adnotatiuncula.

A. Perueniunt ad Golgotha.	E. Pilati iussu titulus in summa cruce præfigitur.
B. Dabant illi vinum myrrhatum cum felle mixtum: & cum gustasset, noluit bibere.	F. Crucifiguntur duo latrones.
C. Parant quatuor milites, ut crucifigantur.	G. Fuit eclipsis solis vniuersalis.
D. Crucifiguntur.	

c.
127.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Et perducunt illum

<i>Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Caluaria locus.</i> <i>Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum: & cum gustasset, noluit bibere.</i>	<i>in Golgotha locū: quod est interpretatum Caluariae locus:</i> <i>& dabant ei bibere myrrhatum vinum:</i> <i>& non accepit.</i>

Et postquā venerūt in locum, qui vocatur Caluariae,

<i>Tūc crucifixi sunt cum eo duo latrones, vnus à dextris, & vnus à sinistris.</i>	<i>& crucifixerunt eum. Et cum eo crucifigunt duos latrones, vnum à dextris, & aliū à sinistris eius. Et impleta est scriptura, quae dicit: Et cum iniquis reprobatus est.</i>	<i>ibi crucifixerunt eum, & latrones, vnum à dextris, & alterum à sinistris.</i>	<i>vbi crucifixerunt eū, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autē IESVM.</i>

Scriptit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autē scriptum:

<i>Et imposuerunt super caput eius causam eius scriptam:</i>	<i>Et erat titulus causae eius inscriptus:</i>	<i>Erat autē & superscriptio scripta super eum literis Graecis, & Latinis, & Hebraicis:</i>	<i>Erat autē scriptum:</i>
HIC EST IESVS REX IVDÆORVM.	REX IVDÆORVM.	HIC EST REX IVDÆORVM. <i>Erat autem ferè hora sexta, &</i>	IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM.

<i>A sexta autem hora tenebrae factae sunt super vniuersam terrā usque ad horā nonam.</i>	<i>Et facta hora sexta, & tenebrae factae sunt per totam terram usque in horā nonam.</i>

tenebrae factae sunt in vniuersam terram usque in horam nonam: & obscuratus est sol:

Gg

ADNO-

Brocard.
Relact.

A. Perueniant tandem ad Golgotham, appendicem ultimam montis Gibon, peruenientem ad portam Iudiciariam à leua versus Septentrionem montis Sion. Hic monticulus erat Caluarie locus, apud Iudeos immundus; apud omnes homines execrabilis, quòd ibi supplicium sumeretur de fontibus; qui locus esse solet ostibus & caluaris hominum plenus. Hunc colliculum complexus manibus Aelius Hadrianus Imperator urbi, eius situ non mutato, adiunxit. Distat verò Golgotha à domo Pilati passus communes M. D. CCC. LXII. Cùm eò esset peruentum, IESVM, quem in iuinere iniuriis & contumeliis affecerant nefandis, confestim exuunt omnibus vestibus, ibi rursus plagæ & cruor renouatur; expediunt clauos & malleos; designantur quatuor sani milites, qui eum sint cruci suffixuri.

Arand.&c.

B. Erat mos, ut qui cum cruciatu erant interficiendi, iis exhiberetur aromaticum vinum, vnde robur acciperent ad perferendos corporis animiq; dolores.

B. Eiusmodi vinum Christo non propinarunt homines impij, sed obruserunt vinum pessimum atque acerbissimum, singulari amaritudine fellis admixta & myrrha: gustauit quidem IESVS, sed bibere recusauit. Nihil omittebant homines terribili, quòd boni IESV posset pœnam & conuulsiam augere. O IESV benigne, cur gustas, cur verò non bibis? Obedio pro te impiis, qui non urgent ut bibam, urgent ut gustem; neque enim vltius volui urgeri vel facere. Gustauit enim pro omnibus mortem IESVS; verè quidem sensit, verè subiit: sed dicitur ille fuisse gustus, tum quòd breui resurrexit, tum quia etiamsi ipse Christus mortuus est, tamen secundum humanitatem tantummodo est mortuus: non enim patiebatur Verbum in se, non anima secundum superiorcm portionem.

Heb. 2.

C. Sternitur crux humi. Corripitur IESVS Deus, proicitur super crucem, duo manus verinque arripiunt, alij duo pedes (nam quatuor fuerunt primarij crucifixores) extendunt ad crucem corpus eius & aptant, tres verò sauisimi arripiunt tres clauos & totidem malleos, quartus subseruit, etiam alij; apponunt clauos palmis manuum hi, ille pedibus. qui manus tenebant, eas crudelissime extendunt, similiter qui pedes, subseruiente quarto & alijs; virisque contra alteros intuentibus tanta violentia, ut omnia

Christi ossa luxarent, & facerent ut emota loco dimumerari omnia possent. Hec ita facta sunt, vel omnino luxatio illa facta est ante crucifixionem. Quæ dico horrenda sunt, ut quæ in Dei Filium IESVM bonum fiant & parentur: quòd autem sequitur, illud verò est quòd pius animus ferre nulla ratione potest, nec lingua aut stylus, vel v. al. vel audeat pronunciare. Cuius enim tam ferreum est cor, qui Christum Deum confiteatur, corde nouerit & amet, qui ferre possit manus eius ac pedes sauisimis clauis à terribilissimis latronibus crucifigi?

Basil. in
1. sal. 2. 1.
Bernard.
in serm.
de Pa-
chate.

D. Et tamen necessum est illam meditari immensam atrocitatem. Incutiuntur mallei clauus. atrocissimè transuerberantur manus & pedes hominis Dei, auditur longè sonitus percutientium, sanguis diuinus è quatuor vulneribus copiosè exiit ac fluit, summum dolorem sentit benignus IESVS, cuius non solum manus ac pedes transuerberantur, sed cor diuinum acutissimo cruciatu, quòderat omni afflictione atque amaritudine plenum. Exhibe animum, Christiane, huic spectaculo acerbissimo dignum, & vi præsens præsentem precare IESVM, qui hæc propter te passus est, ut hæc mysteria in iuno corde sentias: fiet spero primum, ut nullo pacto illum malleorum sonitum, illos ictus, illam manuum & pedum transfixionem tua cordis cogitatio sufferre possit; deinde simul cum Christo salutare accipies clauorum ictus, & corde senties intimo: fiet nonnumquam, ut manibus ac pedibus dolores, cum acerbitate quidem, sed qui incredibili condiantur animi suauitate sentiantur, quòd egregia IESV benignitate legimus contigisse.

E. Hæc cum patrentur, affigit licitor titulum summæ cruci altè Pilati imperio, quo titulo causam, quæ propter crucifixum esset IESVS, voluit esse orbi manifestam. hoc fuit cur imperaret scribi literis Hebraicis, Græcis, & Latinis.

Explicabatur autem illa inscriptione non tam crimen (in quo tandem persucrunt Iudæi, dicentes: Omnis qui se Regem facit, contradicit Cæsari) quàm veritas ipsa. scripsit enim ex animi sententia Pilatus: IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM: Quæ veritas ipsius erat cordi infixæ, Regem quiaem esse IESVM, sed non ex hoc mundo. consenserat enim Pilatus ut crucifigeretur, seruicis suæ ambiori, non propter aliquam culpam: itaque voluit veritatem esse testatam publice, ac verè pronuntiabat quod

August.
in Ioa.
2. cap. 10.
Tract. 11

quod sentiebat. & Cesari alioqui voluit facere satis, si quis calumniaretur, & Iudeos contemnebat atque vituperabat; propterea constanter respondit, Quod scripti, scripti.

E. Crucifiguntur simul duo latrones, ut augetur IESV ignominia, & reputaretur cum iniquis & facinorosis hominibus. Aderant ad spectaculum Principes & Seniores, atque populi infinita multitudo. Pangebant suam fauoriam Principes & Seniores, gaudebat multitudo: crudelitatem immensam & intelligunt, & execrantur Angeli; Satan & Demones hinc gaudebant ex crudelitate crucifigentium & impietate, illinc dolebant quod suam suspicarentur ita fabricari perditionem.

G. Sol tantam immanitatem ferre non potuit in Dominam & Creatorem suum; radios suos retraxit orbi, nec voluit lucem praeberet impiis hominibus: compatiuntur omnia elementa Creatori mortalia vulnera accipienti. Retraxit verò radios Sol, Luna intercurrere, & minatus est per tres horas orbi interitum. Flaccescunt & debilitantur omnes creaturae; & tamen Iudeorum corda retro furore inflammata, nec eclipsim, nec creaturae totius labores animaduertunt: sed illo abutuntur, ut etiam crucifixores, inter mortuo lumine, quod extinguere non solet eclipsis.

Aderant in turba populi mulieres Ierosolymitanae plagentes; verum longè alia erat ratio plantis Mariae sacrosanctae Virginis & sociarum, sum discipulorum. Mente contemplantur afflicta Mater configi clauis Filium Deum cruci, sonitum etiam audiebat malleorum. Si tu sustinere non potes, ubi haec supplicia Christi meditaris, quid censeres sensisse tunc Matrem? Quid non debes tu sentire, ubi dolores Matris mente complecteris? Quod si sancto Francisco impressae fuerunt plaga similes, manibus, pedibus, lateri, quid non credi potest accidisse Virgini Matri? Et si externa vulnera non apparuerunt, quas haec tenus Filius erat passus contumelias & cruciatu, omnes gladij fuerunt qui eius animam pertransibant: sed hic omnium fuit acutissimus atque acerbissimus. Sancta mulieres & discipuli miserabilibus longè quam antea affligebantur, amarissimis clauis corda confixi. Matrem perpeuo, ut secundum se maximè patiebatur, ita secundum se maximo robore animi fulciebat IESVS, ut sustinere posset quae sciebat absque suo praesidio sustineri non posse: in summo item dolore & planctu mulieres & discipuli auxilio Filij & Matris sustentabantur.

In Golgotha autem nihil prohibet quin dica-

mus fuisse Adam primum hominem sepultum; non propter Iudeorum traditionem, sed propter Patrum consensum: nam & Hieronymus idem aliquando dixit. Quamuis enim Adam xliij. Iosue ad proprium nomen contrahitur, quod scilicet duplex articulus, אדם הנרול tamen non ad Adam primum hominem contrahitur, sed ad Arbeh. Nam Hebraicè sic legimus אדם הנרול ארבעה; quod est, Carriath Arbeh; ille homo, ille magnus inter Henakin hic fuit: non diceretur enim proprie primus homo magnus fuisse inter Henakin, sed is qui pater fuit Henak, ut xv. cap. Iosue huius dicitur Arbeh pater fuisse. Eundem verò fuisse montem qui fuit monstratus Abraham ad immolandum Isaac, & multi Doctores tradunt, & nomè Moria, & figura illa tam praeclara confirmant. Nam nomen Moria non significat locum particularem, sed terra dicitur Moria in Genesi, ubi monstratus est locus particularis Abrahæ, id est, Golgotha; ut in eadem ius terra Moria Davidi area Arouna, in qua templum edificauit Salomon. itaque totum montem Sion licet credere fuisse terram Moria, in qua diuersis locis fuerunt multa mysteria celebrata. Est autè Moria terra prouisionis, doctrinae, myrrhae, timoris siue laetiae. Prouisionis quidem מרה, unde nominatus est locus, Dominus prouidebit, & Prouidebitur victima. doctrina מרה, quod ex Sion vel Moria exiit lex Euangelij aeterni, primum è cruce IESV, deinde è Spiritu sancto misso in discipulos, & à templo, ut ex figura totius Euangelij. Myrrha מרה propter passionem Christi & sepulturam, ut exposuerunt Magi reges. Timoris, siue reuerentiae, ארה, quod verus Dei timor & cultus ibi fuerit, ut in figura primum, dein ibidem traditus est in spiritu & veritate.

Quod vero nõ in sublime leuata cruce crucifixus sit Christus, sed humi proiecta, id video deuotos Meditatores sequi, & esse vsum imaginum; nec Catholici scriptores neoterici audet negare, nec ex antiquis contrarium clarè elicitur: atque adeò Cyrillus & Leo illud significare videntur apertius; etiam ex recentioribus Anselmus & Bernardus. Certè locus Ioannis: Et ego, si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum, fauet huic traditioni: nam leuatio Crucifixi, illa fuit vera exaltatio & plena. ex crucifixo enim prouenit vis trahendi: alioqui cur additur, à terra? quod, bis ante eum dixisset de exaltatione Ioannes, nõ adiecerat, nisi quod illic crucis passionem significet, hic è terra vsq; inchoatam. Breuiter, pie haec meditamur, non astruimus dogma.

Math. 27.
Mat. 15

Gen. 22.

2. Par. 1.

cap. 10.

Ventum tandem est ad Golgotham, hoc est in Caluaria: locum; quem locum, cum alioqui esset sacer, contaminauerant vel Iudæi, vel Romani, vel vtrique, & destinarant supplicii nocentium exercendis. Itaque erat ille locus caluarii, ossibus, fœtore, spurcitiis plenus, & omnibus hominibus abominabilis. Huc te adduxerunt, sancte IESV. vt verò non exhorruisti à Dæmone portari per aërem sublimis, & ab impiis & impuratis hominibus crucifigi, ita nec in loco contaminato: veneras enim nõ solum vt hæc patereris, sed simul vt peccatâ portares omnium, quibus nihil est fœdius, nihil peius. Simul hæc indignitates & contumeliæ summam gloriam tibi afferebāt. ita enim non solum Patris voluntatem cum immensa humilitate adimplebas, sed Dæmones omnes superabas, & vniuersis hominibus salutem consciebas & vitam, simul Caluaria: locum gloriosum efficiebas: qua in re, vt semper facis, Satanæ, & omnibus præuaricatoribus spiritibus illudebas. Sciebat Dæmon locum illum esse, vbi Abraham voluit ex Dei obedientia filium Isaac immolare, & immolauit quidem illum in ariete: nouerat ibi sepultum fuisse Adam: curauerat propterea de sua malitia, vt fieret ille locus infamis & execrabilis; & nunc probabat vehementer vt ibi crucifigeretur IESVS, quo fieret eius mors abominanda: contra verò tu, magne IESV, illam abominatione assumpisti, & fecisti caluariam omni splendore & gloria excellentem. Deuentum est ad montem Golgotha & Morian, hoc est, diuinæ illius prouisionis; prouiderat enim Deus illic Filium suum Deum immolatum iri: peruentum est ad montem Myrrhæ, id est, ad amaritudinem aromaticam passionis & sepulture Christi: ventum ad locum doctrinæ, vnde è cruce & viuens, & moriens, & mortuus quasi è cælesti cathedra docuit Filius Dei mundum vniuersum viam salutis & vitæ sempiternæ, & timorem salutarem vniuersis mortalibus incussit, & cultum Dei indixit perfectum. Recipite hæc mysteria, imprimite cordi vestro, Filiæ Sion; aperite illis intimum & tenerrimum locum. En adest vobis crux Christi, en iam cruce affigendus est IESVS, cordis vestri amor vnicus, salus vestra, & vita sempiterna. Furiosè fiebant omnia & diabolicè ab impurissimis latroni-

bus; nec Satan quiescebat. nam etiam si nolisset iam IESVM crucifigi; tamen cum id impedire non posset, suggerebat atrocissima quæque crucifixoribus. Contemplamini, animæ deuotæ, atrocitatem singularem.

Erat positum in more, vt qui cum cruciati publica auctoritate essent supplicio afficiendi, iis daretur vinum aromaticum, cuius potu recreati leuius sentirent cruciatum. Humanitatem hanc conuertunt in sæuam inhumanitatem homines impij. Ne demus isti nebuloni nefario vinum pretiosum, illud etiam ebibamus si paratum est: conficiamus illi aliud poculum ipso dignius, è vino quidem, sed acetoso; addamus myrrham acrem, & amarum, etiam fellis singularem amaritudinem & malitiam adiciamus, quæ omnia corrumpat si quid sit in illis boni. hoc horribile poculum admovent ori IESV. O adorandam boni IESV mansuetudinem & patientiam! Sciebat, ac etiam videbat quæ fiebant, & tamen gustat, vt nullus esset sensus, quo non assumeret pro nostra salute passionem. Nam tactus acerbissimè vulneribus affligebatur, & ad mortem vsque erat affligendus, visus conspectu tam crudelium & actionum & hominum, auditus tot & tam immanium iniuriarum & opprobriorum auditione, olfactus carceris nocturni fœditate, & Golgothæ spurcitiis, & (quæ erat singularis narium eius offensio) fœtore anhelitus hominum spurcissimorum. Additur tandem gustus acerbitas; vt deesset nihil, quod posset pœnam Filij Dei inferre sensibus, & verè esset homo dolorum. Complebatur autem verbum Dei. per has enim passiones, non solum per mortem, languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Habuit quidem Christus purissimos omnes sensus ac perfectissimos; habemus nos contaminatos & imperfectos: non assumpsit Christus huiusmodi imperfectiones, sed sensuum acerbis pœnas, vt illorum languoribus nederetur per afflictiones suas, & nostras contaminationes expelleret. Ad medicamen igitur nostrorum sensuum, per quas portas mors in animam intrare solet, adhibeamus sensuum Christi amarissimos dolores, & quemadmodum ille hæc pertulit, vt nostri sanarentur sensus, ita crit nobis excellens hoc remedium, si medi-

Gen. 22.

Cant. 4.

Isa. 53.

Ier. 9.

meditatione, & spiritali applicatione ad sanandos nostros sensus illud adhibeamus, sanabuntur enim continenter; nisi nostra impediatur ignavia; sanati, tandem erunt in iustorum retributione. Interim non nocebunt eorum impetus, quin potius erunt nobis occasio fortiter pugnandi, & gloriose vincendi. Sed cur gustatam portionem noluisti bibere sancte I E S V ? Minimam passionis meae particulam volui ostendere esse satis potuisse ad redimendum humanum genus; nam illo gustu abunde satisfiebat pro omnium mortalium peccatis: erat autem ille gustus passio Dei hominis. Ceterum nolui bibere. cum enim circumstaret infinita multitudo, & quae fiebant videret, ne me puraret bibere aromaticum, & simul existimaret ad cruciarum meorum leuationem accipere, quorum neutrum erat, sapientissimè recusavi bibere; ne meo facto falsas opiniones hominum confirmarem. Simul vobis salutarem doctrinam dabam, si quid vobis propinquit impuritatis sensus veltri, ubi primum amaritudinem illam sentiris, constanter esse reiiciendam, nec in animū & voluntatem traiciendam; unde fieri lethalis possit. Gustasti, magne I E S V, pestiferam portionem, id enim statim factum esse in Golgotha significat tui Euangelistae.

Sed exuerunt te tamen vestes tuas: nudus enim pendisti pro nobis in cruce, cum bis exutus & rursus indutus fuisses. Nunc rursus spoliaris à barbaris militibus, illis vestibus non amplius induendus, sed caelestibus gloriae. At quam trux fuit haec exspoliatio! nihil enim iam tibi parcebāt, quem viuum tandem ad patibulum videbant esse perductum. Summa igitur non solum cum conrumelia, sed cum violentia & saeuitia exuunt, & sanguine conglutinatam vulneribus tuis vestem inconfutibilem euellunt; non sensim (vt, quoad eius fieri posset, minimum læderent) sed concisè extrahunt, vt renouarentur vulnera tua miserabiliter afflicte I E S V. Iam verò quam inclementer per coronam spineam tunicam extrahunt, non solum nihil vel respicientes vel curantes ne spinis hærens corona moueretur, & cruciatum vulneribus afferrer; sed id ipsum malitiosè procurant & crudeliter. Itaque commota corona violententer, necesse erat omnia vulnera capitis acerbissimè renouari: vt in vilissimo & abiectissimo homine omnia & quærebantur, & edebantur exempla crudelitatis.

Parabatur interea crux, clauis, mallei, designabantur crucifixores, qui essent singulari atrocitate, parabatut titulus summae cruci ex imperio Pilati repugnantibus Iudæis affigendus. Heu calamitosam rerum faciem & luctuosam! Et fiebant hæc quidem in oculis mansueri agni I E S V, & contra cum fiebant, & iam quasi in ipsis crucifigebatur. Illud considera, pie Meditator: Illi sunt clauis, quibus configetur pro te I E S V S, anima tuæ lumē caeleste, illa crux, cui affigetur, illi carnifices, qui affigent. Imminent hæc Christo, imminet cordi tuo, & animi tui visceribus. Iam distendent in crucem Deum meum, iam arripient manus hi, ille pedes, iam transigent, iam cruci affigent. Heu metū! heu dolorem! Sed anrequam ad rem ipsam venias, contemplare crucis ritulum, & cordi imprime quis sit quem videbis statim crucifigi. En ritulum:

HIC EST IESVS NAZARENVS
REX IVDÆORVM.

Hic est qui Moyse dixit: *Ego sum qui sum*, cuius est nomen יהוה tetragrammaron, Dominus in æternum, & memoriale in generatione & generationem. Hic Deus, hic Dominus Deus, qui creauit cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt. Deus enim omnia creauit, cuius eadem substantia & esse, eadem potentia & virtus Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Hic est qui omnes Angelos creauit, arque iis, qui serauerunt suum principatum & domicilium, dedit viram sempiternam; aliis æternam mortem inflixit. Hic, qui vniuersam creaturam conseruat & gubernat ab inirio. Hic est, qui in temporū plenitudine factus est homo, ex immaculata Virgine carnem sumēs, & nostras infirmitates, vt pro hominū peccatis Deo satisfaceret factus pro nobis peccatum, hoc est, hostia pro peccato. Hic est ille, qui cum acceperit tempus, iustitias iudicabit, & horrendum illud iudicium diuina virtute & maiestate exercebit; in quo hi accipient de eius manu diadema gloriae sempiternæ, illi in infernum proiciuntur, in ignem æternum cum Diabolo & eius Angelis. Hic est, qui verba vitæ æternæ orbi euangelizauit, Euangelium infinitis miraculis confirmauit, I E S V S, Saluator sempiternus; & salus æterna mortalium: qui cum sit Dei Patris Filius consubstantialis, & vitam eandem habeat in ipso & immortalitatem, eandem nobis communicauit inenarrabili mysterio, & beneficio immenso. Itaque cum salutem & vitam per

peccatum amissemus, ac rei mortis aeternae essemus coram Deo, morte & malis omnibus profligatis, nobis vitam & salutem sempiternam promeruit. Vt verò esset hoc meritum & salus pretiosior, & exempli diuiniore, voluit illa nobis comparare bona summa, per ea quæ in hac mortalitate habentur summa mala, paupertatem, ignominiam, dolores, cruciatus, mortem: ita enim facta est eius salus gloriosior atque potentior. His tu coniunge, Meditator pie, spiritus tui sensum: hic enim est I E S V S cordis tui amor, cordis tui lux & suauitas, cordis tui salus, & vira, & iustitia sempiterna, & sanctificatio. Hic te erudit diuinitus, tibi dat robor caeleste: Hic à te excludit timoris imperfectiones, conciliat timoris puritatem & perfectionem. Hic dat tibi lætam pacem, fructus spiritus & dona I E S V S in re generat. Hic te ad perfectionem beatitudinum leuat. In I E S V recipis & habes omne bonum, fruere omnino bono: sit hoc nomen super benedictum in sæcula. N A Z A R E N V S, hoc est, germē & flos sanctus, innocēs, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælo factus, custos & corona, gloria Angelorum & nostra, ex quo bonum germen floret in gloriam sempiternam. Hic sanctitas infinita, puritas immensa, splendor æternus, qui quæ Deus à tota creatura cum esset in æternitate segregatus, & excelsior cælis omnibus, ad nos descendens, sibi nostram humanitatem ita copulauit, ita nobilitauit, vt homo ille fieret cælis omnibus excelsior dignitate & potentia, gloria & diuinitate. R E X. Hic est Deus viuens, & Rex sempiternus, ipse est Rex gloriæ, ipse terribilis, Rex magnus super omnem terram; ipse Rex regum, & Dominus dominantium. Ipsum constituit Pater æternum Regem super Sion montem sanctum eius, ad prædicandum secretum illud legis Dei magnum. Ipse omnem creaturarum ordinem gubernat & regit, rationalem verò creaturam Angelos & homines præcipua benevolentia atque prouidentia. Nam Angelis præterquam quod dat gloriam sempiternam, ipse eorum purgationes, illuminationes, & vniones diuine administrat, purgat eorum intellectum & illuminat, cum è diuinitis suæ diuinitatis, vel etiam humanitatis, multa illis reuelat, multa clara facit & aperta, quæ illis antea non erant; tum voluntatem perficit excellenti ex his comparata perfectione, & ad diuinitatem voluntatis vnione: hæc verò &

per se gerit, & per superiorum Angelorum in inferiores Angelos ministerium. Porro autem similiter hierarchiam suam in Ecclesiam exercet, & hierarchicas actiones in Ecclesiæ principes & ministros, vnde totum eius corpus gubernatur & regitur; ipse enim est caput, cuius virtute atque influxu per Spiritum sanctum totum Ecclesiæ corpus, vt est diuina harmonia coagmentatum & compactum, ita augmentum accipit in diuinam ædificationem & charitatem, accepta spiritus subministratione per mutuam membrorum coniunctionem, & donorum mensuram. Hic Rex inuexit in Orbem terrarum Regnum cælorum, & illud animis nostris inferit magna virtute; in qua exultamus in iubilo & splendore gloriæ Regni cælestis, & illius in nos redundantia & participatione in Christo & donis eius. In quo Regno, & cælesti eius potentia conculcamus Dæmones, vitia euitamus & compescimus, cælestem Dei virtutē exercemus in virtutum & donorum fulgoribus diuinis per excelsum hunc Regem. IVDÆORVM. Eorū qui nomen Dei & I E S V nouerunt, qui illud confitentur, qui illi confitentur, illud laudant & adorant, in illo exultant; in illud credunt & spem suam collocant, amant illud ex toto corde & mente, ex anima tota & viribus, simul operibus confitentur & exaltant; nec similes sunt Iudæorum, qui Christum crucifixerunt; hi enim ore Deum confitebantur, factis nefariis blasphemabant: non est horum Iudæorū vel confitentium Rex Christus, sed Satan, qui est Rex super omnes filios superbiæ. H I C E S T I E S V S N A Z A R E N V S R E X I V D Æ O R V M. Accurrite Angeli: attendite ex Limbo sancti Patres; aduertant cæli, terra, omnia elementa, & creaturæ vniuersæ: Venite, adeste, Filia Sion, ad spectaculum, quod horrore, & crudelitate, & indignitate, & contumelia superat reliqua omnia quæ sunt, fuerunt, esse possunt: quod omnes Dæmones, omnes homines patrare non potuissent, ac ne cogitare quidem, nisi Deus ipse Filium suum tradere in crucem voluisset, & illic suæ misericordiæ sublimitatem constituere. En arripitur I E S V S, Deus homo, profternitur super horridam crucem nudus, toto corpore atrocissimè vulneratus; spinis acerbissimis coronatus, tot horarum ab horto vsque tot afflictionibus debilitatus, sed plusquam heroica virtute & viribus constans ad crucem perferendam: ad crucem deinde extenditur, &

tanta

1. Cor. 1.

Hebr. 7.

Sap. 7.
Hebr. 1.

Hebr. 7.

Iere. 10.
Psal. 23.
Psal. 46.
Apoc. 7.
S. 9.
Psal. 2.

Ephes. 4.

Dem. 6.

Tit. 1.

Iob 14.

Basil. in

Psal. 21.

Ber. in

Serm. de

passione.

tanta quidem violentia extenditur & attocitate, vt facillimum fuerit ossa eius omnia dinumerate. Itaque connexiones ossium quæ per neruos fiunt, diuulsa æque luxatæ sunt, vnde necessum erat summum dolorem prouenire. O inuentionem plusquam diabolicam! Exteriùs iam nihil erat vbi scirent impij ante crucifixionem, interiùs nunc in neruos suam intendunt attocitatem. Extendamus malefici corpus vi quanta poterimus maxima, ita fiet vt in omnibus neruis durissimè crucieret, & viribus deficiatur quibus adhuc vigete videtur sceleratus, & fiant illi duriores crucis acetbitates. O immanis immanitatem! O patientiam benigni I E S V & fortitudinem infinitam! Excedebat hic cruciatus superiotes omnes, quorum similes quidem permisit Deus Satanæ in Iob, sed hunc non permisit. Tu igitur & plagis Iob antecedis, & hoc cruciatus longè superas magne I E S V, vt verè pro te scriptum sit: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor sicut dolor meus.* Fluxa facta sunt mea membra, dissipatis ossibus & dissipatis neruorù extensione & cruciatus. Deinde non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ, quam contra peccatores homines conceptam exeres in me Pater sancte; neque pax ossibus meis à facie peccatorum meorum, pro quibus tanquam meis patior. Pacem quidem ossa mea habuerunt & colligationem antea; nunc verò ita crudeliter extensis omnibus membris, nullus est sanus consensus, vel integra colligatio inter ossa mea. Dissipentur, o Meditator pie, omnia ossa animæ tuæ, omnis virtus tua contabescat, cum hæc vides. Sed habes tamen, vnde leuius ea ferte possis, si cogites virtutes animæ tuæ per peccata tua dispersas hoc Christi cruciatus tepatati, atque in suum concentum tendere. Verùm vnde leuare videris posse dolorem, inde auge vehementiùs. quod enim cor suffere tantum cruciatum à Deo sustineti, vt suæ infirmitates cutentur? præsertim cum tanta sit in nobis focordia, vt his præsidis frequenter vel abutamur, vel illa negligamus.

In tanto cruciatus cum esset Dominus gloria I E S V S, atrocissimis (quod a nimis dicere fugit) clavis est cruci affixus à nefariis hominibus. Audite Angeli malleorum sonum crudelem, audite è Limbo Pates, audite cæli, & creaturæ omnes: at audite tamen refugitis præ vestro dolore & gemitu, compatientis

Creatori qui crucifigitur, quod nos in vobis sentimus. Penetrauit ille malleorum sonitus truculentus Cælum, Infernum, omnem creaturam: Angeli amarè flebant suo fletu, obstru-^{156.33.} pecebant cæli, & desolabuntur vehementer, lugebat & elanguescebat terra. Verùm sol apertius testatus est suum luctum, huic luna subseruiuit. neque enim sustinuerunt mundi luminaria tantum nefas aspiciete, vel tam horrendo & impio spectaculo suum lumen communicare. Quò discedis luna? Nolo lucem à sole recipere, quam possim in orbem spargere; neque ferte possum solem suam orbi tertatum impartiri: subibo solis faciem contra mei motus vel officij naturam; itaque ne ipse quidem poterit ad homines lunien suum emittere: ita vult Deus crucifixus. Excurrit ad solem, etipit illi radios; quod officium cupidè accepit sol, tantam immanitatem exhorrens. Fit eclipsis horrenda, & tenebræ super tertam, horribilior in mentibus Iudæorum & Romanorum obtenebratio. Vide cæca obstinatio quid faciat, lugente vniuersa creatura; Romani ac Iudæi in ipsi eclipsis tenebris non deserunt tamen suâ crudelitatem, neq; animaduertunt naturam ipsam commotam atrociter ipsis minari. At, bone I E S V, ad eum luctum cum moueres tuam creaturam; quis erat sensus animi tui & corporis? Primum Patri perfectè obediebam, dabam mansuetissimè manus & pedes crucifigentibus, sentiebam dolorem maximum, supra quàm explicari à vobis possit vel intelligi, & ad primam transfixionem exhortuit corpus totum, & renouatus omnium vulnerum est sensus & netuorum. Non solum autem acetbissimus erat cruciatus meus, quòd membra sunt mihi clavis transfixa, vbi propter concursum netuorum frequentem est acutissimus sensus: sed propter intentam affixionem, quæ faciebat vt illa ossium luxatio, & neruorum sæua extensio in intensione sua perseveraret, & longissimo cruciatur. Itaque cum non esset sanitas in carne mea, nec ossibus vel neruis meis pax affixio manuum mearum & pedum illas pœnas suo cruciatus augebat crudeliter. Adhæc illarum manuum & pedum plagæ erant non solum per se crudeles, verùm mortifera etiam; quòd in cruce essent, hoc est, quæ mortem essent cum diuturno cruciatus mihi allaturæ. Erant simul immensis mei dolores intetni. confitebatur mihi cor

meum: omnes vires internæ, omnes mei intellectus & voluntatis operationes, quâ corpus, quâ creata respiciebant, simul mecum crucifixa sunt; ad omnia pertingebat dolor, afflictio, ignominia: sola erat diuinitas quæ illa nec patiebatur, nec pati poterat. erat quidem vnita humanitati, quæ ista patiebatur, & propterea verè dicebatur crucifigi & pati Deus, quia vera erat humanitatis & Verbi vnio: similiter verò nihil patiebatur anima mea secundum superiorem portionem, quæ erat beata. At hæc tantum aberat vt meum dolorem & pœnam minuerent, vt etiam auerent. Cum enim sensum humanitatis non leuarent, nobilitarent autem humanitatis dignitatem & perfectionem, proueniebant dolores acriores incomparabiliter & acerbiores. O res inmensas! O pelagus infiniti doloris & mysteriorum! O fontem lachrymarum & dolorum! quis hæc animo capere potest, aut ferre? quis luctus non stupet? quæ verba non sunt muta? Vidco, anima mea, omnia te deficere, si intellectu velis agere, si verbis; ad cor tibi accurrendum, ibi sentienda Christi ad crucem extensio, ibi primùm dissoluatur cor tuum, cordis ossa & nerui dissipentur, & si quid virium est affigatur. Ita afflictum cor tuum sentiat priùs adesse crucifixores Christi, arripere clauos & malleos, clauos incutere in manus & pedes Christi, & simul in cor tuum. Ibi deficiat in plagis Christi cor tuum, anima tua: omnes tuæ potentia, omnes sen-

sis sint crucifixi. Hic dolor de Christo qui crucifigitur suscipiatur, & è crucifixo conuertatur ad peccata tua: hic, non alibi, melius illorum cognitionem accipies; Christum enim cum tanto cruciatu atque acerbitate oportuit crucifigi, vt pro illis Deo satisfaceret. At sumus aridi, sumus insensati, oculos mentis habemus malè fascinatos; ante nostros oculos proscriptus est Deus, & in nobis crucifixus, & non sentimus, non mouemur, non crucifigimus simul cum Christo veterem hominem, quem ille secum crucifixit, non meum solùm, sed omnium. Et quidem cum Christo mundus vniuersus est crucifixus: quid enim fuit crux Christi nisi pœna mundi, ignominia, conculcatio, victoria? Crucifixus est nobis mundus; quare in nobis nihil habet, in nos nihil audet, nihil potest: necessum tamen est vt nos mundo crucifigamur. Crucifixum est cum Christo, quicquid Deo displicebat in mundo, & mihi quidem illud crucifixum est; propter me enim illa assumpta est à Christo pœna & mors. Coniunctum igitur est vt simul ego crucifigam sensu, crucis imitatione & meditatione; vt nihil mundus reperiat in me, quod non sit crucifixum & mortuum in cruce cum Christo. O Christe bone & magne, sensum & vim tuæ crucifixionis & crucis imprime in cor meum; intimam, viuam, acrem, efficacem; vt in cruce, & ex cruce tua vitam accipiam sempiternam. Amen.

ERIGITVR CRVX.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

128

ci

A. Foramen paratum ad crucem
defigendam.
B. Varijs artibus erigitur crux;
statuitur, & firmatur.

C. Variæ facies circumstantium,
dum erigeretur & Sta-
tueretur crux cum summo
dolore IESV.

ERIGITUR CRUX.

357

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

In ej. imaginem Adnotatiuncula.

ej.

128.

A. Foramen paratum ad crucem descendendam.
B. Variis artibus erigitur crux, statuitur, & firmatur.

C. Variis facies circumstantium dñi erigeretur & statueretur crux, cum summo dolore IESV.

ADNOTATIO.

A. Paratum prius est foramen, quo crux in-
iecta sustentaretur: vel quod erat aliis
crucibus preparatum, id expurgatum est &
expeditum.

B. Acerbissimum dolorem sustinebat IESVS
è tribus clavis, non cessabant è totius corporis
vulneribus dolores, succedit tamen longè duris-
simus atque acerbissimus cruciatus. Incipiunt
leuare crucem, ut in foramen statuunt. illinc
comis & furcis attollunt, hinc contra funibus
trahunt: incumbunt omnes in opus crudelissi-
mum. quod cum faciunt, incipit vulneribus ma-
num pedumq; nisi bonus IESVS cum acerbis-
simo cruciatus, quem augebat neruorum frequens
qui fit in manus & pedes concursus. Quò magis
leuatur crux, eo magis augentur dolores, maior
fit sanguinis effusio. Fiebant autem crucis succu-
siones, siue quòd res ita ferret, siue carnisicum
crudeli insultatione, cum conantur, trahunt,
distrahunt, impellunt, tollunt crucem homines
truculentissimi, vnde noui cruciatus bono IESV
incuriebantur identidem, simul toto corpore ex
illa violentia vulnera recrudescabant. Statui-
tur tandem & firmatur crux, & totus è solis
vulneribus pendet Christus. Figuntur simul ab
aliis duorum crucifixorum latronum cruces hinc
inde, in turpissimam IESV ignominiam. Ven-
tum est iam ad summum & ultimum Christi
dolorem; nihil enim licuit amplius impiis in
corpus IESV, nisi quòd obtulerunt acetum si-
tienti: sed hic dolor postremus seuissimas acce-
ssiones accepit continenter tribus horis, & pau-
latim mortem attulit IESV.

O Christe IESV benigne, Deus immense ma-
iestatis, atque infinite potentie, quo pacto potue-
runt te ires clavi cruci adstringere? Nò poterant
clavi, non vniuersæ creature omnis potentia,
potuit meus amor in mortales, mea obedientia in
Patrem. Sed quomodo potes tantum cruciatum
perferre? Erat meum corpus, & tota ratio huma-

nitatis perfectissima, atque fortissima vires &
animi & corporis, longè quàm aliorum hominum
excellentes, ita, supra omnium hominum fa-
cultatem & patrare fortia poteram, & pati.

C. Vbi incepit crux attolli & conspici, ibi verò
clamor attolli captus est omnium confusissimus,
gaudentium, insultantium, blasphemantium,
sistentium, compatientium, mirantium, obseruan-
tium. Fluctuat clamor, & crux vario conatu &
euentu erigitur, donec hac stabilita, ille aliqua
ex parte resedit.

Verum longè diuersum clamorem & commi-
serationem Maria Virgo edidit, & quæ cum illa
astabant pia mulieres, & discipuli, primùm qui-
dem stupent, deinde conspiciere crucem non poti-
tur cordis eorum teneritudo, tandem exclamant
ex intimo cordis sensu & cruciatus. sed hæc facit
Maria summa cum maiestate, alij varia doloris
significatione. Vbi primùm licuit, coniecit oculos
IESVS in dilectam atque afflictam Matrem,
hæc vicissim in illum: vulneratur viriisque cor
alterius doloribus vehementer. sed hoc differunt,
quòd Christi dolores à nullo consolationem acci-
piunt, sed augentur continuè, & mortem acce-
lerant; Maria verò animus & vita conseruatur
à Filio moriente. Itaque multiplicatis animi
doloribus, & corporis afflictionibus ex illis dolo-
ribus derivatis, tamè non derelinquitur à Filio,
derelinquitur Filius à Patre, consolatione &
virtute Filij Mater sustentatur. Conspicit om-
nes bonus IESVS, non solum presentes, sed
quot quot erant futuri; pro omnibus suos dolores,
mortem suam offert Patri, omnium conspectu ad
omnium misericordiam commouetur. Hic autem
peruenit planctus & luctus Mariæ, sociarum,
atque discipulorum ad plenitudinem, ut Christi
dolores: ut autem hi ad mortem usque conti-
nuantur atque augentur, ita illorum dolores,
planctus, tristitia, verum imitantur omnes
Mariæ magnanimitatem, hæc Filij.

MEDI-

DE LEVATIONE
MEDITATIO.

NON possum cogere cor meum, crucifixe IESV, vt à tua crucifixione discedam: reuocant me clauī, mallei, manus tuæ & pedes, milites crucifigentes, Iudæi crucifixo-
Bernard. Heus clauī! quis vobis tantam potentiam dedit, vt manus & pedes Dei traiceretis? quis tantam truculentiam, vt Deum tam sæuo cruciati afficeretis? Si expalluit & expauit tota mundi machina ad crucem Christi & mortem, cur non vos? At vos facitis vt pauca orbis, cum id facitis vnde mors Dei consequatur. Desinite duri esse aduersus vestrum Creatorem, & duriciem potius vestram, & acumen in me conuertite. Non possunt id facere clauī, non possunt non crudeles esse in Christum, ita enim vult Deus, ita Christus ipse: voluntas igitur Dei vires fecit clauis, & Christi immensa charitas. Clauī non poterunt configere Deum, nisi Deus voluisset, nos possumus non configere: vult Deus, imperat, minatur mortem æternam, vt ne configamus, & tamen configimus eheu nostris peccatis Christum ad crucem. Crudeliores igitur nos clauis, qui Christo clauos incutimus, atque ad eum clauī ipsi fumus, & tamen præmentis nostræ peruersitate id non sentimus. Audite & vos mallei. Aduersus quem vestram duritiam paratis & violentiam? Contra IESVM. Erratis. si enim noluisse transfigi Christum, nulli mallei id potuissent, non creatura vniuersa: at voluit clauis Configi Christus, & vt id possetis concessit. Verum quæ erat malleorum necessitas? Vt ligno affigetur. Refugit igitur lignum clauum suscipere, præsertim sanguine Dei imbutum. hoc etiam ne refugiat lignum dat Christus, nec ipse refugit clauis ligno affigi. Illi sunt clauī, illi mallei ad meum cor adhibendi, & ad illud configendum necessarii. Venite clauī, sed Christi sanguine madidi, venite, transfigite cor meum, imbuite sanguine Dei, duritiem eius expurgate, acutum sensum crucifixi Christi in illud impingite. Est meum cor durum, est contumax, non cedit clauis: adhibe tu, magne IESV, tuum malleum conterenteu petram, & ignem consumentem eius impuritatem, vt tuos clauos suscipere possit, & ita confige, vt à corde meo non auferantur in sempiternum, & fiant in hac vita mihi salutare, in cælo gloriosi. Con-

*1. cor. 13.
Esa. 33.*

figant timore tuo carnem meam, & sensus & potentias omnes, & cruci affigant tuæ, & suauis iugo tuo, & leui oneri, & acre desiderium & efficaciam inferant perpetuò tibi seruiendi. Nam si verba sapientum tuorum stimuli sunt, & quasi clauī, sancte IESV, in altum defixi, te auctore & pastore, quid non poterunt tui ipsius clauī? quos stimulos non superabunt? quam profunditatem non penetrabunt? Omnipotentem sunt clauī tui, Domine IESV, infinitæ tuæ passionis.

O Domine magne IESV, nonne manus tuæ fecerunt cælum & terram, Angelos omnes & homines, & omnia quæ cæli ambitu continentur? nonne conseruauit illæ & gubernant omnia? tu es enim Dei Patris potentia. Tu creasti omnia, & per te creauit Pater omnia: & tamen tuæ sunt hæc manus, quæ cruci affiguntur. tuæ igitur hæc illarum manuum sunt manus quæ omnia crearunt: illæ manus creantur omnia, hæc restaurant, & perficiunt, & pacificant omnia, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt. O diuinas manus & potentes? Verum heu durissimis clauis configuntur, & tamen sunt Dei manus, sunt manus illæ quæ sanitates innumeras, quæ vitam hominibus contulerunt, & æternam quidem omnibus Deo obtemperantibus. Sunt istæ, manus, illæ tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis, Spiritus sancti, & Virginis purissimæ excellentissimo torno fabricatæ & artificio, è diuitiis cælestibus compactæ, pretiosissimis annulis & excellentiis ornatissimæ. Ita factæ sunt manus tuæ, magne IESV: sed nunc longè diuerso torno illas fabricant homines crudelissimi. En tornus sunt clauī, annuli plagæ sunt inflicte, aurum dolor seuus, hyacinthi ignominia ingens. Verum o sapientiam tuam & potentiam, IESV, & virtutes diuinas! sunt circuli, siue annuli manu tuarum aurei; per eos enim immensas diuinitatis diuitias mortalibus effundis, & dona cælestia communicas. Verè aperuisti manus tuas, & apertas semper habes, & imple omne animal & omnia bonitate tua & benedictione. Verè instrumentum omnium instrumentorum præstantissimum sunt manus; sed tuæ, sed crucifixæ. O mysteriū omni admiratione superius! Nihil gratiæ, nihil salutis, vel vitæ, vel donorum largiris, nullum saluum

*Psal. 118.
Esa. 12.
Coloss.
Cant. 5.
Psal. 144.*

lum ad Regnum cælorum perducis, nisi per manuum tuarum vulnera: hæc enim tua vulnera, vt & pedum, attulerūt tibi mortem crucis, quæ est omnium bonorum meritum, & gratiarum omnium architectonicum instrumentum. Ex his manibus tuis crucifixis emicat splendor virtutis & lucis: in his posuit Deus cornua & robur potentia suæ, & nostræ salutis & vitæ sempiternæ. Ibi recondita est fortitudo Patris tui & tua; ibi reposita nostra spes, lux nostra, sed simul noster luctus, nostra acerbitas, noster plandus; tum quod Dei nostri manus crudeliter affiguntur ligno, tum quod propter nostra peccata (quæ ipsa clauis) cruci affiguntur.

Transfigebantur simul diuini tui pedes, sancte I E S V: communicabant sibi inuicem cruciatus manus & pedes, quod faciebat neruorum communio ab vno loco prodeun- tium, quorum est frequens concursus in manibus & pedibus. O pedes sancti & benedicti! Hi sunt pedes, quibus, & quidem nudis, ad obeundam Patris tui obedientiam totam Palæstinam peragrasti, quærens quos ad salutem æternam vocares & adduceres, seminans verbum tuum, Dei doctrinam, dans sanitatem & vitam hominibus. Hi sunt, quibus mare tibi se calcabile præbuit libenter, agnoscens creator sui pedes. Hi sunt, quibus præcedebas expedire Apostolos veniens Ierosolymam ad crucem, quibus obuiam Iudæ proditori & armatis ex horto produisti. Hi sunt pedes, qui & fecerunt & faciunt pulcherrimos pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. Quam igitur sunt pulchri & perfecti tui pedes, vnde tota prouenit pulchritudo & perfectio! Cucurristi, sancte I E S V, viam mandatorum Patris tui, & hominibus, vt cucurrere illam possent, tuis his pedibus facultatem contulisti. Hi sunt pedes Dei, & tamen atrocissimo clauo transfiguntur. Existimastis vos, homines vesani & furiosi, officium pedum eripere I E S V, nec contenti funis vinculo, clauo affixistis cruci: at errastis belluæ. primum per transfixos pedes aperta est via diuinis Christi in homines beneficiis, quæ per hæc vulnera nobis prouenerunt; tum his vulneribus pedes nobis sunt facti, quibus ad Deum veniamus. Per hos clauos, per has plagas sumus corpori Christi insiti: ex his virtute in diuinam accipimus, qua non solum qui longè eramus propè efficiamur, sed vt pedum Christi formam induci ambulemus coram Deo, &

ad perfectionem contendamus, & in semitis Dei gressus nostri dirigantur, nec vestigia nostra moueantur; vt ambulantes in via immaculata Deo ministremus, opera quæ dedit nobis Christus, in ipsis ambulemus. Loquuntur nobis hi pedes; hæc vulnera diuina virtute & efficacia, *Surge, & ambula*. Hæc prouenerunt ex vestra crudelitate homines impij, verum non intellexistis: intelligetis, vbi in ærumnas vestras & infinita mala incidetis, illos esse pedes, quibus iram promouet aduersum vos Deus; illas manus, quibus pugnet cõtra vos, quãdo in prædam & direptionem Dæmonibus dabimini; ab his pedibus extrudimini in horrendum Inferni baratrum. Pedes Dei habes, anima mea, in corde tuo cruci cõfixos; habes manus Dei, habes quatuor flumina misericordia Dei omnipotentis illinc ad te influentia, ex fonte inexhausto passionis & crucis Christi. Hæc sunt plagæ, quæ Christo mortem adferunt, hæc simul peccatis mortem adferunt. Vide ne sinas è corde tuo supereffluere hanc diuinitatis virtutem; in illis enim est salus tua & vita. Contrà verò, quatuor illa sunt cornua, quæ ventilabunt & dispergent animæ tuæ & cordis omnem substantiam, & pacem, & salutem, si negligas.

O truculentos milites! audetis vos Deum crucifigere: At nesciebamus. Nescientes quidem Deum cruci affigebatis: sed tamen sciebatis hominem esse iustum, iustum igitur hominem crucifixistis è vestra conscientia. At eramus Pilati milites, qui sic imperabat fieri. Per aliquos, non per vos. vestra igitur voluntate illud facinus horrendum perpetrastis; eò scelerati magis, & magis detestabiles. Exhorruit sol ad vestrâ truculentiam & luna. quid? vos non expauistis, non exhorruistis? cum malleo in clauos incuteretis, non contremuerunt manus vestrae & ossa, non est cor vestrum emortuum? Quod si nihil horum sentiebatis, homines non fuistis, sed ferae, & feris magis insensati. Absque dubitatione pessimos oportuit vos fuisse homines & profligatissimos, per quos Dei prouidentia permiserit Deum hominem crucifigi. In quem putastis vos fuisse crudeles? Ecce ille idem venit in nubibus; venit in potestate magna & maiestate: ecce venit in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes impios, de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt; & de omnibus duris, quæ loquuti sunt contra eum peccatores impij: Omnes quidem

psal. 16.

Abac. 3.

Matth. 4.

c. 9.

Matth. 14.

Isa. 52.

psal. 118.

Ipb. 2.

Apo. 1.
Luc. 22.
Iud. Apost.

quidem designantur impij, sed vos precipue, qui non solum loquuti estis contra vniuersorum iudicem Christum dura, sed fecistis durissima. Omnes designatur: videbit enim eum omnis oculus, nominatim verò vos, qui cum pupugistis & transfixistis.

Apo. 1.

Gen. 6.

1. Reg. 3.

3. Reg. 11.

Afl. 7.

At vestram, Iudæi crucifixores nefarij, impietatem, quis possit exponere. quæ tanta fuit, tanta ingratitude & animorum peruersitas, tanta malicia & inuidia, tanta obstinatio; vt humana fides omnis lógè superetur, & exempla omnia. Videte beneficia, homines pessimi, quæ vobis contulit Deus: aspiciat contrà, quæ vos in Deum maleficia retulistis. Ille initio ex vestra gente constituit carnem sumere, & esse homo Iudæus; vos semper fecistis vnde nollet è vobis illam assumere, semper fuistis mali, peruersi, rebelles: ille tamen vicit semper vestram malitiam sua benignitate, fide, & veritate. Corruerant ante diluuium ferè omnes homines viam suam, conseruauit tamen semen vestrum Deus per Noë & arcam: contaminatus est mundus postea idololatria, dedit Deus Abrahâ, per quem ab impio cultu liberaremini, & Patriarchas: perietatis fame; dedit vobis Iosephum saluatorem: quod cum fecit, vicit vestrum pessimum flagitium suo in vos beneficio singulari. Ad vestram interuentionem coniuerauerat Pharaos; misit ad vos Moysen, quem vos repuleratis, qui eduxit vos de Ægypto per signa & ostenta ingentia, & interuentione exercitus vniuersi Ægyptiorum. Qua in re illud etiam magnum accepistis beneficium, vt à consuetudine & cultu impio Ægyptiorum abstraheremini. In deserto quoties fuistis rebelles, & inobedientes, & idololatræ! Quare propter iniquitates vestras voluit vos delere Deus; sed vicit suam iustitiam per suam misericordiam. Aluit vos sua manu & vestiuit, & habitauit inter vos; introduxit in terram suæ promissionis. In ea quoties Deum offendistis! quoties ab eius cultu ad Dæmones recessistis! quàm sæpè vt deleret vos commeriti estis! sed tamè identidem per iudices eripuit vos de malis vestris. Petiistis Regem contra Dei voluntatem; id etiam vobis condonauit, & per Dauid vos teceauit, per Salomonè exaltauit, etiam si deprauatus hic fuerit per mulieres. Post hunc decem tribus, idololatriam secuta, cum Rege suo sunt deleta: Rex vero Iuda, cuius Regno indulgebat Deus, quàm sæpè fuit idololatra! Misit ad vos subinde Deus Prophetas, hos

persecuti estis, & interfecistis eos qui prænu-tiabant de aduentu iusti. Cum autem pugnetis contra Deum vestris sceleribus semper, Iudam etiam ipsum sæpè afflixit, dein deleuit etiam cum vrbe & Templo per Nabuchodonosor. Verùm vt pater semper vobiscum eger, castigauit miserus vestri, vt emendaret. Et hoc fuit insigne Dei pietatis in vos. decem tribus destituit; reliquas omnes nationes despexit; vos numquam dereliquit: itaque post annos septuaginta eduxit in Iudæam, dedit vobis Principes, ædificauit templum & urbem. Ab Aman & edictis crudelibus Assueri vos liberauit, pacatum vobis fecit Alexandrum Macedonem: eripuit ab Antiocho, sub quo longè plurimam legem abnegastis. Respirastis tadem sub Machabæis: sed ita tamen vt nullum Prophetam dederit vobis Deus post Malachiam, nisi Reges paucos permisit, & eos è Machabæis. Erant eo tempore ingentia vestra peccata; quare Deus acrius vos puniuit, dans gentem vestram in manus Romanorum, & per hos in Idumæorum antiquorum hostium, in Herodis & filiorum. Permisit in vobis sectas in lege, Sacerdotij electionem corrumpi; non tamen permisit tunc in vobis idololatriam, quod fuit excellens Dei in vos beneficium. ita coniectis in extremas calamitates lumen veritatis Deus reliquit, quod sequeremini vt Messiam reciperetis, quem clamabant iam omnia esse proximum vel venisse. At vos huc maiorem attulistis animorum peruersitatem. recens natu Christum, quem per tot signa, per tot Scripturas potuistis agnoscere; tamen statim voluistis etiam vos, non solum Herodes, interficere. Deinde duodecimo Christi anno potuistis illum cognoscere; non cognouistis tamen. Ad hæc dubium esse non potest Christum orasse pro vobis, & magnos fuisse gratiæ impulsus in vos; & tamen semper Spiritui sancto resististis. Incepit Regnum cælorum prædicare Christus; ibi verò aduersus vestrum Messiam & Deum exaristis faua inuidia, & animi peruersitate, & malitia, & odio; nec vquam desististis, donec repugnante Præside Romano cruci affigi Dominum gloriæ furiosè & minaciter peruicistis. Quid ad hæc omnia dicetis conscclerati Iudæi crucifixores? nam milites quidem numquam crucifixissent IESUS VM, vel concessisset Pilatus, nisi per vos. Vos, vos crucifixistis Messiam, quem toties antea voluistis interficere. Sed quid in

illis

Augu.
tom. 9.
lib. 1. de
ymb. ad
Catech.
cap. 5. c.
lib. 3. c. 4.
Hieron.
Math.
Afl. 7.

illis omnibus vidistis, quod non à summa Dei
 chatitate esset profectum? Sum mis est bene-
 ficium profectus vos Deus iam inde ab orbe
 condito per omnes ætates; ac tandem illo,
 propter quod alia omnia fuerunt vobis col-
 lata. sumpsit enim ex vestra gente carnem,
 factus est Deus homo Iudæus, dedit se ipsum
 vobis Deus, infinitum, si agnouissetis, benefi-
 cium. Vos elegit quibus ptimum legis Euan-
 gelicæ lucem communicaret & perfectionem.
 Addidit prædicationi æterni Euangelij, vt
 gloriam eius manifestaret, & doctrinam con-
 firmaret, & vestra infirmitati mederetur, mi-
 racula omnigenis innumetabilia. sanauit
 vestros ægtotos, Dæmones è vestrorum cor-
 poribus eiecit; cæcis oculorum, surdis aurium,
 mutis linguæ officium restituit; vitam spitu-
 alem his omnibus simul largitus est, & vo-
 bis numquam non obtulit, numquam non ad
 illam & per doctrinam suam, & per miracula
 vocauit & cohortatus est. Quid vel ipse vel
 patet eius Deus boni facere vobis potuit, quod
 non fecerit, quod non obtulerit? Et tamen
 vos omnium mortalium pessimi, & ingratis-
 simi, & crudelissimi illum morte turpissima
 affecistis: vos Pilatum, vos milites adegistis,
 vt Deum crucifigerent, & quidem semper de-
 siderantem vestram salutem, semper pro vo-
 bis orantem; in ipsis etiam mortis angus-
 tiis, è cruce ipsa. O corda non hominum,
 sed potius ferarum crudelium durissima!
 ô immanitatem immensam! ô peccatum
 infinitum!

Verum ad Christum crucifixum nos vocant
 Iudæi ipsi, furiosè vociferantes: erigatur
 crux, suspendatur è ligno, vt sit planè male-
 dictus à Deo. Hoc verò iam conabantur
 sæui milites, erigatur, suspendatur maleficus,
 pendeat è clavis suis. Conclamant omnes
 simul, erigunt crucem summa cum contume-
 lia & cruciati, figunt. O horrendum spectacu-
 lum, & cruciatum supra quàm explicari po-
 test acerbissimum! Hanc cruce, hos clauos
 fecerunt tibi sedem homines impij: sedes ta-
 men tua cælum est: Thronus enim tuus in sæ-
 culum sæculi apud Patrem & Spiritum san-
 ctum in vnitatis diuinitatis est; terra autem, vt
 est pedum Dei scabellum, ita tuorum. Imples
 quidem omnia infinita tua essentia, poten-
 tia, atque præsentia, & excelsum es super om-
 nia, & in omnibus; & tamen pedum tuo-
 rum subsellium in templo tuo typico esse
 voluisti, vbi sedisti super Cherubim; vnde

vim tuam atque misericordiam extendisti
 & formasti in terra, & exaudisti preces ac
 sacrificia seruatorum tuorum illorum: longè
 tamen maiorem tertam, & scabellum tuæ vit-
 tutis & miserationum elegisti in tua huma-
 nitate, longè perfectius templum fuit quod as-
 sumpisti, hoc verius est scabellum pedum
 tuorum, & locus quem dixisti te esse glorifi-
 caturum. Neque enim illud templum est glo-
 rificatum; sed hoc tuum, hæc tua humanitas:
 nam illud quicquid habuit gloriæ, propter
 hoc habuit, & ex hoc habuit; vt fuerit ve-
 rè maior gloriæ domus huius nouissimæ
 plus quàm primæ, plus quàm secundæ. Hos
 pedes tuos celebrant Seraphim apud Isaiam,
 vbi vidit gloriæ tuam Domine Iesv, & de te
 locutus est: sublimi enim reuelatione cogno-
 uit Euangelicus Propheta diuinitatis tuæ ex-
 cellentiam, tum etiã incarnationis & huma-
 nitate, & Seraphinos prædicat alis duabus
 texisse faciem tuam, id est, diuinitatis mysterium,
 & alis duabus texisse incarnationis & huma-
 nitate, professos illa duo esse secreta Dei; vt
 alibi scribit, *Secretum meum mihi, secretum meum*
mibi. Ineffabilia sunt hæc Dei mysteria silētio
 celebranda, etiam ab Angelis, atque ado-
 randa. Incarnatio igitur tua & humanitas tui
 sunt pedes, quibus ad nos venisti, sub quibus
 omnia subiecit Pater Deus, & inimicos om-
 nes tuos sub his pedibus subdidit, & scabel-
 lum fecit scabelli tui. Verum aliã sedem tibi,
 aliud scabellum impij his pedibus dederunt;
 crucem ipsam, toti humanitati thronum, at-
 que ad eum Deo homini. Simul horum pedum,
 hoc est, Dei hominis pedibus sæuissimum po-
 suerunt subsellium durissimum clauum; hoc
 enim nitebantur pedes tui sancti & benedicti
 in cruce. In te sæuiebat dolor vtriusq; vulneris
 crudelissimus è pondere totius corporis, nisi
 quã è vulneribus & cruciati manuum nõ tam
 leuabatur quàm excipiebatur: quæ erant vices
 miserandæ, vt non possent manuum dolores
 se remittere, quin auergerentur pedum; neque
 horum absque illorum incremento. O vices
 acerbæ, & supra quã dici potest miserales! si
 quidem vices fuerunt, & non potius diuisis cru-
 ciatibus summa erat & manuum crudelitas per
 se, & per se pedum, & auctior continentet. Vos
 quidem amentes Iudæi illum existimastis fa-
 cere maledictum à Deo, quia suspendistis, & pu-
 tastis facere execratum omnibus hominibus &
 abominabilem, atque ad eum illa fuit atrox ve-
 stra pugna contra Deum: vicit tamè consecrata

tam vestram infipientiam Deus per infirmitatem; noluit enim per potentiam, quod poterat, sed per lignum, crucem, suspensionem, per mortem Filij sui, quod fuit suam misericordiam magnificare, & potentiam exaltare. O cæcitatem! Clamant Scripturæ Messiam sacrificandum pro peccatis. Nam quid tor hostiæ, quid hircus, quid sanguis vitulæ aspersus significant? quid habent virtutis? Animalium enim sanguine mundari peccata impossibile est. Significabant videlicet verum sacrificium Christi venturi, quem propterea fecit Deus peccatum, hoc est, hostiam pro peccato quam vos ipsi dicitis peccatum; fecit maledictum, hoc est, tradidit ut suspenderetur in ligno, veluti qui propter peccata sua suspendebantur. Ipse quidem crucifixus & suspensus in cruce est, sed propter peccata non sua, sed nostra omnium. Audite obstinati apud Dauidem clamantem è cruce Christum: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? longè à salute mea verba delictorum meorum, ac rugitus mei, siue causa rugitus mei.* Quæ verba ut intelligerentur, rursum dicit: *Quæ non rapui, innc exoluebam: tu scis infipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.* Audite verò Isaiam hæc quasi confertim explicantem: *Dominus posuit in eo peccata omnium nostrum. Propter scelus populi percussit eum. Iniquitatem non fecit, non inuentus est dolus in ore eius; & Dominus voluit conterere eum in infirmitate.* Ponet animam pro peccato, iniquitates eorum ipse portauit. *Vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostræ super eum, & linore eius sanati sumus.* Quid potuit vel apertius, vel vehementius dici? & adhuc ignorare vultis Christi crucem peccatum fuisse & maledictum, hoc est, pro

nostris peccatis hostiam, pro nostris peccatis crucis mortem, felicissimum peccatum, gloriosissimam crucem? Hæc est exaltatio serpentis ænci ac fortissimi, & diuina charitate inflammati. Te, bone I E S V, ille serpens designabat, per quem ille Mosis sanabat lethalia corporis vulnera, tu verò femens es, quod caput serpentis Satanæ contriuisisti; & serpens ignitus & æneus, qui per tuum conspectum, & fidem charitate ignitam, serpentum omnium, Dæmonum sanasti morsus, & venena depulisti. Verè semper illudis, Domine, Leuiathæ, Diabolo & eius ministris. Ille per serpentem perdidit genus humanum; tu per serpentem filios Israel sanasti, & vim tuæ crucis in illo serpente significasti, & in te exhibuisti. Ille serpens sine sensu exaltatus est in signum, tu verò, Domine I E S V, cum summo cruciatu sensuum tuorum in salutem. Illi exaltatio vitam non eripiebat, quam non habebat; tibi tua exaltatio vitam per crudelem violentiam eripit: ita figuras quæ de te erant, per tuos dolores imple & infinitos cruciatus. Imprime, magne I E S V, illorum dolorum cordi meo sensum intimum quo trahar ad te; in te enim crucifixus est cor meum, meus amor, meum desiderium. Erigeris, suspenderis è clauis, è cruce, per manus, per pedes, resolutis omnibus membris tuis, ut nihil substantiæ sit qua nitaris. Ad hæc anima mea diseruciatur, dein stupet mens, tabescit animus, lachrymæ præ magnitudine doloris siccantur, quasi ad nihilum videor esse redactus, & in vltimam rerum omnium lineam coniectus. Suscipe me, benigne I E S V, è cruce tua, hos etiam sensus spiritus conferua, auge, & confirma, hoc est, intimam vim tuæ crucis, vnde peccata mea agnoscam & desineam, ut planè cruci tuæ affigantur, & moriantur perfectè. Amen.

Hebr. 9.
& 10.

2. Cor. 5.

Psal. 21.
utram su-
xta tielr.

Isa. 53.

2. Cor. 5.
Gal. 3.

Num. 21.
Ioan. 3.

QVAE GESTA SVNT POST ERECTAM CRUCEM, ANTEQVAM EMITTERET SPIRITVM.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

129
cij

A. Offendebat acerbè titulus crucis Iudæos, & Principes.
 B. Propterea agunt apud Pilatum, ut titulum mutet: quod negat constanter Pilatus se esse facturum.
 C. Orat in cruce pendens pro crucifixoribus Christi.
 D. Quatuor carnifices IESV vestem inter se partuntur, inconsutilem sortiuntur.
 E. Ministri iactant blasphemias in IESVM, iactant Principes, iactant milites.
 F. Comaciantur illi primum latrones crucifixi.
 G. Respondit alter, alterum increpat, veniam petit à Christo, & impetrat.

H. Perseuerat vniuersalis eclipsis Solis; aut ta idemdem Christi opprobria, & dolores.
 I. Appropinquante hora nona, dicit Matri; Ecce filius tuus; Ioanni, Ecce Mater tua.
 K. Clamat IESVS voce magna, Deus Deus meus vt quid dereliquis ti me?
 L. Dicit; Sitio.
 M. Offerunt illi ex arundine spongiam aceto plenam: accipit.
 N. Dicit; Consumatum est.
 O. Clamans voce magna dicit; Pater in manus tuas &c. Emitit spiritum.
 C.G.I.K.L.N.O. Significant septem verba Christi, quæ dixit in cruce.

363

QVÆ GESTA SVNT
POST ERECTAM CRUCEM,
ANTEQVAM EMITTERET SPIRITVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In cij. imaginem Adnotatiuncula.

cij.
129.

<p>A. Offendebat acerbè titulus crucis Iudeos & Principes.
B. Propterea agunt hi apud Pilatum, vt titulum mutet; quod negat constanter Pilatus se esse facturum.
C. Orat in cruce pendens pro crucifixoribus Christus.
D. Quatuor carnisifices IESV vestem inter se partiantur, inconsuetudem foriuntur.
E. Ministri iactant blasphemias in IESVM, iactant Principes, iactant milites.
F. Constantur illi primum latrones crucifixi.
G. In eo alter perseuerat.
H. Resipiscit alter, alteram increpat; veniam petit à Christo, & impetrat.
I. Perseuerat vniverſalis eclipsis Solis: aucta identidem</p> | <p>Christi opprobria & dolores.
I. Appropinquante hora noua dicit matri: Ecce filius tuus: Io. ami: Ecce mater tua.
K. Clamat IESVS voce magna: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?
L. Dicit; Sitio.
M. Offerant illi ex arundine spongiã aceto plenam; accipit.
N. Dicit: Consummatum est.
O. Clamans voce magna, dicit: Pater, in manus tuas, &c.
P. Emitit spiritum.
C. G. I. K. L. N. O. significant septem verba Christi, qua dixit in cruce.</p> |
|--|---|

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

^a Hunc ergo titulum multi Iudeorum legerunt, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est IESVS. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latine. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudeorum: ^b Noli scribere, Rex Iudeorum; sed quia ipse dixit; Rex sum Iudeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

IESVS autè dicebat: Pater, ^c dimitte illas: non enim sciunt quid faciunt.

Milites ergo

cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (&

Et crucifigentes eum,

Postquam autem crucifixerunt eum,

diuiserunt vestimenta eius, ^d diuiserunt vestimenta eius,

Diuidentes verò vestimenta eius.

Hh 2

MATTH.

fecerunt quatuor partes; unicusque militi partem) & tunicam.

sortem mittentes: mittentes sortem miserunt sortes
super eum,
quis quid tolleret.

ut impleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

Et sedentes seruabant eum.
Pratereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes:
Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud readificas:
salua te ipsum.

Si filius Dei es, descende de cruce.

Similiter & Principes Sacerdotum illudentes

eum Scribis & Senioribus, dicebant:
Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere.
si Rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credimus ei.

confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum:

Et pratereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes:
Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus readificas:
saluum fac te ipsum, descendens de cruce.

Similiter & summi Sacerdotes illudentes, ad alseruorum cum Scribis, dicebant:
Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere.
Christus Rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus.

Et stabat populus expectans: & deridebant eum Principes cum eis,

dicentes:
Alios saluos fecit,

se saluum faciat, si hic est Christus Dei electus.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

dixit enim: *Quia filius Dei sum.*

Illudebant autem ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei, & dicentes: Si tu es Rex Iudæorū, saluū te fac.

Id ipsum autem & latrones, qui crucifixi erant, erant cum eo, improperebant ei.

Et qui cum eo crucifixi erant, conuiliabantur ei.

¶ Unus autē de his, qui pendeabant, latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluū fac te metipsum, & nos. ¶ Respondens autē alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deū, quod in eadem dānatione es? Et nos quidem iuste, nam digna factis recipimus: hic uerò nihil mali gessit. Et dicebat ad IESVM; Domine, memento mei, cū ueneris in regnū tuū. Et dixit illi IESVS: Amen dico tibi, Hodie mecum eris in Paradiso.

Stabant autem iuxta crucem IESVⁱ Mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha, & Maria Magdalene. Cūⁱ uidiſſet ergo IESVS Matrem, & discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

¶ Clamauit IESVS, voce magna, dicens: Eli, Eli, lammasababthani? hoc est: Et hora nona exclamauit IESVS voce magna, dicens: Eloī, Eloī, lammasababthani? quod est interpretatum:

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

*Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti
me?*
*Quidam autem illic
stantes, &
audientes, dicebant:
Eliam vocat iste.*

*Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti
me?*
*Et quidam de circum-
stantibus
audientes, dicebant:
Ecce Eliam vocat.*

*Postea sciens IESVS
quia iam omnia con-
summata sunt, ut
consummaretur scri-
ptura, dicit: Sitio.
Vas ergo erat positum
aceto plenum.*

*Et continuo
currens vnus ex eis,
acceptam spongiam
impleuit aceto,
& imposuit arundini,*

*Currens autem vnus,
& implens spongiam
aceto, circumponens
calamo,*

*Illi autem spongiam
plenam aceto, byssopo
circumponentes,
obtulerunt ori eius.*

& dabat ei bibere.

*potum dabat ei, dicens:
Sinite,
videamus
si veniat Elias
ad deponendum eum.*

*Ceteri verò dicebant:
Sine, videamus
an veniat Elias
liberans eum.
IESVS autem
iterum clamans
voce magna,*

*IESVS autem,
emissa voce magna,*

*Et clamans voce
magna IESVS,
ait:
Pater, in manus tuas
commendo spiritum
meum.
Et hac dicens,*

*Cum ergo accepisset
IESVS acetum, dixit:
Consummatum est.*

Et inclinato capite

ADNO-

ADNOTATIO.

A Titulum crucis, qui causam videbatur damnationis continere, & tamen plane IESVM Regem Iudeorum profuscatur, legabant multi Iudæi, propinquitate loci ad rei novitatem inuitati.

B. Horum murmurationibus permoti Principes, cum idem ipsi ferrent impatienter, mittunt ad Pilatum, qui querimoniam suam deserant, non debere scribi, Rex Iudeorum, quod non erat, sed qui se iactaret Regem Iudeorum, contra quam erat. Respondet non solum constanter Pilatus, sed pro imperio minaciter: Quod scripsi, scripsi. Non temerè scripsi Regem Iudeorum, ò inuidi Iudæi, sed verè & consuliè, idem habeo ratum: & simul denuntiat illis periculum, si pergant esse insolentes. Ita quasi Dei Spiritu motus Pilatus veritatem fidei confirmavit. Erat reuera Rex Iudeorum & Dei veritatem consentiant Christus; illud regnum celeste ac diuinum sua, Apostolorum, & discipulorum prædicatione promulgauerat. Rediunt in Golgotham nuntii perterriti, renuntiant quid responderit Pilatus.

C. Cruciabatur per singula momenta acrius in cruce pendens Sanctus IESVS; sed tamen primùm omnium pro crucifixoribus intercedit apud Patrem, deprecans excusatione ignorantia summum eorum maleficium: Pater, inquit, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt: etiã invidia, malignitate, voluntario odio sint pleni, sunt tamen obcecati & amentes. O immensam Christi benignitatem & misericordiam! in cruce cum summo cruciatu moriens, quasi oblitus eorum cruciatuum & mortis, conuertit animum ad orandum pro intersectoribus suis: quod cum fecit, iam illis, quod in se erat, noxam suæ crucifixionis condonaerat. Querit subtilissimè unde parricidas excuset, cum vix ulla esse possit eorum excusatio; reperit tamen aliquam, & veluti facit, quod animi passione peccabant vehementi, quæ illorum mentes excæcabat. Quod quamuis facerent cum summa culpa, tamen illud adducit in excusationem IESVS. Oravit autem pro suis intersectoribus cum clamore valido & lachrymis, ut semper orauit, id est, cum efficacissima animi intentione, & vehementi cordis gemitu, etiã in cruce credatur reuera esse lachrymatus. O ineffabilem Christi IESV bonitatem! Non orat tantum pro suis intersectoribus, quæ summa esset benignitas; sed cum animi intima compassione supplicat, quod indi-

cant lachryme; & cum ingenii cordis affectu, quod demonstrat sortis & vehemens clamor. Et quidem fuit exauditus Christus à cruce, ut semper, pro eius reuerentia & dignitate apud Patrem: profuscatur enim illa supplicatio, non à sola humanitate, sed ab hoc homine, qui simul erat Deus. Orabat igitur & supplicabat Deus; quare necessariò exaudiebatur pro eius reuerentia & dignitate. Verùm cur non fuerunt tunc conuersi Iudæi? Primùm ex oratione non continuo solet effectus exauditionis exstare; sed ubi Dei providentia constituit: deinde fuerunt non multis post multi compuncti, & reuertebantur pectora iudentes: & magnam multitudinem Iudeorum esse cõuersam videmus in Actis Apostolorum; tum plenitudinem Gentium intrasse conspiciamus, & reliquias Iudeorum conuersum iri scimus.

D. Omnes quidem milites seruabant crucifixum IESVM intèri, nec quoquam adhuc discedebant, quatuor tamen, qui Christum cruci confixerant, de more carnificum vestes dånati IESV sibi arrogant. Ferunt Christi tres fuisse vestes; Ezechy. interulam inconsutilem, & superiorem aliam atque ampliore, & aliam exteriorem vestem. Has duas in quatuor partes sciderat, ut in singulos milites equaliter diuiderentur; quæ ad sannam & irrisionem IESV reserebantur, quasi Regis pretiosam vestem ambire simularent: vel omnino quæstum cogitabant, quasi carè vendituri IESV affectis. Dinisis aliis vestimentis, compendium secuti, incõsutilem & desuper contextam per totum, à summo scilicet ad inum vsque contextam omni ex parte, nolunt diuidere; ne artificium corrumpere, & periret pretium. Calius li. 10. c. 27. sortiuntur talis, qui erant quatuor equalium laterum figura triangulari solida æquilatera: iacebat humi proiecta tunica, coniciunt talos in marmorcam tabellã, quæ exstat ad Lateranum. Vincit vnus, auferit tunicam. ea postea venit in manus beatæ Virginis Matris, redempta à milite, ut piè crediunt, & ad hoc vsque tempus apud Treuiros conseruatur religiosissimè. Omnibus modis contemneris, bone IESV; nec sat est sceleratis hominibus, si se videant cum summa ignominia & cruciatu inter duos latrones morientem, nisi vestes diripiant & diuidant ut latronis derideant ut falsi Regis. Porro præter inconsutilem plures fuisse Christi vestes constat tum ex hoc loco, tum ex historia lotionis pedum;

non tamen has plures: fuisse quàm duas, rationi est consentaneum. Interula loco suis inconsutilis, alia laxior inconsutili superinduta, tertia exterior, quasi pallium. Haec duae appellantur Hebraicè כְּתוֹנִית, Græcè ἰματίον. Illa Hebraicè ex specie חֲבוּשׁ, propriè כְּתוֹנִית, Græcè similiter χιτὼν ex specie ἰματίον. Chitonem, siue Chethoneth interpretatur Hieronymus tunicam talarè quae corpori adhaeret, tam arctam, tam strictis manicis, ut nulla omnino in veste sit ruga, & quae ad crura usque descendat. Suidas Chitonem dicit hypocamison, & pertenuem vestem. Huiusmodi erat inconsutilis Christi tunica, cuiusmodi duas possidere protulit Apostolis, & Ioannes alteram dandam docuit ab eo qui duas possidet, ei qui ne unam quidem habet, & tamen chethoneth siue chiton Iosephi & Thamar non erat interula, sed superinduta vestis, quod extra ordinem factum intelligimus, ad ornamentum puerorum & virginum. Cerè chitones fecit Deus Adamo & Henae.

E. Ingeminant porrò despectiones in IESVM, alij blasphemant illum, mouentes capita, exprobantes in faciem crimen, quod reiecerant in concilio Principes: Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reedificas. Addunt: Si Filius Dei es, descende de cruce. & haec erant quidem ministrorum blasphemiae, & aliorum Iudeorum, qui accusationem & damnationem IESV orserant. Audite insani homines: Vos templum Dei soluitis nunc, IESVS verò tribus diebus illud suscitabit gloriosissimè. Hos exceperunt Principes Sacerdotum cum Scribis & Senioribus, deridentes superbè IESVM inter se, & per summam contumeliam illudentes. Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Audite & vos impij ac caeci Principes: Propterea alios saluos fecit, quod seipsum potuit, sed noluit saluum facere & à morte liberare: sua enim voluntate se morti obtulit, ut vitam daret mortalibus aeternam. Si Rex Israel est, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus. Insanitis, nò vos solùm, sed qui vos stimulat Satan: qui in horro exercitum vestrum verbo strauit, noluit quidem se liberare, monstrauit posse; idem nunc & semper potest: quod si potest, quae erat causa, o amentes, ut se permitteret crucifigi, & non potius sanum liberauit & integrum? Horrendum hoc Damon maleficium, ut descenderet IESVS de cruce, inani molimine machinatur. cum enim sentiret suas vires magis magisque frangi, coniectans id virtute passionis IESV fieri, denudò illum aggreditur liberare à morte, hoc est, se à

cruciatu. Nam Christum cupiebat quidem morte multari, sed liberare contendebat, ne ipse periret, & tyrannidus faceret iacturam. Et haec quidem fuit postea perpetua Diaboli tentatio, ut tribulationes & cruces à se excutiant impij homines. Parum potuit hac Daemonis machinatio apud Principes, per irrisionem enim & iocum illa Christum iactabant, nec credentes IESVM posse de cruce descendere, & mentientes se illi credituros si descenderet. Eo autem ipsorum amentia progreditur, ut in Deum ipsum, quem confitebantur, simul blasphemant: Liberet eum, inquit, si vult, dixit enim, quia Filius Dei sum. Quid enim est, si vult? Credant Filium Dei non esse IESVM, nec Deum illum liberaturum. Quorsum igitur, si vult? nisi quòd non audent dicere, si potest, dicunt, si vult: itaque dissimulantes blasphemiam, illa se implicant. Accumulant opprobria milites insolenter: Situ es Rex Iudaeorum, saluum te fac. O miserum regnum tuum, miseriorem te, qui nec antea te potuisti è manibus nostris eripere, nam nunc ut è clavis & cruce possis, insanum est sperare. Nusquam verò milites discedunt adhuc: sed sedentes illum seruant, custodiam agentes militarem. Postremò ne genus aliquod esset pessimorum hominum, quod non afficeret Christum contumeliis, praeter facem ministrorum, & accusatorum IESV, praeter sceleratos Principes & Seniores, praeter impios milites,

I. Coniiciunt etiam probra in IESVM latrones crucifixi: primum quidem ambo in turba, omnium enim conspiratione contendebat Damon, & omnium vocibus Christo persuadere, ut descenderet de cruce, vel cerè illi omnium opprobriis & conuijs insultare, desperatè insanens. Populi tamen multitudinem videtur non permouisse. quòd enim auctoritatem Principum secutus populus derideret IESVM, non tante erat atrocitatis, nullius verò, quòd expectaret quorsum res euaderet, vel contempleretur quae gerbantur.

I. Sequitur verò post hac praclarissimum Christi ex cruce factum: cum enim è crucifixis latronibus alter insisteret IESVM opprobriis & blasphemis incescere,

G. Campunctus alter corde, ac subito quodam animi sensu tactus, fit de repente patronus Christi. Agit pro Christo causam contra socium latronem quidem, sed quae contra crudeles crucifixo, tum contra omnes homines intèdatur & vim obtinebat: omnes enim homines digni sunt morte, Christus non modò dignus vita, &

eter-

aterna gloria, sed ipse vita & gloria est sempiterna; qui non solum nil mali fecit, sed omnibus fuit mortalibus omnibus boni causa; pro omnibus moritur, ut omnibus pariat vitam. Quid insanis, inquit, infelicissime hominum? non sat tibi est, si tantam crudelitatem videas Iudaorum in IESVM, tot probra; nisi tu quoque, qui in eadem es damnatione & cruciatu, illum afficias contumelia? Et quidem nos morte hac digni sumus; hic nil mali, nil non optimè & sanctissimè fecit. Ne igitur imitare potiùs, homo miserime, cum peto ab IESV veniam, cum profiteor illum Regem caelestem, Regem omnium seculorum; cum postulo, ut meminerit suæ misericordia ubi ad regnum suum venerit, non mearum iniquitatum. Hoc cum fecisset non audit dirus latro, audit Christi bonitas & misericordia: Hodie, inquit, mecum eris in Paradiso. At in quo Paradiso, bone IESV? Non terrestri, sed quo Angeli fruuntur caelesti. At quando? Hodie: non solum antequam sol hic occumbat, sed in hodie mea generationis, hoc est, in mea & Patris aternitate. Vbi? In Inferno, & ubicumque post hac fuero. O rem omni admiratione & laude superiorem! Vniuersus orbis damnat Christum, lairo in cruce pendens defendit: diffugiunt Apostoli omnes negat Petrus Apostolorum Coryphaeus, fit socius lairo è cruce sacrosancta Maria Virginis Matris: expectat gementes sanctissimi Patriarche & Propheta Christi gloriam tot seculis, hic nullo momentò: alij tot laboribus & angustius sunt sancti, sunt beati, hic tribus verbis & sanctitatem & beatiitudinem arripit. Hic lairo verè fuit violentissimus in Regnum calorum, nos lenis, tardi, ignaui. O Christe bone, quam spem non dedisti nobis venia, cum beas è cruce latronem? Exundat è cruce fons tua misericordia & miserationis, fontus sanguinis diuini, tua bonitatis infinita lux illustrissima, mortis tua meritum & redemptio efficacissima. Verùm, ô sancte lairo, quis sunt animi tui sensus postquã à Christo verba vita audisti? Conspexerat prior me Christus, inceperam moriens in carne spiritu in Christo vivere, Christum in me operantem sentiebam, illi summa mentis mea suavitate assentiebar, cum illo meam salutem operabar, agnoscebam peccata, illa desiebam, veniam à Christo postcebam, meam penam & mortem pro sceleribus meis Deo offerebam, in duebam virtutem ex alio merito mortis Christi, excellentem consolationem, lucem, iucunditatè experiebar, Regnum Christi in cruce, primitias paradisi delibabam. O te felicem! O Christi mysteria adoranda!

Que hætenus attingimus, suo ordine facta sunt postquam crux Christi leuata est. Orauit pro crucifixoribus IESVS, diuiserunt inter se milites ipsius vestimenta, iactarunt opprobria in eum ministri, Pontifices & Seniores, milites, & latrones; patrocinatur deinde alter Christo, accipit vita aterna pollicitationem.

H. Fuit quidem sol obscuratus initio crucifixionis (nam facta sunt tenebra à sexta hora usque ad nonam super vniuersum orbem) sed huius eclipsis, & eius durationis postea mentionem faciunt Euangelista, nec Ioannes meminit: ut intelligere possimus, quo tempore sauebat omne genus hominum in Christum è cruce pendentem, in luctu quidem fuisse solem, & mundum vniuersum, tenebrosa fuisse omnia & horrida, caelum, aërem, terram; tenebrosas verò magis impiorum hominum mentes, qui illas tenebras non sentiebant, vel à maleficio propter eas non deturbantur. Porro autem continuata sunt opprobria, & identidem aucta; per singula etiam temporis momenta boni IESV tormenta crudiora facta & vulnera, imminutus sanguis crudeliter morte sauiente.

Math. 27.
Marc. 15.
Luc. 23.

I. Tandem cum iam appeteret hora nona, ad Mariam conuertit oculos IESVS, ad Matrem desolatam, tota die marore confectam, & illam interna significatione ad se vocat. accedit cum sorore filia Cleopha Matre Iacobi minoris, cum Ioanne, & Magdalena. Alij aspiciant longè; furor enim Iudaorum & militum erat in solum IESVM intentus, & constabat Christi cautio & securitas, ut nulli præterquam ipsi nocere possent. Accedit ad crucem benedicta Mater, quia te Filius ad se trahit, & tuus in illu amor: voluisti item illius mortem conspiciere propiùs, & audire qua sperabas ad te verba esse facturum. Neque verò crucem Filij erubescabas, nec tuam subire detrectabas. Afferebat tibi quidem maiorem dolorem ille accessus, sed simul animi vires augebat. Sed cur solis illis comitibus accedis? Hos mihi coniungit amor, illos retinuit reuerentia. Astabat igitur iuxta crucem IESV Mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha & Magdalene, cum his Ioannes: conuertit oculos in eas IESVS, & præsertim in Matrem & dilectum Discipulum. Vulneratur veriusque cor, aliùs longè Matris, cuius iam anima gladio passionis & cruciatuum Filij transuerberata erat: verùm alioqui aliùs Filij.

I. Mulier, inquit, ecce Filius tuus. Nonne verè Mater erat tua, bone IESV? Erat verissimè mea Mater. Quid ergo est quòd mulierem

com-

communi nomine appellas, non Matrem proprio? Primum significo quod faciebam, Matrem enim relinquebam moriens, maternum ius in alium transferebam. Deinde afflictam Matrem, & me longè afflictissimū, magis affligere nolui mater ni affectus commemoratione. Mulier, ecce Filius tuus: Pater me in extremis his angustiis dereliquit, mors est proxima; ego tamen ultimum officium tibi præsto: auerte Matris cogitationem à me, conuertere in Ioannem; hic meo loco Filius tuus esto, Virgo Virginis, dulcis nepos suauissimæ matertera; is cui ego secreta caelestia de meo pectore reuelauit: in hoc conuiesce, hic tibi obsequatur & seruiat, hic tibi ego solēbā obediat, in hunc ius maternum exerce. Hoc autem animi tui solciur, quod non erit diuturna hæc mea absentia; tertia enim die resurgam à mortuis, & mea præsentia cum summo gaudio perfrueſis. Deinde ad Ioannem; Ecce, inquit, mater tua. summum accipe à me beneficium, dilecte, quo tuum de mea morte marorē lenias. Est quidem natura mater tua Maria Salome, esto iam Maria Virgo Mater excellenti privilegio: hæc te Filiū habeat, tibi maternò iure imperet; tu illam ut matrem obserues ac tuearis; esto illi obsequis, similiter atque ego eram, si uiuerem, futurus. O adorandam Christi IESU in Matrem obseruantiam, & in utrumque benignitatem! Dereliquit illum Pater in doloribus & morte, & quasi illius obliuiscitur: ipse suorum dolorū, & paternæ desolationis, & mortis ueluti oblitus, totus est in Matre honorāda, illius consolatur luctum, & curam gerit sollicitè, quæ summa fuit in Matrem benignitas, magna in extrema desolatione consolatio. Porro de beneficio quod accepit Ioannes, illud solum dicam, excellentissimum beneficium fuisse, quod Maria Virgo fieret Dei Mater, & esset, at hæc uera Dei Mater excellenti prerogatiua atque adoptione fit Ioannis mater, & Ioannes Dei Matris Filius. Porro autem testamentum fecit Deus, quo repromisit Abraham & eius semini, & omnibus gentibus benedictionem, & redemptionem, & salutem in Christo: hoc testamentum promissione ac iureiurando confirmauit, sancti nunc morte sua & sanguine Dei Filius, Deus ipse omnipotens; sed adicit simul hunc quasi codicillum, quo legat Matri Filium Ioannem, illi Ioannem commendat, & in Ioanne uniuersam Ecclesiam & pios omnes: & cum Ioannis matrem illam pronuntiat, facit omnium fidelium & peccatorum matrem & patronam benignissimam. Hunc quoque codicillum morte sua confirmauit: unde constat maternam in mor-

tales omnes, fideles præferim, curam & patrocinium accepisse Virginem Dei Matrem, necessarium cultum & obseruantiam in Mariam nos gerere debere, turissimum refugium atque præsidium apud Virginem Dei Matrem & nostram omnibus esse repositum. Intolerabilem mortalibus omnibus sustinebat hætenus in cruce cruciatum magnus IESUS; sed peruenit iam ad eum est dolorem atque acerbiteriam, quæ non solum aliorum omnium hominum facultatem excedunt, sed Christi etiam, id est, hominis Dei, quæ homo. Instabat hora nona, & tempus quo eras moriturus: dat igitur mortis suæ certissimum signum, & ueritatis suæ carnis præclarissimum argumentum.

K. Clamat uoce magna: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Supra uires meas iam patior, Pater mi, Deus uita meæ & mortis: desicit me uirtus humanitatis; en morior, nihil me inuat diuinitas tua & mea, nihil gloria qua fruor, nihil tu auxiliij præstas, ne per Angelos quidem: sciuunt in me lethalia toto corpore vulnera, illa præferim quæ clauis infixerunt, quæ me excarnificat per tres horas crudelissimè: anima mea impleta est amaritudine, pœna, dolore, tristitia, ac maxime intolerabili: Matrem reliqui, quæ aliqua ex parte me consolabatur: cur in tantis me angustiis Pater dereliquisti? Hæc uoce expressit humanitatis cōmiserationem, & auxilij implorationem uehementissimè. Et tamen respondet continuo Christus: Hæc sunt uerba delictorum meorum, quæ ego agnus Dei mansuetus atque innocentissimus porto; propterca tam inmaniter patior, quod immania sunt, & innumerabilia hominum peccata quæ ego tollo, pro quibus patior. Excitantur sanæ à circumstantibus & irrisoris ex allusione nominis Eli, & Elyah nominis Prophetæ: Eliam uocat, sine, Videamus an ueniat Elias eum liberans. Erat prorsus in præcipiti uita Christi: deficiebant iam illius sanguis & uires, unde necessario & naturaliter sitis illum mortifera excruciat: & simul erat Scriptura implenda, quæ prædixit Dauid ex persona Christi: Et in siti mea potauerunt me aceto. Omnia enim alia quæ pati ipsum oportebat ante mortem, erant adimpleta.

L. Dixit ergo Christus, clara quidem uoce, afflictæ tamen: Sitio. Aruit tamquam testa uirtus mea, adhæsit lingua mea faucibus meis, ossa mea sicut cremium aruerunt: Sitio.

M. Accurrunt commoti iam & irridentes illum de Elie imploratione: impleat spongiam aceto, imponunt arundini, id est, alligant byssopi arun-

arundini, (quauis Cyrillus dicat alios calamo, alios hyssopi ligno potum Christo obtulisse) vnus aliquis ex improbissimis pincernam agit, offert ori Christi acetum: accipit bonus IESVS; erat enim voluntas Patris vt ex aceto aliquid biberet, vt per omnes omnino sensus pateretur, cum per visum, auditum, olfactum iam indignissime passus esset, per tactum acerbissime. Hic verò tu cor tuum aperi, vt illa vox, Sitio, ab ore Christi ad animum tuum penetret, ibi intendatur valide, & vires subinde maiores accipiat. Magna fuit Christi sitis aquæ exterior, at quanto maior interior salutis nostræ! Illam restinguunt Iudei aceti acerbitate: hanc nos longè maiori amaritudine, dum Deum offendimus, & Christi sanguinem & suum contemnimus. hoc fuit atrocius acetum interiori lingua Christi, semiebat enim vehementius inter nos cruciatus, quos de præterita hominum, de præsentia, ac futura omnibus sæculis ingratiudine, malitia, peccatis omnibus eius animus capiebat. Et erat quidem aliqui ex corporis pænis intolerabili afflictione coniectus, nihil, aliud quàm finis restabat, nihil nisi vt moreretur Christus IESVS, qui est Deus in secula benedictus: quæ enim alia de eius vita mortalis gestis, de cruciatibus scripserant Prophetæ, quæ Deus de illo constituerat, finem & perfectionem acceperant, & iam erat animam exhalaturus; sed voluit tamen sua voluntate animam ponere, & id esse omnibus manifestum, moruus enim est Christus ex vi quidem passionis & crucis, sed quæ in ipsum nihil potuerint nisi eius voluntate. Itaque primum obsequium Dei & suum testamentum, & autilit fidem omnibus firmam atque indissolubilem.

Consummatum, inquit, est; impleta est omnis scriptura, quæ de me ante mortem vaticinata est: restat sola mors, qua consummatum erit meritum meæ passionis, victoria reportabitur Mortis, Inferni, Diaboli, Peccati; perfecta humani generis redemptio conficietur, omnia accipiet vltimam consummationem. Aliud nihil restat, quàm vt spiritum per violentiam quidem externam, mea tamen voluntate emittens, vim excipiam illam & mortem. Neque verò hæc qua passus sum, etiam si multos homines conficere potuissent, me etiam necare poterant, propter meæ diuinitatis vniõnem, & personæ immensam dignitatem. Itaque nisi mea voluntate non potest hæc anima meum corpus destituere,

non potest nisi à me iussu. Volo pro mortalium salute mori, volo quod sua vi efficiunt pæna, illud sponte subire, quod magna vox illa, quam edam moriens, representabit. Clamat igitur voce magna rursus, nam paulo anti iterum in angustiis extremi doloris voce magna clamauerat; nunc clamat, vt deponat omnem dolorem, & mortem oppetat præclarissimam.

O. Pater, inquit, in manus tuas commendo spiritum meum. Auditur hic clamor toto celo, penetrat ad Patres in Libum: aduertunt omnes Angeli & Sancti Christum mori, confici omnium redemptionem & salutem. Sed quem spiritum, ô moriens Christe IESV, Deus immortalis, quem spiritum das? Meam animam, quæ corpus hoc format, & pænarum est capax, quæ eadem alioqui fruatur beatitudine sempiterna apud te & me Pater; eam reple iucunditate & gaudio celesti omnino. Omnia sum passus quæ imperasti Pater, tempus est vt ulterius ne cohibeas meæ gloriæ splendorem, quem habui iam inde à primo meæ incarnationis momento, quin in totam animæ meæ amplitudinem redunderet: simul vniuersorum pro quibus pono animam commendo animas, vt & meam passionem imitentur & patientiam, & in tuas tandem manus benignissime recipiantur. Hæc cum fierent, & viderent Iudei, milites, Demones, IESVM morientem; varius erat eorum sensus. Demones animaduertunt frangi planè suas vires, excindi opes, tyrannidem profligari: itaque non possunt sustinere vt videant morientem, fugiunt confusi. Milites, etiam si barbari essent & crudeliter, tamen validis illis vocibus Christi commouentur, & ingenti illa animi fortitudine. Iudeorum etiam deseruebat inuidia, non malitia; satiantur pænis extremis, sanguine, & interitum IESV. Acceperat quidem robur animi ex colloquio Filij Maria Virgo Mater: & tamen aucto robore, in extremis Christi angustiis, doloribus, & morte, augentur vt Christi, ita eius dolores: vt enim erat anima Mariæ Christi animæ omnibus modis coniunctissima, erat similis Mariæ compassio Christi passioni. Verùm hoc temporis momento illud animam Mariæ consolabatur, quod liberatum iri eum enestigio sciebat ab omni cruciatu, & esse lætitia summa & gloria circumdandam. Mulieres & Apostoli similitur atque Maria & dolent & sperant; infirmus tamen virumque.

DE GESTIS
MEDITATIO.

14. 9.

Gal. 3.
2. Cor. 5.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte morientem in cruce Dominum meum & omnium IESVM? En is pendet in cruce, à quo creatura omnis pendet & gubernatur: factus est maledictum & peccatum è ligno pendens Deus, iustitia, & misericordia infinita. Moritur in cruce, (quid enim aliud quam moritur IESVS à sexta vsque ad nonam continenter?) viuens in aeternum Deus. Quis vidit talia? Quis potuit videre talia? Qui potuerunt videre talia? Itane mori potest immortalis? Potest, & moritur. Vitam suam ponete, qui est vita infinita & aeterna? Potest, & ponit. Inrerfici à sua creatura potest creaturæ vniuersæ conditor? Potest, & interficitur. O rem inauditam & inestimabilem! O rem incredibilem, & omni creato intellectu superiorem; & tamen verissimam, certissimam, diuinam! Creasti tu, Domine Deus, Angelos, cælum, terram, omnia; aliud fecisti opus diuinius cum Filium tuum hominem fecisti: sed nunc illo moriente res eò videtur spectare, vt dissoluatur hæc opera tua omnia. Nam mortuus Christus homo non erit; priuabitur enim vita humana per mortem: quid autem reliquarum creaturarum subsistere poterit deficiente Dei vita? O Domine, respice dolorem meum & insipientiam. Intellego, erucifixæ IESVS, omnia ad sobrietatem agenda; vt lætandum, ita dolendum: adhibe sobrietatem meo dolori, obsecro te Domine, doce me veritatē tuam. Morior pro veritate Dei, quam accepi à Patre mortalibus prædicadā. Vult Pater me mori; mea simul voluntate ego moriar, & meam vitam pono pro humani generis redemptione; vnde tota creatura restaurabitur. quod si non facerem, tunc verò perirent vniuersa, nec homo suum finem consequi posset, non creatura à corruptione libertatem. Hoc est summum & Parris mei & meum mysterium, summum opus, summa misericordia, vt per meam mortem vitam conficiam sempiternam. Mortuus non ero homo, sed ero Christus; totus in Inferno, totus in sepulchro ero Deus. Fecit Dæmon & Peccatum mortem, per quam meū primum opus labefactaret, & obtinuit eius labes orbem & corruptit; sed hic dies, hæc mea mors illi morti, & tyrannidi Satanæ, finem ponet. Nascetur ex mea morte vita, & mea quā nūc

pono, & omnium electorum meorum etiam aeterna, & creaturæ restauratio; simul Satanæ mors, & reproborum omnium confirmabitur. Scio Domine, sed interim video te morientem in cruce, quod cor meum ferre non potest. Nōne tu vita es cordis mei? non tu Deus cordis mei, & tamen moreris, & pro peccatis meis moreris? Sentio me esse tuæ mortis & cruciatus causam. Deficit te sanguis, vires, vitalis spiritus; sentit anima tua se à visceribus suis expelli, moreris Domine Deus meus, simul deserit me spiritus meus, deficit anima mea in te salutari suo; recipe spiritum meum, Domine, in te deficientem. Nollem finem accipere dolorem meum, & mortis tuæ sensum: cor meum, benigne IESVS, ita reficias, ita moueas, vt creseat in fine assidue & tuæ mortis dolor, & mortis pro te sustinendæ desiderium & robur. Ille dolor in me perseveret, non solū dum hæc mysteria excelsa meditor, sed donec veniam ad te, & mutetur dolor in gaudium sempiternum.

Quid agitis, o Angeli? Nōne est vira nostra, & quidem aeterna, qui moritur? Lugemus & nos nostrum luctum, & compatimur creatori nostro, & abominamur scelus immensum interficientium Dominū; iuuamus etenim piorum hominū lachrymas, & luctum promouemus, & omnes mortales vocamus ad dolorem & lamenta. O dura mortalium corda! Fierine potest vt videatis Deum mori, hoc est summum dolorem, extremum malum pro vobis assuere & pati, & illud nō sentiat? Pro nostris quidē peccatis non est mortuus Christus, non redemit nos IESVS, & tamen lugemus; et si vt vos lugere non possumus: & vos, pro quorum peccatis mortuus est Deus vester & noster, quos redemit de omnibus malis vestris, non lugebitis, & diabolos, & crucifixores Christi potius imitabimini? Diuinē, o Angeli, dicitis iuuate vos, & promouete luctum & dolorem nostrū. Heu deficit anima in IESVM meum morientem; occupat me mors à facie mortis vitæ cordis mei. Quid cæli, terra, creaturæ omnes facitis & vos? Tabescimus & deficiamus. O Domine IESVS, num vis omnia tecum interire? Nolo; sed vt omnia profiteantur & sentiant se in me & per me esse, id volo.

Sed quid primū egisti crucifixus, bone IESVS? Oraui summo animi affectu pro meis crucifixoribus, quod indicauit clamor validus & lachry-

Luc. 13.
Heb. 5.

Psal. 118.

lachrymæ; & diuinū exemplū charitatis præ-
hui mortalibus, vt non solū pro persecutionē
sibi & calumniam inferentibus orent, sed pro
ijs qui mortem offerunt. Fuit rota vita tua,
misericors I E S V, oratio pro inimicis tuis, hoc
est pro omnibus hominibus (eramus enim
omnes inimici tui, vel quos ex inimicis ami-
cos tuos effecerat) sed qualis hęc fuerit per-
petua oratio, in cruce demonstrare voluisti:
semper enim fuit ē summo affectu & chari-
tate profecta, semper cum lachrymis, si non
exterioribus, certē interioribus, id est, cū im-
mensa animi tui compassione, semper cum
valido clamore, hoc est eum diuina effica-
cia. Neque enim simpliciter & efficaciter ali-
quid orasti aliquando Patrem, quod non ob-
tinueris: ita non exauditus in horto, quia
sub conditione orasti; nec pro ijs qui esse-
tui orationis tuæ repugnant, quia nō efficaci
voluntate pro illis oras; tamen nonnullos
erā repugnantes & inuitos iuuat tua oratio.
Orasti tu, Domine, non pro illis tuis crucifi-
xionibus solū, sed pro omnibus mortalibus;
omnes enim homines sumus tui crucifixo-
res, quandoquidem omnes fuimus tuæ crucis
causa: non enim crucifixus vel mortuus fuif-
ses, bone I E S V, nisi nos peccauissemus. ita
nos per peccata te cruci suffiximus, nos mortē
tibi attulimus. Pro nobis igitur orasti, vt id
nobis non noceret, quod tibi morrem affere-
bat; & illud nobis concederet Pater tuus,
propter quod tibi nō parcebat, peccata enim
nostra vt erant nostra remisit in nobis per te,
vt tua puniuit in te. O diuinam Patris iusti-
tiam in te, in nos misericordiā! O tuam item
diuinam iustitiam in Patrem, cui obedisti vs-
que ad crucem & mortem; in nos misericor-
diam, quos tua morte à morte æterna cripuif-
sti! Oras verò per viscera paterna tui genito-
ris: Pater, inquis, qui me in æternitate genuif-
sti & generas, (nullum enim Patrem alium ha-
bui) qui me misisti in mundum, & hominem
fecisti, qui voluisti vt post innumerabiles alias
passiones & pœnas, in cruce tandē cum sum-
mo cruciatu atque ignominia morerer; oro,
non pro meis peccatis, quæ nec habui, nec ha-
bere potui, sed pro generis humani. Tuam
ergo voluntatē summa animi alacritate sem-
per accepi, semper sum executus; per hæc om-
nia, Pater sancte, per hos quos nūc pariter cru-
ciarius oro atque obsecro, vt me audias pro
meis omnibus erucifixoribus veniam postu-
lantē. Ago tibi gratias immensas, Pater, quod

me semper exaudisti, & nunc exaudis, sed oro-
ramen te, quia tu ita vis, & vt videant morta-
les omnes charitatē immensam qua immen-
sarios diligo; neque illorum culpam respicias,
Pater, quam ipsi non intelligunt, ego intelli-
go & sentio, qui ē cruciatibus etiam meis &
morte percipio quanta sit peccatorum om-
nium culpa; mei enim cruciatibus, mea mors
exponit mihi peccatorum omnium & culpā
& reatum. Ea sunt verba & expositiones de-
lictorum, quæ ex alienis mea feci propter te, *psalm. 22.*
is est rugitus delictorum meorum, declarans
peccatorum magnitudinē: ego intelligo, quid *psalm. 37.*
isti mei crucifixo- res faciant; ipsi nesciunt.
Quæro te, Pater, vt per hæc verba, per hunc
rugitum delictorum meorum respicias, non
ad eas culpas, quas isti non norunt; non ad eas
quas nosse debent; sed ad ignorantiam, quæ
etiam si in culpa sit, absorbeatur, obsecro, illa
in abyſſo misericordiæ tuæ infinitæ, & in earū
culparum omnium mea intelligentia & re-
demptione immensa. Ignorantias ergo meas *psalm. 24.*
oro te, o Domine I E S V, per tuam istam
orationem eiusque efficaciam, ne memineris
de cætero, tum vt ignorantia peccati ne labo-
rem doce me. Breuem hanc methodum acci-
pe, in qua te exerceas. Contende ad Dei sem-
per, & meæ passionis & crucis cognitionem;
inde peccati magnitudinem cognosces: vt
enim in illa meditatione proficies, ita in co-
gnitione peccati. Orasti tu quidē, sancte I E-
S V, pro crucifixoribus tuis, sed quomodo re-
spondent homines nequissimi tantæ charita-
ti? Hi diuidunt inter se vestes tuas ignomi-
niosè, omnes verò in te contumelijs & op-
probrijs insaniunt.

O te afflictatum, magne I E S V! In singu-
la momenta in te sæuiunt vulnera tua atro-
cius, in crudeſcit mors violentius: hæc vident
homines crudelissimi, & tamen quasi crucia-
tus tui ac tuā mors illorum malignitatem sa-
tiare non posset, cū in corpus tuum nihil
amplius possint, affligunt oculos, excruciant
animum. Nam milites quatuor qui te cruci-
fixerant, per contumeliam & irrisionem tuas *Ioan. 19.*
vestes inter se diuidunt, & in tunicam incon-
sutilem sortem mittunt, quasi Regis purpu-
ram subsannantes. Nō fuit tamen hæc præci-
pua acerbitas, quam morienti I E S V obru-
serunt; illa longè fuit grauissima, quæ illo la-
tronum maleficio repræsentabatur: dilacera-
ri & eueri ab impijs Tyrannis ecclesias tuas
Christe I E S V: dissipari earum ornamenta
I i & bona

Rom. 5.

Ioan. 10.

Ioan. 11.

& bona omnia, vel execrabilibus Idolorum cultibus applicari; Catholicorum verò congregationes omni crudelitate profligari; orbem impleri vniuersum sanguine, laniens, morticinijs Sanctorum tuorum. Sed hæc Sanctorum pœna fuit, & tuæ mortis imitatio: illud luctuosissimum, quod per illas ipsas atrocitates, per gladios, cruces, teras, præcipitia, per fera illa tormenta multi à fide tuæ Ecclesiæ diuidebantur & peribant. Quot enim ecclesias euertit saeuitia persecutionum! Hæc contemplantur tu, misericors IESV, in diuisione vestimentorum tuorum; hæc animum tuum acerbius longè affligebant: quæ tamen vt facerent Tyranni in particulares ecclesias permisisti; in tuam autem illam Vnam, Sanctam, Catholicam, atque Apostolicam Ecclesiam non potuerunt, non permisisti vt facerent: illam non diuiserunt, non potuerunt diuidere; integra semper mansit & indiuisa inconsumptibilis diuina tua vestis & sponsa, tuum corpus mysticum. Verùm in hanc etiã tuam inconsumptibilem exarserunt: vexauerunt illam & afflixerunt Tyranni, atque in eam crudelitate in omnem exercuerunt; & quasi sortes in eam miserunt assidue, nihil non tentantes quò illam vel delerent, vel labefacerent, vel possiderent ac profanarent. Alius potèrat tuus animi dolor amarissimus, dum vides aliam vestimentorum tuorum diuisionem, hæreticorum pestilentiam & atrocitates in Ecclesiis: vt machinentur illarum deceptiones & peruersiones, vt diuidant & vastent, vt alias erigant impias malignantium congregationes, & vestes illis inducant non tuas, vt alium Christum subdole fabricentur, & adorandum intrudant; & hæc omnia, vt peruersissimè faciãt & obstinatissimè. Ac ne hi quidem aliquid aduersus tuam illam vnicam Ecclesiam vel potuerunt vel possunt; sed lædunt illam tamen perniciose, magis quàm Tyranni, & apertius de ea fortiuntur. Nihil enim aliud totis diebus agunt, quàm sibi singuli illam vnicam Catholicã arrogare: Nos sumus Ecclesia Dei vniuersalis, nos illa sponsa Christi, nos inconsumptibilis Christi vestis. Sunt heri nati, sunt sæx noua antiquarum hæresum, suas etiã singuli earum cœtus per se obtrudunt hæresum præuicacitas & pestilentias. Fuit & alia sortitio in vnicam tuam Ecclesiam, cui item vehementer indoluisti benigne IESV: per tot enim in hac tua Ecclesia schismata representabatur vestis tua in-

consumptibilis ob oculos, dum, stante quidem Ecclesiæ vnitatem, vnaquæque sit iis in arrogata factio, & animosè atque amarulenter contendit suam esse; quod tunc deplorandum malum in Catholica Ecclesia, & non aded rarum. Hæc ego, bone IESV, balbutio; tu nouisti qui in illa tuorum vestimentorum diuisione, & inconsumptibilis fortitio, deploras omnes Ecclesiæ tuæ calamitates.

Iam inde postquam ad crucem damnatus fuisti, sancte IESV, curauit Iudæorum malignitas, & permisit Pilatus, vt cum duobus latronibus ad crucem ducereris, & tecum simul illi crucifigerentur hinc inde, tu medius quasi Princeps latronum in loco honestiori. O peruersitatem execrabilem! Crucifigitis tanquam facinorosum & infamè hominem & detestabilem, nec vobis id fat est, nisi eius rei argumentum publicè proponatis, & ad hoc testimonio iniquorum hominum abutimini: hoc enim fuit consceleratum vestrum consilium; Omnibus non possumus nos testari sceleratū hominem fuisse IESVM Nazarenum, hi duo latrones simul cum ipso ducti, simul crucifixi, id abundè testificabuntur tacentes. At non tacent, o pessimæ bestia, sed vnus ex cruce pugnat æcerne pro IESV contra alterum; illum accusat impietatis, Christum non iustum solum proficetur, sed Dominum & Regem; qua fide nixus, & animi compunctione ac cordis deuotione impulsus, petit à Christo crucifixo vt sui meminerit, dum venerit exutus illa mortalitate in Regnum, quod nunc eius est, quod nunc quidem possidet, sed nec corpori suo communicat, nec cuiquam adhuc mortali. Hæc cum significaret sanctus latro è cruce, intelligebatis Iudæi (nisi vos furia vestre impediabant) contra vobis euenire quàm putabatis; è latrone præclarissimum testimonium Christum retulisse, nec ex ipsius societate prouenisse ignominiam illi, sed gloriam apud vniuersos spectatores, & omnem hominum posteritatem. Atque aded contra vos etiã ipsos causam egit fortissimus latro: nam si IESVS nihil mali egit, vos omne malum fecistis illum crucifigendo. Etenim non hominem tantum cum summa ignominia & cruciatu interfecistis, sed Deum; quamuis perignorantiam, sed tamen Deum necastis per vestram malitiam, obcæcationem, atque obstinationem, in quibus summa erat culpa & malignitas; vnde summum male-

Luc. 23.

lescium quod in vobis fuit, patrauitis. Audite, insani, quid dicat sanctus latro: *Nos digna factus recipimus.* Agnoscit culpam suorum facinorum, cruce se dignum profiteretur; quibus verbis & gestis vos vehementer condemnat, qui cum digna omni supplicio faciatis, culpam non agnoscitis; & non solum non agnoscitis vos esse pœna aliqua dignos, sed exultatis in re omnium pessima: igitur summa vestra peruersitate summam iram vobis thesaurizastis in diem iræ & iusti iudicij Dei. Latro Christum regem gloriæ proficitur, & Paradisi donatorem; vos pro blasphemio, seditioso, & scelerato homine crucifigitis: quid igitur fiet? Gloriam ille accipiet à Christo sempiternam singulari priuilegio, vos excellenti Dei iustitia sepeliemini in inferno profundissimè, & acerbissimè cruciabinini in æternum, nisi respiscatis. Sed quid respondisti, magne I E S V, tuo profelyto? *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso.* Videte rursum vestri consilij exitum. Voluistis per latrones augete I E S V infamiam; ipse verò non solum per latronem celebratur Dominus & Rex gloriæ, sed pollicetur paradysum pœnitenti latroni, fidem in ipsum, & spem, & charitatem exerenti, quod beneficium vehemensissima fuit attractio omnium mortalium ad se. Qui enim ad se traxit latronem paulò antè conuiciantem, & in momento temporis illum iustum fecit: quem peccatorem non eo exemplo atque misericordia vocauit, inuitauit, atque attraxit? cui non demonstrauit illam esse summam vim, quæ regno Dei affertur, si sola Dei misericordia & gratia nitentes, in extrema etiam vitæ linea opera fidei, spei, & charitatis exerceamus, peccata confiteamur, misericordiam Dei imploremus per Christi crucem? quæ omnia latro in cruce moriens præstitit. credidit enim regni cælestis donatorem, qui tamen pendens in cruce moriebat; quare & Deum credidit, qui per mortem gloriam æternam conficeret hominibus: sperauit se illud ab ipso regnum recepturum, & quidem eius beneficio & gratia, vt qui confiteretur se peccatorem & pœna dignum: simul adhibebat pia opera, quæ certam spem facerent; charitas enim illius & zelus extitit singularis in Christum, cum eius innocentiam propugnat acerrimè contra alterum latronem, & eundem cõten-dit ad sanitatem attrahere. Nullus tamen

hoc exemplo adductus ita desipiat, vt pœnitentiam ad finem vitæ differat; ea enim esset Dei insolens tentatio, & quæ faceret vt ne tunc quidè à Deo exaudiretur, nec idoneam adduceret pœnitentiam: & tamen, vt eum que res habeat, semper esse hoc exemplum posset & validum & salutare omnibus. Tu verò, magne I E S V, amico tuo respondes ad cor: *Amen dico tibi.* Quid Domine? Ego, qui sum Verbum Dei æternum, dico in corde tuo, do tibi meæ diuinitatis gustum internum, & spirituales Regni mei primitias, qui sum paulò post daturus diuinitatis conspectum; & hoc quidem donum, & quod daturus sum solenni mea asseueratione confirmo, quam per *Amen* solebam significare. Quid addis verò Rex gloriæ I E S V? *Hodie.* Apertiam tibi meum æternum hodie, in quo à Patre sum generatus & generor. In hodie quidem hoc temporali tu fuisti homo sceleratus, & iniquus latro, & in me conuiciator & blasphemus: at verò ab hoc hodie, & ab his malis ego te traducam in meum hodie, vt viuas in mea æternitate, *Mecum.* & hoc tibi beneficium præsto de mea in te benignitate. En explico tibi, quid sit esse in mea gloria. esse quidem cum Angelis & Sanctis meis, quod magnum quidem est donum; sed in eo mea gloria non consistit, sed vt mecum sis, me videas, me possideas ipsum, tum quâ Deus, tum quâ homo sum. Mecum eris, & ego tecum: quate tecum ego, & Pater, & Spiritus sanctus erimus, & sempiternam mansionem apud te faciemus. *Eris.* Eras tu quidem malus & facinorosus homo: corrueras animam tuam, potencias tuas, & corpus tuum: etas quasi qui non esses, de tua ista cruce in Infernum inferiorem miserrimè conijciendus: etas totum tuum esse abominabile; quot enim peccatis animam tuam contaminaueras, tot illam plagis crudelibus vulneraueras & lethalibus. etas ad nihilum redactus propter iniquitates tuas; nullum est enim peccatum quod horrendum nihilum non infligat peccatori, mortem videlicet sempiternam. At hæc omnia horrenda mala ego à te iam depuli per gratiam meam, per dona mea; ille amplius non es qui fuisti, sed non apparet adhuc quid eris: hodie similis mei eris, quia videbis me sicuti sum, & mortale istud tuum tandem ex me induet immortalitatem. *In Paradiso.* In quo, Domine I E S V, Paradiso? In cælesti apud Infernum. O ineffabile Sacramentum!

Mat. 17.

Mat. 11.

Ioan. 14.

Psalm. 85.

1. Ioan. 3.
1. Cor. 15.

ô adorandam, Christe IESV, tuam & potentiam & benignitatem: Verè tuum est imicum summis coniungere; hominem cum Deo, mortem cum vita æterna, infernum cū paradiso: in quibus rebus elucet tua summa misericordia, & per hanc potentia tua infinita. Eris in Paradiso; hoc est enim regnum meum, gloria mea & diuinitas: possidebis hoc regnum, hanc gloriã tibi ostendam, & meam diuinitatem: hæc erit tua vita sempiterna, unde iam nunc emitto in animum tuum radios lucis diuinæ suauissimos. Tu frater meus factus es, tu amicus meus, tu socius, tu modò mecum regnabis in æternum, confortare, & esto robustus in me. O Domine sancte IESV, moriens das Paradisum, quare morte tua vitam aperis sempiternam, simul facis mihi animum vt à te petam similiter atque latro è cruce. Ego plus quàm latro sum ante te, à facie delictorum meorum quæ tu scis, & quemadmodum latrocinia illa sint scis, & quantam crucem & pœnã propter illa merear tu scis. Offero me, Domine, pœnæ cuiusque de manu tua, modò à culpa liberer, & æterna pœna quam infligis inimicis tuis. Respice me vt amicum, corripe vt filium, suscipe vt fratrem, tu enim è latrone pores, me facere & amicum & fratrem. Hoc si facias, vt facies, quæ tua est benignitas & misericordia, audebo cum sancto latrone petere ex te, vt mei memineris & regno tuo, & audiam spiritum tuum in corde meo dicentem dulcissime: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso*, & sentiam in spiritu meo illa mihi verba exponi, & quasi inchoari regnum tuum & immortalitatem in mea hac mortalitate.

Act. 4.

Verè conuenerunt, Domine Deus, aduersum sanctum Puerum tuum IESVM Herodes & Pontius Pilatus cum Gentibus & populis Israël, facere quæ manus tua & cõsilium tuum decreuerant fieri. Quid enim hæcenus homines impij fecerunt, quàm quæ Prophetæ prædixerant? & quæ nunc faciunt in te: quàm clare dixit Dauid? *Quem tu percussisti persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Factus sum opprobrium illis, viderunt me, & mouerunt capita sua. Dilatauerunt super me os suum; dixerunt euge, euge, vah, vah, heach, heach. Improperia imperantium mihi ceciderunt super me: Ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Omnes videntes me, deriserunt me, loquuti sunt labijs, & mouerunt caput.* Om-

Psal. 68.

Psal. 108.

Psal. 34.

68.

Rom. 15.

Psal. 21.

nia hæc in te facta sunt, ô moriens in cruce IESV. Indoluisti ad opprobria & blasphemias execrabiles vehementer, & tamen vt omnia alia tua mala, ita hæc patientissimè toleras: scis tu hoc pacto Patris obedientiam sanctam implere, mundum redimere, mortalibus præbere diuinum exemplum patientiæ, & mansuetudinis, & charitatis. Illi te amare subsannant, tu dulciter illis benedicis & benè optas: illi prætereuntes contemptim insultant tibi, te habent ludibrio, in te mouent caput, quasi deceptorem notantes acerbè, in te calumniam deuoluunt illudentes: *Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reedificas, salua te metipsum*, quod non vales, etiam si velis: *Si Filius Dei es*, quod non es, *descende de cruce*, eripe te ab istis cruciatibus & morte, quod facere non potes. Quid malitiosius? quid virulentius? Ad hæc quid respondes, benigne IESV, in animo tuo, etiam si longe afflictissimo? Vos præteritis me, & negligitis; ego per crucem hanc transeo ad gloriam sempiternam, vobis etiam, si tamè velitis vt meo beneficio comparandam: vos hoc facitis per mei contemptum; ego hunc transitum celebrò, propterea quòd genus humanum tanti aestimaui, tam precioso loco habui & habeo, vt pro eius salute hanc mortalitatem & mortem assumpserim libenter: vos mihi insultatis, me habetis ludibrio; ego in animos vestros alia ratione insulto, cum vos ad lucem & veritatem Dei permoueam continenter, si sentire velleris; vt vos è Dæmonio ludibrio eruam. & vestris miserijs: mouetis capitã vestra in me, quasi me deceptorem notantes; ego caput meum mouere non possum præ cruciatu, quem vos mihi attulistis, moueo tamen è capite linguam, non qua notem vestra scelera, sed qua excusum apud Patrem, & ignorantiam vestram pro culpæ vestræ excusatione adduco: vos me calumniâmini de templi demolitione & erectione; ego vobis quod falsò mihi imponitis verè dicam: Humanitas mea & vita templi Dei est sanctum; vos tamen humanitatẽ meam nunc destruitis, & eripitis mihi vitam; ego verò in tribus diebus illam humanitatem mihi restituum & vitam: ita me templum, quod nunc vos soluitis, ego tertia die excitabo, per gloriosam meam è morte resurrectionem. Vos per irriptionem clamatis: *Salua te metipsum*, quod me facere non creditis, ego verò hoc pacto saluum facio genus humanum, quòd me saluum

uuum

uum non facio, hoc est, nec à cruce libero, nec à morte: sic enim gloriam & mihi & humano generi paro, quod longè & diuinius & potentius est. Illud random quod addiris: *Si Filius Dei es, descende de cruce*, per ironiam & ludibrium vos diciris; ego verò vobis respondeo, quod Dei quidem Filius sum, & possem de cruce descendere si vellem; sed nolo, quia Pater non vult, & ego libenter eius voluntatem impleo, quem scio per meam crucem & mortem velle homines saluos fieri, alia ratione nolle; quæ summa est eius misericordia, & iustitia, & charitas. Ego sum in cruce, & morior in cruce, & nolo non mori in cruce, vr vos ab æterna cruce, eruciaribus, & morte liberem, si veliris; neque enim aliter potestis euadere è manibus Saranæ & inferni. & hæc quidem ad alios.

Quid vos autem, conscelerari Principes Sacerdotum, Scribæ, & Seniores, Non far est, si illum morte turpissima afficiamus, placenr præterea nobis quæ in illius opprobrium fecerunt quatuor milites; laudamus, quæ nunc audiuimus aduersus illum iactari opprobria; seimus his cruciari animum eius, & gaudemus: verùm his contenti non sumus, nisi illa quasi confirmantes, nostras contumelias ipsi ingeramus. *Alios saluos fecit, se non potest saluum facere*, cum summa malignitate Christo illudunt atque acerbitate. eò videlicet spectant eorum blasphemiarum, vr in dubium reuocent omnia miracula Christi, vnde concidat eius existimatio & doctrina, & aboleant eius acta omnia. Si alios saluos verè fecit, se potest saluum facere: quod eum non possit, faceret enim si posset; (Menrimini fœdissimè) fit vr alios verè & diuina potentia non fecerit saluos, sed Beelzebub præstigij & incantatione. Emenrimini, & hoc malitiosissimè. Verùm ô Diabolos, non homines! Virtute Saranæ fecit miracula Christus? Quæ ergo virtute moruos suscitauit? qua cæcum mutum sanauit? qua cordis vestri cogitationes & seiuir & traduxit? qua Saranam tentatorem superauit? qua virtute Dæmones imperio expulit è corporibus miserorum hominum? Num Dæmon contrarius est Dæmoni, & vult regnum suum non stare? cur illum rimènt Dæmones? cur eum rogant, ne mittat in abyssum? Num veritati dant

verè testimonium Dæmones? Num Dæmones, iustitiam & sanctos mores qui docent, eos tandem adiuuant? Quis innumeras virtutes supra omnem vim diabolicam fecit? quis vestrum exercitum verbo in terram prostravit cum vestris Dæmonibus? secuti enim Satanam & proditorem Iudam, ad IESVM comprehendendum properabaris. Diuina igitur virtute & Saranam & Iudam pereulit IESVS, ac in terram deiecit. Si IESVS semper egit contra Saranam, vr egit, quomodo Dæmon illa gesta Christi per miracula sua confirmat & fecit, contra suam superbiam, & inuidiam, & regnum tartareum? Vel nunc animaduerrite belluæ, quis eclipsim solis & lunæ facit horribilem, etiam omnibus sæculis inaudiram? Num hoc potest dæmon, & deplorat morrem Christi? O infenata capira! Hæc eum ita sinr, & infinita huiusmodi alia, conrra est quàm vos blasphematis; alios enim vera sua virtute diuina saluos fecit, & se posset saluum facere, si veller; sed id non vult, sed potius morrem oppetere pro veritate Dei, & hominum salure, & vita sempiterna; quandoquidem ita Parer Deus constituit. Quòd si gloriosum est pro bono mori, commendat in mortales charitatem suam Christus, qui vitam ponit non pro bono solùm, sed pro liberandis malis hominibus, & inimicis suis & Dei, ab omni malo; quod omnibus miraculis & maius est & gloriosius. O magne IESV, quas in re blasphemias pateris, & ramen eruciatu tuo continerent augentur, & ad mortem properant. Ad dunt impij Principes: *Si Rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credimus ei: saluum se faciat, si hic est Christus Dei electus.* Affligiris afflictissimum cor meum, Principes, vestris illusionibus, & super dolorem vulnerum meorum additis, qui deberetis saltem meis cruciaribus & morte esse contenti, & inrelligere non esse afflicto adijciendam afflictionem. Hæc tu, bone IESV, in corde ruo dicebas, & maledicentibus non maledicebas, sed conrra inter tuos summos dolores benignè illis respondebas inrerius, si quoquo modo audire vellent, si quem fructum conceipere possent: Sum ego Rex Israël: sum Christus quem vos ex Scripturis expectatis, & recipere debetis: sum Filius Dei; quæ à me audistis non semel. hæc

Joan. 5.

vobis demonstrant Scripturæ ipsæ, in quibus spem putatis habere; illas confidete, & veritatem, quam ego vobis prædicaui, intelligetis; præsertim cum meam doctrinam & acta tot miraculis confirmaverim diuinitus: scrutamini Scripturas, & videbitis non meam doctrinam solum & acta illas exposuisse, sed vestras actiones omnes in me, vestra odia, vestra maledicta, crucem etiam meam & mortem, & omnes passiones meas in illis legetis, & cur moti voluerim illic quoque perspicitis, pro mortaliū videlicet peccatis, non meis; pro gloria hominum sempiterna, non pro mea. Illinc quoque cognoscetis hanc meam mortem non fore diurnam, sed triduo me me ipsum esse à mortuis suscitaturum, deinde ad Patrem esse me ascensurum: hæc continent vestræ Scripturæ, hæc ego docui, & innumerabilibus signis, quorum tam fuistis semper auidi, confirmaui. Illud præterea in eisdem Scripturis conspicietis, me Regem quidem esse constitutum super Sion Montem sanctum Dei; quod Regnum etiam si accepi à Deo iam inde à mea conceptione, tamen per passionem & mortem intrare oportuit me in huius Regni possessionem & usum. Itaque & Patris voluntati & meæ non est consentaneum, vel Scripturæ, vel rationibus mei Regni, vt descendam de cruce; mea enim mors Regnum meum est & gloria. & hoc sciatis, quod mea doctrina & miracula per mortem vim acceperunt: quare fieri non potest, vt ego non moriar, vel è cruce descendam; nec fieri rursus potest, vt quæ per mortem meam futuram vim habuerunt, ea infirmetur per descensum meum à cruce, & liberationem à morte. Hoc gratum esset Satanæ, vt per impatientiam & animi imbecillitatem videret crucem sustinere non potuisse, & noluisse Patris mei voluntatem implere; & velle me quæ hæcenus gessi, quæ gesturus sum, tum Regnum meum spirituale everti, si consummationem gestorum meorum non apponerem, quæ mors mea est in cruce. Existimatis vos, Principes, crucem mihi contra voluntatem euenisse: erratis; summa mea voluntate eam desideravi iam inde cum primū fui inter homines homo, & libenter eam nunc perpetior: est enim mihi gratissima crux mea, etiam si sit eadem acerbis-

Psal. 2.

Lucæ 24.

sima. Quod verò edicatis credituros vos, si descendam de cruce, ex animo non dicitis; non enim ne sic quidem crederetis, qui propter maiora mea miracula non credidistis: neque credere possetis salutariter, si descenderem de cruce; etenim Scripturæ in me spem non constituunt descendente de cruce, sed in cruce moriente. Deponar ego de cruce mortuus, resurgam è mortuis, ascendam in cælum, tunc credetis in me multi Sacerdotes & Pharisæi. Desinite igitur maledicere, & conuiciati. Quod si nunc propter vestram animositatem impetum animorum cohibere non potestis, hæc aliquando cogitantes ad sanitatem contendetis; ad quod ego, nisi repugnetis, iuuare vos non prætermittam, & facete etiam, vt cruces vestras non recusatis. Hæc opprobria, & illusiones, tuo animo ingentem pœnam afferbant, ô moriens immortalis IESU, tum illa, quæ per hæc tibi repræsentabantur, etiam maiorem. Hi enim te in cruce pendentem, despiciatum, factum opprobrium hominum & plebis abiectioem, blasphemabant, & quidem te Deum esse ignorabant; etiam si scire & potuissent, & debebant, nesciebant tamen: at videbas tu, magne IESU, è cruce illas easdem blasphemias, atque adeo atrociores à multo maxima parte Iudæorum iactatum iri vsque ad consummationem sæculotum, in te regnantem in orbe terrarum, non solum in cælo, & de ipsi triumphantem: infinitam item idololatrarum multitudinē videbas tibi impiè ac barbarè conuiciantem per multa sæcula: prospiciebas colluuiem Mahometarum innumerabilium tibi præferre abominandum Mahometen: Hæreticos intuebaris insanire in te tuamque doctrinam, omnia corumpentes, omnia deprauantes, suum Christum, suam doctrinam tibi vero Christo, & doctrinæ tuæ anteponeutes. Hæc cogitationes affligebant tuum animum vehementissimè, magne IESU; sed vehementius etiam futuræ Christianorum infandæ blasphemie, qui te verum Deum, verè crucifixum, verè resurtextisse, & in cælisregnare credentes, contumelias tamen ore sacrilego erant sèpenumeto in te coniecturi fœdas, & omni opprobrio plenas & impietate. Hæc omnia quasi præsentia te affligebant, sancte IESU, tuos dolores & cruciatus augebant; & ex his illæ

Psal. 118.

Hebr. 10.

illæ præsertim quas sciebas non esse condonandas, quasi videns tuum sanguinem vt pollutum reijci & conculcari.

Obseruabant Principes morientem Christum, & Seniores, & Scribæ, obseruabant omnes, obseruabant Dæmones, Angeli item; hi quidem partim cum summa patricidij, atque adeò deicidij detestatione, partim cum summis laudibus sapientiæ Dei & misericordiæ, cum ingenti expectatione incomparabilis vtilitatis, quam videbant ex cruce Christi & morte prouenturam: neque tamen vltus, vt in horto, I E S V M consolabatur vel confortabat. Dæmonibus placebat mors I E S V, quia malum erat; non placebat, quia malum suum fore timebant; erant in tremoris conflictatione & infernali. Principes verò, Seniores, & Scribæ odium & malignitatem in Christum non solum non remittebant, sed augebant etiam: & eò erant Dæmonibus peiores, quòd illi mortem I E S V impedire voluissent iam si possent, hi maiori obstinatione illam desiderabant, & furiosius ad finem desiderij sui properabant, & diuturnum nimium deputabant tempus quo mors differebatur; nisi quòd illius cruciatibus delectabantur vehementer homines sæuissimi. Horum furorem sequebantur ministri, & alia Iudæorum multitudo auctoritate Principum commota I E S V M deridebant, milites barbarica magis, atque insita ferocitate atque crudelitate insaniebant in bonum I E S V M. Et quidem nõ cessabant identidem probra & contumelias in Christum iactare, & blasphemias, nisi quando Christus loquebatur; quæ verò loquebatur, contumeliosè subsannabantur.

O moriens vita æterna I E S V, quàm acerbè, quàm ignominiosè, quàm desolatè moreris! Verè in vera cruce moreris verus homo & verus Deus; & vt voluisti, Pater, tu, & Spiritus sanctus, ita moreris. At in cruce quid agebas magne I E S V? Mea erat tunc actio, vt non solum patienter mortem, & amarissimos mortis dolores, & tristitias subitem, sed summa cum magnanimitate, & diuina quadam animi alacritate. Non timebam, vt in horto, mortem, sed generosissimè illam superabam; nec postulabam à Patre, vt transferret calix à me si fieri posset; orauì enim in horto, vt veritatem meæ humanitatis & carnis manifestarem, & negari non posset me

verè pati & mori posse; nunc verò illam veritatem carnis repræsentato moriens; omnia autem in cruce ago constantissimè atque sedatissimè. Iam primùm orauì pro meis crucifixoribus: indolui vehementer vestium meorum diuisioni & fortitioni, quæ miserandam terum futurarum faciem repræsentabant: sustinui opprobria, blasphemias, & impietates cum singulari animi dolore: graue mihi fuit audire à latronibus simul crucifixis conuitia, tum ab altero blasphemias; in alterum tamen misericordiam meam explicauì, & è latrone Sanctum feci, è morte in Paradisum & vitam æternam asserui; quod in summis doloribus fuit mihi causa aliqua recreationis. Post hæc omnia cum essem afflictissimus, & accessionem cruciatibus mei acciperent in singula momenta maiorem, atque ad mortem meam sæuo passu approperebant, crescebant simul mei dolores, quos ingentes meæ virtutes excipiebant: conspiciebam omnes mortales ab Adam vsque ad vltimum, pro omnibus meos cruciatibus & mortem ostētebam Patri, quem sciebam omnes homines velle saluos fieri: itaque omnes salui esse poterant, quod vt possent, absque mea morte non poterant. Obtuli ergo ad sufficientiam pro omnibus mortem meam: pro ijs verò, quos sciebam prædestinatos ad gloriam sempiternam, efficaciter præterea ostētebam. Addebam orationis perfectionem, gratias agebam Patri pro immensis beneficijs quæ acceperam à Deo, pro morte etiam ipsa, & omnibus pœnis meis, quas pœnas, quam mortem pro ingenti beneficio agnoscebam: tum pro beneficijs, pro gratia, pro virtutibus, donis, gloria sempiterna, quæ pro hominibus promeritus fueram & promerebar, gratias Deo Patri agebam, & illa omnia ab eo petebam summa cum animi mei pietate. Postulabam verò per omnia mea merita apud Patrem, quæ iam inde habueram postquam sum conceptus in vtero matris meæ virginali, per omnes labores meos, per indignitates, contumelias, impropetia, vulnera, per crucem ipsam, & mortem, & mysteria mea omnia, & omnes actiones: omnia verò referrebam ad summam Dei omnipotentis gloriam. Hæc agebam moriens, in his perseuerauì, præter alias operationes meas diuinas, donec vitæ finiui, & spiritum emisi in manus Patris mei.

Porro autem inter hæc, & per totam passionem

1. Tim. 2.

fionem meam, singularem habui de Matre mea solitudinem & curam; eius enim ingentes dolores, quos sciebam ipsam pati de meis doloribus, cordis mei erant afflictio incomparabilis. nam cum esset charitatis meæ vnio erga illam supra quam percipere potestis maxima, & illius item in me secundum meam maxima; fiebat vt illa meas angustias, vulnera, dolores, crucem, mortem cum summo dolore sentiret, ego verò illius maiori etiã quam ipsa. Erat igitur cor meum de Matris meæ doloribus amarissimè vulneratum, gladij meæ passionis illius animã pertransibant, vicissim illius gladij meam amariùs. Conieci ego in illam oculos aliquando è cruce liuidos & sanguinolentos; neque enim frequenter volui, ne maiorem illi doloris sensum excitarem: numquam conijcete non patiebatur meus aduersus illam amor & reuerentia: illa in me aspexit frequentius, vterque in alterum aliquando simul. Ex his conspectibus exultabat inter nos in spiritu planctus maior longè, quam ille Adadremmò in campo Maggeddon, maior quam Ieremiã planctus quasi vnigeniti; sed plusquam vnigeniti, quia Dei vnigeniti, & solius Matris vnigeniti: erat colloquium inter nos in spiritu diuinum. Scio ego, o Mater mea benedicta, si tibi loquar, auctum iri tuos dolores; sed simul noui non minores fore tuas angustias, si tibi nõ loquar, nam tu tecum loqueris, & eò maiorem tibi dolorem inferes, quò tua verba minus tibi virium spiritualium facient, quam mea: tu eadem meditabertis quæ ego dicturus sum, qua in te affliges cor tuum, & vires quidem accipies spiritus ab excellentia tuarum virtutum; at ego dum eadem commemorabo, vim meæ diuinitatis ita exeram, vt etiam si crescant dolores, crescant pariter & patientiæ tuæ & magnanimitatis dona: sum alioqui ea dicturus, quæ te de te dicere non pateretur eximius pudor tuæ humilitatis.

Ego te elegi, sancta Virgo, ante mundi constitutionem, puram quidem creaturam, sed ante omnem purã creaturam gratiosissimam creaturam; & ad summam gloriam, & gratiam, & merita prædestinaui te; vt quæ eras futura Mater mea Dei. Itaque in prædestinationis executione, cum reliquos homines permitterem in peccatum cadere, te non permisit, sed præseruaui: vt enim applicabam passionem & mortem meam pro alijs, vt à pec-

catis liberarentur, ita pro te vt in nullum peccatum incideres. Ex te sancta & intemerata Virgine sumpsi carnem meam, & factus sum homo. meministi diuinitatem meam incarnationis, & quanta fuerit in anima tua Dei laus, quanta spiritus exultatio; quam multa & magna dona non solum antè à me acceperis, sed tunc præcipuè. Tu me in virginalem vterum suscepisti & nutristi, tu peperisti & lactasti. Quot de me miracula iam tunc intellexisti, quot vidisti! & tamen fuerunt illa initia condita suis acerbitatibus. Vidisti enim me circumcidi, fugisti mecum in Aegyptum, timuisti Archelaum; dolorem post illa accepisti propter me, cum vobis nescientibus in templo remansi; vixisti mecum in paupertate vsque ad annum trigessimum: postea verò maiores de me passa es timores & solitudines, cum in me scires Iudæos implacabili odio esse inflammatos, & necem tam sæpè mihi intentare. Neque verò, vt nosti, hæc sola tunc passa fuisti, sed perpetuam tristitiã in corde gessisti de mea passione & morte futura; feci enim te conciam, vt rerum mearum omnium, ita passionis futuræ & mortis; & quales ego propter illam patiebar tristitias continenter, tales tu accipiebas. eram ego homo dolorum, tu mulier dolorum: eram ego summis virtutibus ornatus, & donis, & visione diuinitatis excelsus, quibus tebus vitæ difficultates superabam; eras tu excellentibus virtutibus prædita, & donis, & diuina contemplatione sublimis, vnde item tuas vitæ difficultates vincebas per me. Sic eram ego & tu, cum in passionem meam sum ingressus, & tu in mearum passionum omnium compassionem, & ego vicissim in tuarum: neque enim debui etiam absenti meos dolores non significare; quod faciebat immensa vnio illa amoris mei erga te, qui me à te separari non patiebatur, vel nostra inter nos non esse omnia communia. Duplices dolores dolui hæcenus & doleo, & donec hanc vitam viuam dolebo, de meis cruciatibus immensos, de tuis summos. Fuit mihi acerbum tot contumelias pati, tot vulnera, mortem tam ignominiosam, mori me Filium Patris æterni, simul tuum Virginis sacrosanctæ. Vidi quæ iam inde ab horto passa es, quæ nunc patiaris propter me cõtemplor, & quæ passura es donec spiritum emittam; singuli mei dolores & cruciatus animã tuam vt gla-

Lucã 2.

Zach. 12.
Ierem. 9.
Thren. 1.

Lucã 2.

Iaiã 53.

vt gladij crudeles traiciunt, traiciunt simul tui meam. Sunt acerbitates incomparabiles, ó Mater mea dilecta, quas patior, sunt inmensi quos patior & animi & corporis cruciatius; adduntur tamen de tuis pœnis & doloribus summi; & tamen hos etiam meos de te dolores necessariò esse mihi ferendos video, quos ego, vt summa cum amaritudine sentio, ita summa cum animi mei voluntate recipio. O Pater immensè potestatis, sis benedictus in sæcula sempiterna: tu in has angustias me tradidisti, vt vnde mihi dolor esset minuendus, inde etiam augeatur. Requiescere ego solebam in sinu Matris meæ iucundissimè, illa meos dolores & vitæ difficultates consolabatur, ego vicissim illius; at nunc vterque alterius auget dolores, illa meos, ego illius. O duras vicissitudines & amaras! ego te meis acerbitatibus afficio Mater mea, tu me tuis, vterque ad Deum confugiamus: ego sum illius Filius Filius coæternus, tu coæterni eius Filij Matris, ego ex eius obedientia patior crucem, tu tuam crucem de cruce mea sustinès ex eadem. O Pater æternæ, si tua est voluntas, succurre Filio tuo, succurre sponsæ tuæ Matri Filij tui. Verùm en Mater non exaudis me, & hoc vult esse in meis & passionibus, & compassione tua, vt neuter consolationem accipiat, sed virtutè tantùm patiendi, & magnanimitatè: hac vtamur Mater mea benedicta.

Respondet verò Virgo Mater: Agnosco quæ dicis Fili mi in cruce moriens, Fili mi, Deus & vita cordis mei sempiterna: scio beneficia summa, quæ in ancillam tuam contulisti, inter quæ singularem locū obtinet, quòd me dignatus es tuarum passionū facere consortem & sociam; simul dederis, vt cum summa animi fortitudine sum mos dolores pertulerim & perferam: ago tibi gratias, sancte Filii, quàm possim maximas, sed heu me desolatam, & vltimo mœore confectam! sum Mater omnipotentis Dei, & hunc vidi hæcenus tam indignè, tam contumeliosè, tam atrociter affligi; deinde flagellari atrocissimè, sauis simis spinis coronari, crucem baiulare cum latronibus ad Caluarie locū, extendi ad crucem truculentissimè, luxari omnia eius ossa & loco moueri, cum acerbissimo neruorū cruciatu, cruci affigi, leuari & statui crucem: quæ omnia video amarissimè etiam nunc meum Filium torquere. Hei me mulierem dolorum! Sentio quidem ego hos omnes dolores in corpore & in anima mea, sed leuia sunt

quæ ego sentio; illud quod ego non sentio, & sentit Filius meus Deus, est longè grauissimum atque acetbissimum. O Fili mi, Fili mi! ó fili Dei viui! Tu es vita æterna, & tamen moreris, & eris statim mortuus: moreris quidem, vt immortalitatem mortalibus inferas, sed moreris tamen. Tu es vita cordis mei, & moreris, & operatur in me ista mors, vt vita mea, quæ cum tua morte coniungi desiderat, vires viuendi accipiat, & mortem tuam viuens patiatur; qui est acutissimus animæ meæ gladius. Heu Fili mi, quæ cor meum audiuit ex te, magnam cõsolationem animæ attulissent, si non moreris, sed moreris, & in cruce moreris, & plenus infinitis doloribus moreris, neque vis dolores in te remitti, neque ego meos possum remittere vel deo, quod intelligo te velle. Hei Fili mi, Fili mi, amor meus, & viscera cordis mei: crucifixus es amor meus, viscera cordis mei sunt crucifixa; moriuntur, & cum cruciatu moriuntur: languet simul ego & morior, sed sentio per mortem tuam fulciri vitam amoris mei: & renouari, & maiorem fieri amorem per Filij mei mortem renouatum. O Fili moriens, video nec me posse plura pati quàm patior, nec id te velle; & tamen simul conspicio extremum dolorem & tibi & mihi mortis tuæ imminere: ad hunc perferendum cor meum fulcias & sustentens, benigne Fili. Fulciam, sustentabo, vires etiam augebo, quibus meam etiam mortem feras magnanimitè; nec hoc solum accipies à me donum, sed illud etiam. En dabo tibi vicarium mei erga te amoris, & obseruantia, & filialium obsequiorum Ioanem; iste erit pro me Filius tuus: est vnio Ioan. 19. amoris inter me & illum eximia, & præcipuum priuilegium; illam ego & illud transfertam in te. Hæc cum in spiritu dixisset bonus I E S V S, & ei significasset vt ad se accederet, dixit præsentì: *Mulier ecce Filius tuus.* In nuptijs quidem huius Ioannis audisti cum tibi Ioan. 2. dixi, *Mulier*; nunc rursus audis, *Mulier*: illic, vt ostenderem me Deum huc, vt hominem quidem, sed qui definam esse homo per mortem. Eram ego tibi subditus pro ratione mysterij meæ carnis mortalis, eam rationem Luc. 1. subiectionis ego exuam per mortem, per resurrectionem meam, & gloriam etiam corporis sempiternam: illa tamè induo dilectum consobrinum; is meam illam subiectionem erga te subeat & expleat, sit tibi subditus Filius vt ego etiam. Neque propterea quòd in Filium

Filius tuus : ero, & in sempiternum ero; sed his tribus diebus ero Filius tuus mortuus: postea in terra non versabor vt solebam; ascendam enim ad cælum, sedebam ad dexteram Patris mei omnipotentis. Me quidē præsentē habebis & mortuum, & in cælo regnantem, & è cælo; sed in spiritu, & in donis tuis excellentibus: sæpè item tibi præsens præsentī apparebo; sed pro mea quotidiana præsentia & obsequio substituo Ioannem, in quo me videas, & meo vtaris obsequio. Tu verò, dilecte discipule, excellentia hæctenus à me dona accepisti, amoris priuilegium, virginitatis ornamentum, sublimē diuinitatis meæ cognitionem, alia plurima; sed quod nunc à me accipis, est excellentissimum: *Ecce Mater tua.* Hæc mea Mater sit tua Mater, tu eius filius; in hac accipis maiorem amorē quàm tuum, digniorem virginitatem quàm tuā, scientiam meæ diuinitatis, quàm tua sit, aliorum. Mea est hæc Mater Dei excelsa, & tamen incomparabili prærogatiua sit tua etiam Mater; tu illam ama, obserua, cole; vt quæ tua facta est Mater per meam hanc arrogationem; vt quæ mea est Mater Dei, & quæ de manu mea datur tibi in matrem: in eius obsequijs, prouidentia, sollicitudine me imitare; in te conquiescat, in te soletur meam absentiam, & suam solitudinem: faciam ego vt in te videat me, sentiat me, me vt præsentem contempletur; & ita dona tua augebo, vt præcipuam agnoscat illa in te mei imaginē & similitudinem.

Poruerunt hæc verba, quæ ad Matrem & ad Ioannem habuisti, I E S V bone, consolationem tibi afferre & illis, nisi tanta fuisset doloris & tui & ipsorum vehementia & accessio, vt omnem consolationem superaret. Erant in procliui omnia, virtus tua naturalis & calor, radicalis humor, sanguis tuus: ferociebant vulnera atrocissimè, quasi vires suas omnes in te colligenti: sæuiebat per hæc omnia mors, erat ad finem adducta vita tua, magne I E S V; & sentiebas in vltima afflictione tua & maxima Patrem tamen tuum te dereliquisse, ac nolle te à morte liberare, nec cruciatu tuos minuere, nec animam solari. Ita verior erat tua mors & plenior, maior Patris ostendebatur iustitia, maior tua obedientia, immensa vtriusque misericordia, copiosior redemptio. Verum, ô bone I E S V, quomodo hanc destitutionem sensisti? Dereliquit me Pater in meis laboribus omnibus, tristitijs, ac

doloribus vitæ meæ: voluit vt verè pateret, verus essem mortalius Redemptor. Fui ego quidem semper beatus, sed ex ea beatitudine semel duntaxat fuit gloria communicata corpori meo vniuerso; sed tamen in alijs afflictionibus meis, quas hæctenus sum perpeffus, horti, flagellationis, coronæ spinæ, crucifixionis, suspendij, & alijs, aliquid erat quo niteretur mea humanitas: consumebantur quidem meæ vires, sed ita vt aliquid semper esset residuum cui inniteretur, & quo vita fulciretur; at verò nunc vires ipsæ omnes deficiunt me: veni in limi mei profunditatē, id est, humanæ *Psal. 68.* meæ vitæ finem; nec est in ea quicquam quod consistat, vel quo niti possim; est sensus animæ meæ suprâ quàm intelligere possitis afflictissimus. Fuit semper in me constantissima voluntas, vt Patris mei voluntas adimpleretur: sed cum à diuinitate, vel ex meæ mentis gloria subsidium nunc non accipiam, & suis viribus mea humanitas relinquatur, cōsequens est vt ipsa explicet quæ patitur, & quæ Patris voluntati subdit. Ea verò sunt non soli interiores cruciatus & exteriores, sed ille præterea acerbissimus, quod in cruciatibus sentiebat inferior animæ meæ portio à Patre se derelictam: illi enim dolores mortem mihi afferebant, derelictio faciebat vt illos amarissimè sentirem; neque enim fuit illa derelictio aliqua consolatione temperata, sed purissima, nihil plane consolationis vel refrigerij habens coniunctum. Magnitudo hæc doloris extremi effecit, vt magna vehementia ea exponerem, quæ mea patiebatur afflictâ anima. O Pater, Deus mihi consubstantialis & cœterne: Sum ego splendor gloriæ, & figura substantiæ tuæ: porto omnia verbo virtutis meæ etiam nunc cum purgationem peccatorū facio: sum ad dexteram & æqualitatem maiestatis tuæ in excelsis: simul sum homo, vt tu voluisti; sed ita tamē, vt anima mea immensa gloria fruatur in te, summis etiā donis & virtutibus ornetur. Hæc cum ita sint, tamen patior in humanitate extremos ac lethales dolores, vt tu vides. Mors me terret horribiliter, quâ cerno præsentē; & quod venior est & perfectior mea humanitas, & animæ inferior portio, eò magis hæc sentiunt. Hæc omnia vis tu esse verissima, vt sunt, & propterea illa nihil subleuas, sed vis omni ex parte esse quæ sunt, nihilq; minui, nihil de illorū plenitudine deesse: propterea me in meis humanis vinibus derelinquis. Hæc cum sciam, diuino animi robore

Hebr. 1.

robore patior omnia; & quamuis nihil in his iuuet ferendis, constat tamen mea patientia, quod maiores sunt dolores: quare suam afflictionem incomparabilem exprimit anima mea, & quod vetè dolet, id vetè deplorat gemitu inenarrabili. O Deus meus, Deus meus! O Domine vitæ & mortis meæ! quare me dereliquisti? Scio te meam personam non reliquisse, & ego sumus Deus: scio Verbum inuionem suam non deseruisse, nec deserturum: scio superiorem animæ meæ portionem non destituendam à gloria sua & donis: sed caro, & humanitas ipsa, & animæ inferior pars, & sensus ipsi, vt debent cruciatus & mortem pati, ita se in his derelinqui dolent, & deplorant amarissimè, simul & tenerrimè. *Quare dereliquisti me?* Intellego quidem quare me dereliquisti Pater, vt videlicet æternum tuum beneplacitum pro mundi reconciliatione impleam, sed vt pro alijs hæc assumpsi & patior, ita pro ipsis hoc inquit, vt intelligant quamobrem patiar, & quare non exaudieris me in horto, vnde hæc consequatur derelictio: eorum enim est hæc vox doctrina, non mea querela; ipsorum debet esse cordibus infixum cur ego patiar, cur in passione à Patre meo sum derelictus. *Quod*

Psalm. 21. David expressit, verba illa fuisse causam, non meam, sed delictorum meorum, id est, mortalium pro quibus patior; idem ego volui intelligi, cum hæc è cruce clamabam: derelictio tamen hæc est mihi acerbissima. Si vis scire in me omnia vulnera, omnes dolores, mortem etiam ipsam; hæc non derelinquis, me derelinquis in horum manibus discrucandum. Sed ad causam cum venio, magis affligor & tenerius: scio enim cur patiar, sed quodd hoc sciam fortius affligor, cum quàm plurimos homines videam illam causam neglecturos, vel etiam blasphematos, & iri conculcatum meam passionem & mortem ab infinita hominum multitudine. Causam etiam meæ mortis & cruciatuum quamuis sciam, semper tamen etiam secundum meam animæ portionem superiorem quæro: nam ea tandem infinita est tua misericordia, tua iustitia, tua voluntas; quæ soli diuinitati tuæ, & meæ, & Spiritus sancti nota ita est, vt nota esse potest. O Deus meus, respice ad clamorem meum! dolores quidem mihi excitat hic clamoris mei conatus; tamen illos etiam assumo li-

bens pro salute hominum: & quamuis sciam me non esse exaudiendum, vt liberer à cruciatibus & morte, scio pro quibus morior esse pro illis exaudiendum; & per istud non exaudiri, mereri omnibus ad vitam prædestinatis salutem & vitam sempiternam. Fuit vsus rationis semper in Christo perfectissimus, & superioris portionis animæ actiones omnes diuinæ, atque à lege Dei æterna excellentissimè gubernatæ: erat rationi superiori subiecta inferior, & omnes appetitus: nullus in his inerat motus rationi contrarius, ac ne primus quidem extare poterat; erat enim perfectissimus homo semper Christus etiam in sua passione & cruciatibus omnibus; attamen corpus eius, & anima corpori naturaliter vnita, patiebantur è violentia & maleficio exteriori. Exstabant passionis in virtute appetitiua, sed imperatæ à ratione, & voluntarie susceptæ: itaque in summa mentis tranquillitate erat eius anima, & sensus afflictissimus. O adoranda mysteria tua, I E S V crucifixæ!

12abr. 5.

Quid autem nunc reliquum est, quod in te admittas, magne I E S V? Vt moriar. Verum prius illud obibo, quod, cum essem facturus, prædixit futurum Scriptura: vno verbo passionem meam omnes exprimam; nec passionem solùm, sed desideria omnia significabo. *Sitio.* Adeo in me scruunt omnia mea vulnera, adeo sanguis est imminutus, adeo sensus mei affliguntur & exætuant, adeo mors vrget violenter, vt tantum non deficiat me radicalis humor vniuersus & profusus extingatur: Sitio vehementissimè, sicut anima, sitiunt omnes sensus, sitiunt omnia vulnera; aruit tanquam testa virtus mea, in puluerem mortis redigor. Verum cum hoc dicis, sancte I E S V, scis futurum, vt ingratisimum potum tibi propinent carnifices tui, vt celetus subsequatur mors. Scio pessimo aceto me potandum, & hoc eligo, & pono in passionibus meis & merito, tum in mysterio: non sequetur autem citius mors, quamuis auidè eò spectabunt impij homines; atque adeo vitam producet hæc potio eo dumtaxat tempore cum bibo; si enim non biberem, iam nunc fui animam exhalaturus. sitio tamen ipsam mortem, & hunc calicem bibere amarissimum quidem, optatissimum tamen. Hunc semper præ oculis mentis habui quoad vixi, semper desideravi: nunc complentur mea omnia desideria, cum video præsen-

Ioan. 19.

Psalm. 21

presentem mortem. Scio hanc fontem fore infinitum aquarum viuentium, esse fontem salientem in vitam aeternam, coniuncta hæc in me sunt, mors & vita æterna. Est quidem mihi hæc sitis optatissima, etiamsi eadem longè amarissima, qua simul sitio salutem & vitam omnibus mortalibus: peto ab omnibus vt dent mihi bibere: facio salutem eorum & vitam meum potum, & iubeo vt dent mihi bibere ex ea aqua, quam ego ex hac mea siti & morte conficio, gratiæ, & ælestium donorum, & omnibus offero, vt eam meam sitim expleant. Atenim alium potum mihi ipsi obtrudunt ingratißimum, ipsis perniciosissimum, potentiarum suarum prauitatem, & peccata innumetabilia omni sputicia plena & pestilentia; & tamen ego acetum bibo oblatum in cruce, vt ipsi ne mihi suas acerbitates & contaminationes offerant. O ineffabile tuum beneficium & amorem, benigne I E S V, in nos, nostrum contrà execrabile maleficiû! Tu in cruce, quasi tuos dolores & angustias oblitus, sitis nostram & salutem & vitam: Clamas, *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat*: exhibes tot fontes apertos aquarum viuentium, quot sustines vulnera: fontes æternos aperis in anima tua, eius dolores & acerbitates: infinitum fontem tuæ diuinitatis apertis: & nos hæc negligimus alij, alij conculcamus, alij desidiöse cogitamus. Aperit nobis Dæmon, & nostra animi perversitas, fontem Inferni, fontem ignis sempiterni; hunc fontem auidè hautimus, hunc optamus, nec sentimus miserimi homines, & omnibus lachrymis deplorandi. Iuua nostras deprauationes Domine I E S V, en cupimus tuam sitim testinguere: tu obtulisti illam nobis cupidissimè, vt peteam ad te Deum & fontem viuum adeamus. Tu sitis, Domine, meam salutem, & è cruce sitis, & moriens sitis, & moriens Deus sitis, in ista siti aquam offersis quam bibam, quam tibi propinem: en accipio in te, & pet te, & ptoprer te, Domine meus, Deus meus, vita cordis mei & testrigenium.

Consummauetas hætenus per partes, sancte I E S V, scripturas quæ erant de te, non solum in hac passione tua, sed in omni tuæ vitæ mortalis œconomia: in siti verò tua & potu præludium dedisti vniuersalis consummationis, cum in siti mortem desiderasti subire, & è vestigio vltimam addis & vniuersalem consummationem. Conspirant enim omnia vul-

nera, omnes dolores & cruciatus externi, tum interni in necem tuam, & postremo conatu impressione facta vitam tibi eripere volunt; quod non possent nisi Pater tuus vellet, nisi tu velles: vultis, quid est reliquum nisi mors ipsa? Consummatum igitur prorsus est, sed hæc consummatio facit, vt omnium hic sit tui cordis, & corporis, & animæ, & potentiarum, & sensuum summus cruciatus; nam animi sensu complecteris quæcunque hætenus passus es sæua tormenta, & nunc omnium tormentorum vim in vnum collectam excipis. Nunquam sufficere verba potuerunt ad tuas atrociores passiones exponendas magne I E S V, nunc verò etiam conatus ipse nos deficit, & quasi agmine tuorum dolorum optimuntur omnes potentia & concidunt. Sustenta saltem cor meum bone I E S V, sensum vt aliquem tui huius immensi doloris vel minima ex parte sentiat; & quasi consummationem in eo operare dolorum omnium, quos de tua passione & cruce subiui hætenus te operante. Sed quid est nunc consummatum, bonæ I E S V, per dolores extremos? Extremæ meæ vitæ mortalis periodus est consummata, summum Sacrificium oblatum est (complectitur enim mortem hæc consummatio, quæ coniuncta cum his quæ dico est) explicatur ratio testamenti noui, consummata est lex verus, & hoc Sacrificio immenso omnia illius legis sunt expleta sacrificia atque cæremoniæ; in perfectionem euasit lex quam non habuit, & in legem spiritus vitæ & gratiæ, in testamentum nouum & æternum translata est: quod hoc verbo promulgatur, sancitur verò & ob signatur meo sanguine & morte; qua morte Mors interficitur, & peccatum superatur, Satan, & Infernus, & Mundus cum suis omnibus operibus conculcatur. Nunc summa mea est pœna; sed simul summa mea virtus & magnanimitas ad pœnas superandas: nunc mea est mors; sed ex qua, & per quam, ego vitam tecipiam gloriosissimam, & cum summo triumpho ascendam ad Patrem meum in cœlum, sedebo ad dexteram omnipotentis Patris, & veniam tandem Iudex viuorum & mortuorum: per quam mortem mortalibus conficio vitam sempiternam. Nunc exhibeo pretium humanæ redemptionis, & libero hominem à captiuitate: nunc virtutem repræsentio, ex qua virtute sunt iustificati quotquot hætenus iusti fuerunt, & quotquot nunc sunt, & quotquot erunt: cœ-

1000.4.

1000.7.

Allor.
10.

lum aperitur omnibus mortalibus, hætenus clausum: nunc omnis prædestinatio iustorum vim accipit, qua adimpleatur. Consummatum est; & consummor ego, vt iam obtemperantibus Deo causa salutis æterna. Magnum autem clamorem adiunxi iterum, quo significarem summam rerum quas dixi firmitatem, & immensam animi mei affectum; vim præterea eam, quæ exitit in meis omnibus actionibus & passionibus ex circumstantia meæ diuinæ personæ, quæ Verbum est infinitum. Cum verò prius clamaui, ostendi magno illo clamore verissimam esse meam humanitatem, hinc etiam diuinitatem. Contremuit tunc cælum, terra, creatura omnis superiori clamore; nam vbi agnoscebam ego & profitebar meam carnis infirmitatem, similiter agnoscebat creatura, & quasi in meo clamore clamabat mœrēs ac desolata: hic verò clamor vim afferebat Morti, & eius vim frangebat; ostendebat enim imperium in Mortem, & Mortis mortem operabatur. Hoc clamore vltimum spei robur acceperunt in Limbo Patres, & creatura spem exuendi corruptionem.

Verum quid dicis, sancte IESV, isto clamore magno: *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*? Sic describo rationem meæ mortis; non enim morior vt alij crucifixi, qui debilitate superati, cruciatibus victi & morte, miserè moriuntur. Nam etiam si meæ mortis causa fuerunt homines impij, & mea vulnera; non tamen vim mihi attulerunt mortis, nisi quam ego volui accipere, quam ego nolui impedire. Itaque potentissimè simul & gloriosissimè animam posui, non coactus debilitate, sed mea voluntate adductus; neque cruciatibus superatus sum, sed illis imperans, ne mihi mortem afferrent nisi me volente. Neque verò victus à Morte mortuus sum, sed Mortem ipsam conculcans atque interficiens mea morte; necauit enim peccatum mea mors, quare & peccati effectum, Mortem. Morientur quidem deinceps homines, sed ita (si virtute meæ mortis vti velint) vt mors illa excipiatur à vita sempiterna; ita viuunt, quasi tota illorum vita instans sit transitus ad immortalitatem. Pater coæternæ, tu Pater es meus naturalis, non adoptiuus; & ego sum Verbum, tuus Filius natura, non adoptione: video simul te hac morte mea adoptare tibi multos filios; ego pro me inuoco te Patrem, simul pro ipsis, sunt enim fratres mei per tuam diuinam

adoptionem. Depono in tuas manus spiritum & animam meam: quod depositum à te accepi, Pater, apud te repono, illud breui rursus recepturus. Depono item in tuas manus, per meas has manus & pedes cruci affixos, animas meorum fratrum omnium, eorum præsertim qui adoptionis tuæ, & meæ fraternitatis gratiam morientes habuerint. *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*, omnium scilicet hominum spiritus; nam si facio mea omnium mortalium peccata, quando magis eorum spiritus & animas facio! cas per totam eorum vitam tibi commendo; tamen præcipuè in eorum omnium morte, vbi finis illis imponitur vel meriti vel demeriti, & imminet iudicium meum. Per hanc meam commendationem peto, vt in gratia tua moriantur, omni pœna liberi, & vincant Damonis fraudes vltimas illas & violentias. Peto item, vt quæ pollicitus sum adimpleantur omnia, & in his nominatim, vt fides Petri & successorum ne deficiat, sed Ecclesiam confirmet perpetuò; & vt orationibus piis vim tribuas impetrationis. Illud etiam, vt multi ad perfectionis statum vocentur, & in eo constanter & fructuosè exerceantur, ac sanctè vitam in eo finiant.

Venite filia Sion, anima deuotæ, cruci Christi IESV adeste, & de Sion sublimi specula contemplantini Regem vestrum, vestrum Deum, fratrem vestrum in cruce morientem. Nouistis eum vos, scitis lumen esse immensum, virtutem infinitam, gloriam & vitam sempiternam; & hæc esse supra quàm dicere possētis vel intelligere sublimia: significationem spiritus tamen harum Dei dignitatum, quæ vna est simplicissima essentia infinita & esse, sentitis. Agnoscitis his veritatibus vos sustentari, his niti, quæ vna est res & veritas immensa: & tamen eum qui hæc veritas, hæc res est, videtis in cruce morientem. O Mors pessima, quid hinc tibi est iuris? quid in Filio Dei quæris? quid Morti cum immortalis? quid cum vita sempiterna? & tamen qui Filius Dei es, qui immortalis, qui vita æterna, tu magne IESV moreris; quod non posses, nisi illud assumpsisses vnde posses, & in quo mori posses. O misericordiam tuam omnibus Angelis & hominibus adorandam! Quæsiuisti igitur mortalem naturam, vt quod ex tua natura non poteris pati, id in mortalitate patereris pro nostra salute & vita: tanta fuit erga im-

Matth. 16.

ritos tuæ misericordiæ immensitas. Alias præterea addidisti diuinas miserationes tuæ humilitatis: nam ne homo quidem factus pati vel mori poterat, nisi animæ tuæ gloria illa summa ne in corpus influeret cohiberetur; cohibuisti, & fecisti, vt homo cuius anima gloria cælesti fruebatur excellentissimè mori posset. Ac ne hæc quidem potentia ad actum peruenisset, nisi tu voluisses pati & mori: hoc quoque voluisti. O ineffabiles tuas miserationes benigne I E S V ! ô infinitam humilitatem! verè derelictuses, Domine I E S V , & à Patre, & abs te; omnia derelinquunt te, vires te deficiunt, sanguis exinanitur, exsiccat naturalis humor, extinguitur calor natiuus; hæc augentur è cruciatibus & corporis & animæ vehementissimis: itaque omnia re derelinquunt, præter hæc quæ faciunt vt illa te, & vita derelinquat. O te desolatam, magne I E S V ! O te mœrote & dolore confectum tota nocte & die, & nunc longè afflictissimum!

O Mors semper crudelissima, nunc suprà quâ dici potest vel intelligi multò crudelior! nescis tu quem vita priues. putas purû hominem; at non est purus homo I E S V S, quem tu necas, sed Deus omnipotens & homo simul. Erras ô fœda bellua! infligat te Satan vt occidas I E S V M, vt pereat vita omnis: atqui decipis & tu, & abyssi bestia. Peccati rabies vrget vos: coniurastis Mors, Satan, & Peccatum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius: fremuistis furiosè; Deglutiamus in fontè quasi infernus viuentem, omnem pretiosam substantiam eius ditipiamus, implebimus domos nostras, regnabimus Mors, Satan, & Peccatû. Verùm hæc insanè cogitastis, inaniter, sine causa, sine effectu; atque ad eò contrarius prorsus effectus exstabit. Hæc enim motus tuus erit interitus ô Mors; hæc ligabit te in Inferno Satan; hæc te, Peccatum, delebit & de medio tollet: vos omnes affixos cruci interimet; expoliabit diabolicos principatus & potestates. Te etiam Mortem, te Peccatû traducet confidèter & palàm, ac triumphabit cum summa vestra ignominia superatos. Deridet vos Deus & subfannat; & quidem necessum est incedibilem esse vestrà inanitatem, quâ nullus pro merito possit deridere nisi Deus. Hæc verò faciet Dominus, sed in ira sua, & vindictam de vobis sumet in furore suo; vt nihil in vobis sit virium, quod quasi subitò percussum non tabescat atque opprimatur. Verùm, ô

magne I E S V , video iram hanc in te tedundare: exercet enim iram & furorem suû Pater tuus, sed per cruciatus tuos, & mortem crucis. Illa enim Dei ira cõtra Mortem, Satanam, & Peccatum, non solum contra hos, sed contra homines exarsit qui illis se coniunxerant, vt simul essent in homines illa persequenda ira; & Mors, Satan, Peccatû, essent cum hominibus in inferno sepelienda in sempiternum. At verò effulcit infinita lux tuæ misericordiæ, Pater omnipotens; voluisti hominem liberare, sed absque culpæ satisfactione noluisti; neque voluisti iram illâ remittere, sed per illam ipsam liberare: hic autem cum nihil haberet unde per iram tuam liberaretur, effudisti eam in Filium tuum, atque in eum voluisti hominum peccata vindicare. Itaque omnes fluctus tuos super eum induxisti, & afflictiones omnes tuas in eum infregisti, sic omnem iram, quam in homines conceperas, explesti in Filio tuo I E S V . Hæc verò ita fecit, vt nihil remaneret iuris Morti, Satanæ, & Peccato aduersus hominem; sed factum est vt nos liberaremur, illa conculcarentur. O immensas tuas passionnes & mortem, per quas ad iram Patris fuisti traditus, quibus iræ Dei aduersus genus humanum fuit satisfactum, & omnes omnium hominum culpæ sunt expiatae, omnes omnium teatus sunt dissoluti: si quid enim nos dissoluimus, vt dissoluimus, ex tua solutione accipimus vt dissoluere possimus. Erant in oculis Patris tui & tuis vniuersa peccata hominum; pro his omnibus tuæ poenæ & mors satisfecerunt; nam cum æterni essent cruciatus subeundi vniuersis hominibus; omnes tamen illos cruciatus in te suscepisti, & pro omnibus solutionem, maiorem etiam quàm pro merito illorum peccatorum vel poenarum, representasti. Verè redemptio tua, excelsè I E S V , infinitæ virtutis, est, infinitæ misericordiæ & iustitiæ. Quid potuisti facere pro nobis, benigne I E S V , quod non feceris? quod non cumulate atque infinitè feceris? Quare est nostri animi hebetudo & socordia perpetuò infinita, & ingratitude.

Venisti tu quidem, sancte I E S V , ad finem passionum tuarum, hoc est, ad summos tuos cruciatus cum morte tua etiam tua voluntate coniunctos; separanda est iam anima tua à corpore suo, & vita tua mortalis deponenda est: refugit hæc anima tua, & corpus tuum horret, auertatur natura omnis; & tamen hoc Pater tuus vult, hoc tu, hoc Angeli,

vult

Psal. 2.

Prou. 1.

Col. 2.

vult Mater etiam tua; moriendū tibi est. Quis non contremiscat? cuius anima non contabescat & deficiat? Moriatur anima mea, Domine I E S V, tecum; veniant in me Tyranni, Hæretici; libenter omnia tormenta depono per tuam crucem & mortem propter te. Tu Deus omnipotens, iustitia & sanctitas infinita, pro me moreris; & quid ego infelix homo, quid peccator miserum non debeo pro te pati? Quid tibi retribuam, nisi ut calicem salutis tollam, crucem meam cum tua? Sed cum hoc non possim nisi de tua gratia & virtute, nomen tuum sanctum inuoco per tuam crucem ut possim: tu si me adiuues, potero crucem meam subire post te. Da, Domine, ut tollam crucem, & cruciatus quales tu volēs, ex tuorum imitatione per te & pro te, alioqui ego mereor propter mea peccata crucem crudelem, omnes pœnas promereor. Vtinam fieri posset, ut ego pœnas in quibus es, leuare aliqua ex parte possem; sed solus vis omnes pœnas subire, nec socium in passionibus tuis voluisti, nisi qui tuas etiam passiones auget, Matrem, & paucos præterea. Integra est tua redemptio, tua solius est liberatio generis humani; at propterea magis tibi cōpati debemus, qui per solidam tuam passionem dedisti, ut nos etiam tibi compari possimus & debeamus. Mouet autem me tua crux sua virtute, ut non solum pro meis peccatis pati velim, sed pro aliorum omnium: placet ut omnibus modis quibus pati possum, & quibus hominibus utilis esse potest mea crux, ut pro illis patiar. Acerbitas tuæ crucis facit, ut nihil mihi videatur esse oprarius, nihil iucundius quàm crucem tuam imitari, cum video te in cruce morientem: succurre Domine, adesto Domine, attende, & fac ut hæc voluntas, quæ ex te est concepta, in me augeatur per te.

Vim diuinam omnium bonorum posuisti in tua passione & cruce, magne I E S V; sed peculiarem etiam in tuis verbis, quæ de cruce dixisti, & salutarem animarum nostrarum institutionem proposuisti. Nam ubi dixisti: *Pater, dimitte illis, nesciunt enim quid faciunt*: pro nobis etiam orasti & impetrasti benigne I E S V, nisi oblatæ gratiæ repugnemus: significasti simul, cum peccamus, nos te crucifigere; & nostras culpas tamen excusasti, & fecisti ut facilius remitterentur: tum aperuisti piorum oculos, ut sciant quantum sit in peccato Dei offensio: & indicaſti

lucem te per crucem tuam allaturum, quæ luce & Dei maiestas intelligatur, & culpæ in Deum commissæ peruersitas & magnitudo: & planè spem confirmasti remissionis peccatorum, & diuinæ in nos benignitatis; (quis enim non repleatur spe, qui sciat te morientem in cruce pro crucifixoribus Patrem orasse, & pro omnibus peccatoribus) tum ingentem necessitatem offensiones animæ omnes, iniurias, contumelias nobis illatas remittendi nobis imposuisti: simul terribilem comminationem, & metum, & pœnas, si non remittamus, significasti. Dixisti præterea latroni: *Amen, dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso*: sed prius tamen illum tua veritate illustrasti, & ut eam contra socium larronem propugnaret fortem fecisti, ac lucem qua cognosceret sua peccata, & confiteretur, dedisti, & ut totam spem in te coniceret: tum verò sanctè illi pollicitus es eodem die Paradisum, & præmium sempiternum. Docuisti verò nos, ut veritatem tuam, & crucis tuæ virtutem agnoscamus, cum propter peccata affligimur; ac cordi illam imprimamus in te sic validè, ut eam contra omnes aduersarios defendamus, contra etiam omnes mentis heberudines, ac cordis socordias afferamus ac sentire contendamus; vnde nostrarum actionum prauitates intelligamus, deploremus, & confiteamur; ad te curramus, à te remissionem peccatorum petamus atque speremus, in te omnem spem nostram collocemus. Magno autem mysterio magnum pœnitentiæ Sacramentum, bone I E S V, hic indicaſti, & diuinam peccatorum absolutionem, & gratiæ collationem; atque ostendisti tantum esse posse pœnitentiæ dolorem, ut absolutio sacramentalis nullā relinquat pœnam persoluendam: non enim pro remissione pœnæ post gratiæ infusionem patiebatur Latro. O beneficium in larronem omni admiratione superius, & à nobis omnibus votis expectandū atque adorandum! Insinuas tu igitur, magne I E S V, pœnitentiæ Sacramentum per larronem, qui per te Sacramentum baptismi repræsentasti tuo sanguinis baptismate, quod tam cupidè semper desiderasti. Loqueris deinde, benigne I E S V, Matri, loqueris cōsobrino Ioanni, illi, *Mulier, ecce Filius tuus*; huic, *Ecce Mater tua*: quibus verbis vitæ perfectionem omnibus proposuisti: nam qui te vider matrem tuam relinquere ut moriaris, quid relinquere non debet, ut sæculo, & sibi moriatur? Neq; tamen

LUC. 14.

hoc ilis solis imitadum exhibuisti, qui statum vitæ religiosum profiteri volunt, sed omnibus: in tua enim doctrina posuisti, vt patrem & matrem propter te relinquunt, & te plus quàm illos amēt, te magis quàm illos sequantur. Omnibus etiam, qui vitiorum mortem expetunt, loqueris e cruce bone I E S V: Reliqui ego Matrem, illam cōmendauī Ioanni, & me ad mortem totum conuerti: abiicite vos externos affectus, & omnia seponite quæ retardare vestram hominis veteris mortem possunt. Sed quorsum commendas, sancte I E S V, quos relinquis? Significo non destitui obligationem erga propinquos naturalem vbi relinquuntur, nec naturalem amorem, nec charitatis affectum; sed impedimētum perfectionis dimoueri. Sed cur consobrino commendas Matrem, huic Ioannem? Quoniam exercitium naturalium affectuum ab iis qui sæculo renūciant illis ceditur, qui iure in cognatos relictos debent esse officiosi, & quali demandatur illorum cura per religiosam substitutionem, quasi audiant: Mihi mundo est moriēdum, vobis curam quam ego gerebam exteriorē relinquo: sequor ego Christi consilium, sequimini vos eius voluntatem: en trado in manus vestras patrem meum & matrem, illos meo loco & nomine colite; ego spiritali illos & vos affectu prosequar & oratione. Eisdem porrō verbis aliud nos docuisti, benigne I E S V, mysterium excellens & beneficium. cum enim esses ad Patrem ascensurus, nec esses nobis visibilem tuam præsentiam exhibiturus, substituisti tibi apud nos Matrem visibilem, Ecclesiam Catholicā, quæ nos agnosceret Filios, nos aleret, nos gubernaret, nostri curam gereret, tua auctoritate & virtute ageret erga nos Matrem. Etenim tunc audiuit in Maria Ecclesia tua: Ecce Filij tui, fideles mei, fratres mei. His simul erga Matrem Ecclesiam I E S V commendauit reuerentiam, obedientiam filiorum, omnem sanctum affectum & officium; & hoc voluit esse in suo testamento, quod sanguine suo & morte faciebat & obsignabat. Matri Mariæ item Virgini commendauit, vt Ecclesiæ, & fidelium omnium curam gereret, tanquam suorum filiorum; & quos fratres per crucem faciebat, his vt ad Mariam Virginem tanquam ad matrem accurrerent indixit, atque adeo plus quàm ad matrem, ad Matrem scilicet Dei, cælorum Reginam. Hoc verò cum faciebat, intelligitur Sanctis suis nos voluisse esse commendatos

bonus I E S V S, & nobis in Sanctos deuotionem & orationem: sed propterea Virginem nominauit, vt illius patrocinium intelligeremus plus quàm omnium Sanctorum fore apud Patrem & se acceptissimum, & vnam illam esse Sanctorum omnium instar. Subdis autem moriens I E S V: *Eli, Eli, lammazababani*; excellentissimum nobis tribulationes patiendi exemplum. Nam vbi profiteris te in tuis cruciatibus à Patre Deo derelictum, doces nos tribulationes quidem passuros, nec morum nostrorum pietatem facturam vt nō patiamur; viam enim nobis ad cælum ita aperuisti per crucem: sed tamen tu crucem propriam sustinuisti solus, eam nullus potuit ferre, in ea Patre te dereliquit: quæ derelictio peperit nobis, vt consideremus leues fore nostras cruces; eripuisti enim tu nobis vt similiter atque tu dicere non possemus; Deus noster, vt quid dereliquisti nos? nam fuerunt tuæ carnis infirmitates nostra robora & salutes; quare tua derelictio nostra est susceptio & leuamen. Neque verò hoc nobis refrigerium tantummodo ex tua derelictione confirmasti, sed prouentum etiam gratiæ reposuisti; vt non tentent nos aduersitates vel detrimenta plus quàm sustinere possimus; deinde vt ex eis colligamus accessionem donorum, qua promoueamur ad pietatem; & gaudium omne existimemus, cum in varias tribulationes inciderimus. Fregisti, magne I E S V, per tuam istam derelictionem aculeum nostrarum omnium tribulationum & desolationum; insuper vim dedisti diuinam vltimis duabus petitionibus orationis, quam nobis præscripsisti: per tuam enim hanc desolationem fecisti, vt ne induceremur in peccatum per quasuis tentationes, siue Dæmoniorum, siue Carnis, siue Mundi; tum vt à detrimentis horum hostium liberemur. Ingentem vim posuisti, bone I E S V, per istud magnum mysterium impetrandi quæ petimus in omnibus orationibus nostris à Patre & à te, per hanc extremam tuam afflictionem & derelictionem. Illud autem vnum verbum, quod postea dixisti, *Sitis*, excellentem nobis contulit eruditionem & vim spiritus: nam cum, *Sitis*, à te audimus, & à moriente audimus, fontem nobis à te cælestis aquæ diuinum emanare percipimus, & nobis donari, vnde vistibi potum demus. *Sitis* ergo, benigne I E S V, tua dona, quæ nobis meruisti, vt illis tuam sitim reficiamus & desiderium;

& vis

Math. 27.

Iacob. 1.

Math. 6.

Ioan. 19.

& vis fieri in nobis illa dona efficacia per te, & illis te refici si nos illis cooperemur: alias enim sities tu, & nos potum tibi non dabimus, cum de tua gratia possimus. O ineffabile beneficium! generat aquam è cruce Christus, ex illa vult nostra voluntate & operâ potari, dat vim aquæ vt id possimus; vita enim est in illa aqua, gratia Dei est, vita æterna à Christi vulneribus ex illa aqua promanat. O ingratum hominem & infelicem, qui illam recipere nolit, qui illa vti nolit ad tam diuinum mysterium, quiq; illa sitientem Deum nolit reficere, & sibi salutem & vitam sempiternam adferre! Præscribit item nobis illud Christi *Sitio*, vt sitim, & acre desiderium charitatis, quæ virtus est omnium virtutum perfectissima, concipiamus: charitas enim fons est cælestis, qui in omnes virtutes influit, & diuinas perfectiones ac vites deriuat, de qua omnes virtutes, omnes omnium virtutum actus potant, quæ faciunt animam nostram & potentias cælestes Christi irriguum. Ingerit idem diuinum *Sitio*, orationibus constantiam, & singularem actioniam petitionum sanctarum, cum summa exauditionis spe coniunctam. Nam & hoc simul sitiebat Christus ex cruce, vt nostræ orationes à Patre suo exaudirentur; hoc vehementi desiderio expetebat. Quòd si hoc ita est, vt est, quis non summam fidem & spem in orationibus constituat in Christo, & non connitatur omni studio & diligentia synceram habere ad Deum orationem, & quæ illis careat impedimentis, quæ debilitare orationem possunt? *Sitio Domine, reficias meam sitim, & augeas pie & sancte Domine I E S V, per tuam istam diuinam & salutem sitim.*

Consummatum est, subiunxisti Sancte I E S V, quibus verbis consummationem & perfectionem tuarum actionum, & finem significasti, & impleuisse te quæ tibi erant à Patre imperata, quæ de te in sanctis literis scripta; & esse præsentem mortem, quâ toto animo complectebaris. Quantam, I E S V bone, hinc diuinæ eruditionis vim apertuisti! Nam cum consummas tuam passionem, dum finem illi imponis, consummat simul, ac consummitur præuaticatio, & finem accipit peccatum: in vltimam scilicet suam præuaticationem venit, & concluditur in Inferno, & ab eius seruitute homines etipiuntur, atque vindicantur in libertatem filiorum Dei, & spem certam vitæ sempiternæ. Consummas simul, & breuiatur

verbum facis super vniuersam terrâ tui Evangelij, iudicij tui, & sæculorum consummationis. In te, & per te, omnia suam accipiunt consummationem & finem: lex vetus, Limbus & dilatio gloriæ, prophetiæ de te, Satanæ tyrannis, Peccati, Mortis consummatur. Consummasti legem, & ea repræsentasti, quorum erat lex vetus figura: euacuasti Limbum, & in sæcula omnia illum clausisti, ac ianuam Paradisi reuolasti; vt nihil sit necessum de cætero expectare, quos à gloria cælesti aliud nihil impediatur. Prophetæ alij quicquid de te sunt vaticinati, ea tu impleuisti, simul ea quæ de te Ioannes, quæ Simeon, quæ Anna; iam omnia consummata sunt, tum reipsa, tum in merito tuæ crucis. Diaboli potestas dissipata & euersa est, Mors motitur, & paulò post crit mortua quum tu morieris. Verè omnibus rebus quæ tibi erant implendæ, vel imposita iam est, vel imponitur nuic à te cõsuminatio perfecta. Hæc tua magnalia quis explicare possit, & tuum in nos consummationis mysteriû quis assequi? Consummatio tua consumptionem facit peccati in nobis, culpæ quidem & pœnæ per baptismi Sacramentum, vtriusque item per pœnitentiæ, adhibita etiam nostra satisfactio; quod fuit tuum in nos singulare priuilegium, magnum beneficium; maius etiam, si singularem illam gratiam non amittamus. Aliæ sunt tuorum Sacramentorum consummationes, sed illa præminet, in qua mortem tuam sacrificio sancto & sacramento sacræ Eucharistiæ verissimè representasti, & quotidianum nobis facis & familiarem tuam illam crucis tuæ consummationem, & diuinum fructum passionis & crucis tuæ. Tuam potò illam peccatorum remissionem, quam in cruce perfecisti nobis, ac per pœnitentiæ Sacramentum concilias & applicas clementissimè, efficis perpetuam consummationem, si vim Sacramenti retinere velimus, & agnoscamus peccati consumptionem per te in nobis semper operari; vt inchoandum nobis semper sit in peccati cognitione, & per hanc in eius contritionem, etiam si præcedentes contritiones fuerint sufficientes: nã parit peccati cognitio lumè & vim, qua in dies in illius notitiam & odium ctescimus. Consequitur alia in nobis consummatio; tu enim inferis in nos vittutes tuas, & illarum exercitium continenter in nobis promoues, & vis ad vltetiora nos progredi, & ex quavis consummatione virtutum principium accipere crescendi in tuis

Esa 10.
Ps 28.
Rom. 8.

Dion de
Eccles.
Hier.
cap. 3.
Tertulian.

Eccles. 10.
Phil. 3.

1 Ian. 19.

Dan. 9.

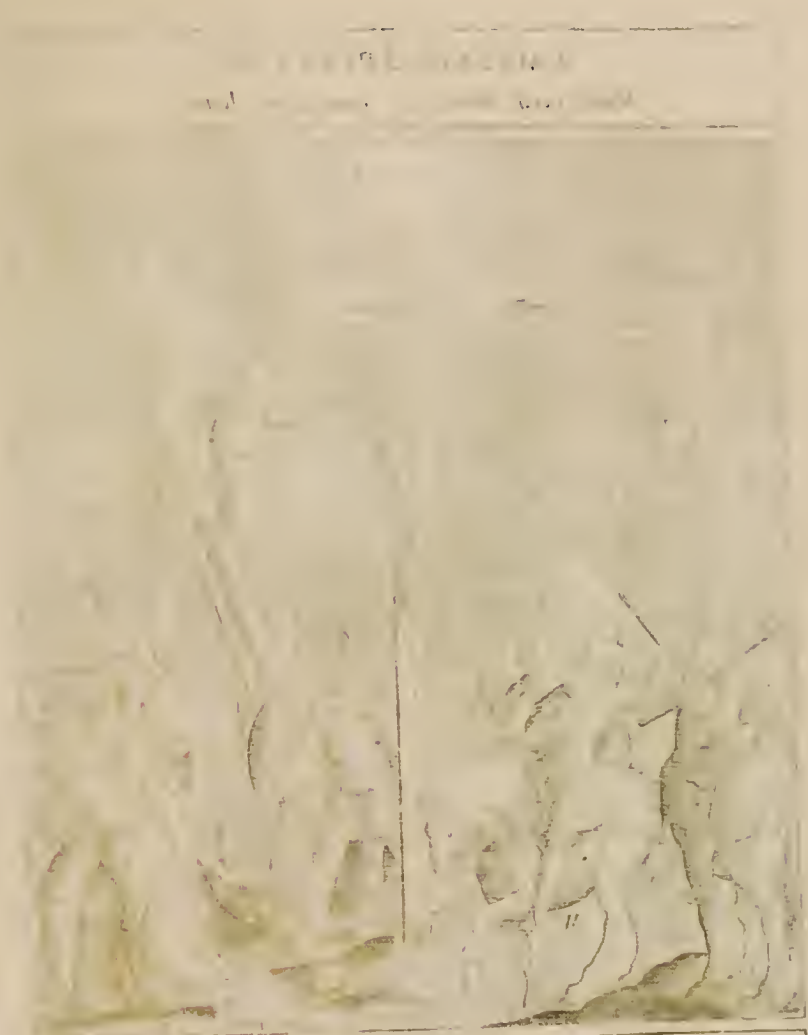
donis, quasi nihil antè fecissemus. Postremò leuas ad te tuorum & mentem & cor, atque de tua benignitate gratificaris tuæ cognitionis & mystenorum excellens lumē, quod quidem supra facultatem nostram omnem est; quo lumine ita eorum mentē perficis & consummas, vt gaudio in te & de te exultent & iubilent incomparabili: sed simul intelligunt aliam exte consummationem sperari posse & debere, & sibi ex integro inchoandum esse in te quærendo, & in te cognoscendo & amando. O adorandas tuas consummationes! Has continenter in nobis operare, magne IESV, donec ampliùs nobis inchoandum non sit, vbi te videbimus sicuri es, & consummata erit in te omnis consummationis inchoatio, & desiderium omne. Postrema fuerunt tua illa verba, ò moriens pro nobis sancte IESV:

LUC. 23. Pater, in manus tuas commendo spiritũ meum.

Summa hæc spes nostra est, excelsum in nos beneficium. His verbis simul nostras animas Patri tuo commendas, bone IESV, & spiritum: gessisti enim semper personam nostram

peccatorum, pateris pro nobis, moreris pro nobis, non solum vt merearis nobis peccatorum remissionem, sed vt in rebus omnibus facias nos Deo commendatos: quæ commendatio vt esset commendatior, simul nos tecum Deo spiritum efflans commendas. Sublimem autem simul disciplinam de singulari tua benignitate nos doces: nam non commendasti spiritum nominatim Deo Patri, nisi postquam consummaueras iam omnes passionibus tuas, & mors sola restaret; tuis enim prioribus passionibus interficiebatur Peccatum identidem: vnde docebamur nostras passiones subinde, & peccata mortificare: vt verò ad passiones tuas sequuta est mors, ita meruisti, ex mortificationibus nostris vt sequatur peccatorum & passionum nostrarum mors & victoria: & si de cætero pro huius mortalis vitæ imperfectione rursum molestæ sint passiones vel peccatum, id ramen conari non possint quasi viuæ si velimus, sed quasi mortuæ. Tibi gloria sempiterna magne, IESV.

H. Opus...	A. ...
I. ...	B. ...
K. ...	C. ...
L. ...	D. ...
M. ...	E. ...

EMIS

EMISSIO SPIRITVS.

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

130
civj

A. Excepit clamorem Christi emisso spiritus.
 B. Tenebrae hactenus perseverantes a sexta hora, incipiunt evanescere.
 C. Velum templi ad Sancta sanctorum scissum in duas partes à summo, &c.
 D. Contremiscit terra.
 E. Petrae finduntur, &c.
 F. Monumenta multa aperiantur.
 G. Centurio videns, quod sic clamans exprobrasset, glorificat Deum.

H. Omnis turba videns, quae fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.
 I. Capunt seorsum consilium Iudaei, ut crucifixi crura frangantur.
 K. Mittunt ad Pilatum qui peterent, ut crucifixi fractis cruribus tollerentur.
 L. Franguntur alijs crura.
 M. Unus militum lancea latus IESV aperuit.
 N. Stabant longe omnes cognati, & mulieres.

E M I S S I O S P I R I T V S .

391

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In ciiij. imaginem Adnotatiuncula.

<p>A. Excepit clamorem Christi emissio Spiritus.
 B. Tenebrae hactenus perseverantes à sexta hora, incipunt evanescere.
 C. Velum templi ad sancta sanctorum scissum in duas partes à summo, &c.
 D. Contremiscit terra.
 E. Petrus scinduntur, &c.
 F. Monumenta multa aperuntur.
 G. Centurio videns quòd sic clamans exspirasset, glorificat Deum.</p> | <p>H. Omnis turba videntes quae fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.
 I. Capiunt saevum consilium Iudaei, ut crucifixis crura frangantur.
 K. Mittunt ad Pilatum qui peterent, ut crucifixi fractis cruris tollerentur.
 L. Franguntur alius crura.
 M. Unus militum lancea latus IESU aperuit.
 N. Stabant longè omnes cognati, & mulieres.</p> |
|---|--|

ciiij.
130.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

<p>^aemisit spiritum.
 Et ecce velum templi scissum est in duas partes, à summo vsq; deorsum.
 & ^aterra mota est,
 & ^apetrae scissae sunt;
 & ^emonumenta aperta sunt: & multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis,
 Centurio autem,</p> | <p>^aexspiravit.
 Et velum templi scissum est in duo, à summo vsq; deorsum.
 Videns autem Centurio, qui ex adverso stabat,
 quia sic clamans exspirasset,
 ait:
 Verè
 hic homo Filius Dei erat.</p> | <p>exspiravit.
 ^atradidit spiritum.
 Videns autem Centurio
 quod factum fuerat,
 glorificavit Deum,
 dicens:
 Verè
 hic homo iustus erat.</p> |
|---|--|--|

& qui cum eo erant, custodientes IESUM, visos terramou, & his quae fiebant, timuerunt valde, dicentes: Verè Filius Dei erat iste.

Et omnis ^hturba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quae fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius à longè,

Kk 4

MATTH.

Erant autem ibi^a mulieres multa à longè, qua sequuta erant IESVM à Galilea, ministrantes ei:

inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedei.

Erant autè & mulieres & mulieres

qua sequuta eum erant à Galilea,

de longè aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph mater, & Salome: & cū esset in Galilea, sequebantur eum, & ministrabant ei: & alia multa, quæ simul cum eo ascenderant Ierosolymam.

hac videntes.

Judai' ergo (quia Parasceue erat) ut non remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogauerunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites; & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad IESVM autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura: sed vnus militum lancea latus eius aperuit; & continuo exiuit sanguis, & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verū est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit; ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut scriptura impleatur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt in quem trāsixerunt.

ADNOTATIO.

A. **E**xcepit clamorem Christi capitis inclinatione, & emissio spiritus: illud verò fuit temporis punctum, quo pretium redemptionis solutū est Patri Deo pro omnium mortalium peccatis. Ibi planè consummata omnia, ibi victoria reportata est de Mundo, Diabolo, Peccato, Inferno. Quò concesserit Christi anima proxima adnotatione dicitur; nunc de iis qua contigerunt super terram mortuo Christo. Illud autem primo est animaduertendum, separatam quidem animam Christi fuisse ab eius corpore in morte, nec fuisse Christum hominem in triduo mortis suæ; fuisse tamen Verbum in anima, tum corpori vnitum hypostaticè; ut verè dicamus Christi latus aper-

tum in cruce, Christum sepultum, Christum ad inferos descendisse, ab inferis sanctorum animas eripuisse; cū illa fecerit in corpore Christus, hæc in anima. Fuit autem hæc seiunctio excellentissima animæ à corpore perfectissimo (per tantū cruciatum præsertim) acerbissima. nā cum explicari vix possit intima illa anima & corporis vulgariū hominum conspiratio naturalis atq; vniū, quid censemus in Dei hominis anima & corpore fuisse? Suanissimè quidem illud corpus sanctissimū souit triginta tres annos beata Christi anima, corpus summa fuit illi inclinatione & iucunditate coniunctum & obsequens; hæc coniunctionem seiungi, voluntate quidem Christi, vio-

sti, violentia tamen pœnarum, fuit longè amarissimum, & omni dolore plenum: sentiunt autem Dei mortem, & deplorant omnia.

B. Cælum iam tertiam horam obtenebrato Sole, Luna, atque stellis lugere cum per seuerasset, redit paulatim ad solitam lucem; incepit enim cessare eclipsis.

C. Templum interius, velum non sustinens, prodit quæ erant obrepta & abstrusa antea semper: fuit enim expirante animam Christo velum, quo sancta sanctorum obtegebantur, à summo deorsum vsque in duas paries discissum.

D. Terra ferre nō potuit eum mori, qui ipsam creauit, & tribus digitis molem terræ appendit; subsultat enim, ac veluti tremore concutitur.

E. Petræ duritiem suam oblitæ, quasi dolorem suum explicantes discinduntur, & in his marmoreæ columnæ: toto aëre diffugiunt consisternate volueres: mare ad terræ totius commotionem exæstnat, pisces turbantur. Neque verò infernus non sentit Christi mortem. Nam cum omnes passionis Christi articulos per Anglos internumitios cognouissent patres in Limbo, & scirent aliud nihil esse reliquum, quàm ut inclinato capite spirituum traderet, videntes terræ motum, intelligunt eo ipso temporis momento exhalare animam Christum. Commouentur & dolent, ut ad singulas Christi pœnas fecerant: verum nulla mora intercedente venit ad illos anima Christi, & fuerunt omnes æterna gloria repleti. Et hæc quidem Sancti sentiunt in Inferno.

F. Multorum præterea sepulchra & Ierosolymus, & tota Iudæa aperiuntur, quod fuit indicium proximæ resurrectionis multorum. non enim ante Christi resurrectionem ex eis quisquam resurrexit.

G. Hæc cum fiebant prodigia inaudita, omnes quotquot aderant vehemens timor inuasit, Centurionem præsertim & milites, qui his signis perterriti, & animaduertentes quòd tam validè clamans animam exhalasset, profitentur Filium Dei, dant gloriam Deo, prædicant constanter iustum esse hominem IESVM.

H. Omnis præterea turba populi & mulierum, quæ ad spectaculum ex vrbe conuenerat, tacta religione & stupore, ac tundens præterea pectora domum reuertitur: Satan aufugit confutatus & victus.

I. At Iudæi, expleto iam tandem suæ malignitatis desiderio, videntes portenta, non desinunt tamen scire in IESVM. Vide, obsecro, pharisaicam & subdolan pestimorum hominum hypocritism: auctorem legis interficiebant nefarie,

& legis tamen zelum cum singulari vanitate præferebant, excolantes calicem, camelum deglutientes. Sabbatum, inquinunt, & magnum quidem Sabbatum est, in quo duo festa concurrunt, & Pasche, & septimæ diei celebritas ordinaria; non decet Sabbato remanere corpora in cruce. Et hæc quidem erat ipsorum simulatio, re autem vera aliò spectabat eorum crudelitas & malitia; ut si forte mortuus non esset IESVS, prorsus fractis cruribus interiret per cruciatum & atrocem insaniam: vel si non statim fractis cruribus moreretur, ut ita proijceretur, quemadmodum alta solebant damnatorum corpora, cum summa ignominia & acerbitate.

K. His constitutis adeunt ad Pilatum aliqui ex Iudæis, ducunt secum milites nonnullos, petunt ut crucifixorum crura frangantur & tollantur; ne Sabbatum contamineatur, sed suam auctoritatem retineat: concedit Pilatus.

L. Cum reuertissent, reueriti IESVM milites alios adeunt primùm crucifixos, & eorum crura frangunt: non enim erant adhuc mortui: ad IESVM verò venientes, explorarunt prius animam exhalasset: quod cum comperissent, eius crura non sunt ausi contingere: etiamsi Iudæi frangi contenderent, plus tamen valuit apud milites cõmunis humanitas, quàm Iudæorum atrocitas. Neque verò illud poterant, nec Deo contradicente os vllum illi infringere poterat quisquam.

M. Sed Dei mysterio factum est, ut arrepta Longinus miles lancea lateris eius punctum aperiret, ferro inter costas à dextro latere ad cor adacto. Itaque non lateris solū, sed cor ipsum Christi IESV aperuit, ex quo vulnere continuo, & verus sanguis, & aqua vera fluxerunt, ex quibus Sacramenta, ex quibus Virgo Mater Ecclesia formaretur, vnde persugium omnium tribulationi pateret & afflictioni. Quis enim non omni confidentia ad cor Christi apertum adeat? Quis in eo petræ Christi foramine nō suauissimè ac tutissimè suam spem, salutem, & vitam collocet. Recipe nos, Christe IESV, ad cor tuum, quod etiã nunc habes in gloria celesti apertum, ex corde tuæ voluntatis & virtutis, ut simus, viuamus, operemur ad gloriam nominis tui sempiternam. O felicem animam, cuius cor illa IESV Christi lancea transfigi contingit, & sub cruce illum sanguinis fluxum, illud aquæ excipere fluentum, illis fontibus rigari ac mundari, illinc potari ac pasci, illinc crescere in perfectam Christi IESV imitationem. Et vulnus qui sem in fluxit Longinus ad humanitatem spectans; ut, si forte mortuus non esset IESVS, absque cruciatu ut exemplo moreretur: non caruit

caruit illud tamen summa impietate, etiamsi nihil sentiret doloris corpus; inferebatur enim vulnus illud Christo, inferebatur Deo in corpore. & tamen adorandum vulnus veritatis Deus in sacrosancta ac diuina mysteria.

N. Adstiterat ad crucem IESV Maria Virgo Mater, cum Ioanne, Maria Cleopha, & Maria Magdalene; recesserat tamen postquam mutua illam commendationem ab eo audierat: longè deuin astabat cum omnibus notis, & cum mulieribus Maria Magdalena, & sororibus Maria

Cleopha, & Maria Salome, & aliis qua Christum fuerant à Galilæa vsque sequuta. Omnes aduertebant qua gerebantur & obseruabant, neque quoquã discedebant, expectantes vt corpus IESV mortuum curaret. Erant quidem omnes in summo mærore ex morte Christi: spe tamen magna & suam, & aliorum mastritiam solabatur Virgo Mater, quod videret Filium de Morte, Diabolo, Peccato, Inferno triumphare, in Limbum sollicitis patribus Paradisum & gloriam caelestem intulisse, & breui esse gloriose resurrecturum.

MEDITATIO.

*Ephes. 1.
& 4.*

Ioan. 10.

Magnis indicis à cruce ostenderas, benigne IESV, nobis tuæ erga nos voluntatis magnam propensionem; nunc verò motu etiam ipso, & capitis inclinatione idem confirmas. Inclinas ad nos caput; & si quidem totus es caput nostrum, totum te ad nos inclinas, ad benè & diuinè de nobis merendum. Cum autem ea inclinatione animam ponas, clarè significas pro nobis vitam te ponere, & id nutu capitis tui diuini demonstras: tradis verò spiritum Patri & reponis, quem tua voluntate ponis pro ouibus tuis. Porro in separatione animæ tuæ à corpore terminantur omnes tui dolores & cruciatus, absorbet illos mors tua, & simul mortè ipsam & peccatum abolet. Hoc verò fuit præcipuum tæporis momentum, quo moriète creatore, quali se destitui sentiret, contremuit & turbata est creatura vniuersa; & quem in tota passione Christi sentiebat luctum, hoc tæpore expressit. Neque enim non senserunt suo luctu Angeli eum mori, qui est ipsorum vita æterna; sensit Virgo Mater mortem Filij Dei dolore vehemētissimo, vehemētē doloris sensum discipuli habuerunt, & sanctæ mulieres; suum, quotquot pietatem aliquã ex Christi doctrina & miraculis retinebant. Verum quamuis esset dolor hic summus, erat tamen passionū omnium Christi postremus; quas passiones excipiebat animæ gloria, sequebatur gloria animarum omnium quæ in Limbo detinebantur; dissoluebatur pretium humanæ captiuitatis, & cõficiabatur mortaliū redemptio; repræsentabatur peccatorum nostrorū mors, & sensuū mortificatio, mentis in Deum leuatio & absorptio, qualem seruis suis Christus gratificari solet. Miseros nos, si ad hæc non mouemur, miseres, si hæc miseriam animo nõ cognoscamus, & non deploremus. Vim mortis Christi sentiunt cælum,

aër, mare, terra, sepulchra, & quæ sub terra sunt, illa si nos non sentimus, si nihil supra nos leuamur, sumus infensatis elementis stupidiores, & nostra socordia plus quàm mortui: & hæc quidem nostra insensibilitas eò nocetior est, quò nostra voluntate fit & ignaui. Vel Centurio & qui cum eo erāt, nos mouere deberent ad sensum mortis Christi, hi enim plus erant quàm terra, plus quàm petra & quàm monumenta; infideles enim erant & idololatra: & tamen audito Christi morientis clamore, visis quæ fiebant, agnoscunt IESV diuinitatem ac profitentur. Fregit clamor Christi eorum corda petris duriora, mouerunt quæ fiebant signa illorum animum, expugnarunt infidelitatē, & nostræ fidei non commouebūt imperfectionem, & cordis duritiem nõ emolliunt? Postremò, quis non se coniungat turbæ omnium enim turba eorum qui aderāt, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Clama, Domine IESV, in corde nostro illum clamorem. Clamaui, & cõtinenter clamo, & non auditis. Adde, magne IESV, vim, & nostras ad te audiendum rebelles compelle voluntates; signa tua in nos exere, velum nostrarum cæcitatum dirumpe, concute nos timore tuo salutari, discinde cordis duritiem ac dissipta; sepulchrum aperi animæ nostræ, vt peccata nostra suum factorem exhalēt, vt per eorū confessionem ad salutem cõtendamus. Compelle Domine, cõpelle nos ad te, vt nobis erit fructuosius & tu voles. Coniuge verò vulneris quod mortuus accepisti, pium & deuotum cordis nostri sensum: penetrauit illa lancea diuinum cor tuum, penetret per te lancea eiusdem, & vulneris tui, & cordis tui vis in viscera cordis mei, tum me continenter & timore tuo, & aculeo compunctionis intimæ, & charitatis tuæ traiciat. **A M E N.**

QVÆ

QVÆ GESSIT CHRISTVS DESCENDENS AD INFEROS.

Zach. ix. Eccle. xxiiij. ad Ephes. iij.

131
cuij

A. Christi anima nulla mora interposita, venit in Limbum Patrum.

B. Omnium sanctorum Patrum animæ, animam IESV supplices venerantur.

C. Anima latronis, paulo post mortui, portatur ab Angelis ad Limbum.

D. In Limbo infantum nulla pars huius lætitiæ.

E. E Purgatorio multæ animæ liberantur, quod significant radij lucis inde ad limbum Patrum procedentes.

F. In inferno inferiori Lucifer cum suis, ipsoque Iuda graniter fremit.

QVÆ GESSIT CHRISTVS³⁹⁵ DESCENDENS AD INFEROS.

ZACH. IX. ECCLE. XXI III. AD EPHES. IIII.

In ciiij. imaginem Adnotatiuncula.

ciiij.

A. Christi anima, nulla mora interposita, in Limbum Patrum venit.

B. Omnium sanctorum Patrum animæ animam IESV supplices venerantur.

C. Anima latronis paulo post mortui portatur ab Angelis ad Limbum.

D. In Limbo infantum nulla pars huius lætite.

E. E Purgatorio multe animæ liberantur, quod significant radij lucis inde ad Limbum Patrum procedentes.

F. In Inferno inferiori Lucifer cum suis, ipsoq; Iuda, grauer fremunt.

131.

ADNOTATIO.

A. Mortuo Christo, nulla mora interposita eius anima fuit usquequaque beata, quod fecit meritum eius passionis & mortis, quam enim gloriam anima Christi cohobuerat Deus, ne in eius portionem anima inferiorem & corpus deriuaretur (neque enim aliter corpus labores præferre potuisset & mortem) eam merito Christi per mortem relaxauit, ut in animam prorsus redundaret; & postea in corpus. Exemplo affuerunt ad celebrandū Christi triumphum innumerabiles Angeli à calo, affuerunt omnes Angeli tutelares earum animarum quæ in Limbo Patrum, quæue in Purgatorio erant; neque enim illarum curam adhuc deposuerant sui Angeli. Hoc comitatu cum summo triumpho & gloria anima Christi ad Limbum Patrum descendit & cruce per mediam terram, clamantibus præcursoribus Angeli: Attollite portas, principes, vestras, & eleuamini portæ eternales, & introibit Rex gloriæ. Sciebant quidem Patres, sciebant qui erant in Limbo omnes, veterum Christum; eo etiam ipso temporis momento ipsum expectabant: verum ad subitum eius aduentum, ad eius præsentiam & conspectum, ad eius maiestatem & gloriam, ad Angelorum Christum collaudantium celebritatem primum admirantur, deinde omnem præteriti temporis & expectationis molestiam deponunt atque obliuiscuntur. Suauissimè illos salutat Christus: Ecce quem tot sæculis tanto desiderio expectastis, en adsum Deus vester & Dominus, salus & vestra & omnium. vici ego per mortem meam Mortem ipsam, Diabolū, Infernum, Peccatum: en repleo vos omni gaudio & lætitiâ: accipite laborum vestrorū præmium gloriam sempiternam. Cõpletur Limbus splendore diuino, replentur omnes celesti gloria, sit in Inferno Paradisus. Describitur autem forma qui-

dem humana Christus, verum absque musculis, & absque capillis, pilis vel barba; ut significetur anima illa esse, non corpus; representari verò illa figura propensionem animæ ad corpus.

B. Omnium sanctorū Patrū animæ simul genua ante Christum summittunt, adorant maiestatem, gratias agunt immortales, dant Christo gloriam sempiternam, exultant inestimabili suauitate & cõsolatione, accipiunt gloriam Paradisi æternam.

C. Mortuus quidem est primum Christus, dein sanctus latro. huius anima in Limbum & Paradisum ad Christum ab Angelis deducitur, recipitur læto aspectu à Christo, replet item hanc æterna gloria, munerat Paradiso, ut paulo antè à Christo audierat futurum; salutant illam Patres: collocatur inter Sanctos modò, qui fuerat crucifixus propter flagitia sua latro.

D. In Limbo infantum puerorum nihil horum quæ in superiori orbe gerebantur intelligitur, nihil sentitur; perseverant in sua vita, & naturalium rerum quadam contemplatione animule illa, nihil amplius capiunt; nihil appetunt: sunt tamen in sua illa animorum naturali occupatione misere, ut quæ sempiterna gloria perpetuò priuentur.

E. Quæ purgabantur animæ in suo orbe & igne, intellexerunt per internuntios Angelos quæ in Limbo Patrum gererentur; Christi præsentiam sentiebant supernè, augebatur eorum salutis & liberationis cupiditas; viuaciori fide, spe, & charitate in Christum ferebantur; singularem inde accipiebant consolationem, imminuebatur aliqua parte portio; liberantur etiam, si quæ in eo temporis momento suam expleuerant purgationem. Et quandoquidem verisimile est impensius Christo preces obtulisse pro illarum animarum liberatione sanctos Patres;

tres, non erit alienum piè credere, non quidem omnes, sed certas, quas orationibus Patrum dedit Christus, alias præterea, qua eximio Christi aduentus desiderio cum erant in viuus tenebantur, fuisse à suis pænis liberatas.

F. Qui cruciabantur in Inferno tetri Dæmones, & sceleratorum hominum animæ, & inter has Iudæ Iscariotæ, sentiunt primùm ex profundo barathro per magnum chaos Christum & eius celebritatem, & se ab eo confutari potentissimè: sic hic illis sensus longè acerbissimus; horrent, execrantur, blasphemant Christum, eius gloriam abominantur, atrociori furore & rabie corri-

piuntur, implent omnem Infernum horrendis stridoribus, & omni rerum confusione. Non au-gebatur quidem essentialis Dæmoniorum, vel damnatorum hominum pæna, sed accidentalis; incrementum enim accipere possunt, & accipiunt frequenter accidentales cruciatus. In medio, id est in ultima profunditate Inferni teterrimum Satanam, malignorum omnium spirituum principem vide, igneis vinculis colligatum, horrifico fremitu sauentem contabescere; quod eius vires atque maleficia sint reusa atque debilitata. Hæc in Inferno gesta sunt donec illic fuit Christus, hoc est, horis circiter quadraginta.

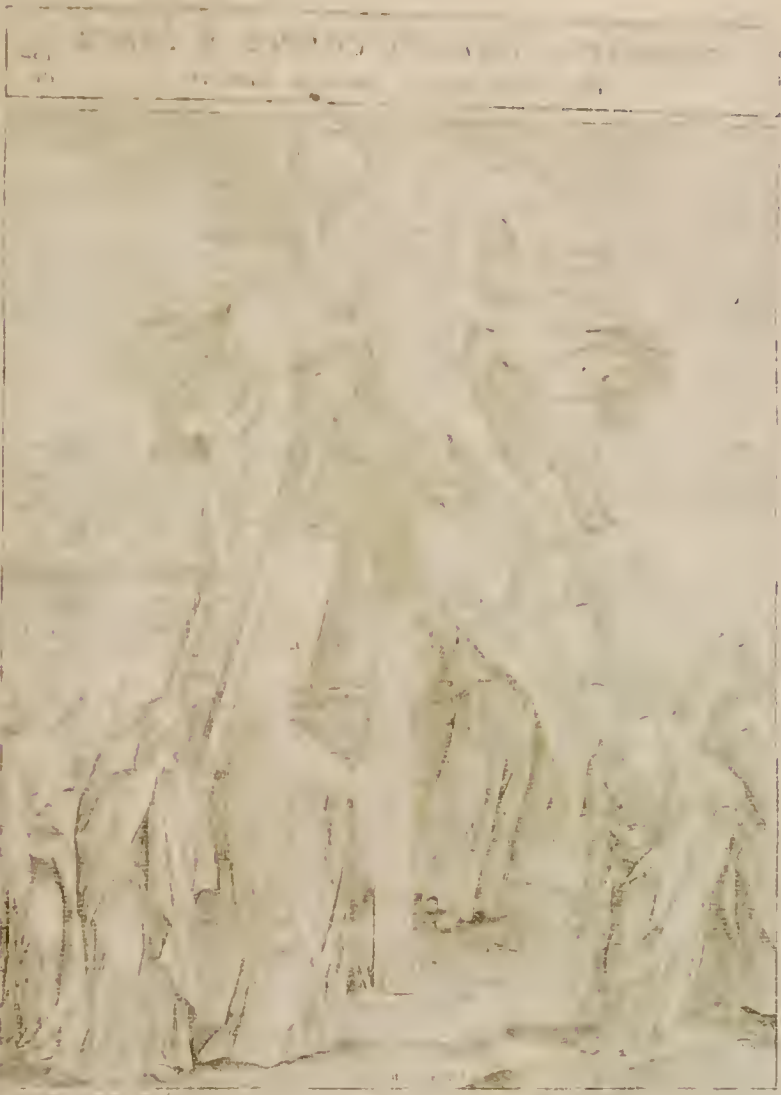
MEDITATIO.

Incipis, excelsè I E S V, victoriam tuam celebrare, & triumphum agis iam primum de Inferno, portas eius conteris, & vectes ferreos confringis; vt educas in sanguine testamenti tui vincetos de lacu, in quo non erat aqua aliqua afflictionis, præter eam quam dilata spes gloriæ efficiebat; & propterea per Prophetam tuum dixisti eos vincetos spei: atque ad eò iam per tuam præsentiam eduxisti illos de lacu, cum dedisti illis gloriam sempiternam in Limbo, & fecisti vt locus ille lacus non esset, sed Paradisus. Attulisti Inferno exitium; hic enim fuit morsus tuus Inferne: colligasti Satanam serpentem tortuosum, dedisti salutem multis animabus quæ purgabantur, felicissimas fecisti trigintanouem horas, & principium quadragesimæ in Inferno. O beate te Inferne, qui tot beneficia à Christo accipis; inuitas me vt ad te viuens descendam mea meditatione, & non solùm in Limbum Patrum, sed in Infernum inferiorem & extremum. Ad Limbum verò non simplici tantùm meditatione; sed vt celebrem etiam stationem Christi illam, quam ibi habuit gloriæ cælestis plenam, splendidissimo & Angelorum, & beatarum animarum conuentu frequentissimam; & adorem vbi fuit Christi anima, & Christus ipse, vbi gloria cælestis, & Paradisus Dei: sed video oportere mortuum me eò venire vt Christus venit, vt Sancti. Fac igitur Domine I E S V, si vis, moriar, vt eò veniam; sed non vt Patres primùm fuerunt,

sed vt tecum: tunc enim planè fruatur illa statione, illo loco, illius loci mysteriis; vnde in cælum ascendam postea vocante te. Hoc si non das bone I E S V, (quod etiam ego verè condè peto propter indignitatem meam) illud saltem concede, obsecro, ad hanc stationem tuam piè celebrandam, vt meis vitiiis & sensui moriar, & lucem mihi vitæ tribuas, qua possim tuam illam in Inferno gloriam fructuosè contemplati, & piis orationibus prosequi & laude tua. Verùm hæc etiam gratia intelligo me indignum propter peccata & imperfectones meas multas & malas: postulo igitur ex te, Domine, per tuum hoc mysterium, vt frugifera illa cogitatione cor meum muniatur; primò vt ex contemplatione mearum culpærum dignum me esse cognoscam, & sentiam, & confitear omnibus pœnis inferioris etiam Inferni, non solùm Purgatorij: quo timore perculsus ad te confugiam è toto corde meo, mente, anima, viribus, & peccatorum meorum pœnitentiam agam tam acrem, ac si è pœnis illis essem liberatus, & spatium parui temporis acceperem ad mea peccata deslenda & expurganda tuo beneficio. Quod cum fecero, illud præterea adde bone I E S V, vt de tuo & sincero amore ita ardeam, vt non huius sæculi solùm pœnas omnes & martyria pro tuo nomine pati magna voluntate deponam, sed etiam quas tu præterea voles; modò ego semper in te, & tua gratia conferuer, & tua virtute protegat. Amen.

ca inferna heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma
ca inferna heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma

ca inferna heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma
ca inferna heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma
ca inferna heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma

A. In inferno heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma | B. In inferno heren
ra in inferno. In a
libro Damocles. In
pax, sed quia
per se ipsam, et
omnia. In ma |
|---|---|

DEPONITVR CHRISTI CORPVS E CRVCE. 132

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

cv

A. Venit ad Pilatum Ioseph ab
Arimathia audacter; &
petijt corpus IESV.
B. Venit Nicodemus cum unguen-
to, & Ioseph cum sindone

ad crucem.
C. Deponunt corpus IESV sum-
ma cum pietate ac dolore.
D. Arimathia oppidum.
E. Locus sepulcri cum vestibulo.

DE DEPOSITIONE CORPORIS CHRISTI E CRUCE.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

In cv. imaginem Adnotatiuncula.

cv.

- A. Venit ad Pilatum Ioseph ab Arimathia audacter, & petijt corpus IESV.
- B. Venit Nicodemus cum unguento, & Ioseph cum sindone ad crucem.
- C. Deponunt corpus IESV summa cum pietate & dolore.
- D. Arimathia oppidum.
- E. Locus sepulchri cum vestibulo.

132.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

Post hec autem

Cum autem sero factum esset,
 Et cum iam sero esset factum
 (quia erat parasceue;
 quod est ante Sabbatum)

venit quidam homo diues ab Arimathæa, nomine Ioseph,
 venit Ioseph ab Arimathæa
 nobilis Decurio,

Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat Decurio, vir bonus & iustus:

qui & ipse discipulus erat IESV.

hic non consenserat consilio & actibus eorum, ab Arimathæa civitate Iudæa, qui expectabat & ipse regnum Dei.
 Hic accessit

Hic accessit

ad Pilatum, & petijt

& audacter introiit ad Pilatum, & petijt

ad Pilatum, & petijt

rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathæa (eo quod esset discipulus IESV, occultus autem propter metum Iudæorum) ut tolleret corpus IESV.

corpus IESV.

corpus IESV. Pilatus autem mirabatur si iam obisset. Et accersito Centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognovisset à Centurione,

corpus IESV:

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Tunc Pilatus

instit reddi corpus.

donauit
corpus
Ioseph.
Ioseph autem mercatus
sindonem,

Et permisit Pilatus.

Et accepto corpore, Ioseph.

inuoluit illud in sindone munda.

& deponens eum inuoluit sindone,

&

deposuit inuoluit sindone.

Veni ergo, & tulit corpus IESV.
Veni autem & Nicodemus, qui venerat ad IESVM nocte primū, ferens mixturam myrrhe & aloës, quasi libras centum.

A D N O T A T I O.

A. **E**Rat in Limbo cum Patribus Christus, agebat caelestem in Inferno conuentū, abierat militum multitudo à Golgotha, Iudaei abscesserant; reliqui tamen erant aliqui obseruatores. Erat corpus IESV de cruce deponendum, id prouiderat Christus ex cruce, incitat diuitem & nobilem Decurionem Iosephum ab Arimathia, virum bonum & iustum. Discipulus hic quidem erat IESV, verūm propter metum Iudeorum occultus; expectabat enim per Christū redemptum iri Israël. neque verò actibus, consilio, & impictati Iudeorum consenserat, neque ad Golgotha accesserat; sed cum ab Iudeorū scelere abhorreret & maleficio, domi se continebat expectatōne rerum suspensus. Vbi autem vidit primū solus defectōnem, dein terramotum sensit sepulchra Sanctorum aperta auduit, petras scissas, ac reliqua signa quae à cruce fecerat Christus, & postremo mortuum intellexit, abiecto timore, audacter venit ad Pilatum, & ab eo petiit, corpus IESV ut liceret sibi auferre & sepelire. Quod facile illi permisit, ac corpus donauit Pilatus, ubi ab accersio Centurione audisset mortuum, ac reddi imperauit; & ne quis intercedere vel impedire posset, cauit edicto.

B. Vel condixerant Ioseph & Nicodemus, ut vnus ad Pilatū adiret pro facultate corpus IESV sepeliendi impetranda, & sindonem mercaretur, alius unguentum pararet atque afferret; vel prouidentia hoc factum est diuinitatis. Itaque diuisis officijs opportunè Iosephus cū facultate

à Pilato & sindone, Nicodemus cum libris centum unguentii ex myrrha & aloë, conueniunt ad demittendum de cruce corpus IESV. Porta igitur Iudiciaria veniunt ad Golgotha cum centurione, qui facultatem faceret auferendi corporis ex Pilati imperio, repelleret si qui impedire vellent. ferunt secum vas unguentii, & scalas.

C. Deponunt corpus, quàm maxima possunt reuerentia atque honestate. Vide ut clauos cum summa cordis acerbitate paulatim extrahunt cruentos, ut coronam à capite eripiunt sanguine Dei conspersam. Expectat Virgo mater, gremio Filium acceptura, discipuli tenent pedes ac subleuant, ut facilius summittatur, omnia tamen adhuc plena sunt tristitia ac fletu. Maria tamen dolorem suum ex morte & absentia Filij conceptum, magna spei constantia non mediocriter consolatur, contemplatur gloriam Christi in inferno, diuinitatem in corpore: alij ad huc fluctuant, non tam retinentes resurrectionis Christi memoriam, quàm praesentia mortis perturbati.

D. Arimathia, oppidum ubi erat Decurio Iosephus; hæc est Ramatha, siue Ramathaim Sophim, Samuelis patria, ubi vixit, ubi mortuus & sepultus est; ab Ierosolymis viginti miliaribus ad Occidentem versus Ioppem.

E. Sepulchrum, & hortus Iosephi, ubi cogitant Christum sepelire, & postea sepelierunt.

A. The main temple, which was destroyed by the Romans in the year 70. B. The temple of Solomon, which was destroyed by the Babylonians in the year 586. C. The temple of Zerubbabel, which was destroyed by the Persians in the year 520.	D. The temple of Herod, which was destroyed by the Romans in the year 70. E. The temple of Solomon, which was destroyed by the Babylonians in the year 586. F. The temple of Zerubbabel, which was destroyed by the Persians in the year 520. G. The temple of Herod, which was destroyed by the Romans in the year 70.

Vertical text on the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

- A. *Pie meditatur depositum è cruce filium,
gremio Matris exceptum, quod non
exprimit imago.*
- B. *Stratum corpus super planum lapidem
vngunt, obvolunt sindone, & sudario.*
- C. *Sepeliunt in horto, & sepulcro Ioseph;
sepulcrum lapide occludunt.*

- D. *Mulieres observant, ubi ponatur.*
- E. *Maria Virgo Mater cum mulieribus
redit domum.*
- F. *Iudæi impetrant à Pilato, ut adhibeatur
custodia sepulcro.*
- G. *Veniunt ad sepulcrum: obsignant illud
publico signo; apponunt custodiam.*

MEDITATIO.

MVtata sunt omnia, magne IESV, per mortem tuam. antea ab omnibus patiebatur, nunc à nullo potes: omnia verò ad gloriam tuam commutantur, omnia tibi obsequuntur pro Patris & tua voluntate. Petijt Iudæorum malignitas à Pilato, vt frangerentur crura etiam IESV, sed non est consequta: illud consequtum est, quod ad magnum mysterium tuæ Ecclesiæ pertinebat, vt è latere tuo sanguis & aqua flueret. Cur non petijstis vos corpus IESV, ó Iudæi, vt saltem scuitiam vestram in mortuum atrociorum expleretis? Non potuistis, etiamsi velletis. nec id vobis cõcessisset Pilatus, quia nihil horum voluit Christus: nec potuit quicquam fieri, nisi ipso volente. Illud voluit Patris sapientia IESVS, quod redundaret in gloriam Dei; à Iosepho discipulo, ab eo qui expectatione regni Dei tenebatur, vt peteretur corpus suum adorandum, vngendum, reuerenter sepeliendum. Et huic quidem, qui occultè ac timidè erat discipulus, vires fecit, vt magnanimiter auderet postulare, petijt, obtinuit. Quæ audacia, quæ magnanimitas, & timoris cõtemptus & periculi ad nos attinet, qui in virtutù exercitijs nostrâ vmbra timemus, tardi sumus ac desides, nec vim quæ nobis semper est prestò à Christo, atque adeò pulsar ad ostiù cordis nostri, recipere volumus, neque ad alia huius depositionis Christi mysteria oculos nostræ mentis aperimus, quæ sint nobis salutaria. Noluit descendere Christus de cruce viuus, voluit mortuus deponi: qua ex re in-

telligimus, nobis esse semper crucem tenendam, donec viuunt in nobis peccata; quæ si viuunt, vel reuiuiscunt semper donec mortale hoc induerit immortalitatem, quotidie est nobis crux suscipienda pœnitentiæ, & ex-^{1. Cor. 15.}ercenda, neque expetendum vt de cruce deponamur, nisi quemadmodum Christus consummata tota cruce & passione sua voluit à cruce deponi.

Animaduocare autem illud oportet summa cum animi deuotione & cordis contritione, fuisse nos qui peccatis nostris Christum crucifiximus, & vtinam amplius non crucifigeremus! esse item qui illud de cruce deponimus, vbi pœnitentiam agimus, & crucem nostram baiulam, quod auidissimè facere debemus, & faciemus maiori cum fructu, gesta Ioseph & Nicodemi in spiritu si imitemur. Nostra enim peccata clauis fuerunt, qui tenuerunt Deum crucifixum, eos nos euellemus è corpore Christi, si eius clauos sanguine Dei imbutos cordi nostro intimo spiritus sensu infigamus, quibus nostros peccatorum aculeos extrudamus. Cruentos Christi clauos semper in corde retineamus, vt Christum è cruce demittamus, ad eum per gradus orationis ascendamus, clauos, & omnes eius passiones, & mortem deosculemur & adoremus; eam factam consummatamque esse profiteamur, amplius nõ posse mori Christum, cõfecisse nobis vitam sempiternam: illum complectamur, pectori & intimis visceribus applicemus, illum à nobis numquam separemus. Amen.

DE CHRISTI SEPULTURA.

E I S D E M C A P P.

In c. vi. imaginem Adnotatiuncula.

cvi.

133.

A. Pie meditamur depositum è cruce Filium gremio Matris exceptum, quod non exprimit imago.	D. Mulieres obseruant vbi ponatur.
B. Stratum corpus super plauum lapidem vngunt, obuoluunt sudone & sudario.	E. Maria Virgo Mater cum mulieribus redit domum.
C. Sepelunt in horro & sepulchro Ioseph, sepulchrum lapide occludunt.	F. Iudæi impetrant à Pilato, vt adhibeatur custodia sepulchro.
	G. Veniunt ad sepulchrum, obsignant illud publico signo, apponunt custodiam.

MATTH. XXVII. MARC. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Inuoluit illud in^b sindone, donec munda:

Deposuit inuoluit^a Acceperunt ergo corpus IESV, & ligauerunt illud lineis cum aromatis, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus; & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceuen Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt IESVM.

& posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra.

& posuit cum in monumento, quod erat excisum de petra;

& posuit eum in^c monumento exciso,

in quo nõdum quisquã positus fuerat.

Et aduoluit saxũ^c magnũ ad ostium monumenti, & abiit.

& aduoluit lapidem ad ostiũ monumenti.

Et dies erat Parasceues, & Sabbatum illucescebat. Subsequente autem mulieres, quæ cũ eo uenerant de Galilæa, uiderunt monumentũ,

Erant autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, ^a sedentes cõtra sepulchrum.

Maria autem Magdalene, & Maria Ioseph,

^a aspiciabant ubi poneretur.

& quemadmodum positum erat corpus eius. Et^c reuerentes paraauerunt aromata, & uinguenta: & sabbato quidem siluerunt secundũ mandatum.

^a Altera autẽ die quæ est post Parasceuen, cõuenerunt Principes Sacerdotum & Pharisei ad Pilatum, dicentes; Domine, recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc uiuens, Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrũ usque in diem tertium: ne forte ueniant discipuli eius, & furentur eum, & dicant plebi; Surrexit à mortuis; & erit nouissimus error peior priore. At illis Pilatus; Habetis custodiam; ite, custodite sicut scitis. Illi autem^b abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cũ custodibus.

SEPULTURA.
ADNOTATIO.

401

A. P^ode possumus meditari depositum è cruce Christum Mariam Virginem Matrè gremio excepisse (quod non potuit exprimere imago) & summa cum animi sui partim mæstitia, partim deuotione fouisse, oculis omnia vulnera lustrasse, manibus conrectasse ac demulcisse, lachrymis irrigasse, pauisse animum hinc compassionem, illinc suauitatem ac pia resurrectionis expectationem. Circûstantes mulieres ac discipuli, quoad licuit, Magdalena præsertim, animum pijs officijs & deuotione explent, renouatur luctus. Habet diuinam orationem Virgo Mater de eius morte ad Filium, præsentem attentissimis auribus audiunt: sinem facit Virgo Mater dicendi, faciunt alij, ostendit illa velle ut statim sepultura mandetur, inclinante iam die ad vesperum, auferatur ab eius gremio.

B. Sternunt corpus IESV super planum & oblongum lapidem, qui in priori antro ante sepulchrum iacebat, qui adhuc à peregrinis lapis vntionis appellatur; ibi decenter vngendum collocant, vngit caput Virgo Mater, vngit corpus Iosephus & Nicodemus, subseruiunt mulieres & discipuli. Vngebat quidem ipsi corpus Christi; vngebat verò Christus eorum animos, & cælesti suauitate & gratia deliniebat. Vnto Christo, quod ad honestatem ferri Mater intelligebat & reuerentiam, non ad rei necessitatem, (quamuis alij serè non percipiebant necessitatem non esse illam vntionem; quod plenam fidem resurrectionis tot Christi supplicijs, morte, sepultura occupati ac perturbati non tenebatur) obuoluitur corpus sindone, obtegitur caput sudario, colligatur hæc fasciis de more sumeris.

C. Iuxta locum, ubi cruce affixus fuerat IESVS, ad lvi. communes passus erat Decurionis Iosephi hortus, arboribus cõstitus, maceria munitus & ianua; in horto duplex spelunca, anterior amplior & patentior, quasi interioris vestibulum. quod innuit August. lib. iij. de consen. Euang. cap. xxiii. Et certè Marcus idem significat: nam in monumento exteriori Angelus sedebat super lapidem, qui clauserat ostium interioris, huc primùm ingressæ sunt mulieres, deinde in monumentum interius; nam spelunca interior erat in rupe operis excanata & artificio, septem palmos oblonga, alta octo, cuius est ad Orientem porta. Hoc fuit Christi IESV sepulchrum; huc sumus IESV delatum est cum summa omnium pietate ac veneratione, cum lachrymis, & iusto luctu, repositumq; corpus est in no-

uo illo monumento, ubi nullus vnquam positus fuerat. peruoluitur atq; accommodatur suus lapis ad sepulchri ostium (magnus quidem ille) à Iosepho, alijs iuuantibus. O magne & sancte IESVS, video in te res nouas, atque omnibus mortalibus & Angelis admirabiles: te tenet hinc spelunca conclusum, illinc Infernus; illa corpus, hic animam. Nihil te tenet, nihil te cõcludere aut circumscribere potest: ex Inferno, ex sepulchro omnia impleo mea diuinitate, omnia sustento, vniuersam creaturam guberno, Inferni potestates exspolio & traduco, in Limbo facio Paradisum; ac demonstro mea præsentia & maiestate, me nõ viuorum solùm, sed mortuorum esse dominum, omnium iudicem, bonorum liberatorem: sepulchro infero vim vitæ & resurrectionis, ex sepulchro veritatem mee mortis declaro, præclarissimum sinem mee inter homines & conomie impono.

D. Sedebant autem mulieres è regione, atque obseruabant ubi & quemadmodum eorum magister bonus sepeliretur, aduolueretur saxum ad ostium sepulchri, cogitantes se quoque officium vntionis obituras pro sua deuotione.

E. Redit in montem Sion domum Virgo Mater, redeunt mulieres, redeunt Apostoli, recipiunt se discipuli & noti singuli ad sua. Verùm eadem illa hora, cum redirent è sepulchro mulieres illæ quæ prima Sabbati ad monumentum venturæ erant, sollicitè vnguenta aromatica emerunt ac sepeserunt, ut transacto Sabbato corpus IESV vngerent: quicuerunt Sabbato iuxta legis mandatum.

F. Postridie, etiamsi Sabbatum esset, & magnum Sabbatum; tamen stimulate Principes Sacerdotum & Phariseos eorum pertinacia malitia, malè simulatum legis Zelum peruerterunt. Sabbato aduent ad Pilatum: Domine, inquit, recordati sumus quia seductor ille dixit: Post tres dies resurgam; iube ergo custodiri sepulchrum in diè tertium. Sed quid timetis? Ne fortè veniant discipuli eius, & furentur eum, & dicant plebi, surrexit à mortuis; & ne sit nouissimus error peior priore. O homines stultissimos! sed stultitiam conuertit Deus in vestram ignominiam & confutationem, tum verò ad cõfirmendam resurrectionis Christi veritatem diuertit. Nam nisi vos furie exagitarent, si sileretur, si abesset à monumento militum custodia, impudenter quidem, probabiliter tamen apud plebem mentiri poteratis, non resurrexisse IESV.

Ll 3 SVM,

*S V M, sed furatos illum esse discipulos, & sur-
rum factum predicaretis: nunc verò vestra di-
ligentia clarissimum testimonium comparatis
Christi resurrectioni, ubi signatis lapidem, cu-
stodiam militum adhibetis, ubi autoritate Præ-
sidis hæc tam anxie procuratis; ut, etiamsi om-
nes Demones vobiscum velint cavillari ac men-
tiri, nulli persuadere aliter quàm sicut veritas*

*vel possitis, vel audeatis. Concedit illis Pilatus
quod rogabant; accipiunt militem,*

*G. Veniunt ad hortum, obsignant publico tẽ-
pli sigillo monumentum: commendant Centurio-
ni, ut summo studio & diligentia obseruet, ne
qua vis sepulchro inferatur, ne clanculum ca-
daver auferri possit. spondet, abeunt Iudæi: in-
stituuntur militares excubiæ attentissimè.*

MEDITATIO.

Impressisti, Domine *I E S V*, naturalem quẽ-
dam hominibus instinctum mortuos sepe-
liendi omnibus sæculis, & existimandi sancta
esse sepulchra, & quasi sensum dedisti mortali-
bus suæ immortalitatis, & vitæ recuperandæ
per mortem; & hac etiam in re ostendisti, earum
rerum inditum esse suum desiderium
hominibus, quas natura tota non potest asse-
qui; quod facit creatio hominis ad Dei ipsius
imaginem. Confitimatus verò est ille immor-
talitatis instinctus in tua sepultura, quæ resur-
rectionis spem proposuit humanæ genera-
tioni. Declinavit tamen ab hac immortalita-
tis propensione hominum peruersitas; neq;
id mirum: nam cum Deum cognouissent, non
sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt;
sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscu-
ratum est inspiens cor eorum: dicentes enim se
esse sapientes, stulti facti sunt. Fugiemus nos
pet te non illorum solùm, sed omnium insi-
pientiam & sensum accipiemus diuinum tuæ
sepulturæ. Mortuus es tu, ætete *I E S V*, vt
tecum nos comoteremur; sepultus es, vt
nos tecum consepeliremur; atque aded crux
tua & mors fuit nostri veteris hominis, qui e-
rat nostra mors, crucifixio & mors. Fuit
ergo tua mors nostræ mortis, id est, peccati
mors; sepultura tua, nostra item sepultura:
mortui enim peccato tecum sepelimur, & abs-
condit nostra vita in te, vt in pace in idip-
sum dormiamus, & requiescamus in spe sin-
gulari resurrectionis nostræ in te. Planè diui-
na sunt hæc mysteria & beneficia in morte
tua: tu deposuisti vitam, nos mortem; & tu
confirmasti mortem tuam per sepulchrũ, ita
mortem in nobis vis confirmari ex vi sepul-
turæ tuæ & imitatione. Vnge nos, Domine,
myrrha & aloë, acri atque exemplari pœni-
tentia, vt mente pura te complectamur qua-
si sindone. Oranuis te vt nos facias hortum
tuum meditationibus & contemplationibus
pijs & fructuosis confitum, sanguine & aqua

tui lateris irrigatum & fecundum: in eo hor-
to constituas cor nostrum; quod, cum petra
sit durissima, excava tu illud vi tuæ sepulturæ,
vt te recipiat, tuum sit habitaculum, te dul-
cissimè amplectatur & foueat: à reliqua petra
cordis nostri duritiam illam veterem deij-
cias, inferas verò tuum robur & fortitudi-
nem.

Hæc omnia claude tecum in sepulchro,
muni petra, te ipso; obsigna tuo sanguine,
firmitatem spei & magnanimitatis mihi con-
cede cum humilitate coniunctam. O excelsè
I E S V, sepeliris, & Deus mortuus sepeliris.
quanta est hæc significatio voluntatis tuæ vt
nos tecum sepeliamur! quanta vis vt possi-
mus!

Sed celebremus oportet tui funeris exequias
te iuuante, cum matre tua Virgine sacra, sed
luctuosa, adhuc cū Apostolis & discipulis, ac
pijs mulieribus: hoc faciemus, si antè tota
mente prosequamur quæ beata Virgo de te è
cruce deposito, de vita tua, de passione, de
vulneribus, de doloribus & cruciatibus, de
cruce, de morte prædicauit, de quæ horum
omnium virtute cœlesti, & diuina efficacia.
Et quis possit cogitatione consequi, quanta
fuerit huius orationis funebris deuotio, quan-
ta spiritus sublimitas, quanta diuinitas? Nam
si Hierotheus in sua oratione de Maria totus
excedens, totus se deserens, & eorum quæ
laudabat consortium patiens, ab omnibus
à quibus audiebatur, & videbatur, & agno-
scebatur, afflatus Deo, & diuinus laudator
iudicabatur; quid de excellentia orationis
Virginis Dei Mattis de Filio Deo credere nõ
possumus & debemus? Et quidem viri illius
sancti post Apostolos ponitur laudatio, post
Apostolorum orationes laudem meruit: at Re-
gina cœli, Virgo Mater, & Apostolos omnes,
& choros Angelorum omnes diuino priuile-
gio & gratia antecellit. Imbibamus dulci me-
ditatione ac deuotione quæ ab illa cœlesti
oratio-

Rom. 1.

Rom. 6.
& Golof.
2.
Psal. 4.Dio. de
div. no.

cap. 4

oratione & præconio discebantur, & suspendatur animus noster, si non intelligentiam verborum & rerum illarum, aliqua saltem spiritalis significatione & gustu. Apostolorum, & reliquorum præterea orationes cogitemus, quæ, etiamsi longè erant quàm Mariæ inferiores, luctuosæ tamen erant & sanctæ. Adfunt è cœlo frequentes Angeli, adfunt ex ijs qui semper Christo astiterant, animum hue aduertunt è Limbo totus Patrum conuentus, & eorum tutelares Angeli, celebrant omnes Christi sepulturam, iuuant Angeli funeris officia, prosequuntur è Limbo Patres pia animorum religione & meditatione Christi exequias: adest Virgo Marcecum sanctis mulieribus, adfunt Apostoli cum discipulis, adfunt alij pietate & officio commoti, curant omnia Nicodemus & Ioseph, Christus ipse omnium pietatem promouet, portant sacrum feretrum Apostoli: procedit funus diuinum, prosequuntur illud omnes, ac

celebrant cœlesti præiugatione & laudibus.

Vbi estis, Iudæi? At nos non solum inde absteruit Christus mortuus, sed Pilatus etiam abegit suo imperio, donans corpus sepeliendum Dceurioni. Sepeliunt, obuoluunt magnum lapidem ad os monumenti. O sanctam petram, quæ Dei corpus, quæ Christi immensitatem continet! Offero ego, benigne IESU, cor meum in tuum sepulchrum, vt uiuat in me vis tuæ mortis & sepulchri: offero tibi uiuenti in sæcula habitationem in corde meo. Atenim tam excellenti beneficio indignus sum. Sed tu tamen dignus, qui splendore tuo & gratia facis dignum, & ad me digneris venire. Confirma, obsecro te Domine IESU, fidem tuæ passionis & mortis, & sensum illius spiritualem cordi meo imprime, spem per tuam sepulturam etige resurrectionis & uitæ sempiternæ; vt hanc spem excipiat charitatis tuæ fulgor cœlestis & suauitas in tua resurrectione. Amen.

DE ANNUNTIATIONE.

L V C. I.

In cvij. imaginem Adnotatiuncula.

cvij.

A. Conuentus Angelorum, vbi declarat Deus incarnationem Christi, & designatur Gabriel legatus. B. Veniens Nazareth Gabriel, sibi ex aëre corpus accommodat. C. Nubes è caelo, vnde radij ad Mariam Virginem pertinent. D. Cubiculum, quod visitur Laureti in agro Piceno, vbi Maria.	E. Ingreditur Angelus ad Mariam Virginem, salutat eam, assentitur Maria, fit Deus homo, & ipsa Mater Dei. F. Creatio mundi, quo die Deus factus est homo. G. Eadem die Christus moritur, v. homo perditus recreetur. H. Pide credi potest Angelum missum in Limbum, ad Christi incarnationem Patribus annuntiantiam.

I.

EVANGELIVM MISSÆ.

L V C. I.

IN^o mense autem sexto, ^b missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad ^c Vitginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen Virginis ^e Maria. ^d Et ^e ingressus Angelus ad eam, dixit: ^e Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutaris. Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius I E S U S. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem Dauid Patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam vitum non cognosco? Et respondens Angelus, dixit ei: Spiritus sanctus supetueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis est sextus illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ^e ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.

ADNO-

ANNUNCIATIO.

Luc. i.

I
cvij

- A. Conuentus Angelorum, vbi declarat Deus Incarnationem Christi, & designatur Gabriel legatus.
- B. Veniens Nazareth Gabriel, sibi ex aëre corpus accommodat.
- C. Nubes è caelo, vnde radj ad Mariam Virginem pertinent.
- D. Cubiculum, quod visitur Lauræti in agro Piceno, vbi est Maria.

- E. Ingreditur Angelus ad Mariam Virginem; eam salutat; absentitur Maria: fit Deus homo, & ipsa Mater Dei.
- F. Creatio hominis, quo die Deus factus est homo.
- G. Eadem die Christus moritur, vt homo perditus recreetur.
- H. Pte credi potest, Angelum missum in Limbum, ad Christi incarnationem Patribus nunciandam.

ADNOTATIO.

HÆc imago appositæ in hunc locum relata est, quia eodem die Filius Dei homo factus est, & homo Deus crucifixus. quod Ecclesia representat, ubi xxv. Martij Annuntiationem Virginis Mariae celebrat: etiam si sapienter in Christi passione celebranda sequatur plenilunium primii mensis primi post verum æquinoctium, quod tamen semper xxv. diem mensis Martij indicat.

A. Quæ Deus futura esse constituit, ea omnia in sua æternitate constituit; illud simul statuit, quando sint exequenda, ubi, quo pacto, per quos. Neque verò rerum novitate, ubi sunt, mutatur; non enim semper tempori addiciuntur divinitas: sed à Deo omnia ex æternitate fiunt, quæ nobis in tempore, estq; eius æternitas omnibus temporibus præsens maximè; neque intelligi potest aliquid nunc fieri, qui in æternitatis nunc, ut ita dicam, præsentius non fiat. Hæc propterea dicta sunt, ut intelligamus quæ æterno consilio Deus prædestinauerat, & ex sua æternitate fecit, hodie esse facta. Fit igitur cõuentus celeberrimus omnium Angelorum in cælo Empyreo ante diuinitatem: ostendit Pater Deus velle se in terram mittere Filium, declarat Trinitas diuina se illum velle hominem facere: designatur Archangelus Gabriel, aduoluit mentis genua ante diuinitatis infinitam maiestatem, pronuntiat ad sacratissimam Virginem legatus, ex præscripto mandatum à Deo accipit, mittitur Nazareth in Galileam, dantur illi comites complures Angeli; erigitur omnium animus tanta rei expectatione, conuertunt in Galileam animos, Gabrielem votis & comprobatione prosequuntur.

B. Benedictione à Deo accepta penetrat calos omnes Gabriel, salutatur ab Angelis celorum motoribus festiuè, iam tenet aëra; ibi verò corpus sibi accommodat humanum diuina virtute splendidissimi atque elegantissimi adolescentis; hunc circumuolant Angeli comites.

C. Nubes, unde radij ad Mariam Virginem pertinent; qua nube nititur Gabriel. Significat verò nubes obumbrationem virtutis Dei, superueniente in Virginem sancto Spiritu; agentis enim sancto Spiritui in utero Virginis sacrosancto, ipsa etiam diuina virtute cooperata est, ut verè esset Dei & hominis Mater. Itaque diuina operatio humana, infinita finita est attemperata, quod ex nubis obumbratione intelligi-

mus; quasi illa remissio sit atque accommodatio virtutis immense, quæ faciebat Virginem posse quam habebat facultatem ut mater esset, eam exercere, atque ad diuinam prolem applicare.

D. Cubiculum idem, quod Laureti in viciniorij Recinatensis agri Piceni summa & frequentia visitur, & deuotione celebratur. In coelestulus, caminus, & ad focum ollula, armariolum, fenestra; quæ omnia tenuitatem Virginis & paupertatem indicant: quæ ut oculis patere, non potuerunt omnes parietes depingi, non sacra cellula ianua, non fenestra. Hic eo tempore orabat Virgo celestis, & de Filij Dei incarnatione commentabatur ac meditabatur studiosissimè; & præter alia præstantissima, illud etiam ardens desiderium, quo in aduentum Messia ferebatur causa esse potuerit, non ut Deus homo fieret, sed ut ex eopossimum homo fieret. Habet autem in canistro paratam materiam, & instrumenta virginialium operarum.

E. Ingreditur in speratò ad eam Angelus, salutatur: turbatur animus Virginis sanctissima atque pudentissima dum laudes suas audit, & vertitur ut incolumem pudorem teneat, & tucatur virginitatem, quæ Deo voto consecrauerat. Verbis illam Gabriel confirmat suauissimè: consentit diuina voluntati celestis Virgo cum summa fidei, humilitatis, magnanimitatis, aliarumq; diuinarum virtutum conspiratione: Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Quæ verba cum cõpleret, fecit Deus excellentissima illa sua potentia atq; miserationum opera, quæ alia eius omnia opera longo intervallo antecellunt: eodem enim temporis momento creauit animam Christi omnium in humana specie præstantissimam, formauit corpus in tanta paruitate consummatissimum, hæc uniuersum, & inuicem, & Verbo Dei. Itaque factus est Filius Dei homo vnione illa hypostasis diuina immensa, simul anima Christi absque villo merito, sola persona & vnionis dignitate collata est summa gratia, & beatiudo, atque harum plenitudo; ex qua plenitudine innumerabiles homines gratiam accipere possent & salutem: simul obuius Christus Patri ut mortem, ita labores vitæ suæ omnes, & passiones, & mortis omnes acerbitates pro mortalium redemptione ac liberatione. Itaque meriti Christi summa illa vis atque efficacia

Hier. 31.
Pfal. 50.
Pl. 129.

efficacia iam inde exiit: neque verò umquam accessione accepit Christi meritum, idem omni sua meritorum ratione est promeritus; perfectus enim semper fuit homo Christus, perfectè semper est operatus, eò copiosior celebratur illa Christi IESV redemptio, & amplior lotio. Ad didit singulare illud miserationis mysterium; gloriam enim animæ ne in corpus rediret inhibuit, vt sua virtute & maiestate passiones eius vitæ mortalis vel mortem ne impediret. Fit mater Dei omnipotentis Virgo humilis atque pauperula, adorat hominem Deum Gabriel & comes Angeli, adorant è calo omnes Angeli recens hominem factum Regem suum ac Dominum; simul omnes suum honorè deferunt Matri Dei, illam laudant, illam adorant. Sentit ipsa diuina virtute se concepisse in utero, intelligit Matrem se factam esse Dei; sentit non solum in utero diuinam prolem, sed in animo & in spiritu suo diuinam augeri virtutem, dona Dei multiplicari, charismata incrementum; impletur omni suauitate celesti, adorat atque magnificat eius anima Dominum, exultat spiritus in Deo salutari suo, id est, Deo IESV Filio suo. Sentit vniuersus orbis

se esse nobilitatum aduentu diuinitatis in carnem, laudant cali Dei immensam benignitatem, exultat terra, collaudant omnia Deum. Confecta legatione Gabriel honorificentissime saluta ta Virgine in calum euolat, dissoluitur in auras adolescentis figura quam acceperat.

F. Confirmat Ambrosius creatum Mundum l. 1. Exa. ipso vere. numerantur autem anni Mundi à creatione ad natiuitatem Christi, que fuit xxv. Decembris: quo fit vt intelligamus, ad natiuitatem Christi in utero etiam numerari annos Mundi à creatione. Itaque eodem die dicemus creatum primum hominem xxv. Martij, & Deum factum hominem; nouem scilicet mensibus ante xxv. Decembris; factumq; eodem die primum hominem in animam viuentem, & secundum in spiritum viuificantem. Ad hæc addi potest auctoritas Athanasij & Augustini.

G. Eodem die in cruce nostra crimina suo sanguine & morte Christus expiauit quo conceptus est.

H. Pie credi potest missum Angelum ad annuntiandum Patribus incarnationem Dei in Limbum.

Athan. lib. quart. Ad Anuoc. q. 17 Aug. 2. p. q. vet. & no. te. q. 55. Aug. li. 1. de ciuit. Dei c. 54. & l. 4. de Trin. c. 5

MEDITATIO.

Gen. 2.

Fecisti tu, Domine IESV, initio Adam & Heuam primos homines; sed è terra Adam, cui spiritum vitæ inspirasti: ex huius eosta Heuam, vt mater esset eunctorum viuentium: sed simul vocari voluisti nomen eius *Issa*, id est, *virago*, quòd de viro esset sumpta. Adam extra Paradisum creasti, Heuam in Paradiso, os de ossibus Adam, & carnem de carne; quapropter relicturus esset homo patrem & matrem, & vxori suæ adhæsurus: Magna sunt hæc tuæ sapientiæ & potentia sacra menta; non solum in te & sponsa tua Ecclesia, sed in te & Matre tua Virgine, quæ simul sponsa tua est. Oro te Verbum Pattis æterni coæternum & consubstantiale, Verbum caro factum, vt nobis illa aperias mysteria; obsecro per natiuitatem tuam in utero Matris virginali. Conceipite partim fidem, spem, & charitatem in me, deinde spiritum simplicitatis & humilitatis profundæ, & audite. Adam me repræsentauit, Heua matrem meam: nam eum præseirem vtrumque esse peccaturum, & corruptum iri per peccatum naturæ humanæ integritatem, quam ego integram volueram; fuit meæ sapientiæ, simul &

miseriordiæ, vt simul designatem alium Adam, aliam Heuam; vt quod primus homo deformauerat, secundus restauraret; & naturam humanam non solum corruptione cõtracta liberaret, sed diuina perfectione nobilitaret. At, sancte IESV, quo nam pacto te Adâ repræsentauit, peccator innocentem & sanctum? Rectè, quia ille peccatum admisit, ego deleui: ille peccato implicauit & se, & suâ posteritatem; ego explicauit & illum, & eius posterius, & liberaui: fecit ille peccatum, ex quo peccatores constituti sunt multi; ego factus sum peccatû, hoc est, hostia pro peccato, vnde multi constituti sunt iusti; & sicut deriuatum est vnus delictum in omnes, ita mea vnus iustitia in omnes permanauit. Ex Adâ peccato miseræ & poenæ omnes humanæ fluxerunt, Satanæ tyrannis, hominum Infernus; per me peccatû, hostiam videlicet peccati, & meam erue, miseræ illæ deletæ, Satan cõfutat & victus, necata Mors, Infernus superatus. Quæ cum ita sint, fit vt primus Adam rectè atq; ordine dicatur mei forma atque typus per dissimilitudines. Ceteri similitudines, quibus me ille repræsentauit, magno interuallo antecessi:

Rom. 5. 2. Cor. 5.

fi: ille animam accepit à Deo, ego diuinitatem & animam: illius anima prædita fuit gratia, gratia, & donis spiritualibus, mea ornata summa gloria, gratia, & donis caelestibus: illius corpus accepit Deus è tetra virgine, & cui nondum maledixerat, meum ex Maria Virgine, cui semper benedixit: Adamum creauit Deus extra Paradisum, meam incarnationem fecit & humanitatem extra caelum: tulit Adam Deus & posuit in Paradiso, vt operaretur & custodiret illum, me in Ecclesia Dei viuentis, vt illic eius salutem operaret, & illam ab aduersarijs potestibus defenderem. Nam fuit Ecclesia mea Paradisus meus, (delicia enim mea suere, esse cum filijs hominum) vbi arbor vitæ crux mea est, quæ vitam sempiternam mortalibus produxit; vbi etiam arbor scientiæ boni & mali, sed longè mitior, nam qui illic Dei præceptum præuicacat, dono originalis iustitiæ perpetuo priuatur, in Ecclesia qui in Deum peccat, priuatur quidem gratia & donis, sed quæ possint per Sacramenta recuperari: vbi non quatuor flumina solum, sed quinque diuinæ misericordiae & gratiarum è manibus meis, & pedibus, & latere fluit. Heuam præterea nouam vetus illa significauit, Mariam Virginem Matrem meam: illa ex costa Adæ est formata in originali iustitia & gratia, ex quibus excidere posset, vnde etiam excidit; hæc creata est à me sancta & immaculata, & in excellenti gratia confirmata, ex osse meo, è singulari scilicet crucis meæ merito. Hanc enim in Ecclesia mea exhibui gloriosam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sine peccato, sine peccati fomite; & ex costa mea dormientis, id est, mortui in cruce: ex virtute enim crucis meæ omnem est perfectionem consequuta. Fuit igitur hæc Issa longè nobilior quam illa, de meo excellenti priuilegio; etenim sicut ego eram & sum homo perfectus, ita etiam illa mulier perfecta. hinc intelliges me in Paradiso Heuam formasse, quod Ecclesiam meam significaret, & matrem. Fuit illa Heua mater cunctorum viuentium, hæc mea, qui sum vita sempiterna omnium & Angelorum & hominum: illa peccatum concepit in Satanæ tentatione, mea concepit me iustitiam infinitam in Archangeli salutatione, & incarnationis meæ annuntiatione: illa peperit peccatum comedens ex pomo vitæ, mea me peperit peccatum; hoc est, hostiam pro peccatis omnium: illa dedit marito pomum in quo peccaret, mea dedit me Ecclesie

vnde à peccato mundaretur: Heua illa amica serpentis Diaboli aliquando fuit, hæc nunquam fuit, nec ego permisi vt esset; posui enim inimicitiam inter serpentem Demone[m] & hanc dilectam meam Heuam, & in sermen serpentis peccatum ac semen meæ Heuæ me, qui fui peccatorum expugnator: & non solum hoc semen contriuit semen serpentis, & omnem eius potentiam eneruauit, sed hæc etiam mea Heua caput serpentis contriuit in suo semine; & non solum alia peccata, sed originale etiam superauit, nulli subiecta peccato, nullo infecta. Huic meæ Sponsæ vt ego adhererem, & ex ea carnem sumerem, *Ioan. 16.* exiui à Patre, veni in mundum, fui à Patre derelictus; reliqui Matrem vt Sponsæ meæ Ecclesie adhererem. Initio igitur tuæ creaturæ, magne I E S V, in primo homine & in prima sexmina qui suam innocentiam amiserunt, significasti futurum, vt illa iactura restitueretur: itaque dedisti perfectissimum alium hominem, & aliam perfectam foeminam, te & Matrem tuam. Hanc, vt decuit Filium, formasti excellentibus donis ornatam; corpore purissimo atque elegantissimo; anima, etiam si specie humana, ramen potentissimè perfectissimis donata, & sublimi quadam naturæ individualis bonitate; sensibus vt viuacissimis, ita mundissimis. Et ea quidem naturalia bona Matri tuæ contulisti; quæ nostra infirmitas pro dignitate celebrare non potest vel intelligere, caligat ramen longè magis nostræ mentis acies, vbi dona spiritualia Matris tuæ considerare intendit, gratiam secundum tuam maximam, virtutum ac donorum spiritualium eximia priuilegia, atque excellentias singulares. Quocirca nulla, vbi de peccatis agitur, de Matre tua fit mentio; nullus, vbi de originali peccato tractat, Matrem tuam comprehendit. Verè tota pulchra & sancta est amica tua & Mater, excelsæ I E S V, & macula nulla in ea vel fuit, vel est. Et quid mirum? quid non te dignum, si Matrem tuam Dei tanta gratiarum & donorum plenitudine cumulasti? Quis enim homo non similibus donis matrem suam ornaret, si posset, & si ei liceret? Ex huiusmodi Matre Virgine sacrosancta voluit Pater tuus, voluisti tu, voluit Spiritus sanctus, vt tu carnem acciperes, immaculatam ab immaculata; & fieres homo perfectissimus ex perfecta Virgine. Magnum fuit miraculum vestræ Trinitatis Dei vnus, & omnibus sæculis

*Genes. 3.**Ioan. 16.**August. de natu. & grat. cap. 36. Conc. Irid. sess. 5. Cam. cap. 4.*

lis inauditum, tanta præstantia mulierem formare; & tamen ea nihil aliud quàm femina erat: diuinis ornamentis erat decorata, sed tamen mulier, nihil aliud: Mater verò erat Dei, & hæc gloriæ sublimitas faciebat, vt supra omnes Angelos & homines esset Deo gratiosa, vt cæli terræque esset domina & regina, vt supra omnem puram creaturam esset particeps diuinitatis; erat tamen ipsa tantummodo creatura. At tu, admirabilis I E S V, & omnibus donis illam, non solum omnes alias creaturas longè antecellis, & illo vnionis tuæ hypostaticæ infinito interuallo: nam es Deus & homo in vnitate diuinæ hypostaseos & personæ tuæ. O immensam Dei bonitatem & virtutem! ô diuinam misericordiæ & iustitiæ opus inenarrabile! Quis audiuit vnquam tale? Quis vidit huic simile? Nihil est, nihil fuit, nihil erit vel tale vel simile. Angeli quidem audierant hoc opus, viderant etiam in Deo; simile tamen vel tale non viderant, non audierant: quapropter diuinis laudibus illud prosequuntur in altissimis; nec tamen integrè assequuntur illius operis maiestatem; quo fit vt semper dicant: *Quis est iste Rex gloriæ?* Vnitus es tu Verbum Dei Patris omnipotentis humanitati isti excellentissimæ, factus es homo; quis assequi vel cognoscere hanc vnionem possit, nisi quantus sit Deus, qui vnitur, perfectè nouerit? Immensus es tu Domine I E S V, factus es tamen certa mensura homo: infinitus factus es finitus, immortalis factus es mortalis, impatibilis factus es patibilis, omnipotens factus es infirmus; & per vnionem naturæ diuinæ & humanæ in persona tua fecisti, vt conseruata vtriusque naturæ proprietate, diuina de humanis, humana de diuinis verè in te dicerentur, non confunderentur tamen naturarum proprietates, nec in altera natura alterius proprietates inessent. O Trinitas, substantia, diuinitas, bonitas, vnitas omni substantia, diuinitate, bonitate, vnitate superior atque præstantior, quæ lucem habitas inaccessibilem! Amas tu vnitatem vnitas immensa Deus trine: voluisti vt vnum sint homines, quemadmodum vos vnum estis. Vos quidem natura infinita vnum estis, Pater, Filius, & Spiritus sanctus: fieri non potuit vt natura humana hoc modo diuina esset

natura, nec conuerti potuit natura humana in diuinam: quod fieri potuit post hanc vnitatem præstantissimam & diuinum bonum fecisti, vt in vnitate secundæ personæ natura diuina & humana vnirentur, & fieret Deus & homo vnus Christus. Altius leuari non potuit creatura: itaque hæc laus est post tuæ vnitatis gloriæ maxima. Duæ aliæ sunt creatæ vniones, gratiæ, & gloriæ: has summas eodem temporis momento creasti in Christo; & per ipsum homines ad vnionem gratiæ tuæ & gloriæ exaltasti. Admirabiles sunt aliæ etiam tuæ potentia & misericordiæ vniones: verissimè dixit, Pater æternæ, Filius tuus, & orauit efficacissimè, vt & Apostoli, & qui per ipsos essent credituri, vnum essent, sicut & vos inter vos vnum estis; nam illa est summa inter vos & nos vnio, sit tibi primùm per gratiam à Christo acceptam ex illius excellentissimis vnionibus coniungamur, dein per gloriæ. Sis benedictus in æternum Deus trinus & vnus, omnium diuinarum vnionum auctor & consummator. Fecisti tu sublimes illas Christi vniones hodie in vtero Virginis, quam tibi prius excellenti gratiæ, & charitatis, & virtutum, & donorum vnione copulaueras.

Itaque cum ex hac vnione, & splendore tuæ gratiæ, in excelsâ quadam contemplatione versaretur, misisti ad eam è cælo Archangelum Gabrielem; ex quo cum laudes suas audiret, fecit perfecta eius humilitas & Dei zelus vt turbaretur, & cogitaret qualis esset salutatio illa. Non timuit Angelum, erat enim colloquijs & vilitationibus Angelorum asluefacta celestis Virgo; sed laudari, quò maior est humilitas, minus pati potest: oportuit summae humilitatis actum præcedere, vt præclarissimum à Deo beneficium acciperetur. Ab hac autem humilitatis & zeli trepidatione confirmata diuinitus per Angelum, coniunxit cum humilitate profunda excellentem animi magnitudinem, tota in Deum erecta, & in eius potentias bonitatis & sapientiæ introducta. Vbi audiuit se concepturam, credidit quidem absque vlla dubitatione ita futurum; sed eius magnanimitas nixa humilitate fecit, vt auderet rogare ab Angelo tanti mysterij rationem. Credo, Angele sancte, ita futurum vt dicis; sed simul scio me meam virginitatem Deo

Ipsa. 66.

Ipsa. 23.

1. Tim 6

Ioan. 17.

Ioan. 17.

Luc. 1.

Deo sanctè deuouisse, quam eius prouidentie curæ esse non dubito: scio Verbum Dei carneni humanam suscepturum, & quidem ex Virgine alma per mysterium à sæculis absconditum, & signum hoc admirabile datum iri domui David: scio quòd creaturus sit nouum illud Dominus super terram, vt femina perfectum virum vtero complectatur: intelligo viæ huius, & consummati viri, & incarnationis rationem, omnem intellectum superare; & hanc viam item scio Synagogam esse negaturam: verùm quòd hæc maiora sunt, & diuiniora, & recondita magis, eò affert animo meo consolationem maiorem, si rationem aliquam mihi aperias qua illa fient, vt Dei misericordiam & virtutem in me agnoscam, & laudem vberius. Cùm hoc fecisset Gabriel, & quæ de tam sublimi mysterio fide erat complexa diuina Virgo singulari luce fuissent illustrata, consequutum fuit illud responsum omnibus & Angelis & hominibus adorandum: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* per quod responsum & consensum parata est hominibus salus & gloria sempiterna; Verbum Dei caro factum est, & habitauit in nobis, vt nos Deus faceret suæ diuinitatis participes, & naturæ consortes. Tu me prædicas, Angele Dei, gratia plenam, mecum esse Dominum, me benedictam inter mulieres, quæ Deum sim conceptura & paritura superueniente in me Spiritu sancto, obumbrante Altissimi virtute; hæc omnia faciunt, vt toto pectore & animo, toto corde me Domino subijciam & dedam, & plenius agnoscam me esse eius ancillam: itaque Domino, vt ancillam, me totam offero & permitto. Cùm verò sentiam me occupari immenso Spiritus sancti amore, & virtute diuinitatis obumbrari & refici; his viribus freta desidero, volo, & consentio vt fiat mihi secundum verbum tuum, & fiat in me Verbum Dei homo, & Filius Dei meus filius. Gloria sit Deo in altissimis; laudent eius bonitatem & virtutem Angeli, omnes mortales, cælum, terra, & omnis creatura. Cognoueram Dei mirabilia in creaturis, promissiones Dei diuinas noueram in lege, & ante legem, & in Prophetis; sed opus nunc video supra omnem admirationem positum. In-

stauratur creatura diuino Filij Dei commercio: adimplentur Dei promissiones & iusiurandum; Paruulus enim natus est in vtero meo, qui semper ex vtero Patris æterni nascitur, qui natus est ante Lucie- rum; & Filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. Natus est qui legis umbras discutiatur, & mysticas significationes impleat per gratiam suam & veritatem, & suæ humanæ œconomix mysteria. Exultemus, Fratres, in Domino, & in potentia virtutis eius, quia est incarnatus eius Filius. Exultate Filie Ierusalem omnes: Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. Ecce in vtero Virginis fecit Deus noua omnia; postea nascetur in quo fecit Deus omnia, & cognoscetis ca: verè iam est in vtero Matris Deus absconditus, Deus Israël saluator. Non est quòd amplius dicatis: *Vtinam dirumperes callos, & descenderes:* descendit enim Dominus, & à facie eius altitudines superbiæ defluerunt; depositi sunt potentes de sede, exaltati humiles.

Ex his, pie Meditator, vberimum fructum, & in mente tua, & in corde potes reponere si attendas, si rumines, si sensus interiores spiritus applices: illud enim comperies, similiter fieri spiritus & gratiæ diuinæ vnionem ad cor tuum. En præuenit te Dei eudocia & gratia: audi verò Deum, quasi te salutantem, tibi offerentem suam gratiam, vel gratiæ suæ incrementum, Deum tecum futurum, benedictione eius te esse ornandum: hæc agnosce dona tibi præstò esse à diuinitate. Responde tu primum per profundæ humilitatis exercitium & turbationem; excipiet atque reficiet tuam trepidationem piam benignus Dominus; rationem suæ gratiæ & vim tibi exponet; eam ex te non esse, sed à Dei bonitate & misericordia; tibi tamen quærendam esse, vt eam inuenias, vt in corde tuo concipias Dei Spiritum, & vt aqua reficiaris in vitam æternam saliente. Intelliges gratiam præterea tibi offerri, vt concepta illa eiusque virtute in corde tuo, ex illa in actiones diuinas exeat, & parias opera cœlesti gloria digna, quasi Christum ipsum in tuis operationibus. Nihil verò hinc dubites, ni-

hil vacilles ob rei magnitudinem ; sed fide ac spe confirma cor tuum , adhibe charitatis candorem & vim : fiet vt sentias spiritu mentis tuæ , quemadmodum in te formerur Christus eius amore in te superueniente , quo nos dilexit Deus ; sentias potentiam virtutis Dei , quod est Verbum incarnatum , & pro nobis crucifixum & mortuum . Hac cordi tuo spiritualia indicia erunt , huiusmodi spiritalis sensus , superuenientis in te gratiæ , & tibi offerentis Filium Dei ; quæ om-

nia dona Dei cœlestia intellige in te non esse superuentura , nisi per humilitatem , & fidem , & aliarum virtutum conspirationem . Consentias itaque tangente Deo cor tuum per Spiritus sancti illuminationem & gratiam , illi morioni coopereris gratia subleuatus & erectus , sine qua mouere te ad iustitiam coram Deo tua voluntate non potes . Sic benedictum in sæcula Verbum Patris æterni incarnatum , qui est Christus IESVS .

A M E N .

RESVR-

RESURRECTIO CHRISTI GEORGI
 Albrecht Dürer 1498

<p>1. Die Auferstehung Christi
 2. Die Erscheinung des Engels
 3. Die Erscheinung der Maria Magdalena
 4. Die Erscheinung des Thomas
 5. Die Erscheinung des Petrus
 6. Die Erscheinung der Jünger
 7. Die Erscheinung der Maria
 8. Die Erscheinung der Jünger
 9. Die Erscheinung der Maria
 10. Die Erscheinung der Jünger</p> | <p>1. Die Auferstehung Christi
 2. Die Erscheinung des Engels
 3. Die Erscheinung der Maria Magdalena
 4. Die Erscheinung des Thomas
 5. Die Erscheinung des Petrus
 6. Die Erscheinung der Jünger
 7. Die Erscheinung der Maria
 8. Die Erscheinung der Jünger
 9. Die Erscheinung der Maria
 10. Die Erscheinung der Jünger</p> |
|---|---|

A. Adest Christus in anima ad sepulcrum ex limbo cum Angelis, & animabus Patrum, ad finem crepusculi primae Sabbati.

B. Vnit animam corpori, & egreditur saluo sepulcro; pronunciat; Vici mundum, conculcaui demonem, mortem interemi, viuo in aeternum.

C. Sepulcrum obfignatum.

D. Milites duo agunt excubias, alij dormiunt, nemo quicquam omnino sentit.

E. Ducit Christus captiuum sathanam, mortem, &c.

F. Per totam Iudeam e sepulchris apertis, sancti excitantur, quorum animae inter fuerunt Christi resurrectioni, & apparent deinceps multis.

RESURRECTIO CHRISTI

GLORIOSA.

411

MATTH. XXVII. MAR. XVI. LVC. XXIII. IOAN. XX.

In cvij. imaginem Adnotatiuncula.

cvij.

134.

A. Adest Christus in anima ad sepulchrum ex Limbo cum Angelis & animabus Patrum ad finem crepusculi prima Sabbati.
B. Vnit animam corpori, & egreditur sabio sepulchro: pronuntiat: Vici mundum, conculcaui Daemonem, Mortem interemi, Viuo in aeternum.

C. Sepulchrum obsegnatum.
D. Milites duo agunt excubias, alij dormiunt, nemo quicquam omnino sentit.
E. Ducit Christus captivum Satanam, Mortem, &c.
F. Per totam Iudaeam è sepulchris aperti Sancti excitantur, quorum animae interfuerunt Christi resurrectioni, & apparent deinde multus.

Tertia die resurrexit à mortuis.

ADNOTATIO.

A. **H**ora nona emisit spiritum in cruce Christus: fuit eius anima in Limbo tres horas, quod erat reliquum sexta Sabbati, totum praetera Sabbatum, quod à vespera in vesperam agebatur, ac totam ferè noctem prime Sabbati, quam Dominicam Diem ex Christi resurrectione appellant Apostoli, tenuit nomen Ecclesia. Itaq; tribus diebus fuit Christus mortuus & tribus noctibus, hoc est tribus diebus, vno naturali integro, partibus duorum, & ad finem horæ 39. post mortem resurrexit. Igitur in ipso Solis primo exortu, vel in extremo diluculo resurgit Christus, & lucem affert mundo caelestem. Expolians enim infernum, hoc est, educens omnes animas ex Limbo, multas ex Purgatorio, praecedentibus & cingentibus eum Angelis, prosequentibus beatis animabus è Limbo in montem Golgotha & sepulchrum ascendit gloriosissimo triumpho, ducens victam Mortem & Satanam. Stat caelestis pompa triumphi super monumentum: nihil impedit aciem mentium humanarum vel Angelicarum, longè minus Christum impedit obiectum saxum, vel claustra sepulchri: contemplantur omnes mortuum corpus, virisque & corporis & animae contemplantur diuinitatem, vident verissimam Christi mortem.

B. At verò exemplo virtute sua diuinitatis redit anima Christi ad corpus, illi se insinuat, il-

li vnitur, ut vnita antea fuerat: verum illa fuerat vnio patibilis corporis & mortalis; hac impatibilitatem eius corpori attulit atque immortalitatem. Fit rursum homo Christus, redundat anima illa beatitudinis gloria in corpus, & micant è Christi corpore fulgores immensi, splendidiore verò ex vulneribus. Indutus surgit gloria sindone speciosissima, ut erat appariturus suis: gerit insigne sui triumphi crucem, ex diuina quadam claritate consecratam: egreditur è sepulchro immoto lapide, illa se sigillo: leuat in caelum manum suam, & dicit, Viuo ego in aeternum; Vici mundum, conculcaui Daemonem, Mortem interemi. Fiunt omnium Angelorum & animarum infinita gratulationes, cantantur diuina laudes Deo & Christo eius.

C. Sepulchrum obsegnatum omni diligentia & fide.

D. Milites alij dormientes, duo militari more agentes excubias, omnia secunda & quietata undique: neque verò eorum qui in sepulchro excubabant quisquam sentire vel videre quid gerebatur poterat; surrexit enim Christus IESVS clauso sepulchro, ignorantibus prorsus militibus.

E. Satan & Mors; ille vincit, hac in terram prostrata quasi extincta.

F. E sepulchris viuientes procedunt Sancti, nã eorũ animae cum Christo fuerant in Limbo: interfue-

Mm a runt

runt eius resurrectioni, ex qua vim resurgendi accipientes singula ad corpora cum suis Angelis ad sua sepulchra Christo annuente properant; illi colligunt eorum materiam corporum, Christus inserit animas; fiunt homines, resurgunt à mortuis, discedunt Ierosolymã, apparent multis, narrant Christi mysteria, exponunt resurrectionem.

Gerebantur autem hæc quo tempore alia fiebant & Angelorum, & Christi apparitiones. quo ministerio expleto rursus redeunt ad sepulchra animæ, deponunt corpus, deinde redeunt ad Christum quæ semper viderant: neque enim verendum est, ne in ea morte sensum doloris habuerint, quæ singulari Christi virtute & mysterio fiebat.

MEDITATIO.

1. Cor. 15 **H**E v s vbi, Mors, victoria tua? Vbi stimulus tuus Peccatum? Vbi Satan? Vbi Infernus? Putastis vos perpetuum regnum obtinere in mortales: infania ista fuit vestra, & fanaticus error, & tetra tyrannis. Agite, exerte capita vestra si potestis: sibilum tuum vibra seipens tortuose. Vitam autemastis vos conculcare posse perpetuò, at vbi nunc vis vestra? vbi vestra impotentia? vbi tartareum in homines regnum? Concidit, concidit vobiscum Babylon: confusa est vestra tenebrosa Babel & conculcata: vicit leo de tribu Iuda: absorpta est non Mors solum, sed Peccatum, Satan, Infernus; absorpta sunt omnia in Christi I E s v resurgentis victoria. Gaudete cæli, exultet terra, latentur omnes qui inhabitant orbem terrarum; montes & colles cantent Christi resurgentis laudem, omnia ligna orbis terrarum plaudant manibus. Vos Filiæ Sion, quæ toties ad luctum egressæ fuistis, egredimini nunc ad gloriam vestri Regis, ad laudem, & lætitiã, & exultationem mētium vestrarum in cælesti iubilo: contemplantur Angelorum diuinam exultationem. En vobis euāgelizant surrexisse I E s v M, resurrexisse Christum, surrexisse è mortuis Dominum vitæ, cæli regnatorem, triumphatorem Peccati, Satanæ, Mortis, & Inferni. At quis suscitavit resurgentem Christum? Ipse se, qui alios mortuos suscitavit; in quo Elias, in quo Eliseus suos mortuos excitaverunt; erant suscitaturi Apostoli, & alij Dei homines. O potentiam mortui I E s v immensam! Neque tamen mirum: mortuus I E s v Deus erat omnipotens, consubstantialis erat Patri, & Spiritui sancto, vita erat sempiterna. Vos quidem Angeli mori nõ potestis, neque enim corpus accepistis, quod deponere possitis; nec naturã, quæ corruptioni subiecta sit: potuistis tamen per peccatum mori, ut mortui sunt Dæmones. itaq; sentitis quàm sublime beneficium acceperitis a Deo, vbi æternam vitam gloriæ accepistis. Illi vbi vitam gratiæ amiserunt & condénati sunt,

conijciunt per mortem æternam, quantum fuerit boni in vita sempiterna. T abescite vos Diaboli in vestra morte, gaudete vos nobiscum, o sancti Angeli, ex laude gloriæ resurrectionis Domini vestri & nostri, ex gustu vestræ vitæ, quam possidetis in Deo, ex charitate vestra in nos, & nobis de nostri beneficij excellentia congratulamini, quam per Christum resurgentem accepimus. Viuebamus quidem vitã quandam naturalem; sed quæ nobis cum plantis, cum animantibus, cum perditis hominibus, cum malignis etiam spiritibus communis est. à Deo quidem illam habebamus; vita enim omnis, & vitalis motus ex Dei vita ducitur: sed tamen ita viuebamus, vt illa vita esset in nobis materia & pabulum mortis sempiternæ; fecerat enim peccatum, vt hæc vitæ non viuerent. Quis enim absq; vita gratiæ, quæ est inchoatio vitæ sempiternæ, viuere velit, vel verè viuere possit, & non potius viuens sit in morte, præsertim cum illa mors esset futura æterna? Confectit ineffabili mysterio vitã quã recuperavit resurgens Christus, verã vitã nostris & animis & corporibus, quæ mortua erant in peccatis nostris. Exulta o anima, iubila cor & caro mea in Christum viuũ, & vos viuificantẽ; vitæ enim illi vestræ, quæ dabat potentij per se moueri & agere, sed intermortue dabat, parta diuiniõ vitæ est, quæ supra vestrã naturã est: neq; enim ad illã leuari potuistis, non illa vita vti, nisi à Dei infinita potentia & misericordia vobis communicaretur. Hoc factum est, vbi Christus Filius Dei vitã corpori suo dedit, quã deposuerat; mors enim eius fecit, vt peccata quæ illã vitã excluderant, extirparentur, vnde exstitit resurrectio, quæ simul exhibuit nobis gratiam, quæ est vita sempiterna: quia traditus est Christus Dominus & Deus noster à Patre & semetipso propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostrã. Vtriusque fuit voluntas, simul & Spiritus sancti, vt traderetur. Filius Patri coæternus in cruce in & mortem, non propter sua, sed propter peccata nostra;

1. Cor. 15.
Apo. 5.

1. Cor. 15

Esa. 55.

Zach. 9.

Rom. 4.

nostra; ad hæc enim delicta crucifixus & mortuus est Christus, unde meritis est nostrâ iustificatione, quæ remissione peccatorum constat, & gratiæ infusione. Quod explicat diuine Paulus: *Traditus, inquit, est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram*: mors enim Christi & resurrectio iustificationis nostræ causa est efficienter; mors etiâ meritorie. Representatur verò in morte & resurrectione Christi nostra iustificatio; Christus enim resurrexit à morte in vitâ diuinâ virtute; nos à peccati morte in vitam gratiæ eadem virtute per meritum crucis Christi, & virtutem resurrectionis eius.

O adorandâ tuæ resurrectionis vim magne IESU: quæ in nos influit, quæ nos viuificat, nõ solum vt deleto peccato vitâ gratiæ tuæ viuamus, quæ est vita animæ æterna; sed vt corporis mortalitatem exuamus, & per mortem immortalitatem apud te & per te induamus in cælo. Cumulas autem nos, benigne IESU (quæ tuæ misericordiæ est exundantia) suauissimis tuæ resurrectionis muneribus: vbi illius quoque sensum nobis communicas, & sentimus nos mori & mortuos esse peccato, voluntaria & acriter penitentia peccata proicientes, gratiam Sacramenti accipientes, ac nihil malæ voluntatis reliquum in nobis agnoscentes; sed factos nos esse tuæ mortis consortes, & per tuos cruciatus & mortem nostrorum sensuum, & potentiarum, & affectuum terrenorum mortificationem imbibentes, tuæ passionis & crucis virtutem concipiendo ex imo corde in te: unde quasi ex ergastulo mortis educimur in vitâ placidam, lucidam, lætam, in vitam è resurrectionis tuæ vita profluentem, quæ nostram animam replet iucunditate, splendore, diuina virtute, & facit vt in nouitate vitæ, ac motionum vitalium in te ambulemus, operantes quod bonum est per te & propter te: idcirco enim vitam à te accipimus, vt in te illam exerceamus, & vitam operemur æternam.

Audi verò Anima mea: huc ades & tu corpus meum, & tota humanitas: audite potentiam meam, attendite omnes & videte: Quid eratis, vbi, quomodo; quid agebatis absque Christi morte, absque Christi resurrectione? Eramus quasi nõ essemus, quasi redacta per peccatum ad nihilum. Quid enim, Domine IESU, sine te esse potest, & non potius pessimum nihilum est, quies fons & essentia, & esse, & vitæ omnis? Itaque eramus, viuēbamus; quod esse, quæ vita à Deo sustentabatur, vt posset à te

separata esse, & experiri nihil se esse sine te; pessimum esse sine te, quâ vt optimè esset creatura uera. At vbi cratis? Extra te eramus Dñs: extra quem tamen consistere non poteramus: in tenebris eramus, tu es lux infinita; in Inferno eramus, tu verò es in Paradiso: tu enim Paradisus es, & gloria sempiterna: in peccatis eramus, quæ à te separant, tu in vnitate diuinitatis sanctitas & iustitia infinita: eramus cum Satana & immundis spiritibus, tu in Trinitate tuæ diuinitatis purissime cum splendidissimis spiritibus. Et hic tamen cum essemus & illic tu esses, erat tamen natura nostra in te, quæ erat incredibilis nostræ poenæ acerbitas, cum esse nostrum à tua gratia & gloria esset separatum, nec sumeret diuinum & supernaturalem ex te influxum, cuius eramus creati capaces, etiâ auidi naturaliter. Quo pacto autem eramus? Pessimè semper; etiamli mala nostra non sentiremus propter nostram socordiam & iniquitatem. Dominabantur in nos hostes nostri, non domestici solum Carnis & Sensuum nostrorum, sed affinis Mundus cum suis concupiscentijs, simul crudeles Dæmones in nos saueiebant: omni spurcitia erat anima nostra, nostræ potentia, nostræ manus opletæ; nihil in nobis sanum, nihil non conculcatum à nostris persecutoribus, nihil non mortuum ex nobis sine Christo. Quid tandem agebamus? At nihil agebamus. Num aliquid poteramus sine te magne IESU? Nam quæ faciebamus, mortua erant sine vitæ tuæ spiritu viuificatæ. Neque solum erant nostræ actiones mortuæ, sed nonnumquam mortifere etiam. Quid enim in nobis mortem operari non poterat? Quid non augere continenter mortem nostram sempiternam, & inferni reatum? Nam si qua bona absque te & tua gratia agere poteramus quasi naturaliter, ea etiam interibant, nec nos liberare ab æterna damnatione poterant. Seruiebamus concupiscentijs impotentibus, & dæmonum crudelitati. Tales eramus sine tua morte & resurrectione, sancte IESU; & longè erant peiora quæ eramus, quàm quæ ego commemorare possum. Fecit tamen tua mors & resurrectio, vt illa mala omnia ex nobis extirparentur, contraria verò bona vt nobis infererentur; habitaret verò in nobis mors illa tua & resurrectio; mors quæ peccata nostra morte afficeret, & in morte contineret; resurrectio vt præmio tuæ mortis nos fruermur in vita tua, & in gratiæ & gloriæ tuæ sempiterna luce. Amen.

Mm 3 EODEM

EODEM DIE APPARET MATRI MARIÆ VIRGINI.

In cix. imaginem Adnotatiuncula.

cix.

- A. Discedentibus Sanctis, è vestigio venit in Montem Sion IESVS cum caelesti comitatu, Matri apparet soli in conclavi; iucundissime colloquuntur.
- B. Gerebantur hac alijs inscijs & marentibus, & mulieribus se ad sepulchrum visendum parantibus.
- C. In sepulchro nulla mutatio.

135.

ADNOTATIO.

A. **D**iscedentibus Sanctorum animis, Christus rectè cum caelesti pompa & Angelorum & animarum venit ad montem Sion & conclave Matris; eò enim è monte Golgotha secesserat pia Virgo Mater plena suavissima atque firmissime spei. Neque verò sola spe resurrectionis proxima sustentabatur, sed simul spiritu cù Christo eras in Limbo, eius gloriam in spiritu & oratione contemplabatur, Sanctorum felicissimum illum conuentum paradysum ex Inferno esse factum intelligebat; nouerat quo tempore, quo temporis puncto esset Filius è mortuis resurrecturus; videbat deinde resurgentem. Neque hoc vel nouum esse cuiquam debet, vel mirum: nã huiusmodi in eo genere sunt, quæ cum à Sacris litteris prodita nõ sint, nec cum illis pugnet, piè tantum meditamus, vt inde deuotionè colligamus, nõ fidem Catholicam astruamus. Quid enim fecerint (quod habet historia) sancti viri, piæ virgines & mulieres non pauca, quæ in hoc genere tot priuilegia à Christo acceperint, & Virgo Dei Mater non acceperit? Et ubi eris illud de Matre Dei præconium, quod acceptum ab excellentijs laudum quas Sancti in Virginè Matrem conferunt celebramus; Nullam factam esse cuiquam Sanctorum prærogatiuam a Deo, quam excellentiùs nõ acceperit Virgo Dei Mater MARIÆ? Quocirca meditari etiam possumus Matri prius Christum apparuisse, quam Magdalene; etiam si huic primò inter querentes mortuū Christum, & vix fidem resurrectionis tenentes. Inter hos igitur primò apparuit Magdalene (de his enim solùm apparitionibus loquebantur Euangelistæ) inter quos non deccuit, nec potuit

MARIA intelligi. Denig, Anselmus, & Rupertus, Bernardus, & recentiores hanc pietatem sequuntur; quam innuere videtur Ecclesia Romana, vbi in die sancto Pasche primam stationem celebrat ad Dñam Mariam. Erat in hac animi spe, in hac luculenta contemplatione Maria: & ecce tibi diuino lumine refulgens clauso conclavi ingreditur ad Matrem circumfusis Angelorum & Sanctorum agminibus Christus. Assurgit omni gaudio & spiritus exultatione delibuta sanctissima Virgo: illam salutat Filius, Filium adorat Mater, suavissimè asident, collocat Matrem ad suam dexteram Christo, misceni de passione, & de Limbo, de victoria, de resurrectione letissimum colloquium. Accedit caelestis Angelorum melodia: Regina cæli lætare, halleluia, &c. Honorem deferunt Angeli & Sancti omnes Dei Matri, atque suæ Imperatrici.

Ansel. l. de excell. Virginis. Rupertus lib. 6. de diuinis off. c. 25. Bernar. ser. primo de resurrectione. S. Vinc. ser. 1. de refut. B. Brigida lib. 6. c. 94. & ser. Angel. c. b. Niceph. lib. primo Ecclef. c. 38.

B. Hac alijs omnibus inscijs gerebantur; erant enim in alijs adiu locis marentes & lugentes mulieres, & discipuli se inuicem solantes, recolentes quæ viderant, rerum maximarum admiratione attoniti, non sine spe aliqua resurrectionis futura. Expectabant verò omnes donec Sabbatum præterires, & cogitabant mulieres ad sepulchrum redire cum aromatis. Egrediebatur ad multitudinem aliquãdo Virgo Mater, omnes iubebat bene sperare; solabatur omnium dolorem sua animi magnitudine, omnium animos erigebat, neque tamen cuiquam aperiebat quæ ipsa viderat.

C. In Sepulchro nulla adhuc mutatio: dormiunt alij milites, duo suas excubias obeunt, stent adhuc omnia.

MEDI-

A. *Descendentibus Sanctis, è vestigio venit in montem Sion IESVS, cum caelesti comitatu, Matri apparet soli in conclavi; iucundissime colloquantur.*

B. *Gerchantur haec alijs inscijs, & parentibus, & mulieribus se ad sepulcrum visendum parantibus.*
C. *In sepulcro nulla mutatio.*

MEDITATIO.

DOce nos, Virgo Dei Mater sacrosancta, quid est quod sancti Euangelistæ nullam de te mentionem faciunt, vbi de Christi Filij tui resurrectione agunt, & eius apparitionibus? Me docet pro Matre mea benedicta respondere. Sapientia Patris mei & mea id factum est & prouidentia. scribebant enim Euangelistæ de iis qui quærebant me mortuum; illa non querebat, tenebat enim me in spiritu, nec dimittebat: minus querebat mortuū, quem sciebat è mortuis resurrexisse. Agebatur de variis dubitationibus illic, vt illis expulsi fieret robustior fides resurrectionis; in Matre nulla fuit vnquam in fide dubitatio, nulla in resurrectione vel aliis mysteriis meis hæsitatio; semper fuit in ea constans & viua fides dono sapientie, intellectus, & scientie illustris; frequentes etiam spirituales reuelationes accipiebat à me. Sat agebant præterea Spiritu sancto inspirati Euangelistæ testimonia præbere, quibus assereretur vera mea resurrectio, & confirmaretur apud discipulorum tarditatem, & eorum qui erant credituri: quod munus nolui Matrem meam subire; ne si illi non crederetur vt Matri de filio prædicanti, eius existimatio & dignitas lædi videri posset, quæ fuit mihi semper charissima & sacrosancta; neque volui ea de re ipsam à quoquam interrogari. Illud porro non fuit necessarium literis mādare, quod erat necessarium & obuium credere sine Scriptura: nemo enim erat futurus adeo tardus, vt crederet Matrem Magdalenæ, de qua eieceram septem dæmonia apparuisse me, & non Matri, quæ Domina est etiam omnium Angelorum, non solum dæmonum omnium perpetua triumphatrix. Et quid putas obiter fecisse Euangelistas, cum tā diligēter aliis meā astruunt resurrectionē: nisi viā munire, quæ ducere vos posset vt crederetis, cum tam multis etiā primo die resurrectionis apparuissem, prius & excellentius Matri meæ apparuisse? Nam si, quod nō dicar primū Matri apparuisse, non apparui primū, ne apparui quidem, cum simpliciter non serbant me illi apparuisse. Tota igitur Evangelica narratio quasi excellentias Matris meæ, quæ in me redundabant, silētio celebrat eloquenti, & laudum plenissimo. Itaque nihil est quod te moueat, quod primū dicar appa-

ruisse Mariæ Magdalenæ, vbi de aliis apparitionibus meis fit mentio inter dubitantes & quærentes me mortuum, inter eos qui ad testimonium meæ resurrectioni ferendum parabantur. Inter hos primo loco Mariæ Magdalenæ apparui; qui alioqui vniuersis Patribus, quos mecum è Limbo eduxeram, & Angelis qui mecum erant, prius apparui resurgēs è mortuis, prius Matri meæ vnerandæ, de quibus apparitionibus alieno loco & tempore dixissent Euangelistæ. Confirmasti, sancte IESV, meam deuotionem tua singulari in immerentem benignitate.

Euge Anima mea, surgens Dominus è mortuis nō solum vim suæ resurrectionis & vitæ illā quā induebat simul cōmunicat Matri, sed præmissis Angelis qui illi prænuntiarent se resurrexisse, ipse extemplō cōsequutus adest, atque eius & animā, & corpus, & potentias omnes replet suæ resurrectionis & vitæ splendoribus & suauitatibus. Contemplant, quæso te, Anima mea & Spiritus, iucunditatem colloquij resuscitati Dei & eius Matris, lucem, lætitiā, diuinitatem; vt illud admirabile colloquium celebrant Angeli exultantes, vt exhibent omnem reuerentiam, vt & suam adorationem deferunt Matri Domini & Dei sui Reginæ cælorum, vt illi congratulantur, vt illam laudant & magnificant; vt verò ipsa vicissim humilitatis suæ auget virtutem, vt significat Christus placere sibi illa Matris præconia. Celebrat Christus ipse Matris visitationem, euocat Adam ad Matrem: Vides, Mater, hanc animam, inquit: hæc est primi parentis tui, mei etiam secundum meam humanitatem, & corpoream substantiam. Nihil verò est quod erubescas, amice parens Adam: deiecit tuam constantiam serpens tortuosus per mulierem; verum en tibi Mater mea, quæ illius caput contriuit per me. Illa formata est mulier ex tua costa sopore occupati à Deo; hæc ex fortitudine meæ passionis & mortis formata est excellenti priuilegio. Illi tu obedisti, vnde prouenit peccatum & tuum, & omnium mortalium; hæc nuntian te Angelo meam conceptionem Deo obediuit, vnde gratia infinita meæ vnionis hypostaticæ prouenit, & omnis gratiæ & salutis exundauit plenitudo. Huic defer obedientiam

tiam & honorem; hæc enim salutem tibi, quã per lachrymas tuas consequutus es, attulit, quando me concepit & peperit. Vides gloriam meam & Heuam meam, in his gloriare, & laudem da Deo, vt das; & vide quã felix dici possit tuum peccatum, quod talem ac tantum habuerit Redemptorem, talem Redemptoris Matrem. Nihil enim deperijt de proposito Dei, de æterno eius consilio & clementia. Volebamus Pater, ego, & Spiritus sanctus ruinas Angelorum restaurare & complere; non fecit tuum peccatum, vt non compleantur; tot enim mortales in cælum euadent ad æternam beatitudinem, quot, etiamsi nullus homo peccasset, in cælum fuissent assumpti; neq; hi solùm, sed plures quàm Angeli perierant. Hæc ego hac mea resurrectione conficio, his fruere in me, de his gaude; simul de excellenti meæ Matris lætitia & gloria. Ipsam quidem videbis in cælo post aliquod annos in anima simul & corpore glorificatam; tu corpus tuum assumes tandem in fine sæculorum gloriosum, & mecum regnabis in æternum. Dein accessit annuente Christo Heua mater, similis verecundæ de suadeceptione & præuaricatione, & mariti ad peccatum sollicitatione. Hanc voluit I E S V S, propius accedere ad Matrem. Accede, inquit, ad Matrem meam Heua mater, accede ad meam Heuam: quod cum facis, ad me accedis: in eã agnosce maiorem dignitatem, quàm tu amisisti. Tu fuisti donata iustitia originali & gratia, vnde posses excidere; hæc excellenti gratia, vnde excidere nõ potest diuino priuilegio. Tu fuisti mater viuentium, sed morituroorum; hæc mater facta est vitæ æternæ, mea qui sum vita æterna, & qui vitam æternam do mundo. Hæc vera est virago: tu id fuisti, sed de carne hominis sumpta; ego ex hac carnem sumpsi, & factus sum Deus

homo. Tu peccasti; hæc numquam, ne peccato quidem originali. Gaudes tu de tua poenitentia; hæc de sua innocentia perpetua. Huic da honorem secundum me maximum, vt Matri meæ. Ad tuam lætitiã quam concepisti de meæ resurrectionis gloria, adiunge gaudium de Matris meæ gaudio & gloria. Accedite quotquot ex mortuis resurrexistis, & Matri meæ secundum me deferte honorem, huic congratulamini de mea resurrectione, & eius dignitate & gloria. Vos Ioachim & Anna parentes Matris meæ, & per eã mei, adeste, agnoscite filiam, & videte quanta gloria de mea resurrectione eam ego coronauerim. Beata vestra fecunditas, beata fuerunt vbera tua, Anna, quæ Matrem meam lactauerunt: vestram fecunditatem dico ego felicem, & tua vbera de tanto dono: vos gratias Deo agite, & Matrem meam exaltate, & celebrate filiam vestram. Accedite quotquot præsentem estis beatæ animæ, veneramini Matrem meam, Reginam cæli, Dominam vestram & Angelorum omnium, & illi de mea resurrectione & gloria, de eius exultatione & iubilo congratulamini.

Hoc ego tibi munusculum offero Virgo & Mater gloriosissima M A R I A, indignus quidem, & balbutiens, & omnibus modis ineptus; certe tamẽ de Filij gratia, & tua intercessione, tuæ dignitatis, & gloriæ, & exaltationis desidero studiosus esse & deuotus, in tuum patrocinium recipi, tuus esse seruulus. Oro, Domina, per resurrectionem Filij tui, & per huius gaudium, quod celebrare volui, & non potui assequi; vt hoc mysterium sensu cordis mei & spiritus complectar, illius veritas & sensus meum exhilaret animum, & vitã gratiæ nouam, salutarem, lætam cordi meo conciliet; vnde Filio tuo possim obedire atq; seruire, & tibi secundum ipsum. Amen.

EODEM DIE, DE PRIMO ADVENTU MULIERUM AD SEPULCRUM.

Matt. xxvij. Marc. xvi. Luc. xxij. Ioan. xx.

136

cx

- A. Parauerant mulieres aromata: veniunt ad monumentum, cum tenebræ essent, perueniunt orto iam sole.
- B. Sed antequam peruenirent, Angelus iuuenis pulcherrimi speciei, excitat magnum terræmotum; reuoluit lapidem ab ostio monumenti; exanimantur metu milites, & sunt velut mortui.
- C. Introspectientes mulieres in speluncam,

- vident Angelum in morem fulguris collucentem, & reuolutum lapidem, & insidentem ei Angelum, Obs tупescunt.
- B. Recreat eas Angelus, nunciat resurrexisse IESVM, Hortatur, vt sepulchrum visant, & discipulis Christum surrexisse renunciant.
- D. Iacent milites velut mortui.

EODEM DIE, DE PRIMO ADVENTV
MVLIERVM AD SEPVLCHRVM.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LVC. XXIII. IOAN. XX.

In cx. imaginem Adnotatiuncula.

cx.

- A. Parauerant mulieres aromata: veniunt ad monumen-
tum cum tenebrae essent, perueniunt orto iam sole.
- B. Sed antequam peruenirent, Angelus iuuenis pulcher-
rim specie exciit magnam terramotum, reuol-
uit lapidem ab ostio monumenti; examinat
metu milites, & sunt veluti mortui.
- C. Introspectantes mulieres in speluncam, vident Ange-
lum in morem fulguris collacentem, & reuolu-
tum lapidem, & insidentem ei Angelum: ob-
speserunt.
- B. Recreat eas Angelus, nuntiari resurrexisse IESVM,
hortatur vt sepulchrum visant, & discipulis
Christum surrexisse renuntiant.
- D. Iacent milites velut mortui.

136.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LVC. XXIII. IOAN. XX.

Vespere autem sabbati, ^a que luce-
scit in prima sabbati, venit Maria
Magdalene, & altera Maria, vide-
re sepulchrum.

Et cum transisset sabbatum, ^a Ma-
ria Magdalene, & Maria Iacobi,
& Salome emerunt aromata, vt ve-
nientes vngerent IESVM. Et

valde mane vna sabbatorum, Vna autem sabbati, Ma-
ria Magdalene venit
mane, cum adhuc tene-
brae essent,

valde diluculo vene-
runt

Et ecce ^b terramotus factus est ma-
gnus. ^b Angelus enim Domini de-
scendit de caelo, & accedens reuoluit
lapidem, & sedebat super eum. Erat
autem aspectus eius sicut fulgur, &
vestimentum eius sicut nix. Prae ti-
more autem eius exterriti sunt cu-
stodes, & ^b facti sunt
velut mortui.

veniunt ad monumen-
tum orto iam ^a sole: & di-
cebant ad inuicem: Quis
reuoluet nobis lapidem
ab ostio monumenti?
Et ^c respicientes vide-
runt reuolutum lapidem.

&
vidit
lapidem sublatum à
monumento.

Et inuenerunt lapidem
reuolutum à monumento.

erat quippe magnus valde. Et in-
troeuntes in monumentum, viderunt
iuuenem sedentem in dextris, cooper-
tum stola candida, & obstupuerunt.

MATTH. :

MATTH. XXVIII. MARC. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XX.

Respondens autem Angelus, dixit mulieribus:

Nolite timere vos:

scio enim,
quod IESVM,
qui crucifixus est,
quaritis:

Non est hic.
surrexit enim, sicut
dixit.

venite, & videte locum,
vbi posuerat
Dominus.

Et citò euntes,
dicite discipulis eius,

quia surrexit:
& ecce praecedet vos
in Galilaeam;
Ibi eum videbitis.

ecce praedixi vobis.

Qui dicit illis:

Nolite expauescere:

IESVM

quaritis Nazarenum,
crucifixum:

surrexit, non est hic;

ecce locus,
vbi posuerunt
eum.

Sed ite,

dicite discipulis eius.
& Petro,

quia praecedet vos

ibi eum videbitis,
sicut dixi vobis.

ADNOTATIO.

A. **P**Arauerant iam ante Sabbatum aromata sancta mulieres Maria Magdalene, Maria Iacobi, id est, Alphai uxor, & Maria Salome, cum his Ioanna uxor procuratoris Herodis Anipse, & aliae. Et Sabbato quidem siluerunt iuxta legis mandatum: apparense verò iam prima Sabbati luce contendunt ad sepulchrum, ferentes quae parauerant aromata. Surrexerat quidem iam Christus; erat tamen clausum sepulchrum, excubabant milites, non poterant ad monumentum vel accedere mulieres propter militum custodiam, vel ingredi propter lapidis magnitudinē, qui ostiū sepulchrae claudebat, & publicae lapidis obfignationem: rejiciuntur autē haec omnia, antequam perueniant mulieres.

B. Misit enim Angelum Deus, cuius aspectus vel species erat ut fulgur, vestis candida ut nix. Is excito vehementi terra & motu primum terret custodes, dein remouet ab ostio monumenti lapidem, & illi insidet. Angelico splendore ac maiestate perterrentur adeo milites, ut abiectis armis, viribus omnibus destituti & animo, quasi mortui in terram deijcerentur.

C. Sedato terra motu adueniunt mulieres

sancta in cōspectum sepulchri orto iam sole, quae domo discesserant cum adhuc essent tenebrae: reliquas verò antecedeat feruentior Magdalena. Dicebant verò ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Sollicitè de his agebant, oculis in terram dimissis praedoloris sensu, & reuerentia, vel etiam timoris. Respicientes autem ad monumentum, antequam ad priorem speluncam ingrederentur, vident ex sepulchro ipso & secundo specu lapidem reuolutum, qui erat maximus: neque de custodibus cogitant (fecerat iam illis animum Christus) sed confidenter ad primam speluncam adueniunt, obstupescunt, & timent conspicientes figura iuuenis splendidissimi Angelum, candida stola ornatum. Is ad dexteram sepulchri super lapidem, quem ab ostio remouerat sepulchrae, sedebat praestolans mulierum aduentum. Accedentibus propius mulieribus, praenit illarum interrogatiōnem tacitam ac metu suppressam:

B. Nolite, inquit, expauescere. Rescicit prius earum animos ex stupore & metu. Hoc enim ingenium est caelestium visio, ut quandoquidē totam hominis naturam antecellunt, ita totum hominem

hominem subito perturbent : verum exemplo adest diuina virtus, quæ imbecillitatem humanam erigat atque reficiat. Indicat deinde Angelus quem quærent IESVM Nazarenum crucifixum resurrexisse, vt prædixerat, nec eo loco esse: inuitat verò eas vt ad interius antrum procedant, quò suis oculis perspiciant non esse in sepulchro IESVM, & resurrexisse credant: ad hæc iubet, vt citò ad discipulos reuertentes nun-

tient resurrexisse Christum, & futurum vt eos præiret in Galilaam. Colligunt se ex timore sanctæ famine, & ad sepulchrum properant: ingrediuntur vna post aliam omnes.

D. Non sunt milites ita depingendi quasi arma expediant viso Angelo, & sint pugnaturi: contra fuit; nam exterriti & exanimati, abiectis armis ad terram exporrecti iacuerunt veluti mortui.

MEDITATIO.

Resurrexerat Christus videntibus Angelis & Patrum animabus; apparuerat Matri; lux resurrectionis, vitæ, & gloriæ Christi Ecclesiam illustrabat; erant omnia plena exultatione & iubilo caelesti atque splendore: & tamen hæc lux & splendor gloriæ non erant conspicua mulieribus, quæ Christum erant sequutæ à Galilæa, non discipulis, ac ne Apostolis quidem: vigebar adhuc sensus passionis Christi & crucis; tristitia & luctu erant corda occupata. Non erant quidem infideles, sed ne fideles quidem perfectæ fide & consummata; quasi videres illos ad fidem ampliorem informari, fuisse in illis vniuersalem quandam fidem, & quæ virtute omnes articulos contineret vno complexu; in Christum enim credebant omnes, sed ita vt reuelationes particulares eorû fides adhuc non accepisset. Dixit certe Christus se crucifigendum, & resurrecturum è mortuis; sed nullus intellexerat, ne Apostoli quidem. postea viderant cruci affigi, & mori; toti in hoc erant, moerentes & desolati: Mortuus est IESVS. mortuus est Dominus noster, mortuus est Christus Filius Dei viui, in quo erat nostra spes collocata, & Israël Dei. Dignissima illa eis videbatur causa cut lugerent; itaque hac cogitatione implicati aliquid nihil cogitabant. Fuerant quidem in eorum corde & fide ante passionem omnia quæ erant credituri; non adhuc tamen erant illis omnia reuelata tam apertè, vt fidei articulos constituerent: nihil difertè de Sacramento penitentia audierant, nihil de primatu Petri nisi futuro: designata tantum hæc in doctrina Christi erant; non erat adhuc illis sensus apertus vt Scripturas intelligerent: multas veritates erant ab Spiritu sancto docendi, quas nondum intellexerant. Hæc cum ita sint, meditandum nobis est quemadmodum Ecclesia sit ad fidem resurrectionis Christi instituta.

Agite vos sanctæ mulieres, docete nos; e-

legit enim vos Christus per quas gloriam recuperatæ vitæ suæ Ecclesiæ insinuaret. Credebatis mortuum, & sepulchro conclusum Dominum; hæc enim videratis: quare vestram deuotionem sequutæ paraueratis vnguenta aromatica, quibus mortuum vngueris, & diligenter quidem, tum ante sabbatum sexta sabbati in itinere redeuntes ex sepulchro, tum post sabbatum prima sabbati noctu. Vixistis certè vos Christum mortuum, & celebrastis animi vestri proposito & deuotione, etiam si non re ipsa: accepit Christus vestrum obsequium, vt ante passionem acceperat tuum Magdalena, sepulchrum eius vocatione pretiosa vaticinantis. Ita per vestrum desiderium docuit nos Dominus suam sepulchrum laudibus & pia oratione prosequi, vt vim accipiamus perfectè moriendi peccatis nostris, & in ea morte perseverandi. Neque tamen in hac meditatione nobis est sistendum, vt mulieribus non permisit in eo perseverate, sed fecit, vt desiderium vngendi Christum mortuum exciperet non solum Angelorum conspectus & alloquium, sed Christi etiam è mortuis suscitati, & in æternum viuētis. Sed quo tempore venistis vos ad inonumentum? Adeò eramus illinc perterritæ & afflictæ propter Christi mortem, hinc vngendi Domini desiderio adeò flagrantes, vt post sabbatum tota nocte quæ lucebat in primam sabbati conuiescere nequiremus, & cum primùm aurora videtur esse vicina; domo exierimus festinanter, nec de custodia militari cogitarem, non de oblatione publica sepulchri, quæ per obseruatores nostros intelligebamus; nec prouideremus qui magnum illum lapidem ab ostio monumenti dimoueret: ducebat enim nos Spiritus Domini aliò quàm nos putabamus, vt est frequens eius benignitas & prouidentia. Ibamus celeriter quidem, propter auiditatem vngendi Do-

di Dominum, sed retardabat nos aliquando difficultas sepulchri aperiendi; iter etiam longius nobis erat ad Golgotha extra urbem è monte Sion: quocirca deuenimus ad sepulchrum orto iam sole. Augebatur enim in nos Dei benignitas: tenebræ enim erant in mentibus nostris cum domo egredere mur, & in mundo, nondum resuscitato Domino; aurora verò resurrectionis erat, cum in itinere essemus; siquidem & orbi fiebat sol vicinus, & lux Christi resurgentis Ecclesiæ. Venimus ergo ad sepulchrum, cum iam ortus esset Sol. Siquidem resurrexit Christus ad vltimam auroræ partem, quò factum est vt noctis umbrâ, in qua perpetuò fuerat mundus, illuminaret resurgens Christus, & Ecclesiã fulgoribus cælestibus repletet. Ibi verò sensimus in spiritu nostro nescio quid nouæ exultationis & lucis; & tamen, quod identidem feceramus in itinere, in eo eramus: *Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?* Progrediebamur tamen, qui erat interior spiritus nostri instinctus. Eramus iam ad vestibulum monumenti, & ne tunc quidem militum vllam habuimus rationem, vel metum concepimus. Vidimus tandem reuolutum ab ostio monumenti lapidem illum magnum valde, quòd nostros animos refecit: itaque plenæ spei bonæ sumus ingressæ in anteriorem specû. Túc verò conspicimus rem admiratione, timore, & stupore plenam; Iuuenem candidissima veste ornatum, cuius erat aspectus vt fulguris coruscantis, sedentem super lapidem, vt ex eo tamquam ex virtute Christi resuscitati, eius resurrectionem nuntiaret. Obstupimus & timuimus ex illius conspectu; sed è vestigio nostros animos confirmauit dulcissimis verbis: nam & fulgor eius, & candor, & præsentia robur spiritus nobis, & suauitatem cordis inferuerunt, expulso stupore & timore: contra quàm fecerat militibus, qui non solú terræ motu, sed & harum rerum conspectu perterriti, veluti mortui omnibus viribus resoluti in terram ceciderant. Erat videlicet vis illa Angeli diuinitatis, quæ per eandem rem diuersa operatur: ita splendor gloriæ venientis ad iudicium Christi lætus erit bonis, malis terribilis. Eramus iam in alium spiritum immutata, milires æstimabamus ac si nõ essent, non meminimus vnctionis, toræ pendebamus ab illius iuuenis fulgore, & Angelum à Deo missum lætæ confidebamus. Nuntiat il-

*Aug. in
sentit,
l. 4. de
Trin. c. 5
Diuus
Tho. 3.
p. 2. 51.*

le splendidissimis verbis surrexisset Christum, non esse in sepulchro: inuitat vt ipsæ per nos sepulchrum videamus vacuum; simul edicit vt narremus discipulis, & Petro, quòd surrexisset è mortuis Dominus, quòd præiturus esset nobis in Galilæam, & ibi videndus & apertius & clarius. Hoc initium fuit doctrinæ euangelicæ de Christi resurrectione.

Eratis rursus, ô sanctæ mulieres, in aurora resurrectionis; incipiebãt enim ad nos radij illius lucis expandi, non tota lux apparere. Non faciebat illa aurora in vobis fidem plenam, vt nec plenum lumen comunicabat: & tamen permouit vos Angelus vt in monumentum velleris ingredi; videbat enim vos de eius verbis hæsitare. verùm hæc vestra tarditas, nostra erat celeritas; facit enim nobis & certiorẽ fidem resurrectionis, & faciliorem, quòd in vobis permessa est illa dubitatio, ne nos turbaret; & expulsa, vt in nobis constaret illius articuli substantia. Magnum accepimus per vos à Deo beneficium, sed hoc beneficium singulare nos admonet nostrarum in fide imperfectionum, quæ, etiam si non expungunt è cordibus nostris fidei substantiam, debilitant certè illius tenorem, & cohibent incrementum. Et vt de alijs fidei imperfectionibus fileam, resurrectionem ipsam Christi nõne tam frigidè credidimus & intermortuè, vt illa fide nihil ferè moueamur ad amorem mortificationis, & vitæ melioris desiderium; nullam vim accipiamus ex vita resurgentis Christi, ad exercenda opera illius lucis & fidei, opera quæ nobis præcepit Deus vt in eis ambulemus; illius virtuti diuinæ cooperantes? Fides enim diuinitus per charitatem efficax facit, vt quæ credit homo, ea coniungat cum principio reuelationis, Deo ipso, veritate infinita; vnde mirabiles effulgent fidei splendores in nobis, & vis quædam diuina, & omnis boni principium concipitur. Sed quis tandem hæc sentit in spiritu suo? quòd si hæc assequimur, id facimus speculatiuè; quasi credamus id fieri posse, non experiamur in nobis, non gustemus. Orate pro nobis, beatæ mulieres, vt per vim resurrectionis Christi hæc abigantur à nobis fidei imperfectiones; effulgeat verò in mentibus nostris lux fidei, quam charitas viuificet, sapientia, & intellectus, & reliqua dona spiritus illustrent & ornent: & vt Lutherana illa fumosa fides ac diabolica cum authore in Inferno sepeliatur. Amen.

EODEM

EODEN DIE DOMINICO VAGELL APPELLETTI M. FERRELLI
 Handwritten title and author information, oriented vertically.

Handwritten text in the bottom left corner, likely a caption or description of the image.

Handwritten text in the bottom right corner, possibly a signature or additional notes.

EODEM DIE DOMINICO ANGELI APPARENT MVLLERIBVS.

Matth. xxvii. Mar. xvi. Luc. xxiii. Iean. xx.

137
cxi

- A. Ingressæ mulieres, non inveniunt corpus IESV.
 B. Egreduuntur consternatæ.
 C. Apparent eis duo Angeli virorum specie, fulgentibus vestibus, ad sepulcrum stantes, dicunt, Quid queritis viventem cum mortuis?
 B. Ille præ timore fugerunt, nunciaturæ

- discipulis.
 D. Præcurrit Magdalena, quæ prior venerat ad monumentum.
 E. Venit domum in montem Sion, narrat omnia Petro, & Ioanni: superueniunt alie, narrant omnibus omnia.
 F. Milites eodem modo iacent.

421

EODEM DIE DOMINICO
ANGELI APPARENT MULIERIBVS.

MATTH. XXVIII. MARC. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XX.

In cxi. imaginem Adnotatiuncula.

cxi.

137.

<p>A. Ingressa mulieres non inueniunt corpus IESV.
B. Egrediuntur consternatae.
C. Apparent ipsis duo Angeli virorum specie, fulgentibus vestibus, ad sepulchrum stantes dicunt:
Quid queritis viuentem cum mortuis?
E. Illa praetimore fugerunt, unciatura discipulis.</p> | <p>D. Praecurrit Magdalena, qua prior venerat ad monumentum.
E. Venit dominus in montem Sion, narrat omnia Petro & Ioanni: superueniunt aliae, narrant omnia omnia.
F. Milites similiter iacent.</p> |
|---|--|

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XX.

Et ingressa non inueniunt corpus Domini IESV. Et factum est, dum mente consternata essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid queritis viuentem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit. Recordamini qualiter loquutus est vobis, cum adhuc in Galilea esset, dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere. Et recordatae sunt verborum eius:

Et exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno,

As illa exeuntes, fugerunt de monumento & egressae à monumento

Nn

MATTH.

(inuaserat enim eas tremor & pavor) & nemini quidquam dixerunt; timebant enim,

currentes^b nuntiare discipulis eius.

Cucurrit ergo^d Maria Magdalene] & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum, quem amabat IESVS, & dicit, illis:

Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerant eum.

^b nuntiauerunt haec omnia illis undecim, & ceteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cetera quae cum eis erant, quae dicebant ad Apostolos haec. Et visa sunt ante illos, sicut deliramentum, verba ista, & non crediderunt illis.

ADNOTATIO.

A. Ingressa mulieres in monumentum corpus IESV non inuenerunt.

B. Egrediuntur autem mente quidem consternata timore magno, sed gaudio simul magno exultantes, itaque nec ad linteamina, nec ad sudarium aduertunt animum. primo enim Angelo plenam fidem non habuerant; ubi verò corpus non reperiunt, ampliùs fides eorum turbatur. egrediuntur attonitae tremore ac pauore, & in terram vultum declinantes.

C. Apparent egressis duo Angeli, non specie iuuenili ut prior, sed virili, fulgentibus vestibus, nec sedenti ut ille, sed iuxta eas adsunt, neque blandiùs, ut alius, eas compellant, sed seueriùs obiurgant: Quid quaritis viuentem cum mortuis? Nō est hic, sed surrexit. simul eas doceent suauiter: Recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset. Mira est haec verborum & rerum varietas, & plena mysterij, si quis attendat.

B. Quid sancta muliere? Colligunt se ex timore; quae audierant à Christo ipso de eius re-

surrectione in memoriam reuocant, animo concitantur. Audierant à priori illo Angelo, ut citò irent, & nuntiarent quae audierant & viderant discipulis: properant itaque, atque adeò excurrunt & fugiunt in urbem & montem Sion.

D. Et quidem Maria Magdalena, quae & prior venerat ad monumentum, alias antecedit, narrat omnia Petro & Ioanni: perueniunt & aliae mulieres, exponunt omnes aliis Apostolis & discipulis lugentibus ac sentibus rem totam. His autem videntur illarum verba muliebri esse deliramentum: non ita Petro & Ioanni, sed religione tacti, condicunt inter se ut ipse per se curriculo veniant ad sepulchrum, & veritatem earum rerum quas narrauerant mulieres praesentes videant.

E. Domus in monte Sion, ubi Petro & Ioanni Magdalena, omnibus omnes mulieres narrant quae sibi contigerant.

F. Adhuc iacent milites exanimati, qui postea, ubi secundo abierint mulieres, vltimi exurgunt obstupescit, & diffugiunt.

MEDI

MEDITATIO.

Petmouerat vos Angelus, beatæ mulieres, vt velletis videre sepulchrum, & locum vbi positus fuerat Dominus. Mutata vobis sunt omnia. venistis vt ingressæ sepulchrum mortui corpus vngeretis, nunc auditis viuentem: ingredimini, non vt vngatis Dominum, sed vbi fuerat Dominus vacuum locû vt videatis: dubitabatis, accusabat vos animus vester, cælesti voci vix credebatis. Plena erat mens vestra magna rerû contrariedade: æstuâbatis, præsertim quando intra monumentum essetis, & incessisset corda vestra loci illius maiestas, & diuinum numen & sensus; quæ illic postea fuerunt perpetua, & sepulchrum Domini semper gloriosum. Dicitis piæ mulieres, obsecro, quid sentiebatis vbi tenuit vos sacer ille lapis? nõnne sensus vos corripuit mortui Christi ibi sepulti, ibi iacentis, inuoluti sindone munda, colligati caput sudario? Nõnne cum hæc sentiretis, præterita non videretis, simul vos, & quidem vehementiùs, comprehendit sensus quidam resurrectionis, & lux viuentis Christi; cum in vestrâ animis pugnarent hi omnes varii rerum magnarum motus? Apprehendit vos timor & tremor; consternatio perculit, vt citò exeuntes de monumento fugere inciperetis. Sed modicum detinuit vos, non vnus, qui interea abcesserat, sed duo Angeli; non quasi iuuenes, sed quali viri; non sedentes, sed stantes; non solum fulgenti vultu, sed veste: quorum conspectus compefcuit quidem illam consternationem vestram & tremorem, sed non fecit vt sine tremore non timeretis, non fecit vt vultum auderetis in Angelorum fulgores intendere. Audistis à duobus quæ à priori Angelo, pauciora etiam quàm à priori; sed ita audistis, vt magis hæc vos mouerent quàm illa. non enim tantum duorum Angelorum verba Christi resurrectionem vobis denuntiarunt; sed ad corda etiam vestra penetrarunt, & illorum dubitationem acriùs perstrinxerunt. Audistis, bonæ mulieres, iam à tribus Angelis Dei surrexisse Dominum, & tamen adhuc animo illum quæritis cum inortuis. Nihil est Vita cum Morte cõmune, nihil esse potest; quantò minùs vitæ Dei, vitæ Domini, vitæ triumphatricis Mortis, Satanæ, Peccati, Inferni? Vos quidem Christum mortuum quæritis; at Christus & vita est sempiterna, & in

vitam surrexit sempiternam. Erratis igitur vehementer, vbi vitam quæritis in sepulchro & morte. Fuit quidem mortuus Christus, sed non potuit illi inots dominari; & tamen dominari posse vos vnguents significabatis. Non potuit Christus ita mori: sed quemadmodum mortuus fuit vita sempiterna, & mors eius vitæ parens; ita semper erat etiam in sepulchro viuens Christus, & mortuus vitam mortalibus consciebat. Itaque fuit mors illa vitalis, nec fuit querendus cum mortuis mortuus Christus. illi enim vim non habebant à morte resurgendi; Christus verò verè mortuus non solum habuit per mortem suam vim resurgendi, sed aliis etiam vim promeruit & contexit ad immortalem vitam resurgendi. Non placet Deo, non nobis, vt ita quærat Dominum: abigite à cordibus vestris mortis illius imaginem vt mortis, induite vt vitæ; & credetis vt verè mortuum fuisse, ita verè resurrexisse; & illam eius mortem & tibi & vobis vitam presticisse, quapropter suscepta erat. Viuit Christus Dominus noster & vester; viuit in æternum Christus Dominus, sepulta est Mors in Inferno. Reuocate in memoriam, quæ ipse dixit vobis, cum adhuc in Galilæa vobiscum versaretur. non enim solum dixit: *Oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi*; sed adiunxit, *Et die tertia resurgere.* Hæc est dies tertia: si illa creditis, cur non etiam hoc? Non enim magis illa dixit, quàm hoc; nec alius illa, alius hoc: Filius Dei illa dixit, hoc idem Filius Dei dixit. Agite, ne patiamini corda vestra occupari magis virtute passionis & mortis Domini, quàm gloria & luce resurrectionis & vitæ. Ille sensus fidei vestræ bonus est, ne velitis per illum sensum hanc fidem arcere: sedate corda vestra & componite, vt fides vestra hanc veritatē absq; hæsitatione excipiat. Agnosceamus nostram culpam & imperfectionem, Angeli Dei: recordamur verborum Domini, & illius verbis & vestrâ mouemur: verum ea est vis in nobis amoris erga Dominum, ea fuit illius acerbitatis, & doloris, & luctus vehementia, vt nos totas adhuc comprehendat, nec sinat splendore resurrectionis perfrui. Hei nobis, interfecerunt impij homines Dominum nostrum; mortuus est Iesus, nostri cordis vita; orate vos beati spiritus pro nobis, vt hæc

hæsitatio nos deferat, & resurgat Dominus in corde & spiritu nostro: nos tamen intetum optima fide, vt dixit prior ille Angelus, & intelligimus vos velle, quæ audiimus, quæque vidimus omnia celetiter ad Discipulos & fratres nostros perferemus. Erant Discipuli cum Apostolis intra domum in monte Sion congregati lugentes & flentes: audiunt Magdalenam, audiunt alias mulieres, non solum non credunt, sed videntur ipsis quæ audiunt esse deliramenta; præfertim cum hæsitanter illa narræt à mulieribus & mæsto animo. Neque vetò mirum: ad terrorem enim comprehensionis Christi in horto, & eorum præcipitem fugam accefferat infinita illa atrocitas & ignominia passionis & mortis Christi. Itaque erant timore adhuc perculsi, & lucem surgentes, fidem quidem suam in Christum tenebant in vniuersum, sed quæ adhuc erat articulo resurrectionis informada. Nondum erat eorum fidei plenum robur datum: non enim promissam acceperat confirmationem, nec eam fidei amplitudinem, quam Spiritus sanctus in eorum corda insudit postea, sed tamen firmiores alij aliis erant; in omnibus tuarursus aurora resurrectionis agebatur. non enim etiam si non crederent Christum resurrexisse, non aliquo lumine tangebantur lucis suscitati è mortuis Christi. Varia erat illius sanctæ domus facies: Sacrosancta Virgo Mater fruebatur excellenti sua luce resurrectionis Filij, & apparitionis sibi factæ: contemplantur viuètem Christum in dono spiritus sapientiæ, & suauitate Dei, sereno vultu, sum-

ma cum grauitate composito: intelligebatur autem quæ getebantur inter Discipulos & mulieres: sciebat quò mysterium spectabat Angelorum apparitionis, dubitationis mulierum & Discipulorù; omnia reuelabat Matri Filius. Esse item sciebat in illo mysterio, vt nihil ipsa eorum quæ nouerat aliis exponeret, simul vt nullus illam intetrogaret. Erant ita res diuisæ diuina prouidètia; illa fruebatur donis celestibus, hi fluctuabant in suis timoribus & titubationibus. Interim prouidebatur maiestati fidei resurrectionis Christi; quam non per hominem voluit constare Christus, sed præmissis Angelis, præmissa Discipulorum hæsitazione, per se ipsum inuehi in Ecclesiam gloriosissime. Non videbatis hætenus, sancti Apostoli, & Discipuli, & mulieres, lucem resurrectionis: etatis in vestra autota; non erat ortus vobis sol vitæ æternæ viuens Christus, qui faceret vt illa autota fieret vobis dies clarissimus. sed vos habuistis quidem prius auroram, postea tamen lucem diuinam: nos verò hoc à Deo accepimus beneficium, vt in aurora etiam vestra videamus plenam perfectamque lucem, & in vestris dubitationibus firmitatem maiorem accipiamus; quod nos vobis item debemus in Christo, & debere profitemur. Oramus autem illud præterea apud Deum impettetis, vt fides nostra in dies maiorem accipiat lucem & perfectionem; & quod in fide est, id in nobis sentiamus valete potenter per fidem in Christum, principium & radicem omnis iustificationis, & opetum bonorù, & meriti in vitam æternam. Amen.

A. Ein großer schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. B. Ein kleiner schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. C. Ein großer schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. D. Ein kleiner schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. E. Ein großer schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. F. Ein kleiner schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt.	A. Ein großer schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. B. Ein kleiner schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. C. Ein großer schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. D. Ein kleiner schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. E. Ein großer schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt. F. Ein kleiner schwarzer Hund, welcher in der Naturgeschichte vorkommt.

A. Permoti verbis Magdalena, excurrunt ad monumentum Petrus et Ioannes: sed Ioannes praeccurrit.
 B. Sequitur Magdalena non ita longe.
 C. Subsequantur aliae mulieres paulo longius.
 D. Peruenit Ioannes citius Petro, inclinatus, videt linteamina, non intrat, dat

locum, ceditque Petro.
 E. Venit Petrus, intrat inclinatus, videt linteamina, & sudarium inuolutum. Deinde intrat Ioannes.
 F. Rediunt Apostoli domum.
 G. Magdalena remanet ad monumentum.
 H. Milites consternati silent.

425

EODEM DIE VENIUNT PETRVS
ET IOANNES AD SEPVLCHRVM.

LVC. XXIIII. IOAN. XX.

In cxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxij.

138.

A. Per moti verbis Magdalena excurrunt ad monumentum Petrus & Ioannes; sed Ioannes præcurrit. B. Sequitur Magdalena non ita longè. C. Subsequuntur alie mulieres paulò longiùs. D. Peruenit Ioannes citiùs Petro, inclinatus se, videt linteamina, non intrat, dat locum cediq; Petro.	E. Venit Petrus, intrat inclinatus, videt linteamina, & sudarium inuolutum, deinde intrat Ioannes. F. Redeunt Apostoli domum. G. Magdalena remanet ad monumentum. H. Milites consternati silent.

LVC. XXIIII. IOAN. XX.

** Petrus autem surgens*

Exiit ergo Petrus,

cæcurrit ad monumentum:

& ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Currebāt autem duo simul; & ille alius discipulus præcurrit citiùs Petro, & venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum;

& procumbens vidit linteamina sola posita.

& vidit linteamina posita, & sudarium, quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum in unum locum. Tunc ergo introiuit & ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum; & vidit, & credidit: nondum enim sciebant scripturam, quia oportuit eum à mortuis resurgere.

Nn 3

LVC.

*Et abiit,
secum mirans
quod factum fuerat.*

*Abierunt ergo iterum
discipuli ad semetipsos.
b^c Maria autem sta-
bat ad monumentum for-
ris, plorans.*

ADNOTATIO.

A. *P*ermoti verbis Magdalena & aliarum mulierum Petrus & Ioannes currunt ad monumentum; celerius tamen Ioannes, vel ut iunior, vel ut avidior.

B. *S*ubsequitur Magdalena non ita longè festino gradu.

C. *S*equuntur aliæ mulieres postea, sed longiori intervallo.

D. *P*ervenit prior Ioannes ad monumentum quàm Petrus: inclinatur caput introrsum, videtur tantum linteamina, non ingreditur tamen, deferens scilicet digniori honorem. Ita semper habitus est primus Apostolorum Petrus.

E. *I*ngressus Petrus linteamina videt, & sudarium quo Christi caput fuerat obvolutum, alio & alio loco posita. non erat egressus Petrus, cum intrat etiam Ioannes, & videt quæ Petrus: crediderat Petrus, credit Ioannes resurrexisse Christum, augetur in utroque fidei sensus interior, ingeneratur scientia mystica vera resurrectionis, quæ fecit ut quæ non intellexerant antea, ubi mortem & resurrectionem suam illis prædixerat IESVS, quæ legerant in Scripturis, quæ audierant à mulieribus, ea tum primum cum animi sui admiratione & suavitate perciperet.

F. *R*ecipiant se domū hanc persuasione pleni.

Hac ita possumus meditari cum Chrysostomo, Cyrillo Alexandrino, Euthymio & aliis: nisi velimus Augustini, Gregorij, & item aliorum sequi interpretationem, qui sentiunt non credidisset tunc Ioannē Christi resurrectioni, sed quod fuisset eius corpus sublatum, ut mulieres crederant. Ceterum quòd quidam interpretantur ter venisse Petrum ad monumentum, primò solum, deinde cum Ioanne, teriò itē solum, etiam si non ducatur ex euangelica historia, tamen & piè credi potest, & videtur appositum ad vehementiam amoris Petri in Christū demonstrandam, & pœnitentiam trina negationis. Adde quòd facile intelligi poterit cum tertium rediret à sepulchro Petro apparuisse Dominū: alioqui incertum nobis est quando apparuerit, cum sciamus ei eodem die apparuisse, antequam rediissent duo discipuli ex Emmaunte.

G. *P*ervenit interea ad monumentū Magdalena, & recedentibus discipulis non recedebat; sed amoris igne succensa, ac Christi ardens desiderio, audiens ab Apostolis confirmari Christum non esse in sepulchro, esse tantum linteamina & sudarium, illis abeuntibus restabat foris ad monumentum plorans.

H. *A*dhuc iacent exterriti milites.

MEDITATIO.

Avetur splendor resurrectionis Domini IESV, minuitur aurora; fit magna animorum commotio, non solum in aliis discipulis, sed in Apostolis ipsis, & inter hos in Petro & Ioanne præcipue. Narrabat Magdalena & aliarum mulierum quæ audierant & viderant; & ea quidem ex mentis suæ statu adeò titubanter, adeò perplexè, ut cum dicerent Angelos sibi apparuisse qui confirmarent resurrexisse Christum, & vidisse se vacuum se-

pulchrum; adderet tamen Magdalena (non dubium quin etiam alix) *Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum:* quæ videbatur esse deliratio, & à priori narratione exorbitatio comperta. Nam si vera sunt, Magdalena, quæ ab Angelo, quæ ex Angelis auditis, quomodo falsum non est, quòd illū abstulerint nescio quò, nescio qui? Itaque ex verborum vestrorum perplexitate nihil potest esse nobis perspectum; & aliud nihil

nihil quàm accendistis in nobis desiderium acre ea quæ nactatis explorandi. Eamus, inquit Petrus Ioanni, excurramus nos ad monumentum: probant alij, currunt ambo audè. Mouit verò Christus hos præsertim; alterum enim elegetat præcipuè inter Apostolos, alterum diligebat: vnde fiebat, vt crederet alij Christum faciliùs illis esse reuelaturum rem totam & apertius, vt electo & dilecto.

Sed cur simul primò currunt: cur deinde præcurrit citiùs Petro Ioannes? Par eorum duotum desiderium erat fortassis currendi, non eodem vires; præsertim cum longè curretet, à monte Sion in Golgotha. Adde quòd Ioannes & initio iunctis, & in fine detulerit primas Petro; illic ne prior curreter, hic vt præcederet quasi exploraturus minister. Currebat eorum affectus, & vehementiùs incitabatur; id enim erat in coru cursu: neque longitudine cursus deterebantur, nec in solentia currendi per mediam urbè, & circa templum, vbi erat hominum perpetua frequentia, neque Iudæorum metu; nam militu custodum timorem abstulerant mulietes. Cotriperat eorum animos diuinum numen, & cælestis quidam impulsus: moliebat enim Christus fidem suæ resurrectionis, & fructum suæ passionis & mortis. Peruenit prior Ioannes, prospicit quidem interiùs, non ingreditur tamen persistens in reuerentia Petri; & tamen amoris Christi teneritudo non est passa, quin inspiceret in monumentum: vidit linteamina, non sudarium, intuletat enim oculos, non lustrauetat, cohibuit enim se donec veniret Petrus: nec tamen adhuc credit, re non explorata nec sibi nec Petro. Venit ergo Petrus, ingreditur, circumspicit omnia, videt linteamina reposita, sudarium verò alia in parte sepulchri nõ repositum solùm, sed inuolutum item, vt studiosè factum vtrumq. videretur, non temerè vel propetanter, & ad fidem resurrectionis spectate: tangit religione, & fidei oculos apertit singulari Christi beneficio; credit Dominum verè resurrexisse à mortuis. Tum verò intelligit non solùm quæ audietat à Christo in Galilæa toties, & postmodò post Cænam, sed Scripturam quæ erat de eius resurrectione: neque enim credidit esse corpus sublatum nescio quòd, & non potiùs aliis verbis & Magdalenæ, & mulierum ex ore Angelorum. Egit gratias Deo, quòd primam reuelationem fidei resurrectionis inter quærentes & ambigentes sibi esse factam videret.

Gloria, inquit, in altissimis Deo & Christo eius viuenti in sæcula sæculorum: lætetur cæli, iubilèt Angeli omnes, gaudeat Ecclesia; surrexit Dominus, vitã mundo dedit Christus, vim accepimus vitæ cælestis, qui sumus in Christo: alij omnes mortales eandem desumere possunt si velint; omnibus mortalibus vitam parauit æternam resurgens à mortuis Deus. Cùm expleffet desiderium suum Petrus, tunc ingreditur Ioannes; circumspicit & ipse omnia, notat omnia, credit & ipse: quòd cùm dicit ipse, sine vlla dubitatione significat etiam Petru credidisse, quasi diceret, non credidit solum Petrus, sed ego simul: quod fidei lumen diuinum fecit, vt qui antea non intelligebamus quæ erãt de resurrectione Christi scripta, nisi quadam vniuersali fide, fierent nobis lux præclara in Domino. Laudat & dilectus discipulus magistrum suum, & gratias vterque Deo agit pro excellenti beneficio; sunt inter ipsos magna spiritus congratulationes; animaduertunt & sentiunt sepulchrum & locum illum cælesti quadam luce & virtute esse illustratum; contemplantur animo præsentiam Christi viuentis, Angelorum cum ipso, & animarum sanctarum frequentiam; sepulchrum exosculantur deuotè, linteamina suauitantur & sudariu, in iis Christum adorant. percipiunt ex ea adoratione singularem spiritus consolationè & gustum, qui postea à fidelibus acceptus fuit omnibus sæculis: nõ auferunt tamen sindonem, non sudarium adhuc, vnicè fruuntur sua spiritus exultatione & iubilo in Christo, & integra volunt adhuc constare omnia in sepulchro resurrectionis indicia. Redeunt vnde venerant gaudentes, nec quicquam eorum quæ crediderant nuntiant Magdalenæ, non mulietibus: eas beneficio Christi permittunt. quod è prouidentia Christi agebant, vt pluribus testimoniis fides resurrectionis eius confirmaretur. Reditis quidè, o beati Apostoli, ad vosmetipsos domum in montem Sion, vnde venetatis. Redimus, sed maior erat teditus noster alius, qui nos ad interiora cordis nostri colligebat, nostram increpans tarditatem. Nõne audieramus de resurrectione sua respondisse Christum Iudæis: *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud?* Nõne bis, & grauissimè quidem, dixerat nobis in Galilæa, & iterum veniens Iericho, tertia die se post condemnationem & mortem surreturum? Nõne post Cænam, & acceptam

ac nobis traditam corporis & sanguinis tui sacrosanctam cōmunionem, idem nobis fuerat testatus? Iam dies tertius est ab eius cruce, iam Angeli per mulieres nobis confirmauerunt eum à mortuis resurrexisse, & tamē non credimus; cū ego, inquit Petrus, eius verba sensissem verba esse æternę vitę, cū cū esse Filium Dei viui fuissem professus ex Dei reuelatione. Vita ergo tunc in me dominabatur Christi; nunc vetò totum comprehenderat mortui eius sensus. Hem miserā! Quid? Me, inquit Ioannes, non debuit mouere præcipuus ille Domini mei amor, quo me semper amplexus est: non ea verba, quę à pectore eius in Cæna audietam plena diuinitatis & vitę æternę: O meam ingratitude singulari! Verūm eò maior in nos enituit Dei misericordia & benignitas, qui indignos tam excellēti munere & luce ornauit: sit eius nomen benedictū in sæcula. Atque nos etiam, o beati Apostoli, Deo pro vestro beneficio

gratias agimus immortales; illud enim beneficium, & fides in nos redundauit; diuinum etiam in vestra tarditate credendi mysterium suscipimus, quę & vos etudiuit & nos: consilium item Dei veneramur, qui vos duos ex imbecillitate ad firmitatem fidei resurrektionis primos erexerit: tu enim nobis significas, Petre, fidei soliditatem & firmitatem; tu, Iōānes, chatitatis suauitatem & feruorem. Sed hæc in vtroque vestrum erant; vterque enim non solum solidē & firmiter credidit, sed suauiter etiam & feruidē amauit Dominum suscitatum. Hęc ad nostram institutionem facta non dubitamus; vt in fide non solum constantiā perfectionem quæramus, sed charitatis etiam adiungamus. Hęc vos nostis, sancti Apostoli, & illis nos egete cognoscitis: estis nostri patroni, iuuate nos vultis & potestis in Christo. Obsecramus sit nobis apud Christum vestra intercessio salutaris. Amen.

EODEM

A. M. ...	...
B. P. ...	...
C. ...	...
D. ...	...
E. ...	...
F. ...	...

A. Magdalena stabat ad monumentum foris plorans.

B. Dum ergo fletet, vidit duos Angelos in albis sedentes in monumento, ab his audit. Mulier, quid ploras?

A. Animadvertit Angelos post suum ipsius tergum cupide prospicere. itaque conuersa videt IESUM habitu hortulani.

C. A quo audit, Mulier, quid ploras? Ecce.

A. Cum responderet illa rursum, Domine, si tu suscipisti eam.

D. A Christo nomine de more appellatur Maria.

E. Respondet Rabbini. Accidit ad pedes eius vulnerata cor vno ipsius verbo, cupiens suo more completi.

D. IESVS se tangi vetat; ac docet quem admodum, antequam ascendat, cum eo sit agendum.

F. Apostoli redeuntes sunt obviam venientibus mulieribus.

G. Nondum milites surgunt.

E ODEM DIE APPARET
MAGDALENÆ.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

In cxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxiiij.

139.

- A. Magdalena stabat ad monumentum foris plorans.
- B. Dum ergo fletet, vidit duos Angelos in albis sedentes in monumento, ab his audit: Mulier, quid ploras?
- A. Animaduertit Angelos post suum ipsius tergum cupide prospicere. Itaque conuersa videt IESVM habitu hortulani.
- C. A quo auit: Mulier, quid ploras? &c.
- A. Cum responderet illa rursus: Domine, si tu sustulisti eum:

- D. A Christo nomine de more appellatur, Maria.
- E. Responder: Rabboni. accidit ad pedes eius, vulnerat a cor vno ipsius verbo, capiens suo more completi.
- D. IESVS se tangi vetat, ac docet quem ad modum anrequam ascendat cum eo sit agendum.
- F. Apostoli redeuntes suum obviam venientibus mulieribus.
- G. Nondum milites surgunt.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

Surgens autem [IESVS] mane prima Sabbati, apparuit primo Maria Magdalena, de qua eiecerat septem demonia.

^a Dum ergo fletet, inclinavit se, & prospexit in monumentum: & vidit duos
^b Angelos in albis, sedentes, unum ad caput, & unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus IESV. Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia inlerunt Dominum meum; & nescio ubi posuerunt eum. Hac cum dixisset, ² conuersa est retrorsum, & vidit IESVM stare: & non sciebat quia IESVS est. Dicit ei IESVS:

Mulier, quid ploras? quem quaris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicit mihi ubi posuisti eum; & ego eum tollam. Dicit ei IESVS: Maria. Conuersa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister.) Dicit ei IESVS: Noli me tangere; nondum enim ascendi ad Patrem meum. Vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.

ADNO-

DE CHRISTI
ADNOTATIO.

A. *Lugente Magdalena foris extra interius Lantrum, hoc est, ante sepulchrum ipsum, exsisterunt Angeli duo veste candida in monumento: ipsa sollicita, & impatiens desiderij, inclinat se, ac prospicit ad monumentum.*

B. *Videt autem duos Angelos; unum ad caput loci, ubi fuerat positus Christus, alterum ad pedes. Excitatur mentis nostrae deuotio, ubi locus caput habere & pedes dicitur: consecratus enim erat ille locus corporis Christi praesentia, & tactu sensum induerat ac reserebat totius Christi corporis: itaque iam non tam saxum est, quam expressio quaedam corporis Christi sepulti. Quid praeterea? Respiciunt & Angeli ad Mariam, eam blandè compellunt: Mulier, quid ploras? Respondet: Quia tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum. Adeo erant preoccupatae omnium mentes cruciatuum Christi & mortis proximo conspectu & memoria, ut nisi Christus ipse praesens cerneretur, ne Angeli quidem afferre fidem possent resurrectioni. quae erat diuina prouidentia, ut firmissimum testimonium & auctoritas Dominicae resurrectionis firmiter constaret: prouidebatur enim illis titubationibus futura nostrae fidei infirmitati. Cum Mariam Angeli interrogarent, stetit trans illam Christus, & in eum Angeli auidè oculos coniecerunt: quod animaduertens*

A. *Magdalena conuertit retrorsum caput, IESVM videt habuū quidem hortulani (ita enim consuetum est aepingi, ut esse apparebat Maria) nec eum agnoscit: praue nit illam suauissimis verbis bonus & sanctus IESVS:*

C. *Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa verò existimauit hortulanum (in horto enim erat sepulchrum) neque agnouit planè IESVM; sed ut ignotum, praesentem tamen eum videbat, & eius verbis praue nit ignoranter, & animo interna suauitate delibuto atque commoto, respondit ut olitori: respondet tamen, Domine, quod sensus interni erat, & ad Christum nescienter ferebatur.*

A. *Domine, si tu sustulisti eum, dicit mihi*

ubi posuisti eum, & ego eum tollā. hoc ad hortulanum. Noluit affligi ampliùs Magdalena desiderium IESVS.

D. *Aperit illi se. Maria, inquit. Quo verbo, cum nihil videretur dicere, omnia non solum dixit, sed egit, quae desiderare potuit Magdalena; eo enim vno verbo se cordi Magdalena insinuauit dulcissimè, & clarissimè demonstrauit.*

E. *Sentit cor vulneratum Christi suauissimo iaculo Maria, conuertit non solum caput ut antea, sed se totam ad IESVM; appetit ad pedes, cogitat ut antea consuera illos deosculari, seruorem desiderij in amoris redundantiam commutat: vno tamen priùs verbo vni Christi verbo respondet: Rabboni; quod dicitur, Magister. Vno verbo uterque omnia loquitur. itaque illis duobus verbis habuerunt inter se suauissimum interius colloquium IESVS & Maria.*

D. *Respondet verò Christus ad ea quae non expresserat Magdalena, animo tamen concipiebat: Vis tu ad me accedere, me tangere, necum ita agere ut antea solebas? At tota ratio meae vitae & conuersationis immutata in melius est: non est vobiscum futura mea consuetudo & familiaritas terrena, sed caelestis: ad caelum te oportet aspirare, quò non ita post multos dies ascendam. Hoc age, quapropter tibi me reuelauit: ito ad fratres meos Apostolos, nuntia illis quae vidisti, & quae à me audis: surrexi, non ut hic cum ipsis, ut antea feci, agam; sed è caelo, quò propero ascendere: eò animum intendam, hic resurrectionis tantum colligant argumenta. Quibus verbis quod emendauit in animo Magdalena, voluit esse emendatum in Discipulorum & mulierum.*

F. *Fiunt obuiam mulieribus venientibus discedentes Apostoli.*

G. *Adhuc iacent consternati milites: occupabatur enim locus ille Angelorum praesentia, & exerta Dei virtute, donec omnes mulieres discederent. Quod factum non est antequam iterum venirent aliae mulieres, & abirent rursum non reuersuræ.*

RESURRECTIONE.
MEDITATIO.

431

Pervenit interim Magdalena ad vestibulū sepulchri: discedentibus verò Apostolis, nec quicquam ex illis interrogat, nec audit de fide eorum: æstuat desiderio Domini sui, plorat, non sedet, sed stat moræ omnino impatiens, quasi actuosè parata ad omnia, modò Christi corpus inueniat. Recedit dilectus Christo Ioannes, discedit primus Apostolorū Petrus, tu manes Magdalena: quid amplius quæris quàm illi? Meo desiderio satisfacere nõ possum, ferre non valeo mei amoris flammæ erga Dominū meum, ferreo, ardeo, exaestu, nulli me comparo: scio maiorem esse meam indignitatem, quàm ut cuiquam conferri possim, nedum primariis Apostolis Petro & Ioanni. Heu ubi est Dominus meus? quoniam abstulerunt illum? quoniam tulerunt? O si scirem qui mihi indicabit ubi repositus sit! Tanta erat Magdalene amoris vehementia, & eius desiderium, & impatientia, ut illa videantur etiam Angeli ferre nõ potuisse, Christus noluerit longius progredi Magdalena miseratus. At cur Petro & Ioanni paulò antea non apparuistis Angeli, nunc Magdalene apparetis? illi nostro ministerio non egebant, quos absque ministerio voluit Dominus noster docere per se in spiritu; ut fidei resurrectionis sue firmitudo diuinum omni ex parte principium haberet: vnde factum est, ut mulieribus nostræ fierent apparitiones, tum etiam ut nostris reuelationibus non crederetur: quæ laus quidem non fuit nõ credentium, fuit tamen plena mysterio diuina permissio & prouidentia. Sed quid dicunt Angeli Magdalene? quo pacto illam solantur? *Mulier quid ploras?* Non dicunt resurrexisset Christum, quod iam à tribus Angelis audierat, non in monumento non esse, hoc etiã ipsa viderat: sed hæc cum non dicant, intelligunt tamè in illis tribus verbis. Quid cogitas mulier? ubi es? tuus amor te à te subducit, sed non debet ab amato: permitte te amoris Iesu, & ipsum inuenies non iam mortuum, sed uiuentem in sæcula. Non redit tamen ad se Magdalena, nec cohibet luctum. Non possum, Angeli, cogere cor meum: *Tulerunt Dominum:* quoniam tulerint, & quò tulerint, heu utrumque nescio, nec quò insistam illi quæ-
rere, vel ubi reperire possim, scio. Age seruida Magdalena, iã appetit lux cordis tui & lætitia: nõne vides Angelos trans te prospicien-

tes attentissimè: eò cõuertere & tu oculos tuos, in dilectus tuus stat post parietem tuum. Vi-
deo ego, sed hortulanum, & audio. Sed attende, plura tibi loquitur quàm Angeli: *Mulier, quid ploras? quem quæris?* etiam si me existimes olitorem, tamen aliter & plura tibi loquor quàm Angeli: ego verus sum tui cordis & spiritus hortulanus; volo noxiam istam herbam quæ te angit, & amoris tui errorem extirpare. Non est iam quod lugèas, animaduerte esse præsentem quem quæris; quid tibi aliud vis? quem alium quæris? quære amorem tuum uiuentem, non mortuum. Per mouebant hæc interiùs Magdalenam; sed cum non superarent impetum desiderij, quasi vltimam illius vim expirans: Sentio, inquit, Domine plus moueri spiritum meum, quàm ab Angelis; confidentius igitur expeto quod sui ab Angelis petitura nisi tu interuenisses: *si tu cum sustulisti, obsecro te dic ubi posueris, & ego illum tollam,* & corpus Domini mei honore prosequar, iuxta animi mei amorem, & dolorem, & desiderium. At nec vnguentum habes, nec qui te iuuet, nec ubi reponas scis: vide quid pollicearis sola. Verè amor cæcus esse solet. En illustro tuum in me amorem, & omnem ab eo & cæcitatem & errorem abigo. *Maria.* Ecce innouo spiritum & amorem re-
ctum in visceribus tuis, vulnere cor tuum vno intuitu oculorum meorum: nunc iam es non *Amara*, id est, plena amaritudine; sed *Maria*, Deum oculis tuis conspiciens. Ego sum Deus & Dominus tuus, ego resurrectio tua & vita; surrexi à mortuis gloriosissimè, & uiuo in æternum potentissimè: hæc erant in verbo, *Maria.* Quid Maria? *Rabboni.* Illustrasti faciem tuam super famulam tuam, Magister mi bone Iesu, verè vulnerasti cor meum spòse cælestis: agnosco resurrectionem tuam & vitam, & eisdem sentio in me de tuo singulari beneficio diuinitus operantes: hæc enim rursuserant in *Rabboni.* Quid præterea cogitas o felix Maria? Appeto ad pedes dilecti mei, illos non iam rigatura lachrymis & vinctura, sed grato corde & humili adoratione. In hoc erat Magdalene seruos: verum prohibuit Iesus, & cum singulari quidè priuilegio id fecit; nam illius caput tetigit. Habes fructum, inquit, tui desiderij Magdalena, sensisti diuinitatem tactus digiti Dei; non in tuo capite tantum, sed interiùs in corde.

Contre-

Contremuerunt viscera spiritus tui, vbi dilectum tuum adorasti. sed simul audisti in spiritu tuo docentem te Magistrum tuum dulcissimè: Ne existimes me inter vos esse versaturum in terris, vel regnaturum: regnabo quidem in orbe terrarum, sed è caelo; quò scias me post aliquot dies cum summo triumpho ascensurum, vt sedeam ad dexteram Patris mei omnipotentis; à quo accepi omnem potestatem & in caelo & in terra. Eò faciam vos etiam in terra viuentes e terra ascendere, & confedere mecum in caelestibus in spiritu fidei, spei, & charitatis sapientiae; quò etiam postea venietis in anima primùm; deinde in anima simul & corpore, & regnabitis mecum in aeternum. Quocirca nihil est quòd nunc me tangas, vel ita mecum agas vt solebas, sed altiote quadà deuotione & spiritu; nondum enim ascēdi ad Patrem: sed ita mecum agendum vobis est, atque si iam ascendissem, non quasi in terris intra vos regnarem. Et hæc volo te renuntiare fratribus meis Apostolis & discipulis, & sanctæ mæ Ecclesiæ; eos non spectare tantùm debete ad humanitatē meā, iuxta quam inferior sum Patre, & vester sum frater, vestræque naturæ particeps: ille enim meus est Deus & vester, meus Pater & vester; sed ad meam personam leuate spiritum, & Verbi mei diuinitatem, quæ vna cum Patre meo est. Ille me genuit in aeternitate consubstantialē & coæternum sibi Filiū, per quem sibi vos in filios adoptauit; itaque Patris mei filij estis, & mei fratres, sed per meæ humanitatis mysterium, vnde simul & Deus meus est, qui sum vobiscum in humanitate eiusdem substantiæ.

Euge felicissima Magdalena, quæta fuit exultatio animi tui & spiritus in his Christi verbis, quæta suauitas cordis tui, quæta iubilatio, quanta lux mentis tuæ & splendor! Tu igitur prima es inter quærentes & ambigentes cui reuelat Christus, non per Angelos, non per signa alia, sed per se tandem: non tantùm per suam præsentiam & vocem, sed per Spiritus sui numen aeternum, admirabilem & gloriosam suam resurrectionem. Credebant quidem Petrus & Ioannes, sed Christum non viderant suscitatum; tu ante eos vidisti, tu secundum eius sanctam Matrem IESVM vidisti. O vim amoris incredibilem! ergo tuus in Christum acertimus & constans

amor, etsi imperfectus, Christi tamen amor, fecit vt tibi primæ post Matrem appareret resurgens è mortuis Deus. Quid non poterit perfectus amor? quid non apud Christi bonitatem consequatur?

Venite peccatores, audite, attendite. Aduertamus animum nostrum peccatores omnes ad hæc mysteria, ad hæc magni IESV excellentia beneficia. En scōminam nobilem, quæ fuit in ciuitate peccatrix; huic tamen non solum dedit Deus vt pedes IESV lachrymis rigaret, tergeret capillis, osculetur, & Christum diligeret multum, & cui multa ille peccata dimitteret; non solum vt rursus & pedes & caput pretioso vnguento vngeret, & esset eius sepulturæ prophetis; sed vt amoris igne succensa auidius & diligentius Christum sepultum quæretet, & recedentibus è sepulchro primariis Apostolis, ipsa non abscederet: vt primæ (quod fuit Christi eximium erga illam amoris indicium) appareret ante omnes qui erant de eius morte & sepultura anxij. Verissimè venit Christus, & mortuus est, & resurrexit vt peccatores saluos faceret! & quidem cuius remittit peccata, illius peccatorum amplius non solum non recordatur, sed ipsum donis munerat amplissimis. Verùm impudentiam esse agnoscite singularem, si similia dona à Christo expectemus, nisi Christum similiter amemus atque Magdalena. Oportet non desides esse nos, non tepidè Deo seruire, & Christi resurrectionem & alia misteria celebrare negligenter: adiuuat nos seruetis diuini exemplum egregium Magdalena. Iuui, & iuuabo; id enim vult Magister meus IESVS: sed vos, cum sciatis destitui corda vestra, & indigere sapientia, postulate corde, verbo, opere illam à Deo, qui dat omnibus simpliciter atque affluenter, & non improperat, vel eorum quibus dat indignitatem considerat: postulate autem nihil in fide vel promissionis, vel omnipotentiae, vel voluntatis Dei hæsitantes, & dabitur vobis Christi diuina sapientia, quæ faciet vt diuina mysteria non solum per fidem, spem, & charitatem diuinas virtutes concipiatis, sed per dona etiam Spiritus sancti, & fructus, & beatitudines percipiatis, & fructuosè gustetis & videatis quàm suavis est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Amen. Ita fiat, sanctissima Magdalena.

EODEM

<p>A. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.
 B. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.
 C. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.
 D. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.</p> | <p>A. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.
 B. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.
 C. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.
 D. Rindes ad unguentum melleo. p. 11.</p> |
|---|---|

EODEM DIE APPARET MULIERIBVS.

Matt. xxvij. Marc. xvi. Ioan. xx.

140
cxliij

- A. Reuertse ad monumentum mulieres, postquam Magdalena apparuerat Christus, audiunt ab ea, quae ipsi edixerat.
 B. Redeunt omnes, Sindonem & sudarium (vt pie credi potest) auferunt.
 C. Occurrit illis IESVS in via, salutem praebet eis, pedes attingendos.
 D. Pergunt in urbem mulieres.

- E. Milites tandem desistunt conseruatio, ablata illa diuina uirtute e loco sepulchri, reuocatis itaque uiribus in urbem ueniunt.
 F. E custodibus quidam narrant Principibus Sacerdotum omnia quae facta fuerant.
 G. Mulieres nunciant omnia discipulis, Magdalena praecipue IESVS mandata illis exponit.

E ODEM DIE APPARET⁴³³ MVLIERIBVS.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

In cxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxiiij.

A. Reuersa ad monumentum mulieres, postquam Magdalena apparuerat Christus, audiunt ab ea que ipsi edixerat. B. Redeunt omnes, sudonem & sudarium, ut pie credi potest, auferunt. C. Occurrit illis IESVS in via, salutatur, prabet eis pedes attingendos. D. Pergunt in urbem mulieres.	E. Milites tandem destituit consternatio, ablata illa diuina virtute è loco sepulchri: reuocatis in agris viribus in urbem veniunt. F. E custodibus quidam narrant Principibus Sacerdotum omnia que facta fuerant. G. Mulieres nuntiant omnia discipulis, Magdalena præcipue IESV mandata illis exponit.

140.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

Et^{ab} ecce IESVS^o occurrit illis, dicens: Aue. Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis IESVS: Nolite timere. Ite, ^dnuntiate fratribus meis, ut eant in Galileam, ibi me videbunt. Quæ cum abiissent, ^e ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, & ^enuntiauerunt Principibus Sacerdotum omnia que facta fuerant. Et congregati cum Senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus, dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à Præsidente, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. At illi accepta pecunia, fecerunt sicut erant docti. Et diulgatum est verbum istud apud Iudeos, usque in hodiernum diem,

Illa^e vadens nuntiauit

Venit Maria Magdalene annuntians discipulis,

his, qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus.

quia vidit Dominum, & hæc dixi mihi.

Et illi audientes quia viueret, & visus esset ab ea, non crediderunt.

Oo

ADNO:

ADNOTATIO.

A. Exierant rursus ad monumentum alie mulieres, tardiusque sequebantur Magdalenam: ad sepulchrum peruenerunt posteaquam & discesserant Apostoli, & Magdalena apparuerat IESVS: ex itinere audierant ab Apostolis, ne se quidem reperisse corpus IESV in sepulchro, sed lineamina & sudarium. Hec audientes, maiori studio ad monumentum properant; reperiunt omni consolatione spiritus plenam & gaudio exultantem Magdalenam: narrat illa Dominum sibi apparuisse, sicut magne inuicem lati animi significationes; docet tamen eas Magdalena quod à Christo didicerat, non esse querendum Christum humano desiderio vel terrestri, sed spirituali ac caelesti. Neque enim (inquit) Christus simul nobiscum atque ante mortem est consuetudine atque familiaritate usus; properat ad Patrem in caelum, & hoc tempus, quo in terris versatur, dat diuini mysterij dispensationi, ac nostra necessitati; ut Ecclesia suae resurrectionis veritatem probe atque confirmet, doceat Apostolos, Ecclesiam instituat. Fecit haec Magdalena oratio, ut animi sanctarum mulierum in spirituale & caeleste Christi desiderium conuerterentur.

B. Neque verò diutius in monumento cunctantur: auferunt tamen (quod pie credi potest) sindonem & sudarium. nisi haec velimus à Petro ablata, cum secundo vel tertio rediret ad sepulchrum. Plene spiritus sancti suauitate domum regrediuntur cum Magdalena.

C. In itinere verò, antequam ad urbem venissent, ecce tibi occurrit illis IESVS, illas dulcissimè salutat: Auete, inquit. Non timent, non turbantur mulieres: repleuerat enim earum mentes cum gaudio Christi saluatio, tum spiritus robore; quo ducta, non ut antea Magdalena cum terreno aliquo affectu, sed magna cum spiritus deuotione ac luce accedunt ad Christum, prouoluuntur ad eius pedes, diuina illa vulnera deosculantur, Christum adorant, allegerat enim eas ad se Christus saluatione, & timorem abegerat. Quid igitur illud est,

quod addis Christus, Nolite timere, cum non timent? Solet videlicet maior rerum diuinarum cognitio facere, de nostra quidem incuria, ut minor rerum agendarum libertas consequatur. & tamen volebat Christus contemplatiuum in rebus agendis non remittere vigorem spiritus; quod mulieribus postquam pedes IESV tenuerant ne eueneret curauit. opus itaque fuit noua Christi confirmatione; quae simul fecit, ut constantius quae viderant, quae uidebantur Apostolis renuntiarent.

D. Perunt quò iter ceperant mulieres in urbem & montem Sion.

E. De militibus interpretari possumus, eos primùm veluti mortuos iacuisse, dein consternatos & attonitos, viribus etiam destitutos: omnia tamen obseruasse, nec discessisse antequam secundo mulieres abcessissent. quod ex Euangelio Matthaei colligere licet, ut aperit exponit Dionysius Carth. & sensisse videtur Thom. & Gracum exemplar innuere, quod etiam Hier. indicat quest. 6. ad Hedibiam. Occupauit enim locum sepulchri diuina virtus, & nonnullorum Angelorum praesentia, donec & Magdalena primùm, & rursus mulieribus apparuit Christus. Quin pie possumus illud etiam meditari, in aëre super hortum & sepulchrum assistisse Christum cum beatis Angelis & animabus, & omnia caelesti virtute fuisse repleta. Cum autem Angeli abcessissent, vel etiam Christus, & esset illa loci maiestas ablata, remisit se simul pauor militum, ad se redierant; sed tamen ex praeterito timore attoniti huc illuc diffugiunt.

F. Aliqui tamen milites ad Principes Sacerdotum peruenerunt, narrant quae facta fuerant omnia; aperit sepulchrum ab Angelo, renuntiatum ab Angelis resurrexisse IESVM, ipsum etiam uiuentem apparuisse, earum rerum esse magnam coniecturam: se è timore primùm factos quasi mortuos, dein exanimatos iacuisse viribus destitutos, donec diuina veluti quaedam praesentia & virtus abcessit; se tamen IESVM non uidisse. Hoc nuntio conturbati Prin-

RESURRECTIONE.

ti Principes, convocatis ad conciliū Senatoribus, machinantur testimonium militum, & veritatem resurrectionis Christi oblitescere: copiosam pecuniam militibus largiuntur, ut IESVM mentiantur non resurrexisse: sed cum ipsi dormirent, ablatum clanculum ab eius Discipulis: pollicentur simul militibus negligentia eminentis securitatem à præsede. At illi, accepta pecunia, fecerunt quidem ut erant edocti, & divulgatum est verbum hoc apud Iudeos, sed ita tamen, ut omnia contra Iudeorum voluntatem, ut res erant, non solum Christianis, sed & gentilibus enuntiata sint. Nym & Pilato esse renuntiata est verisimile, & affirmat Thomas. Referunt historiographi Pilatum ea dē scripsisse ad Tiberium, & Christi resurrectionem eo tempore fuisse perulgatam.

C. Quae viderant & audierant mulieres narrat is qui cum Christo fuerant, lugentibus & stentibus, id est, Apostolis aliquot & Discipulis: illi verò occupati adhuc tristitia, & nimium mortis & cruciatuum Christi sensum retinentes, non crediderunt adhuc omnes. Erat varia animorum facies: Petrus & Ioannes credebant; alij partim non credebant, partim rem considerabant attentius, & maiora argumenta resurrectionis expectabant. Inter haec verò Maria Virgo Mater in spiritu omnia videns, ea in corde conferebat, neque (ut ipsi erat à Christo significatum) quicquam de eius resurrectione cuiquam exponeret. Erat in suo secessu exultans spiritu, atque in suavitate mentis Deum & Filium laudabat.

Euseb. li. 1.
Ecclel. hist.
cap. 1.
N. ceph. 1.
li. cap. 8.

MEDITATIO.

Increbescunt testimonia resurrectionis Christi, testificantur Angeli, credunt primarij Apostoli, vident Magdalena, vident mulieres; led mixta pariter se rebant aurora & dies resurrectionis. Aliis erat iam ortus sol iustitiae, aliis ad ortum appetebat, terra mentis eorum radios directos adhuc recusante atque impediante. Magnum mysterium diuinæ benignitatis & prouidentiae: aliis etiam mulieribus apparet IESVS, non solum Magdalena; & non apparet Apostolis, non Discipulis. Malignè videlicet egerat Satan in genus muliebre; tu, magne IESV, ed ampliore benignitatem exferis in mulieres: ille per mulierem tenebras Adamo offudit, tu non per vnā solum mulierem, sed per plures lucem nuntias Ecclesiae, & viam ostendis, qua omnes qui te querunt inuenire possint deuotionem, humilitatem, simplicitatem, lachrymas, quae facilius esse in mulieribus solent; ea enim est via celerius ad tua dona perueniendi. Illud etiam prouidisti sapiens IESV, cum mulieribus non creditur, ut fides tuae resurrectionis vel per Petrum, vel per Ecclesiam, ipsam reciperetur, & reuelationes particulares ad Petrum & Ecclesiam referrentur: quae fuit etiam causa, ut Mater tua apparitionem non publicaret.

Exponite igitur nobis sanctae mulieres, obsecro, animi vestri sensum, qualis tunc fuit. Cum gaudio magno & timore egressae sumus è monumento & fugimus; inuaserat enim nos timor & tremor: cucurrimus auditis duobus Angelis nuntiare Discipulis quae audieramus. Veneramus ad monumentum vehementi amore & desiderio permotae vngendi Christum mortuum; sed tristes, ac in firma fide resurrectionis eius. Visio Angelorum, & praecipue ingressus noster in monumentum trilitiam quidem nostram abstulerat, gaudebat cor nostrum, & principia quaedam inesse sentiebat fidei resurrectionis in illo magno gaudio: vincebat tamen nostri amoris gaudium immodicus quidam sensus crucis Christi; accedebat timor ac tremor in omnia penetrans. Itaque non potuit obtinere fides nostra suam, nec in debitum actum resurrectionis euadere. In hoc statu animus noster erat, dum Discipulis quae iusserant Angeli renuntiarem. Verum ut est difficile, fidem verba facere quae narranti non sunt persuasa, nobis creditum non est, quod etiam auxit nostram fidei imperfectionem. Quocirca non nihil etiam ab illo primo seruire debilitate, sequitur tamen sumus Magdalenam ad sepulchrum denuò prope-

Mal. 4.

rantem ; sed lentè nos. Inuerunt fidem nostram modicum Petri & Ioannis verba redeuntium ; qui tamen nihil præterquam quod nos sciebamus narrarunt aliud, quàm de sindone & sudario. Ita deuenimus in sepulchrum ad Magdalenam gaudio iam exultantem de visione Christi resuscitati. Rem vt etat gesta exponit nobis totam ; addit doctrinam quam ex Christo audierat ; non esse futurum Christi in terra regnum ; sed in cælo, in terram è cælo, quòd erat breui ascensurus ; non esse cum illo agendum vt antea, sed in spiritu, vt cum ascensuro in cælum, non cum in terra regnato. Implemur & nos maiori lætitia, credimus Dei beneficio resurrexisse Christum, fugit à nobis timor ille & tremor, illustratur meus nostra luce resurrectionis & vitæ Domini nostri, agnoscimus præteritas nostras animi imperfectiones, agimus Deo & Christo eius gratias quàm possumus maximas : proponimus & nos Magdalene de sindone & sudario ; ac re inter nos collata, statuiamus aufetenda sacra illa sepulchri Domini monumenta, & domum esse redeundum. In itinere autem cum essemus, & excellenti quadam deuotione essent corda nostra perfusa ; ecce occurrit nobis Christus ipse, dicens : *Auete*. Occurrit suauissimè nostræ deuotioni bonus IESVS, & dixit in nobis interiùs, quod exteriùs loquebatur, salutis & deuotionis incrementum. *Saluete*. Ego sum salus vestra & vita, viuo in æternum, viuo in cordibus vestris ; & cum hoc facio, habetis vnde aueatis, & speretis plura etiam quàm nunc in cordibus vestris sentitis. Quibus verbis & actis IESVS ita commota deuotio nostra est, vt ad illum accedere auderemus, illius pedes amplexaremur atque osculareremur adorantes. Ibi verò admirabilem percepimus spiritus nostri non solum consolationem & gaudium, sed virium interiorum omnium, & deuotionis augmentum & exultationem. Quæ dona cum accederemus inchoata, & accessionem accipientia sensim, ipso contactu diuinæ & gloriose carnis Dei, & vulnere cælesti afflatu sunt consummata. O beatas vos, sanctæ mulieres ! O si quam partem horum donorum nobis de vestra ista abundantia à Christo

Mat. 28.

impetretis deriuari ! ea in vos è bonitate IESVS sunt profecta ; non accepit terminum in vobis illa Christi benignitas, sed inchoata ad nos simul spectabat. Fecit vestra dubitatio, vt vestri sensus in fide resurrectionis confirmarentur, & nostri ; faciant vestra dona, quæ confirmationem illam sunt consequuta, vt nos aliqua similibus donorum virtute resciamur. Nihil est quòd de nostra in vos voluntate dubitetis, Fratres : tenete vospium hunc vestrum animum ac deuotionem, & fructum vestræ deuotionis consequemini in Christo, qui vobis simul resurrexit. Bono animo estote, ne timeatis : facit enim timor & animi tepiditas, vt tardiùs proueniant in vobis dona Dei, & vt accepta debilitentur ; nisi beneficiis firmiter hæreatis, gratias Deo agentes. Hoc verò beneficium accepimus nos à Christo IESVS benignissimè : cum enim post tam eximia dona nobis collata timorem, qui potuit obrepere, & vacillationem abegisset, audiuius tamen ex illo : *Nolite timere* : tenuistis pedes meos, tenete dona quæ inde vobis prouenerunt ; nolite amplius vacillare : en expuli à vobis huiusmodi timorem ; huic succedat ille timor teuerentiæ filiorum Dei, qui permanet in sæculum sæculi.

Quid autem tu Magdalena ? Tenuicum mulieribus Christi pedes. At tibi fuerat prohibitum. Fuerat prohibitum ne tunc, non vt ne possem nunc amplecti & adorare eius pedes & vulnera : affectum enim contactus impetfectum tunc prohibuit magister meus IESVS ; simul tamen docuit quemadmodum tangi adhuc posset, quod igitur fecit vt mulieres tangere Christum possent me docente, fecit vt ego etiam (præsertim cum iam IESVS me digito suo tetigisset, & cor præparasset) illius pedes possem tenere. Bis igitur te felicem dicemus, Magdalena, cui secundò apparuit Christus, & fecit vt per tuam doctrinam idoneæ essent mulieres, quæ possent ad Christum accedere, & eius pedes tenere. Euge felicissima Magdalena, idè in nobis operare in Christo, quod tunc in mulieribus ; quòd si non idè, vt est nostra indignitas, at aliquam saltè illius spiritualis sensus scintillam in cor nostrum à Christo impetra.

Abiit

Psalm. 18.

Abiit potè è conspectu mulierum Christi exterior præsentia; mansit tamen interior earum spiritui infixa dulcissimè: domum discedunt, narrant Discipulis quæ facta erant omnia, quæve acceperant à Christo mandata; verùm cum tanta spiritus, animi, & verborum constantia, & alacritate, & luce, vt nisi fuisset Christi prouidentia, qui nolebat à mulieribus pendere fidei principia, credidissent omnes: non crediderunt tamen.

Sed quid vos milites: quid agitis? vbi estis? quid cogitatis? Tertremotus ille accertimus, fulgur, & immensa cælestis illius viti lux & vis ita nos percudit & exterruit, vt omnibus vitibus resolutis in terram veluti mortui prosterneremur, & simul tangetemur numinis præsentis necessaria quadam & vehementi religione: immobiles quidem mansimus & tremebundi; audiuius tamen quæ gerebantur, nec potuimus animum surgendi vel abeundi recipere, vel linguæ aur vitium vsu, donec discederent omnes mulieres. Itaque, quæ ibi gesta sunt vidimus omnia & audiuius; non tamen IESVM ipsum suscitatum. Et verò ne cogitauimus quidem, nec intendere animum potuimus, vt quicquam impediremus. Vnde intelligere facile potuimus, plusquam humana virtute quadam nos ibi tantisper detentos fuisse, quasi testes illorum mysteriorum quæ fiebant, & resurrectionis illius hominis, quem tanto miraculo videramus motientem. Postea euasimus retè ad Principes, qui eramus in custodia primarij, Tribunus, Draconarius, Centuriones; rem totam vt videramus & audieramus exposuimus. Quo nuntio ita sunt consternati, vt in amentiam vestri esse viderentur. Tandem, cum ad se rediissent, multis verbis magna cum impudentia & impotentia egerunt apud nos, vt omnia e mentiremur, & diceremus noctu illum nobis dormientibus esse ab eius Discipulis ablatum: nihil nobis à Præside timeremus, ipsos se ostre sponsores nostræ securitatis. Nihil tamen illis effemus polliciti, nisi ingentem pecunie vim nobis pretium ingentis mendacij obtulissent. Auidè accepimus argentum ab avaris hominibus egeni, polliciti fidem, fa-

cturos nos quæ vellent omnia. Et quidem apud Iudæos fidem seruauimus; sed tamen necessum fuit vt rem omnem explicaremus Præfidi, ne quid nobis fraudi verti posset, & calumnia in nos reuolui; Iudæos enim & odio habebamus, & aspernabamur: inter milites autem alij nostri commilitones, tum nos apud amicos omnia euulgauimus, veritatem ipsam. Verisimile fit, o milites, ita vos rem euulgasse vt dicitis; nam de resurrectione & gestis IESV scriptur extemplò Pilatus ad Tiberium, vt solebant Præsides prouinciarum de euentis extraordinariis, si eadem essent immodica, ad Imperatorem litteras dare: itaque apud Romanos euulgata fuerunt omnia. Atque adè non diutiùs potuerunt celari apud Iudæos; siquidem & Iosephus Iudæus de resurrectione Christi dar testimonium, quasi inter Iudæos etiam sciret rem fuisse vulgatam, non solùm per Apostolos.

O immensam magni IESV clementiam & sapientiam! Ab hostibus etiam suis prouider testimonium suæ resurrectionis. Nam etiam si nihil aliud euulgassent milites, quàm quòd nefariè fuerant Iudæis polliciti, illa tamen ipsa euulgatio nisi stultis & stupidis hominibus facere non potuit fidem. Nam primùm si surripuerunt corpus IESV eius Discipuli, cur non potiùs ea nocte quæ præcesserat surripuerunt, vbi nondum erat apposta custodia illa militum Romanorum? Igitur qui non sunt futati cum potuerunt absque periculo vel impedimento, futati sunt vbi fuisset pugnandù hominibus timidis, & inermibus, & paucis còtra cohortè armatam & aeternam Romanorum? At dormierunt milites. Quali verò ipsi scitent illos esse dormituros, & militibus persuasissent, Vos dormite, nos furabimur. Iam si omnino dormierunt, quo pacto dormientes viderunt cum illù asportarent Discipuli? quòd si hoc non viderunt, quomodo testes esse poterat. Quate quod adductum fuisset militum testimonium, fidè potiùs astruxisset resurrectioni. Quocirca mysterio Christi resuscitati factù est, vt non solùm Iudæi testimoniu darent resurrectionis Christi; Apostoli videlicet, Discipuli, sanctæ Mulieres, sed gentiles etià. Atq; adè hostes resurrectionis Iudæi, dum

Psal. 144.

curant vt apponatur custodia sepulchro, cum emunt falsitatem testimonij à militibus, qui tandem efficiunt, nisi vt ex ipsis etiam confirmetur I E S V Christi Domini & Dei nostri resurrectio, & gloriosus esset Deus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis? Ita fac, Domine I E S V, in versutiis & mendaciis quibus aduersus nos pugnant

continenter dæmones, & conuerte illorum malitias in bonitatem animarum nostrarum & fructum: vt Spiritu resurrectionis tuæ viuamus, & in nouitate vitæ cælestis conuersationis ambulemus, nihil metuenes dæmonum machinationes, vt gloriemur in laude tuæ gloriose resurrectionis. Amen.

Rem. 6.

EODEM

A. H. ...
 B. ...
 C. ...
 D. ...
 E. ...
 F. ...
 G. ...
 H. ...
 I. ...
 K. ...
 L. ...
 M. ...
 N. ...
 O. ...
 P. ...
 Q. ...
 R. ...
 S. ...
 T. ...
 U. ...
 V. ...
 W. ...
 X. ...
 Y. ...
 Z. ...

EODEM DIE APPARET IESVS DVOBVS DISCIPVLIS EVNTIBVS EMAVNTA.

Marc. xvi. Luc. xxiiij.

141

cxv

A. Pergunt Hierosolymis Emaunta Cleophas, & Amaon.

B. Appropinquat IESVS colloquentibus.

C. Comitum se illis adiungit; tenentur oculi eorum, ne eum agnoscant; varie verbis suis illos permouet IESVS, ardet eorum cor IESVS se longius ire simulat.

D. Persuadent illi, vt cum ipsis maneat.

E. Emaus in tribu Benjamin sexaginta stadiis ab Hierusalem, quo vehementer rogant, vt secum diuertat.

F. Domus Cleophae, quo deductus est IESVS.

G. Ibi recubens cum illis, consecratum & fractum panem porrigens, ab oculis eorum euangescit.

H. Repleti dono et agnitione caelesti IESVM agnoscunt, & quae ab eo in itinere audierant; plenus intelligunt.

I. Redcunt e vestigio Hierosolymam.

K. Reperunt congregatos vndecim, narrunt quae gesserat Christus; audiunt eum Simonem apparuisse.

EODEM DIE APPARET IESVS⁴³⁹
 DVOBVS DISCIPVLIS EVNTIBVS
 EMMAVNTA.

MARC. XVI.

LVC. XXIII.

In cxv. imaginem Adnotatiuncula.

cxv.

141.

A. Pergit Ierosolymis Emmaus: Cleophas & Annon. B. Appropinquat IESVS colloquentibus. C. Comitē se illis adiungit, tenentur oculi eorum nec eum agnoscant; variē verbis suis illos permouet IESVS; ardet eorum cor; IESVS se longius ire simulat. D. Persuadent illi ut cum ipsis maneat. E. Emmaus in tribu Beniamin sexaginta stadiis ab Ierusalem, quōd vehemēter rogant ut secum diuertat.	F. Dominus Cleophae, quōd deductus est IESVS. G. Ibi recumbens cum illis consecratum & fractum panem porrigens, ab oculis eorum eum mesurat. H. Repleti dono & agnitione celesti IESVM agnoscunt, & quae ab eo in itinere audierant plenius intellegunt. I. Redeunt ē vestigio Ierosolymam. K. Repertunt congregatos vndecim, narrant quae gesserat Christus, audiunt eum Simoni apparuisse.

EVANGELIVM MISSÆ.

MARC. XVI.

LVC. XXIII.

Post hæc autem duobus ex his ambulātibz offēsusest in alia effigie, euntibus in villam.

ET ecce^a duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus. Er ipse loquebantur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant. Er factum est, dum fabularentur, & secum quæterent, & ipse IESVS^b appropinquans ibat cum illis: oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoscerent. Er ait ad illos: Qui sunt hi^c sermones, quos confertis ad inuicē ambulantes, & estis tristes? Er respondens vnus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu^c solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti, quæ facta sunt in illa his dicibus? Quibus ille dixit: Quæ? Er dixerunt: De IESV Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo: & quomodo cum tradiderunt summi Sacerdotes & Principes nostri in damnationē mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël: & nūc super hæc omnia, tertia dies est hodie quōd hæc facta sunt. Sed & mulieres quedā

ex nostris tetrucunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum; & non inuento corpore eius, venerunt, dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum; & ita inucnerunt, sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenetunt. Et ipse dixit ad eos: O^e stulti & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ loquuti sunt Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quæ de ipso erant. Et^e appropinquauerunt castello quò ibant: & ipse se finxit longius ite. Et coëgerunt illum, dicentes: ^d Mane nobiscum, quoniam aduersasceit, & inclinata est iam dies. Et^f intrauit cum illis. Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit^g panem, & benedixit, ac fregit, & portigebat illis. Et^h aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem: Nónne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas?

Et illi euntes

Et surgentes eadem hora ⁱ regressi sunt in Ierusalem: & ^k inucnerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant, dicentes: Quòd surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.

nuntiauerunt cæteris,

Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.

nec illis crediderunt.

ADNOTATIO.

A. *Uo discipuli pergentes Ierosolymis versus Occidentem ad oppidum Emmaunta. Neuter horum erat Apostolus; nam cum Ierosolymam rediissent, repperunt vndecim Apostolos: vnus nomē prodit Lucas, Cleophæ; alterū appellat Ambrosius Amaonem. Hi iter faciunt mæsti, & inter se fermocinantes de iis quæ acciderant: iter autē sunt ingressi post quā apparuit Christus Maria Magdalena & mulieribus, antequam Magdalena cum mulieribus redisset à monumento, postquam tamen rediissent Petrus & Ioannes. Ipsi verò apparuit postquam Magdalena & mulieribus apparuerat. Statim autem in via his duobus apparuisse videtur in*

Marc. 16.
Matth. 28.
Luc. 24.

alia effugie, priusquam Petro, huic tamen antequam aperiret illis.

B. *Appropinquat IESVS colloquentibus.*

C. *Illis se coniungit, non quidem specie peregrini, sed Ierosolymite, non sua: non enim illi dicunt Discipuli peregrinum, sed qui se gerat ut peregrinum, cum indigena sit. Est autem operapretium animaduertere ad hoc Christi IESV & duorum Discipulorum colloquium, ut illorum animis se insinuet suauiter IESVS, teneat oculos ne agnoscat, eliciat de quibus egerant, quid cogitarent; denique manifeste præsenserit mētis suæ imbecillitatem. Unde Christus, qui prænouerat eorum animos, accepta occasione acriter illos re-*

RESURRECTIONE.

los reprehendit: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ loquuti sunt Prophete: nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloria in suam? Quibus verbis arguit quidem illos vehementer; incipit tamen ab eorum cordibus illas nubes, & fidei impedimenta abigere; simul illorum animos luce caelesti illuminare ac docere aggreditur, & eorum corda divino amore inflammare. Cum IESVM audirent assentire, & arderent eorum corda, atque Emmaunti appropinquarent, ut eorum desiderium Christus accenderet vehementius, ostendit se longius velle progredi: quæ fictio, ut dicitur, videri poterat & dici, sed quæ omni vituperatione careret. Ea enim est Dei misericordia & benignitas in mortales, ut sapere huiusmodi actionibus viatur, præfert enim facturum se permulta, quæ non est factururus: sed ea propterea prædicat, ut vel caveant homines, atque ad penitentiam, & vitæ emendationem reuocentur, ut Niniuitas per Ionam ad respicientiã adduxit: vel ut eorum excitentur animi ad meliora; quæ admodum hoc loco Discipulorum desiderium inflammavit, & ne abire sinerent permouit;

D. Coegerunt enim illum, ne longius progredereur. Sed cur non potius illum sequimini, o boni? Quia erat quidem cor nostrum ardens, sed parum consideratum; nec dum presentem Christum noueramus; verfabamur adhuc in incipiti fidere resurrectionis, propterea non sumus profecturi. Sed quæ nam fuit ratio coactionis? Num vim aliquam Christo externam intulerunt; placidam quidem & beneuolam, sed vim tamen? Nihil horum, sed ardor animi, & deuotio quam incenderat in illis IESVS atque augebat assidue, ea per suauiua verba ac mitia adduxit Christum, ut cum illis maneret. Mane nobiscum, inquiunt, quoniam aduersascat, & inclinata est iam dies. Ita solet vim orationi inferere Christus, quæ tam sit vehemens, tantæ sit efficacia, ut Deus cogi illa videatur, & suæ misericordiam cedere, huic iustitia.

E. Emmaus castellum in tribu Benjamin iuxta Gabaa ad Occidentem, Ierosolymis distans 60. stadiis, 4. serè miliaribus Ioppem versus, ubi in fractione panis cognitus est Dominus, & Cleopha domum in Ecclesiã consecrauit. Fuit hoc castellum in obsidione Ierusalem deletum: illud tamen non modo restaurauit postea M. Aurelius Ant. Imperator; sed urbem celebrem

fecit, & Nicopolim illustri nomine appellauit. Hoc vocat Iosephus Amaunta, & interpretatur nomen aquas calidas, & tradit ibi fontem esse sanandis corporis vitis idoneum.

F. Hoc a se illum ingressus IESVS, ad domum Cleophae deductus est; assedit ad mensam cum Discipulis: cum verò cibi essent apposti, primum sacram Eucharistiam consecrauit; accepit enim panem, benedixit, fregit, & porrigebat ipsis. Statim verò oculi eorum interni aperti sunt, nec fuit amplius impedimentum, quin etiam exterioriores Christum agnoscerent.

G. Sed quando aperti sunt illis oculi: quando illum cognouerunt? Tunc primum, quando panem consecratum frangebatur; ut antequam sumerent caelestem cibum, illustraretur eorum mens, confirmaretur fides & virtutes, abirent titubationes & dubia si qua erant residua. Exemplo autem sumpta Eucharistia ab eorum oculis euauit, id est, non fuit amplius eorum oculis conspicuus: ut planè intelligamus, nihil moræ fuisse interpositum inter sacram Discipulorum communionem & Christi abscessum. propterea dicitur, porrigebat illis. Vnde perspicuum voluit esse Ecclesiæ Christus suum exemplum, sub panis sola specie Eucharistiam ministrandi.

H. Repleti caelesti cibo, & animorum exultatione Christi Discipuli agnoscentes virtutem, quæ in illis ubi cum Christo colloquerentur operabatur, animaduertunt ac notant loca Scripturarum, quæ illis exposuerat Christus: surgunt confestim, & dant se itinere, ut ante noctem Ierosolymam ad Apostolos peruenirent: quod difficile non erat, cum quatuor Italicis miliaribus, & iis non plenis, ab urbe abessent.

I. Redeunt Discipuli festini ad urbem.

K. Reperiunt Ierosolymis in eadem illa domo ubi Pascha celebrauerat Christus, congregatos propter Iudeorum metum undecim Apostolos, & alios Discipulos: nondum enim abcesserat Thomas, qui tamen statim discessit, nec illum inuenit IESVS, cum paulò post ibidem apparuit Apostolis. Fit magna inter eos gratulatio; narrat illi summum argumentum resurrectionis Christi, quod Simoni Petro apparisset; vicissim duo Discipuli quod sibi quoque apparisset renuntiant, & de quibus cum ipsis egressus in via exponunt, quemadmodum illum in fractione panis cognouissent; & tamen nec credit Thomas, nec alij nonnulli.

MEDI-

Luc. 24.

Es ecce duo ex illis ibant ipsa die in Castellum. Ecce iam plena appetit fidei resurrectionis lux, Christus apparet Discipulis, apparet Principi Apostolorum; deinde toti Ecclesie se dat videndum, palpandum, atque adorandum. A mulieribus, quibus non credebatur, venit ad virorum testimonium: ex illis erant duo hi Discipuli, quibus verba mulierum visa erant deliramentum, & non crederant, his tamen se exhibet fidei pedagogum & catechistam benignus IESVS. Magnum & admirabile resurrectionis sacramentum Christus voluit per se summa cum clementia docere Discipulos adhuc stultos, adhuc tardos corde, adhuc illum non agnoscentes. Petrum verò non legimus docuisse, sed illi apparuisse, quod mysterium habet, & priuilegium Petri singulare: intelligimus enim excellentem resurrectionis doctrinam in apparitione Christi Petrum accepisse, iam antea in sepulchro cum Ioanne illuminatum. Age de Discipulis, & Christo eos reprehendente, ipsos instituente, illis apparente meditemur, illo auctore, his iuuantibus.

Vos igitur non crederatis mulieribus referentibus de visione Angelorum & resurrectione, Petrum & Ioannem videbatis noui aliquid nihil dixisse, nisi quod relicta in sepulchro erant lintamina & sudarium: quocirca nihil magis credentes res alias aggredimini, & ad vestrum Castellum reditis. Attamen toti eratis in gestis Christi, sed resurrectio vobis erat difficilis. Erat quidem in vobis fides, sed quæ catebat adhuc sua perfectione; constabat charitas in Christum, sed quam imperfectio fidei affligebat: non querebatis Christum mortuum vt mulieres, non verane essent quæ à mulieribus audieratis, vt Petrus & Ioannes, sed tamen de omnibus quæ acciderant colloquebamini inter vos, de omnibus querebatis & conferebatis inuicem, & quidem tristi animo & afflicto. Itaque serò meditabamini, & cum pio animi sensu de Christi gestis omnibus: quæ meditatio fecit, vt essetis Christi catechumeni, vt doceret vos Christus. Quid enim in vestra conquisitione & collatione mutua volebatis? quid requirebatis? Certè Christum: nam propterea mœsti eratis, quòd frustrari videbatur vestra spes & desiderium regni eius in terra, quòd eo non

resurgente videre non poteratis. Respexit vestram afflictionem bonus IESVS sua clementia; sequitur vos pone celerius quàm vos vestris cogitationibus discederetis; appropinquat, consequitur: ita solet errorem diuina gratia præuenire bonæ mentis hominum assistere. Adiungit se vobis comitem: non dubium quin statim, sancti Discipuli, senseritis animi vestri internam quamdam motionem, & lucis principium, præsentem Christo, sed non animaduertitis, siquidem tenebantur oculi vestri non solum exteriores, sed interiores etiam: adeo enim hi erant occupati, & in alia cogitatione fixi, vt nec præsentem lucem agnoscerent ipsi, & veluti ligarent exteriores, & communem quasi alienam speciem sentirēt, non Christi. Incepit tamen in vobis cor vestrum commoueri ex præsentia Christi vobis non aduertentibus. Interrogat porro vos IESVS: Quinam sunt isti sermones de quibus inuicem confertis, & quidem mœsto animo? Quæ interrogatio eò vos promouit, vt mentem vestram & animi sensum vniuersum declararetis. Et primum quidem admitamini vehementer, si non etiam ipse in his esset in quibus vos: quasi nullus ne peregrinus quidē (cui lege prohibetur in aliena ciuitate esse curioso) esse potuerit in vrbe, qui totus non esset in iis, de quibus inter se agebant ipsi; nec fieri posset vt aliis de rebus colloquerentur: vnde intelligitur, illos adeo in eam cogitationem fuisse immersos, vt ab aliis omnibus peregrinarentur. Quam animi tam acrem intentionem non solum non miratur IESVS, vt etiam respicere videatur: benignè enim rogat quanam illa sint. Ibi verò maior etiā vis spiritus incessit vestros animos. interna narratis, & ignoto quidem homini pleraque omnia, & quæ sentiretis omnia exponitis; nec timetis qui è latebris veniebatis, & iuxta vrbe adhuc eratis, & cum homine è ciuitate prodeunte colloquebamini. Neque tamen mitum: erat ille homo Christus, etiamsi vobis ignotus. Quàm multa enim peculiariter virtus diuina operari in nobis solet non animaduertentibus! Quid igitur auditis? O stulti, & tardi corde ad credendum! Preparauerat vos Christus ne ad hæc verba perturbaremini, ita alioqui vestra animi intentione compeditos, vt aliud nihil quàm de quibus agebatis sentire possentis; & tamen incipit cor vestrum ex illa præ-

la præ-

la præparatione exite in auctorem quandam. Omnipotens est sermo tuus, Domine IESVS; præparat ad diuina dona hominum corda non solum palam, sed occultè etiam; & prouehit ignorantes, atque inflammat corda diuinitus. Notat sapiens magister vestram cordis inconsiderationem; & oscitantiam; quod cum facit, excitat ut sibi cooperemini ad illam imperfectionem & impuritatem abigendam; qui primus est gradus ad diuina dona, & spiritus doctrinam recipiendam. Et vos sanè quæ corda vestra retardabant à fide resurrectionis (de qua tamen toties ante passionem audieratis) nimium cogitabatis; eorum verò quæ alioqui scire poteratis, & considerare debebatis, nihil. Redite ad vos o boni; nam mors ipsa, quam subiit Christus, coniunctam habuit necessariò resurrectionem & vitam. Si enim ea fuit necessaria, ut fuit (ita enim voluit Pater, Christus, & Spiritus sanctus) non pro suis peccatis illam subiit, sed pro vestris: quare gloriam & vitam debuit parare & illi & vobis mors ipsius. Mortem enim Deus non fecit, nec in morte eius memoria esse potest, nec in inferno confessio; nec potuit illius cato corruptionem videre, nec Mors ipsi dominari: fuit mors eius Mortis victoria, & diuinus triumphus: mortuus quidem est propter delicta vestra, & resurrexit propter vestram iustificationem. Nonne aduertitis ad Scripturas? Videte Moysen: quid aliud quàm Christum demonstrat & prædicat, per Abel, per Noë, Melchisedech, Abraham, Ioseph, per se, per pascha, per alia sacrificia; quid aliud quàm totum illum exprimit, diuinitatem, humanitatem, mortem, vitam? Quid euangelicus vates Esaias? nonne subinde de tota Christi œconomia vaticinatur, gestis, morte, & vita? Quid, suis locis idè nõ faciunt alij prophete oportune, & in his Dauid discretè, & huius filius Salomon? nonne de Christi mysteriis vaticinati sunt? Hæc audistis à Christo, simul harum rerum interpretationem diuinam intellexistis. Quo loco celebrare libet Christi in vos stultos adhuc non nihil & tardos, sed dociles tamen, Christi inquam clementiam singularem; ut quod erat facturus in Apostolis, id iam in vobis inciperet, traditionem excellentissimam illam communicare sensus & intelligentiæ Scripturarum, qui est spiritus vitæ in Ecclesia sua perperuus. Iam illa verba cum auditetis, cum hæc dona à Christo accipetis: planè ardebat cor vestrum in vobis, à spi-

ritu vitæ influebant in vos flueta lucis & gratiæ celestis, abigebatur stultitia & tarditas. Accepistis aliud Spiritus sancti donum, Discipuli, admitabilem illam Christi fictionem, & significationem, quasi longius vellet ire, & vos derelinquere, quod fuit ingens in vos beneficium, ut illum vestrum ardorem inflammaret: non enim potuistis ferre, ut fons ille spiritus, quem senseratis, è vestris cordibus auerteretur.

Sed quo pacto illum cogistis, ut vobiscum maneret Christus, cui nihil aliud quàm dixistis: *Mane nobiscum Domine, quoniam adueesperasit, & inclinata est iam dies?* Verba nostra non solum ex illo ardore spiritus, quem antea acceperamus, profuebant; sed acrius etiam ab illa accensione, quæ illa fictio in nobis effecerat: itaque ab ardentissimo animi affectu illa fuit nostra peritio profecta; & (quæ fuit illius vis potissima) ad eam nos cogebat illius Christi fictionis clementia & virtus. Intrauit igitur domum nobiscum, & euestigiò cum recubisset, accipiens panem benedixit & fregit, & porrigebat nobis, quem simularque frangebatur ut daret, commora sunt vehementer viscera cordis nostri & spiritus; & ardor ille euasit (præsertim sumpta Eucharistia) in lucem claram, lætam, iucundam. Euanuit si quod erat reliquum in nobis vestigium inconsiderantiæ & rarditatis, si quod impedimentum ne Christum agnosceremus; aperti sunt oculi nostri cum spiritus tum sensus, qui aliis tebus tenebantur, exultraimus in salutari nostro, vim percepimus sanctissimi Sacramenti tunc primum, solis Apostolis adhuc notam. Saniari aurem apparitione gloriæ Christi cum effemus, & suspensi in admiratione magnitudinis Dei, non fuit amplius cur nobis in carne adesset Iesus; discessit è conspectu nostro, nec propterea ullam sensimus animi molestiam; impleuerat sapiens Iesus cor nostrum sapientia & donis spiritus; ingens concepimus desiderium redeundi ad Apostolos & fratres nostros. Ierosolymam igitur statim omnibus prætermisissis reuersi sumus, pleni gaudio, & cordis nostri placidissima iubilatione. Hanc vestram animorum exultationem quam accepistis à Christo, beati Discipuli, videmus nobis item magnam consolationem, & singularem doctrinam afferre: sed illud nostrum est malum, quod vestra stultitia & cordis rarditas ablata est, in nobis vtraque vel perseuerat, vel subinde re-

pullulat

pullulat nostra culpa: atque adeò similem in-
 consideratione & tarditate in rebus omni-
 bus spitualibus, in omnibus meditationi-
 bus & orationibus longe maiori desidia pati-
 mur. Vos enim sensu passionis Christi eratis
 occupati vehementius, & non erat Ecclesie
 adhuc plenè reuelata Christi resurrectionis
 gloria; socios multos vestre tarditatis habe-
 batis: At nos nec mouemur Christi passionis
 mysterio, & est Ecclesie & nobis per Ecclesia
 luculentissimè reuelatus, creditus, celebratus
 non resurrectionis solùm Christi triumphus,
 sed eius omnia mysteria: & tamè adeò sumus
 semper stupidi, vt, cum de his agimus, sem-
 per in singulari quadam animi nostri insipi-
 entia versemur, semper à nobis petegrimur,
 semper occupemur inertia & fœcordia incre-
 dibili. Habemus præsentem Christum, præ-
 sentem eius fidei lucem splendidissimam; non
 agnoscimus tamen, non videmus. Et si quidè
 in alterius mystetij meditatione & sensu oc-
 cupati, in quo animum intendere vellemus,
 illud non penetraremus, minus esset nobis
 dolendum: sed nos, vbi meditari volumus &
 debemus, vsque adeò perturbant atq. agunt
 tranfuetfos nostræ inanes cogitationes, etiam
 peruersæ, vt sæpenumerò nec tenere cursum

piæ meditationis possimus, & in præcipitium
 aliquod tandem euadat nostra meditatio. At
 saltem si non videntibus lucem præsentem
 Dei, ignis tamen in nostra meditatione exat-
 defceret, leuior esset iactura, magnum esset
 principium illuminationis nostræ, si modò
 excitaret in nobis oratio animi bonum & fet-
 uentem aliquem affectum: sed ne hoc quidè
 consequimur. tam aridè & inspidè medita-
 mur, quasi non habeant mysteria Christi lu-
 cem in se, amorem, excitatione, Spiritus san-
 cti ignem, diuinam motionem. Succurrite
 sancti Discipuli, iuuate nos apud Deum per
 mystetium resurrectionis Christi. Rogamus
 vos, intetcedite pro nobis, per illam etiam ex-
 cellentem gratiam & dona quæ in illo itinere
 & domo accepistis: maiori enim estis nunc
 potentia, gratia, merito apud Dominum, ma-
 iori in proximos beneuolentia & charitate.
 Ardeat, obsecro, cot nostrum in meditatione
 & orationibus nostris: ibi accipiamus inter-
 pretationes Scripturarum, & lumen fidei
 sincerum & copiosum. Consummentur hæc
 omnia per sacram communionem, & Sacta-
 mentorum aliorum participationem & fru-
 ctum, ad maiorem Dei omnipotentis glo-
 riam. Amen.

A. The advance of the Union Cavalry
B. The charge of the Confederate Cavalry
C. The retreat of the Confederate Cavalry
D. The Union Cavalry dismounting
E. The Confederate Cavalry retreating

EODEM DIE APPARET DISCIPVLIS ABSENTE THOMA.

Luc. xxiiij. Ioan. xx.

142
CXVI

A. De rebus gestis eo die colloquebantur discipuli; erigebantur animo propter verba Petri, & duorum discipulorum; mulieres non negligebantur, maior tamen desiderabatur confirmatio.

B. Cum serum esset dici, et fores clausae, stat IESVS in medio eorum, et ait; Pax vobis.

A. Conturbantur, existimant se spiritum videre.

B. Confirmat eos IESVS, ostendit manus & pedes, postulat, nunquid habeant, quod manducetur.

C. Apponunt illi partem piscis asini & farum mellis.

B. Edit IESVS, eis reliquias impertit.

D. Ianuae domus intelliguntur clausae, vt credatur, vsus dono subtilitatis.

E. Dicit eis iterum Pax vobis, sicut me misit Pater, et ego mitto vos: deinde aperit sensum scripturarum, et instituit Sacramentum Penitentiae, insufflans in Apostolos, & dicens; Quorum remisistis peccata, &c.

EODEM DIE APPARET
DISCIPVLIS ABSENTE THOMA. 445

LVC. XXIIII.

IOAN. XX.

In cxvj. imaginem Adnotatiuncula.

cxvj.

142.

- A. De rebus gestis eo die colloquebantur Discipuli, erigebantur animo propter verba Petri & duorum Discipulorum, mulieres non negligebantur; maior tamen desiderabatur confirmatio.
- B. Cùm serum esset dici, & fores clausæ, stat IESVS in medio eorum, & dicit: Pax vobis.
- A. Conturbantur, existimant se spiritum videre.
- B. Confirmat eos IESVS, ostendit manus & pedes; postulat num quid habeant quod manducetur.
- C. Apponunt illi partem piscis assi & fauum mellis.
- B. Edidit IESVS, eis reliquias imperit.
- D. Ianua domus intelligantur clausæ, ut credatur vsus dono subtilitatis.
- E. Dicit eu iterum: Pax vobis. Sicut me misit Pater, & ego mitto vos. Deinde aperit sensam Scripturarum, & instituit sacramentum Penitentia, insufflans in Apostolos, & dicens: Quorum remisistis peccata, &c.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XXIIII.

IOAN. XX.

Cùm ergo serò esset die illo, vna sabbatorum, & fores essent clausæ ubi erant Discipuli congregati propter metum Iudeorum:

Dum autem hæc loquuntur,

stetit ^b IESVS in medio eorum,
& dicit eis:
Pax vobis:

ego sum, nolite timere.
Conturbati ^a verò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et ^b dixit eis: Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? ^b Videte manus meas, & pedes, quia ego ipse sum. Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.

Et cùm hoc dixisset,
ostendit eis manus, & pedes.

*venit IESVS,
& stetit in medio,
& dixit eis:
Pax ^b vobis.*

*Et cùm hoc dixisset,
ostendit eis manus,
& latus.
Gausi sum ergo discipuli,
viso Domino.*

Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit: Habetis hîc aliquid, quod manducetur? At illi ^c obtulerunt ei partem piscis assi, & fauum mellis. Et ^b cùm manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

Pp

Lvc.

Et dixit ad eos: Hæc sunt verba, quæ loquutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum; quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moy- si, & Prophetis, & Psalmis de me.

° Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, & dixit eis: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere a mortuis tertia die; & prædicari in nomine eius penitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierolyma. Vos autem estis testes horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos.

Dixit ergo eis iterum:
° Pax vobis.
Sicut misit me Pater,
& ego mitto vos.

Hæc cum dixisset,
insufflauit, & dixit
eis:

Accipite Spiritum
sanctum: quorum re-
miseritis peccata, re-
mittuntur eis;
& quorum retinueritis,
retenta sunt.

ADNOTATIO.

A. **D**iscesserat Thomas, reliqui de gestis eius diei colloquebantur. Erigebat omnium quidem animos Petri, Ioannis etiam auctoritas; mouebat prædicatio duorum discipulorum, non negligeantur iam verba mulierum; & tamen maior rei confirmatio desiderabatur: erant clausa ianua propter metum Iudaorum.

B. Adhuc erat iam eius diei vespera, cum ecce tibi stat IESVS in eorum omnium medio, ingressus ianuas clausis; dote videlicet vsus subtilitatis.

A. Primo conspectu conturbantur & conterrentur, variisq; cogitationibus multorum corda occupantur: alij spiritum se videre autumant, alij alia, & tamen gaudem omnes viso Domino. Erant in plerisque mixta gaudium, timor, fidei nonnulla imbecillitas, cogitationum tumultus.

B. Confirmat tamen suavissima salutatione IESVS omnium corda: Pax, inquit, vobis. Ego sum, nolite timere. Vinam hæc sex verba in cordibus nostris loquaris, bone & sancte IESVS, & depulsis aduersariis omnibus pacem tuam nobis concilies, & inseras tui veram & dulcem cognitionem; confirmes corda sancto tuo timore, ut nihil imperfecte timeamus. Sciebat porro Christus maiori aliquos egere argumento, nec illa verba ad cor eorum omnino penetrasse: subdit igitur: Cur turbati estis? Cur locum datis ascendentibus in corda vestra cogitationibus? quæ erat blanda quædam increpatio: addit tamè singularem increpationi benignitatem; ut omnes abigat animi titubationes: Videte, inquit, manus meas & pedes, & agnoscite quia ego ipse

sum. palpite, & videte; quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. *Visus intelligi solet quævis corporis sensatio, adhibito præsertim iudicio & certitudine. Tetigerunt aliqui, quos ad id interius ipse vocabat corpus IESVS: agnouerunt spiritum non esse, sed verè corpus humanum, quæ spiritus habere non possunt (assumunt autem simile verò, cum non sit vera & viua caro, nec vera ossa habeant) astrucbat enim Christus illi tactui & contrèctationi vim veritatis. Fuerunt autem hæc argumenta resurrectionis Christi, non quæ rem demonstrarèt; sed quæ inducerent certitudinem, si quis auerteret beneuolè: & ea quidem planè dubitationem, quæ laborabat, à cordibus imbecillium discipulorum abegerunt. Sat videri poterant esse confirmati discipulorum animi: verum quia contingebat (quod ferè solet) ut præ nimio gaudio ea etiam incerta viderentur quæ cernebantur, & vix crederetur quod erat indubitatum; huic etiam incerta certitudini voluit mederi benignus IESVS, & postulat si quid esculeni habeant.*

C. Offerunt illi partem piscis asii & mellis suuum: comedit, dat eis reliquias.
B. Verus quidem fuit hic cibus, vera manducatio, sed mysticam habuit significationem: Christus enim, ut piscis, in aqua tribulationum mundi versatus est; captus à Iudæis, & quasi assatus in cruce exaruit; sed hæc in humanitate passus est, qui cæra humanitatis, & melle diuinitatis constabat.

D. Clausa ianua omnes: ut intelligatur IESVS

Gloss. in
14. Luc.
Cyrillus.

sus dono subtilitatis usus, cum intrauit ad discipulos.

E. Depulsis ab omnium animis cogitationum tumultibus, magna exorta tranquillitate, confirmat Christus rursum in omnium cordibus pacem, dicens de nouo: Pax vobis: Conuertit verò se ad Apostolos; hos docet, his aperit mentis sensum internum, ut intelligerent Scripturas. Deinde: Sicut, inquit, misit me Pater, ego mitto vos: quibus verbis ordinauit (ut eratis Cyrillus) orbis Doctores, & diuinorum mysteriorum ministros,

& vniuersum terrarum orbem illuminare iussit. In illos præterea insufflans spiritum quidẽ oris sui diuini, simul interiùs Spiritus sancti charisma & gratiam inserens: Accipite (inquit) Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; quorum retinueritis, retenta sunt. Quo insigni facto, & verbis tam perspicuis, potestatem remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles post baptismum lapsos, Apostolis & eorum legitimis successoribus communicatam vniuersus Patrum consensus semper intellexit.

Con. Tr.
scilicet. 14.
cap. 1.

MEDITATIO.

Præueniunt ad Apostolorum & Discipulorum congregationem duo Discipuli gaudentes, aliam rerum faciem vident quam cum discesserant, iam nunc discipulorum multitudo credit; dicunt verò, præter Thomam & aliquos: Surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Quid est, apparuit Simoni? Per prædicationem Simonis credimus resurrexisse, & verè resurrexisse Dominum. Incipit compleri verbum Christi, quod Ecclesiam esse confirmatura fides Petri & prædicatione, Petrus ipse: prima Apostolicæ sedis auctoritas incipit fieri illustris. Thomas tamen, ne Petro quidem credit; quæ fidei retardatio, fidei confirmationem parturiebat in mysterio. Ex aliis aliqui ne Petro quidem, nec duodus narrantibus credebant: non erant omnibus clara omnia. Apostoli credunt præter Thomam omnes, ex Discipulis plerique credunt, reliqui inter fidem Petri & duorum Discipulorum titubant: discutiuntur autem nubila, abiguntur titubationes Christi glorioso aduentu. En adest Iesus. Sed quando? Serò, vltima diei parte, sole occidente: occidebat enim creatus sol, ut increatus oriretur, & lux cælestis in cordibus Discipulorum, & per illos in nostris. Non præterierat prima Sabbatorum, hoc est, dies dominicus; ut eodè die, quo Deus mundum creauit, non solum resurgeret Christus, sed fidem suæ resurrectionis confirmaret. occluseratis, ô boni, fores domus, quas poterat vis humana aperire; fortius tamen cordis vestri portas, quas solus Christus potuit aperire: sed vos timebatis Iudæos, vestras titubationes fidei & infirmitates non metuebatis. Attamen eratis in vnum congregati, quod erat signum fidei, spei, & charitatis, quas virtutes in Christum & in vobis debiliter quidem, & quasi in arctum redactas habebatis. Erat autem vobis-

cum magnum illud præsidium, Virgo Dei Mater MARIA. Ita eratis adhuc aliqui, vbi venit ad vos Iesus clausis ianuis, nec voluit pulsare, ne turbaremini; qui pulsabat alioqui ad corda vestra continenter, & suo aduentu erat illa adaperiturus. Permovit vos aduentus Iesus; non enim tantummodo exteriori ad vos aduenit salus æterna, sed interiùs etiam, læta & viuuda præsentia & operatione: itaque gauisi estis viso Domino: stetit in medio vestrum utrobique, & interiùs & exteriori. Tuum est, magne Iesus, stare, quia Deus es infinite firmus & immutabilis: tuum est in medio stare, quia solus es Dei & hominum mediator. Utrobique igitur stetit, & ut Deus, & ut homo, medius inter Discipulos, hoc est, in medio Ecclesiæ tuæ constitisti: firmitatem inchoasti communicare tuæ sponse & constantiam tuam præsentia, & gubernatione, & donis perpetuam. Iam igitur primum est consistencia tua illa diuina, & medio viscerum misericordie & redemptiois tuæ dixisti pacem, & attulisti Discipulis & Ecclesiæ tuæ. Neque enim solis illis pacem dixisti, sed Ecclesiæ quæ erat, & quæ futura erat omnibus sæculis: tua enim vox, tua dictio, etiam si creata erat; immensi tamen verbi erat, vim habuit diuinam, & virtutem pacis immensæ. Neque hoc solum dixisti, sancte Iesus, sed addidisti: Ego sum. Vim tui nominis æterni exeruisti, & quod Abraham nõ indicaueras, quod primò moyse indicasti, eius rei immensæ sensum mysticum Ecclesiæ proposuisti: Ego sum, sum ego Dominus, hoc mihi nomen in æternum. Sublimia dona sunt hæc Domine: sed quare addis: Nolite timere? Significauit, quod semper volo in Ecclesia mea intelligi, liberi arbitrij, quod hominibus indidi, vnum liberum me illis relinquere, qua libertate vtantur si velint, meis

donis præuenti & adiuti. Attendite mei Discipuli, commouea corda uestra gaudio, & luce præueni ac donis meis: nolite esse timidi, confidite, reiicite uestras tristitias, quibus abducti fuistis ab officio, pauores depellite, qui de mea passione & morte, de mea absentia uos debilitauerant; quod prouidèter quidem permisi & benignè. Addidit hæc Christus, non ad doctrinam Ecclesiæ solùm perpetuam; sed ad emendandum in Discipulis imperfectum usum donorum quæ acceperant: conturbantur enim & conterrentur, & ascendunt cogitationes in corda. Verè illud certum est Christe I E S V, necessarium esse speciale auxilium diuinitatis præsens, ut iuxta tuam gratiam, & uirtutem à te nobis inditam, operemur: non dabis Discipulis post dona illa illud auxilium, propterea adhuc turbabantur: sed erat singularis tunc prouidentia, quòd non dares, ut illo auxilio & illos, & nos egere perciperemus. Addis igitur suauem increpationem, uehementem tamen; ut qui illis tuam diuinitatem aperis, & ad secreta cordis eorù penetras. Quid estis turbati, & cogitationes ascendunt in corda uestra, & putatis spiritum uidere; non me, uerum hominem? Adeste, o Discipuli, præsentis & forti animo; nec plus valeat apud uos præteritorum turbinum importunitas, quàm cælestis, quam ego uobis offero, tranquillitas & diuina uis: animaduertite nihil esse cur turbemini. Hæc erant in uerbis Christi; simul porrigebatur Discipulorum cordibus speciale Dei auxilium, quod faceret dona Dei in illis efficacia. Subiicit uerò interiores animi consolationes & confirmationes per externa signa: sic enim est eius misericordia uertitas, ut non solùm Ecclesiam suam, & dilectas sibi animas auxilio illo peculiari prosequatur, sed sensibus etiam spiritus ornent & confirmet benignus I E S V S. *Videte manus meas*, inquit, & *pedes*: externæ oculorum aciei coniungite internam; ita perspicietis, quòd idem ille ego sum, qui fui pro uobis crucifixus. Applicatæ tactus sensum tû exteriorum tum interiorum & ad uulnera, & ad corpus; & experimentum accipietis utrinque, me non esse tantum spiritum, sed carnem simul, & ueram carnem; uerum corpus me habere, & idem in quo passus sum habere agnosceris; unde spiritualis experientia mea resurrectionis corda uestra penetrabit, & in Ecclesia & piis hominibus perseverabit. Neque uerò solùm hanc humanitatem quam cerni-

LUC. 24.

tis, credetis illam esse eandem, & hominem me resurrectisse; sed Deum. Animaduertite hæc ueritate pasci interiorem uestrum auditum, tactum, & odoratum singulari spiritu mei, & corporis, & cicatricum fragrantia, suauitate, cælesti uirtute. Gaudio erant Discipuli è primo Christi conspectu occupati; nunc autem ad tam eximia I E S V beneficia & spiritualia dona adeò gaudent, adeò exultant, ut gaudij uehementia, quæ à fide profecta erat & eius sensu spirituali, sua exundantia fidem ipsam superet; & facit ut quasi non credant quæ credebant maximè, cordis exhilaratione absorpti, & in admirationem leuati. Ibi uerò auget miseraciones suas magnus I E S V S; ex gustu exteriori excitat spiritualem etiam gustum suæ resurrectionis: quo gustu, quas acceperant consolationes aliorum sensuum perfunderet: nec sineret è lætitia abduci, sed in ipsorù gustu & affectu conuiescere. Prius comedit ipse, & uerè comedit: comedens autem cibauit simul eorum corda gustu spirituali suæ resurrectionis: quem ut confirmaret, dedit illis suas reliquias ad comedendum. Auidè accipiunt Discipuli excellentè cibum, què in manu habuerat Christus, è quo comederat, qui è manu Christi dabatur. Quis dignè cogitare poterit, quanta uis spiritus illi cibo ex illis rebus accederet, quanta suauitas, quanta bonitas: Nam propterea illum cibum petiit & accepit Christus, ex illo comedit, ex illo reliquias dedit de manu sua, ut illam haberet diuinitus efficaciam in animis Discipulorum cibum ille. Comedunt, confirmantur illis dona, augetur spiritualis gustus resurrectionis, & deriuatur in illorum omnes satisfactiones diuina quædam suauitas & sancta quies: unde cælestis accessit sapientia, & excellens illud donum spiritus, quo Deus sensum illis aperuit ut intelligerent Scripturas. Propterea subiunxit sapiens I E S V S: *Hæc sunt uerba, quæ locutus sum ad uos, cum adhuc essem uobiscum; quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me*. Agnosceris ex his meis donis, tum ex eo quòd nunc uobis conferam, ea omnia, de quibus uobis ante meam passionem egi; & intelligetis esse impleta, quæ scripta sunt in lege Moysi de me, & in Prophetis ac Psalmis; uidebitis ea omnia completa, sentietis in spiritu & gustabitis: hæc prouenient è sapientia mea in uos. Addo aliud spiritus donum, ut non sapientiam solùm in diuinis Scri-

Scri-

Scripturis & fidei dogmatibus habeatis; sed lucem infundo sensui vestro interno & mēti atque intelligentiam, quia Scripturas omnes intelligatis, & nihil vobis sit clausum. En ego hoc beneficium diuinum vobis confero, qui aperio & nemo claudit, claudio & nemo aperit: ego qui solus accipere possum librum de manu sedentis in throno, & aperire vobis & Ecclesie meæ septem eius signacula. Hæc excellentissima illa est traditio ac diuina intelligentia Scripturarum, quæ perseuerat perpetuò in Ecclesiastica Hierarchia: ab hac excidunt hæretici diabolico fumo abducti in errorū tenebras pestilentes. Multa sunt & magna beneficia quæ contulisti discipulis hæcenus excelsè IESV; adiungis tamen maiora: rursum illis pacem confers priori maiorem: nam illa ad confirmationem propriè attinebat dogmatis, quod erat de tua resurrectione & mysteriorum intelligentia hæc priori quasi cumulus additur, & vis acrior illam fidè prædicandi, & omnem veritatē Euangelij tui sacrosancti, & contrariis potestatibus debellatis pacem hominibus afferendi. Ostendisti verò illam pacem, & quæ accipiebant dona Discipuli eò esse dirigenda, vt aliis pacem afferrent & salutem, per maiorum donorum accessionem. Propterea additur: *Dixit ergo iterum IESVS, Pax vobis*: quasi per illud *ergo*, quod referretur pax, significaretur. explicasti enim, hæc maior pax quorsum attineret, magne IESV; ad missionem scilicet tuam à Patre Apostolis & Ecclesie cōmunicandam. Non enim fat tuæ bonitati fuit & misericordie, si naturam humanam ad vnionem diuini verbi exaltates per incarnationem tuam, & nos faceres filios Dei, fratres tuos per tuæ gratiæ & virtutis diuinæ operationem; sed excellētem nunc facis donorum tuorum accessionem. Communicas hominibus tuam à Patre missionem, & quasi extendis: *Sicut*, inquis, *misi me Pater, & ego mitto vos*. Illa mea missio in mundum facta est, vt per meā veritatis prædicationem & confirmationem per miracula, labores, passionem & mortem hominibus conficerem salutem sempiternam: sed in hac ipsa missione hoc simul erat, hanc simul accepi potesta-

tem, vt ego vos similiter mitterem; quod nūc facio diuina auctoritate & virtute, vt inter homines & Deum mediator. In me enim reconciliauit Deus sibi mundum; & in vobis per me posuit hoc verbum & ministerium huius reconciliationis. En estis Apostoli mei, legati mei ad mortales. Verum illud intelligite, rationem missionis meæ à Patre vobis esse imitandam. Me vnum misit Pater Apostolum, in quo habeatis vestri Apostolatus vnitatem, a quo vno vim diuinā accipiatis atque exerceatis: legationem verò hanc vestram, qua pro me fungemini, vt certiùs teneatis, vnitatem vobis vnus Pastoris & mei Vicarij relinquam à vobis ad cælum ascendens, vt similitudinem meæ & vestræ missionis agnoscat. in mea enim missione agnosceatis vnitatem & virtutem Patris mei; in eo quem vobis præficiam, meam vnitatem, & vim, & rationem totius meæ gubernationis in Ecclesia mea: ita perfecta fiet vestra missio in me. Neque hoc tantummodo donum accipietis à me, sed potestatem etiam dimittendi & retinendi peccata hominibus per meum Sacramentum: cuius maiestatem facultatis vt percipiatis, en in spiro ex meo afflatu in vos diuinitatis Spiritum, gratiam vtramque, & illam quæ faciat vos mihi magis acceptos, & eam in qua illa est facultas cælestis, vt ipsam & teneatis, & exercere possitis. Deus remittit peccata hominibus, vel non remittit, sed punit: huius auctoritatis ministerium habetote ex me & in me, quod ego sum cum Patre meo probaturus: atque vobis absoluentibus hominum peccata, Trinitas nostra soluet; vbi non soluetis, nos similitet retinebimus. O rerum diuinarum sublimia mysteria! Tot ergo ac tantis beneficiis, tantæ gloriæ splendore ornatam, magne IESV, tuam resurrectionem Ecclesie tuæ manifestaasti: videt, agnoscit, confitetur sancta tua Sponsa; gratias agit tibi immortales. Permanant illa dona ad me item, etiam si ingenti sum indignitate: abige tu meam indignitatem benigne IESV, fragilitatem protege & roborata, & fac vt vis tot beneficiorum in me influat, ad gloriam tui nominis sempiternam. Amen.

DOMINICA PRIMA
POST PASCHA.

Apparet IESVS Discipulis & Thomæ.

IOAN. XX.

In cxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxvij.

143.

- A. Thomas domum reversus, Apostolis narrantibus apparuisse IESVM non credit.
- B. Post octo dies venit IESVS similiter atque antea, & dicit Thomæ: Infer digitum in manus meas, & manum in latus: & noli esse incredulus, &c.
- C. Infert Thomas: respondet: Dominus meus, & Deus meus.
- B. Dicit ei IESVS: Quia vidisti me, credidisti; beati qui non viderunt, & crediderunt.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

IOAN. XX.

THOMAS^a autem vnus de duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum cis quando venit IESVS. Dixerunt ergo ei alij discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies^b octo, iterum erant discipuli eius intus; & Thomas cum eis. Venit IESVS ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: ^bInfer digitum tuum in latus meum: & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei: ^cDominus meus, & Deus meus. Dicit ei IESVS: Quia vidisti me, Thoma, ^bcredidisti: beati qui non viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit IESVS in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, vt credatis, quia IESVS est Christus Filius Dei; & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.

ADNO-

DOMINICA PRIMA POST PASCHA.

Apparet discipulis & Thomæ.

Ioan. xx.

143
cxvij

A. Thomas domum reuersus, Apod tolis
narrantibus apparuisse IESVM, non
credit.

B. Post octo dies venit IESVS similiter
atque antea, & dicit Thomæ; Infer
digitum in manus meas, & manum

in latus: et noli esse incredulus, &c.
C. Infert Thomas; respondet; Dominus
meus, & Deus meus.

B. Dicit ei IESVS; Quia vidisti me,
credidisti mihi; Beati qui non viderunt,
& crediderunt.

A D N O T A T I O.

A. Absente Thoma apparuerat Discipulis IESVS: at ubi is rediit, narrant ei Discipuli ad se venisse Dominum, paulo post quam ipse domo esset egressus; exponunt quæ dixerat, quæve gesserat: sed qui antea fuerat incredulus, ne tunc quidem credit vel Petri, vel omnium Discipulorum prædicationi. Qua incredulitatis permissione in Apostolo prouidit nobis Deus sapientissimè magnum fidei præsidium & firmitatem. Neque verò simpliciter non credit Thomas, sed obfirmat in eo præterea animum: Nisi videro, inquit, in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Cur non credis Thoma? Quia cor meum ignominia passionis Christi & mortis adhuc occupatum erat, & meæ imbecillitati permittebat me Christus, non solum propter meam culpam, sed propter Ecclesiæ etiam utilitatem.

B. Non videtur longius abiisse Thomas, rediit propediem, & ad octauam vsque diem cum Apostolis & Discipulis versatus est; verum suam incredulitatem retinens: Apostoli verò constanter fidem resurrectionis tenebant. Quam obrem, ut Thomæ mederetur imbecillitati benignus IESVS & nostræ, die octaua similiter atque antea clausis ianuis venit ad canaculum, ubi erant congregati Discipuli; perseverabat enim adhuc Iudæorum metus, quærebantur adhuc latebræ: salutat omnes, Pax, inquit, vobis. Quæ salutatio aliorum Apostolorum fidem exhilarauit dulcissimè, Thomam vehementer perturbauit primum, deinde incepit blandè erigere: in quem præterea aspiciens Christus:

Quæ est ista, inquit, tui animi obfirmatio Thoma? Cur tam multis testibus meæ resurrectionis non credidisti? Obsupebat ad verba Iesu Thomas, spectabat vero ad sanitatem, exuberat tunc Christi benignitas: Infer, inquit, digitum tuum huc, & vide manus meas, affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Erant Christi vulnera aperta, & sunt, ad passionis fidem confirmandam, & resurrectionis gloriæ iam illustrandam.

C. Obediit dicto Thomas, infert digitum in locum clauorum, manum in latus inserit, tangit Christi vulnera, cerò cognoscit vera esse vulnera vini & veri hominis IESVS, liberatur eius animus omni ambiguitate: videt planè non solum ea quæ tractabat non esse spiritum, sed leuatur ad summum fidei sensum: sentit enim tactum intimum diuinitatis Christi; profitetur Dominum & Deum IESVM. Quæ in re enituit Christi clementia singularis, ut qui fuerat infirmus & tardus ad credendum, is acciperet insignem animi confirmationem & lucem. Complect mysterium Christi, quapropter iitubare Apostolum permiserat, & rerum experientia imbecillitatem eius fidei sanauerat.

B. Quia, inquit, vidisti me, Thoma, credidisti: hæc fuit mea in te benignitas extraordinaria, non tuum meritum, non tua laus, non tu propter hanc fidem beatus; Beati potius qui non viderunt, & crediderunt: quasi interdiceret, ne quis signa requireret, vel miracula ad credendum exigeret. Loquitur verò de nobis, ut de præteritis; tanquam is, qui quod erat futurum, iam nouerat in sua aternitate & sapientia.

ITa est planè, Domine IESV sancte & sapiens, cuius vis misereris, & quem vis induras: quem vis auxilio singulari gratiæ tuæ præuenis in benedictionibus dulcedinis, quem non vis non præuenis: quis autem est qui tibi dicere possit, cur ita facis Tu enim es Deus, nos tua creatura; tu fictor, nos fictilia tua vasa, & ex nobis nihil, ne terra quidem. Laudamus te, Domine, in æternitatem tuam: iustus enim es in omnibus viis tuis, & sanctus in omnibus operibus tuis. Sed vix tamen illis pessimum, quibus tua illa auxilia subtrahis ad eorum condemnationem: vix etiam iis, in quibus ad misericordiam destitutionem illam confers; sed his præsens vix & temporarium; conuertis enim hoc tu in bonum, quæ tua excellens est misericordia. Illud vix longè à nobis depelle, IESV bone: hoc, si de tua sapientia aliquando permittas, verte in bonum, obsecro, tua benignitate; quod in Petro fecisti ex negatione, in Thoma è nimium curiosa incredulitate.

Sed ex te, Beate Thoma, peto per tuam illam singularem gratiam, exponas mihi tuæ huius dubitationis mysterium: nam video alios item dubitasse, non solum mulieres, sed Apostolos, & Discipulos. Fui ego ferè singulari quadam imbecillitate & animi ambiguitate, quam à natura accepèram: fouebam vtrò, quòd sciebam dici esse leuem corde qui citò credit, addebam meas imperfectiones & culpas: iuuabat me subinde bonus IESVS, sed recurrebat vis naturalis illius tentationis voluntariæ, & infirmitatis. Itaque ferè fui *Didymus*, id est, amphibolus, & quasi geminus. Nec sentiebam in meo nomine esse abyssum simul & perfectionem: gratiam scilicet vocationis Apostolicæ, & alia Dei dona. Hæc quidem habebam, non mouebam illis: itaque nonnūquam fluctuabam; vt quando ex timore potius dixi: *Eamus & nos, & moriamur cum illo*: & rursus vbi interpellauit IESVM: *Nescimus quò vadis, & quomodo possumus viam scire? & nunc potissimum, vbi præfractor fui: Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digium meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam*. Nam in omnium fuga, dū caperetur Christus, non fui ego vltimus: inde conceptam magnam

animi mei perturbationem vehementer auxit eius passio, crux, mors, sepultura; præsertim cum ad naturæ meæ, & voluntatis imperfectionem, & ad præcedentes ambiguitates illa adderentur. Totus igitur mihi displicebam, totus languebam amaritudine, totus eram dolore oppletus; nec locum habere poterant apud me, quæ de eius resurrectione narrabantur: inde dixi, *Nisi videro, nisi mittam digium, nisi mittam manum*: excludebant enim alia omnia meæ passiones. In his tamen omnibus lugebam mortem Domini mei, discruciabatur cor meum, ardebam desiderio boni IESV, amabam vitæ auctorem & fontem IESVM: eram miserabilis, & suprà quàm dici potest afflictus. In his cum essent aliqua bona; erant tamen simul multa mala: hæc angebant me acerbius, quàm illis vtebar diligentius. Sed, quæ est eius benignitas & miseratione infinita, respexit bonus IESVS ineam afflictionem, & fecit vt meæ illæ incredulitates in vtilitatem non meam solum, & fidei perfectionem conuerterentur, sed etiam Ecclesiæ suæ; vt qui quasi extinctis meis titubationibus, omnes omnium sæculorum titubationes extingueret. Atque aded ornauerat iam me absentem Dominus, & incogitantem, simul cum aliis Apostolis excellenti illa virtute missionis, facultate item illa cælesti remittendi peccata & retinendi: eram enim etiam absens de sacro illo collegio, cum illi sua dona conferebat immensus IESVS. Permoerant me voces & testimonia discipulorum: *Vidimus Dominum*, ostendit nobis & manus & latus, conspeximus comedentem, comedimus etiam nos ex eius reliquiis: dixit se Apostolos mittere, quemadmodum ipse missus à Patre fuerat; insufflauit in nos oris sui spiritum, & dedit potestatem dimittendi & retinendi peccata; credimus, Thoma, hæc etiam dona tibi esse collata. Erant hæc mentis meæ vehementes præparationes: trahebat me Pater Christi, trahebat Christus ipse; sed ego tamen repugnabam: vsque aded verum est liberum arbitrium in homine perseverare, id quod ne Deus quidem vult vincere, nisi illud velit. Est magna arbitrij liberi potentia, vel abusus potentiæ, vt Deo repugnare possit iubenti, monenti, trahenti: vieissim autem singularis illius facultas, vt possit gratiam Dei reci-

Rom. 9.

Psal. 20.

Psal. 144.

Ecc. 19.

Ioan. 11.

Ioan. 14.

1. Ioan. 20.

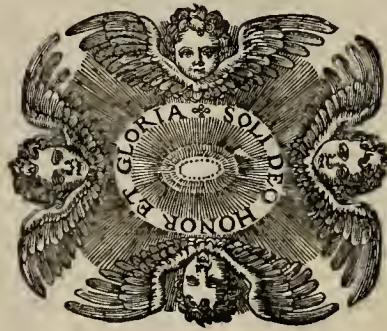
Cyrillus.

recipere, & illi operanti cooperari: quod longè est facilius quam auxilium Dei repudiare: hoc enim facit homo sine gratia, sine Deo ambulans vias difficiles, illud præuentus auxilio cælesti, adiutus gratia, adiutus Deo. Illis igitur mentis meæ angoribus & miseris permisit me consistari acrius sapiens IESVS ad octo dies, quæ omnia ad animi mei præparationem maiorem conferebantur, & resipiscenciam solidiorem. Iam erat octauus dies, eramus intus omnes: En tibi, venit IESVS ianuis clausis, stat in medio, dicit: *Pax vobis.* O adorandam vbertatem misericordiæ Dei nostri IESV! Omnem celebritatem superioris apparitionis ad hanc rursus applicat; & tamen illa propter omnes præter te, Thoma, fieri videbarur, hæc propter solum te, nõ propter omnes. Et tamen fiebant & illa propter me, & hæc propter omnes, vtraque enim propter Ecclesiam vniuersam omnibus futuram sæculis. Obtulit vr auribus meis, ita cordi pacem & gaudium bonus IESVS, alijs auxir, incepti sentire vim in me diuinam, cœperunt diffuere meæ titubationes, & dissipari vt à facie ignis cera: illa omnia sensi in me beneficia, quæ ante octo dies similibus signis senserant omnes. Excellenti me præuenit gratia benignus IESVS, & præparauit ad contactum vulnerum suorum, & diuinitatis professionem. Præparauit quidem me illis donis, sed peruasit acris illa actio Christi cor meum, vbi audiui soli mihi ab ipso dici, & quidem cum vi quadam exprobrationis: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli esse incredulus, sed fidelis.* Spicula fuerunt hæc à Christo in altum cordis mei iniecta, quæ me vehementer corripuerunt atque humiliarunt, simul propulerunt ex me omnem mentis rarditatem atque incredulitatem; vnde diuina in me virtus illa veritatis & fidei effulsit, & confidentiæ spiritualis robor & exultatio. Inde eructauit cor meum è vestigio verbum illud bonum: *Dominus meus, & Deus meus,* & perfectam Christi resurrectionis fidem professione humanitatis & diuinitatis eius confirmaram ostendi. Nam vbi intuli digitum in locum clauorum, vbi manus misi in latus, non tetigi solum, sed vidi, hoc est, omnibus sensibus internis perspexi carnis Christi veritatem, & veram ipsam resurrectionem: vnde leuatus sum in spiritualem sensum, & splendorem quendam cælestem

diuinitatis. Itaque signaui quoddam esset IESVS verus Dominus meus, & Deus meus & omnium; iis enim verbis veritatem expressi humanitatis Christi, & dominij diuinitatis significauit: quod addidi, *meus*, id attinebat ad sensum meæ consolationis internæ, & assensus fidei firmitatem. Neque tamen Dominum & Deum potui profiteri, quin omnium intelligerem. Stabant ad magnalia hæc Christi admiratione & stupore crecti omnes, laudabant impensius Christum, confirmabant suam fidem & spiritus consolationem. At verò Christus (qui voluerat intelligi, attinere meam incredulitatem, & eius in me beneficia non ad me solum, sed ad omnes) hæc sua responsione explicat: *Quia vidisti me, Thoma, credidisti, beati qui non viderunt, & crediderunt.* Excellentissima fuit hæc Christi IESV doctrina ad fidem Ecclesiæ stabilendam. Nam cum antea ad credendam eius resurrectionem ferè signa sensilia intercessissent; Angelorum apparitiones & verba, vacuitas sepulchri, linteamina, sudarium, Christi apparitiones, vulnerum contrectationes, comestio; eò videri poterat fidei substantia contrahi, vt nisi ex rerum experientiis credere nullus deberet: quod voluit IESVS è mentibus fidelium esse extirpatum, & docere fidem nec esse ab apparentibus accipiendam, nec ex apparentibus constare; sed esse ipsam Hebr. 11. non apparentium argumentum, & rerum spe-randarum hypostasin siue substantiam. quod si contingant sensilia signa; illa tamen non esse fundamenta fidei, sed Dei internam reuelationem & lumen: dari signa ad expediendam reuelationem, propter hominum infirmitatem; qua sedata, ad interiora recurrere deber fides, quæ scilicet meritum non amittit, nisi signa dumtaxat sint causa credendi. Itaque per meam imperfectionem voluit sapiens IESVS omnem fidei titubationem & impuritatem esse à cordibus fidelium depulsam: quare necessitatem suam è Dei prouidentia habuit mea erratio & tarditas, per quam mortalibus ram excellens doctrina prouenit. Habui quidem fidei meæ meritum & beatitudinem; manuduxerunt me tamen illi Christi conspectus, illi contractus, & quasi applicuerunt fidei, quæ ex dono Dei non sine illis, sed non propter illa in animo extitit & roborata est. At verò maior erit beatitudo, maius meritum eorum fidei, qui non petent signa ad credendum; & credet, etiam si nihil viderint, & pu-

& puram fidei substantiam imbibent & retinebunt. Gratias tibi habeo & ago ingentes, sancte Apostole, pro dono huius doctrinæ singulari. Verùm audi, obsecro te, benigne Thoma: credimus quidem nos in Christum, in eius omnia mysteria & dogmata, etiam si nihil coràm viderimus; & tamen te fide non superamus, quam tunc habuisti. In ratione credendi certè me superastis, non in donis quæ præterea accepit tunc mea fides à Christo. At voluerunt videre, quæ tu, antiqui Patres; & tamen illi non reprehenduntur, tu reprehensus fuisti. Illi ex abundantia fidei videre, quæ credebant, expetierunt; ego per illa credidi. Verùm vos dixerat Christus beatos, quòd ea videretis, quæ non viderunt illi.

Non laudauit nos tunc IESVS, quòd videre vellemus, quæ ille nobis inspirabat diuinitus per fidem; sed beneficium suum singulare in nobis commendauit, vt ea, quæ credebamus, aliqua ex parte videremus, ipsum in carne salutem mortalium operantem. Vnum si te orem, beate Didyme, raceo. Scis tu quæ sit animorum nostrorū imperfectio, quod malum; pendemus à consolationibus vel experimentis internis: scis simul in illis non esse sitam perfectionem orationis vel spiritualium exercitiorum: age apud Deum hanc causam pro nobis, Patrone singularis, vt consolationes spiritus à Deo & accipiamus affluenter, & illis industriè, & deuotè, & fructuosè vtamur ad maiorem Dei omnipotentis gloriam. Amen.

IONE
 clesse, quod
 eu infirmitate
 cum sum fignat
 rea, que crederet
 mus, ipsum in car
 ram. Vnde
 acco. Scia quod
 estio, quod
 omibus vel ex
 in illis con. est. In
 es vel spandit
 Deum bene con
 atis, et condone
 amas amice. In
 At fructus vana
 omnis gloria. In

A B C D E F G H	I K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

ADP

APPARET CHRISTVS SEPTEM DISCIPVLIS AD MARE TYBERLADIS.

Ioan. xxi.

144
xc viij

- A. Non multo post venerunt omnes Hierosolymis in Galilaeam; erant ad mare Galilaeae; alij alijs locis, Petrus, & Filij Zebedaei Bethsaida.
 B. Ostendit Petrus velle se piscatum ire, offerunt se illi comites sex.
 C. Piscantur tota nocte, nihil capiunt.
 D. Stat IESVS mane in litore; rogat nunquid pulmenti habeant; hoc est aliquid piscium pro obsonio.
 E. Respondent simpliciter, vt emptori

- vulgari; Non.
 D. Subiungit IESVS; Mite in dexteram nauigij rete, & inuenietis.
 E. Mittunt, concludunt piscium ingentem copiam; quod cum sentirent.
 F. Agnoscit IESVM Ioannes, & dixit Petro; Dominus est.
 G. Quod Petrus audiens, succingit se tunica, & mari venit ad IESVM.
 H. Panis & Piscis, quae parauerat Christus in litore.

455

APPARET CHRISTVS SEPTEM
DISCIPVLIS AD MARE
TIBERIADIS.

I O A N. XXI.

In cxvii. imaginem Adnotatiuncula.

cxvii.

144.

A. Non multò post venerunt omnes Ierofolymis in Galilæam: erant ad mare Galilææ alijs alijs locis, Petrus & filij Zebedæi Bethsaida. B. Ostendit Petrus velle se piscatum ire, offerunt se illi comites sex. C. Piscantur tota nocte, nihil capiunt. D. Stât IESVS manè in littore; rogat num quid pulmenti habeant, hoc est, aliquid piscium pro obsonio. E. Respondent simpliciter, ut emptori vulgari: Non.	D. Subdit IESVS: Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis. E. Mittunt, concludunt piscium ingentem copiam: quod cum sentirent, F. Agnoscit IESVM Ioannes, & dicit Petro: Dominus est. G. Quod Petrus audiens, succingit se tunica, & mari venit ad IESVM. H. Panes & piscis, quæ parauerat Christus in littore.

EVANGELIUM MISSÆ.

I O A N. XXI.

POSTEA ^a manifestauit se iterùm IESVS discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestauit autem sic: Erant simul Simon Petrus & Thomas, qui dicitur Didymus, & Nathanael, qui erat à Cana Galilææ, & filij Zebedæi, & alijs ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: ^b Vado piscari. Dicunt ei: Venimus & nos tecum. Et exierunt, & ascenderunt in nauim: & illa ^c nocte nihil prendiderunt. Manè autem factò stetit IESVS in littore: non tamen cognouerunt Discipuli quia IESVS est. Dicit ergo eis IESVS: ^d Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: ^e Non. Dicit eis: ^d Mittite in dexteram nauigij rete; & inuenietis. Miserunt ergo; & iam non ^e valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille, ^f quem diligebat IESVS, Petro: Dominus est. Simon Petrus, ^e cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se, (erat enim nudus) & misit se in mare.

ADNO-

A. **D**utiùs non subsisterunt Ierosolymis Apostoli & Discipuli post Christi resurrectionem, nec Maria Mater Virgo cum mulieribus, praesertim cum in Galileam ut venirent insisset Angelus, ubi IESVM essent visuri. quamobrem in Galileam omnes discesserunt, ablati insignibus cruciatuum & mortis Christi, clausa corona spinea, sindone, sudario. In Galilea autem cum versarentur, ad telonariam artem quidem periculosam & ancipitem non rediit Matthaeus, ad piscatoriam tamen redierunt Petrus filij Zebedaei, & alij, ut ex honesto artificio sibi & suis victum pararent. Erant alij alius in locis; Bethsaïda verò ad mare Galilææ Petrus, Iacobus, & Ioannes filij Zebedaei, Thomas, Nathanael, & duo alij discipuli. Erat simul Virgo Maria benedicta Mater, neque enim ab eius cura & obsequio discedebat Ioannes. Non conveniant autem in urbem celebrem Capharnaum, ut solebant, sed in suum vicum: nam certi nondum erant, quid essent facturi, & privatam interea vitam agebant, expectantes quid ipsi Christus mandaret.

B. Ostendit Petrus se velle piscatum ire, obtulerunt sex illi se socios: piscantes totam noctem nihil expiscantur.

C. Absque luce scilicet, & Christi praesenti virtute non fuit, vel Apostolorum, vel Discipulorum, vel illorum qui illis successerunt, efficax unquam hominum piscatio.

D. Manè cum ad terram accessissent, stetit IESVS in litore, non agnoscunt tamen eum

Discipuli. rogat: Pueri, num habetis aliquid pulmentarij? Pueros communi nomine appellat, ut valentes ac robustos operarios: petit verò, siquid habeant piscium ad obsonium.

E. Respondent simpliciter: Non, ut emptori populari, nihil de Christo suspicantes.

D. Subdit IESVS: Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis. Mittunt numine iam attracti, concludunt magnorum piscium ingentem multitudinem.

E. Quod cum sentirent, & rete non possent extrahere pra multitudine piscum & magnitudine, tunc tandem agnoscit IESVM dilectus Discipulis Ioannes, (parit enim lucem spiritus Dei dilectio) & dicit Petro: Dominus est. Agnoscit item Petrus IESVM, agnoscunt omnes. Amabat quidem fortius IESVM Petrus, tenerius Ioannes.

G. Non patitur moras Petri feruor, ut ad Christum veniat in cymba. Erat nudus, id est, expeditus ad piscandum, solam interulam gerens, cur tam breuioribus brachijs accipit ependyten, tunicam videlicet nauticam superiorem, qua etiam nunc nauae vranitur, & appellant capozium, qualem inquit Hieron. tulisse in desertum Hilarionem cum sacco & sago rustico. Hac tunica succinxit se Petrus, sciebat enim in vado esse cymbam: ita venit ad IESVM, alij veniunt nauigio, non enim longius à terra aberant quam ducentis cubitis plus minus. Trahunt verò rete, non extrahunt.

H. Piscis prunis impostus, & panis.

MEDITATIO.

Intelligo, Domine IESV, de tua gratia: ce-lebrasti piscationem diuinis mysteriis, sed animarum, sed hominum; horum designasti piscatores Apostolos tuos & Discipulos, & eorum Successores. Neque mysterio caruit, quòd ad Apostolatam, qui piscatoriam exercebant, bona ex parte assumpsisti, ut artem, & suum laborem piscandi in spiritualem industriam & exercitium faciliùs conuerterent ex piscationis analogia. Docuisti pisces nos esse, mundum mare, Ecclesiam nauem: nam cum in mundo viuamus, & hic sit mare; nos necessariò pisces sumus. Quid enim huic saeculo similis, quàm mare? Est quidem mare elementum; sed impurum, falsum, mala quidem falsitudine & amara: exfluxit enim Satan &

Peccatum, si quid erat habiturum dulcedinis nostrum mare. In quotidiano est fluxu & refluxu mare, ex quodam mutabilitatis dominio: nec sat illi est sic esse instabile, etiam cum est quietissimum; quid non patitur turbatum & violentiæ à tempestatibus & ventis, tum ab internis terræ exhalationibus? contrà verò eius tanta est infidelitas & incerta tranquillitas, ut insidiosè videatur agere, si quando quiescit. Quàm est in tempestatibus immite! quàm barbarum! Nam cum terræ videatur sua littorum verberatione minari continenter, in tempestate, quasi suas vires exerit, & veluti armatacies, furit & in se & in terram, quasi illam delere possitamens elementum. Age, hoc non potest, quot homines absorbet tamen!

Hier. 16.
Eze. 47.

Hieron.
in vita
Hilario-
nis.

tamen! quantas rapit diuitias! quot absorbet infulas! quot vrbes & regiones infana quadam inundatione obruit! Denique si nihil aliud, quam acerbè vexat nauigantes nausea, vomitu, omni spurcicia! & quos non potest submergere, eos omnibus modis contendit persequi & affligere. Quid igitur in seculo non mari est simile? quid non est magis quam simile & magis acerbum? & tamen in hoc mari sumus pisces. Quis nos liberabit à pessimo hoc mari, nisi tu Christe IESU, nisi gratia & virtus tua? Nihil vereamini, Fratres mei: ego calcaui & superavi omnis maris malitiam, & nisi piscatores qui vos è mari eripiant.

Sed quid est, Domine, quod bis iubes Apostolis tuis piscari? Vbi primò eos vocauit, ostendi vocationis qualitatem & officium, vt eò dirigerent sui animi intentionem, quod est Apostolatus præcipuum munus, homines à malitia mundani maris eripere. Sed admonui, ne sine me piscarentur, ne nocte; sed ex me vt virtutem acciperent & lucem; qua virtute & luce si in omni piscatione niterentur, sagenam impleturos & naues piscibus: quod planè non possunt, qui sine mea vi & luce conantur piscari. Atque adeò tanta est meæ virtutis efficacia, tantus meæ lucis splendor, vt etiam mali, modò legitime mittantur, copiose expiscari soleant. Et tamen qui fuerunt in antiqua lege Patriarcharum, & Prophetarum, & pij homines exiguum fructum retulerunt; quia illa ætate, vel sub lege illa, & minor dabatur virtus, & sub umbra omnia fiebant. Repræsentauit porrò illa piscatione vocari omnes ad fidem & salutem, bonos, malos: saluandos, reprobos: propterea multi capiuntur pisces, sed numerus negligitur, & magnitudo piscium non significatur. Rumpunt rete pisces aliqui, hæretici scilicet & schismatici; vexat multitudo ad subuersionem vsque naues; mali etiam foras mittuntur, vel non intrant rete: varium euentum illic volui significari Ecclesiæ ministeriorum. Hac verò piscatione, certum eorum fructum, qui consequuntur æternam salutem, repræsentauit: non dixi simpliciter, *Laxate retia*; quasi in incertum: sed, *Mittite in dexteram*, ad certam spem & fructum piscationis. Hic nihil patitur rete derimenti, nihil periclitatur nauis. habetur hinc ratio singularis numeri, capiuntur mystico numero pisces, sunt magni: designantur videlicet prædestinati ad gloriam, qui in-

signiter magni erunt omnes, etiam si in insigni magnitudine alij aliis gloria minores. Illic non prandetur vel comeditur post expiscationem; hic inuitantur ad prandium operarij, panem comedunt & piscem, gloriæ æternæ substantiam, & cælestem suauitatem. Ad hoc prandium indicitur, vt operarij afferant suæ piscationis pisces, de quibus ipsi suam capiant etiam gloriâ & iucunditatem, videntes illos prandium cæleste adhiberi, eadem fruentes gloria beatos pisces. Hic nõ audiunt, *Ducite in altum*; erant enim iam Apostoli in altum leuati cum nauis sua, acceperant excellentia illa beneficia, fidem resurrectionis, sensum ad Scripturas intelligendas, facultatem missionis euangelicæ & functionis, & dimittendi peccata ac retinendi: propositum illis erat altum mare, vbi piscarentur homines quos conuerterent ac gubernarent, quorum peccata remitterent vel retinerent.

Diuinam proposuisti doctrinam per hos piscatores sapiens IESU, & amplitudinem ministeriorum Ecclesiæ & efficaciam: sed huius piscationis reliqua mysteria obsecro, IESU Christe bone, vt me doceas, vt voles. En tibi compendio. Post accepta illa à me dona excellentia Ierosolymis nolui meos Discipulos esse otiosos, nec orationi & contemplationi tantum deditos esse; sed exire eos volui in Galilæam, quasi in mundum, post acceptam facultatem prædicandi & remittendi peccata, & sua piscatione præferre desiderium homines piscandi: obiter tamen ostensum est, posse ministros Ecclesiæ honesto artificio vitam sustentare. Cogitabant autem fututa spiritalis piscationis mysteria cum piscabantur, quod desiderium & meditationem ego meis dictis & gestis illustraui. Illi tota nocte nihil expiscantur; nam sine meo peculiari præsidio, & concursu, & luce non sunt efficacia præclara etiam mea dona: non laborant tamen in piscatione; neque enim molesta esse debet occupatio pia, etiam si aliquando videatur successu carere. Denique quæ in illis egi, in omnes transtuli: facio opportunè verbi diuini ministris animum, præsertim cum ex mari & exercitio in proximis redeunt vacua piscatione ad terram videntium, & cælestem meditationem & orationem. Quod vbi me permittente contingit, accedo ego ad confinium illius terræ & istius maris, & cõpello meos piscatores blandè, & alliceo ad spem, atque eorum animum

Q. g. erigo:

Heb. 2.
Luc. 11.

etigo: Pueri, num aliquid obsonij habetis è vestra piscatione? Vosestis pueruli mei, quos dedit mihi Pater cælestis: igitur vt agnoscant suam imbecillitatem, inuito dulciter: Num aliquid estis expiscati, quod vestrum animum recreet? Scio ego, nihil, sed interrogo: agite, nihil vos pudeat id confiteri. Cuto vt ingenuè profiteantur mihi suam infirmitatem: Domine, nihil egimus. quod vbi ex humilitatis sensu dicunt, antequam auxilium postulent, (etiã si vera humilitas per se semper petat) meum illud desideratum præsidium ego ipsis offero, & doceo dexterram piscandi: ostendo, vt ex dextera Patris mei exerceant sua ministeria; futurum vt dextera Domini faciat virtutem, dextera domini eorum exaltet ministerium, dextera Domini faciat fortitudinem. Patefacio illis me esse illam dexteram, cuius auxilio & virtute piscantur, & capiunt pisces ad meam dexteram, è mea dextera in iudicio euocandos. Porrò illud edoceo, non esse negligendos pisces in sagenam Ecclesiæ adductos; sed curam præterea adhibendam, & industriam, & operam vt è mari educantur, & in terra vbi Christus est collocentur: instituantur scilicet, quemadmodum maris ac mundi detrimenta, & importunitates, & mala euitent. Quod facient, primum quidem, si statum vitæ Christianæ ex

Psal. 117.

Ephes. 1.
Matth. 25.

spirituali prudentia colligant & stabiliant: dein, vt statum quem delegerint, moribus & exemplo salutari tueantur & ornent; tunc enim à me ad conuiuium Sanctorum euocabuntur; vbi & pascenrur ipsi diuinitus, & sui piscatores ex illis pascenrur.

Hec domine IESU, quàm longè ego absum à perfecta huius piscationis intelligentia spiritali & praxi! quàm imperfectè agnosco hoc sæculum mare esse! quàm patum sento maris fluctuationes & acerbitates! & propterea præbeo me piscem meis piscatoribus peruersum ac difficilem. Contrà verò tertiam viuentium, vbi Christus patat nobis prandium, non cogito, tetram lætam; suauem, plenam deliciis cælestibus, plenam Deo; nihil hæc meum desiderium alliciunt, nihil mouent: nam si mouerent, si allicerent; reciperem vtique me mea voluntate, è tua gratia, benigne Domine, ad tuam doctrinam, ad tua mandata & sancta concilia implenda, quæ ad cælestem illam viuentium terram ducunt, cuius etiam hîc initium quoddam & prægustationem præbent in te. Adiua me Domine, saluum me fac secundum misericordiam tuam; sana infirmitates meas magnas & malas; vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Amen.

Psal. 108.
Psal. 101.
Psal. 70.

<p>A. The highest part of the mountain
 B. The middle part of the mountain
 C. The lowest part of the mountain
 D. The base of the mountain</p> | <p>E. The highest part of the mountain
 F. The middle part of the mountain
 G. The lowest part of the mountain
 H. The base of the mountain</p> |
|---|---|

PRANDET CVM SEPTEM DISCIPVLIS IESVS. 145

Ioan. xxi.

cxix

A. Alii discipuli nauigio veniunt.
 B. IESVM adorant; e nauis etiam qui retinebant nauem & rete.
 C. Cum iussisset IESVS afferri ex piscibus captis, extrahunt rete magnorum piscium plenum centum quinquaginta trum, praeunte celesuma Petro.

D. Assant duos pisces, praeter illum Christi.
 E. Sedet cum discipulis ad prandium IESVS, panem eis, piscemq; dispersit.
 F. Constituit Petrum pastorem omnium ouium suarum, & Vicarium in terris: quod imago capere non potuit.

459
P R A N D E T C V M S E P T E M
D I S C I P V L I S . I E S V S .

I O A N . X X I .

In cxix. imaginem Adnotatiuncula.

cxix.

145.

- A. Alij Discipuli nauigio veniunt.
B. I E S V M adorant; è nauio etiam qui retinebatur nauem & rete.
C. Cùm inisset I E S V S afferri ex piscibus captis, extrahunt rete magnorum piscium plenum centum quinquaginta trium, præcunte ceceum Petro.
D. Assunt duos pisces præter illum Christi.
E. Sedet cum Discipulis ad prandium I E S V S , panem eis, piscemq; distribuit.
F. Constituunt Petrum Pastorem omnium ouium futurum, & Vicarium in terris, quod imago capere non potuit.

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

I O A N . X X I .

Alij autem^a discipuli nauigio^b uenerunt (non enim longè erant à terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram, viderunt^c prunas positas, & piscem superpositum, & panem. Dicit eis I E S V S :^d Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & traxit^e rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cùm tantj essent, non est scissum rete. Dicit eis I E S V S :^f Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes, quia Dominus est. Et venit I E S V S , & accepit panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est I E S V S discipulis suis, cùm resurrexisset à mortuis.^g Cùm ergo prandissent, dixit Simoni Petro I E S V S : Simon Ioannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine; tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine; tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? & dixit ei: Domine, tu omnia nosti; tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oues meas.

ADNOTATIO.

A. Littori alligant rete, & omnes descendunt ad IESVM; vel duo remanent ad nauigium, qui hoc, & rete curent & retineant. Venerat primus ad Christum Petrus, veniunt deinde alij, complentur gaudio, adorant omnes, è nauicium siqui remanserant.

B. Parauerat Christus prunas & panē, prunus piscem imposuerat: hoc vel suis manibus fecerat humilis IESVS, vel Angelorum ministerio, ut ad comedendum Discipulos inuitaret: itaque viderunt quidem Christi apparatus, iubet tamen ipse, ut ex piscibus, quos ceperant, aliquos extrahant, & assent.

C. Cum iussisset IESVS, ut ex piscibus, quos ceperant, Discipuli afferrent, Princeps Petrus venit ad nauigium, illi alij sequuntur: illo praeuente celesma, trahunt in terram rete plenum centum quinquaginta tribus magnis piscibus: prouidit autem Christus, ut non rumperetur rete tot piscium pondere & violentia. At verò plena sunt haec mysteriis. Trahit Petrus rete saluandorum praedicatione Euangelij, omnia enim ministeria Ecclesia per Petri sedem gubernantur. Horum saluandorum numerus est centum quinquaginta trium mysticè; qui numerus ex omnibus paribus, numeri septemdecim simul sumptis conficitur: ut illi significantur beatitudinem consequi omni tempore, qui decem mandata seruauerint per legem Spiritus vitæ, & septiformem gratiam Spiritus sancti. Representat alioquin numerus centum quinquaginta trium, obseruationem perfectam decem mandatorum in Ecclesia Christi per centum, id est, de-

cem decades, & per quinquaginta, Spiritus sancti missionem, & donorum affluentiam; per tria, apertam & explicitam sanctæ Trinitatis confessionem. Eodem autem numero saluatos intelligimus ante Christum per obseruationem decem mandatorum, & septiformem gratiam Spiritus, quæ significabatur per septem lucernas candelabri in templo Domini, coniuncto scilicet legi Spiritu: lex enim, quando non adiuuat gratia, prauaricatores facit, & est tantum in littera. ita fit, ut qui saluantur, omnes per illum numerum significantur in vitroque statu, & Veteris & Noui testamenti. Neque vero vel pondus horum piscium, vel difficultas facit, ut rete rum-patur, vel aliquis è reti dilabatur: firma enim est Dei praedestinatio aeterna, & ad illam implendam Ecclesiae efficacia ministeria, certus est numerus praedestinatorum.

D. Erat appositus piscis, quem parauerat IESVS, & panis. Assantur duo alij ex captis; inuitat ad prandium omnes IESVS.

E. Assident, dat omnibus de manu sua panem, piscem similiter: nulli verò erat dubium, quin esset Dominus, propterea nullus illum interrogauit: Tu quis es? Impreserat inuitio IESVS eorum cordibus claram & suauem sui cognitionem. Voca nos, bone & sancte IESV, ad prandium tuum, da nobis vitæ aeternæ panem & robur, adde piscem caelestium consolationum.

F. Tum magno verborum pondere & spiritus creat Petrum suarum ouium Pastorem, & in Ecclesia sua Vicarium; quod exprinhere non potuit imago.

August. in
Ioan. 21.

APPARET CHRISTVS IN MONTE THABOR.

Matth. xxvii.

146
cxx

A. Mons Thabor, quo Apostoli, discipuli, & sanctae mulieres conuenerant.

B. Videntes IESVM omnes adorauerunt.

C. Accedens ipse peculiariter dicit Apostolis; Data est mihi omnis potestas &c. Euntes docete &c. Ego vobiscum sum &c.

A P P A R E T C H R I S T V S
I N M O N T E T H A B O R .

MATTH. XXVIII.

In cxx. imaginem Adnotatiuncula.

cxx.

146.

- A. *Mons Thabor, quod Apostoli, Discipuli, & sancta mulieres conuenerant.* C. *Accedens ipse peculiariter dicit Apostolis: Data est mihi potestas, &c. Euntes docete, &c. Ego vobiscum sum, &c.*
B. *Videntes IESVM, omnes eum adorauerunt.*

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

MATTH. XXVIII.

VNdecim autem discipuli ^a abierunt in Galilæam, in montem, vbi constituerat illis IESVS. Et videntes eum, ^b adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. Et accedens ^c IESVS locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; docentes eos seruare omnia quæcumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem sæculi.

Q q 3

ADNO-

ADNOTATIO.

Aug. de
conclufu
Euangel.
lib. 3. c. 25.

Aug. de
conclufu
Euangel.
lib. 1. c. 25.
Act. 1.
Luc. vit.
Act. 1.
1. Cor. 15.

Octava est hæc Christi manifestatio, ex decem quas Euangelistæ commemorant; eodem enim resurrectionis die quinquies narratur apparuisse: primum Mariæ Magdalena, secundo in itinere mulieribus, tertio Petro, quarto euntibus Emmaunta, quinto decem Apostolis, & aliis Discipulis absente Thoma: sexta fuit manifestatio iem Ierosolymis post dies octo presente Thoma, & vulnera Christi attrahente; septima ad mare Tiberiadis quatuor Apostolis & tribus Discipulis: succedit octava hæc, in monte Galilææ: nona fuit Ierosolymis in die ascensionis recumbentibus undecim: decima eodem die, non iam in terra, sed in nube, quod Marcus & Lucas referunt, siue dicas unam illam fuisse apparitionem continuatam. Dubium tamen non est, quin sapius manifestauerit se Christus Apostolis, apprensus, & loquens de regno Dei. Narrat iem Paulus visum IESVM plus quàm quingentis fratribus, deinde Iacobo Alphæi, scilicet filio, quæ fuerunt manifestationes ante ascensionem, & planè antequam Paulo appareret, quæ fuit nouissima manifestatio. Quod sit, ut quæ quingentis fratribus, illa non fuerit, quæ facta est in dormitione B. Virginis Maris, quod quidam dicunt. Octauo igitur loco apparuit Christus in monte Thabor, qui est in Galilæa; naturali quidam ornamento celebris, Christi tamen beneficis longè celeberrimus: ibi enim docuit Apostolos, ibi transfiguratus est, ibi orauit. Hic est mons Galilææ, ubi se visum iri prædixit per Angelum IESVS. Venerunt autem undecim Apostoli ad montem; venerunt cum ipsis & alijs Discipuli, & sanctæ mulieres.

A. Est enim consentaneum, ut hæc sit manifestatio, quam pollicitus est Christus non solum Apostolis, sed in uniuersum omnibus, etiam mulieribus: erant tamen primarij Apostoli undecim, quibus peculiariter loquebatur; unde etiam intelligere possemus, aliquos in multitudine dubio animo fuisse, non tamen ex Apostolis, qui

confirmato Thoma erant omnes in fide resurrectionis constantes.

B. Adorant omnes Christum.

C. Accedit ad undecim Christus, illis præcipue loquitur: Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Quando data est tibi potestas, magne IESV? Diuinam potestatem dedit mihi Pater in æternitate, quæ ego unà cum Patre semper vtor. Verùm est alia secundum humanitatem mea summa potestas: hæc tamen in conceptione mea accepi, ea tamen non sum usus hæctenus, nisi pro ratione mea æconomia, & ministerij quod à Patre accepi. Fuit mea potestas ferè abscondita; nunc verò nihil est amplius quod cobiheatur ut antea: regnabo in celo & in terra, donec ponam omnes inimicos sub pedibus Patris. Nouissimè mortem destruaui, iudicabo orbem terrarum; his dabo gloriam æternam, illis sempiternum supplicium irrogabo. Sed vos eritis, & posteri vestri, mei commilitones; ego Imperator & Rex vester. Docete igitur, non ludæos solum, ut hæctenus, sed vniuersas gentes, quæ à me audistis credenda, speranda, amanda, agenda; baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Hæc enim est non solum magnum Sacramentum, sed diuinæ etiam doctrinæ: eo enim & vitam accipit celsissem baptizatus credens in unū & trinum Deum, in mortem Filij Dei, & resurrectionem. Simul etiam docete omnes seruare atque opere complere, quæ ego vobis tradidi. Neque verò timeatis, vel pusillo animo sitis, non enim ego à vobis abero: in Ecclesia, quæ est corpus meum, semper ero; in capite eius, id est, Petro & eius Successoribus; in Sacramentis, virtutibus & donis, ero in mentibus pijs. Sed hæc erit virtutis præsentia. Nonnumquam etiam apparebo re ipsa sanctis meis & amicis: verùm illa erit perpetua & perfecta præsentia mea apud vos vsque ad consummationem sæculi, adero enim vobis semper in Eucharistia Sacramento & Sacrificio.

MEDI-

RESURRECTIONE.
MEDITATIO.

Svinde intelligimus, Fratres, atque aded semper agnoscimus, quæ loquitur, quæ gerit Christus, & quæ docet, nobis dici, simul omnibus omnium sæculorum hominibus: non enim solis illis concionabatur, & miracula cdebat, sed omnibus. Ut enim præsentibus omnes habuit, non solum in diuinitatis immensitate, sed in sua visione beatifica & sapientia; ita quasi præsentibus omnes instituebat. Quapropter in Marco dicit: *Quod vobis dico, omnibus dico.* Quibus omnibus? viuentibus omnibus, & futuris omnibus, quos præsentibus habeo. Hoc etiam loco, cum dicit I E S V S: *Ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi*; res eadem exprimitur. Vos vnum estis: non distinguo vos à futuris; sed de illis, perinde vt de vobis, loquor. Vt enim simul pro omnibus veni in mundum, & in cruce mortuus sum, & resurrexi; ita omnia omnibus dixi, pro mea œconomia; prouidentia, iuxta quod ratio postulat singulorum. Sum vobiscum vsque ad consummationem sæculi; quia vos estis vnum cum futuris omnibus, quibus similiter dico atque vobis. Hæc cum ita sint, fratres, debemus nos quæ gerit, quæ loquitur Christus, quasi præsentibus in spiritu meditari, & quoad assequi poterimus contemplari: quæ ratio in oratione & spiritualibus exercitiis diligenter à nobis est obseruanda. Non enim vt absentia Christi mysteria meditari debemus vel contemplari; quasi alibi fiant, alibi nos illa tractemus: sed cogitatione & animo illic oportet simus, vbi res geruntur; vt ex omnibus locorum, personarum, rerum, actionum circumstantiis spiritum cõcipiamus & deuotionem. Veniamus igitur, Fratres, cum Apostolis, misceamus nos Discipulis & multitudini, vel illum potius sacrum comitatum sequamur pro indignitate nostra: & quamuis in multitudine aliqui sint qui plenè non credant, ne illis nos putemus esse anteponeudos. Quid enim nos? Quomodo credimus? quàm frigidè, quàm negligenter, quàm sine fructu! Quot graua mur peccatis, quibus illi carebant! Sed vnde veniebant illi, & quò; inde, eò veniamus. Venierat illi è Ierofolymis: ibi meditationem renouemus resurrectionis Christi, apertionis sensus vt intelligerèt Scripturas, missionis Apostolorum, & potestatis remittendi peccata & retinendi. Per Galilæam in montem Thabor iter habe-

bant; eadem nos vestigia sequamur. Sed in itinere iuuemur comitatus sancti confortio, & è locis quæ iter habebant, eam esse viam consideremus, qua iter habuit toties I E S V S, eius Mater, Apostoli; in qua concionatus est Christus, fecit multas & magnas virtutes. Subsistamus ad mare Tibriadis; ibi contem-
plemur Petrum & socios piscantes, & nihil capientes piscium: videamus Christum in litore, & reliqua eius loci mysteria, totam celebratè piscationis & prandij. Conspiciamus post prandium I E S V M ter sui amorem à Petro exigentem; quæ erant amoris Petri incitamenta & accessiones, quas offerebat Christus, recipiebat per humilitatem Petrus. Subiiciebat verò Petri responsionibus interim magnus I E S V S excellentem illam & supremam in Ecclesiam suam auctoritatem, & iurisdictionem secundum suam summam, & Vicarium suum in terris Petrum diuino priuilegio constituerebat & confirmabat; simul excellentem illam potestatem clauium cæli dabat, quam erat illi pollicitus, & vniuersam planè in Ecclesia potestatem; vt cui omnes subiicerentur potestates & homines, per quam hominibus esset dispensaturus omnem auctoritatem in Ecclesia & iurisdictionem. O mysticium excelsum! ô priuilegium incomparabile! Et tamen simul videbimus illi mortem à Christo denuntiari, quam esset subiturus pro illius fide, & accepta sua potestate; quæ maior erat prærogatiua, quam illa Ioannis: solidius scilicet Petrus amabat, tenerius Ioannes. Postea verò audiemus denuntiari, quando via sit ingredienda in montem Thabor ad Christum. comparabimus animos nostros ad iter ex superiorum mysteriorum consideratione, suauissimè in itinere de his rebus colloquemur, & animum comparabimus ad amplissimum illum Christi conspectum. Ascendemus in montem, præcedentibus Apostolis, subsequenter Discipulis & aliis piis hominibus: mouebit nostram deuotionem horum omnium deuotio, mouebit & mulierum; non enim aberant illæ: singuli passus addent nobis suam mentis leuationem. Ad planitiem amœnam illam & amplam sacri montis perueniemus: & ecce nobis dabit se conspicuum I E S V S; quo conspectu cum viderimus alios omnes vehementi religione permotos, tangemur & nos deuotione. Procumbunt

omnes in genua & ad terram, ad summam Christi IESV adorationem profundè corda sua humiliantes, & Christum ad diuinitatis vsque gloriam exaltantes. similiter nos cum illis pro nostra deuotione excitati IESVM adorabimus & magnificabimus, laudes illi in corde nostro canentes, ex cognitione nostri nihili & professione, Sanabuntur nostræ & fidei & aliarum virtutum imperfectiones, vt aliquot illorum sanatae sunt fidei ambiguitates. Quid autem nobis accedat ex adoratione deuota, atque ex mentis nostræ purgatione, aduertamus. Accedet ad nos benignus IESVS, & nostro spiritui blandius sese insinua-bit, & insperget menti nostræ suauem & fortem odorem potestatis suæ omnipotentis, quam accepit nascendo à Patre in æternitate, tum excellentis, & architectonicæ, quam recepit merito suæ vitæ, passionis, & mortis; qua constitutus est Rex à Patre super Sion montem sanctum eius. Dabit de sua benignitate, vt sciamus in illuminatione cordis nostri, quæ sit supereminens magnitudo virtutis suæ in nos qui credimus, secundum operationem potentia virtutis eius, quam operatus est in ipso Patre, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam in cælestibus, supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem; & omne nomen quod nominatur non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro, & omnia sub pedibus eius subiiciens, & ipsum dans caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus eius. & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur. Hinc agnoscemus dona Dei in nos, quæ à Christo per Ecclesiã accepimus; doctrinam, baptismum, alia Sacramenta, præcepta, & morum Christianorum institutionem. Et hic quidem primùm venerabimur & obseruabimus Ecclesiæ Principes, qui Apostolis succedunt, & in his Petri successorem Romanum Pontificem, & aliis Episcopis antepo-nemus, & supremo in terris honore prosequemur & obsequio. Habebimus in suo honore Parochos, qui Discipulis succedunt. Nostri verò & Episcopis, & Parochis vel Præpositis religiose obediendi animù suscipiemus, studiosè exercendum. Ecclesiæ verò Catholicæ & hierarchicæ orthodoxam doctrinam non retinebimus solum & confirmabimus in corde nostro integrè ac sincerè; sed acri etiam zelo prosequemur aduersus desertores Christi & Ecclesiæ & hostes Lutheranos, & alios omnes

Psal. 20.

Ephes. 1.

qui ex alia Lerna ebullierunt, bufones tetros & pestilentes. Præterea quam ex baptismi Sacramento ritè baptizati acceperunt vim diuinam agnoscemus & gratiam, qua illuminati sunt, & renati Christo ex aqua & Spiritu sancto, vnde vitæ spiritualis principium in nobis agnoscemus in spiritu diuinæ generationis, cui cooperandum sit in Christo. Nam quæ potest esse maior vis, & dignitas, vel suauitas, quàm in baptismo per Christum inuocata esse, affuisse, operatam esse vnitatem Dei & Trinitatem vna infinita illa & æterna virtute? & ita operatam, vt intelligamus consequutam fuisse principali quadam adoptione gratiam, qua renati sint filij Dei, & facti Christi fratres, ac designati regni eius cohæredes; vocati ad bona opera, in quibus per Dei gratiam ambulent ad æternam gloriam in Christo promerendam? Ad hæc principiù statuemus à Deo, & in Deum; quo videlicet operemur ex eius virtute, & ad eius gloriam, ac intimis cordis nostri visceribus in perpetuum illud imprime-mus. Illud præterea erit cordi nostro suauissimum; non hæc solum nobis ingentia beneficia præstari, sed proponi etiam præcepta, quasi necessitatem & rationem Deo seruiendi. Quid enim amanti Deù optatius esse potest, quàm vt qui ad regnum cælorum vocat quos genuit filios, & vim largitus est ad illud perueniendi, viam etiam doceat & rationem, qua eò iter nostrum dirigamus & actiones? Ea via est mandata eius & consilia, si quis ea sequi velit, quæ nobis per se, per suos Apostolos & Ecclesiã præscripsit. Magna est cordis exultatio, vbi Christum audimus præcipientem Apostolis: Docete baptizatos ea omnia seruari, quæ mandauit ego vobis. Ergo ea omnia Apostolos docuit, ea omnia imperauit vt nobis præciperent suo nomine, quasi in illis præsentem videamus Christum nobis præcipientem. Quid certius? quid vtilius ad nostram salutem, & quidem sempiternam? Audiemus præterea magni IESV diuinam illam pollicitationem & representationem: *Ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi*: corde intimo accipiemus illam suauiter ac deuotè. *Lx. Psal. 20.* cantabimus in salutari nostro IESV: cantabimus & psallemus virtutes eius; seruiemus illi in timore, & exultabimus eicù tremore sancto: exaltationes Dei existant in gutture nostro, & dabuntur gladij ancipites manibus nostris contra dæmones & mundum, contra carnem & concupiscentias nostras. Dicemus in iubilo *Psal. 149.* cotidis

cordis in Domino: Emmanuel, nobiscum est Deus, nobiscum est I E S V S, nobiscum Christus; quis contra nos? quis verò non pro nobis contra hostes Dei & nostros?

Hæc magna sunt dona, bone I E S V, quæ hætenus, re donante, sum meditatus de tuo beneficio singulari: verum illam præterea ex re, Domine, vim intelligo, quam tunc Apostoli perceperunt, profligandi hæreticorum superbas peruersitates, & insanias falsas ac perniciosas. Non erant hæretici, & ru illos tamen inde vsque expugnasti, sapiens I E S V, spiritu oris tui omnipotenti & gestorum; & paucis quidem verbis & gestis, sed diuina sapientia & virtute plenissimis. Nam ubi consistent, qui resurrectionem veram carnis inficiantur, cum re videant tot argumentis, & rerum experientiis, veram tuam carnem surrexisse ostendere? Quis hæreticorum audebit suam esse à Christo missionem meniri, (etiam si hæretici impotenter mentiantur) ubi audit dicentem Christum: *Sicut me misit Pater; ego mitto vos?* Quos enim mittit, cum hoc dicit? Nempe Apostolos, & in illis omnes quorquor erant legitime mittendi omnibus sæculis. Ostendant hæretici se in Apostolis missos. id si numquam poterunt, vt non poterunt; nec missos vumquam se esse à Christo ostendere poterunt. Alioquin verò, si Apostolos tunc solos misit Christus, nullus postea à Christo missus est; quare minus ipsi. Sin in illis alios mittebat, quasi præsentis; quasi vnitos Apostolis mittebat, quasi successores mittebat; & per Apostolos quidem, ac Vicarium sibi substituendum. Rursus Nouarus ac Nouatiani validissimè confutati sunt illa Christi insufflatione, illis verbis: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quorsum enim tandem tanta dara facultas esset, si illa non licet vti? Quorsum attinet tanta maiestas? Insufflat Christus, dar Spiritum sanctum, Sacerdotes consummar noui & æterni Testamèti. addit: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt:* quare Iudices creat in causa peccatorum, quæ post Baptisum committuntur. O peruersitatem contra sententium, nõ modò veterum Nouatianorum, sed recentium è Lutheranismò, qui nefariè sacramentum Pœnitentiæ affligunt atque adeò rollunt! Iam verò ubi Vicariũ suum super omnes oues, super omnes agnos, super vniuer-

sum ouile suum creat Petrum; quasi exurgit Deus, & dissipat hæreticos omnes, & fugiunt à facie eius qui à facie Ecclesiæ & Pastoris vnus recedunt. Quid enim? Fecitne Pastorem Ecclesiæ Petrum, & nullum præterea in ipso designauit? Habuit igitur Ecclesia vnitatem & gubernationem à Christo per Vicarium Christi Petrum, mortuo Petro non habuit, sed fuit diuisa & desolata? Hoc fulgure diuini verbi prostratus serpens hæreticus, adhuc tamen audet sibilare; solum Christum Petro mortuo dedisse vnitatem & gubernationem; & exercuisse in Ecclesiã suam. Cur id non potuit viuo Petro, quod potuit mortuo? quod si potuit, vt potuit, cur non fecit? Et quid ubi vnitatem egebat magis, & gubernationem Pastoris, qualis futurus fuerat Petrus, cur illam destituit? Illud scilicet vultis hæretici (ô vafritiem diabolicam & pestilètem!) vt vnitatis tollatur ab Ecclesia, quæ videri possit & deprehendi, quã in Petro instituit Dominus; & dissipetur ouile Christi absque Pastore, & habeant singulæ sectæ hæreticorũ insensibilem suam Pastorem & Iudicem, & quæ sibi ipsi faciant per suam vesaniam Christum: denique vt sint omnes hæreses à Christo, & illũ (si Deo placent) habeant omnes hæretici auctorem, & vnum Pastorem. Quod cum faciunt, comprobant omnes hæreses, & Christum sibi contrarium & erroneum, vt sunt multæ hæreses sibi è diametro contradicentes. Hem infernum! hem sarranicum chaos! Porro autem cum dixisti, excellè I E S V: *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra:* non solum Ecclesiæ ad officia sua omnia obeunda diuinam virtutem obtulisti; sed illam armasti etiam ad hæreticos omnes, omnes philosophos, omnes Gæticles, omnes Machometanos, omnè infidelitatem & tyrannidè cõculeandam, ad Satanam, & aduersarias omnes potestates sub pedibus suis conterendas vèlociter. Tua enim illa potentia, tum infinitæ diuinitatis, tum merito tuo comparata, permanat in Ecclesiam tuam vniuersam, in Catholicos, & in omnes qui tenent illam vnitatem in te. Nam Satanam iam vicisti, & in Inferno colligasti: interfecisti verò eius primarium satellitem Antichristum Spiritu oris tui, & solum breui tempore tua permissione Satanam rursus non solum colligabis, vt nocere amplius numquam possit, sed trades in æternum sæuissimis suis pœnis cruciandum, omni libertate expoliatum. Regnasti ergo, & regnas potestate, quæ data

Psal. 145.

Matth. 28.

Rom. 16.

2. Thef. 2.

Isa. 7.

Mar. 1.

Rom. 8.

Iam. 10.

Iam. 20.

Iam. 31.

data est tibi à Patre in caelo & in terra; & per te, & in te, Ecclesia tua suum regnum obtinebit, & implebitur gloria tua & virtute: qua virtute potentes effecti Apostoli tui, & eorum Successores, profligabunt hæreticos omnes doctrina sua, quam non in angulis Donatistarum, non in Lutheranorum nuibus prædicabunt, sed catholicè & orthodoxè in omnibus gentibus. Neque docebunt adultos homines tantummodo, sed infantes etiam Christi auctoritate & traditione; in gentibus enim voluit etiam sapiens I E S V S infantes intelligi, qui docentur gratia & virtutibus in baptismi Sacramento acceptis, qui etiam si non actu, tamen habiru credunt: vnde peruersi Anabaptista concidunt. Conteritur verò Sabellius, Arrius, Eunomius, Macedonius, & quotquot in Deum trinum & vnum blasphemant, vbi tanto verborum Christi splendore & maiestate Dei vnitas & trinitas prædicatur. Aboletur Lutheri primaria hæresis: Sola enim fides non iustificat hominem; imò ne iustificat quidem baptizatos, nisi per baptismum: non enim *qui crediderit* dumtaxat dixit Christus, sed coniunxit, & *baptizatus fuerit*; disertè docens non satis esse fidem. Illi etiam, quos oppugnat grauiter & expugnat Augustinus, prosternuntur, qui exclusiue (qui est mos, potius verò corruptela Lutheranorum) hærent & præcisè illis verbis: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit*: vt quicquid præterea flagitij quiuus committat, saluus tamen sit futurus, quia & credidit, & fuit baptizatus: cum quibus planè faciunt Lutherani, etiam si dissimulent. tribuunt enim fidei soli iustificationem, & memoriæ suscepti baptismi. Cùm verò addit Christus: *Docentes eos seruare omnia, quæcumque mandauimus vobis*: nõnne diuinis traditionibus dat auctoritatem, & oppugnatores traditionum Lutheranos, & alios omnes expugnat? Traditione

MAR. 16.

enim accipiunt mandata Christi Apostoli, ex traditione primùm docent; scribuntur deinde ex his multa, non omnia. Nam sensus Scripturarum, quem acceperunt Apostoli à Christo (vt alia omittam) vbi scriptus est: *Quæ autem in hoc genere scripta non sunt, ab eadem traditione suam vim obtinent, vnde quæ scripta. Hisdem verbis deiiciuntur operum osiores & detractores. intelligimus enim, auctore Christo, mandata operum dari fidelibus; obseruationes verò mandatorum afferre vitam æternam iis, qui illa faciunt. Postremò vbi omnium confirmat animos Christus diuino suo verbo & pollicitatione: Ecce, inquit, ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem seculi, simul hæreticorum omnium animum & vires frangit ac dissipat; vt à quibus longè sit Christus, quos contra sit Christus. Ita fit, vt omnis hæresis timida re vera sit, quem timorem sæpenuerò etiam prodit ferocia quædam insolens: vbi enim fides non est, vbi nulla vera virtus, quomodo constare potest verus animi vigor? Ad hæc, si eisdem verbis Caluini simul infaniam dicamus esse notatam, verè ac catholicè faciemus, & piè. Cur enim, *Ecce vobiscum sum*, quasi ad rem nouam, & extraordinariam, & admiratione dignam, dixit Christus, nisi illud significaret, quod est orthodoxum; Non modò Christum ipsum piis affuturum omnibus diebus præsentia spiritus, & diuinitatis, & auxiliij, sed peculiari etiam præsentia in sacrosancto Sacramento Eucharistiæ? Ostendit siquidem hanc esse excellentissimam Christi præsentiam, ad quam confugere, vnde opem petere summo studio & deuotione semper deberemus. O sancte & benigne I E S V, implesti cor meum diuina doctrina, luce, suauitate, virtute: Sit tibi gloria in sæcula sæculorum. Amen.*

LUC. 10.

DOMINICA II POST PASCHA

In diebus illis...

...et factum est...

DOMINICA II. POST PASCHA.

De Pastore bono, ostio, os tiario, ouili.

Ioan. x.

Anno xxxij.

58

cxxi

A. Venit ad hanc parabolam Christus post sanatum Caecum natum, & Iudaeorum inde natam disceptationem.
B. IESVS docet Phariseos, profitetur se bonum Pastorem, ostium, & os tiarium ouili

lis sui.
C. Dimicat legitimus Pastor cum lupo fortiter.
D. Mercenarius & ignauus fugit, & lupo dispergit oues.
E. Fit omnium ouium vnum ouile, & vnus Pastor.

DOMINICA SECUNDA ⁴⁶⁷
POST PASCHA.

De Pastore bono, ostio, Ostiario, ouili.

IOAN. X.

Anno XXXII.

In cxxi. imaginem Adnotatiuncula.

cxxi.

58.

- A. Venit ad hanc parabolam Christus post sanatum cacum natum, & Iudeorum inde natam discipulationem.
B. IESVS docet Phariseos, proficitur se bonum Pastorem, ostium, & Ostiarium ouilis sui.
C. Dimicat legitimus Pastor cum lupo fortiter.
D. Mercenarius & ignavus fugit, & lupo dispergit oues.
E. Fit omnium ouium vnum ostium, & vnus Pastor.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. X.

IN illo tempore ^b dixit IESVS Phariseis: Ego sum Pastor bonus. ^c Bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis. ^d Mercenarius autem, & qui non est Pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & ^d fugit; & lupo rapit, & dispergit oues: mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum Pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem, & animam meam pono pro ouibus meis. Er alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient; & fiet ^e vnum ostium, & vnus Pastor.

ADNOTATIO.

A. **S**Anato cæco à natiuitate, magna est excitata Phariseorum perturbatio, magna contentiones & inter ipsos factæ, & cum cæci parentibus, & cum cæco ipso. Hunc tandem certam, id est, execratum eiecerunt foras, id est, excommunicauerunt. Cum hæc audiret Christus & videret in spiritu, cacum inuestigat, & longè maiori afficit beneficio quàm sanitatis: diserte enim ostendit illi se Christum, se Filium Dei esse. Recipit grato animo cæcus Dei donum, prociudit ad pedes IESV, illum adorat: subdit benignus IESVS salutarem omnium increpationem, simul & adm. n. t. o. n. e. m. Ego in iudicium veni in hunc mundum; vt qui non vident, videant & qui vident, cæci fiant. Venit, vt qui reiecto proprio iudicio & intelligentia fidem Dei sequuntur, ij videant, qui contra per arrogantiam suo iudicio & prudentia carnis nituntur, ij fidei lumen vel

amittant, vel non recipiant. Hæc contra se dicta interpretantur Pharisei. Num nam, inquiunt, etiam nos cæci sumus? Respondet IESVS: Si cæci essetis, non haberetis peccatum: nunc verò dicitis, quia videmus; peccatum ergo vestrum manet. Quasi dicat: Vnam essetis cæci, & cæcos vos esse profiteremini, quæ esset aliqua ad fidem & veritatem intelligendam dispositio: sed cæci non solum estis, sed insolenter vobis scientiam arrogatis: propterea constans est & difficile peccatum vestrum. Hinc ad salutarem illam parabolam de ostio, Ostiario, ouili & Pastore extendit sermonem

B. Docens enim Phariseos accepta occasione eorum interrogatione, ostendit apertè vnum esse ostium Dei ouium, huius se esse ostium, per quod esset intrandum, aliunde non patere ingressam nisi latronibus: Pastorem, Vicarium scilicet, per hoc

August.

hoc ostium debere ingredi; huic aperire se, qui huius ouilis est ostium & Ostiarius. Osendit deinde se Pastorem esse illum summum, Pastorum omnium exemplar perfectissimū, qui non solum non relinquit oves à lupis dissipandas & rapiendas, sed morti se offert ad eas liberandas; quæ est & incomparabilis charitas, & virtus infinita: nam occiso Pastore, solent lupi in ouile tyrannidem exercere pro sua libidine; Christus verò morte sua Diabolum, Mundum, Mortem, Infernum superavit, & horum tyrannidem dissipavit ac suffulsi.

C. In circulo designatur Pastor bonus, qui cum lupo pro ouibus dimicat sortiter, nec oves derelinquit.

D. Contrà fugit ignavus Pastor & nequam, ubi videt adoriri lupum ouile.

E. Congregantur omnes oves in unum ouile, omnes homines in unam fidem, in unam Ecclesiam Catholicam, lupis omnibus profligatis. Exstat unus Pastor Christus in uno Pastore Christi Vicario, Petri successore: quod cum fiet, veniet Christus ad iudicium; tamen si dies ille ignorabitur. Salutaris autem doctrina & iis qui animarum curam gerunt datur, & ouibus: quæ agnoscere suos Pastores debent, non alienos, non eos qui non inveniunt per ostium; non quibus non aperit Ostiarius, sed ipsi irrumpunt in ouile; non eos qui veniunt, non mittuntur, qui intrudunt sese, nec sciunt unde sint, denique, quos Ecclesia hierarchia non agnoscit, eos fugere debent oves: sequi verò debent legitimos & veros Pastores, his animas suas pascendas cum omni simplicitate & mansuetudine exhibere.

MEDITATIO.

August.

TV es igitur, ó bone & sancte IESV, Pastor ouium, habes ouile, eius es & ostium, & Ostiarius. Sed quæ sunt oves? quod ouile? Sunt oves, Fideles mei: felices, si ouis naturam imitentur, si sint mansueti, si in oculis suis imbecilles, si sint obedientes suis Pastoribus, alienos auerferentur, si sint bonis operibus fecundi atque affluentes, si bona opera nutriant & augeant, si illorum curam gerant, si casti fuerint, si admonentes Pastorem suæ necessitatis, medicinam item si afferant aliis salutarum, tum ex superfluis, tum etiam ex necessariis. O felicem hominem, si similem se mihi præbeat ouem Pastori! Sed quod ouile tuum? Ouile Ecclesia mea est: hæc verò populus per totum orbem diffusus à me vocatus, à me per baptismum Deo consecratus, meorum particeps Sacramentorum, sub meo in terris Vicario. Magnum, magne IESV, mysterium, diuinum ouile. Huius ego sum Pastor: incolumitatem ouium confero & augeo sanitatem, imbecillium confirmo; quæ illam amiserunt, iis restituo; vitam etiam, si eam perdidierint, reparo; eas à luporum & ferarum omnium iniuria & maleficio protego; illas pascio salutaribus & cælestibus alimentis. Ego oves meas in montibus Israël excelsis, in riuis & pascuis vberimis & pinguibus, in herbis virentibus, & incunctis sedibus pascio; accubare eas facio, vt quiescentes cibum salutariter ruminent. Requiro si qua periit; si qua abiecta fuerit, reduco; si qua contracta, colligo; si qua infirma, consolido; quæ pingues, quæ fortes,

Albert. Magnus.

Ezech. 34.

eas custodio, & pascio in meo iudicio prouidenter, & defendo. Ego tua sum ouis, Domine, tua benignitate: tu Pastor ille meus es excellenti bonitate. Tuæ diuinitatis bonitas increata & infinita est & æterna; tuæ etiam humanitatis, & diuinæ hypostasis vnione, tum donis summis cæteras creaturas omnes immenso interuallo antecellis; tibi gloria in sæculum; si tu pascas me, nihil mihi deerit, in pascuis vberimis me collocabis. Verum qui ostium es ouilis, sancte IESV? quæ verò Ostiarius? Si enim ostium, quomodo Ostiarius? Ne meas parabolas intellige, quasi auribus & oculis interioribus neglectis, externis rebus hæreas; sed quando illas audis, exteriori quidem intelligentia illa apprehende quæ interioris dicuntur, spiritali verò ea quæ innuntur vel similitudine, vel proportione, vel ratione quapiam. Ostium est ouilis externi, qua ingressus vel datur, vel negatur. leua oculum tuæ mentis, vide me factum Ecclesiæ meæ ostium in cruce & morte mea: aperio vulnera mea veris & piis ouibus, adulterinis & falsis occludo; quod cum facio, sum certè idè Ostiarius. Sed quæ pascua, qui riui, quibus pascis & potas oves? Ego pascua, ego riui. ego enim cibum omne delectamentum, & omnis saporis habens suauitatem; non qui in vos conuertatur, sed qui nos in se conuertat. Et illud prætereà animaduertite, in cibo hoc esse simul potum. Ego enim in cibum acceptus, non famem solum animæ, sed sitim omnium satio diuina meæ virtutis affluentia. Hic cibus de-

fiderium

Sap. 16

August.
lib. 7. C.
cap. 10

fiderium animæ vt superat suę diuinitatis excellentia, ita explet suę bonitatis infinita suauitate. Nec hoc facio per Eucharistię dumtaxat sacramentum, sed per meas virtutes, per mea dona semper facio, per ineffabilem vniõnem meæ charitatis, quæ mentem illustrat, cor mearum ouium & voluntatem inflamat, & facit quod ego sublimi illa oratione Patrici deprecatus sum, vt vnum in nobis sint, quemadmodum nos vnum sumus: nos quidem essentia & diuinitatis vnitate, oues meę gratia & charitatis vniõne. Verum quid illud est, bone I E S V: *Per me si quis introierit, saluabitur; & ingreditur, & egreditur, & pascuat inueniet*: nam quod dixisti, *saluabitur*, intelligo: non est enim datum nomen aliud, in quo nos oporteat saluos fieri quam tuum, nullaque salus extra ouile tuum est. Illud etiam percipio; qui ingreditur in ouile tuum, eum caelestia pascuat inuenire: sed quid est, *Egreditur*? vel quo pacto qui egreditur ex ouili tuo, vel pascuat tua reperire potest, vel salutem tenere? In ouile meum est vnus & primus ingressus; rursus in eodem alius est ingressus & egressus. Id ex templo veteris Synagogæ, quæ Ecclesię meæ fuit typus, intelligi potest. erat enim in illo templo *Sanctum saculare*, vbi fiebat quotidiana sacrificia; dein tabernaculum, in quo candelabrum, mensa, & propositio panum, quæ dicebantur *Sancta*: interposito autem velamento sequebatur secundum tabernaculum, quod *Sancta sanctorum* vocabatur, vbi thuribulum, vbi arca testamenti, propitiatorium & Cherubim. Erat in templum ingressus primus communis ad Sanctum saculare omnibus; Sacerdotibus quidem & Leuitis in atrium, scilicet intetius; ad alia atria alijs: deinde patebat ingressus in prius tabernaculum Sacerdotibus vicissim inter se; in secundum verò soli summo Sacerdoti, & semel quidem in anno, non sine sanguine. Quo fit, vt post primum ingressum in

templum essent præterea duo ingressus, quare & duo egressus; verum non omnibus: non erat scilicet propalata Sanctorum via; quam propalauit ego solus in vcrissima Sancta sanctorum ingressus per meum sanguinem, in cælum ipsum: & patefecit omnia tabernacula omnibus; vt qui in Ecclesia est, ingredi ulterius possit ad ulteriorem lucem & gratiam, ad maiora dona, ad excellentiores mentis illustrationes, ad cælum etiam ipsum leuari, vt ad me vsque perueniat aliquando: vnde tamen egressus illi detur ad solitas vitæ ac virtutum moralium functiones; vbique verò pascuat inueniat vberima, & in contemplationis operationibus, & in virtutû aliarum actionibus. Ago tibi diuinas gratias, magne I E S V, quod me intra templum tuum recepisti, atque conseruasti: scio te illud præterea velle, vt progrediar ulterius ad altiora & amœniora tua tabernacula: video te vocantem, iter monstrantem atque aded trahentem; sed eod sum ego maiori indignatione dignus, quod hæc & audio & narto speculatiuè tantum, quasi ad me nihil attineant, quasi intelligere sit factis, neque oporteat corde & animi affectu concipere, & spiritali operatione exercere atque exprimere. Quid igitur faciam infelix ego homo & nihili? Multa scio intelligere te, quæ si facias, aperiam ego tibi sectetiora illa ostia. sed tu curiosè agis: quæ scis, quæque ego dedi tibi, in his te non exerces; & nihil aliud quæ odiosè petis continenter, quasi nihil acceperis: mihi ista ratio vitæ spiritalis non placet. ²¹⁰ Parce, obsecro, mihi bone I E S V, quia insipienter egi nimis. Ergo hoc nunc experire: exere ex profundis cordis tui simplicitatis atque humilitatis actum, coniunge orationes per mea quinque vulnera, & dic mihi: Domine I E S V, *illumina tenebras meas*: adde: *Veni sancte Spiritus, & emitte calitus lucis tuæ radium*. Sit nomini sancto tuo, admirabilis I E S V & bone, laus & gloria sempiterna. A M E N.

DOMINICA TERTIA
POST PASCHA.

De eo quod dixit Christus: *Modicum, & non videbitis me, &c.*

IOAN. XVI.

Anno XXXIII.

In cxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxij-
104.

A. Hoc docuit Christus post institutionem Eucharistie. B. Mors, & sepulchrum clausum significat modicum, quo non viderunt IESVM. C. Apparet post resurrectionem; ita fit modicum, quo	viderunt eum. D. Ascensio Christi, qua terminat modicum, quo ipsum viderunt. A. Exponit IESVS hac per similitudinem de pariente muliere.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. XVI.

IN illo tempore dixit IESVS discipulis suis :
^b Modicum, & iam non videbitis me ; & iterum ^c modicum, & videbitis me ; quia ^d vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Modicum, & non videbitis me ; & iterum modicum, & videbitis me ; & quia vado ad Patrem ? Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit, Modicum ? nescimus quid loquitur. Cognouit autem IESVS quia volebant eum interrogare, & dixit eis: De hoc queritis inter vos, quia dixi; Modicum, & non videbitis me; & iterum modicum, & videbitis me. Amen, amen dico vobis; quia plorabit, & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. ^a Mulier cum parit; tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum; & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

ADNO-

DOMINICA III. POST PASCHA.
 De eo, quod dixit Christus, Modicum & non videbitis me. 104
 Ioan. xvi. Anno xxxiiij. cxxij

A. Hoc docuit Christus post institutionem
 Eucharistiae.
 B. Mors, et sepulchrum clausum significat mo-
 dicum, quo non viderunt IESVM.
 C. Apparet post resurrectionem, ita fit

modicum, quo viderunt eum.
 D. Ascensio Christi, quae terminat modicum,
 quo ipsum viderunt.
 A. Exponit IESVS haec per similitudinem
 de pariente muliere.

ADNO

ADNOTATIO.

A. **P**ost ultimam cenam, antequam à mensa surgeret Christus, tum etiam postquam surrexisset, alio in loco, priusquam egrederetur ad pradium Gethsemani, animos Apostolorum confirmavit diuini verbi sui suauitate atque virtute: quod alia figura libuit hic representare ad maiorem perspicuitatem, ut proximè sequentibus duabus imaginibus. Qui igitur in hoc Euangelio legitur sermonem habuit Christus, postquam à mensa surrexerat.

B. Sepulchrum clausum antequam Christus resurgeret, illud representat, quod Christus dicit: Modicum, & non videbitis me, hoc est, quanto tempore in sepulchro fuit, vel eis non apparuit: tamesi etiam fecit fuga, & scandalum quod passi sunt tempore passionis Apostoli, ut nullus spiritu illum tunc videret, fidei lumine vel amisso, vel vehementer debilitato.

C. Apparet IESVS post resurrectionem Apostolis & alijs Discipulis: significatur verò quod Christus subdit: Iterum modicum, & videbitis me. Viderunt enim IESVM post resurrectionem Apostoli & Discipuli per dies quadraginta, non solùm exteriori conspectu, sed interiori per fidem; quamuis quidam aliquando non crediderunt.

D. Ascensus Christi ad Patrem modicum

illud tempus terminauit, quo erat cum Apostolis & Discipulis versatus IESVS, quod ipse explicat: Quia vado, inquit, ad Patrem post secundum illud modicum; nec me amplius videbitis secundum carnis consuetudinem, ut antea. Hoc cum non intelligerent Apostoli, & vellent cum interrogare, exponit Christus absentiam per tristitiam ipsorum & mundi letitiam, presentiam per eorum lucem & gaudium, vnde sequebantur mundi tenebræ & luctus. Cum verò adducit Christus similitudinem de muliere pariente, num locus explicatur xij. Apocal. à Ioanne? illic enim Ecclesia cruciatur, ut pariat filium, qui rapitur statim in celum. Et alioqui qui seminant in lachrymis, in exultatione metent; & bona opera per difficultates expediuntur, & regnum calorum per tribulationes. Idem euenire solet in deliberando de religionis ingressu. Hæc ita exponuntur communi consensu, etiam ab Augustino: qui tamen se postea colligens, melius existimat interpretanda; ut, quia vado ad Patrem, ad modicum & non videbitis me, referatur; & reliquum modicum sit vniuersum tempus, quod inter ascensionem & iudicium fluit. Itaque primum modicum sequatur tristitia, secundum letitia; post iudicium vniuersale.

MEDITATIO.

Iustus es, magne IESV, in omnibus vijs tuis, & sanctus in omnibus operibus tuis. Quod de tempore mortis tuæ dixisti Discipulis, quod etiam de resurrectionis, antequam ad Patrem ascenderes, semper nobis dicis ac representas. Illis prædixisti modicum fore tēpus absentia tuæ; id enim rriduum fuit, neque illud plenum, quo anima tua in limbo fuit, (& fecisti ibi Paradisum Patribus) corpus in sepulchro depositum; quo tempore, etiam si homo non fuisti, persequerasti tamen vtrobique esse Christus. Non viderunt te eo tempore corporali & sensili aspectu Discipuli, & ferè ne spiritali quidem. Resurrexisti à mortuis, fuisti rursus homo; ibi fuit secundum modicum, & exteriori tua presentia illis

interiorem etiam restituisisti, apparens eis per quadraginta dies, & loquens de regno Dei. Cum non viderunt te, oppleti erant tristitia & luctu; rursus cum viderunt, abijt luctus & tristitia, successit gaudium, & cordis suauitas, & exultatio; gaudium verò nemo ab ipsis abtulit. quod tu significasti, Domine, cum illis simul de ascensu tuo ad Patrem fecisti mentionem. Et quidem ab ascensione tua Ierosolymam cum gaudio magno reuerterunt: magnitudinem illam gaudij addideras tu benigne IESV, & prius gaudium feceras sincerum & solidum, quod postea in ipsis confirmasti. Viuit etiam in Sanctis ruis iuge gaudium, & quasi conuiuium cordis intimum; eo autem perseverante, duplicem vicissitudi-

Rt 2 nem

2f. 144

100. 7.

Act. 2.

Ioan. 16.
Luc. vlt.
Act. 2.

Pro. 15.

nem experiuitur tuæ prouidentia & benignitatis. Altera est vicissitudo, cum leuantur à te nonnunquam supra potentiarum suarum naturalem operationem luce tua illustrati: quæ rarò quidem, aliquando tamen lumen gloriæ imitata per caliginem, hoc est inaccesibile lumen tuum, ad te penetrat; vnde nescio quid primitiarum gloriæ tuæ attingunt Sancti, quasi sibilum auræ tuæ tenuis, momentaneum quidem illum, diuinum tamen. Rursus verò ad se redeunt, & te non vident quati in te, hoc est in alta creaturarum omnium negatione effulgentem in caligine; sed in creaturis, in Scripturis, & mysterijs totius tuæ in terris œconomia, & in tuis Sacramentis non tam contemplantur, quàm meditantur. Alia est eorum vicissitudo, dum modò in varias tentationes atque afflictiones incidunt, modò consolationibus recreantur & virtutum prouentu. Dedisti enim tu & Apostolis, & Sanctis tuis, sapientiam & vim, tum etiam industriam spiritus; quæ faciunt vt nihil moueantur illarum rerum vicissitudinibus, quin fructum potiùs vtrinque capiant in te vberrimum, de hostibus etiam suis victoriam salutarem adipiscantur, depugnantes vtraque manu expeditè & generosè. Hæc, pie Domine, considero in Sanctis tuis, & video te similiter nos docere: confusio cooperit faciem meam, & cor meum vehemens dolor occupat. Liberasti tu quidem nos, sancte IESV, ab illa infirmitate & scandalo, quod in tua passione & morte passi sunt Discipuli; quam fragilitatem tu in nostrum fidei robur reuocasti: at enim in meditatione passionis tuæ & mortis, vt non vacillet fides nostra, tamen quanta sterilitas cordis nos tenet! Quis enim sentit tuos dolores? quis cruciatus, ignominiam, contumelias tuas, vulnera, mortem ipsam, corde & intimo spiritus sensu percipit? Quis verò fontem ibi videt apertum tuæ bo-

*Dionys.
in mystica
Theo. Cap. ad
Dorothei.
3. Reg. 19.*

Iacob. 1

Iudic. 3.

Psal. 68.

nitatis, ac magnæ illius tuæ misericordiæ; & tunc maximè Deum cognoscir, & ad eius potentias secretiores ingredir? Quis præterea in tuæ mortis & sepulturæ vel cõtemplatione vel meditatione mortem peccati sensu interno percipit, hoc est, veteris hominis mortè atque sepulturam? Planè non videmus te, nullum spiritus sensum in tua morte capimus, nullum affectum interiorem sentimus. Id si, quod si mœrore cordis oppressi essemus, nobis contingeret, boni consuleremus; verum non ita est: sed non videmus te, non sentimus illa mysteria, propter mentis nostræ cordisquæ soliditatem atque ignauiam. Et quidem consequens est, vt qui nullum sensum spiritus recipit ex meditatione passionis tuæ & mortis, nullum porò accipiat ex resurrectionis: nisi quod peruenire sæpenu merò agimus; pati tecum refugimus, gaudere auemus atque prosequimur. Et tamen si hinc contingat nobis lætitia, non illinc mœror; non erit illa solida, non sincera lætitia: nisi enim tecum compartiamur, nisi tecum fuerimus mortui; non resurgemus tecum, nec conglorificabimur. Da nobis, benigne IESV, vt mysteria passionis, mortis, & resurrectionis tuæ in se piè ac profundè ita meditemur, vt inde deriuetur in corda & mentes nostras fructuosa & plena illorum mysteriorum deuotio, eademquæ in nobis sentiamus, pati nos tecum, mori, resurgere: vt hac cogitatione armati, in magna tranquillitate animi & pace viamus, pleni bonis operibus in te. & quamuis vel vitæ huius fragilitate, vel etiam tuæ prouidentia suauis dispositione, obueniant vicissitudines consolationum ac desolationum; intimum tamen gaudium illud, & pax recondita in te, cor nostrum deferat nunquam. Ita fac per tua illa mysteria bone & magne IESV, qui es Deus benedictus in sæcula. Amen.

Rom. 6.

6. 8.

1. Pet. 4.

DOMINICA IIII. POST PASCHA.
 De eo, quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum. &c. 105
 Ioan. xvi. Anno xxxiiij. cxxiiij

A. Ibidem heec docet .

B. Mittit Christus Spiritum sanctum,
 quo diuino facto tria illa ar:
 guuntur .

C. Omnes homines adorant crucem, vn:
 de arguitur mundus de peccato .

D. Ascendit Christus in caelum, vn:
 de monstratur eius iustitia,
 & confutatur mundus .

E. Daemon profligatus, cui etiam
 per gratiam Spiritus sancti
 fideles dominantur .

DOMINICA QVARTA
POST PASCHA.

473

De eo, quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum, &c.

IOAN. XVI.

Anno XXXIII.

In cxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxij.

A. *Ibidem hac docet.*

B. *Mittit Christus Spiritum sanctum, quo diuino factio tria illa arguuntur.*

C. *Omnes homines adorant crucem, vnde arguitur Mundus de peccato.*

D. *Ascendit Christus in celum, vnde monstratur eius iustitia, & confutatur Mundus.*

E. *Demon prosternatur, cui etiam per gratiam Spiritus sancti fideles dominantur.*

105.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XVI.

IN illo ^a tempore dixit IESVS discipulis suis: Vado ad eum qui misit me; & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, ^b mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, arguet mundum de peccato, & de ^d iustitia, & de ^e iudicio. De peccato quidem, ^c quia non crediderunt in me. De iustitia verò, ^d quia ad Patrem vado, & iam non videbitis me. De iudicio autem, ^e quia Princeps huius mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere; sed non potestis portare modò. Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. non enim loquetur à semetipso: sed quæcūque audiet, loquetur; & quæ ventura sunt, annuntiabit vobis. Ille me clarificabit; quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt: propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

Rr 3 ADNO-

DOMINICA QUARTA
AD NOTATIO.

A. Eodem loco, cum surrexisset à mensa, dixit Discipulis Christus, quæ hoc Evangelio recitantur: Vado ad eum, qui misit me; sed per crucem & mortem: & nemo ex vobis interrogat me, quò vadis? sed heretis in mea cruce & morte, & in timore vestrarum persecutionum. Itaque nihil aliud quàm tristitia & mæore vos conficitis, nec ad fructum crucis meæ assurgitis, & gaudium quòd pariet resurrectio mea, & in calum ad Patrem ascensio. Audite igitur veritatem meam. Est vtile vobis futurum, ut vadā: æque enim aliās veniet Spiritus sanctus, nisi ego vadam; quem, cum ad Patrem abiero, mittam: Pater enim tunc illum mittet, simul illum ego mittam à Patre. Ego semper ero vobiscum, per Spiritum sanctum certa victoria & triumphus à me agetur: vici enim Mundum, Peccatum, Mortem, conseci iustitiam sempiternam, conculcaui Satane tyrannidem: hæc hætenus etiam egi, quæ tum per mortem consummabo.

B. Atitit IESVS è calo Spiritum sanctum in Discipulos; quo dono & virtute tria illa designavit Spiritus sanctus, quæ prædicat acturum illum Christus. Nam fuit vehemens illa non Iudaorum solum, sed omnium hominum redargutio: videntes enim increduli in credentes caeleste donum descendisse, & peccati arguebantur, & iustitiam Christi confitebantur; & non solum illum iustum, sed iustificantem eos qui in ipsum crederent. Vnde conquebarur aperte, non amplius dominari mundo Satanam, sed Christum, & iudicium illud esse ac condemnationem omnis diabolica potestatis.

C. Rursus omnes homines crucem adorant & Christum: quæ in re sancti Spiritus virtus ve-

hementer arguit peccati impios & incredulos. Intelliguntur autem hæc à sancto Spiritu fieri non vno tempore solum, sed toto Ecclesiæ militantis decursu, vsque ad sæculorum consummationem, & iudicium ipsum vniuersale; in quo plenissime hæc omnia consummabuntur, quæ hic prædicat Christus agenda.

D. Item ascendit Christus ad Patrem: quæ ascensio & Spiritus sancti missio manifeste cōmonstrant Christi iustitiam, & illam quæ ipse iustus est, & eam quæ in eum credentes iustificat. Cum enim misit Spiritum sanctum in Ecclesiam Christus, ei simul cum alijs donis claritatem suam communicavit, quæ formaliter, qui in Christum credunt, iustificantur per Sacramentorum efficaciam, per opera item in Deo ex charitate facta.

E. Satan prostrigatus & victus à Christo. Hæc verò redargutio Mundi, cuius erat princeps Satan, fuit ab initio in Ecclesia clarissima. nam nõ solum in credentes & pios homines Dæmon non dominabatur; sed piorum ministerio per Christi inuocationem passim expellebantur & conculcabantur Dæmones, atque è suis idolis & templis eiciebantur. Vis ergo trium redargutionum hæc est: non crediderunt in Christum; quare Mundum de peccato condemnat Spiritus sanctus: abijt Christus ad Patrem, misit Spiritum sanctum per quem iustificat pios; quare illustris fit Christi iustitia, & palam Mundi impietas: victus & conculcatus est Dæmon à Christo, quod & quæ dicta sunt, & piorum potestas in Dæmones demonstrat; ita à Spiritu sancto Mundus cum Dæmone simul iudicatur & condemnatur.

MEDITATIO.

Phil. 4.
Ioan. 14.

A. Bifisti, sancte IESVS, ad Patrem, ad eius dextram sedes, & in ipseus gloria, misisti Spiritum sanctum ad nos, qui maneat nobiscum in æternum. itaque nos quidè non te interrogamus, Quò vadis? attamen nõ aperimus oculos mentis nostræ, non sensum cordis; ut intelligamus, quàm fuerit nobis vtile, te à nobis corporali & sensili præsentia abesse: ut videlicet acciperemus Spiritum sanctum à Patre & à te, cuius virtute illustrarètur cor-

da nostra & confirmarentur, illam verò tuam præsentiam sensilem expectaremus in finem temporum, cum ad iudicandum orbem venies: interim Spiritus sancti consolatione cōfitemur cōtenti, & sensibilem tui visionem mutaremus in spiritualem, quam nobis per virtutes, per dona, per beatitudines, & fructus spiritus subministras per Spiritum sanctum tuum. Hic sensus nobis est vtilior in hac mortalitate, quod, bone IESVS, significasti tu Magdalena,

lenæ, cum noluisti ab ea tangi. Et tamen
semper es nobiscum in Eucharistia: ruz Sa-
cramento; & nonnumquam Sanctis tuis, ijs
scilicet qui solent te aliqui in spiritu con-
templari, appares de tua singulari benignita-
te. Hæc vtinã, Domine, vt verbis recēsemus,
ita intimo spīritus nostri sensu perciperemus,
atque exprimeremus: sed nos, cūm repositam
nobis tantam gratiã in hac tua abirione scia-
mus, illam tamen non agnoscimus; alia agi-
mus, alia nos mouent, hæc non mouēt: auer-
timus animum à spīritualibus, & ad sensūalia
applicamus; qui re vera luctus noster est: nam
quid aliud, quàm luget spīritus, vbi sensus
gaudet? Erige animum nostrum, Domine, &
reconditæ virtutis tuæ magnitudinem nobis
aperi. Atqui aperuisti iam, atque ob oculos
omnium fidelium, atque aded mortaliū om-
nium, exposuisti triumphū tuæ crucis. Triū-
phasti enim de hostibus tuis omnibus, Pecca-
to, Morte, Mundo, Sarana: expoliasti princi-
parus, potestates, non solum spīrituum mali-
gnorum, sed Peccari, Mortis, Mūdi: omnem
potentiam conculcasti & traduxisti palã, sicut
crucis diuinam virtutem in luce tuæ veritatis
manifestans, & illorum impotentiam atque
ignominiam: in cruce tua, absorpta sunt illa
omnia in victoria. Vbi enim est, ô Mors, ô
Peccatum, ô Mūdc, ô Dæmō, victoria vestra?
vbi vester stimulus? vbi vestra virtus? Expu-
gnata sunt hæc omnia atque contita per cru-
cem tuam fortissime I E S V. Solus igitur tu
hunc triumphum agis de hostibus tuis, for-
mosus in stola tua, & gradiens in multitudine
virtutis tuæ: conculcasti enim eos in furore
tuo, & inebriasti eos in indignatione, & de-
traxisti ad terrã virtutem eorū. Omnium mi-
serationum Domini recordemur & laudem,
super omnibus quæ reddidit nobis Dominus,
& super multitudinem donorum quæ largi-
tus est nobis, secundum indulgentiam suam,
& secundum multitudinem miserationum
suarum. Hunc triumphum egisti, magne I E
S V, in cruce, & agis continenter per crucem.
Neque verò hoc fuisisti contentus triumpho;
sed Spīritum præterea ruum misisti, vt ipse
quoque Mundum triumpharet, & tuam vi-
ctoriam & gloriam exaltaret. Quid enim
Spīritus sanctus iam inde postquam à te mis-
sus est gessit? quid gemit? quid getet? Agit

suum de tuis hostibus triumphum, confir-
mât tuum. Coarguit enim Mundum & con-
uincit gloriosissimè, vbi exaltata fide tua tam
potentet, tam latè, tanta luce Euangelicæ ve-
ritatis in cordibus fidelium exorra & operi-
bus illustrata, traducitur eorum peccatum &
impietas, qui in te vel non crediderunt, vel
non credunt, vel hereticè vel peruersè cre-
dunt. Agit præterea Spīritus sanctus de Mun-
do triumphum, ostendens te iustum, illum
iniustum: Mundus enim te condemnauit ad
mortem omni acerbitare, contumelia, &
ignominia plenam, atque inter latrones cruci-
fixit; Pater verò celestis te ad dexteram suam
in celo collocavit gloriosissimè. Mundus te
vt blasphemū & impium, vt seditiosum dam-
nauit; iustitiam tuam & gloriam super celos
exaltat: Pater omnipotens, vt sit ipse, & tu
iustus, & iustificentur per te qui ex fide sunt
tua sancte I E S V. Coarguitur enim palã
impietas & iniustitia hominum & peruersitas
ex Euangelij tui luce & gloria per Spīritū san-
ctum tuum. Triumphat item Mundum &
coarguit Spīritus tuus, vbi eius Principem de-
monstrat esse iudicatum à te vt victum: nō so-
lūm autem à te, sed ab his qui in te credūt, per
te indes illum profigari ac vinci. Illa irem
tua est gloria, Christe I E S V, quòd nos simul
triumphas, hoc est, triumphare de hostibus
tuis & nostris facis, per tui imitationem, per
nostras passiones atque operationes in te. Hæc
omnia cūm ita sint, inrelligo tamē, bone I E
S V, triumphos hos agi; non esse finem illis
impositum. Triumphus agitur quidem de ô-
nibus; verūm repugnant adhuc, negoriū no-
bis exhibent hostes tui de tua singulari pro-
uidencia. Huiusmodi igitur triumpho impo-
netur tūc terminus, vbi radideris regnū Deo
& Patri, & euacuaueris omnem principatum,
& potestatem, & virtutē; cūm mortale hoc
nostrum induerit immortalitatem; accipient
enim tunc hi triumphi consummationem &
gloriam sempiternam. Agimus tibi gratias
immortales, magne I E S V, de tua in nos be-
nignitate & triumphis tuis: fac porrò dignè
triumphum nostrum à nobis agi de hostibus
tuis & nostris, vt gloriemur in laude tua, & in
virtute magnitudinis & gloriæ tuæ exulte-
mus, & bonis operibus in te abundemus.
Amen.

DOMINICA QUINTA
POST PASCHA.

Orationis perfectio docetur.

IOAN. XVI.

ANNO XXXIII.

In cxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxiiij.

106.

- A. Ibidem docet Christus Discipulos perfectionem orationis, quam essent habituri. C. Significantur in splendore splendores aeterni, in quibus generatus est à Patre Filius. Psal. 110.
- B. Confessus Christi ad dexteram Patris; ut intelligamus omnia nos impetraturos à Patre per Filium. D. Incarnatio, in qua prædestinatio Christi intelligitur.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XVI.

A Men, amen^a dico vobis: si quid petieritis^b Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non petistis quidquam in nomine meo: petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hæc in proverbijs locutus sum vobis: venit hora, cum iam non in proverbijs loquar vobis, sed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis; ipse enim Pater amat vos, quia vos me amatis, & credidistis quia ego à Deo exiui. ^c Exiui à Patre, & ^d veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quiste interroget: in hoc credimus quia à Deo existi.

A D N O T A T I O.

A. **C**hristus docens perfectionem orationis. Idem locus, ubi eodem capite ostenderat Christus illustriorem spiritus sapientiam datum iri Discipulis, postquam ipse resurrexisset, ascendisset in caelum, & Spiritum sanctum in illos misisset. Addit verò nunc fore illis omnia, quæ ad fidei plenitudinem spectarent, per Spiritum sanctum apertiora; nec ininterrogaturos, vel oraturos ut solebant, hoc est, imperfectè.

B. Sedet Christus ad dexteram Patris in caelo. orant verò Apostoli Patrem, sed manu designantes Christum, ut qui nomine eius Patremorent. Significatur autem nova orationis perfectio, qualem antea non habuerant Apostoli: ex maiori enim intellectus luce, & voluntatis per-

fectiore in Deum affectu, nova ratio orationis emanat & efficacia; quæ facit, ut sola hæc videatur esse oratio, nõ fuisse superiores. Propterea dixit Christus; Non petistis usque modò: confirmo tamen simul futurum, si quid petieritis perfectè in nomine meo, id est, in virtute omnium mysteriorum meorum, quæ erant tunc completa, si per plenitudinem meriti mei; quod omnia sitis accepturi, quæ ad nomen meum illustrandum petieritis à Patre. hanc orationis rationem, hanc perfectionem hæcenus non habuistis; incipite iam hinc illam exerere, illi assuescere, hæc doctrina & luce, quam nunc potestis accipere, bene animati.

D. C. Annuntiatio & incarnatio Verbi divini:

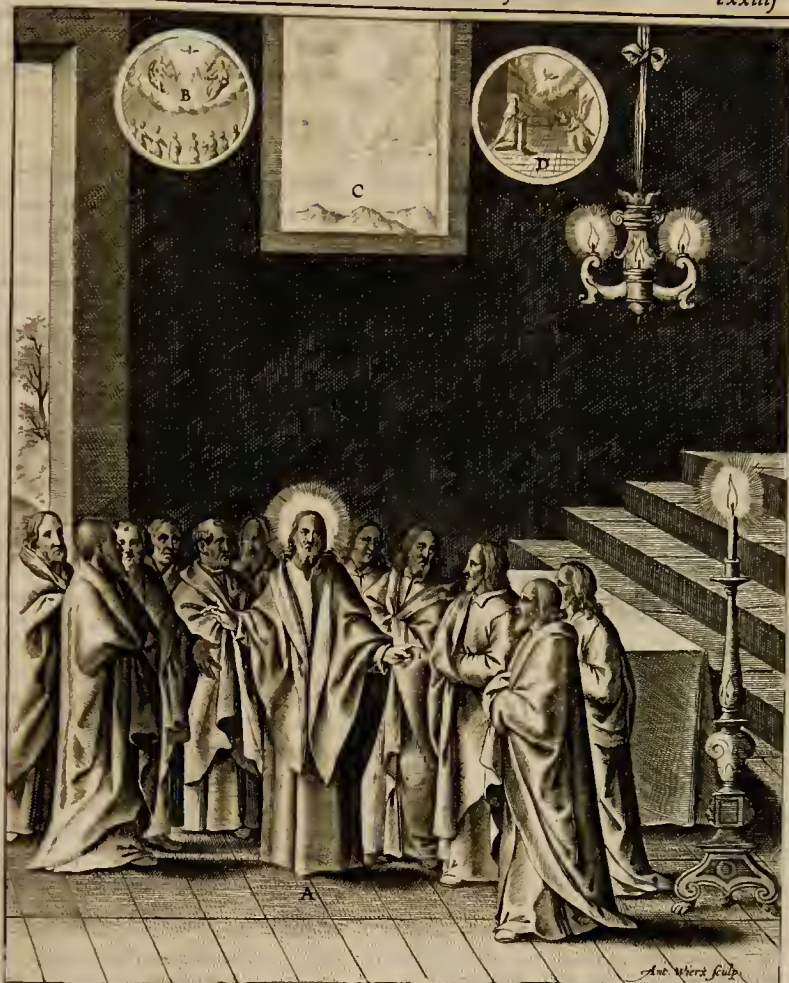
DOMINICA V. POST PASCHA.

Orationis perfectio docetur.

Ioan. xvi. Anno xxxiiij.

106

cxxxiiij

A. Ibidem docet Christus discipulos perfecti-
onem orationis, quam essent habituri.
B. Confessus Christi ad dexteram Patris,
vt intelligamus omnia nos impetra-
turos à Patre per Filium.

C. Significantur in splendore, splendores
æterni, in quibus generatus est à
Patre Filius; Psal. 110.
D. Incarnatio, in qua prædes tinatio
Christi intelligitur.

diuini: namis fuit vnus exitus à Patre temporalis, cum quo coniunctus est æternus exitus, qui est generatio à Patre æterno. Hos exitus aperit pronuntiat Michæas 5. cap. Et egressus eius (numero plurali, vt Hebraicè est, & in Septuag.) ab initio à diebus æternitatis. Vnus enim egressus planè est ab initio à diebus æterni-

tatis, æternus scilicet: alius in prædestinationis excellentia; primogenitus enim est Christus omnis creature, est prædestinatus Filius Dei, tum temporalis missio processit à Patre, qui est principium absque principio, & à sua æternitate misit Filium, pro temporis plenitudine à se constituta.

MEDITATIO.

Venite, Fratres, ad vim perfectionemque orationis inrelligendam ex ore I E S V, æternæ omnipotentis Parris sapientia. Docuerat quidem Discipulos suos excellentissimam orationem; quid igitur expectare ex præfenti orationis doctrina debemus? Summam cum illa, & salutaribus orationibus, virtutem & efficaciam esse copulatam ostendit Discipulis suis Dominus, quodque ad illud vsque tempus non orassent in eius nomine, vel quod tenuerit id fecerant, vel quod facere non potuerant adhuc perfectè, quia mysteria œconomix Christi, per quæ petendum est, nondum erant consummata; vel omnino idonei non erant ad petendū per crucis Christi & passionis mysteria, qui adhuc illa non intelligebant. Docet ergo, quo pacto essent petituri, in eius videlicet nomine. Quid? Iam id non fecerant Apostoli? Ex Christi quidem institutione & præcepto fecerant, sed ita fecerant, vt collarione eius doctrinæ & lucis, quæ nunc illis offerebatur, in nomine I E S V non videretur orasse. Accepistis igitur præclaram illam lucem orationis, & vim diuinam, ô beati Apostoli, hac Christi doctrina: sumus nos vestræ prædicarionis & Apostolatus filij; docere nos, oramus per Christum I E S V M, quemadmodum in nomine eius orare debeamus. Doce tu nos omnium nomine, beatissime Petre Apostolorum Princeps. Quod, obsecro, est nomen Præceptoris tui, in quo petere à Patre debemus in oratione? Est primum eius nomen ineffabile יהוה Iehoua retragrammaton, cuius significatum per κύριος bis ego in epistola mea indicaui: vt Euāgelistæ, & alij noui Testamenti Scriptores, tum Ecclesia Christi, non tantum in veteri Testamento, sed etiam nouo, quories ex veteri occurrit nomen retragrammaton, non ipsum, sed eius loco nomen Adonai, vel κύριος, vel Dominus scribunt. Hoc est primum nomen Christi, per quod, eiusque significarionem, Patrè orare debemus; per quod vim diuinam

accipere, & orationis & omnium actionum. Hoc nomen, hanc diuinitatem & in æternâ generatione dedit Filio Pater, & in incarnatione communicauit atque vniuit illi humanitati in Filio: hinc omnia Christi opera creata, omnes actiones, passiones, mors ipsa vim accepit infinitam; Dei enim erant hæc omnia per illam humanitarem: quare summa hæc est virtus, ad quam ex alijs semper est penetrandum. Aliud est nomen Christi אלהים Elohim, id est, Deus. quod propterea ineffabile non est (vt nec alia Dei nomina) quod virtutem significet aliquam à nobis ex Dei effectu intelligibilem. Est igitur hoc nomen actionis Dei infinitæ, vt יהוה Schaddai omnipotentix, siue infinitæ abundantix & miserationum, אדוני Adonai Dominij & auxiliij infiniti. Itaque vim item accipiet vestra oratio, si inniratur actioni, potentix, dominationi, & auxilio Christi infinito. Alia porro nomina Dei similiter exponentes, ex singulis singularem vim accipere orationis in Christo I E S V. Ad hæc in nomine אהבהו Emmanuel lato animo orare Parrem: est enim nobiscum Deus Filius, est homo Dei Filius, qui luit in orbe terrarum coram Patre, & iucundè qui-
Prou. 8.
dem luit exercendo suæ œconomix diuina mysteria, morrem etiam oppetens pro nobis summa cum animi prompritudine atque alacritate; qui posuit in suis delicijs esse cum hominibus, & pro mortalium salute pati, & crucem subire. Hic est nobiscum, in quo cum perperud sint Pater & Spiritus sanctus, simul nobiscum cū illo est vniuersa Trinitas superbenedicta. Hoc nomen Christi facite vobis familiare, illi vos dedite, ô Filij, per illud orare: sed nomen I E S V adiungite, magnum illud, potens, & admirabile nomen, nobis propitiū & salutare, Dæmonibus inimicum & formidabile, cui flectitur omne genu, caelestium,
Phil. 2.
terrestriū, & inferorū; per quod omnia nomina Dei, omnes eorum virtutes vobis conciliantur, quod cordium vestrorum lumen caeleste

caeleste est, virium diuina restauratio, ignorantia sancta illuminatio, quod nostra est sapientia, iustitia, sanctificatio ac redemptio; atque adeo omnia in omnibus adimpletur IESVS: ex quo scilicet omnis virtus, omnis perfectio, omne bonum in omnes deriuatur, ac in omnibus consummat spiritus plenitudinem: in quo omnes thesauri sapientiae & scientiae, bonitatis, & misericordiae, & salutis aeternae absconditi sunt: verè enim IESVS ipse est Deus absconditus, Deus Israël Saluator. Hoc nomen, hunc IESVM altè cordibus vestris recipite, Filij: hinc vires accipite spirituales, vnde ad Patrem accedatis; per quem petatis, quicquid petitis à Patre; illud simul adhibentes nomen & obsecrationem, qua IESVS ipse in caelis apud Patrem vtitur. Non solum enim inter nos vitam viuens mortalem obtulit Deo Patri labores suos, passiones, contumelias, vulnera, mortem, alia mysteria suae oeconomiae omnia; sed nunc idem facit, continenter apparens vultui Dei pro nobis: ipsum enim habemus in caelo Pontificem aeternum secundum ordinem non Aaron, sed magni illius Melchisedech, habemus aduocatum & interpellatorem; offert enim se continenter apertè pro nobis incruentum, & impassibile, & sanctum Sacrificium, vnicæ illius perfectissimæ oblationis cruentæ atque passibilis viua & diuinam memoriam & repræsentationem; quale nos docuit Sacrificium in Missa offerre pro viuus & defunctis in mysterio. Hoc igitur sectamini nomen, & rationem petendi à Patre per Missæ Sacrificium, per mortem & passionem Christi, per omnia eius & mortalis & immortalis mysteria: his nitimini in petitionibus vestris, non vestris meritis. etiam si Sanctorum meritis, tum etiam vestris vti potestis; non quasi vestrae virtuti innitami sed Dei, qui sua dona voluit nostra esse merita in Christo, & rationes orationis exaudiendæ: neque enim non in nomine Christi petetis, siquid per merita Matris eius sacrosanctæ, si per Sanctorum merita postulatis. Petite simul in nomine *Christi*, quod nomen incarnationis Christi mysterium ostendit, & vnionis gratiam illam infinitam. Est enim Christus *vnctus*: sed à quo vnctus? à tota Trinitate. quo oleo? Spiritu sancto & virtute:

quibus verbis summa illa vnio hypostatica significatur, qua *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*. Hæc igitur sint vobis præsidia & vires, quibus orationes & petitiones vestras fulciatis. Verum audite: Hæc tam sublimes obsecrationes, (ex quibus alias omnes intelligere potestis) hæc tam efficax petitionis virtus obtinebit quæ petetis omnia, modò gratiarum actiones simul coniungatis; tum alia addatis, quæ Christus orationi addenda esse docuit, pietatem, fidem, perseuerantiam, & finem Deo dignum: neque enim omnis qui dicit, *Domine, Domine, ipse intrabit in regnum calorum*: neque rursus qui in nomine Christi vtcunque petit, is continuò consequitur, quæ expetit. Illud etiam sciatis, opera bona, quæ feceritis Christi voluntatem sequuti, ea magnum habere momentum, vt in nomine Christi petentes petita recipiatis.

Fuit salutaris nobis hæc tua expositio doctrinæ Christi, Petre sanctissime; sed obsecro te, vt mihi declares præterea, quo pacto verba illa intelligantur, quæ hoc Euangelium præcedunt: *In illo die non rogabitis me quicquam*. Voluit bonus IESVS, antequam perfectum orandi modum nos doceret, dedocere imperfectiones nostras. *In die illo me non rogabitis quicquam*: quo die? Quando scilicet iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis: quando apertus vobis fuerit sensus, vt intelligatis Scripturas: cum Spiritum sanctum accipietis, qui vos docebit omnem veritatem? tunc, quas vobis inuuo, cognoscetis vestras imperfectiones petitionum & interrogationum præteritarum, & totam meditationis atque orationis rationem mutabitis. Percipietis enim illa multa, quæ modò non potestis portare; atque vt mei cognitionem perfectam accipietis, ita non petetis vel interrogabitis me quicquam: ex maiori enim luce ille ego, quem prius cernebatis, illustrior vobis videbor: quare sciam ego, faciet Spiritus sanctus, vt plenitudinem scientiæ accipiat. Propter hæc omnia mysteria agimus gratias quas possumus maximas Deo. Tibi item magnas Pastor noster & Patrone singularis Petre, & dicimus IESV Christo cum Ioanne Apostolo, Amen, Amen.

ASCENSIONEM CHRISTI PRAECEDENTIA PROXIME.

Mar. vlti. Luc. xxiiij. Act. i.

147
cxxx

A. Ultima apparitio Christi in Canaculo montis Sion, vel ultimae principium.
 B. Christus discumbit cum Apostolis.
 C. Exprobrat incredulitatem praeteritam aliquorum; edicit ipsis, ut eant in mundum vniuersum, &c.
 D. Circulis porro designantur, quae continent Euangelium; & primum quidem docentur fidem, & baptizantur credentes.
 E. Daemonia eyciunt.

F. Loquuntur linguis.
 G. Serpentes tollunt, vt Paulus, qui viperam excutit.
 H. Si mortiferum quid bibunt, non eis nocet, vt Ioanni.
 I. Super agros manus imponunt et eos sanant.
 K. Spectant ad curiositatem Apostoli, à qua deterret eos Christus.
 L. Educit eos in montem Bethaniam versus, ducens secum pompam angelorum & animarum.

479

ASCENSIONEM CHRISTI PRÆCEDENTIA PROXIME.

MAR. VLTIMO. LVC. XXIIII. ACT. I.

In cxxv. imaginem Adnotatiuncula.

cxxv.

A. <i>Vltima apparitio Christi in canaculo montis Sion, vel vltima principium.</i> B. <i>Christus discumbit cum Apostolis.</i> C. <i>Exprobrat incredulitatem præteritam aliquorum; edicit ipsis, ut eant in mundum vniuersum, &c.</i> D. <i>Circulis porrò designantur que continet Euangeliũ; & primum quidem docentur fidem, & baptizantur credentes.</i> E. <i>Dæmonia eijciant.</i>	F. <i>Loquuntur linguis.</i> G. <i>Serpentes tollunt; vt Paulus, qui viperam excussit in ignem.</i> H. <i>Si mortiferum quid bibunt, non eis nocet; vt Ioanni.</i> I. <i>Super egros manus imponunt, & eos sanant.</i> K. <i>Speclant ad curiositatem Apostoli, à qua deterret eos Christus.</i> L. <i>Educit eos in montem Bethaniam versus, ducens secum pompam Angelorum & animarum.</i>

147.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. XVI. LVC. XXIIII. ACTOR. I.

NOuissimè ^a^b recumbentibus illis vndecim apparuit: & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis; quia ijs qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Eũtes in mundum vniuersum, prædicate Euangeliũ omni creaturæ: qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autè eos ^d qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo ^e Dæmonia eijciant: ^f linguis loquentur nouis: ^g serpentes tollent: & si ^h mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ⁱ ægros manus imponent, & bene habebunt.

Et conuescens, præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris. Quam audistis (inquit) per os meum: quia Ioannes quidem baptizauit aqua, vos autè baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies.

vos autem sedere in cinitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Igitur qui ^k conuenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta, qua Pater posuit in sua

MAR.

potestate: sed accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudea, & Samaria, & usque ad ultimum terræ.

Eduxit autem eos foras in Bethaniam.

Et Dominus quidem IESVS postquam locutusest eis,

Et cum hæc dixisset,

ADNOTATIO.

August.
de consen-
su Euang.
li. 3. c. 25

A. **F**uit hæc penultima apparitio in cænaculo montis Sion, vel ultima principii, postquam à Galilea redierant Discipuli Ierosolymanam, & inuissit eos IESVS in ciuitate sedere, donec induerentur virtute ex alto: hinc enim eos versus Bethaniam duxit Christus, in montem Oliueti, vnde ad Patrem ascendit.

B. Christus mensa assidens cum undecim Apostolis. Contemplare Christi maiestatem & gloriam, Discipulorum fidem & animi deuotionem. Comedit igitur & bibit cum Apostolis, quo die ascensurus erat: prius tamen quam cibum caperet, illis dedit sanctam Eucharistiam. quod p̄ credi potest fecisse Christum, quoties cum Discipulis post resurrectionem manducauit & bibit.

C. Ad prandium exprobrauit Christus nonnullorum præteritam incredulitatem, ad eorum & nostram fidei confirmationem; quasi nobis præcipiens, qui eum non vidimus resurrexisse, ut ijs & qui viderunt, & qui non videntes crediderunt, credamus: quibus verbis dedit Christus vim fidei quæ nos attingit. Porro non videtur alienum dicere prandium; nam eodem die ascendit Christus, postquam cum Discipulis manducauerat; quare cæna non videtur fuisse. consuetudo autem antiqua erat Iudeis bis in die cibo refici; nam coruus Eliæ 3. Reg. 17. panem & carnes mane detulit & vesperi; & ad mare Tiberiadis ad prandium inuitat Discipulos Christus. Edixit verò illis, ut eant in mundum vniuersum, & prædicent, &c. Circulis porro designantur quæ continent Euangelium.

D. Et primò quidem docentur fidem & credunt: deinde baptizantur Catechumeni. partim verò merguntur in fontem, partim effunditur in capita Catechumenorum aqua, ut significetur varius ritus Ecclesiæ. Porro in infantes turis diuini interpretatione, quod traditione accepit Ec-

clesia, credunt, ubi legitime baptizantur, in fide Ecclesiæ; quæ supplet eorum fidei actum, quem non habet; habitum dat Sacramentum, & facit fideles. Describuntur alijs circulis, quæ prædixit Christus consequentur eos, qui crediderint. Non dixit, qui crediderint & baptizati fuerint: nã & credentes non baptizatos hæc signa sequi poterant; loquutus est enim Cornelius linguis, & sui ante baptismum. Fides porro facultatem habet signorum, ubi signorum est necessitas, quemadmodum in initio Ecclesiæ non solum vniuersalis ex Scripturis sacris accepimus, sed in principio particularium, ut in historijs particularium ecclesiarum legimus, & in noui orbis atque Indiarum videmus. Idem apud Ioannem prædixit Christus: Amen amen dico vobis: qui in me credit, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Significauerat verò faciendæ signa, ubi necessaria ea essent propter incredulitatem: Non creditis, inquit, quia ego in Patre, & Pater in me est: alioqui propter opera ipsa credite: subdit autem ea quæ diximus. Idem exponit Paulus: Lingux, inquit, in signum sunt, non fidelibus, sed infidelibus; prophetiæ non infidelibus, sed fidelibus.

E. Primum igitur signum Dæmonum eiectio est, quæ in circulo representatur.

F. Multitudini loquitur credens fide munitus, & dono spiritus ornatus linguis varijs, Dei magnalia & Christi eius.

G. Excudit Paulus in ignem viperam, quæ eius manum inuaserat in insula Melita post naufragium.

H. Bibit venenum lethiferum Ioannes Euangelista absque ullo detrimento.

I. Imponuntur manus super infirmos virtute fidei in nomine IESVS, & sanantur infirmi. Similium signorum erat vis in fide, & est adhuc, sicubi

Ionocen.
extr. de
bap. &
eius ef.
lect. c.
maior.
Aug. 13.
epist.
Dionys.
de Eccl.
hier. ad
hæc.

Ioan. 14.

1. Cor. 14.

scibi necessarium esset, vel omnino ad Dei maiorem gloriam spectaret miraculum, vel ad manifestandam Sancti alicuius viri virtutis excellentiam, aut etiam opportunum esset divina voluntate. Simul intelligimus mysticè efficaciam esse datam fidelibus & pijs hominibus ad opera spiritualia designanda: nam & Demones eijciunt, cum prauos homines à peccato reuocant; linguis loquuntur, ubi ex spiritus abundantia singulari quadam luce & efficacia de rebus diuinis & spiritualibus verba faciunt, tollunt serpentes, quando & à se, & ab alijs Demonu impetus abigunt & frangunt, illud etiam & in se assequuntur, & in alijs efficiunt, vt si quid Mundus, si quid Caro in animam infuderit veneni, id vt ne noceat: tandem sanãt pij suas infirmitates spirituales & aliorum in nomine IESU Christi. Addidit autem IESVS, ne ab Ierosolymis discederent, sed sederent in ciuitate, quousque induerentur virtute ex alto; & expectarent Spiritus sancti aduentum, quo, & igne, essent illis paucis diebus baptizandi.

K. Inde verò occasionem accipientes Discipuli (qui audierant, qui essent credituri, eos signa facturos amplissima, & Spiritus plenitudinem esse accepturos) spectarunt ad terrenum regnũ, quibus spirituale promittebatur & caeleste; & planè existimarunt, curiosè quidem, esse sibi de fine seculi interrogandum. Ad hunc igitur sensum respondet Christus, ac prohibet illam curio-

sitatem, quam videbat & in Discipulis tunc esse, & in alijs esse futuram: Non est, inquit, vestrum nosse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate.

L. Postquam IESVS præcepta dederat Apostolis; eduxit eos cum alijs Discipulis versus Bethaniam, in montem Oliueti: ita enim interpretari possumus illud: Eduxit eos foras in Bethaniam: rationem scilicet itineris explicat Lucas; iter accepisse Christum quã ad Bethaniam iter, sed substituit tamen in montis Oliueti vertice, vnde ascendit ad Patrem. Nam certum est, consentientibus omnibus Interpretibus, ex monte Oliuarum ascendisse Christum in calum, non è Bethania. Contemplare verò Christi diuinam potentiam in hostili ciuitate, ubi ante quadragesimum primũ diem fuerat cum summa ignominia & cruciatu necatus, mediã luce per totam urbem educere ipsum palãm Discipulorum multitudinem per portam Auream; pandere ante eos viam superne, alijs non conspicuum; transire verò Discipulos iuxta templum, ubi solebat esse hominum concursus perpetuus & frequens; progredi ad illustrem & imminemtem vrbi montem, nec quisquam aut commouetur, aut impedire cogitat vel audet concursum vel multitudinem. Voluit videlicet tunc pati Christus, nunc gloriosè ad Patrem ascendere Dominus cali & terra.

Luc. vi.
Act. i.

ASCENSIO CHRISTI IN CÆLVM.

LVC. XXIIII. MAR. XVI. IOAN. XXI. ACTOR. I.

In cxxvi. imaginem Adnotatiuncula.

cxxvi.

148.

A. Intellegitur peruenisse ad verticem montis Oliueti cum caelesti cœtu. B. Hinc cum omnium in se oculos animosq; conuersos cerneret, benedicens eis, ascendit in cælum. C. Splendidissima exceptus nube ab oculis eorum eripitur: pompa Angelorum & animarum: coniungunt sese plurimi Angeli à cælo, qui in iubilo & voce tuba venientem excipiunt.	D. Apostolus intuentibus in cælum euntem, E. Duo Angeli candida veste insignes prænuntiant Christum pari maiestate & gloria ad iudiciū vniuersale esse venturum. F. Redeunt domum, & sunt assidue in templo, laudantes & benedicentes Deum; quod non potuit imago exprimere.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XXIIII. MAR. XVI. IOAN. XXI. ACTOR. I.

** & eleuatis manibus
suis benedixit eis.
Et factum est, ^b dum
benediceret illis,*

*videntibus illis eleuatus
est:*

*recessit ab eis,
& ^b ferebatur in cælū.* *assumptus est in
cælum,*

*& ^c nubes suscepit eum
ab oculis eorum.*

*& sedet à Dextris
Dei.*

*Cumq; ^a inueneretur in
cælum cūtem illum, ecce
^o duo viri astiterunt in-
iuxta illos in vestibus al-
bis, qui & dixerunt: Viri
Galilei, quid statis aspi-
cientes in cælū? Hic Ie-
sus, qui assumptus est à
vobis in cælū, sic veniet,
quemadmodum vidistis
eum euntem in cælum.*

*Tunc
reuerſi sunt
Ierosolymam
^o à monte qui vocatur
Oliueti, qui est iuxta Ie-
rusalem, Sabbati habens
iter.*

*Et ipsi ^e adorantes
regressi sunt in Ierusa-
lem cū gaudio magno.*

Lvc.

ASCENSIO CHRISTI IN COELVM.

148

Mar. xvi. Luc. xxiiij. Ioan. xxi. Act. i.

CXXVI

- A. Intelligitur peruenisse ad verticem montis oliueti cum caelesti catu.
 B. Hinc, cum omnium in se oculos, animosq; conuersos cerneret, benedicens eis ascendit in caelum.
 C. Splendidissima exoptus nube ab oculis eorum erigitur, pompae Angelorum et animarum coniungunt sese plurim Angelis à caelo, qui

- iubilo, & voce tubae venientem excipiunt.
 D. Apostolis intuentibus euntem in caelum.
 E. Duo Angeli candida veste insignes praemerciant Christum pari maiestate, et gloria ad iudicium vniuersale esse venturum.
 F. Rediunt domum, & sunt assidue in templo, laudantes & benedicentes Deum, quod non potuit exprimere imago.

LVC. XXIIII. MAR. XVI. IOAN. XXI. ACTOR. I.

Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

Illi autem profecti prædicauerunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

Sunt autem & alia multa, que fecit IESVS: que si scribatur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

ADNOTATIO.

AD^a verticem igitur montis cum peruenissent, constitit Christus, constitit tota Angelorum & sanctarum animarum celestis pompa: nec mora, cum intenti in eum ora fixissent Apostoli & Discipuli, ac corda recrearent dulcissimo eius conspectu, expectantes eius in celum ad Patrem ascensionem, incepit bonus ac sanctus IESVS eleuatis in Discipulos manibus illis benedicere.

B. Et factum est, cum illis benediceret, eleuatus in æra propria virtute ferebatur in celum; circumfusa sequebatur Angelorum & animarum multitudo: suscepit autem illum nubes à Discipulorum oculis. O benigne & omnipotens Domine IESV, benedic & nobis. Num vniam habuisti dumtaxat benedictionem? Benedixi & tunc vobis & Ecclesia, & meam effundo continer in eas animas benedictionem & dona, qua similiter se comparant me iuuante, atque erant Discipuli tunc comparati.

C. Suscipitur à candidissima atque amœnissima nube IESVS, in qua obuia ei procefferat à celo celestis militia exercitus innumerabilis: his se coniungunt Angeli, qui Christum à terris ad celum sequebantur, & sancta anima: laudant omnes Deum, celebrant celesti prædicatione & iubilo totam vite, moris, ac resurrectionis, & ascensionis Christi dispensationem, vniuersa miracula, doctrinam, mystera omnia hominis Dei Christi IESV laudibus in celum, & in om-

nem diuinitatem efferunt. Accurrunt qui elementa & species creatas gubernant Angeli; hi, & qui orbis omnes mouent, obsequium & laudem Deo & Domino suo offerunt prætereunti. Penetratis omnibus celis, constitit ad summam Empyreæ calis altitudinem IESVS, ubi ad dexteram Patris omnipotentis asedit; prouehens videlicet humanitatem ad diuinitatis usque dignitatem, possessionem, atque auctoritatem: distribuit singulis Sanctis suas gloriæ sedes, parat venturus, regnat in celo gloriosissime, à celo in orbem terrarum potentissime. In ascensu autem orta voces Angelorum à celo obuiam venientium: Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? Respondetur ab omnibus Angelis & Sanctis: Hic est formosus in stola sua, gradicens in multitudine fortitudinis suæ. Contra hi illis imperat: Attollite verò portas Principes vestras, eleuamini porta: æternales, & introibit Rex gloriæ. Respondent exultantes Angeli: Quis este Rex gloriæ? Alij omnes simul in iubilo: Iste est Rex gloriæ; Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ.

D. Sed quid Apostoli & Discipuli interea? Intuebantur cum summa animi & admiratione & iucunditate euntem in celum IESVM; illorum enim mentem, cor, & spiritum trahebat suauissime secum in celum benignus IESVS: ipsi autem laudabant & glorificabant in iubilo mentis suæ Christum IESVM, & adorabant.

Et cum esset ab eorum conspectu in nubem receptus Christus, fixo tamen obtutu in caelum mentem intendebant.

B. Quod cum facerent, ecce astant illis duo Angeli virorum figura & forma, vestibus albis talariis ornati: hi eos renocarunt ab illa oculorum intentione, & docuerunt in ipsis esse Christum ut promiserat, de caelo usque in ipsis viuere, in ipsis operari: hanc esse expectandam & amplectendam praesentiam, illam corpoream non esse tunc necessariam: eam exhibiturum esse Christum in fine saeculorum, cum ad iudicium venient similiter atque nunc, ubi in caelum profectus est; propria scilicet virtute, in nube, in corpore glorioso, cum passionis suae clarissimis cicatricibus, cum omnibus Angelis & Sanctis suis, montem eundem Olivarum supernè occupans: in terra autem cum eis futurum & cum Ecclesia, realiter quidem, substantialiter, & inuisibiliter in sacrae Eucharistiae Sacramento, inuisibiliter item sua virtute in sanctis animabus, nonnunquam etiam visibiliter. Confirmati & e-

doliti ab Angelis Apostoli ingenti suerunt gaudio delibuit, gratias egerunt Angelis reuenter; caelum hi repetunt corpore exuti, Apostoli & Discipuli redeunt Ierosolymam laetitia magna exultantes: narrant omnia Mariae Matri Virgini benedicta, narrant cunctis mulieribus; quamuis illa in spiritu praesens omnia viderat: nisi velimus affuisse praesentem in montem, & beatam Virginem Matrem, & sanctas mulieres, cum ascendit in caelum IESVS; quod pie meditari possumus & contemplari, etiam si nihil hac de re in Scriptura legamus.

F. Illis vero diebus pleni spe Apostoli & Discipuli, expectantes Spiritus sancti aduentum, versabantur quotidie in templo, laudantes & benedicentes Deum (huiusmodi vero non potuit exprimerè imago) nec quisquam illos impediabat vel abigebat; ita volente & disponente Christo, donec acciperent Spiritus sancti virtutem, qua robur induerent diuinum & constans aduersus persequutores omnes.

MEDITATIO.

EGredimini adhuc semel Filiae Sion caelestis, & veri mysteriorum Christi contemplatores, & videte Regem vestrum ad suum regnum caeleste gloriosissimo triumpho ascendentem. Sed quid ego vos euoco? video enim vos continenter cum Rege vestro fuisse, contemplatas esse, & diuinis laudibus celebrasse eius de caelis descensum in vterum Virginis sacrosanctae, tum de Virginis vtero natiuitatem in hunc mundum, Angelorum iubilum & caelestes hymnos & illic & hic audiuisse, ad vitam eius odorem & actionum cucurrisse, eas omnes in corde vestro conseruasse studiose & deuote: substitistis vero in sponsi vestri cruciatibus, passione, & morte; fustis illis angustijs conflictatae acerbissimis, & sponso commortuae & consepultae; veram sumi mortificationem & Christi penam & morte spirituali experientia comperistis: resurrexistis autem cum Christo, mysteria illa multa & magna post resurrectionem Domini vestri intellexistis. Adest iam dies ille optatissimus, pretiosior longe dies quam aurum & obrizum, quam lapis omnis pretiosus, ac dulcior melle omni & fauo: huius diei lux terram caelo coniungit. Sed exponite mihi, obsecro, Sorores nostrae, animae Christo dilectae, quae frequenter laetam hanc celebratis solemnitatem, quae cum Chri-

Isa. 13.

sto in caelum subinde ascenditis, cum ipso confidere in caelestibus soletis, exponite Christi ascensionis mysteria; nec meam indignitatem respiciatis: atque adeo oro vos, ut à Christo Domino impetretis, ne mea socordia vestram impediatur eruditionem. Audite igitur Fratres.

Ascensiones dedit Dominus Deus, & certas exaltauit vias, non solum in corde hominum, sed etiam Angelorum; verum eorum qui auxilium in Deo ponunt: solus Deus, solae personae diuinae ascendere non possunt, cum sit Dei infinita celsitudo. Potuit Lucifer ascendere & beatus esse; verum fuit eius ascensionis libido peruerfa & pestilens: non enim posuit in Deo, sed in se auxilium. Dixit enim in corde suo: Ascendam ad beatitudinem, ^{Isa. 14} ascendam super astra caeli, exaltabo solum meum super omnes Angelos, proueham meam gloriam, sedebo in monte testamenti, sublimitatem meam & solum erigam, conuentum meum habebam ad caeli cardinem supremum: ascendam super altitudinem nubium, Angelorum omnium influxum in suos inferiores, & operationes mihi arrogabo, illas ego faciam. Et has quidem ascensiones in corde suo disposuit sua ipsius virtute: itaque dixit, Eundem Altissimo similis, neque eius opera indigeo vlla.

vllā. Fuit hæc Luciferi ascensio stolidissima, & suprā quāam dici posset pestifera; tertiam Angelorum partem peruertit. Quo factum est, vt qui ex diuino auxilio & gratia per humilitatis descensum salutem mereri potuit, vt in cælum ascenderet, & sempiternam beatitudinem; iusto tamen Dei iudicio & potentia in infernum sit detractus, & in profundū lacus, magno prælio à Michaële & eius Angelis superatus, atque in tertam cum desertoribus spiritibus proiectus. nam vbicūque est, illic secum ignem suum circumfert, ibi suum habet infernum & lacum. Proiectus è cælo Satan perpetuò idem dicit, & obstinatus dicit, horrendum fremdens in sua condemnatione: Ascendam, exaltabo, sedebo, ascendam, similis ero Altissimo: similiter fremūt Demones omnes. Quod cum non possint assequi, & pœnas dent æternas quòd voluerint, ad idè tamen homines numquam cessant instigare impotenter, Deo ad mortalium spirituale exercitium, & pietatis prouentum illud petmittente, & ad diuinitatis gloriam, ita fit ad pœnam spirituum malignorum ampliorem. Ita Eux insibilauit: *Eritis sicut Deus, similes eritis Altissimo*: similiter obrudit omnibus. sed qua via: per superbiam & inobedientiam. quem admodum ego feci, ita vos me imitamini, & in cælum ascendetis, nec vobis humi erit rependum. Nam quorsum nititur omnis tentatio, nisi vt deserto Deo per superbiam spiritum peruersas ascensiones statuamus, & nostras cupiditates adoremus, atque ad eò Diabolum instigatorem quasi pro Deo in cælo colloceamus & veneremur? quo ipsi nihil acceptius esse potest. Et hoc quidem machinatur Diabolus, etiam apud fideles homines dolosè, quod in infidelibus & hæreticis apertè & impudenter facit; vt exalcent Satanam supra astra cæli, statuam in monte testamenti, & in lateribus Aquilonis, & eueham super nubiu altitudinem, neque tantum faciant similem Deo, sed Deum; quod ipse tamen ausus non fuit expetere. Itaque & Satan, & eius satanici spiritus, & præuaricatores homines in ascensiones in sanas stolidissimè iucumbunt & miserimè, quod dum faciunt, nihil aliud quàm in descensiones, & casus calamitosos incurunt. sic enim significauit Dauid, cum dixit: *Deieisti eos dum alleuarentur*. sic vidit magnus I E S V S Satanam de cælo cadentem, & qui eius ascensiones sequuntur in suis superbis cadentes. Contrà vetò omnipotens

Deus exaltravit semper humiles descensiones, & in ijs summas ascensiones constituit in Christo, quem mortalibus proposuit humilitatis exemplum excellentissimum. Quid enim aliud carnem sumens Filius Dei, quid, cum crucifigi se passus est, quàm descensiones diuinas nos docuit, in quibus diuinæ essent ascensiones? Nam propterea exaltravit ipsum Deus, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen. O potentes Christi descensiones! ô excelsas humilitates! Vides, bestia Lucifer, tuas ascensionum amentias subuerti atque præcipitari, sublimari verò submissiones à Deo in Filio suo? Quid altius Filio Dei? si enim exaltari altius non potuit in diuinitate, cum consubstantialis sit Patri suo & coæternus; tanto ramen odio infanas tuas ascensiones habuit Deus, tanto amore humiles descensiones complexus est, vt voluerit carnem Filium suum sumere, in qua posset descendere atque humiliari. Quis enim maior esse descensus potest, quàm si infinitus fiat finitus; immortalis mortalis, & mortuus? Hoc factum in Christo est, & quidem perfectissimè per hypostaticam diuinæ naturæ & humanæ in diuina persona vnionem. Simul ad hanc descensionem aliquos adiunxit Christus diuinos descensus & humilitates: submissè natus, nutritus, versatus inter homines est; donec in illam se daret passionis, crucis, & mortis ultimam exinanitionem, & descensus profunditatem: cum qua coniunxit & illum ad inferos descensum; vt nihil esset vel humilitatis vel descensus, quod non obiret excelsus I E S V S. Disponebar aurem diuinas ascensiones in corde suo & pro se & pro nobis: illæ enim submissiones, fonte rerum diuini earum quæ sunt consequuntur exaltationum. Ascendit ex inferis ad vitam, non qualem posuerat pro nobis, sed ad immortalē & cælestem; tandem excellentissimo triumpho in cælum ascendit.

Implectis, Filie Sion, mentem & cor meū pijs & salutaribus descensionibus atque ascensionibus. Intelligimus disponendas quidem semper esse ascensiones in cordibus nostris; sed in auxilio & gratia, quam nobis obtulit Christus: verum illud præterea à vobis postulamus pro vestra charitate in omnes, vt hodiernæ ascensionis mysteria nobis exponatis. Audite illud primū, præparanda esse corda vestra feruenti humilitate & oratione, ad salutarem ascensionis Christi cum Angelis & Sanctis eius meditationem, & cogitandum

ascensionem illam nostratum esse ascensionum causam. Ascendit enim Christus in cælum quæ erat homo, & ad diuinam illam sublimitatem, & gloriam, & potestatem; vnde intelligimus ad nos diuinam bonitatis eius efficaciam deriuari, vt ex alijs Christi mysterijs. quæ virtus suo etiam gradu per piam meditationem & cõtemplationem communicatur: ea verò in nos vberius influit, si verè Christo vniamur fide, spe, & charitate, diuinis virtutibus, & Spiritus sancti donis. Obierat iam suã in terris legationem Dominus: nihil aliud quã finis erat imponendus, & consummatio mysteriorum omnium; vt non solùm mortuus esset Christus propter peccata nostra, & resurrexisset propter iustificationem, sed vt in cælum ascenderet propter nostram glorificationem. Celebranda est, Fratres, perfecta Christi ascensio. *Is enim qui ascendit, ille est qui descendit primum ad inferiores partes terræ ex morte;* vt nullus esse possit ad census maior, siue vnde ascēdat considererur, siue quòd. En Christus consistit in monte Oliuarum summo misericordiæ opere & charitatis imperio; consistit in eo monte, super quem stabit, cum venerit iudicare viuos & mortuos: significat verò se ad cælum ascēdere, vt ad dexteram Dei Patris sedeat, & illam iudicandi potestatem accipiat. Ascendis, Christe I E S V, in cælum; & tamen tu montem Oliueti fecisti cælum & paradysum: vbi enim cælum & paradysus, nisi vbi habitat Deus? At in te inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Vbi cælum & paradysus, nisi vbi videtur Deus à sua creatura? At hic videtur Deus ab Angelis, & eò magis hoc videtur cælum quàm illud fuerat hæcenus, quia hic etiam ab anima tua videtur Deus, non solùm ab Angelis, videtur ab animabus omnibus quas è Limbo eduxisti. Hic præterea est Mater tua, quæ eximium est paradisi ornamentum; sunt tui Apostoli & Discipuli; est Ecclesia tua Sponsa. Cur autem in cælum vis ascendere, benigne I E S V? mane nobiscum Domine: hinc potestatem exercere poteris in cælo etiam, non solùm in terra; ascendes autem posteaquam iudicaueris orbem vniuersum. Non placent iste affectus vester mihi. vos me cognoscere, me frui velleris secundum carnem; ar contra oportet. similiter scilicet qui ad meam ascensionem conuenerant cogitabant vel desiderabant; ar ego illam cogitationem compefcui, & meam quidem præsen-

tiam corporalem non abnuui; sed quando esset futura, in eo interdixi ne essent curiosi: simul significauui, quæ dicitis, omnia & potentius, & gloriosius, & decentius è cælo me esse facturum; voces Prophetarum adimplendas, neque mihi expectandum vt præmium laborum accipiam. Est alioqui fructuosius profusus futurum, vt quem affectum nunc sentitis, illum exuatis, & in spiritualem conuertatis; vt fides vestra alatur, & sincera in me charitas, donec venero ad finem sæculorũ, vbi præsentia mea corporalis nihil imminuet animorum perfectionem, sed augebit etiam diuinitus in gloria sempiterna. Erat conuentus cælestis in monte cum Christo: contemplantini verò Christum, eius diuinitatem, summam animæ gloriam & corporis, gesta ea omnia considerate, ea omnia animum vestrum implebunt diuina luce & suauitate. Recreabit quidem animum vestrum conspectus militiæ Angelorum & animarum beatarum, Virginis Matris Dei sacrosanctæ, Apostolorum, Discipulorum, sanctarum mulierum, Ecclesiæ ipsius; verum ad se trahet Christus totam animæ vestræ intentionem, totum cordis affectum. Illic omnia vestra desideria rescientur, ibi mentis tenebræ dissipabuntur, succedet splendor cælestis luminis: ibi voluntas summum bonum inueniet, in eo cõquiescet; ibi degustabitur significatio quædam gloriæ sempiternæ. Simul intelligetis non ablatum ite dona illa à vobis per ascensionem Christi in cælum, sed ea cum Christo ascendente cælestes ascensiones atque accessiones esse acceptura. Charitate autem in Christum inflammbimini, vbi illum videritis ascendere, & proficisci in gloriam suam. Neque mouebit vos, quòd præsens non sit corporaliter atque visibiliter; mouebit magis & placebit, quòd *Mich. 2.* viam ante vos aperuerit, quòd sedeat ad dexteram Patris, quòd considerare vos faciat in cælestibus in spiritu, quòd sedes æternas inter Angelos vobis pareat, quòd Ecclesiam inde & animas vestras gubernet, quòd inde in cælo & in terra regnet, quòd humanam naturam in cælum euexerit, quòd hoc diuino factò docuerit cælestem vitam nobis esse viuendam, non terrenam. Summã ergo dedit lætitiæ causam ascendens in cælum magnus I E S V S. Nec indoluerunt Discipuli illo in cælum ascendente; mirari sunt potius diuinam eius potentiam & maiestatem: itaque magno cum gaudio Ierosolyman reuertũ sunt; ita erant inflam-

Ephes. 4.

Colos. 2.

Luc. 24.

inflammata omnium corda diuina luce atque suauitate. Sentiebant igitur in se, quod in Christo videbant; afficiebantur enim diuinis gestis omnibus Christi: quocirca, cum primum leuauit manus I E S V S, leuari simul inceperunt omnium corda, & spiritus exultare, & assurgere fixis oculis suauissimè in manus eius qui creauerat cælum & terram, quæ cruci affixæ fuerant pro mortalium salute. At quando sibi à Christo viderunt benedici, & simul attolli illum in aëra ad cælum, & vim diuinam è Christi manibus & benedictione in se aduerterunt illabi dulcissimè; simul intellexerunt mysterio fieri, quòd, dum benediceret illis, recederet; vt significaretur ad ascensum nostrum in cælum opus esse virtute cælesti; simul decessum illum corporalem & visibilem vim habere benedictionis, & quòd ab I E S V recedente plura essent dona accepturi. Erant copulata omnium corda cum Christo ascendente: ascendebat Christus, ascendebant eorum corda in spiritu. Effundebatur è Christo, & eius ascensu, diuinorum vnguentorum cælestis fragrantia, quæ eliciebat illas voces: Vnguentum effusum ascensio tua magne I E S V. Trahe nos post te, Deus I E S V, in odorem vnguentorum tuæ ascensionis curremus, tecum ascendemus. Diligunt te quas fecisti tuæ adolescentulæ, animæ putæ, & amoenis floribus virtutum vernantes. Quòd si adolescentulæ curunt post I E S V M, quid *הַשְׁמַיִת* *hasmah*, id est, illa Adolescentula, illa Virgo abscondita & sacrosancta, quæ I E S V M concepit & peperit, Regem Regum, Emmanuel I E S V M, quæ omnium adolescentularum est Regina? Quid hæc ascendente Filio, quid sentiebat, quid agebat? Id nos exprimere non possumus; tu scis, magne I E S V, qui solus illa maior es, qui illam secundum humanitatem tuam donis excellentibus ornasti. Ergo nobis illud est residuum, vt quantum fuerit eius gaudium, quanta exultatio, quam sublimis animi eius ascensio, exponere nesciamus; tantum confiteamur longè fuisse superiorem, quàm omnium adolescentularum; & te in illius donis, magne I E S V, benedicamus atque adoremus, & illam secundum te. Prosequerantur te tua virtute ascendente, excelsæ I E S V, cum exultatione & iubilo Angeli & animæ sanctæ; Angeli etiam suis tubis clangebant tibi diuinas laudes, consequebatur in spiritu è terra te piorum Ecclesia, tui verò conspectum exhibuisti omnibus, benignè I E S V, donec

oculi pleno obtutu assequi potuerunt: excipit te deinde nubes præclara ab omnium oculis, vt poneres nubem currum & ascensum tuum. Et mirum non est, si libenter vtitur ministerio nubis sapiens I E S V S, & in monte, & hic, & ad iudicium veniens: voluit enim Ecclesiam suam significari per nubem, & in ea suam præsentiam, clementiam, atque fecunditatem. Illud verò singulari priuilegio fecit Christus, vt principium fidei ascensionis eius in cælum constaret euentia, finis & cõsummatio puta fide. Inde porro celerrimo motu (ambulat enim super pennas ventorù) *Ps. 103.* intulit se cæli empyrei altitudini summæ magnus I E S V S: ibi à Patre exceptus diuino honore, & collocatus ad eius dexteram est: vt, vbi semper fuit quæ Deus diuinitatis gloria, beatitudine, & iudiciaria potestate, quas ab æternitate cum Patre possidet; ibi collocaretur quæ homo excellentissimè supra omnes creaturas gratia & gloria, & tanta esset eius gloriæ sublimitas, vt idè Dei honor simul vniæ Dei humanitati deferretur, & in folio diuinitatis collocaretur Deus homo, mundum gubernaret, & patticularibus iudicijs homines iudicaret, extremum illud & vniuersale iudicium in finem temporum reseruans.

Cum hæc in cælo gerebantur, incompatibilis agebatur inter cælitates lætitia & iubilatio de alijs Christi mysterijs, illa etiam singularis, quòd Angeli suas vacuas sedes videbant impleri, & prospiciebant omni ex parte implendas, & concessuros electos homines cù Christo in cælo in cõmunionem gloriæ & iudiciariæ potestatis. Exultabant verò ed impensius beatæ animæ, quòd in se percipiebant illa bona compleri, esse cõplenda in alijs electis hominibus. Lætabantur se ab Inferno, & à Peccato, & Dæmonum sæua tyrannide & captiuitate liberatas, & in seruitutem gloriosam Dei omnipotentis esse assertas. Videbāt è Christi manibus omni benedictione plenissimis hominibus cõmunicari dona amplissima, cuius cõmunicationis à Patre acceperat ille facultatē. Silentio potiùs humili, & tacitis laudibus, quàm verbis, qui agebatur in cælo triùphus celebrari à nobis debet: sit Christo gloria sempiterna. Sed quid interea Apostoli? quid Ecclesia? Intentos in cælum oculos cuncti habebant. Sed quæ erat eorum meditatio & laus? Eadem illa quæ Angelorum, reuelante Christo; eadè cogitabant, & suaui fide contemplabantur, in illis recreabantur eorum corda & spiritus, &

Ephes. 2.

laudabant Deum in excelsis. Sentiebant verò diuina virtute vt in Christo illa fieri, ita in se cum Christo: coniungebantur in ipsis spiritualibus illarum consolationibus; quòd conuiuificati essent Christo, quòd conrefuscitati: addebatur in gratia & consolationis cumulù, quòd sentiebant se in spiritu per gratiam Christi singularem cælo inferi, ad confessum Christi leuari. Magnus triumphus agebatur in cælo, magna celebritas & exaltatio erat in terra: & in hoc quidem erant Apostoli omnes, verùm faciebat rerum magnitudo, & spiritus refectio, quæ è cælo & Christo ad ipsos deriuabatur, vt non mente solùm, sed oculis & sensibus in cælum erecti essent. Quibus rerum externarum significationibus finem dederunt Angeli, quorum verbis confirmati quidem omnes in rebus spiritualibus sunt, & edocti tum alia,

tum etiam illud, circumspèctè vtendum & modèstè in oratione exterioribus significationibus, vbi conringunt interiores consolationes; & in conuenru Ecclesiæ illas esse reprimendas, gaudium renendum, & bonas animi inspirationes. Ita affecti Ierosolymam reuerterunt Apostoli è monte Oliueti, & cælestibus mysterijs; quibus vita nostra in cælos euocatur, vt etiam si anima in hoc corpore & sæculi necessitatibus viuamus, spiritu tamen continenter ad cælum spectemus, illuc ascendamus, illic viuamus; & sapiamus, non quæ in terra, sed quæ in cælo sunt, vbi Christus est in æterna gloria Patris sui. Hinc etiam discamus in oratione versari, & spiritualibus mentis leuationibus deuotè, sapienter, & fructuosè, ad gloriam IESU Christi Domini & Dei nostri. Amen.

SACRA

SECRET DES BUREAUX
11

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

SACR

SACRA DIES PENTECOSTES.

Act. ij.

149
cxxvij

- A. Hierusalem, & locus in monte Sion, in quo hæc facta sunt mysteria.
 B. Carnaculum in ea domo, ubi instituerat Eu-
 charistiam Dominus. Ibi erant sedentes.
 C. Consident omnes ordine.
 D. Sedet in medio beatissima Virgo Mater; om-
 nes summa cum expectatione & devotione.
 E. Fit repente de caelo sonus tanquam aduc-
 nientis Spiritus vehementis, & replet
 totam domum.

- F. Apparent linguæ tanquam ignis, qui sedit
 super singulos. Et repleti sunt Spiritu
 sancto.
 G. Incipiunt eloqui varijs linguis Dei laudes.
 H. Ad hanc vocem convenit multitudo, mente
 confunditur, stupent, mirantur, nonnulli
 tamen irruent.
 I. Stans autem Petrus leuat vocem suam,
 concionatur ad illos diuina eloquentia
 & efficacia.

SACRA DIES PENTE-
COSTES.

489

A C T. I I.

In cxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxvij.

A. Ierusalem, & locus in monte Sion, in quo hac facta sunt mysteria. B. Cenaculum in ea domo, in qua instituerat Eucharistiam Dominus: ibi erant sedentes. C. Consident omnes ordine. D. Seder in medio beatissima Virgo Mater; omnes summa cum expectatione & deuotione. E. Fit repente de caelo sonus, tamquam aduenientis spiritus vehementis, & replet totam domum.	F. Apparet lingua tanquam ignis, qui sedit super singulos; & repleti sunt spiritu sancto. G. Incipiunt eloqui varijs linguis Dei laudes. H. Ad hanc vocem conuenit multitudo, mente confunditur, stupent, mirantur; nonnulli tamen irident. I. Stans autem Petrus leuat vocem suam, concionatur ad illos diuina efficacia.

149.

A C T V V M I I.

ET cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. Et factus est repente de caelo sonus, tamquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersae linguae tanquam ignis, seditque supra singulos eorum: & repleti sunt omnes spiritu sancto; & ceperunt loqui varijs linguis, prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in Ierusalem habitantes Iudaei, viri religiosi ex omni natione quae sub caelo est. Facta autem hac voce, conuenit multitudo, & mente confusa est; quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes, & mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilei sunt? & quomodo nos audimus unusquisque linguam nostram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Elamitae, & qui habitant Mesopotamiam, Iudeam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & Pamphyliam, Aegyptum, & partes Libyae, quae est circa Cyrenen, & aduenae Romani, Iudaei quoque, & Profelyti, Cretes, & Arabes, audiuiimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur, ad inuicem dicentes: Quid nam vult hoc esse? Alij autem iridentes, dicebant: Quia musto pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim, leuauit vocem suam, & loquutus est eis: Viri Iudaei, & qui habitatis Ierusalem vniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos aestimatis, hi ebrii sunt, cum sit hora diei tertia: sed hoc est, quod dictum est per Prophetam Ioel: Et erit in nouissimis diebus (dicit Dominus) effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filiae vestrae, & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somnabunt. Et quidem super seruos meos, & super ancillas meas, in diebus illis effundam de spiritu meo, & prophetabunt: & dabo prodigia in caelo sursum, & signa in terra deorsum: sanguinem, & ignem, & vaporem sumi. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit, omnis quicumque innocauerit nomen Domini, saluus erit.

ADNO-

ADNOTATIO.

A. **V**rbis Ierusalem pars describitur, & mōs Sion, ut intelligatur venisse Spiritum sanctum in Discipulos in monte Sion congregatos, in eadem domo ubi sacra Eucharistiae sacramentum & sacrificium instituerat Christus, non in eodem cœnaculo, sed in superiori, ut antea ex traditione adnotatum est.

B. Cœnaculum amplum, ubi erant sedentes Apostoli & Discipuli in oratione suspensi, eodem die expectantes à Christo donum Spiritus sancti, quod promiserat. Erat autem omnium vnus animus & cor vnun suavi quadam deuotione persusum: preparauerat enim eorum cor & mentem è celo Christus, ut dignè Spiritum sanctum accipere possent & fructuosè.

C. Ceterum rationi & Scriptura consentaneum, quod traditio Ecclesiae, & imaginum vsus habet, ut beata Virgo Mater MARIA interesset mysterio: perseuerabant enim post Christi ascensionè Apostoli vnanimiter in oratione & obsecratione, cum Maria matre IESU, & mulieribus, & cognatis eius.

Act. 1.

D. Primarium igitur locum habebat in sacro consessu Mater Dei MARIA, circum ipsam ponebantur mulieres, ordine suo sedebant Apostoli & Discipuli. Venit beata illa hora tertia, quam non dubium quin Virgo Mater praesciret: & ecce mittunt Pater & Filius in sanctum cōsessum infinitum suum amorem, quem in eternitate spirant sibi subsistentem & coeternum. Verum quando, quo pacto, quibus signis? Hæc audiamus deuotè, Fratres, ac reuerenter. Completi erant tunc primū dies omnes Pentecostes, aderat quinquagesimus dies post Pascha nouum, id est, post resurrectionem Christi, ubi vera illa completa est mortalium liberatio: mortuus enim Christus est propter peccata nostra, resurrexit propter resurrectionem nostrā & iustificationē.

E. Et ecce tibi derepenè factus est è celo sonus. Repentinus sonus è celo factus excitat atque attrahit ad diuinitatem vehementissimè quidē, suauissimè tamen corda omnium; vehementius eorum, qui erant paratiores ad diuinos afflatus recipiendos: quare plenissimè excitauit atque attraxit cor Virginis Matris Dei MARIA, dein suo ordine reliquorum. Neque verò sonus ille tantum erat, sed simul vox, ut appellat Lucas. Quid igitur significabat ille sonus, illa vox? Aperiri viscerum misericordiae & amoris Dei nostri Patris & Filij in Ecclesiam, mitti illum amorē, qui in eternitate erat in Patre & Filio, ab vno

Act. 1.

que vno principio vera spiratione productus. Et sonus quidem hoc significabat: quid spiritus vehemens replens totam domum? Effusio nem infirmi virtute in omnium corda forissimè ac placidissimè infuebat diuinitus; & non solū animos praesentium omnium summa cum dulcedine replebat, sed in totam etiam domū, hoc est Christi Ecclesiam, iam inde erat redundatura copiosissimè.

F. Quid hic sonus, quid vehemens afflatus attulit? Igneas linguas, quasi ex vno igne diuino in singulos distributas, singulis insidentes. Refertur enim verbum ad rem vnā, Spiritum scilicet; ut intelligamus vim illam diuini amoris igne fuisse inflammatam, quæ non solum faceret, ut membrum illud vocis artis ex predicaret Deum, atque laudaret excellenter, sed ut omnia etiam viscerum, ossa omnia interiora & exteriora Dominum benedicerent.

Pag. 14.
81. 102.

G. Quid igitur tandem per hæc signa Deus operatus est? Repleti sunt omnes Spiritu sancto, plenitudinem acceperunt charitatis, fidei, atque spei; virtutibus ac donis sunt impleti sapientia, intellectu, consilio, fortitudine, scientia, pietate, timore Domini: quæ dona, quæ virtutes, robur simul & firmitatem atque efficaciam acceperunt pro singulorum diuina vocatione ac propria functione. Itaque ceperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.

H. Loquebantur quidem tunc nō Hebraea solū lingua, sed varijs diuersarum nationū; verum facultate simul acceperant, ut vna lingua loquētes à varijs nationibus intelligerentur: ut intellexerunt Petrum loquētem omnes, qui conuenerant. Loquebantur autem primū quidem omnes simul dulcissimo concētu, quasi in Ecclesiae choro.

I. Verum statim vi Spiritus domo egressi, cum iam ad sonum & vocem commota multitudo conuenerat, palam Petrus, & Apostoli, & Discipuli similiter atque domi fecerant, varijs linguis Dei magnalia predicabant; maiestatem Dei, magnitudinem, bonitatem summo consensu, concētu suauissimo, in solita quadam oratione diuinitus efficaciter concelebrabant. Commoti prius erant & excitati multitudinis animi ad vocem è celo auditam; audientes verò Apostolos & Discipulos suis linguis laudare Deum tanta virtute, tam inuisitata eloquentia, mente confunduntur omnes, mirantur rei nouitatem & magnitudinem, stupēt omnes: erumpunt denique in varia iudicia, etiam in obmurmurationes; alij, quidnam

quidnam hoc sibi vult? Quorsum hæc spectat nouitas? Agnoscebantur Apostoli & Discipuli I E S V: partim verò timebant, partim in dubium rei euentum reuocabant; alij apertè deridebant, musto plenos, & ebrios dicebant. Cõtẽplare hic Angelos, qui è calo elapsi Spiritus sancti prosequenti erant, tum tutelares singulorum, & num etiam è prima hierarchia, qui Mariæ Matri Dei obsequabatur; tum Michaelẽ

Ecclesiæ Principem cum cœlesti iubilo & exultatione interesse, ac mysteria Spiritus sancti, infinitamq; bonitatem laudibus efferre: alios Angelos per sonum mouere multitudinem, vt conuenirent ad rei miraculum: non deesse tamen paruulos & abiectos Demones, qui persuadeant Apostolos è vino delirare;

1. Quos tamen vis orationis Petri diuina, & ministerium Angelorum abegit.

M E D I T A T I O .

O ineffabilem Dei misericordiam & miserationes: ò benignitatem & beneficia adoranda: Filium suum miserat Deus in mundum, expleuerat ille eius mandata, pro nobis mortè subierat, resurrexerat, docuerat Apostolos & Discipulos, & antea copiosè, & post resurrectionem excellenter, ascenderat in cælum, & qui fuerant in carcere liberauerat, & secerat cæli esse captiuos, hoc est, secum conregnare ex inferno liberatos: ad dexteram sedebat Dei Parris, omnem acceperat potestatem siue in cælo, siue in terra. Quid Ecclesiæ, quid mortalibus facere potuerat quod non fecisset Deus? Et tamen nunc quali de inregro mittit Spiritum sanctum. Sic eius nomen benedictum in æternum: diuinè fecit, facit, & faciet omnia. Sunt quidem mirabilia opera eius solius & gloriolâ; verùm absconsa & inuisa nobis: sed tamen quæ timenribus eum, & quibus probarionem inducit, soleat sua benignitate Deus denuotare, & rhesaurizare super eos scientiam. Oro te, omnipotens Domine, vt ira in me fiat: concipiam timorem tuum, accipiam tuæ manus probationem, vt ita intelligere possim mirabilia legisturæ.

Oro & te, custos Angele, vt meam apud Deum ignauiam & infirmitatem iuues: me enim illud bonitatis & misericordiæ Dei miraculum mouet vehementer, mitti post Christi missionem, post eius vniuersam in homines & cononiam, mitti Spiritum sanctum in Ecclesiam: doce me Angele Dei. En tibi hæc etiam missio ad œconomiam & mysteria Christi spectat. Nam cuius fuit huius sacrę missionis meritum? nõnne Christi? cuius precibus datû, vt mirreretur Spiritus sanctus, nõnne I E S V Christi? Ego, inquit, rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, qui maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis. Est quidem apud Deum aduocatus vester Dominus & vester & noster I E S V S, est vester paracletus & consolator I E S V S, est vobiscum vsque ad con-

summationẽ sæculi, & hoc erat satis futurum: sed est copiosa apud eum redemptio & misericordia; vt enim copiosi fuerunt & exundantes passionis & morris dolores & cruciatus, ita gratia Dei & dona in nos copiosa & exundantia. Erant multa præterea, quapropter missus est Spiritus sanctus. Ea docendi erant Apostoli, quorum adhuc non fuerant capaces. hæc vt doceret Christus, misit Spiritum sanctum, qui illos doceret omnem veritatem, & omnes diuinas tradiciones; neq; quicquam esset noui amplius, quod fidei addi posset; sed quæ erant accepta à Christo, quæ ab Spiritu sancto, corû esset doctrina in Ecclesia & expositio constans & perennis. Sed cur antea Spiritus datus non fuit? Quia nõ fuerat I E S V S glorificatus. Acceperunt quidem Spiritum Apostoli ante ascensionem Christi; sed non illam excellentem Spiritus abundantiam, & dona, quæ postea acceperunt. Nam promeritus erat sibi gloriâ suam Christus, quam adhuc non acceperat: oportuit igitur illius cõsummari gloriâ, prius quàm illa cõsummatio in Ecclesiam redûdaret; & dari hominibus ab eo dona ex suorum meritorum & donorum, quæ acceperat, affluentia. Plenitudinem porrò diuinę magnificentię adora nobiscum. Miror Deus Filium suum in mundum, vt mundus per illum saluaretur: iraque Deum vidit omnis caro, in carne vidit salutare Dei, Deum audiuit & conrectauit homo. Nec sat hoc fuit: ostendit se ter in voce è cælo Pater; in baptismo Christi, in transfiguratione, in templo, cum ad Christum accederent Gentiles: reliquum erat, vt Spiritus sanctus apertius manifestaretur hominibus. Fucrat antea manifestatus in columba, nunc in sono cælitus factus, in Spiritu vehemenri, in linguis igneis manifestatur.

Verè magnus est Dominus Deus, & magna virtus eius & misericordia. Arrulisti mihi læritiam & lucem, custos Angele: sed obsecro te per Christum, vt pergas mih

Ecl. 11.
Ecl. 4.

Iuan. 14.

Pf. 129

Iuan. 7.

mihī exponere mysterium huius diuinæ missionis. Inuoca potiùs Spiritum sanctum Paracletum, vt is te erudiat, & emittat in cor tuū lucis suæ radium; ac doceat te rerum, quas desiderat animus tuus, veritatem: hoc & nunc fac, & in eo perseuera, cū ego narro tibi mysteria, vel ex tua meditatione tu me adiutore in Spiritu sancto illa colligis. Quis igitur est qui mittitur, beate Angele? Spiritus sanctus, tertia Trinitatis persona, quæ à Patre & Filio æternaliter, non tamquam ex duobus principijs, sed tamquam ex vno principio; nõ duabus spirationibus, sed vna spiratione procedit. Hic amor est Dei infinitus, hic donum Dei immensum. Amant enim se, suamque essentiam infinitam Pater & Filius, & infinitè amant: habent verò infinitam virtutem ex voluntate producendi, quemadmodum Pater produxit ex intellectu: itaque producūt in æternitate amorem infinitæ perfectionis & substantiæ, donum Dei æternum; quasi intelligas æterna illa spiratione parari in donū eumdem illum amorem, quem Deus produxit. Itaque tantam Deus bonitatem obtinet & charitatem per se & propter se, vt non solūm se & nos amet suo amore essentiali; sed producat etiam amorem sibi & illi essentiali consubstantialē & coæternum, & illum in nos effundat, quasi viscera suæ bonitatis & essentia. O rem superiorem omni hominum laude & Angelorum! O bonitatis excellentiam infinitam! Hoc est donum, hæc viscera bonitatis Dei, quæ hodie in Ecclesiam suam effudit Deus: hunc amorem in vos misit Pater & Filius, vt quem in sinu suo & complexu infiniti amoris spirauerant apud se, illum ad Ecclesiam suam mitterent; Pater ad Filiam, Filius ad Sororem & Sponsam: simul vt per sensilia signa non solūm Pater & Filius, sed etiā Spiritus sanctus vim diuini amoris cordibus fidelibus infererent munere principali. Exultate mortales, Deo totis viribus psallite: quod nobis in via nostra non dedit beneficium Deus, eo vos est complexus, vt amorem suum daret; & non solūm gratiam, & odore vnguenti, sed ipsam vnguenti substantiam. Sed quid est, *Dum compleverunt dies Pentecostes?* Complebatur quinquagesimus dies à Christi resurrectione & vero Paschate; sed simul illa etiam Pentecoste antiqua complebatur, quæ transibat quidem, & compleri nõquam poterat: neque enim consummationē adducere poterat lex in illa Pentecoste data,

August.

sed scripta tantūm fuerat in tabulis lapideis, quæ iustitiam inducere ex se non poterat. Hęc verò noua Pentecoste tota est in complendo legem, tota complementum legis est; in hac enim confirmata est lex spiritus vitæ, nempe datus Spiritus sanctus, per eius gratiæ abundantiam, per efficaciam virtutū & donorum, quæ vitæ & iustitiæ sempiternæ cordibus mortalium inferunt. Consummauit enim Deus super Ecclesiam suam testamentum nouum, non secundūm testamentum quod fecit Patribus antiquis in die, qua apprehendit manū eorum, vt educeret eos de terra Ægypti; sed dedit leges suas in mētem fidelium, & in corde ipsorum scripsit eas; vt esset Deus ipsis in Deum, & ipsi Deo in populum. Itaque etsi scripta sit lex noua; tamen, vt est gratia, ac diuini amoris participatio & virtutis, ita digito Dei in cordibus nostris fuit scribenda, corde recipienda, corde tenēda, ex corde illi cooperandum, ex illa contendēdum ad vitam sempiternam. Magna complebantur mysteria in hac Pentecoste, magna ex ea continerentur complentur & complebuntur, donec vltimum imponatur illi complementum, & perfectio, & consummatio in gloria sempiterna. Confirmauit igitur legem vitæ in cordibus fidelium Deus per Spiritum sanctum, & diuinis accessionibus obtinuit, & fecit efficacem. Audi verò, vnde huius mysterij maiestatem agnoscere plenius possis & adorate. Primūm quidem rogauit Christus Patrem, vt Spiritum sanctum Paracletum mitteret in Ecclesiam; promisit item Apostolis illum se missurum, qui doceret, quæ tunc portare non poterant, qui doceret omnem veritatem: illos docuit post cænam & pedum lotionē, quemadmodum chrīma conficerent, quo vngerentur Spiritum sanctum accepturi ordinario & perpetuo Ecclesiæ vsu: quo tempore illud etiam intelligitur, ordinarium sacramentum Cōfirmationis instituisse Christum, non etiam statim eius vsū præcepisse. Tandem per noua & excellentia illa signa, sonum, spiritus vehementiam, per linguas & ignem, nõ solūm vim Sacramenti ostendit & fructum, sed formam etiam & materiam Sacramenti indicauit, non dedit; non oleum, non balsamum, non verba illa, *Consigno te*, &c. quæ iam instituerat; sed diuina alia signa, diuinam vocem, quæ & Sacramentum prædicarent futurum, & illius quasi primitias vberiores darēt, & fructum præstantiorem. Addita autem ad-

huc

Hier. 31.

Fabianus
2. epist. ad
Oriental.

huc est alia huius Sacramenti celebritas, vt per manus impositionem daretur Spiritus sanctus baptizatis, & linguarum donum effunderetur; vt tandem suo Confirmationis Sacramento ita nobilitato & veluti confirmato Ecclesia vteretur: in quo, etiamsi illa signorum maiestas non adhiberetur, vim tamen Sacramenti fideles acciperent, cuius est ab eo die ductum initium.

Refecisti spiritum meum, Angele Dei: sed perge, obsecro; qualis ille sonus, ille spiritus, illa vehementia, illa linguæ, ille ignis fuit? Cælestes fuerunt illa creaturæ ex tempore à Deo creatæ, vt in illis ostenderetur Spiritus sancti aduenientis maiestas & efficacia. Neque enim ille flatus ex communi vento, nec lingua vel ignis, vulgaris erat lingua vel ignis: vbiq; Lucas per similitudines expressit rerum illarum virtutes; quas ipse quidem intelligebat in Spiritu, Ecclesiæ verò per earum similitudines eundem Spiritum & veritatem significabat: vt ex similitudine sensili & inuitata vos assurgeretis ad rerum, quæ indicabantur, spiritualementem cognitionem. Factus est repente de cælo sonus. A quo? A tota quidem Trinitate, sed à Patre & Filio ex personarum proprietate; vt enim ipsi mittunt Spiritum sanctum, ita & hic sonus, & flatus, & linguæ ad ipsos referri sua proprietate possunt: representant tamen signa illa Spiritum sanctum. Porro conceptus primum hic sonus est diuina virtute è cælo ipso, & totum cælum prius impleuit, excitauit mentes Angelorum omnium & beatarum animarum, ad admirandū Dei opus contuendum: è cælo resonauit in domum vbi erant vnanimiter simul confidentes, magna cum animi tranquillitate horam expectantes, in qua implerentur virtute ex alto, & baptizaretur Spiritu sancto & igni, summa Dei dona summa cum deuotione præstolantes, quasi sedes futuri in quibus sederet Spiritus sanctus. Non est templo illatus ille sonus, tamen in illo frequentes etant A postoli illis decem diebus, noui enim erat ille sonus Testamenti, non veteris: nouum templum fundabatur, vetus designabatur deserendum; & fiebat tunc quidem destitutionis illius initium. Erat autem sonus ille vox; significabat enim diuina illa mysteria, quæ gerebantur; Spiritum sanctum, qui mittebatur; gratiam & dona, quæ Discipulis conferebantur. Et quænam poterat esse vox significantior, quàm sonus, qui

illa auribus internis per sensilem & exteriorem auditum ingerebat? Et factus ille sonus est derepentè. Spiritus sanctus enim vbi vult spirat, & nescis vnde veniat, neque quò vadat. Habet videlicet vim nostrum spiritum occupandi, & in alium mutandi, & in diuinitatem vsque rapiendi, vbi infinita est virtus, vbi ex caligine effulget Deus. Et certè repentè fit, quod à diuinitate in creaturam fit; quæ ex se neque mereri quicquam potest, nec percipere vel præuidere. Sed qualis erat ille sonus? Erat quasi spiritus vehementis. Flatus tamen aëris huius non erat, sed quasi ex aëre; spiratio non vehemens siue violenta, sed quasi vehemens, quasi violenta. Erat enim excellens & diuina quædam creatura sonus ille, imperfectiones non habebat violenti flatus, vel impetum, vel coactionem, vel emotionem, sed suauis erat, benignus, certus & securus, & in diuina suauitate, benignitate, certitudine, securitate, omnem habebat virtutem, omnem veritatem cordibus ingerebat; neque in his omnibus tarditatem vllam nouerat vel difficultatem. *Et repleuit totam domum. Quam? illam quidem vbi erant sedentes extetiùs; in qua alioqui domo erant perseuerantes vnanimiter in oratione & obsecratione cum mulieribus, & Matre IESU, & fratribus eius. Ea erat Ecclesia Christi; quæ cum vna perseueret ad consummationem vsque sæculi, ea simul illo Spiritu complebatur. Et sonus quidem ille & spiratio impleuerat domum, corda fidelium, Ecclesiam totam; & satis esse videri poterat tanti doni excellentia ad animarum sanctificationem, præsertim cum in eo essent linguæ internæ, quibus psallerent in cordibus suis Deo; verum erat Spiritus in proximum exerendus, docendæ omnes gentes, pugnandum aduersus omnem impietatem, debellandus Princeps potestatis aëris huius, rectores tenebrarum harum, & spiritualis nequitæ in cælestibus conculcandæ, mundus sub iugum crucis mittendus. Hoc fuit, quapropter linguæ sunt datæ, propter Spiritus sancti ad Verbum cognitionem: Verbo enim Dei erat bellum contra omnes aduersarias potestates gerendum; & erat locuturus Spiritus sanctus, quæcumque audisset & è Verbo Dei Christo accepturus, quæ annuntiaret. Admiranda fuit hæc linguatum ad Verbum allusio. Sed velut ignis erant linguæ. En rursus alia cælestis creatura. Erant linguæ, non igneæ, sed quasi ignis,*

T t & supra

Ioan. 3.

Sap. 7.

A. 7. 1.

Ephes. 6.

Gregor.

Nazian.

in orat. in

san. Pen.

Ioan. 16.

Aug. 2. de
Tri. cap. 5.
Chry. 17
1. c. 11.

& suprà quam ignis lucidè penetrantes, fortes, purgatrices, absumprices: linguæ enim fabricatæ sunt Verbi diuini artifices, quæ vim haberent illuminandi mundum, ad interiora cordium penetrandi, diuina potentia purgandi qui se purgationi permitterent, aduersus autem repugnantes absumendi vim habebat diuinam. Hanc virtutem habebant Spiritus sancti linguæ, quæ hodie sunt donatæ, quæ vis vsque ad sæculi consummationem perseuerabit. Non dantur quidem linguæ sensiles, dantur tamen in spiritu efficaces. Sed cur dispersitæ? Quia Spiritus Dei vnicus quidem est, sed simul multiplex, diuidens vnique sicut vult suorum donorum partes & prærogatiuas: quod cum facit, vnitatem tamen in donorum varietate tribuit & conferuat. Dabatur omnibus, qui in domo erant, Spiritus sanctus; sed tamen Mariæ Virgini maximo dono, magno secundum hanc Apostolis, magno item omnibus iuxta diuinæ sapientiæ suauem distributionem. *Et repleti sunt omnes Spiritu sancto*. O infinitam diuinitatis potentiam! O immensam & ineffabilem diuini muneris largitatem! Varia effunduntur dona & inæqualia, & tamen suis donis replentur omnes: quali videas hic expressam similitudinem cælestis gloriæ. Nonne Deum vident omnes beati, & similes Deo sunt? nonne fatiantur gloria Dei omnes? Et tamen mansiones multæ sunt in cælo, & inæquales gloriæ cælestis excellentiæ. Illud videlicet est, nihil in cælesti gloria est minimum, omnia maxima, omnia excelsa, facultatem omnia nostrorum potentiarum antecellunt: & in hac excellentia variè gloriosus est Deus in Sanctis suis, & in summa tranquillitate & pace omnes Sancti diuina bonitate & iustitia fruuntur in sua gloria; neque enim possunt amplius appetere, satiatio immensitate Dei eorum omni desiderio. sit benedictus Deus. Similiter fuit in his Spiritus sancti donis: repleti quidem illis fuerunt omnes; suo tamen gradu, cum summa singuli Dei laude & gratiarum actione, nescio quid cælestis illius œconomix degustantes in suorum donorum varietate. *Et ceperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis*. Fuerant quidem illis decem diebus semper in templo laudantes & benedicentes Deum; & quidem ea laus & benedictio à Spiritu proficiebatur: nunc tamen primum dicuntur loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus

dabat eloqui illis. Illa priuata erat laus ad se non publica ad alios; hæc ad omnes gentes pertinebat iam inde, & propterea variis linguis loquebantur, hoc est, omnibus: propterea tanta linguarum varietate multitudo mouetur, confunditur, stupet & miratur. Non solum autem stupebant omnes & mirabantur, quod suis linguis illos videbát loqui; sed quod magnalia Dei celebrabant: ad miraculum linguarum aliud coniungebatur miraculum diuina verborum virtus, harmonia, suauitas plena effectuum diuinorum. Nam si donum Dei erant insidentes illis linguæ, maius erat donum facultas illa in verba deriuata, maior vis & diuinitas sermonum ab illis linguis procedentium: magnum Spiritus sancti opus, summa in mortales benignitas; verè loquebantur prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Sed quid hæc in Apostolis, quid in omnibus effecerunt? Mirificum omnium virtutum & donorum, quæ hæcenus acceperant, augmentum, & confirmationem, & robur; & eò maiori excellentia, quod præstantioribus signis indicabantur. Præcellentem igitur gratiam acceperunt, quæ eorum iustitiam auctiorem coram Deo fecit & illustriorem; tum simul omnibus, quæ acceperant, donis robur additum est singulare; innumeris præterea beneficiis eorum animi & corda locupletata sunt, omnem veritatem sunt edociti, atque principali Spiritus sancti munere, quæ antea portare non potuerant, ea facile ac suauiter acceperunt: sunt armati cælesti panoplia, duces ac milites spiritualis & cælestis militiæ designati, atque ad eò in aciem Dei viuentis educti, & in prælium contra Mundum, Carnem, Dæmones omnes, contra Infernū, Mortem, Peccatum. Acceperunt igitur fidei, spei, & charitatis diuinas accessiones, tum donorum septem Spiritus sancti peculiari munere quasi ex integro, quibus virtute Spiritus sancti excellentius mouerentur. Cum verò dona illa iam cum virtutibus acceperant, insuper horum donorum nacti sunt singularia priuilegia: per Sapientiam rerum humanarum ac diuinarum suauem & sublimem vno spiritus complexu mysticam cognitionem & sensum: per Intellectum, illarum intimam intelligentiam, & ad puram diuinamque veritatem penetrantem: Consilium autem & prudentiam spiritus acceperunt, quo non solum humana, sed cælestia etiam ac diuina ad salutarem praxim cōferre possent;

1. Cor. 11.

1. Ioh. 3.
Eph. 16.
Ioh. 14.

Isa. 32.

Añ. 2.

Luc. 11.

Ioh. 13.
Ioh. 16.

Eph. 6.

1. Cor. 14.

tum huius spiritus Fortem & cōstanrem operationem & perseverantiam; ex his verò profluentem diuinam quādam ratiocinationem, & iudicium ac Scientiam: quæ omnia dona Pietate sanctè perficerentur, vt ad maiorem Dei gloriam, & proximorum salutem ampliorum & perfectionem referri possent: conseruarentur verò Timoris sancto & immaculato spiritu, quem dona sex parent, & quasi in ministerium & auxilium asciscerent. Ex virtutibus autem & donis vim experiebantur in corda deriuari, quæ fructus Spiritus & beatitudines exercerent, & contra omnes tentationes cum intrinsicas, tum extrinsecas generosè pugnarent & vincerent, ac essent omnibus hostibus terribiles. Et hæc quidem omnia ita Ecclesia tunc accepit, vt singuli sua proportionem pro ratione sui muneris, & vocationis, & gratiæ sua dona recipere & feret caelestis quidam concentus, vt vocum ita donorum, ille auribus externis, hic internis & spiritualibus. Sed quid alij post illum diem? quam confirmationem gratiæ & rerum spiritualium adepti sunt? Minori priuilegio quàm illi, sed magno tamen: non per sonum, & vehementem spiritum, & igneas linguas, quæ propriè ad primitias spiritus attinebant; sed per impositionem manuum Apostolicarum, & donum linguarum. Quocirca quod Apostolis sonus, spiritus vehemens, linguæ igneæ, id his erat manuum impositio: effectus, loqui linguis: similiter atque primitiarum fuerat, quibus signis effunde batur his etiam Spiritus sanctus, & eius dona omnia, & robur spiritus communicabarur. Quid verò postea in Sacramento Confirmationis, quod Christus ad vsum ordinarium in Ecclesia sua esse voluerat: Datur gratia, dona, & robur spiritus, simi-

liter atque in Ecclesia primitiua; illæ exteriorum signorum excellentiæ non adhibentur. Effectum enim, quapropter ad mouebantur, fortitæ cum sint, iam nihil est quod adiciantur: nam & diuinam auctoritatem obtinet Spiritus sanctus, & coarguit Mundum de peccato, iustitia, & iudicio, & linguæ iam omnes credunt, & factum iam est illud, quapropter vel linguæ dabantur, vel linguis loquebantur. O rerum diuinarum caelestia Sacramenta! quid illa efficacitæ non habuerunt, cum corum auditio tantam spiritus excitationem faciat, tantam amoris diuini flammam exfulcitet?

Ioan. 16.
August.

Veni, veni sancte Spiritus, & emitte calitū lucis tuæ radium.

Veni Pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.

Consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium.

In labore requies, in æstu temperies, in fletu solatium.

O lux beatissima, reple cordis intima tuorum fidelium.

Sine tuo numine nihil est in homine, nihil est innoxium.

Lana quod est sordidum, riga quod est aridum, sana quod est saucium.

Flecte quod est rigidum, fove quod est frigidum, rege quod est deuium.

Da tuis fidelibus in te confidentibus sacrum septenarium:

Da virtutis meritum, da salutis exitum, da perenne gaudium. Amen.

Tibi etiam gratias ago, Angele sancte, cuius auxilio hæc sum meditatus. Sint verò omnia ad Dei trini & vnus sempiternam gloriam. Amen.

48.8.

48.19.

Pro Dominica & festo sanctissimæ Trinitatis nullam visum est imaginem pingere: nulla enim est res creata, quæ possit secretissimum illud, & captum omnium vel hominum vel Angelorum superans mysterium imitari: & quæ dantur similitudines à Theologis, vel intellectu solo constant, vel tenues sunt, vel quæ difficulter imagine exprimi possunt. Aliæ verò imagines Patris, item Spiritus sancti, expressæ sunt hæcenus non semel, Christi singulis ferè imaginibus.

Pro die item Corporis Christi non est posita vel imago, vel Adnotatio: hæc enim superius habentur, ubi post veteris Pascha & communem canam, de Sacramenti & Sacrificij sacrosanctæ Eucharistia, & de cana Domini noui atque æterni Testamenti actum est.

DOMINICA PRIMA
POST PENTECOSTEN.

Docet Christus: *Estote misericordes.*

MATTH. VII.

LVC. VI.

Anno xxxi.

In cxxviiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxviiij.

- A. Mons Thabor, ubi IESVS designat & docet Apostolos.
B. Docet tamen ad radicem montis etiam turbas.
C. Homo benignus spicem erogat pauperibus.
D. Homo præcipitis iudicij, qui alium iudicat temerè & damnat.

- E. Angelus benefico mensuram bonam, confertam, & coagitatam, & superfluentem dat in sinum.
F. Cæcus cæcum ducens, secum illum præcipitat in foueam.
G. Homo qui habet trabem in oculo suo, & tamen festucam eijcere ex oculo fratris eniti:ur.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. VII.

LVC. VI.

IN illo tempore dixit IESVS discipulis suis: Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittentini. Date, & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum.

*In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini:
& in qua mensura*

& trabem in oculo tuo non vides?

Aut quomodo dicis fratri tuo:

& ecce trabs est in oculo tuo:

videbis eijcere.

Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem: Numquid potest cæcus cæcum ducere? Nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras?

Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine eiiciam festucam de oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, eiice primùm trabem de oculo tuo, & tunc perspicies, ut educas festucam de oculo fratris tui.

ADNO-

DOMINICA I. POST PENTECOSTEN.

Docet Christus Estote misericordes.

Matt. vij. Luc. vi. Anno xxxi.

24
cxxvij

- A. Mons Thabor, vbi IESVS designat, & docet Apōt losos.
 B. Docet tamen ad radicem montis etiam turbas.
 C. Homo benignus stipem erogat pauperibus.
 D. Homo præcipitis iudicij, qui alium iudicat temere, & damnat.
 E. Angelus benefico mensuram bonam,

- confertam, et coagitatam, & superfluentem dat in sinum.
 F. Cæcus cæcum ducens, sicum illum præcipitat in foueam.
 G. Homo, qui habet trabem in oculo suo, & tamen festucam eijcere ex oculo fratris emittitur.

A D N O T A T I O.

August.
de confen.
Euang.
lib. 1. c. 19.
Ambros.
Chrylost.
Hieron.
in 5. cap.
Manth.

A. *E*cefferat in montem Thabor I E S V S ad orationem cum Discipulis, in oratione pernoctauerat, ex Discipulis duodecim Apostolos designauerat, quos, data potestate signa ac miracula faciendi, ad predicandum Euangelium mitteret; deinde peculiariter docuerat, qua tradidit Matthæus 5. 6. & 7. capitibus.

B. Descendit postea è monte, stat in loco campestri, illum circumstant Apostoli, Discipuli, & copiosa multitudo: docet omnes eadem serè, sed ut omnes, & ut in loco campestri, ita communi & inferiori intelligentia quàm Apostolos, quos (ut in monte, & solos) sublimi dignitas erat cognitione, & rerum quæ dicebantur maiori prudentia.

C. Homo misericors, qui elemosynam in pauperes erogat; per quem omnes intelligamus, qui opera misericordie, siue corporalis, siue spiritualis, in proximum exercent. Porro quod addit Christus: Sicut & Pater vester misericors est, uehemens est vis, qua incitamus ad omnia misericordie & charitatis opera. Est misericors Pater vester celestis in vos; illa misericordia, si eam agnoscitis (ut agnoscere planè debetis) faciet, ut vos in misericordiam fratrum vestrorum tota animi intentione incumbatis: quod si non facietis, nec in vos Pater vester erit misericors; peribitis.

D. Præcipitis iudicij homo, qui alium condemnat temerè, nec animaduertit miser illud iudicium, illam condemnationem, non alterius esse, sed sui ipsius: ille enim non propterea à Deo indicatur, quod ab homine condemnat; ipse

verò illo eodem improvido iudicio cùm se coram diuinitate constituit, ac propterea diuino iudicio condemnat.

E. Angelus effundit in sinum misericordis ac benigni viri mensuram bonam, confertam, & coagitatam, atque supereffluentem. O pondera verborum & rerum suauissima ad meriti nostri dignitatem predicandam! O misericordiam Dei infinitam! O passionis Christi & meriti, in quo & per quod mereamur, virtutem immensam! Meretur nobis præmium Deus; sed pulchrum, & bonum, pressum, & confertum, coagitatum, & concussum, & supereffluens; quod videlicet omnem nostram animam, & potentiam; & meritum planè impleat, & superet, & supereffluat. Quod scitè quidem; strictim tamen dicere solent Theologi; Deum dare præmia ultra condignum, punire citra condignum: tamen qua mensura mensi nos fuerimus, remetietur nobis Deus. Semper quidem excellit præmium; hæc tamen excellentia, pro ratione meriti maioris, maior & excellentior est.

F. Cæcus vnus alium ducens in foueam ruit, & secum alterum precipitat. Similiter illis euenit, qui ignorantiam suam secuti, aliorum imperitiã docere non verentur.

G. Homo, qui trabem habet ob oculos transfersam, alium tamen iudicans qui habet festucam tantum, damnatur. Nostra enim peccata etiam minima trabs sunt nobis, aliena omnia festuca: quo fit, ut si viderè & ordine agamus, aliorum vitia iudicare non posimus, certè non debeamus, occupati necessario & uehementer in nostris.

M E D I T A T I O.

Quam multa sunt à te diuinè dicta in hoc Euangelio Domine I E S V! Sed primum illud me totum trahit & occupat: *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est.* Vehemens hic est tuæ misericordie in corda nostra stimulus. Est Pater meus & vester misericors: quod cum sit, cumque misericordia tanta vtatur in vos & in omnes, quid aliud quam prouocat uehementer ad misericordiam? Quasi illam intelligamus, & sentiamus Dei misericordiam in corda nostra imprimi, & nos ad misericordiam in proximum

diuinitus impellere; simul minari, si diuino impulsui non obediamus, si illi non cooperemur. Ut ergo moueant me hæc tua verba ad misericordiam, doce me, obsecro, benigne I E S V; per tuam magnam illam misericordiam, ut ex luce diuinæ misericordie inflammetur cor meum ad misericordiam. Audi igitur. Misericordia & iustitia sunt qui- Psal. 100.
dem in Patre meo; & tota Trinitate; Deus enim ipse est misericordia, est & iustitia, vtraque immensa, vtraque infinita: vtraque ad creaturam attinet; & tamen respicit vtraque

*Psal. 24.**Psal. 144.**Iac. 2.*

diuinitatem; iustitia Dei sapientiam, misericordia bonitatem: ambæ in omnibus diuinis operibus concurrunt, & tamen primas semper gerit misericordia. nam cum duo magna opera fecerit Deus, mundum vniuersum, & incarnationem meam; in vtroque misericordia eius emicuit & benignitas: de neutro enim fuit meritum, quapropter fieret; sed sola sua voluntate & bonitare Deus & mundum creauit, & me fecit hominem; vtrumque excellentissimo beneficio. Decuit autem eius sapientiam & iustitiam, vt orbem crearet ad potentiam suam laudem & gloriam; tum vt nobiliorem faceret creaturam, vnde erat carnem assumpturus Filius Dei: in incarnatione vero mea decuit diuinitatem, vt potentiam suam sublimius demonstraret, & hominem potentiorum quam Satanam faceret, & omnis diabolice potestatis triumpharem. Itaque in mundi institutione, & eiusdem restitutione, vides quemadmodum primas obtinuerit Trinitatis diuinæ misericordia, coniuncta verò fuerit iustitia. Porro aurem institutum misericordiam renuit Deus deinceps: summum enim opus misericordiam meam incarnationem, viram creatam, & crucem voluit mortalibus esse salutarem iam inde ab origine mundi, & vim meæ salutis & lucis prouidit ad omnes homines exendi, etiam antequam ego venirem. Mundi præterea, & creaturæ totius vsa est ministerio Dei misericordia ad veritatem suam, virtutem, diuinitatem mortalibus manifestandam. Numquam præterea præcones suæ potentiam, & bonitatis, & misericordiam mittere prætermisit: primum Patriarchas; deinde Legem ipsam, per quam illam misericordiam repræsentaret; tum Prophetas, qui de aduentu iusti prænuntiarent. Er hæc quidem testimonia suæ misericordiam, & lucis, & salutis in medio totius orbis posuit Deus; vnde illustrari omnes mortales possent, & ad salutem adduci. Hæc item Dei misericordia & benignitas tanta fuit, vt quæ iudicia Deus exercuit, etiam ante meum aduentum, à misericordia ipsa laudem habuerint; vt semper misericordia supertaxat iudicium. Iam verò quis enatret Dei & meas misericordias in meæ carnis œconomia? Nam primum fuit infinitæ misericordiam opus, quod voluerimus Pater, ego, & Spiritus sanctus, vt ego fierem homo ad redimendos à diabolica potestate mortales immeritos: potuimus enim alio modo, quam per

*Rom. 1.**Iac. 2.*

meam incarnationem, saluare homines; potuimus sine mea morte, potuimus sine tot suppliciis meis; verum hæc omnia exigebat misericordia nostra, quam semper exaltamus, per quam semper potentiam nostram manifestamus: cæterum ex hac misericordia meæ crucis & mortis, & meo merito illo infinito, immensa benignitate & clementia prospeximus hominibus. Trinitas causa est efficiens & finalis omnis benignitatis & clementiam; harum ego causa meritoria, qua applicatur primum Dei gratia præueniens, qua peccatores vocentur diuinitus ad salutem, & præparentur ad iustitiam: adduntur verò Sacramenta, per quæ omnis iustificatio & gratia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amissa recuperatur: quod beneficium incomparabile est, vt rebus sensibilibus non solum homo doceatur, & vim intelligat ad suam salutem, sed illam diuinam virtutem, certò, & efficaciter accipiat. Etenim cum meruissem pro omnibus mortalibus salutem sempiternam, & ea esset vobis communicanda, qua tamen eratis indigni: manuduxit vos Deus, vt eius efficeremini capaces, prius per gratiam præuenientem, qua vos præparat, deinde per Sacramenta, in quibus posuit suam misericordiam & vim diuinam, qua vobis pararet salutem, & gratiam infunderet cordibus vestris inhærentem. Summa igitur in hominis iustificatione emicuit Dei misericordia. Quid? in iustificato homine nonne illa exundat Dei misericordia, vt hominis bona opera ita sint Dei dona, vt fiant etiam bona ipsius iustificati merita? & ipse iustificatus bonis operibus, quæ ab eo fiunt per Dei gratiam & meum meritum, cuius est viuum membrum, verè mereatur gratiam augmentum, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ (si tamè in gratia decesserit) consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum? Facit itaque misericordia sua Deus, vt sint homines eius diuinitatis & gratiam cooperatores. Ad hæc, quoties vos Deus præuenit ineffabilibus, & adorandis suis donis: quoties gratia sua præoccupat, & excitat ad virtutem; & incautos ac desides erigit, iuuat, ac promouet! Vnum opus misericordiam Dei excellens audi, reliqua, quibus plena est terra, tu meditari poteris, me auctore & propitio. Posui ego in Evangelio meo duas vias meis Christianis Deo seruendi. vnã, si mandata Dei obseruent: alteram, vt obseruationi mandatorum coniungant consiliorum etiam meorum obserua-

Mar. 10.

seuationem; & hanc viam confirmaui atque muniui votorum religionis editione coram Ecclesia mea. Huic viæ excellentem gratiam tribui, & donorum abundantiam: in hac feci expeditum & splendidum iter ad perfectionem vitæ Christianæ persequendam atque capessendam: quod fit, vt vocatio Dei ad hunc statum religiosum ab incomparabili gratia Dei & misericordia procedat, qua immetitos præuenit & vocat sua bonitate Deus, & familiariter facit sibi amicos, & peculiariæ mei sectatores: quos ego eximiis meis beneficiis profsequor & orno. Illud præterea animaduertite, qui sum eadem cum Patre misericordia infinita, affectum etiam misericordiæ assumpsisse me in humanitate mea: neque affectum & compassionem animi solum, sed re ipsa miseriam omnem humani generis (quod in me fuit) in mea morte sustinui &

absumpsi, factus pro omnibus hominibus peccatum, id est, peccati hostia salutaris. *2. Cor. 5.*

Audite Domine I E S V, & supplex tibi gratias ago. Da, benigne I E S V, ne faciat mea immisericordia, vt edar Deus in me iudicium absque misericordia, & peteam planè, vel imminuat in me suas miserationes; sed vt imprimatur cordi meo sensus & efficacia tuæ misericordiæ: primum tamen, vt simul iustitiam tuam & misericordiam reuear, ab illa ad hanc confugiam. Quis enim stare poterit coram tua sola iustitia? vel quis ante te iustificari poterit? Viscera ergo misericordiæ tuæ infere, Domine, visceribus meis, vt tua vestigia sequutus, miseris proximi compatiar affectu, effectu subueniam quoad possim; vnde vis misericordiæ tuæ in me indices fiat efficacior, & in proximos meos per te abundantius deriuetur. *Jacob. 2. Psal. 142. Job 25.*

DOMINICA SECUNDA
POST PENTECOSTEN.

Vocatio ad cœnam magnam.

LVC. XIII.

Anno XXXII.

In cxxix. imaginem Adnotatiuncula.

cxxix.

49.

A. Capl. rnaum, & domus Principis Pharisœorum. B. Homo, qui parauerat cœnam magnam, mittit seruum ad inuitatos: afferunt singuli suas excusationes. C. Primus dicit: Villam emi. D. Alter: Iuga bouum emi quinque. E. Alius: Vxorem duxi. F. Omnibus qui vocati erant se excusantibus, dicit ille	seruo: Exi in vicos & plateas ciuitatis, & pauperes, debiles, cæcos, & claudos introduc. G. His introductis, dicit seruus adhuc esse locum vacuum. Dominus ait: Exi in vias & sepes, & compelle intrare: quod facit seruus. H. Paratur cœna, & in hac vita gratiarum, & in cœlesti glorie: nemo tamen eorum, qui se excusarunt, gustabit cœnam.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XIII.

In illo^a tempore dixit IESVS discipulis suis: Homo quidam fecit^b cœnam magnam, & vocauit multos. Et misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis, vt venirent, quia iam parata sunt omnia. Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: ^cVillam emi, & necesse habeo exire, & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit: Iuga bouum^d emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit: Vxorem^e duxi, & ideo non possum venire. Et reuersus seruus nuntiavit^f hæc Domino suo. Tunc iratus Paterfamilias dixit seruo suo: Exi cito in plateas, & vicos ciuitatis, & pauperes, & debiles, & cæcos, & claudos, introduc huc. Et ait seruus: Domine, factum est vt imperasti, & adhuc locus est. Et ait Dominus seruo: Exi in^g vias, & sepes, & compelle intrare, vt impleatur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, ^hgustabit cœnam meam.

ADNO-

DOMINICA II. POST PENTEC.

Vocatio ad cenam magnam.

Luc. xiiij. Anno xxxij.

49

xxxix

- A. Capharnaum, & domus Principis Pharisaeorum.
 B. Homo, qui parauerat cenam magnam multo seruum ad invitato; afferunt singuli suas excusationes.
 C. Primus dicit; Villam emi.
 D. Alter; Iuga bouum emi quatuor.
 E. Alius; uxorem duxi.
 F. Omnibus, qui vocati erant, se excusantibus,

- dicit ille seruo; Exi in vias, & plateas ciuitatis, & pauperes, debiles, caecos, & claudos introduce.
 G. His introductis, dicit seruus, adhuc esse locum vacuum, Dominus ait; Exi in vias & sepes, & compelle intrare; quod facit seruus.
 H. Paratur cena, & in hac vita, gratiarum, & in caelesti gloria. Nemo tamen eorum, qui se excusauerunt, gustabit cenam.

A D N O T A T I O.

A. *Capharnaum, & domus Principis Pharisaeorum, ubi sanauerat Christus hydropicum, vt probabiliter dici potest; nam tempus & locum non solet explicare Lucas, itaque coniectura vtendum est: ibi enim hanc & alias parabolas dixit Christus discumbens ad prandium cum Principe & aliis inuitatis & Discipulis. Vnam autem parabolam dixit inuitatis peculiariter, aliam Principi qui ipsum inuitauerat, hanc cuidam ex discumbentibus, omnes vero dictas voluit Discipulis: propterea habet ecclesiasticus vsus in Missa, hanc dictam Discipulis. Alia est hac parabola, alia Matthaei 22. cap. non solum quod caena hic est, illic prandium describitur: sed propter multa, quae in hac & in illa diuersa sunt. Esto igitur.*

August.

B. *Homo, qui parauerat caenam magnam, Deus est, qui benignissime cum hominibus agens, paradisi caelestis cibos spirituales ac diuinos Ecclesiae parauit. Spectat autem proprie parabola ad tempus noui Testamenti, extendi tamen ad omne tempus potest. Misit Christum Pater aeternus, qui formam serui accepit, & seruus dicitur: is vocat multo plures, quam antea vocauerat Deus, & tamen ceperunt simul omnes excusare suas occupationes, & beneficium detestari: Christus enim vocat omnes in nouo Testamento, primum per se, deinde per suos.*

Cyrillus.

I. si. 42.
& 43.

C. *Homo, qui villam excusat se emisse, & exire, vt eam videat.*

D. *Alius, qui obtendit, quod iuga emerit boum quinque, ea se sequi, velle specimen de illis capere.*

E. *Alius: Vxorem, inquit, duxi, quo circa venire non possum. Alij duo rogant, vt se habeat excusatos, tertius, quasi iure suo contendit se esse excusatum. Huiusmodi sunt, qui variis huius saeculi occupationibus disenti, audiunt quidem & agnoscunt diuinam vocationem & gratiam, sequi tamen negligunt. Nam si hi male audiunt, si caena excluduntur, quid illis fiet, qui vel audire nolunt vel oppugnant Dei in eos beneficentiam?*

F. *In plateis & vicis ciuitatis pauperes, debiles, caeci, claudi, quos seruus ad caenam vocat, qui audiunt & obsequuntur. Ii scilicet vocationem Dei sentiunt & sequuntur, qui paupertatem suam agnoscunt, se debiles, caecos, se claudos esse, se bonis spiritualibus destitutos & egenos esse vident ac proficiuntur.*

G. *Via & sepes, vnde pauperes, & debiles, & caecos, & claudos, & quoslibet, Gentiles scilicet, compellit (quod in ciuitate non fecerat) ad caenam intrare. Iudaeos enim non compulsi Christus, qui plura habebant praesidia, vnde credere possent. Qui extra ciuitatem Dei viuens erant, Gentiles compellit, extendens in illos misericordiae vim suauissimam.*

H. *Paratur Caena. Cibos enim & caenam parat Deus, cum & in hac vita, & in caelesti, praecleara nobis dona & praemia reponit & pollicetur.*

M E D I T A T I O.

S *Cimus, Domine Deus, te nobis caenam in Ecclesia tua gratiarum & donorum tuorum paratum habere, scimus te caenam gloriae & caelestium donorum reposuisse in caelo; cogitamus, legimus, loquimur identidem: verum adeo aride id facimus, adeo infructuose & ieiune, vt aliis scripta & dicta illa esse videantur, non nobis: & plures adducimus excusationes, quam illi homines, quos vocat Christus. Vbi enim illa legimus, ubi videmus nos ad caenam tuam vtramque, id est, ad refectionem & robur animae, & spem vitae sempiternae tam scido, tam vehementer vocari, obstupemus primum, & quasi excordes nihil profundius intelligimus, nihil corde percipimus: quod siquid lucis, siquid desiderij*

boni exoriri ceperit, euestigid aliorum animum diuertimus, alia agimus, alia videntur nobis vel magis vtilia, vel magis necessaria: breuiter, omnia nobis placent, omnia nos alliciunt, vt hoc ne agamus, vel omnino voluntate nostra fit, vt potiora praetermittamus.

Quid? Non similiter atque illi excusatores excusamus nostras excusationes in inobedi-

E. sal. 140.

entia & peccatis nostris? Cum etiam nos Deus ad religiosum vitae institutum & caenam vocaret, primum respondimus, villam emi, quae vel possideo bona temporalia, vel quae appeto, & qui haec sequuntur honores, tuae caenae; & regni caelorum desiderio antepono.

A. por. 2.

Rursum iuga boum emi quinque: sensibus potius meis, quam tuis reconditis & in expertis de-

tis deliciis capior . Denique , vxorem duxi-
iam animo complector vxorem ; non enim
possum motus carnis compefcere , quæ caufa,
ne excufationem quidem apud te requirit,
qui coniugalem caftitatem non reiecis . Vti-
nam hæc non abigerent quàm plurimos à re-
ligionis ingreffu , & multos non diu mul-
tumque retardaffent . At vineuntur illa diffi-
cultates tuo beneficio & virtute , Chrifte I E-
S V ; & tamen non ceffant illæ intemperantiæ
effe importunæ , fi non ad voeationis defe-
ctionem , (quod non verentur aliquando
vel furtim tentare) eerte ad debilitationem
disciplinæ fuos stimulos non definunt ex-
cereere improbè . Ad hæc , fi fpectemus ad
quotidianos Dei inftinctus , miram videamus
& vanam excufationem . Cùm enim Deus
ad meliora nos continenter & perfectiora
incitet , nos tamen eafdem illas vanitates per
imperfectionem paupertatis , obedientiæ , &
caftitatis cogitamus ; femper alioqui ad im-
perfectiores cogitationes , actiones , defide-
ria deelinamus , nec veram Spiritus energiam
perecipimus , vel tenere infiftimus . Ita fit,
vt contrà quàm ratio voeationis postulat , non
ad meliora & perfectiora nitamur , fed ad
deteriora dilabamur ; vnde neceffum eft au-
geri vitæ noftræ difficultates , tædia , inque-
rudines , fi nihil aliud . Quid igitur : intelligo,
bone & fancte I E S V , e contrario te velle
à nobis in Spiritu tuo & noftræ mentis in-
dustria effe illas & planè omnes excufationis
melius agendi repellendas : quòd faciemus,
fi quidem , qui fpiritu carnis noftræ abufi fu-
mus ad peccata & imperfectiones , contrà , spi-
ritu Dei , & mentis noftræ industria , ad virtu-
tem & perfectionem conuertamur . Habe-
mus verò parata ad id præfidia ex meditatio-

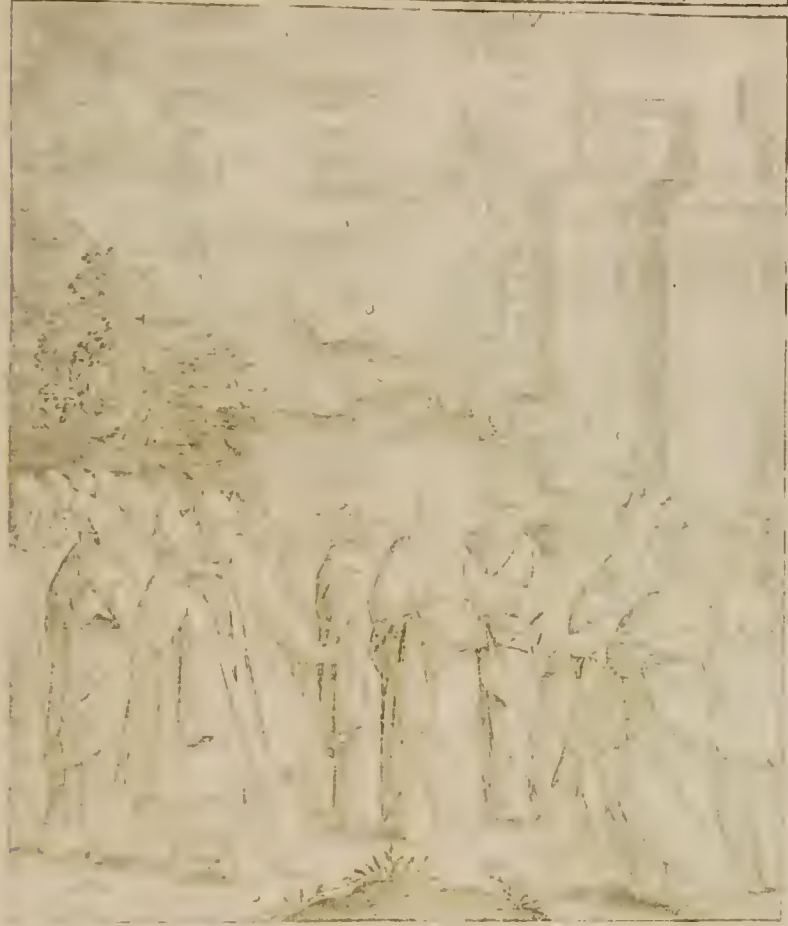
ne & oratione , coniuncto quoad poterimus
fpiritali fenfu & experientia actionum . Em-
ptam habeamus villam fpeciofam , amplam,
diuinitus fructuofam paupertatem : eam fre-
quenter inuifamus , eam colamus , ex ea col-
ligamus fructum in vitam fempiternam .
Borum iuga quinque coëmpta exerceamus ;
fenfus feilicet noftros tum externos , tum
internos , & intellectuales potentias , memo-
riam , intellectum , voluntatem , & inferiorem
ex his portionem animæ , ac fuperiorem .
Hæc , inquam , omnia exerceamus in perfe-
ctione , luce , & fuauiate obedientiæ , noftri
gubernationem per Superiorum directionem
recipientes , & in ea acquiefcentes in Chri-
fto . Huic exercitio coniungamus intimam
Chrifti vulnerum meditationem , & deu-
tum fpiritus fenfum . Vxorif loco afeifcamus
fanctam & impollutam mentis & corporis
caftitatem , omnemque voluptatem reiicia-
mus ; nifi quæ ex Deo accipitur ipfo , vel
ex his in quibus nos latari Deus conceffit,
iuxta voluntatem eius bonam , beneplacitam ,
& perfectam , hoc eft , iuxta noftri inftituti re-
ligiofam rationem . Affuefcamus verò gustare ,
quoniam fuaus eft Dominus ; hæc fuauitas
poffideat , teneat , foueat cor noftro , & fa-
ciat vt iueunda fit nobis vnicè Dei bonitas ,
Dei virtus , Dei fapientia , Dei voluntas dif-
cernatque obrepentes & alienas iueunditates ,
eas vt repellat vel eorrigat , & ad fanitatem
reficiat . Hæc , fancte & benigne I E S V , parata
habebo te auctore , ad prauitatem excufatio-
num abigendam . Verùm feis tu animæ meæ
fragilitatem , actionum inconstantiam & in-
firmitatem . Fac , bone I E S V , quæ dixi , ea vt
efficacia per te fint in me ad gloriam nominis
tui fempiternam . Amen .

COSTEN.

o quoad potestatem
na a ditione in
spem amplexu
perpetuam: cum
in colorem et
viam lampyris
completa curam
cum curam, et
ale potestatem, cum
entium, & nunc
am, & impet
a curam in pe
ate obediens, et
operum dicitur
acque omnes in
comparum nunc
adventum, & n
Vnus loci dicit
an mens & n
per voluptatem
eo accipit qu
sicut Deus n
bonum, bene
nunc nunc
dicitur nunc
Demus: hunc
ear cor tollit
obes vane De
nunc, De nunc
dicitur nunc
& ad nunc
nunc nunc
dicitur nunc
nunc nunc
nunc nunc
nunc nunc
nunc nunc

DOMINICA III POST PENTEC.

Deus in altissimis, & in terra habitans
Hinc enim dicitur: In altissimis habitans, & in terra habitans.

1	Deus in altissimis habitans	Deus in altissimis habitans
2	In terra habitans	In terra habitans
3	Deus in altissimis habitans	Deus in altissimis habitans
4	In terra habitans	In terra habitans
5	Deus in altissimis habitans	Deus in altissimis habitans
6	In terra habitans	In terra habitans

DOM

DOMINICA III. POST PENTEC.

De ovis centesima, & decima drachma perdita.

Matt. xvij. Luc. xv. Anno xxxij.

65

cxxx

A. Locus, ubi fuerat Ioannes baptizans, ad Bethabaram trans Iordanem.
 B. IESVS cum discipulis.
 C. Accedunt ad IESVM publicani, & peccatores, ut eum audiant.
 D. Obmurmurant Pharisæi, & Scribæ, idque fastidiunt.
 E. Nonaginta nouem oves ad caulas relicte in deserto, vna perdita.

F. Pastor inquit oem oberrantem.
 G. Inuentam reportat humeris ad ouile gaudens.
 H. Domum rediens, conuocat, & inuitat ad congratulandum amicos.
 I. Accensa lucerna mulier euertit domum, et inquit decimam drachmam amissam.
 K. Inuenta ea, conuocat amicas, & inuitat ad sibi congratulandum.

DOMINICA TERTIA
POST PENTECOSTEN.

503

De oue centesima, & decima drachma perditâ.

MATH. XVIII.

LVC. XV.

Anno. XXXIII.

In cxxx. imaginem Adnotatiuncula.

cxxx.

65.

A. <i>Locus vbi fuerat Ioannes baptizans ad Bethabaram trans Iordanem.</i>	F. <i>Pastor inquit ouem oberrantem.</i>
B. <i>I E S V S cum Discipulis.</i>	G. <i>Inuentam reportat humeris ad ouile gaudens.</i>
C. <i>Accedunt ad I E S V M Publicani & peccatores, vt eum audiant.</i>	H. <i>Domum rediens, conuocat & inuitat ad congratulandum amicos.</i>
D. <i>Obmurmurant Pharisei & Scribae, idq; fastidiunt.</i>	I. <i>Accensa lucerna mulier euertit domum, & inquit decimam drachmam amissam.</i>
E. <i>Nonaginta nouem oues ad caulas relictae in deserto, vna perditâ.</i>	K. <i>Inuenta ea conuocat amicos, & inuitat ad sibi congratulandum.</i>

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XV.

ERant autem appropinquantibus ^b ei ^c Publicani & peccatores, vt audirent illum. Et murmurabant Pharisei, & Scribae, dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos, parabolam istam dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oues, & si perdiderit vnâ ex illis, nonne dimittit ^c nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat illam? Et cum inuenerit eam, ^b imponit in humeros suos gaudens: & veniens domum ^b conuocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat. Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentiâ. Aut quæ ⁱ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam vnâ, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit diligenter, donec inueniat? Et cum inuenerit, conuocat ^k amicos & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam, quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.

ADNO-

DOMINICA TERTIA
A D N O T A T I O.

A. Locus ubi fuerat Ioannes baptizans trans Iordanem ad vicum Bethabar in tribu Ruben: hic & hanc parabolam dixit Christus, & illam prodigi adolescentis.

B. IESVS cum Discipulis.

C. Accedunt ad IESVM Publicani seu Telonarij, qui vectigalia publicè redimebant, & publica auctoritate exigebant: accedunt peccatores, qui maiori quàm illi infamia laborabant, propter lucri, quod exercebant iniquitatem; vel planè alij peccatores.

D. Obmurmurant Pharisei & Scribae siue Doctores, Pharisæica stultitia & ambitione fastidientes, quòd IESVS Publicanos & peccatores acciperet familiariter, & amicè cum eis comederet.

E. Nonaginta nouem oues in deserto relictæ à Pastore ad caulas.

F. Pastor inquirit ouem aberrantem.

G. Inuentam, & humeris suis impostam, reportat ad ouile gaudens.

H. Veniens domum, conuocatis amicis & vi-

cinis gaudium suum de inuenta oue renuntiat, inuitat amicè omnes ad congratulationem.

I. Accensa lucerna euertit domum mulier, quæ è decem vnâ drachmam amiserat, sex scilicet obulos, & querit anxie suam drachmam: non verrit autem solum, sed totam domum supellectilem emouet & transmutat, vt diligentiùs inuestiget. Itaque vehementiùs dixit Interpres, quàm Græcè est, σαρπί, id est, euertit; quod ipsum, si sedulitatem mulieris exprimere volumus, in euertit est.

K. Inuenta tandem drachma conuocat amicos & vicinas, narrat lata se drachmam inuenisse, & ad gratulandum sibi eas inuitat. Excellens huius Euangelij est ac suavis doctrina, qua docet omnes Christus, vt singuli pro sua facilitate & statu incumbant ad renocandos peccatores ad penitentiam & vitæ Christianæ sinceritatem sectandam, & contemnendas esse hominū peruersorum, qui hæc officia deridet, stultas obmurmurationes, singularem animi exultationem esse in huiusmodi operationum prouentu in Christo.

M E D I T A T I O.

Tves, bone & magne IESV, homo ille, qui è centum tuis ouibus, ad perditam vnâ, dimissis nonaginta nouem in montibus & deserto, venisti; eam quæsiuisti, inuenisti, tuis humeris impostam ad ouile reportasti, & conuocatis amicis & vicinis tuis, gaudium celebrasti de salute ouis illius. Intelligo quidem, benigne IESV, ad te referri parabolam, sed caligat intellectus ad sublimitatem eius & maiestatem: obsecro, illam mihi expone. Indignus omnibus modis ego sum, Domine, cui hoc præstes; sed tu dignus, qui indignorum miserearis. Audi igitur. Creauit ego initio nouem Angelorum ordines, cum nulla esset creatura; simul creauit caelum empyreum proprium eorum locum, vbi eos quasi in deserto collocaui & montibus; terrâ item creauit, & elementa, & alia propter hominè, quem sexto die creauit: dicuntur oues nonaginta nouem illi ordines propter numeri eorum amplitudinem, vna ouis præ illis species humana; Angelos enim præ hominibus decuit esse numero ampliore multò, vt longè erant natura perfectiores. Deseruit quidem ouile ma-

gna Angelorum multitudo ex omnibus ordinibus, nullus tamen integer ordo fuit apostata: idèd mea iustitia, prouidentia, & bonitate exigente transfugæ deturbati è caelo sunt, alij confirmati in gratia, donati Paradiso. Centesima illa ouis fuit ad ouile recepta: gratia enim mea Adam ornauit iustitia originali & donis: hic item deseruit meû ouile, & Angelorum meorû societatem. Postulauit mea misericordia, vt ne tota hæc natura, quæ in eo homine erat vnice posita, periret; prouidentia & iustitia, vt pœnas daret suæ præuacationis. Ita & illum, & progeniem totam, è deliciis paradisi eieci, priuauit gratia, iustitia originali, & donis; subdidit laboribus innumeris & difficultatibus, tum morti. Erat illa ouis perdita & deplorata, nec per se poterat ad ouile, & Angelorum communionem redire. Ibi verò effulsit Patris mei misericordia, & mea, & sancti Spiritus. Ego destinatus sum, qui illam ouem quærerem errantem & perditam, & ad caulas nostras reportarem: & qua ratione id facerem, in æternitate nostra sancitum est: vt in temporum plenitudine ouis ego fierem, & nume-

numerum centesimum ouium implem: vt homo videlicet ipse fieri, hoc est, singularem humanitatem assumerem per Spiritum sanctum ex Virgine, in suppositi & personæ meæ diuinæ unitatem. Quod cum esset factum, restituta quidem erat natura humanitatis; hæc enim fuit prima inuentio ouis pro deperdita: quam enim assumpti humanitatem, ea nec in se, nec Adam primo homine aberrauerat, atque ad eum supra omnes Angelos fuit purissima atque sacrosancta, tamen misit me Deus in similitudinem carnis peccati. Hanc carnem leuauit sancta Trinitas ad vnionem hypostaticam meæ personæ, & veram idioma-tum communicationem, antequam in se esset suppositum. Itaque erat humana natura in mea humana natura restituta; verum fuit meæ & Patris misericordiæ, vt per meam humanitatem aliis hominibus salutem afferrem, & eos ad ouile nostrum reportarem. Id verò feci, non tantum pro hominibus Patrem orans; (quod sat aliqui esse potuissent) sed volui humeris meis portare omnium hominum errores, infirmitates, peccata: id enim feci tollens crucem, cruci affixus pro hominibus. Ita non solum per incarnationem meam restitui humanam naturam; sed etiam ampliori misericordia homines prosequutus, quod in me fuit, omnes homines à peccatis in iustitiam & spiritum libertatem asserui. Cum enim pro omnibus meam passionem & crucem Patri obtulisset sufficienter, simul pro iis qui sat erant superque ad rescindendas Angelorum ruinas, hoc est, pro prædestinatis efficaciter obtuli crucem meam: quo factum est, vt eorum Angelorum, qui è singulis ordinibus ouile meum deseruerant, sedes omnes hominibus implerentur, & rediret ouile meum ad vniuersum numerum suum & integritatem. O mysteria! ô misericordiâ, pietatem, sapientiam, patientiam omni laude & veneratione superiorem! Implesti cor meum, Domine, tua virtute & suauitate. Sed quo pacto nonaginta nouem oues dimisisti in deserto & montibus? quænam est ista eremus? qui montes? Dimisi illas per incarnationem meam, per quam descendidi de cælo in terram; cum aliqui nec Angelos dimiserim vquam, nec cælum secundum diuinitatem, sed in ea semper & fuerim vbique præsentissimus, & impleuerim omnia; vt nihilominus Angeli mea diuinitate in cælo frucrentur. Immensus fuit ille meus descensus, quo immensus

factus sum certa mensura; immortalis & æternus, mortalis & in tempore. Eremus mea in cælo est illa speciosissima & fructuosissima, vbi Patrem, me, & Spiritum sanctum vnicè contemplabantur Angeli, in secessu infinitæ diuinitatis, seculâ omni creatura: montes verò Trinitatis vnus Dei sunt altitudines & perfectiones infinitæ. Dimisi igitur Angelos in cælo, sed in deserto & montibus meæ diuinitatis. Ad huiusmodi autem desertum; ad hos montes aspirantes Sancti mei in terra, ad desertum contemplationis contendunt, & *Osee 2.* montes meos, & se exultant felices, si deserta omni pura creatura, ad meam solitudinem, & solum me, & Deum Patrem meum secedant, & Spiritum sanctum, & in nostris montibus pascantur. Sis tu benedictus in sæcula sempiterna, bone I E S V.

Verum quid est, magne I E S V, quod rursum facis hominem deperditam drachmam, & mulierem inducis sollicitè & accuratè drachmam illam inquirentem, vt lucem accendat, & euertat domum? Homo numisma Dei fuit creatus; illi enim suam imaginem Deus impressit & similitudinem, gratia, donis, & virtutibus illum ornauit. Pretiosum fuit homo numisma, & eo valore & gratia, qua mereri posset vitam sempiternam: amissit per peccatum dona & gratiam, similitudinem Dei deformauit, remansit in eo imago Dei, sed inualida & obscura; hæc fuit restitucnda atque illustranda. Id egit Deus veluti *Isa. 66.* mulier illa, quæ antequam parturiret peperit: neque enim qui alios parere facit, ipse non peperit; nec qui aliis generationem tribuit, ipse sterilis fuit. Generauit igitur Deus Pater me in æternitate sua; & hoc infinitum illud lumen est, quod ante Luciferum accendit: *Psal. 110.* deinde in plenitudine temporum humanitatem meam hoc lumine Verbi mei accendit perfectissimè, per hypostaticam vnionem; & adhibita hac luce quæ fuit Deus drachmam. Sed quo pacto euertit domum? Commouit cælum & terram, mare & aridam, mouit omnes *Agg. 2.* gentes, subuertit solium regnorum, & contriuit fortitudinem regni gentium. Verum hac commotione alia fuit commotio maior; mei labores, passionem, mors. Quid enim in me non fuit commotum? fuit afflic-tum corpus, anima, vita, in meis tribulationibus, molestiis, angustiis, fame, siti, lachrymis, sudore, improperiis, colaphis, alapis, irrisionibus, contumeliis, vulneribus, in

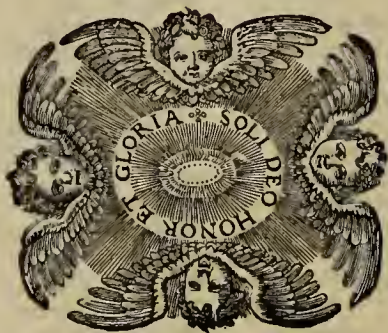
emotione & luxatione ossium meorum. Sic drachmam deperditam quæsiuit Pater meus & inuenit: ita genus humanum, quod perierat, inuentum est, restauratum, redemptum, ac cælo assertum & vitæ sempiternæ. Quæ autem per me Pater, quæ ego in oue & drachma quærenda atque inuenienda egi, ea non solum ad tempus vitæ meæ temporalis pertinent, sed ad omne tempus; inde enim vis diuina ad omnes hominum generationes permeauit: ita dicor ego à Ioanne occisus ab origine mundi; ut fui in præuisione diuina atque acceptione.

Apo. 13.

Ecc. 47.

O ineffabilem Dei misericordiam & sapientiam! Sed cum hæc audio, sancte I E S V, video ingentem nobis esse impositam necessitatem hæc Dei mysteria imitandi: non solum, quia unicuique mandauit Dominus de proximo suo; sed quod nostra hæc est vocatio & vitæ institutum, ut ouem deperditam

inquiramus, & ad ouile tuum reportemus nostra diligentia & industria, nostris laboribus; tum ut simul drachmam amissam quæramus accenso lumine tuæ doctrinæ summa sollicitudine, nullumque non moueamus lapidem, ut illam tandem inuestigemus, & curemus nostro ministerio in te; ut inuago Dei in illa restauretur, quæ erat obscurata, & reficiatur similitudo, tum illi suus valor diuinitus restituatur & augeatur. Quis ad officia hæc præstanda non se agnoscat supra quàm dici potest ineptum & inutilem, si misericordia tua eum non adiuuet, & vim à te non accipiat, inagne I E S V? En in miserationibus ^{Dan. 7.} tuis multis prosternemus preces nostras ante faciem tuam, non in iustificationibus nostris: exaudi nos Domine, placare Domine, attende & fac; ut ne propter nostra peccata & deficiam pereant animæ, pro quarum salute sanguinem tuum profudisti & vitam. Amen.

DOMINICA IIII. POST PENTECOSTEN.

De copiosa captura piscium.

Luc. v. Anno xxxi.

17.
cxxxii

- A. Mare Tyberiadis.
 B. Capharnaum iuxta mare, ubi piscabatur Petrus & Socj.
 C. Cum irruerent in IESVM turbae, vidit duas naues in litore.
 D. Et Piscatores descendisse, & lavare retia.
 E. Conscendit IESVS in Nauem Simonis; & rogat, vt pusillum a terra reducat, vt doceat turbas.
 F. Facto sine dicendi, imperat Petro, vt ducat in altum, & laxent retia in capturam.

- G. Hoc cum fecissent, concluderunt piscium magnam vim, ita vt rete rumperetur.
 H. Innuunt igitur Socjjs, vt ad se adiuuandos occurrant.
 I. Veniunt, nuunt, implent ambas nauiculas piscibus, vt pene mergantur.
 K. Agnouit Petrus virtutem Christi, prociat ad eius genua, correptus stupore clamat, Exi a me Domine, &c.
 L. Similiter stupent filij Zebedae, qui erant Socj Simonis, & relictis omnibus secuti sunt eum.

DOMINICA QVARTA 307
POST PENTECOSTEN.

De copiosa captura piscium.

Lvc. v.

Anno xxxi.

In cxxxj. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxj.

<p>A. Mare Tiberiadis.
B. Capharnaum, iuxta mare vbi piscabatur Petrus & socij.
C. Cum irruerent in IESVM turbæ, vidit duas naues in littore;
D. Et piscatores descendisse, & lauare retia.
E. Conscendit IESVS in nauem Simonis, & rogat vt pussillum à terra reducat, vt doceat turbas.
F. Facto sine dicendi, imperat Petro vt ducat in altum, & laxent retia in capturam.</p> | <p>G. Hoc cum fecissent, concluderunt piscium magnam vim, ita vt rete rumpeatur.
H. Innuunt igitur focis, vt ad se adiuuandos occurrant.
I. Veniunt, iuuant, implet ambas nauiculas piscibus, vt panè mergantur.
K. Agnouit Petrus virtutem Christi, procidit ad eius genua, correptus stupore clamat: Exi à me Domine, &c.
L. Similiter stupent filij Zebedæi, qui erant socij Simonis, & relictis omnibus secuti sunt eum.</p> |
|---|--|

E V A N G E L I V M M I S S Æ .

Lvc. v.

FACTUM est autem cum turbæ irruerent in eum vt audirent verbum Dei, & ipse stabat^b secus^a stagnum Genesareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: ^dpiscatores autem descenderant, & lauabant retia. Ascendens autem in vnã^c nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum à terra reducere pussillum. Et sedens docebat de nauicula turbas. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem: ^fDuc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, ^gconcluderunt piscium multitudinem copiosam, ^h rumpebatur autem rete eorū. Et ⁱannuerunt focis, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ^lambas nauiculas, ita vt panè ^kmergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, ^kprocidit ad genua IESV, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cū illo erant, in captura piscium, quam ceperant: ^lsimiliter autem Iacobum & Ioannem, filios Zebedæi, qui erant socij Simonis. Et ait ad Simonem IESVS; Noli timere; ex hoc iã homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

A D N O T A T I O.

A. **M**are Galilea, siue Tiberiadis.

B. Capharnaum, ad quod est Mare Genesareth siue Tiberiadis, ubi ut in frequenti & opulenta ciuitate piscari solebat Petrus & eius socij lucri maioris causa, non ad suam vicum tenuem Bethsaidam.

C. Cum astaret IESVS secus stagnum, siue mare Genesareth, & irruerent in eum turba cupientes verbum Dei audire, vidit duas naues piscatorias ad littus, vnā Petri, alteram Iacobi.

D. Piscatores autem descenderant in littus, & retia sua lanabant.

E. Recedens igitur à turba IESVS ascendit in eam nauim, quae erat Petri, & rogauit Petrum suauiter, ut paululum à terra nauim abduceret, ut sedens è naui turbam commodius doceret. Docuit.

F. Cum autem finem fecisset dicendi, non rogat, sed edicit Petro, ut in altum mare ducat nauiculam, & iactent retia in capturam. Non descendit è naui IESVS, paret Petrus, educit longius cymbam, illum sequitur alia nauis, piscatur Petrus praesente Christo in eius nomine, alij simul piscantur, sed nihil expiscantur: Petrus concludit copiosam piscium multitudinem.

G. Trabens rete Petrus cum suis, sentit multitudinem & pondus piscium, & difficultatem tractus, rumpi autem ipsis rete.

H. Coacti itaque necessitate annuntiant Iacobo & Ioanni, ut ad se accurrant, indicant auxilio se eorum egere.

I. Accurrunt, iuuant spectante haec omnia IESVS: implent utramque nauim tanta piscium multitudine, ut mergerentur, quod scitè Interpretes pænè mergerentur dixit, leniens hyperbolen; parum enim aberant, quin mergerentur, mersum ibant, impletis ad summam nauibus,

& oneris nimio pondere periclitantibus.

K. Sentit vim diuinam Petrus ex piscium ingenti captura: addebat & illud mirum, quòd sub tanto pondere naues non mergerentur. Tactus igitur cordis compunctione, & ad rei miraculum stupens, ac procidens ad genua IESV: Exi, inquit, à me Domine: peccator enim ego sum, & indignus apud quem sit tanta maiestas ac virtus.

L. Idem patiuntur, qui in altera naui erant, Iacobus & Ioannes, similiter corde prosternunt esse se indignos, quos in iuxta esset IESVS. Probans eorum humilitatem & animi reuerentiam, confirmat tamen peculiariter IESVS Petrum: Noli animum abijcere, confide, noli timere, intellige futurum quod longè maius est, ut homines alia piscationis ratione non in mortem sed in vitam sis capturus. Non inuitat in cymbam Iacobi & Ioannis, sed Petri; non iubet alios cymbam à terra abducere, sed Petrum; Petrum iubet ducere in altum, iactare rete in capturam, hic procidit ad genua IESV, tamen alij stupent ad rei miraculum; Petro nominatim Christus praedicat futurum, ut homines caperet ac vitam, non ad mortem ut pisces: quae omnia & futuram Petri summam dignitatem, & facultatem spiritualem praenuntiant. Illud praeterea constat, non esse hoc loco vocatos Apostolos, sed Matthaei 4. Cap. quòd sit, sequutos quidem esse IESVM semel, iterum & alleetos, non vocatos; & praeludia illa fuisse consummatae vocationis: in illa verò Matthaei, non solum ad cognitionem & familiaritatem fuisse alleetos, sed plenè interiorius & exteriorius à Christo vocatos; nec postea ante resurrectionem ad piscatoriam rediisse, sed continenter ac constanter Christum fuisse sequutos: quae est Augustini sententia.

MEDITATIO.

Factum est autem. Excitatio hęc est pax attentionis. Audite, qui IESV gesta, & salutem vestram amatis; qui verbum Dei audire desideratis, qui Petri in Ecclesia Dei viuientis primatum veneramini; audire diuina Dei & Christi eius mysteria. *Cum turba irruerent in IESVM.* Er quid mirum, si miracula, si beneficia diuina & signa, si verba vitę eternę studiosę sequebantur; si illa IESV benignitate, virtute, mansuetudine, si totius oris, & verborum gratia & dignitate, ac diuinitate allicerentur atque attraherentur, & ad hęc omnia auidę ferrentur atque imminerent? *in τῷ ἐπιπροσώπῳ.* Hoc mirum non fuit, etiam si in turba: magis longę mirandum, si nos, qui hęc omnia & longę plura, & fide tenemus, & mente percipimus, tanta desidia torpeamus, & tantę non fugimus, vbi de verbo Dei, de salute nostra vel audiendum, vel agendũ est, & numquam ferę nõ sumus cordis deuotione destituti; atque aded, quando nõ offendimur, & desidiosę agimus, si exercenda oratio est, si spiritualibus rebus incumbendum: quando auersionem animi in fratrum bonorum imitatione, quando in vitę nostrę emendatione non sentimus? *Vt audirent verbum Dei.* Vehementer expressit Lucas doctrinę Christi maiestatem, vbi Gręcę dixit, *τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ;* non communitur verbum Dei, sed infinitum illud Patri cõternum Verbum & consubstantialē. Illud enim loquebatur, illius erat illa vox atque doctrina, viua, efficax, & sermo penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animę & spiritus, compagum quoque & medullarum; discretor ac iudex cogitationum & intentionum cordis. Hi autem effectus verbi Dei suavissimę alliciunt bonę voluntatis homines; cõtrã verđ hominũ peruersitati comminantur vehementissimę. *Et ipse stabat.* Stabat semper Christus erecta atque intēta voluntate & virtute (etiam cū sederet) ad salutē mortalium peragenda; quod nobis ingentem & facere debet, & augere fiduciam dona accipiendi ab infinita benefaciēdi promptitudine. Et ramen aliquando stare Christum significat (vt nunc) exertam singulariter Christi virtutem benefaciēdi turbę, Discipulis, Ecclesię suę. *Secus stagnum Genesareth.* Hoc est, mare Genesareth, & Cenereth: quasi dicas hortum Princi-

pis, & citharam. Galilęe mare ac Tiberiadis, aqua dulci ac salubri, piscium varij generis ferax, pręcipua bonitate. Hoc stagnum siue mare celebrauit Christus propter mysticam eius, quã ab ipso accepit, significationem. Erat stagnum, propter stabilitatē; mare, quod ventis esset subiectum; sed cuius maris esset dulcis aqua & salutifera, & piscium bonorum abundans. Sed inter hos miscet malos pisces inimicus homo vt in sementē bonam zizaniam. *Matth. 13.* Iraque Ecclesia est mare, propter eius stabilitatem & vbertatem salutarem; per hoc, id est, per baptismum, in nauem Ecclesię recipimur; sed exagitur contrariis Dæmonum & tentationum ventis: in eo vult nos nauigare, in eo nobis scū nauigat Christus, & virtus eius tempestates sedat, quas & pedibus suis conculcat. *Matth. 4.* in hoc vult Principes Ecclesię piscari: ex hoc mari prodimus nos omnes, & in naui Ecclesię nauigamus. Recreat nos huius maris, huius nauis meditano; sed verendum nobis est, ne ĩ naui excidamus, & in malos pisces degeneremus. Auerte hoc infortunium magne IESV. *Vidit duas naues.* Altera nauis Ecclesię Romanam significat, cui pręest Petrus, & qui hunc legitima successione sequuntur Principes; alia, reliquas omnes Ecclesias repręsentat, quę Principi Ecclesię communionē & societate iunguntur, & obedientia. *Stantes secus stagnum.* Stat IESVS in terra secus stagnum, naues in mari secus stagnum: vtri-que ad mare erant, sed Christus semper in terra viuientium, vnde ad mare nostrum appetit. *Naves;* id est, Ecclesię, in mari quidē, sed inde ad terram applicantur, vt Christum excipiāt. Sed quid est, *Vidit?* Non quas prius non videbat, sed in quas suo aspectu diuinam virtutem communicabat, & ex vilibus nauibus in Ecclesijs Dei viuientis transformandas designabat. *Piscatores autem descenderant, & lauabant retia sua.* Docentur Ecclesię Principes & concionatores sordes suę conscientię eluere, & ministerij sui impedimenta decutere; vt paratiũs & efficacius concionentur, & fructum vberiorē & maiorem animabus adferant. *Ascendens autem in nauim, quę erat Simonis.* Iam incipit Christus celebrare nauim Petri, Ecclesiã scilicet Romanam: nõ enim caret mysterio, quod in Simonis nauim ascendat, non Iacobi. *Rogauit eum à terra ducere pusillum.*

pusillum. Allicit Petri animum: rogat; non imperat, sed suauius petit, quasi ad illius arbitrium. Porro terra viuentium Christus, cum in naui esset, recedendum docet à multitudinis terrenæ vsu ei, qui concionaturus est fructuosè: verùm initio non longius, sed ad comunè hominum intelligètiã verba accommodanda, & eorum animos sensim parandos ad mysteria recipienda, & salutem animi desiderandam. Et hoc quidem facit Christus ex naui Ecclesiæ: nõ vul; tamen his teneri angustiis suos concionatores, & verbi ministerium, sed porro cessandum ab iis principiis ostendit *Ut autē cessauit loqui*. Finem vult fieri Christi præparationum, & ad altitudinem mysteriorum progrediendum. *Dixit Simoni*. Qui erat Princeps piscationis & Ecclesiæ Princeps futurus. *Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam*. Iubet *I E S V S*, vt se auctore verbi Dei administratores ad profundam humilitatem cor suum applicent, mente in mysteriorum ecclesiasticorum & caelestium altitudinem, inde in corda hominum, quæ sunt inscrutabilia, sese insinuantes; ira laxent in capturam retia, & artificium sui ministerij exercent. *Et respondens Petrus dixit illi: Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete*. Recipit spiritum Petrus & virtutem (quam significauerat Christus, dum dixit: *Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam*) & veluti illam cordi imprimi; confidentia verò impletur commemoratione sterilitatis nocturnæ piscationis, & auxiliij præsentia: videt se in diuina luce piscaturum. Ita corde suo gerere semper debent mysteriorum Dei administri, se nihil posse, nihil fecisse, velle se inchoare aliquem fructum afferre in Ecclesia Dei; id se facturos in verbo, in promissione, in virtute Christi *I E S V*. *Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam*. Quid verò est, *Cum hoc fecissent*? Cum ea confidentia, eo spiritu & virtute rete laxauissent, concluderunt, &c. Efficax est ministerium spirituale, quod non quasi ex se homo; sed ex diuina virtute exercet; quasi ipse non operetur, sed in ipso & per ipsum Christus, & ipse in Christo; atque ita se attemperet diuinæ operationi, vt nihil se esse sentiat, nihil suam cooperationem, sed totum effectum Deo & ipsius gratiæ tribuat; se seruum agnoscat inutilem & nihili, se indignum planè qui tantæ maiestati ac virtuti cooperetur, & cuius coo-

perationi vim tribuat Deus, ac etiam tantum prouentum in ipso. Animaduertendum autem Petri nauem ascendisse *I E S V M*; Petro iussisse, vt duceret in altum; ipsi indixisse, vt laxarent retia: vnde intelligitur vsu Petri & Andreæ fratris auxilio, eius socios fuisse Iacobum & Ioannem cum sua naui, omnes retia laxasse in mare, solam Petri nauim copiosè expiscatam: quæ omnia, quid aliud quàm repræsentant futuram Petri & Ecclesiæ Romanæ maiestatem & auctoritatem vnicam, ex qua aliarum ecclesiarum penderet auctoritas, vnde & in alias deriuaretur fidei constantia? alias piscari quidem sed per Ecclesiam Romanam; expiscari sine illa non posse: *Rumpatur autem rete eorum, & annuerunt sociis, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiuerent eos*. Fiunt efficacia ministeria vniuersalis Romanæ Ecclesiæ, si particularium ecclesiarum ministerio commode vtatur. Habent quidem alix ecclesiæ omnes iurisdictionem per Romanum Pontificem; itaque in Romana Ecclesia vniuersali concluditur omnis numerus prædestinatorum, nec extra eam quisquam salutem consequitur: non tamen propterea cessant, vel necessariò non sunt officia, actiones, & ministeria aliarum ecclesiarum. Propterea Ecclesia Romana, & eius Præsens Romanus Pontifex ita debet existimare, se quidem laxare retia omnia in Ecclesia & extrahere; sed ad id confetri oportere operas aliarum ecclesiarum & ministeria: proinde innuere atque edicere semper aliis debent, vt se adiuent; ruptum iri rete, & euasuros multos pisces, si suas facultates non exercent opportunè & diligenter. *Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas, ita vt panem mergerentur*. Habent alix ecclesiæ sua officia, ministeria, suos effectus, sed in reti Ecclesiæ Catholicæ Romanæ implent suas Ecclesias: piscantur cum Petro, etiam si in alia sint particulari ecclesia, itaque expiscantur suos, vt suos in Ecclesia Romana particulari Petrus: omnes verò in vniuersali Ecclesia Romana numerum implent eorum, qui fidem recipiunt in Christo. Plures esse hi non possunt de ordinaria Dei potestate, quàm qui à Deo ad gratiam Dei Ecclesiæ ministerio vocantur: itaq; ad summum Ecclesiæ implentur, vt plures capere non possint; ex his tamè soli saluantur prædestinati. *Quod cum videret Petrus*. Solus Petrus videtur ad mysterium penetrare, & sentire quod ad se attineant, quæ dicebantur, quæve

quæve fiebant. *Procidit ad genua* IESV. Profunda scilicet eum occupavit humilitas, & indignitatis suæ cognitio ad præsentiam tantæ virtutis atque maiestatis, & ad mysteriorum, quæ significabantur, magnitudinem. *Dicens: Exi à me, quia homo peccator ego sum. Domine.* Ex agnita Dei virtute infinita sensus ingeneratur peccatorum adeò efficax, vt ante conspectum diuinæ maiestatis nemo consistere possit, nemo non se ad nihilum redigat animi cogitatione humili. *Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant, in captura piscium, quam acceperant.* Vehemens fuit ille Petri mentis stupor, & si vis etiam extasis, in captura quidem piscium, & sensu virtutis Dei viui; sed simul ex simbolica significatione futurorum mysteriorum. Similiter stupuit Andreas, Iacobus & Ioannes similiter mysterium senserunt; socios item Simonis stupor apprehendit, non Iacobi & Ioannis: maiori enim sunt priuilegio in Ecclesia Catholica clerici Romanæ Ecclesiæ Cardinales, quam aliarum. *Et ait ad Simonem: Noli timere.* Placet mihi tua summissio & humilitas; sed nolo eam abire in pusillanimitatem, potius in animi magnitudinem; & non in tua quidem, sed in mea virtute & benignitate confirmari & fieri efficacem. Cæterum tamen, quod dicebat Simoni, intelligebant ad se etiam pertinere Andreas, Iacobus, & Ioannes; tamen peculiariter Principi Ecclesiæ futuro animum addidit Christus principale atq; excelsum. *Ex hoc iam eris homines capiens.* Quod in stupore indicauerat Petro Christus, hoc explicat palam soli, rursus eius principatû in Ecclesiam designans. Non similiter atque nunc de cætero es piscaturus: nunc pisces quidem ad mortem persequeris, de cætero aliam habebis ex me rationem piscationis; homines piscaberis & capies ad vitam sempiternam, quam ego illis dabo per tui officij ministerium. *Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus sequuti sunt eum.* Ostendit Christus Petri & Andreæ, Iacobi & Ioannis vocatio-

hem & officium, & quem essent sequuturi; non tamen vocauit, non indixit vt se sequerentur. Concipi quidem animo primùm solet spiritus vocationis, huius dignitas, & utilitas, & Insuper cordi deuotio; simul suscipi impulsus interior, quasi principia ponat Deus ad perfectionem eundi. Hac gratia vti debemus vt præparatione, & intelligere mundo renuntiandum interiori animi proposito, etiamsi nondum actu & opere exteriori, donec illa animi deuotione ac promptitudine parati audiamus Dei impulsus, quo omnino promoueamur ad actum illius præparationis & potentia. Hæc percipimus ex hoc loco, & alio Matthæi. Cap. 4.

Audistis, Fratres, mysteria Christi gestorum, & sedis Petri primatus; illorum vis ad corda vestra penetret. Currite ad Christum, properate, irruite, incirate corda vestra deuotione, & operum bonitare in dies maiori. Stât Christus, expectat vos, atque adeò vos ipse ad se trahit, ad se ipse facit vt curratis; docet vos vitæ æternæ verba ex nauis Petri, ex Ecclesia Dei viuens, primùm quidem propter vestram ineptitudinem initia salutis & perfectionis vestrae, deinde in altitudinem mysteriorum vos educit. Ibi mysteria vos docet diuina; quibus informati magnum fructum accipitis siue meditationis siue contemplationis, capitis magnam peccatorum vestrorum & imperfectionum multitudinem, ea arguitis; ita à lumine manifestantur, ita in lumen & vitam mutantur. Hinc concipitis humilitatis profundam quandam deuotionem, vnde vel spiritum mundo renuntiandi auidè accipiat, vel accepta renuntiatione in melius indies contendatis; quod per hæc mysteria in vobis Christus operatur. Hæc est enim mysteriorum Christi efficacia exemplaris, vt gesta eius, quæ sunt Dei, viua actione ad omnes penetrent, omnibus fructum afferant, iuxta Christi IESV meritum, & prouidentiam Dei infinitam: cui est gloria in sæculum. Amen.

DOMINICA QUINTA
POST PENTECOSTEN.

Compefcitur iracundia.

MATTH. V.

Anno xxxi.

In cxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.

19.

- A. In Monte Thabor Christus docet.
 B. Mortuus iacet, & ducitur homicida, vt reus iudicio.
 C. Non hoc solum; sed qui fratri irascitur, reus esse potest etiam iudicio gehenna ignis.
 D. Qui dicit, racha, contumeliosum verbum, sed anceps, reus similiter esse potest concilio.
 E. Qui dicit, fatue, nec iudicio, nec concilio sistitur; sed plane gehenna igni addicitur.
 F. Homo qui relinquit munus ad altare, & vadit prius reconciliari fratri suo.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. V.

IN illo tempore dixit IESVS discipulis suis: Dico enim vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum, & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum. Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offers munus tuum.

ADNO-

DOMINICA V. POST PENTECOSTEN.

Compefcitur iracundia.

Matth. v. Anno xxxi.

19

cxxxij

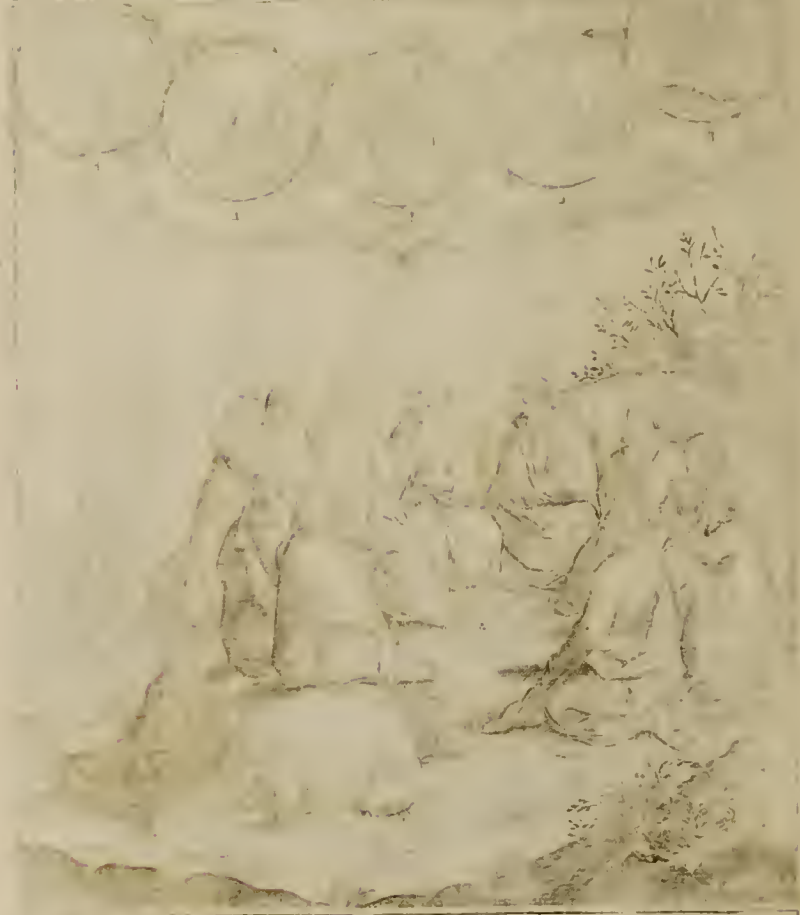
- A. In monte Thabor Chriſtus docet.
B. Mortuus iacet, & ducitur homicida,
vt reus iudicio.
C. Non hoc ſolum, ſed qui fratri irſcitur, reus
eſſe poteſt etiam iudicio gehenna ignis.
D. Qui dicit Racha, contrumdiſum verbum,

- ſed anceps, reus ſimiliter eſſe poteſt
concilio.
E. Qui dicit fatue, nec iudicio, nec concilio ſſi-
tatur, ſed plane gehenna ignis addicitur.
F. Homo qui relinquit munus ad altare, et
vadit primum reconciliari fratri ſuo.

DOMINICA VI. POST PENTECOSTEN.

Subſcribere poterunt huic Euangelio imagines Dominice ſſij.
Quadrageſima et earum annotationes. 42. et 43.

DOMINICA II. POST PENTECOSTEM.
 Gaudete in domino semper et in domino
 semper.

DOMINICA II. POST PENTECOSTEM.
 Gaudete in domino semper et in domino
 semper.

A. In monte P. ante Christum dicitur.
 B. Hominem dicitur dicitur dicitur.
 C. In hoc dicitur dicitur dicitur.
 D. In hoc dicitur dicitur dicitur.
 E. In hoc dicitur dicitur dicitur.
 F. In hoc dicitur dicitur dicitur.

ADNOTATIO.

A. **C**hristus sedens in monte Thabor docet Discipulos.

B. Quinque circuli representantur ea, de quibus agitur in hoc Evangelio. Primum quidem iacet homo occisus; damnatus ad mortem ducitur homicida.

C. Qui irascitur temerè fratri, leditq; fraternitatis charitatem aliquo signo exteriori, is rem admittit, quæ iudicio obnoxia est. Propterea autem iudicio subici dicitur, qui irascitur; quia potest fieri, ut irascatur quidem, non tamen consummata sit illa ira, vel perniciofa: & tamen representatur infernus; fieri enim potest, & sepe fit, ut ira sit crimen lethiferum.

D. Concilium, iudicium: cui fititur, qui non solum irasci videtur fratri temerè, sed in vindictam aliquam prorumpit; & conuictio aliquo appetit fratrem, racha (quod est genus conuictij dissimulati propter vocis ambiguitatem) illum appellans. Nam à רַחַח interiectio est, ad indignationem attinens; nihil adhuc iniuriæ explicans; à רַחַח significat mollem & tenerum; tandem à רֵיךְ vacuum & vanum. Iudicabitur ergo hoc, non ab vno solum iudice, sed planè

à concilio. Peccat videlicet grauius, ut qui temerè, qui ex ira, qui fratri videtur iniuriã dixisse. Porro iudicium & concilium coniuncta sunt, & per auxesin dicta: sed ut non sunt aperta, ut non semper sunt consummata illa ira, ita excusatio à lethali peccato obtendi potest à iudice vel à concilio: verum quia peccatum mortiferum videri etiam potest, ideo dicuntur iudicari, & ignis inferni appositè adscribitur.

E. Homo qui planè alium accipit contumeliosè, fatuum, siue stultum appellans; virium scilicet mentis nobilissime partis animæ illi impingens. Hic non dicitur obnoxius iudicio, vel concilio; consummata enim ira sua ipse se ipsum condemnat ad ignem æternum; qui dicitur gehenna, abominabilis scilicet, ut vallis Hennon; nec excusationi aliquid reliquum facit, quare solus inferni ignis apponitur.

F. Homo, qui recordatus habere fratrem aliquid aduersum se offensionis, relinquit munus suum ad altare, & recedit quarens fratrem, ut illius animum sibi conciliet, & tunc Deo possit munus offerre. Placet enim Deo oblatio è mundo corde profecta, ab immundo non placet.

MEDITATIO.

DOMINE IESU, libera nos propter nomen sanctum tuum ab omni deceptione, siue extrinsecus illa irrepat, siue proueniat intrinsecus. Decipit nos Mundus, peruersi homines, Dæmon; circumuenit nos nostra cogitatio: vigeat in nobis lux tua sancta, celestis, diuina; quæ nos illustret, & ostendar, quid vitare debeamus, & faciat eadem in re, ut longè à nobis illud depellamus: ita abundabit nostra iustitia, qua iusti per te sumus & in te, plus quam Doctorum legis antiquæ & Phariseorum, ut non solum litterarum legis tuæ veris intelligamus, sed ad eius intelligentiæ spirituales perfectionem penetremus, & hanc te iuuante exerceamus. Vides, sancte IESU, quàm longe ab hoc gradu absumus; cum tamen perfectionem vitæ spiritualis sumus professi ex voris, ex statu, ex instituto. Quando enim legem veterem, & omnino vetus Testamentum spiritaliter percipimus? quando non cognoscentes litterarum introimus in potentias & magnitudines virtutis Domini, quæ

est in illa littera inclusa? quæ ex illa elucet, quæ nouum Testamentum, & legem Dei æternam nobis representat ex illis figuris, ex illa umbra, ex littera, & quidem ablato iam velamine per te Domine. Age, huc non penetramus, nec mediamur veteris Scripturæ sensum spirituales, quod omittere non deberemus: quid tuam illam perfectionem nouæ legis suauem, celestem, diuinam quædo ut decer in se meditatur? quando opere explemus? Vel quam nunc exponis de obseruatione quinque præcepti, vbi doces fieri homicidium posse iracundia & vindictæ appetitione; quæ intrinsecus etiam si contineatur, ferit tamen odio proximum, quem benevolentia profecti debemus. Rursum si iracundiæ accedit verbum, quod ad iniuriam possit quis interpretari, hoc vel iudicio, vel concilio addicitur. Nam si aperum quis ex animo, præsertim iraro, dixerit conuictum, de eo nihil est quod iudicetur, reum illum prodire gehennæ, impoenria, & animi prauitas & operis. Sed ut expleamus tandem hanc

hanc ruz doctrinæ intelligentiam, de tua gratia & beneficio, alia tamen nobis remanent superanda. Nam quotusquisque non identidem irascitur, etiam si non lethaliter ac perniciosè, neque occidar planè sol super illius iracundia? obscuratur tamen & obnubilatur ratio & charitas, debilitatur vira spiritalis & lux; præferim verò vbi vehemens commotio incessit. non irascimur quidem fratri, non prolabimur in *racha*, non in *fatue*; sed hæc menti & volutari violenter se offerunt, & non nihil attinguntur. Est hæc iracundia; non tamen ferè virium, sed renatio improba & malitiosa. Video, Domine, me excusare animi intemperantiam; sed ru dominaris fluctibus maris: doce me, quemadmodum procellam hæc & sedare possim in re, si exurgat; & prouidere, ne exurgat.

Egal. 88.

Audi igitur. Pax tibi animi comparanda & exercenda est, ac mentis tranquillitas; quam assequeris per me, si me inueneris, qui sum cordis pax vera: me autem inuenies, (hoc est, in corde tuo ero ego efficax sensus & motus) si ruum statum vitæ tuearis, si omnes tuas actiones obserues, & ad perfectionem dirigas per me; omnia aurem impedimenta vitæ spiritalis abicias, nitaris fide, spe, ac charitate, diuinis virtutibus, nitaris familiarissimè modestia animi & humilitate: vtaris autem omni studio orationis, non illius solùm quæ stas horis recurrere solet, sed quoad eius facere poteris assidua & continenti, recondita spiritus intentione, etiam res alias agens. Afferet etiam illa meditatio pacem, si in virtute

Luc 18.

Paupertaris ira leues spiritum, vt nihil possideat cor tuum nisi Deum: ex virtute Castitatis nulla ex re delectationem capias, nisi ex Deo & in Deo: ex virtute Obedientiæ à nullo regi re vel gubernari permittas, præterquam à Deo, & à superioribus tuis in Deo. Si in his rebus ponas studium atque exercitium, pacem cordis inuenies; qua stabilita & confirmata vsu & sensu spiritus, fiet in me, vt ingruente iracundiæ motu vel occasione, præualeat pax mea, nec locum habeat perturbatio. Quòd si, vt est vestra fragilitas naturæ imbecilla, irrumpat nonnumquã iracundiæ violenter, ad ea confestim est vobis accurrendum, quæ pacem consciebant, vel omnino ad aliquem sensum spiritus qui vos soleat acrius permouere; ibi enim reperta mea vi diuina, relictis viribus, faciliè extrudatis perturbationem.

Gratias ago tibi, bone & sancte IESV. Verùm hoc mihi tantum remanet, de quo cupio à te instrui. Cùm irasci nonnumquam non solùm possim, sed etiam debeam, quo pacto huiusmodi iracundiam concipere absque virio possim? Primùm numquam iram concipias, nisi ex pace spiritus proficiscatur: dein numquam irascaris, nisi contra peccatum, vel contra id quod cum peccatis complicatum videris: ad hæc, ne præueniat rationem ira, sed sequatur, ne dominetur, sed seruiat & obediat. Da, Christe IESV, quæ his paucis verbis declarasti expleam. Ita facias, magne & bone IESV, per tuæ vitæ & mortis meritum. Amen.

DOMINICA SEXTA POST PENTECOSTEN.

Subseruire poterunt huic Euangelio imagines Dominicæ quartæ Quadragesimæ, & earum Adnotationes XLII. & XLIII.

Anno. XXXII.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XV.

MARC. VIII.

IESVS AUTEM

Iterùm cùm turba multa esset,
nec haberent quod manducarent,

MATTH.

MATTH. XV.

MAR. VIII.

*fuis,
dixit;
turbæ,
quia triduo iam perseuerant
mecum,*

*Et dimittere eos ieiunos nolo,
ne deficiant in via.
Et dicunt ei;*

*Vnde ergo nobis in deserto
panes tantos,
vt saturemus turbam tantam?
Et ait illis IESVS;*

*At illi dixerunt; Septem,
& paucos pisciculos.*

vt discumberent

& pisces,

& dedit

& Discipuli dederunt populo.

*Et comederunt omnes.
Et quod superfuit de
fragmentis
tulerunt, septem sportas
plenas.*

*manducauerunt, quatuor mil-
lia hominum, extra paruulos
& mulieres.
Et dimissa turba ascendit
in nauiculam,
& venit in fines Magedan.*

conuocatis Discipulis,
ait illis:
Misereor super turbam:
quia ecce iam triduo sustinent me,

nec habent quod manducant: & si di-
mifero eos ieiunos in domum suam,
deficient in via; quidam enim ex eis de
longè uenerunt.

Et responderunt ei Discipuli sui:

Vnde istos quis poterit hîc saturare pa-
nibus in solitudine?
Et interrogauit eos:
Quot panes habetis?
Qui dixerunt: Septem.

Et præcepit turbæ discumbere super
terram.

Et accipiens septem panes,
gratias agens fregit,
& dabat Discipulis suis
vt apponerent,
& apposuerunt turbæ.
Et habebant pisciculos paucos:
& ipsos benedixit, & iussit apponi.
Et manducauerunt,
& saturati sunt,
& sustulerunt quod superauerat de
fragmentis, septem sportas.
Erant autem qui manducauerant, quasi
quatuor millia: & dimisit eos.
Et statim ascendens
nauim cum Discipulis suis,
uenit in partes Dalmanutha.

SCIO te, Domine IESV, misericordiam esse infinitam, benignitatem, clementiam; & hoc cum confidero, quasi meæ incredibilis indignitatis oblitus, apud te audeo de te quasi præsumere: Parce tamen mihi, suavissime IESV, si te ex hoc tuo Evangelio audeo interrogare, ut meum, & omnium qui ad te confugiunt, pædagogum clementissimum. Quid est, quod bis miraculum de panibus repetisti? Volui illustrius doceri, fidem Sacramenti Eucharistiæ, atque aliorum, quæ sciebam oppugnatum iri ab hæreticis, ac peruersi capitis hominibus: & illic quidem monstraui, unde vis Sacramentorum manaret; hæc Sacramentorum etiam numerum expressi. Cur non frequentius huiusmodi miraculum edidisti, sancte IESV, ut alia? Semel tantum edideram, & quærebant me turbæ, quia comederant ex panibus: quid si frequenter panes multiplicassem, nonne essent me quæsituri rerum temporalium auaritate, non spiritualium? Et tamen non omisi bis illud signum edere, propter mysterium duplex. Quorsum autem attinet, quod tæes frequens, Domine, in docenda turba & adiuuanda: Quia in eo sciebam esse quod facilius sanaretur, quæ in Principibus & Phariseis. Illa magna ex parte simplicitate animi ducebatur, conscientia suorum malorum, & boni appetitione: hi contra ferè duplicitate animi, malitia, obstinatione. Quidnam in tuo animo versabatur, bone IESV, ubi turbæ miserabatur: Passionis meæ, & vitæ totius meritum communicabam iis, quorum me miserebat. Itaque meos faciebam illorum labores, pœnam, peccata, quæ est verissima ac summa misericordia. Quo pacto turba tecum esse poterat, qui pax es & tranquillitas infinita; turba verò incondita, inquieta, tumultuosa, non solum inter se, si homines inter se conferantur, sed etiam si singulorum cogitationes, appetitiones, opera? Turbam ego ad me euocabam interno impulsu, ut ad me veniens, & mecum vnà manens, me audiens, à me iuuaretur, & desineret esse turba, accepta à me pace & tranquillitate, sanatis eorum infirmis. Cur Discipulos cõuocas, sciens quod non haberet quid manducaret turba, & illis dicis: *Misereor super turbam?* Eos iam destinaueram, per quos mea Sacramenta administrarem, & iam tunc designabam ministros sacræ Eucharistiæ: imprimebam porro illis spiritum miserationis, quo debebant in primis esse ornati, qui my-

Clem.
Alexand.

Ioan. 6.

1. Cor. 3.
Zach. 12.

steria mea in Ecclesia erant administraturi. Expone mihi, Domine IESV, cur dixeristam vehementer: *Quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent, quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via, quidam enim ex eis de longè venerunt.* Res erat noua, & magna admiratione digna, quod ubique me reicerent Principes, Scribæ, Pharisei, & me arguerent, me perlequeretur & vellent interficere, turba tamen impetita & incondita, neglecto cibo, quasi vitæ suæ oblita, triduo mecum esset, me audiret, me longanimitè sustineret; quod fieri non potuit absque singulari fructu meæ doctrinæ cælestis. Porro augebat admirationem, simul & miserationem, quod fame affligerentur, & essent defecturi in via, si absque cibo dimitteretur, illi præsertim, qui longè venerat, certius essent periclitaturi. Ceterum semper mihi gravior est ternarius numerus, qui semper in vnitate essentia personarum diuinarum distinctionem mihi præsertabat. Quid sibi vult autem, bone IESV, quod titubare permittis Discipulos, & ad suam facultatem spectare, non ad tuam? Iam si ad tuam, nonne erat mirum magis, & grandior permissio, si Apostoli non solum fidei obliuiscerentur, sed etiam experientia, quam de quinque panibus acceperant antea? Instruebam ego quidem mea doctrina, miraculis, gestis omnibus Apostolos & Discipulos, & in illis simul Ecclesiam meam, cuius in illorum titubationibus medebam infirmitati, & futuræ illius firmitatis fundamentum iaciebam. Amputabam enim in illis omnium, qui in me erant credituri, fidei inconstantias & titubationes maiori efficacia & fructu, quam si nihil hæsitassent. Adde quod summum mysterium hoc miraculo significabatur, propterea fuit consentaneum, ut vehementer confirmaretur. Vnum si interrogauero, IESV bone & sancte, reliqua à te pro tua benignitate exspectabo. Quid est, quod nec illi quinque, neque huic septem panum miraculo coniunxisti potus miraculum? Potus non exigebat miraculum, cum vicinus esset lacus Genesâr, cuius erat aqua salubris. Fuit & illa causa, quod volui significari, laicis non esse communicandum Eucharistiam necessariò sub vini vel potus specie. Ago tibi gratias immortales IESV, Dei infinita sapientia, pro hoc & omnibus beneficiis quæ à te accipide de tua benignitate. Amen.

DOMI-

DOMINICA VII. POST PENTECOSTEN.

Cauendum à falsis Prophetis.
Matt. vij. Luc. vi. Anno xxxi.

25

cxxxij

- A. Mons Thabor, vbi Christus docet.
 B. Falsus propheta docet frequentissima concione, sed deprehenditur lupus.
 A. Docet IESVS non posse bonam arborem malos fructus, nec malam, bonos facere.
 C. Quod exponitur per spinetum vnde

- non possunt ficus, vel vuae colligi.
 D. Et per tribulos, et rubum, vnde item nec ficus, nec vuae colligi possunt.
 E. Arbor bona dat bonum fructum.
 F. Arbor mala excinditur, & in ignem mittitur: Ita fiet falsis prophetis, & hereticis omnibus.

DOMINICA SEPTIMA⁵¹⁷
POST PENTECOSTEN.

Cauendum à falsis Prophetis.

MATTH. VII.

LVC. VI.

Anno XXXI.

In cxxxij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxij.

A. Mons Thabor, vbi Christus docet.

B. Falsis Propbeta docet frequentissima concione, sed deprehenditur lupus.

A. Docet IESVS non posse bonam arborem malos fructus, nec malam bonos facere.

C. Quod exponitur per spinetum, vnde non possunt

ficus vel vna colligi.

D. Et per tribulos & rubum, vnde item nec ficus nec vna colligi possunt.

E. Arbor bona dat bonum fructum.

F. Arbor mala excinditur, & in ignem mittitur: ita fiet falsis Prophetis, & hareticis omnibus.

25.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

MATTH. VII.

LVC. VI.

In illo^a tempore dixit IESVS Discipulis suis: Attendite à falsis^b Propbetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à^a fructibus eorum cognoscetis eos.

*Non est enim arbor bona, quæ
a facit fructus malos: neque
arbor mala, faciens fructum
bonum. Vnaquæque enim arbor
de fructu suo cognoscitur.
Neque enim de spinis colligunt
ficus:
neque de rubo vindemians
vnam,*

Numquid colligunt de^c spinis vvas, aut de^d tribulis ficus? Sic omnis arbor^e bona fructus bonos facit: f^f mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, f^f excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

*Bonus homo de bono thesauro
cordis sui profert bonum: &
malus homo de malo thesauro
profert malum. Ex abundantia
enim cordis os loquitur.
Quid autem vocatis me, Domine,
Domine: & non facitis,
quæ dico?*

Xx

MATTH.

Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: quia numquam noxi vos: discedite à me, qui operamini iniquitatem.

A D N O T A T I O.

A. Christus docet in monte Thabor Apostolos.

B. Falsus propheta vel concionator veniens ipse, non missus legitime. Huiusmodi quiaem apparent exterius oues, mansueti scilicet, modesti, humiles, fructuosi; verum si excutias, sunt intrinsecus truculenti & rapaces lupi. Propterea effectus est in circulo, qui lupinam illius pellem prodat esse interius: idem apparet in vestis partibus extremitas. Audit tamen eos turba, & facile capitur horum doctrina & sanctuarius simulatione. Hos, cum magna animaduersione, esse cauendos, docet Christus: Primum explorandum, an veniant per se ipsi, non mittantur: si enim nullam missionem prætulerint, audiendi planè non sunt, sed prorsus exterminandi: sin

Extr. de
harel. ca.
Cum ex
iniusto.

ordinaria Ecclesiæ potestate, sed à Deo propter ordinem, ne tunc quidem audiendi sunt, nisi edito prius miraculo, aut loco Scripturæ adducto, qui peculiariter de se loquatur. Hunc tantum adduxit Ioannes, & Christus, tantum est adducturus Elias in fine temporum. Miraculum si adducant; tamen est animaduertendum, ne falsum atque effectum illud sit, quod explorari poterit ex veritate doctrina: nam si contra doceat, quam Ecclesiæ doctrina & traditio habet, impostor est ille, & cum suo miraculo, cum sua scri-

ptura reiciendus. Hoc verò est, quod Christus docet: Ex fructibus illorum cognoscetis eos; è doctrina & huius fructibus quàm mali sint Propheta vel Doctores, quàm cauendi: nam alioquin etiam mores planè deprehendetis per hypocrisim & malas artes effectos. Quòd si facile non sit doctrinam vel mores discernere, tunc nihilo fecius animaduertendum attentissimè, quid tandem pariat doctrina, quid mores denique: non possunt enim diutius celari horum impostura & calliditates, nec contra bonitas animi & veritas obscurari.

A. Siquidem bona arbor facit bonos fructus, mala malos, & planè fit, ut ex abundantia cordis os loquatur, & consequatur similis operatio.

C. Spinetum, unde fieri non potest ut colligatur ficus vel vua.

D. Tritelium, vel rubus, unde nequeunt ficus vel vua colligi. Sunt falsi Propheta & heretici, spina, tribuli, rubi, unde suauitas doctrina & veritas colligi non potest.

E. Arbor bona & bene fructuosa, cuius foliū non desinit, cuius omnia quæ facit prosperantur.

F. Mala & malè fructuosa arbor: huius desolunt folia, sunt mali fructus, & tandem excinditur, & in ignem conicitur comburenda: ita fiet hereticis omnibus, & falsis Prophetis, nisi respiciant.

MEDITATIO.

Sapienter nobis, ut semper, prospexisti, **Matt. 7.** smagne IESU, & docuisti, ut canes & porcos à Sacramentis etiam abigeremus, insolentes scilicet ac mordaces homines, tum eos, qui impuritate ac sordibus peccatorum gaudent: iraque utroque, si canes esse vel porci perseuerent, nec admonitionem salutarem Ecclesiæ audiant, sacris arcemus, etiam si fidem teneant: hanc si non tenerent, etiam sine admonitione anathemate serimus, cum ipsi se

suo iudicio condemnent. At verò alij sunt nostri hostes magis perniciosi, & à quibus maius nobis impender periculum: illi scilicet, qui cum non modò sint canes & porci, sed lupi etiam rapaces, tamen violentiam, impuritatem, rapacitatem, & truculentiam dissimulant ouium cultu, modestia, & simplicitate, & specie fructus Illic igitur iubes arcendos canes & porcos; hic grauissimè præcipis, ut attendamus nobis à falsis Prophetis, ut diligenter

gener aduettamus ne nos sua astutia, & fraudulenta dissimulatione decipiant; & cum se obtendant nobis ouem, fiat illa nobis ouis non solum canis & porcus, sed lupus etiam rapax. Nihil enim est pestilentius, nihil ad sanandum difficilius, quam facientem pessima, esse persuasum optima illa esse quæ facit. At qui hoc conantur falsi Prophetæ efficere, vt persuadeant hominibus sua astutia atque peruersitate, ea esse optima quæ pessima sunt; vt ea deceptione tamquam ventate orthodoxa videntes, quam plurimos faciant (quod ipsi sunt) non solum canes & porcos, sed etiam atroces & rapaces lupos. Video, Christe IESV, sæuitiam horum, video perniciem; vehementer ab his de tua gratia & virtute abhorreo, & cupio auidissimè horum calliditates atque peruersitates cognoscere, quo illos & vitare possim, & abigere per te; ne vel mihi, vel aliis noceant. Hoc doce me per spiritum tuum, bone IESV.

En tibi Origo & fax fuit Satan omnis mali, omnis crudelitatis, & fraudis, & mendacij: fuit ille quidem bonus, & habuit veritatem initio; sed statim ex initio ipso superbia & inuidia illum ex illa bonitate & veritate deiecit, & fecit lupum crudelissimum atque rapacissimum. Verum talis est aliquando aperto latrocinio, aliquando subdole & fraudulenter: nonnumquam enim clarè est canis, porcus, lupus, leo, omnem crudelitatem & impuritatem exercet in vos impotenter, id me propter peccata vestra ita permittente. Sic ante meum aduentum ferè sæuiebat: sed illum conculcaui ego, vici, atque triumphauit, & traduxi palam; atrocitatis illius insolentiam compeosci, atque ligauit ad mille annos, hoc est vsque ad secundum mei aduentum proximum tempus. Sed eius vincula variè illum astringunt, pro mortalium varia animorum indignitate & vicio. Ligatus vtrūque est idololatris; non enim est in multis tam valida infidelitas, nam magna ex parte est profligata idolomania; Mahometismus etiam & Iudaismus aliquid habent veritatis: non est igitur illud vinculum illis tam obstrictum. Laxius verò est hæreticis, in quos plus potest Dæmon, arque adeo in hæreticis incipit illa solutio Diaboli vires accipere, quæ in Antichristo consummanda est. In Ecclesia autem mea plane religata est Satanæ vis & peruersitas: nisi vestra culpa aliquando relaxetur, vel nisi tamquã ad canem ligatum ac-

cedatis. Si quis igitur meo spiritui insistat humiliter atque studiosè, eum non aggreditur Dæmon aperta dimicatione; sed variis artibus & dolis hunc circumuenire annitur per suos homines, qui solent item ipsi suas astutias Dæmonis malitiis adiungere. Sæpius etiam, quem subuertat, per se adit. Nihil tamen initio palam mali meorum seruatorum simplicitati offerre audet, sed vestit se ouium vestimentis; mansuetudinem, modestiam simulat, spem fructus spiritualis præ se fert; addit etiam falsam quamdam & effictam lucem. Hęc est prima congressio: ea simulatione, & efficta boni facie, conciliat sibi animum veræ deuotioni & meditationi assuetum, & quasi docilem & attentum reddit. At animum si est adortus parum in rebus spiritualibus exercitatum, illi euestigio incipit illudere, dolo malo, & effictis fraudibus sese insinuans menti, maiorem alium quemdam spiritum, lucem aliã maiorem, fructum spiritus vberiorum polliceri; & id omni molimine contendit, vt veram deuotionem cum falsa commutet. Quòd si id consequitur, ibi iam quasi parata victoria, & profligato Angelo tutelari, ærumnosam animam ludificari miseris modis pergit: iam vitæ statum deferere placet, nouam vitæ rationem instituire, in prioribus consiliis tenebræ omnia, in nouis lux omnia apparent: breuiter, regnat Dæmon in anima infelice. Verùm si constantem animam pergit oppugnare, & harum artium scientem, non statim ita impudenter eam aggreditur; sed desideria primum ingerit maioris perfectiõnis, successum etiam spiritualem procurat; nihil tamen omittit inter hæc malitiam suam exercere, sicubi occasionem aliquam nactus sit: quod si nihil aliud, in ipsis bonis, quæ ipse suggerit, actionibus inspergit titubationes, insuauitates, diffidentias astutè; vt tandem eò perueniat, quò contendit, vt illæ rationes vitæ vel actionum fiant pedetentim inspidæ, atque etiam odiosæ, & placeant alia vitæ & actionum consilia. Aliæ præterea sunt Dæmonis artes perniciosæ, & doli mali, quibus tum religiosos homines, tum sæculares impugnat. Illos, vbi sub specie melioris boni debilitat Superiorum suorum præsentem obedientiam, contrarium menti iudicium inferens, difficultatem ingerens præcepti, vel præcipientis auctoritatem eleuans; denique hostiliter non cessat suas artes exercere in omnem cogitationem vel actionem hominis religiosi. Sæculares verò

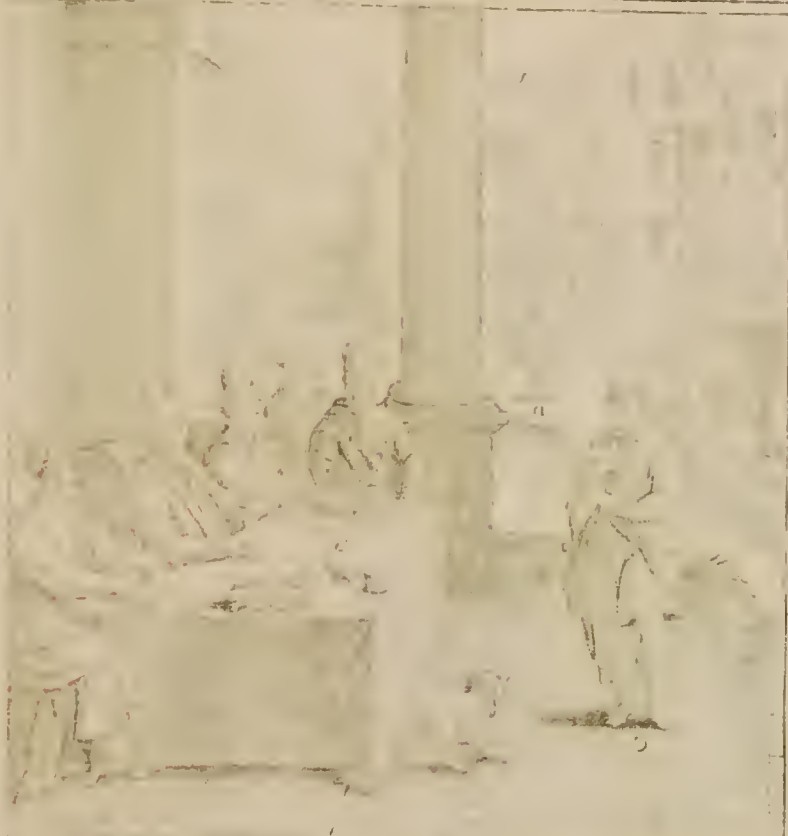
fuisitidem fraudibus aggredirur, qui immutabili statu tenentur, vt illum fastidiant, alium deperant: sin liberi sint, temerè vt eligant vitæ statum, lucem æqualem omnibus inducens, vel clariorem etiam imperfectiori. Est alia illusionis ratio, item pessima, si lucem tibi ostendat in re difficili, vel dubia, vel periculosa; & enitatur, vt nullum consulat, & solus tibi videaris sufficere. Postremò nūquam fatigatur, nusquam finem facit ludificandi, semper circuit quærens quem deuoret, semper etiam venatur per quos vos item decipiat. Ad omnes autem eius peruersitates agnoscendas, simul & depellendas, illud primū animaduertite, ligatum vobis esse Dæmonem; & nisi vos, vos inquam, illius vincula vel laxetis, vel soluatis, nihil vobis posse mali afferre; hoc est, nisi velitis: quocirca vestram aliquam necesse est culpam præcedere, si aggredientem Dæmonem vel non agnoscat, vel non repellatis. Neque verò miremini, si vos ligatus aggrediarur astutè, cum me palam sit in deserto adortus, quem ego tamen superauit gloriose, & illa victoria vires vobis parauit, quibus tentationes vestras repellere possitis, non solum a pertas, sed etiam tectas: at enim vos illum soluitis, vel acceditis vestra voluntate ad alligatum. Ergo danda vobis est opera, vt diligenter opera pœnitentiæ, non interioris solum, sed exterioris etiam exerceatis, ne vestra culpa Dæmon vites accipiat, quibus vos oppugnet. Quoniam autem permittit de mea prouidentia, vt dolis Dæmon vos appetat, quò vos probem, (vt soleo quos amo exercere, & sic ad meliora prouehere) oportet simul peculiari oratione vos esse munitos semper, qua Patrem meum oretis & me, ne incautos vos & imparatos Dæmon aggrediarur: illud præsertim petatis, vt Dæmon agnoscat esse, à quo bonæ inspirationes ofundantur dolose. Accipite verò signa maligni spiritus. Boni enim spiritus inspirationes leniter, placidè, vt in spongiam, ita ab anima bona recipiuntur: contra mali instinctus duri sunt, non placidi, sed violenti, cum strepitu, vt solet à petra imber accipi. Rem igitur quæ obtenditur referatis oportet ad causam, & quemadmodum in animo vestro recipiatur aduertite; ita agnoscat Dæmonem sub specie Angeli, Prophetæ, & ouis decipere velle. Sin hoc signo non discernatis spiritum, animaduertite diligenter, quò vos ducant illæ inspirationes: si enim vel ad infirmitatem spi-

ritus, vel titubationem; siue ad status vestri, vel boni propositi, vel actionum bonarum debilitationem vel mutationem, nihil dubitetis esse Dæmonem illum, lupum esse sub ouis vestimento: abigite lupum cum sua veste me auctore, extrudite malam bestiam. Est vobis alia via, qua possitis calliditates Dæmonis propulsare: si non solum, à quibus vobis periculum timetis, de iis vel Superiores vestros, vel Confessarios, vel omnino in spiritualibus rebus industrium virum consulatis; sed de iis etiam, quæ videntur bona, recta, atque spiritualia; breuiter, aliquem habeatis semper paratum, cui totos vos aperiat: fiet mea benignitate, vt quas vos non agnoscat veteratoris Diaboli vafrities, ille perspiciat, & vos instruat atque confirmet monitis salutaribus. Agimus tibi gratias Domine.

Verum, bone & sancte IESU, cupio de lupis hæreticis audire. De hac meæ Ecclesiæ peste, ex his quæ audisti hætenus, potes intelligere. Similiter faciunt hæretici in euertenda fide, vt Diaboli & peruersi homines ad mores corrumpendos: & initio quidè pari modo vestem prætendunt ouinam, lucem videlicet intellectus, tum persuasionem, & confidentiam; hæc omnia efficta, & ad suorum errorum persuasionem accommodata. Sed est hæreticorum oppugnatio apertior atque impudentior: hi enim vel statim, vel paulatim contra Catholicam Ecclesiam suos pestilentes errores intrudunt. Magna igitur culpa illis præbetur insensus, quò maior est lux fidei Catholicæ, traditionis, consensus, successione, vnitatis, diuine virtutis in Ecclesia orthodoxa. Obseruandumque est ad hos falsos Prophetas dignoscendos & euitandos, primū an legitime mittantur, an verò sese obtrudant: *ter. 23.* hi enim planè non sunt audiendi, qui legitime non mittuntur; qui verò effingunt se miri legitime, horum primæ excutiendæ vestes & simulationes, quæ sese frequenter produnt ipsæ per se. Quòd si facile non deprehendatur malicia; ad effectus eorum vel fructus inspiciendum diligenter: fiet enim non dubiè, vt fructus falsi Prophetæ illum prodant & rraducant; non enim potest mala arbor bonos fructus facere: sic enim omnibus Ecclesiæ sæculis sunt obseruata atque deprehensa hæreses. Sancta est tua doctrina, Christe IESU, salutaris, diuina: obsecro te, Domine, vt illam in me facias efficacem, & in vniuersa Ecclesia tua sancta. Amen.

DOMINICA IN POST OFFICE

THE POST OFFICE
 DOMINICA

DOMINICA IN POST OFFICE

A. The first and second class of postage stamps
 B. Half pence of the same value
 C. The postage stamps of the same value
 D. The postage stamps of the same value
 E. The postage stamps of the same value
 F. The postage stamps of the same value
 G. The postage stamps of the same value
 H. The postage stamps of the same value

DOMINICA VIII. POST PENTECOST.

Villicus accusatur.

Luca xvi

Anno xxxiiij.

64

cxxxiiij

A. Christus ad Bethabaram docens discipulos.

B. Homo dives apud quem accusatur villicus, quod bona eius dissipasset.

C. Astat villicus tristis, male sibi conscius, nec se defendit.

D. Abscedit miser, inuit varia consilia; tandem illud placet, ut partem eorum, quae Domino debentur, remittat debitoribus, unde fiant in ipsum benigni.

E. Vni remittit quinquaginta cados olei è centum.

F. Alij viginti coros tritici ex pari numero.

G. Significatur colligi ex parabola laudandam eleemosynam, & hominem qui erogat stipem large pauperibus.

H. Eidem homini moribundo astant Angeli consolantes animum, & excepturi è corpore discedentem.

DOMINICA IX. POST PENTEC.

De huius Evangelij duplici historia descriptae sunt suae imagines in Dominica in ramis Palmarum. 85. 86. 87.

DOMINICA OCTAVA ⁵²¹
POST PENTECOSTEN.

Villicus accusatur.

LVC. XVI.

Anno XXXIII.

In cxxxiiij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxiiij.

64.

A. Christus ad Bethabarā docens Discipulos.	E. Vni dimittit quinquaginta cados olei è centum.
B. Homo diues, apud quem accusatur Villicus, quòd bona eius dissipasset.	F. Alij viginti coros tritici è centum.
C. Astat Villicus tristis, malè sibi conscius, nec se defendit.	G. Significatur colligi ex parabola Laudandam elemosinam; & hominem qui erogat stipem largè pauperibus.
D. Abscedit miser, inie varia consilia, tandem illud placet, vt partem eorum, quæ domino debentur, remittat debitoribus, vnde fiat in ipsum benigni.	H. Eidem homini moribundo astant Angeli consolantes animam, & excepturi è corpore discendentem.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

LVC. XVI.

D^a Icebat autem & ad discipulos suos: Homo quidam erat ^b diues, qui habebat Villicum: & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? redderationem villicationis tuæ: iam enim non poteris villicare. Ait autem Villicus ^c intra se: Quid ^d faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubescio. ^d Scio quid faciam, vt, cum amorus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum ^e debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: & sede citò, & scribe quinquaginta. Deinde alij dixit: ^f Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudauit dominus Villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego dico vobis: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt, cum defeceritis, ^h recipiant vos in æterna tabernacula.

Xx 3

ADNO.

ADNOTATIO.

A. **C**hristus ad Bethabarā docens Discipulos.
 B. Homo dives, apud quem suus Villicus fuit delatus, quod bona eius dissipasset; sed & assistunt amici: vocato autem Villico, ab eo exigit rationem villicationis seuerè: Reddetationem tuā villicationis & iam primū abrogatum scias tibi tuum munus, ampliū villicare non poteris.

C. *Ast*at tristis & amaro animo Oeconomus, neque quicquam respondet, accusante & damnante enim peccati conscientia.

D. *Ab*scedit miser, videt se esse in vltimam calamitatem redactum, non posse idoneam reddere rationem: inuit secum varia consilia, tandem rationes eius omnes eò redeunt: Priuor mea administratione, non possum opere & labore victum parare, erubescō stipe emendicata victitare: illud tantū fit mihi reliquum & facile pecuniam Domini remisit am debitoribus; ita fiet, vt in me ipsi sint benigni, & ego meam paupertatem illorum erga me benignitate sustentem.

E. *De*bitor, cui remisit Dispensator è cen-

tum quinquaginta cados olei. *Ea est mensura* Ios. 8.
 Hebraicè bath, continens septuaginta duos sextarios: continet verò sextarius binas cotulas siue heminas, quas vulgò vacant pintas. Ant. cap. 4.

F. *Alius* cui dimittit viginti coros tritici è centum. Est autem corus aridorum mensura, capiens medimnos Atticos vnum & quadraginta, & capit medimnus duos modios. Ios. 3. Ant. q.

G. *Homo* qui erogat prolixè eleemosynam in pauperes, quem laudat Dominus, quod prudenter fecisset.

H. *Idem* moriens, cui assistunt cum suis Angelis anime quibus benefecerat, illius animam recepitura morientis. Eò enim spectat parabola, vt qui sunt peccatores, saltem eleemosynis redimant peccata sua. Dicuntur verò diuitia mammona, (non Hebraorum, sed Syrorū lingua) qua de iniquitate collecta sunt: interpretatur verò Christus diuitias omnes, quas peccatores possident, esse mammonam, quibus scilicet indigni sunt: ne quis intelligat ex pecuniis male acquisitis & alieno dari facultatem eleemosynas faciendi. Hier. 6. qual. ad Algam.

MEDITATIO.

SVM ego Villicus tuus, Domine Deus Smeus; audio, & scio, & sentio: Accepi à te bona, quæ habeo, quæ tua sunt, & ea dedisti in manus meas in te gubernanda, ad gloriam tui nominis vnde etiā mihi parem vitam meam sempiternam. Nec solum mihi naturalia bona dedisti, animam, & potētias meas, pet quas sum & possum naturaliter, sed bona mihi præterea dedisti supernaturalia, virtutes scilicet & dona, quibus esse habeo cælestis & facultatem: sum quippe Christianus, sum factus filius tuus adoptiuus, frater Christi Domini & Dei nostri. Neque his subisti contentus, benigne Domine, in gratiam etiam religiosi instituti me tam immeritum recepisti, multis donis, multis visitationibus exornasti atque exhilarasti. Quæ omnia cum considero, & vltimam ita considerem vt debeo, dum igitur hæc considero, & quemadmodum his sum vsus animaduerto, in summam venio animi mei confusionē. Video enim me apud tuam iustitiam esse diffamatum, & vatic delatum, & hoc quidem verissimè: accusat enim me

mea conscientia atque condemnat, sentio me tuis donis indignum, è tua villicatione reiectum, omnis consilij & opis protus expertem; iustissimè exilium cordis, & omnem desolationem patior. Quid faciam miser? Nihil enim possum sine te, Domine, qui meo demerito, & tua iustitia abiecasti me. *Fodere non valeo.* Voluntatem quidem tu mihi, Domine, fecisti reliquam, qua vellem etiam abiecta facere & laboriosa, id est, poenitentia: aspernitibus & abiectionibus sustentate vitam spirituales: verum hoc videor non posse conari in hac defensione tua; iacet animus, languet, stupet. *Mendicare erubescō.* Oratio mihi residua esse videri poterat, qua ad te, qua ad Sanctos tuos me conuertetem: hoc etiam præsidium timeo ne tua destitute teptum sit mihi, neque audeo ad te, quem tam variè offendi, confugere; operuit enim confusio faciem meam: ad Sanctos tuos accedete erubescō, scio enim illos zelo tui honoris & iustitiæ esse feruentes. Video tamen, Domine, quænam sit tua voluntas in his angustiis; vt
 me

POST PENTECOSTEN.

523.

me dedam pietatis operibus, & iuando proximo: video consilium tuum; vt, quod ferè negligebam, saltem mea necessitate excitatus faciam diligentius: hætenus enim erraui; nam potiùs fui in me iuando, neglecto ferè proximo: hoc est, non curando bona, quæ dederas mihi administranda in villicatione mea, quæ est de tuis ouibus & prædiis. Et primùm quidem Missas, orationes, corporis afflictiones, & pia alia opera offeram pro animabus purgatorij. Secundo loco eadem offeram pro pœnitentiis debitæ proximi mei, & vita in melius commutanda. Tertio adducendis hominibus ad confessionem & eius frequentiam dabo operam diligentem. Quarto aliiis ministeriis iuandi proximi incumbam studiosè: & vt breuiter dicam, propriè ad me intelligam atinere parabolam. Nam ex in-

stituto habeo compertum, quæcumque accipi dõna à te, Domine, ea omnia propterea accepisse me, vt in meam & proximi salutem & perfectionem illis vtar, ad maiorem nominis tui gloriam: quod vel non feci, vel negligenter feci, vel paruo cum fructu feci & repugnanter. Obsecro Domine, parce peccatis, parce negligentis meis; & da primùm, vt de tuis donis & bonis ne faciam mammonam iniquitatis, contra tuam voluntatem illis abutens, vel ea inutiliter retinens: & exhibe, clementissime Pater, ex eo quod hætenus fateor fecisse me iniquitatis mammonam, vt quamplurimos iuuem, & ad salutem ac perfectionem promoueam. Ita fiet vt iuuer ego in meis desolationibus ac miseriis, & tandem recipiar ad vitam sempiternam. Amen.

DOMINICA NONA

POST PENTECOSTEN.

De huius Euangelij duplici historia descriptæ sunt
suarum imagines superiùs.

EVANGELIUM DOMINICÆ IX.

vide in Dominica in Ramis palmarum.

ET ADNOTAT. LXXXV. LXXXVI. LXXXVII. LXXXVIII.

Anno xxxiii.

Xx 4

DOMI

DOMINICA DECIMA
POST PENTECOSTEN.

De Pharifæo & Publicano.

LVC. XVIII.

Anno XXXIII.

In cxxxv. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxv.

90.

- A. Christus in templo, in porticu Salomonis docens.
 B. Magnifici quidam homines, qui alios aspernabantur
 præ se, & alia multitudo audens.
 C. Templum cum atris.
 D. Pharifæus proximè stans ad ianuam atrij Sacer-
 dotum, arrogantissimè & stultissimè orat.
 E. Publicanus longe stans tundit pectus, & oculos non
 audens tollere in cælum, humillimè orat: Deus,
 propitius, &c. redit domum iustificatus, con-
 trà quàm Pharifæus.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVIII.

Dª Ixit autem & ad ^b quosdam, qui in se confi-
 debant tamquam iusti, & aspernabantur cæ-
 teros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt
 in ^c templum, vt orarent: vnus Pharifæus, & alter
 Publicanus. ^d Pharifæus stans, hæc apud se orabat:
 Deus, grãtias ago tibi; quia non sum sicut ceteri
 hominum, raptores, iniusti, adulteri; velut etiam
 hic Publicanus. Ieiuno bis in sabbato: decimas do-
 omnium quæ possideo. Et ^e Publicanus à longè
 stans, notebat nec oculos ad cælum leuare: sed per-
 curiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto
 mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus
 in domum suam ab illo; quia omnis qui se exaltat,
 humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

ADNO

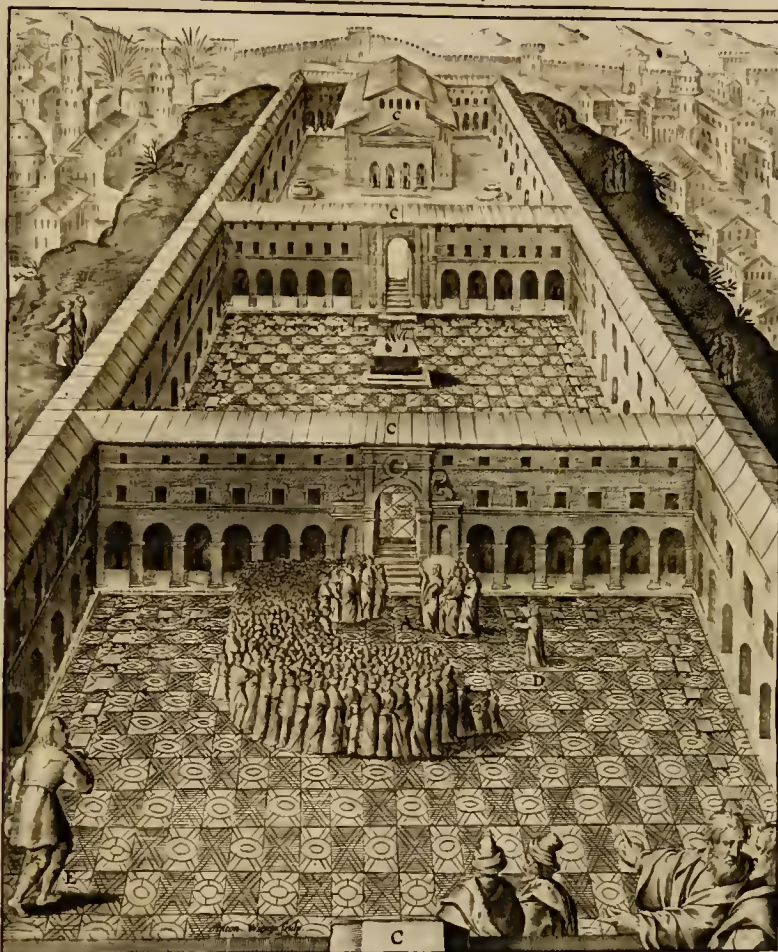
DOMINICA X. POST PENTECOST.

De Pharisæo & Publicano.

Luc. xvij. Anno xxxij.

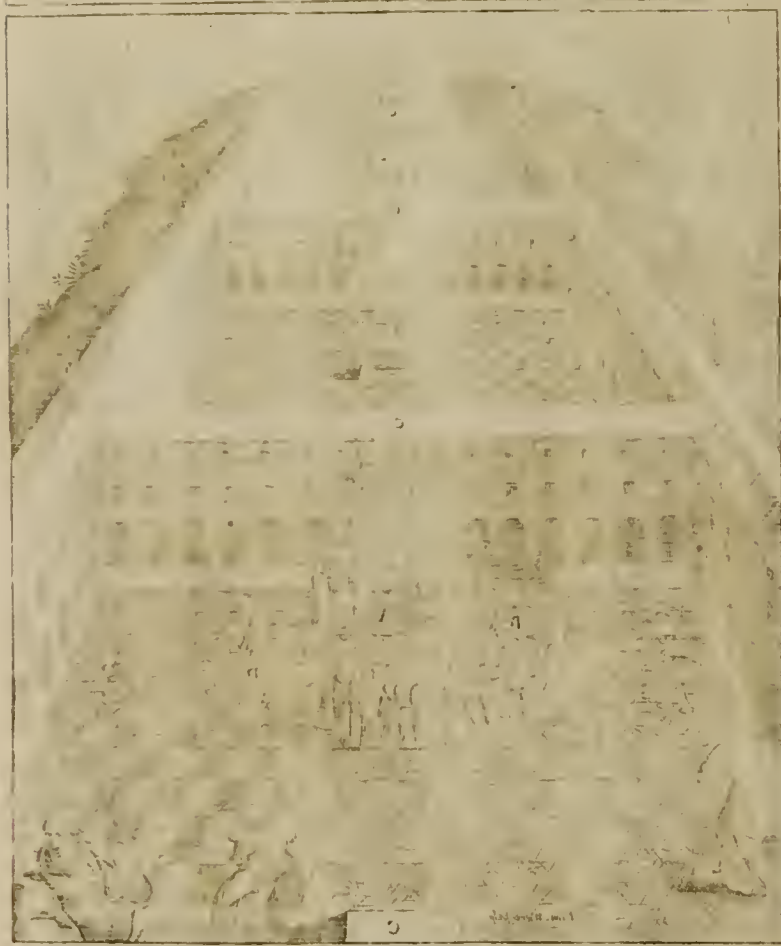
90

CXXXV

- A. Christus in templo, in porticu Salomonis docens.
B. Magnifici quidam homines, qui alios aspernantur p̄ se, et alia multitudo audiens.
C. Templum cum atrijs.
D. Pharisæus proxime stans ad ianuam atrij

- Sacerdotum arrogantissime, & stultissime orat.
E. Publicanus longe stans tundit pectus, et oculos non audens tollere in caelum, humillissime orat; Deus propitius, &c. redit domum iustificatus, contra quam Pharisæus.

A. Christus in templo in parva synagoga. B. Christus in templo in parva synagoga. C. Christus in templo in parva synagoga. D. Christus in templo in parva synagoga. E. Christus in templo in parva synagoga.	A. Christus in templo in parva synagoga. B. Christus in templo in parva synagoga. C. Christus in templo in parva synagoga. D. Christus in templo in parva synagoga. E. Christus in templo in parva synagoga.

Omnis
 quam recipit
 3. Ante
 qui in se conf
 non apperaba
 ammentent
 C. Templu
 repli contin
 Phylas ad
 alij par, ere
 quod se in sol
 erit audiat,
 ad haberi co
 mmentent
 quibus abud
 g. ante omib
 Non fam
 mas per se
 I. Phylas

Hec mem
 Ego me Phi
 lity, & fili
 nee Phari
 magnum, p
 te confide
 er me Qu
 mibus repl
 eris eam bo
 mone: Quo
 que sem, r
 que magis
 a divina
 huc exper
 constanter
 sed est pla
 teret: Ope
 operatur ve
 mtem ost
 perationem
 Domine I
 leram: me
 me fere om
 hase nihil

ADNOTATIO.

Person.
Pandec.

A. **C**hristus cum Apostolis in porticu Salomonis, ubi hanc parabolam dixit, postquam receptus fuerat gloriose in civitatem.

B. Ante ipsum magnifici quidam homines, qui in se confidebant quod iusti essent, & reliquos aspernabantur. Alia multitudo, quam illi contemnebant præ se.

1. et 21.
4. & 16.

C. Templum, (nam atria etiam sub nomine templi continebantur) ubi arrogans & vanus Phariseus ad ostium atrij Sacerdotum & holocausti stat, erectis in cælum oculis: orat autem apud se insolentissime. Considera, antequam verba audias, insanam hominis confidentiam, inde barbaricam arrogantiam, omnium aliorum hominum contemptum præ se: se iustum, bonis operibus abundantem, alios omnes sceleratos, & vitiiis omnibus cooperitos. Venit dein ad verba: Non sum sicut cæteri homines, &c. O hominis peruersitatem intolerabilem!

E. Publicanus cum suo marsupio & tabulis

collybisticis, implicatus scilicet negotiis pecuniariis & lucris; quod exercitium ferè numquam sine peccato sit. Hic contrà planè quàm Phariseus orat. Primum agnoscit se coram diuinitate peccatorem: pudore & peccati conscientia confusus stat longè, non audet in cælum oculos lenare, exit in signa penitentiae, tundit pectus, ut cor compungat; petit à Deo veniam & simplicissime & humilissime: Deus, inquit, propitius esto mihi peccatori. Hæc Publicani oratio cælum penetravit, & ei peccatorum veniam conciliauit. Sunt hæc quinque verba efficacissima, præsertim si ea ad quinque Christi vulnera referamus, similiter animo contriti ut Publicanus. Illam orationem damnat Christus, ut arrogantia & stultitiæ plenam; hanc laudat, ut humilem, & deuotè sapientem: illum pronuntiat non descendisse iustificatum, descendisse telonarium. Similem elationem, & arrogantem magis & barbaram, moriens Lutherus euomit.

MEDITATIO.

6. 17.

1. 2.

Eheu meam miseriam! Non agnoscebam ego me Phariseum; sum tamen, Domine I E S V, & fui: aperuisti tu sensum mihi, quò in me Pharisæicam conspiciam superbiam & arrogantiam, pessima illa vitia; tui meam in me confidentiam, & aliorum contemptum præ me. Quando enim ego (omitto alia vitia, quibus repletus sum) sed quando ego in operibus etiam bonis non me magna ex parte sentio? Quando pleno corde dico, *seruus inutilis sum*, & voluntate tua si quid ago? Quando quò magis in bona actione versor, eò magis in diuina gratia & virtute absorbeor? Quando illud experior in spiritu, quod Paulus tam constanter scripsit: *Vino ego, iam non ego, viuis vero in me Christus?* vel quando subdo, quod est planè confectarium: esse quidè certè deberet: Operor ego, iam non operor ego, operatur verò in me Christus? vel quando omnem ostentationem, & omnem finis imperfectionem depello? Rursus verò nouisti tu, Domine I E S V, cordis mei perpetuam insolentiam: meæ actiones, cogitationes, opera mea ferè omnia mihi ardent & placent deliciose, nihil in illis video imperfectionis, ni-

hil mali: aliorum contrà vel non considero, vel non placent, vel displicent; etiam si non voluntate forsitan mea, habitu tamè quodam, & animi auersione, quam è malo principio proficisci necessum est. Sat dixi, ut quid hæc multiplico? Tu, sancte I E S V, scis peccata mea esse multa & mala, meas imperfectiones & infirmitates tu nosti, ego non agnosco, cæcutio in omnibus. Illumina cor meum, I E S V *Psal. 138.* bone, vires infere cordi & potètiis meis, & doce me, quo pacto hæc mala possim euadere. Ex hoc Euangelio nunc te erudiam. Caue igitur, orationem Pharisei, ne imiteris: illam Publicani amplectere; atque ad eò contrà, quàm fecit Phariseus, tu ora. Ille: *Gratias ago, quòd non sum*, &c. Sua arrogantia incredibile ductus, singularem illam suam iactantiam & animi peruersitatem Deo fert acceptam; quasi eius malitiæ auctore esset Deus: tu modestia animi, atque humilitate cordis, ex te nihil boni in te agnosce; quæ à Deo beneficia accepisti, ea te tua improbitate corrumpere semper, nec percipere quemadmodum à Deo proficiscantur, ut ex infinito illo fonte om- *1. Cor. 12.* nis misericordiæ & gratiæ fluant, illius esse dona.

dona. Si quid habes boni vel benefacti, Deum lauda, te vitupera de tua indignitate, de tua inutilitate, de tuis peccatis: & tantum absit, ut Dei benignitate abutaris ad contempionem aliorum hominum, ut contra te reliquis hominibus, quotquot sunt, viliozem deputes ac deteriorem; tuis omnia illorum peccata superari; festuca sint omnia omnium peccata in oculis tuis, tua ingens trabs: hac ratione te para ad imitationem orationis Publicani. Sta verò longè, ut de profundis ad me clames: non enim audio ego, si quis ad me accedit, sua incogitantia atque arrogantia erectus, sed qui ex profunda cordis sui humilitate: quanto longius recedit, tanto accedit propius, & magis à me exauditur. Tu te indignum reputa, non solum ut ad me accedas, sed ut in cælum audeas præ confusione & pudore peccatorum suspicere: totum te occupet tuæ vitæ & peccatorum turpitudine. Corripe verò peccata tua, contunde & contere cor tuum, decute omnem peccandi affectum; & factò principio nouo fidei in me, & spei, & deuotionis contra peccata tua, Publicani quinque verba dicas ad quinque mea præcipua vulnera, quæ pro te in cruce accepit; illa eò referens, quasi nunc videas illa vulnera infligi, vnde vim recipiant.

Deus, qui pelagus es infinitum infinitæ substantiæ, virtutis, misericordiæ, pietatis: nam idem es Deus cum Patre & Spiritu sancto, es simul idem Dominator, Dominus omnis creaturæ; merito item tuæ passionis & mortis data est tibi omnis potestas in cælo & in terra: potes igitur omnia, nec vis peccatoris mortem; sed ut conuertatur, & viuat. Propitius es tu Domine; scio enim quòd te propo-

Matth. 7.

Psal. 129.

Matth. 23.

Ezech. 18.

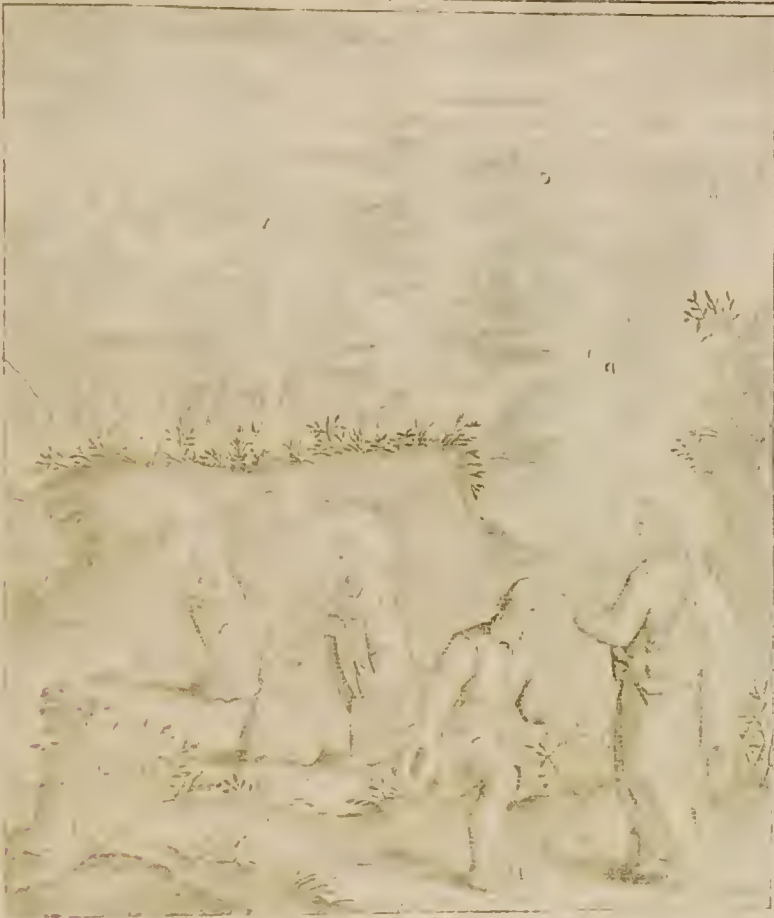
Rom. 3.

suit Pater tuus propitiorem pro omnium peccatis: vtere tua propitiatione in me; non potuisti enim propius ad nos venire vel fieri, qui non solum nostram humanitatem, labores, pœnas assumpisti, sed mortem etiam nostram. Ita fuisti verum propitiatorium, in quo Deus ad nos veniret propè, misertus nostri, ac delens peccata nostra per te. Esto: es tu quidem omnibus mortalibus propitius, quod ad te & tuæ mortis meritum attinet; mihi etiam applicasti tuæ passionis meritum, si ego eiu vim non repellam, si ego adhibeam quæ a me requiris adduci, & iuues ut adducam, quò remissionem peccatorum recipiam. Ecce, Domine, pœnitet me peccatorum omnium, omnia detestor, ab omnibus propono deinceps te iuuante cauere; volo confiteri illa Sacerdoti tuo, & ad eius arbitrium de illis satisfacere: me totum tuæ bonitati & voluntati trado; *Propitius esto mihi peccatori*. Sum quidem profligatissimus peccator, & perditissimus; sed tu pro huiusmodi etiam mortuus es, in his sanandis maior est tua misericordia, maior gloria. Scio me non percipere peccatorum grauitatem, non intelligere quid tandem sit Deum offendere: da mihi, benigne I E S V, hæc omnia, ut ita nunc saltem adhibeam, quantum sit satis ad remissionem omnium peccatorum meorum. Deinde augeas hæc omnia in me, ut maior indes accrescat gratia remissionis tuæ & virtus; qua possim & certius & facilius peccata deinceps vitare. Ita fac, sancte & magne I E S V, per nomen sanctum tuum, quod est ineffabile, per vitam, per passionem, per mortem & resurrectionem tuam. Amen.

DOMINICA VII. POST PENTEC.

Sancti Iohannis Baptistae & Pauli

Abbas. 17. 17. 17. 17. 17.

<p>1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...</p> | <p>1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...</p> |
|---|---|

DOX

DOMINICA XI. POST PENTEC.

Sanat IESVS surdum & mutum.

Marc. vij. Anno xxxij.

62

cxxxvi

- A. Tyrus vrbs.
 B. Et ad vigesimum milliare Sydon.
 C. Sarepta ad nouem milliaria à Sydo:
 ne versus Tyrum.
 D. Christus iter faciens trans Iordanem,
 per medios fines Decapoleos.
 E. Non longe à mari Genesar. offerunt

- illi surdum & mutum, sanandum.
 F. Ducit illum IESVS à turba seorsum,
 & inmittit illi digitos in auriculas.
 G. Expuens in palmam suam, tetigit salua
 linguam eius, & dixit illi Epheta.
 H. Audit & loquitur recte surdus &
 mutus.

Vrbs Tyrus
 milliare
 Sydon, ad
 in vrbs
 eius possit
 inuenient, et
 Sarepta op
 vrbs Tyram
 Casanae, g

DOMINICA VNDECIMA

528

Lib. de locis Hebr. Lib. 5. cap. 16. Marc. 5. & 7. Matth. 4.

& Pellam, & Gadaran, ita Hieronymus: Plinius verò post Iosephum in numero non easdem vrbes obseruat, qua in re dicit fuisse varietatem.

At video vnã illam regionem Decapolim à Marco significari, vt etiam innuit Matthæus, & aliam fuisse à Galilea; vt decem vrbes in diuersis regionibus sparsas non fuisse Decapolim hoc loco significet Marcus, tum illud, Decapolim trans Iordanem esse. Nam Gerasenorum regio erat trans Iordanem, vbi Christus fuit cum insignem illum Dæmoniacum sanauit: qui tamen cum Christo non transfretauit; sed, vt à Christo intellexerat, caput predicare in Decapoli, quæ ad montem Antilibanum spectat, post quem introrsum esse Decapolim tradit Plinius.

E. Non longè iam erat à mari Genesareth, vbi adducunt ad eum hominem surdum & mutum, & obnixè eum rogant, vt illi imposita manu salutem afferat.

F. Seducit illum IESVS à turba seorsum, & immittit digitum veriusq; manus vnum, in eius auriculas. O felices aures, quas digiti Christi tetigerunt, & quas eius digitus, id est, Dei potentia, sanauit! Immitte, benigne IESV, digitum tuum in aures nostri hominis interioris obtusas & surdas; vt gloriam tuã & Patris, quam

enarrant cali, terra, orbis, visibilis & inuisibilis creatura, quam gratia & redemptio tua copiosa proclamant, audiamus.

G. Spuit præterea IESVS in volam manus, intingit digitum in saliuam, deinde tangit digito saliuam imbutam exsertam muti linguam, suscipiens in calum ingemuit, & dicit, ephphethabi, ita enim Marcus ex Chaldeo תרפס יפפחב, per syncopen dempto è medio Thau, & duplicato è propter daghes, & mutato ñ in s Latinus interpret omisit alterum q̄ in aliis imitatus est Græcum, significat verò, aperite.

H. Surdus & mutus recepta salute audit & loquitur perfectè mirantur turba, ipse gratias agit Christo; Imbue, obsecro Domine Sancte IESV, tua saliuã & gustu linguam nostram; vt ex interno sensu, & spiritu suauitate, tuum sanctum nomen laudemus in sæcula.

Sed quid hic est noua rei? Cur ingemuit IESVS, quod non legitur nisi bis fecisse, hic, & sequenti capite Marci? & ibi quidem ad Pharisæorum duritiam cordis deploratam ingemuit; sed hic curnam? Vt ostenderet difficultatem sanitatis spiritus in iis, qui nec auditum habent interiorem, nec linguæ officium ad orationem exercent.

MEDITATIO.

Beatum te surde & mute. Felicem tuam surditatem & infantiam, faustas aures & linguã, quas Christus Dei Filius & virtus suis digitis tetigit, sua saliuã inunxit, sua potentia sanauit. Quid igitur: quid antequã sanitatem reciperes, quid in ipsa sanatione, quid postea sensisti in te? explica nobis rem totam, bone, surde, & mute. Audite ergo. Non audebam ego ad Christum accedere, quòd nec illum togare mutus, nec audire, si quid inibi loqueretur, surdus poteram: cupiebam quidem sanari, incipiebam etiã interiùs audire Christum; ipse enim mouebat silenter cor meum, & ad se fidemq; sui alliciebat: incipiebam itè aliquid illi loqui silentio, & respondere ad internam illius vocem; itaque turbæ omnibus signis capitis, manuum, linguæ, innuebam vt me ad IESVM adducerent. Adducunt, sistunt ante bonum IESVM, deprecantes vt mihi manum imponat, ctedentes futurum id quod ego ctedebam, vt illa manuum impositio fieret mea sanatio. Vidit IESVS illorum & meam fidem, & ampliori me prosequutus est benignitate: non imponit enim solùm

manu, sed me abducit primùm à turba, quod non tantùm fecit exteriùs, sed interiùs etiam segregauit me à turbis mearum cogitationum, & ab alterius turbæ contagio: animo meo videlicet attulit primùm peccatorum contritionem, deinde pacem & tranquillitatè, quod ego tum primùm sensi in me fieri, cum me apprehendit manu sua IESVS, & abducere cœpit seorsum; quasi viderem à mea & mundi malitia me separari: ego verò sequebar volens, lubens, magna animi suauitate delibutus. Euge bone, surde, & mute. Ergo te manu tenebat IESVS, te ducebat, te segregabat ab omni & turba, & turbatione. Quid præterea intelligebas fieti illa separatione? Diuinam Christi in me familiaritatè & benignitatem: vnde augebat in me fides in IESVM, & fiducia robur, & amoris suauitas. Quamquam postea percepi illud simul insinuari, qui surdus ad vocem veritatis est, & ad orationem mutus, nec quicquam vel audit vel loquitur è sensu spiritus sui deuotè, eum esse ad monendum, vt à peccatis primùm, à malis occasionebus veluti à turba secedat, quo cutetur à

Chiti.

Christo. Sic eras animo iam & cogitatione affectus. Quid præterea sensisti, ubi in aures tuas filius Dei diuinos digitos inniuit, ubi suo spuro linguam tuam tetigit, postquam in cælum suspexit, ingemuit, & dixit, adaperire? Audite Dei in me mirabilia. Vbi me secretò apud se abduxit, non sanauit statim, sed parauit animum meum ad diuinum beneficiù recipiendum: tangens quidem aures meas digitis suis, excitabat meam fidei imbecillitatem, infundebat non animo solùm, sed auribus, & corpori meo mirabilem quãdam vim & suauitatem: quasi se agnosceret natura à Creatore suo tangi, & in melius renouari, & veluti exultaret. Vbi verò salua sensi imbui linguam meam, animæ meæ gustum aduerti immutari in me, expelli noxium terum humanatum, conciliari rerum spiritualium iucundum & salutarem saporem. Tactus uterque spiritum quemdam excitabat in me, qui interiori quadam significatione declarabat non esse illos digitos, illam saluam hominis tantùm, sed simul Christi, Dei omnipotētis, salutis sempiternæ. Erectus eram summa animi expectatione, & attendebam totus in alias Christi operationes: mouit verò me vehementer, ubi ad cælum suspexit, & quasi me leuauit ad mysticam diuinitatis prægustationē: gemitus autem, vt perciperem illum Dei gemitum ad me attinere, meumque gemitum efflagitare; innuere alioqui, quàm sit difficile animum curari, qui nec audiat verba veritatis & salutis, & mutus ad orationem sit: hæc erant præparationes. At verò cum dixit: *Ephphethab*, id est, *aperire*, illæ omnes præparationes, & quasi motus ad salutem & animi & corporis mei suam sunt perfectionem consequutæ: aperta sunt iustitiæ portæ, & ingressus audiui potentias Domini; confessus sum Domino, & recordatus sum iustitiæ Dei solius: incepti vndique audire magnalia Dei & virtutes eius, quæ continenter facit & operatur: animaduerti creatum in me interiorem auditù cordis & mentis meæ; simul suauissimus accessit exterior autiù auditus & perfectissimus. Fecerunt hæc dona Dei, vt intelligerem mirabilia, quæ fecerat in me benignus & magnus IESVS. Etenim ante hæc omnia intellexeram

peccatorum meorum remissionem præcessisse: tum verò lingua suo vinculo soluta, cum interiori, tum exteriori, exultauit ad laudem & gloriam Dei & Christi eius prædicandam; repleta est caelesti dulcedine, gustauit & vidit quàm bonus, quàm suavis est Dominus; exiit in gratiarum immortalium actionem, celebravit Dei in me miserum & abiectum hominem misericordiã. Sed quid est, quòd tam studiosè hæc intelligere voluistis? caute, ne aliqua sit cum auuiditate hac vestra coniuncta curiositas: incumbite in imitationem mei. Putatis non esse vos surdos & mutos? Si ita existimastis, ibi verò magis estis & surdi & muti. Quis enim ex vobis nõ habet cordis aures ad veram & claram Dei vocem oclusas? quis inspirationes bonas spiritus agnoscit? quis contrà, malas auerfatur & rejicit? quis ad interiores aurium spiritualium delicias puras & sanctas attingit? quis præterea est assequutus vel exerceat suauem illum & viuacem gustum vitæ, passionis, mortis, resurrectionis, & aliorum mysteriorum Christi? quis gratiæ percipit & virtutum fragrantiam? quis contrà turpitudinem peccati & sceditatem penitus abominatur? quis porò ex gustu & auditu spirituali loquitur? quis non potiùs aridè verba sua effudit, & in aërem disperdit? quis in verbo non offendit? Omitto alia innumera: *Iacob. 3.* bilia in hoc genere; vno tantùm verbo perstringam vestram tepiditatem & inconstantiam. Vobiscum similiter se gessit Christus atque mecum: etatis in turba sæculi, surdi & muti, segregauit vos Christus ex ea turba per vocationē religiosam, per exercitia spiritualia: in eo recessu tetigit & aperuit aures vestras, vt verba eius audiretis & mysteria: addidit gustum consolationum spiritualium, cum facultate meditationis & orationis: rursum verò confirmauit hunc secessum, hæc dona per religionis ingressum; ibi continenter auget, nisi vos impediatis. Ad dona Dei ne sitis desides; illis vtimini, illis cooperamini, ne in magnum iudicium incidatis. Gratiarum tibi ago, magne & sancte IESVS, quòd me tam fructuosè per surdum & mutum docuisti: fiat, obsecro, efficax in me hæc doctrina. Amen.

DOMINICA DVODECIMA
POST PENTECOSTEN.

Incidit in latrones viator.

LVC. X.

Anno XXXII.

In cxxxvij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxvij.

33.

A. Capharnaum, vbi Legisperitus tentat IESVM.	F. Præterit miserum hominem Sacerdos illac iter faciens.
B. Reges & Propheta desiderantes videre, quæ Discipuli videbant; & non viderunt.	G. Similiter Leuita.
C. Ierusalem ad Occidentem.	H. Samaritanus autem videns, venit ad eum; alligat vulnera eius, &c.
D. Ierichus ad Orientem: in medio spatio montes Dominum, vbi viator incidit in latrones.	I. Impositum iumento ducit in stabulum.
E. Adoriuntur viatorem latrones, spoliant, vulnerant, &	

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. X.

IN illo tempore ^a conuersus ad Discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. Dico enim vobis, quod multi ^b Prophetæ & Reges voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum; & dicens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi: Rectè respondiit: Hoc fac, & viues. Ille autem volens iustificare se ipsum, dixit ad IESVM: Et quis est meus proximus? Suscipiens autem IESVS, dixit: Homo quidam descendebat ab ^c Ierusalem in ^d Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum: & plagis impositis abierunt semiuivo relicto. Accidit autem vt ^e Sacerdos quidam descenderet eadem via: & viso illo præteriuit. Similiter & ^f Leuita, cum esset secus locum, & videret eum, pertransiit. ^g Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordia motus est. Et appropians alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum: & ^h imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habet: & quodcumque supercrogaueris, ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi IESVS: Vade, & tu fac similiter.

ADNO.

DOMINICA XII. POST PENTEC.

Incidit in latrones viator.

Luc. x. Anno xxvii.

33
cxxxvii

A. Capharnaum, ubi Legis peritus tentat IESVM.
 B. Reges & Prophetae, qui defulerunt videre, quae discipuli videbant, & non viderunt.
 C. Hierusalem ad occidentem.
 D. Hiericus ad orientem; in medio spatio montes Domini, ubi viator incidit in latrones.
 E. Adoriuntur viatorem latrones, spoliant.

vulnerant, & semivivo relicto abeunt.
 F. Praeterit miserum hominem Sacerdos, illaciter faciens.
 G. Similiter Levita.
 H. Samaritanus autem videns, venit ad eum; alligat vulnera eius, &c.
 I. Impositum umento ducit in stabulum.

A D N O T A T I O.

A. **D**OCUIT IESVS, quæ hoc Euangelio continentur, in ciuitate Capharnaum ad mare Galilee; ibi Legisperitus tentans interrogat Christum.

B. Hinc Reges, illinc Prophetæ manus in caelum tendunt, quasi dicant: Vtinam disrumperes caelos, & descenderes. Rorate caeli desuper, & nubes pluât iustum, aperiatur terra, & germen Saluatoris. Desiderabât quidē vehemēter videre diem Christi, & non viderunt tamen.

C. Ierosolyma ad Occidentem.

D. Ierichus ad Orientem ad vigesimum lapidem: in medio spatio montes Domim, & nemora, in quibus latrocinia & caedes fiebant frequentes: in his montibus refertur ex parabola incidisse viator in latrones, cum Ierosolymis discedens Ierichunta iter haberet.

E. Adoriuntur latrones viatorem, dispoliant, crudeliter vulnerant, abeunt deinde seminiuo relicto.

F. Sacerdos suo corporis cultu, qui videns vulneratum & miserum hominem, praterit illum tamen, nec misericordia prosequitur.

G. Similiter facit Leuita.

H. Samaritanus veniens ad eum, & videns tantam crudelitatem, & hominis miseriam, misericordia commotus, ex iumento descendens ad illum accedit; medetur vulneribus, ut potest, in-

fuso vino ad expurgandum, oleo ad leniendum & sanandum.

1. Impositum suo iumento ducit ad stabulum, id est ad publicum hospitium, & collocat in hospitio, & quod supererat diei tum nocte illa eius ipse per se curam agit: deinde cum necessariū esset discessurus, prolatis duobus denarijs, id est octo caroleis cum quaternis denariolis, qui faciunt septem solidos vulgares, eos dat hospiti, & illius ut curam gereret committit: ne dubitaret ultra acceptum argentum, siquid opus esset erogare, se illi redditurum quicquid supererogaret. Facunda sensibus est hæc parabola; sed quia non licet multa in Adnotationibus commentari, illud excipiamus. Incidimus in latrones, quoties è vita spirituali, quæ in visione & perceptione diuinae pacis versatur, declinamus in mundi instabilitatem, nec tenorem spiritus tenemus: ibi incurrimus in Demonum latrocinium, & vitiorum plagas. Hæc ferè cum continenter fiunt, continenter ad Samaritanum Christum accurrendum est, qui nostri misertus curet vulnera, curam nostri gerat tum per se, tum per Angelos & Sanctos, tum per Ecclesie ministerium. Agnoscamus autem nihil nos posse homines inuare sine Christo, in Christo posse: huic fidamus in nostris ministerijs, & viribus, & industria, sine hoc nulli.

M E D I T A T I O.

SIstu, Domine Iesv bone & magne, in stacula benedictus. Amen. Aperuisti mihi hodie mirabilia de lege tua; fructum, quod aspirare debeamus in oratione. Nā te cum in te non videamus in hac mortalitate (lucē enim habitas inaccessibilem, quæ lux tu es, & substantia tua lux est infinita) aliam nobis gratificaris lucem, alia videnda; quæ non sunt id, quod tu; significationem tamen dant illius tuæ infinitæ lucis, & tui. Lux hæc creata quidem est; sed supra omnem naturalem lucem est, & donum tuum est, in quo significatio datur tuæ infinitæ lucis & tui modo ineffabili. Dissipat hæc lux mentis cogitationes prauas, ignorantias illustrat, difficultates expellit importunas, & extirpat noxias inclinationes, incutit cordi iustum diuinum illum tuæ virtutis. Da nobis, sancte Domine, hanc lucem frequenter, quādoquidem videmus illam te da-

re nolle continenter. Omitto hic dicere, quæ exhibere soles in oratione vidēda in vita tua, in passione, in morte, in alijs mysterijs, sensus spiritus, experimenta interna ac motiones & in mysterijs ipsis lumen tuæ illustrationis: quæ autem hæctenus dixi omnia, disponunt de tua gratia nos; ut ea præterea audiamus, quæ videre non possumus, hoc est, ut ad res illas animum attendamus, quod lux illa te ita disponente non attingit. Vtinam, quæ hic ego balbutio, percipere possim, vel cum fructu sentire. Hæc dona tua, Iesv magne, mirifica sunt: & partim quidem attingere intelligo ad fidei perfectionem, partim ad spei, tum ad alia diuina dona; omnia verò applicant ad charitatem, id est, ad præcepti illius magni obseruantiam, quam hoc item Euangelio explicas. Quid enim in oratione post illa, vel etiam inter ipsa, quaerendum nobis tandem?

est? quò spectare debemus? Quò tu manu-
 eis, qui charitates infinita; ad amorem Dei, &
 charitatem: vt videlicet Deum perfecte dili-
 gamus ex toto corde, ex tota anima, ex totis
 vitibus, ex tota mente; & proximú, sicut nos
 ipsos. Verùm hic me mordet vermis meæ
 conscientie, Domine I E S V: qui enim, vel
 quando torum eor, animum, vires, mentem
 pono in Deo diligendo? Audi igitur, & quod
 dicam, repono in corde tuo altè, & exeteitio
 quotidiano confirma. Non solùm nihil præ-
 ponas amori Dei, sed illum reliquis omnibus
 antepone, & supra omnia Deum, & proptet
 Deum omnia dilige, & hoc præceptum, quod
 ad sufficientiã atinet, implebis, si præuenien-
 te gratia diuina nitaris. Verùm etiamsi hæc
 facere videaris, vel etiam expetiri aliquo sen-
 su spirititus, & ed peruenias, vt nihil tibi ea in
 te sis conseius; non tamen propterea iustifi-
 carus es: delicta enim quis intelligit? quis ad
 occulta cordis sui penetat? Porro autem per-
 fectè adhuc præceptum illud non implesti,
 dum eharitatem donum illud & virtutem ex-
 cellentissimam in corde tuo non habueris, &
 ex illo in me & per me operatus non fueris:
 eius enim vi ex toto corde, ex tota anima, &
 omnibus viribus, ex tota mente Deum diligi-
 ges & me; iuuabunt te simul ea, quæ videtis,
 & quæ audieris in spiritu. At verò, Domine,
 cum certus non sim, quando eharitatem sim
 consequutus, omnia mihi sunt incerta; ver-
 sor in magna spirititus ambiguitate. Quid igi-
 tur velles? vt euidentiã gratiæ tuæ haberes,
 vel fidè Catholicam? Intellige neutrum ho-
 rum desiderate te debere, vel consequi posse,
 è potentia hæc ordinaria: nam euidentiã na-
 turali illud nõ subest, nec ad id descendit Ca-
 tholica fides, cui falsum subesse non potest.
 Caueas verò à Luthetana gratiæ certitudine,
 quam ego per meam Synodum damnaui.
 Quid ergo? vis vt per miraculum hæc tibi eo-
 cedam? At hoc ad tentationem Dei spectat.
 Video, Domine, curiositatem esse meam, si
 amplius desiderem: sed tamen illud, etiamsi
 omni bono indignus sum, peto, benigne I E-
 S V, vt ne inquietum sit & incertum cor meú,
 videor enim videre aliam esse rationem ani-
 mum meum confirmandi. En tibi: fige cor

1. Cor. 4.
 Psal. 18

tuum in fide Catholica; ea non te faciet certú
 de tua gratia, ex illa tamen quasi è luce emet-
 get lumen quoddam quasi reflexum, quod
 cum timore coniunctum non finet animum
 tuum anxium, sed faciet bona spe delibutum.
 Huic addes sensus internos, & experientias
 spirituales, & signa alia, quæ soleo concedere
 ad indicandam gratiæ præsentiam: quæ om-
 nia, vt non attingunt ad fidei certitudinem,
 ita fat sunt ad animum confirmandum, vt so-
 let consolatio spiritualis. Illud autem anim-
 aduerte, quam tu per curiositatem inquirebas
 maiorem, quàm pro huius vitæ statu debes,
 gratiæ certitudinem, illam non assequi est vt-
 lius viatori homini: nam certitudo illa inhi-
 beret ac retardaret cursum vitæ spiritualis, qui
 cõtinuus esse debet ac perpetuus; debet simul
 in hæc mortalitate stimulum retinere peren-
 nis sui progressus; & sollicitum tenere cor le-
 gitime certantis, sed quietè, duleiter, confi-
 denter.

Loquutus es mihi ad eor, bone I E S V; sit
 tibi gloria sempiterna. Sed quis est fructus pa-
 rabolæ hominis, qui descendit ab Ierusalem
 Ierichunta? Cautionem tibi adiunxi vehe-
 mentem, vt de eaueas, vt illa dona, quæ acci-
 pis in oratione, ne amittas per negligentiam.
 Animaduerte te versari in Ierusalem, quando
 illa accipis dona; vide verò, ne inde relicta Ie-
 rusalem descendas Ierichunta, in fluxiles &
 mutabiles cogitationes vel actiones. Quòd
 si in ministerium sis egressurus tuæ vocatio-
 nis, ibi verò summa tibi cura, summo studio
 est nitendum, vt gustum ac sensum Ierosoly-
 morum, hoc est, donum Dei retineas; ne,
 cum in rebus getendis versaris, detrimetum
 facias tuæ salutis. Et tamen, vt estis fragiles, si
 lædat tuam pacem spirititus aut vires internas,
 vel veterator Dæmon, vel cogitationes, vel
 alix perturbationes, acutte ad me Samarita-
 num intenta oratione, contitione peccato-
 rum, & ad sacramentum Pccnitentiæ si opus
 fuerit; vt, si qua accepisti vulneta, ijs sanatis
 rursum confirmator ac viuacior in aciem de-
 scendas, & retineas Ierusalem eum prodis ad
 Iericho & actiones tuas. Ita faciam Domi-
 ne I E S V: Samarita summe, adiuua me.
 Amen.

DOMINICA XIII. POST PENTECOST.

Curat IESVS decem leprosos.

Luc. xvij. Anno xxxij.

81
cxxxviii

A. Castellum in Samaria, ubi leprosos sa-
navit IESVS.

B. Domus extra Castellum, ubi leprosi
vitam misere sustentabant.

C. Cum iret IESVS in Castellum,
occurrunt ei decem leprosi, clamant;
IESV preceptor, &c.

D. Videns illos IESVS dicit; Ite osten-
dite vos Sacerdotibus.

E. Dum irent mundantur omnes.

F. Unus tamen solus videns se mundatum
redit, & voce magna providens in
faciem ante IESVM, gratias egit.

DOMINICA DECIMATERTIA⁵³³
POST PENTECOSTEN.

Curat IESVS decem leprofos.

LVC. XVII.

Anno XXXIII.

In cxxxviij. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxviij.

81.

- A. Castellum in Samaria, vbi leprofos sanauit IESVS.
B. Domus extra castellum, vbi leprosi vitam miserè sustentabant.
C. Cùm iret IESVS in castellum, occurrunt ei decem leprosi, clamant: IESV Præceptor, &c.
D. Videns illos IESVS dicit: Ite, ostendite vos Sacerdotibus.
E. Dum irent, mundantur omnes.
F. Vnus tamen solus videns se mundatum, redit, & voce magna, procidens in faciem ante IESVM, gratias egit.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVII.

ET factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam, & Galilæam. Et cùm ingrederetur quoddam^a castellum, c^occurrerunt ei decem viri^b leprosi: qui steterunt à longè: & leuauerunt vocem, dicentes: IESV Præceptor, misere nostri. Quos vr^d vidit, dixit: Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est, dum c^oirent, mundati sunt. f^o Vnus autem ex illis, vr^d vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciè ante pedes eius, gratias agès: & hic erat Samaritanus. Respondens autem IESVS, dixit: Nónne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade: quia fides tua te saluum fecit.

ADNOTATIO.

A. Castellum in Samaria: per mediam Galilæam enim & Samariam habebat iter Ierosolymam IESVS, non amplius rediturus in Galilæam ante passionem. Premiserat autè Iacobum & Ioannem in ciuitatem Samaritanorù, vr^d pararent illi: quibus repulsis, non tamen propterea noluit Samaritanos beneficio prosequi; abiens enim in aliud Castellum, leprosos eorum curauit.

B. Domus extra oppidum, vbi decem leprosi se parati ab hominum consuetudine vitam miserè sustentabant.

C. Et hi quidem exciti celebritate nominis Christi transseuntis, ei obuiam procedunt; & ad genua omnes prouoluti, suppliciter leuata voce dicunt: IESV Præceptor, miserere nobis.

D. IESVS illos oculis sua etiam misericordie primùm aspicit, deinde dicit eis: Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Numquã nõ significat Christus in sanandis infirmis, vel mortuis suscitandis virtutem Sacramentorù, institutù, ac rationem. Hic etiam ministerium indicat sacramenti Pœnitentiæ, confessionem item; iubet enim ad Sacerdotes ire, & lepram manifestare: mundat etiam lepram antequam se Sacerdoti aperiant, dum ad eum pergerent; vr^d solent per contritionem remitti peccata ante confessionem, vel sacramentalem absolutionem, ex harum voto.

E. Leprosi abeuntes versus Ierosolymam, in itinere à lepra liberantur: & ex his vnus tantummodo redit ad IESVM gratias acturus, alij immemores beneficij discedunt.

Yy 3

F. Vnus

F. Vnus (& Samaritanus quidem, cum alij essent Iudæi) ut sensit in se etiam interius beneficium; se non solum à lepra carnis, sed spiritus sanatum; exclamans, & magnificans Deum redit, procidit in faciem suam ante IESU

S V X, & gratias illi agit. Vtinam non esset hoc exemplum frequens; ut è decem ne vnus quidem agnosceret beneficium, quod accipit in absolutione sacerdotis, qua remittuntur in Christo peccata.

MEDITATIO.

Sciebam, quòd essem leprosus; sed nunc excitaisti me, Christi IESU bone, ut agnoscam in me multas esse decades leproforum. Decem enim sunt in me leprosi; exteriores quinque sensus, visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus, cum sibi respondentibus spiritualibus quinque. Iam enim primùm quinque sensus externi ex fomite, qui in nobis perseverat, malè ac variè affecti sunt, leprosi sunt; cum maiorem indes concipiunt infectionem ex impuritate obiectorù & sensationum. Morbosa enim sunt omnia sensuum obiecta, vnde & sensuum operationes; ut mundus totus corruptus est tanta peccatorum spurcicia & contaminatione: augemus nos continenter nostris peccatis illam contaminationem. Adduntur quinque sensus spiritus, qui his sensibus opportunè respondent: visui & auditui, fidei sensus duo; olfactui, sensus spei; tactui & gustui, duo item sensus amoris siue charitatis. Hi ergo sensus spiritus, qui fructuosi admodum esse possent, sunt tamè in nobis valde informes & imperfecti, atque è nobis quasi leprosi. Succedunt quinque interiores sensus animæ; communis videlicet sensus, imaginatiua siue phantasia, æstimatediua, cogitativa siue dianca, & memoria. Hi sensus (heu miseriam!) etiam corrupti sunt magis, ac magis leprosi: concipiunt enim ab externis, eorumque operationibus, suas contaminationes, & de suis operationibus addunt plures; qui, cum magis accedant ad intellectus, voluntatis, & spiritus operationes, eò sua corruptione obsunt magis. His præterea sua proportione respondent quinque spirituales sensus: Communis, cum deuotè mouent sensuùm exteriorum obiecta in eorum præsentia sua varietate & collatione: Imaginatiua, cum Æstimatediua, subseruit meditationi; illa dat spiritus intelligentiam, hæc mouet ad sinceros affectus animi: Cogitativa fructum meditationis traducit ad contemplationem: Memoriam tandem fidele ministerium conseruat omnes sensationes cum suis spiritus fructibus, & opportunè eas repræsentat ad orationis v-

sum. Ad hos sensus attinent diuinæ reuelationes, quæcumque sunt per phantasmata atque imagines. Neque verò ad hos non deriuantur sui sensus spirituales fidei, spei, & charitatis, ut ad exteriores, & quidem copiosius, atque sublimiùs, maioriq; cum spiritus utilitate. Per omnes autem sensuum decades quantæ peruagantur imperfectiones in nobis! quot sese adiungunt euestigiò, etiamsi puræ illæ incipiunt esse, operationes! Porrò autem qui possum meos illos decem leprosos prætereire, hoc est decem præceptorum legistuarum obseruationes; in quas, quàm multæ incurrunt infirmitates, negligentia, & impuritates? Vides, Domine IESU sancte, quàm multos leprosos ego habeam: & in omnibus clamo ad te, & à longè quidem; longissimè enim à te absum cum tanta leproforum multitudine. propterea clamo magis; adiuua clamorem meum, ut ad tuas aures misericordiæ & pietatis perueniat: ingens enim erit clamor si ad te pertingat, si audias, si iuues. Intellego simul de tua gratia tunc fore clamorem maiorem, si ex profundis clamem ad te, & quòd profundius id faciam & longius, eò maior erit clamor meus ad te. Qui enim temerè, vel superbè, vel quasi ex se ad te contendit accedere, is longè recedit: qui contrà profunda id facit humilitate atque animi simplicitate, is quòd hoc facit & veriùs & profundius, eò magis ad te fontem salutis & vitæ accedit. Adiuua IESU Præceptor, sana infirmitates & lepras omnes. Misere mearum leprarum, tu es salus nostra, tu Saluator, tu præceptor noster: præcipe Domine, & sanabor. Quòd si in hac mortalitate relinquis ad exercitiùm nostras fomitis & aliorum hostium nostrorù impugnationes atque importunitates, ut facere soles de tua sapientia, illud oro, Domine, ut quàm plurimas sopias; & quæ erunt residuæ, ut de his mihi victoriã perpetuam gratificeris; & facias, ut ex tuis donis in meis operationibus spiritus verfer, & ita utar potentijs meis, ut earum imperfectiones vel infirmitates ne operationes meas cõtaminent. Amen.

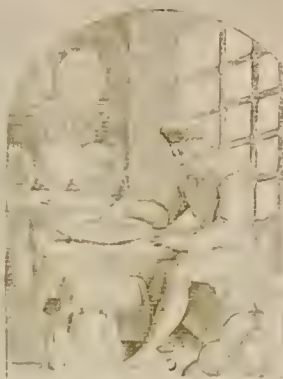
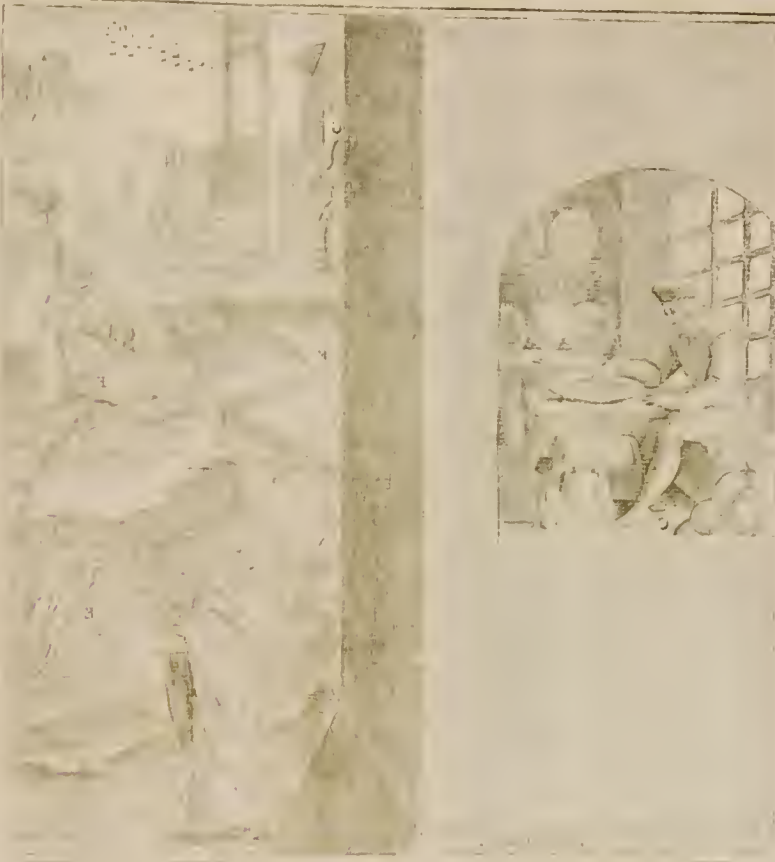
DOMI-

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN.

Post Christi transiitum habentium Pascha

17
1721

1721

A. In die Ascensionis Christi...
B. In die Pentecostes...
C. In die Trinitatis...
D. In die Pentecostes...

A. In die Ascensionis Christi...
B. In die Pentecostes...
C. In die Trinitatis...
D. In die Pentecostes...

DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN.

In die Ascensionis Christi...

DOMI

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN.

Docet Christus fiduciam habendam Deo.

Matth. vi. Anno xxxi.

23

cxxxix

Carl. de Millery fecit.

- A. Mons Thabor, & campestris locus
vbi docet Christus.
- B. Pro priore Euangelij parte, homo pius
describitur, qui totus est in caelum
intentus, vbi thesaurizat.
- C. Alter, qui totus inhiat lucris caducis,
merces, aurum, domum, suppellectilem
amplam anxie parat.
- D. Iubet IESVS respicere aucs, vt quas

- Deus alat de cibo non sollicitas.
- E. Tum ornatum liliorum, quae non laborant,
neque nent.
- F. Pratum herbis, ac floribus conuultum.
- G. Salomon in Domo sua magnificentissime
vestitus, illis conferri non potest.
- A. Docet ex his; Nolite solliciti esse. Quae
primum regnum Dei, &c.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

Euangelium legitur feria v. Dominica iij. Quadrages. Inde petatur imago et adnotatio 28.

DOMINICA DECIMA QVARTA ⁵³⁵

POST PENTECOSTEN.

Docet Christus fiduciam habendam Deo.

MATTH. VI.

Anno XXXI.

In cxxxix. imaginem Adnotatiuncula.

cxxxix.

23.

A. Mons Thabor, & campestris locus, ubi docet Christus. B. Pro priore Euangelij parte homo pius describitur, qui totus est in calum intentus, ubi thesaurizat. C. Alter, qui totus inhiat lucris caducis; merces, aurum, donum, suppellectilem amplam anxie parat. D. Iubet Iesus respicere aues; ut quas Deus alit non	<i>solicitas.</i> E. Tum ornatum liliorum; que non laborant, neque nent. F. Pratum herbis ac floribus conuestitum. G. Salomon in domo sua magnificentiissime vestitus illis conferri non potest. A. Docet ex his: Nolite solliciti esse. Quærite primum regnum Dei, &c.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VI.

IN illo^a tempore dixit Iesus Discipulis suis, Nemo^b potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire & c^c mamonæ. Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quàm esca: & corpus plusquam vestimentum? Respicite^d volatilia cæli, quoniam non ferunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vester cælestis pascit illa. Non vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrùm cogitans potest adijcere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate^e lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec^g Salomon in omni gloria sua cooperatus est sicut vnum ex istis. Si autem^f scænum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit; quanto magis vos modicæ fidei? Nolite ergo^a solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia Gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum Regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis.

ADNOTATIO.

A. **M**ons Thabor, tum campestris locus ad mōtis radices, ubi hæc docuit Christus.

B. *Vi primam partem Euangelij pictura indicet, describitur homo pius, qui oculos & animum habet in calum intentum, ubi sibi æternas opes thesaurizat suis operibus bonis in Christo.*

C. *Alius inhians lucro & mammonæ (qui nihil minùs quàm cælum cogitat) colligit merces, vasa pretiosa, pecuniam, splendidam domum parat, que illum seruum auri ac Dæmonis faciant, & sepeliant in inferno.*

D. *Aues, quas alit Deus non laborantes neque sollicitas.*

E. *Lilia, quæ cum pulcherrimos flores producant, crescunt, & neque laborant, neque nent.*

F. *Pratum, & in eo amœnus & iucundus fœni viror, quod tamen facillè in clibanum conijci solet: illud autem Deus virore & incunditate vestit.*

G. *Salomon Rex in sua gloria magnificentissimè vestitus, in folio regni sui.*

Iam si volucres, si alias animantes omnes, si plantas Deus vestit, conseruat, gubernat diu-

na sua providentia, quorum decori naturali nec Salomonis quidem magnificentia vestitus est comparanda; quid animo sumus homines Christiani angusto & deiecto, ut de nostro vel vestitu vel vestitu ita simus solliciti? Quasi è nostra sollicitudine illa pendeant & gubernentur, non è Dei providentia suavissima.

A. *Totam igitur sollicitudinem in Deum conijciamus vnicè, atque si nos nihil essemus cooperaturi. Addamus tamè fideliter cum animi nostri simplicitate & demissione nostram industriam, nostram cooperationem; nec velimus ex nimia sollicitudine ad aliud extremum transire, & in arrogantiam atque in sublime tolli, & Deum tentare: queramus regnum Dei, & iustitiam eius ac iustificaciones, & hæc omnia, de quibus sumus solliciti anxie, nobis adjicientur & prouentent. iustitia enim & Spiritus Dei facient, ut nostram operam adducamus fideliter: quòd si nullà nostrà id possimus vel operà vel industrià, Dominus ipse pro sua benignitate nobis prouidebit.*

MEDITATIO.

1. Reg. 8. **P**lanè ita est, Domine I E S V, etiam in nobis, ut populo Israël dixit Elias Propheta tuus: claudicamus in duas partes, & duobus Dominis continenter seruimus; quod tamen frequentè vel non intelligimus, vel excusamus. Neque verò hïc de illis loquat, qui confitentur te esse Dominum vnum cum Patre & Spiritu sancto, factis autem negat: hi enim planè quidem nolunt duobus Dominis seruire, sed vni Dæmoni, cuius voluntatem faciunt, cui seruiunt, & eum vnicè Dominum factis profitentur. Neque de illis hic profequar dicere, qui cum Sacramentorum vsum frequentent, & videantur alioqui vitam viuere inculpatam; in perpetua tamen sunt auiditate vel diuitiarum, vel dignitatum ecclesiasticarum, vel omnino honorum sæculatium. Hunc autem animi sui statum constantè excusant. ego tamen illos non possum probare: videntur enim hi, si non tibi, Domine, seruire ac simul mammonæ, certè tibi obtemperare non sine mammona. Ego quidem illos dånare non audeo grauioris impuritatis; tu enim solus cotiduum scrutator es: tamen vellementer mihi displicent illorum illæ actiones, si

quæ præter te aliquid quærunt, & nõ ptimùm te & vnicè quærunt, te solum desiderantes; nec ad te solum aspirant, ad te solum tendunt, & alia desideria omnia in pelagus immissum tuæ sanctæ voluntatis non immittunt; vt sopitis atque sepultis illis auiditatibus, videant in luce tuæ bonitatis, quid sibi eligendum sit, quid consecretandum. Verùm dum hæc dico, bone & sancte I E S V, vrget me mei animi conscientia, vt alijs ommissis de me cogitem. Quid tu? non similitet facis; qui tamen perfectionem vitæ professus es, Christi consilio & auctoritate. Age, elegeris statù perfectionis purè; nunc quàm purè, quàm perfectè illum obis? Perspicè attentius: quoties tu ad Deum spectas absque mammona: id est, purè & illibate Deum amas, & illum alijs tibus omnibus vnicè atque simpliciter anteponis; & non immisces tuis actionibus, illis etiam spiritualibus, sexcentas imputitates, à sensu, ab intellectu, à voluntate? Quot animi distractiones patetis, non solum è tua culpa deriuatas; sed etiam quas spontè sectaris, aperta culpa suscepratas? Breuiet: quando tandem vnionem illam tui spiritus ac mentis, ac tui intelle-

intellectus ac volūtatis in Deum, eiusque bonitatem exerce vel consequeris; in qua vnus Domini professio est, & spiritalis sensus? Rursum verò animaduerte, quā anxie, quam sollicitè de rebus externis cogites & agas, siue etiam internis; quā non intelligas Deum esse rerum omnium creatorem, conseruato-rem, gubernatorem; tuam sollicitudinem ferè tam esse improuidam & arrogantem, vt videaris in sublime tolli, & partes quæ Dei sunt propriæ quasi velle assumere, vel ita illam exerce sollicitudinem, quasi Dei prouidentia infinita non confidas. Ita est, Domine: mihi hæc te adiutore displicent, sancte I E S V: impuritate quidem actionum mearū agnosco, & ips commoueor vehementer, vbi audio tam acriter, tanto cum molimine & terrore, cum tanta maiestate: *Ego sum Dominus Deus tuus: non habebis Deos alienos coram me.* & rursum: *Audi Israel, Dominus Deus tuus Deus vnus est. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua:* quod item tu dixisti in Euangelio tuo; & in anima mentem & intellectum concludi declarasti, in fortitudine vires. Et verò eisdem præceptis instructus, video illi actionum impuritati me posse mederi in te, si non solūm fidei diuinam lucem in his præceptis percipiam, sed gratia diuina nitens, & ex illa vim accipiens, illique cooperans, vnitatem Dei; vnitatem Domini, charitatis vnitatem intimo corde, anima, mente, omnibus viribus concipiam, atque operibus exprimam. Ad quod etiam si non possimus perfectè in hac mortalitate peruenire, vt desideramus, &

semper aliquid sit futurum, quo possimus in hac perfectione crescere, tamen illud à te petimus, bone I E S V, vt nullæ nostræ imperfectiones, quas scimus & frequētes esse & quotidianas, illam virtutem vniōis debilitent; sed potius ex nostra debilitate prouentum humilitatis facias, vt feruentiores etiam ex imperfectionibus euadamus, compuncti atque excitati. Iam verò vt excuriamus nostras diffidentias, ac nimias illas sollicitudines, tu, Domine I E S V, sapientissime prouidisti. Nam cum scias desiderium animæ nostræ vanum esse & impotens; quid quærere, quò ferri deberet, vbi quiescere, benignissimè ostendisti; & ita ostendisti, vt vires dares, in quibus & alia desideria omnia, omnes nostræ operationes conquiescerent, & vitam acciperent. Quis enim est, qui (si regnum Dei & eius iustitiam semel animo concupiscat, corde corripiat, & cordi infigat) aliud vel quærere, vel desiderare conari possit; & non potius in eo se omnia consequutum esse agnoscat & sentiat? Gustum igitur nobis gratificare, Domine I E S V, regni cælestis, tuæque gloriæ sempiternæ; cum hoc coniunge feruens ac plenum desiderium iustitiæ tuæ, atque tuarū iustificationum: da vt his insistamus, in his toti simus, in his nos fideles exhibeamus tibi cooperatores; & euanescent illæ timiditates, illæ diffidentia nimia, illæ sollicitudines: ibi lucem tuam reperiemus, in qua illud similiter videbimus, quando sollicitudo in Deo erit adhibenda; & pacem inueniemus per tuam doctrinam & gratiam, magne I E S V, in te. A M E N.

DOMINICA DECIMA QUINTA

POST PENTECOSTEN.

Ad Naim suscitatur filius viduæ.

Euangelium legitur feræ quintæ post Dominicam IIII. Quadragesimæ; inde petatur imago XXVIII. & Adnotatio LX. Anno XXXI.

DOMI-

DOMINICA DECIMASEXTA
POST PENTECOSTEN.

Sanatur Hydropicus.

LVC. XIII.

Anno XXXII.

In cxl. imaginem Adnotatiuncula.

cxl.

48.

<p>A. Domus Principis Pharisæorum in Capharnaum.
B. IESVS ingressurus domum.
C. Hydropicus ante eum stans.
D. Obseruant eum Pharisæi.
E. Respondet eis IESVS: Si licet Sabbato curare?
F. Ipsi tacent.</p> | <p>B. IESVS apprehensum sanat hydropicum; & subdit parabolam de asino, qui in puteum incidit.
E. Extrahunt asinum de puteo die Sabbati.
F. Mensa & conuiuium, in quo iubetur vnus à primo ad vltimum locum descendere; contrà alter ascendere.</p> |
|--|--|

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XIII.

ET factum est cùm intraret ^bIESVS in ^a domum cuiusdam Principis Pharisæorum Sabbato manducare panem, & ipsi ^dobseruabant eum. Et ecce homo quidam ^chydropicus erat ante illum. Et ^brespondens IESVS, dixit ad Legisperitos, & Pharisæos, dicens: Si licet Sabbato curare? At illi ^dtacuerunt. Ipse ^bverò apprehensum sanauit eum, ac dimisit. Et respondens ad illos, dixit; Cuius vestrum ^e asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autem & ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos; Cùm ^f inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo; & veniens is, qui te & illum vocauit, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere. sed cùm vocatus fueris, vadē, recūbe in nouissimo loco: vt, cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria corā simul discumbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.

ADNO-

A. Dom.
B. IES.
C. Hy.
D. Ob.
E. Res.
F. Ipsi.

DOMINICA XVI. POST PENTECOST.

Sanatur hydropicus.
Luc xiii. Anno xxxii.

48
cxl

A. Domus Principis Pharisæorū in Capharnai.	B. IESVS apprehensum sanat hydropicum,
B. IESVS ingressurus domum.	et subdit parabolam de asino, qui
C. Hydropicus ante eum stans.	in puteum incidit.
D. Observant eum Pharisæi.	E. Extrahunt asinum de puteo die Sabbati.
B. Respondet eis IESVS; Si licet Sab-	F. Mensa & conuiuium, in quo iubetur
batho curare?	vnius à primo ad vltimum locum
D. Ipsi tacent.	descendere; contra alter ascendere.

ADNOTATIO.

A. **S**plendida domus Principis Phariseorum
in Capharnaum.

B. **I**ESVS vel ante ianuam, vel iam intra
ianuam domus Principis: viroque enim modo
legitur, & verti potest, cum intraret, & cum
introisset, quod est Græcè ἐν τῷ εἰσελθεῖν.

Mis.
intraret.
Alij intrat-
set.

C. Antequam ergo asideret mense **I**ESVS,
asabat hydropicus homo ante ipsum, & non an-
debat petere ab eo, ut sanaretur, propterea quod
esset Sabbatum, & obseruarent eum Pharisei
& Legisperiti, an Sabbato curaret;

D. Quod ipsi per hypocrisim & superstitio-
nem damnabant.

B. Hæc sciens **I**ESVS, respondet; ut illo-
rum curet errorem, & miseri hominis hydropi-
sim sanet. Sed quod est **I**ESV responsum? Pri-
mum sciscitatur, num liceat Sabbato curare.

D. Ipsi tacent.

B. Fit autem eius plena & apposita responsio,
ubi apprehensum sanat hydropicum, siue dubi-
tarent, siue damnarent. Cum autem ibi tacerent,
rursum respondit: Cuius vestrum asinus aut
bos in puteum cadet, & non continuo extra-
het illum die Sabbati? Quo enim pacto nos
externæ orationi respondemus, ita Christus in-

ternæ, siue exterius, siue interius, respondere &
poterat & solebat. Hic bis respondet tacentibus:
nec solum respondet, sed illos insipientiæ coar-
guit, tanta efficacia, ut respondere non possent.
Sanatus vero hydropicus facile intelligitur si-
gnificare eum, qui diuitiarum siti reiecta, diui-
tiarum etiam tumorem deponit, dat pauperibus,
quæ possidet, & Christum sequitur, siti & onere
plusquam intercute lenatus.

E. E fossa extrahitur asinus Sabbato, quæ est
coargutio Iudeorum. quasi dicat Christus: Cur
adeo estis iniqui, o Legisperiti & Pharisei, ut
vestris damnis die festo provideatis labore ve-
stro, opere, industria; & me prohibeatis solo
verbo sanare miserimorum hominum infirmi-
tates?

F. Mensa ad conuiuium parata. In hac deij-
citur à primo confessu vnus ad ultimum, alius
ab ultimo ad primum promouetur; quæ est pa-
rabola Christi ad confutandam eorum arrogan-
tiam, qui primas in rebus omnibus ambiunt: ij
enim nihil aliud quàm ad ultimas ex ambitu se
deiciunt: itaque via est certa ad perfectionem
vitæ Christianæ & diuinæ contemplationis hu-
militas.

MEDITATIO.

Certum est mihi, Christe IESV, te domum cuiusdam Principis Phariseorum intrasse, quis autem hic fuerit, ignoro, nisi quod primarius erat, ut puto, inter Phariseos, vitij scilicet Phariseorum insignis, hypocrita, cæcus, arrogans, superstitiosus, maliciosus, veritatis tuæ oppugnator. Ego ille sum Phariseus, benigne IESV, omnibus vitij non solum Phariseorum coopertus, sed alijs plurimis. Primus sum omnium peccatorum: sed illud gratia tua habeo, quod tuam doctrinam probo, in illam toto pectore incumbere desidero.

Rom. 7. Verum, bone Magister, non facio quod volo, sed quod nolo, & quod in me habitans peccatum vult, illud facio continenter, indies etiam augeo impotenter. Quis me liberabit à corpore mortis & perditionis huius, nisi tu gratia tua, nisi tu magne IESV? Et nunc, Domine, video me esse hydropicum. Ebibit anima mea è vanitatibus sæculi multa nimis; ebibit è consolationibus Spiritus sua socordia & abusu, propinat philautia: ita autem ex his a-

Ioan. 4. quis potatur, ut irritata sitis identidem euadat intolerabilis & infinita. Et quamvis hæc agnosco, tamen deceptione ductus, non peto in oratione ab his mundari; ut non audebat hydropicus à te petere sanitatem, propter Phari-

seorū errorem. Ego enim meas imperfectiones secutus insisto festum consolationum agere in oratione, & ferè nihil à te peto, quæ tantè est substantia & finis orationis. En peto, Domine, nec volo audire meam animam Phariseos: Sana animam meam, sicim illam noxiam sistere; deinde expelle aquam, qua tumidus sum & deprauatus: hoc obsecro facias benigne IESV, etiam si vel non petam, vel non bene petam, vel negligenter petam. Nam peto alioqui Domine, etiam si non explicem apud te, id est, vehementer desidero; quæ est petitio apud te manifesta, ut hydropici fuit: & simul medere, Domine, illi meam negligentiam, vel imperfectioni petitionis: ita fiet, ut ab hydropici liberatus intelligam tuam increpationem, & meam in oratione deceptionem. Totus enim sum in festo & lætitia meditationis; illa me oblecto, nec curo tibi mea peccata offerre curanda, non obsecro te; quasi oratio sola illa esset, quæ versatur in meditatione mentis, ac rerum sublimium speculatione, & non potius in petitione, obsecratione, & gratiarum actione. Mea mala ego intelligo, Domine, de tua gratia; sana illa bone IESV, ut in oratione possim versari fructuose, ut tu vis. Amen.

DOMINUS NOSTER IESUS CHRISTUS

IN TERRA NATA ET IN CAELIS REGNANS

A. ...	... in ...
B. ...	... in ...
C. ...	... in ...
D. ...	... in ...
E. ...	... in ...

DOMINICA XVII. POST PENTECOST.

De primo mandato interrogatur IESVS.

Matr. xxij. Mar. xij. Luc. x. Anno xxxij.

95
cxli

A. Templum, quo post e celebrem ingressum in urbem, quotidie iniebat IESVS, ubi consultauerat primum Herodianos, dein etiam Sadduceos.

B. IESVS cum discipulis.

C. Sadducei spectantes quorsum Phariseorum euaderet oppugnationem.

D. Multitudo Phariseorum, ante quos magister legis doctor IESVM de primo mandato a Phariseis subornatus, interrogat.

B. Respondet IESVS, primum mandatum est. Audi Israel Dominus Deus tuus, Deus unus est; & diliges &c.

D. Confirmat responsum IESV Phariseus, etiam amplificat, audit. Non longe es a regno Dei.

B. Acriter interrogat Phariseos, audiente omni populo Christus cuius filius est, citans eestem Dauidem.

D. Nemo poterat ei respondere verbum, nec ausus est ullus illum amplius interrogare.

DOMINICA DECIMASEPTIMA 54^r

POST PENTECOSTEN.

De primo mandato interrogatur IESVS.

MATTH. XXII. MARC. XII. LVC. XX. Anno XXXIII.

In cxli. imaginem Adnotatiuicula.

cxli.

A. Templum, quod post celebreni ingressum in urbem quotidie veniebat IESVS: ubi confutauerat primum Herodian os; dein etiam Sadduceos. B. IESVS cum Discipulis. C. Sadducei spectantes, quorsum Pharisaorum euaderet oppugnatio. D. Multi uero Pharisaorum, ante quos magnificus legis Doctor IESVM de primo mandato à Pharisæis subornatus interrogat.	B. Respondet IESVS: Primum mandatum est; Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus vnus est, & Diliges, &c. D. Confirmat responsum IESV Pharisæus, etiam amplificat: audit: Non longè es à regno Dei. E. Acri er interrogat Pharisæos, audiente omni populo: Christus cuius filius est? citans testē Dauidem. D. Nemo poterat ei respondere verbum, nec ausus est vltus illum amplius interrogare.

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

In illo tempore. Pharisæi autem audientes quod silentiū imposuisset Sadduceis, conuenerunt in vnum:

Et accessit vnus de Scribis qui audierat eos conquirentes: & videns quoniam illis bene

&

responderit, interrogauit eum quod esset primum omnium mandatum.

interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege?

IESVS autem respondit ei; Quia primum omnium mandatum est: Audi Israël, Dominus Deus tuus Deus vnus est.

Ait illi IESVS:

Et diliges Dominū Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua.

Hoc est primum mandatum.

Hoc est maximum, & primum mandatum.

Secundum autē simile est illi;

Secundū autē simile est huic:

Zz

MARC.

*Diliges proximum tuum tamquam te ipsum.
Maius horum aliud mandatum non est.*

Diliges proximum tuum, sicut teipsum.

In his duobus mandatis uniuersa lex pendet, & Prophetæ.

Et ait illi Scriba; ^a Bene Magister in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum: & ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine; & diligere proximum tamquam seipsum, maius est omnibus holocaustis & sacrificiis. IESVS autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi; Non es longè à regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare.

Congregatis autem Pharisæis, interrogauit eos IESVS, dicens: Quid vobis videtur de ^b Christo? cuius filius est? Dicunt ei: Dauid.

*Et respondens IESVS, dicebat docens in templo;
^b Quomodo dicunt Scribae Christum filium esse Dauid? Ipse enim Dauid dicit in Spiritu sancto;*

Ait illis:

Quomodo ergo Dauid in Spiritu vocat eum Dominum, dicens:

Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christum filium esse Dauid, & ipse Dauid dicit

in libro Psalmorum;

Dixit Dominus Domino meo: sede à dextris meis,

Dixit Dominus Domino meo: sede à dextris meis,

Dixit Dominus Domino meo sede à dextris meis,

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

*Ipse ergo David
dicit eum Dominum,*

*David ergo Dominum
illum vocat,*

Si ergo David vocat eum
Dominum, quomodo filius
eius est?

& unde est filius eius?

Et^d nemo poterat ei respon-
dere verbum: neque aufus
fuit quisquam ex illa die eū
amplius interrogare.

& quomodo filius eius est?

*Et multa turba eum
libenter audiuit.*

ADNOTATIO.

A. Post celebritatem ingressus Christi in ur-
bem Ierosolymorum, ante eum diem quo
passus est, quotidie in templum veniebat IESVS
à monte Oliueti, vel à Bethania, & eodem ad
vesperum decedebat; quibus diebus excellenter
per multa docuit, & sapè illi sunt infidiatu iu-
dæi. Quod autem ad hoc Euangelium pertinet:
per discipulos suos & Herodianos illum fuerunt
primum aggressi Pharisæi, de tributo quod Cæ-
sari pendebant. Iudei: quibus cum prudentissimè
respondisset, & mirarentur omnes, taciturnitate
verò sua præ se ferrent discipuli Pharisæorū
& Herodiani se esse victos, erubescerent simul
necessariò Pharisæi, tamen si dissimularent rem
ad se attinere; successerant Sadducæi, & sum-
mū argumētum, quo suam hæresin confirmabāt,
illi obiciunt, de muliere & septem maritis, &
resurrectione. Quibus nem cum sapientissimè
respondisset, & ex Scribis vnus persuasus apud
se esset illum rectè Sadducæis respondisse, nec es-
set quisquam tam impudens, qui illum amplius
auderet interrogare: tamen Pharisæi, cum viderent
aduersarius suis Sadducæis esse imposium
silentium, subdole ipsi armant illum ipsum è sua
calumniâ Scribam, legis Doctorem, phylactericis
onustum & simbriis circumseptum, qui veluti
solus IESVS adoriretur. Aderant illi quidem
discipulorum, sed dissimulantes tamen: vt, si ille
vinceretur à Christo, solus esse confusus videretur.
sin vinceret, tum ipsi se aperirent, & victo-
riam sibi arrogarent insolenter. Igitur esto

C. Sadducæi spectantes, quorsum euaderet dis-
ceptatio Pharisæorum.

D. Pharisæorū multitudo, inter quos Doctor
ille magnificus eminet; post Pharisæos eorum
discipuli & Herodiani consistunt. Ille legū iu-
risq; peritus (persuasus tamen, vt dictum est,
quod bene Sadducæis respondisset IESVS) inter-
rogat, quodnam sit magnum illud mandatum,
& primum in lege.

B. Respondet Christus, esse primum omnium
& dignitate & ordine: Audi Israël, Dominus
Deus tuus Deus vnusest: & diliges Dominū
Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota ani-
ma tua, & ex tota fortitudine tua. In primo e-
nim decalogi præcepto, quod est de fide vnitas
Dei, cōprehenditur Dei perfecta dilectio, nec hoc
solum, quod est charitatis, sed spei & obedientiæ
perfectio. Quis enim cognoscat Deum, qui eum
non intelligat esse diligendū toto corde, mente,
anima, virtute, in illum spem omnem esse collo-
candam, illi etiam in rebus omnibus obediendū?

D. Confirmat responsum Christi Scriba, at-
que adeò amplificat: addit ad dilectionem Dei,
ex toto intellectu vt ametur Deus, quod in men-
te intellexerat Christus: addit ad proximi, quod
sit maior hæc dilectio omnibus holocaustis
& sacrificiis. O Christi IESV admirabilem beni-
gnitatem! Accesserat dolo malo subornatus à
Pharisæis hic Legis peritus, improbo animo ac-
cesserat, tentaturus accesserat; & tamen immu-
rat illius animū Christus, & erudit illius menti,
& cor illuminat, dat vires, vt & intelligat quæ
dixerat IESVS, & exponat quæ intelligebat: denique

A. Templum.

B. IESVS cum Discipulis.

nique (quod nescio, an de quopiam alio pradicauerit Christus) iudicat illum sapienter respondisse: deinde ad animum illius & ad cor loquitur: Non longè, inquit, es à regno Dei. Quibus verbis suauissimè eum ad se vocat, & ad vitæ perfectionem inuitat. IESVS autem describitur digito dextræ manus calum indicare, manū verò alteram ad cor apponere; vt quæ dicebat expressius significaret, vnum esse Deum, & eum diligendum ex toto corde, & in tota anima, & in tota mente. His peractis gloriose, & stupentiibus omnibus, nisi malitiosus eorum animus obstitere, magnam præterea illis offert occasionem, vt ad salutem animum aduertent. Nam nulla indignitate commotus Christus, saluberrimam adiungit interrogationem, & planè diuinam, qua ad sanitatem illos reuocaret.

B. Quid, inquit, vobis de Christo videtur?

cuius est filius: Dicunt; Dauid. IESVS verò non illis solùm respondet, sed quasi docens omnes interrogat: Quomodo filium Dauid dicunt Scribæ esse Christum? Nam Dauid ipse, Spiritu sancto ductus, dicebat in libro Psalmorum: Dixit Dominus Iehoua Dñi Domino meo: sede à dextris meis, donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorū. Si ergo illū Dauid vocat Dominum, quomodo filius eius est? Nam si Dominus, maior; si filius, minor. Senserunt Iudei vim argumenti diuinam: nam adiecerunt facile animum ad ea quæ in eodem Psalmo de Christi diuinitate exponit Dauid excellentissimè.

D. Itaque nullus illi poterat respondere, neque ausus est quisquam amplius eum interrogare, vel cum illo disceptare. Et turba quædam IESVM audiebat libenter, Primate inuidia & odio rumpebantur.

MEDITATIO.

O Bone & magne IESV, esto mihi adiutor propitius in tentationibus meis; non solùm quibus ego ab aduersariis meis appetor, sed quibus ego tento te, vbi vel curiosè, vel negligenter & desidiosè ago, & præfidiis non vtor quæ tu dedisti mihi. Quoties enim ego à te hoc nomine sum reprehensus! quoties ita me gessi, atque adeò ingessi in orationem temerè, vt partes omnes orationis nõ adhiberem! quoties ea postulaui à te, quæ supra meas vires, vel contra vtilitatem erant, vel planè curiosa & superuacanea! quoties me inconsideratè deiecti in pericula! Denique cum scirem (scire quidem deberem) effc, quæ iuuare vel promouere possunt orationem vel actiones nostras, omnia humana, ecclesiastica, & diuina præfidia adhibenda, vt tibi placeamus, vt te non tentemus, ego tamè subinde tam multa prætereo, vt plane mihi videatur tota esse vita mea tentatio tui. Quid non ego te sæpenuerò tēto, vt Herodianus, cum tibi autumo me placere, & tuā voluntatem sequi, meorum tamen Superiorum iussa prætermitto; quasi non dixeris, *Reddite*

Matth. 23. *quæ sunt Cesaris, Cesaris; & quæ sunt Dei, Deo;*
Luc. 10. *&c. Qui vos audit, me audit:* Similiter item atque Sadducei te tento; cum tam crebrò omitam memoriã agere rerū nouissimarum: quasi per Sapientem non vehementer commendasset illius memoriæ præstantiam & vtilitatem. Præterea in illud agnosco, Domine IESV, apertè toties me impingere, quoties vel

Ecc. 7.

quæ præcepisti, vel quæ consuluisti adhiberi debere ad actiones meas, quæ ad te spirat, prætermitto vel negligo: quasi videar experiri velle, num alia via, quàm à te cõstituta, possis vel velis me iuuare, & actiones meas promouere. id quod si te tētare non est, quid est? Libera me, obsecro te per tuas actiones omnes perfectissimas, sanctissimas, diuinas, ab aliis omnibus, & ab hoc errore & peccato, quo te tã sepe offendo; neque imputes mihi misero & nihili homini, si quid prætermitat in actionibus & exercitiis meis, quod iuuare me possit. Ego enim etli ex animi proposito illa videor non omitttere; non tamè propterea non pecco coram te: vt enim illa omisio ex præfenti clectione non fiat, magna tamen culpa mea & incuria extat, & negligentia. Has sana, bone IESV, animi mei infirmitates. Sed tamen illud remanet apud te agendum, Domine, vt ab illa item me eripias tentatione tui, quæ est crebra admodum. Num illud non est tentare te? Cum multa sciam per Ecclesiam, per meum vitæ institutum, per bonas tuas inspirationes, & suauem lucem tuam, Domine; ita tamen eadem peto, ac si nihil nossem. neque curo ea explorare in te, quæ scio; quasi illa cognitio satis esse non possit ex te, nec vis diuina iuuare, vt ea obseruem quæ noui. Itaque facio planè contrà, quàm tu etiam doces, vbi præcepisti: *Nolite multum loqui in oratione,* Matth. 6. *μη βαττολογησατε,* id est, ne verbosi sitis. idem peruersè inculcantes. Nõne ea species quædam

quædam tentationis est Dei, ad Ethnicorum & Pharisæorum æmulationem; tamen illa non adit deprauata intentio? Doce me, sancte IESU, obsecro te, quemadmodum eadem petere vel possim, vel debeam; simul vim illius primi & magni præcepti mihi expone, quæ quidem videtur esse infinita. Eadem petere, atque etiam identidem petere non inhi- beo; modò quam accepistis cognitionem ea utamini, detis saltem operam ut utamini, & eò desiderio & efficacia ad opus seruiamini. Potestis item eadem petere maiori cum deuotione, potestis profitentes vestrà negligenti- am, & faciei vestræ incuriã & confusionem, efficaciam spiritus & operis à me postulantes: potestis alioqui ex doctrina Ecclesiæ, & San- ctorum meorũ exemplo. Quod verò petis expositionem magni illius præcepti: hoc esto tibi documentum, ut quæ ad praxim attinet, ea non speculatiuè tantum, sed practicè eni- tatis intelligete; hoc est, cum animi propen- sione ad praxim, & executionis desiderio. Pe- tas item, ut vim rei sensu intetno percipias, & lucem, quam præceptum, siue consilium, siue admonitio vel institutio continet. Ita si agas studiose (cui studio & negotio ego præro) & rei fructuosam intelligentiam accipies, & vim efficacem, qua illam exequaris. De præ- cepto autem maximo ita accipe; coniunctam esse primam partem cum secunda, fidem vi- delicet de vnitare Dei & trinitate personatũ, (quæ illa triplici Dei appellatione significa- tur) cum secunda parte, quæ est de dilectione Dei; hæc autem vobis cooperantibus fidem consequetur. Habet enim hæc vim vera & firma de Deo fides, ut pariat primũ Dei in- telligentiam, deinde progrediatur cum Dei auxilio ad effectum fidei consentaneũ. Cũ igitur illa prima pars fidẽ Dei proponit, con- cipitur exemplò in mente pia Dei illustris intelligentia, & integer animus tota fertur volũtate, & totus homo ad id amandũ, quod

per fidem in eius mente viget. Neque verò ad salutem intelligi absque errore potest, ut verus Deus infinita bonitas, potentia, veritas, essentia non debeat toto affectu, tota mẽte & intellectu, tota anima, omnibus viribus & vir- tute, toto homine amari. At enim, magne IESU, tantam perfectionem nostræ naturæ fragilitas non capit. Scio: non ad quantã ex- tendere se præceptum potest; illa enim nõ est, quæ in hac mortalitate habetur; sed quò in hac vitæ vestræ imbecillitate progredi licet, eò enitendum. Est amplissimũ hoc præ- ceptum, & quod ad meliora continenter & per- fectiora alliciat atque attrahat: nec est huius vitæ mortalis eò peruenire, ultra quod pro- gredi nõ possis, ut veluti emenso spacio quie- scendum necessariò sit. Et tamen, si non ex toto corde diligo te, sancte IESU, peccabo ego assiduè cõtra te, amando te: Ne hoc verearis, ò bone. nam si ex gratia nihil Deo in amore præponas, Deum verò reliquis omnibus ante- ponas, non solum non peccasti contra Deum ipsum amando, sed etiam præceptum imple- sti; & apud eum gloriam sempiternam illo a- more promeritus es in me & per me. Sed im- perfectè id facio, Domine. Da operam, ut per- fectiùs facias; quod cùm feceris, nõquam ta- men ad vltimam perfectionem peruenies. ne- que verò propterea peccabis, quin potiùs à peccato longius & ab imperfectione discedes, & in merito proficies ampliùs. Summa est in hoc præcepto animorum vestrorum incita- tio atq. promotio, & vera via ad perfectio- nem charitatis, ad quam animi vestri inten- tione feramini assiduè; & causam accipere possitis humilitatis & confusionis internæ, vbi videtis vos à perfectione amoris Dei tam procul semper abesse. Sis, Domine IESU, benedictus in sæcula; recreasti spiritũ meum, & ad amorem Dei & tuum suauissimè incita- sti: da, quem animi tenorem me docuisti, ut illum semper seruem in te. Amen.

DOMINICA DECIMA OCTAVA
POST PENTECOSTEN.

Sanatur Paralyticus.

MATTH. IX.

MARC. II.

LVC. V.

Anno XXXI.

In cxlij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlij.

- A. Domus in vrbe Capharnaum.
 B. Ibi sedebat docens IESVS; sedebant simul Pharisai & legis Doctores.
 C. Aderat plurima multitudo ad ianuam, quos domus recipere non poterat; & erat virtus Domini ad sanandum eos.
 D. Allatum paralyticum cum praetorba non possent inferre, nudauerunt tectum.
 E. Fimbriis denissum statuunt ante IESVM.
- B. Videns IESVS fidem illorum, ait paralytico: Remittuntur tibi peccata tua.
 C. Hoc tacite damnant blasphemia Iudaei.
 B. Sanat IESVS paralyticum; quo facto ostendit eiusdem esse remittere peccata, & sanare paralyticum.
 F. Surgit paralyticus, tollit grabatum, & abit.
 C. Mirantur omnes, & magnificant Deum; vt virtus Dei exserta videretur ad sanandum eos.

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

ET ascendens IESVS in nauiculam, transfretauit,

Et iterum intrauit

*& venit
in ciuitatem suam.*

*Capharnaum
post dies;*

*Et factum est in vna
dierum,*

*& auditum est quod in
domo esset: & confestim
conuenerunt multi; ita
vt non caperet neque
ad ianuam.*

& ipse sedebat docens.

& loquebatur eis verbum.

Et erant Pharisai sedentes, & legis Doctores qui venerant ex omni castello Galilaeae & Iudaeae & Ierusalem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus;

*Et venerunt ad eum
aferentes
paralyticum, qui
a quatuor portabatur*

Et ecce

MAR.

DOMINICA XVIII. POST PENTECOST.

Sanatur paralyticus.

Math. ix. Mar. ij. Luc. v. Anno xxxi.

30
cxlij

- A. Domus in vrbe Capharnaum.
B. Ibi sedebat docens IESVS, sedebant simul Pharisei, et legis Doctores.
C. Adierat plurima multitudo ad ianuam, quam domus recipere non poterat, & erat virtus Domini ad sanandum eos.
D. Allatum paralyticum cum pre turba non possent inferre, madauerunt tectum.
E. Foribus demissum statuant ante IESVM.
B. Videns IESVS fidem illorum, ait para-

- lytico: Remittuntur tibi peccata tua.
C. Hoc taciti damnant blasphemiam Iudaei.
B. Sanat IESVS paralyticum; quo facto ostendit eiusdem esse remittere peccata, & sanare paralyticum.
E. Surgit paralyticus, tollit grabatum, & abiit.
C. Mirantur omnes, et magnificant Deum, ut virtus Dei exerta videretur ad sanandum eos.

MARC. I I.

MATTH. IX.

LVC. V.

offerebant ei paralyticum iacentem in lecto.

& querebant enim inferre, & ponere ante eum.

Ei non inuenientes qua parte illum inferrent pra turba,

ascenderunt supra tetum, &

Et cum non possent offerre eum illi pra turba,

a nudauerunt tectum ubi erat, & pasefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat.

per regulas submiserunt eum cum lecto

in medium ante IESVM.

Cum autem vidisset IESVS

Et b videns IESVS fidem illorum, dicit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce

Quorum fides vs vidit,

dixit;

Homo,

Et

Fili, dimittuntur tibi peccata tua.

Erant autem illic

quidam de Scribis dixerunt intra se:

ceperunt cogitare Scriba & Pharisai, dicentes,

in cordibus suis; Quid hic sic loquitur?

Hic c blasphemat.

Quis est hic, qui loquitur blasphemias?

Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Quo statim cognito IESVS spiritu suo

Et cum b vidisset IESVS cogitationes eorum,

Vt cognouit autem

quia sic cogitarent intra se,

respondens

MARC. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

*dicit illis,
Quid ista cogitatis*

dixit:
Vt quid cogitatis mala
in cordibus vestris?

*dixit ad illos,
Quid cogitatis*

paralytico;

Quid est facilius, dicere:
Dimitruntur tibi peccata tua;

Tolle grabatum tuum,

an dicere: Surge,
& ambula? Vt autem ^b sciatis, quia
filius hominis habet potestatem in
terra dimittendi peccata, tunc ait
paralytico:

*Tibi dico,
tolle grabatum tuum,*

Surge, tolle lectum tuum, & vade
in domum tuam.

Et statim surrexit ille,

Et ^f surrexit,

*Et confestim consurgens
coram illis,
tulit lectum in quo iace-
bat,*

*& sublato grabato,
abiit inde coram om-
nibus,*

& abiit in domum suam.

magnificans Deum.

Videntes autem turbæ ti-
muerunt,

*Et stupor apprehendis
omnes,*

*ita ut ^o mirarentur
omnes, & honorifica-
rent Deum,*

& glorificauerunt Deum, qui de-
dit potestatem talem hominibus.

dicentes;

*Et repleti sunt timore,
dicentes,*

*Quia numquam sic vi-
demus.*

*Quia vidimus mirabi-
lia hodie.*

ADNO-

ADNOTATIO.

Postquam sanauerat duos homines à Dæmonum legione in regione Gerasenorum, quæ est trans mare Galilææ, & in Galilæam rursum nauigasset; egressus quidem è naui non continuo venit IESVS Capharnaum, sed post aliquot dies: quòd cum venisset, in domo quadam confedit, & inchoauit docere. Quòd ubi fuit auditum in ciuitate, concurris multitudo tanta, vt impleta domo, nec ad ianuam capi multitudo posset. Sedebant verò magnifici Pharisei apud IESVM, & leges Doctores, qui conuenerant frequentes ex omni castello Galilææ & Iudææ (quæ tribum etiam Benjamin complectebatur) & ex Ierusalem, & peculiari quadam efficacia erat virtus Dei exserta ad eos sanandos.

A. Igitur esto domus in vrbe Capharnaum.

B. Christus sedens, & assidentes Pharisei & legis Doctores: ponè Christum Apostoli astant, astant alta multitudo, repleta est domus.

C. Ad ianuam conferta turba inuicem propellit, & urget ingressum.

D. Cum attulissent quatuor homines paralyticum in lecto iacentem, & contendissent illum Christo offerre sanandum, nec præ turba id consequi potuissent; accipiunt consilium, vt nudato lecto & patefacto, illum inde submitterent, vt erat in lecto, & ponerent ante IESVM. Alius igitur in subsidium euocatis, ascendunt in lectum, illud nudant & aperiunt, eò leuant paralyticum.

E. Inde rursus summittunt, & collocant ante IESVM coram omni multitudine grabato suo herentem. Quanto molimine miseri hominis salutem procurant! Quid fides atque animi deuotio in Christum, & charitas in proximum non conatur: quid non efficit? Da nobis, Christe IESV, similiter moliri & nostram, & miserorum hominum salutem. Cum hæc fierent, intermisit IESVS concionem: omnes ora conuertunt ad rem nouam; expectat Christus, donec ante ipsum constituent paralyticum: interim illorum animum & fidem fouet ac promouet interius. Attenti aduertunt omnes & animum & oculos in paralyticum & IESVM, cogitant sanationem; qui illum summisserant, instant IESV è lecto, vt sanet arumnosum hominem: paralyticus miserabili vultu opem implorat.

B. Quid Christus? Vt fidem vidit eorum qui offerebant, & paralytici; tum quod esset virtus Patris & sua propensa ad omnium animos ad pie-

tatem commouendos, dixit paralytico: Confide filii, bono animo esto, esto constans in ea fide & deuotione animi, quam ego tibi iam sum gratis factus; eam ego respiciens, & eorum qui tanto labore & diligentia te mihi sanandum obtulerunt, plura præsto quam expectasti. Queritis paralytico corporis sanitatem, ego illi largiar hanc etiam, sed prius animi; hanc etiam vobis concedam. Dixit verò paralytico: Remittuntur tibi peccata tua. Duo hic docuit Christus: alterum, quòd prius mentem sanabat, quam corpus; quòd hic planè expressit: alterum, quòd sepe euenit, vt propter peccata instigantur à Deo corporis infirmitates; quòd hoc etiam loco significatur non obscure, disertè verò Ioã. 5. c. Iustificatus interius paralyticus iacet tamen in eadem membrorum resolutione; attentior sit turba, completur gaudio paralyticus & sui: Scribae tamen & Pharisei non audent aperte contradicere, musitant intra se odiosissime;

C. Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata, nisi solus Deus? senserant enim ex autoritate loquutù IESVM, non solum vt simplicem ministrum Dei. Cur Doctores & Pharisei, si credere non vultis, non potius signum petitis ex animi humilitate, Geodeonem imitati? Sed vos blasphemiam arguitis Filium Dei: at ille dat vobis signum suæ diuinitatis; vestras enim cordis cogitationes perscrutat in Spiritu sancto & traducit. Quid, inquit, mala cogitatis in cordibus vestris? Tã nihil est quòd suspicemini, Pharisei, me blasphemum esse, si dico dimittere me peccata; nam signo etiam externo idem demonstro; tanti vestram salutem æstimò. Age, quidnam arbitramini esse facilius; paralytico dicere, Remittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? videtis nihil differre, & vtrumque facere solius esse diuina potestatis: si igitur hoc fecero, illud & posse & fecisse non poteritis inficiari.

B. En dico (quòd vos auditis) paralytico: Surge, tolle tuum lectum, & vade in domum tuam. Hic vis diuina conspicua omnibus fuit.

F. Surgit paralyticus, tollit grabatum suum, abit domum, Deum magnificans. Apprehendit autem non solum turbam, sed omnes stupor; omnes timore sunt repleti, omnes magnificabant & glorificabant Deum, confitebantur Deum vtramque potestatem hominibus dedisse, & remittendi

mittendi peccata, & sanandi incurabiles ac deploratas infirmitates: abibant dicentes: Vidimus hodie mirabilia; numquam quicquam tale vidimus. Hic verò exponitur, quod superiùs di-

Etum erat, fuisse exsertam Dei virtutem ad eos sanandos: nam tandem omnes Dei virtutem agnouerunt, & laudibus sunt prosequuti, quod rarò contigit alias.

MEDITATIO.

V Incimur à Iudæis, Fratres, à Pharisæis, à legis Doctoribus. Illi, vr audierunt in domo esse I E S V M, confestim conueniunt, conferti ingrediuntur, domum implent, alij vrgenti ingressum. Ar nos scimus docere Christum è cælo, docere ex Ecclesia, docere ex creaturis, ex mysteriis suæ vitæ, suæ passionis & mortis; omnia videmus esse ingenribus Christi vocibus plena; & ramen desidia torpemus, tabescimus, non attendimus, nihil audimus, euanesco in cogitationibus nostris. Hem miseriam, hem confusionem nostram coram Deo & Angelis ipsius & Sanctis eius! Excitemur, Fratres mei: etenim virtus Dei exserta etiã nunc est, atque aded magis nunc est, quàm tunc erat, ad peccata nostra remittenda, ad infirmitates nostras sanandas. Accedamus ad Christum, qui est virtus infinita Patris exserta in nos. Ecce non est intra domum, quò non possimus per turbam penetrare; sed stat ad ostium cordis nostri, & pulsat: aperiamus nos illi, ipsi nos dedamus pio & deuoto affectu, fide, spe, & charitate subnixo; & subibit Christus in cor nostrum, faciet nos & domum, &

1 Cor. 1.

Apor. 3.

templum suum; ibi nos docebit, deinde paralyticum nostræ animæ, nostrarum potentiarum & virium desidiam sanabit. Vr hoc autem assequamur, poscimus Sanctorum intercessionem, qui animam nostram, qui nos ante Christum supplices repræsentent sanandos: neq; enim illis obstabit turba, nihil erit, quòd tectum nudent; semper faciem Dei vident, vr Angeli, semper illi assistunt, semper illum obsecrant pro nobis. Hanc verò salutem non solum ad animam nostram sanandam petamus, sed proximorum etiam nostrorum: imitemur illorum misericordiam, & industriam, & diligentiam, qui tanto molimine paralyticum sanandum Christo obtulerunt: quatuor virtutibus nitamur, fide, spe, charitate, misericordia: leuemus miseros homines in cælum per orationem, per exhortationem, & alia sancta ministeria; ad virtutem & pœnitentiam promoueamus omni studio, labore, & industria in Christo. Aperiet illis cælum Christus; & tunc quidem non dubium aperiet, cum eos ad peccata Sacerdoti confitenda perduxerimus. Amen.

Math. 18.

A. ...
 B. ...
 C. ...
 D. ...
 E. ...
 F. ...
 G. ...
 H. ...
 I. ...

IMO

DOMINICA XIX. POST PENTECOST.

Facit Rex nuptias Filio.
Math. xxij. Anno xxxij.

93
 cxlij

A. Templum & porticus Salomonis, ubi docebat IESVS.
 B. Regia, ubi sedet in throno suo Rex, assistet Filius, et eius Sponsa, regio omnes cultu & nuptiali.
 C. Servi vocaturi ad nuptias invitatos, à Rege mittuntur.
 D. Vocantur, qui suas occupationes externas excusant, alij villam, alij negotiationem, &c.
 E. Reliqui servos tenent, & contumelios affectos occidunt.

F. Rex his auditis, missis exercitibus suis, homicidas perdit, et civitatem eorum incendit. Haec tenus significatur Iudaei vocati.
 G. Mittuntur servi ad vocandos Gentiles.
 H. Ex his implentur nuptia; sic confessus, et triclinium preciosissime ornatur, accidentibus tandem ad Gentes Iudaeis.
 I. Deprehenditur vnus inter omnes, qui nuptiali veste non esset indutus.
 K. Hunc iubet Rex ligatis manibus & pedibus, mitti in tenebras exteriores.

DOMINICA DECIMANONA ³³¹
POST PENTECOSTEN.

Facit Rex nuptias Filio.

MATTH XXII.

Anno XXXIII.

In cxlij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlij.

A Templum, & porticus Salomonis, ubi docebat Iesus. B. Regia, ubi sedet in throno suo Rex: a sicut Filius, & eius Sponsa, regio omnes cultu & nuptiali. C. Serui vocaturi ad nuptias inuitatos à Rege mittuntur. D. Vocantur: qui suas occupationes externas excusant, alij villam, alij negotiationem, &c. E. Reliqui seruos tenent, & contumelijs affectos occidunt. F. Rex, his auditis, missis exercitibus suis homicidas per-	dit, & ciuitatem eorum incendit. Haftenus significatur Iudaei vocati. G. Mittuntur serui ad vocandos Gentiles. H. Ex his implentur nuptiae, fit confessus, & triclinium pretiosissimè ornatur, accedentibus tandem ad Gentes Iudaeis. I. Deprehenditur vnus inter omnes, qui nuptiali veste non esset indutus. K. Hunc iubet Rex ligatis manibus & pedibus mitti in tenebras exteriores.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XXII.

ET respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini ^b Regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit ^c seruos suos vocare inuitatos ad nuptias, & volebant venire. Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite inuitatis: Ecce prandium meum parauit, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt; & abierunt, alius in ^d villam suam, alius vero ad ^d negotiationem suam: ^e reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est: & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Ite ^g ergo ad exitus viarum, & quoscumque inueneritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenerunt, malos & bonos: & impletae sunt nuptiae discumbentium. ⁱ Intrauit autem Rex ut videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. & ait illi: Amice, quomodo huc intraisti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris: ^k Ligatis manibus & pedibus eius, mitte eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

ADNO-

ADNOTATIO.

Alia est hac parabola, quam illa Luca, ut confirmat August. non negat Gregorius, nec contēdit: hic enim prādiū, illic cæna proponitur; hic interficiuntur serui, illic nullus necatur; hic mittuntur exercitus, illic nullus apparet exercitus; hic discumbunt ad conuiuium, & eiicitur in tenebras exteriores qui nuptiali veste non erat ornatus, illic nullus accūbit, nullus reicitur: illa dicta est parabola in domo Principis, cōiuiuo a sīdēre Christo ad mare Galilæe in Capbarnaum, anno trigesimo secundo vite sue hac Ierosolymis in templo anno trigesimo tricio, & quidem post ramos Palmarum ante passionem: postremo, illa propriè spectat ad uocationem tempore Euangelij; hac propriè ad omne tempus, & non facile ad tempus Euangelij contrahi solum potest. *Est igitur*

A. Templum Ierosolymus, & porticus Salomonis, ubi docebat Christus.

B. Regia, & in ea aula magnificentissimè ornata mensa parata splendidissimè, abacus opulentissimus, apposta infinita aurea & argentea uasa: in throno suo sedet Rex purpura, diademate, & sceptro insignis, ad eius dexterā a sīdet honorificēssimè ornatus Filius, ac huius Spōsa forma speciosissima & cultū. Significantur uerò ex Verbi Dei incarnatione nuptiæ, quas Filio suo fecit Deus cum Ecclesia, quæ nuptiæ in calo consummationem accipient ultimam, ubi sponsam receperit in gloriam sempiternā Christus: uocatio autem hac ad fidem incarnationis, Ecclesia unitatem, & uitam æternam peculiariter refertur, quæ singulari quadam gratia omnibus temporibus homines ad salutem uocauit Deus, per Patriarchas, per templum, & Prophetas, non est uniuersalis illa uocatio, quæ per creaturas & naturalia opera omnes continenter uocat.

C. Ante Regem, serui, qui mittuntur ut ad nuptias uocent, quos uult Rex uocari.

D. Vocantur, qui occupationes terrenas excusant, uel uocationem negligunt; alius in uillam, alius ad negotiationem: hi scilicet ueritatem non oppugnant, sed prætereunt, uel despicunt, designatur uerò Iudeorum plebs, & aliarum gentium omni ætate populus.

E. Vocantur alij, qui oppugnant atrociter ueritatem, & non solum uocationem reiciunt, sed uocantes perimunt crudeliter. Quem enim

Prophetarum non persequuti sunt Iudeorum Primarij? & occiderunt eos, qui pronuntiabant de aduentu iusti, tandem iustum ipsum Christum Domini. Principes & Primarij Iudei hic notantur, & alij piorum persecutores.

F. Exercitus uastans urbem Ierusalem: interficiuntur non solum Principes, sed plebs: solo aquatur Vrbs, uastantur & conculcantur omnia.

G. Reiectis Iudeis, uocantur Gentes ad nuptias Filij Dei, ad fidem Christi, ad Ecclesiæ ueritatem, ad premium æternæ uitæ. Hos uocantur Apostoli & Discipuli Domini, & eorum successores in uias egressi: nullam enim Gentiles habebant ciuitatem spiritualem, sed erant in uis uariis adinventionum suarum errantes. Hos omnes autem uocantur indifferenter, siue boni inter ipsos haberentur siue mali, etiam si apud Deum omnes infideles essent.

H. Regium triclinium pretiosissimè ornatum, regia dapes parata, plenus concessus nuptialis discumbentium, qui erant omnes cultu corporis splendido & pretioso: uenit uerò Rex, ut uideat discumbentes.

I. Unus tamen, quod uestem nuptialem non habet,

K. Imperio Regis cum ignominia in tenebras exteriores ligatis manibus & pedibus eiicitur, non è conuiuio celesti & gloria, sed è congregatione iustorum, qui a sīdētes quidem mensæ celesti in Ecclesia Dei, sentiunt odorem cibi celestis, illius respiciunt excellentiam; non edunt tamen adhuc. Representatur uerò confessus iustorum in iudicio uniuersali; inter quos miserabuntur, qui in Ecclesia quidem erunt, non habebunt tamen charitatis opera. In iudicio reprobatis, imperabit Christus facultatem omnem bene operandi eripi, & usum omnium potentiarū, nisi in malum, in dolorem, in obstinationem, & miseriam: conuicietur uerò in exteriores tenebras, id est, in tenebrarum & horrendum inferni ignem; nam interiores, antequam proiciantur in baratrum inferni, patientur mentis tenebras, & damni pœnam illam sempiternam, scilicet diuinæ uisionis & fruitionis priuationem. Fletus ignem tenebrarum innuit, stridor frigus intolerabile: transibunt enim damnati ad nimium calorem ab aquis niuium.

MEDI-

Iob. 24.
Hieron.
Thom. &
alij.

POST PENTECOSTEN.
MEDITATIO.

O Dei nostri infinitam bonitatem & misericordiam ! Fecit nuptias Filio suo, quando per hypostaticæ vnionis mysterium ei Ecclesiam sociavit : vterus autem Virginis huius Sponsi thalamus fuit ; vnde & Psalmista dicit, *In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo.* Tamquam sponsus quippe de thalamo suo processit, qui ad coniungendam sibi Ecclesiam incarnatus Deus de incorrupto vtero Virginis exiuit. Sed quid obtulit, quasi pro dote, Sponsæ suæ? Sanguinem & viram suam, bona omnia quæ assumpsit vt eam sibi copularet, quibus eam aleret, & matrimonij onera sustentaret è Parris & sua dignitate & gloria. Verùm cur nomine nuptiarum vtitur Deus, quod carnales etiam nuptias representat? E sua providentia ad doctrinam & disciplinam nostram id fecit, vt à nuptijs carnalibus nos leuaret ad spirituales & diuinas; vim enim & verbo indidit & parabola, omnem impuritatem & imperfectionem nuptiarum abigendi : est enim verbum Dei in mentibus nostris diuinè efficax, si quis piè illi cõoperetur. Euge anima mea, lætare, exulta, iubila : habet Ecclesia Sponsum Filium Dei omnipotentis Christum IESVM, qui dilexit eam; & se ipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; & exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi; sed vt sit sancta & immaculata. Verùm quænam fuit, & est illa vnio Christi cum Ecclesia? Ea quæ processit ex gratia vnionis Verbi cum humanitate : inde enim prodijt Spõsus Ecclesiæ, inde per pretiosissima dona sua illam sibi vniuit, per fidem, spem, & charitatem, per vnitatem spiritus in vinculo pacis, per dona Spiritus sancti, per virtutes, per fructus spiritus, & beatitudines, per Sacramenta, per alia charifinata, per orationis donum & contemplationis, per gratiam status perfectionis, per doctrinam Sacrarum litterarum & traditionum Catholicam, per hierarchiam ecclesiasticam, & sacras eius functiones, per cælestium spirituum angelica ministeria, per miraculorum virtutem, per perennem influxum Spiritus, & diuinam gubernationem, per Principem Ecclesiæ Catholicæ Christi Vicarium & eius ministeria, tum per aliarum ecclesiarum Præfides, per fecunditatem fi-

lios Deo, & Christo fratres procreandi. Sunt infinita dona Christi IESV, quibus Sponsæ Ecclesiæ suæ vnitur. Exultemus, Fratres, videntes Sponsum, & Sponsam Reginam assistere à dextris Regis æterni Christi, pretiosissimis donis ornatam; quæ faciunt cælestes nuptias, & diuinam vnionem, vt gloriosissimè, ita potensissimè. Per eadem autem hæc dona simul diuinitus operatur Christus illum effectum, vt agatur spirituale conuiuium, & diuina celebritas in Ecclesia : in his enim sacrarum rerum mysterijs sunt rauri & altitia occisa, & parata ad conuiuium spiritus, quia è sanguine Sponsi vim habent, ac iucunditatem. Et quid mirum? Agnus etiã ipse, id est, Spon-
sus occisus est; & fecit, vt suæ illæ fierent nuptiæ: occisus quippe ille est, & re ipsa femel, & in acceptatione Dei, ad mysteria & iustitiam Ecclesiæ communicandam ab origine mundi; & fecit deinde, vt suum sacrificium perfectum in consummatione sæculorum & militantis Ecclesiæ, in Sacramento Eucharistiæ, & Sacrificio sacrosancto.

Iam si hæc maxima sunt, vt sunt, quàm erit & magnum & eximium illud donum, quod nos accipimus in Ecclesia per Sponsum Christum, & per illa ipsa dona! Factus simul est Christus, Fratres, Sponsus animæ nostræ per illa eadem dona & mysteria; per illa nobis vnitur, & dignos efficit sua vnione spirituali & diuina. Idem nobis paratum est & propositum conuiuium, eadem celebritas, idem gaudium & fructus: & hic quidem paradysus est deliciarum spiritualium in Ecclesia militante, in Sponsa Christi adhuc actiuosa & operosa.

Summa quidem sunt hæc dona & mysteria, sunt sublimia & diuina; verùm vt in terris, vt in militia, & exercitijs Ecclesiæ & spiritualis Ierusalem, in laboribus, in angustijs, in meritis. Quis verò poterit vel oratione consequi, vel mente concipere, cælestis & nouæ Ierusalem, Ecclesiæ triumphantis, quanta sit dignitas, dona, excellentiæ, mysteria, miracula; quàm excelsum, quàm sublime, quàm infinitum bonum? Er de hæc quidem ego nihil audeo dicere, nec possum: dixisti tu sublimis Euangelista & propheta Ioannes, &, vt soles, altè intonauisti: *Et vidi calum nouum, & terrā nouam; primum enim calum, & prima terra abiit, & mare iam non est. Et ego Ioannes vidi*
AA Jan-

Gregor.
in homil.
18 in Euā.

Psal. 28.

Ephes. 5.

Psal. 44.

Apoc. 5.

Mat. 28.

Apoc. 21.

22.

sanctam civitatem Ierusalem nouam descendentem de celo, à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo: & reliqua quæ diuinè prosequeris. Mentis & spiritus oculos attollite, Fratres, ad sublimem aquilam per cælum latè volantem, & è cælo nobis exponentem, & mentes nostras ad excelsam gloriam, & nuptiarum Agni consummationem leuantem; vt exponat, quemadmodum militans Ecclesia triumphanti coniungatur, vnaque gloriosissime fiat, ad cælum euehatur, cælo asseratur, ac suarum diuitiarum fiat particeps; vt earum illi detur certa & perpetua possessio; vt omni contradictione, labore, difficultate ea liberetur. Quod autem ex auro, crystallo, ex tot tamque inæstimabilibus gemmis & margaritis ciuitatem ædificet; quid aliud, quàm ad fidem, & admirationem, & laudem cælestis Ciuitatis supra captum nostrum positam inuitat; & maiora esse, quæ illic expectamus, & pretiosiora, quàm quæ animo hîc complecti possumus, significat? Et tamen auro, gemmis, margaritis, crystallo significatur lætitia, perfectio, & vtilitas summa; vnde supereffulgeat splendor diuinus, qui nos inducat in templum Dei, quod infinito interuallo reliqua omnia antecellit. & hoc quidem profiteretur Ioannes omni esse comparatione & similitudine rerum creatarum templum excelsius, esse ineffabile. Iraque nihil habet, quo illud significet; celebrat tamen diuino quodam silentio: *Et templum*, inquit, *nō vidi in ea*, quod possem rei alicuius creatæ similitudine significare. Et tamen dicis, Deum & Agnum esse templum. Hoc cum dico, magis fileo: quis enim indicare conari possit Dei omnipotentis maiestatem, & substantiam infinitam, vel Agni Filij Dei? Sed tamen cum sic enūcias (ô rem omni laude creatæ & gloria superiorè!) omnia officia templi & vtilitates, mystico quodam silentio & luce repræsentas: in gloria cælesti nulla fore ministeria templi alterius, omnium ministeriorum finem & consummationem esse in Deo; Deum qui videat, & Deo fruatur, eum omnia quæ desiderari per tēplum aliud possunt, vel in templo alio præstari, offerri, celebrari, in Deo ipso esse infinite consecuturum, & in Agno Dei Filio, vt in fonte immenso omnis misericordiæ, & bonitatis, & meriti, &

gloriæ. At enim ego longiùs dico, quàm assequi possum: vtinam quæ intelligebas, sublimis Ioannes, & nunc clarissimè vides, earum rerum & lucis aliquam scintillam & notitiam è templo ipso mihi impertias. Venite Fratres, venite animæ deuotæ, introite in potentias Domini; etenim nuptiæ Filij Dei factæ sunt, & consummabuntur tandem in sæculorum consummatione. Missi quidem semper sunt à Deo Patre æterno, qui veritatem fidei prædicarent, qui vocarent ad nuptias, pauci tamen audierunt: alij euauerunt in cogitationibus suis, & sæculi occupationibus, *gta. Rom. 1.* tiam & veritatem vel non intelligentes, vel negligentes: alij veritatem, & fidem, & nuptias, & harum præcones persecuti sunt, & contumelijs affectos interfecerunt: semper tamen Deus de impijs suppsit supplicium, cōtriuit statuam regnorum & impietatem, *indu. Dan. 2.* xit in orbem iustitiam sempiternam, Christum IESVM lapidem Dei viuum & electum; *1. Pet. 2.* qui destructa infidelitate factus est in caput anguli, factus est fundamentum & consummatio omnis ædificij cælestis, vnde præsentem animarum nostrarum nuptiæ indies exornantur atque consummantur. Dona hæc summa agnoscamus, Fratres, accurramus ad nuptias, ad Sponsum Christum properemus, eius Sponsæ Ecclesiæ adiungamur: aperta est nuptiarum ianua, nullus non admittitur qui velit, omnes rogantur, omnes inuitantur. Et boni etiam & mali ad confessum vocantur & introducuntur; verum mali illi (qui fidem quidem habent, sed opera charitatis negligunt, itaque veste nuptiali carent) excuduntur. Hi enim ad locum quidem nuptiarum ingredi possunt; non assident tamen, sed exploduntur, & æterna damnatione condemnantur. Boni virtutibus induuntur, charitate verò omnes suas vestes ornant, mensæ nuptiarum assident, epulis diuinis primùm in hac mortalitate pascuntur, sacrosanctæ item Eucharistiæ ineffabili vnione, virtute, suauitate nutriuntur: ita parantur ad illas epulas sempiternas cum Sanctis & Angelis Dei in cælesti gloria, cum Christo ipso in æternum percipiendas, quarum etiam viuentes prælibant virtutem & iucunditatem incomparabilem. Amen.

DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN

Filium Reguli sanat IESVS

Ican. iij. Anno xxxij.

37
cxliij

- A. Cana minor in tribu Zabulon.
 B. Capharnaum, vnde egressus Regulus
 pergebat ad Canam.
 C. IESVS in Cana.
 D. Peruenit ad eum Regulus, supplex orat, vt
 descendat Capharnaum, et sanet filium.
 E. IESVS dixit illi, Nisi signa et prodigia
 videritis, &c.

- D. Viget Regulus, Domine descende, prius
 quam moriatur filius meus.
 C. Dicit ei IESVS. Vade filius tuus viuit.
 D. Credidit: & ibat.
 E. Occurrunt illi serui nunciantes, filium eius
 viuere; intelligit illum hora eadem,
 qua dixerat IESVS, conualuisse.

DOMINICA VIGESIMA
POST PENTECOSTEN.

555

Filium Reguli sanat IESVS.

IOAN. IIIII.

Anno XXXII.

In cxliij. imaginem Adnotatiuncula.

cxliij.

A. <i>Cana minor, in tribu Zabulon.</i> B. <i>Capharnaum, vnde egressus Regulus, pergebat ad Canam.</i> C. <i>IESVS in Cana.</i> D. <i>Peruenit ad eum Regulus: supplex orat vt descendat Capharnaum, & sanet filium.</i> E. <i>IESVS dixit illi: Nisi signa & prodigia videritis, &c.</i>	D. <i>Vrget Regulus: Domine, descende, priusquam moriatur filius meus.</i> C. <i>Dicit ei IESVS: Vade, filius tuus viuit.</i> D. <i>Credidit; & ibat.</i> E. <i>Occurrunt illi serui, nuntiantes filium eius viuere; intelligit illi in hora caesem, qua dixerat IESVS, conualuisse.</i>

37.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. IIIII.

VEnit ergo iterum in ^a Cana Galilææ, vbi fecit aquam vinum. Et erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur ^b Capharnaû. Hic cum audisset, quia ^c IESVS adueniret à Iudæa in Galilæam, abiit ad eum, & ^d rogabat eum vt descenderet, & sanaret filium eius: incipiebat enim mori. Dixit ^e ergo IESVS ad eum: Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. ^d Dicit ad eum Regulus: Domine, descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei IESVS; ^e Vade, filius tuus viuit. ^d Credidit homo sermoni, quem dixit ei IESVS, & ibat. Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei, & nuntiauerunt dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabar ergo horâ ab eis, in qua meliùs habuerat. Et dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei IESVS: Filius tuus viuit: & credidit ipse, & domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit IESVS, cum venisset à Iudæa in Galilæam.

AA 2

ADNO-

ADNOTATIO.

A. **C**ana minor in Tribu Zabulon inferioris Galilee, in declivi monte posita ad Austrum, sub qua extenditur planities ad Sephoron usque, amœna admodum & fertilis. In hoc oppido fecerat IESVS primum illud miraculum in nuptijs: eò venerat per Samariam, Manassen, & Isachar, cum ex Iudæa rediret in Galileam.

B. Capharnaum, unde egressus Regulus, cuius filius infirmabatur, pergebat ad IESVM: audierat enim aduenisse eum à Iudæa in Galileam, & in Cana esse in Zabulon.

C. In Cana IESVS: ad eum suppliciter veniens Regulus, id est, Princeps modice alicuius regionis, vel alicuius Regis Herodis (qui etiam si Tetrarcha esset, rex tamen vulgò dicebatur:) cum eo sui comites: rogat IESVM, ut Capharnaum ad mare descendat, ac filium eius, qui incipiebat mori, sanet.

D. Infirma fide cum esse videbat Christus, tamen benignitate illum complexus, ac volens illius fidei per miraculum asserere perfectionem, ac eius filij corpus simul & animam sanare, exprobat prius illi fidei imperfectionem, quæ, nisi miraculis subleuetur, emergere non potest.

C. Non creditis, inquit Iudæi, nisi signa videritis & prodigia. Suavissimè illum reprehendit, indicans se miraculum esse facturum: Regulus tamen non emendat fidei imbecillitatem, atque adeò illam confirmat.

D. Domine, descende, inquit, priusquàm moriatur filius meus; quasi res esset deplorata, nisi ad eum veniret: summissius tamen addit; Domine. Exserit tunc bonus IESVS suam in illum & filium misericordiam, quæ per miraculum filium planè sanat, patris autem ad sanitatem promouet.

C. Vade, inquit, filius tuus vivit: recepit vitam, qui erat moriturus. Quod cum diceret, virtus diuina illum est complexa, vires sumit fides, non tamen adhuc perfectionem.

D. Credidit quidem verbo IESVS; sed quasi volens re ipsa experiri quod crediderat, abibat

nondum integra fide, salutato IESVS, & actis gratijs compendio, ut solent qui properant.

E. Occurrunt ei serui descendenti domum, nuntiant viuere filium: non credit adhuc, ut dixerat Christus, nisi comprobet & videat miraculum aperte: interrogat, quòta hora melius habuisset; intelligit septima hora hesternæ, eadem videlicet, quæ dixerat Christus eius filium viuere. Tunc verò tandem credit, non ipse solum, sed filius, & serui, & tota etiam domus, postquàm facta fuerant ex ipso audierunt. Parum est autem negotij demonstrare aliam esse hanc historiam & miraculum, quàm quod Mat. VIII. & Luc. VII. narratur: nam ut aliæ differentiæ prætermittantur, illic erat Centurio, hic Regulus; illius seruus egrotabat, huius filius; illic erat morbus paralyticus, hic febris; illic erat in Capharnaum cum puerum sanauit IESVS, hic in Cana cum filium; hic est secundum miraculum, illic multa iam patrauerat miracula Christus. Porrò adoremus nos Christi benignitatem, non in Regulo tantum, sed in nobis item, quorum imperfectam fidem videt Christus & auget, modo ad eum accedamus profunda humilitatis, & pijs affectibus; & petamus, non ut corporalis presentia, sed ut eius diuina benedictio ad nos descendat. Agnoscamus filios nostros, hoc est dona, quæ in Capharnaum, hoc est, ex propitiatione & consolatione Christi concepimus, quotidiè ad mortem tendere nostra ignavia; nisi sua clementia conseruet illa & augeat, qui dedit. Illud præterea animaduertamus, ut ne similiter nos taxet Christus, atque Regulum & Iudæos: illi enim, nisi per signa, non credebant; nos, nisi gratia sensibili abundemus, numquam assurgimus ad meliorem spiritus frugem. Contrà nobis in humilitate cordis nostri agendum est; ut ita audiamus singuli: Vade, filius tuus vivit, & consolationem spiritus accipiamus, & vim operandi atque progrediendi maiorem indes ad vitam spiritualis perfectionem.

MEDITATIO.

Domine IESV benigne, expone nobis, quid ex hoc Euangelio ad salutē & perfectionem nostram debeamus excerpere. En vobis, Fratres mei, quos meo sanguine & vita redemi, quos habeo semper cordi meo charissimos. Regulum habet anima vestra spiritum, qui est Spiritus mei gratia & donatio: hic animæ vestræ curam gerit, mentis, voluntatis, potentiarum, actionum omnium vestrarum; hic iuvat infirmitates vestras, & postulat pro vobis gemitibus inenarrabilibus, hoc est, diuina virtute: verum à vobis continenter debilitatur, vt ille Capharnaïta Regulus. Porro mens vestra infirma adeo semper est, vt subinde videatur moritura è peccato; succurrite illi vos meo spiritu & gratia nitentes, expulsi illis Reguli imperfectionibus. Animaduertite & contemplamini semper me vobis præstò esse ab Ierusalem mea cælesti & Iudæa, vbi omnis spiritus videt & laudat Deum, ac confitetur Domino. Venio autem ad vestram Galilæam, in stabilitatem vestram scilicet & miseriam; accedite vos per spiritum meum ad me: ex Capharnaü, id est, ex fide meæ propitiationis & consolationis cælestis, & petite à Patre meo & à me, vt sanentur vestræ potentia, & purificetur spiritus; quasi videatis (credatis quidem, vt credere debetis) & spiritum, & potentias vestras ad interitum tendere, atque adeo mori, nisi ego succurram. Verum necessum est, vt spiritum vestrum & orationem putam faciatis; contra, quàm fecit Regulus: ille primùm in immensitate meæ diuinitatis hæsitauit, vt descendetem rogans & sanarem; vos adducatis in oratione fidem præsentia diuinitatis meæ in omni loco: ille rursus fidem non habuit meæ omnipotentia, reputauit enim me infirmum potuisse sanare, non mortuum suscitare; afferte vos ad orationem, plenam fidem meæ omnipotentia, quod infinita sit, & eadem quæ Patris & Spiritus sancti: postremò ille credidit quidem

mihi pronuntianti, *Vade filius tuus viuit*, sed qui exploraturus esset effectum: non enim credidit planè donec audiret & videret viuere filium. Heu Domine IESV, bone & sancte! agnoscimus has omnes imperfectiones nostræ orationis & fidei: quis enim sentit plenam fidem tuæ immensæ præsentia & omnipotentia? Quis non ita viuit, orat, credit, quasi in te non viueret, moueretur, & esset? Quis sentit in spiritu suo tuum illapsum diuinum? Quis sentit te esse in cœtatura tua per præsentiam, potentiam, & essentiam? Quis te in Patre, & Patrem in te esse, & idem sentit de Spiritu sancto? Mysteria sunt hæc vetæ fidei tuæ, Domine; & tamen nos illa credimus ita negligenter & frigidè, vt similes planè illi Regulo esse videamur. In tertiam verò illius imperfectionem identidem incurtimus. Quotus enim quisque ex nobis non agit curiosè circa euentum impettationis suarum orationum? Oro, obsecro pro me, rem peto quæ necessaria vel vtilis est ad salutem, piè oro & perseueratè, ad quæ tradunt Theologi consequi impettationem; & tamen inturbant me cogitationes impotuntæ, Non accipio, Quædo accipiã? Hæc animo gerimus, exprimimus aliquando & verbis. Hic magnus est noster error, magna imperfectio spiritus. Hoc malum spiritus nobis afficiant nostræ animæ imperfectiones, & nostrarum potentiarum infirmitates. Sana, Domine IESV, etiam orationem: da nobis, vt habeamus apud te putam & perfectam fidem, nihil titubationis, nihil negligentia misceamus; credamus quia accipiemus, & haud dubiè fiet nobis, quando tu, Domine, voles, & quod tu voles, & quantum voles, & quemadmodum voles: abundè, satis, superq; erit nostræ orationi satisfactum, si tua voluntas in nobis & de nobis fiat. Ita enim te vis obsecrari per gratiarum actionem, per tuum meritum & mystetia, & Sanctorum intercessionem. Amen.

DOMINICA VIGESIMA PRIMA
POST PENTECOSTEN.

De singulari inhumanitate serui regij & ingratitude.

MATTH. XVIII.

Anno XXXIII.

In cxlv. imaginem Adnotatiuncula.

cxlv.

A. IESVS docens Petrum & Apostolos.	D. Hic tamen homo ingratus obuium habet, qui ei debebat centum denarios; quem crudeliter accipit,
B. Sedit Rex in throno suo, assistit concilium, rationem instituit ponere cum seruis suis.	E. Et male nullarum coniecit in carcerem, donec denarios restituit.
C. Offeritur illi seruus, qui sisco debebat decem millia talenta.	F. Quod videntes conserui, indignissime serunt.
B. Imperat Rex vendi illum, & uxorem, & filios; cum non esset soluendo.	G. Deferunt ad Regem hominis crudelitatem intolerabilem.
C. Procidens seruus orat Regem: Patientiam habe in me, &c.	H. Concepta Rex iusta indignatione, acerbe obiurgatum tradit tortoribus, donec reddat vniuersum debitum.
B. Misertus Rex dimittit illum, atque debitum simul remittit.	

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XVIII.

IN illo tempore ^a dixit IESVS Discipulis suis parabolam hanc: Assimilatum est regnum cælorum homini ^b Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum cœpisset rationem ponere, ^c oblarus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet vnde redderet, ^b iussit eum Dominus eius venūdari, & uxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. ^c Procidens aurem seruus ille orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. ^b Misertus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autem ^d seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes. Et procidens conseruus eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autē noluit: sed abijt, & ^e misit eum in carcerē, donec redderet debitū. ^f Videntes autē conserui eius quæ fiebant, cōtristati sunt valde: & venerunt, & ^g narrauerunt Domino suo omnia quæ facta fuerant. Tūc vocauit illum Dominus suus: & ait illi: Setue nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me: nōne ergo oportuit & re misereri conserui tui, sicut & ego tui miserus sum? Et ^h iratus Dominus eius tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet vniuersum debitum. Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remisistis vnusquisque fratri suo de cotidibus vestris.

ADNO-

DOMINICA XXI. POST PENTEC.

De singulari inhumanitate serui regij & ingratitude.

Matt. xvij.

Anno xxxij.

71

cxlv

Adrian Collart sculp.

- A. IESVS docens Petrum, & Apostolos.
 B. Sedet Rex in throno suo; assistit concilium nationem instituit ponere cum seruis suis.
 C. Offeritur illi seruus, qui fisco debebat decem milia talenta.
 B. Imperat Rex vendi illum, & uxorem, & filios, cum non esset soluendo.
 C. Procidens seruus orat Regem; Patientiam habe in me, &c.
 B. Misertus Rex dimittit illum, atque debitum simul remittit.

- D. Hic tamen homo ingratus obuium habet, qui ei debebat centum denarios, quem crudeliter accipit.
 E. Et male multatum conijcit in carcerem, donec denarios res tituat.
 F. Quod valentes conserui, indignissime serunt.
 G. Deserunt ad Regem hominis crudelitatem intolerabilem.
 H. Concepta Rex ius ta indignatione, acerbe oburgatum tradit tortoribus, donec red- dat vniuersum debitum.

A D N O T A T I O.

Descenderat IESVS è monte Thabor, post gloriosam transfigurationem, vt Feria III. Dominice IIII. Quadragesima est annotatum; & venerat postea Capharnaum, soluerat tributum pro se & Petro, ad humilitatem & omnem modestiam erudierat Apostolos, docuerat rationem fraternæ correctionis, significauerat datum iri illis iurisdictionem ecclesiasticam excommunicandi simul & reconciliandi: quo loco significat dari etiam facultatem peccati culpam remittendi; nam qui Ecclesie erat obediens, is mittendus erat ad Sacerdotem absolvendus à culpa, & benignè accipiendus. Quod intelligens Petrus (zelo commotus, ne tanta mansuetudo faceret homines salutis suæ negligentes, & abuti beneficij facilitate) rogauerat ex IESV utrumq; eisdem verbis, Quoties remittenda fratri peccata, & Quoties benignè tractandus, num septies tantum. Respondit IESVS, non septies, sed septuagies septies; id est, quoties conuersus fuerit frater. Et quandoquidem res erat hac magni momenti & periculi, vt in quam p̄ homines poterant incurrere ex immoderato honoris Dei & gloria zelo; adducit Christus vehementem parabolam & seueritatis plenam, eo spectans, vt & Sacerdotes, Confessarij, & qui exteriorem iurisdictionem obtinent in Ecclesiam, benignitate & mansuetudine vterentur erga peccatores, nec sibi blandientes in alios essent rigidi censores ac iudices. Esto igitur

A. IESVS docens Petrum & Apostolos.

B. Rex sedet in throno regio, assistunt Principes & Consiliarij: cum autem constituisset Rex ponere rationem cum seruis suis, de eorum administratione,

C. Iniuo statim, vbi actionem instituit, delatus ad eum est homo, qui debebat illi decem milia talentorum, summam pecunie immensam, hoc est, sexagies centena aureorum coronatorum millia: sex videlicet milliones, vt dicunt.

B. Res cum esset comperta, nec esset homo solutio, imperauit Rex, vt venum iret ipse, vxor, filij, & quæ possidebat omnia; & sisco debitum vniuersum restitueretur.

C. Quod miser ille audiens, seueritate iudicij consideratus, procidit ad Regis pedes ac supplicat: Patientiam habe in me; lenis in me esto & longanimis, noli tui iudicij seueritate, etiam si iuste iudices, me miserum funditus omnibus fortunis, omni libertate euertere: futurum sp̄o deo, si longanimis in me fueris, vt quæ debeo

omnia tibi restituum. O admirabilem obsecrationis virtutem!

B. Misericordia motus Rex, confestim & illum dimisit, & as alienum illi omne condonauit. Non hic de talentis auri agitur, non de debitorum rei terrena; sed de homine, qui pretiosissimis Dei donis est abusus, qui longè maiora bona Deo debet quàm illa, Dei scilicet gloriam & honorem, suam obedientiam & respicientiam. Hac omnia breui oratione à diuina misericordia consequitur homo, vt possit, si agnosceus suam miseriam & damnationem, tum suam impotentiã, dicat: Domine IESV, ego omnia Patri tuo & tibi debeo, nihil possum reddere, nihil pati dignum vestra misericordia: tu ipse, si pro me paraueris, & longanimis sis per crucem tuam, & mihi tuam illam patientiam per tuam gratiam applies, nihil est quod non possim: hoc fac, & omnia restituo per te Patri tuo & tibi. Hac est illa vt admiranda, quæ Regem mouet Deum ad misericordiam. Hinc apparet ingratitude magnitudo & crudelitatis eius, qui è corde non dimittit fratri suo, siue in secreto iudicio, siue in externo; si similiter atque ipse conciliauit sibi Dei gratiam petenti veniam, eam non concedit peccatori, sed fratrem in infernam (quod est in se) dat precipitè auxilij omnis expertè & desperatum.

D. Homo ille immitis, qui obuiam sibi factum creditorem crudeliter accipit, in collum inuolat, illum strangulaturus nisi reddat centum denarios, id est, centum quinquaginta solidos vulgares, nec proiecto ad eius pedes, & similiter petenti veniam, atq; ipse à Rege petierat, vult ignoscere;

E. Sed male mulctatum, mittit in carcerem, donec vniuersos denarios redderet.

F. Videntes conserni, quæ indignissimè ac crudeliter fiebant, ægerrimè serunt.

G. Veniunt ad Regem, deserunt hominis illius inhumanitatem atque crudelitatem; augent crimè, rem duram & immitè vidisse se, dignum hominem omni supplicio. Imperat Rex duci hominem, sistitur iudicio ante Regem, accusant conserui: contumeliosè illi Rex exprobrat ingratitude & crudelitatem: Serue, inquit, nequã omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me; nõne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui miserus sum?

H. Concepta simul ira ex commemorazione atrocitatis, imperat illum nõ solum in carcerem trudi, sed torqueri donec vniuersum debitum reddat. Seueritas tanta hic explicatur propter

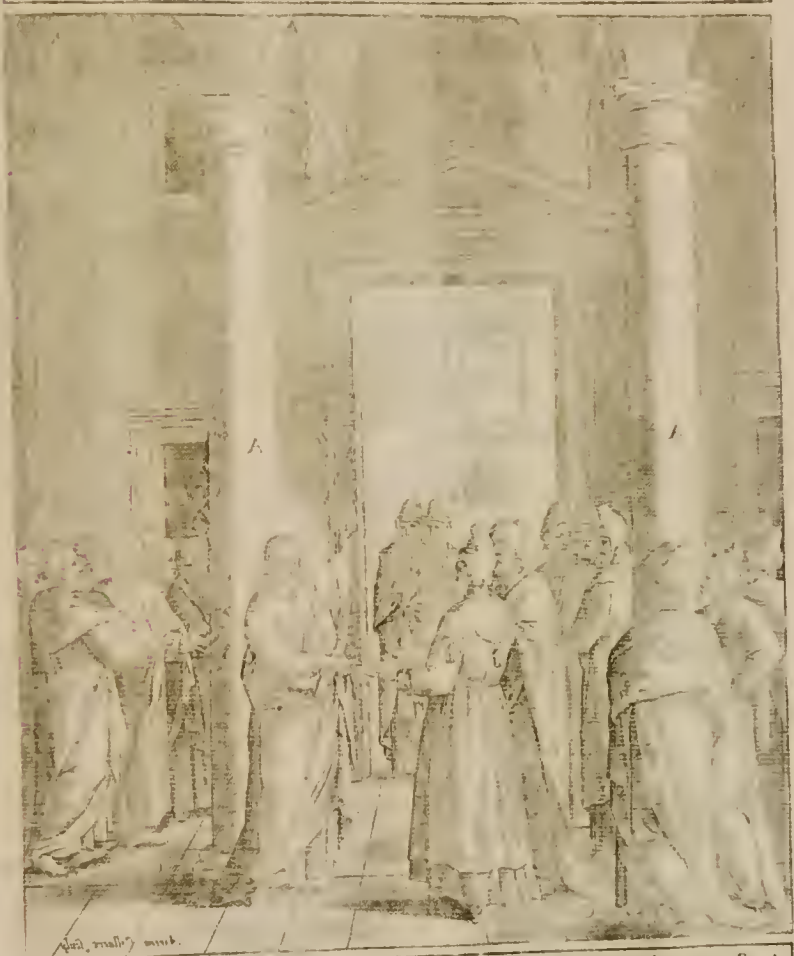
mysticam parabole intelligentiam; cum alias, qui ingenti summa argenti esset liberatus benignitate principali, grandi se obstringeret crimine, propter Regij beneficij enormem abusum, si conseruo minimam non solum non condonaret, sed nec spatium temporis concederet, vt solutio expediretur. Damnatur autem ad tormenta, donec solueret debitum vniuersum; vnde intelligentius pœnam æternam infligi: nam cum nūquam, qui in inferno sunt, soluere debitum pos-

sint, semper torquentur. Sed cur vniuersum quod iam fuerat remissum; cum sint dona Dei ἀνεταμίεωτα, id est, absque pauentia? Illud est. Cui remittuntur peccata, si rursum peccat, præsertim per singularem aliquam ingratiitudinem, fit vt similiter atque antea puniatur: non solum quod semper vniuersum debitum est damnatio æterna; sed etiam, quia principium misericordie, quod est in se, euerit.

MEDITATIO.

OMnibus mortalibus dedisti, benigne Iesv, salutarem doctrinam, & diuinitus efficacem; habuisti enim semper verba vitæ æternæ; sed videor ego intelligere ad me propriè omnia attingere, vt præsentis Euangelij doctrinam & vim. Scio re, Domine, bis positurum rationem cum seruis tuis, hoc est, cum his qui tuam seruitutem prostentur; nam alij iam sunt iudicati: in morte igitur illos iudicas, iudicabis in consummatione item sæculorum. Verùm illa est summa tua misericordia, vt ante illa iudicia tremenda, & à quibus nullus appellare quæpiã potest, aliud iudicium nobis clementissimè hoc Euangelio indices veluti inrerlocutorium, non dehnirium, à quo scilicet liceat ad re ipsam prouocare. Accerrima enim ruæ comminatione me, vt ab illis iudicijs caueam, ad illa me præparem, admones: proponis mihi, hinc conscientia peccatorum meorum, illinc rigoris tuæ iustitiæ, & meæ pœnæ rimorem; nec me habere vllū aliud refugium, nisi tuam bonitatem & misericordiam. En Domine Iesv Christe, primus omnium peccatorum ego sum, primus tuo iudicio repræsentor à mea conscientia, quam tu hac parabolâ rimore ac sollicitudine ingenti percussisti: accusor malæ fidei in administratione ruarum opum, quibus me ornasti, gratiæ, virtutum, donorum; quæ omnia fœdè prodegi. Itaque cum sim ad paupertatem spiritus redactus, & omnia debeam tibi, ad quæ me ex illis donis obligaueras tibi offerenda; eriam illa dona me deficiunt, vnde possim tibi aliquid reddere: quocirca planè sum, nisi ru mei miserearis, deploratus. Verùm erigo spem meam in re, qui id iubes hac parabola, hac suauissima tua doctrina: similiter benigne Iesv, re oro, arque ille parabolicus debitor Regem: *Habe in me patientiam, & omnia reddam tibi.* Quid hoc est, bone &

magne Iesv? **O** infinitum fontem misericordie & pietatis tuæ! Vis à re peti, vt patientiam in me agas, & in me & pro me patiaris, hoc est, tua passione & morte mihi dones, vnde dissoluam Patri ruo & tibi, quæ vobis debeo omnia. Tu enim omnia nostra debita, omnia peccata nostra in re sustulisti, & cruci pro nobis affixisti, omnia dissoluisti, ab omnibus nos redemisti; hæc enim est rui meriti efficacia. Solue nunc pro me, Domine, offer pro me tuam mortem, vt continer facis, & omnia faciam quæ tu iubes: non erunt in me gratiæ, & virtutes, & dona infructuosa. Illud tamen intelligo, Domine, non profutura hæc mihi, nisi recū patiar, nisi re sequar, nisi tuam crucē tollam post te, nisi tuam voluntatem faciam: tunc enim omnia restituentur, tibi tunc tuo auxilio & gratia seruiam. Ita sit sancte Iesv. En intelligo tuam in me infirmam benignitatem, agnosco inde quid meo proximo debeam: cauere aurè vehementer debeo, ne in illâ ingratiitudinem & inhumanitatem incidam, vt difficilè me præbeam proximo meo, quin auerfationes animi mei in fratres à me corde exsciudam; tum facilè me præbebo & diligentem in iuuando proximo, quibuscumque possum pijs officijs & ministerijs. Neque verò vniquam deterere me debet grauitas peccatorū vel magnitudo: semper animo meo obuersari debet, si mea peccata ad aliena comparem, meum debitum reputandum esse decem millium talentorum, hoc est, immensum; proximi centum denariorum, hoc est, minimum præ meo; semper debeo esse propensissimus in misericordiam. Quod faciam, si omnia faciam, quæ necessaria & vtilia esse posse intelligo ad iuuandum proximum, nixus fide, spe, & charitate, non parcens meis laboribus, in humilitate & mautuetudine cordis mei in re Domine. Amen.

A. Fidei sacramentum, hoc dicitur Christus.
 B. IESU cum discipulis.
 C. Adhuc sunt cum discipulis. Postquam
 dixerunt, in eorum in veste
 facta est signa crucis in non.
 B. Respondeat. Respondeat ergo qui sunt discipuli
 C. IESU. C. qui sunt discipuli.
 C. Illius responsum dicitur, non respondeat
 sed eius illam, illa dicitur in non.

DOMINICA XXII. POST PENTECOST.

De soluendo tributo.

Matth. xxij. Marc. xj. Luc. xx. Anno xxxijj.

94

cxlvi

Abria Colucci sculp.

A. Porticus Salomonis, ubi docebat Christus.
 B. IESVS cum discipulis.
 C. Adorti sunt eum discipuli Phariseorum,
 & Herodiani, ut caperent in verbo.
 Licet censum dare Cesari, an non?
 B. Severe oburgans illorum versutiam, et
 iniquitatem respondet IESVS. Osten-
 ditque mihi numisma census.

C. Ostendunt illi denarium.
 B. Rogat IESVS. Cuius est imago hac
 & superscriptio.
 C. Aium; Cesaris.
 B. Respondet; Reddite ergo quae sunt Cesaris,
 Cesari; & quae sunt Dei, Deo.
 C. Illius responsum admirati, non potuerunt ver-
 bum eius illum, vlla ratione reprehendere.

DOMINICA VIGECIMA SECUNDA ⁵⁶¹
 POST PENTECOSTEN.

De soluendo tributo.

MATTH. XXII. MAR. XII. LVC. XX. Anno XXXIII.

In cxlvj. imaginem Adnotatiuncula.

cxlvj.
94.

A. Porticus Salomonis, ubi docebat Christus.	C. Ostendunt illi denarium.
B. IESVS cum Discipulis.	B. Rogat IESVS: Cuius est imago hæc & superscriptio?
C. Adorti sunt eum discipuli Pharisæorum, & Herodianis, ut caperent in verbo: Licet census dari Cæsari, an non?	C. Aiunt: Cæsaris.
B. Seuerè obiurgans illorum versutiam & iniquitatem, Respondet IESVS: Ostendite mihi numisma census.	B. Respondet: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.
	C. Illius responsum admirati, non potuerunt verbum eius, vllum vlla ratione reprehendere.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. XII. MATTH. XXII. LVC. XX.

T^a Vnc abeuntes Pharisei,
 consilium inierunt
 vt caperent eum in sermone.
 Et

Et obseruantes

*ad eum
 quosdam ex Pharisæis*

mittunt ei
 & discipulos suos

*miserunt
 insidiatores, qui se iustos simu-
 larent,*

& Herodianis,

cum Herodianis

in verbo

*vt caperent eum in
 sermone,
 & iraderent illum principatum
 & potestati Præsidis.*

Qui venientes dicunt ei;

dicentes:
 Magister, scimus
 quia verax es,
 & viam Dei in veritate doces,
 & non est tibi cura de aliquo:
 non enim respicis personam
 hominum:

Et interrogauerunt eum,

*scimus
 quia rectè dicis
 & doces:*

*& non curas quemquam:
 nec enim vides in faciem
 hominum,
 sed in veritate viam Dei doces.*

& non accipis personam;

*sed viam Dei in veritate do-
 ces:*

dic ergo nobis quid tibi vide-
 tur;

MARC.

tributum
an non dabimus?

licet ^c census dare Cæ-
sari, an non ?

licet nobis tributum dare
Cæsari, an non ?

Qui sciens versutiam
illorum,
ait illis;

Cognita autem IESVS ne-
quitia eorum,
ait:

Considerans autem dolum.
illorum,

dixit ad eos;

afferte mihi denarium,
vs videam.

Quid me ^b tentatis hypo-
critæ ?

Ostendite mihi numisma
census.

At illi ^c obtulerunt ei de-
narium.

Et ait illis IESVS:

^b Cuius est imago hæc, &
superscriptio?

Dicunt ei:

^c Cæsaris.

cuius habet imaginem &
inscriptionem?

Respondentes dixerunt;

Cæsaris.

Respondens autem IESVS
dixit illis;

Tunc
ait illis:

Reddite ergo quæ sunt
Cæsaris, Cæsari; & quæ
sunt Dei, Deo.

& mirabantur
super eo.

Et audientes mirati sunt,

Et non ^c potuerunt verbum
eius reprehendere coram plebe:
& mirati in responso eius, ta-
cuerunt.

& relicto eo abierunt.

ADNOTATIO.

A. Porticus Salomonis Ierosolymæ, ubi IESVS
Madorii sunt versuti discipuli Phari-
sæorum, à suis submissi preceptoribus; ut ei in-
sidiarentur, & in sermone caperent, atque apud
Romanos accusarent, vel plebi facerent odiosum.
Hi secum adducunt Herodianos, sine Herodis
militis, sine sectarios homines, qui dicebant He-
rodem Antipatrum Messiam fuisse, quod in eius
regno defecisset à tribu Iuda sceptorum.

B. IESVS cum discipulis suis.

C. Veniunt autem ad eum discipuli Phari-
sæorum & Herodiani: proponit vnus IESVS sa-
pientie Patris infinitæ questionem aolutè, prius

tamen illius animū blāditijs & laudibus asper-
gens: Magister, inquit, scimus quia verax es,
rectè dicis & doces; nec est tibi cura de aliquo:
non enim respicis personam hominū, neque
vides in faciè, sed in veritate viam Dei doces:
licet nobis dare tributum Cæsari, an non?
Quorsum tot & tā varie artes, o Pharisæastri,
ante interrogationē: ut animū eius adulatione
deliniretis scilicet, & eò pelliceritis, ut negaret
tributū dari; nec respiceret Romanorum gratiā,
ut Ioaxarus Pontifex Cæsaris & Quirini; sed
Iudæ potius Galanitijs sententiam & factionē
sectaretur, qui auctor fuit grauissima seditionis
Iudæis,

Ioseph.
Ant.
18. c. 1.

Iudæis, docens nihil esse aliud censum Cæsari dissoluere, quàm prodere auitam libertatem, & manifestam seruitutem profiteri.

B. Quid benignus I E S V S ? Perspecto eorum dolo & nequitia respondet, seuerè illos obiurgans: Cur me tentatis hypocritæ, sanctitatem simulantes, & zelum legis & libertatis, cum iniquo animo sitis & maligno, mihi verò dolo malo insidiemini? ostendite mihi census numisma.

C. Ostendunt denarium, trium scilicet cum semisse solidorum numisma, quod est drachma.

B. Rogat, cuius illa sit imago & superscriptio, vt ex illorum confessione illos confutet.

C. Respondent: Cæsaris. Tiberium intelligamus priuignum Augusti. Colligit sapientissimè I E S V S: Illud igitur numisma est Cæsaris. Quid ergo est, cur non soluatis, quæ sunt Cæsaris, Cæsari? quod vos ipsi vestra professione consistemini.

B. Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari; sed ita tamen, vt quod est maius, & necessarium magis, simul quæ Dei sunt, Deo reddatis. Imaginem ille denarius gerit Cæsaris, & inscriptionem; vos in animis vestris Dei: vt illinc Cæsari debetis ciuitura, ita hinc Deo dininam gloriam, & obedientiam, & sacrificium. Ita sapientissimè illorum nequitiam confutauit, nam hoc responso nec po-

terant offendi Romani, nec plebs: illis sat erat audire, reddenda quæ erant Cæsaris, Cæsari, plebs, cum videret esse Iudæam sub Romanorum imperio, illi tributa solui, moderatè videbant I E S V M respondisse, tacito nomine tributi, cum & dicebat quæ negari non poterant, & ius nature postulabat. Quod si ad tributum videretur illud spectare, ad id occasionem dederant Pharisei; nec tamen aliud efficiebat, quàm quod duci ex denarij ostensione, & illorum responsione, poterat: hæc verò omnia condiebat, quod subiunxerat Christus: Reddite, quæ sunt Dei, Deo. Hinc doctrina, quæ Paulus docet: Omnis anima po-

Rom. 13.

testatibus sublimioribus subdita sit, & quæ eo loco prosequitur. Nam cum inquit Christus: Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari; obediendū legitimo Principi seculari docet, etiamsi ethnicus sit: quæ fuit doctrina Ecclesiæ perpetua, modò Deo magis quàm hominibus obedientia deferatur, neque præcipiat potestas humana, quod potestati & voluntati diuinæ aduersetur. Obstruxit hoc responso os aduersarij subdolis, neque pouerunt, ne falsam quidem & effictam rationem, coram plebe adducere.

C. Mirantur, tacent confusi, eo insalutato abeunt: consequuta haud dubiè est laus Christi à plebe & bona mentis hominibus.

MEDITATIO.

PROV. 1. **M**agnus es, Domine I E S V S, in omnibus vijs tuis, & in omnibus operibus tuis sanctus. Nequitia Phariseorum voluit te circumuenire & calumniari sua interrogatione, verùm non potuit, vt numquam potest concilium vllum contra te Dominum. Eorum erat malignitas, vt te negantem solui debere tributum, atrociter apud Pilatum accusarent seditionis & rebellionis: Sin diceres soluendum, te facerent plebi inuisum, & vanum hominem clamarent, ac legum & libertatis auitæ proditorem. Verùm tu illorum nequitiam & malignitatem ita confutasti, vt ne coram plebe quidem quicquam hiscere auderent; sed mirarentur potiùs, tacerent, & te relicto abirent confusi: quod fuit iudicium & vis tuæ diuinæ potestatis. Sed quod respondiisti exponere nobis, bone I E S V S. Sciebam ego sceptrum esse ablatum à Iudaismo in meo aduentu in mundum, consensisse præterea sciebam Iudæos in Cæsaris principatum, esse Cæsari subiectos, quod & ipsi sunt professi in passione mea; itaque Cæsari debebant tribu-

tum: solueram ego didrachma, scandalum futurum docueram, si non soluissem; nec significaueram Romanos non posse exigere, sed me non debete soluere, cuius veritatis Iudæi non erant capaces. Hæc omnia cum possem respondere, fuit meæ sapientiæ tam multa nõ adducere, sed illud dumtaxat, quo illa possent intelligi, & posset simplicitate responsi omnibus satisfieri: nam denarij & imago & inscriptio professio erat principatus Romanorum; quare Cæsari reddenda erant, quæ illa professione significabantur. Ceterùm ne propterea crederent prodi legem Dei, simul esse reddenda Deo, quæ Dei sunt, docui. Nam si Cæsari reddenda quæ eius sunt; non pugnat hominum obedientia cum Dei, modò magis Deo quàm hominibus obediatur, nec homini contrà quàm velit Deus obediatur: nam omnem potestatem à Deo esse, & qui potestati resistit, Dei ordinationi resistere, tradidi ego per Apostolum mecum Paulum. Doctrinam hanc grato animo à te recipimus, Domine I E S V Christe: verùm quid ad nostram vtilitatem spi-

Rom. 13.

spiritus attineat, cupimus intelligere. En vobis o boni. Duplicem obedientiam & subiectionem debetis; Deo primam, alteram praterea legitimis Potestatibus & Superioribus vestris. Et enim Dei sapientia constituit, ut per Vicarios suos & Perfectos domus sua gubernaretur, tum propter humilitatem, dum homini homo se subdit propter Deum; tum vero ne arrogantes fierent & insolentes homines, dum singuli pro suo capite voluntatem Dei interpretantes omnia replerent seditionibus. Ceterum quod ad maiorem vite perfectionem vocantur homines, eo perfectius Deo obedire debent, & sua proportione perfectius hominibus. Itaque qui ad religionem estis vocati, ut perfecte Deo obedire debetis, ita hominibus propter Deum perfecte, & in homine Deum contemplari presentem, & venerari vobis iubentem, vos gubernantem, & spiritu gustare quod ego dixi: *Qui vos audit, me audit.* Hoc lumen si amiseritis, difficilis erit vobis vestrorum Praefectorum obedientia: ille enim sensus meae praesentiae & meae obedientiae in homine absorbet omnes asperitates, quae absque hac luce & virtute spiritus sunt odiosae & molestae. Itaque potestis interpretari esse hanc inter se coniuncta; obedire Deo, & hominibus: nam in eo ipso quod propter Deum obeditis, Deo obeditis, uti ego docui per me, per meos Apostolos. Illud tamen animaduertite, ut longè praestantior Dei est obedientia quam hominum, longè excellentiora praecipua illius quam horum; ita multo maiorem adduci debere & deuotionem animi & promptitudinem ad Dei quam homi-

1. Pet. 2.

Luce. 10.

num praecipua implenda. Quare verissime dixit etiam in hoc sensu Petrus Princeps meorum Apostolorum: *Obediendum Deo esse magis quam hominibus:* atque adeo, cum obeditis hominibus, Deo magis obeditis, quia illis propter hunc obeditis. Obiectum enim obedientiae Dei mediatum Deus est, per praecipuum videlicet diuinum auctoritas infinita & securitas: obiectum vero hominum obedientiae mediatum homo, per praecipuum humanum, sed ad quod dandum à Deo accipit auctoritatem homo. Ita fit, ut eius auctoritas sit humana; securitas etiam, nisi quatenus ab homine proficiscitur, qui errare potest. Et tamen quamuis errare homo praecipiendo possit, qui homini propter Deum obedit errare non potest; nisi aperte contra Dei praecipuum sit hominis praecipuum. Colligite hinc ad virtutes theologicas, fidem, spem, charitatem, & in hanc praecipue maiorem animi puritatem & vim, maiorem etiam deuotionem esse conferendam; ut in quibus est Deus, per quas proximè operatur & se aperit, praecipuum per charitatem. Ad hanc omnia vestra referatis: haec est enim finis, in hac est vita aeterna. In hac mortalitate mihi admodum placet, ut sitis tam diligentes in exercitio virtutum moralium, modo in diuinis sitis longè feruentiores & attentiores: nam quorsum tandem illae vobis traditae sunt, nisi ut ad has contendatis, has plenius & fructuosius exerceatis? Gratias tibi ago & habeo, magne IESU, docuisti me de tua benignitate, eadem faciat ut quae intellexi opere expleam, Amen.

Ab. 3.

DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN

Sanatur Hæmorrhøiſſa. Suſcitur filia Iairi.

Mat. ix. Marc. v. Luc. viij. Anno xxxi.

31
cxlvij.

A. Capharnaum, quo nauigauerat IESVS.
 B. IESV loquente parabolam de affumento
 panni rudis.
 C. Accedit princeps Synagoga Iairus, ro:
 gans vt sanet filiam eius.
 D. Sequebatur illum IESVS, & compri:
 mebatur a multis.
 E. Et ecce mulier Hæmorrhøiſſa penetrans ad
 pedes eius, tangit eius ſumbriam, et ſanatur.
 F. IESVS inueſtigat adeo diligenter, quis
 eum tetigiſſet.
 G. Vt ſe proderet coram turba Mulier, remij:
 omnem confiteretur.

F. Confirmat eius ſanitatem IESVS dicens:
 Vade in pace, & eſto ſana a plaga tua.
 H. Adhuc loquente IESV, veniunt ad Iai:
 rum nunciantes mortuam eſſe puellam,
 IESVS Iairi fidem confirmat.
 I. Venit cum eo domum, ſtentes & tibicines,
 & turbam excludit.
 K. Cum ſolis parentibus, & Petro, & filijs
 Zebedæi ingreditur ad mortuam.
 L. Tenet manum puella, & clamat Talitha
 Cumi, & conſeſ tim ſurrexit puella.
 M. IESVS cibum illi apponi imperat.

DOMINICA VIGESIMATERTIA ¹⁶⁸

POST PENTECOSTEN.

Sanatur Hæmorrhœissa : fuscitatur filia Iairi.

MATTH. IX. MARC. V. LVC. VIII. Anno XXXI.

In cxlviij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlviij.

A. Capharnaum, quod nauigauerat IESVS.	F. Confirmat eius sanitatem IESVS, dicens: Vade in pace, & esto sana à plaga tua.
R. IESV loquente parabolam de assumento panni rudi,	H. Adhuc loquente IESV, veniunt ad Iairum nuntiantes mortuam esse puellam: IESVS Iairi fidem confirmat.
C. Accedit Princeps Synagoga Iairus, rogans vt sanet filiam eius.	I. Venit cum eo domum, sistentes, & tibicines, & turbam excludit.
D. Sequebatur illum IESVS, & comprimebatur à multis.	K. Cum solis parentibus, & Petro, & filiis Zebedei, ingreditur ad mortuam.
E. Et ecce mulier hæmorrhœissa penetrans ad pedes eius, tangit eius subriam, & sanatur.	L. Tenet manum puella, & clamat: Talitha, cumi: & confestim surrexit puella.
F. IESVS inuestigat ad eò diligenter, quis eum tetigisset,	M. IESVS cibum illi apponi imperat.
G. Vt se proderet coram turba mulier, remq; omnem confitereetur.	

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. V. MATTH. IX. LVC. VIII.

In illo ^a tempore.

Hæc illo ^b loquente ad eos, ecce Princeps vnus accessit,

Et ecce venit vir

Et venit quidam de archisynagogis

& videns eum procidit ad pedes eius, & deprecabatur eum multum,

cui nomen Iairus, & ipse Princeps Synagoga erat: & cecidit ad pedes IESV, rogans eum

vt intraret in domum eius, quia vnica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur.

& adorabat eum, dicens:

Domine, filia mea modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & viuat.

Quoniam filia mea in extremis est;

vt salua sit, & viuat.

Et surgens IESVS, sequebatur eum, & Discipuli eius.

BB

MARC.

MARC. V.

Et abiit cum^d illo, & seque-
batur eum turba multa, & cō-
primebant eum.

Et mulier quæ erat
in profluvio sanguinis

& fuerat multa perpeffa
à compluribus medicis,
& erogauerat omnia sua,

nec quidquam profecerat,
sed magis detcrius habebat:
cū audisset de IESV,
venit in turba retrò,

& tetigit vestimentum
eius.

Dicebat enim:
Quia si vel vestimentum
eius tetigero,
Et confestim siccatus est
fons sanguinis eius,
& sensit corpore quia
sanata esset à plaga.

Et statim IESVS in semes-
ipso cognoscens virtutem quæ
exierat de illo, conuersus ad
urbam, aiebat;

Quis^e tetigit vestimēta mea?

Et dicebant ei discipuli sui;

Vides turbam comprimentem
te,
Et circumspiciebat videre eā
quæ hoc fecerat.

Mulier verò

timens & tremens,
sciens quod factum esset
in se,
venit

& procidit ante eum,

MATTH. IX.

Et ecce mulier,
quæ sanguinis fluxū patie-
batur duodecim annis,

accessit retrò,

& tetigit fimbriā vestimēti
eius.

Dicebat enim intra se:
Si tetigero tantū vesti-
mentum eius, salua ero.

LVC. VIII.

Et contigit dum iret, à turbis
comprimebatur,

Et mulier quadam erat
in fluxu sanguinis
ab annis duodecim,

quæ in medicos erogauerat
omnem substantiam suam,
nec ab ullo potuit curari:

stetit
fluxus sanguinis eius.

Et ait IESVS;
Quis est qui me tetigit?
Negantibus autem omnibus,
dixit Petrus & qui cum illo
erant;

Præceptor, turbæ te compri-
munt & affligunt, & dicis,
Quis me tetigit? Et dixit IES-
VS; Tetigit me aliquis;
nam ego noui virtutem de
me exiisse.

Videns autem mulier quia nō
latuit, tremens

venit
ante pedes eius, & ob quā cau-
sam tetigerit eum indicauit
coram omni populo, & quem-
admodum confestim sanata
sit.

MARC.

MARC. V.

MATTH. IX.

LUC. VIII.

& dixit ei omnem veritatem.
Ille autem

vade in pace,
& esto sana à plaga tua.

veniunt
ad Archisynagogum,
dicentes,

quid ultra vexas
Magistrum?

IESVS autem audito verbo
quod dicebatur,
ait Archisynagogo;
Noli timere,
tantummodo crede.

Et non admisit quemquam se
sequi,
nisi Petrum & Iacobum &
Ioannem fratrem Iacobi.

Et veniunt in domum Ar-
chisynagogi, & vidit tumultum,
& flentes & eiulantes
multum. Et ingressus,

ait illis,
Quid turbamini, & ploratis?

irridebant

At IESVS conuersus, & vi-
dens eam, dixit: Cõfide filia,
fides tua te saluam fecit.

Et salua facta est mulier ex
illa hora.

Et cum venisset IESVS in do-
mum Principis,

& vidisset tibicines, & tur-
bam tumultuantem,
dicebat:

Recedite:
non est enim mortua puella,
sed dormit.
Et deridebant eum.

At ipse dixit ei,
Filia,

Adhuc illo loquente,
venit quidam
ad Principem Synagoge,
dicens ei;
Quia mortua est filia tua,

noli vexare
illum.
hoc verbo,

respondit Patri puella;

crede tantum,
& salua eris.
ad domum

non permisi intrare
secum quemquam,

& patrem & matrem
puellae.
Flebant autem omnes, &
plangebant illam:

At ille

dixit;

Nolite flere:

MARC. V.

MATTH. IX.

LVC. VIII.

*Ipsè verò eiectis omnibus,
 & assumit patrem & matrem
 puella, & qui secum erant,
 & ingrediuntur
 ubi puella erat iacens.*

Et cùm eiecta esset turba,

scientes quòd mortua esset.

intrauit:

*Et tenens manum puella,
 ait illi;
 Talitha, cumi;
 quod est interpretatum;*

& tenuit manum eius.

*Ipsè autem tenens manum
 eius, clamauit dicens;*

Puella, tibi dico, surge.

Et reuersus est spiritus eius,

*Et confestim surrexit puella,
 & ambulabat: & dixit dari
 illi manducare.
 Erat autem annorum
 duodecim:
 & obstupuerunt stupore
 magno.
 Et praecepit illis vehemen-
 ter vt nemo id sciret.*

Et surrexit puella.

*& surrexit continuo.
 Et in iussu
 illi dare manducare.*

parentes eius.

*quibus praecepit
 ne alicui dicerent
 quod factum erat.*

Et exiit fama hæc in vni-
 uersam terram illam.

ADNOTATIO.

A. **C**apharnaum, quòd nauigauerat Christus: è
 regione Gerasenorum, postquam insi-
 gnem illum Damoniacum cum socio à legione
 Damonum liberauerat. Non contigerunt au-
 tem, quæ hoc Euangelio narrantur, statim ubi
 in terram descendit Christus; sed postea non-
 nullis meriectis: itaque illud, ecce Luca specta-
 re dūtaxat videtur ad miraculi magnitudinem.

B. Loquente adhuc IESV parabolam illam de
 assumento panni veteris ad nouum,

C. Accedit ad locum, ubi erat IESVS, syna-
 goga Princeps Iairus: dein videns IESVM, pro-
 cidit ad eius pedes, rogans, vt domum ad se ve-
 niret; quia eius vnica filia ferè duodecim an-
 norum moriebatur. Deprecabatur autem rursus
 IESVM vehementer, eum adorans: Domine, in

extremis est: addit anxius pater, mortua est,
 quod erat in sua opinione & metu; quod item
 solet de eo dici, cuius omnino deplorata & de-
 sperata vita est. Veni igitur, benigne Domine,
 impone manum illi gratis & miraculis plenā,
 & salua erit ac viuet.

D. Surgens IESVS Iairum sequebatur, seque-
 bantur Discipuli eius, & turba multa. Cùm au-
 tem esset in itinere, & à conferta multitudine
 comprimeretur & affligeretur bonus IESVS,

E. Ecce tibi intruenit mulier quædam, quæ
 fluxum sanguinis patiebatur à duodecim annis,
 & fuerat multa perpeffa à compluribus medicis,
 & erogauerat omnia sua, nec quicquam profece-
 rat, sed magis deterius habebat, id est, potius in
 deterius venerat. Hac ingentē fidem concipiens,
 apud

apud se dicebat: Si IESV vestem tantum retigero, à plaga mea tam fedam, tam acerbam, tam diuturnam, absq; ulla dubitatione sanabor. Hac fide ac confidentia armata, nihil deterretur multitudinem, nihil eam detinet corporis debilitas, nihil muliebris pudor, non eam remoratur, quod immunda esset ex lege: penetrat ad IESVM per conferentiam turbam, retro prostermitur, simbriam vestimenti IESV tangit manu, & fide sua illa seruida; & confestim sanatus est sors sanguinis eius, ac sensit se à plaga sua liberatam.

F. Cognouit IESVS in semetipso ex se virtutem exisse, & conuersus ad turbam, inquirebat quis nam ipsum tetigisset, & eius simbriam vestimenti: non quod nesciret, sed, ut se proderet mulier. Negantibus omnibus, ne Apostoli quidem intellexerunt, de quali tactu loqueretur IESVS; confidenter autem Petrus, aliorum inductu: Præceptor, inquit, turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis, quis me tetigit: Respondendum nosti, Petre vel adueris vel tu, vel tui sodales, quid verè sit tangere IESVM. non est illud, quod commune esse potest brutis etiam animantibus; sed illa vera est exterior IESV tactio, quæ cum interna coniuncta est spiritali, quam virtus Dei benigna & excitat, & donis suis ornat. Itaque pergit IESVS circumspicere, ut eam quæ illud fecerat videret, ac rogat quis nam eum tetigisset; & significat clare, quem nam intelligat tactum; cum salicet, quem exceperat virtus diuina, quæ ex ipso exierat.

G. Videns se multiernon latere (circumspiciens enim IESVS eam oculis designauerat) procedit in medium, prouicit se ante IESVM timens ac tremens, agnoscit quæ in se fecerat IESVS, narrat coram omni multitudine rem omnem ut erat gesta, ob quam causam, quo animo, qua fide eius simbriam tetigisset latenter, tum quod confestim esset à plaga sua liberata. O admirabilem mulieris fidem & deuotionem, & diuinam IESV Christi benignitatem, sed priorem IESV Christi benedicti benignitatem. Quis enim illam mouit, quis iuuat, ut tantum sibi de Christi misericordia & virtute promitteret? IESVS ipse. Conceptu illa auidè semen fidei, deuotione animi fouit, operibus ornauit; penetravit per turbam, peruenit ad Christum mulier infirma & verecunda, vicit turbæ vim, per multitudinem contendit ad Christum, tetigit eius simbriam vestimenti. Sed quo pacto latenter in tanta turbæ? Idè quidem la. enter, quia in turbæ manu exientia, quod nullus animaduertere posset. Habet hoc siquidem vera deuotio animi, quod amat latere interius

apud Deum. Christi verò infinitam benignitatem contemplare. Inserit fide in singularem cordi mulieris, illam operibus facit efficacem, sanat eius animum prius, deinde fedam illam corporis plagam tanto præterea molimine illius fidem contendit inquirere & celebrare: Quis tetigit vestimenta mea? Negat turba: addit Petrus vim negationi: Præceptor, turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis, quis me tetigit: Pergit nihilominus IESVS: Tetigit me ali quis: virtus à me exiit, quæ non exisset, si me nullus tetigisset. Circumspicit, ut eam videat, quæ tanta fide eum tetigerit: videt, oculis designat, rem eò adducit, ut mulier amplius latere non possit. Ita solet Christi IESV benignitas & sapientia eos qui se humiliant, qui donis se diuinis indignos existimant, qui prouilegia à Deo accepta in corde suo apud Deum abscondunt, exaltare, & donis maioribus exornare. Celebrat illius fidem Christus & erigit: id enim est, confide, non solum fidem habere, sed constantiam, & magnanimitatem, & pacem.

F. Simul accipe spirituale gaudium: confirmo sanitatem tibi & mentis & corporis. Quod autem celebras Christus fidem, non solum intelligit, quæ sola salutem non esset consecuta; sed illam, cui tam multa coniuncta erant, sine quibus sanata non esset mulier.

H. Nondum verba finierat IESVS ad mulierem, cum veniunt à domo Archisynagogi ad eum nuntii, qui dicerent mortuam esse puellam; nihil esse quod amplius vexaret IESVM, nihil esse quod veniret. In tanta luce virtutis Dei & Christi non cessarunt tamen esse importuni Demones: ut enim illustrior fiat Dei gloria, permittuntur hæc Demonum peruersitates. Repellit tamen Christus Demonum insidias, Archisynagogum confirmat: Ne tunc, propterea quod mortua sit puella, nihilo minus crede posse me illam suscitare mortuam, quam sanare infirmam: fide conserua fidem; id enim est, tantummodo crede. Vbi enim periclitatur homo de tota salute fundamentum ut teneat fortiter adhortandus est; non quod solum sufficiat, sed quod edificium sustineat, ne terrores à Demone vel aliunde obrusti eum de virtutis gradu deiciant.

I. Venit IESVS, veniunt omnes ad domum Archisynagogi: non permittit ingredi quempiam præter Petrum, & Iacobum, & Ioannem Iacobi fratrem. Cum his ingressus (præcesserat enim cum Iairus) videt omnia perturbata, stentes, plangentes, eiulantes, iuicines carnea stibile canentes, tumultus omnia plena & luctus.

Iubet omnes bono animo esse: Quid, inquit, turbamini? Nolite flere; tibi cinibus, recedite; omnibus, facite: nō est mortua puella, sed dormit. Dormiebat quidem tibi, sancte IESV, qui omnes mortuos facilius suscitare potes, quā nos dormientes; dormiunt etiam in Domino boni, moriuntur planē mali. Et primū quidem deridebant IESVM, ac que dicebat negligebant; quōd scirent mortuam puellam. Addu IESVS ad verba vim diuinam, depellit omnes.

K. Assumptis patre & matre puelle, & tribus Apostolis, nullo preterea, ingreditur adiacentem puellam: accedit ad mortuam lumen infinitum, vita sempiterna.

L. Teneat puella manum, clamat: Talitha, cum; id est, puella, surge. Semper clamabat Christus, hoc est, semper erat eius vox verbi infiniti, & tamen exterius clamauit in Lazari suscitatione, & qui tem magna voce; in filij viduē non clamat, sed confirmatē dicit: Adolescens, tibi dico: hic clamat disertam & clarā vocem emittens. Non enim tanta culpa peccant adolecentes & puella, ut adulti homines; nec tam facile à peccato inueterato reuocantur homines ad salutē: & tamen hac clara vox Christi ad infernum penetrant, puella animam per Angelum suum eduxit, & representauit Christo: qui eam virtute verbi sui corpori puellę vnuit: itaque continuo surrexit, & viuens ac valens ambulabat; nec dubium quin loqueretur, & Christo gratias ageret.

M. Ut autem fidem parentum confirmaret IESVS, & miraculi veritatem, iussit afferrī quod comederet puella. Obstupuerunt magno stupore parentes, non Apostoli, qui similibus si-

gnis erant assueti spectandis; vnde consequebatur, ut magnitudinem miraculi, & suam admirationem omnibus essent cupidē diuulgaturi; propterea humilis IESVS vehementer precipit, ne eam rem vulgarent. Preceptum videntur seruasse parentes; sed tamen res ipsa tam clara, itā aperta se prodidit: nouerat enim turba mortuam puellam; videbant postea viuentem, valentem, ambulantem, postquam egressus fuit Christus. Itaque ad exemplum humilitatis imperauit silentium Christus, & alioqui noluit tam esse conspicuas mortuorum suscitationes; sciebat enim inde acceptiuos occasionem Iudeos ipsius interficiendi. O beatam puellam, cuius manum tenuit Christus, quam vocauit ab inferno usque! Contemplare Latitiam Patrum, quorum è limbo euocabatur (quod non videtur dubitari facile posse); in ea enim re vident Christum salutem & vitam mortalibus dantem, per illam animam & eius Angelum Christo obedientiam & laudem transmittunt. Contemplare illius anime exultationem ad Christi presentiam, & corpori suauiusimē copuletur, & inuidius quā antea fuerat: addidit enim illi nouam vim & decorem Christus, ut solem opera gratia quā natura esse perfectiora. At nō: maioris insipientiæ arguimur & stupiditatis, quos & per hoc ipsum ingens miraculum, & tot aliis signis tot modis vocat Christus, manum apprehendit, non audimus tamen, non sentimus, non sequimur. Præueni nos, Domine IESV, tua gratia & virtute, ut te audiamus, manum tuam dulcissimam sentiamus, vel etiā acerbam si repugnemus; eam sequamur, illi obediamus, illius benignitate diuina fruamur.

MEDITA-

Idē facietis verbi Dei prædicatione publica. Verūm adhibete Patrem & Matrem spirituales animæ, Patrem meū & Ecclesiā. Illum per inuocationem; ille enim est Pater animarum omnium creatione, vestrarum etiam ad-
Ioan. 1. optione: in illo simul me inuocate; per me enim omnia creat, per me mortales redimit. Ecclesiæ piis orationibus vtimini deuotē, doctrina & directione, quæ & concepit & peperit vos per sacrum baptismum; & si quis à Deo recedit, eum cum acerbo dolore iterum partur t. *Gal. 4.* Coniungite Petri inuocationem, & firmitatem fidei atque constantiam:

Iacobi fortitudinem pugnandi aduersus Principes tenebrarum; non enim est colluctatio vobis tantum aduersus carnem & sanguinem: Ioannis ad Christum familiaritatem adiicite, & charitatis suauitatem, id est, viscera misericordiæ in vestris ministeriis: ita fiet, vt ad bonam mentem reuocetis, qui à lege mea recesserunt, & ad pœnitentiam salutare. Quod certius consequemini, si eos ad sacramentum Confessionis adduxeritis; firmiùs etiam & securiùs, si ad confessionem vsque generalem, & exercitia spiritualia pertraxeritis. Amen.

DOMINICA XIII. POST PENTECOST.

07
calm

Man. xxviii. Apr. xxi. Cal. xxv.

A	The choir is a square, with a central aisle and two side aisles. The arches are supported by columns.
B	The nave is a rectangle, with a central aisle and two side aisles. The arches are supported by columns.
C	The transept is a square, with a central aisle and two side aisles. The arches are supported by columns.
D	The apse is a semi-circle, with a central aisle and two side aisles. The arches are supported by columns.

DOMI

DOMINICA XXIII. POST PENTECOST.

De Antichristo.

97

Mat. xxiii. Mar. xiiij. Luc. xxi.

Anno xxxiiij.

calviii

A. Postrema abominatio desolationis; Scdet in templo Antichristus, ostendens se tanquam Deum.

B. Hunc adorant Iudaei, et infimã mortalium multitud.

C. Vastatio Hierosolymorum, & abominatio, quando per Turon sacrificium est Idolis ad portam orientalem templi.

D. Ignis iubente Antichristo, & Pseudoprophetis descendit de caelo &c.

E. Enoch & Elias veracibus, et innumeris signis confectis ab Antichristo interficiantur, & post triduum assumantur in caelum.

F. Prostrantur & interficiantur, qui nolunt Antichristum adorare, & qui charactere Bestiae non habent.

G. Proximus aduentus Christi, qui Antichristum interficiet spiritu oris sui, et illustratione aduentus debet illius potentiam.

573

DOMINICA VIGESIMA QVARTA
POST PENTECOSTEN.

De Antichristo.

MATTH. XXIII. MARC. XIII. LVC. XXI. Anno XXXII.

In cxlviij. imaginem Adnotatiuncula.

cxlviij.

A. Postrema abominatio desolationis. Sedet in templo Antichristus, ostendens se tamquam Deum. B. Hunc adorant Iudæi, & infinita mortalium multitudo. C. Vastatio Ierosolymorum & abominatio, quando per Titum sacrificatum est idolis ad portam Orientalem templi. D. Ignis iubente Antichristo & Pseudopropheta descendit de celo, &c.	E. Enoch & Elias, veracibus & innumeris signis confectis, ab Antichristo interficiuntur, & post triiduum assumentur in celum. F. Profigantur & interficiuntur, qui nolunt Antichristum adorare, & qui characterem bestie non habent. G. Proximus aduentus Christi, qui Antichristum interficiet spiritu oris sui, & illustratione aduentus delebit illius potentiam.

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. XIII.

MATTH. XXIII.

LVC. XXI.

CVM ergo videritis abominationē desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta, ^astantem in loco sancto: qui legit, ^bintelligat: tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes:

vbi non debet,

Cum autem videretis circumdari ab exercitu Ierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius.

& qui in medio eius, discedant; & qui in regionibus, non intrent in eam.

& qui super tectum, in domum, nec introeat ut tollat quid

erit retrò vestimentum suum,

& qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: & qui in agro, non reuertatur tollere tunicam suam.

Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quæ scripta sunt.

Væ autem prægnantibus & nutriendis in illis diebus.

MARC.

*Orate verò ut
hyeme non fiant:*

*erunt enim dies illi
tribulationes tales,*

*quales non fuerunt ab
initio creature quam
condidit Deus,
vsque nunc,*

*Et nisi breuiasset Do-
minus dies,*

non fuisset

*quos elegit,
breuiasset dies.*

*ecce illic; ne
credideritis. Exurgent*

*signa & portenta ad
seducendos,*

*si fieri potest, etiam
electos.*

*Vos ergo videte.
omnia*

Orate autem ut non fiat fuga ve-
stra in hyeme, vel sabbato.

erit enim tunc tribulatio
magna,

qualis non fuit ab initio mundi

vsque modò,
neque fiet.

Et nisi breuiati fuissent
dies illi,

non fietet salua

omnis caro: sed propter electos

breuiabuntur dies illi.

Tunc si quis vobis dixerit.

Ecce hîc est Christus, aut illic:

nolite credere. Surgēt enim pseu-
dochristi, & pseudopropheta: &
dabunt signa magna, &
prodigia,

ira ut in errorem inducantur (si
fieri potest) etiam electi.

Ecce prædixi vobis.

Si ergo dixerint vobis,

erit enim pressura magna

*super terram,
& ira populo huic.*

*Et cadent in ore gladij,
& captiui ducentur in
omnes gentes: & Ierusalem
calcabitur à Gentibus, donec
impleantur tempora natio-
num.*

Luc. xvij.

*Et ait ad discipulos suos;
Venient dies quando desidere-
is videre unum diem filij ho-
minis, & non videbitis.*

*Et dicent vobis, Ecce
hîc, & ecce illic.*

MARC. XIII.

MATTH. XIII.

LVC. XVII.

Ecce in deserto est, nolite exire;
ecce in penetralibus, nolite credere.

nolite ire
neque sectemini.

Sicuti enim fulgur exit ab oriente,
& parit vsque in occidentem:

coruscans de sub celo,
in ea qua sub celo sunt
fulget;
ita erit filius hominis
in die sua.

ita erit & aduentus filij hominis.

ADNOTATIO.

A Bominatiōe pro idolo accipi, & eius cul-
ta, constat ex Scripturis: additur desolatio-
nis, ut est apud Danielē, (quod est *שׁוֹמֵם* Scho-
mem, id est vastans) propterea quod sequatur
vastatio & desolatio huiusmodi idolum & ido-
latriam. Idolum verò super altare in templo
Dei posuit primū Antiochus Epiphanes; sequuta
est vastatio ciuitatis. Post hunc Pilatus imagi-
nes Caesaris adibus Ierosolymitanis intulit no-
ctū obvoluit; non posuit tamen, nec secuta est
desolatio statim. Tertia fuit Titi abominatio.
Vbi captio templo, in porta Orientali posita est
aquila, & imago Vespasiani, & idolis est sacrifi-
catum, & declaratus Titus Imperator. Cum hac
abominatione coniuncta fuit desolatio illa Iero-
solymorum atrocissima. Profanauit postea AE-
lius Adrianus non tam templū Mosaicum, quod
erat enersum, tum abrogatum per Euangelium,
quam sanctam ciuitatem. Idē deinde Cosdroas
Persa fecit, fecerunt Tyranni Machometani.
Verum non videtur de his intelligi posse Mat-
thaus: ac ne de illa quidem Titi desolatione, de
qua dici non potest quod scribit Mattheus, non
fuisse talem tribulationem ab initio mundi, ne-
que futuram. Nam etsi concedamus nullā fuisse
talem tribulationē ante illud tempus, atque il-
lam Titi; tamen maior non dubium quin sit fu-
tura, quam inseret Antichristus. Quare consen-
taneū rationi esse videtur, eam abominationem
& idolum Antichristi designari à Mattheo,
quando reuelandus est (ut docet Paulus) ho-
mo peccati, filius perditionis, qui aduersatur
& extollitur supra omne quod dicitur Deus,
ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tam-
quam sit Deus. Bestiam porro, non solum Dra-
conem adorabunt homines, quod vaticinatur
Ioan. Apost. ut blasphemias & mendacia An-

tichristi. Lucas verò illam Titi innuit, & ad-
monere videtur: ut p̄ se recipiant, cum vide-
runt ab exercitu circumdari Ierusalem, ante fu-
turam scilicet illam Titi abominationem & de-
solationem.

A. Postrema abominatio: Sedet enim in ^{2. Thef. cap. 2.}
templo homo terribissimus, atque omnium mor-
talium truculentissimus ac pestilentissimus An-
tichristus, qui in Euangelio dicitur etiam ^{Matth. 24. Mar. 13.}
stare.

B. Adorant eum primū omnium Hebræi,
simul infinita deploratorum hominum multitu-
do; omnes scilicet, qui inhabitant terram, quo-
rū nomina non sunt scripta in libro vitæ Agni.

C. Describitur Ierosolyorum obsidio, qua
urbem afflixit primū Titus, deinde expugna- ^{Egefp. l. 5. cap. 45.}
tio & vastatio: tum abominatio idoli & sa-
crificij ante portam templi Orientalem, ut di-
ctum est, qua portendebat postremam An-
tichristi.

D. Inbente Antichristo & eius pseudopro-
phetis descendet ignis de celo: sicut ab vrisque
mendacia & falsa signa, tanta vi, tāa appare-
ntia, ut decipiendi videantur, si fieri posset, etiam ^{Matth. 24. Mar. 13.}
electi. Dicuntur autem mendacia illa signa, quod
vera non sint miracula, sed secundum operatio-
nem Satana facta, nihil verò super naturā re-
rum: sed iactantur itaquam miracula inania
illa facta & adulterina, cum ingenti arrogātia,
cum summis terroribus, & ad blasphemiam Chri-
sti & Dei conferentur, & ad Antichristi idolo-
latriam abominandam.

E. Postquam finierint testimoniū suum Enoch ^{Apoc. 11.}
& Elias aduersus Antichristum, configet cum
illis Antichristus, vincet & occidet eos, iacebunt
que eorum corpora tres dies cum dimidio in pla-
teis Ierosolyorum; neque enim illa sicut sepe-
liri

1. Reg. 23.
primo
Mach. 1.
Dan. 9.

Primo
Mach. 1.
Egefp. 1.
lib. cap. 1.
Ioseph. 2.
de bello
Iud. cap. 8.
Egefp. lib.
5. cap. 45.
Eucibus
lib. 3.
eccl. hist.
cap. 5.

2. Thef. 2.
cap. 2.

Apoc. 13.
14. 15. 16.
19.

*liri Antichristus: insiliet autem postea spiritus
vita à Deo in eorum corpora, resurgent, & euo-
casi à Christo ascendent in celum.*

*F. Profligantur atque interficiuntur à satel-
litibus Antichristi, quicumque illum nolue-
rint adorare, & qui bestia imaginem, aut cha-*

*racterem, aut nomen eius, aut numerum non
habebunt.*

*G. Proximus Christi aduentus ad iudicium,
qui interficiet Antichristum spiritu oris sui, &
destruet illustratione aduentus sui illius poten-
tiam.*

MEDITATIO.

Dan. 9.

Domine I E S V bone & sancte, prædixit Daniel Propheta tuus abominationem desolationis, id est Antichristum, statuendum in loco sancto: video ego; Domine, hac tēpore non Antichristum ipsum, sed eius præcursores multos Antichristos, id est, Hærefiarchas sedere in loco sancto tuo, in iis Ecclesiis quæ tuæ erant, in iis animis vbi tu habitabas; omnes suas peruersitates atque ex inferno suscitatas hærefes pro verbo tuo violentissimè obrudentes, auctore atque actore sæuo Satana: quibus præstigiis, quo dolo truculentus draco se ac suos adorari non solum vrget, sed conficit. Deice hos omnes, bone I E S V, Spiritu oris tui omnipotentis: da iis, quos decipere & pellicere numquam cessant, numquam non cōtendunt, Spiritum sanctum tuum: da, vt confugiant ad montes, id est, ad Matris tuæ & Sanctorum intercessionem, ad vnam Ecclesiam Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam, & ad te qui es præparatus mons domus Domini in vertice mōrium, & sublimis es super omnes colles: da vt ex Iudæa, id est, ex fidei Ecclesiæ Romanæ confessione se conferant ad humilem & deuotam orationem, qui item est alius mons tuus: da verò, Domine, vt hæc agant, sublatis omnibus quæ impedire possint, deuotè & efficaciter. Scis præterea, bone I E S V, Patris

Isa. 1.

æterni sapientia, vbi hoc non audet Satan (quamuis impotens bestia est & impudens) tamen ad peccata illum cor nostrum allicere continenter, vt tui obliti illi obediamus: quasi ipse sit Deus, non tu Domine. Et tamen verè tu es Deus noster & Dominus noster, tu Patri consubstantialis Filius, tibi omne genu flexendum est, cælestium, terrestrium, & infernorum. Ille draco est, quem formasti ad illudendum ei, bestia abyssi est. Ille in veritate non stetit, sed mendax, & pater mendacij est, & referuatus in iudicium tuum vinculis æternis sub caligine, qui nunc portat execrabile tuum iudicium damnatus atque dammandus: nam vbicumque est, circumfert tamen semper ignem suum. Fac, Domine, vt hunc quem abiecisti ne timeam, da vt ne mihi noceat, te timeam, te verear, te amem, te adorem, tibi obediam, sentiam cordis diuino tuo attactu te Deum meum, & Dominum meum. Sustolle me, Christe I E S V, altiùs quàm esse possit Dæmon, ad montes tuarum virtutum; quæ tamen omnes vnà sunt tua essentia & substantia infinita. Fac, Domine, vt in te omnia confugia & refrigeria inueniam; omnia impedimenta perfectæ veritatis & vitæ vt depellam, tibi hæream, tibi feruiam, te laudem in sæcula, Amen.

Philip. 2.

Psal. 103.

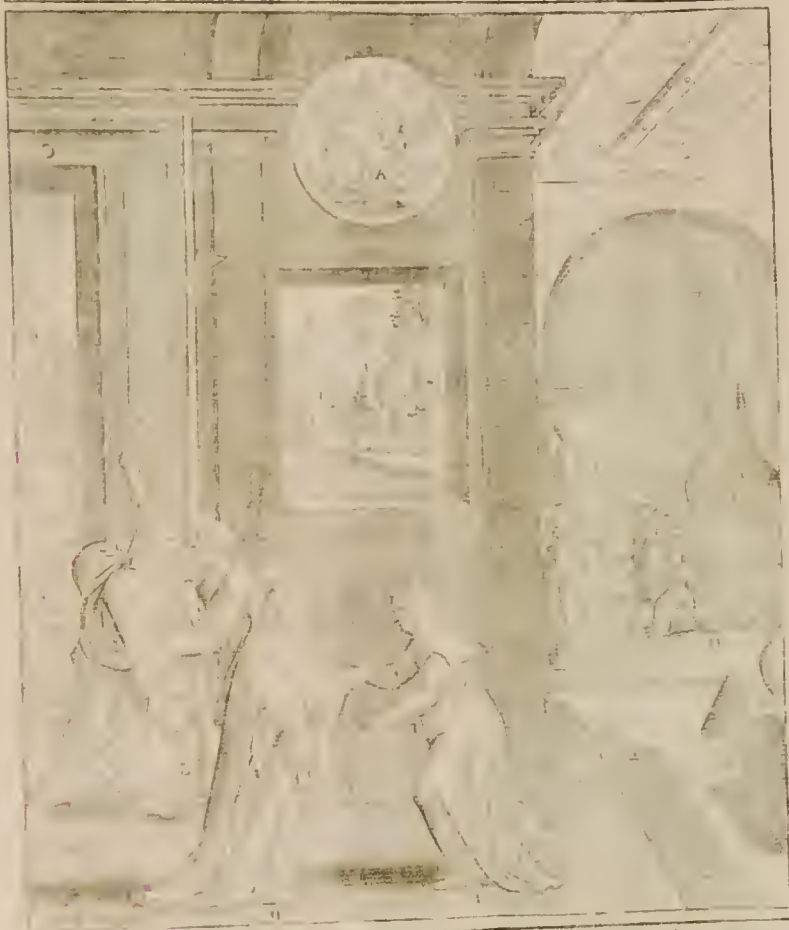
Ioan. 3.

Iudas

Apost.

IN DIE VISITATIONIS.
Luce. 1.

F. In der Mitte des Bildes steht ein Mann in einem langen, dunklen Gewand, der eine Hand auf sein Herz legt. Er ist von einem anderen Mann in einem hellen Gewand umgeben, der ihm die Hand auf die Schulter legt. In der Hintergrund sind weitere Figuren zu sehen, die in einer Gruppe stehen.	<p>A. Ein Mann in einem dunklen Gewand, der eine Hand auf sein Herz legt.
 B. Ein Mann in einem hellen Gewand, der die Hand auf die Schulter des Mannes in A legt.
 C. Ein Mann in einem dunklen Gewand, der in der Gruppe steht.
 D. Ein Mann in einem hellen Gewand, der in der Gruppe steht.
 E. Ein Mann in einem dunklen Gewand, der in der Gruppe steht.</p> |
|---|--|

IN DIE VISITATIONIS.

Luc. i.

2
cxlix

A. Nazareth, vbi representatur Annuntiatio, post quam Virgo Mater statuit Elisabetham inuicere.

B. Iter habet Maria festinanter cum Ioseph ad montana Iudaea.

C. Domus Zachariae in tribu Iuda in montibus.

D. Ad quam cum peruisset Maria festinavit ad Elisabeth.

E. Sedula illi Anus occurrit, sed eam tamen

prior salutat Maria.
F. Audita Matris Dei salutatione, ecce exultat in vtero Elisabeth Filius, & repletur Spiritu sancto Mater, & praedicat Mariae diuina encomia.

G. Zacharias & Ioseph laudant Deum.

H. Nascitur Ioannes.

I. Post eius ortum, redit Nazareth Maria Virgo Mater cum Ioseph.

IN DIE VISITATIONIS.

577

L V C. I.

In cxlix. imaginem Adnotatiuncula.

cxlix.

A. Nazareth, vbi representatur annuntiatio, post quam Virgo Mater statuit Elizabetham inuisere. B. Iter habet Maria festinanter cum Ioseph ad montana Iudæa. C. Domus Zachariæ in tribu Iuda in montibus. D. Ad quam cum pervenisset Maria, festinavit ad Elizabeth. E. Sedula illi anus occurrit; sed eam tamen prior salutat Maria.	F. Audita Matris Dei salutatione, ecce exultat in utero Elizabeth filius, & repletur Spiritu sancto mater, & prædicat Mariæ divina encœmia. G. Zachariæ & Ioseph Laudant Deum. H. Nascitur Iohannes. I. Post eius ortum redit Nazareth Maria virgo Mater cum Ioseph.

EVANGELIUM MISSÆ.

L V C. I.

EXurgens autem Maria in diebus illis ^b abiit in montana cum festinatione, in civitatem Iuda: & ^d intrauit in ^e domum Zachariæ, & ^e salutavit Elizabeth. ^f Et factum est, ut audiuit salutationem Mariæ Elizabeth, ^f exultavit infans in utero eius: & repleta est Spiritu sancto Elizabeth: & exclamavit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutarionis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo. Et beata, quæ credidisti, quoniam perficientur ea quæ dicta sunt tibi à Domino. ^g Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum: & exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis: & diuites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ suæ. Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, & semini eius in sæcula. ^b Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & ⁱ reuersa est in domum suam.

C C

ADNO-

A. Nazareth, ubi annuntiatio representatur, & incarnatio Filij Dei. Repleta enim gratia & diuinitate **M A R I A** Virgo, dici non potest quantum fuerit cordis eius & spiritus gaudium, quanta suauitas, quanta exultatio. Nouerat Elisabeth cognatam esse suam ex matre; erant enim Anna & Hismeria sorores ex tribu Iuda: Anna nupsit (ex traditione) Ioachim viro de tribu Iuda; Hismeria vero viro de tribu Leui Sacerdoti, ex quo genuit Elisabeth: sciebat Maria sterilem Elisabeth, deinde ab Angelo audiverat concepisse filium in senectute sua: inflammata igitur tot mysteriorum contemplatione & luce, rem totam ut facta erat renuntiavit sponso, qui post annuntiationem ad eam statim adierat: quae possumus pie meditari ex Origine, Hieronymo, & Theophylacto; ita enim eam inuenit Ioseph esse grauidam & spiritu sancto, ipsa indicante. Nec tamen statim illi apperuit de visitatione Elisabeth, sed postridie, cum sciret eum liberatam à cogitatione illa varia. quocirca, cum eo communicatio consilio visendi Elisabeth, ipsum habuit itineris comitem: ita enim res tota constare videtur, ut & statim rescuerit Ioseph, & comesierit Virgini uxori suae & Matri Dei: ita eius fame integritati consulebatur.

B. Mysteriorum magnitudo, & animi Mariae exultatio & seruire fecit, ut confestim statuerit comite Ioseph sponso proficisci ad Elisabeth in Montana Iudaea. Id vero iter fecit cum festinatione, ut & σπουδῆς, diligenter quidem, honeste tamen; neque enim noui tarda molimina Spiritus sancti gratia & operatio. erat ergo hac festinatio spiritu suavis ac placida, corpore honesta ac decens. Vide ut iter faciat sancta Virgo Angelorum omnium Domina insidens asinae, sequitur Ioseph, urget asinam, siue alius sit comitatus, is subseruit itineri. Comitantur Reginam suam quam plures Angeli. Iter vero erat à Zabulon, ex oppido Nazareth, per Isachar dimidiam tribum Manasse, per Ephraim & Beniamin. Verisimile autem est eos per Ierosolymam transisse; id enim cum parua itineris recti iactura poterant: poterant tamen illam relinquere ad sinistram recta euntes.

C. Domus Zachariae in montana regione tribus Iuda, quam Plinius in decem toparchis Iudaea ponit, & appellat Orinen, id est, montanam; in qua etiam dicit fuisse Ierosolyma: ubi ad Occidentem Ierosolymorum & Meridiem, ad quantum miliare erat ciuitas Iuda, sex leucus à

Neel eschol, id est Torrenie botri, qui ab Ebron distat iribus, virumque ad Septentrionem. Insignem ciuitatem esse oportuit. Num haec fuit Aen, id est, fons, quae ab Iosue inter montanas ciuitates tribus Iuda numeratur? Inuita ut hoc dicamus fons praeclarus, qui in latere adhuc mortis visitur, & vallem facit suo irriguo amanam in primis & fructuosam: hic verò fons medius est inter duas domos Zachariae, quae sita sunt ad Occidentem, distant verò inuicem iactu arcus: quae est domus occidentalis, in ea fuit saluatio; in alia natiuitas Ioannis. quod traditione accepimus.

D. Ad domum cum Virgo Dei Mater peruenisset, festinavit ad Elisabeth summo cum desiderio. Erat Elisabeth plena spe & gaudio de filij sui mira conceptione: sensu in Spiritu venisse ad se cognatam Virginem sanctam, & ad se festinare.

E. Occurrit venienti Elizabeth: hanc prior Virgo sancta salutat, hinc ex modestia, illinc ex spiritu seruire. Sed quae fuerunt verba salutationis? Ea si voluit à nobis Deus ignorari, nec ab Euangelista exprimi, non est quod curiose inquiramus: possumus illa tam pie ac modeste cōiectare.

F. Ut autem audiuit salutationem Mariae Elisabeth, ecce exsultat Ioannes in eius utero, vel exsultum ludii. Ut enim erit efficax saluatio non tantum Mariae, sed Christi, & praecipue Christi ad Ioannem: prior sensu Ioannes vim diuinam salutationis, & motu corporis gaudium demonstrauit, & sensum praesentiae Christi. Loquebatur exterius Maria, vim vero addebat spiritualem verbis Christi interiorius: itaque occulta virtus Christi, lux, & gratia in Ioanne operabatur. Manifestat se Christus Ioanni, Christum & eius Matrem indicat Ioannes suae, replet Matrem Christus per Ioannem spiritu sancto, id est, bonorum exundantia replet, & admiratione subita: unde illa acclamatio magna quidem, decens tamē & honesta, quae alioqui magna planē erat, ut è magno spiritu sensu profecta, ut solent clamare orationes ad Deum, eorum qui magno affectu ac spiritu etiam tacentes orant. Erumpit porro Elisabeth in laudes Mariae & eius prolis, Angelum Gabrielem imitata: Tu sola benedictione diuina & gratia es excellens, ut inter viros solus omni virtute & diuinitate excellentissimus est fructus ventris tui, Deum ex luce & sensu dignitatis Mariae virginis Matris & Christi, agnoscit suam humilitatem ac prostetur: Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei Dei omnipotentis ad me: Unde arburaris Elisabeth?

In cap. 1.
Matth.

Lib. 5.
cap. 14.

Alexand.
Brocard.

Ambros.
Theoph.
Beda.

sabeth? Non ex me, nō mea dignitate vel merito. Sed unde? Inde, unde venit de calis ad nos Filius Dei, Deus Patri consubstantialis: ex infinita Dei bonitate & misericordia. Adde Mariæ præstantiam & meritum, ne seponas tuum: nam quō magis te agnoscis indignam, ad quam veniat & Mater Dei, & Filius Deus, eō ad te magis ambo festinarunt. Subdit vero rationem & modum, quo hæc diuina mysteria intellexit Elisabeth. *Et, inquit, tua saluatio, Virgo Dei Mater, meas aures attigit, exsiliit exsultās, ac præ gaudio ludēs infans in meo vtero. Et hæc quidem sensilia exterius; sed ex quibus repleta sum Spiritus sancti donis, ac luce diuina sapientia: intellexi quid tibi Angelus renuntiauerit, quid tu Angelo responderis; nec hæc tantum intellexi, sed perfectionem tuæ fidei atque humilitatis, & tuæ gratiæ plenitudinem, Filij Dei incarnationem, futuram natiuitatem, & nomen in quo salus assertur mortalibus, ac regnum eius æternum: hæc omnia intellexi, reuelante Filio tuo per meum. Verum etsi in te esse sciam virtutes omnes excellentissimas, fidem tamen prædico & laudo: ea enim cum humilitate summa & obedientia coniuncta, per plenitudinem gratiæ & charitatis tuæ fecit, ut tu esses Mater Dei. Quod si factum est quod infinitum est, ut factum planè est; quid non credendum & sperandum eorum quæ de te,*

de Filio dicta sum & promissa à Domino? Hæc cum audit virgo sancta, quasi plenior facta gratia; cecinit canticum illud præstantissimum, Magnificat, &c.

G. Zacharias & Ioseph audientes, ille spiritu, hic etiam exterius, & videntes mysteria tam eximia, tam inuisitata; inter se similiter admirantur, laudant Deum, Christum, Mariam, Elisabeth, Ioannem, replentur diuina mentis suauitate ac luce.

H. Natiuitas Ioannis, cui interfuit Virgo Mater. Considera verò consuetudinem diuinam Ambros. Beda Glossa inter. Mariæ & Elisabeth tribus mensibus plus minus: quid agebant, quid loquebantur, quid faciebant? quanta fruebantur consolatione, quanta luce abundabant? quid præterea coniuges ipsæ planè illa domus, facta est Paradisus deliciarum. Parit tandem Elisabeth, subseruit Maria cognate puerperio; sed ut virgo, non omnia obit munera, sed excipit tamen in vlnas in santhem, quod cum fieret, quis non videt innouatum gaudium Ioannis vehementer in tanta Christi vicinia?

I. Expectanū (ut est verisimile) Ioannis circumcissionem; qua expleta, salutata noua matre & Zacharia, puerum Ioannem complexa & deosculata rediit in Galileam ad Nazareth cum Ioseph.

MEDITATIO.

Admitte me, obsecro, Virgo diuina, in tuū sanctum iter & comitatum, etiam si singulari sum indignitate, aperi viscera misericordiæ tuæ in me; tuus sum seruulus, tibi omnia obsequia offero, & Filio tuo, & Sponso tuo; cantabo in corde meo laudes tui itineris & gloriam. En Angeli iter tuum celebrant: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata?* nec tamen tuam gloriam assequuntur, quod agnoscent ipsi: metaphoricè enim dicunt, & semper querunt, *Quæ est ista?* Id enim tibi dar Filius tuus, ut tuæ dignitatis excellentia omnes creatas laudes antecellat. Quis igitur te prædicet pro dignitate? Filius tuus, Iponus tuus, Dei idem Filius: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es!* tam es pulchra, ut id ego solus intelligam perfectè: pulchra es amica mea, suauis es, & decora sicut Ierusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata. Nō sola metaphora vititur *I E S V S* de te; sed cum translatione

coniungit rem ipsam, quam metaphora non assequitur. Progredere, excellentissima Virgo, è monte Nazareth, ab excelſa sanctitate, florem gerens infiniti splendoris ac suauitatis *I E S V M*; perge ad Iudææ altitudinem, confessionis & laudis diuinæ. Verum quæ est ista tua festinatio? Studium hoc vehemens animo conceperam, vbi audiui ex Angelo concepiſſe Elisabeth cognatam; auxi, vbi facta sum Mater Dei, & intellexi idè desiderare & velle Filium ex vtero: illo enim auctore, ac prope-rante ad suum Præcurſorem, incitata sum ego ad hoc iter. Non habes Virgo humillima comitatum qualem Principes, qualè Reges habere solent, Princeps ipsa Angelorum, cæli & terræ Regina. Eiusmodi non habeo, nec de-cuit me habere Matrem Regis quidem Regum, & Domini dominantium, sed qui venerat ministrare, non ministrari; sed habeo augustiorem Filij mei Dei, Angelorum, Ioseph Sponsi: qui comitatus superat omnem Regum ambitionem & pompam. Ambula-
CC 2 bam

Cant. 6.

Cant. 4.

Cant. 6.

bam ego per montes, per plana, mens verò mea erat in cõtemplatione Filij, & mysteriorum visitationis meæ suspensã, saliens in sublimitatibus Verbi incarnati, transfiliens humilitatem assumptæ carnis. Veni ad domum Zachariæ, salutavi Elisabeth, exultat Ioannes in vtero, repletur Spiritu sancto Elisabeth, diuinis præconiis meam ornat humilitatem, & fidem celebrat, & fructus mei vteri diuinitatem. Respondi ego canticum illud meum: *Magnificat anima mea Dominum.* Excelsa sunt hæc mysteria, diuina sunt, clausa tamen meæ insipientiæ: aperi mihi aliquid horum intelligentiæ, Mater Dei & Sponsa. Vt veni primum, tota fui in laude & contemplatione veri Zachariæ Filij mei. O Domine excelsè I E S V, tu verus es Zacharias, ab æterno è memoria & infinita fecunditate intellectus Patris generatus; te misit Pater in mundum, recordatus misericordiæ suæ, & pacti, & iurifurandi: hæc memoria Dei fecit, vt vir factus sis ex mea substantia. Umbra est hic Zacharias Zachariæ; tu verus Zacharias, & lux lucis æterna & infinita mortalibus communicata. Visitavi ex hac domo, ex hac luce Elisabeth: verum prius aliam Elisabeth, summum Dei beneficium, & misericordiam Dei mei; qui non solù promisit & voluit suscipere nostram humanitatem & fieri homo, sed suo iureiurando etiam confirmavit. O ineffabilem tuam misericordiam Fili I E S V, qui illud promissisti & iurasti per te ipsum! eadem enim fuit tua promissio, idem iurandum, quod Patris & Spiritus sancti; sed in eo simul erat, quòd tu promitteres & iurares te ipsum formam serui accepturum, languores nostros verè te laturum, & dolores portaturum, atque iniquitarem omnium; factum iri peccatum, id est, hostiã pro peccato; crucem ac mortem subiturum pro mortalibus. Hæ sunt tuæ miserationes, quæ super omnia opera tua eminent. Salutavi cognatam Elisabeth, quæ saluatio instar fuit magni sacramenti; diuina enim infans I E S V S in ea ex vtero operatus est: vt enim primum aures Elisabeth tetigit mea vox, exultauit infans in eius vtero, quasi non ferens iam vterum saliret ad egressum exultans; & tunc primum est factus, quod postea appellatus est, Ioannes; repletus est enim gratia & Spiritu sancto: factus est Propheta, quia quem oculis externis non videbat, exultatione designauit; etiam plus quàm Propheta, quòd præsentem monstrauit in vtero

clausus: & fuit iam tunc, quod erat futurus, Christi Præcursor, & magnitudinis eius prædicaror. Sed cui hæc designauit, monstrauit, & prædicauit? Non solù suo ministerio Ioannes Matri Elisabeth, sed Filius meus ex virginali mco vtero per Ioannis exultationem illa gessit, quasi sic inciperet respondere suo & Dei iuriurando: omnes verò singulari animi gaudio, exultatione, & luce repleuit; me, Elisabeth, Ioseph, Zachariam mutum: intelleximus omnes quæ gerebantur mysteria, contemplantur in spiritu exilientem ludibundè coram Domino suo Ioannem, & illius præsentiam sua festiuitate celebrantem: attenti eramus omnes ad diuinitatem verborum Elisabeth, etiam Zacharias in spiritu, in iis meditabamur, res contemplantur in lumine Filij mei, in Dei laudes ferebamur in excelsis. Ego item à Filio accepi canticum illud meum, canticum canticorum; & dixi in mea simplicitate, in Christo meo: respondi verò ad laudes Elisabeth, ea quidem, quæ illa prædicauerat, ex humilitate agnoscens & magnanimitate; sed laudem in Deum & Filium meum conferens, excellenti quadam diuinitatis virtute corporeis sensibus & voce vtens, in calum tamen vsque spiritu leuata, consentientibus omnibus animæ meæ viribus superioribus & inferioribus in laudem Dei, dixi in Filij mei spiritu: *Magnificat anima mea Dominum.* Non fecit tua de me prædicatio & laus, Elisabeth cognata, vt animo nunc primum conciperem Dei laudes & gratiarum actiones; eas enim & habui, & egi vbi primum Filium Dei cõcepi; fecit vt illas pronuntiares. Non enim perferre mea humilitas potuit, vt laudes ab humana voce audire, quas ne ab Angelica quidem audire potui, quin turbarer; idcirco, quas laudes Dei in corde gero continenter, grato animo explicabo. In vterum meum accepi ego ipsam Dei imaginem, & figuram substantiæ eius, Verbum ipsum Dei. Hanc imaginem summa similitudine & donorum splendore exprimit Filij mei anima, & quasi maximam facit sua similitudine & imaginis sublimitate; mea autem anima secundo loco excellenti sua similitudine & donis magnam facit Dei imaginem. Cum enim Dei in me dona animaduerto, video ostendi in me diuinitatis eius & bonitatis magnitudinem post Filij mei maximam. Neque hoc vereor vel refugio prædicare: non enim in ea animæ meæ sublimitate me cõsidero, vel me sentio; sed

Psal. 137.
Luce. 1.

Isaia 53.

2. Cor. 5.

Psal. 144.

Matth. 11.

Origenes.
Ambros.

sed Domini
Domini
est anima
voluntas,
nulloem
dis mei, ne
dem suam
ut spiritus
animæ me
cognitione
Dei Spiritu
excellen
cor & caro
tharore, &
omnes me
tant in cal
nilitatem
tum me dice
no est, cur
cultare ani
tus, quod
sua boni
eum in me
natum co
imetur, cu
haque resp
ma model
profundam
Ego enim c
iectam feci
vritatem n
humilem est
mullione hu
bentem o
vritam hu
mea humili
& gratiarum
Deo hinc vi
dicent secu
tiones: hoc
mum fit, r
me laudatu
& vritatem
habere volu
pitens est, c
referuntur
solum Ang
quod lauda
nisi Deus i
Deus qui p
gna Deus i
celorum, m
grandia ma

sed Dominum meum IESVM in me, & Domini mei Patrem in Spiritu sancto, & tota est anima mea qua vivo, meus intellectus, voluntas, aliæ omnes potentia in Dei magnitudinem erectæ; illam sentiunt viscera cordis mei, nec se aliter quàm in illa, neque laudem suam sentiunt, sed Dei in illa. *Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* In tanto animæ meæ splendore, & Dei magnitudinis cognitione & laude, animam meam percipio Dei Spiritum induisse, & diuinas motiones excellenti Dei munere recipere: vnde fit, vt & cor & caro mea exultent in Deo salutari, & saluatore, & IESV meo, & Spiritu præcunte omnes meæ potentia exultationes Dei sentiant in cælesti iubilatione. *Quia respexit humilitatem ancilla sue, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Illud verò est, cur debeat Domini magnitudinem exaltare anima mea, & in Deo exultare spiritus, quòd magnificauit Dominus ipse in me suam bonitatem & misericordiam. Quid enim in me vidit, in quam tam excelsum beneficium conferret, vt fierem Dei Mater? quid inuenit, cur tam pretiosis donis me ornaret? Itaque respexit humilitatem meam, & animi mei modestiam, & indignitatis cognitionem profundam, quam ex eius munere acceperam. Ego enim coram illo semper me vilem & abiectam feci ancillam; quod cum faciebam, virtutem non existimabam me habere, vel humilem esse, sed eò magis extabat ex ea summissione humilitatis virtus. hæc Filium vehementer oblectauit, vt qui ad suam illam vltimam humilitatem descenderat: quòd fit, vt mea humilitate ingentes debeam laudes Deo & gratiarum actiones. Præuideo autem in Deo hinc vsque futurum, vt beatam me prædicent sæculorum omnium omnes generationes: hoc verò meæ humilitati nouum & mirum fit; neque enim perspicio, vnde sint me laudaturi, nisi quòd meam abiectionem & vilitatem Deus respexerit, & summo loco habere voluerit. *Quia fecit mihi magna, qui potens est, & sanctum nomen eius.* Eò autem referuntur omnia præconia; quod superat nõ solum Angelorum laudes, sed meas etiam; & quòd laudate nullus dignè & plenè possit, nisi Deus ipse qui fecit. Magna fecit mihi Deus qui potens est. hætenus enim fecit magna Deus in creatione Angelorum, hominis, cælorum, mundi, in omni gubernatione fecit grandia magnalia; item in Ægypto, mirabi-

lia in terra Cham, terribilia in mari rubro: *Psal. 105.* verùm illa omnia longè his, quæ nunc fecit in me, inferiora sunt. Hæc enim sunt Dei illæ miserationes, quæ superant omnia opera eius; *Psal. 65.* sunt terribilia illa consilia super filios hominum. Non attigerant enim hætenus opera Dei, nisi creaturas; non fuerant Dei operationes, nisi in creaturis: at hæc magna, quæ nunc fecit in me Deus, Deum ipsum attigerunt: qui enim potens est, Filium Dei fecit hominem, Verbo suo vniuit humanitatem, diuina humanis copulauit, increata creatis ineffabili commercio sociavit, terribilia etiam consilia in hunc hominem Deum destinauit, & per hunc hominem fecit. In his magnalibus fuit verè potens Deus, cum semper sit omnipotens; sed non ita potenter potentiam suam ostenderat, atque nunc; nec nomen sanctum & inexplicabile ita declarauerat, atque in hoc opere: & tamen hæc ego contineo in vtero meo, quæ miserationum eius, & potentia, & maiestatis omnem superant prædicationem. *Et misericordia eius à progente in progenies timentibus eum.* Quæ dico magna mihi fecisse Deum qui potens est, magna misericordia Dei est, quæ in me quidem excellenti priuilegio initium sumpsit, verùm finem in me nõ fecit, sed proposita à Deo est ad omnes generationes, non solum futuras, sed præteritas etiam omnes: non enim aliunde à creato primo homine salus accepta est, nisi ex hac misericordia, quam nunc fecit Dominus; aliunde salus nec fuit, nec est, nec erit; sed hinc est omnibus, non solum Iudeis, sed gentibus omnibus, omnibus omnium hominum generationibus; sed ita tamen, si timorem Domini recipiant, ad quem omnes vocat, quem omnes doctet Dominus clementissimè. Timor enim *Psal. 110.* initium sapientia est, & fons vitæ; neque qui *Prou. 14.* sine timore est, vel præfacto animo est, iustificari potest. Cæterùm omnibus timentibus Deum paratam esse salutem cum manifestatur, vehementer omnes ad salutem illis oblatam reuocantur, & indicitur acertimè mortalibus timor Dei, vnde ad Deum conuertantur. *Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui.* Timete igitur Deum omnes generationes, quia Deus fecit magna, & misericordiã in me & omnes generationes. At vnde hoc? Quia in brachio suo æterno, & diuina Filij sui virtute, effecit Pater nouam potentiam; vbi non solum Filium Dei ex me fecit hominem, sed eundem voluit pro mortalibus

talibus pati, & brachium suum & potentiam posuit in cruce. Itaque per infirmitatem fecit potentiam diuinam & virtutem in brachio suo aeterno, per quam virtutem & in me fecit magna Deus, & in generationes omnes magnalia sua & misericordiam extendit. sed vt in humiles & timentes Deum: superbos verò illa eadem potentia dissipat semper ac deturbat de insana sui cordis elatione; & quò altiùs extolluntur & stolidiùs, eò profundius deiciit, & damnat in acerbiore cruciatu. *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.* Ita tuit potens illa potentia, vt de sedibus suis, ad quas de sua potentia stolidè & impotenter Lucifer semper contendit, deiecerit illum cum Angelis eius, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei & voluntatem, quacumque fuerit potentia, quacumque sublimitate folia sua posuerit, inde ea euerterit atque detraxerit, & detrahet semper: contrà verò humiles amat, & quò maiore sunt animi modestia & summisione, eò aliùs leuat, & caelestibus donis maiori benignitate exornat. *Esurgentibus impleuit bonis, & diuites dimisit inanes.* Opes sunt diuinæ in illius brachii potentia, & caelestis omnium bonorum abundantia & refectio. Esurite mortales, agnoscite vos de vobis omni esse bono, omni spiritus refectio destitutos, suspirare, accurrite ad hoc brachium, ad potentiam huius brachii properate, vestram inopiam & esuriam explicite dolenter quidem, confidenter tamen; implebitur anima vestra bonis omnibus, satiabitur apparente vobis gloria Domini, quæ est in illa potentia; implebitur vestra indigentia diuina gratia, in qua est omne bonum. At contrà vos diuites, qui in corde vestro abundatis sine hoc brachio, atque adeò contra huius brachii potentiam (quæ est execrabilis superbia) intelligere hæc; si quo pacto ad timorem Domini reuocari possitis. En diuitiæ vestræ thesaurizant vobis infernalium pœnarum cruciatu immensos, & incendunt tartareum ignem contra vos truculentissimè; arque adeò iam nunc existimate vestras diuitias esse vestrum infernum, vestrum ignem, qui deuorat vires omnes mentis vestræ, voluntatis, omnium potentiarum, alienant vos à Deo & vera vita, seruos faciunt Diaboli non vnus, sed multorum, vt vos subdunt multis viriis multi: & quò impensius amatis diuitias, & illis abutimini, eò crescit magis vestra perditio, & ma-

iore exercet tyrannidem in vos Diabolus. Et illud breuiter audite: Faciunt vestræ peruersæ diuitiæ, vt Deus vos dimittat inanes sua virtute, sua protectione, suo auxilio destitutos; ita fit, vt tradamini in manus infernalium draconum, atque in obstinationem cordis, & mentis obcecationem: & quod vltimum malum est, cum sitis miserissimi, non estis tamen Deo miserabiles, atque adeò in vestra perditione ridet Deus. *Suscipit Israel puerum suum, recordatus misericordiam suam: sicut locutus est ad Patres nostros Abraham, & semini eius in secula.* Ita impleuit Deus quæ locutus fuerat, quæ promiserat, quæ iureiurando confirmauerat Abraham, & iis qui sunt ex eius semine procreati, quæ ita esse futura per omnes Prophetas, qui a sæculis vsque omnibus vaticinati sunt, testatus est; non nostris quidem hominum meritis, sed sua bonitate & misericordia permotus in aeterna sua prædestinatione, quam nunc ad opus iuxta sapientiam suam consilium adduxit; quæ est incomprehensibilis Dei misericordia. Suscepit enim puerum suum Israel, & Iacob seruum suum, quod his diebus in me fecit trinus & vnus Deus per mysterium incarnationis Filij Dei Patris, qui ex meis purissimis sanguinibus & substantia factus est homo, verè vidēs Deum, verè potens apud Deum, & bellator verè fortis, & supplantator Satanæ. Hoc verò mysterium & in aeterno sæculo fuit prouisum, & à creatis omnibus sæculis fuit prædicatum, & erit vsque in aeternum simul confirmatum. Sit Patri Domini & Filij mei I E S V gloria sempiterna.

Admirabilis exiit in Elisabeth, Ioseph, & Zacharia exultatio spiritus, cum hoc caeleste carnicum audirent: (nam pie meditari possumus spiritali sensu illud audiuisse Zachariam, si non corporali, qui iam antea magnam reuelationem acceperat ab Angelo de Ioanne & eius ministerio) quod canticum tanto spiritu, tanta donorum caelestium excellentia ex ore virginali proflicat, vt in omnium corda deriuaretur admirabilis lux atque suauitas. Neque verò sanctus I E S V S ex vtero non exponebat omnia suo propinquo Ioanni, non magnis donis illum exhilarabat. Fac nos eorum donorum aliqua ex parte participes, sancte puer I E S V: particulam aliquam nobis exora sancti pueri, sancta Marer Virgo, vt nomen sanctum Domini laudare & magnificare possimus in secula. Amen.

T R A N S-

Ambros.
in 12 c.
Apoc.

2. Cor. 10

Psal. 106.
Psal. 16.

Iac. 5.

- A. Apostoli, et alij sancti Patres portantur ab Angelis Hierosolymam, ut morti Dei Matris intersint, & assumptioni.
 B. Domus in monte Sion, ubi Maria Virgo Mater est mortua.
 C. Componit se honestissime in lectulo,

- circumstantibus Apostolis & Patribus.
 D. Adest e caelo Christus cum innumerabilibus Angelis.
 E. Expirat suavissime sanctissimam animam Mater Dei in manus Filij, excellenti cum Angelorum gaudio, & Patrum deuotione.

TRANSITVS MATRIS DEI. ⁵⁸³

In cl. imaginem Adnotatiuncula.

cl

A. Apostoli, & alij sancti Patres portantur ab Angelis Ierosolyman, vt morti Dei Mariæ intersint, & assumptioni. B. Domus in monte Sion, vbi Maria Virgo Mater est mortua. C. Componit se honestissimè in lectulo, circumstantibus	Apostolis & Patribus. D. Adest è calo Christus cum innumerabilibus Angelis. E. Exspirat suavissimè sanctissimam à immo Mater Dei in manus Filij, excellenti cum Angelorum iubilo, & Patrum denotione.

150

EVANGELIVM MISSÆ.

L v c. x.

Factum est autem, dum irent, & ipse intrauit in quoddam castellum: & mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam: & huic erat foror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius. Martha autem saragebat circa frequens ministerium: quæ sterit, & ait: Domine, non est tibi curæ, quod foror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, vt me adiuuet. Et respondens dixit illi Dominus, Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurimam. potrò vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

ADNOTATIO.

Libet compendio hic adnotare in Euangeliū, antequam ad imaginem & historiam Assumptionis veniamus. Intrauit IESVS in quoddam castellum. Sapienter Ecclesia hoc Euangelium refert ad festum Assumptionis; describit enim Lucas allegoricè vitam Mariæ Virginis, & mortem gloriosam. Virgo castellum est, & vicus eius domus, in quam intrauit IESVS, vbi ex ea carnem Gabriele internuntio sumpsit, & factum est Verbum homo, & natus homo Deus. Propter humilitatem Mariæ excellentem castellū dicitur, siue vicus: sed vt intelligere possimus ἀνάπαισιον τῶν ἁγίων ἐπὶ τῶν ἀγίων (id enim est Græcè vicus, id est, vicus, receptus scilicet & requies brutorum & hominum ex agris) vt ad Mariam vniuersale patrociniū mortalium & refugium castellum referre possimus. Erat autem Martha simul & Maria in hoc pago: duxit enim vitam virāque Maria virgo sacrosancta, quoad vixit, actiuam simul & contempliuam excellentissimè. Ex vita actiua anno quartodecimo

vite suæ Filio Dei ministravit carnem, vnde facta est Dei hominis Mater. Neque verò hoc solum Christo præsinit actiua Mariæ Virginis vita; sed vt Deum pareret infantem, Deum lacte nutriret, pueri, iuuenis curam semper gereret, adulti item non ante trigessimū annum solum, sed post illum attentam magis, & magis sollicitam. Neque hac sola fuit actio Virginis, quæ erat dignissima, sed vim suæ actionis ad alia virtutum opera summa cum dignitate & fructu extendebat. Fuit quidem hoc exercitium Marthe in Maria virgine sollicitudo, sed placida & suavis: fuit turbatio erga plurima, verum quæta, clara, expedita, dulcis: fuit frequens ministerium, sed quasi à sublimi quadam operatione spiritus profectum, constans atque tranquillū. Non enim erat vita actiue praxis in Maria Virgine, vt in Martha fuit, vel in alijs solet; vbi vita actiua primas ferè obtinet, cōiungitur contemplatio diuinarum rerum & gustus: non ita in matre Dei Maria; sed tota quidem erat semper

per in contemplatione sublimi, conferebat diuina mysteria omnia in corde suo; hinc nihil debilitato sensu spiritus, sed potius nobilitato, exhibat in plenam atque excellentem actionem. Huiusmodi fuit vita sacrosanctæ Mariæ Virginis Dei-parae vsque ad annum vitæ suæ sexagesimum tertium. hæc enim dicitur fuisse Mariæ Matris Dei vitæ periodus. tunc autem, quod antea desiderauerat vehementer, vt cum Filio esset, intellexit natiante Angelo implendum. Itaque tota fuit in diuina Filij & celestium mysteriorum contemplatione suspensa atque absorpta; nec, vt semper antea fecerat, vim communicabat actioni actiue vitæ: propterea stat Martha, & conqueritur pars inferior mentis in Virgine: Domine, non est tibi cura, quod Mater tua tota rapitur in calum, & hæc vitæ relinquere capit? Respondet verò Christus: Illa sollicitudine, & turbatione circa plurima, etiam si placida & tranquilla, volo Matrem liberare, nec amplius placet, vt huius vitæ necessitatibus constitatur. Optimam partem vitæ elegit Maria, contemplatiuam spirituales, celestem, quæ non auferetur ab ea in æternum: transeat in hanc etiam actiuosa. Ita intelligimus ex excellentissima Filij & rerum diuinarum contemplatione in summam secundum Filium paradisi gloriam transiisse, & animam in manus Filij expirasse Mariam Virginem Dei Matrem.

Ad imagines porrò veniamus. Quatuor eas esse, fuit operæ pretium; vt prima & secunda possent mortem & sepulturam, tertia resurrectionem, quarta Virginis sacrosanctæ assumptionem in calum designare. Nam mortuam verè fuisse Mariam Virginem Matrem, nullus vquam in cõtrouersiam vertit: Apostolos verò diuina virtute ad eius mortem, sepulturam, & post tres dies resurrectionem, atque in calum & Paradisum assumptionem celebrandum adductos fuisse Ierosolymam ex variis orbis regionibus simul Timotheum, Hierotheum, Dionysium, & alios sanctos Patres, & audisse Angelorum celeste Mariæ encomium, traditione acceptum dignissima vsus Ecclesiasticus confirmauit, tum ea quæ de ea scripsit Dionysius ipse Areopagita. Christum porrò Mariæ Virginis Matri apparuisse morienti piè credimus & mediamur. Quid enim esset, si toties legimus &

audimus Christum morientibus Sanctis apparere, & non credamus sacrosanctæ Virgini Matri Maria apparuisse: Esto igitur

A. Apostoli, & alij sancti Patres ex variis orbis partibus per aëra à duobus Angelis, tutelari proprio, & Archangelo vel Principe (qui solent addi tutelariibus, pro ratione magistratus, quem gerunt homines) Ierosolymam vehuntur, ipsis mirantibus rem nouam atque insolitam. Mutatur eorum admiratio in cordis suauitatem, & vehemens desiderium, vbi causam audiunt ab Angelis, quapropter aduehantur.

B. Ierosolyma, & domus in monte Sion, vbi ferè vixit post ascensionem Filij Mariæ Dei-para Virgo: vnde frequens erat cum socijs mulieribus in visitatione sacrorum locorum, vbi Christus mysterium passionis suæ & charitatis expleuerat.

C. Cum hora mortis aduentaret, quam sancta Virgo à Filio præciuerat, composuit se decentissime in lectulo, tota in mentis excellentissima Filij & celestium rerum cõtemplatione suspensa, & celesti cordis suauitate delibuta: astant Apostoli & sacri Patres, orant; & simul hinc marent, quod præsidium viderent se in terris amittere celeste ac diuinum; illinc gaudent, certo sperantes potentius è calo patrociniū suscepturam mortalium Virginem gloriosam. Conuegerat iam Angelorum frequens chorus, in Matrem ac Deum hymnos inchoabat.

D. Cum venisset iam hora, & illud momentum, quo animam erat spiratura Virgo sancta, ecce tibi adest Christus cum innumerabili multitudine celestium spirituum, inter quos parentes Virginis Ioachim & Anna versabantur: impletur cubiculum diuini luminis claritate: fit in sacro cubiculo Paradisus, concinunt Angeli diuinum melos suauissime, dignitatem incomparabilem Mariæ Virginis Matris Dei laudibus in calum efferentes.

E. Spirat illa dulcissime animam felicissimam; eam excipit Filius, & replet splendore suæ & Patris ac Spiritus sancti diuinitatis; collocat super omnem omnium celestium spirituum beatitatem, & secundum se excellentissimam gloriam sempiternam; exultant cohortes celestes de gloria Matris Dei & suæ Reginæ, congeminant suas laudes Apostoli.

Damaſ.

Cap. 3. de
diu. nom.

A. Paratur funus perquam honorificè.
 B. Portant feretrum Petrus & Iacobus,
 et primi quique Apostolorum versus
 torrentem Cedron.
 C. Superne prossequitur funus Angelorum

multitudo.
 D. Perueniunt iuxta hortum Gethsemani,
 ubi erat paratum sepulcrum novum,
 felix tanta hospita futurum. Ibi cum
 sepelunt cum summis laudibus.

A. Paratur
 B. Portant feretrum
 C. Superne prossequitur

A. Paratur
 B. Portant feretrum
 C. Superne prossequitur
 D. Perueniunt iuxta hortum Gethsemani,
 ubi erat paratum sepulcrum novum,
 felix tanta hospita futurum. Ibi cum
 sepelunt cum summis laudibus.

VIRGINIS MATRIS
SEPVLTURA.

585

Ex ecclesiastica traditione.

In *clj.* imaginem Adnotatiuncula.

clj.

151.

- A. Paratur funus perquam honorificè.
B. Portant feretrum Petrus & Iacobus; & primi quique Apostolorum versus torrentem Cedron.
C. Supernè prosequitur funus Angelorum multitudo.
D. Perueniunt iuxta hortum Gethsemani, vbi erat paratum sepulchrum nouum, felix tanta hospita futurum: ibi eam sepeliunt cum summis laudibus.

ADNOTATIO.

A. **P**aratur funeris pompa & pia exequia; in feretro sanctissimum corpus reponitur honestissimè.

B. Portant feretrum Petrus, Iacobus, & primi quique Apostolorum summa cum veneratione per mediam ciuitatem & portam Auream; descendunt ad torrentem Cedron, perueniunt ad latus australe horti Gethsemani, comitantibus sanctis Patribus qui erant adducti, & frequenti piorum numero, tum deuotarum mulierum copia. Neque hic fuit ausus quisquam funus impedire, ita prouidente Christo (vt neque Christum sequentes ex monte Sion in Oliueti, vnde in celum ascendit) neque procedentes per mediam urbem quisquam interpellare potuit: tametsi fertur quendam ex Phariseorum colluie sacrilego ausu voluisse feretrum deturbare, sed dedisse illico panas, siccatus impiis brachiis ac manibus: at cum miserabili voce deprecaretur veniam à sancta Virgine, animo & corpore supplex, restituta fuisse illi membra dicuntur diuinitus.

C. Supernè Angelorum multitudo prosequitur funus, ac celebrat laudibus suis, insistenti Apostoli ac sancti Patres; Christus animam beatissimam sinu suæ diuinitatis, & recondita glo-

ria fouet. At vbi? Vbi voluit ipse, & nos nescimus: quid si in paradiso terrestri? Quid si statim animam in caelestem paradysum euexit? quid si supra montem Oliueti sepulchro Matris imminens, quod in radice montis est ad Occidentem?

D. Perueniunt ad sepulchrum nouum, honestum, felix tanta hospita; quod primarius aliquis virè piis Iudæis, qui in Christum crediderant, sibi parauerat; vt sibi Ioseph ab Arimathia suum: in eo honorificentissimè collocant corpus Virginis sacrosanctæ, quod Deum suscepit, & vitæ dedit principium. Triduum autem concelebrarunt diuinis laudibus Virginem beatissimam, eius animam & corpus Angeli ex aère sepulchro imminentes, explicarunt suas laudes Apostoli & Pontifices omnes, pro suo captu singuli. Hierotheus verò (vt tradit Dionysius) post Apostolos omnibus aliis laudantibus superior erat, totus excedens, totus se deserens, & eorum quæ laudabat consortium patiens; ab omnibus denique à quibus audiebatur, & videbatur, & agnoscebatur, & non agnoscebatur, afflatus Deo, & diuinus laudator esse indicabatur.

SVSCI-

SVSCITATVR VIRGO MATER A FILIO.

In clij. imaginem Adnotatiuncula.

clij.

152.

A. Ad finem tridui adest Christus cum militia celestis exercitus innumerabili. B. Clauso sepulchro suscitatur Matrem, animam eius & corpus maximis donis cumulat. C. Egreditur illa fulgentissima immortalitatis gloria ornata, stellis duodecim coronata, amicta sole, & sub pedibus lunam habens.	D. Excipit eam Christus gratulatione summa. E. Eam adorant, eius obedientiam euestigium deserunt celestis exercitus, Dei Matrem, Reginam suam & orbis profertur vniuersi. F. Cessante in terris concentu Angelorum, intelligunt Apostoli resurrexisse sacram Virginem.

ADNOTATIO.

A. Ad finem autem tridui ecce tibi adest ad sepulchrum Christus cum militia exercitus celestis innumerabili. B. Animam Matris corpori vnit, & replet excellentissimis donis ac donibus & animam & corpus, ac statim è clauso sepulchro Matrem educit. C. Egreditur ipsa fulgentissima veste immortalitatis ac gloria ornata, circumdata varietate donorum, dotium, aureolarum beatarum, quasi sole amicta, lunam sub pedibus premens,	corona stellarum duodecim caput redimita. D. Excipit illam Filius Deus letitia ineffabili, & immensa gratulatione. E. Illi obedientiam & reuerentiam exhibent Angeli & alij beati spiritus omnes, Regina ac Domina celi atque orbis vniuersi, Matri Dei omnipotentis. F. Cessante Angelorum melodia ad sepulchrum post triduum, intellexerunt Apostoli resurrexisse immaculatam Virginem.

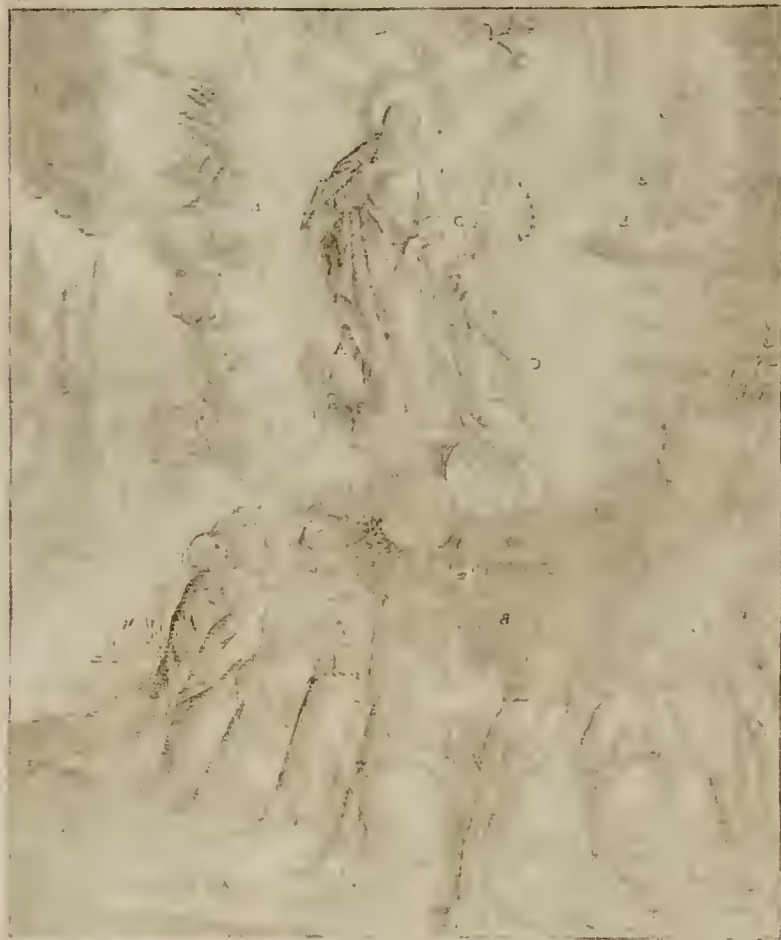
SVSCITATVR VIRGO MATER A FILIO. 152
clij

A. Ad finem tridui adest Christus cum mi-
litiâ caelestis exercitus innumerabili.
B. Clauso sepulchro suscitât Matrem, animam
eius & corpus maximis donis cumulat.
C. Egreditur illa fulgentissima, immortalis
tatis gloria ornata, stellis duodecim
coronata, amicta Sole, & sub pedibus
Lunam habens.

D. Exiit eam Christus gratulatione summa.
E. Eam adorat, & ique obalientiam è ves-
tigio defert caelestis exercitus, Dei
Matrem, Reginam suam, & orbis
proficitur vniuersi.
F. Cessante in terris concentu Angelorum,
intelligunt Apostoli resurrexisse sa-
crum Virginem.

PLATE I. THE GREAT BRITAIN. 1840.

A. The Great Britain, as it was in 1840, before the commencement of the present year. B. The Great Britain, as it was in 1840, after the commencement of the present year. C. The Great Britain, as it was in 1840, after the commencement of the present year.	D. The Great Britain, as it was in 1840, after the commencement of the present year. E. The Great Britain, as it was in 1840, after the commencement of the present year. F. The Great Britain, as it was in 1840, after the commencement of the present year.

THE JOURNAL OF THE ...

... ..
... ..
... ..

ASSUMITVR MARIA IN CÆLVM;

187

Coronatur à Sanctissima Trinitate.

In cliij. imaginem Adnotatiuncula.

cliij.

153.

- A. Assumit in calum Matrem Christus: illa dilecto Filio innititur ad dexteram honorificentissimè.
- B. Circumuolant caelestes spiritus psallentes caeleste melos & gloriam.
- C. Collocat tandem Matrem Filius ante diuinitatem, & ad sanctissimam Trinitatem statuit.
- D. Ab ea coronatur ineffabili gloria; donis, acibus, & privilegiis ornatur excellentissimè.
- E. Aperto sepulchro credunt assumptam Apostoli à Filio, exultant in iubilum & laudes eius caelestes.
- F. Ad sua quisque loca, vnde fuerant deducti Patres, ab Angelis reducuntur.

ADNOTATIO.

A. Assumit eam in calum Filius Deus honorificentissimè: illi ipsa innititur ad dexteram gloriosè.

B. Circumuolant Angelica omnium ordinum cohortes cum sanctis alijs spiritibus psallentes ac iubilantes. Cum hoc triumpho praeclarissimo, caelesti, diuino euehitur ad calum empyreum Virgo Dei parens: ei Angeli, & species creatas gubernantes, & calorum motores transenti genua curuans, & obedientiam deferunt Regina sua & Domina.

C. Collocat tandem Matrem Filius ante diuinitatem, & ad sanctissimam Trinitatem statuit in empyreo calo, Deiq; omnipotentis regia. Genibus nix adiuina Virgo adorat trinum Deum & vnum: Patrem, qui cum Filium aeternum genuisset, eundem ipsi dederat generandum; Filium, quem conceperat, genuerat, lactauerat, nutriuerat, subditum in terris habuerat & obedientem; Spiritum sanctum, cuius operatione & virtute Filium Dei conceperat. Itaque à Patre agnoscitur Mater filij sui vnigeniti, à Filio Mater, à Spiritu sancto sponsa, & cooperatrix incarnationis Filij Dei: ipsa omnibus diuinis personis, vni Deo gratias agit immortales. Magnificat verissimè eius anima Dominum, exultat ipsius spiritus in Deo salutari suo; tum verò profundissimè agnoscit & proficitur humilitatem suam, se ancillam Domini; prosequitur reliqua ex suo cantico, quod videt ex parte

se intellexisse & dixisse in terris, ut in mortalitate positam; ingenti verò gaudio exultat, perfectum sensum atque intelligentiam illius cantici consequuta.

D. Diademate autem caput illi redimunt tres diuinae personae, Pater, Filius, & Spiritus sanctus excellentissimo & honorificentissimo, id est, gloria caelesti omnem aliam spirituum omnium longè superante, ac secundum animam Filij maxima; sistunt illi regiam & thronum ad Filij dexteram, constituunt Angelorum omnium & hominum, cali & terra (id est, vniuersa creatura) Dominam, & Reginam, atque Imperatricem, aduocatam peccatorum, patronam omnium piorum & auxiliatricem.

E. Aperto sepulchro corpus non inuenerunt, sed ea tantummodo, cum quibus fuit compositum & sepultum; simul fuerunt odoris suauitate admirabili repleti ex sepulchro spirantis. Ad calum igitur oculos & corporis & mentis attolentes toti fuerunt in contemplatione resurrectionis, assumptionis, & gloriae Virginis beatissimae, eximia cordis suauitate & iubilo exultantes, & psallentes Deo & Virgini caelestem victoriam & triumphum.

F. Apostoli & sancti Patres ad sua loca, vnde deducti fuerant ab Angelis, ab eisdem reducuntur cum suo mentis iubilo & exultatione: narrant verò Dei laudes & gloriam sempiternam. Amen.

DE

D E V I R G I N I S D E I P A R Æ L A V D I B V S.

M E D I T A T I O.

Cant. 8.
Isaia 63.

QUAE est ista, quæ ascendit de deserto deliciarum affluens, innixa super dilectum suum? De Christo Domino in cælum ascendente rogastis sancti Angeli: *Quis est iste, qui ascendit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* & professi eius vitæ & passionis, laboris & meriti fortitudinem, incitabamini ad laudes Christo canendas in æternitatem, in iubilo exultantes de misericordia, & magnitudine virtutis Dei. Quid nunc Quæ est ista vestra exultatio? Similiter atque tunc ascensionem Filij celebrauimus, nunc Matris assumptionem celebramus, & ad eius laudes dicendas excitamur. Videmus illam de deserto quidem ascendere, de orbe terrarum, qui ex se asper est, sterilis, horridus, sine cultu, sine vera hominum societate: sed quid hoc est miraculi? Venit in cælum Filius rubicundus sanguine, quem in passione & cruce effudit, stigmata suæ crucis gerens; eius verò Mater deliciis affluens ascendit? Erat in Filij rubore fortitudo & munio immensa, diuina formositas & fortitudo; vnde in omnes homines decor, & infinitum robur, & gratia deriuari posset, & in electos deriuabatur tamquam è perenni fonte & infinito. Hæc erant in excelsis eius deliciai, quibus ascendens in cælum exundabat. Hinc verò fluxerunt illæ deliciae, quibus affluens eius Mater ascendit in cælum, cælestis decor virtutum omnium & donorum spiritus, carnis integritas perpetua & sanctitas, omnium potentiarum perfectio, animæ & corporis nobilitas, gloria cælestis tum animæ tum corporis; & hæc quidem omnia tanta dignitate ac prærogatiua, vt omnium Angelorum & hominum deliciae illæ deliciae superarent, & essent secundum Filij sui delicias & gloriam excellentissimæ. Feliciter inchoatis, beati Angeli, ornare assumptionem Virginis sacrosanctæ: pergite, obsecramus per I E S V M & eius Matrem, vt dum inter vos quaritis & respondetis, possimus nos (quod vehementer desideramus) è micis quæ cadent de mensa vestra cælesti satiari; & facite, vt ne nostra indignitas faciat, vt illæ pereant, & nos desolati simus & miseri. Quarite igitur & vos nobiscum in simplicitate cordis vestri & humilitate: Quæ-

nam ista est, quæ ascendit? Virgo sancta est, omnibus virtutibus & donis ornata est, excelsus Dei creatura est. si hæc & huiusmodi quæ dicere possumus innumerabilia dicamus, nondum erimus assecuti, quod quarimus: dicamus igitur Matrem Dei omnipotentis esse quæ ascendit, & omnia dixerimus. Audire verò. Nam primum scimus Deum in sua prouidentia & sapientia disposuisse omnem creaturam suæ bonitatis & voluntatis concilio atque ferent, & hanc prouidentiam versatam fuisse præcipue in prædestinatione rationalis creaturæ: itaque Dominum I E S V M in ea supremam dignitatem obtinuisse apud Deum certum est; hic enim prædestinatus est Filius Dei in virtute, nec habuit naturam Christi humana quo altius tolleretur, quàm vt Filio Dei in vnitatem personæ diuinæ copularetur: qua in re enituit diuinitatis diuina potentia.

VIRGINIS MATRIS PRÆ- destinatio secundum Filij prædesti- nationem prima atque ex- cellentissima.

AD hoc autè opus, vt ad præstantissimum, cum retulisset Deus omnia quæ creaturæ erat, quasi ad exemplar, & ad humanitatis vniõnem cum Verbo hæc terminaretur prædestinatio, fuit necessariò coniunctum cum hoc Dei consilio, vt prædestinaretur illa, vnde carnem accepturus erat Dei Filius, & in cuius vtero vniõ sacrosancta esset celebranda. Quocirca preparauit in sua prouidentia Deus illam mulierem Virginem, ex qua fieret Deus homo. Sed cuius erat hæc prouisio? Erat trium personarum; Patris, cuius Filius erat incarnandus; erat Filij, cuius erat futura Mater illa Virgo; simul erat Spiritus sancti, quo superueniente erat illa vniõ facienda: tota Trinitas illam mulierem elegit: qua in re summa fuit in eam Dei benignitas. Nam non apprehendit Deus Angelos, sed semen Abraham; & hoc quidem ex hac Muliere: Prælatæ igitur in diuina electione & prædestinatione hæc Mulier

Aug. de prædest. sancti.

Hæc fuit
 calibus
 gebat e
 Matrem
 in terris
 estore
 erat futu
 cum Sp
 tur: nom
 pelus De
 Filij in
 exercita
 tempore
 cura Mac
 honorem
 dem ex hi
 in cælis?
 Mortales,
 ce & natu
 hac sola
 bus omni
 penorem,
 tum nequ
 tes pro de
 lam Serapi
 creatura do
 De, laus e
 ciat, tan
 illancum, in
 zoon pose
 illa exultat
 ras in orde
 animum. Qu
 primam, ex
 ma ips. Illa
 prædestinatio
 omnem crea
 suscipendam
 Deum homin
 me, requiem
 humanitate p
 za auditi, vt
 tal hereditat
 tatem rad
 cob secundum
 nam in Matre
 eperem me
 vero Matris
 primam & glori
 tem postea fun
 tum prædestina
 sus, constat om
 prore ex F

lier fuit non solum Angelis, sed etiam mortalibus omnibus. Neque verò mirum: deligebat enim Pater Sponsam, Filij sui futuram Matrem; Filius, quam solam erat habiturus in terris Genitricem, qui solum habebat Genitorem in cælis; Spiritus sanctus, ut per quem erat futura Mater. Quare, qualis decebat tantum Sponsam, tantum Filium, talis eligebatur: non enim non erat in Dei æterna lege zelus Domini exercituum in Sponsam, & Filij in Matrem futura reuerentia. Erat in æterna lege præceptum, quod sancitum in tempore est, de honore Parentum; neque futura Mater à Filio non magni fiebat: Sponse honorem & decus amabat Pater. Quid tandem ex his aliud nos intelleximus & vidimus in cælis? Quid vos colligere aliud debetis, Mortales, quàm quòd humana quidem specie & natura Matrè sibi prædestinaret Deus, hac sola natura nobis inferiorem, alijs virtutibus omnibus, donis & excellentijs longè superiorem, & secundùm Filium præstantissimam: neque posse creaturam vllam eius laudes pro dignitate prædicare, ne nostros quidem Seraphinos? Nam cum sit reliqua omni creatura donis & gloria sublimior Mater Dei, laus eius omnis, quæ à creatura proficiscitur, tandem in admittationem euadit & silentium; in laudum consummationem exire non potest. Fuit in Dei prædestinatione Filij illa exultatio, ille ludus quem erat habiturus in orbe terrarum, illæ deliciae cum filijs hominum. Quòd si cum his, cum Matre igitur primum, ex qua accepturus erat, vnde esset cum ijs. Illa Sapientiae æternæ creatio, Filij prædestinatio fuit, qua primogenitus ante omnem creaturam ad humanam naturam suscipiendam est præordinatus. Sic qui fecit Deum hominè Filius ipse dicit: *Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo*, id est, in mea humanitate per vnionem illà hypostaticam: ita audiui, ut in Iacob inhabirarem, & in Israhel hereditatem caperem, & in electis Dei mitterem radices, ut videlicet ex semine Iacob secundùm carnem habitationem acciperem in Matre mea; ibi primum fructum acciperem matris hereditatis. Iam enim inde ab utero Matris meruit Christus prædestinatis gratiam & gloriam; iam inde radices electorum positæ sunt, ordo scilicet & firmitas eorum prædestinationis & salutis. Hæc cum ita sint, constat omnem beatitudinem & laudem prouenire ex Filio in Matrem: hinc fecit illi

magna qui potens est, & sanctum nomē eius: inde extitit in prædestinatione misericordia, in progeniem & progenies, in omnes Deum timentes: inde deriuatur, inde suo gradu ex diuino munere Dei benignitas in mortales diffusa est. At enim cum prædestinatione sunt illa coniuncta, quæ faciunt ad effectum prædestinationis capessendum; neque enim sine his Dei prædestinatio est, etiam si propter hæc non sit: prædestinatus enim Petrus est ad gloriam; sed non sine liberi arbitrij vsu, non sine obedientia & virtutum exercitio; neque hæc, nisi ex merito Christi, prouenire potuerunt. Primum autem locum cum obtinuerit Mater in Dei æterna prædestinatione secundùm Filium, fit vbi in illam excellentem quandam vim sui meriti Christus exergerit, & illi simul præparauerit sublimem gloriam, cum excellenti gratia, & præcipuo etiam liberi arbitrij vsu, & obedientiæ, ac virtutum omnium atque donorum cælesti exercitio.

Dei Mater secundùm Filium laudanda.

Quo fit, ut simul laudanda Dei Mater sit; quòd post Filium summa gloria, summo merito, summis virtutibus fuerit & donis ornata. Ita Christus plenè voluit laudare Matrè. vbi enim mulier illa exclamauit, beatam Luca 11. ventrem qui eum portauerat, & vbera quæ suxerat, sic respondit Christus, ut adiungeret ad Matris dignitarè eius merita & gloriam, & quæ erant coniuncta omnia cum illa sublimitate, fidem, obedientiam, humilitatem, alias virtutes, per quas meruit fieri Dei Mater. Nam quòd meritum non admittit, ut Deus homo fiat, ut illa fiat naturæ humanæ & Verbi Dei hypostatica vnio, id ut ex hac Virgine fieret meruit Filius, meruit per Filiùm Mater. Cooperatum verò est ad hoc Matris meritum liberum ipsius arbitrium præcellenti gratia, virtutibus, & donis diuinitus insignitum & efficax in Filio. Quocirca voluit Christus intelligi, dignitati matris quæ erant omnia in illius prædestinatione esse coniungenda, & merita Matris responsione sua celebrare. Nam cum diuino ore pronuntiat: *Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud*, nonne rationem plenam prædestinationis exposuit: quòd si omnium, an non præcipuè Matris? excellenter Matris. Confirmat vetò Christus illo responso, quod dixerat Eli:
D D faberh:

Epiphania in sermone de laudibus virg. Mariae.

Proa. 8.

Eccl. 24.

Luc. 1.

sabeth: *Beata quæ credidisti*: & quod eadem ipsa Mater in sublimitate spiritus & humilitatis: *Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*. Mirabilia audiuius, ô beati Spiritus; exultamus in virtute potentiae Dei, & maiestate misericordiae; & eò magis, quòd cum quæ audiuius maiora sint quam pro nostro captu, illud nobis remanet, vt quòd altiora sunt, eò magis illa glorificemus docta quadam ignorantia in humilitate nostra in Christo. Quamuis autem vobis iuuantibus aliquid ex illis intelligimus, maiorem tamen eorum desideramus intelligentiam.

Excellens beatissimæ Virginis
prædestinatio.

En vobis. Regem constituamus potentissimum & sapientissimum, ac orbis terrarum Monarcham, celibem tamen; sed qui confortem & heredem filium habere velit suæ potentiae, & sapientiae, & monarchiae: dubiū esse non potest, quin ex omnibus orbis terrarum virginibus excellentissimam eligeret, ex qua illum generaret filium. Esset verò eius sapientiae, vt sciret eligere, & vellet, potentiae, vt posset eam sibi coniungere, quæ pulchritudine, virtute, gratia, integritate, maiestate, omnium donorum splendore ceteras omnes virgines quam posset longissimè anteciret: & hanc sibi esse destinaturum, antequam duceret, certum est. Quòd si eam etiam posset, qualem sua sapientia & potentia magnitudine esset dignū, fabricari; absque vlla dubitatione in illa formanda & ornanda suā omnem sapientiam, & potentiam, & industriam conferret, vt illam sibi talem acciperet sponfam, qualem se dignum esset & decens. Age verò, etiam hoc pone: (quod creaturæ angustia non patitur, intellectus vester assequi potest ex fide) coopereretur etiam Filius ad Matrem eligendam tanta sapientia, tanta potentia, quanta Pater. Quid putas? Nōne eodem contenderet Filius, quòd Pater; & Matrem vellet honorificentissimè parari, & esse omni laude superiorem? Sua proportione hæc ad prædestinationem Matris Dei conferte; & habebitis, vnde leuare mentem aliqua ex parte possitis ad illius mysterij sublimitatem. Pater æternus non tunc primum elegit Virginem sacrosanctam, cum in hac mortalitate eam creauit; sed in sua æternitate, antequam mundus fieret, delegit sponfam, ex qua esset generandus

homo eius vnicus & coæternus Filius; in cuius generatione illi communicaret suam immensam filiationem, vt diceretur & esset verè Dei Filius qui cōcipiebatur & nascebatur. Iam verò Filius, antequam homo fieret, nōne erat apud Patrem, & Deus erat ipsè etiam Filius, & vna potentia omnia circa creaturas operabatur, & vna operatione? Matrem igitur suam simul parabat in sua æternitate cum Patre & Spiritu sancto. Etiā si nomen prædestinationis fiebat nobis difficile, ô Angeli sancti, hac parabola tamen multum accepimus luminis: verè sancta electa est Mater Dei perfectæ, parata est Mater Dei à Deo Patre Sponsa, à Filio Deo Mater, à Spiritu sancto in ipsam superuenturo. Estis vos, sancti Angeli, in perpetuis vestris interrogationibus & laudibus de Matre Dei, Regina vestra & Domina: semper quæritis, *quæ est hæc*: ita leuatis continenter mentes vestras in sublimitatem, & perenni admiratione illam prosequimini & laude: at nos nec assequi vestras laudes possumus, & tanti luminis splendore hebetamur, & maiestate opprimimur; quialioqui è fragilitate nostra & imperfectione nihil possumus: iuuare nos Angeli omnes, iuuate Angeli custodes, intercedite ad Dominum vestrum & nostrū, ad Matrem Dei & nostram, vt aliquid & luminis nobis interluceat, & virtutis accedat, quo in eius Assumptionis festo die possimus ad illius laudes aspirare. Ades tu præcipuè, Virgo Mater Maria: iuuare etiam tu nos, quæ plus quàm Angeli omnes potens & gratiosa es apud Deum, & secundum Filium tuum & potentissima & gratiosissima.

Ceterum quod ad nos attinet, illud ipsum postulamus beneuolè, vt quæ diximus, quæue sumus dicturi, ita accipiantur, quasi ex meditatione pia & deuotione: nihil enim per contentionem, nihil ex præiudicio dictum volumus; sed per abundantiam sensus nostri, in humilitate & charitate Dei.

Gloria Filij, quæ ex Sacris litteris
colligitur, redundat in
Matrem.

Primum igitur, vt ad Sacras litteras veniamus, magnam concipimus cordis nostri exultationem, vbi illas videmus plenas huius sacrosanctæ Virginis præconijs & gloria: nam cum plenæ sint Christo eius Filio eiusque gloria; quid aliud intelligere possumus, quàm ex ea plenitudine redundare vberimas laudes

des in Matrem? Itaque li hoc solum in laudem Virginis Mariæ dicitur, cumulatè & diuinè eius gloria esset exaltata. Quid enim, cum celebrant Scripturæ Christi diuinitatem; nõne dicunt Mariam esse Matrem Dei? cum illius prædicant veram humanitatem; nõne illam humanitatem ex Mariæ sanguinibus & substantia esse procreatam asserunt? Cum humanæ naturæ & diuinæ vniõnem in persona Filij Dei extollunt; nõne quam acceperat ex Maria carnem extollunt? Illo enim miraculo non solum Dei potentia & misericordia exaltata est in altissimis, sed Virgo summa dignitate & gloria nobilitata. Magno item Dei mysterio nascitur ille homo Decus, celebrant illius natiuitatem Angeli, stella, Pastores, Reges, cælum & terra: redundat hæc gloria in Matrem, & adorant Angeli, Pastores, Reges Virginem Matrem præsentem præsentem. Vixit humilis Deus homo inter homines, quæ erat eius summa dignitas; ea etiam dignitas pertinebat ad Matrem. Diuinam doctrinam docuit homines Christus, mirabilibus etiam signis confirmauit. Quid? hæc non erant Matris ornamenta? Quid verò attentius, & maiori cum maiestate astruxit & confirmauit Filius Mariæ, quàm suam diuinitatem? hoc cum ageret, nõne Mariam Matrem Dei Matrem esse confirmabat? Age, perierat genus humanum vniuersum, æternis supplicijis erant addicendi omnes mortales; obtulit se in acerbissimam passionem, crucem, & mortem hic homo, ne perirent homines, sed salutem etiam consequerentur æternam: nõne excelsa est hæc misericordia Christi, & eius infinita laus? Quid? huius laudis nõne magnam partem cepit Mater? Iam cum resurgit à mortuis, cum datur illi omnis potestas in cælo & in terra, cum ad cælos ascendit, cum sedet ad dexteram Dei omnipotentis etiam quæ homo, cum mittit Spiritum sanctum, illa planè est, vt diuina consummatio gloriæ & laudis Filij, ita Matris eximia præter cæteros. Si gloriari iure solent serui ex gloria Dominorum, & qui in regno viuunt ex Regis sui præstantia, quid censemus laudis & gloriæ non accessisse à Deo Filio in Matrem? Scripturæ igitur omnes, cum Christum prædicant, prædicant & eius Matrem. Quod si nusquam non spirant Christum Scripturæ, non illum celebrant, nusquam non vel figuris, vel prophetijs & doctrina prænuntiant, vel præsen-

tem exhibent, nusquam non inueniemus Mariæ Matris Virginis laudes, & præconia. Queramus ab Scripturis in vniuersum, quænam ista sit, quæ hodie ad cælos ascendit: en respondent: Ea est, quam in Filio eius omnibus locis celebrauimus; neque enim potuimus de Filio dicere diuinè (vt diximus) nisi de Matre intelligeremus dici excellèter. Hæc cum audiuius nos de Virgine Matre, exultat cor nostrum; confirmat verò exultationem nostram Ecclesia sancta: vbi enim agit dies festos de Maria; ea canit vel etiam docet, quæ de eius Filio scripta sunt; vt intelligamus laudes Filij in Matrem redundare: atque adeò quæ de Christo propriè dicuntur, ad Matrem etiam transfert singulari priuilegio & applicatione.

Quæ propriè de beatissima Virgine tradiderunt Scripturæ.

Verùm rogemus Scripturas rursus, num de illa propriè aliquid tradiderint. Respondent: Per multa. Ea nobis, Fratres, cū summo studio & deuotione legenda sunt. Quis enim non incitetur ad laudes Matris Dei decantandas suauiter quidè, vehementer tamen, cum Canticum canticorum Salomonis meditarur; id est, sublime illud epithalamium nuptiarum Agni? Fugiant hinc terrenæ cogitationes, leuemus mentem ad Filium Dei, & eius vniõnem cum natura humana in suppositi diuini vniõnem: illa fuit, vnde factæ sunt cum Ecclesia Agni nuptiæ. Non potuit altius intonare canticum suum Salomõ, neque excellentius exprimere; ac propterea vere fuit Canticum canticorum. *Osculetur, inquit, me osculo oris sui.* O verborum & rei diuinitatem adorandam! Sed quis loquitur? Ecclesia. Cui loquitur? Patri Sponsi. Quid petit? Non iam vt per Angelos, per Moysem, per Prophetas mittat sibi oscula; sed vt eius os contingat, vt Filius ipse veniat, ipse descendat, homo fiat in vtero Virginis sacrosanctæ: ita faciat Filio suo Patre nuptias, cum Ecclesia: & in ea excellentes cum Matre. Desiderat Ecclesia vniri Filio per eius incarnationem in thalamo Virginis gloriosæ: vult sanctissima Trinitas, vt fiat illa vniõ; in quo est vt Filius velit ipse vniri. quid præterea? Exigendus fuit à futura Dei Matre consensus. Propterea missus Gabriel tanquam Paranympus parauit Virginem ad consensum. Erat quidem in illo desiderio Virgo sancta, vt nubes pluerent *Lucæ 1. Isaiæ 43.*

iustum, terra vt germinaret saluatorem; sed ipsa vt esset illa terra cogitare non poterat eius profunda humilitas: hoc vt vellet, ad hoc vt consentiret, id diuina virtute curauit Archangelus. Tandem cōiungit mente suum desiderium & voluntatem sublimis Virgo; conueniunt in vnum Dei trini & vnus voluntas, Ecclesiæ, Mariæ Virginis: itaque eodem momēto humanitas illa Deo Filio Dei vnitur, fit Verbum caro, fit homo Filius Dei, & hoc quidem in vtero virginali Mariæ. Qua humanitate? Ea quæ procreata est à Maria. Quo pacto? Spiritus sancti operatione, obumbratione Virtutis Altissimi. O miraculum omnibus & hominibus & Angelis inefabile! Et tamen ad hoc perficiendum consensu, opera, concursu Mariæ vitur Deus. O dignitatem sacræ Virginis incomparabilem! O gratiam & benignitatem Dei immensam in illam! Hoc igitur est initium cantici, quod omne canticum superat, præterquam Mariæ ipsius. Hinc inflammatus Salomon totus fuit in canendis huius cælestis Sponsæ encomijs, quæ mirificè mentem nostram illustrant, & deuotionem in Virginem sanctam accendunt.

De sacrosanctæ Virginis Deiparæ pulchritudine.

Cant. 1.

Alia omittamus; ad illa seramur: *Ecce tu pulchra es, amica mea, ecce tu pulchra es.* Ita prædicat Sponsus Pater, & Filius, Sponsus & Matris dignitatem præconio excellenti. *Ecce*, rem nouam, admirabilem, singularem. *Tu*, nulla alia tam pulchra, quàm tu, qua pulchritudine decuit ornari Matrem Dei. Augct repectio laudem: *Ecce tu pulchra es.* Additur verò, *Oculi tui columbarum*, gratiarum plenitudinem, & Spiritus sancti dona spirantes; sed illis oculis tuis me alexisti, te Matrem vt cuperem mihi & acciperem. Additur item:

Cant. 2.

Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Inter quas? inter reliquas omnes. Præstantia hæc est Sponsæ Christi & Matris. Illæ, etiam si pulchræ sint, etiam si non sint insuaues, nec solitudine premant; spinæ tamen sunt, si ad candorem eximium, si ad suauitatem, venustatem, honorem mee Sponsæ conferantur. Rursum superioribus ferè verbis eisdem laudat Matrem Christus: *Quàm pulchra es, &c. oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus laet.* Replicatio maiorem vehe-

Cant. 4.

Hieron.

Septuag.

mentiam rursus indicat amoris & laudis. Sed quid est, quod addit hic: *Absque eo, quod intrinsecus laet*; vel, *quod silentio præteritur*? Significat Sponsus plures esse laudes, quæ tacentur & spiritu cognoscuntur, quàm quæ verbis explicari possunt vel alijs, vel ab alijs; plura se scire, quàm dicat.

Duas addamus ex Salomone Virginis Matris laudum coronas.

Sine macula.

Quid igitur præterea in Sponsam canis Salomon? *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te. Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri suæ, electa & munda genitrici suæ.* Quid honorificentius dici potuit? Et quidem hæc in superioribus Sponsi verbis crant, sed nunc dicuntur plenius: celebrat enim diserrè pulchritudinem, quæ nullam habcat maculam. Qualem verò maculam, vel quam? Qualemcumque, cuiusuis sit illa generis. Quis hic non intelligat ab omni profus peccato non solum vixisse inuiolatam Virgincm, sed conceptam etiam absque originali, de Filij præter gatiua ac præseruatione singulari? Neque hoc solum celebrat deuotè in corde suo; sed illud simul, Ante creationem animæ benedictæ Virginis fuisse simili priuilegio scærum illum futuræ Virginis à macula & contagione omni præseruatum; vt omni ex parte macula vlla vel in Maria, vel in eius carne numquam esset. Nam quid magis macula quàm peccatum, etiam originale, quod à Deo perpetuò seperat? Quid secundum peccatum magis macula, quàm morbidus ille fomes à peccato existens, & ad peccatum inclinans? quapropter *peccatum* appellatur; ex cuius contagio suam maculam cōtrahit fœtus in generatione hominis. Fuit sapientiæ Sponsi decernere, bonitatis & nobilitatis, vel diuinæ virtutis posse, benignitatis facere, vt eius Mater in illas contaminationes non incurreret; ac propterea subdit Salomon singulari priuilegio esse excellentias in Matrem collatas: Vnica est columba Mater mea; vna, in qua omnes gratiæ, dona, virtutes, Spiritus sancti ornamenta sunt excellenter secundum me cumulata. Propterea quæ in vniuersum in Scripturis dicuntur de peccato, per exceptionem dicuntur; neque Matrem Dei comprehendunt. *Vna est columba mea, vna perfecta mea.* Cuius mea? Dei Verbi incarnati. Quicquid est in alijs perfectionis

Ephes. 1.

tionis gratiæ, vel donorum, illud ad huius perfectionem non attingit, id ab huius perfectione superatur: hanc mihi peculiarem creaturæ columbam, in qua sit præstantia singularis donorum Spiritus sancti. Hæc Ecclesiæ meæ (quæ mea simul Sponsa est) vnica est immaculata columba, & perfecta filia. Habet me quidem caput & Principem primum Ecclesiæ, sed nullum præterea, nullâ præterea, quam possit dicere immaculatam; ita perfectum nullum, nullam in quo non fuerit peccatum: hæc sola est, in qua hoc excellens beneficium accepit à me Sponsa mea Ecclesiæ: hæc sola est Matri suæ Ecclesiæ electa præter ceteras, hæc munda præter ceteras. Ad has porrò laudes spectauit Gabriel Angelus in salutatione Matris meæ: *Aue, inquit, gratia plena.* vna tu es gratia plena. Non erat gratiæ plenitudo in veteri lege; nunc in Filio tuo, & in te per ipsum est exorta. Erit plenus gratiæ & virtutis Filius tuus, ex cuius plenitudine tu primam plenitudinem accepisti: alij secundas quasdam accipient, sed tu vna es quæ primam, quæ excellentem consecuta es. Gaude, quia vna es singulariter gratiosa, vna præter ceteras pulchra. Hoc priuilegium à Deo accepisti; quia Dominus tecum est, vt in pretiosa eius Filia & Matre futura, vt in electa & munda sua, in vna columba sua, præcellenti benedictione præuenta. Incomparabilis exstat laus Mariæ Virginis Matris ex Cantico Salomonis, quæ eò est amplior, quòd cum de Ecclesiâ, & pia anima intelligi simul possit suo gradu; ortum tamen habuit ex vnione Filij Dei cum humanitate in thalamo Virginis Matris, vnde tanquam sponsus prodijt ad lociandum sibi Ecclesiâ: quòd fit, vt singulari munere ad sacrosanctam Virginem illa laus referatur, quæ proximam habuit cum Christo coniunctionem. Hæc igitur canamus Fratres, lætis animis in iubilo cordis in Christo.

De immaculata Virginis conceptione.

Iuuat autem ac promouet nostram exultationem de laudibus Mariæ, vbi videmus tam claram Ecclesiæ inclinationem ad prædicandam Virginis Matris conceptionem, & à peccato etiam originali immunitatem. Neque verò hic disputandi locus est: sed pietatis inuestigandæ, & augendæ deuotionis. Non

mouet nos congregationis illius Basileensis decretum (tamen si aliquid illinc præiudicij colligi fortassis possit) quòd post non adeò multos annos non damnauit illud decretum Xistus 1111. nominatim. Quod cum non fecerit, quæ tamen illa congregatio facere voluit (vt renouaret festum Conceptionis iuxta Romanæ & aliarum ecclesiarum institutionem, & indulgentias festum celebrantibus largiretur) hoc legitime ex principali sedis Apostolicæ auctoritate fecit Xistus, & cauit accuratè vt essent hæc sacrosancta. Gaudemus autem, quòd ea sint à Synodo œcumenica Tridentina confirmata. Sancit enim sancta Synodus constitutiones seruandas esse Xisti PP. 1111. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas etiam innouat. cultum igitur festi damnare nullus potest. Iam si cultus auctoritatem voluit Synodus esse inuolatam, ingens inde accrescit exultationis nostræ alacritas, cum videmus ab Ecclesiâ Catholica cultum illum qui damnat damnari; quasi nobis viam aperiat & muniat, qua nostram sententiam & deuotionem tenere possumus, & indicet in eo errare nos non posse. Quid? Non est in cordibus nostris magni faciendum, quod eodem cap. œcumenicum Concilium decreuit? Adducamus verba ipsa, quæ sunt suauitatis & lucis plena. *Declarat tamen hæc ipsa sancta Synodus, non esse sui intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virginem Mariam Dei Genitricem.* Quæ nam esse potest maior Ecclesiæ inclinatio ad sententiam præseruationis Virginis à peccato originali? Nam hoc certum & indubitatum esse debet, nõ intendere Ecclesiâ fuisse vmquam peccatum originale in Matre Dei Mariæ: quare illâ, dum de peccato originali agit, exceptam intelligit; nec ad eam pertinere illam tractationem, quæ ad alios omnes necessariò pertinet. Vnde fit, vniuersales illas Scripturæ pronuntiationes de peccato originali, de Mariâ non intelligere Ecclesiâ, & non posse nos intelligere. Videtis apertam & claram Ecclesiæ inclinationem ad præseruationis ab originali sententiam; nam à peccato veniali immunem Mariam haberi ab Ecclesiâ speciali Dei priuilegio, alio loco tradit Synodus. Hæc cum ita sint, cur non aperte editum decretum fuit de cõceptione? Satis habuit Ecclesiâ pia Mater indicare, quid velleret; noluit cogere quem

Sess. 5. c. vltimo.

Sess. 6. cap. 16.

piam, vt contra suam persuasionem sentiret vel crederet; sperans futurum, vt suauiter per se omnes fideles ad illam deuotionem accederent: quod vbi videret, vel non esset quod decerneret, vel suauiter illud definiret. Apparuit rursus Ecclesiæ inclinatio, cum edidit officium ecclesiasticum de Cōceptione Pius V. & quidem ex instituto ordinis Prædicatorum assumptus: nam & conseruatum est nomen Conceptionis, & constitutum celebrari similiter atque officium quod est de Natiuitate Virginis, nomine Natiuitatis dumtaxat in nomen Conceptionis mutato; quo nihil in eo genere honorificentius. Videmus Ecclesiæ inclinationem, Fratres; quo quid nobis contingere potest optatius? quid ad conseruandam atque augendam nostram sententiam & deuotionem accommodatius vel vtilius: Quod si cum viuerent, qui in contrario sensu abundarunt propter generosam animi constantiam ad veritatem Scripturarum propugnandam, illam Ecclesiæ vidissent inclinationem, tam apertam, tam claram; & illud præferim, tam apertam, tam claram; & illud præferim, quæ ex Scripturis adduci videbantur, Ecclesiam non intelligere de Maria; quid? non censemus suam sententiã fuisse mutatuos, & in deuotionem immaculatæ Conceptionis Matris Dei inflammandos? Illud etiam, quod incitat me animus meus, hoc loco non omitta, vt ex meditatione pia. Si quis orationem dicere meditaretur, qua patrem suum laudaret; & sibi integrum esse intelligeret, si laudaret patrem ex præseruatione à peccato originali; nec hoc tantum sciret, sed etiam ad illam gloriam patris prædicandam videret præmijs se eximijs ab Ecclesiã inuitari: quid hunc facturũ arbitrabimur? nõnne prædicaturum esse patrem suum præter alias animi dotes illud etiam retulisse à Deo præstantissimum ornamentum, vt à peccato originali fuerit immunis. Hæc igitur mouerent illum filium erga patrem, pro filiali erga patrem pietate, gratitudine, & obseruantia; moueat nos ad nostram deuotionem conseruandam & augendam erga Matrem misericordiam, erga sacrosanctã Matrem nostram & omnium fidelium, erga Mariã Virginem Dei Matrem. Non disputo, sed mea deuotione recteor: quocirca nullus interpretetur me hoc facere ad eorum oppugnationem, qui contrariam sententiam meditantur; non hoc facio, nolo facere, non deo facere: at verba hæc habere videntur, vobis sottrassis nolenti-

bus. At ego enim sic existimo, neutram partem in hoc negotio suam tenere sententiam absque rationibus quibus nitatur: nos itaque, vt nihil putamus dici ab alijs, dum suam sententiam confirmant, quod nostram lædat vel existimationem vel deuotionem; ita æquum esse censemus, vt illi nostram accipiant. Seruemus autem simpliciter vtrique, & absque vlllo præiudicio, Xisti & Concilij decreta, & abundemus in nostris sensibus in charitate, modestia, & submissione cordis in Christo.

Encomia beatissimæ Virginis adhuc ex Scripturis.

Agite verò Fratres, inuestigemus rursus in Scripturis encomia Virginis Matris. Quid tu magne Moyses; non agnouisti hoc Dei miraculum? Agnouisti, & celebrauisti nec semel, nec remisisti. Audite. Intellexi ego, cum mundi principium describerem Deo inspirate, Verbum Dei incarnandum, & typum esse primum Adamum secundi, tertenum cælestis: ibi verò de Matre secundi Adã cogitavi præcellenter, vt de Christo diuinẽ; quod declarauimus cum scripsi;

Inimicitias posuit Deus inter Serpentem & Mulierem.

Inimicitiam ponam inter te & Mulierem, Genes. 3. hoc est, plenam, & omni ex parte; itaque *inimicitias* potestis vos dicere. Sed inter quam Mulierem? Nõ Heuam, quæ grauissimè peccauerat; nec ita in gratiam recepta fuit & in ea confirmata, vt peccare non posset: at inter Ecclesiam vniuersam intelligi potest, nõ dubium. verum illa nullam mulierem habuit ab omni peccato immunem, præter Mariam. Hæc igitur perpetua fuit Serpentis Satanæ inimica. Huiusmodi verò inimicitia posita est inter Mariã prolem & Satanam. Quòd si diuina est hæc proles, si Deus illa proles, vt est; sit absque vlla dubitatione, vt non solùm gerat inimicitias perpetuas contra Serpentem, sed vt causa etiam sit inimicitie Matris aduersus Dæmones omnes, & omnia peccata. Quòd dixi prius de Matre quàm de Filio, significauimus id quod etat necessarium, non fore Christum hominem ante Matrem, sed vtrumque catnem ex illa esse accepturum; vnde prouenient omnes inimicitie contra Dæmones,

mones, or
mentia.

Ipsa con

Perge fat
animum no
di, ipsa cop
intelligitur
ipsum enim
men illud
ro vt fuit
Christi, ita
le in aliquib
ribus propo
typus; Hæc
& gratia o
dissentrad
dissimilitud
Perge amice
summo &
in maximo
scribebam,
n, non omni

Quod e
& Heuæ, &
eodem tim
bi diuini in
micio Ecc

In Arca
ram Virgini
mortales or
Filio eius sa
typus fuit
super aquas
periclitata,
benignitate
speciebam
mergenda
proulegio

Signific
cuiditate
tem verò
illustres v
erat gener
ipsum gen

DEIPARAE
mones, omnes victoriae, omnium operum
merita.

VIRGINIS.

Maria Prophetissa.

Ipsa contriuit caput Serpentis.

Perge sanè manufactissimè Moyses, recreas
Genes. 3. animum nostrum vehementer. Quod addi-
1. Reg. 12. di, *Ipsa coxperet caput tuum*, eodem spectat.
intelligitur verò & de Muliere, & de Filio;
ijsdem enim literis scribitur Hebraicè pronomen
illud מִיָּמִינֵי pro masculo & femina. Por-
rò vt fuit Adam typus & forma futuri Adæ
Christi, ita sua proportione Heua Mariae. Il-
le in aliquibus propter similitudinem, in plu-
ribus propter dissimilitudinem fuit Christi
typus; Heua similiter Mariae: naturalia enim
& gratuita quæ illi acceperunt, similitudinem
dixerunt ad Christum & Mariam; alia verò
dissimilitudinem. O iucundas enarrationes!
Perge amice Dei Moyses. Habui semper in
summo & diuino honore Christum, habui
in maximo eius Matrem: itaque ex his quæ
scribebam, siqua poterant ad Mariam referri,
non omittebam de illa intelligere.

Mater viuentium.

Quod enim dixi de matrimonio Adami
Genes. 2. & Heuæ, & retuli ad Christum & Ecclesiam,
eodem simul complexus sum vnionem Verbi
diuini in thalamo Virginis, vnde illa con-
iunctio Ecclesiae erat reformanda.

Arca Noë.

In Arca Noë contemplatus etiã sum Ma-
riam Virginem, tamquam refugium, ad quod
mortales omnes confugerent, & per quam à
Filio eius salutem acciperent. Alioqui Mariae
typus fuit Arca Noë: nam vt illa ferebatur
super aquas, neque tamen submersa est vel
periclitata, Deo eam singulari prouidentia &
benignitate gubernante; ita Matrè Dei pro-
spiciebam in manū huius mundi nec esse sub-
mergendam, nec periclitaturam, principali
priuilegio Deo eam gubernante.

Sara & Rebecca.

Significari potè intelligebam Mariae fa-
cunditatem per Saræ & Rebecca; virginitatem
verò, quòd illa è sterilitate generaturus
illustres viros, (è quorum semine Christus
erat generandus) hæc ex virginitate Christum
ipsum genuit.

Piam item exhibuit figuram Mariae Vir-
ginis Matris soror mea Maria Prophetissa, Exod. 15.
vbi sumpto tympano in manum præiuit re-
liquis mulieribus canticum illud, *Cantemus*
Domino, &c. At quanto perfectius tympanum
Maria Virgo assumpsit! quanto pulsauit
sublimius & dulcius! quanto certius &
illustrius canticum suum animabus nostris
præiuit! Illa faciebat soror mea in umbra &
figura; Maria Virgo Mater ea præstitit in luce
Dei & veritate, & caelesti gaudio, vbi Christi
crucem celebrauit & resurrectionem: illud
enim fuit diuinum tympanum, Christus ex-
tensus in ligno, crucè sumpsit in manus cor-
dis sui & spiritus Mater Dei, & in ea, & per
eam & Christi resurrectionem, celebrauit Filij
sui triumphum (præsens præsentem) de
Satana, Morte, Inferno, Peccato. Per mare
enim rubrum (id est, sanguinem suum) Christus
liberauit veros Israelitas, & submersit in
abyssum inferni contrarias omnes potestates.
Quo fit, vt excellentius tympanum acceperit
Maria, dulcius ac sublimius illud pulsauerit,
certius atque illustrius præierit pjs omnibus
animabus oden præclarissimam.

Rubus ardens incombustus.

Iam rubus ardens, sed incombustus, non-
ne non solum virginitatem Mariae signifi-
cabat, sed à peccato omni & macula immunitatem?
cùm tamen ex ardore naturalis libidinis
esset à parentibus procreanda.

Arca foederis.

Arca potè testamèti insignem habuit ty-
pum Virginis Matris: in illa enim Arca posita
Exod. 25. erant duæ tabulae testamenti; in hac duæ
naturæ, diuina & humana, in vnitatem diuinae
personæ fuerunt coniunctæ: quo mysterio
testamentum æternum traditum mortalibus
est, & lux gratiæ, lex spiritus vitæ, non scri-
pta in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis
carnalibus. Erat in illa Arca manna, quæ
panem siquis manducaret, moriebatur tamen:
in hac panis de cælo verus fuit, quem si quis
Ioan. 6. manducauerit, viuet in æternum. Illa virgam
habuit Aaron, quæ fronderat, id est, quæ flo-
rem amygdalatum & fructum dederat: hæc
virgam de radice Iesse, & florem in vtero suo
Num. 17. habuit, & fructum super quem requieuit Spi-
ritus Isais 11.

ritus Domini, spiritus sapientie & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientie & pietatis, & repleuit eum spiritus timoris Domini. Sed ita tamen, vt ex analogia ad virgam Aaron significetur accepturus esse Christus aeternum Sacerdotium, & praeuenturus fructum suae passionis iam inde non solum ab illa Arca, sed ab Adam ipso, suae crucis applicatione. Consideraui praeterea,

Exod. 17.

1. Cor. 10.

vbi scriberem de petra, eiecit aquam copiosam: & consideraui quidem magna cum animi consolatione, non solum de petra quae erat Christus, fluere infinitum illum fontem miserationum, & gratiarum, & salutis in mortales; sed fontem illum simul contemplantur fluere ex petra, Maria Virgine, vniuersae creaturae inuolabili atque impenetrabili, soli Deo, eiusque Filio peruia.

Ciuitas refugij.

Deut. 4.

Addam adhuc vnum typum Mariae benignitatis; reliquos vos poteritis scrutari. Ciuitates refugij ego separaui tres trans Iordanem, reliquas indixi separandas citra Iordanem. Ille omnes significabant Mariae Matris misericordiae refugium & patrocinium; & maiori quidem gratia. Nam illa refugia protegebant eum, qui occidisset nolens proximum; Mariae patrocinium apertum est & obuium cuius peccatori ad Matrem omnis pietatis confugiendi. Quod illae essent plures ciuitates, erat imperfectionis; quod vna omnibus refugium praestare non posset: haec nostra ciuitas fat est vna; omnibus enim laborantibus, & eius refugium implorantibus, eadem semper praesto est.

Non possumus tibi, Moyses Sancte, satis pro dignitate de beneficio quod ex te accepimus gratias agere, vel etiam habere; agimus & habemus quibus te scimus esse contentum excellenti tua in omnes benignitate.

Debora & Iahel.

Isaie. 4.

Ad alia pergamus, Fratres: en fauet nobis Mater Dei Maria Virgo, videns suas laudes in Filium ferri. Quid igitur dicemus de Debora & Iahel? nonne ex illius verbo & ductu superauit Barach exercitum Sisarae & gentium, & haec clauo transfodit huius caput: Dux igitur mulieres illam confecerunt victoriam, & potentiam Regis gentium euerterunt. Quid

Mater Dei? non excellentior fuit Prophetis, & Ductrix exercitus Domini exercituum, quam Debora? nonne potentior quam Iahel? Quoties hac duce profligarunt hostes Christi Principes Christiani! quoties per hac Duces hostium interfecti sunt! quoties similiter opitulata Mater Dei Maria est in praesertim spiritualibus, tum exterioribus! At illae non erant virgines: eò haec nostra Virgo excellentissima maiori potentia illa operatur. Illae duae fuerunt, quae illic debellarunt; haec sola quam frequentur, quam gloriosè de hostibus Filij sui triumphauit!

Anna Helcanæ.

Anna Helcanæ magna sollicitudine petebat à Deo, prolem vt haberet; quasi praesagitet, quanta esset futura illa proles: ita enim solent sanctae mulieres non ad voluptatem, sed ad Dei gloriam ampliorem matrimonio vti. Exaudita est à Deo; impetrauit Filium Deo grata mulier & sancta, qui in magnum illum Samuelem euasit. Quomodo poterat exorare tantum Prophetam, tantum Principem in Israël, nisi per tot orationes, per tot lachrymas, per tam vehemens desiderium? Cecinit pro gratijs eximium illud canticum, ad Mariae alludens propter mysticam significationem, non propter solum illum Samuelem; & tamen in Maria praestantiora illa fuerunt omnia. Desiderabat enim, vt nubes pluerent iustum; vt dirumperet Deus caelos, & descenderet: sed faciebat eius humilitas, vt non in se id ex peteret: sed haec eadem fecit humilitas, vt in eam potius descenderet Deus, & ex ipsa carnem acciperet, & homo fieret, & Propheta, & Princeps Israël excellentior longè quam Samuel, quam omnes Prophetae, quam omnes Reges & Principes.

Regina astans à dextris Regis.

Iam Dauid Regem à Deo electum interrogemus, quænam ista sit quæ ascendit. Illam ego meam ciuem, meam filiam, & Matrem ac Dominam semper in corde meo secundum Christum Domini celebraui; peculiariter verò Psalmo quodam, cum de eius Filio gloriosè praedicarem, coniunxi propriam Matris celebritatem. Eructauerat cor meum ex vbertate laudum Christi verbum bonum & perfectum: ad Matris etiã laudem illa laus cum spectaret,

spectaret, eam ex illa cordis abundantia expressi: Astitit, inquam, Regina à dextris tuis, Christe IESU, pro sublimitate donorum qua Reginam Matrem ornasti. Neque enim tantummodo Regina illa Ecclesia est (quamvis & ea est) sed plenior erit ille Ecclesiae etiam confessus ad Christi dexteram, si illum primo loco inter omnes Ecclesiae filios demus Virgini Matri Dei. Nam ut plenus est Filij confessus ad dexteram Patris (quia illi, quàm homo est, sunt quàm reliquis creaturis dona altiora communicata; quòd sit, vt adorationem etiam recipiat diuinam humanitas cum diuinitate) ita sublimis Mariae est post Christum confessus, quia post alias creaturas omnes potiora à Filio accepit dona, & sola adepta illud donum est, vt Mater Dei appelletur, sit, atque adoretur. Cùm igitur Ecclesia ad Christi dexteram astat, in eo statu siue confesseu principem locum obtinet Virgo Mater Dei Maria. Itaque, illa quoque; Matris dignitas Ecclesiae sanctae tribuitur, vt illius Matri.

Terra cui benedixit Dominus.

Doce nos alia Matris Dei praerogonia, beate Dauid. Omnia non possum, pauca indicabo. Nam cum & ego, & alij, & praecedentes Prophetae, & sequentes, & iusti homines feruenter orauimus, & sine intermissione quidem, pro aduentu Christi; id ego cum alijs locis significauim, tùm Psalmo qui est LXXXIII. expressi desiderium, spem, orationem meam, & omnium Patrum in spiritu: totus enim ille est Psalmus diuini mysterijs aduentus Messiae plenus: primus tamen versus, & qui ad finem sunt Psalmi, atque adeò omnes, minime celebrant Dei incarnationem, eius etiam fructum. Intellexi in spiritu futuram Dei incarnationem ex terra Israel: semen Abraham & meum sciebam apprehensum iri à Verbo Dei in terra illa, quam propterea Deus elegerat, cui propterea benedixerat. Hanc igitur electionem & benedictionem primum celebraui; explicui ad hanc effectum benedictionis. *Auertisti captiuitatem Iacob.* Hanc est redemptio facta per Christum omnis Iacob & Israel, & veteris Testamenti & noui; Omnes enim vnus Israel fuimus Christi, & sumus. Verùm quònam pacto, quo mysterio hanc facta sunt? Per Christum, quem nobis peperit Maria. Addidi igitur: *Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam; & salutare*

tuum da nobis. Misericordiam tuam illam magnam, quam es facturus per Christum, quam per fidem & reuelationem tuam intelleximus in spiritu, fac iam tandem vt illa non solum mente videamus, sed oculis & sensu cernamus. Hoc fiet, si des nobis IESUM Filium tuum in carne; qui nostrae naturae sit particeps, & humanitatis confors. *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus; quoniam loquetur pacem in plebem suam.* Ita singuli dicebamus ex certitudine promissionis diuinæ, quæ erat de Christo; tum intelligebamus futurum, vt in aliqua Virgine ex Israel loqueretur Deus pacem & saceret, cum carnem susciperet. Ita totum Psalmum, & hos praecipue versus intelligebam de futura Virgine, in qua erat adimplenda salus omnium, & incarnandus Deus: quo pacto erat intellectura illa eadem Virgo; sed propter humilitatem non de se. *Et super Sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor.* Ostendi his verbis efficaciam redemptionis & pacis, quæ erat futura in Christo: is enim pacem & dedit & dabit praedestinationis omnibus efficaciter (si verò erunt, qui ex corde conuertuntur ad Dominum; non stultè & vanè) alijs omnibus offeret sufficienter. *Verumtamen propè timentes eum salutare ipsius.* Reuera enim propè erat Christi salus ijs, qui humiles erunt & Dei timentes; atque adeò propter humilitatem Deum conceptura est Virgo illa sancta, & promentura, vt inhabitet gloriosus Deus gloria ipsa in terra illius Virginis, inde in nostra. *Misericordia & veritas obuierunt sibi, iustitia & pax osculata sunt.* Hic incarnationem ipsam Verbi aeterni indicauim: in ea enim vnione diuinæ naturæ cum humana in vnitate personæ diuinæ coniuncta misericordia Dei est cum veritate, & ad rem ipsam deducta est misericordia Dei. Quasi intelligatur misericordia in veritatis fuisse inquisitione, & veritas in misericordiae, atque in vtero sanctæ illius Virginis sibi obuiam venisse & fuisse coniunctas; & ex his summo complexu & amoris diuini significatione iustitiam fuisse cum pace copulatam, adductam mortalibus iustitiam sempiternam.

Terra de qua veritas orta est.

Veritas de terra orta est, & iustitia de caelo prospexit. Vnde hoc est, magne Dauid, vt veritas de terra oriatur, quæ nascitur nisi spinas & tribu-

Psal. 84.

Rom. 9.

Genes. 3.

tribulos germinare? Quænam ista terra? Hæc illa est terra, quam præparauit Dominus, Virginis sacrosanctæ; quam omni benedictione & gratia ita repleuit, vt Dei iustitia è cælo prospiciente, veritas ex eius vtero oniri potuerit, ac verè orta sit.

Quæ dedit fructum suum.

Etenim Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. Dedit Dominus ipsam benignitatem, & omne bonum; quod cum dedit, terra nostræ Virginis dedit fructum suum. Ita facta illa diuina vnio est in augustissimo Mariæ Virginis thalamo, sancto Spiritu superueniente, & obumbrante virtute Altissimi; & concepit Virgo, & peperit Deum & hominem, infinitam benignitatem. Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos. Procedet à Christo iustitia omnis; non enim ab alio erit salus. quæ otiosa tamen non erit; sed perpetuè actiuosa, & quasi in via continenter progredietur & augebitur, & erit in continuo exercitio virtutum & meritorum in Christo.

Magnum accepimus beneficium ex hac tua doctrina, Regie Propheta, & exultauimus ad præconia Mariæ Virginis Matris. Illud præterea piè credimus, cum ab Angelo salutata sacra Virgo est, in huius Psalmi fuisse meditatione & oratione, vt de alia virgine; quæ erat tamen eadem ipsa.

Via viri in adolescentula,

Ad Salomonem redeamus; & ad eius Proverbia veniamus, in quibus testatur posuisse in corde suo, & dedisse disciplinam, & pœnitentiam egisse. Quid ergo Salomon? *Tria, inquit, sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro: viam aquilæ in cælo, viam colubri super petram viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia. Talis est & via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os suum dicit: Non sum operata malum.* Magnum existimemus accepisse nos beneficium, quod hunc locum ad Christi mysteria eiusque Matris possimus referre. Nam quod legimus in adolescentia, est quidem probandum; nam ea est vulgata editio: sed nihil erit alienum, si etià ex Hebræo *adolescentulam*, & quidem Virginem interpretemur: est enim Hebræicè *נַחֲשׁוּן* *Almah*, quod nomè pro adolescentula Virgine

accipitur in Scripturis. Age verò, cum aliquos videamus priora de Christi ascensione, resurrectione, & inter homines conuersatione, quartum de incarnatione in vero Virgine intelligere; pro nostra item deuotione nos illa meditemur atque interpretemur, Christo propitio. Primo loco igitur dicamus intelligi habitationem Verbi in sublimitatibus diuinitatis, & eius missionem à Patre, & in terras descensum: secundo Virginis viscera, quibus se insinuauit Verbum in incarnatione, nihil ex illius integritate perfecta & firmitate minuens, nihil illi offensionis afferens vel detrimenti: tertio indicari Matris Virginis vterum, vbi nutritus est Christus nouem mensibus, vnde veluti enauigauit & exiuit inuiolato vtero, integra virginitate: hinc quartum euadit, quod non solum ignoratur, sed etiam facit, vt sint quatuor supra naturæ humanæ captum difficilia; nam quartum vno complexu illa tria continet, & explicat tres illas parabolas: legimus enim Hebræicè, *Et quatuor non noui.* viam enim ingredi voluit Dominus ad homines, fieri homo, & ita ad eos venire: eam viam ingressus est in vtero Virginis secretæ & mysterio plenæ, ibi factus homo: inde viam ingressus in mundum, nascens ex Virgine, factus est via, veritas, & vita sempiterna. Sed quorsum attinet illud, quod subditur? Acerrima ea est exprobratio & cõdemnatio Iudæorum impietatis & malitiæ. Hæc enim est salus, Iudææ impie, Synagoga malignans, quæ à te quærenda primum fuit; & tamen illam salutem tu proiecisti, & eius auctorem & consummatorem IESVM cruculentissimè interfecisti. Quod cum feceris, tamen rectè te fecisse semper contendis impudentissimè, semper probas impijssimè iure esse crucifixum IESVM pro suis sceleribus, & vt ita dicant obstinatè tui posterius curas diligenter & doces. Ergo quæ dicta diuinè sunt, illa quatuor captum humanum superant, pro eorum bonitate, & laude diuinitatis: quæ tu fecisti, malitiam & vituperationem omnem omni interuallo antecedunt. Non potuit velle mentior sceleris tui & impietatis fieri amplificatio; vt enim illa sunt optima, ita tuum facinus pessimum; vt illa omnibus præconijs prædicanda, etiam si difficilia, ita tua malitia omnibus execrationibus abominanda & incredibilis meretrix conscelerata.

Sed quid est, quod parum æquus videatur Salomon esse mulicribus? Nam cum inter viros

*Prou. 24.
ex Lxx.
Hæc. in
Ezech. 43.
Prou. 30.*

Afor. 3.

virós vnum excepiſſet quem laudaret, inter mulieres nullam reperit. Hæc inſignis eſt noſtræ mulieris Virginis Matris Dei laus, quam item excipit Salomon. Cur enim diceret: *Ex his mulieribus inueni nullam?* nam ita eſt Hebraicè. Ex quibus *his* dixit, niſi ex ijs, de quibus dixerat: *Inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum eſt, & ſagena cor eius, vincula ſunt manus illius: qui placet Deo, effugiet illam; qui autem peccator eſt, capietur ab illa.* Ex his igitur dixit nullam inueniſſe ſe ex omnibus mulieribus, quæ habent vnde illa timenda ſint & cauenda. mente enim retinebat, quæ de Alma dixerat: ſciebat, quæ in Cantico, præter ea quæ ſuperius adduximus, de Matia Matre Dei decantaauerat:

Hortus concluſus, &c.

Cant. 4. Hortus concluſus ſoror mea, ſponſa mea hortus concluſus, ſons ſignatus. Emissiones tuæ paradisus malorum puniceorum, cum pomorum fructibus, ſons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ ſuunt impetu de Libano. Pulchra eſ amica mea ſuauiſ & decoratiſſima Ieruſalem, terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Quid videbis in Sunamite, niſi choros caſtrorum? Quibus locis excellentiam Virginis Mariæ Sponſus præclariffimè commendat. Non potuit igitur ſublimiùs exaltare Virginem ſacram Salomon; & quomodo erit conſentaneum, tantam Virginis maiſtatem & ſanctitatem inter vulgares mulieres commemorariſſe? Et Eccleſiaſten quidem vltimo loco ſcripſit Salomon, & exiſtimatur ea fuiſſe de ſuis peccatis pœnitentia.

Exhilarantur animi noſtri mirificè, Fratres, dum hæc de ſacroſancta Virgine meditamur: ſint Chriſto gratiæ immortales. Sed pauca ex Prophetis alijs dicamus, & veniemus Chriſto duce ad laudes Virgini Matri canendas ex æterno Dei Euangelio.

Laudes beatiffimæ Virginis ex alijs Prophetis.

Quænam eſt iſta, quæ aſcendit, euangelice Propheta Iſaia? Inſignem habui ego mentis meæ illuſtrationem de Matre Dei Maria & aliàs ſemper, & ibi præcipuè, cum dixi: *Ece Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabis nomen eius Emmanuel: butyrum & mel comedet, vt ſciat reprobare malum, & eligere bo-*

num. En tem nouam, inauditam, admirabilem, adorandam. Reſpiciet Deus, pro ſuæ miſericordiæ immenſitate, non ad veſtram indignitatem, domus David, ſed ad benignitatem ſuam infinitam. Quis vumquam vidit tale? quis cogitauit? En grauida eſt Virgo, ecce parit Virgo; ſed Virgo illa abſcondita & plena myſterio, diuina Virgo illa alma, quæ ab æternitate præordinata eſt vt fieret Mater vnigeniti Filij Dei; ibi verò magis abſcondita: abſcondita item, quòd nullam habuit ſimilem, nec habitura eſt; quòd omnes Virgines ſuperabit ſanctitate, integritate, omni omnium virtutum excellentia.

Alma.

Alma, cuius myſterium omnibus ignotum fuit; tantummodo illud reuelauit per ſuos Prophetas Deus, & demonſtrauit in nouiſſimis temporibus. Ibi verò fuit item in primis abſconditum hoc myſterium, tum ex miraculo conceptionis, tum ex natiuitatis. O plenam diuinis Myſterijs Virginem ſacroſanctam! Neque verò huc obganierit putris aliquis Iudæus, dixiſſe me *iuuenculam*, non *Virginem*. Audi Iudææ vecors. *Halmah* nullibi legitur, niſi pro iuuenula Virgine, etiam Prouerb. cap. 30. Nec dixi, *accipiet in utero*, ſed, *habet*: nam hoc fuit futurum ſignù, quod ſuperaret omne ſignum, ſiue in profundum inferni, ſiue in excelſum ſuprà: quod non eſſet, ſi Virginem dicerem accepturam in utero, vel habituram in utero communi ritu, ſed extraordinario & admirabili; alioqui apertè videre poſſet, niſi cæcus eſſet, ſemen Chanaan, non Iſraël, verbis me expreſſiſſe myſterium Virginitatis.

Virgo pariens.

Etenim *Virginem* dixi *gravidam* per nomen, *parientem Virginem* per præſens participium: quæ interpretantur, qui fideles ſunt, per futurum ſimpliciter; quòd non dubitent de Mariæ virginitate: & idem intelligunt, quod ego dixi Hebraicè. At vos cogit veritas Hebraica, vt idem atque illi conſiteamini, quibuſcumque verbis explicetis; vt ego Deo inſpirante dixi. En rem nouam omnibus miraculis ſuperiorem. En Virginem gravidam, parientem; perſiſtente videlicet virginitate, inuiolata virginitate. *Et vocabis nomen eius Emmanuel.* Virgini hoc dicendum prædixi

Ece virgo concipiet.

Iſaia 7.

ab Angelo: quod expressit Euangelista Mathæus, & declatauir nomen Emmanuel per nomen IESVS; nam Emmanuel est in IESV. hypostaticam enim vnionem duarum naturarum in vnitate personæ diuinæ significat Emmanuel. IESVS idem significat; sed simul salutarem nobis prædicat illam Domini præsentiam & vnionem.

Buryrum & mel comedet. Dulcissimè veram humanitatem Christi & humilitatem explicauit. vñtato puerorum cibo vteretur, verè comedet, verus erit homo; verè proficiet sapientia, ætate, & gratia apud Deum & homines: hoc enim est quod dixi, *vt fiat reprobare malum, & eligere bonum*, siue, *ad reprobandum malum, & bonum eligendum.* humanitatis perfectionem in principijs moralibus explicui, & in rotius vitæ excellenria: cum alioqui Deus esset is omnipotens, qui buryrum & mel comederet, de Spiritu & sacrosancta Virgine generatus & factus homo. Hoc per me reuelauit Deus mysterium sublimius cælo, profundius omni profunditate atque inuestigatione. Idem alijs verbis expressi, vbi sum vaticinatus: *Egredietur virga, Maria Virgo, de radice, vcl rruncio Iesse.* quibus vctibus Virginis excellenriam significauit, quasi de vno rruncio arboris, excisis alijs ramis, singulari quoddam germen dicerem exorrens; ex cuius virgæ radicibus, id est, ex purissimis Mariæ sanguinibus, exoriretur flos iafinitæ & pulchritudinis & fragrantæ IESVS Nazareus, germen sanctum, innocens, impollutum, custos, & nostra omnium corona.

Illud etiam mirabile est Virginis sacrosanctæ præconium, Frarres, quod vaticinatus est Ieremias Propheta: *Vsq̄quo delicijs dissoluèris, filia vaga: quia creauit Dominus nouum super terram;*

Fœmina circumdans Virum.

Famina circumdabit Virum. Naturam humanam vniuersam compellat Propheta, quæ in concupiscentijs carnalibus & corruptionibus volutabatur inquieta & rebellis: tanta verò erant hæc mala, vt nisi magno Dei miraculo, & admirabili opere, sanari non possent. En igitur tibi, filia vaga & rebellis, rem nouam creauit Dominus super terram: ad quam si fidem dirigas, spem conijcias, quam si amare complectaris, vnde si vim spiritus accipias, illis libcraberis corruptionibus, inquietudini-

bus, rebellionibus. Sed quænam illa nouitas est, illud nouum, ó Propheta, quod Deus erat creaturus, quod tu videbas quali creaturum? Illud erat quidem creatum in æternitate prædestinationis diuinæ, quod postea ad opus deduxit Deus; illa erat incarnatio Filij Dei, vnio duarum naturarum in vnitate Verbi diuini. Hoc enim opus Angelis & hominibus adorandum & suspiciendum creauit Deus in vtero Virginis; fecit Filium suum hominem, & quidem perfectum hominem & robustum, in tanta carnis & ætatis infirmitate. Itaque verè fœmina circumdedit & complexa vtero suo est Christum, Deum & hominem, vtrumque verum, vtrumque perfectum; nam & humanitarem perfectè assumpsit, cum suis videlicet naturalibus infirmitatibus: alioqui, quod ad animam attinet, omni fuit iam inde ab initio incarnationis perfectione ornatus, summa gloria, summa gratia, alijs omnibus & donis, & virtutibus, & excellentijs quæ cum eius beatitate constare possunt. Eodem momento obtulit sese Patri suo pro salute mortalium Vir ille; pro restitutione sedium cælestium, vnde exciderant Angeli; & pro prædestinatis hominibus meritis est efficaciter, pro omnibus sufficienter. Verè perfectus fuit homo Christus in ipso momento incarnationis suæ: verè Mulier Virum robustum & perfectum circumdedit, atque inuolara Virgo concepit. Nam quòd dicit *fœmina*, eodem nomine appellata est in creatione sua virgo Hæua. O gloriosam & incomparabilem fœminam, quæ tanto miraculo Deum & Hominem concepit!

Vnum addamus, Frarres, locum ex Ezechiele Propheta ad laudem Mariæ, & ad nouum testamentum veniemus Christo propitio. Mirificè prædicat Mariæ Virginitatem Ezechiel, & Verbi diuini incarnationem, vbi de porta sanctuarij exterioris, quæ ad Orientem respicit, vaticinatur: sed meditemur, obsecro, mysterium ex verbis ipsis.

Porta Sanctuarij.

Et conuerti me, inquit, ad viam portæ sanctuarij exterioris, quæ respicit ad Orientem: & erat clausa. Et dixit Dominus ad me: Porta hæc clausa erit: non aperietur, & vir non transibit per eam; quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam, eritque clausa Principi.

Clausã

Clausula Principi.

Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino: per Siam porta vestibuli ingrediatur, & per viam eius egredietur. Mysticè describit Ecclesiæ mysteria ad finem prophetia: suæ Ezechiel; superiori autem capite iam atigerat huius portæ Orientalis diuinam celebritatem.

Porta Orientalis.

Ezech. 43. Et duxit, inquit, me (Angelus scilicet Domini) ad portam, quæ respiciebat ad viam Orientalem. Et ecce gloria Dei Israël ingrediebatur per viam Orientalem: & vox erat quasi aquarum multarum, & terra splendebat à maiestate eius. Et vidi visionem, secundum speciem, quam videram, quando venit ut disperderet civitatem; & species secundum aspectum quem videram iuxta fluvium Chobar: & cecidi super faciem meam. Et maiestas Domini ingressa est templum per viam portæ, quæ respiciebat ad Orientem. Et eleuavit me spiritus, & introduxit me in atrium interius: & ecce repleta erat gloria Domini domus. Et audiui loquentem ad me de domo, & Vir qui stabat iuxta me dixit ad me: Fili hominis, locus solij mei, & locus vestigiorum pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Israël in æternum. Et non polluent ultra domus Israël nomen sanctum meum, ipsi & Reges eorum in fornicationibus suis, & ruinis Regum suorum, & in excelsis. Qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum; & postes suos iuxta postes meos: & murus erat inter me & eos: & poliuerunt nomen sanctum meum in abominationibus, quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suam, & ruinas Regum suorum à me: & habitabo in medio eorum semper. O verborum & rerum pondera! Ita præfatur in sublimitate mysterij Propheta ad Virginitatem Matris, & incarnationem Verbi æterni; atque ad eam aperte significat, quæ initio huius capitis recensentur. Quid igitur nobis designat hæc Orientalis porta? Alia mysteria Ecclesiæ sanctæ, & in his præcipuè sacrosanctam Virginitatem Matrem, in quam propriè, quæ Dominus hic per Prophetam exponit, concurrunt omnino summo consensu. Ingressurus erat in mundum Oriens

ex alio, & Oriens germen, ut alius Propheta dixit, Verbum Dei, & per portam aliquam erat in orbem ingressurus; nam carnis assumptionis erat ingressus. Quia igitur ingressus est: Per mulierem; sed Virginitatem & ante partum, & in partu, & post partum. Ea est Maria semper Virgo, porta perfectè semper clausa; neque enim vniquam aperta fuit, ac prorsus vir non est ingressus per eam. Subditur verò potentissima ratio & causa: Nam Dominus Deus Israël ingressus est per eam portam, Filius Dei Patri consubstantialis & coæternus. Sed quando? Cum sumpsit ex Virgine inuolara carnem. Hactenus diuinitas explicatur Christi, & ingressus in vterum Virginis, quasi intelligas respicere nos Orientem, è summo cælo descendere Filium Dei de cælis, omnipotentem Sermonem Dei exilicentem de cælo è regalibus sedibus venire: quæ aliud nihil sunt, quàm Filium mitti à Patre in terram, & fieri carnem; cum in sinu tamen Patris semper maneret, in eadem Patris diuinitate & immobilitate sempiternus. In hanc ergo portam clausam descendit Filius Dei, in ea mysterium illud immensum incarnationis à tota Trinitate confectum est. Propterea addit Propheta: *Eritq; clausula Principi*, id est, pro Principe, vel cum Principe illo excellenti, Christo videlicet; quia erat in illa clausus, & propter illum erat clausa perpetuò illa porta & vterus. Rem præterea planius exponit Ezechiel: *Princeps*, inquit, ipse, ille magnus, Princeps videlicet pacis, cuius principatus super humerum eius; *Isaia 9.* nam pulchra & suavis extendi meditatio hinc potest. tanto enim molimine exprimit Hebraica veritas hunc Principem (id est, Christum) ut bis eum eodem nomine pronuntiet, & ad primum addat duos articulos, quorum prior vim habeat coniungendi, alius amplificandi: ad secundum verò nomen Principis addit pronomen, quod item emphasim habet. Hæc magna: illud etiã salutare & mysterio plenum, quòd cum alibi alijs nominibus Christus appelletur, hoc loco illo nomine, *Princeps* celebretur, quod à rollendo, siue remittendo fit; ut significetur Princeps ille, qui solus peccata tollit mundi, & remittit per suum Principatum, hoc est, crucem. Princeps igitur ille sedebit, vel manebit, in ea porta: facta enim in clauso Virginis vtero incarnatione, mansit in eadè porta Christus nouem menses, & comedit panem coram Domino, nutritus eo tempore è sacra Virginis substantia.

tia. Sed qua ingressus est Princeps? Per viam vestibuli siue fornix portæ. Et quòdnam est hoc vestibulū siue fornix? Si porta est sacrosancta Virgo, vt est, vestibulum eius sunt eius amplæ atque sublimes virtutes, & consensus ille diuinus: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*; ornamentum portæ excellens. Verùm qua egredietur Princeps Christus? Per viam eiuidem portæ clausæ nascetur, illibata Virginis sacrosanctæ integritate. O excelsum mysterium! Sit benedictus Dominus in Matre Virgine sua, & sanctificetur in sanctis operibus omnibus, quæ in illa designauit.

Virginis Beatissimæ præconia ex Euangelio.

Ad lucem Euangelij accedamus, Fratres, & laudes Deo & eius Virgini Matri canamus ex perfecto lumine, & huc conferamus quæcumque in veteri Testamento præconia dicta sunt de Maria; nam ad hoc pertinent omnia. Quid enim illa celebrant? Quid tam longè clamant Prophetæ; nisi quæ in nouo & æterno Testamento erant gerenda? Illegitur laudes huius gloriæ sunt laudes & præconia.

Meditemur ergo primùm de eius nomine, quod est *עֲרִיא*, *Miriam*. Hoc Græcè & Latine in Matthæo enuntiatur *MARIA*, præterquam quòd semel Hebraicè *Mariam* effertur: Græcè *Maria* scripsit Marcus: Lucas ferè dixit Hebraicè *Mariā*, bis tamen Græcè *Maria*: Latinus interpres semper appellat nomine Latino vel Græco, numquā vsurpat Hebræū. Hæc cum ita sint, ex vtroque vsu possumus nostrā deuotionem & laudē *Mariæ* excipere. Ex *Miriā* enim prædicantur excellentes illius virtutes & dona; esse exaltatam ad supremum dignitatis gradū secundum Christum, superare omnes Angelos & homines dignitate, virtute, gloria; esse mundi Dominam, Regis scilicet æterni Reginam Matrem; illuminatricem non hominum solū & magistrā, sed Angelorū. Sed simul fuit in *Maria* amaritudo, vel etiam myrrha maris; magna enim fuit eius contritio & dolor velut maris è passione Filij; quod erat vaticinatus Simeon. Hæc magna sunt Virginis Dei præconia: sed aliud tamen deuote cogitemus nobis significare Ecclesiam, vbi constanter nomine *Maria* vitur, vt principium complectatur, vnde illæ nominis Hebræi siue Syri accipiuntur significationes. Nam cum simpliciter nomen

Miriam
Maria.
13. cap.

6. cap.
1. cap.
Euang.
Gen. 1. Act.

Thren. 2.
Luca 2.

Maria vsurpatur; quid aliud quàm alluditur in spiritu ad montem illum sacrū *Moria*, qui *Mariam* propius repræsentat? Nam præterquam quòd eadem illa cõplectitur, quæ *Miriam* significat; addit excelssam illam significationem, vnde aliæ omnes emanāt vt è fonte: quòd prouiderit Deus in monte & sublimi *Mariæ* humilitate victimam holocausti, & idem Deus *יהוה* *Iehouah* Dominus fuerit prouisus ipsa victima holocausti. Nam ad hoc conceptus est Christus, ad hoc natus, vt fieret pro mortalium salute victima holocausti; hoc etiam egit iam inde à sua conceptione in vtero Matris *Mariæ* sua oblatione, & ex vtero Matris promeritus est apud Patrē nostrum redemptionem, & vitā sempiternam.

Sed quæ est ista *Maria* Virgo quæ ascendit, ô Matthæe & Luca sancti Euangelistæ? Cuius nos generosissimam & Filij eius genealogiam tradidimus vt sapientissimè, ita concordissimè: nam quòd Iosephi describimus, ita intelleximus describi *Mariæ* & Christi. Incepimus enim mysterium Virginis *Mariæ* exponere & celebrare: secretam enim Virginem dixerat *Mariam* Isaias, simul Matrem; quod disposuit Dei sapientia vt fieret intercedente vero matrimonio, sed virginali & sacrosancto. Ita verè nupsit diuina dispensatione ac reuelatione *Maria* Iosepho, cum vouisset ipsa antea virginitatem, & simul Ioseph. Certè Hieronymi rationes, quas adducit, vt credat virginem Ioseph; eadem faciunt, vt dici possit vouisse. Ita præsens & verus fuit matrimonij consensus, verus maritus Iosephus *Mariæ*, verum matrimonium, quale in paradiso Adami & Eux: sed hoc perpetua virginitate, & vtrinque confirmatū atque nobilitatū, illud in paradiso dumtaxat ad tempus. Sponsa *Maria* & Ioseph semper fuerunt in suo virginitatis & virtutum paradiso, Adami & Eua non fuerunt. Quæ cum ita sint, verè traditur *Mariæ* genealogia, cum Iosephi veri mariti virginalis describitur. O verè secretū, & mysterio diuino plenū matrimonium! O cælestē Sponsam! O excellentem Sponsam! Occultam voluit Christus Matris suæ virginitatem, ne illius existimatio periclitaretur, si non ex marito vulgaretur peperisse mulierem. Fuit semper Christo Matris suæ honor & decus pretiosissimum, neque voluit vlla ex parte lædi posse; vnde & illud factum est, vt maritum habere illam velleret: ita enim & calumniæ omnes abigebantur, & para-

Moria.

Gen. 22.

S. Tho.

3. p. 9. 28

ar. 4.

Sec. 3.

d. 4. 9. 2.

parabatur testis fidelissimus & secretissimus illius virginitatis, tum comes & administer Virginis. Illud quoque contra Satanam providebat sapiens & potens Deus, vt mysterium incarnationis Dei Diabolo absconderetur. neque hæc causa negligenda est, quam Sancti tradunt constanter; non enim ne posset intelligere eius virginitatem prouisum est, sed vt ne intelligeret. Quod eò magis est verissimile, quòd cum adolescentulam viro fecundo videret matrimonio cõiungi Dæmò, neglexit continenter obseruare rem matrimonij, vidit grauidam, credidit ex viro. Adde, imò præpone his, Dei principalem & præsentem prouidentiam. Quare planè nesciuit Satan virginitatem Mariæ, nesciuit Iosephi, nesciuit mysterium incarnationis. Nam cum illa Dei prouidentia de ignorantia virginitatis coniuncta alia est, ne audiret Dæmon Angelum annuntiantem diuinum illud mysterium Mariæ, non respondentem Mariam, non quæ dixit postea Angelus Dei Iosepho, non quæ Elisabeth, non quæ respondit Maria: alia horum verba audiebat, hæc non audiebat. Sed quis erat animus vtriusque vbi matrimonium contrahebant, voto præsertim virginitatis Deo cum essent consecrati? Non gerebantur hæc humano consilio sed diuino, & cælesti reuelatione omnia, quæ faciebat vt esset vtriusque securitas virginalis matrimonij, ex fide reuelationis & verbi Dei ad eos facti: dabat enim hoc mysterium (quod ipsi nouerant) animorum certam firmitatem. Alio qui ipsi ita coniungebantur, vt futuri perpetuò virgines: quod exemplum peperit subinde in Ecclesia virginalia matrimonia, qua in re primus fuit Ioannes Euangelista, hunc sequuntur, qui ex matrimonio rato ad religionem euolant. Verùm quorsum Maria & Ioseph matrimonium contrahebant ante annuntiationem, qui poterant virginitatem tueri cælibes? Notabatur apud Hebræos, si qua mulier semen non daret in Israël, nec virginitatis in muliere ex professo fuit in lege exemplum priusquam in Maria. Fuerunt virgines viri nonnulli, sed hi excellentes, & quorù factum dignitas personæ tuebatur: virginitatem igitur non decuit Mariam publice profiteri, sed potius velare matrimonij legitimi obtentu, & voti virginitatis protestatione: quod alioqui factum esse creditur diuina prouidentia & reuelatione. Neque verò quicquam de ijs, quæ in illo matrimonio diuinis miraculis

erant futura, cogitabant, Deus sciebat & providebat. Erat tamen primaria & continens eorum oratio (sicuti piorum omnium Hebræorum) vt veniret desideratus gentibus, desiderium collium æternorum, vt disrumperentur cæli, & descenderet Deus, vt rorarent cæli de super, & nubes pluerent iustum; vt aperiretur terra, & germinaret Saluatorem. Hæc erant in Maria eximia prouisiones & præparationes mirabilium, quæ in illa facturus erat Deus, præter virtutum & donorum omnium excellentias, quibus illam ornauerat omnipotens.

Dic igitur præterea, diuine Luca, quæ subsequuntur sunt laudes Mariæ. Quænam ista est, quæ ascendit? Illa, de qua (cum apud Deum temporum plenitudo venisset, & sanctissimum beneplacitum) amplissimæ sunt in cælo laudes celebratæ, & cælestis lætitiæ ingentes gratulationes, vbi Gabriel missus ad incarnationis mysterium est à sæculis inauditum virgini inuiolatæ annuntiandum.

A Deo per Gabrielem salutata.

Quanta enim illa est gloria virginis, & dignatio, vt Deus eam tam sublimiter salutaret, tam gratiosè, tanto cum diuinitatis splendore Archangelum lectum de sua manu legatum mitteret, qui suo nomine virtutem illi demonstraret, & magnificentiam Altissimi & benevolentiam! Sed qualis fuit beati Gabrielis salutatio, hoc est, Dei per Gabrielem? Cum ab æternitate sua duo Pater æternus prouideri vellet, & in quibus præcipuè gauderet, Filium Christum IESUM, & eius secundum humanitatem Matrem: (illum enim elegit apud se inter viros supremæ dignitatis & perfectionis, tum Matrem inter fæminas summæ) hæc igitur cum constituisset Deus, voluit de sua benignitate hoc facere sublimium illorum operum principium, vt illud suum Mariæ communicaret gaudiu antequam esset Mater. Ergo salutatio Archangeli illa fuit diuini gaudij significatio: Gaudeo ego infinito gaudio de Filij mei & tua electione & gratia; volo te tamen huius mei gaudij esse participem. Aue & gaude: totam enim te feci gratiosam, & gratia plenam plenitudine præstanti, & meæ diuinitatis excellèter participem. Benedixi tibi plus quam reliquis mulieribus omnibus. Harum rerum cælestem sensum significauit Deus Mariæ per Angelum. Quocirca fieri non potuit, vt tanta laudum magni-

Luca 1.

Hier. lib.
1. contra
Ioum. &
Ignat. in
epistola
ad Phi-
lipp.

Agg. 2.
Gen 49.
Isaia 64.
Isaia 45.

rudine ne perfecta humilitas turbaretur, atque adeò gratia ipsa, quam prædicabat Angelus, operabatur sanctam illam & necessariam turbationem. Quid autem? Cur turbabatur? Nouerat Angelum esse qui loqueretur: familiaritatem cum Angelis habere consueuerat, quæ piè credimus in tam eximia sanctitate Virginis, & præclara electione. Qualis igitur illa erat turbatio? Humilitatis fuit illa turbatio ingens incrementum, & profundissimum in spiritu sensus, quæ alioqui erat eximia quædam Dei adoratio, & diuinæ maiestatis reuerentia, & sancti timoris Dei excellens operatio. Hæc cum ita sint, quid est quod Angelus subdit: *Ne timeas MARIA?* Confirmat potius, quæ erat in Maria, sancti & perfecti timoris & reuerentiæ accessionem. Alium timorem ne admittas, inquit, quem habes retine, quem vt etiam augeas, rem tibi explicabo apertius, quò intelligas magnâ fuisse causam tam eximiæ salutationis. Intelligete gratiam inuenisse apud Deum, non tantum communem & ordinariam, sed singularem & excellentem: ecce enim faciet Deus rem illam nouam super terram, illud admirabile signum dabit: *Concipies in utero, & paries Filium, & vocabis nomen eius*

Jerem. 31. IESVM: expones enim nomen *Emmanuel*, id est, *nobiscum Deus*, quod illi posuerat Deus per Isaiam: sic enim erit nobiscum Deus, vt sit vestra salus æterna, Saluator vester sempiternus. Erit hic diuina magnitudine magnus, vt qui vocabitur ab altissimo Patre altissimus Filius; is cui dixit Pater in æternitate: *Filius meus es tu, ego hodie genui te in splendoribus Sanctorum ante Luciferum*. Huic dabit Pater regnum sempiternum in mortales omnes, in creaturam vniuersam; quod regni Dauid (vnde ducet ortum secundum humanitatem) promissa perpetuitas præfigurabat. Hæc cum audisset Maria, & robur diuinum gratiæ & donorum cælestium à Deo per Angelum cum se accepisse sentiret; credidit quidem planè ita futura omnia, vt Angelus pronuntiabat, sed tamen è sublimi laudandi Deum & glorificandi desiderio petit rationem, qua Virgo conciperet & pareret. Ita professa est se illam esse *Almam*, id est, *secretam virginem*, cuius rei mysterium ignoraret. Simul hac interrogatione diuino consilio faciebat, vt respondente Angelo eius virginitas cælesti testimonio confirmaretur. O te beatâ Mariam,

in qua tantam fidei lucem & robur posuit Deus! Video enim te constanter credere, quòd sis quidem conceptura & paritura Altissimi Filium absque tuæ virginitatis detrimento, quam Deo vouisti, quam habet Deus pretiosam & sacrosanctam; illius enim voluntate illam ipsi obtulisti in perpetuum sacrificium: illa tua iam non est, sed Dei; ille & vult magis quàm tu, & potest illam magis conseruare, & facere illustriorem; summo enim & à sæculis abscondito mysterio illam consecrat. En tibi, inquit Angelus, quo pacto concipies & paries Filium: Erit illud sublime & diuinum opus, non viri cuiuspiam; sed Dei, sed totius Trinitatis superbenedictæ. Eminebit verò in illo Dei amor infinitus, & Dei potentia. non enim propter vlla præcedentia merita illud fiet, sed propter Dei in mundum dilectionem, & diuinæ sapientiæ beneplacitum; & superabit hoc opus opera omnia quæ fecit, quæve facturus est Deus. Propterea producto amori diuino Spiritui sancto diuina hæc operatio attribuitur, & virtuti Altissimi Dei Filio, qui est virtus Patris. Spiritus sanctus in vno temporis momento ea omnia explebit in utero tuo, quæ faciunt foetum rationalis animæ capacem; te veræ matris officia præstante: quod vt possis, faciet virtus Altissimi tibi obumbrans, & te diuinæ Spiritus sancti operationi attemperans, vt illo operante tu etiam tuas matris partes obeas. Eodem autem momento consummato foetu & creabitur rationalis anima, & corpori vnietur, & fiet diuina illa vnio duarum naturarum in persona Filij Dei totius Trinitatis sanctissimæ operatione: quæ operatio sua proprietate dabitur superuentioni Spiritus, & diuinæ virtutis, id est, Filij Dei obumbrationi. In hac verò operatione tibi nihil erit cum diuinitate commune; solus Deus creabit animam Christi, & corpori vnietur; solus Deus vniet humanitati diuinum Verbum, solus Deus faciet hominem Deum. Ita tu sis Mater hominis & simul Dei: quæ enim fueras futura mater puti hominis, si præueniente Deo vnita non fuisset diuinæ personæ singularis illa humanitas antequam esset persona in se, sis eodem momento per incarnationem Filij Dei vera Mater non hominis puri, sed hominis Dei, hoc est, diuinæ personæ in humanitate subsistentis, de gratia Dei incomparabilis; & mysterio Angelis & hominibus admirabili & adorando. Audiunt hæc Angeli omnes; laudant

in ex-

Jerem. 31.

Isaia 7.

Psal. 2.

Psal. 109.

in excelsis diuinam misericordiam, sapientiam, potentiam: audit sacra Virgo, credit, intelligit, pradicat in corde suo summa fide, profunda humilitate & admiratione.

Verùm quid est, beate Gabriel, quòd subdis, quasi ad argumentum fidei, exemplum conceptus Elisabeth? scis tu credere Mariam, nec ege te confirmatione tuorum verborum. Scio, nec quæ dixi ad confirmationem proposui, sed ad animi eius exultationem, & Dei laudis pradicationem. simul voluit Deus sua consilia familiariter Sponsæ suæ communicare, vt solet amicis mysteria sua nota facere. Illud etiam prouidebatur, vt caperet consilium sacra Virgo visitandi Elisabeth, ex qua visitatione tot consequerentur Dei sacramenta in Ioanne, in Elisabeth, & vt Maria in laudem diuinitatis excellentissimè exultaret. Et hæc quidem ita annuntiaui diuinitus futuræ Dei Matri benedictæ. Quòd si in horum auditione tanta est animorum & fidei recreatio & suauitas, quid non sentire debetis in ipsa tantarum rerum repræsentatione & diuino opere? Fecit Deus per mea verba, vt omnes Mariæ virtutes, quæ erant eximia, præclarissimum acciperent incrementum, ex qua virtutum plenitudine prodijt diuinus ille consensus, & perfecta oblatio diuinæ Virginis præeunte fide: *Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Quo temporis puncto excelsa illa opera, quæ dixi, completa sunt: *Verbum caro factum est,* & Deus homo; summum opus compleuit Deus, misericordias suas & miserationes fideles; reuelatus est Filius Dei, reuelabuntur filij Dei, exultantibus Angelis omnibus, & laudantibus Deum in altissimis: exultat vniuersa creatura & nobilitatur assumpta humanitate in vnitatem diuinæ personæ. Quæritis, quæ est ista, quæ ascendit? Hæc est illa **MARIA** Virgo Mater Dei, Angelorum & hominum Domina, cæli terræque Regina, in qua tot mirabilia operatus est Deus, sublimia, diuina, adoranda. Hæc lata sunt, & plena cordis exultatione & iubilo in excelsis.

De Iosephi dubitatione, seu varia cogitatione.

Verùm consequi videntur tristitia; Iosephi dubitatio, vel cogitationum varietas de sacrosancta Virgine. Doce nos, obsecro, for-

tissime Gabriel, quid hîc sit mysterij. Planè magnitudo diuinæ prouidentia hîc laudibus est effe renda. Confirmatio hîc enituit virginitatis Mariæ, & zelus ingens Dei de Virginis Matris existimatione. Sacrauerat Deo suam virginitatem voto maria, sacrauerat Ioseph; hic sanctuserat vir, illa sanctissima virgo, vterque vtrique erat notus & perfectus: erant omnia in illo matrimonio plena integritate, sanctimonia, spiritu, diuina luce & gratia. Ignorabat Ioseph, quid egisset cum vxore Angelus, atque adeò venisse ad ipsam Angelum nesciebat: subito autem intuitu ex quadam familiari & maritali licentia ad eam ingressus cognouit grauidâ. Sciebat Scripturas: virginem nouerat concepturam; & secreto quidem mysterio, id est, aliam. Obuersabatur illius animo Mariæ sanctitas, & votum virginitatis; diuino instinctu recolebat cõtractum matrimonium; considerabat completas Danielis hebdomadas, seceptu & regiam authoritatem de tribu Iuda videbat ablatam: cogitabat tandem esse illam conceptionem per miraculum factam, præsertim cum ex ipsa rem, vt facta esset, audiret, contempleretur verò eius humilitatem profundiorè, vultum lucem diuinam aspirantem & maiestatem, plenam Deo sacrâ Virginem. Quid ergo est, bone Angele, quòd tanto molimine Euangelista animi Ioseph labores videtur deferbere? Erat iustus, propterea noluit illâ quasi exemplum maleficij facere; voluit occultè dimittere. Omnia hæc diuina prouidentia conferebat in confirmationem virginitatis Mariæ: sed ita conferebat, vt nihil permitteret in ambiguitate Iosephi, quod Mariæ integritatis existimationem læderet: nihil enim aliud toto animi discursu quàm inquirebat, quid sibi esset agendum in tanto rei miraculo, quod faciebat ignorantia incarnationis Filij Dei. Inuenit eam vterû ferre de Spiritu; neque enim contrâ ipse cogitare, vel in animum suum inducere poterat. Est grauida Virgo Deo sacra, tã incomparabili sanctitate Virgo est grauida; ex me non est: videntur autem in ipsam conuenire tam multa Prophetarum oracula. Quid si hæc facta esset Mater Messia & Dei nostri: hoc ego nescio, sed habeo huius rei diuinas coniecturas multas & magnas: in contrarium abducere animum nulla ratione possum; sancta est Maria, diuina Virgo est. Cum hæc animo versaret, è rei nouitate & magnitudine astuans; eius virtus, & iustitia, & san-

Aug. 14.
Serm. de
Natu.
Domini.

ditas faciebat, vt boni potiùs omnia confuleret quàm mali, & ad fecura confilia fpectaret. Iam primùm, nihil prorfus eſt, quòd eam vel accuſem, vel quauis ratione in diſcrimen illam ſanctæ exiſtimationis adducam: nec tamen audeo (propter ipſius ſanctitatem & virtutis gloriam, vel propter meas coniecturas, quòd à Spiritu ſancto ſit grauida, & facta Mater Dei) celebrare ſolemnes cum ipſa nuptias: vnde confequeretur, quòd ego cum illa eſſem habitaturus; virgo quidem cum Virgine, ſed ita tamen habitaturus vt cum vxore, illam habiturus vt ſubditam, atque in alijs rebus obſequentem. Hæc verò ſunt, quæ non patitur meus pudor, & coram tanta maieſtate & gloria neceſſaria animi mei humilitas, & erga ipſam reuerentia. Non poteſt mea abiectio atque indignitas eſſe cum tam excellenti dignitate, & cum tam diuino ſplendore: optimum erit factu, ſi eam dimittam; ſed occultè. Verùm hoc fieri non poterit, niſi eam publicè ducam, & domum ad me accipiam, & nuptiæ ſolita ſolemnitate celebrentur: ita enim celabitur eius conceptio ſacroſancta; poſtea autem inueniam aliquam rationem, qua illam dimittam, nec cum illa habitem. At verò in hoc ipſo ſentio difficultatem; indigno planè ſum, qui etiam cum illa celebrem nuptias; virginales quidem, ſed nuptias tamen. Tum illud me mouet; quam rationem inueniam, qua illam poſſim probabiliter poſtea dimittere. Denique eò res euasit in mentis eius ratiocinatione, vt timeret accipere; & eò magis, quòd difficulter rationem inueniret, qua illam à ſe dimitteret & ſepararet, cum qua tamen eſſe, præſertim vt maritum, eſſi virginalem, non patiebatur eius ſancta humilitas & virtus. Hæc cum videret Pater Deus, affuit viro ſancto adiutor in opportunitatibus, in tribulatione; auferit ab eius animo omnem perplexitatem, replet eius mentem ſuaui ſplendore incarnationis Filij ſui, & per me illi exponit totius rei myſterium: vnde diuinitus datum eſt teſtimonium Matris Dei Mariæ intemperatæ & perpetuæ virginitati, non modò contra hæreticum Heluidium, ſed etiam contra eos qui ſacrilego ore ante illum in perpetuitatem virginitatis Matris Dei erant blaſphematuri. Id verò fuit non impiarum ſolum mentium, ſed perditè intemperantium; igitur ſi tu maritus fuiſſes Mariæ, ab ea non abſtinuiſſes. At antequam ad eam accederes, te dediſſet præcipitem Deus in pro-

*Diuinum
teſtimonium
virginitatis
Mariæ.*

funditatem infernam, donec ſolueres vitimum quadrantem tuorum omnium maleficiorum in æternum. Hæc igitur eſt, quæ aſcendit: quam Deus tanta gloria eſt dignatus, vt non ſolum Virginem Matrem Filij ſui eſſe velleret & faceret; ſed etiam tanto honore proſequeretur, vt eius virginitatis integritatem perpetuam, nõ fortiffimo ſolum Ioseph mariti teſtimonio confirmaret, ſed ſimul angelico, & diuino: vt & Creator ipſe, & creatura vtraque, ſpiritualis & corporalis, tantum myſterium ſua teſtificatione corroboraret. Contigit autem illa Iosephi ambiguitas eodem incarnationis die; ſubſecuta verò nocte viſitauit ego illum (quod erat coniunctum cum meo ad Virginem legatione) & edixi, domum ad ſe vt duceret cæleſtem Sponſam, Deo ſortam; celebraret ſolemni ritu nuptias. Iis verò diebus conſilium ſuum viro ſuo expoſuit illa, & deſiderium, quod per me acceperat, viſendi cognatam Eliſabeth ſenem & ſterilem, ſed diuina diſpenſatione è Zacharia marito ſene grauidam. Ita debitam reuerentiam coniugi Iosepho delatum iri, & comitem ſe habituram itineris & adiutorem, ac futurum vt eius virginitatis & pudoris exiſtimationi plenius conſuleretur. En autem excipit te Lucæ Euangelica lux, è qua iam ego te incepti docere. Gratias tibi ago te dignas magnanime Gabriel. Euge beate Luca, tibi datum à Deo eſt, vt plura de Maria prædicares quàm alij Euangeliftæ; quod in magna eſt parte laudis tui Euangelij ponendum. Ergo aliquid nobis adde ad ea, quæ te docente in alijs meditationibus perſtrinxiſti.

Beatiffimæ Virginis encomia ex myſterij Viſitationis meditatione.

Nullus eſt finis, Fratres, præconiorum cæleſtis Virginis. Vobis eſt rurfus eius Viſitatio lato & deuoto ſpiritu meditanda, lætitiæ viuidam & ſuauem in corde ex contemplatione incarnationis Verbi Dei retinentibus: quæ gratia maiorem vobis excitet deuotionem, & deſiderium illa myſteria percipiendi, quæ in viſitatione Eliſabeth fecit Dominus. Concipiat igitur animus veſter ſenſum ſpiritualement iuriſiurandi, quod à diebus ſæculi iurauerat Deus daturum ſe vobis, vt ſine timore de manu inimicorum liberati ſeruiretis illi in ſanctitate & iuſtitia coram ipſo omnibus diebus veſtris. Ita cum facti fueritis Eliſabeth, exulta-

Matt. 1.

Luca 1.

exulta
na, &
ſum
Mara
in vte
iubilo
Fily D
milita
ulatio
medice
du ver
benedi
Deo. A
cuis q
Chriſto
veſtra
Deo ſal
Ad hæc
caram g
charam
memori
ribus co
lationes
deuotio
& mon
more: C
eſt: qua
maior
Andieſ
ria Spirit
nus vni
num, vili
nem, hæc
celebrat,
David Cl
ſer reſta
ab inuio
galum la
cellentia
de: percipi
paciſ Chri

Ex re

Porro à
exultatio
ſecis cele
dam dom
ribus car
bus, cum
lum Reg
Angelon

exultabit in vobis Ioannes, id est, gratia diuina, & augebit in corde vestro Deus spiritum suum, & os replebit sublimibus Matris Dei Mariæ encomijs. Aderit vobis quasi gestans in vtero Virgo hierosolicta; admirabimini in iubilo cordis vestri, & laudabitis præsentiam Filij Dei & Virginis. Ex profunda verò humilitate magnanimitè in exclamatione exultationis & admirationis spiritus in Deo benedicet anima vestra Matri, benedicet fructui ventris eius, & omnia quæ in vobis sunt benedicent & laudabunt nomen sanctum Dei. Audietis cæleste Matris Dei canentium, cuius spiritualis intelligentia faciet (dante Christo, iuuare Matre) vt magnificet anima vestra Dominum, & exultet spiritus vester in Deo saluari vestro & mortalium omnium. Ad hæc videbitis in Ioannis nomen & significaram gratiam cõsentire Elisabeth, tum Zachariam, hoc est, Dei iusiurandum, & Dei memoriam ad illud adimplendum. Considerabitis cognatorum & vicinorum congratulationes, cum his vos coniungeris animo & deuotione; simul dicetis eum omnibus vicinis & montanis Iudæis admiratione ducti & timore: *Quisnam hic iam non erit, sed fuit & est? quam sublimis apud Deum hic est, quo maior inter nros mulierum nemo surrexit? Audieris diuinum & suauem canticum Zachariæ Spiritu sancto repleti, eum prædicat diuinitus vniuersum Christi œconomix mysterium, visitationem mortaliæ & redemptionem, harum rerum firmitatem & robur eum celebrat, & securitatem, per natum ex semine Dauid Christum; horum mysteriorum vt affert testimonium ex omnibus Dei Prophetis ab initio sæculorum temporalium. Deinde gustum lærum accipietis & efficacem, vbi excellentiam fructus horum mysteriorum corde percipietis: & dirigetur iter vestrum in via pacis Christi & Dei.*

Ex mysterij Natiuitatis Christi
contemplatione.

Porro autem hæc animotum vestrorum exultatio Berhlehem vos duet, quam agnossetis cælestis panis & diuinæ nutritionis factam domum: contemplantur, atque adorabitis cum Maria, cum Ioseph, eum pastori- bus, cum multitudine cælestis militiæ non solum Regem sæculorum, sed panem simul Angelorum, & manna de cælo & viuum &

verum, quod Deus dedit mundo sine comparatione quàm illud Moyse præstantius. Insinuabit se vobis illius cælestis virtus, suauitas, refectio. Adorabitis quidem ipsam Berhlehem propter illum panem, sed simul do- num aduertetis esse non solum panis, sed gladij & belli. Natum esse in ea gigantem illum, exultantem in magnitudine virtutis suæ ad currendam viam potentissimi belli, & præliorum cõtra Satanam, Mundum, Carnem, Mortem, Infernum. In mundum venisse fortio- rem illum armatum, qui cum Satana dimicaret, illum vinceret, eius arma & spolia aufertret. *Quæ meditatio exierabit & armabit vos, vt ipsi cum vestro robustiore contra diabolium depugneris, & illum sub pedibus vestris conteratis velociter. Sumetis enim ex Berhlehem robur & arma. Verùm & illud considerabitis, esse Berhlehem Ephrata, id est, vbertatem frugiferam & crescentem; & erigimini in spem viuam & veram diuinæ in cordibus vestris nutritionis, & donorum spiritualium vbertatem ex hæc Ephrata senneris, atque superiorum obliti ad anteriora con- tinenter extendimini, & diuinæ operationis incrementa sumeris, & vestræ cooperationis adhibebitis. Hanc verò vbertatem deriuari in vos percipietis per robur illius panis; per arma iustitiæ à dextris & à sinistris, contra omne quod Deo & eius gratiæ aduersatur. Quid si tanta exstat suauitas, tantus prouentus cælestium fructuum ex meditatione Berhlehem & eius significarione, quid non sperandum ex illius meditatione, propter quam celebratur hæc Berhlehem? nam hæc iucunda est Berhlehem & fructuosa propter aliam Berhlehem, quæ vobis dedit illum panem, illa arina, etiam frugum exundantiam, ex qua nata est salus mundi æterna, Christus Dominus & Deus noster. Hæc est, quæ veriùs dat vobis panem Angelorum, hæc quæ arma cælestia, quæ diuinam fecunditatem. Quid enim est boni, quod à Christo non accipietis (modo velitis) & per Christum? Hunc dat hæc sancta & diuina Mater; quare omnia bona cum illo. Iam verò hinc sentimus, Fratres, incitari nos ad sublimioris Berhlehem meditationem, à Berhlehem Matris ad Filij: hic enim tandem est Berhlehem, propter quam & prima & secunda celebratur; ille est vera domus, vbi habitat plenitudo diuinitatis eor- poraliter, lumen infinitum, salus sempiterna, vbi panis vitæ, arma cælestia, abundantia bo-*

Psal. 18.

Lucæ 11.

Phil. 3.

Colof. 1.

Lucæ 2.

norum omnium immensa. Hæc domus est nostra, domus refugij, domus refrigerij, & salutis, & vitæ æternæ. Incomparabilia sunt Bethlehem mysteria; & tamen hæc sunt omnia in tua gloria & laude, sacrosancta Bethlehem Maria.

Ex adoratione Pastorum.

Dum adhuc in Bethlehem sumus, ecce veniunt pastores Ephratai, quos deducit qui apparuerat illis Angelus ad trinam Bethlehem, ad Ciuitatem, ad Mariam, ad Christum. Coniunguntur pastorum Tutelares Angeli, militia cælestis exercitus è cælo latis votis profequitur. Quid vos mouit pastores? Angelus. Sed quis potissimum? Magni consilij Angelus, Saluator noster, qui est Christus Dominus: ad hanc diuinam Bethlehem festinamus adorandam, tum ad eius Matrem cælestem puerperam sua item adoratione & obseruantia profequendam. Auemus etiam videre sanctificatam ciuitatem nostram, in qua sanctitas infinita nasci dignata est, & suo item honore afficere atque adorare. O splendidissimum infantem! In te, parue puer, agnoscimus quæ audiimus ab Angelo omnia, quæ suis laudibus & melodia glorificarunt innumetabiles Angeli. O Matrem diuinam, & omni admiratione & creata laude superiorem! Tu peperisti nobis hodie Saluatorem mundi, tu Christum Dominum, Filium Dei, Patri cælesti consubstantialem & coæternum, qui creauit cælum & terram; qui è cunis, quæ creauit, gubernat & regit. Gaudeamus, Fratres, Mariam Virginem Matrem Dei laudat diuinitus simplicitas, humilitas prædicat, exaltat pastoralis cura: excitemur nos ad eiusdem Encomia celebranda ex cordis nostri simplicitate, tum ex cura & sollicitudine nostri gregis, id est, nostrarum potentiarum & affectionum. Perge Luca sancte, oramus te. Quid? illa non fuit excellens Mariæ Dei Genitricis laus: De nullo enim dicitur, quod conseruaret omnia verba, & conferret in corde suo; de hac dicitur: & primum proponitur post pastores; idem significatur duodecimo anno. Illic complexus sum omnia verba, quæ de Iesu dicebantur ad præsentationem vsque; omnia item gesta, quæ ad Christum atinebant; duodecimo autem anno reliqua omnia, omnis etiam Christi ætatis, nam in verbis intelliguntur etiam gesta ex hebraismo. Ergo con-

Lucæ 2.

seruabat beata Virgo omnia quæ de Christo erant. Sed vbi? Apud se, in corde suo. Ibi enim in mentis exultatione dicebat: *Secretum meum mihi, secretum consilium Dei mihi: dilectus meus mihi, & ego illi.* Neque verò alijs communicabat, nisi forsitan Sponso, qui etiam erat mysteriorum particeps: conseruabat verò, vt vtiliter suo tempore posset pios docere. Mysteria enim de Christi incarnatione & deitate, virginitate Mariæ, & huiusmodi, non euulgabantur passim ante eius miracula, & resurrectionem, & ascensionem, & Spiritus sancti missionem: eorum præcipua erat secretaria Dei Mater Maria. Neque tantum conseruabat fidei memoria & spiritu, sed ea simul conferebat in corde suo, quod est excellens Virginis Matris Dei priuilegium. Quid enim est cor, nisi spiritualis sensus, & mens in Deum erecta? Quid cor? Mens quæ speculatur, & ostendit fontem & principium eorum quæ speculamur, quod est Deus. Hac igitur vi, & altiori quidem quam nos capimus, conferebat in corde Maria. Sed quid conferebat? Noua cum veteribus, ex thesauro quem à Filio nata erat: reuelationes scilicet, quas ipsa acceperat, quæ verba audierat, quæ gesta obseruauerat, ea cum veteris Scripturæ mysterijs & prophetijs conferebat inuicem, & ad Deum referebat, ad Deum per ea leuabatur denique perfectam meditationem de omnibus in corde suo exercebat, & sublimi contemplatione fruebatur. O beatissimam Virginem! O eximiam sacrosanctæ Virginis dignitatem!

Ex Circumcisionis mysterio.

At enim reuocant nos à gaudio nostro lachrymæ Christi. En circumciditur, abscinditur caro infantis Dei; luget Mater, plorat Ioseph. Lugeamus & nos, quæ illi lugebant; non solum vulneris Christi dolore, sed ea propter quæ illud Christus patiebatur. Hinc tamen ad Angelos, qui ad circumcisionem Dei conuenerant, animum aduertamus; qui per virginalia Matris ministeria Filium Dei demulcebant ac solabantur. Contemplemur item aliud ministerium, quod gessit Virgo sacrosancta: indicauit enim, quo nomine esset Filius suus nuncupandus; IESVS, inquit, est nomen eius, confirmat idem Ioseph, vterque enim ab Angelo ita audierat: ita de Matre etiam Isaias fuerat vaticinatus. Hoc ex-

Lucæ 1.
Matt. 1.
Isaiæ 7.
cellens

cellens fuit Virginis Dei Mattis ministerium, vt per ipsam nomen Filio Dei & suo poneretur quod est super omne nomen, in quo oportet omnes homines saluos fieri: quod ministerium Iosepho item fuit communicatum propter mysterium matrimonij, & secretum magnum incarnationis Dei; putabatur enim Iosephi filius, qui tamen erat Dei.

Ex stellæ apparitione, & pueri
I E S V lactatione.

Augentur Dei in Mariam beneficia, & præstantia eius singularis amplificatur. Nata erat stella Magis in Oriente è præsepio, Matie verò in spiritu & contemplatione ad præsepium; accedebat ad alia dona cælestis huius stellæ lux. erat intenta ad infantis Dei curationem & lactationem, fugebat Deus ex ipso vberem lac, vnde eius substantia humana cresceret; fugebat ipsa ex infante diuinum lac, quo in spiritu cresceret & donis cælestibus. Intellexit deinde, quæ gesta erant Ierosolymis ad Regum aduentum. Erat quidem in magna sublimium rerum contemplatione; sed tamen simul illam incepit sollicitare metus ab Herode, periculum Filij; quæ tamen in summa cordis tranquillitate, sublimi quadam diuinitatis prouidentia, fides ac meditatio dulciter abigebat.

Ex Magorum adoratione.

Veniunt Magi, adorant quidem puetum plena ac diuina adoratione, munitantur mysticis oblationibus; solius enim erant hæc pueri, & ad Regem Deum moriturum pro mortalibus deferebantur: sed faciebat eius adorationis maiestas, vt sua in Reginam Matrem adoratio detiuaretur, atque à Magis offerretur. Quid enim? Venetabatur Matrem infans ex illo mystetio, & illi gratulabatur; & Magi nihil horum sentiebant? nihil post Filium de Matre cogitabât? nullo honore censebant prosequendam tanti Filij Matrem? Et quod tu præstares matri Regis humani, illi non facerent in Matre Dei omnipotentis? Magnificauerunt ergo Filium Magi & adota uerunt, suo item honore venetati sunt, & adoratione, Matrem: in quo officio damnarunt hæreticorum superbia & inanes arrogantias & impietates. Magna hæc laus peruenit à Magis in Mariam.

Ex Mariæ largitate in pauperes.

Num illud non magnum similiter in laudibus Mariæ locum obtinet, quòd, cum autem obrulissent singuli Reges principali & regia munificentia, illud tamen non setuauit Maria, non Ioseph, sed statim abscedentibus Magis in pauperes distribuerunt? Itaque viginiseprem diebus verè ad suam paupertatem erant reducti, & pauperum oblationem templo in purificatione obtulerunt. Quæ in re & amorem paupertatis, & generosam liberalitatem, & in proximum singularem charitatem Deo consecrarunt. Neque enim pati potuit Virginis sanctissimæ benignitas & misericordia, videre tantam pauperum multitudinem quæ ad censum conuenerat, & suæ tribus pauperum, afflictari terum necessitatum inopia; & se esse opulentam, nec illis subuenire. Vnde factum est, vt expletis diebus purgationis Deo oblati duo turtures vel pulli columbatum pretiosius sacrificium Deo facerent, quo suam paupertatem & Deo representabant, & Filij assumptam profitebantur.

Ex mysterio Purificationis
& Oblationis in
templo.

Sed assequi quis possit, quæ beata Mater Virgo, vbi pro se sacrificium, vbi pro Filio redemptionis pretium offerebatur, in animo & corde meditatetur? Quanta Dei laude exultabat! quæ factificia Filio ipsa, quod redemptionis pretium Filius Patri offerebat! quàm sublimi intelligentia contemplantur, quæ à Simeone iusto & timorato vito gerebantur, quæ dicebantur! Illud autem verbum, *Et tuam ipsius animi mpertransibit gla-* Luce 2. *dius*, quanta mentis attentione audiuit! quânto sensu spiritus & cordis percepit! quanta animi promptitudine ad illum doloris gladium recipiendum sese obrulit! Freques quidem erat eius meditatio de passione & morte Filij sui, recens etiam ex oblatione Magorum, vbi myrrham vidit offerri; sed commemoratio Simeonis rem quasi ob eius oculos posuit, & gladium eumdem, quem erat passura, quasi præsentem eius cordi infixit. Intellegebat enim diuinus Mariæ spiritus, quam erat contadictionem præcipuam passurus Christus, fore passionem & crucem, eamque
vt ad

vt ad matrem ad se pertinere, & vehementissimum dolorem sibi esse allaturam. Quare acti verbo & efficaci illum doloris sensum expressit Euangelista, non leui, & quasi obiter. Neque enim potest pia mens ferre, quòd dubitasse dicatur Maria de Filij mysterijs vel leuissimè, vbi vidit illum crucifigi. quod etiam si quidam ex veteribus dixit; dici tamen ex Augustino nec debet, nec potest. Fuit perpetuò in fide Filij constantissima Mater: sensit dolores passionis & crucis Filij vt acerbissimè, ita patientissimè atque fortissimè. Equidem, sicubi lego in fide dubitasse Mariam, videte videor extinctà tunc Christi Ecclesiam fuisse, nusquam integritatem Ecclesie constituisse, nusquam extitisse eius mysticū corpus. Nā si amisit fidem Maria, quis dicere potest alios retinuisse? Euge fidelissima Maria, summū fuit in te collatum Filij beneficium, sublimis laus, vt cum continenter senserit Christus gladium suarum contradictionum & futuræ crucis, similiter tu atque ille senseris.

Ex vicissitudine rerum, gaudij,
mœroris, &c.

At video te, Virgo diuina, varijs rerum vicissitudinibus excipi; gaudio nunc, nunc mœrore de Filio. Mirificum fuit tuum gaudium de illius natiuitate, de pastoribus, de Angelorum frequentia; successit tamen dolor de circumcissione: hunc leniuit aduentus Regum, adoratio, & muneratio; verum non caruit ne hæc quidem lætitia sua folicitudine, propter nefaria Herodis consilia. Leuata tamen es in spem viam & veram de Filij prouidentia: itaque constantissimo spiritu ad templum vigesimo septimo die venisti palàm, & legis ceremonias solèni & publico ritu obiuisi cum animi tui eximia exultatione magnanimiter. Et tamen denuo conterreris de fuga in Ægyptum; quasi securitatem illam eò dumtaxat attinere intelligeres, donec offerretur in templum puer, & tu ipsa legem purificationis seruares; dein timendum esse, quærendas latebras, esse fugiendum, & longè quidem in alienam regionem & regnum. Hac verò in re aliam succedere videbas diuinitatis prouidentie rationem, vt per fugam humanitatem Filij sui significaret Deus, & faceret potentem in infirmitate, & in periculo securum. Referebatur autem sapiens Virgo hanc rerum vicissitudinem ad Filij mysteriorum œcono-

miam; modò enim celebrabatur eius diuinitas, modò eius humanitas demonstrabatur: fuga humanitatè indicabat, & circumcisio, & oblatio in templum: prouidentia & securitas ab atrocitate Herodis, Angeli, pastores, Reges diuinitatem; natiuitas vtamque. Modus enim nascendi inuolata Matris virginitate, conseruata integritate, diuinitatem prædicabat; natiuitas verò ipsa per se ex muliere hominem ostendit. Caterùm fugit in Ægyptum Ioseph & Maria, & Christus ascēdens super leuem & immunem omni peccato virginem nubem. Si non corruerunt tunc omnia Ægypti simulacra, certè conturbata sunt omnia dæmonia Ægypti ingrediente Domino in Ægyptum. Nam verisimile est obseruasse Dæmonem, quid rerum circa recens natum infantem ageretur, quem etiam si Deum esse non nouerat, timebat tamen vehementer ex signis quæ de illo videbat. Propterea, cum Herodem ad illius necem incitasset, ac etiam principes Iudæorum, & sentiret nihil in illum permitti, anxie sequebatur in Ægyptum; illo contentus interim, quòd crederet, qui fugeret, eum hominem esse, Deum non esse.

Ex peregrinatione in Ægyptum.

Caterùm quanta in hac peregrinatione elucet Virginis & dignitas & laus! Portat ipsa puerum Deum, ipsa sinu fouet, suo ipsa lacte nutrit primùm, deinde ablacat, manibus suis operatur, vnde vel ipsa sufficiat nutriendo Filio, vel illum ablacatum puerilibus cibis sustentet: subseruit & iuuat suis operis Sponsus sacer. Generosè fert Maria paupertatem, fert item Ioseph lætè; habitant humiliter; cibis, vestibus, cultu vtuntur tenuibus. Contemplabantur tamè continenter thesaurum, quem habebant in Christo; hinc erant illis omnia dulcia, omnia excelsa, omnia diuina. Vt enim Christus gerebat simul in vnitate diuinæ personæ humanitatem & carnis imbecillitatem; ita & Ioseph, & præsertim Maria, illud mysterium summum hinc profunda rerum externarum paupertie, illinc sublimes rerum diuinarum contemplatione adorabant. Erat paradisus Dei illa peregrinatio. Nam quid amœnum magis, quid magis suaue Mariæ euenire potuit, quàm vt subinde ex suis vberibus & pectore lac sugeret Filius Dei & suus? Quid illi in maioribus delicijs esse, quàm

quàm vt Deo ablactato ipsa pararet, ipsa offerret cibum: quàm vt videret in spiritu Angelos illù obseruantes, illi subseruientes, illum adorantes, nonnumquàm etiam in corpore assumpto vt æquales pueros illi colludentes; quod pia nõ refugit meditatio? Et hæc quidẽ peregrinatio gratissima Mariæ Virgini fuit, & omai animi & spiritus oblectatione plena.

Ex reditu ex Ægypto, & habitatione in Nazareth.

At enim, en tibi ex Ægypto in terrâ Israël euocatur ab Angelo. Hic lætus quidem fuit nuntius; sed ita tamen, vt eum nõ multò post timor exceperit ab Herodis filio Archelao: quæ sollicitudo fecit, vt in Galileam Nazareth ad domunculam Ioseph & Mariæ discederent. Et ipsi quidem videntur fuisse habitaturi in Berhlehem, propter natiuitatis Christi memoriam & deuotionem, & circumcisionis, & Regum Magorum adorationis; vnde etiam facilè & frequenter Ierosolymam possent commeare ad templum: sed latere volebat Iesus, & longè à principali Iudæorum frequentia & celebritate & Archelao habitare. Erat alioqui iucundissima illa Nazareth habitatio, & plena diuinis mysterijs: ibi fuerat Virgo cælestis concepta & nata, ibi nutrita, donec templo præsentaretur; ibi, cum redijisset, desponsata Iosepho matrimonio virginali; ibi salutata ab Angelo diuinitus; ibi Filium Dei vtero conceperat superueniente Spiritu sancto, obumbrante Altissimi virtute: sciebat nomẽ vrbis sanctæ diuinæ proli Christo conuenire; quocirca fuit illinc Dei prouidentia, hinc excellentis etiam consolationis, quòd in Nazareth habitaret Virgo sacrosancta cum Filio & Iosepho.

Ex ascensu in templum, & Filij amissionem per triduum.

Fuit autem habitatio Virginis in Nazareth cum IESV à reditu ex Ægypto vsq; ad Christi baptismum, quod tempus fuisse creditur viginti quatuor annorum. Cum Ioseph etiam fuisse creditur donec ad virilem ætatem venisset Christus, & egeat non videretur officijs & subsidijs Iosephi Mater. Neque verò hoc tempore rerum vicissitudines non est experta Virgo Mater: illam in primis vbi anno duodecimo vitæ suæ Christus remansit solus

in Ierusalem. Versabatur in suo perenni paradiso Virgo sancta, & animi incomparabili consolatione & suauitate ante illud tempus: ascendebat ad templum singulis annis ad solemnem diem Paschæ: Filiù à se nunquam separabat, in illius erat sublimi contemplatione, eius fruebatur conspectu diuino, animi illustrationes multas & magnas ab ipso identidem accipiebat: ex templo illo materiali & perituro leuabatur eius mens ad templum, quod erat eius Filius, in quo habitabat plenitudo diuinitatis corporaliter, at verò omnia hæc anno duodecimo respersa fuerunt amaritudine, vbi illum amisit sancta Virgo. Vbi es vita cordis mei? neque enim ad Patrem ascendisti; semper enim in eius sinu es. Scio completum esse te tuum vitæ huius mortalitatis cursum, & voluntatem atque mandatum quod à Patre accepisti impleturum: vbi, vbi tamen nunc es? Deus es omnipotens, & Patris voluntatem absque vlla dubitatione obis: sed tamen eò magis mihi est dolendum, quòd tecum non sim, quòd te reliquerim, quòd oculos à te auerterim. Illud tamen me solatur: certò enim mihi persuadeo, diuino mysterio & prouidentia tuam à nobis absentiam hanc esse factam. Dolebat beata Virgo, & vehementer dolebat; sed ita tamen, vt indubitata spe, constantique patientia consolaretur suum dolorem, & meritum cordis non solum non imminuebat, sed augebat, vt Sanctis solent esse fructuosæ desolationes, & spiritalis vtilitatis plenæ. Non est passus bonus puer IESVS longiorem Matris mœrorem esse & sollicitudinem, sed iuxta doloris magnitudinem vberiori eam lætificauit consolatione & gaudio. Non solum autem Filium inuenit, sed gloriosissimè cum Doctoribus differentem summa cum omnium admiratione reperit. Cæterum quod hanc Mariæ Virginis videri poterat spiritus exultationem diminueret, vbi audit à Filio: *Quid est quòd me quærebatis? nesciebatis, quia in his quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* tantum abest vt imminueret, vt auxerit etiam. Quæ enim verba dixit IESVS, ad vtrumque ferebantur, Mariam & Ioseph; sed non similiter, non æqualiter: sed ad Mariam longè sublimiùs, vt erat eius spiritus longè excellentioribus donis ornatus quàm Iosephi. Nam de Maria quæ in Sacris litteris prædicantur, è singulari priuilegio prædicantur. Quo fit, vt, *Quid est quòd me quærebatis?* Matri cum diceret IESVS, excel-

excellam apertuerit quandam diuinitatis cum Matre presentiam, qua totam eius animam, spiritum, mentem ineffabili in se vnione possidebat. Hanc vnionem habuit cum ipsa Deus etiam cum Filium quærebat, & mysterio factum est, vt ea ad sensum non pertingeret, quasi per illam desolationem incrementum acciperet. In qua spiritus leuatione intellexit beata Virgo vnã esse Filij & Patris æterni voluntatem, humanam autem Filio cum diuina liberè quidem, necessariò tamen esse coniunctam, datum autem esse mysterio suæ in tertis œconomix, vt Matrem ipsè relinqueret, quò se Patrem ostenderet habere, propter quem parentes sint relinquendi. Significatù præterea est planè per mortè se illam relicturã, sic impleri debere Patris mandatum, quod acceperat de mortalium redemptione. Mater autem tanto huic mysterio subseruiebat, dum quæreret, dum dolenter quæreret, dum diceret: *Fili, quid fecisti nobis sic*: Hæc verò, & quæ gerebantur omnia, pio corde, & sublimi spiritu recipiebat & conseruabat, ac deijs diuinè meditabatur Virgo sacrosancta, repleuerat eam Filius Dei cælesti luce & gaudio. Cæterum ostendit sanctus puer se futurum in Matris obedientia, illi subditum, tum etiã Iosepho, sat temporis restare antequam denuò esset ipsi Mater relinquenda; interim nihil esse verendum quòd eam relinqueret. Ita lætitia & diuino spiritu pleni, laudantes Deum & puerum I E S V M, Nazareth in Galilæam sunt teuersi.

Ex Filij subiectione, colloquijs,
& vita vsque ad trigessimum annum.

Nec his septemdecim annis, qui ad trigessimum vsque eius annum intercesserunt, quicquam de Christo scriptum est, nisi quòd erat subditus illis. Viuebat quasi priuatus sub Matre, sub patre putatiuo; illis in rebus omnibus obsequi & subseruire, in externis & domesticis functionibus, Iosephum etiam iuuare in suo artificio. Quid putamus non sensisse consolationis Virginem Matrem, vbi videret obeuntem operas humiles Filium Dei? factum tamulum suum & Iosephi: quòd tanta diligentia, studio, & industria, tam consummate omnia sua officia obire, tam alacriter operas explere I E S V M videret? Nõnne rur-

sum Nazareth facta tunc est deliciarum cælestium paradysus, vt Aegyptus, & plusquam Aegyptus fuerat: quo paradiso fruebatur item Ioseph, sed excellentius multò Maria Virgo Dei Mater. Quis porò mente consequi posset vel cogitatione, & digna animi deuotione adorare, quæ erant diuina colloquia inter Filium & Matrè illis septemdecim annis: quàm eximia dona Filium Matri gratificabatur? quoties Mater Filium de rebus diuinis secreto interrogabat? quoties inter eos sermo fuit de tota carnis Christi dispensatione, de passionem, cruce, & morte, de resurrectione. & ad cælos ascensione, de missione Spiritus sancti paraclæti, de mundi gubernatione, de iudicio vniuersali, de gloria paradisi sempiterna? Quæ omnia & conseruabat in corde beata Virgo, neque euulgabat; & in corde suo summo cù spiritus sui sensu & deuotione conferebat. Sunt hic plurima, quæ meditari in consuetudine tam sublimi, tam diuina possimus, ex quibus innumerabilia priuilegia intelligamus profecta à Filio I E S V in Matrem, à Patre Deo in Sponsam. Vbi illud etiam contemplabimur, mista fuisse omnia suis vicissitudinibus gaudij & mœroris, nam vt audiebat de laboribus, & doloribus, & passionibus Filij futurus, ita de eius gloria, de merito, de triumpho. Sed illud iucundum est meditari, de Filij obsequijs vt sancta Virgo laborabat & simul gaudebat, illud propter I E S V defatigationem, hoc propter eius in obeundis illis laboribus & seruitijs gloriam, & singulare meritum. Eo igitur tempore tranquilla omnia, omnia quietis & sanctæ pacis plena.

Ex Christi baptismate, ieiunio,
tentatione.

At vbi venit tempus baptismatis I E S V, & per illud datum est initium Baptismatis Sacramento, & ianua Sacramentorum, descendit autem Spiritus sanctus sicut columba, & venit super I E S V M, & audita vox est de cælis dicens, *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui*, Euangelium Christi tunc consecratum fuisse à Deo intelligimus, & principium prædicationis Euangelicæ factum. Ibi verò facies rerum mutata; ibi rursum Matrem reliquit I E S V S, sededit ad acre & diurnum ieiunium: ibi exerceri cœpit beatissima Virgo e laboribus, è periculis Filij continua sollicitudine & anxietate. Verùm pacatus fuit

DE IPARAE VIRGINIS.

613

fuit primus annus satis, nisi quòd à Satana est appetitus IESVS trina tentatione; sed sciebat illum nocere non posse Filio. Accepit tamen ex ieiunio IESV (singularem animi consolationem Virgo sancta, dum ille voluit cibum sibi offerri per Angelos à Matre paratum; quod piè meditatur. Gaudebar porrò Virgo pia, quòd Filium videbat iam non latere, sed fieri incipere eius nomen & gesta celebria, animos hominum ad sequendum Christum commoueri, Ioannem esse totum in IESV prædicatione & laude, parari omnium animos ad pietatè. Hæc fuerunt Euangelij primordia trigesimo anno Christi: quo tempore Discipulos quidem habuit, sed non firmos adhuc, non plene addictos, sed piè tantum familiares.

bitramut inde prouenisse in Mariam mentis illustrationem, & cordis suauitatem? Ergo voluit Christus miracula, quæ erant innumera edicturus, suæ esse diuinitati tribuenda; voluit tamen simul fidem veræ humanitatis confirmari. Aequalis enim esset periculi eum verum Deum negare, vt verum hominem; propterea humanitatem suam acerrimè item asseruit: nihil enim potuit illam solidius declarare quàm timor mortis, quàm mors; quam intellexit suam horam: vt nihil vehementius & fortiùs exponere suam diuinitatem, quàm si diceret, vt dixit; *Quid mihi & tibi est mulier?* Hæc verò mortis significatio fuit quidem Matri acerba; sed ita tamen, vt excellenti illa diuinitatis Filij insinuatione fuerit mitigata, atque condita suauissimè.

Ex miraculo ad Cana Galilææ.

Ex gestis alijs & prædicatione Christi.

Ventum est ad Cana Galilææ: ibi iam incipit fieri inclytus Filius Mariæ, edito miraculo; ibi confirmatur Discipulorum in ipsum fides & pietas. At Maria, ex charitate in sororem & nepotem Ioannem, sollicita interim est, ne in confusionem veniant deficiente vino: hoc insinuat Filio; *Vinum non habent*: nec ampliùs dicendum sciebat, nec opus esse Filio Deo. Oratio Mariæ hæc fuit ad IESVM & pia & efficax. *Quid autem respòdit Christus? Duo. Quid mihi & tibi est mulier? Et. Nòdù venit hora mea.* Primum fuit Matri optatissimum atque gratissimum, vt audiret ex ore Filij professionem acram & claram suæ diuinitatis; vnde exstabat summa Virginis Matris gloria, & animi incomparabilis exultatio. Sù quidem Filius tuus, quod Discipuli sciunt, norunt alijs, sed nò omnes, quòd Patrè non habeam inter homines vllum, sed in cælo Deum omnipotentem, qui me & ab æterno generauit & generat: hic est mihi verus & vnicus Pater, & ipsi ego vnicus Filius. Altero verbo suam humanitatè futuræ mortis significatione asseruit, & Matris animù perstrinxit. Quæ cum ita sint, miraculum quod ex me oras faciam quidem, sed volo intelligant omnes, non inde me illud facturum, quod ex te accipi, non vnde sum Filius tuus; sed ex eo quod accepi à Patre, quod maius est omnibus: hæc est vna substantia mihi communis cum Patre & Spiritu sancto: sum enim Patri meo consubstantialis. Quid potuit ad laudem sacrosanctæ Virginis excellentius dici, vel honorificentius prædicari? Quàmnam ar-

Meditemur porrò, Fratres, quid rerum gerebat sancta Virgo, quo tempore Christus erat in Euangelij prædicatione, & excelsis suis operibus, & diuinis miraculis, antequam postremò veniret Ierosolymam. Domi arbitrator illam sese continuisse plerumque, totam in sublimem contemplationem gestorum Christi suspensam: ad eam tamen piæ mulieres confluisse, quas ipsa ad pietatem & religiosos mores informabat, illarum animos solabatur diuina suauitate. De Filio cum ipsis agebat; loquebatur de eius doctrina, miraculis, diuina virtute; ita demum cum illis agebat, vt nouerat Christum velle, vt facultatem à Christo accipiebat. Omnia verò illi per nuntios significabat Filius, etiam, quod piè meditari possumus, illi omnia in spiritu reuelabat. Erat eius tunc vita exercita operosius & sollicita magis, vbi videbat bellum indictum esse & geri à Filio contra Dæmones omnes, contra peruicaciam Iudæorum & immanitatem; è contrario autem exitiale ab his contra Filium: hinc omnia timebat, illinc omnia sperabat. Hæc faciebant aliquando, vt domo egressa ad Filium proficisceretur, & cum illo familiarissimè ageret; in quo rerum statu res essent præsens à præsentè intelligeret, & diuina animi consolatione & luce repleretur. Ita contigisse intelligimus, vt nuntiaretur aliquando IESV, quòd eius Mater & fratres (id est, cognati) ipsum quærent; & respondisse IESVM: Mater mea & fratres

FF tres

LUCÆ II.

tres mei ij sunt, qui verbum Dei audiunt & faciunt. In eandem item sententiam illi mulieri respondisse, quæ vocem extollens de turba dicebat: *Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti; Quinimo, inquit, beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Sed quorsum attinent hæc Christi responsa? Turba, & mulier etiam illa nondum spiritus cognationem & vim cognoscebat; de ijs quæ sibi erant nota loquebatur: quæ verò à Christo gerebantur excellenter, quasi è naturæ nobilitate proficiscerentur & facultate, suspiciebat ac mirabatur, & ad generis præstantiam & humanam sanctitatem referebat. Et ita cogitabant quidem vulgò omnes, humanis & demissè iudicantes, nihil dum de IESV diuinitate intelligentes: nisi excepias mulierem illam, iuxta quod sentit Beda. Hanc persuasionem voluit Christus extirpatam; propterea constanter prætulit necessitudinem spiritus illi, quæ ex carne exiit, & opera spiritus carnis operibus, etiam si hæc mala non sint, anteposuit. Nihil verò in his expressit, tametsi insinuauit, de suæ carnis mysterio; nihil exposuit de ea coniunctione atque vnione, quæ Filio Dei cum carne & humanitate sua intercedebat, è cuius dignitate & virtute nascebatur omnes spirituales necessitudines. Illine enim meritum Christi erat efficax gratiæ, omnium donorum, omnium necessitudinum spiritualium; quòd Deus esset qui merebatur pro nobis, qui nobis applicabat suam passionem & mortem: quòd fiebat, vt de sua eum Matre coniunctione diuina non responderit apertè Christus; sed illam sepositam voluerit, & supra aliam omnem carnis necessitudinem intellexerit esse exaltatam. Quasi diceret: Vos vestras carnis nobilitates & excellentias magni æstimatis; æstimandæ tamen longè altius sunt spirituales, quæ proueniunt non ex generali generatione, sed ex æterna quam ego habui à Patre meo, tum supernaturali quam ex Matre accepi: & tamen hanc diuinam sæcunditatem Mater mea non habuisset, nisi illud è cognatione spirituali fuisset promerita; qua in re cælesti illud mysterium elucet, & Dei ineffabilis prouidentia. Nò est enim merita Maria, vt ego fierem homo; sed gratia illa vnionis meæ hypostatice vniam habuit causam Trinitatis nostræ vnam bonitatem, & misericordiam, & voluntatem. Hoc non meruit Maria: illud meruit, vt in ipsa, vt ex ipsa expleretur illa misericor-

dia, & fieret vnio illa diuina: verùm, vt illud mereretur, acceperit per præuisum meum meritum; quod non habuisset, nisi ea carnem sumpsissem. Præuisa enim mea incarnatio & meritum fecerunt in illa prius spirituali cum Deo coniunctionem, vnde posset ita parari, vt Mater mea fieret. Inexhaustus est fons tuæ laudis & gloriæ, magne IESVS, vnde exstat iugis illa Matris tuæ laus, exundat illa Matris Virginis sublimis gloria.

Ex Iudæorum odio & calumnijs in IESVM.

Constitabatur magna solitudine & animi anxietate, timore etiam, sancta Virgo toto tempore prædicationis Christi, cum funestum & exitiale odium Iudæorum aduersus Filium intelligeret, calumnias & contradictiones atrocissimas, abiectum à ciuibus suis extra ciuitatem, ductum ad supercilium montis vt illum præcipitem darent; missis postea satellitibus voluisse Principes & Phariseos eum comprehendere & ducere victum, subinde voluisse illum lapidare; crescere coniurationem Principum, Phariseorum, Scribarum, Seniorum aduersus IESVM. Erant initia dolorum hæc: videbat quasi expediri atque distringi amarum illum gladium, quem olim ipsi prædixerat Simeon.

Ex venditione & reliquis Christi passionis mysterijs.

Ventum enim tandem est ad Iudæ venditionem, ad horti timores, & agoniam, & sudorem sanguineum; comprehenditur & ligatur IESVS, trahitur ad Annam, vbi acceperit alapam; perducitur dein ad Caiphã, & damnatur ad mortem: illuditur, conspuitur, colaphis cæditur summa eum contumelia & opprobrio; concluditur in domesticum Caiphe carcerem, ligatur ad columnam in tetroloco, ibi quod reliquum fuit noctis similiter cæditur, eisdem afficitur contumelijs. Rursum manè ab vniuerso concilio econdemnatur ad mortem, & tradendus decernitur Pilato Præsidi, & interimèdus. Sistitur Pilato, acufatur vt falsissimè, ita inuidiosissimè. mittitur ad Herodem, ab eo irridetur, indutus veste alba tamquam fatuus ad Pilatum remittitur. Ibi terribilissima contentione agunt Principes contra

tra Pilatum illum defendentem, petunt Barabbam horridum latronem potius liberari, quam IESVM. Eorum clamoribus adductus Pilatus illum imperat crudelissimè flagellari, dein atrocibus spinis coronari. Ibi rursùm subannatur, arundine corona eius verberatur & caput; statuitur in conspectu Iudæorum à Præside, vt ad tantam eius miseriam misericordia commouerentur. Fit e contrario vt in maiorem rabiem & odium, & insectationem incitentur. Tandem traditur eorum voluntati à Pilato, vt crucifigatur: tollit crucem profusus afflictus & debilitatus, ducitur cum duobus latronibus ad Golgotha. Principes, ne sub pondere crucis moreretur, illa eum leuant, vt crucifigi posset viuis, hoc est, crudeliori & contumeliosa magis morte interire. Venitur ad Golgotha, gustat terribilissimum vinum ipsi oblatum: ibi eum crucifixerunt primum, dein crucem leuauerunt & statuerunt, vtrumque cum summo eius cruciatu, qui per tres horas continenter sruissimas accipiens accessiones, tandem attulit illi mortem crudelissimam atque ignominiosissimam. Postquam expirasset, traiectum est eius latus lancea, & effluxit ex eo sanguis & aqua. Hic est gladius ex tam multis gladijs compositus atque compactus, qui animam sacrosanctæ Virginis pertansiuit & penetrauit. Erat acerba antequam ad hæc veniretur afflictissimæ Matris & anceps sollicitudo, metus, anxietas, angustia: sed quæ nunc narramus, Mariæ animam totam ita occuparunt, ita cruentarunt, vt ea omnia quæ in præcipiti erant, quæ ab ea timebantur, & de quibus eius erat sollicitudo & anxietas, quasi coniuratione facta in cor afflictissimum Mariæ irruerent. Vnus dolor alium excipiebat, vnum cruciatum abus attingebat, & atrocior quidem, donec, ipso concedente, Christo vitam abstulerint. Hi gladij erant animæ Mariæ infixi; anima autem eius, suprâ quàm explicari possit, dolore, amaritudine, cruciatu erat exacerbata atque confecta: spiritus tamen virtute, & animi excelsa quadam fortitudine sustentabatur iuuante Filio; neque quicquam à generosissima Virgine vel dicebatur, vel agebatur, quod maiestate Filij, & Matris dignitate non esset dignum. Itaque astantem describit Ioannes iuxta crucem, vbi extremi erant Filij cruciatu & vicina mors, extremi simul Matris dolores. Porro cum audiret à Christo IESV, *Ecce Filius tuus*, consolatio-

nem quidem accepit aliquam de Filij acerbissimè morientis erga se solitudine, & amoris significatione; sed id ipsum eam affligebat amarulentiùs, quòd ipsam relinqueret, & videret simul ad extremam lineam vitæ venire Filium. O dignam tanto Filio Matrem! O fortitudinem Virginis incomparabilem! O laudem & gloriam Matris Dei omni præconio superiorem! Tu concepisti Filium Dei & peperisti, tu lactasti & nutristi, tu curam illius gessisti tot annos; tu vicissitudinem laborum, sollicitudinum, & dolorum; tu paupertatem cum illo sustinuisti: venit prædicationis tempus Euangelij æterni; ibi inceperunt quidem illæ cessare vicissitudines, sed fieri labores & dolores animæ tuæ continui, atque ad eò augeri in horas & momenta cruciatu tui, vt Filij; donec & ille in mortem veniret, tu in dolorum tuorum & cruciatuum finem. Hæc autem omnia tanta patientia pertulisti, tanta longanimitate, constantia, magnanimitate, vt etiam inde constaret te omni virtutum excellentia esse ornatisimam, nec illa potuisse pati quemquam, præter te & Filium. Quæ omnia, quamuis merita erant tua, & gratiæ & gloriæ tuæ incrementa ingentia per Filij tui meritum, simul tamen (quæ tua fuit semper charitas incomparabilis in mortales) pro mortalibus Deo ea offerebas in Christo, quemadmodum per Christi merita & satisfactionem infinitam applicant sancti hominibus sua merita & satisfactionem ex eius exundanti misericordia & benignitate, quasi è thesauri infiniti fonte riuulos emanantes.

Ex Christi sepultura.

Præterierant iam summi illi tui dolores, cælestis Virgo, in morte Filij; fuit tamen adhuc reliquus luctus & doloris sensus in eius depositione è cruce & sepultura; sed quem non solum virtutum tuarum splendor illustrabat, sed fulgor etiam ab anima Christi ex inferno, à corpore ex sepulchro excipiebat. Vt autem fecit te sibi conformem Filium in suis doloribus, ita in consolationibus & gloria: vt enim erat ille medius quidam Christi status non glorificata humanitate, donec resurgeret; ita Matris Christi erat media quædam vitæ conditio, non consummata lætitia de Filio. Verùm brevis hæc fuit mora.

Ex Christi Resurrectione, Ascensione, &c.

En resurgit à mortuis Filius, illi primùm omnium apparet; replet eius animam, mentem, cor, splendoribus diuinis, & omni suauitate. Auget hæc dona in ascensione in Spiritus sancti missione, & ita implet, ita auget, vt illam gratiæ & donorum excellentiam excipiat præcellens gaudium, & in perpetuum confirmet de Filio & rebus cælestibus; imprimat verò eius cordi dulcissimam illius præsentiam, & lætissimam vnionem.

Ex sacrorum locorum frequentatione.

Erat sacrosancta Virgo postea cum nepote Ioanne: insignia mysteriorum Christi & passionis, cum erat Ierosolymis, cum mulieribus obibat assidue summa cordis deuotione, & totius animæ consolatione; Ioannis utebatur ministerio & opera.

Ex diui Ioannis Euangelistæ obsequijs & colloquijs.

O te beatum, Ioannes, qui eandem Matrem haberes, quam Deus! Quis cogitatione assequi possit tua cum Matre Dei colloquia de gestis Christi, de eius diuinitate, de rebus cælestibus? Quàm multa per illam à Deo didicisti! Et quid mirum, si altius intonas tuum Euangelium quàm cælum est, & cæli cælorum? Docuerat quidem te Christus, subseruierat Christi doctrinæ Mater Christi. Quoties tu ad Mariam (nō Salome, sed Matrem tuam & Christi) adduxisti Apostolos, quoties Discipulos, vt doctrinam haurirent cælestem ex ore diuinæ Virginis! Hic iam non conseruabat tantum Maria verba Christi, & gesta, & mysteria, sed simul diuino verborum splendore, suauitate, gratia, efficacia enuntiabat. Itaque Deus tantisper illam voluisse in terris viuere creditur, dum traditiones sacras, quas à Filio acceperat, & per eius gesta obseruauerat, Ecclesiæ communicaret.

Ex Diui Ioannis Apocalypsi.

Sed tu tamen, sublimis Euangelista & Prophetia Ioannes, præclarissimam post eius assumptionem accepisti de Matre Dei tuæ mentis illustrationem. Apparuit tibi signum

magnum in cælo: *Mulier amicta sole, & luna Apoc. 12. sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim.* Significauit illa mulier Mariam Virginem, quæ caput nostrum integra integrum peperit, quæ etiam ipsa figuram in se sanctæ Ecclesiæ demonstrat: vt quomodo Virgo pariens Virgo permanfit, ita & Ecclesia omni tempore membra eius pariat, & virginitatem non amittat.

Ang. 4.
lib. ad
Catech.
cap. 1.

Maria Ecclesiæ Mater & Filia.

Summa fuit semper coniunctio Mariæ Virginis & Ecclesiæ, summum huius coniunctionis mysterium. Nam cum sit Ecclesiæ corporis membrum præcipuum Mater Dei Maria, & quidem alijs membris omnibus excellentius, Mater tamen eius est Ecclesia: sed ita Mater, vt per eam accipiat vt mater sit & eius, & omnium qui de Ecclesia censentur. Nōne habet Ecclesia à Christo vt Mater sit, & per Christum? At hunc attulit Ecclesiæ Maria. Itaque quicquid habet Ecclesia boni, quicquid dignitatis, id habet à Deo, habet etiam suo gradu à Maria; debet Deo, debet etiam Mariæ, ex qua illa accepit per vnicum Mediatorem Christum. Neque enim voluit Deus hunc esse Mediatorem, nisi ex Virgine Maria conceptum & natum: vt intelligamus Mariam peperisse nobis Deum, dedisse Mediatorem & Redemptorem. Quocirca Mater est vtraque vtriusque, Ecclesia Mariæ, Maria Ecclesiæ: hæc illius, quia hæc est corpus Christi, illa huius corporis membrum; Maria Ecclesiæ, quia vt hæc esset Mater non solum illius, sed omnium filiorum suorum, à Maria accepit, quæ illum concepit & peperit, per quem est Mater. Hinc fit vt Ecclesia Mariam honore principali prosequatur, vt Matrem Sponsi sui Dei, & omnium bonorum auctoris & consummatoris, Maria Ecclesiæ honoré teneat, vt ex qua nata ipsa fuerit, & educata, & eò deducta vnde Dei Mater eligeretur. Accipit igitur Ecclesia Christum à Maria verum Deum & verum hominem. Hic enim cum sit Dei Filius æternus, ex tempore natus est ex filia Ecclesiæ Maria. Hic factus est Sponsus Ecclesiæ per eius ex Maria incarnationem. Hic frater Ecclesiæ est; nam Filius Dei naturalis, vt Ecclesia filia Dei adoptiua. Christus Ecclesiæ caput, vt à quo accipiat illa omnem influxum gratiæ, & donorum, & charismatum, omnem connexionem spiritus & subministrationem:

Eccle-

DEIPARAE VIRGINIS.

Ecclesia corpus Christi, vt quæ ab eo vnionem spiritus acceperit & habeat, ab eo pascatur, augeatur, gubernetur, fecunditatem accipiat spiritualem gignendi, nutriendi, augendi; gubernandi filios suos. Ecclesiæ quoad vixit subdita fuit Maria; erat etiam in Petri Christi Vicarij obedientia. Verùm cum ita excellat Ecclesia, vt sit gloriosa, non habens maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed sit sancta & immaculata: non tamen habuit vmquam, non est habitura membrum aliquod, aliquem fidelem, cui gratia, donis, prærogatiuis cælestibus, omni virtutum præstantia non longè antecelleret Maria. Quid? Illa non est excellentia Mariæ singularis, vt vis spiritualis quam à Deo accepit Ecclesia, ad illam filiam generandam non attigerit, sed illa singulari priuilegio à Deo sit spiritualiter generata? Non enim fuit, vt aliæ infantulæ, ab originali peccato per sacrificium Ecclesiæ ministerio purgata & consecrata, sed à Deo proximè sanctificata in conceptione, & ab omni peccato præseruata, & præstanti gratia & donis nobilitata, & in ea perpetuò confirmata, etiam si pro ea similiter atque pro alijs puellulis sit oblatum postea sacrificiū. Creauit ergo illam filiam Deus, & dedit Ecclesiæ, & eius corpori inseruit diuina prærogatiua.

Eadem dicuntur de Maria, quæ de Ecclesia.

Hæc cum ita sint, quid mirum, si hæc mulier, quæ Ioanni apparuit, significet & Mariam & Ecclesiam; & quæ de vna dicuntur, alteri & possint & debeant accommodari pro prophætica mysterij ratione? Es tu sanctissima Maria castitate & integritate Virgo, fecunditate mulier & Mater. Amiciuit te Pater Deus sole, hoc est, lumine Filij sui, qui lumen est infinitum & æternum, cum hoc lumen carni in vtero tuo vniuit: & hoc quidem vteri tui summum lumen fuit in æternitate prædestinatum, vnde in omne tempus, in omnes generationes deriuatum est lumen diuinum in mortales. Excellenti quidem ante incarnationis mysteriū lumine vestita fuisti, superamicta rursus ampliori gratia vbi salutauit te Angelus, & parauit te Deus ad Filij sui conceptionem. Conceptio Filij tui Dei, illa verò est, quæ te immenso sole & luce, Deo ipso amiciuit, quem ipsa tu in eius humanitate

circumdedisti, & suo amictu induisti. Verè fuisti diuino sole IESV inducta, Virgo cælestis; & asticisti Regi Filio Regina Mater, in vestitu candido & deaurato. Vbi igitur luna in Maria? vbi imperfectio: vbi mutabilitas? Nullibi est. Vbi luna in solis lumine splendidissimo? Nullibi est, nullibi esse potest; nusquam in Maria locum inuenit luna, sed est sub pedes eius abiecta: vt diuinam vim intelligamus in Maria, qua ab ipsa omne peccatum, omnis imperfectio, omnis macula & instabilitas fuit perpetuò profligata atque subacta per Filij lumen & virtutem. Sed qualisnam est huius diuinæ mulieris corona? Est eius caput redimitum diademate stellarum duodecim, id est, excellentijs duodecim Patriarchatum & Apostolorum, tum Angelorum omnium: omnes enim confitentur sua dona ab huius Virginis antecelli, & hac præclarissima laude illam celebrant atque coronant. Porro cum dicatur in vtero habere mulier, quis non videat mulierem tanta amplitudine diuinæ gratiæ insignem summo miraculo factam fuisse grauidam; hoc verò mysterium exposuisse Deum nobis per Gabrielem, vbi superueniente Spiritu sancto dixit diuinitus Mariam Virginem, obumbrante Altissimi virtute, futuram esse Matrem, concepturam, & parituram Filium Dei? Verùm quid illud est, quod dicatur hæc mulier clamare parturiens, & cruciari vt pariat? Sublimi hic intelligentia opus est. Mariæ quidem est hic clamor, hæc parturitio, hic cruciatus vt pariat; non in conceptione, non in vteri gestatione, non in partu; in nullo horum illa quæras, quia nihil illorum in Maria fuit. Quænam igitur clamatur? Ecclesia, & per hanc etiam Maria. Sed vbi? Non in mysterio conceptionis & partus Mariæ, non de his, sed de mystica significatione conceptionis & partus filiorum Dei, quæ exprimuntur in Draconis bello & prælijs perennibus quæ aduersus Filium & Matrem, aduersus Ecclesiam geritur iam inde è cælo. Nihil enim molitus est Lucifer contra veritatem & Deum, quod non intelligatur contra Christum fecisse, contra eius Matrem, contra Ecclesiam. Nam in Deo Christus semper fuit, & Maria, & Ecclesia in præcipua prædestinatione: in his permisit Deus veritatem & se impugnari. Confecto igitur primo prælio in cælo, quod gestum est contra Luciferum & Angelos eius, & eo profligato à Michaele & ipsius Angelis, exarsit Demoni in

Luna sub pedibus eius.

Coronata stellis duodecim.

Grauida.

Parturiens.

Ephes. 5.

Virgo. Mater. Amicta sole.

veritatem & Deum; & ita contra Christum, Mariam, Ecclesiam, in quibus erat Dei veritas & Deus: itaque voluit illos euertere, & illam conceptionem & natiuitatem delere. Cæca enim machinatione & malitia cum pugnet contra veritatem, pugnasse intelligitur contra Christum, Mariam, Ecclesiam, quasi Matris Filium deuoraturus. At insano & irritò molimine illud conatus est; peperit enim Maria hominem, sed simul Deum: itaque peperit Filium super omnes cælos ad Dei æqualitatem leuatum, quò Satan nec leuari, nec attingere potest: quare Dæmoni in cælum raptus est Filius natus, qui semper erat in cælo. In cælum item raptus est Christus, cum Satanâ in deserto superauit trino triumpho; postmodò in cruce, in resurrectione, in ascensione, in sessione ad dexteram Dei Patris omnipotentis.

*Raptus
est filius
in cælum.*

Ex Draconis bello contra Ecclesiam.

Et verò nec antea cessauit, nec posthæc, belligerare contra Ecclesiam Draco, & in ea contra Mariam: verum contra neutram præualere potuit eius armorum vel violentia, vel artes veteratoris & pestilentis. Nam eodem Ecclesia confugit quò raptus, dicitur Filius Dei & Virginis, ad summam omnium creaturarum solitudinem, diuinitatem; quò eam leuarunt alæ duæ, virtutum altera, altera donorum Spiritus sancti, & vtrorumque exercitium & volatus perpetuus. In ea enim perfectione contemplationis, & diuinarum actionum stadio, parauit illi Deus perennem habitationem; vbi eam pascit cibo cælesti per tempus, & tempora, & dimidium temporis, hoc est, quanto tempore bellum gerendum est contra aduersarias potestates, & præsertim tempore persecutionis Antichristi. Similiter intelligitur bellum Dæmonis contra Matrem Dei Mariam, similiter illius ad Deum refugium, & erga illam protectio & securitas. Cognouitigitur Satan non posse fidem, non virtutes, non dona, non sanctas operationes eripi vel ab Ecclesia, vel à Maria; vim enim expertus est in Ecclesia Dei esse & in Maria, quæ superari à nulla creatura possit. Quocirca cum vinci se à veritate sentiret, persecutionibus, laboribus, angustijs, cruciatibus, mortibus, lanienis aduersus Ec-

Simile bellum contra Mariam.

clesiam exarsit & insaniuit, hæc permittente Deo ad splendorem maiorem illius & gloriam. Neque hæc solùm extrinsecus in illam permisit, sed innumerabiles spiritus & mentis afflictiones. illas quidem exteriores non permisit in Matrem suam; has internas permisit, & quidem acerrimas animi angustias, dolores, afflictiones de laboribus & pœnis Filij, de persecutionibus, de passionibus, cruce, morte; simul de Ecclesiæ necessitatibus, de persecutionibus & laboribus, de afflictionibus & malis omnibus. Hic verò fuit clamor parturientis Ecclesiæ, hic cruciatus vt pareret. Inuocavit enim Ecclesia perpetuò in suis laboribus Christi aduentum, conceptionem, natiuitatem: inde idem auxilium animi suspirijs, & valida deprecatione expetiuit Maria. Hæc autem voluit impedire permissa Satanæ à Deo potestas; per afflictionum enim flumen & rapacitatem Ecclesiam ad se trahere expetiuit & pessumdare. Verum audiuit terra vocem mulieris vtriusque, hoc est, orationem. Sed quænam terra? Vis Dei incarnati præuisa & accepta Deo in æternitate, Filius Dei factus homo. Illa terra fuit purissima caro è Virgine sacrosancta assumpta, fructus ille terræ quem dedit Virgo diuina. Hæc terra, hic Christus Deus homo, hic Iesus profligauit Satanam, absorpsit eius fluminis violentiam, & truculentiam eius tentationis, & bella superauit gloriosissimè.

Ex prælijs cum femine mulieris.

Quid insanis præterea draco abyssus? Nihil possum aduersus Filium, nihil contra Matrem, nihil in Ecclesiam: contendo prælia facere cum femine mulieris, cum particularibus hominibus, cum Ecclesijsitem particularibus. Præcipuum autem bellum meum exardebit contra pios, contra eos qui obseruant mandata Dei, qui testes Dei sunt, & ad martyrium pro Christo aspirant, & martyrio pro eius nomine coronantur: neque enim de alijs fructum admodum sollicitus. Est veteratrix hæc tua supetbia & truculenta, bellua execrabilis & pestilens: contra pios bellum geret, & prælia multa facies; sed exanguia illa erunt & profligata. Alios etiam, quos tu contemnis, iuuabunt Sancti suis victorijs de te, & Mater Dei Maria, & Ecclesia, & Christus,

&

DE IPARAE VIRGINIS.

619.

& Deus: & tu tandem conculcaberis, & in ignem proijcietis, ac sepelietis in æternum cum tuis diabolis omnibus, & cum vniuersa face hominum damnatorum per tuum maleficium; quod tamen ipsum non impunè ferres: qua enim ex parte pœna maiori affligi poteris, ea ad cumulum tuæ antiquæ damnationis affligeris, draco tartaree. Agimus vobis gratias ingentes in humilitate cordis nostri in Christo sancti Angeli, Prophete, Evangelistæ, excellentia mysteria & laudes de Virgine Matre gloriosâ à Deo vestra intercessione & auxilio intelleximus. Verùm vt dona cœlestia suo ingenio desiderium cordis explent simul & excitant, ita nos accendimus nunc magis ad Virginis factos sanctæ præconia inquirenda ac celebranda.

Ex gaudio & celebritate Angelorum in Virginis Assumptione.

Obsecramus, Angeli sancti, non nihil nobis appetere dignemini, pro vestra in nos singulari charitate & patrocinio salutati, quam habuistis exultationem, vbi ad vos ad cœleste Regnum assumpta est Virgo Dei Mater Maria: quam celebritatem illi exhibuistis? Nonnulla perstringemus per tuum Tutelarem. Nam vbi primùm intelleximus eam esse assumendam ad Deum & ad nos, amplissimo gaudio fuimus exhilarati; maiori etiam, cum vidimus Christum descendere ad illam adducendam, & eius assumptionem diuinè ornandam. In desiderio fuisset, vt omnes comites iremus Christo; dilecti tamen à diuinitate sumus qui ascendentes suscipietemus, alij profecti sunt cum Christo. Iam inde festiuitate & celebritate ornatum est cælum vniuersum: quasi videres ad nouum splendorem & dignitatem recipiendam id parari, & ad nouas laudes Deo canendas, & Virgini velut gestire: totam viam ad montem vsque Sion, montem item ipsum, & Mariæ Virginis habitationem cœlestibus floribus & peristromatis ornatam: oppletum totum itineris spatium Angelorum frequentia, hinc inde expectare aduentum Christi & Martis, non cessare à laudibus vtiusque. En suscitât Matrem Filius, decorat gloriosam animam, & corpus replet gloria, vtrumque donis incomparabilibus exultat, diuino triumpho ad cæ-

lum leuat, paradiso infert, supra omnes Angelotum hierarchias & ordines secundùm se in summa sede cœlorum, in summo honore & gloria apud Deum collocat, Reginam ac Dominam constituit ac pronuntiat. Data mihi fuit omnis potestas in cælo & in terra, ^{Mat. 28.} datur nunc Matri meæ Mariæ Virgini in vtrumque summa super omnem putam creaturam. Concidimus in genua nostra supplices, in iubilo omnes adorauimus Deum & Christum eius; adorauimus sua adoratione excellenti Matrem Dei, profecti sumus illam nostrum omnium esse Reginam ac Dominam: illi cecinimus laudes cœlestes, quales nulli præterea cœturæ. Neque verò existimetis quæ præconia nos modulati sumus, non esse supra vestrum captum; altè cecinimus Matri Dei, & Angelicos modulos edidimus in sublimitate: sed vobis aliquam partem nostri cantici indicabimus.

Ex singulorum ordinum Angelorum iubilis.

Exultanti enim tota cœlesti ciuitate, iubillante cælo, nostri Seraphim excellentiorem amoris Dei flammam Mariæ quàm sibi detulerunt, Cherubim sublimiorem Dei scientiam: Throni altiorem in illa Dei thronum quàm in se agnouerunt, in quo emineat diuina maiestas atque adoretur; Dominationes suam Dominam & Imperatricem veneratæ sunt; Virtutes miraculis diuiniotibus quàm se ornatam professæ sunt, maiorum item esse virtutum & signorum secundam; Potestates illam in aduersarios spiritus potentiorum quàm se accepisse facultatem. Iam verò principatum in Ecclesiam, & in alias hominum monarchias, illam obtinere suo præstantiorem Principatus testati sunt, & certius gerere patrociniū, cum suum sciant in Deo certissimum: Archangeli in commissas sibi congregationes exercere gubernationem sua principalem magis & altiorem. Postemò Angeli esse quidem salutare se singulis hominibus, se illos iuuare, protegere, gubernare, atque dirigere; vnam tamen illam instar esse omnium confessi sunt singulis hominibus & vniuersis. Habemus nos quidem perennem in Deo nostro beatitatem, & illam quidem statam & firmam, & quæ in gradu cuiusuis nostrum augeti non possit, neque ve-

rō minui: verūm gloria quæ ex illa promanat, & exit in gaudium & laudes de multiplici Dei sapientia & donis in nos & in Ecclesiam, (quæ accidentaria appellari potest) illa, inquam, gloria singularem accepit accessionem in assumptione Matris Dei in celum; quæ & de illa, & de alijs eius donis subinde augetur. Itaque iubilamus semper de Virgine sacrosancta, Hierarchicas actiones ab illa subinde recipimus.

Ex simili beatarum animarum iu-
bilo ac celebritate.

Quid vos, beatæ animæ, quæ inter Angelorum choros sedes à Deo accepistis, quid tunc agebatis? Similiter atque Angeli assumptionem Matris Dei Mariæ Virginis celebrabamus: & quidem quò in superiori Angelorum ordine eramus collocatæ, ita altiori laude illam prosequeremur, nostrum Angelorum ordinem æmulatæ diuinitus. Addidimus proprias Patriarchæ. Nos fidem de Filio tuo, diuina Virgo, accepimus, conseruauimus, propagauimus, tu illum dedisti, & totam spem & fidem nostram repræsentasti. Nos exultauimus, ut diem Christi videremus; vidimus in spiritu, & gaudi sumus: tu verò illum concepisti, peperisti, fouisti, lactasti, cibasti; tot annos cum illo vixisti, subditum habuisti & obsequentem: tu verè & diuinè illum audisti, vidisti oculis tuis, perspexisti, tu manibus tuis contrectasti, tibi eximio priuilegio manifestata est vita æterna quæ erat apud Patrem. Nos autem Prophetæ, cum fuerimus toti in vaticinijs de Filio, & de te simul, suauissima Virgo Mater, sublimi spiritu diceremus? dignitatis tuæ tamen amplitudinem & splendore nunc plenius cognoscimus, & ex maiori luce & spiritu laudamus & benedicimus te, & prædicamus in iubilo, exaltantes Dei misericordiam & veritatem. Nos verò alij, qui ex lege veteri credidimus in tuum Filium, & illius merito sumus consequuri gloriam sempiternam, summa te admiratione & laude prosequimur Mater Dei. cum enim nos tot sacrificijs Filium tuum, tot oblationibus, cæremonijs, tot mandatis, tot seruitijs, tot purgationibus, tot festis, tot Sacerdotibus & Leuitis Christum significauerimus, & adorauerimus futurum; tu tamen octo verbis illum & concepisti, & præsentem

exhibuisti mortalibus omnibus adorandum: ut plus videamus valuisse apud Deum tuum illum consensum, quàm omnia nostra sacra, & cæremonia. Sic Filius tuus benedictus in sæculis, sis & tu in æternum benedicta.

At vos Apostoli & sancti Patres, qui cum ipsa in terra vixistis, vel qui etiam eius morti, & resurrectioni, & assumptioni interfuistis; quid laudum attulistis & tunc, & nunc offeritis? Eramus quidem tunc Spiritu Dei ornati, & cælestes Dei Genitrici laudes diximus, iuxta quod singulis Spiritus dabat eloqui; nunc verò & illa retinemus, quæ tunc diximus, & augustiora facimus & excellentiora, & plurima addimus, lumine diuinæ gloriæ illustrati, quæ superant captum vestrum: illud tamen non tacebimus, quod vestræ intelligentiæ non nihil erit accommodatum. Cum esset in terris nobiscum post Filij ascensionem, tota fuit in nostra institutione: itaque docebat nos Deus & Christus per se quidem, sed per ipsam etiam, & per Angelos. Fuit illa Ecclesiæ magistra diuino quodam priuilegio: nunc verò ut Angelorum omnium est purgatrix, illuminatrix, & perfectrix; ita & nostra Apostolorum, & beatarum animarum omnium. Quid præterea alij sancti Patres Virginis Mariæ Deiparæ in terris viuentes laudis & encomij obtulistis? quid verò nunc in cælo triumphantes? Semper Ecclesia Dei, & Patres Ecclesiæ, & Doctores Matrem Dei præcipuo, & post Filium eius maximo præconio, veneratione, deuotione sumus prosequuti; neque vllus nostrum fuit qui illam non summis laudibus extulerit. Omnes esse Matrem Dei prædicauimus, concepisse Deum hominem & peperisse, Virginem fuisse & ante partum, & in partu, & post partum; esse perennem & diuinam Virginem, de Spiritu sancto obumbrante Altissimi virtute concepisse ex purissimis suis sanguinibus, nullo profus viri commercio. Nullus fuit qui non ex Scripturis illam, ex traditione Ecclesiæ, ex sua singulari cordis pietate quàm potuit excellentissimis encomijs ornauerit. Nam etiã si nihil aliud, quàm quæ nunc perstrinximus, dixissemus; cum ijs omnes laudes, quæ possunt in Matrem Dei Mariam conferri, & debent, amplissimè fuisset complexi: hæc ergo sat fuerit, si significauerimus; nam quæ nunc in cælesti gloria prosequimur, & superiora ijs sunt quæ in terris diximus, & in nobis desiderium laudandi Virginis Matrem nõ

explent,

Ioan. 8.

Luce 2.

1. Ioan. 1.

explent, sed augment continenter, & vestrum superant captum. Colligite vos ex nostris scriptis, quæ vestro studio assequi poteritis, nobis iuuantibus in Christo.

Agimus vobis gratias immortales pro cælesti vestra erga nos benignitate, clarissima calorum lumina. Hoc ergo conabimur vestro patrocínio & ope freti in Christo: non tamen omnium prosequemur monumenta; sed aliqua si referamus, existimabimus aliorum omnium præconia attulisse, & reuera offeremus Christo & Matri Dei Mariæ sacrosanctæ.

Ex sanctorum Patrum scriptis.

Lib. 3.
cap. 33.

Irenæus. Sicut Heua inobaudiens facta, & sibi & vniuerso generi humano causa facta est mortis; sic & Maria habens prædestinatum virum, tamen Virgo obaudiens, & sibi & vniuerso generi humano causa facta est salutis. *Et paulo inferius:* Sic autem & Heuæ inobedienciæ nodus solutionem accepit per obedientiam Mariæ: quod enim alligauit virgo Heua per incredulitatem, hoc Virgo Maria soluit per fidem. *Et alibi:* Quemadmodum Heua per Angelicum sermonem seducta est, vt effugeret Deum, præuaricata verbum eius; ita & Maria per Angelicum sermonem euangelizata est, vt portaret Deum, obediens eius verbo: & sicut illa seducta est, vt effugeret Deum; sic hæc suasa est obedire Deo; vt virginis Heuæ Virgo Maria fieret aduocata.

Lib. 5.

Cyprianus. Genitrix est & obstetrix Maria, & deuotam dilectæ soboli exhibet clientelam; attrectat, amplectitur, iungit oscula, porrigit mammam; totum negotium plenum gaudio: nullus dolor, nulla naturæ contumelia in puerperio; vltro maturus ab arbore baiula fructus elapsus est, nec oportuit vellicari, quod sponte prodibat; nihil in hac re petijt vltio, nec præcedens delectatio aliquam expetiit pœnarum vsuram. Spiritu sancto obumbrante incendium originale extinctum est; ideoque innoxiam affligi non deceuit, nec sustinchat iustitia, vt illud vas electionis eorum munibus lassaretur iniurijs, quoniam plurimum à cæteris differens, natura communiscabat non culpa: eratque ei proprium priuilegium, quod nulla mulierum nec ante nec

deinceps meruit obtinere, quod erat simul Mater & Virgo, singulis titulis insignita. Vnde & Matri plenitudo gratiæ debebatur, & Virgini abundantior gloria; quæ carnis & mētis integritate insignis, spirituali & corporali, intus & extrâ, Christi præsentia fruebatur. *Et post paulo:* Angelica sanè non est credendum ibi ministeria defuisse: nec recesserat à venerabili pectore Matris Spiritus sanctus, ad verbum Gabriæ illapsus. Possidebat domum suam; & templum, quod sibi consecrauerat, adornabat: celebrabat sacrorum suum, & sanctimonix thalamum honorabat; lætificabant consolationes huiusmodi animam benedictam, & tanti habitatoris reuerentia concupiscentiarum ludibria abigebat; legem mentis lex carnis non infestabat, rebellio nulla quietem spiritus affligebat. Paruulus fugens vbera pura alimonia utebatur, & fons sacri pectoris defecitum edulium ori mundissimo infundebat. Sed & cor Matris quædam duleedines, quæ humanum superant intellectum, imbuebant; eratque vtrimque mira iucunditas, cum pia sanctæ Matris & deuota humilitas, & sancti sanctorum immensa benignitas, consæderatis affectibus mergerentur.

Athanasius. Et quandoquidem ipse Rex est, qui natus est ex Virgine, idemque & Dominus & Deus; ea propter & Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara propriè & verè censetur: licebitque nobis ita congruenter dicere, dum ad ipsam, & ad eum, qui ex ea genitus est, carniferum Filium respicimus. Nunc scilicet adest Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumamicta

Euang. de Annuntiat.

Psalm. 44.

varietate; eò quod secundum sexum scemineum Regina, & Domina, & Mater Dei appellari debeat. Eaque nunc, vt Regina assistens à dextris Filij vbique regnantis, quasi in vestitu deaurato incorruptionis & immortalitatis circumamicta & variegata, sacris & solemnibus verbis celebratur: non quidem secundum spiritualem simplicitatem, aut quasi sine corpore & carne assistat, sed quod induta sit (quantum spectat ad sanctissimam eius carnem) incorruptibilitate & immortalitate. Variegata nirsus est, quantum attinet ad ossa sanctissima, quæ eius carnem fulciunt. Nam ex carne eius, & ex ossibus eius, veluti ex veteri Adamo nouus iste Adam, vt vicem eius expleret, costam sibi finxit, nimirum istam incarnationem, eamque semel indu-

De Natiuitate Christi.

tam perpetuò gestat. Ac proinde ista noua Eua mater vitæ appellatur, variegataque permanet ad primitias vitæ immortalitatis omnium viuentium. Dicimus eam igitur iterum, & semper, & vnde quaque beatissimam. Sicuti ergo, cum ad ipsam respicimus, Regem, Dominum, & Deum appellamus; ita quoque, cum ad eam oculos reijcimus, Reginam, Dominá, & Deiparam esse animaduertimus, idque contemplatione oculi mentalis. Adest Regina à dextris tuis vestitu deaurato, circumamicta varietate. Et iam, scilicet, audi Filia Davidis & Abrahæ, & inclina aurem tuam in preces nostras, & ne obliuiscaris populi, neque nostri, qui sumus de familia & domo Patris tui. Parentes enim tui sumus, secundum generis profapixque rationem; nostraque Filia es, quia ex nobis genita es. Deest enim te Matrem, Regentricem, Dominam, ac Heram cognominari (eò quòd ex te prodijt Rex, Dominus, ac Deus noster) assistentem illi, nobis quidem terribili, tibi autem dulci, omnemque gratiam largienti. Quia de causâ factum est, vt gratia plena appellata sis; vt pote quæ omni gratia abundares, idque per superuentum in te Spiritus sancti. Idcoque vultum tuum deprecantur omnes diuites plebis; ditati scilicet istiusmodi bonis, & spiritualibus contemplationibus. Ad te clamamus, recordare nostri sanctissima Virgo, quæ etiam à partu Virgo permansisti; & terribue nobis pro exiguis istis eloquijs magna dona ex diuitijs tuarum gratiarum, tu quæ gratia plena es. Nam idèò his vocibus vt ex te ipsa desumptis, & natuta laudatorijs, præcipue in tuum encomium vtimur, si quando hymnus, si quando laus tibi, siue à nobis, siue ab vniuersa creatura offertur; tibi, inquam, gratiosæ Dominae nostræ, Reginae, Heræ, Matri Dei, arcæ sanctuarij. Ecce iam nunc & in exotidio diei, vt primitias laudis tibi hoc encomium Archangelus contexit dicens: *Aue gratia plena, Dominus tecum*; beatam te prædicant omnes Angelorum & terrestrium hierarchie, & hierarchicas manus attollentes benedicunt tibi, quæ & in cælis benediceris, & in terris beata prædicaris. *Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui*: istiusmodi enim benedictionibus te celebrat prima acies, quæ ex Thronis, Cherubinis, & Seraphinis constat; qui aut flammei, aut magni Regis Dei cognitores appellantur. Beata tu in mulieri-

bus, & beatus vterus tuus Dei gestator, & vberta quæ ille adhuc infantulus suxit. Secunda vero hierarchia, quæ in se Dominationes, Virtutes, Potestatesque complectitur, ad te respectans clamat; vt pote quæ hæc didicerit à sublimiori hierarchia, priusquam initiata sit: *Benedicta tu in mulieribus, & benedictus venter tuus, qui Deum cõcepit, & mammillæ quæ Deum educauerunt puerum factum*. Iam tertia ex Principibus, Angelis, & Archangelis acies, quibus mandatum & commissum fuit à Deo mittente, vt per vnum Gabriele Archangelum ederet splendidissimum & capacissimum hymnum in hæc verba: *Aue gratia plena, Dominus tecum*. Ab istis deinde nos hierarchie terrestres exaltationes Dei in gutture ferentes, siue quòd didicimus, siue quòd mutuo hæc verba sumptimus, exaltamus te magna & canora voce dicentes: *Aue gratia plena, Dominus tecum*. Intereede Hera & Domina, & Regina, & Mater Dei pro nobis; quoniam ex nobis tu oriunda es, & is qui editus est ex te carnigerus Deus, noster est; quem decet gloria, & magnificentia, omnisque honor, & adoratio, & gratiarum actio, cum Patre initij expette, & cum sancto, bono, viuifico Spiritu, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

Eusebius Emisenus. Agnosce, ô verè beata Maria, gloriam tuam: illam, inquam, gloriam, quam tibi vel Angelus nuntiauit, vel Ioannes per os Elisabeth matris adhuc de secreteo vten prophetauit. *Benedicta* itaque tu inter mulieres, & *benedictus fructus ventris tui*: & vnde mihi hoc, vt veniat Mater Domini mei ad me? Exulta Mater salutis humanæ: ecce Domini mei vniuerso mundo per tanta retro sæcula promissum prima suscipere mereris aduentum; habitaculum immensæ maiestatis efficeris; spem terrarum, decus sæculorum, commune omne gaudium peculiari munere nouem mensibus sola possides; initiator omnium rerum abs te initiat, & profundendum pro mundi vita sanguinem de corpore tuo accepit, ac de te sumpsit quod etiam pro te soluat. A peccati etenim veteris nexu per se non est immunis nec ipsa Genitrix Redemptoris: solus ille licet ex debito renascatur, lege tamen veteris debiti non tenetur. Parum tamen tibi cum cæteris commune matribus est; medicum enim dolorum nostrorum sine dolore paris, sanatorem deprauati sæculi atque corrupti sine vlla pudoris

psalm. 44.

Lucæ 1.

Hom. 2. de Nat. Domini.

ris corruptione progeneras. Nec enim decibat, vt quia hoc venerat, vt violata in integrum restitueret, aliquid de materna integritate violaret. Ecce vno partu tuo vniuersorum nascitur vita sæculorum, profers in lucem lucis parentem; & Saluatorem hominum, Angelorum patrem, vocare meritis Filium tuum. Hic est ille etiam ab initio quasi Deus signis & prodigijs demonstratus, in Patriarchis prætextus, Prophetarum vocibus nuntiatus. Hic est ille, qui sub nubilo legis coruscans, Scripturarum omnium claus in se & apcriens & claudens, ac Testamenti veteris vmbras aduentus sui luce discutiens, Verbum caro factum venit in mundum, non deposita, sed seposita maiestate: perfectus Deus, & verus homo, vnus Christus; non alter ex Patre, alter ex Virgine: inde diuina, hinc humana substantia; duplex natura, sed tamen Dei & hominis vna persona; ita coniunctus Deus homini, sicut anima corpori. Ita est pro nostra salute misericors humiliata maiestas, vt tunc non adimeret dignatio dignitatem; assumpta est enim humanitas, non absumpta diuinitas: ad nos quidem per Matrem venit, sed tamen cum Patre regnauit. Et quid mirum? Lux ipsa, quamlibet infundatur tertis, ordine ramen suo nihilominus fulget in cælis. Hic est ille agnus Dei, qui tollit peccata mundi, qui ante Reges & Principes pia pro impijs stetit victima: qui & Sacerdotem egit semetipsum offerendo, & Sacrificium obtulit moriendo.

Ephrem. Intemerata profusque pura Virgo Deipara, Regina omnium, spes desperantium, Domina mea gloriosissima eademque optima, sublimior cælicolis, purior solis radijs & splendoribus, honoratior Cherubim, & polyommatis (id est, multocultis) spiritibus, sanctior Seraphim, & nulla comparatione cæteris omnibus superis exercitijs gloriosior; spes Patrum, gloria Prophetarum, Apostolorum præconium, & honor Martyrum, Sanctorum lætitia, & lumen studiosorum Abraham, Isaac, & Iacob, decus Aaron, Mosis splendor, & Gedeon vellus, Hierarcharum cœtus, & omnium Sanctorum, ac Virginum corona ob fulgorem inaccessa. Acerra aurea, lucerna micantissima, vna cæli manna gestans, tabula scriptam legem ferens mortalibus, arca vera, charta diuinissima, omnium princeps, cir-

cumspecta & lucifera Virgo, consolatio sanctissima, & omnium dux, sacratissima puella. O rube incombuiste, & patens prædium, *Exod. 3.* & viridans Aaron illius virga. Virga profecto exstitisti, & flos Filii tuus. E radice *Isaia 11.* Dauid & Salomonis germinauit Christus noster creator, Deus & Dominus omnipotens, altissimus & solus. Tu, quoad corpus, Deum & Verbum genuisti; Virgo ante partum, virgo in partu, virgo post partum. Clauis non excussit Deus creator tuus in tuo virginali vtero absque semine carnem indutus, te, ô celeberrima, talem præferuans, qualis exstiteras ante partum. Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, Filio tuo: tu peccantium, & consilio destitutorum adiutrix; tu portas procella vexatorum, solatium mundi, carcere clausorum liberatrix celeberrima: tu orphanorum susceptio, tu captiuorum redemptio, tu ægroantium exultatio, & omnium salus: tu solitariorum stabilimentum, & spes mundanorum; tu Virginum decus, corona, & gaudium; tu mundi læticia, ô Domina, Princeps, Regina præstantissima, & perquam benedicta, puella veneranda, Dominorum Domina purissima; sub alis tuis custodi me & protege. Miserere mei, qui sum luto inquinatus, qui sceleribus quam plurimis Creatorem Deum meum, & Iudicem offendi, ne aduersus me gloriatur Satanus exitiosissimus, ne in me exsurgat execrandus inimicus meus, ne seruum tuum à tua spe destitui cognoscamus, ne calumnietur me detraçantium lingua. Non mihi alia fiducia, ô Virgo sincera; ex vlnis equidem matris tibi, Domina mea, deditus sum miserabilis, & cliens tuus vocatus sum: ne maleuolus Satanus me ad infernas portas adducat; tu enim meus portus, ô Virgo inuiolata, & præfens auxiliatrix. Denique sub rutela & protectione tua totus sum. Crebris lachrymis te, ô celeberrima Mater, imploro: & aduoluo tibi Domina mea, suppliciter clamans, ne dulcis Filius tuus, & vitæ omnium dator, ob multa quæ patraui scelera, tollat me de medio, & miseriam animam eeu leo diripiat, vel velut sterilem ficum infelicem me excidat. Sed obsecro, vt Christum meum adeam, & subeam aulas illas Beatorum, vbi non sunt lachrymæ, non vexatio, non molestia, non mors, non tormenta, non locorum angustia;

stix; sed lætitia inexhausta, voluptas Iustorum, delicia & exultatio, gloria & splendor. Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem, ô gratia plena; moue linguam meam & labia ad laudes tibi alacri & lato animo canendas, & præcipuè melos illud Angelicum celebratissimum, quod Gabriel in Nazareth seruili habitu ad te Virginem & Matrem Dei mei integerrimam clamans cecinit, salutationem maxime congruam & dignissimam, mundi salutem, cunctarumque animarum tutelam. Dignare, Virgo, te tuum famulum laudare, & dicere: Aue Dei splendidissimum & luculentissimum vas: aue Domina Maria, gratia plena: aue in mulieribus Virgo beatissima: aue stella fulgentissima, ex qua Christus prodijt: aue illustrissima lux, Mater & Virgo: aue quæ mirificè Regem omnium peperisti: aue per quam nobis sol præclarissimus illuxit: aue Domina cunctis sublimior; aue canticum Cherubim, & hymnus Angelorum; aue pax, gaudium, & salus mundi; aue generis humani lætitia; aue Patrum præconium, & Prophetarum decus; aue Martyrum pulchritudo, & corona Sanctorum; aue piorum gloria, & in solitudine degentiũ hymnus; aue præclarissimũ hierarchiarum cælestium ornamentum; aue hymnigraphorum omnium oratio; aue præstantissimum orbis terræ miraculum; aue terrigenarum omnium delectatio; aue paradisi deliciarum & immortalitatis; aue lignum vitæ, & gaudium, & voluptas; aue vallum fidelium, & mundi salus; aue tranquille portus, & à fluctibus agitatorum liberatrix; aue progenitoris illius Adam resurrectio; aue iucunda libertas; aue omnium parens; aue flos gratiæ & consolationis; aue refugium peccatorum & hospitium; aue propitiatorum laborantium; aue refugium in Ierosolymis; aue throne mei Creatoris gloriosissime; aue æui splendor illustrissime & micantissime; aue spes omnium proborum aduersis calibus afflictorum; aue conuersorum refugium; aue virorum iuxta mulierumque Regina & tutela; aue mundi Mediatrix gloriosissima; aue vniuersi terrarum orbis conciliatrix; aue Domina sceptrum fidelibus tuis impetrans; aue gloria & lætitia omnium Sacerdotum; aue Virgo solatium solitiorum; aue porta cælorum, ascensus omnium; aue reseramentum portarum paradisi; aue quæ mœ-

rores sedasti adornatrix omnium; aue eadem quæ leniisti oppressorum molestiam; aue clauis cælorum & regni Christi; aue portus optime huius vitæ nauarum; aue animæ meæ spes bona & fida; aue Christianorum omnium firma salus; aue lumen præfulgens, quo mundus illustratur; aue Mater Christi Filij Dei viui; aue nostri genitorum protectio luculenta & gloria; aue quæ nullo spatio comprehensum in sinu comprehendisti; aue quæ Christum vitæ datorem educaſti, Christum pietissimum omnium Creatorem, Deum, dulcem IESVM meum, altorem mundi, hominum amantissimum, omnipotentem Patrem meum, cui competit gloria, honor, & potestas in sæcula, laus & magnificentia cum aeterno Patre & Spiritu sancto, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Precibus Dei Genitricis semper Virginis, & exercitus cælestium, ac cætus Angelorum, Cherubim, Seraphim, Prophetarum, Martyrum, Hierarcharum, Sanctorum studiosorum intercessionibus, & omnium Beatorum supplicationibus miserrere tuæ creaturæ, Deus mi clementissime: à dextris in hora iudicij colloca humiles seruos tuos. Ne, ô Domine vitæ auctor, ad opera, quæ nos mortales legem præuaricati commisimus, adspexeris; quin potiùs aspice ad mitissimam humanitatem tuam. Amen.

Subdit idem. Immaculata, impolluta, incorrupta, pudica Virgo, Dei Sponsa, Domina nostra, quæ Deum Verbum hominibus mirifica tua conceptione conciliaſti, & rebellem humani generis naturam cælestibus confociaſti; vnica spes desperatorum, oppressorum subsidium, ad te currentium auxilium præsentissimum, omnium denique Christianorum perfugium; me scelestum peccatorem, & fœdis meis cogitationibus, verbis, factis factum vilissimum, atque ad eò voluptatum mollietiam animo seruili & abiectò amplexatum, ne auerſeris quæſo: quin potiùs, sicut humanissimi Dei Mater es, ita me peccatorem humaniter suscipe, & meam fordidissimam, indignisque labijs expressam orationem admittit; nec non tuum quidem Filium, mecum autem Herum & Deum, materna tua liberalitate volens exora; vt mihi quoque mitissima illa suæ pietatis viscera referet, & posthabitis innumerabilibus peccatis meis ad pœnitentiam me conuert-

conuertat, probeque sua complere mandata concedat. Adhuc mihi semper, Virgo misericoors, clemens, & benigna; in præfenti quidem vita seruens protectrix & auxiliatrix, hostiles imperus repellens, & me deducens ad salutem, ac in supremo vitæ momento miseram meam animam conseruans, & tenebrosos malorum Dæmonum aspectus ab ea procul abigens; in terribili autem die iudicij ab æterna damnatione me liberans, postremò inaccessæ tui Filij & Dei gloriæ me heredem efficiens. Quam per intercessionem fauoremque tuum, Domina mea sanctissima Dei Mater, te etiam atque etiam oro, assequi valeam, gratia, misericordie, & humanitate vnigeniti Filij tui Domini & Dei Saluatoris nostri IESU CHRISTI, cui conuenit gloria, honor, & veneratio cum æterno eius Patre, & sanctissimo optimoque vitæ auctore Spiritu, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

Hilarus. Spiritus sanctus desuper ueniet in te, & uirtus Altissimi obumbrabit tibi.

Spiritus sanctus desuper uenies Virginis interiora sanctificauit, & in his spirans qui ubi uult spirat, naturæ se humanæ carnis immiscuit; & id, quod alienum à se erat, uisua ac potestate præsumpsit. Arque ut ne quid per imbecillitatem humani corporis dissideret, uirtus Altissimi Virginem obumbrat, infirmitatem eius ueluti per umbram circumfusam confirmans, ut ad sementiuam ineuntis Spiritus efficaciam corporalem diuinæ uirtutis inumbrario temperaret. Euacuans se enim ex Dei forma, & formam serui accipiens, & Filius Dei etiam Filius hominis nascens, ex se suaque uirtute non deficiens, Deus Verbum consummauit hominem uiuentem. Nam quomodo Filius Dei hominis Filius erit natus, uel manens in Dei forma formam serui acceperit; si non potente Deo Verbo ex se & carnem intra Virginem assumere, & carni animam tribuere, homo Christus IESVS ad redemptionem animi & corporis nostri perfectus est natus; & corpus quidem ita assumpsit, ut id ex Virgine conceptum formam eum esse serui efficeret? Virgo enim non nisi ex sancto Spiritu genuit, quod genuit. Et quamuis tantum ad natiuitatem carnis ex se daret, quantum ex se fœminæ edendorum corporum susceptis originibus impenderent; nõ tamen IESVS Christus per humanæ con-

ceptionis coaluit naturam: sed omnis causa nascendi inuestæ per Spiritum tenuit in hominis natiuitate quod Marris est, cum ramentum haberet in originis nariuitate quod Dei est. Hinc igitur maximum illud ac pulcherrimum suscepti hominis sacramentum Dominus ipse ostendit dicens: *Nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo, Filius hominis qui est in celo.* Quòd descendit de celo, conceptæ de Spiritu originis causa est: non enim ex se corpori Maria originem dedit, licet ad incrementa partumque corporis omne quod sexus sui naturale est contrulerit. Quòd uero hominis Filius est, susceptæ in Virgine carnis est partus: quòd autem in cælis est, naturæ semper manentis potestas est, quæ initiata conditaque per se carne, non se ex infinitatis suæ uirtute intra regionem definiti corporis coarctauit, Spiritus uirtute ac Verbi Dei potestate in forma serui manens, ab omni intrâ extraque cæli mundi que circulo cæli ac mundi Dominus non absuit.

Basilii. Quoniam uero ea tempestate nulla puritate par Mariæ uirginitas inter homines ad effectum sancti Spiritus excipiendum est reperta, & illa iam desponsatione erat occupata, electa est beata Virgo; ira ut nihil detrimenti ex desponsatione accesserit uirginitati. *Et paulò post.* Itaque priusquam conuenirent, inuenta est in utero habens de Spiritu sancto. Vtrumque Ioseph reperit, & conceptionem, & causam è Spiritu sancto. *Et paulò post: Ne metuas, inquit, accipere Mariam coniugem tuam.* Ostendit quòd illam non sit abominatus, nec molestè tulerit; sed quòd eam metuerit, ut Spiritu sancto plenam. *Et alibi.* Suscipe, salua, misericordie, & custodi nos Deus gratia tua. Sanctissimæ & intemeratæ Dominatricis nostræ, Dei Genitricis & semper Virginis Mariæ, cum omnibus Sanctis memorantes, nos ipsos ad inuicem, atque omnem vitam nostram Christo Deo commendemus. Ter idem reperit.

Gregor. Nazianz. Si quis sanctam Mariam Deiparam non credit, extra diuinitatem est. Si quis Christum per Virginem tamquam per canalem decurrisse ac defluxisse, ac non in ea diuino modo, quia absque uiri opera, humano, quia procreationis lege, formarum esse dixerit, in simili impietate uersatur. Si quis creatum hominem fuisse, Deumque postea sub-

G G ijfle

2 lib. de
Trinit.
sub fin. m.
Luca 1.

Et lib. 10.
de Trinit.
non longè
ab initio.

Phil. 2.

In Hom.
de huma-
na Chri-
sti gener.

Matth. 2.

In Litur-
gia.

Ad Cledo-
nium ad
initium.

ijſſe pronuntiauit, damnationi obnoxius eſt: hoc enim non Dei generatio fuerit, ſed generationis fuga. Si quis duos Filios, alterum ex Deo & Patre, alterum ex Matre; non autem vnum atque eundem induxerit, iſ ab ea quoque filiorum adoptione excidat.

In 1. cap.
Luc.

Ambroſius. Soli Mariæ hæc ſalutato ſeruabatur. Bene enim ſola gratia plena dicitur, quæ ſola gratiam, quam nulla alia meruerat, conſequuta eſt; vt gratiæ repletur auctore. *Eodem capitulo:* Verè deſponſata, ſed Virgo; quia eſt Ecceſiæ typus, quæ eſt immaculata, ſed nupta: concepit nos Virgo de ſpiritu, parit nos Virgo ſine gemitu: & idcò fortaſſe ſancta Maria alij nupta ab alio repleta, quia & ſingulæ Ecceſiæ ſpiritu quidem replentur & gratia, iunguntur tamen ad temporalis ſpeciem Sacerdotis. *Rurſus:* Liquet quia faciendum eſſe crediderit, quæ quomodo feret interrogauit; vnde & meruit audire: *Beata quæ credidiſti.* Et verè beata, quæ Sacerdote præſtantior, cùm Sacerdos negaſſet, Virgo correxerit errorem. Nec mirum ſi Dominus redempturus mundum diuinam operationem ſuam inchoauit à Matre; vt per quam ſalus omnibus parabatur, eadem prima fructum ſalutis hauriret ex pignore. Et bene quæſiuit, quomodo feret: legerat enim quia Virgo conciperet, non legerat quemadmodum Virgo generaret: legerat, vt dixi, *Ecce Virgo in utero accipiet;* quemadmodum autem acciperet, in Euangelio primùm Angelus eſt loquutus. *Et alibi:* Ergo ſaltauit Propheta Dauid ante Arcam. Arcam autem quid niſi ſanctam Mariam dixerimus? Si quidem Arca intrinſecus portabat Teſtamenti tabulas; Maria autem ipſius Teſtamenti geſtabat heredem: illa intra ſemet legem; hæc Euangelium retinebat: illa Dei vocem habebat; hæc Verbum.

In idem
cap.

Verùm tamen Arca intus foriſque auri nitore radiabat; ſed & ſancta Maria intus foriſque virginitatis ſplendore fulgebat: illa terreno ornabatur auro; iſta cæleſti. *Et alio loco:* Aduertimus quia quotannis in die ſolemni Paſchæ ſancta Maria cum Ioseph Ieruſalè petebat: vbique impigra deuotio, vbique aſſiduus Virgini comes pudoris adiungitur. Nec inflatur Domini Mater quaſi ſecura de meritis, ſed quò meritum maius agnouit, eò votum vberius exſoluit, officiũ copioſius detulit, munus religioſius vexit, myſticum tempus impleuit. *Et agens de Virginibus:*

Iſaia 7.

Serm. 80.

Ib. 10.
de uirginis.

Sit igitur vobis tamquam in imagine deſcripta virginitas vitaque B. Mariæ, in qua velut in ſpeculo refulget ſpecies caſtitaſis, & forma virtutis. Hinc ſumatis licet exempla viuendi, vbi tamquam in exemplari magiſteria expreſſa probitatis, quid corrigere, quid effugere, quid tenere debeatis oſtendunt. Primus diſcendi ardor nobilitas eſt Magiſtri. Quid nobilius Dei Matre? Quid ſpendifidius ea, quam ſplendor elegit? Quid caſtius ea, quæ corpus ſine corporis contagione generauit? Nam de cæteris eius virtutibus quid loquar? Virgo erat non ſolum corpore, ſed etiam mente, quæ nullo doli ambitu ſincerum adulteraret affectum; corde humilis, verbis grauis, animi prudens, loquendi pareior, legendi ſtudioſior; non in incerto diuitiarum, ſed in prece pauperis ſpem reponens; intenta operi, verecunda ſermone, arbitrum mentis ſolita non homines, ſed Deum quarere: nullum lædere, bene velle omnibus, aſſurgere maioribus natu, æqualibus non inuidere, fugere iactantiam, rationem ſequi, amare virtutem. Quando iſta vel vultu læſit parentes? quando diſſenſit propinquis? quando faſtidiuit humilè? quando deriſit debilem? quando vitauit inopem? Eos ſolos ſolita cæteris virorum inuiſere, quos miſericordia non erubeſceret, neque præteriret verecundia. Nihil toruum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu inuerecundum; non geſtus fractior, non inceſſus ſolutior, non vox petulantior: vt ipſa corporis ſpecies ſimulachrum fuerit mentis; figura probitatis. Bona quippe domus in ipſo veſtibulo debet agnoſci, vt primo prætendat ingreſſu nihil intus latere tenebrarũ; vt mens noſtra nullis repagulis corporalibus impedita, tamquam lucernæ lux intus poſita foris luceat. Quid ego exequar ciborũ paſimoniam, officiorum redundanciam; alterum vltra naturam ſuperſuiſſe, alterum penè ipſi naturæ deſuiſſe? illic nulla intermiſſa tempora, hic congeminatos ieiunio dies? Et ſi quando reſciendi ſucceſſiſſet voluntas, cibis plerumque obuius qui mortem arceret, non delicias miniſtraret. Dormire non prius cupiditas quàm neceſſitas fuit, & tamen, cùm quieſceret corpus, vigilaret animus; qui frequenter in ſomnis aut læta repetit, aut ſomno interrupta continuat, aut diſpoſita gerit, aut gerenda prænuntiat. Prodire domo neſcia, niſi cùm ad Ecceſiam conueniret, & hoc ipſum cū parentibus

aut

aut propinquis. Domestico operosa secreto, forensi stipata comitatu, nullo meliore tamen sui custode quam se ipsa: quæ incessu affectuque venerabilis, non tam vestigium pedis tolleret, quam gradum virtutis attolleret. Et tamen alios habeat Virgo membrorum custodes suorum, morum autem suorum se habeat ipsa custodem: plures erunt de quibus discat, si ipsa se doceat, quæ virtutes magistras habet; quia quicquid egerit, disciplina est. Sic Maria intendebat omnibus, quasi à pluribus moneretur; sic implebat omnia virtutis officia, ut non tam disceret, quam doceret. Talem hanc Evangelista monstravit, talem Angelus reperit, talem Spiritus sanctus elegit. Quid enim in singulis moreretur? ut eam parentes dilexerint, extranei prædicaverint? quæ digna fuit ex qua Dei Filius nasceretur? Hæc ad ipsos ingressus Angeli inuenta domi in penetralibus, sine comite, ne quis intentionem abrumperet, ne quis obstreperet; neque enim comites sceminas desiderabat, quæ bonas comites cogitationes habebat: quæ etiam tum sibi minus sola videbatur, cum sola esset. Nam quemadmodum sola, cui tot libri adessent, tot Archangeli, tot Prophetæ? Denique & Gabriel eam ubi reuifere solebat inuenit; & Angelum Maria, quasi viri specie mota, trepidauit, quasi non incognitum audito nomine recognouit; ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in Angelo: ut agnoscas aures religiosas, oculos verecundos. Denique salutata obmutuit, & appellata respondit: sed quæ primo titubauerat aspectu, postea promisit obsequium.

Orthod.
fid. lib. 4
cap. 15.

Ioannes Damascenus. De sancta & superlaudabili semper Virgine & Deipara Maria in præactis mediocriter tractauimus, & quod maxime opportunum visum est representauimus; quod proprie & verè Deipara & est, & nominatur. Nunc reliqua compleamus: ipsa enim ante sæcula præcognitio Dei consilio prædefinita est, & diuersis similitudinibus & oraculis Prophetarum per Spiritum sanctum figurata & prædicata, in prædefinito tempore ex Dauidica radice pululauit, propter factas ad ipsum reponmissiones. *Iurauit enim, inquit, Dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.* Et rursus: *Semel iuravi in sancto meo, si Dauid mentiar; semen eius in æternum manebit, &*

Psal. 131.

Psal. 88.

thronus eius ut sol in conspectu meo, & luna perfecta in æternum, & testis in celo fidelis. Et Isaïas: *Egredietur virga de radice Iesse, & flos ex radice eius adscendet.* Enimvero quod Ioseph ex Dauidica tribu descenderit, Matthæus & Lucas sacratissimi Evangelistæ dilucide monstrarunt: sed Matthæus quidem ex Dauid per Salomonem deduxit Ioseph, Lucas autem per Nathan; sanctæ verò Virginis generationem ambo siluerunt. Decet autem scire, non fuisse morem Hebræis; neque diuinæ Scripturæ, genealogias texere mulierum. Nam lex fuit, tribum non desponsare ex alia tribu: atqui Ioseph ex Dauidica descendit, & iustus erat; hoc enim de ipso diuinum testatur Euangelium: non igitur præter legem sanctam Virginem ad desponsationem duxisset, nisi ex eius secepto descendisset. Cum igitur ostenderit Evangelista descensum Ioseph, satisfactum esse putandum est. Præterea id nequaquam late patet, quod lex erat, viro moriente sine prole, fratrem eius defuncti coniugem sibi nuptiis copulare, & suscitare semen fratri. Quod igitur partu edebatur secundum naturam, secundi (id est, illius qui genuit) erat, secundum verò legem, eius qui obierat diem. Ex serie igitur Nathan filij Dauid, Leui genuit, Melchi & Panthera; Panthera genuit Barpanthera, sic ab eo denominatum. Hic Barpanthera genuit Ioachim, Ioachim verò genuit sanctam Deiparam. Ex serie Salomonis filij Dauid Matha duxit uxorem, ex qua genuit Iacob. Mortuo autem Mathan, Melchi qui erat ex tribu Nathan filius Leui, frater verò Pantheris, nupsit uxori Matha, matri quidem Iacob, & genuit ex ea Heli. Erant igitur fratres uterini Iacob & Heli; Iacob quidem ex tribu Salomonis, Heli verò ex tribu Nathan. Defuncto autem Heli ex tribu Nathan sine liberis, accepit Iacob frater eius ex tribu Salomonis uxorem eius, & suscitauit semen fratri suo, & genuit Ioseph. Ioseph igitur natura quidem est filius Iacob, ex descensu à Salomone, secundum verò legem filius Heli ex Nathan. Ioachim ergo venerandam & dignam laude Annam in matrimonium duxit. Sed quemadmodum verus Anna sterilis facta, per vorum & reponmissionem habuit Samuelem, hunc in modum & hæc per supplicationem & reponmissionem à Deo Deiparam profert: ut & in hoc nulla illustriū & gloriosarum posterior habeatur. Parit ergo Gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulum)

Matth. 1.
Luca 3.

Deut. 24.

Dominam, quod profectò Mariæ nomine significatur. Nam reuera facta est Domina omnium creaturarum, cum conditoris omnium effecta est Mater. Editur partu in domo ouilis Ioachim, & adducitur in templum. Deinde in domo Domini plantata, & impinguata spiritu veluti oliua fructifera, omnis virtutis habitaculum facta est, ab omni sæculari vita, & carnali concupiscentia mentem sequestrans, & sic virginem animam cum corpore conseruans, vt decebat eam quæ in sinu Deum susceptura esset. Sanctus enim existens in Sanctis requiescit. Sic igitur sanctificationem omnem exercet, & templum sanctum & admirabile altissimi Dei dignè demonstratur. Quia ergo obseruabat virgines nostræ salutis inimicus, propter Isaia prædicationem dicentis: *Eccc Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus*, vt deciperet eum qui semper in sapientia gloriauit, ipse qui deprehendit sapientes in astutia eorum, in desponsationem puella Ioseph à Sacerdotibus traditur, vt nouus liber litteras scienti. Nam desponsatio custodia Virginis erat, & virgines obseruantis depulsio. Quando autem venit plenitudo temporis, missus est Angelus Domini ad ipsam, annuntians Domini conceptionem. Et sic concepit Filium Dei consubstantialem, Patris virtutem, non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, id est, ex congressu & semine; sed ex Patris bona voluntate, & cooperatione Spiritus sancti suppeditauit Creatori creari, & plasmatori plasmari, & Filio Dei & Deo incarnari & humanari, ex puris & illibatis carnibus eius & sanguinibus, primæ Matris absoluens debitum. Nam quemadmodum illa sine commixtione ex Adam plasmata est; sic ista nouum Adam lege partus in vtero tulit, quem peperit super natiuitatis naturam. Natus est enim ex muliere sine Patre, & ex Patre sine Matre: & quoniam ex muliere, lege partus; quoniam sine Patre, super naturam est natiuitatis. Et quoniam consueto in tempore (nam nouem menses complens, & decimum attingens nascitur) id fit lege partus; quòd autem sine dolore, supra legem partus est. Cuius enim voluptas non præcessit, neque patiendi dolor subsequutus est: secundum Prophetam dicentem: *Prinsquam dolorem partus senserit, peperit*. Et rursus:

Isaia 7.

Ioan. 1.

Isaia 66.

Prinsquam adueniret tempus dolorum partus, effugit, & peperit masculum. Natus est igitur ex ea Filius Dei, & Deus incarnatus; non deifer homo, sed Deus incarnatus; non vt Propheta actione vinctus, sed totius vngentis præsentia: vt homo quidem factum sit quod vngit, & Deus quod vngitur, non transmutatione nature, sed vnione secundum hypostasim. Idem enim erat vngens, & qui vngebatur; vt Deus vngens se ipsum vt hominem. Quomodo igitur non est Deipara, quæ Deum incarnatum ex se genuit? Sic propriè & verè Dei Genitrix est, & Domina, quæ omnium creaturarum dominatrix, ancilla & Mater omnium conditoris effecta. Quemadmodum verò qui conceptus est, Virginem concipientem seruauit; sic & natus, ipsius virginitatem seruauit illæsam: solum transiit per eam, & clausam seruauit ipsam. Per auditum quidem conceptio, sed natiuitas per consuetum parientium egressum; tameris nonnulli fabulantur per latus diuinæ Matris ipsum editum fuisse. Non enim impossibile illi erat per clausam portam transire, & illius non lædere signacula. Manet igitur & post partum Virgo, & semper Virgo; nullo modo enim, vsque ad mortem, viri admisit contactum. Et scriptum est: *Et non cognouit eam, donec peperit Filium suum primogenitum*; sciendum tamen est, quòd primogenitus est, qui primus genitus est, etsi etiam vnigenitus fuerit. Hoc enim *primogenitum*, primò natum ostendit, non omnino autem commanifestat & aliorum generationem. Hoc autem *donec*, determinati temporis præfinitionem significat; non autem nuntiat, quod postea. Dicit enim Dominus: *Eccc ego vobiscum sum vsque ad consumptionem sæculi*: non quòd post sæculi consumptionem separandus sit: nam ait diuinus Apostolus: *Et sic semper cum Christo erimus*, post communem resurrectionem intelligens. Quomodo enim quæ genuit Deum, & ex consequentium experientia miraculum agnouit, viri consortium admisit? Absit hoc: non modestæ cogitationis est talia cogitare, ne dicam agere. Sed ipsa beata, & super naturam donorum digna effecta, dolores partus quos effugit pariens, illos tempore passionis sustinuit, ex matema compassione viscetum lacerum reparturiens; & quem Deum per natiuitatem agnouit, illum vt maleficum interfectum videns, tamquam gladio cogitationibus

Matth. 1.

Matth. ult.

1. Thes. 4.

Luca 2. nibus decerpit. Et hoc est: *Tuam ipsius animam pertransibit gladius, quemadmodum illi prædixerat Dei expectator Simeon, Dominum gestans in vlnis. Sed commutat trinitiam gaudium resurrectionis, Dominum carne mortuum rediuuum prædicans.*

Lib. 3. Ortho- doxa fi- dei c. 2. Luca 1. *Idem Damascenus. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Rursus dixit illi Angelus: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideog; & quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. Hæc autem ad illum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Post igitur consensum sanctæ Virginis Spiritus sanctus superuenit in eam, iuxta sermonem Domini, quem dixerat Angelus instruens ipsam, & virtutem diuinitatis Verbi susceptiuam præbuit, simul autem & generatiuam. Et tunc obumbravit ei Dei altissimi, in sua subsistens hypostasi, sapientia & virtus, Filius Dei Patris consubstantialis, velut diuinum semen; & construxit sibi ex castis & purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali & intellectuâ, primarias nostræ conspersionis, non cum semine, sed conditorio opete per Spiritum sanctum; non paulatim per addita-menta expleta figura, sed vno contextu absoluta: ipsum autem Dei Verbum carnis suppositum hypostasisque est.

Orthod. fid. lib. 3. c. 12. *Idem Damascenus. Deiparam, Dei genitricem, Dei que parentem & proprie & vere sanctam Virginem celebramus. Nam vt verus Deus est, qui ex ipsa natus est: ita vera Dei genitrix verum Deum ex ipsa incarnatum genuit. Deum enim dicimus ex ipsa natum esse, non vt diuinitate principium Verbi, vt Verbum esset, ex ea accipiente; sed vt ipso Dei Verbo ante sæcula sine initio ex Patre genito, & sine initio & sempiternè existente cum Patre & Spiritu sancto, in nouissimis temporibus propter nostram salutem in vtero eius inhabitante, & ex ipsa incommutabiliter incarnato & genito. Non enim hominem nudum genuit sancta Virgo, sed Deum verum; non nudum, sed incarnatum; non ex cælo corpus traducendum, & vt per canalem transeuntem, sed consubstantialem nobis carnem suscipientem, in se ipso sustentatam. Si enim cælitus corpus acceptum est, & non ex ea natura quæ secundum nos sumptum est; quæ utilitas humanationis? Humanatio enim*

Dei Verbi propter hoc facta est, vt ipsa quæ peccauit, & cecidit, & corrupta est natura, vinceret eum qui seduxerat tyrannum, & sic à corruptione liberaretur. Quemadmodum diuinus inquit Apostolus: *Quoniam per hominem mors, & per hominem resurrectio ex mortuis.* Si primum verum, & secundum. Quod si quidem dicit: *Primus Adam ex terra terrenus, secundus Dominus ex cælo:* non corpus dicit ex cælo, sed ostendit quod non nudus homo est. Ecce enim & Adam ipsum nominauit, & Dominum; & vtrumque simul significauit. Adam enim interpretatur terrigena: terrigena autem insinuat, quod hominis natura ex terra plantata est; Dominus vero diuinæ substantiæ est insinuatium. Rursus autem inquit Apostolus: *Misit Deus Filium suum vnigenitum, natum ex muliere:* non dixit per mulierem, sed ex muliere. Significauit igitur diuinus Apostolus, quod ipse est vnigenitus Filius Dei & Deus, qui ex Virgine natus est homo; & ipse qui ex Virgine natus est, Filius Dei & Deus est. Natus quidem corporaliter, secundum quod homo factus est, non in preplasmato homine inhabitans, quemadmodum in Prophetis, sed ipse substantialiter & veraciter factus homo, id est, in sua hypostasi animatam carnem anima rationali & intellectuâ sustentans, & ipse factus est illi hypostasis: hoc enim designat *natum ex muliere.* Quomodo enim ipsum Dei Verbum sub lege factum est, si non homo nobis consubstantialis factum est? Vnde iure optimo & pro veritate Deiparam incotaminatam nominamus Mariam: hoc enim nomen omne dispensationis mysterium commendat. Nam si Deipara est, quæ genuit; re vera Deus est, qui ex ipsa genitus est, re vera etiam & homo. Quomodo enim ex muliere genitus natusque Deus est ante sæcula hypostasin habens, nisi homo factus est? si autem ipse, qui ex muliere natus est, Deus est; vnus est profectò, qui ex Deo Patre natus est secundum diuinam & sine initio substantiam, & qui nouissimis temporibus ex Virgine natus est secundum initium habentem & temporalem substantiam, id est, humanam. Hoc autem vnâ hypostasin, & duas naturas, & duas natiuitates Domini nostri Iesu Christi significat. Christiparam autem nequaquam dicimus sanctam Virginem; quia ad renuendum vocabulû Theotocos (id est, Deipara, & Dei genitrix) seclusus,

stus, & odibilis, & cum Iudæis sapiens Nestorius id adinuenit, vt vas contumeliæ in contumeliam solius verè honoratę super omnem creaturam Deiparę, tameri ipse cum patre suo Diabolo disrumpatur. Nam & Dauid Rex Christus dicitur, & Aaron Princeps Sacerdotum: hæc enim vngebantur, Regnum & Sacerdotium: & omnis deifer homo, Christus (id est, vnctus) dici potest; sed non natura, Deus. Vnde & Deo odibilis Nestorius natus ex Virgine *Deiferum* dicere anhelauit. Nobis autem absit *deiferum* ipsum aut dicere, aut cogitare, sed Deum incarnatum. Ipsum enim Verbum caro factum est conceptum ex Virgine, proueniens quidem ex assumptione Deus, & ipsa iam caro ab ipso deificata: quasi tribus simul factis vna cum deductione ad esse, assumptione, existentia, & deificatione eius à Verbo. Et sic intelligenda & dicenda Deipara Virgo, non solum propter naturam Verbi, sed etiam propter deificationem humanę carnis; quorum simul conceptio & existentia miro operata sunt modo: conceptio quidem verbi, carnis autem in ipso Verbo existentia, ipsa Dei Matre ineffabiliter suppeditante plasfationem Plasfatori, & humanationem Deo factori vniuersi, & deificanti quod assumpsit: saluante vnione ea, quę vnita sunt, talia, qualia vnuebantur; non quidem diuinum dico solum, sed & id quod humanum Christi, & quod super nos, & quod secundum nos. Neque enim factum prius secundum nos, posterius factum supra nos, sed semper ex præcipua hypostasi ambo subistere: propterea quod ex ipso conceptionis articulo in ipso Verbo existentiam habuit. Quod igitur humanum est, secundum propriam naturam tale est; Dei verò & diuinum ineffabiliter, & super naturam. Præterea & carnis animatę proprietates gestit: illas autem suscepit dispensationis motus naturalis ratione, ordine secundum veritatem naturaliter obseruato.

Epiphanius in sermone de laudibus beatissime Virginis Marię. Quid dico, & quid proloquar? quo pacto beatam prædicabo glorię radicem? Solo enim Deo excepto cunctis superior existit, natura formosior est ipsis Cherubim, Seraphim, & omni exercitu angelico: cui prædicandę cęlestis ac terrena lingua minimè sufficit, immo verò nec Angelorum. Etenim ipsi quidem hymnum,

laudem, honorem protulerunt: non tamen eo modo eloqui pro dignitate potuerunt.

Idem eodem sermone. Per te, ó sancta Virgo, medius obstruccionis paries inimicitias dissoluit: per te pax cęlestis donata est mundo; per te illuminati sunt fines terrę; per te homines facti sunt Angeli; per te homines appellati sunt amici, serui, & filij Dei; per te homines muerunt esse conserui Angelorum, & cum eis familiariter conuersari; per te notitia cęlestis à terra transmittitur in cęlos; per te homines fiduciam habent in cęlo erga Altissimum; per te crux respandit per vniuersam terram, in qua quidem cruce pependit Filius tuus Christus Deus noster; per te mors conculcatur, & spoliatur infernus; per te occiderunt idola, & excitata est notitia cęlestis; per te cognouimus vnigenitum Filium Dei, quem sanctissima Virgo peperisti, Dominum nostrum IESVM Christum.

Hieronymus. Nos autem virgam de radice Iesse sanctam Mariam Virginem intelligamus, quę nullum habuit fructicem coherentem. de qua & suprã legimus: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium: & florem Dominum Saluatorem, qui dicit in Cantico canticorum: Ego flos campi, & lilium conuallium. Et alibi: Pulchrè quidam portam clausam, per quam solus Dominus Deus Israël ingreditur, & Dux cui porta clausa est, Mariam Virginem intelligunt: quę & ante partum, & post partum Virgo permanfit. Etenim tempore quo Angelus loquebatur: Spiritus sanctus veniet super te, & Virtus Altissimi obumbrabit te: quod autem nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei; & quando natus est, Virgo permanfit æterna. Item: Taceo de Anna & de Elisabeth, & cæteris sanctis mulieribus, quarum velut siderum igniculos clarum Marię lumen abscondit. *Rursus: Siquis fornicarię coniungitur, vnum corpus efficitur; & in lege præceptum est, non solum reos, sed & conscios criminum obnoxios esse peccati: quomodo Ioseph, cum crimen celaret vxoris, iustus scribitur? Sed hoc testimonium Marię est: quod Ioseph sciens illius castitatem, & admirans quod euenerat, celat silentio cuius mysterium nesciebat. Et alibi: Exiet virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Virga Mater est Domini, simplex, pura, sincera, nullo extrinsecus germine co-**

haren-

DEIPARÆ VIRGINIS.

631

hærente, & ad similitudinem Dei vnione
fœcunda. Virgæ flos Christus est, dicens:
Cant. 2. *Ego flos campi, & lilium conuallium.* Qui
Dan. 2. & in alio loco lapis prædicatur abscissus de
monte sine manibus: significante Propheta
Virginem nasciturum de Virgine. *Rursus*
lib. 1. *idem: Elizabeth & Zacharias (quo testimo-*
aduers. *nio quali impenetrabili vteris clypeo) nos*
Pelagianor. *docere possunt, quanto inferiores sunt bea-*
tæ Mariæ Matris Domini sanctitate, quæ
Luca 1. *conscientia in se habitantis Dei libere pro-*
clamat; Ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes; quia fecit mihi magna qui
potens est, & sanctum nomen eius. Et mi-
sericordia eius à progenie in progenies, timen-
tibus eum. Fecit potentiam in brachio suo.
In quo animaduerte, quòd beatam se esse
dicat, non proprio merito atque virtute, sed
Dei in se habitantis clementia.

Chrysostomus. Precibus, Domine, eius
quæ genuit te Deiparæ & semper Virginis
Mariæ, Sanctorum omnium, Potestatum
spiritualium, pretiosi Prophetæ, Præcurso-
ris, ac Baptista Ioannis, sanctorum glorio-
forum Apostolorum, & S. Nicolai, cuius
& memoriam celebramus, miserere, & ser-
ua nos. *Ibidem:* Defende, serua, misere-
re, custodi nos Deus tua gratia. Sanctissimæ,
incontaminatæ, super omnes benedi-
ctæ, gloriosæ Domine nostræ Deiparæ, &
semper Virginis Mariæ, cum omnibus San-
ctis memoriam agentes, nosmetipsos, & in-
uicem, & omnem vitam nostram Christo
Deo nostro commendemus. *Quod identi-*
dem repetit. *Rursus:* In memoriam & ho-
norem Virginis Mariæ & Sanctorum (vt Ec-
clesia Romana facit) offert sacrificium. *Præ-*
terea inquit: Offerimus tibi rationalem hunc
cultû pro in fide requiescentibus maioribus;
Patribus, Patriarchis, Prophetis, & Aposto-
lis, Præconibus, Euangelistis, Martyribus,
Confessoribus, continentibus, & omni spi-
ritu in fide initiato; præcipuè pro sanctissi-
ma, immaculata, super omnes benedicta
Domina nostra Deipara & semper Virgine
Maria. Vt verè dignum & iustum est glo-
rificare te Deiparam, & semper beatissimam,
& penitus incontaminatam Matrem Dei
nostri, honotatiorem Cherubim, & glorio-
siorem incomparabiliter Setaphim, quæ ci-
tra corruptionem Deum peperisti, vetè De-
iparam te magnificamus. *Aue gratia plena*
Maria, Dominus tecum, benedicta tu in mu-

lieribus, & benedictus fructus ventris tui;
quoniam Saluatorem animarum peperisti
nostratum. *Et inferius:* Deus remitte, di-
mitte, ignosce mihi peccati peccata mea,
& voluntaria, & inuoluntaria, siue in cog-
nitione, siue in ignotantia, siue in verbo,
siue in opere, siue in concupiscentia feci,
omnia ignosce: quoniam bonus, & huma-
nus, longanimis, & multæ misericordiæ. Et
intercessione immaculatæ Domine nostræ
Deiparæ, & semper Virginis Mariæ, dignum
me fac, vt sine condemnatione accipiam
immaculatum tuum donum in remissio-
nem peccatorum, in vitam æternam, in pur-
gationem malatum meatum cogitationum,
in illustrationem mandatorum tuorum: quo-
niam te decet gloria, & honor, & adora-
tio Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum,
nunc, & semper, & in sæcula sæculorum.
Amen.

Et post paulo: Gratias agimus tibi Do-
mine, humane benefactor animarum no-
strarum, quoniam & hodierno die digna-
tus es nos supercaelestibus tuis & immor-
talibus mysterijs, dirige nostram viam, & con-
firma nos in timore tuo omnes, custodi vi-
tam nostram, stabili nostros gressus, preci-
bus & supplicationibus sanctæ Deiparæ, &
semper Virginis Mariæ & omnium San-
ctorum.

Augustinus. Adest nobis, dilectissimi, Ser. 2. de Annunt. tom. 10.
optatus dies beatæ ac venerabilis semper Vir-
ginis Mariæ; idè cum summa exultatione
gaudeat terra nostra, tantæ Virginis illu-
strata die solemnî. Hæc est enim flos cam-
pi, de qua ortum est pretiosum lilium con-
uallium, per cuius partum mutatur natura
Protoplastorum, deletur & culpa. Præci-
sum est in ea illud Eux infelicitatis elogium,
quo dicitur: *In dolore paries filios tuos:* quia Genes. 3.
ista in læticia Dominum peperit. Eua enim
luxit, ista exultauit: Eua lachrymas, Ma-
ria gaudium in ventre portauit; quia illa
peccatorem, ista edidit innocentem. Virgo
quippe genuit, quia virgo concepit; inui-
olata peperit, quia in conceptu libido non
fuit: vtrobiq; miraculum, & sine corrup-
tione gtauida, & in partu Virgo puerpe-
ra. Descendit Angelus de cælo missus à Pa-
tre Deo in nostram redemptionis exordium,
ac beatam salutando Mariam; *Aue,* ait gra-
tia plena, Dominus tecum. Impleta est ergo
gratia, & Eux euacuata est culpa. Maledi-
GG 4 6io

Cant. 2.
Dan. 2.

lib. 1.
aduers.
Pelagianor.

Luca 1.

In Litur-
gia sive
Missæ
tom. 5.

In eadem

Genes. 3.

Luca 1.

ctio Eux in benedictionem mutatur Mariae. *Aue*, inquit, *gratia plena*; *Dominus tecum*: tecum Dominus in corde, tecum in ventre, tecum in utero, tecum in auxilio. Gratulare beata Virgo: Christus Rex è cælo suo incarnatur in utero tuo: ex sinu Patris in uterum dignatur descendere Matris. *Benedicta tu*, inquit, *in mulieribus*, quæ vitam & viris & mulieribus peperisti. Mater generis nostri pœnam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo; auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria; Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit; illa percussit, ista sanauit. Pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur: lata igitur Maria gestat infantem, exultans amplexatur Filium, portat à quo portabatur. *Paulò inferius*: O beata Maria, sæculum omne captiuum tuum deprecatur assensum; te apud Deum mundus suæ fidei obsidem fecit: noli morari Virgo, nuntio festinanter responde verbum, & suscipe Filium: da fidem, & senti virtutem. *Ecce*, inquit, *ancilla Domini, fiat mihi secundum verbū tuam*. Nec mora, reuertitur nuntius, & virginalem thalamum ingreditur Christus: efficitur subito prægnans beata Dei Genitrix, & cuncta per sæcula prædicatur felix. *Rursus*: Recole, Maria, in libro Eliaæ Prophetæ Virginem, quam parituram legisti; & gaude atque exulta, quia tu esse meruisti. *Et subditur*: O felix obedientia, ô insignis gratia, quæ dum fidem dedit humiliter, cæli in se opificem incorporauit! Impleuit in ea Dominus, quod dudum prædixerat; *Obedientiam*, inquit, *malo quam sacrificium, & scientiam Dei, plusquam holocausta*. Hæc fuit vera obedientia, omniq̃ue sacrificio gratior; hæc voluntas cunctis hostijs acceptior; hinc promeruit gloriam, quam ipsa postmodum hausit. *Ecce*, ait, *ex hoc beatam me dicent omnes generationes*. O beata Maria, quis tibi dignè valeat iura gratiarum, ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perditō? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persoluat, quæ solo tuo commercio recuperandi aditum inuenit? Accipe itaque quascumque exiles, quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones; & cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, & re-

porta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile, quod per te ingerimus: fiat impetrabile, quod fida mente poscimus. Accipe quod offerimus, redona quod rogamus, excusa quod timemus; quia tu es spes vnica peccatorum: per te speramus veniam delictorum, & in te, beatissima, nostrorum est expectatio præmiorum. Sancta Maria, succurre miseris: iuua pusillanimes, resoue flebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro deuoto sæmineo sexu: sentiant omnes tuum iuuamen, quicumque celebrant tuam commemorationem. Assiste parata votis poscentium, & repende omnibus optatum effectum: sint tibi studia assidue orare pro populo Dei, quæ meruisti benedicta Redemptorem ferre mundi, qui viuuit & regnat in sæcula sæculorum.

Idem. Adest nobis, dilectissimi Fratres, *in festo Assump. ser. 2.* dies valdè venerabilis, dies omnium Sanctorum solemnitates præcellens. Adest, inquam, dies inclyta, dies præclara, in qua è mundo migrasse creditur Virgo Maria. Et ideò laudes intonet vniuersa terra cum summa exultatione, tantæ Virginis illustrata excessu: quia indignum valde est, vt illius recordationis solemnitas sit apud nos sine maximo honore, per quam meruimus Auctorem vitæ suscipere: satisque præposterum iudicium est, vt cum sanctorum celebramus victorias Martyrum, illius solemnitate illis non præferamus, quæ huic mundo edidit Principem Martyrum. In hac siquidem die competenter Sponso illi caelesti proclamatur beata Virgo: *Tenuisti manum dexteram Psal. 71. meam, & in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me*. Hodie, inquam, & ipsa à Sponso, Filio, & Domino, congrue audiuit: *Iam hyems transijt, imber abijt & recessit; surge proxima mea, Sponsa mea, columba mea, & veni*. Hæc ideò dicimus, quia sicut iam in consuetudinem suscepit Ecclesia, hodierna die ad cælos assumpta fuisse creditur Virgo Maria. *Et rursus*: Loquamur aliquid de laudibus sacratissimæ Virginis. Sed quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in eius laudibus referemus, cum, etiamli omnium nostrum membra verterentur in linguas, eam laudate sufficeret nullus? Altior cælo est, de qua loquimur; abyssò profundior, cui laudes dicere conamur. Hæc est enim, quæ sola meruit Mater & Sponsa vocari. Hęc primæ matris dama-

na re-

Ibidem.
Isaia 7.

Osai 6.

Luca 1.

Eod. Ser.

Gen. 1.
Luc. 1.

na resoluit, hæc homini perduto redemptionem adduxit. Mater enim generis nostri peccatam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem edidit mundo: auctrix peccati Eva, auctrix menti Maria: Eva occidendo obfuit, Maria viuificando profuit: illa percussit, ista saauit. Hæc enim mirabili atque inæstimabili modo omnium rerum & suum peperit Saluatorem. Quæ hæc Virgo tam sancta, ad quam venire dignaretur Spiritus sanctus? Quæ tam speciosa, vt eam Deus sibi eligeret Sponsam? Quæ tam casta, vt esse posset Virgo post partum? Hæc est Dei templum, fons ille signatus, & porta in domo Dei clausa. Ad hanc namque, vt dixi, Spiritus sanctus descendit, hanc virtus Altissimi obumbravit. Hæc est immaculata corru, fecunda partu; Virgo lactans, Angelorum & hominum cibum nutriens. Merito namque beata singulari à nobis præconio extollitur, quæ singulare commercium mundo præbuit. Denique tantum se ad cæli fastigia subleuauit, vt Verbum in principio apud Deum de superna cæli arce susceperet. O felix Maria, & omni laude dignissima! O Virgo Dei Genitrix gloriosa! O sublimis puerpera, cuius visceribus Auctor cæli terræque committitur. O felicia oculo lactantis labijs impressa: cum inter crebri indicia reptantis infantie, vt pote verus ex te Filius, tibi Matri alluderet, cum verus ex Patre Dominus imperaret. Nam Auctorem tuum ipsa concipiens edidisti in tempore puerberem, quem habebas ante tempora Conditorum. O felix puerperium, lætabile Angelis, optabile Sanctis, necessarium perditis, congruum profligatis! Qui post multas assumptæ carnis iniurias, & ad vltimum verberatus flagris, potatus felle, affixus patibulo, vt te veram Matrem ostenderet, verum se hominem patiendi monstrauit. Sed quid dicam pauper ingenio, cum de te quicquid dixerò, minor laus est, quam dignitas tua meretur? Si cælum te vocem, altior es; si Matrem gentium dicam, præcedis; si formam Dei appellem, digna existis; si Dominam Angelorum vocitem, per omnia tu esse probaris. Quid ergo de te dignè dicam, quid referam, cum non sufficiat lingua carnis tuas enarrare virtutes? Has interim laudes subeat lingua carnis, quas semper ardentè profert anima. Nunc nostras peto vt aures doctrinarum tuarum demulceas organis. Plaudat nunc tympanis scena tuis, & veloces articuli puerperæ concre-

pent. Concinant lætantes chori, & alternantibus modulis dulcifona carmina misceantur. Audiamus, Fracres, audiamus pro mentis affectu, audiamus quemadmodum tympanistiarum doctrinis concrepet beata Virgo Maria-audiamus inquam, & huic harmoniæ moribus respondeamus. Denique cum hæc mulier beatissima ab Angelo iam salutata, Spiritu sancto repleta, plenitudine diuinitatis afflata, ad Elizabeth venisset cognatam, post exultationem Ioannis in vtero matris, hæc Domino decantauit cantica laudis: *Magnificat anima mea Dominum, & exultauit spiritus meus in Deo saluari meo, &c. Et insequens, ubi ex deuotione quedam repetit Augustinus: Quas ergo tibi laudes fragilitas humani generis persoluet, quæ solo tuo commercio recuperandi aditum inuenit? Accipe itaque quascumque exiles, quascumque meritis tuis impares gratiarum actiones; & cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces in terra sacrarium exauditionis, & reporta nobis gratiam reconciliationis. Sit per te excusabile quod per te ingerimus: accipe quod offerimus, impetra quod rogamus, excusa quod timemus; quia nec potior meritis inuenimus quam te, ad placandam iram Iudicis, quæ meruisti esse Mater Redemptoris & Iudicis. Succurre ergo miseris, iuuua pusillanimes, refoue flexiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro monachorum choro, exora pro deuoto fœmineo sexu: sentiant omnes tuum iuuamen quicumque deuotè celebrant tuum nomen. Sit tibi compassio super affectis, sit pius affectus super cælorum peregrinis; & cum te lætantem semper aspicias, fletus nostros, quæsumus, ipsa ad Deum admittas, eumque vt proprium Filium pro nobis interpelles. Nos enim adhuc in terra hac affligimur, persequimur, iniurijs lacessimur, opprobrijs afficimur, esurimus, sitimus, somnum patimur, in carcere retinemur: Tu verò in cælestibus regnis prælata es cunctis Virginum choris; tu Agnum, quocumque perrexerit, sequeris: tu virgineos choros, & ab inceniæ carnis illecebris alienos, per albertia lilia, rosasque vernantes, ad fontes perennis vitæ potandos inuitas: tu in illa Beatorum felicissima regia primi ordinis dignitatem adæpta, plantis rotidis oberrans inter paradisi amœnitatem, gramineosque crocos, tenero poplite pergis, felicique palma violas immarcescibiles carpis: tu concinis sine*

Cant. 4.
Ezech. 44.

Ioh. 1.

Luc. 2.

Matth. 27.

Luc. 1.

sine

sine choris coniuncta summis: Angelis Archangelisque sociata, indetesta voce *Sanctus* clamare non cessas: tu in cubiculo Regis beatitudinem gemmis & margaritis ornata assistis: tibi thronus regius ab Angelis collocatur in aula æterni Regis, teque ipse Rex Regum & Matrem vetam, & decotam Sponsam patris nostratum diligas, amotis amplexu sibi affociat. Nec mirum, si dignetur tibi aggaudere Deus tegnans, quem tu paruulum ex te hominem natum toties osculata es in tertis. Has ergo tuas felicitates possidens, conuettere ad nostratum miseratum salutem. Inter hæc igitur, Fratres, cum toto mentis affectu beatissimæ Virginis nos intercessionibus committamus, omnes eius patrocinia omni nisu imploremus; ut dum nos supplici eam obsequio frequentamus in tertis, ipsa nos sedula prece commendate dignetur in cælis. Neque enim dubium, quæ metuit pro liberandis prosetre pretium, posse plus omnibus liberatis impendere suffragium. Sed quid nobis prodest hanc interpellare vocibus, nisi etiam humilitatis eius exempla teneamus? Curemus ergo, dilectissimi Fratres, ut cum huius diei festiuitati interesse cupimus, vestimentis humilitatis atque chantatis induti appareamus. Non nos inuidia alienæ felicitatis totqueat, non ita vsque ad diuisionem dilaniet, nõ cupiditas Christum à nobis exciudat, non sæculi tristitia exutat, non prosperitas eius incaute decipiat, nõ luxuria inquinat, nõ immunditia polluat, non elatio corrumpat, non superbia inflat: ut dum virtutibus ornatos, charitate conuinctos, humilitate fundatos, beata Dei Genitrix sue nos interesse festiuitati perspexerit, ardentius nobis subuenire festinet apud Filium & Dominum suum **I E S V M** Christum Deum & Saluatorem nostrum, qui coronis perennis regni glorificat Sanctos suos, & est æterna laus & expectatio omnibus electis eius. Ipsi gloria, virtus, potestas æterna, & nunc, & semper, per immortalia sæcula sæculorum. Amen.

Hom. 6.
contra Nestoriorum
dicta
Ephesi.

Psal. 132.

Cyrillus Alexandrinus. Alacrem video congregationem Sanctorum omnium, qui hic promptè à sancta Deipata Matia Virgine vocati conuenerunt: ideoque, licet in multa degam tristitia, in gaudium tamè me ista sanctorum Pattum presentia conuertit. Adimpletum nunc apud nos est dulce illud verbum, quod Psalmista Dauid dixit, *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum, habitare fratres in idipsum.* Salue itaque per nos sancta ac my-

stica Tias, quæ nos omnes ad Ecclesiam sanctæ Mariæ Deiparæ conuocasti. Salue per nos sancta Deipata, pretiosus totius orbis thesaurus, lampas inextinguibilis, corona virginitatis, sceptrum rectæ doctrinæ, templum insolubile, locus eius qui loco capi nequit; Mater & Virgo, per quam in Euangelij benedictus nominatur, qui venit in nomine Domini. Salue, quæ incomprehensibilem in sancto virginali utero comprehēdisti; per quam sancta Tias per vniuersum orbem glorificatur & adatur, per quæ cælum exultat, per quam Angeli & Archangel. lætatur, per quam Dæmones fugantur, per quam Diabolus tentator cælo decidit, per quam prolapsum plasma in cælum recipitur; per quam vniuersa creatura, idolorum vesania detenta, ad cognitionem veritatis venit; per quam sanctum contingit Baptisma credentibus, per quam oleum est exultationis, per quam per totum orbem fundatæ sunt Ecclesiæ, per quam gentes ducuntur ad poenitentiam. Et quid multa commemoro? per quam vnigenitus Dei Filius ihs qui in tenebris & vniuersa moris sedebat lux respandit, per quam Prophetæ prænuntiant, per quam Apostoli salutem gentibus predicant, per quam mortui excitantur, per quam Reges regnant, per sanctam videlicet Trinitatem. Et quis adeo valet eloquio, ut plurimum laudatam Matiam satis celebret? Ipsa & Mater est & Virgo. O rem admittendam! miraculum hoc me stupidum reddidit.

Leo primus. Præcesserant quidem multa documenta, quæ corpoream natiuitatem Domini manifestis indicijis declararent: siue cum beata Maria Virgo secundandam se Spiritu sancto, parituramque Dei Filium audiuit & credidit; siue cum ad salutationem ipsius in utero Elisabeth nondum natus Ioannes prophetica exultatione commotus est, quali etiã intra matris viscera iam clamaret: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi.*

Idem. An fortè ideò putauit Dominum nostrum **I E S V M** Christum non nostræ esse naturæ, quia missus ad B. Mariam Angelus ait: *Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque, & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei;* ut quia conceptus Virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti? Sed non ita intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, ut per nouitatem creationis

ptoprie-

Ser. 5 de
Epiphania.

Luce 1.

Ioan. 1.

In epist.
ad Clau.

Luce 1.

proprietas remota sit generis: fecunditatem enim Virgini Spiritus sanctus dedit, veritas autem: corpotis sumpta de corpore est, & edificante sibi Sapientia domum, *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis*; hoc est, in carne quam sumpsit ex homine, & quam spiritus vitæ rationalis animavit.

Provi. 9. Ioan. 1. *In 1. Reg. cap. 1.* *Isaia 2.* *Gregorius Magnus.* Potest autem huius montis Ramathaim Sophim nomine beatissima semper Virgo Maria Dei Genitrix designari. Mons quippe fuit, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem electionis suæ dignitate transcendit. An non mons sublimis Maria, quæ, vtr ad conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritum verticem supra omnes Angelorum choros, usque ad solum Deitatis erexit? Huius enim montis præclarissimum dignitatem Isaïas varicinarus ait: *Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium.* Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ supra omnes Sanctos refulit: nã sicut mons altitudinem, ita domus designat habitacionem. Mons quippe & domus aptè dicitur, quæ dum incomparabilibus est illustrata meritis, Dei vnigenito, in quo recumberet, sacræ præparauit vterum. Nam mons in vertice montium Maria non fieret, si supra Angelorum altitudinē hanc diuina fecunditas non leuaret: & domus Domini nõ fieret, si in eius ventre per assumptam humanitatem Verbi diuinitas non iaceret. Sed rectè mons frugifer dicitur, de qua optimus fructus, id est, nouus homo generatur: quam certè in fecunditatis suæ gloria pulchram ornatamq; Propheeta respiciens, ait; *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.* De huius namque montis fructu Dauid Deo exultans ait: *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes, terra dedit fructum suum.* Terra quippe fructum suum dedit, quia quem Virgo peperit, non concepit material opere, sed sancti Spiritus obumbratione. Hinc eidem Regi & Prophætæ à Domino dicitur: *De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.* Hinc Isaïas ait: *Erit fructus terra sublimis.* Nam quem Virgo genuit, non solum homo factus fuit, sed etiam potens Deus. De hoc fructu ad eandem beatam Virginem Elisabeth salutante dicitur; *Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.* Rectè igitur mons Ephraim dicitur, quæ, dum ineffabili dignitate diuinæ generationis attollitur,

in eius fructu arida humanæ conditionis germina reuircunt.

*Addere libet locum ex Origene, propter doctrina pietatem & auctoritatem. Hom. 1. in diuersos, in cap. 1. Matth. Hac, inquit, eo (Ioseph) cogitante. Quærendum est nobis, numquid cogitauerit, vt occurrere eam dimitteret: & si cogitabat, vt eam dimitteret, & si ita suspicionem in eam habebat, quomodo iustus erat? Si ergo non est suspicatus, vel tale aliquid cogitauerit; cur eam dimittere volebat, vt immaculatam & sanctam veller dimittere? iniustum enim & hoc erat. Sed simplicitatem sensus audi huius orationis. Iustus erat Ioseph, & illa Virgo immaculata erat; sed idem eam dimittere volebat, quoniam virtutem mysterij, & sacramentum quoddam magnificum in ea cognoscebat, cui approximare se indignum existimabat. Ergo humilians se ante rantam & tam ineffabilem rem, quærebat se longè facere: sicut & beatus Perrus Domino se humilians aiebat; *Recede à me, Domine, quoniam ego peccator sum*: vel sicut ille Cenrurio ad eundem Dominum mirtens dicebat; *Non sum dignus, vt intres sub tectum meum; quia neque me ipsum dignum existimaui ad te venire*: vel sicut sancta Elisabeth ad ipsam beatam Mariam locuta est, dicens; *Et vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me?* Sic & Ioseph iustè humilians sese in omnibus, cauebat & timebat sibimeripsi, tantæ sanctitatis coniunctionem adhibere. Idcirco occurrere volebat eam dimittere: dimittam eam, dicens, & à me longè faciã eam, & à cognitione mea; maior est enim eius dignitas, superexcellit eius sanctitas, nec meæ congruit indignitati. Idem volebat occurrere dimittere eam. *Hac ergo eo cogitante, Angelus Domini per visum apparuit illi, dicens: Quid dubitas o Ioseph? quid imprudenter cogitas? quare irrationabiliter meditaris? Deus est enim qui generatur, Virgo quæ generat: huius generationis minister es, & non latgitor; seruus, & non Dominus; mancipium, & non plasmator. Propterea ministra, serua, custodi, ser cura, intède & huic qui nascitur, & huic quæ generat.**

Idem eadem homilia: Ioseph fili Dauid, ne timueris accipere Mariam Coniugem tuam. Ne rimueris, ne trepidaueris, ne conturberis, sed securus & intrepidus accipe eam secundum legis præceptum Vxorem tibi nominatam; sed secundum nuptiarum consuetudinem & coniunctionem longè alienam. Accipe ergo eam

eam sicut commendatum cælestem thesaurum, deitatis diuitias; sicut plenissimam sanctitatem, sicut perfectam iustitiam. Accipe eam sicut Vnigeniti mansionem, sicut honorabile templum, sicut domum Dei, sicut Creatoris omnium propriam, sicut Regis cælestis Sponsi domum immaculatam. Ita ergo Ioseph fili David, ne timeas accipere eam tibi commendatam, tuæ religiositati creditam; serua, serua curam, attende; fugiens ab Herode duc in Aegyptum; iterum remeaturus post Herodis mortem, deduc in terram Israël. *Ne timueris accipere Mariam Coniugem tuam.* Coniugem audiens non expauescas, non conturberis, nec tu, neque quisquam sequentium usque in consummationem sæculi. Coniugem eam dico propterea, vt Diabolo virginitatem eius occultem, & vt Iudæorum prauitatem excludam atque deiciam, & legis instituta non destruem: & in consequentibus demonstrabo, quoddam ista nec tua Coniugij secundum consuetudinem coniugij habeatur,

ibid.

nec iste qui generatur tuus Filius esse credatur. *Quod enim ex ea nascitur, de Spiritu sancto est.* Quia scilicet cooperator huius natiuitatis Spiritus sanctus est.

Verum hæc hæc hactenus sat multa ex veteribus Patribus. Nam qui recentiores fuerunt, non minorem in Deiparam Virginem deuotionem conceperunt, ad maiores etiam Virginis sacrosanctæ laudes (si quid tamen addi potuit) aspirarunt, & in finem esset, si omnium conari vellemus præconia in Virginem recensere. Illud igitur eligamus, Fratres, vt silentio potius mystico & humili illam laudemus, & profiteamur maiorem esse omni nostro encomio, superiorem omnino nostra prædicatione; esse nos indignos qui illam laudemus. Quas laudes in illam conferunt Angeli & Sancti Dei, quas Ecclesia, illi nos voluntate & deuotione nostra offeramus, illam excellenti sua veneratione adoremus, illam innocens in Christo IESU Domino nostro, Amen.

Deo gratiæ, & Deiparæ Mariæ Virgini.

I N D E X
A D N O T A T I O N U M
E T I M A G I N U M
I N E V A N G E L I A D O M I N I C A L I A

ordinem temporis ipsius Euangelicæ
historiæ continens.

1. **A**nguntatio. Anotatione cvij.
pag. 401.
2. *Visitatio.* cxlix. 577.

ANNO VITÆ CHRISTI.

3. *Natiuitas Christi.* v. 16.
4. *In aurora de Pastoribus.* vj. 23.
5. *Circumcisio Christi* vij. 29.
6. *Aduentus Magorum.* viij. 32.
7. *Adoratio Magorum.* ix. 35.
8. *Purificatio.* xx. 78.

ANNO CHRISTI XII.

- Dominica prima post Epiphaniam.
9. *Cum Doctõribus disputat* I E S V S. X. 43.

ANNO CHRISTI XXIX.

- Dominica quarta Aduentus.
10. *Ioannes concionatur* iiij. 11.
Dominica tertia Aduentus.
11. *Mittunt Iudæi ad Ioannem.* iij. 8.

ANNO XXX.

- Dominica prima Quadragesimæ.
12. *Tentat Christusum Damon.* xxv. 90.
13. *Secunda & tertia tentatio.* xxvj. 92.
14. *Angeli ministrant Christo.* xxvij. 95.

ANNO XXXI.

- Dominica ij. post Epiphaniam.
15. *Nuptiæ ad Cana Galileæ.* xj. 46.
Feria ij. post Dominicam iiij.
Quadragesimæ.
16. *Eycit primò vendentes de Templo.* lvij.
177.

- Dominica quarta post Pentecosten.
17. *De copiosa captura piscium.* cxxxj. 507.
Feria quinta post Dominicam iij.
Quadragesimæ.
18. *Sanatur socrus Petri.* l. 157.
Dominica quinta post Pentecosten.
19. *Compefcitur iracundia.* cxxxij. 512.
Feria vj. post Cineres.
20. *De dilectione inimici.* xxüj. 84.
Feria iiij. Cinerum.
21. *De ieiunio.* xxj. 80.
22. *De thesaurizatione.* xxij. 82.
Dominica xiiij. post Pentecosten.
23. *Docet Christus fiduciam habendam Deo.*
cxxxix. 535.
Dominica prima post Pentecosten.
24. *Docet Christus; Estote misericordes.*
cxxxvij. 496.
Dominica septima post Pentecosten.
25. *Cauendũ à falsis Prophetis.* cxxxij. 517.
Dominica iij. post Epiphaniam.
26. *Mundatur leprosus.* xij. 52.
27. *Sanatur seruus Centurionis.* xiiij. 54.
Feria quinta post Dominicam iiij.
Quadragesimæ.
28. *Ad Naim suscitatur filius viduæ.* lx. 184.
Dominica quarta post Epiphaniam.
29. *Sedat procellam maris* I E S V S. xiiij. 57.
Dominica xvij. post Pentecosten.
30. *Sanatur paralyticus.* cxlij. 548.
Dominica xxiiij. post Pentecosten.
31. *Sanatur Hemorrhoißa, suscitatur filiã*
Iairi. cxlvij. 565.
Dominica secunda Aduentus.
32. *Mittit Ioannes duos Discipulos ad* I E S V M. ij. 6.
Dominica xij. post Pentecosten.
33. *Incidit in latrones viator.* cxxxvij. 530.
Feria v. post Dominicam in Passione.
34. *Vngit pedes IESV Magdalena.* lxix. 209.

H H ANNO

INDEX.

ANNO XXXII.

- Feria vj. post Dominicam iij.
 Quadragesimæ.
35. *De Samaritana.* lj. 160.
 36. *De eadem Samaritana.* liij. 164.
 Dominica xx. post Pentecosten.
 37. *Filium Reguli sanat IESVS.* cxliij. 555.
 Dominica Sexagesimæ.
 38. *Parabola seminantis.* xvij. 66.
 Dominica quinta post Epiphaniam.
 39. *Parabola de zizanijs.* xv. 60.
 Feria secunda post Dominicam tertiam
 Quadragesimæ.
 40. *Male accipitur IESVS in patria.* xlvij.
 145.
 Dominica quarta quadragesimæ.
 41. *Quicquid agunt Discipuli iubente Christo,*
postea trans mare nauigant. liij. 168.
 42. *Docet & sanat languidos, distribuuntur*
turbæ quasi per contubernia. lv. 171.
 43. *Satiat quinque millia hominū.* lvj. 174.
 Sabbato post Cineres.
 44. *Ambulat super mare IESVS.* cxliij. 87.
 Dominica iij. Quadragesimæ.
 45. *Sanatur Demoniacus cæcus & mutus.*
 xlvj. 141.
 Feria quarta post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
 46. *Querunt signa à IESV Iudæi.* xxx. 101.
 Feria sexta post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
 47. *Sanatur languidus.* xxxij. 108.
 Dominica xvj. post Pentecosten.
 48. *Sanatur hydropticus.* cxl. 538.
 Dominica secunda post Pentecosten.
 49. *Vocatio ad cenam magnam.* cxxix. 500.
 Feria tertia post Dominicam in Passione.
 50. *Non ascendit ad festum IESVS: querunt*
eum Iudæi. lxvij. 202.
 Feria iij. post Dominicam iij. Quadrag.
 51. *Docet IESVS, concitantur contra eum*
Iudæi. lvij. 178.
 Feria secunda post Dominicam in Passione.
 52. *Mittunt Iudæi ministros ut IESVM com-*
prehendant. lxvj. 200.
 Sabbato post Dominicam iij. Quadrag.
 53. *Liberatur Adultera.* liij. 166.
 Sabbato post Dominicam iij. Quadrag.
 54. *Docet IESVS in templo.* lxiiij. 194.
 Feria secunda post Dominicam ij. Quadrag.
 55. *Incredulis prædicat damnationem IESVS.*
 xxxliij. 114.

Dominica Passionis.

56. *Acerriba confutatio Iudæorum, & eorum*
contra IESVM conatus. lxxv. 197.
 Feria iij. post Dominicam iij. Quadrag.
 57. *Sanatur cæcus natus,* lix. 181.
 Dominica secunda post Pascha.
 58. *De Pastore bono, ostio, ostiario, ouili.* cxxj.
 467.
 Feria quarta post Dominicam in Passione.
 59. *Malitiosè Iudæi IESVM interrogare*
aggrediuntur. lxvij. 205.
 Feria quarta post Dominicam iij. Quadrag.
 60. *Explicat doctrinam de Traditionibus.*
 xlix. 152.
 Feria quinta post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
 61. *De Canana.* xxxj. 104.
 Dominica xj. post Pentecosten.
 62. *Sanat IESVS surdum & mutum.* cxxxvj.
 527.

ANNO XXXIII.

- Sabbato post Dominicam j. Quadrag.
 63. *Transfiguratio Christi.* xxxiiij. 111.
 Dominica octaua post Pentecosten.
 64. *Villicus accusatur.* cxxxliij. 511.
 Dominica iij. post Pentecosten.
 65. *De oue centesima, & decima drachma per-*
ditâ. cxxx. 503.
 Sabbato post Dominicam secundam
 Quadragesimæ.
 66. *De Prodigio adolescentæ.* xliij. 135.
 67. *Profundit omnia Prodigus adolescens.*
 xliij. 136.
 68. *Fit subulcus.* xliiiij. 137.
 69. *Accipit illum Pater benignissimè.* xlv.
 138.
 Feria tertia post Dominicam tertiam
 Quadragesimæ.
 70. *Docet humilitatem Discipulos, & corre-*
ptionem fraternam. xlviij. 149.
 Dominica xxj. post Pentecosten.
 71. *De singulari inhumanitate serui Regij, &*
ingratitude. cxlv. 558.
 Dominica Septuagesimæ.
 72. *De conuentione ex denario diurno.* xvj.
 62.
 Feria v. post Domin. secundam Quadrag.
 73. *De diuine Epulone.* xxxviij. 124.
 74. *De morte Epulonis & Lazari.* xxxviij.
 126.
 75. *Ex Inferno interpellat Abrahamum*
Epulo frustra. xxxix. 127.

Feria

I N D E X.

- Feria sexta post Dominicam quartam
 Quadragesimæ.
76. *Mittuntur nuntij à sororibus de graui morbo Lazari.* lxx. 186.
77. *Venit IESVS Bethaniam.* lxxij. 188.
78. *Suscitat Lazarum IESVS.* lxxij. 191.
- Feria sexta post Dominicam Passionis.
79. *Concilium de nece IESV.* lxx. 212.
- Dominica Quinquagesimæ.
80. *Praenuntiat IESVS suam crucem Apostolis.* xvij. 71
- Dominica xij. post Pentecosten.
81. *Curat IESVS decem leprosos.* cxxxvij. pag. 533.
- Feria iij. post Dominicam secundam
 Quadragesimæ.
82. *Petijio matris filiorum Zebedæi.* xxxvj. 121.
83. *Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.* xix. pag. 75.
- Feria ij. Maioris Hebdomadæ.
84. *Cena apud Simonem leprosum.* lxxj. 216.
- Dominica in Ramis Palmarum.
85. *Ducitur asina & pullus ad IESVM.* lxxij. 221.
86. *In conspectum Ierusalem venis IESVS.* lxxij. 223.
87. *Ingressus solemnis in ciuitatem.* lxxij. 229.
- Feria ij. post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
88. *Eijcit iterum IESVS vendentes de templo.* xxix. 99.
- Sabbato post Dominicam Passionis.
89. *Veniunt Gentiles ad IESVM.* lxxv. 233.
- Dominica decima post Pentecosten.
90. *De Pharisæo & Publicano.* cxxxv. 524.
- Feria vj. post Dominicam secundam
 Quadragesimæ.
91. *Paterfamilias plantat vineam, & locat agricolis.* xl. 129.
92. *Extra vineam filium occidunt.* xlj. 132.
- Dominica xix. post Pentecosten
93. *Facit Rex nuptias filio.* cxliij. 551.
- Dominica xxij. post Pentecosten.
94. *De soluendo tributo.* cxlvj. 561.
- Dominica xvij. post Pentecosten.
95. *De primo mandato interrogatur IESVS.* cxlj. 541.
- Feria iij. post Domin. ij. Quadragesimæ.
96. *Quomodo credendum docentibus Pharisæis & Scribis.* xxxv. 117.
- Dominica xxiiij. post Pentecosten.
97. *De Anichristo.* cxlvij. 573.
- Dominica prima Aduentus.
98. *Quæ iudicium vniuersale proximè præcedent.* j. 1.
- Feria ij. post Dominicam j. Quadrag.
99. *Iudicium vniuersale.* xxvij. 96.
- Feria quinta Hebdomadæ sanctæ.
100. *Cena legalis.* lxxvj. 237.
101. *Cena communis, & lauatio pedum.* lxxvij. 241.
102. *Sanctissimi Sacramenti & Sacrificij institutio.* lxxvij. 246.
103. *De gestis post sacram communionem.* lxxix. 251.
- Dominica tertia post Pascha.
104. *De eo quod dixit Christus, Modicum & non videbitis me.* cxxij. 470.
- Dominica iij. post Pascha.
105. *De eo, quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum de peccato.* cxxij. 473.
- Dominica quinta post Pascha.
106. *Orationis perfectio docetur.* cxxij. 476.
107. *Orauit Christus in horro.* lxxx. 254.
108. *Veniunt ad horum armati.* lxxxj. 263.
109. *Malehi auriculae abscissio.* lxxxij. 268.
110. *Capitur Christus.* lxxxij. 271.
111. *Ducitur ad Annam primam.* lxxxij. 274.
112. *Interrogatur ab Anna, negat eum Petrus.* lxxxv. 275.
113. *Trahitur ad Caipham IESVS, negat iterum Petrus.* lxxxvj. 279.
114. *Adiuratio Caiphæ, confessio diuina Christi, tertio negat Petrus.* lxxxvij. 285.
115. *De gestis in carcere Caiphæ post dimissum concilium.* lxxxvij. 290.
116. *De gestis manè in pleno Principum & Seniorum concilio.* lxxxix. 291.
117. *Ducitur IESVS ad Pilatum, & Indes laqueo se suspendit.* xc. 294.
118. *Quæ primùm gesta sunt apud Pilatum.* xcj. 295.
119. *Quæ gesta sunt apud Herodem.* xcij. 300.
120. *Quæ gesta sunt postquam reductus est ad Pilatum.* xcij. 304.
121. *Flagellatur Christus.* xciiij. 312.
122. *Coronatur spinis IESVS.* xcvi. 319.
123. *Gesta post Coronationem, antequam ferretur sententia.* xcvi. 325.
124. *Fert sententiam Pilatus contra IESVM.* xcviij. 335.
125. *Ducitur IESVS extra portam ad Caluaria montem.* xcviij. 338.

INDEX.

126. *Quae gesta sunt postea ante crucifixionem.* xcix. 344.
127. *Crucigitur IESVS.* c. 349.
128. *Erigitur Crux.* cj. 357.
129. *Quae gesta sunt post erectam crucem, antequam emitteret spiritum.* cij. 363.
130. *Emissio spiritus.* cij. 391.
131. *Quae gessit Christus descendens ad Inferos.* ciiij. 395.
132. *Deponitur Christi corpus à cruce.* cv. 397.
133. *De Christi sepultura.* cvj. 399.
134. *Resurrectio Christi gloriosa.* cvij. 411.
135. *Apparet Matri Mariae Virgini.* cix. 414.
136. *De primo aduentu mulierum ad sepulchrum.* cx. 417.
137. *Angeli apparent mulieribus.* cxj. 421.
138. *Veniunt Petrus & Ioannes ad sepulchrum.* cxij. 425.
139. *Apparet Magdalene.* cxij. 429.
140. *Apparet mulieribus.* cxiiij. 433.
141. *Apparet duobus Discipulis euntibus Emmaunta.* cxv. 439.
142. *Apparet Discipulis absente Thoma.* cxvj. 445.
- Dominica prima post Pascha.*
143. *Apparet Discipulis & Thome.* cxvij. 450.
144. *Apparet septem Discipulis ad mare Tiberiadis.* cxviiij. 454.
145. *Prandet cum septem Discipulis IESVS.* cxix. 458.
146. *Apparet in monte Thabor.* cxx. 460.
147. *Ascensionem Christi praecedentia proxime.* cxxv. 479.
148. *Ascensio Christi in caelum.* cxxvj. 482.
149. *Sacra dies Pentecostes.* cxxvij. 489.
150. *Transitus Matris Dei.* cl. 583.
151. *Virginis Matris sepultura.* clj. 585.
152. *Suscitatur Virgo Mater à Filiis.* clj. 586.
153. *Assumitur Maria in caelum, coronatur à sanctissima Trinitate.* clj. 587.
- De laudibus B. Matris Virginis. Pag. 588. & sequentibus.*

APPRO-

A P P R O B A T I O.

Vidi has Adnotationes & Meditationes in Euangelia per anni cursum in Ecclesia legi solita Reuerendi Patris Hieronymi Natalis, Sacerdotis Societatis IESV: quæ quidem sanam omnino & Catholicam doctrinam continent, magnæque eruditionis, & pietatis, ad fidelium corda ad virtutem & vitæ Christianæ profectum inflammanda: quare dignum opus iudico quod typis excudatur, ad communem vtilitatem.

Ita censi Romæ, die vltimo Julij, 1579.

Ego Doctor Franciscus Toledo.

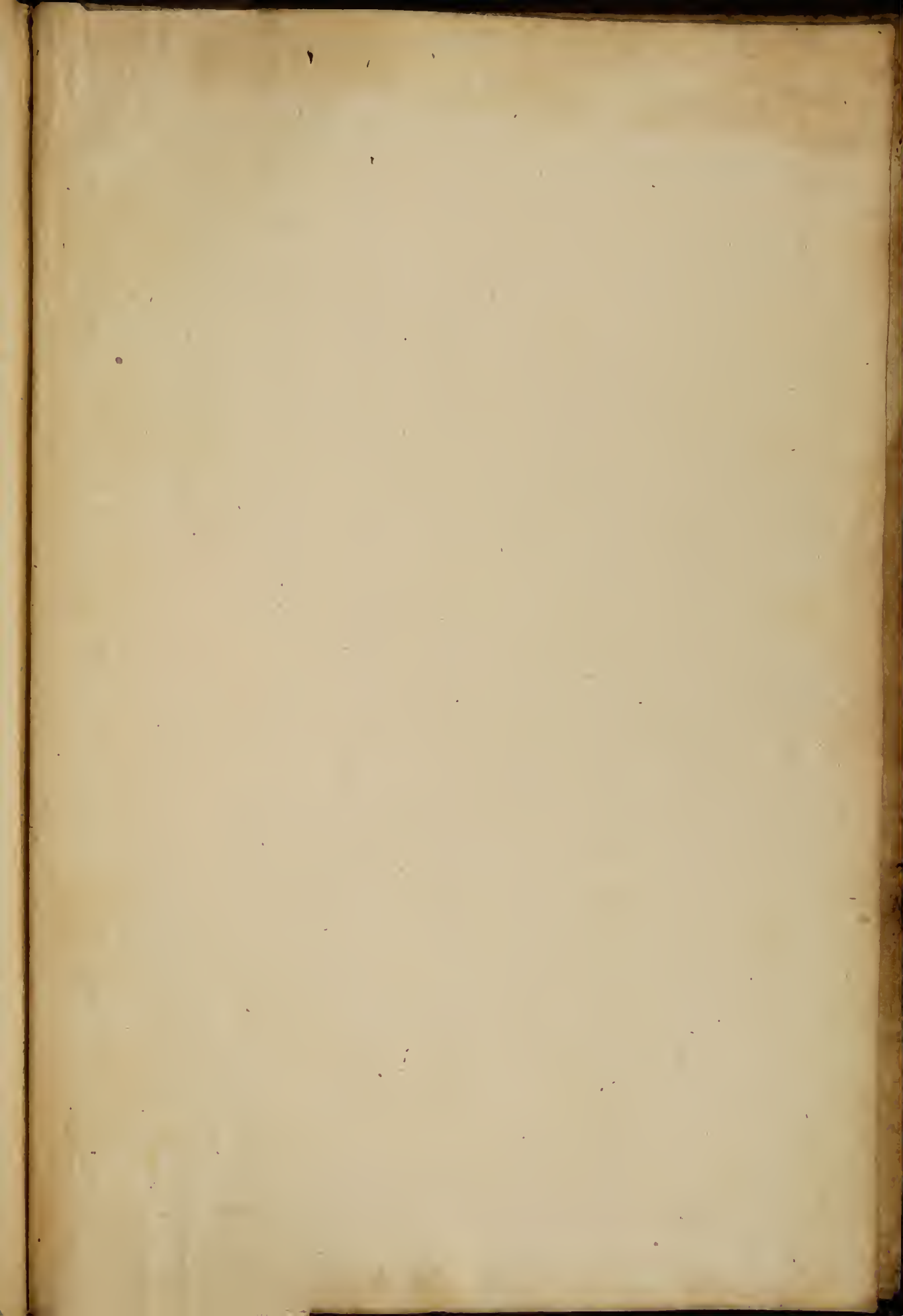
Series chartarum.

*. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z.
Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Qq. Rr. Ss.
Tt. Vu. Xx. Yy. Zz. AA. BB. CC. DD. EE. FF. GG. HH.

Omnes sunt terniones, præter HH. duernionem.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.

M. DC. VII.

25 Nov 12

11/25/12

2

